Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa:

VNA CVM

GILBERTI COGNATI,

ET

IOANNIS SAMBVCI

Annotationibus vtilissimis:

narratione item

de Vita & Scriptis Authoris

IACOBI ZVINGERI:

Adiectis suo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidissima.

Cum Cæsareæ Maj. gratia & priuilegio.

(1602)

BASILEAE,

PER SEBASTIANVM HENRICPETRI.

230274 A

Excellentiſs. & Clariſs.

Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,

magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſſimo acutiſſimóque:

Nec non in inclyta

BASILIENSIVM ACADEMIA

lingua Græca ſumma cum laude

Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI

Opera Græcè & Latinè

omnia,

Iam denuò diligentiſſimè repurgata, &

SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm

colendo,

Obſervantiæ & amicitiæ

monumentum

D. D. D.

HVLDERICHVS FRŌLICH

Plavenſ. Poëta Laureatus.

WIEN

MARCVS HOPPERVS BASILIENSIS Lectori S.

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem qui reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quę nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorum καὶ ποιητικῶν μύθων ὑπάλλω illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atq; adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris aptá non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam intolerabilem excresceret: placuit in Tomos

aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & sic quidem, vt quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos complecterétur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores καὶ τὰς νόθους continerent. Quam tamen rationem si non adamussim vbiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius authoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio est, alicui obijciatur, σωτὸν ἐπαινᾶς ὥσπερ ἀσυλάμας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam nostri laudibus, quas cumulatissimas meretur, nihil dissimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti esse posse tanti viri lucubrationes, qui profectò natus est ad honesta literarum studia iuuanda: domi, foris, & vbiq; hæc cura, hoc studium eius est, vt boni cuiuscunq; generis authores delitescẽtes eruantur, vindicentur, illustrentur, inq; publicum edantur: id quod nunc cũ Luciano quo-

que

que fieri procurauit. Interea tamẽ & suas sub-inde, clauſtris retectis, in apertũ Muſas producit: quemadmodũ videre eſt in laudatiſsimis illis operibus eius, quę ſuperiori anno in tres Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactã reliquit. Quid dicã de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incõparabili eruditione, & alijs quib. præditus eſt virtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas cõſcientias piè cõſolatur, Scripturę arcana explicat: vt trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theologię peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnib. ſit omnia: idq; (quod maximũ eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo ad modum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine nõ admiretur, veneretur atq; collaudet, quis nõ dicat inuidia eum torqueri? Hęc ideo etiam refero, cãdide Lector, vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus veniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò minus videlicet legere eum vereare. Vale:

Baſileæ, Anno Virginei partus
1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustriss. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

N tibi, præstantiss. atq; Iurisprudentiss. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hîc mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere aequum est (neque enim quidquam præter studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: satis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut vmbra, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur.

rentur. Cætera, quæ pauca sanè fuerunt, extemporalitas suppeditauit. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honestè negari posse, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniat, ac fortasse pleniore habitu, quàm inter agendum sit visa. Tempus enim aut studium aliquid adjiciet. Tu interim quid de ijs sentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obseruantissimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, saluere te plurimùm iubent, & gaudere. Nozerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Christiano

M. D. LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule cõiecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate cõiunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deũ immortalem qua vafritie, quo lepõre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil vel obiter attingẽs, quod non

nor aliquo feriat ſcommate: præcipuè Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potiſsimùm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis itē propter intolerandum ſupercilium, hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis profeſsione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt, maledici vocabulum addidêre: ſed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos paſsim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἀθέου, ſpecioſum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributum. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quàm benè, ipſi viderint, tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando lepôris, in mordendo aceti, ſic titillat abuſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſerijs miſcet: ſic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legēda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, ſeu volùptatem ſpectes, ſeu vtilitatē. Eius verba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, verborum apparatu inſtructus ac tumēs: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere volens, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrã ætatem tantũ CLXXI, peruenerũt. Luciani porrò nomine Epigrammata triginta duo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuiũ commentario, Apollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum fermè omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quã in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit, neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decessit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In conuen-

conuentu totius Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõiecturam facere licet, in Gallia publicè rhetoricam professum fuisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter quæ stuosos rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas cur agere desierit, & animum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De saltatione, disciplinis liberalibus innutritus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq; philosophiæ flosculis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atq; familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

DE VI.

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI Philosophi & Medici Basil.

SAcrificaturi olim προγυμνάσια φιλικὰ præmittere solebāt. Nos ad literaria hæcce Luciani sacra accessuri, præludiorū vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litātium collocabimus. Plures fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem, antiquorum duntaxat iā memineri mus, qui nominis celebritatē ad posteros quoq; propagârunt, & tum politici fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam præfecturam tanta æquitatis laude administrauit, vt quæ est virtuti comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in ceruicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista, nomine olim laudato, hic noster præsens Samosatenus fuit: cui, an quę leguntur in Anthologico penu, acceptū ferenda sint epigrammata, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem σκωπτικὰ nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianū

est,

est, cui quarta & decima septima epistolarum adscribitur. Fuit & alius Antiochenæ ecclesiæ presbyter, à quo Hebraica biblia recognita, & pristino nitori restituta scribit Suidas: qui tandē sub Maximiano palmā martyrij Nicomediæ sit cōsecutus. Tertius Hierosolymitanæ ecclesię presbyter suo tēpore claruit: & quod Gesnerus obseruat, monumentis literarum, posteris quoq; innotuit. Ex horū numero, philosophū seponimus, de quo inceptum sermonē proferamus: breui & expedita methodo, quæ certa historica fide, de eius Ortu, Vita, & Interitu sciri merentur, planis verbis concipientes. Homo cōsideratur: vel vt est, & viuit: vel vt non est, nimirū quatenus, seu cùm non est, esse incipit Generatione: seu cū est, esse desinit Corruptione & interitu. In ipso Ortu causæ attendendæ & accidentia. Causa efficiēs. Parentes sunt: huius quidē nostri Luciani tenuis fortunæ homines: quos res angusta domi eò adegit, vt puerū Lucianū præclara indole ad literarū studia natum, arti statuariæ addixerint: maius inde, certiusq; lucrū, quo subleuarentur, captantes, & sumptus disciplinæ minores. Nominare quidē eos videtur in Piscatore, vocās se Parrhisiasten, Alethionis Elenxiclei. At ficta sunt nomina: haudquaquā ijs parentes, sed studiū, quo ducatur veritatis, & personatæ sapientiæ odiū designās. Accidentia sunt Locus & Tēpus. Patria Samosata, Syriæ ciuitas, nō longè ab Euphrate, vt seipsum Syrū & Assyriū nō semel cognominet: alibi etiā Patrensem, q̄ ciuitas est Achaiæ: tanquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in octauū Apuleij. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas eū sub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruisse dicit: alij de Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam eius partimur in maturā & immaturā. Hoc est, qua nōdum sui iuris sub parentū & magistrorū clientela vixit, tanquam τελειοτάτου, vitæ perfectæ. Vt enim, recens testa quo semel est imbuta, seruat odorē: sic quæ recētis ætatis rasæ tabulæ, quam Aristoteles vocare solebat, inscribuntur, vel mala sint, vel secus, per ætatē durant. Igitur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo suo formãdus dabatur, homini austero, à quo fingendorũ lapidum & marmorum poliendorum dexteritatẽ hauriret. Patèr enim, quod puerũ videret proprio naturæ ductu ceram in varias transfetre figuras, ad manuariũ hocce opificiũ perquã idoneum, si rectè erudiretur, futurũ existimabat. Cùm verò circa ipsum ἀπροίμιον artis, rupta tabella immitiùs à magistro acciperetur, domum procurrit: & per somniũ duas videt mulierculas, statuariæ artis & Liberalium studiorum tutelares deas, ambitiosè de se cõtendentes. Persuasus ergo παιδάριος rationibus, statuariam valere iubet, totumq; se ad castra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progressu stipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate seipsum mundo ostendere, & quod dici solet, sapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipso verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confusionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tũ passiones excutiendæ sunt. Homo enim, quoad viuit, & eã attingit ætatẽ, qua cõpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Passiones ex Corporis & Fortunæ affectione nascuntur. De passionibus certè quantumuis nõ defuerint secunda & aduersa, quæ vitã præclari viri diuersimodè affecerint, eorũ tamen nos haud quicquã tangimus, quãdo nihil illorũ per antecessores historicos dictũ est fide dignũ: ad Actiones solas conuersi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum instituto necessaria requirũtur, Naturã. Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidẽ nascitur cũ homine, at tum demũ se profert, quando operari incipit, perfectis ad agendum instrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præstantia Luciani, nõ est vel quærendũ multis, vel in vllũ dubium vocandũ. A' prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt eum pater ad præclarã fingendi artẽ dexterrimum

rimum arbitraretur. Humiliores tamē fuēre, quā par erat paternę cogitationes: nec ad scopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant. Formandū quippe fuerat aliquid tma diuino dicendi organo: & emendanda scabrities: non lapidū tamen, sed humanorū animorū. Innutritus ergo liberalibus disciplinis, ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem contulit admirandā: quantam quidē in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatē, proprijs næuis, vt dicetur scatentē, quando ex omni parte beatus haud quisquā est, cadere potest. Artis vocabulo omnes disciplinas, quas vno cōplexu Philosophia, à nōnullis etiam Encyclopædia & Habitus tū organici tū principales cōprehēdūt, designamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poēta, Logicus. Testantur id ipsius scripta: in primis quāta dexteritate aduersarios disputādo cōuicerit: quāta facūdia causas in foro peregerit: quanta facilitate Comicorū personā nō tam ligato, quām soluto dicēdi genere repræsentārit. Inter principales, & theorici sunt & practici. Ad Metaphysicā classem si Dei cognitionē & verū cultū reducamus: hac parte vel maximè impiū fuisse eū & *παμμιαρὸν*, vt ait Suidas, libenter faremur: qui nō solam Dei prouidentiam risui habere, sed & Christū ipsum, humani gēneris vindicē cauillis & maledictis insectari fuerit ausus: tam ferali rabie, vt per ludibrium *ἀντικολαπτόμενον σοφιστὴν* sceleratē calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadā epistola obseruat, Ioannis quoq; Euangelium incesseret: quod de Philopatre Dialogo dictū existimari potest. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicè, tantam impietatem, tam profana scelera, quibus fictitij Dij omnium consensu & scitu sese contaminārint, tartaream veriùs, quā cœlestem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam esse. Id quidē hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec ex suijpsius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mirā structura; ad aliquam veri Dei, & vel saltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiã erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſſitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus, admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio nõ ignoratur: à qua infame nomen ἄθεος optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dũ ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientiç, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehẽdamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quãplurima alijs ſuorũ dialogorũ veſtigia impreſſit naturalis ſuæ cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſequutus: vt ab antiquis φιλόσοφημέος καὶ βλάσφημος: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatẽ animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratũ ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amãdi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autẽ nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorũ licentiosè viuendam extitit: qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mẽtiri infami ſtudio cõtenderẽt. Hęc certè, quãdo ſunt talia, viro aliogn nõ malè Ethico, quamuis peſſimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam amplam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

moderatæ censuræ acerbius transiuisse videri potest, inductus verius odio quodam subtristis naturæ, quã Virtutis studio putatur, & viuam sui imaginem in Timone Misanthropo, q nec Deos pẽsi alicuius habere, nec homines solitus fuit, effigiãsse. Viues equidem ad insectandum eum & proscindẽdam philosophiam inuidia Plutarchi Cheronensis impulsum fuisse scribit, quem in magno honore esse apud Traianum Cæsarẽ inuitus & dolens vidisset. Politiæ etiam & Oeconomię studiosus fuit, quod idem scripta eius testatum faciunt: vt cùm iam senior, quod scribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cęsaris se cõtulisset, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis respectu actiones eius fuerũt. Quod ad exercitationẽ, docuit viua voce, & scriptis similiter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhethoricam professum se esse, ipsemet testatur: quo non succedente, vt Suidas vult, ad scribendum se cõtulit. Sunt autem eius scripta quamplurima, quorum causas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo fine tanta contẽtione animi hominibus penè omnibus, ipsisq; falsis gentium dæmonijs contradixerit, non semel ipse pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis asserendæ causa: & vt vel suis saltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & sapere disceret. Verbis ad hoc vsus est, (quæ ad classem efficientis instrumentalis pertinent) cùm Asianus fuerit, tersis, ingenio ac moribus suis cõgruentibus: tam apta facilitate, vt cõmunem loquendi elegantiam miro successu expresserit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his simul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, scribendi genus est, quod sequitur: quod ipse contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum secutus, Dialogos scripsit, quibus res ipsa ceu geri videtur, magisq; audientium & legentium animis imprimi: suo proin instituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomę Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicq; in ordinis aliquam formam, si possit fieri, redigenda. Historiā, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in INSOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLICO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tū ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitā, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdā res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mētiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fideiq; superstitiosæ, quā scopticè traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus in medium adfert, non tam docendo, quàm arguendo: ita totus ad reprehendendum natus videtur: vt tamen hoc ἐλέγξεως organo, rem ipsam persuadeat & exprimat. Organica eius sunt multiplicia, & quidem Grãmatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM: de solœcismo, in PSEVDOSOPHISTA: de dictionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA: de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtica tãgit, in cauillatione poëtarũ, quæ inscribitur, DISSERTATIO cũ HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPO dramatũ duorũ specimẽ dat. Rhetorica scripta, vel generalia sunt, quę pertinent vniuersim ad præcepta: vel specialia, quæ ad eius proprium dicẽdi genus: quod tum proponit, in BACCHO, & DE ELECTRO: tum cõtra reprehẽsores defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo orationis, in Macedonia habitæ illustrat, in HERODOTO. In vniuersum pertinent ad Rhetorem ea, quæ vel exempli causa, præceptorum illustrandorum, proponi solent, vt sunt Orationes variæ: vel directò ad confirmãda præcepta faciunt: qualis est RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta suorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere cõqueritur. Orationes sunt aliquot illustres, omniũ generũ. Demonstratiui quidẽ, Encomiũ balnei, in HIPPIA: DEMOSTHENIS: PATRIAE: DOMVS: Macedonũ quorũdã, IN SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: pulcritudinis in CHARIDEMO: studij sui erga auditores, in DIPSADIBVS. Deliberatiui sunt: cũ suadet taurũ, supplicij genus, dono oblatum nequaquã parui pendendum esse, in PHALARIDE SECVNDO: dum amico cuidã principali persuadere conatur, vt se commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis sunt: vt cùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: an qui semel est receptus in familiam, sit denuò abdi-

candus, in ABDICATO: an Phalaris taurum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdã punierit, in PHALARIDE PRIMO. Et hæ sunt organicæ ipsius cõmentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiã in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorũ sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, esseue debeat, lectioni potius, quã librorũ multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricã & practicam philosophiæ partẽ referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est, heic apud nostrũ auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, disserit (licet secundũ Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dũ festiuè & acriter cõtra Deos, inprimis ethnicos & ipsorũ cultus ridiculos inuehitur. Deorũ ergo Gentilium vanitatẽ insectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicã. Religionem omnem, tum Christianã in PHILOPATRE, tum Ethnicã, in CYNISCO ludibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiã, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoq; attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerũ physicarũ, vt muscę, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegãtes discursus. Inter practica ipsius cõmentaria, & primũ Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

ma, nimirū de Virtute & moribus, partim in genere omniū hominū, in DIALOGIS VARIIS, & in ICAROMENIPPO: inprimis aūt philosophorum, in NIGRINO, in VITARVM AVCTIONE, in PISCATORE, in FVGITIVIS: partim in speciē: contra libidinem, in AMORIBVS, & DIALOGIS MERETRICIIS: contra calūniantes, non audiendos esse, in oratione, DE NON TEMERE CREDENDO CALVMNIAE: contra assentatores, non nimiū esse laudandū, in dial. PRO IMAGINIBVS: pro arte assentandi, in PARASITO: de humanitate in salutando: quibus verbis vtendum sit: in dialogo, PRO EO QVI INTER SALVTANDVM VERBO LAPSVS FVERAT: de auaritiæ obiecto, nim. de incōmodis diuitiarū, & cōmodis paupertatis, in SOMNIO: de amicitia colenda, in TOXARI: de luctus inutili vanitate, in dialogo DE LVCTV. Politica quæ habet, merè sunt particularia, quæ in republica benè constituta, vel requirūtur necessariò, vel fieri assolēt: ita de gymnasijs adolescētū, vt in bonos ciues euadāt, in ANACHARSI: de aulicæ vitę molestijs, quas liber & ingenuus subire non debeat, in MERCEDE CONDVCTIS: de SALTATIONE, in dialogo eiusdem inscriptionis. Oeconomicum etiam aliquid tetigisse videtur, in IMAGINIBVS, describens mulieris virtutes præcipuas, & bona corporis & animi: quæ in primis in domestica administratione sese proferre solent. Est ergo hæc auctoris vita & immatura, & matura, ratione tum naturæ, tum artis & exercitationis. De ipsius Interitu annotat Suidas, discerptum à canibus fuisse, cùm rabiem suam contra veritatem exercuisset. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum podagra consumptum existimat, annos octuaginta natum.

LVCIANI VITA ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsit q; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, famæ est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumelioſè incesit, sceleſtus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum Satana erit. Hæc ille. Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Samosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.

LEVI-

ſtudioſis.

Quid quæris puer? Atticum ſalinum?
Hoc paruo dabit ære Lucianus.
Quid? fandi Latios petis lepôres?
Hos paruo dabit ære Lucianus.

Idem, ad eoſdem.

Huc ades ô ſtudioſe puer, ſtudioſa iuuentus
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.
Nulla Cytheriaco polluta eſt pagina amore,
Quin ſoror hoc Phœbi caſta probabit opus.
Nec Cynicos memorat, caperata aut fronte Catones,
Aut aliud ſi quid ruga ſenilis amet.
Sed grates pueris, Charitesque, ſalesque, iocosque,
Et quicquid lepidi eſt, iſte libellus habet.
Attica ſiue Venus iunat, aut Oenotria lingua:
Hanc habet, atque illam, tantulus iſte liber.
Meonide aut Pelio multò eſt facundior author,
Sed vetat impariles nomen inire modos.
Non minor interpres ſuccedit diuite vena
Vatibus Auſonijs vnus Eraſmus honor.
Nempe hic, ſiue pedum certa ſine lege vagatur,
Pulchrum melliſluo Marcus vt ore ſonat:
Siue pedes ſtrictim numeroſo calce coërcet,
Naſonem præſtat, Virgiliumque refert.
Quælibet (inuideas) vel iam ſuperſtite Plauto
Vellet Eraſmiaco Muſa lepôre loqui.
Huc ades ergo puer Latij ſtudioſe lepôris:
Huc ades, hunc hilari perlege fronte librum.

Corn. Graphæus.

Heus optimi Tirunculi,
Vultis iocis iucundulis,
Et luſibus ſatiarier:
Huic Luciano aſſueſcite.
Ipſe & nuces, ipſe & trochos,
Ipſe & meros luſus habet.

ELOGIA

Adrianus Barlandus, in personam Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Erasmus
Transtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Luce Hendecasyllabon.

Castæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Ausoniæ tenet libido:
Adsis, huc propera, hunc capesse librum
Dextra præcipiti, & reuolue sæpe:
Qui non barbarie scatet nociua,
Nec de Vandalico solo est profectus,
Verùm est eloquij nitens lepôre
Romani, salibus meris refertus.
Est & scommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, simul Deorum
Irridens miserum chorum Ethnicorum.
Vir doctissimus vndecunque Erasmus,
Princeps eloquij vtriusque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit sales disertus, & iocos
Lepôre tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre seculis quàm plurimis:
Tunc, Christiano cùm rigaret sanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu siniſtrè fascinata dæmonum.
Longè sed hoc sunt notiora seculo
Salsi iocosa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor.

Quem

Quem promerentur, quoque præstant, artibus,
Labore ERASMI sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues lepôres dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius acri & erudita industria.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, lepóribus,
Dubium est venustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quòd expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus grauissimum,
COGNATE doctis & viris gratissime,
Quantæ tibi debentur vni gratiæ?
Nunquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Eiusmodi natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet velint præstare, non tamen queunt,
Industriæ tantæ carentes dotibus.
Nunc ergo perge in posterum dona optima
Mentis tuæ, tales in vsus conuertere,
Vt te sibi natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasius. 158.

DEORVM dialogi.

Promethei & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapij & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Proteï. 231
Neptuni & Delphinũ. 235.

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij. 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 281

Dioge-

Diogenis et Alexãdri. 291.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

De ijs qui mercede conducti, in diuitum familijs viuũt. 300

Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367

Tyrannicida. 388

Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414

Abdicatus. 480

Alexander, seu Pseudomantis. 522

Toxaris, siue amicitia. 588

Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672

Anacharsis, siue de Gymnasiis. 721

De luctu. 782

Præfatio, seu Hercules Gallicus. 806

De electro, seu cygnis. 813

Muscæ encomium. 821

De non temerè credendo calumniæ. 836

Patriæ encomium. 871

Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Mercurij. 3

Neptuni & Mercurij. 5

Mercurij & Solis. 10

Mercurij & Apollinis. 14

Iunonis & Latonæ. 18

Deorum iudicium. 24

Mercurij & Maiæ. 45.

MARINI dialogi.

Neptuni & Nereidum. 50

Iridis & Neptuni. 54

Xanthi & maris. 58

Tritonis & Nereidum. 61.

MORTVORVM dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69

Mercurij & Charontis. 73

Menippi & Cerberi. 77

Charontis & Menippi. 81

Antilochi & Achillis. 65

Menippi & Mercurij. 90

Menippi & Chironis. 93

Menippus

Menippus, seu Necyomantia 97
Charon, siue contemplates. 131.

SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphanes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa supellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosolon, id est, Saturnalium legumlator. 942.

EPISTOLAE Saturnales.

Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi chariſſimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 972
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 11
Panos & Mercurij. 14
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22.

MARINORVM dialogi.

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis 32
Neptuni & Empei. 36.

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nirei, Therſitæ, & Menippi. 61
Diogenis, Antiſthenis, & Cratetis. 65
Aiacis & Agamẽnonis. 73
Minois & Sostrati. 76
De ſacrificijs. 81
Vitarum auctio. 100
Piſcator, ſeu reuiuiſcentes. 134
Pro eo quod inter ſalutandum verbo lapſus fuerat. 192
Herodotus vel Aetio. 212
Phalaris primus. 222
Phalaris ſecundus. 242
De Aſtrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Lucius, ſiue Aſinus. 337
Iupiter Tragœdus. 409
De Paraſito, ſiue quòd ars ſit paraſitica. 479
Philopſeudes, ſiue incredulus. 553
Allocutio, ſeu Bacchus. 612
Pſeudologiſta, ſiue de Apophrade, hoc eſt, die atro. 622
Diſſertatio cum Heſiodo, Luciani & Heſiodi. 662
Tragopodagra. 671
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pſeudoſophiſta, ſeu Solœciſta. 824.

TOMO IIII. continentur hæc:

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17.

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polyſtrati. 32
Aeaci,

Aeaci, Protesilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Protesilai, Plutonis & Proserpinæ. 40
Menippi & Tiresiæ. 50
Cataplus, siue Tyrannus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De saltatione. 89
Eunuchus, seu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Symposium, seu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 382
Myrtium, Pamphilus & Doris. 384
Mater & Philinna. 389
Melissa & Bacchis. 393
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Musarium. 409
Ampelis & Chrysis: 415
Dorcas, Panychis, Philostratus & Polemon. 418
Chelidonium et Drose. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioessa, Pythias & Lysias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 442
Dorio & Myrtale. 448
Cochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, seu qui docetur. 456
Charidemus, siue de pulchritudine. 487
Nero, siue de fossione Isthmi. 521
Palinurus. 531
Virtus dea. 563.

FINIS.

AVTHORES QVI IN HOC *Opere vertendo elaborârunt.*

Anaſtaſius.
Baptiſta Pius,
Bergius.
Bilibaldus Birckheimerus.
Cornarius.
Eraſmus Roterodamus.
Iacobus Micyllus.
Ioannes Sinapius.
Ioan. Sleidanus.
Martinus Bolerus.
Ottomarus Luſcinius.
Petrus Moſellanus.
Philip. Melanchthó.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obſopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrſinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥ-πνίου, ἢ Λουκιανοῦ βίος.

DE SOMNIO, seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophōtis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutē ac Voluptatē apparuisse, & vtramq; illū ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Nam vt adolescentes præ inopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

Πρὶ μὲν ἐπὶ παιδικὸν ἐς λόγους ἀσκηθῆναι, ἔτι ἐν ἀπαίδευτος ὢν, ὁ πατὴρ ἐπέτρεπέ μοι τῶν φίλων ὅτῳ βουλοίμην διδάσκαλῳ χρῆσθαι, τί με διδάξοντι πλείστοις ἐδόκει χρῆσθαι ἐπαίνοις, οὐ τοῦ μὲν, οὐ πόνου πονοῦν, οὐ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ὀλιγοστῆς, καὶ τύχης ἐνίοτε καμπτῆς. τὰ δ' ἀμείνω,

ESTERAM [a] *nuper in ludū ire, fact*[b] *iam ætate adolescēs, cū pater vnà cū amicis consiliū apiebat, quam nam artē potissimùm discendam mihi proponeret. Plerisq; igitur videbatur* [b] *humanitas seu literarū studiū & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo,* [c] *denig; & fortuna quadā, opus haberet:* [d] *nostras autem res*

μικρά τι ἔστ, καὶ ταχέως τι-
ῦσα τῶν ἐπιπολαίων ἀπαντᾷ.
ἃ δ' ἔντινα τέχνων τῶν βαναύ-
σων τέτυμμαι ἐμάθοιμι, τὸ μὲν
πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὰς ἔχειν
τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης,
καὶ μηκέτι οἰκόσιτος ἂν, τρο-
φεῖτο ἄν. ἐκ δὲ μακρᾶς δὲ
καὶ τὸν πατέρα εὐφραναῖμι, ἀ-
ποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον.
ἀλλ' ἔρας οὖν σκέψεως ἀρχὴ
πρόκειται, τίς ἀείσεται τέχνῃ,
καὶ ῥᾴων ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐ-
λευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχει-
ρον ἔχοι τὸν χορηγίαν, καὶ
ἀμερῆ τὸν πόρον. ἄλλος οἶνον
ἄλλον ἐπαινοῦσι, ὡς ἕκα-
στος γνώμης ἢ ἐμπειρίας ἔ-
χει, ὁ πατὴρ δὲ τὸν θεὸν
ἐπῄνει (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς
μητρὸς θεός, ἄρτι σὺν ἁρμο-
νίᾳ ἦλθεν ἐκ Λοκρῶν, καὶ λιβο-
κόσ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν λοκί-
μοις) ὃ θέμις, ἔφην, ἄλλον τέ-
χνην ἐπικρατῆσαι, οὐ παρόντος
ἀπὸ τοσούτου ἄγειν, λέξας ἐμοὶ,
καὶ δί-

cùm paruas esse et mōdicas, tum verò celere quoddā auxiliū postulare. Quòd si igitur artē aliquam mechanicā didicissem, fore vt principiò statim ab ipsa e arte necessaria vitae comparare possem, neq; necesse haberē adeò ætate iam proiectus, domi, deq; paterna mensa viuere: sed nō multò pòst etiā ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domū semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaq; consultationis caput propositum inde est, quæ nam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum attem & sufficientem quæstū suppediteret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut vsu expertus erat, patet ad

auunculum aspiciens (aderat enim is quoq; f statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artē hic vincere, tē præsente: sed hunc acceptum (meq; demōstrabat) abdue tecum

& doce

ὴ διδασκ. παραλαβὼν λί-
θων ἰργάτην ἀγαθὸν ἄν, καὶ
τεκτονικὸν καὶ ἁρμογλυφίαν.
ἀλλὰ τοῦτ ἦδη καὶ τοῦδ, φύσεως
γε, ὡς οἶδα, ἔχων ἀξιῶς. ἐ-
τετεμαίρετο δ τῶς ἐκ τ ἐμοῦ
παιδιᾶς. ἐπότ ἦν ἀφιοίμην
ὑπὸ τῶν διδασκάλων, ἀφ-
ῃρεῖτο ἄρ τὴν ἐμοὶ, βόας,
ἵππους, ἢ καὶ ἀνθρώπους
ἐπιπλάττων, ἀκόντων, ὡς ἐλά-
κουν ὑπὸ πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ
μὲν τ διδασκάλων πληγὰς
ἐλάμβανον, τότι δ ἔπαινος
ὡς τοῦ ἐφευρεῖν καὶ ταῦτα ἦν.
καὶ χρῆσις ἦν ἐπ' ἐμοὶ τοῖς
ἐπιτηδεύμασι, ὡς ἐν βραχεῖ μαθη-
σόμενα τοῦ τέχνου, ἀπ' ἐκείνης
γε τ παιδικῆς. ἅμα τε δὴ ἐπὶ
πλεῖστ ἐδόκει ἡμῖν τέχνης
ἐνδέχεσθαι, μᾶλλ ἢ παρὰ διδά-
σκου ὡς θεοῦ, καὶ τ δι' ἐμοῦ
τέχνα ὡς πράγματι ἀχθόμενοι.
ἐπεί μοι καὶ παιδιάν τινα
ἐν ἀνηρεῖ ἐδόκει ἔχειν, καὶ
πρὸς ὀλιγίστας ἐπίδοξιν,
ἃ φαι-

& doce lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuariũ nobis esse. Poterit enim et hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Fecerat aũt hãc de me coniecturã pater ex ludicris à me aliquãdo è cera cõficiis. Quãdo enim à præceptoribus domũ dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouẽ & homines fingebam, non omnino inepte, vt tum videbar patri, ob quæ tum à præceptoribus quidẽ plagas accipere solebã: hinc aũt ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoq; in parte laudis ducebãtur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt qui brui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea esse auspicãdæ arti, & ipse tradebar auunculo, non admodũ, per Iouem, inique aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & apud æquales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἐφαινόμην θύειν τι τῷ θεῷ, ἢ ἀγαλματάριόν τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ ἑτέροις, οἷς ἂν βούλωμαι. ἢ τόν τε πρῶτον ἐπανορθοῦν ἢ σώζεσθαι τοῖς ἀρχομένοις ἐπιτηδείως. ἐπεὶ γάρ τινά μοι δὸς ὁ θεός, ἐκέλευσέ μοι ῥῆμα καθικέσθαι πλακὸς ἐν μέσῳ λαμυγόης, ἐπὶ πᾶν τὸ λοιπὸν, Ἀρχὴ δὲ τοι ἥμισυ παντός. σκληρότερον ἢ κατὰ τὴν πρότερον ἐπ' ἀπαιδείας, καὶ τάχα ἢ πλάξ. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, σκυτάλῃ τινὰ λαμυγῶν πυκνὸν λαβὼν, ἅ πρᾶος ἐκεῖ περιελίττων μου κατήρξατο· ὡς ἄκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀφεὶς οὖν ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωτῆρα ἀναπολήσων, καὶ ἄκρυσι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπλήσθην, καὶ λιγυρὸν τὴν σκυτάλην, καὶ τοὺς μώλωπας ἐπήνυον. ἢ καταγόρευσε ποθήν τινα ὠμότητα, προσθεὶς ὅτι καὶ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην. ἀγανακτοῦντα ἐγὼ προσέθηκα, ὡς ἄρα καὶ ἐπιβουλή τις ἦν ἐκ τοῦ μειρακίου, μὴ ἐπὶ πλεῖον προκόψαιμι ἐν τῇ τέχνῃ.

si & deos sculpere, & parua quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidẽ illud, & incipiẽtib⁹ solitũ, fiebat. celtẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; arte auspicari iubet, tritũ illud admonẽs: ⁸ Dimidiũ facti, qui cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã prope iacentẽ corripiẽs, nequaquã mansuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, ʰ ita vt mox in lachrymas proœmium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continuéq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonstrabam vibices, nimiamq; illius crudelitatem accusabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam ista feciſſet auũculus, videlicet metuẽs ne ſe in arte ſuperarẽ.

Irascente

ἀγανακ]ησασμένης ἢ τ' μητρὸς, καὶ πολλὰ τῷ ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐπεὶ νὺξ ἐπῆλθε, καθ]εύδω λαθὼν τὸ κλαυσόμενος, καὶ πλὴν σύχθ' ὅλην ἐννοῶν μόνος ἐμαυτῷ τὸ]ων, τἀλάσιμα καὶ μάρτυρα ἐμαυτ]ὰ ἀρνησά]μενος τ]ὰ μ]ὰ τ]αῦτα ἢ ἐκεῖν]α ἀπαλαφρύν]α, ἃ ἄνδρα, ἀκούσαι, ἀπὸ καὶ πάνυ φαυλότατα ἀκροα]τὴν ἀνάγκα. ἔστι γὰρ καθ' Ὅμηρον ἄπαν, θεός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκ]α, ἐναργὲς ἔτ-τως, ἔστι μηδὲ ἀπαλλάττεσθαι ἐμαυτοῦ ἀληθέας. ἔτι γοῦν καὶ μ]ὰ δεῦτερον χρόνον, τά τι σχήματ' ἐμοὶ τῶν φανότατον ἐν ὄψει ὀφθαλμοῖς παραμένῃ, καὶ ἅ φασι τ' ἀκριβέστατ' ἐνεῖναι. ὅτε σαφῆ πάν]α ἐῶ. δύο γυναῖκες ἐμβόμφοιν τῶν χροΐν, ἐπιλέγουσι τὸ δὲ ἐμοὶ ἐκατέρα μάλα βιαίως, καὶ καθ]ειρέτην. μικρῷ γὰρ με διεστείσα]το πρὸς ἀπάλας φιλ]ομέμφοιν. καὶ δὴ ἄρτι δὴ ἄρ' ἐτέρα ἐπικράτα, καὶ παραμικρὸν ὅσον ἔχει με, ἄρτι

Iraſcète itaq; matre, & multa fratri conuitia faciente, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarũ, totãq; noctè cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidè quæ diximus, ridicula pueriliaq; ſunt: quæ verò deinceps audietis, neq; quaquã cõtemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodũ auſcultãdi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerũ dicam: Venêre mihi diuino ſomnia nutu, Almam per noctè, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarent. Adhuc igitur etiã poſt tantũ tẽporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuêre, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat, adeò tum plana fuerunt omnia. [1] Duæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἄλλη αὖθις ἐκ τ' ἑτέρας ἀχόμην. ἐδόκουν ἐγὼ πρὸς ἀμφοτέρας ἑκατέρα κ μὲν, ὡς οὐ δίκαια μοι ἐκ[illegible]θαι βούλοιο. ἡ δ', ὡς μάτην τ ἀπορίαν ἀντιποιοῖτο. ἐκ[illegible] ἐγὼ κ μὲν ἐργατικὴ, κ ἀνδρικὴ, κ αὐχμηρὰ τὴν ὄψιν, τὰ χεῖρε τύπων ἀνάπλεως, διεφθαρμένη τὴν ἰδέαν, τιτάνου λατομίας, οἵαν ἐκ[illegible] τοὺς λίθους. ἡ ἑτέρα δ', μαλακὴ ὑπόσωπος, κ τὸ σχῆμα ὑπηνὴς, κ ὄσμοις τὴν ἀναβολὴν, τίλος δ' ἂν ἐφιάσι μοι δικάζειν, ὁποτέρᾳ βούλοιμην σωθῆναι αὐτῶν. πότερα ἐγὼ σκληρὰ ἰκάνην, κ ἀνδρώδης ἔλιξ ἐχόμην, φίλτατε παῖ, ἁρμοζομένη τίχνην ἐμοί, ἐκ[illegible] μανθάνειν, οἰκεία τοι κ συγγενὴς οἴκοθεν. ὅτι γὰρ πάππος σοὶ (ἐπεὶ καὶ τοῦνομα μητρόπατρος ἦρος) λιθοξόος ἐκ[illegible], καὶ τὸ θεῖον ἀμφοτέρῳ, καὶ μάλα ἐκ[illegible] ἐμοί τε. ἐγὼ δ' ἐκ[illegible] λίθοις λύρην μὲν κ φιλιάφορον τ παρὰ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autē ambæ, accusabantq; mutuò se: hæc, quòd me fuũ videlicet illa possidere vellet: illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat aũt altera quidē operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitũ decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Postremò autem permittunt meo iudicio, vt viri earũ conuersandi mihi putē, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu herē discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandē artem exercuēre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur voles delirius ac mugis

circa

ἢ παρὰ ταύτης ἀπέχεσθαι (λέγε δὲ τὴν ἑτέραν) ἐπειδὰν ἤδη καιρὸς σωφρονεῖν μοι, πρῶτα μὲν θρέψῃ γενναῖος, καὶ τοῖς ἄμοσι ἔξεις λαμπρὸς, φίλους δὲ παντὸς ἀποφανεῖς ἴσος, καὶ οὔποτε ἅπαξ ἐπὶ τῷ ἀποδαλεῖν, τὴν πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους ἐκ ταχέως, ἐδ' ἐπὶ λόγοις ἐπανίσουσί σε πάντες. μὴ μεσοχθὴς δὲ τῷ σώματος τὸ εὐτελὲς, μηδὲ τῆς ἐσθῆτος τὸ πινερόν. ἀεὶ γὰρ τῶν ἐλαφροτάτων ἐρεῖς καὶ φαύλους ἐκείνους, ἵδρυσε τὸν Δία, καὶ Πολύκλειτος τὴν Ἥραν ἠργάσατο, καὶ Μύρων ἐπῄνεθη, καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη. θεοποιοῦνται γοῦν οὗτοι μετὰ τῶν θεῶν. ἃ δὲ τότων ἐστὶ γέρος, τῶν μὲν ἐλαχίστων ἐστὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις γέρος; ἕκαστον δὲ τῶν πατέρα ἀφελέσθαι, πρεσβύτερον δὲ ἐκφανῆς καὶ τὴν πατρίδα. ταῦτα καὶ ἔτι τούτων πλείονα ἐρμηνεύσουσί, καὶ βαρβαρίσουσι, πάμπολλα ἄπτερα τέρατα,

circa quas ista versatur (interdicens alterâ) abstinere, ac mecũ degere, principiò generosè educaberis, humeros q habebis validos, & ab omni inuidia alienus eris, neq vnquã in terras alienas atq externas hinc abibis relicta patria, atq domesticis tuis: neq etiam ob verba & orationem modò laudabunt te omnes. Neq verò auerseris corporis hanc fragilitatẽ, aut vestium sordiem. Nam ab his initijs profectus etiã Phidias ille, Iouẽ spectandũ exhibuit, & Polycletus Iunonẽ fabricauit: prætereà Myron laudibus vectus est, & Praxiteles in magna admiratione fuit. Adorantur itaq; nunc illi eũ ipsis illis Dijs quos sæculo psêre. Quòd si igitur horum vnus tu quoque fores, quomodo non celebris & ipse apud omnes homines fieres? Patrem certè beatum efficeres, & patriam tuam omnibus spectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τίχνη, μάλα δὴ σπουδῇ σωιρασα, καὶ πείθαν μι περαμένη, ἀπ' ἐκίτι μίμνημαι· τὰ πολλὰ γὰρ ἤδη με τὼ μνήμω διέφυγεν. ἐπὰ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχιται ἡ ἑτέρα ὥσπερ ἐγὼ δι, ὦ τέκνον, παλαία ἐμὶ ἤδη σωιθης ὠι, καὶ γνωείμη, ἐ καὶ μηδέπω ἐς τέλος με περάσασα. ἤλπα μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖν λιθεξόος γνόμεν, αὐτὴ προέρηκεν· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ ἐργάτης ἔσῃ, ὧν φάμαι πονῶν, ἀλλ' τότω τὼ ἅπασαν ἐλπίδα τῆς βίς τιθεμένου. ἀφανὴς μὲν αὐτὸς ὢν, ὀλίγα καὶ ἀγγυῆ λαμβάνων, ταπεινὸς τὼ γνόμω, εὐτυχὴς δὲ τὼ πρόσωπον, οὔτε φίλοις ἐπιδεικάσιμος, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸς, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτός. ἀπ' αὐτὸ μόνον ἐργάτης, καὶ τῶν ἐκ τῆς πολλῆς ἑλίκης εἷς, ἀεὶ τὸν προὔχοντα ὑποπτώσων, καὶ τὸν λίγαν ἀλαζόνα θεραπεύων, λαγὼ

Statuaria valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiã adducere cupiens: sed nõ vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerũt. Cæterùm vbi tandem finẽ fecit, tum altera illa in hunc fermè modũ orditur: Ego verò, ô fili, [k] *Humanitas sum, iam nunc cõsueta ac nota tibi: tametsi ad finẽ aut plenum nondum periculũ mei feceris. Quãta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumeravit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totã spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, dejectus animo, tenuis ac pauper* [l] *reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formãdans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans:*

& in

μετὰ βίου ζῶν, καὶ τῇ ἀρετῇ σὺν ἔρμαιον ὤν. ἃ δὲ καὶ Φειδίας, ἢ Πολύκλειτος γένοιο, καὶ θαυμασὰ πολλὰ ἐξεργάσαιο, τῷ μὲν τέχνῳ ἅπαντες ἐπαινέσουσι, ἀξίως δὲ ὅσα τῶν ἰδίων, ἀ νοῦν ἔχει, ἔσται ἄρ σοι ὅμοια γένοιτο. οἷος γὰρ ἂν ᾖς, βάναυσος, καὶ χειρώναξ, καὶ ἀπαίδευτος νομισθήσῃ. ἢν δέ μοι πάθῃς, πρῶτον μὲν σοι πολλὰ ὑπολάξω παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα, καὶ πράξας θαυμασὰς, καὶ λόγους αὐτῶν ὑπαγορεύσω, καὶ πάντων (ὡς ἁπλῶς) ἔμπειρον ἀποφανῶ. καὶ τῷ ψυχῇ, ὃ μὴ ἔρ σοι ἀνυσιτατόν ἐστι, καταπεποίκιλσο πολλοῖς καὶ ἀγαθοῖς λογισμάσι, σωφροσύνῃ, δικαιοσύνῃ, ὁσιότητι, πραότητι, ὑπακοῇ, σωτηρίᾳ, καρτερίᾳ, ὧν τῶν καλῶν ἕρωτι, τῇ πάσῃ τὰ σωτήρια ἔρμῃ. ταῦτα γὰρ ἔστι τῆς ψυχῆς ἀληθῆ κόσμος.

& in summa, leporis quandam vitam agens potentioris q́ lucrum existens. Quòd si etiã Phidias vel Polyclętus fias, præclaraq́ & admiratione digna multa opere præstiteris, artè quidè laudabũ omnes: atqui ex aspiciẽtib⁹ tibi similis esse optãrit, nemo erit, qui modò mẽtem habębit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ijsdem victum queritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequẽris, principiò tibi ostendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renũciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumq́ rerum desiderio. Hæc enim animi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua.

λόγοι δι σι ἔτι παλαιὸν ὄκρ, ἔτι νῶν χρήσθαι δίκαιον, ἀλλὰ μὴ τὰ δίκαια πρέψει μετ' ἐμοῦ. καὶ ὅλως, ἅπαντα ὁπόσα δὴ τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ἐκ ἂς μάκρὰν σε διδάξομαι. καὶ ὁ νῦν πρῶτος ὁ τῶ ἄλλων, ἢ βελφεάμβός τι πρὶ ἀγορᾶς οὔτε τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ξηλωτὸς, καὶ ἐπίφθονος ἔσῃ, τιμώμενος, καὶ ἐπαινούμενος, καὶ ἐπὶ ζοῖς ἀείσεις τὰ λοιπὰ τῶν χρόνον καὶ πλέτο πρὸχόντων ἀποβλεπόμενος, ἰωῦτα μὲν διαύτιλω ἀμπιχόμενος (δέξασθαι γὰρ ἑαυτὰς, πάνυ δὶ καλαμπρὰν ἐφόρα) ἀρχὰς δὲ καὶ πρόεδρίας ἀξιόμενος, διὰ μὲν ἀρθμίας, ἀλ' ἐπὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀγνὸς ἀλ' ἀφανὴς ἔσῃ. διαῦτά σι πιεθύσω τὰ γνωρίσματα, ὥς τῶν ἄρχοντων ἕκας, τὸν πλησίον λιπόσας, δέξα σι ὡς δάλυλο

Neq; aut̃ latebit te neq; veterũ quicquã, neq; eorũ quæ in præsens geri debẽt: sed ea quæ agi cõueniet, quæq; decent, me duce lõgè antè prospicies. Et in summa, omnia quæcunq; seu diuina seu humana sunt, paruo tẽpore docebo te: & qui nunc pauper atq; inopes es, istius nescio cuius filiꝰ, quì de arte adeò illiberali nescio qd consultas, haud ita multò pòst nimium felix, nimiũq; beatus omnib. videberis, dum & honoribꝰ afficieris, & laudibꝰ efferaris, & pulcherrimarũ quarumcunq; rerũ gloria celebraberis, illorũ etiã qui diuitijs ac genere cæteris antestãt, in te animis atq; oculis cõuersis: ac vestitũ quidẽ talẽ geres (demonstrans suũ: gerebat aũt admodũ splendidũ) Magistratibus verò, & primo in consessu honore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò peregrè abiens proficiscêris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. [m] *Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atq; conspicuũ reddam, vt eorũ quoq; qui te aspicient, quisq; proximè astantẽ leuiter impellens & commouens,* [n] *digito te*

πλοῦτος, οὕτω σὺ ἐὰν σὺ λέγωμεν. ἆρ' ἄλλο τι σεαυτῷ ἄξιον ἡγῇ, καὶ τοῖς φίλοις, καὶ τῇ πόλει ὅλῃ λαμβάνειν, ἢ σοὶ μάντεσι ἐμβλέψαντα μόνον εἰπεῖν τι λέγοντι τύχῃς, ἐκλωβίτῳ οἱ πολλοὶ ἀποσοῦται, θαυμάζοντες, καὶ νὴ Δαιμονίους ὡς τοῦ λόγου τῆς δυνάμεως, καὶ τὸν πατέρα σὸν εὐποτμίας. ὁ δὲ λέγεσιν ἂν ἄρα ἀθάνατοί γίγνονταί τινες ὑφ' ἡμῶν, τοῦτό σοι ποιεῖ ποιήσω. καὶ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐκ βίου ἀπέλθῃς, οὔποτε παύσει ὡσανεὶ ζῶν παιδευόμενος, καὶ ὁμιλῶν ζῶν ἀεί. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένη ἐκεῖνον, τίνος ἐστὶν ὁ παῖς, καὶ ἀκήκοας ἤδη καὶ ὁρᾷς τὸν Αἰσχίνην, ὃς συμπαραπέμπει ἡμῖν ὧδε, ἀπ' ὄμματος αὐτὸν δι' ἐμοῦ Φιλίππου ἰδόμενος; ὁ δὲ Σωκράτης, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς ἐμῆς λυρικῆς τούτῃ παφῆς, ἐπειδὴ τάχιστα σωφρονεῖν ἤρξατο, καὶ ἡπιώτερος παρ' αὐτῆς, κἀμοὶ, δικαίως ὃς παρὰ πάντων ἤδιστος;

gito te demonſtret, atq; Hic eſt ille, dicat. Iam ſi quid ſtudio digni accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipſam ciuitatē pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cōuertent. Atq; ſi tum aliqd fortè dixeris, plericq; hiantes auſcultabūt, admirantes & prædicantes tum te ob dicēdi vim, & oratiōis poteſtatem, tum etiā patrem tuū ob felicitatē prolis. Et quod dici vulgò ſolet, quòd ex hominibus quidem immortales reddūtur, id quoq; tibi dabo. Nam poſtquā ipſe ex hac vita deceſſeris, nunquā deſines cōuerſari doctis, & conſuetudinem habere cum optimis. ° Demoſthenē illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeſchinem, qui tympaniſtriæ cuiuſdā filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. P Socrates autem, qui & ipſe inter ſtatuariam hanc artem enutritus fuit, & ſimulatq; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum; audis vt nunc ab omnibus decan-

ἔλιτα; ἀφεὶς ἃ αὐτὸς τηλι-
κῦτος ὢν ζοιότυς ἄνδρας, ὢν πρά-
ξεις λαμπρὰς, ὢν λόγους σεμνὸς,
ὢν σχῆμα ὑπηρίτης, ὢν τιμὰς,
ὢν δόξαν, ὢν ἔπαινον, ὢν προ-
θυμίας, ὢν ἀωίαμιν, ὢν ἀρχὰς, ὢν
τὸ ἐπὶ λόγοις ὑβλοκιμᾶν, ὢν
τὸ ἐπὶ σωίσοι ὑβλαμβανίσ-
θαι, χιτάνιόν τι ποικαρὸν ὑν-
δύσῃ, ὢν σχῆμα ἁπλοπρεπὲς
ἀναλάβῃ, ὢν μοχλία, ὢν γνω-
φᾶα, ὢν ἱματίας, ὢν ἱμολαβῆ-
ρας ἐν τοῖν χιροῖν ἔξῃς, ἀάτω
γγνωσκὸς ἐς τὸ ἔργον, χαμαι-
πετὴς, ὢν χαμαίζηλ☉, ὢν
ἅμα τρόπον τινὰ πεπνὸς, ἀνα-
πέπλων ἃ ἐδίποτι, ἐδ' ἀν-
ῆρθλου, ἐδ' ἱλωθίειον ἐδὲν
ἐπινοῶν, ἀπὰ τὰ μὲν ἔργα ὅ-
πως ὑβρυθμα ὢν ὑσχήμονα
ἔσαί σοι προνοῶν, ὅπως δ' αὐ-
τὸς ὕβρυθμός τι ὢν ἱόσμι☉
ἔσῃ, ἥκιστα φροντίκὼς, ἀπ'
ἀτιμότερον ποιῶν σαυτὸν λί-
θων. ταῦτα ἔτι λεγόντος αὐτ', ὑ
πιειμένος ἐγὼ τὸ τίλ☉ τῶν
λόγων, ἀνασὰς ἀπεφυάμην.
ὢν

decantetur? Igitur relinquès tantos ac tales hoſce viros, res adeò ſplendidas, orationes tã graues ac illuſtres, veſtium ornamenta, honorem, famam, laudẽ, primos aſſeſſus, potentiã, imperia, deniq; & illam quã ex dicendo cõſequêris gloriam, & qua te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatẽ: tumiculã aliquã indues ſordidã, habitumq; aſſumes ſeruilem: ve-ctes prætereà & celtes, & id genus cætera ſculpẽdi cædendiq; inſtrumẽta in manibus habebis, deorſum inclinatus in opus, humi repens, demiſſus, deniq; modis omnibus abiectus & contẽptus, nunquam autem neq; expergiſcens, neq; virile aut libero homine dignum quicquã cogitãs, ſed in opera intentus, vt illa videlicet proportionibus ſuis conſona & bene formata tibi reddãtur: de te ipſo autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, ſed te ipſis iſtis ſaxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine ſurgens ſententiam tuli: & reli-

καὶ τὴν ἔμορφον ἰκανὴν, καὶ ἐργατικὴν ἀφικόμην, μισθόσασθαι μὲν πρῶτα τὴν παλαιὰν μάλα χαιρόντα. καὶ μάλιστα, ἐπεί μοι καὶ ἐς νοῦν ἦλθε ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πλησὰς ἐνθὺς ἐκ ὀλίγας ἀρξομένῳ μοι χθὲς ἐπιτρίψαι. ἡ δ' ἀφληφθεῖσα, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὴν χεῖρα συντρόφα, καὶ τὰς ὀδόντας ἐνίκτει. τέλος δ', ὅσα περ τὴν Νιόβην ἀκούομεν, ὑπεπίπτει, καὶ ἐς λίθον μετεβέβλητο. ἃ δ' παράλογα ἔπαθεν, μὴ ἀπιστήσητε. θαυμαζόντων γὰρ οἱ ὄνειροι. ἡ ἑτέρα δ' πρός με ἀποβλέψασα. Ὡς γὰρ ἀμείνω μοι σοφίᾳ, τῆς δ' τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καλῆς τὴν δίκην ἐδίκασας. καὶ ἐνθὺς ἔδη, ἐπίσθι τοῦτο τῇ ὀχήματος (δέξασά τι ὄχημα ἐπποπίρατον ἵππων τινῶν, ὧν Πηγάσῳ ἐοικότων) ὅπως ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὲ ἀπολαβοῦσα ἐμοὶ ἀγνοοῦσαν ἐμισθοῦς. ἐπὶ δ' ἀνῆλθον, ἃ μὲν ἄλλοτε, καὶ ὑφιππόχα-

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mẽtem venit scutica, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidẽ indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentibꝰ infremebat: postremò autem, quemadmodũ ¶ Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini. [r] Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicâsti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibusdam. [s] Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisses, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; arrigari cœpit:

ἀρθὲς

Ego

ἀρθὰς ἦ ἀς ὕψ ὑ ἐγὼ, ἐπισκό-
πουν ἀπὸ τοῦ ἀρξάμενος ἄ-
χρι πρὸς ἑσπέραν πόλεις, καὶ
ἔθνη, καὶ δήμους, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος ἀφασπείρων ἐπὶ τὴν
γῆν. ἐπίτηδες μέν γε μιμνήσκομαι ὅ,
τι τὸ σπερόμενον ἐκεῖνο ἦν.
πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι μέσσον
φερόμενοι οἱ ἄνθρωποι, ἐπέ-
νουν, καὶ μετ' εὐφημίας καθ'
ὃς ἐγγοίμην τῇ πτήσει, παρε-
πτέμπον. λέγοι δέ μοι τὰ τε-
θαῦτα, ἃ μὲ δὴ ἐπῄνεσιν ἐ-
παίνοις, ἐπαινέσαντος αὖθις, ἐπὶ
τι τῶν αὐτῶν ἰόντα ἐκείνῳ ἐν
Λυκίοις, ὧν ἄχρι ἀφιπάμε-
νος, ἀπ' ἐμοῦ ἐδόκουν ἐξάρ-
ρειν τις ἐπανιόντα. καταλαβὼν
δὲ αὖ τὸν πατέρα ἑστῶτα, καὶ
θεασάμενον τὰ αὐτὰ, ἐπάνειμι
ὀλίγον ἀπολιπών. καὶ τί καὶ ἐπι-
μνησθῶ, οἷα μικροῦ δεῖν πρὸ
ἐμοῦ ἐβουλώσαντο. ταῦτα μὲν
μνήμονα ἐδῶν, ἀντιπάσης ἔτι ἂν,
ἐμοὶ

Ego verò vbi iã in ſublime ſublatus fui, obſeruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vſq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, nõ aliter quã Triptolemus olim, ſparges quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum ſpargebam, niſi hoc ſolũ quòd ſurſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando perueneram, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meã ipſum collaudantibus illis demonſtraſſet, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendent igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, comonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem,

plagarum

ἐμοὶ δοκῶ ὑπαραχθὰς φόβος τὸν τῆς νυκτὸς φόβον. μεταξὺ λέγοντος, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, καὶ δι' ὑπνικοῦ. ἀλλ' ἄνθρωπε ἐκπεφοβημένε ὄνειρε, ὅτι μάλιστα ὄναρ ἀλλά τις ταχὰ πεφόβηται ὅσπερ ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς δῆλα. τί δ' οὖν ἐκεῖνος ἐνθυμηθεὶς ταῦτα πρὸς ἡμᾶς, καὶ μεμφθῆναι παιδικῆς ὑπολήψεως, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ἄδην γεγηρακότων; ἴσως δὲ καὶ ἡ ψυχολογία. μὴ ὀνείρων τινῶν ἡμᾶς ἐκπομπάς τινας ἐκάλυψεν; ὅτι, ὦ γαθέ. ἐκεῖνος ὁ Ξενοφῶν ποτὲ διηγούμενος τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἐδόκει αὐτῷ ἐν τῇ πατρῴᾳ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄλλα ἴσως ἐκ παιδείας ἦν ὄψιν, ἐκ τῶν φυσικῶν ἐκπομπὴ διηγήσεως. καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, καὶ ἀποχρώσῃ πραγμάτων, συμπότων τοιούτων, ἀλλά τι καὶ χρήσιμον ἄλλο ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicūtur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longū hoc somniū, & iudiciale est? Deinde alius quidā hoc eludēs, Hyemale, dixit, somniū est, quādo nactes sunt lōgissimæ: aut fortassis etiā nocturniale, quālis et ipse Hercules est. Quid igitur in mentē venit illi, mugari talia nobiscum, mētionemq; facere puerilis istius noctis, somniorūq; veterū, & ætate iam obsoletorū? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorū quorundā quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nostis enim vt non cōiectationem quandā proponens, visionem suam, aut quòd ita magari statuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circūstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatē quandā secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἀρχὴ τῶν ὄντων ὑμῖν διηγήσομαι ἐκεῖνα ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω πρέποντα, καὶ παιδείας ἔχοντα, καὶ μᾶλλον ἄν τις αὐτῶν ἐκ πενίας ἰδιωτικὰ, καὶ πρὸς τὰ ἧττον ἀγεννῆ διαφθαρῶσιν. ἐπιῤῥωσθήσονται δ' οἶδ' ὅτι λαβόντες ἀκούσαντες τὸν μῦθον, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ πεισόμενον, ἐννοῶν οἷος μὲν ἦν, πρὸς τὰ λόγια ὥρμησα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀφαλεσάσης πρὸς τὴν πενίαν ἐκεῖνον τότε. οἷος δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐκαινολόγησα, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ὅτι γοῦν τῶν λιθολόγων ἀφοβότερος.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, ea videlicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia cõuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorũ præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animũq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonẽ hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio exiſtens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuarium istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

SOMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarū incitamētum. Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hic ſub duarum mulierculārū typo oſtendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, ſub id tēpus fermè quādo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberabat cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, in ſomno ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudiū trahere conata ſit. Deniq; ſuomet docet exemplo, eruditionē potiſſimùm (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis portio, excolatur) iuuentuti amplectendā. adoleſcentia enim conſilij admodū imbecilla eſt: & quanquā indoles interdū in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen flexilis, & ad quemuis animi impetū mobilis, & multæ ad deprauandū occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blāditur ocium, horſum inuitant voluptatū illecebræ, aliò prauorum ſodalium vocāt commercia. Vt ergo hoſce vitiorum ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetēdum ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIDERAM nup. in ludū ire.] *ſcil. literariū & ſchola in qua literis operam dabam. Frequentiſſimè autem ludus pro loco ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Græci etiā ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ab exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſcanius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ *Cic. 2. de Orat. ludum*

pro Rhetorum schola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim causæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. *b* Humanitas seu literariũ studium.] *Quoniã eruditio & bonarũ artiũ disciplinæ soli homini sunt propriæ, factum est, vt παιδεια. i. humanitas pro eruditione, & bonarũ literarũ scientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducẽs Varronis locum ex lib. 1. rerum humanarũ: Praxiteles, inquit, propter artificium neminẽ est paulùm humaniori ignotus. Cic. in Verr. Tu sine vlla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus indicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λόγοι. i. disciplinæ, quæ literarũ monumentis continẽtur. Plaut. in Truc. Literas didicisti, sine alios discere.* *c* Deniq; & fortuna quadam.] *Fortuna in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib. 1. Epist. 5. ad Torquatum:*

Quò mihi fortunas, si non conceditur vti;
vbi subaudiendum, expetam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sæpè enim quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.* *d* Nostras autem res.] *Res quoque pro bonis siue substantia accipitur, οὐσία. Terent. in Phorm. Ac si salentũm rem reliquisset decem primus esset, &c. Vnde rem habere, pro diuitem esse dicimus Cic. 2. Offic. Non esse duo millia hominum, qui rem habeant.* *e* Arte necessaria vitæ comp.] *Qui enim sapiunt, etiamsi suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quòd si contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire iubeantur, sit quo sibi victum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nã hęc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarũ abeas, te comitatur, nihil adferẽs sarcinę.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui statuariam in quinque distribuant species de rationibus subiectæ materiæ, siquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibusdam dicti delectores. Quæ argillam tractat, plastice vocari solet: adq; gypsum, paradigmatice, quoniam à typis non abscedit. Gypsochoos sunt qui dicunt ipsos artifices. Quæ lapides scalpit, colaptice nomen habet, seu scalptura: λιθοξόους appellant hoscę qua dictione hic vsitur Lucretius, & ἐμψυχλύφους. i. sculptor. Mercurij*

Mercurij statuarius. Postremò, quæ cum metallis contrahis, glyphice vel scalptura, cuius ratio duplex: nam si cera adhibeatur, deductionis ratione, agogice vocatur. Etenim à fundendi argumento χωνευλὴ, alteram dixêre. Porrò anaglyphicen intelligunt, quum ita exsculpimus, vt promineant imagines: diaglyphicem verò vel impressuram spectare. Nam encolapice, laminas cælando conformat, sicut vasa torentice, ac fibulas, candelabra, id genus plura. Encaustice, vel inusstoria, argentum, æs, vitrum expingit, vnde encæustis dicere vulgò malum possumus. Proplastice accipiunt, vbi futuri operis formas confingunt plastæ ex creta: nam si id ipsum ex cera sculpter factu, protypus dicitur: si ex ligno architectus, modulus. Ab statu verò nuncupatæ creduntur statuæ. Statuum autem alij sunt recti, alij flexi, quidam & obliqui. g Dimidium.] *Hemistichium est Hesiodi, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est, maximam difficultatis partem in aggrediendo negotio sitam esse. Illud Horatius in epistolis lib. 1. ad Lollium ad hunc modum expressit:* Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. *Satius autem esse liberos liberalitate retinere, quàm metu, scribit Plutarch. de ratione audiendi liberis: Obdurescunt enim, inquit, & abhorrent à laboribus, tùm propter verbera, tùm propter contumelias. Refert hoc de se Erasmus in institutione puerorum. Et exempla passim sunt obuia, multa illustria puerorum ingenia à studijs deterreri orbilioru plagositate. Rectius generosius animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur.*

h Ita vt mox in lachrymas.] *Artes à verberibus malè auspicari iuuenibus. Isocrates apud Aphthonium in Chria etiã testatur: Amator, inquit, eruditionis à laboribus auersatur, sed laboribus desinentibus in vtilitatem.* i Duæ mulieres.] *Hoc Luciani somnium seu visio, vt iam diximus, consentit cum Prodici Cei sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, vt vitã vellet, sibi comitem vitæ assumeret. Hæc turpi & deformi erat habitu, sed genuino ac natiuo decore pulchra: illa ornatissimis vestibus ac calceis induta. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepositisse. Huius Prodici συγγραμμα ἀβὶ τῶ ἡρακλέους Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat.*

Meminis eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceiū epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum Y litteræ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora, tutus bantē: hoc est, si aut philosophiā didicerit, aut eloquētiā, aut aliquid honestæ artis, quo euadat ad bonā frugē, quod fieri sine labore maximo nō potest, honestā ac copiosam vitam disputāt peracturū. Si verò ad doctorē frugalitatis nō venerit, ad sinistrā viam, quę melioris specie mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidē videntur ad tempus vera bona ignoranti, pòst autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; victurum, &c. Hesiodium bivium exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam sollicitet. tum Romani in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Urbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint euersæ. k Humanitas.] *Humanitatem ab homine, quem admodum & virtutem ex viro appellatam, doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci Φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctrinisque*

misque versati, ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi, informatique esse videantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitas q; fugit.

Nam ingenuæ seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd libero ac ingenuo sint homine dignæ: siue quòd liberos suos sectatores officiosos, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) παιδείαν seu eruditionem veteres appellarunt, puto quòd ea in solos homines, non etiam in belluas cadat: vel quòd eos quibus adiuncta sese, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informes. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne sociorum more suorũ in belluam verteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hęc donum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinem q; animi erudiuit, eadem q; ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, vt omnia supera, infera, prima, vltima, media videremus. His rationibus conflare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tàm aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Reditibus.] *κτημάτων τινὰ ἀνάδοσιν, legit Micyllus: non ἀνάδοσιν.*

m Talibus scilicet ornamentis.] *Non dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia recte & prudẽter administranda. Nam Græci quidẽ, inquit, sic te vinentẽ intuebũtur, vt quondam ex annalibus memoria, aut etiã è cælo diuinũ hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud: Ecce agnus Dei. & ὁ ἀνὴρ ἐκ τῶν ὀμμάτων εἶνε. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Græci ora obuertebant sua. Et Persius satyra 1: At pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est.* ¶ *Aliquando contumeliosum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: Iniuria insigne esse, digitoq; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Thria. Respice Demosthenis vitã,*

qui vt oratorum omnium laboriosissimus, ita clarissimus euasit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, q etiã seruũsse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias vestitas, q̃ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illũ in Silis, Laërtio referẽte, sculptorẽ lapidũ dixerit.* q Nioben.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, se crebriùs plorare quàm pulchrã Nioben. vide ea quę annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* r Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.] *Eorũ quæ in somno videmus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somnium & visio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut visum.* Somniũ, *vt paucis agam, est, quãdo per figuras & ambages aliqua res in somno ostẽditur.* Insomnium *est, quãdo id quod vigilantẽ fatigauit dormiẽti se ingerit.* Visio *est, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *est, cùm in somno parẽs, vel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, vel etiã Deus aperiẽ euenturũ quid aut nõ euenturũ, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Visum *est, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel passim vagari formas. In quo genere est incubus, q putatur inuadere dormiẽtes, & põdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sentẽtia, somnia cõstitutionis seu cõplexionis hominũ argumẽta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. cõplexionis equatæ & vẽperatæ certũ habere argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, consuetorũ, dignitatũ. Inæqualis verò nec nõ temperatę cõplexionis indiciũ est, cùm quis ita per quietẽ adficitur, vt moueri posse non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat sustineat, vel etiã loqui nõ possit. Cuius generis somnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerrois quarto Colliget cap 15. Si imagines, inquit, cõcipiantur igniũ, bilis rubra prænalet. Eandẽ verò atrã pellere prænũciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysteriis, & Strab. li. 8. scribũt, in templo Æsculapij quod in Epidauro est, ęgrotos cõsueuisse somnia capere è quib. prosperã valetudinẽ cõijcere possent. Et Herophilus somnia quędã appellat θεοπνευστα, hoc est, à Deo inspirata, q̃ necessariò cõtingant. Quędã physica, quędã Syncramatica, cùm scilicet illa nobis occurrãt in somno, quib. delectamur. Deiõ*

autem

autem olim per somnia multa & patribus sanctis, & alijs significasse, testatur litera sacra. Sic p somniũ Deus cohibet Abimelech, ne attingas vxorẽ Abrahami. Gen. 20. Per somniũ hortatur Deus Solomonẽ, vt petat ab eo quicquid voluerit. 3. Reg. 3. Per somniũ loquebatur pphetis Deus. Num. 22. Et respõdebat interrogãtibus se. 1. Reg. 28. Sõnia duo q̃ vidit, narrat Ioseph fratribus suis, q̃bus prẽmõstrabat Deus ipsum futurũ principẽ fratrũ. Gen. 39. Sõnia pincernę et pistoris regis Aegyptiorũ interpretatur Ioseph. Gen. 40. Sõnia Pharaonis q̃bus fertilitas 7. annorũ, istẽ 7. annorum fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph quoq; interpretabatur. Gen. 42. Somniũ interpretatur quidam cõmilitoni suo in castris Madianitarũ, se tradẽdus esse à Deo in manu Gedeonis. Iudic. 6. Somniorũ interpretationẽ Dei esse, testatur cap. Gen. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, vbi sub nomine insomniũ videtur omnia q̃ nobis in somno obseruari possunt, cõprehendere. s Pegaso similibus.] Pegasus equus alatus. Pindarus πλεκάδι, ex Medusę sanguine ortus, cùm in monte Heliconẽ euolasset, vngula saxũ ferions fontẽ aperuit. Homerus aũt de Pegaso fabulã omniũ plenissimè narrat Iliad. 6. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Fast. Plin. lib. 4. cap. 7. t Non aliter q̃ Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram.] Celeus Eleusinorũ rex quũ Cererẽ quęrentẽ filiã, liberalissimè hospitio suscepisset, illa pro remuneratione ostẽdit ei omne genus agriculturę. Filiũ quoq; eius Triptolemũ recẽs natũ, per noctẽ igne fouit, per diẽ diuino lacte nutriuit et eum curru impositũ, quo allatis serpentibus trahebatur, per totũ Orbẽ misit ad frumentorũ vsum hominibus indicãdum. De Triptolemo Virg. in Culice. u ludiciale.] δικανικὸν forẽse dixit, vel q. duę pśonæ inter se decerẽtes, vel q. forẽses causę multis clepsydris peroratur. Notat aũt prolixã & ineptã orationẽ, quã etiã hybernũ somniũ vocauit, q. hyeme noctes sint lõgiores, et proinde lõgiora somnia.

x Trinoctiale.] Facetè, vt solet, τριημερεύειν vocat Herculẽ ab trinoctio illo quod traditur in eo cõcipiendo insumptũ. Nota est fabula trinoctij cũ cubitus Iouis & Alcmenę, vel ex Plauto, vel ex ipso Luciano in Dialogo Mercurij & Solis. y Xenophon.] Videtur somniũ hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabasios, quo vidit Xenophon per quietẽ domũ suam paternã fulmine totam collaxare, &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ Ἢ ΣΥ ΛΟΓΟΙΣ.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædã est cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationẽ in se admittat, & quantũ nõ cũ acerba quadã regestione respondet. Vt aũt in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes exposuit: ita hic videtur dictiõnẽ & dicẽdi genus suũ, quale, & ad quod exemplũ comparatũ esset, indicare voluisse: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiã: quæ aũt ad compositionẽ & ipsam orationis figurã spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

ΟΥκοῦν προμηθέα μὲν εἶναί φὴς; ἀ μὴν λατὰ τοῦτο, ὦ ἄνερ, ὡς ψηλόν γε λεπτοὶ τὴν ἐργασίαν ὄντων, γνωρίζω τοὐνόνα, καὶ φημὶ ὅμοιόν γε εἶναι αὐτῷ. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἂ καὶ φαυλότερόν μοι ἐστὶ ψηλαφῆσαι, οἷόν τε ἐκ πρόχειρου, βαρβαρόστις παραμικρόν. ἃ δὲ ὑπερπαγῶν τὸς λόγους ὡς δυσχερῆ ὑμνήκασιν ὄντας, ἔστοφώτατον τῶν τιτάνων ἐπιφημίζεις αὐτοῖς, ὅρα μή τις ἀρονέαν ᾖ.

PRometheũ[a] igitur me esse ais? si quidẽ ea ratione, ô optime, quasi & mea[b] opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similẽ illi esse, neq; recusso luti fictulus etiã ipse dicitameti[c] lutũ mihi vilius sit, quale scilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac fœtulẽtũ quoddã. Quod si verò adeò extollens ovationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanũ nomine, eam colonestas & laudas; vide, ne quis ironiam dixerit,

φῇ, καὶ μυελῶδες, οἷον τὸν ἀττικὸν, προσᾶναι ὦ ἱκανόν. ἢ πόθεν ἂν ἐμήχανον τεκμόν; τίς δ' ἡ τοιαύτη σοφία καὶ προμήθεια ἐν τοῖς γράμμασιν; ὡς ἔμοιγε ἱκανὸν, ἀμὴ πάνυ σοι γένοιτο ἄθλον, μὴ ἀ λομιδῆ ἄξια τῆ κατάσει. καί τοι πόσῳ δικαιότερον ὑμᾶς ἄν ἀπάσειαν ὦ Προμηθεῦ, ὁπόσοι ἐν δίκαις ἐνδοξοτάτοις, ξὺν ἀληθείᾳ τοιοῦτοι γενοίμεθα τοὺς ἀγῶνας; ξῦντα σὺν, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἔμψυχα ὑμῖν τὰ ἔργα. καὶ γὰ δῆτ, καὶ τὸ θερμὸν αὐτῶν ἐστὶ διαπυρον. καὶ τοῦτο ἐκ τῆ Προμηθίας ἄν ἔη, πλὴν ὅ μὰ διαπάσειαν, ὅτι μηδ' ἐν πηλῆ πλάττειν, ἀλλὰ χρῦσα ὑμῖν τοῖς ποιηταῖς τὰ πλάσματα. ὑμᾶς δ', οἱ ἐκ τὰ πλάθειν πεφύκοτες, καὶ τὰς τοιαύτας τῶν ἀφομοίων ἐκ παγίνοντες, ἄλλα ἄττα ἐπιδεικνύμενοι. καὶ τὰ

dixerit, & quasi quandam [d] Atticam subsannationem subesse huic laudi. aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quod ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri posset, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd [e] aurea vobis pleriſque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq;

ibi tales nostras auscultationes iactamus, nihil aliud quàm simulachra quædam rerum spectanda exhibemus. Et in

μὴ ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ἔφην μικρὸν ἔμπροσθεν, ἀ πλασιὰ ταῦτα ὅμοια τοῖς λοφοπάδοις· τὰ δὲ ἄλλα ἔστι λίθινοις ἐμοίοις πρόσωπον, ἔστι ψυχῆς ἀθύμασι, ἀπὰ τίνος ψυχῆς ἄπονος, καὶ σαθρὸν τὸ πρᾶγμα. ὃς τί μοι ἐνθυμᾶσθαι ἔπεισι, μὴ ἄρα ἔστω μὲν Προμηθεὺς λόγοις ἐοῦν, ὡς ὁ λωμεὺς πρὸς τὸν Κλεωνά φησιν. οἶσθα γὰρ αὐτόν.

Κλέων Προμηθεὺς δὲ μετὰ τὰ πρώτα. καὶ αὐτοὶ δὲ δόλωπες τὸν χυτρίαν καὶ ἐπινοητὴν, καὶ πάντας, ὅσοι πηλευτοί, Προμηθέας ἀποκαλοῦσι τὸ πηλὸν, καὶ γὰρ πυρὶ οἶμαι τὸ σκεῦος ὀπτήσειν. καὶ ἄλλο ὡς τόδε βέλτιον ἦν ὁ Προμηθεύς, ἀσθενὲς ἰσχὺς ἀφροντίστως. καὶ ἐν τῷ ἀπιθανῷ θρυμματίᾳ τὸν σκευμάτων· ἐπὰ καὶ ὕθρυπτα ἀμὴν τὰ ἔργα, ἔστιν ἐπόνως τὰ χυτρίδια, καὶ μικρόν

summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò ante dixi, ipsa haec figulina versatur, perinde vt & f aliorum figulorum. praeterea autem neque motus similis ineſt, neque animæ ſeu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiã cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille & poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes h figulos ollarum & furnorum conſtructores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Prometheus iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum ollula: & quodcum

μικρόν τις λίθον ἐμβαλὼν, σωρεύσειεν ἅπαντα. καὶ δι φαίη τις παραμυθούμενος, ὑπὲρ τούτων ἀκούσαι ὦ Προμηθεῦ, ἀπὸ τοῦ καινοτέρου τῆδε ἐπανῆν, μὴ μιμούμενός τι ἄλλο ἀρχέτυπον μιμήμασι μιχθέν. ὅσοις γὰρ ἐπῆν ἐπ' ὄντων ἀνθρώπων, τίνας ἐννοίας ἐποιήσατο, δι' οἵων τε ῥᾳδίως μορφώσας, καὶ σχηματίσας, ἐς ὄψιν τότε ἄγει, καὶ ὀφθῆναι χαρίζεται. καὶ τὸ μὲν ὅλον, ἀρχιτέκτων αὐτὸς ἦν. συναργάζεται δὲ δι καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐμπνέουσα τέρψεις, καὶ ἐμψύχα ποιοῦσα ἃ δεῖ τὰ πλάσματα. ὁ μὲν τοῦτα ἂν εἶποι, πρός τι τὸ βραχυμόνητον ἐξηγούμενος τὸ ἀρημαγόρου. καὶ ἴσως οὕτως ὁ νοῦς ἦν ὦ λιτιγμένε. ἐμοὶ δὲ ὁ μῦθος ἱκανὸς, εἰ καινοτομεῖν λοιπόν, μηδέ τις ἔχοι τις λέγειν ἀρχαιότερόν τι δὴ πλάσματος, οὗ δεῖν ἐπηγορεύειν ἄν, ἀλλὰ ἐ

modicum quispiam lapillũ injiciens, facilè contriuerit omnia. Atqui dixerit aliquis consolando nos, nequaquam ista assimilasse Prometheo, sed nouitatem hãc, & ea quæ nullo alio exemplo facta, aut ad imitationem comparata sunt, laudare voluisse te: quemadmodum & ille nondum existentibus hominibus excogitatos, atque de nouo muentos illos tum finxit, talibus animalibus effigiatis & exornatis, quæ & mouerentur facilè, & spectu gratiosa forent. & in summa, architectus ipse erat: sed cooperabatur tamen etiam Minerua illi, quæ & lucem inspirabat, & figmenta illa animata reddebat. Talia quidem ille aliquis dicere posset, atque ita in meliorem partem dictum istud exponere. Et fortassis hæc sententia etiã dicti fuit.

Sed mihi non ita satis est, si videar noua fingere: quoniã neq; vetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmẽto, ad cuius imitationem ac formã hoc deductũ & quasi progenitum est.

Sed

λὰ ἢ μὴ καὶ χαίροντα φαίνοιτο, αἰσχυνοίμην ἂν, εἰ ἴδοι, ἵνα αὐτῷ καὶ ξυμπατήσας ἂν ἀφανίσαιμι, εἰ ἄν ὠφελήσειεν αὐτό. παρὰ γὰρ ἐμοὶ ἡ καινότης, μὰ Δί᾽ οὐ διαφθαρεῖσα ἀμορφον ὄν. καὶ ἔγωγε μὰ Δία τῷ φρονοίην, ἄξιόν γε ἂν μοι δοκῶ τὸν ἐκκαίδεκα γυπῶν ἀφῆσθαι, εἰ σωιὰς ὡς πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τῦ ξένου αὐτὰ ποιοιβότα. Πτολεμαῖος δ᾽ οὖν ὁ Λάγε δύο καινὰ εἰς Αἴγυπτον ἄγων, ἐλέφαντά τε Βακτριανὴν παμμέλαιναν, καὶ ἄνθρωπον, ὡς τὸ ἥμισυ μόνον αὐτῦ ἀκεβῶς μέλαν εἶναι, τὸ δ᾽ ἕτερον εἰς ὑπερβολὴν λευκὸν, ἐπίσης δὲ μεμερισμένον εἰς τὸ θέατρον σωαγαγὼν τὸν Αἰγύπτιον, ἐπιδείκνυτο αὐτοῖς ἅμα τε πολλὰ θεάματα, καὶ τὸ τιθασσεύειν καὶ ταῦτα, τὸν μέλανα, καὶ τὸν ἡμίλευκον ἄνθρωπον, καὶ ὅτι ἐκπλήξειεν ὡς θεάματι. οἱ δὲ

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me sanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sunt, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam conjunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum adduxisset, camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi

οἱ δ' ἐκ πρώτης μὲν τοῦ κάμηλον ὑποδύεσθαι, καὶ ὀλίγου δεῖν ἐφυγον ἀναθορόντες· καίτοι χρυσῷ πᾶσα κατάκοσμος, καὶ ἁλουργίδι κατέστρωται, καὶ ὁ χαλινὸς ὑπὸ λιθοκόλλητος, ἁρμόττουσι, ἢ καμβύσου, ἢ Κύρου αὐτοῦ τοῦ καμήλου. πρὸς δὲ ἄνθρωπον οἱ μὲν πολλοὶ ἐγέλων· οἱ δὲ τινες, ὡς ἐπὶ τέρατι, ἐμυσοφάνλουν. ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἔοικε, ὅτι ἐκ τοῦ δοκιμεῖ ἐπ' αὐτοῖς, οὐ θαυμάζεται παρ' αὐτῶν ἀγνοίαν ἢ καινότητος, ἀλλὰ πρὸς αὐτῶν τὸ εὔρυθμον καὶ τὸ εὔμορφον λείουσι, μετίσασιν αὐτά, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνοι δι' τιμῆς ἔχειν, ὡς πρὸς τοῦ. ἐπεὶ ἡ μὲν κάμηλος, ἐκτέθαπται ἀμελημένη. ἢ ἄνθρωπος οὐ τῷ Διλλίῳ Θεσπιδὶ ὑπὸ φωνητῇ κλαπέντι, καλῶς αὐλήσαντι παρὰ τὸ πόδος. δι' ὃ καὶ οὐ μὲν τὸν μὲν κάμηλον ἐν ἀγνοίαις ἦν· οἱ δὲ ἄνθρωποι, ἐχαλεπῶρ ἔτι αὐτῆς θαυμάζουσι, καὶ τὴν ἁλουργίδα.

At illi ad cæmeli quidē conſpectum perterriti ſunt: & parum abfuit quin exilientes profugiſſent. quanquam tota ea auro exornata, ac purpura inſtrata erat: frenū autē etiam gemmis compactū habebat, ex Darij alicuius, aut Cambyſis, aut etiam ipſius Cyri theſauris depromptum. Ad hominis autem intuitum pleriq; ridebant: alij autē etiam vt mōſtrum aliquod ipſum auerſabātur. Quare Ptolemæus intelligēs ſe illis nō adeò laudē cōciliaſſe ſibi, neq; nouitatē apud Aegyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſa qđ concinnū atq; compoſitum, iuſtáq; forma præditum foret, probari: tranſtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honorē habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua eſt: hominem aūt illum duplicē Theſpidi cuidam tibicini, cùm ad pocula bene cecinisſet, dono dedit. Porrò vereor, ne & mea, [1] camelus in Aegypto, ſint: homines autem, adhuc frenum illius & purpuram admirentur: quoniam

ἐπεὶ δ' οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν τοῖν καλοῖν συγκεῖσθαι, δηλόν γε καὶ ἁρμονίας, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, ἂν μὴ καὶ ἡ μίξις εὐαρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον γίγνοιτο. ἴσθι γοιῶν ἐκ δυοῖν καλοῖν, ἀπόκριμα τῷ ξωθήλῃ ἔοικε, οἷον ἐπάνω τὸ πεζῇ ῥότατον, ὁ ἱππόκενταυρος. εἰ δὲ ἄρα φαίης ἐπιδεῖξόν τι ξῶον τοιοῦτο γιγνόμενον, ἁπαλὸν καὶ ὑβριστικόταλον, ἅμα δὲ καὶ πισσώμενον τοῖς ξωγράφοις, ἐπιδακνυμένους τὰς παρειὰς καὶ σφαγὰς αὐτῶν. τί δῆτα οὐκ ἂν καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἂν εὔμορφόν τι ἐκ δυοῖν τοῖν ἀείσθην ξωτικοῖν, ὥσπερ εἰς οἶνος καὶ μέλι τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φημὶ ἔγωγε; ὁ μὲν γὰρ τῶν ἐμῶν ἔχω διατείνασθαι, ὡς δίκαιον ὄντων· ἅμα δὲ δέομαι τὸ ἐκατέρου λάθῃ, ἡ μίξις συνίφθαρεν. ὁ μὲν γοῦν ξωκράτης καὶ Φαίδρος ἐξ ἀρχῆς ἦν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία

quoniam neq; illud ex duobus optimis compositū Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formā & elegātiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione tēperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] *Hippocentauri. Non enim facile dixeris, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumeliosissimū: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiā & cædes illorum. Quid ergo? annon rursum quoq; bene formatū ac pulchrū aliquid ex duobus optimis cōpositū fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatū, suauissimū equidem aio esse. Quanquam de meis cōpositionibus hoc cōtendere nō ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne vtriusq; pulchritudinē ipsa tēperatura corruperit. Neq; enim omnino cōsueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia*

κωμῳδία: ἔστι δὲ μὴ οἴκοι, καὶ καθ' ἑαυτὴν τὰ Διὰ ἐν οἷς σκηπάζουσι μετ' ὀλίγων τὰς ἀμφιβόλους ἐποιεῖτο, ἃ δὲ παρὰ δεῖπνα τῷ Διονυσίῳ ἑαυτῇ, θεάτρου ὄμιλα, καὶ ξυνήπαιζε, καὶ ἐγελοιάζετο, καὶ ἐπίσκωπτεν, καὶ ἐν ῥυθμῷ ἴβαινε πρὸς ᾠδὴν, ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον ἀναπαίστοις μέτροις ἐπεχειρεῖτο τὰ πολλὰ, τοὺς τῶν ἀκροατῶν ἐπαίρουσα, φροντίσας, καὶ μετεωρολέσχας, καὶ τὰ τοιαῦτα πεσαγορεύουσα· καὶ μέχρι τοσούτου πεῖλαν ἐμπεσοῦσα ἐκείνους ἐπισκώπτειν, καὶ τὸν Διονυσιακὸν θεατρικὸν καταχέαν αὐτῶν, ἅτε μὴ ἀνροβαθῶντας ἀπανυστί, καὶ τερέλλους ξωόντας: ἅτε δὲ ὑπὸν τοιαῦτα ἐμβριθῆ ἀσκοῦντας, ὡς δὴ θεῖα τὰ ἀέρια κατηλογκισμένους. ὁ δὲ διάλογος ἐστὶ, συμποτάτας ἐποιεῖτο τοὺς σοφιστὰς φυσικούς τινας, καὶ ἀρετῆς φιλοσόφων, ὥστε

Comœdia fuêre. Siquidem ille domi & secum ipse, mea hercle, in ambulacris cũ paucis quibuſdã diſputationes ſuas habebat: Comœdia aũt tradens ſe totam Dionyſio, in theatro conuerſabatur, ſimulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat ſalibus & dicacitate, & cũ numeroſitate quadam ad certamẽ & palmam veniebat. Interdũ etiã anapæſticis verſibus prorſum in ſublime euecta, dialogi ſectatores ac ſocios vt plurimum irridebat ac ſubſannabat, curarũ exercitores, ac vanos ſublimium rerum diſceptatores, & id genus alia vocitãdo. Quin & vnã hanc adeundi viam habebat, ſugillando illos, & Dionyſiacam iſtã libertatem in ipſos effundendo, nũc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes illos exhibens, nunc publi-

cum ſaltus metientes fingens, vt qui ſcilicet de aëreis & ſublimibus iſtis rebus nimis exiliter arguterentur. Dialogus autem contrà maximè graues ac venerabiles diſputationes habebat, cùm de natura rerum, tum de virtute philoſophorum:

ita vt

ὅτι τὸ τῆς μουσικῆς τοῦτο δίεις σφᾶς ποσῶν δεῖ τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ ὄντως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, ἐ πάνυ ποθόμενα, ὅτε ἀνιχόμενα τὴν κοινωνίαν. δίδια τοίνυν μὴ αὖθις ὅμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ σοῦ πεποιηκὼς φαίνωμαι, ὃ θῆλυ τῷ ἄῤῥενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑφέξω. μᾶλλον δὲ μὴ τί ἄλλό τι δοῖεν φανεῖλῳ ἐξαπατῶν ὅσους τὸς ἀκούοντας, καὶ ὅσα παραθεὶς αὐτοῖς ἀκαλυμμένα τῇ πίστει, γέλωτα ἐμποιῶν τοῖς συνόντασι φιλοσόφου τοῦ βαρβάτου. μὴ γὰρ ἐπιβλήτως ὁ δεὶς ἅπαξ τοῦτο μόνον οὐκ ἄν ἄπορος ἐνέπεσε τοῖς ἀκροατηρίοις. ἢ παρὰ τὸ βαρὺ ἐκλέλοιπε, δὲ μὴ ἄρα τις ἐμὲ δίκαιος δίοιτο πυκνοκάμπτας, καὶ φαγέλαφος καὶ αὐτὸς σωτηθήκοις; πολὺ ἀκριβῶς τί ἄν φάθοιμι;

ita vt Musicorũ illud ᵐ Δὶς σφᾶς ποσῶν, hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq; inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi cõciliare, eaq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne denuò simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale videar, decepisse fortasse auditores, atq; ⁿ ossa appositisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris messe dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet, qui eiusmodi ᵒ pinuum incuuatores & hircoceruos & ipse cõposuerit. Veruntamen quid facerem?

θοιμι; ἀμεταστατον γὰρ οἷς ἂ-
παξ προαιρῆμαι· ἐπὶ τὸ γὰρ
μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηκ-
θέως ἔργον, ἀ προ-
μηθέως ἐστί.

cerem? Perſiſtendum enim eſt in ijs quæ ſemel cœperis, quando quidē mutare conſilium, Epimethei opus, non Prometheiest.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis ſui formulam quandam ac ſilum deſcribit Lucianus, cauſidicos ſubinde taxans, qui libros à ſe conſcriptos, eo quòd à ſtrepitu forenſi erant ſemoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter ſe longè diuerſa ſunt, irridebant, Promethea ſubinde Lucianum per contumeliam appellantes, hoc eſt, πλοτοπλάστην, aut plaſtem, ſiue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos taſros immolaſſet, carnes amborum ſub vno bouis tergore occuluit, oſſa ſub altero. Iupiter tradita ſibi optione, oſſa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abſtulit. Prometheus rurſus illum è cœlo furtim in ferula ſurripuit, quo etiam de terræ luto effictum à ſe hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iuſſit, vt Prometheum Caucaſo Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius paſcerentur.* προμηθὸς *autem Græcis eum ſignificat, cui prius quàm rem aggrediatur, ſuppetit conſilium* ἐπιμηθὸς, *cui re peracta, tum demum conſilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Heſiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucianus in Dialogo Iouis & Prometheï:* b Et mea opera lutea.] *Id eſt, contempta, nullius que precij. Quicquid autem vile, χερμαδιῶν ſiue χερνήτειον dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipſum lutum.* c Lutum mihi, &c.] *Lutum ex trium ſyll. (Micyllus βόρβορον, non βάρβαρον legit, quæ lectio ſola Eraſmo probatur, propterea quòd hic de luto ſit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep. 7. ἔτι δὲ τὸ βορβόρου βαρβαρικῶν τινι.*

i. ac reuera in tæno quopiam barbarico. Loquitur de animâ demersa ignorantiæ tenebris. d Atticam] subsannationē.] *sine nasum Atticum. Plinius lib. 11. cap. 32. docet, à suæ ætatis hominibus nasum subdolè irrisioni fuisse dicatum. Vnde nasuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, id est, irridere, vicissim irridere, ἀπὸ τοῦ μυκτῆρος, id est, naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist. fam. 15: Quosque vbi ridiculo aut scommatico dicterio læseris, velint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id est, vicissim naso suspendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus. Cicer. Academic. quæst. lib. 2. de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, verum aureolus, &c. id est, egregius.* f Et aliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur πηλοπλάθοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex aliâ interim materia fingant, &c.* g Postnegocia.] *Rebus peractis, quique serò, nec nisi confecto negocio sapit. Ex Comico quopiam citat hunc versiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] *χυτρίας καὶ ἀνοσιοὺς καὶ πλυγεῖς.* i Camelus in Aegypto.] *Id est, meticulosa vel planè ridicula. Adagij vice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Ex homine & equo sunt conflati, & propterea ὀρφνεῖς ab Isocrate appellantur. Compositio diuersa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò verum est, vt in libris obseruatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumque scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consueuisse, adeò vt comicum risum prouerbij vice Lucianus hic vsurpârit.* m Διὸς ἀλὸς πυσῶν.] *Prouerbium à Musicis mutuò sumptum, quo maximum discrimen, & longissimum interuallum significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc vsus est Lucianus in libro de Conscribenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.* n Ossa apposuisse.] *Vice prouerbij vsurpât, ossa apponere obductæ cæpæ δημῷ, vt Hesiodus inquit, id est, pin-*

ſit, pinguedine candida. o Pinuum incuruatores.] πιτυοκάμπτας: *quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theſeus, incuruantis pinus, & ex eis alligatos homines, & in ſublime emiſſos dilaniantem,* &c. *eundem Pithyocamptem vocat lib.* 2. *veterum hiſtor.* p Mutare conſilium.] *poſt rem conſultare. vnde & Pindarus in Pythijs, illum appellat* ὀψίνοον, *quaſi ſerò ſapientem. Heſiod. in Theogonia: Hæc, inquit, peperit* Ἰαπετὸς Κλυμένῃ τε ἰδὲ Ἀσίῃ τε: ἀμφρονέοντ' ἐπιμηθέα, *Prometheum vafrum nominans, ac varijs inſtructum cõſilijs, Epimetheum poſt erratum ſapientem.*

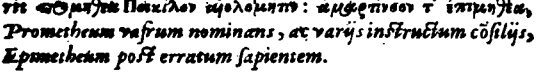

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

ΑΟυκιανὸς Νιγείνῳ τῷ πράξαντι. ἡ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας· ὡς γέλοιον ὂν, εἴ τις ἐπὶ κωμῳδίᾳ γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ παρ' αὐτοῖς εἰσίν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν δυνάμην πόρρω ἐπιδείξασθαι βούλομαι, ἔπειτα Νιγείνῳ γράψας βιβλίον ἔπεμπον, ἀχόμενος ἂν τῷ γέλοιῳ, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας ἐμπορεύομαι. ἐπεὶ δὲ μόνον σοὶ δηλῶσαι τὴν ἐμὴν γνώμην ἐθέλω, ὅπως τε νῦν ἔχω, καὶ ὅτι μὲ παρῄρηκε δύναμιν πρὸς τὴν σὴν πό-

LVcianus Nigrino ſalutem. a Noctuas Athenas, inquit prouerbium: quaſi ridiculum ſit, ſi quis eò noctuas apportet, quoniam illis ibi abundant. Ego verò ſi quidē poteſtatem ac vim verborum exhibere velim, atq; ita Nigrino ſcribēs, librū mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forē. Nunc aũt quando ſolũ ſententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nũc animatus ſum, & quod non obiter ac leuiter ora-

γωρ, ἐκφοβοῖ μ' ἂν ἀπότιτος καὶ τὸ τῦ Θουκυδίδη λεγόμενον, ὅτι ἡ ἀμαθία ἅμα θρασεῖας, ὀκνηροὺς δὲ τὸ λογισμὸν ἀπεργάζεται. δῆλον γάρ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς διατριβῆς τόλμης, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς λόγους ἔρως, ἄτι.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant vlulæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdũ videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* *b* Imperitia.] *ignoratione ac insitia.* *c* Audaces.] *præcipites.* *d* Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* *e* Timidos.] *cunctatiores & morosiores. Mitio in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ φιλοσόφων ἤθους. NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romę consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo Cuius rei exemplum, Nigrinum Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrũ sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

Σὺ σμικρὸς ἀμ' ἴφ νεόφατα πάμπολλα ρος ἐκπεπλήνθας; ἢ τοι τῶν πλουσίων ἡμᾶς ἔτι ἀξιοῖς, ὃς' ὁμιλίας παραδίδως, ἢ τὴν διαγωγὴν τῶν ὁμοίων πόνων, ἀλλ' ἅμα μεταβέβλησαι, καὶ ὅλως διαφορῶς τινι ἔοικας. ἰδίως δ' ἄν παρὰ σοῦ πυθοίμην, ὅθεν ἔτος ἐτέτακας ἥκεις, καὶ τί τὸ πρᾶγμα ἐστιν. τί δὲ ἄλλο γε, ὦ ἑταῖρε, ἢ τὸ τυχεῖν:

Tu verò grauis nobis admodũ & subtilis redijsti? Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum vti: sed repentè immutatus es, et omnino eiusmodi quispiam videris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ex te, vnde ad hoc insolentiæ peruenieris, & quæ eius rei causa fuerit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία; πῶς λέγεις; ὅλῃ πάρεσ-
γον ἥκω ἐγὼ; ἀλλαίμων τις ἢ
μανικὸς ἐγγυημένος καὶ
τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνο-
μα, τρισόλβιος. ἱκάνεις, ἔ-
τως ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί
δὲ τὸ μετὰ τοῦτο ἄρα, ἐφ' ὅτῳ
καὶ κομᾷς, ἵνα μὴ ἐν λιφα-
δαίῳ μόνῳ τὸ φρονεῖν μεθα, ἐ-
χωμέν δέ τι καὶ ἀκριβῶς ἀδίνειν,
τὸ πᾶν ἀκόσμητον; θαυμα-
στὸν ἄνωθέν τι λοιπὸν πᾶς διὸς,
ἀντὶ μὲν λόγου μὴ ἰληθρον,
ἀντὶ δὲ πώγωνος, ὡς ἀληθῶς
πλέσιον· ἀντὶ δὲ ἀνούτου τι
καὶ τετυφωμένου, χρίσθαι μι-
κρίατερον; μίγισον μὲν οὖν.
ἀτὰρ οὔπω μανθάνω σα-
φῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ἰσάλλω
μὲν γὰρ τῆς πόλεως, βυλό-
μην δ' ἰατρὸν ὀφθαλμῶν θε-
σασθαί τινα. τὸ γάρ μοι πρό-
θεν τὸ ἐμὸν ὀφθαλμῷ μάλι-
στα ἐπετείνετο. εὗρον οὖν
ἔγωγε, καὶ ἀγαθὸν ὡς τινὶ
σπουδαίῳ ἐπιτυχάν. λόξαμβά-
μοι δὲ πολὺ προσπεσὼν Νι-
γρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλό-
σοφον,

L. Quid ais? *PH.* Nã præter consilium atq; propositũ meũ, venio tibi felix atq; beatus factus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, [b] ter beatus. *LVC.* Papæ, adeò breui? *PH.* Atq; admodũ. *L.* Quid aũt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non sommatim modò lætemur, sed & accuratè scire posimus, audito toto negocio? *PH.* An' nõ admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò verè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? *L.* Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. *PH.* [c] Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorũ aliquem medicũ circũspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingraueſcebat tum mihi. *L.* Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. *PH.* Cùm igitur visum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

φρον, ἵνα θᾶττον ἐξανύσω, εἰς αὐτὸν ἀφικόμενος, μὴ διώξας πλὴν ὀλίγα βημάτια, τῇ ῥάβδῳ ἀσσηλάτουν ἐλαύνω. ἢ παρελθὼν ἔσω, καταλαμβάνω τὸν μὲν ἐν χερσὶ βιβλίον ἔχοντα, παιδὸς δὲ οὐδένος παρόντος ὁρῶν ἐν ἐδάφει διατρίβοντα. προσελθὼν δὲ ἐγὼ μέσου μὴ παύσαντός τι τῶν ἐκ γεωμετρίας σχημάτων διαγραφόμενον, ἢ σφαῖραν διαλάμπουσαν, πρὸς τὸ παντὸς μίμημα, ὡς ἐῴκει, πεποιημένην. σφόδρα δὲ με φιλοφρόνως ἀσπασάμενος, ἠρώτα ὅ, τι μὴ πράττοιμι. ἐγὼ δὲ πάντα διηγησάμενος αὐτῷ, ἢ δῆτα μὲ ἐρωτᾷ αὐτὸς ἐξ ἐμοῦ ἀδύνατόν ὅ, τι πράττει, καὶ ἢ αὖθις αὖ ἐγκαταμένειν ἂν εἰκὸς ἦν τὸν ἐπὶ τοσόνδε. ὁ δ' ἀσπάζεται με, καὶ περιτίνει πλέον, ἢ πρὶν ἐντυχεῖν μοι διηγεῖσθαι, βουλόμενος τινά μοι λάβρον ἀπολογίαν ἐκτελέσαι, ὧν πρὸς τὰς σειρῆνας ἐπάνω, ἄττα τ' ἐπ' ἐμοὶ ἐπεπόνθει. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνος ἐπαύσατο, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν ἐμὸν ἐπανῆλθον λόγον, ἐρωτῶ αὐτὸν, ὅ τι ἐν νῷ ἔχοι ἐνθένδε ἀπελθὼν ποιεῖν. ὁ δὲ ἔφη, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πλεῖν. ἐγὼ δὲ ἐπειδὴ ἤκουσα, ὦ ἑταῖρε, ἔφην, ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πλεῖν; ἐπὶ τί δὴ τοῦτο; ἢ οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστὶν ἡμῖν ἡ ἐλευθερία; ἢ οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστὶν ἡμῖν τὸ ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν; ἢ οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστὶν ἡμῖν τὸ ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν; ἢ οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστὶν ἡμῖν τὸ ἐν ἀσφαλείᾳ ζῆν;

sophum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renũciasset, accersitus sum. Atq; ita ingressus in ædes, deprehẽdo ipsum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũautẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Posita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometricæ quædam figuræ descriptæ erant, ac sphæra Calami illius, ad exemplum & imitationem vniuersi, vt videbatur, composita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. Quibus omnibus illi expositis, & ego quoque per vices ex eo scire postulabam, & quid ipse ageret, & numquid apud se statuisset in Græciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, posteaquam cœpisset de hisce rebus mecum colloqui, suamq; entretiam explicare, tantam quandam verborum ambrosiam mihi affudit, vt mihi planè viderentur Sirenes illas,

τινα ἄρα ἐγίνοντο, καὶ τὰς ἀηδόνας, καὶ τὸν ἐμὲ πρὸ πολλοῦ ἀρχαῖον ἀφελέσθαι, ἔτω θεσπέσια ἐφθέγγατο. πεύθομαι δὲ αὐτὴν καὶ φιλοσοφίαν ἐπανίσασαι, καὶ πλοῦτον ἀφ' ταύτης ἐπαυθεῖσαν, καὶ τῶν δημοσίᾳ νομιζομένων ἀγαθῶν καταγελάσασαι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τῶν πάνυ πεμβλίπαλαι ζῆς πολλοῖς, τέως μὲν ἀμοὶ δοκοῦντο, ἅπερ ἔγωγε ἀτιμᾶ καὶ ἀναπίπλαμαι τῇ ψυχῇ ἀλίγμαι, αὐτίκα μὲν ἐδὲ ἔχον ἀκόσαι ὅπερ ἐπιπόθαμ, ἀλλὰ πανδεῖ ἐγίνόμην. καὶ ἄρτι μὲν ἐλιπόμην ἀλγεινόμενός μοι τὰ φιλτάτα, πλοῦτός τε, καὶ ἀρχεῖα, καὶ δόξης, καὶ μόνον ἐπ' ἐλάκρυον ἐπ' αὐδεῖς ἀφηρημένοις· ἄρτι δὲ, αὐτὰ μὲν ἐδέπω μοι τανῦν, καὶ καταγέλαστ' ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ σφοδρᾶς τινος ἀέρος τῆ βίᾳ πρόσω, εἰς αἰθρίαν.

siquæ vnquam fuerunt, & [c] Aedonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. adeò diuina quædã loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & [c] philosophiã laudaret, illãq; quæ ex hac proficiscitur, libertatẽ: & contrà, ista quæ vulgò pro bonis habẽtur, irrideret, vtpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã & cæteta quæ admodũ spectabilia pleriq;, antea verò etiã mihi videbãtur. Quæ quidem animo ipse intẽto atq; aperto accipiens, cõtinuo equidẽ ita affectus fui, vt cui, quod mihi tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino variũ reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi chariſsima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipſi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam aëre prioris vitæ ad serenita-

ἐς αὐθέαρ τινὰ μείζονα φῶς ἀναβλέψαντα, ἄσμενός τε τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀσθενείας ἐπιπλαττόμενος, τῷ δὲ ψυχῇ ὀξυδερκέστερος καὶ ἀμεινὸν ἐννοούμενος. ἐπανήειν δὲ τέως αὐτῷ τροφλάττουσα βρίθουσα. πείθομαι δὲ, ἐς τόδε μεθύειν, ὅτε ἀρτίως ἐμοῦ ἐπιπλήττεις. γοῦν ἐς τὰ λόγε καὶ μετρίως ἄμα, καὶ ὅσον μεθύειν ἐπὶ τοσοῦτον. λοιπὸν γάρ μοι δοκεῖ τι πεπονθέναι πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν περ καὶ οἱ ἰνδοὶ πρὸς τὸν οἶνον λέγονται πεπονθέναι, ὅτι πρῶτον ἔσιον αὐτῶν ἐφρόντιζον δὲ οὐτω φύσει, πιόντων ἰσχυρὸν ὅτι πολὺν, αὐτίκα μάλα ἐξεβακχεύθησαν, καὶ δικαίως ἀνδρῶν ἀμάτε ἐξεμάνησαν. ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔνδον καὶ μεθύειν ἐπὶ πολὺν λόγον, πεπόηκα. καὶ μᾶλλον τοῦτό γε, ὦ μεθύειν, ἀπὸ μέρους τι καὶ σωφρονεῖν δοκῶ.

serenitatem & magnam aliquam lucē respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absurdissimum erat) & eorū infirmitatis obliuiscebar, animo autem acutus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertens, cæcutientem atq; obtusam illā circumtulerā: progressus autē inde, ad id tandē adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino parum atq; humile nihil quicquam cogito. & Videtur enim simile quidam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinum accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò fortè, cōtinuò ad modum in furorem versi sunt, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperūt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantē esse.

ἐγὼ δ' βουλοίμην ἄν, εἰ οἷόν τι, ἀκοῦσαι τοῦ λόγου. οὐ γὰρ οὐδ' εὐλαβοῦμαι αὐτῷ ὁμιλῆσαι, ἅπαξ τι καὶ φίλῳ καὶ ἑταίρῳ τὰ ὅμοια ἐπιτηδεύσαντι· ὁ βουλόμενος δ' ἀκοῦσαι ἄν, ὦ ἑταῖρε, ἔστι γάρ τοι τὸ Ὁμήρου, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν παρακαλεῖν. καὶ ἄγε μοι ἔφθης, αὐτὸς ἂν ἐπεύξαιο ἀκοῦσαί μου δὴ λέγοντος. μάρτυρα γάρ σε ποιοῦμαι. βουλοίμην δὲ πρὸς τοῖς πολλοῖς ἐθέλω, ὅτι ἂν ἀκούσω μάλιστα, ἅπαξ τι, καὶ ἁδρόμοι τὸ μεμνῆσθαι αὐτῶν πολλάκις, καὶ τοῦτο ἤδη μελετῶν ἐπιτηδεύω, λέγω τις μὲν παρὼν τόχῃ. καὶ ὅταν δὲ ἡ φὴς τῆς ἡμέρας ἀναπαύεσθαι πρὸς ἡμᾶς τὸν ἀριστόν. καὶ ὅσπερ οἱ ἐρασταὶ, τῶν παιδικῶν ἐν παρόντων, ἔρχ' ἄττα καὶ λόγους ἀρμόττοντας αὐτοῖς διαμυημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβοντες ἀγαπῶσι τὴν ὄψιν, ὡς παρόντων σφίσι τῶν ἀγαπωμένων, ἔνιοι γοῦν καὶ πρὸς ἀλλήλους εἰόντες, καὶ

L. Ego verò optârim, si fieri posſit, ipſam illam audire orationem. Neq; enim contemnere ipſum, opinor, fas eſt: præſertim ſi ille qui audire cupit, & amicus eſt, & circa ſimilia ſtudium atque operam aliquando poſuit.

PH. Confide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud, feſtinanté per ſeipſum hortaris. Ac niſi præuortiſſes, iam ultrò rogaſſem, me narrantem audires. Teſtè enim te relinquere apud pleroſque volo, quòd non præter rem inſanio: præcipuè cùm & ipſum illius crebrò meminiſſe, voluptati mihi ſit, & hanc iam quaſi quandam exercitationem apud me inſtituo. Nam etiamſi nemo mihi adſit, tamen ſic quoque bis vel ter diem reuoluo mecum ipſe dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, abſentibus illis, opera aliqua & ſermones ab ipſis habitos, memoria repetunt, in

ijſq; immorando morbum fallunt, perinde ac ſi illi ipſi amati adſint: qui dum verò etiam colloqui ſecum illos putant,

atq; ijs

καὶ ὡς ἄρτι ἀνομίσθην πᾶς αὐτὸς, ἂν τότε ἤκουσα ἕλοντα, καὶ προσέψαυσα τῇ ψυχῇ τῆς μνήμης τῶν παραληλυθότων, σχολὴν ὀλίγην ἐν ἅπασι τοῖς ἐν ποσὶν ἀνιεῖσι· ἔτι δὲ καὶ αὐτὰς φιλοφρόνως ἐπαίσας, τοὺς λόγους ἃς τότε ἤκουσα, συναγείρω, καὶ πᾶς ἐμαυτὸν ἀναπολῶν, ἐμπίπλαμαι ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πανδημοφόρῳ, ἐς πυρσόν τινα τῶν ἀφλάκτων, πᾶσι μὲν παρεῖναι δοκῶ τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις ἐπ' ἄνδρα ἐκεῖνον εἰόμενος· ἐπὰν δ' ὥσπερ ἀκούειν αὐτοῦ τὰ αὐτὰ πρός με λέγοντος, ἐνίοτε δ', καὶ μάλιστα ὅταν ἐρᾶσθαι τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὀ ἔχω ἐν τοῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γάρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐγκατέλειπέ τι ἐκεῖνος τοῖς ἀκούουσι παῖ, ὦ θαυμάσιε, μικρὸν ἀναμενόμενος. καὶ λέγει ἐξ ἀρχῆς ἀναπολῶν ἅδην τὰ ἀριμνήσια, ὡς ὃ

atq; ita q̃ tum ſibi audire videtur, quaſi paulò antè reuera dictis, gaudet: animumq; memoriæ præteritorũ applicãtes, neq; quieſcere poſſit ob ea quæ pro pedibus & in mora ſunt, ſeſe angẽdo. Eodẽ igitur pacto etiã ipſe, philoſophiã nõ præſente, verba quæ tũ audiui recolligẽs, & mecũ ipſe crebrò repetẽs, nõ parum capio ſolatiũ. Et in ſumma, perinde ac ſi in pelago, & per noctẽ alicubi ſeuar, ad hãc quaſi quandã facẽ aſpicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virũ illũ coràm adeſſe exiſtimãs, ſemper autem velut audiens ipſum eadem illa ſua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & maximè quando animũ erigo, & in illũ quaſi infigo, etiam vultũ illius videre mihi videor, & vocis ipſius ſonum in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera aculeum quendam in auditoribus reliquit. I. Deſine, ô admirande, parumper exſpectãs, ac dic ab initio, repetens iam tandẽ dicta illa,

quæ

ὃς ὁ μιτρίας μι ἀπηνιαίας πι-
σιάσομ. νῦ λέγδε, καὶ ὅτο μὲ
ποιᾶμ. ἀπ' ἰκῶνο, ὃ ἰτᾶρι,
ἤδη τραγικοὺς, ἢ καὶ μὲ Δία
λωμικοὺς φάσλους ἰάρακας
ἀποκρεμὰς, τῶμ ἀνιστομένωμ
λίγο τίτομ, καὶ διαφθορόν-
τωμ τὰ ποιήμαλα, καὶ τὸ τι-
λαῖῶμ ἰκβαπομένωμ. λαὶ
δι' ὁραμάτωμ ποπάκις νῦ
ἰχόντωμ τι, καὶ νφιπκότωμ;
ποπλοὺς οἶδα δισίτας. ἀπὰ
τί τῦδ; ἄλλοιπα μή δι μιλαξὺ
λόξω γιλοίως αὐτὰ μιμᾶσθαι,
τὰ μὲμ ἀτάλλως σωθρομ,
ἐνιοῖς δ' καὶ αὐτὸμ ἀφ' ἁσυ-
χίας τὸμ νοῦ διαφθάρωμ.
λᾶτα προαχθῆς ἀρίμα νὴ αὐ-
τῦ λαλαγνῶναι τῦ δράμα-
τος. νὴ τὸ μὲμ ἐμὸμ, ὑ πάνυ
ἄχθομαι. δ δ' ἀπόθεσις, ὁ μι-
τρίας μι λυπήσομ ἔοικι σω-
φρονιπλῶς, καὶ τὸ ἐμὸμ μὲ-
ρος ἀσχημονῶς. ἔτ' ὂμ παρ'
ὅλομ μίμνησό μοι τὸμ λόγομ,
ὡς ὁ μὲμ ποιητὴς ἐμῖμ, τῶμ

quoniam nō mediocriter me expectatione iſta excrucias, dum verbis ita ſuſpendis & circumducis. P H. Rectè dicis, atq; ita facto opus eſt. Sed illud quæſo, vidiſtine aliquando ſiue Tragicos, ſiue etiã, per Ioué, Comicos hiſtriones, malos iſtos dico, ꝙ ſibilo excipiunt, quiq; poëmata agẽdo corrumpunt, ac poſtremò theatris eiiciũtur: tametſi ipſæ fabulæ ſæpenumero bene ſe habeãt, ac palmam etiam reportent? L. Multos noui tales. Sed quorſum hoc? P H. Vereorne interim & ipſe illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipſam ſententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens: atque ita progreſſus, paulatim etiam ipſam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipſum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum eſſe videtur, ſi mecum vnà reiiciatur, measq; partes dehoneſtet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipſe

talium

ἐκείνων ἁμαρτημάτων ἀνθ' ὑμῶν, καὶ τῆς σκηνῆς πρόῤῥησις ἔσται κάθαρσις, ἐκεῖνον μὲν ἀπὸ τοῦ θεάτρου πρόσω ἐλαύνειν ἐν θεάτρῳ πραττόμενον. ἐγὼ δὲ ὑμῖν τοῖς παροῦσι μηδὲν ἐπιτήδειον ἐμὲ τῷ μύθῳ ἔσεσθαι, ἐκεῖνος τὰ ἄλλα φαυλικὸς διαφέρων. ἔστι δὲ ἐν ὑπολειπόμενόν τι λοιπὸν εἰπεῖν, ἐπάνω μὲν ἴσως πρόχειρον, ὃ δὴ ἅπαντες οἶδα. καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως ἀνῆκεν. ἐμοὶ δὲ ἐκεῖνο εἰπεῖν, ὃ πάντα πανταχόθεν, ὡς οἶμαι, τὰ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ κατὰ τὸν τῆς ῥητορικῆς νόμον πεποίηκέναι δοκῶ. ἔοικας γοῦν ἐμοῦ ἄμεινα προειδέναι, ὡς δι' ὀλίγου τὴν μῖσος ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς ἐκ' αὐτοῦ ἤκεις πρὸς τὸ λόγον παρεσκευασμένος, καὶ ὡς ἅμεινον ἄρχῃ αὐτὰ ταῦτα λέγουσ' ἀκούειν. σὺ γὲ ὀλίγα, καὶ ὅσα εἰδόν τι λοιπὸν, τυγχάνεις τῇ μνήμῃ συνηθροισμένος. ἐ ταῦτ' ἐρᾷν ἔμιλλον

taliū peccatorū vobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus alicubi ſedeat, neq; quicquā ea curet q̄ in theatro aguntur. Ego verò mei ipſius periculū tibi faciam, qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq; memoria valeā: quod ad cætera attinet, nihil à nūcio tragico diſtās. Quare ſi quid etiā minus aut parcius iuſto videbor dicere, vulgare illud tibi, & quod vbiq; in prōptu eſt, occurrat: quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poēta aliter fortaſſis idem dixerat. Me verò ſi exibilaueris etiā, non admodum quicquam moleſtè feram. L. Vt bene ſanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta rhetorum leges exordiū hoc tibi peractum eſt. Videris igitur etiam illa additurus fuiſſe, quòd non ita diu inter vos mutuò conuerſati eſtis, & quòd neque ipſe venis ad dicendum paratus, & quòd ſortitus fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, & quantum poſsibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non hæc quoque dicturus erat?

λῷ; ἐκ ἄρ οὖν αὐτῶν ἔτι
ϐι διὰ πρὸς ἐμέ. νόμιζον γὰρ τὸν
τὸν γε ἕνεκα πάντά ϐοι προ-
ρῥῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν καὶ λοι-
δορεῖν ἐθιμός εἰμι. ἢν δὲ ἀμεί-
νῃς, μνησικακήσω γε παρὰ τὴν
ἀξίαν, καὶ ὀξύτατα συνέξομαι.
καὶ ταῦτα μέν, ἃ σὺ ἀκήκοας,
ἀβιαίως ἂν ἀρῥῆσθαί μοι. ἐὰν δὲ
πάνυ δ', ὅτι γε ἐχ ἑξῆς, οὐδ' ὡς
ἐκεῖνον ἕνεκα ῥᾳδίως τινα περὶ
πάντων ἐρᾶν· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἀ-
μεινον ἀκούσεσθε. ἀλλ' αὖ ἐκεῖνο
πειρῶ τὸν λόγον, μὴ καὶ ταῦ-
τά τι γένωμαι τοῖς ἐσχε-
τῶς ἐκείνοις ὅμοιος, οἱ πο-
κάκις Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντα
τις, ἢ καὶ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσω-
που ἀνειληφότος, χρυσίδας
ἡμφιεσμένοι, καὶ ἀδρὸν βλέπον
τος, καὶ μέγα ἐκπνέοντος, μικρὸν
φθέγγονται καὶ ἰσχνὸν, καὶ γυναι-
κῶδες, καὶ ἡ Ἑκάβης ἢ Πολυξέ-
νης πολὺ τοπαντότερον. ἵν'
οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι,

πάνυ

erasi? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: ex stimesautē huius rei gratia, quod ad procemiū atq; præfationē attinet, omnia te verbis complexū atq; consecutū esse: quoniā ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò lōgiùs etiā differes, malignitatis eius inter ipsum certamē meminero, ac tum acutissimè sibilabo. P H. Equidē & hæc quæ tu modò cōmemorāsti, dicta mihi velim: et illa quoq;, quòd neq; ordine, neq; vt ille, iusta quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personæ attribuendo sermonem, ne alio ac nouo etiam modo [m] histriombus illis similis fiam, qui sæpenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeò; mulierbre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Neigitur & ipse eodem modo conuincar,

maiorem

μᾶλλον ἢ ἐμαυτῶ λυφῶ-
μενος πρόσωπον περιάψας, maiorem omnino quàm pro
καὶ τὸν σκωλὸν ἐπισκώπτων, capite meo personâ induisse,
καὶ γυμνῶ σοι βίλομαι τῶ ipsumq; ornatū dehonestā-
πρόσωπι προσλαλῆσαι, ἵνα μὴ te, ex nuda tibi volo meaq;
συγκατασκάπτω τι πάλιν propria persona colloqui, ne
ἢ ἥρωα ὃν ἐπαινοῦμεν. οὕ- cadēs alicubi, ipsum illū he-
τω δὲ ἐκεῖνος τὸν μέ- roūm quem ago, mecum vnà
γιστον πρός με κοινῇ τῇ σκιτῇ conuellā ac lacerem. L. Hoc
καὶ τῇ παλαιᾷ χρήσθω. καὶ mo hic nunquā cessabit hoc
μέλλω παύσασθαι γε, πρὶν ἐπῆ- die cōtra me crebra illa scē-
γαγεῖδη φίφομαι ὑμῖν ἀρ- na atq; tragœdia vti. PHI.
χὴν τῶν λόγων, ἵνα σοι ἴσως [a] At verò cessa quidē: ad il-
ἐπάδω, καὶ τῶν ἀθλίων la aūt de quibus cœperā, me
ἐπιθήσω, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ nunc cōuertam. Principium
πενίᾳ συνῴκουν ἀνὴρ καὶ igitur orationis illius, com-
τινῶν ἀξίων, ὧν τῶν ξένων mendatio quædā fuit Grae-
ἥδιστα τιμῶντα ὁρῶντα, ὅσ- ciæ, & eorum hominum qui
ῳ πρόθυμα ἀσκῆσαι εἰς αὐ- [o] Athenis [p] commorantur,
τοὺς διάγοντα. ἀλλ' ἐπί τις quòd cum philosophia facili-
ἀφίκηται παρ' αὐτὸν ὑπὸ cet & paupertate vnà edu-
πενίᾳ, ἀρίμα τι μὴ θερ- carentur, & neq; ciuium ne-
μότερον, καὶ παραπλαγο- que peregrinorum quem-
μένοι, καὶ πρὸς τὸ καθαρὸν ἢ quam oblectarentur aspi-
ἀκίνητον μεθιεσαν. ἐμίμνῃ cientes, qui voluptatem im-
γοῦν τις τῶν πολυχρύσων, portando ad illos, anti-
ὅς quam illorum honestatem
violaret. [q] Sed si quis etiam
veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent
ipsum, & veteres mores atq; animos dedocerent, ac ad purio-
rem sobrietatem atq; vitæ transferrent. Memorabat itaque
quendam ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus:
quē

ὅς ἐλθὼν ἀθλώσῃ μάτην ἐπίσης μ', καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ἄχαρι, καὶ ποικίλης ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν πᾶσι τοῖς ἀθλωταῖς, καὶ ὡς ἄρα ἀνδρικώτατος. τοῖς δ' ἄρα ἀνευχᾶν ἰδόκει τὸ ἀνθρώπιον, καὶ πολλὴν ἐπιχάρειαν αὐτῷ, ὁ μισητὸς, ὅστ' ἀντιμύρειν ἀπαγορεύοντες ἐν ἱππο-δίῳ καὶ πάλῃ. ἐμὲ δέ τινα πρόπον βιάζοιτο βιοῦν, ἀπ' ἐπὶ ἐμὲ ἦλθε τοῖς γυμνασίοις καὶ λυπεῖς ὀχληρὸς ἦν, θλίβων τοῖς οἰκέταις, καὶ συνοχορῶν τὸς ἅπαν-τας, ἵνα μὴ ἐπιτρέπῃ τὸν ἐθέλοντα ἡσυχῇ ζῆν, πεφοβημένος καὶ παρὰ τὸν, ὥσπερ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐκεῖνον ἀπο-πεπαύμενος, δεδοικὼς μὴ παρὰ πόντον μεταξὺ νοσήσῃ. καὶ μὲν δὴ ἐν μακρᾷ καταχῇ τὸ βαλανεῖον· ἐκεῖ ἦν ἄρα πρᾶγμα. ὁ δὲ, ἀκούων ἃ ἦν, μεταξὺ ἐπαδάτω. καὶ ἦν ἡσυχα καὶ ποικίλων, καὶ τὰς πορφυρίδας ἐκείνας ἀπέδυσαν αὐτὸν, ἀσάμενος πάνυ τὸ ἀνθηρὸν

qui cùm veniſſet Athenas admodũ inſignis & conſpicuus, magna comitantium turba ſtipatus, auro variáq; veſte exornatus, ipſe quidẽ Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatus eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatim & erudire illũ aggrediebantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto viuere vellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa voce, quàſi latêret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ρὸν ἐπαναλλεντος τ χρωμάτων, ἴσαρ ἤδη λέγοντος, ἢ νὴ Δία τὸ τῶν ἀοιδῶν οὕτως, καὶ τάχα τ μητρὸς ἄρα αὐτῆς, καὶ τὰ ὅμοια τοιαῦτα. καὶ τὸ ἄπαν ἦν ἔτους ἀνάπαλιν, ἢ τῶν ἀκολούθων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς λύμης τὸ πικάρον, ἢ τ διπλοῦς τὸ ἀνόσιον ἄσον. ὅθεν καλαμπρὸν ἐσωφρονίθη, καὶ παραπολὺ βέλτιον ἀπῆλθε, δημοσίᾳ πικαλαμῶντος, ὅτι δ' ἐκ ἀσχημόνως τὴν τρίχα ὁμολογοῦντα, ἐμοί τις πρός μι φωνῆς τὶν, ὦ ἀκόσα πάντων, ἔφη, κοινῇ πεπαιδεύσθαι ἐν ὧδε ἀγῶνι τ πανταθλοφόρων. ληφθῆναι γάρ τινα τ νεανιῶν ἀγνοοῦντα παρὰ τ ἀγωνοθέτου, ὅτι βακχεῖον ἔχων, ἱμάτιον ἐνδύεται. τὸν δ' ἰδόντας ἐλεῆσαί τε, καὶ παραπέμψαι. καὶ τ λύσιν ἀναπόνητος ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίησε, διαύτης ἐσθῆτι θύραζε σῶν, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὥσπερ ἐκκεκμμένους συγγνώμην

tem atq; nitorem iſtum comorum irridétes, Iam verò deſt, dicebant: ☞, Vnde nobis pauo hic? ☞, Fortaſsis matris ipſius hæc eſt: ☞ id genus ſimilia. Atq; eodē pacto etiā cætera illius cū riſu carpebant, nunc annulorum multitudinē, nunc comæ ſuperuacaneam curā, nunc victus intemperantiā atq; luxuriam notātes. Quare paulatim ad ſobrietatē atq; modeſtiam reuocatus eſt, ☞ lōgè melior publicè ita emēdatus ac doctus inde abijt. Quòd autem nō puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandā, quam aiebat publicè ab omnibus emiſſam, audiſſe ſe in ludis Panathenaicis. Deprehenſum enim quendam ex ciuibus fuiſſe, ☞ ad præſidem ludorum adductum, eo quòd in veſte tincta ad ſpectaculum venerat: cæteros autem qui hominem videbant, miſertos illius, ac veniam precatos eſſe. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges cōmiſiſſet, quia tali cū veſte ludos ſpectaret: omnes vna voce, quaſi antea ſuper hoc deliberaſſent, exclamare cœpiſſe, vt ve-

γνάμλων ἀφνίμλμ αὐτῷ, ζηλωτὰς γὰρ ἀμηχομένῳ· μὴ γὰρ ἔχειν αὐτὸν ἕτερα. ταῦτά τε οὖν ἐκεῖνα καὶ προσέτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τὸ ἀνεπίφθονον, ἀσυχίάν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ὄντα, ἀπερίεργόν τε φιλοσοφίᾳ σωφρονοῦν τὴν παρὰ τοῖς ζηλωτοῖς ἀμφιβλῆ, καὶ καθαρὸν ἦθος φυλάξαι δυναμένην, σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ, καὶ πλούτου καταφρονεῖν πεπαιδαγμένῳ, καὶ ὧν τοῖς τὰ φύσει καλὰ ζῆν προαιρουμένοις, τὸν ἐκεῖ βίον ἐδόκει μάλιστα ἁρμοσόμενον, ὃς τὸν πλοῦτον ἱερᾶς, καὶ χρυσοῦ μὲν κτήσεως, καὶ πορφύρας, καὶ δυναστείας μετρεῖ τὸ εὔδαιμον, ἄγαν δὲ μὴ ἐλευθερίας, ἀπείρατον δὲ παῤῥησίας, ἀθίκτον δὲ ἀληθείας. δουλακιᾷ τὰ πάντα καὶ δουλείᾳ σωφρονεῖ. ἃ ὅσης ὑδονῆς πᾶσαν τὴν ψυχὴν ἐπιτρίψας, ταύτης μόνης λαθρᾶν διήνυσε, φιλεῖν μὴ πειέργαν παιζῶν, φιλεῖν

nia daretur talibus indutorum: neq; enim aliam vestē habere illū. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic esset, ac victus frugalitatē, necnon & ociū, & quòd hominēs minimè curiosi atque auidi rerū essent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi conuersationem eorum hominū, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundū ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodā esse. At qui diuitias amaret, autoq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquā gustasset, cùm seruitute enutrit' esset, aut qui voluptati toto animo incūbens, huic vni inseruire atq; obsequi statuisset, amās epularū ac mensæ opiparè instructæ indulgens

ἡδονὴν ἢ κῶμον, καὶ ἀφροδισίων, ἀνάπλεως ὑβριστείας, καὶ ἀκράτου, καὶ ψοφολογίας, ἢ ὅτις ἀκούων τερπεται κρεμάτων τι, ἢ τετριγμάτων, καὶ διαφθορέων σωμάτων, οἷς δὴ τοιούτοις πρέπει τὸν ἐντεῦθεν ἀφικνεῖσθαι. μικτὴ γὰρ αὐτοῖς ἡ φιλάτοπος πᾶσα ἢ ἀγυιὰ, πᾶσαι δ' ἀγορά. πάρεστι δὲ πάσαις τύπτειν τὸν ἀλοὺς καταγνωσθῆναι, τοῦτο μὲν δι' ὀφθαλμῶν, τοῦτο δὲ δι' ὄτων τι καὶ ῥινῶν, τοῦτο δὲ καὶ διὰ λαιμοῦ, καὶ διὰ ἀφροδισίων, ὑφ' ἧς ῥεούσης ἀφενός τι καὶ βολιτῷ ῥόμα τι, πᾶσαι μὲν ἀνωρύονται ὀδοί, συμπαρέρχεται δὲ μοιχεία, καὶ φιλαργυρία, καὶ ἐπιορκία, καὶ τὸ τοιοῦτο φῦλον τῶν ἡδονῶν· παραρρύεται δὲ τῆς ῥοῆς ἀκολουθοῦντα πάντα τοῦτο, ἀδικία, καὶ ἀρετὴ, καὶ ἀκρασία. τῶν δὲ ἐρημοῦται ὁ χῶρος τρόπῳ, λύπης δὲ καὶ μεταμέλειᾳ, ἀνθ' ὧν πολλῶν τι καὶ ἀγείρας ἐπιθυμίας.

indulgens vino ac rebus venereis, plenus præstigiarum, deceptionis atq; mēdacij, aut rursum qui delectaretur audiendo citharārum sonitu, aliorūq; instrumentorū lasciuo crepitu, gauderetq; cantilenis perditis & eneruatis: talibus videlicet hominibus cōuenire loci huius confuetudinē. Ibi enim rerū charissimarum ipsis, omnes plateas, omniaq; fora referta esse: ac licere ipsis omnibus quasi portis voluptatem recipere, partim quidem per oculos, partim autē per aures & nasum, partim etiam per gulam & per venerea: qua prætereà fluente perenni ac turbulento quodam flumine, omnes, inquit, uiæ complanantur. Siquidem in vnum conueniunt & adulterium & auaritia, & periurium, & id genus reliquū voluptatū. Relaxatur autem atque auertitur, animo submerso atq; obruto vndique, omnis verecundia, & virtus, & iustitia: quibus locus ille desertus & vacuus redditur, siti aūt semper impletus, suppullulat mulis ac feris cupiditatibus.

τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, μὴ ξένων διδάσκαλον ἀγαθῶν, ἔγωγ' οἶμαι, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐπανήκω ἐκ τῆς Ἑλλάδος, πλησίον πως γενόμενος, ἐπισάσας ἐμαυτὸν, λόγον ἀπέδωκα ἐμοὶ αὐτῷ περὶ ἀφίξεως, ἐκεῖνα δὴ τὰ τοῦ Ὁμήρου λέγων· Τίπτ' αὖ, δύστηνε, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τήνδε ἐπὶ νῆσον ἔβην, καὶ τὴν ἐμὴν ἀντυχίαν ἐκείνην, καὶ τὴν ἐκ θείας, ἔλεγον ὅπερ ἦλθες τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ κεκραγοράσους ὑπερηφάνους καὶ δεῖπνα καὶ κόλακας, καὶ μιαιφονίας, καὶ δι' ἀκρωμοσίας, καὶ φιλίας ἐπιπλάστους; ἢ τι καὶ πράξεις δικαίως, μήτ' ἀπαλλάττεσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς ἐκεῖσε ἀνεψιάδαις; οὕτω δὲ βεβιωσάμενος, καὶ καθάπερ ὁ Ζεὺς ὁ Ἕκτορα ὑπεξαγαγὼν ἐμαυτὸν ἐκ βελέων φασίν, ἐπ' ἀνθρωπάσιος, ἐκ θ' αἵματος, ἔκ τε λυθροιμβ, δολόεσσαν οἰκτρῶς ἀπόμυλον, καὶ βίον τινὰ τοῦ γυναικώδη, καὶ ἄζηλον

Ac talem quidē describebat mihi vrbem, aliorūq; magistram bonorū. Ego itaq; inquit, quando primū ex Græcia reuersus fueram, atq; ista iam propiùs aspiciebā, reuocans meipsum, & quasi verbis cōpellans, rationē poscebam aduētus huc mei, Homerica illa videlicet mecū ipse dictans: Cur aūt infelix deserto lumine Phœbi (Græcia nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti? vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tādem facere decreuisti, cùm neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce vti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodū Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, eq; hominum cæde atque tumultibus, eq; cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & timi-

dam

μοῦ δοκῶ ποθεῖς ἀκοῦσαι περὶ τῆς ἐμῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀληθείας ἐνθουσιᾶν. καὶ δεδίασι μὴ ὑπερβάλωμαι τὸν ὄχλον ἐν θεάτρῳ μεγάλῳ, σφόδρα πολυανθρώπῳ καὶ ποικίλῳ τὰ γιγνόμενα, τῷ μὲν πολλὴν ψυχαγωγίαν καὶ γέλωτα παρέχειν δυνάμενα, τῷ δὲ ὀλίγοις ἀνδράσι τὴν ἀληθῆ βιβαίως λαβεῖν. ἃ δὴ καὶ καλὸν ἴσως ἀνδρὶ, μὴ πολλαχοῦ μᾶλλόν τι γυμνάσιον ἀρετῆς. εἰ δὲ ψυχῆς δοκιμασίαν ἀληθινὴν ἀρετῆς καὶ πόλιος, καὶ τὰ ἐνταῦθα ἀγωνίζεσθαι. ὅ δὲ μικρὸν ἀντισχεῖν δοκῶν ἐμοὶ μὴ ἐπιθυμίας, ἡδέσι καὶ θεάμασί τισι καὶ ἀκούσμασιν ἁπλοῖς καὶ ἀπλημβάτοις ἀκροωμένοις. ἀλλ' ἀνεχῆς δεῖ τὸν ἄνδρα μιμησάμενον, παραπλεῖν αὐτὰ, μὴ ἀνθιστάμενον ὥσπερ ἐκεῖνα. δεῖ γὰρ μηδὲ τὰ ὧτα ἀνεῳγότα φαλάττεσθαι, ἀλλὰ κλειστὰ, καὶ κινούμενον, καὶ ἀληθῶς ἀκροώμενον.

dam plerisq; visam, proponens mihi, cum ipsa philosophia, Platone et veritate colloquiũ habeo. Ac meipsum quasi in quodã amplo ac populoso theatro collocãs, ex sublimi admodũ inspicio atque cõtemplor ea quæ gerũtur: quæ partim eiusmodi sunt, vt multũ delectationis ac risum exhibere possint: partim etiã, vt virũ verè cõstantem ac firmũ tentãre ac labefactare aliquo modo queant. Nam si malorũ quoque encomium aliquod dicere cõuenit, ne credas maiorem vllam virtutis palæstram esse, aut veriora vsquã animorũ experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hic viuitur cõsuetudine. Neq; enim parũ est resistere tot quidem cupiditatibus, tantis autem spectaculis atq; aurium illecebris vndique attrahentibus ac detinentibus: sed oportet omnino Vlyssis exemplo præternauigare illa, non quidẽ ligatis manibus, vt illè (nam hoc formidolosum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, sed audientem atq; liberũ, & verè animum supra hæc elatum habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τὴν τοσαύτην ἄνοιαν, καὶ τὴν τύχης ἀγαθῶν καταφρονῆσαι, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ δράματι, τὰ μὲν ἐξ οἰκίτου διαπόντου πεποιημένα τὸν δὲ ἀντὶ πλουσίου πτωχὸν, τὸν δὲ ἐκ πτωχοῦ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τοῦτον, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τὸν γὰρ δεῖ καὶ τὸ ἀνύστατον ὄφελον, ὅτι καὶ δεῖ μεταβολὴν τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογουμένως μηδὲν αὐτῶν εἶναι βέβαιον, ὅμως ταῦτ' ὀφθαλμιῶντα καὶ πλάττειν, καὶ ἐλπίζειν ἀεὶ καὶ πάντα, ἐχόμενόν γε ἐλπίδων. ἐγὼ δὲ ἀεὶ, ἔφην, ὅτι καὶ γελᾷν ἐν δεῖ γενομένοις ἔνιοι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, δεῖν ἔδοξε δεῦρο. πῶς γὰρ οὐ γελοῖοι μὴ πλανηθῆναι αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας περαίνοντες, καὶ τὸν δακτύλιον

Y Licet autem & philosophiam mirari, conferendo eum illa tantam hominum amentiam, atq; stultitiam: bonaq; ista fortunæ contemnere, vbi aspexeris: velut in quadam scena, ac multiplici, pro personarū varietate, fabula: alium quidem ex seruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere fatrapam, aut regē rursus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiā exulem esse. Nam hoc certè vel grauissimum est, quòd licet fortuna ipsa testetur sese in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac stabile esse, nihilominus tamen quotidie ista aspicientes, & diuitias expetunt, & potētiam: ac pleni obambulant omnes earū rerum spe, quarum euentus nunquam sequatur. Quod autē videlicet dixi, quòd eē ridere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animū oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi sint diuites ipsi, qui & purpuras suas spectandas exhibent, & digitorum

δακτύλους προτείνουσι, καὶ κολακεύειν καὶ ὑποφωνεῖν ἀσφόδελον, τὸ ἓν ἀκατάλογον, τὸ ἐντυγχάνουσι ἀπορίᾳ φανῇ προσηγορεύουσι, ἀγαπῶν ἀξιοῦσι, ὅτι μόνον αὐτοὺς προσλαλήσωσι. οἱ δὲ σμικροὶ, καὶ προσκυνεῖσθαι σπουδάζουσι, ὑπόῤῥοθον, ἀλλὰ δὲ προσκυνοῦσι, καὶ ὑπόῤῥοθον τὸν ψυχὴν καταπάσασι, καὶ τὸ πάλαι αὖ ἐμφανίσασι τῷ σώματος ὁμοιότητι, τὸ τῦ θεοῦ, ἢ τὸν δεξιὰν καταφιλῆσαι ἕτοιμον καὶ πανάθλιον ὂν μηδ' οὕτω τυγχάνουσι. ὁ δ' ἕτερος παρίχαρι ἐαυτὸν ὡς πλείω χρόνον ἱσταμένῳ. ἐπεὶ δὲ καὶ τούτῳ τῆς ἀνανδρείας, ὅτι μηδ' ὧδε προσίεται. πολὺ δ' τοῦτον οἱ προσιόντες ἀνοητότεροι, συνῆσθ μὲν ἐξαπατῶσι μᾶλλον, πλείστοντες δ' ὑπ' ἀνάγκης τῶν πόλεων, καὶ τῶν οἰκετῶν ἀναγκαίων, κωφῶς,

digitorum simulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruantē, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo Ahinhumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruantes, qui de media nocte surgentes circūcursant totā ciuitatē, & à seruis exclusi foribus,

λωῶν, καὶ κόλακας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ἀναμένοντες.
ὑπὲρ δὲ πικρᾶς ταύτης αὐτοῖς περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο πλῆθος, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, πόσα μὲν ἐμφαγόντες, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπιόντες, πόσα δὲ ἄλλα ἔχοντες ἐν ἀγκάλαις ἀφελαλύσαντες, ἢ μιμφόμενοι τὸ τελευταῖον, ἢ ἀναφορέοντες ἀπίασιν, ἢ ἀμβάλλοντες τὸ πλέον, ἢ ὕδερον, ἢ μικρολογίαν ἐγκαλοῦντες. πλήρεις δὲ αὐτῶν ἐμοὶ τῶν νοσούντων οἱ πλούσιοι, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιζήλοις μαχόμενοι, καὶ μιθ' ἡμέραν οἱ πλούσιοι αὖ καλαχλιθέντες, ἑαυτοῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς περιόδων. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ καινότατον, ὀδὴ νοσεῖν σχολὴν ἄγουσιν. ἐγὼ μὲν οἶδά γε πολλῶν τῶν κολακευομένων ἐξωτερίσας τὰς κόλπους ὑπάρχοντα, καὶ σχολὴν αὐτοῖς ἐπανῆς καθίσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν. ὅταν δὲ αὐτῶν τὴν περιουσίαν θαυμάσωσι, καὶ τὸν χρυσὸν ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorũ malorũ causa, cœna est: in qua quidẽ illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aũt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nõ decet, reprehẽdẽtes postremò, aut ægrè ferentes discedũt: & vel ipsam criminantur cœnã, vel cõtumeliam aut sordities accusant. Pleni aũt & angiporrus sunt vomentibus ipsis, & circa vilissima quæq; prostibula depugnantibus. Et cõplures ipsorũ in multũ diem decumbentes: circumẽundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ægrotando quiescunt, aut otium ducunt. B Ego verò multa adulatores ipsos magis perditos esse, q̃ quibus adulantur, existimo, & propemodũ autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorũ opulentiã & rerũ omnium abundantiã admirantur, aurũ laudibus extollunt.

σοι, καὶ τὰς πυλῶνας ἑαθῇ
ἀνεῳγμένους, καὶ προσιόντα
ὥσπερ δεσπότας προσείπωσι,
τί καὶ φρονοῦσιν ἐκεῖνοι περὶ
ἡμῶν; ἢ δόξει τισὶν ἀνόη-
τος εἶναι; ἢ τάχα τοιοῦτόν τι λόγισαι
ἂν τις ὑπὲρ ἑαυτοῦ, εἰ μέν τις ὀλίγον ἐπισχοῦ τῆς
ἀνελευθερίας, ἐκ ἂν οἶμαι
τοιοῦτον αὐτὸν ἐνθῦν ἐπὶ
τὰς θύρας τῶν πλουσίων δραμεῖν
τοῖς πρωΐοις, μὴ ἀθλιώτερον
αὐτῶν μηδ' ἐμάρτυρον τῷ
δόξαν ἐσπαλιεῦσαι, μη-
δ' ἀνόνητόν τι καὶ ἄχρη-
στον τραπέζῃ τὸ λάμπον,
καὶ τοῖχον τὸ μέγιθος; ὁ δὲ
ἔτι τῶν πάντων ἰρῶσιν, ὡς τῶν
ἄλλων τῶν πάντων ἐνδαιμονίσ-
θαι καὶ ἔτι ἴσα μηδὲ ὄφε-
λος ἐκ πλουσίας οἰκίας ἐκ
οἰκοδόμοις, μηδὲ χρυσῷ καὶ ἐλέ-
φαντι, ἃ μή τις αὐτὰ θαυ-
μάσοι. ἐγὼ δὲ ταῦτα οἶ-
δα πάντων αὐτῶν, καὶ ἀπαρ-
σίαν τὴν δυναστείαν, ἐκπεπ-
ληγμένην τῷ πλούτῳ τῷ ἐκ-
φορίαν. νῦν δὲ παρόντων,

lūt, vestibula manè cōplen-
tur & accedētes ipsos quasi do-
minos appellāt: quid quæso
etiā cogitare illōs consenta-
neū est? C Quòd si verò cō-
muni decreto vel paululum
modò abstinerēt ab hac vo-
luntaria seruitute, an nō pu-
tas è diuerso ipsos diuites ad
fores pauperū atq; mendico-
rum venturos esse, vltrò ro-
gantes ne ignobilem atq; ob-
scuram, & quasi absq; teste
latentē ipsorum felicitatem
relinquerent: néve paterent-
tur vt inutilem, & ab omni
vsu remotam & mensarum
pulchritudinem, & domorū
magnitudinem perire? Neq;
enim sic ipsas diuitias amāt,
vt propter diuitias beatos
atque felices sese existimari.
Atque ita sanè res habet, vt
nulla sit vtilitas possidenti,
neque pulchrarum ædium,
neque auri, neque eboris,
nisi sit qui illa admiretur.

Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipsorum existi-
mationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quasi pro-
pugnaculum aliquod opponendo diuitijs, despicientiam istā
atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando,

ὡς ἀπόνοιαν ὄντας, καὶ τὸ μὴ ἄνδρας ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ διαῤῥήδην ποιοῦν, μαρτύρων ἂν ἀπόντων νομισθείη. τὸ δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν πρόσχημά τι τούτων γελοιότερα ἐργάζεσθαι, ἢ τί ἂν εἴη τοῦ ψυχροῦ ἀγνοεῖσθαι μᾶλλον, ὅταν ἴδῃ τούτων τινὰ μᾶλλον ἢ πρὸς ἡδυπάθειαν ἀναμιγνύμενον λοπάδων ὄχλῳ, καὶ τὴν ἐξίας τινὰ λορυφορουμένην, καὶ δὶς ἐπὶ τὰ ἄκανα παραγήλασι δειπνολογήμονα ἐπισειομένην ἄν τις ἄνδρα δεῖν τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φανερώτερον; καὶ ὁ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τοῦ σκηνικοῦ μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄλλα γε ὁμοίως ὑποκρινόμενοι τῷ ῥήματος. ἃ μὲν γὰρ ἐν δίῃ συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν λοπάδων ἀπαλόμην; ἐν ἀμφοῖν δὲ ἀπροκαλύπτερον, μυθώδους

ad stultitiam atq; amentiam illos adducit: atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifestè confitentes, huiusmodi factitare, tolerabilius meritò existimetur. D at verò eos qui philosophari quoq; se simulant, multò etiam ineptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauissimum est. Quomodo enim me putas animo affectū esse, quoties video istorum aliquē, maximè eorū qui ætate prouecti sunt, adulatorum turbis immiscere: & illorum aliquem, qui honores gerunt, satellitum modo deducere atq; sectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare solent, colloquia serere, insigniorem autem, magisq; conspicuum cæteris ob ornatum & habitum esse? E Quod vel maximè indignari soleo, quòd nō iidem personam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eadem modo fabulam agant. Nam quæ in conuiuijs operantur, cui quæso adulatorū illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modestiæ

F An non

μεθύσκουσι ἢ φαυερώτερον, ἐξανίστασι ἢ πάντων ὕπνου, πλέον ἢ ἀφέλιμον ἢ ἄμουσον ἀξιοῦσιν, οἱ ἢ ἀκόντων ποιοῦσι κοὐ τὰ μὴ δόντα προέχθουσιν, μὴ ταῦτα ἢ ἔστι γνώσεως ἀγαθόν. μάλιστα ἢ ἐπιμνησθῆ τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, ἢ τὸν ἀριστὸν ἅπαντα ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς προπωλούντων. ἐργασίαν γὰρ ἐκάλει τὴν ἐκείνων τὰς τέχνας ἀφορισμός. ἐξῆν ἢ παῖδα ἐκπορνεύειν διδάξοντα, πῶς ἐν αὐτῷ καιρῷ ὑψηλότερον λήμματος. ἐπὶ τοῦτο ἢ πάντων ταῦτα ἐτίθει, ἐ μόνον προῖκα δεῖν ἀξιοῦσι συνδιατρίβειν, ἀλλὰ μὴ δεῖν ἀκουφότερον ἐκπορεῖν, ἢ πέντε μνᾶς παιδείας ἐκπορνεῦσαι δοκοῦντα. ὅλον ἐρίγειν τῶν ἐκ προσηκόντων, ὅπου μηδ' ἐαυτὸν φαρμάσσειν πείθοιτο πρόνοιαν. ὅτι γὰρ ἀγορᾷ ἐπέξεισι ἢ πάντων ἐκπίμπλησιν, ἐκ ἐπιβλῶν αὐτοῦ πεπαῦσιν ἐτ' ἐξόντων, ἀλλ'

† An' non inebriantur magis quàm alij manifestè? à cõuiuio aũt surgunt omniũ vltimi: deinde & plura alijs auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiã cantare incipiũt? Atq; hæc quidẽ pro ridiculis ille cẽsebat. Præcipuè verò etiã eorum mentionem faciebat, & quũ pacta mercede philosophãtur, virtutẽq; ipsam venalem tanquã de foro proponunt. Ergastula igitur & cauponas illorũ scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitias cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: ‖ quoniã & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cũ volẽtibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnẽq; omnino diuitiarum abundantiam contemnendo. Atq; tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidẽ rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curã aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne inuisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀπ' ἀρχῆς τῷ ἄρχειν αὐτ' εἶναι διωμολόγητ' ταῦτ' οἶμαι διδάσκων, ὅτι τούτων μὲν φύσει οὐδενὸς ἴσμεν κύριοι, νόμῳ δὲ καὶ ὡς ἑκάστοις τῷ χρῆσθαι αὐτοῖς ἀεὶ παραλαμβάνοντες, ὀλιγοχρόνιοι δεσπόται νομιζόμεθα· διὸ καὶ ἀπὸ μιᾶς προθεσμίας ἡ παρέλθῃ, τῷ τοιούτῳ παραλαβόντες ἄπιμεν, ἄλλοι δ' ἀνόμασεν, ὀλίγα καὶ μικρὰ ἢ ἐπὶ πᾶσι παρίσχει τοῖς ἐθέλουσι μιμεῖσθαι παραδείγματα, τὸ προφὲς τὸ ἀπ' εὐσεβοῦς, καὶ τὸ γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ τὸ προσήκον τὸ ἀδιάσειστον, καὶ τὸ ἰδιωτικὸν τὸ μέτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τὸ ἀξιοῦν τὸ ἁρμοττόμενον, καὶ τὸ ἥμερον τῆς τροπῆς. παρῆν δὲ τὸ ζῆν σωφρόνως μήτ' ἀγαθάσκιδα τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοὺς πολλοὺς ποιεῖν, προθεσμίας ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ὡς ἀπ' ἐκείνων ἀρξομένους τοῦ μὴ ψεύσασθαι, καὶ τῷ τὰ δέοντα ποιῆσαι. δεῖον

Quin & principiò neq; ſicut eſſe illum cōſtituebat: illud, opinor, diſtinguēs ac diſputans, quòd natura quidem iſtarum rerū nullius dominī ſumus: lege autem & per ſucceſſionē vſum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei ſeu momentanei poſſeſſores habemur: ac poſteaquam terminus ille conſtitutus præterierit, tunc rurſum alius eaſdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem etiam illa præbent imitari volentibus exempla, vītæ ſcilicet frugalitas, exercitiorum iuſtus modus, perſonæ ipſius venerabilitas, & veſtitus mediocritas, & ſuper omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. Monebat autem eos qui cum eo verſabantur, ne cunctarentur, aut in certos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi ſolerent: præfimientes ſibi velut diem aliquam conſtitutam, aut feſtiuitates ſacrorum, aut ſolennes conuentus, tanquā ab illis auſpicaturi mendacia vitare, & cōuenientia facere. Volebat enim

ἀμείνω δὲν τὸν πᾶς τὸ
λαλὸν ἐρρωμένον, ἀφ' ὧν ἐξῆν
τοιοῦτον καταγνωκὼς φιλοσό-
φων, οἱ τοιούτων ἄσκησιν ἀρετῆ
προσλάμβανον, ὧν ποιοῦσι ἀν-
άγκας τοὺς νέους τὰς νῦν ἀνα-
τίθεσθαι καταγνόντας. ἔδει μὲν
δὴ οἱ πονηροὶ καὶ ῥώμης, ἄλ-
λοι δὲ μαλακωτῆτος· οἱ δὲ χαλεπὸν
ἦσαν, καὶ σκληρὸν τὰς ἐπιφανείας
αὐτῶν καταξύσαι. ἀγαθὸν γὰρ
ἐθίσαι πολὺ πρότερον ἐν τοῖς
ψυχαῖς τὸ ῥᾴδιον τοῦ καὶ ἀπα-
θῆ καταστῆσαι, καὶ δὴ ἄλυπον
πᾶσιν ἀνθρώποις προσρύ-
πτον, δὲ τὸ μὲν ψυχῆς, δὲ τὸ σώ-
ματος, τοῦτο δὲ πολλοῖς τι καὶ
τῆς πρότερον ἀγωγῆς ἰσο-
χαδῶσαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ λόγον
ἐπιτάττον ἐκίνητον.
πολλοῦ γοῦν καὶ τινα τῶν
ἔρωτος οὕτως ἀλόγως ἐπι-
θυμίας. ἵνα δ' καὶ αὐτὸς
λόγον, ὅτι καὶ γεωμέτρης τῶν
παρ' ἑκάστοις καιρῶν, ἐπιδιὰ τά-
χιστα

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mẽtis impetum. Manifestò aũt apparebat, quòd & tales philosophos dãnabat, qui virtutis meditationẽ eam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribꝰ adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefeciscẽt. Atq; ob id multi ligare atq; vincire se iubebãt, aliꝰ cutẽ flagellis verberabãt. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebãt. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

obseruationem quandam habere debere: vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos itaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem ita supra vires intenderentur. Vnum autẽ etiam ipse vidi, qui cùm iam ea apud illos mala degustasset, quamprimùm

veros

χισπλέοντων ἀληθῶν ἐπήκοος ἦν, ἀμιτάσχιστόν τε φθόγγον, ὡς αὐτὸ ἔφη, καὶ ἄδολον ὑπακούσας, καὶ ἅμα ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐφέρετο τοῦ δρόμου. ἐπεὶ δὲ τούτων ἀφέστη, ἑώρα μὲν αὐτὸν πολὺ ἡσυχαίτερον καὶ ἐν τῇ πόλει τὰς ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ τοῖς ἱππικοῖς ἀγῶσι διεξόδους καὶ τὸν ἀθροισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τοὺς ἐπιφόρους, καὶ τὰς τῶν ἡνιόχων ἀκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τοὺς ἐν τοῖς στασιωτικοῖς περὶ τούτων διαλόγους. ποικίλη γὰρ ἡ ἐπιμανία, καὶ πολλῶν ἔνια σπουδαίων ἄν λοιδόρημα. μιᾷ δὲ ταῦτα, εἰπέ μοι φάμενος ἤκουσε περὶ τῶν ἡνιόχων τι καὶ διαθήκας ἀκούσας ἀνόητον, προσθεὶς ὅτι μίαν φωνὴν οἱ ῥωμαῖοι παῖδες ἄδουσιν ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον προίεται, τοῦτο ἐν τοῖς διαθήκαις λέγων, ἵνα μὴ ἐξαπατῶσι τοὺς ἐπιτρόπους ἀληθέστερα. ἃ δὴ καὶ μετ' ὀλίγον τοῦτο γιγνόμενα προσέχθλων, ὅτι

veros sermones veramq; domestirnam audiuit, irreuocabili cursu ausugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediens ab istis, aliorum rursus hominum mentionē faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & eorum ipsorum nomina, deq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim reuera equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur: hoc addens, quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiã interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd

ἔτι καὶ συγκατορύξαι ἑαυτοῖς ἐξιέναι τὰς ἀμαθίας, καὶ τὴν ἀκαλλοσίαν ἔγγραφον ὁμολογοῦσιν, οἱ μὴ ἐῶντας ἑαυτοῖς ἀκινάκοντα συγκαταφλιγιῶσθαι τῶν παρὰ τὸν βίον τιμίων, οἱ δὲ καὶ παραμύθιόν τινας οἰκέτας τοῖς τάφοις, ἔνιοι δὲ καὶ ἄνδρας τὰς σκιὰς ἄνθρωπους, δίφθας ἔτι καὶ παρὰ τῶν τελευτῶν ἀναμένοντας. ἀπάλαιον ἦν ἄξιόν τι πράττειν τούτοις παρὰ τὸν βίον, ἃ τοιαῦτα περὶ τῶν μετὰ τὸν βίον ἐπισκήπτουσι. τίτας γὰρ ἐν τοῖς τὰ πολυτελῆ ὄψον ἀναμένους, καὶ τὸν οἶνον ἐν τοῖς συμποσίοις μετὰ μύρου τινὸς καὶ ἀρωμάτων ἐπχέοντας, τοῖς μέσοις χειμῶσιν ἐμπεπαμένοις ῥόδοις, καὶ τὸ σπάνιον αὐτῶν, καὶ τὸ παράκαιρον ἀγαπῶντας, τὸ δὲ ἐν μέσῳ, καὶ κατὰ φύσιν, ὡς ὀτιοῦν ὑπερφρονοῦντας. τίτας δὲ τοὺς καὶ τὰ μύρα πίνοντας, ὃ καὶ μάλιστα λύπην αὐτῶν, ὅτι μηδὲ χρῆσθαι ἔασι τῶν ἐπιθυμίων, ἀπὸ

quòd & secũ sepeliri ignorantiã suã velle eos aiebat, & stultitiã suã apertè scripto etiã testari, dum alij vestes, quib. in vita pretiosiorib. vsi sunt, & cõburere eodem rogo secũ mandant: alij autẽ & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoq; coronari sertis præcipiunt, stolidi videlicet etiã in ipsa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebãt, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de ijs quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuijs cum plausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme oppletur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant: illud autem quòd suo tempore & secundum naturam sit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos illos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maximè eos carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus scirent,

sed

ἀπὸ μέρους τούτους παρανομῶσι, καὶ τὰς ὄρχεις συγχέωσι, πάνδοθ' ὑπὸ τῆς ἡνυφῆ παραδόσεως αὐτὰς ψυχὰς καταβαρῶσι καὶ τὸ ἐν τοῖς τραγῳδίαις τι καὶ κωμῳδίαις λυπούμενον, ἅδην καὶ παρὰ θύραν ἀσθιαζόμενοι, ὅλοι πισμὸν ὄρνιχάλκη τὸ ζωῖτο τῶν ἀλουργῶν· ἀφ' ὧν ἡ αὐτὸς γνώμης μαχαίνα ἔλεγε, ἀτιχνῶς ἐμίμει τὸν λόγον μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐμίμφετο ταύρου δημιεργὸν θεὸν, ὃ προβλήτα ὀφθαλμῶν τὰ λίραλα, ὅτω δὴ καὶ αὐτὸς ἐτιᾶτο τῶν στεφανηφόρων, ὅτι μὴ ἴσασι στεφάνου τόπον ἀγάρροι, ἔφη, τῆ πνοῆ τῶν ἴων τοῖς καὶ ῥόδων χαίρουσιν, ἐκεῖ τῆ ῥινὶ μάλιστα ἐχθρῶν αὐτὸς εἶφθαι, παρ' αὐτῶν ὡς οἷόν τι τῶν ἀναπνοῶν, ἵν' ὡς πλεῖστον ἀνίσπωμεν ἡδονῆς. καὶ μὲν μαχάνους μυρίκα, τὸς θαυμάσιόν τινα τῶν σπερμῶν περὶ τὰ δεῖπνα ποιημένους, χυμῶν τε ποικιλίας καὶ πιμμάτων διεξοδίας.

sed & in hiſce peccarent, ſuneſq; earũ confunderet vnadiq; permittentes voluptatibus animũ proterendũ et cõculcandum: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, M Iam et præter eaſam incitati. N Solœciſmũ igitur vocabat hoc genus voluptatũ. Cæterũ ex eadẽ ſententia etiam illa dicebat, prorſus O Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat P tauri artificem deũ, qui nõ præpoſuiſſet oculis cornua: ita ſcilicet & ipſe accuſabat eos qui coronas geſtabant, quòd locũ vbi eas adhibere deberent, neſcirẽt. Nam ſi afflatu atq; odore, inquit, violarũ roſarumq; delectãtur, ſub naſum eos potiſsimùm coronari oportebat, iuxta ipſam quàm proximè fieri poteſt reſpirationem, vt quàm plurimum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curioſam atque immodicam compoſitionem ſectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τούτους ἔφασκεν ὀλιγοχρονίου τινὸς βραχέως ἡδονῆς ἕνεκα, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ὑφαντικὴν μὲν γὰρ τοσούτων δακτύλων αὐτοῖς οὔσης πᾶσα πονεῖσθαι τὸν πόνον, ἐφ' ὅσοις ὁ μίκις & ἀνθρωπολαμὸς ὅλος. ὅτι γὰρ πρὸ ὀλίγου ἀμφιταλαίπωρόν τι τὸ τοῦ μείζονος, ὅτι βραθύτατον, ἁδίαν ἐφιέσθαι τῆς ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων ἀπολαύσεως. λοιπὸν δεῖ ἂν τοῦτο ἐν τῇ παρόδῳ γιγνομένῃ ἡδονῇ ζοῦτον ὠνεῖσθαι χρημάτων. ἐπότα δ' ἂν πάντων ἕνεκεν αὐτοὺς, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοοῦντας, ἃς ἅπασιν φιλοσοφία χορηγός τε τοῖς πονοῦσι προτείνει. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θαμίζειν, πολλὰ μὲν ἀπεῖπε τὸ πλῆθος & τῶν ἰόντων, τὰς ὕβρεις, τὰς ἐπιπαμφύσεις τοῖς οἰκέταις, καὶ μικρᾶς ἄλλας ἐφορμούσας. ἐν δὲ τούτοις καὶ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autē, quatuor illos digitorū causa totū hūc suscipere laborē solere. Tot enim digitorū mensuram excedere vel longissimū hominis guttur. Nāneq; antea quàm eorū quæ tā charo emuntur, quicquā ederunt, vllā voluptatē eos caperē: nec rursum posteaquā illa deuorata atq; absumpta sunt, suauiorē cæteris illā quæ fit ex tam pretiosis & charis istis, repletionē reddi. Restare igitur, vt illā quæ velut in trāscursu percipitur, voluptatem, tam grādi pecunia mercentur. Cōsentanea aūt ipsis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam istam, quòd veriores illas voluptates ignorarent, quas omnes Philosophia suppeditat, et quasi subministrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa sanè commemorabat, & de multitudine prosequentium, & de contumelijs, & de ijs qui seruis impositi gestarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι ἢ μάλιστα μισθῶν ἰώμεθ, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει ἦν, ἢ ἐν τοῖς βαλανείοις ἐπιχαρέστερον. πολύσπλας γάρ τινας τοὺς οἰκέτας ἅμα βοᾷν ἢ παραγγέλλειν προσῆκεν ἐν ποδοῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ λοιπὸν μίλτωσιν ὑποδέονται, ἢ ὑπομιμνήσκειν αὐτὸς τὸ καινότατον, ὅτι βαδίσονται. δεινὸν δὲν ἐποιεῖτο, ἃ σώματος μὴ ἀπορίᾳ ἀλλὰ νωθρότητι μὴ δίοντα, μηδὲ χλιαῖνον, μηδὲ ὕπαρ ἀκούοντα, ὀφθαλμῶν ὑγιαίνοντα ἀπορίαν δίοντα προσφέρεσθαι, ἢ ἀνέχονται, φωνὰς ἀκούοντας δυσχερέσιν ἀνθρώποις πρέπουσας καὶ πεπηρωμένοις. ταῦτα γὲ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν τοῖς ἀγορᾶς ἡμέραις μέσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτετραμμένοι. ταῦτά τι καὶ πολλὰ ἕτερα διαῦτα διηλθὸν, διατείνων τὸν λόγον. ἐγὼ δ' ἐκ τούτου μὲν ἤκουον αὐτοῦ τυθηνᾶς, μὴ σιωπᾶν σε προσυμνοῦντος. ἐπαδὴ δ' ἐπαύσατο, τὸ δὲ τῶν Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cæteros disse verbũ visus est, frequẽt aũt in ciuitate hoc est, & in balneis propemodũ familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdã ex seruis clamare oportet & admonere vt pedib. prospiciãt, si quid extãtius paulò, aut cauũ subituri sint, atq; ita cõmonefacere eos (id quòd absurdissimũ est) quo scilicet minimerint ite sese. Graue igit atq; intolerandum putabat esse, si, cùm ederẽt, alieno ore nõ indigerẽt, aut manibus neq; cum audirẽt, aliorũ auribus vterẽtur: oculis aũt aliorũ, valẽtes ac sani, ad prospiciendũ opus haberent, ac sustinerẽt voces audire, quæ miseris hominibus & excæcatis cõuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, & medio die: & hoc, ciuitatem atq; rempub. ipsis velut humeris suis sustinentibus. Hæc atq; huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicẽdi finem fecit. Q. Ego verò hucusq; cum admiratione ac velut stupefactus ausultabam illum, metuens ne cõticesceret. Vbi verò hic loqui desijt, illud nimirũ quod Phæacibus olim acci-

cidit,

πάθος ἐπιπόνθειν. πολλῷ γὰρ ἀὐ
χρόνῳ ἐς αὐτὸ ἀποβλέψαντα μετὰ
ταῦτα ἐπῆλθεν, εἶτα τοπῇ συγχυθὲν
τῷ ἐκπλήξει καταπλαγέν, ἔτι δὲ
ἀθρόᾳ τινὶ καταῤῥεόμενον, ἔτι δὲ
φθίνοντα βαλλόμενον ἱδρῶτι καὶ
τινὶ ἀναλισκομένῳ, τῇ δὲ τινὶ φευγού
σῃ ἐκλιπεῖν, τῇ δὲ τινὶ ἀπολειπομένῃ διαπαρ
θῆναι τῇ τέλει, ἀδύνατον ἐκφέ
ρειν τὸ ἐς ἱππολυτὸν, ἀλλ' ὑπ'
ἔντρομον, ἐμοῦ ὁ λόγος καθάπε
ρ βαθεῖα τῇ καιρίᾳ πληγὴ
ἐγκύψας μάλα ἀσθμαίνοντα
ὁ λόγον, τὸ δὲ, ὅ οἶδα τι
πάθος, διὰ τοῦτο ψυχαί. ὅ
γάρ τι δὴ ἐμὲ ἔφη ἔλαθε φιλοσό
φων προσάψασθαί μου, ἤδη
ποθὲν τῶν ἀκάνθων δοκεῖ μοι
ἐνηβὸς ἐφεῖσθαι τυχὸν, μάλα σὺ
τῷ τινι ἁπαλῷ προσπεπτωκώς.
ἔοικεν ἴσως, ὥσπερ ἐν βίῳ
τοῖς μὲν τὰς φαρέτρας ποικί
λων τε καὶ παντοδαπῶν λόγων,
ὧν μηδὲν πάντως ἐνοχλεῖ τοξεύ
ειν. ἀλλ' οἱ μὲν πάντων σφό
δρα τὰς ψυχὰς ἐπὶ τὰναντία,

cidit, ego quoq; passus sum. Lógo enim tempore ad ipsum aspiciés, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cõfusione atq; vertigine corrept, partim sudore manabãt partim laq; volés, destituebar viribus, at retrò inhibebar: ipsáq; vox deficiebat me, neque lingua iã ampliꝰ officio fungiebatur suo: postremò prædabilio atq; inopia agendi lacrymabar. Neq; enim summã dũtaxat cuiẽ perstrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed diuina, et omnino ad vitã usq; plaga hæc peruenerat. Ac certò admodum scitéq; librato ictu emissa oratio, ipsum, si ita dicendũ est, animũ intercidit. Si enim deest nõnihil & me iam philosophicos attingere sermones, ita equidẽ de hisce existimo. Videtur mihi animus hominis solertis & ingeniosi admodũ similis esse scopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac vita multi, qui plenas quidẽ pharetras varijs atq; omnis generis orationibus habẽt: cæterũ nõ omnes verò iaculãtur, ac destinata ferunt, sed alij ipsorum neruo nimiũm intento,

βλητέον· ἔπειτα ἀφιᾶσι μὴ πάνυ σφοδρὸν μηδὲ οὕτω τι ὀξύ, τὰ δὲ βέλη αὐτὰ μόνα ἐπ' αὐτῷ σκοπῷ. ἀπὸ τοῦ σοφοῦ τοξότου διαπεπόνται, μὴ παρελάσαντα μηδὲ ὑπερβαλόντα μόνον τοῦ προβλήματος τὴν ψυχὴν ἀπολιπόν. ἄμοιρα τοίνυν τῶν ἀνωφελῶν· ἐπὶ δὲ ἀσθενείας τινὶ καὶ ἀδυναμίας ἐκφεύγεται τὰ βέλη μόλις ἄγχιστα τοῦ σκοποῦ, ἀπὸ γυναικείας χειρὸς ἀφέντα καταπίπτει πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἔνια δέ ποτε μὴ ἀφίκηται, ἄκρον μὲν ἐπιψαύσαντα, βαθέως δὲ οὐκ ἐργάσηται πληγήν· ἐν ᾧ γὰρ ἐν ἰσχυρᾷ ῥύμῃ ἐπιτίθεται. ὃ δὲ τις δὲ ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὅπως σκοπεῖ, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὅπως τὸν σκοπὸν, ἢ μὲ σφόδρα μαλακὸς, ἢ μὲ σκληρότερος· ἔπειτα ἐκτείνει τὸν τόξον, καὶ ἐπὶ τοῦ ἄκρου σκοποῦ ἱστάμενος τὰ βέλη ἀφίησι σφοδρῷ τῷ ῥύμῃ· καὶ ἐκεῖνα οὐκ ἐπὶ μακρὸν ἐκφεύγει, τυπτόμενα δὲ ἐνίσχεται τοῦ βέλους, ὅτι

vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehendunt quidẽ etiam isti viam, sagittæ aũt ipsorũ in scopo nũ manẽt, sed præ vehemẽtia ictus penetrantes ac transuolãtes, pertusum modò atq; hiantẽ vulnere animum relinquere solẽt. Rursum aliis diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopũ vsq; nõ perueniunt: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiũt ac decidũt. Quòd si verò interdũ etiam scopum contingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim validò impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic

ἐκείνῳ, nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, néve nimis sõlidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, quũ omnino ne vulnerari quidem possint. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demum tincta atq; infecta sagitta, non veneno,

βῆ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, γίνεται, οὐκ ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κρήτων, ἀλλ' ἰῷ μὲν ἀμφοτέρῳ τὸ γλυκεῖ φαρμάκῳ τὸ γλῶττα, δηγμῷ δὲ ἰσχυρῷ ἰσόξυνον. τὸ δὲ ἰσχύον τῷ μάλα τέτονε, καὶ ἀμφοῖν ἄχρι τοῦ δυνάσθαι, μὲν τὸ ἰσχυρὸν τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν, ὃ δὲ συνδάκνον, ὅλῳ τῷ ἐπιόντι τῷ ψυχῇ περιέρχεται. ἔτι δὲ καὶ ἡδονῆς, καὶ λαμπύσει συμπαρέπεται, ὅταν μὴ αὐτὸς ἐπισχόν, ἀσυχῇ ἅμα τῷ φαρμάκῳ τῷ ψυχῇ παραδίδωσι. ἐπεὶ δ' οὖν μοι τὸν ἐπῳδὸν τὸ ἔπος ἐπῆλθε λέγειν, βέλος ἔπος, ἄκος δέ τι φόως ἄνθρωπον γένηται. ὥσπερ γὰρ οἱ τῷ θρυλίῳ καὶ ἡδέως τὸ, ἀνάντως μάσσοντες, ἀλλ' ἐπίδηλοι αὐτῷ ἦσαν καμόντες, οὕτω δὲ καὶ τῷδε τῷ μέλει ἐπομιμησάμενον ἔφην, ἴτω δὴ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντα, ἀνάντως ἔνιοι καὶ φαρμακίου ἀπιάσιν, venenō, quemadmodū Scythārū sagittæ inguntur: neque resina perinde vt Cretum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, verè iaculari solet. Illud autem quod iactū est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, vt iam transiturū esse videatur, citrà tamē desinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de se emittit: quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit & complectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cum lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac tacitè medicamento illo animum mihi obeunte. Sic currebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere: Sic iace, si qua virit per te noua lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, priorū affectuū ac perturbationis reminiscuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac sancij abeunt: sed

ειμι, ἀλλ' οἷς ἑαλῶ τι τῆ φύσει φιλοσοφίας συγγενὴς. ὡς ἐγὼ μυδὰ, καὶ θαυμάσια καὶ θεάσῃ, ὦ ἑταῖρε, διυπάλυθας, ἰλιγγιάθας τι μὲν ποιῆς, ὡς ἀληθῶς, ἡδὺ βρῶσιας, καὶ ἅμα λωτοῦ λιπορούμενος. ὥστε καὶ μιλαξὺ σὲ λέγοντος, ἵπασχόν τι ἐμ τῆ ψυχῆ. καὶ παυσαμένου ἄχθομαι καὶ ἵνα δὴ μάτα σι ἔπω, τέτρωμαι. καὶ μὰ θαυμάσης. οἶσθα γὰρ ὅτι καὶ οἱ πρὸς τῶμ λυσσώντων τῶμ λυσσώντων δηχθέντων, οὐκ αὐτοὶ μόνοι λυσσῶσιμ, ἀπὸ λόγμ τινας ἑτέρους καὶ αὐτοὶ ἐμ τῆ μανίᾳ τὸ αὐτὸ τοῦτο δρᾶσι καὶ αὐτοὶ ἔκφρονες γίγνονται. συμπίπτει γάρ τι ἔ πάθος ἅμα ὦν λύγματι, καὶ πολυγονῆται καὶ πέφυκε, καὶ πολὺ γίγνεται τῆς μανίας. ἀκούω καὶ αὐτὸς ὑμῶμ ἱερᾶμ ὀμόσαι; πάνυ μὲν ἔν καὶ πρότερόν σοι ἐρώμαι τί σε λυπεῖ τὴν νῦμ βραχεῖαν ἐπισχόν.

illi solũ, quibus quasi fomes aliqs philosophiae cognatus, iam antea natura insitus atq innatus fuit. LV. Quã grauda & admiratione digna, atq adeò diuina, ô amice, verbis cõmemorãsti! Multáq reuera ambrosia & loto saturatus, me nõ aduertente fuisti. Quare & interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nũc desinente atq tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exẽplo dicã quoq, sauciusium. Neq verò mireris. nosti enim & illi qui à canibus rabidis mordentur, non ipsi solũmodo corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deiici, atq in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis istius quiddã in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, finq insaniae istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC. Prorsus igitur: teq iam etiam oro, vt commune aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Et-

ἐξ τῆ ἄρα Τηλέφου ἀνάγκη ἐστιν ποιεῖν. ποῖον δὴ λέγεις; ὃν τὸ φάσκοντα ἰᾶσθαι, ἰᾶσθαι παρασκευῆ.

PHI. Ergo Telephi illud necesse erit facere. LV. Quódnã illud dicis? PHI. Vt ad eum à quo vulnerati sumus, recedamus, & ab illo medicinam petamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti speciẽ & exemplar proponit ijs; qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerũ contemplationi omnes suos conatus destinârũt. Taxat deinde suorũ temporũ mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm elegãter describẽs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] περιλαλεῖ. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* *e* Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ δὲ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημι εἶναι τιμᾶν ἀληθινῶς φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, ádhaec minimè corruptum, hoc ego aio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam suo subiectum attinet.* *i* Festinantem hortaris.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. θ:*

Ἀτρεΐδη νύ θήν σε, τί μοι σπερχόμενον περ ἐόντα, ἐπισσεύεις. *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eódem alluſit Odyss. υ:*

ὃς ἀνδρὸς ἔσχεν πολὺ μᾶλλον ἀθλεύοντος. *Id est:* Iamdudum promptam, ac cupientem, his Pallada

dictis Excitat. *Itaq; currentè incitamus, cùm ad id vocamus aliquẽ, ad quod ſuapte cupiditate fertur, ac propendet.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic verſus ex Eupoli citantur:*

ἡ μάλ' ⊙ τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε
τοῖς ἀκροωμένοις. l Vereor ne interim.] *Exordium ab extemporatione ſuæ, referentis ſcilicet perſonæ.* m Hiſtrionibus.] *Hiſtriones artifices ſeu ludiones, qui perſonati in ſcenis fabulas agunt. ſic dicti à nomine* Hiſter, *quod Thuſca verbo ludionem ſignificat, authoribus Livio ſub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. probl. 106. rem ſecus narrat. Scribit enim multos olim & bonos hiſtriones ex Hatruria Romam veniſſe, & in his Hiſtrum cæterorum fuiſſe excellentiſſimum, quo omnes deinde ſcenici, hiſtriones appellati ſunt.* n At verò ceſſo.] *Propoſitio.* o Athenis.] *Athenarũ encomium, & eorum qui ibi philoſophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quõdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Straboneм lib. 8. & 9. Herodo. lib. 1. 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35. cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum noſtrum in encomio Demoſthenis, in principio. Archelaus primum illam occupauit, grauiq; ſeruitio preſſit. L. Sylla circumſeſſam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem reſtituit. Poſtremò tamen, quum Galli rebus exciderent Conſtantinopolitanis, Athenas diu obtinuerũt cum Peloponneſo: quorum imperium dum in regnum transfertetur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum ſ[illegible]do regina peruenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed ſi quis etiam veniret ad illos.] *A temperãtia & honeſtate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Expurpuratis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehenſio, maximè urbis Romæ, vt philoſophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tireſiæ ſunt ad Vlyſſem, ex Odyſſ. 12.*

u Quamadmodum Iupiter Hectorem.] *Alluſit ad proverbium* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum ictum, quod eſt in tuta ſitum à periculum. Eſt autem apud Homerum Iliad. E.*

[illegible] ὅσσον βελέων μεμάασι ἰὼ ἑλκέμεν ἠδ' ὀϊστῶν. i.

Extra

Extra tela, vti nequis vulnus forsitan addat

Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Nept. & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in vosis. Sed in Bacho alio huic contrario.* x Ac meipsum.] *Amplificatio capta descriptionis, per distributionem.* y Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* z Ridiculi sint.] *Quæ ridicula ac stulta.* A Inhumanitatem.] *adulatorum, & sectantium cœnas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate siue conditione.* E Quòd vel maximè.] *Descriptio simulatorũ philosopharum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophãtur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse reuera.] *Redit ad Nigrinum, quẽ vt veri philosophi exemplũ proponit. Et vt antè illius orationem, ita hic doctrinam & vitam eius commendat.*

I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agenda.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funebribus ceremonijs, & earum irrisione, plura reperies in Luctu, & in Charonte cõsemplantium. Has funebres expiationes sublatas iussit Lycurgus, nec concessit, vt quicquã vnà cũ cadauere sepeliretur. Nam alia nationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro; damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepelirí iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.*

M Iam & præter casam incitati.] *Lucianus Erasmo respexisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione, Ita fugias ne præter casam, quo quidẽ admonemur, ne sic aliquod vitiũ fugiamus, vt in aliud maius incauti dimolamur.* N Solœcismũ vocabat hoc genus voluptatũ.] *Solœcismus per translationẽ latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hoc affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristoteles de Partibus animalium libro tertio, nominis Momi, qui naturã incusarit, quòd bobus cornua*

in capite, se non in armis potius addiderit: videlicet, quo vehementius possint ferire. Ad quod allusisse videtur idem Lucianus, qui in secundo Verarū narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdā, quibus cornua ineffent nō in fronte, quem admodū reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. P Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notissima est ex eiusdē Lucani Hermotimo de Sectis, quā compendio recenset. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vituit.* Q Ego verò hucusq;] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cōmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodū, sciteque.] *Amplificatio effectus à simili & efficiente.* S Rhea corripiuntur.] *Matris deūm sacerdotes haud obscurè innuit, qui audito Phrygio tibicine statim in furorē aguntur: id quod aliis itidē hominibus vsu nō venit. Seneca epist. 109. Quidā ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygū solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deūm sacerdotes, intelligis.*

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. IVDICIVM FO-
cōtra. calium.

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autē lusus valde festiuus atq; elegās, ad exemplū iudicialis actionis cōpositus. Quæritur enim πρᾶγμα de vi et iniuria τοῦ, q ab eo plurib⁹ dictionib⁹ spolietur, et quasi de sua possessione deijciatur. Exordio beneuolētiā captat simulatione modestię, & excusando necessitatē suā. Deinde per translationē ad ἦθος venit, nullam literarū suo loco & ordine mouendā esse. Hinc iudicib⁹ admonitis, vt pro officio suo agāt, & cæterarū ordinē atq; dignitatem cuiusq; cōseruent: narratiunculā subiungit, q confirmationē causæ continet. Hanc postea lōga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorū amplificat: deinde etiā collatione modestię suę, & illius petulātiæ tum erga se, tum erga cęteros etiā homines, q̄ idē etiam hominibus inuisum ac detestabile sit docet,

ad IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, γραφὴ ἦν τοῦ πρὸς τῷ σίγμῳ ὀφλεῖν τὰ τοῦ, ὑπὲρ τοῦ ὑπὲρ φωνηέντων, βίας ὑπαρχόντων, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφαιρεῖσθαι λέγων πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ τοῦ ἐκφερομένων.

a IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σίγμα b aduersus τοῦ, constitutis c iudicib⁹ septē vocalibus, de vi & d rapina, e spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici τοῦ proferri solent.

Μέχρι μέν, ὦ φωνήεντα δικασταί, ὀλίγα ἠδικήμην ὑπὸ τούτου, καταφρονούμενός τοῖς ἐμοῖς, καὶ λανθάνων ὢν τοιοῦτος, οὐδὲν μὰ Δία, ὦ βάσιοι ἔφερον τῶν βλάβων, καὶ παράνομον ἴσως τὸ λυπούμενον ὑπὸ τοιούτου, ἐπεὶ μικρά γε ἦν ἃ ἐφρόντιζον ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δὲ τὸ δεύτερον ἦλθε παρανοίας, καὶ ἀνοίας, ὥστε μηδ' ὁτιοῦν ἔχειν ἐπιμάχεσθαι, ἐν ἀπόροις, ἵνα μὴ πάνυ πεφοβήσθητε, ἀναγκαίως αὐτὸ τοῦτο ὑμῶν παρὰ δίκην ἀμφότερα ἀδόσιν ὑμῖν. διὸ κἂν μικρόν μοι ἦσθε τῆς ἐμαυτοῦ ζωῆς ἐγκεχυκότες τῆς ὑμετέρης.

HActenus f quidem, ô iudices Vocales, nã admodũ graui iniuria affecti⁹ ab hoc τοῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebat vnde minimè cõueniebat, quod quidẽ dãnã nõ grauiter tuli: nõnulla etiã quæ dicebãtur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quã vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquã verò ad tantã amentiam & vitiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit cõtentũ ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrumq; nostrũm nouistis. g Non autem exiguus metus propter istam miseriam me inuasit. Nam

ζῆς γὰρ πρὸς παραγμοῖς ἀεί τι μεῖζον προσθήκην, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἀποθλίψαι χθονὸς, ὡς ὀλίγον δεῖν ἡσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ὑπογράμμασιν ἀναμιμνήσκεσθαι, μήτοι γε καθάπαξ φόβου. δίκαιον οὖν ὑμᾶς, εἰ λιπάζετε νῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ γράμματα ἐπὶ πέρας ἔχειν τινὰ φυλακήν. ἀγαθὸν δὲ ἐξεῖναι τοῖς βουλομένοις ἀεὶ τὰ καθ' αὑτὰ τάξεως ἂν ἀπορίαν διαζῆσθαι, μὴ τοῦτο ἐπιτρέψαι ὑμῖν, ἢν χωρὶς ἐκεῖνα καθόλου τι γράφητε, οὐχ ὁρῶ τίνα τρόπον ἂν φωτάξας τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχὰς, ἕξειν. ἀπ' οὖν ὑμᾶς οἶμαι καὶ νῦν ἂν τοσοῦτον ἀμυνάσασθαι μὴ παροράσαντας ἔξαρ, ὅτι ἐπιτρίψαι τινὰ μὴ δίκαια. οὐδὲ ἀ καθυφέσεσθε τὸν ἀγῶνα ὑμᾶς, ἐμοὶ παραπλήσιον ἂν ἀδικήσειε. ὡς ἔστι καὶ τῶν ἄκων ἀνιαρόν τι ἐπιπολάσαν τόπον ἂν τὸλμαν, εἰθὺς ἀρξάμενον παρανομεῖν, καὶ ἐκ ἂν ἐκπλύνειε μέχρι νῦν ὧν πάμβλακε ὧδ' ἐῶ, ἀμφι-

Nam cum prioribus iniurijs maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parũ iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. h Est itaq; æquũ, nõ modò vos iubere, sed omnes etiam reliquas literas huius doli cura gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere, idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo suus quisq; ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquã ad tantã incuriã vel negligentiã peruenturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. i Atq; vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt contra leges delinquere, esset repressa. neq; enim litigaret ad hunc vsq; diem πάμβλακε *cũ ἐῶ, dissentiens*

ἐμπορεύεσθαι περὶ τὴν λιθόστρωτον, τὴν ἀνφαλαγίαν. οὗτοι τὸ γράμμα τῶν λάμδα διηγωνίσατο, καὶ τὰς χεῖρας μικρὸν δεῖν ἤρατο τοῖς πυγμάχοις ἐν τῷ ἀνφάλῳ δικαίῳ γυναῖκας. ἐπίστασθε δ' ὦ ἄνδρες τὴν τοῦ λάμδα μαχόμενον, ὃ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτοῦ, καὶ μάλιστα παρακινδυνον, καὶ τὰ λοιπὰ δ' ὦ ἄνδρες ἀρίμα συγχέοντα ἄρχοντα παρανόμως. καὶ δὴ ἕκαστον μεθ' ἑαυτοῦ ἕλκειν πάντα. τὸ γὰρ βούλεσθαι ἀεὶ μὴ κακὸν, λύουσιν ὅσα τὸ δίκαιον. καὶ ὁ πρῶτος ὑμῖν τοὺς νόμους τούτους ὑφηνάμενος, εἴτε Κάδμος ὁ ὑποσύλης, εἴτε Παλαμήδης ὁ Ναυπλίου, καὶ Σιμωνίδη ἔνιοι προσάπτουσι τὴν σοφίαν ταύτην, ὁ τῆς τάξεως μόνον. διὸ καὶ προσήκειν δοκοῦσιν, διδόναι τῷ πρώτῳ, ἃ δεύτερον, ἀπὸ τῆς ποιότητος, ἃς ἕκαστον ὑμῶν ἔχει, καὶ δυνάμεις σωτηρίου. καὶ ὑμῖν μὲν, ὃ δικασταὶ, τὸ μέσον διδάσκειν τιμὴν, ὅτι

disceptãs[k] de voce λίθος & [l] ἀνφαλαγία. Neq; etiã τὸ γράμμα esset cum λάμδα certamẽ: neq; tam sæpe [m] ad manus propè venissent in fullonia, de dictionib. γυναῖκα & ἀνάφῳ disceptantes. Quin cessasset etiã hoc γράμμα cũ λάμβδα cõtendere, dãctionẽ μόγις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; reliquæ itẽ literæ quieuissent seditiones mouere cõtra leges. [n] Est enim pulchrũ, vnam quamq; literam in eo ordine quẽ primũ sortita est, manere: transcendere verò eò quò nõ oportet, eius est qui ius et æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit et formauit, siue [o] Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nõnulli hanc prudẽtiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem suã quibusq; literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt: videlicet quæ debeat esse prima, quæ secũda: sed qualitates etiã & virtutes quas habẽt singulæ nostrũm, constituerunt. Et nos quidem, ô iudices, honore affecerũt præcipuo,

propterea

ὅτι καθ' αὑτὰ λαλᾶσθαι φθέγγεσθαι. ἀμιφόνοις γὰρ τοῖς ἱματίοις, ὅτι κεφαλὴς ἂς τὸ ἀκριβῶσαι λέγω. καταῦρα γὰρ ἐν σχάτῳ νόμισαν ἴχλυν μοῖραν ἴνια τ' πάντων, οἷς ἓν φωνὴ πρόσεστι καθ' αὑτὰ μὴ οἰῶν τὰ φωνήεντα φυλάττειν τοῖς νόμοις τούτοις. τὸ γὰρ Τ Φ (ὃ γὰρ ἔχω αὐτὸ χρῆσθαι ὀνομάσαι ῥήματι, ἢ ᾧ καλεῖται, ὃ μὰ τὸν θεὸν, ἂ μὰ ἐξ ὑμῶν θέοι σωθῆναι ἀγαθοὶ, μὴ καθικνοῦσθαι ὀφθῶσι, τί ἄλφα, μᾶλλον, ἢ ἓν, ἢ κἀνθημόνον) Φ οὐ δύναμαι ἀλλὰ μὴ πλέω τ' πεῖσι βιασαμένων, ὀνομάτων μὴ ἐμάτων ἀπὸ πάσας πατρῴων, ἐκδιῶξαι γὰρ ὁμοῦ σωθέντων ἅμα καὶ προθύμων, ὡς μηκέτι φέρειν τὸν ἔλεγχον πλησίον. ὅθεν ἢ μὴ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. ἐπειδὴ μὲν ποτὲ Κυβέλῳ (τὸ δὲ δὴ πολύχνιον ἐκ ἀγκὸς, ἄποικον, ὡς ἐπίκλην λόγος, ἀθηναίων) ἐπεμβάλλω ἢ τὸ ἁρπάσιον ἐῶ,

propterea quòd veſtro more te poteſtis ſonum efficere. ¶ Semiuocales verò ſecũdo loco dignati ſunt, eo quòd ſine veſtro acceſſu exaudiri nequeũt. Ex omnibus etiã literis, quibuſdã omnium poſtremũ locũ decreuerũt, mutis ſcilicet et voce carẽtibus. Has itaq; leges ꝑ vos vocales conſeruari decet: ſ Hoc verò τοῦ (neq; enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare, ꝙ quo nominari ſolet, per deos) niſi duæ quædã bonæ ex vobis & aſpectũ decẽti, ἄλφα ſcilicet & ὖ ψιλὸν, ſe illi cõiunxiſſẽt, ne amplius diceret quidẽ ſollũ. Hoc, inquã, mihi maiorẽ vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nã nominibus & verbis patrijs me extrudere, prætereà ex ipſis etiã cõiunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeò vt iſtam immodicam auariti-

am potrò ferre nequeam. Verùm iam tẽpus eſt dicere, vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabar aliquãdo in Cybelo (id oppidulũ eſt non iniucundũ, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ꝑ-

ex vici-

φθόνῳ τῇ Βλεπύρου. κατηγόρουν δ' παρὰ κωμῳδιῶν τινι ποιητῇ, Λυσίμαχον ἰκανῶς, βοιωτιάζειν μέν, ὅτι ἐφαίνετο, τὴν γνώμην δὲ ἀπὸ πλείστων, ἐξ μίσους δ' ὀξύτονον λέγεσθαι τῆς ἀττικῆς. παρὰ τούτῳ δὴ ὧν ξένον ἐμὲ ὄντα τῆς τοιαύτης ἁμαρτίας ἐφράσατε. μόγις μὲν οὖν ὑπέσχετο ἐπιχάρτια τριακάδος τινὰ λέγειν, διηρώτων με τῶν συγγενῶν μόνον μοι, συνέβαινε δ' ὅμως σωτηραμμένον γραμμάτων· ἔτι δὲ τίμωνος καὶ τὰ ὅμοια ἐπισκήπτων, ἵνα τοῦτο λέγῃ. καὶ οὕτω δὴ μοι τὸ ἄτοπον, καὶ ὁ πάνυ τις ἀκριβὴς ἐν τούτοις ἐξαίφνης ὑπόπτης καὶ βασιλίτρων ἀπᾶν καὶ κάστυμα, καὶ πίτταν, ὅτε ἀπορρυθμίσαιμι, καὶ βασιλίτταν ὀνομάζων, ὁ μιαρὸς ἐπὶ τοῖς ἀγανακτῶ. καὶ πίμπραμαι, ἀνδρὸς μὲν τοῦ χρόνου καὶ τοῦ σῦκα τινά τις ὀνομάσοι. ἐμοὶ μὲν Διὸς ἀθυμοῦντι καὶ μι-

ex vicinis meis optimâ. Diuertebam verò ad Comicũ quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hũc hospitè ego huius τοῦ Α auaritiã deprehendi. Equidẽ cũ hactenus paucis quibusdã manus intulisset, docẽdo Β τριπαράκοντα, primùm me meis cognatis, eximstimabã eam esse consuetudinem C literarum, quæ vnà mecũ essent educatæ. Praterea cùm D τίμωνος & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atq; postea adsum esset etiã dicere καστίτορος & κάστυμα, & Ε πίτταν: deinceps abiecto omni pudore, βασιλίτταν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σῦκα σῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F iusta

μὴ μνημονεύω τ βουλομένου, σύγγνωτε· ἀπολώλασι γὰρ ὀλίγου. ἀλλὰ γὰρ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ εὐχερῆ ἐστὶν ὁ λίνδιος, ἀφαιρεμένου τ σανίδων καὶ σωσιχόλακος τῶν μοι γραμμάτων· λίθον μὲν λάρον ὄρνιν, ἣν μέλανα ὀπῆ, τ λόφον ἀρτάμην, λίβλαν ἀνόμασεν. ἁρπάσας δέ με φάσσαν, ἅμα ῥάθωνί τε, καὶ λοβύσοις, ἅπασι χορώνοις λειόμυξον πελάσπα σε καὶ μυιοθῶν ἐκ ὀλίγας. ἐπ' ἀθλιωτάτῃ ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης αὐτ' ἀνήρπασεν ἀνόμως Υμηττόν, ὀρόφωμα ὑμῶν, καὶ τ ἄπορον συναβῶν, ἀπὸ τίνος τοῦτο; Θετταλίας μὲ ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἐκκλασομένου τοῦ βήματος, ὃν τῶν ὑμῖν λέξεις φασάμην σώτλαν, ὃ τὸ δὲ λεγόμενον, μηδ' πάσσαλόν μοι καταλιπών. ὅτι δ' ἀντίμαχόν ἐμι γράμμα, μαρτυρεῖ τί μοι καὶ αὐτὸς, μηδὲν ὑγιαλίσαντι ὦ ῥῆτα, σμά-

Et iusta ira cõmotus, præteritæ omni ope et auxilio destituto, ignoscatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue est periculũ in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis et familiaribus literis me spoliauit, etiã λίσσαν, id est, picã, auẽ meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, λίβλαν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ, vnà cũ ῥάθωνι, id est, anatibus, & λοβύσοις, id est, merulis, G abstulerat, H interdicens Aristarcho. Eripuit etiã paucas apes. In Attica verò veniens, ex media illa regione Ὑμηττὸν præter iuis reputit: idq; vobis ipsis & alijs quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego istã commemoro, cùm me totã K Thessalia expulerit, vetitq; eam Thessaliam dicere? Tota insuper mari sum exclusus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt iam, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L. Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ῥῆτα, quæ

ὑμᾶς ἀφαιρεῖσθαι, ἢ
πᾶσαν ἀφιλοσοφίαν τῷ ὁμόρ-
ρυμ, μᾶλλον δὲ ξύν, πᾶσαν παρὰ
βασιλεῖ συνήθειαν, ἢ τὴν συγκα-
τάθεσιν τοῖς τοιαῦτα ἰχνεύουσι θεσμοῖς
ἄλλως σύμπαχον. ὦ μὴ γὰρ γέ-
τονί μοι ἐμῷ νοσήσαντι συγγνώ-
μην, ἢ πρὸς οἶκον ἀπιόντι
μοι τὰς μυρρίνας, ἢ πατάξαν
τί με ποτὲ τῷ μελαγχολίας
ὑπὸ λύπης λαβόν· μὴ τοιοῦτον.
τὸ δὲ τοῦ Γο σκοπεῖν, ὅτι
φύσει βέλτιον ἢ πρὸς τὰ λοι-
πά. ὅτι δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀ-
πάντων γραμμάτων, ἀλλὰ
καὶ τὸ Δελτα, καὶ τὸ Θῆτα, καὶ
τὸ Ξῖτα, μικροῦ δεῖν πάντα
ἐδήλωσε τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι
δόκει τὰ ἐδιωγμένα γράμ-
ματα. ἀκούει φωνήεντα δι-
πλοῦν, τῷ μὲν Δελτονῦν, ἀ-
φῄρηταί με τοῦ ἰνδιλίχαπα,
ὑπολίχαπα ἀξιοῖ λέγεσθαι
πᾶσι πᾶσιν τοῖς νόμοις
τῶν Θῆτα λέγουσιν, καὶ τῶν
διφθόγγων τὰς φίλας τίμων-
τες καὶ τὸ τοῦ λοιδορεῖσθαι ἐπι-
θῦμα τῶν Ξῖτα τὸ σύριγμα,

quæ mihi ὁμόρρυμον abstu-
lit, & totã Mυρρίναν surripu-
puit. Nec ipso etiã ξῦ omnia
fœdera & pacta rumpenti,
litẽ intendi, ipso etiã Thu-
cydide opem illi ferente.
Etenim vicino meo ἐῷ ve-
niã dandã, quòd morbo af-
fectum sit, & meas apud se
μυρρίνας, id est, myrtus, plã-
tãrit: & quòd melancholiæ
malo laborãs, me in faciem
percusserit. Et talis quidem
litera sum ego. Hoc verò
τοῦ quàm sit natura violen-
tum aduersus reliquas om-
nes literas, & quàm à nullis
omnino abstinuerit, cõsidere-
remus. Sed & Δελτα & Θῆτα
& Ξῖτα, & propè omnia li-
teratum elemẽta iniuriã af-
fecit. Accersè mihi N lesas
literas. Auditis, O vocales
iudices, τ ipsum Δελτα di-
cere: Surripuit mihi meam
ἰνδιλίχαπα, pro qua vult
vt dicatur ὑπολίχαπα: quod
sanè contrarium est om-
nibus legibus. Auditis vocife-
rari Θῆτα, & Q capiti capillos euellere, eo quòd priuatum
est cucurbita. Auditis ipsum etiam Ξῖτα suis vocibus σύριγμα

ἢ σκληρίαν, ὡς μηκέτ' αὐτὸν ἐξεῖναι μηδὲ γρύζειν. τίς ἂν τούτων ἀνέσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκην παθεῖν τὸ πονηρότατον τοῦτο; τί ἄρα τὸ ὁμόφυλον τῶν συκοφαντῶν μόνον ἀδικᾷ γνώθ', ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μετέβησε γένος καὶ τὸν τρόπον. ἐπιτρέπει γοῦν αὐτοῖς λαθεῖν φύρσαντας τοῖς γλώττοις. μᾶλλον δέ, ὦ δικασταί· μεταξὺ γὰρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνεμίμνησκε περὶ γλώττης, ὅτι μὴ ταύτης μοι τὸ μέρος ἀπέλασε, καὶ γλῶτταν ποιᾷ τινὶ γλώττᾳ, ὦ γλώττης ἀληθῶς νόσημα τοῦ ἀνθρώπου μετάβαλλόμενα πάλιν ἐκεῖνο, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, ἐπὶ ὧν ἐν αὐτοῖς πλημμελῶ. δι' ὁμοίως γάρ τισι φιλῶν μὴ σπαράττειν αὐτῶν τοῖς φανλοῖς ἐπιχαρᾶ· μὴ ὁ μέν τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν ἀπᾶν βούλεται· καὶ δὲ παρασπισόν, καλὸν ἀπᾶν αὐτὸς ἀναγκάζῃ, ὃν ἅπασι προῖξιν ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερόν τι περὶ ἐπιτρέπει ἁμαρτάνεται,

σκληρίαν *spoliatum esse*: adeò vt ne γρύζειν quidē, id est, *mutire*, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? an quæ pœna satis magna erit tam sceleſto? Verùm hoc nō tantū cognatū sibi elemētorum genus lædit, sed iam ad homines etiā ipſōs de moribꝰ ſe cōtulit. Neq; enim permittit R vt rectà ferantur linguæ. Imò verò, iudices, interim enim res humanæ rursus me admonuerūt γλώττης, id est, linguæ. nā expulſum me has quoq; parte, γλῶτταν facit γλώτταν. O' reuerā linguæ S pnicioſus morſus τοῦ. Verùm rursum me conferā ad illud quod cœperā, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduerſus eos delinquit. Nā conatur illorū voces quibuſdā vinculis conſtringere et diſcerpere, ita vt ſi quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc τοῦ ſtatim irruēs, καλὸν ipſum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præſidentiā obtinere. Rurſum alius quiſpiā dicit X περὶ καλλίμαχόν τι, id eſt,

τὸ Κ (τλῆμον γάρ ἄρ' ἦεν ἀλητοῖς) τλῆμα ποιοῦσι τὸ ἐλεεινὸν, καὶ ὁ μόνον γε τοὺς τυχόντας ἀδικεῖ, ἀπ' ἄκρης καὶ ὧν μικρὸν βασιλεῖ, ὃ καὶ γῆν καὶ θάλατταν ἔοικε φασὶ, καὶ τὸ αὐτοφύτους ἐκτῆσθαι. τὸ δὲ καὶ τόπῳ ἐπιβουλεύειν, καὶ ὄρος αὐτὸν ὄντας, τύραννόν τινα ἀπέφηνεν. ἔνθα δὴ σὺν ὅλῃ τε φωνῇ ἀνθρώπους ἐλεεῖ, ἔργῳ δὲ πῶς; κλάουσιν ἄνθρωποι, καὶ τῷ αὐτῷ τύχῃ ἐδύρονται, καὶ ἐλεεῖσθαι ποιοῦσι, ὅτι τὸ ταῦτα τὸ τῶν σιγώντων γένος πάσχουσιν. ὧν δὲ τοῦτο σύμπασι φασὶ τὰς τυράννους ἀκολουθοῦσας καὶ μιμουμένους αὐτῶν τὸ πλάσμα, ἴσασι σχῆμα τὸ ξύλα τυπτήσαντας ἀνθρώπους ἀνασκολοπίσαι ἐπ' αὐτὰ ἐξ οὗ δὲ τοῦτο, καὶ ὧν τιμήσασι ὧν πονηρῷ τῷ πονηρὸν ἐπιτιμίαν σωτηρίου. τοῦτον δὲ ἁπάντων ἕνεκα, πόσον θανάτου τὸ τοῦ ἄξιον ἔναι νομίζετε; ἐγὼ δὴ γε οἶμαι δικαίως ἂν μόνον ἐς τῷ ἐ τοῦ τιμωρίαν ἐπιλείπεσθαι, τὸ

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῆμον, id est, miserũ) τλῆμα facit, qđ erat ἐλεεινὸν. Et quidẽ Y non plebeios tantũ homines iniuria afficit, sed iam etiã magno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; Z naturas suas reliquisse se, insidias tendit, & ex ipso, cùm a ὄρος sit, τύραννον quẽdam efficit. Atq; in hũc modum vocẽ hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ vices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, q τοῦ in literarũ genꝰ induxerit. β Aiunt enim tyrannos γ eius literæ corpus secutos, atq; figurã imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atq; ex hoc huic tam perniciosæ fabricæ Δ pessimũ nomẽ obuenisse. ε Propter ista omnia quot mortibus ipsum τοῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem existimo, meritò hoc solum ad supplicium ipsius τοῦ relinqui,

τὸ ὦ σχῆμα]ι ὦ αὐτῷ πλὴν Δίκλων ἐπισχᾶρ, ὁ δὲ σωρὸς ἄν, ἀπὸ τούτου μὲν ἀμμιτρηγάθη, ἀπὸ δ' ἀνθρώπων ὀνομάσθαι.

ve pœnam in ſua illa ſigna ſuſtineat, propterea quòd crux ab ipſo fabricata eſt, & ab eo nomen illi homines impoſuerint.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

LVcianus hic ludens inducit σῖγμα ad diſquiſitionem τοῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exerceret ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dores frequenter ac ex pleriſq; dictionibus eiectum, in ſuum locũ τοῦ ſe nullis comitijs ſuffecerit. Obijcit inſuper, q vinculis quibuſdã vocem humanam intorqueat, ac dilaceˢrare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nõ nihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipſum τοῦ videri dignũ, quod in id contolleretur, quòd ipſius exprimeret figura. T autem litera lõga & ſuſpendioſorũ imago crucem efficit. Tum σταύρων per τοῦ ſtipem & patibulum deſignari probant Grammatici.

a IMPERANTE Ariſtarcho.] *Actio intenditur apud iudices vocales imperante Ariſtarcho Phalereo grammatico, qui tantum ſibi in Homeri poëmate permiſit, vt verſus quos vellet, velut ſuppoſititios partus, ab Homeri familia ſubmoueret. Vnde etiam hodie Ariſtarchos vocamus alienorum ſcriptorum cenſores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res eſt tantò magis ardua, quantò
Magnus Ariſtarcho maior Homerus erat.

b Aduerſus τοῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarũ literarum locũ occuparet. Contendit enim cũ τοῦ, quòd multis in dictionibus pro σῖγμα ponatur.* *c* Iudicibus.] *vindicibus & iudicio præſidentibus ad clepſydram.* *d* Rapina.] *peculatu.* *e* Dicens ſpoliari ſe.] *Querens ſe inde perpetuò exturbari vbi τοῦ geminatum ſcriberetur.* *f* Hactenus.] *Exordiũ à ſimulatione modeſtiæ, & excuſationæ neceſſitatis.* *g* Nõ autẽ exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. Nam*

prorſus

prorſus ingens timor me habet, ne ijs contumelijs allidar omnino, atq; opprimar, eóq; literarum albo penitus explodar. *h* Eſt itaq; æquum.] *A translatione. Par eſt publicæ ſecuritatis rationẽ habere.* *i* Atq; vtinã aliarũ] *Exemoliũ damni antecã aliãs quoq; illati.* *k* De voce σισυρνεύς.] *περὶ τῆς σισυρίσεως.* i. *de pumice & re ad exterẽdos explendosq; libros apta.* *l* κῆ κεφαλαλγίας.] i. *capitis dolore. Attici vocant* κεφαλαργίαν.

m Ad manus veniſſent.] *manus conſeruiſſent.* *n* Eſt enim pulchrũ.] *Locus communis. Satius enim eſt cuiq; iniuria pelliculã & fortunã ſuã ſe cõtinere, quàm tranſilire metas, iura & æquum ſoluere.* *o* Cadmus Inſularis.] *Phœnix, fertur ſuæ ætatis hominibus ingenij acumine præcelluiſſe, vt qui & ſedecim literas primus omnium in Græciam è Phœnicia attulerit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. His Palamedes Nauplius Troiano bello quatuor adiecit ξ. θ. φ. χ. & totidẽ Simonides Syracuſ. medicus ζ. η. ψ. ω.* *p* Et vos quidẽ, ô iudices.] *vocales namq; ſunt, quæ ſonãtiore quadã voce, eaq; libera, atq; impromiſcua, cæteris omnibus antecellũt.* *q* Semiuocales.] *à vocalibus enim incipientes, vocẽ per ſe plenã efficere nõ poßũt propterea quòd in ſe ipſas deſinãt. Sic haud multa ope ſubnixæ exaudiuntur.* *r* Hoc verò τοῦ.] *Propoſitio. Dicitur enim lõga litera ſine crux, & ſuſpendioſorũ imago.* *s* Bonę ex vobis & aſpectu decẽti.] *Inſignes, egregię, eximię.* *t* Ne audiretur.] *Ne audiri quidem potuiſſet.* *u* Hoc, inquam, mihi maiorem vim.] *Me longè præ cæteris auſum eſt offendere.* *x* Immodicã auaritiam.] *tantũ iniuriarũ.* *y* Iam tempus eſt dicere.] *Narratio continens cauſę confirmationẽ. Iam tẽpus admonet, vt à quibuſdã exordiar.* *z* Sed tamen de ſe dici volebat.] *Sed qui ob dicẽdi elegantiã è media Attica dici poſſet.* *A* Auaritiã deprehendi.] *primum arrogantiã & pernicaciã.* *B* πεντακόσιοντα.] *Ariſtoph. pro* πεντακοσιοστὸν. i. *quadringentesimum.* *C* Literarũ.] *coalitarũ, & quę vnà nectẽ eſſent educatę.* *D* τἠμερον] *Atticè pro* σήμερον. i. *hodie, ex* τῇ *articulo & ἡμέρᾳ.* i. *die. Ariſtoph. in Pluto.* *E* Iſtiæus.] *p* πίσσαν. i. *picẽ, reſinã.* Fluſta ira commoto.] *Amplificatio cõfirmationis, à magnitudine iniuriæ, quã præcedentium enumeratione ampliſſat.* *G* Abſtulerat.] *Interceperat.* *H* Interdicente.] *Re-*

clamante. I ὕμηττον.] *Hymettum florentiſſimum ac mellitiſſimum Atticæ montem mihi ademit. K* Theſſalia.] *Græciæ regione. L* Quod verò litera ſim.] *Collatio ſuæ modeſtiæ & aduerſarij proteruitatis. Vos autem ipſæ locupletiſſimum afferre poteſtis meæ comitatis atq; humanitatis teſtimonium, quæ aduerſus* ξήτας *nunquam dicam conſcripſi, neque ipſo negotium feci. Quamuis auxiliarem aſſertoremque Thucydidem habeat. M* σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabicæ arboris, de qua Dioſc. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hiſt. plant.* ζμύρνα *dicitur* ἡ μύρρα. *N* Læſas literas.] *Quæ iniuriâ acceperè. O* Vocales iudices.] *A teſtimonijs aliarũ.*

P Ipſum δῆλον.] *Quid conqueratur. Corinthus de Attica dialecto agens, proprium fuiſſe Atticorum ait,* ὑδιλίχδειν *vocare, his verbis:* τὰς μυρίνας μυρσίνας λέγουσι (de Atticis loquitur) ἡ δὲ συρίζειν συρίττειν ἡ τὴν ὑδιλίχδειν ὑπολίχδειν. *Dores* ζ *in* σδ *ſolunt, & pro* συρίζειν. i. *ſibila canere, ſibilare* συρίσδειν *dicunt, & pro* σαλπίζειν, *id eſt, clangere, buccinari* σαλπίσδειν. ὑπολίχδειν *per tres plurimos probatur, de quo Bud. in Aſſe, quo dicit putat quaſi* τὴν ὑπολίχδιν σωμάτων. i. *perfecti corporis comprehenſionem. Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de cauſ. plant.*

Q Capiti capillos euellere.] *Geſtus eſt grauiter indolentium & indignantium. Homer. Odyſſ. κ. R* Vt recta ſeruantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare. S* Pernicioſus morbus.] *Pernicies. T* In quibus aduerſus eos delinquit.] *Cauſam ſuam probabilem facit ex ijs, quæ idem τοῖς ἐπὶ in alios peccârit. V* Præſidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare. X* ἀπὸ κλήματος.] *De palmite, pampino. Gazæ internodium & ſarmenti faſciculus explicitur. Ariſt. lib. 5. anim. Y* Non plebeios tantùm homines.] *amplificatio à perſonæ qualitate. Z* Naturas ſuas reliquiſſe.] *quique eorum naturâ immutauit. α* Cùm κόρος ſit.] *Et cùm ei Cyrus nomen inditum ſit, in τῦρον quendam ferum animal transformare nititur. β* Aiunt enim Tyrannos.] *Antiquis Reges tyranni ſunt nuncupati. Virg. 4. Æneid.* -Nomadumque tyranni Odere. *& 6.*

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni,

In

In bonam partem consule Seruium, Ouid. 11. Metam. Laomedontem Phrygiæ tyrannum vocat, nomine priscis non inuiso, quod à Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima, manasse videtur, à quibus principes & potentes Turanim appellantur. γ Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro τὸ Gallicum pro cruce fessinè dixit, & symbolicῶς. Galli enim assueti sunt cruces & patibula in similitudinem τοῦ literæ formare.* δ Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artificio nefariam crucis & patibuli nuncupationem profectam constat.* ε Propter ista.] *Epilogus.*

ΤΙΜΩΝ, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ. *TIMON, SIVE Misanthropos.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque cõgressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellârunt: cuius mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) inaccessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iaceo, vita misera, inopiq; soluta:
Nomen ne quæras, sed malè tuta peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, videtur intelligere velle Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatẽ, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuò facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatũ esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantoperè ametur ab hominibus? respondet insciția ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare; tumidumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIVD

ALIVD ARGVMENTVM Ioannis Sambuci in Timonem seu Misanthropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Ira igitur motus falsos contempsit amicos:
Atq; alios, parcè viuere q constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causa doloris erant.
Queis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
Fabula, qui rectus, nos monet, vsus opum.

Ω Ζεῦ φίλιε καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ἑρκεῖε, καὶ ὁμογνήτε, καὶ ὄρκιε, καὶ κεραυνηφόρε, καὶ εἰσάγδην, καὶ ὅτι ἄλλο οἱ ἐμβρίθυβοι ποιηταὶ καλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἐκφέρωσι τὸ μέτρον· τοῖς δὲ μετρίοις καὶ ὀλίγοις κεκμηκόσι καὶ ὀκνηρίαν τὸ μέτρον, καὶ ἀναπληροῖ τὸ λειπόμενον ἢ ῥυθμῷ· νῦν δὲ σοὶ πολὺ ἐπιρρέουσι ἐκφανῆ, καὶ ἐβαρύβρομον βροντὴ, καὶ ὁ αἰθαλόεις, καὶ ἀργῆτας, καὶ σμερδαλέος κεραυνός· ἔστω δὲ ταῦτα πᾶσι ἕτοιμα ἐπιφέρειν, καὶ καινὰ ποιητὴ

IVpiter a Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandisiltepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poetæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multorum minis factus, carminis ruinam fulcis, metrico explet hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauisremum tonitru? Vbi ardens, candens, ac terrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet nugæ esse, summoq;

ποιητικὸς ἀτεχνῶς, ἔξω τῶν κατάρας τῶν ὀνομάτων. τὸ δὲ ἀοίδιμόν σε, καὶ ἐκκαθόλου ὅπλον, καὶ πρόχειρον, ἐκ οἷόν ὅπως τις λέως ἀπέσβη, καὶ ψυχρόν ἐστι, καὶ ὀλίγου. ἀσινεστέρα ὀργὴ κατὰ τῶν ἀνδρώντων ἀφροδαίμων, θᾶττον γοῦν τῶν ἐπορκῶν τις ἐπιχειροώτων ἔκλεψεν ἀφροδίσια φοβηθείς ἄν, εἰ καὶ τὸ παντελοῦς ἀπέσβη φλόγα. ἔτω λαλόν τινα ἐκανατάνασθαι λοκᾶς ἀοιδὸς, ὡς πῦρ μὲν ἐκ λαμπὸν ἀπ' αὐτῆς μὴ ἀναδιδύναι. μόνον δ' ἔστο οἰκεῖα ἀπολαύειν τὸ πάθημα. ὅτι ἀγαπηδιδόνται τῆς ἀσθάνεσθαι ἔτι ἔδη ἀφ' ταῦτά σοι καὶ ὁ σαλμωνεὺς ἀνλιβρονῆσθαι ἐτόλμα, ἐ πάνυ σοι ἀπίθανον ἂν πρὸς ἔτω ψυχρὸν τινὰ ὀρχίλιδια, θερμουργὸς ἄνηρ, καὶ μεγαλαυχέμενον. πῶς γάρ, ὅπου γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ λαθόντας, ὡς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀκούειν ἔτι τὸς ἀδικοῦντας ἐπισχεῖν λυμᾶς

poëticum, neq; omnino quicquam præter nominis strepitum. Sed decãtata illa tua arma eminus ferientia, exprompta q; nescio quomodo penitus extincta sunt, frigentiq; adeò, vt ne minimam quidẽ scintillulã iracundiæ aduersus nocẽtes reliquam obtineãt. Itaq; citius quiuis ex his qui peierauerit, extinctũ ellychnium metuerit, quàm flammã fulminis cuncta necantis: vsqueadeò titionem quempiam infœlicem vibrare te putant, vt inopidium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquã formident: verùm hoc solum vulneris inferri posse iudicent, vt fuligine compleantur. [b] Quibus rebus factum est, vt iam [c] Salmoneus tibi sit ausus etiã obtonare: neq; id admodũ abs re, quippe aduersus Iouem vsqueadeò ita frigidũ, vir ad facinora feruidus, audaciaq; tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac [d] sub mãdragora stertis, q neq; peierãtes exaudias, neq; eorũ q [e] flagitia cõmittunt, respectũ agas?

Cæcilii

ἀμφῶ δ', οὐκ ἀμβλυώπας πρὸς τὰ γιγνόμενα, οὐ τὰ ὦτα ἀκριβῶς ἀκηκοέναι, καθάπερ οἱ νῦν ῥηθησόμενοι. ἀτὰρ οἵ γ' ἤδη, οὐκ ὀξύτερον ὄψει, οὐδ' ἀκριβῶς ἀκούσαντες τὸν ἐρῶντα, ὡσπερ ἀτὰρ καὶ ἡμεῖς τὸν πρεσβύτην ἐρῶντα ἐκείνης, ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνη τότε πρὸς αὐτὸν ἀκριβῶς ἐχρᾶτο, ἀλλ' ἀεὶ ἐξηνὸς πάντας ὁ κεραυνὸς ἦν, οὐκ ἀνῆκε ἀκριβῶς ἀκροάσασθαι, οὐδὲ βροντὴ ἀκαταπαύστως, οὐδὲ ἀφανὲς σαφηνίσαι, ὅσον ἐς ἀκροβολισμὸν, κατεσπᾶτο. οἱ σκοποὶ δὲ ἐσκυθρώπαζον, οὐκ ἀχὰν σαφηνῶς, οὐκ ἀκόντιον ἀκροβολίου. οὐκ ἴνα δὴ φορτικῶς ἀμαλίσωμαι, ὑετοί τε ἀκατάσχετοι καὶ βίαιοι, σεισμοὶ τε ἀκέστητοι. ὅσα τηλικαῦτα ἐν ἀκαρεῖ χόνι κακίαν τὸ Δευκαλίωνος ἐπέσχε, ὡς ἀκαθαρσίαν ἁπάντων κατακλυσθῆναι, μᾶλλον δὲ ἵνα τι καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἴπω, ὑετὸν ἀκάθαρτον καὶ βίαιον, καὶ ποταμὸν ἀκάθαρτον ἐπιρρέοντα καθ' ἡμέραν, ἐξανέφερέ τι ἐκ βυθοῦ σάρμα. ἀφ' οὗ τοσοῦτον ἀκμὴν ἀκαίρως ἐκλιπὼν ἀνθρώπων γένος ἀκαίρως ἐκλείπει μᾶλλον.

Cæcutis autè lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiũt, auresq́ iam tibi obſurduerunt inſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem cũ iuuenis adhuc eſſes, acriq́ animo, vehemẽtiq́ ad iracũdiam, permulta in hominem maleficos ac violẽtos faciebas: neque tum vnquã tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem denſiſsimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq́ non grando ſaxorum in morem: atq́ vt tecum grandius loquar, imbres q́ rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantũ repentè Deucalionis ætate naufragiũ ortum eſt, vt omnibus ſub aquæ demerſis, vix vnica ſcaphula ſeruaretur, quæ in montem Lycoren appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur.

μάσων. Ζημίαν δὲ ἀκόλουθα
ῥᾳθυμίας τὰ τοιαῦτα κομί-
ζῃ παρ' αὐτῶν, ὅτι θύουσι τινὲς, ὅτι στεφανοῦνται, ἢ
μή τις ἄρα παρέργου ὀλυμ-
πίασιν, ἢ οὕτως ὁ πάνυ ἀναγ-
καῖα ποιῶν λυπῶν, ἀλλ' ὡς ἴ-
σως τι ἀρχαῖον σωτηλῶν. ἢ
μᾶλλον ὀλίγου χρόνου σοι, ὦ θεῶν
γενναιότατε, ἀφαίνεσι, παρασάμενοι τὰ τιμᾶς, ἐν ὀλίγῳ
ὁποσάκις ἤδη σου τὰ νεὼν συν-
λήλασιν. οἱ δὲ μὴ αὐτῶν τοὺς τὰς
χεῖρας ὀλυμπιάσιν ἐπιβαλό-
μενοι. ἢ σὺ ὁ ὑψηρεμίτης ὤ-
μνυσας ἢ ἀνασῶσαι τὰς πώας,
ἢ τὰς χαίτας ἐπικαλίσασθαι,
ὡς βοηθησόμενος αὐτὸς
συμπάθοιτο, ἴσως συνκαθαρσό-
μενος τῷ φυγλῷ. ἀπ' ὀλυ-
πιάδος, ἢ γιγαντολίτης, ἢ τι-
τανοκράτης ἐπάθῃς, τὸς πο-
πάμους πεπαρόμενος ἀπ' αὐτ,
λευκάγχων ἱερωσύνῃ ἴσως
ἐν τῇ λιξῇ. ταῦτα δίνων,
ὦ θαυμάσιε, πλοῖα παύσεται
ὕπνος ἀμιλᾶς παροράμενος;
ἢ πότε κολάσεις τῷ δορά-
τιον

retur. Nimirum igitur ex dig-
nũ socordia præmium ab
illis reportas, cùm iam nec
sacra faciat tibi quisquam,
nec coronas offerat, nisi
quis obiter in Olympicis: ac
ita ne is quidẽ rem admodũ
frugiferam facere videatur,
sed priscum quendam ritum
magis referre: ac pene Sa-
turnum, ô deorũ generosissi-
me, te reddunt, magistratu
abdicantes. Omitto loqui,
quoties iam templum tuum
sacrilegio compilârint, aut
tibi etiam ipsi in Olympi-
cis manus admoliti sint.
Atque interea tu, eliſſimus ille pigritabaris vel ci-
citare canes, vel vicinos ad-
uocare, vt auxilio accurren-
tes illos comprehenderent,
quum etiamdum ad fugam
adornarentur. Sed egregius
ille, gigantumq; extinctor,
& Titanum victor, ſe fe-
debat, quum tibi cæſaries ab
illis circumtonderetur, de-
cemcubitale fulmẽ dextera
tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ
tu adeò ſecurè deſpicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-
nas

ἀν ἐλπίαν; νῦν φαίνον-
τα, ἢ Δευκαλίωνα, ἱκανοὶ
ἂν ἔτι ἐκφανῆναι ὄντες
τῆς βίου; ἵνα δὲ τὸ κοινὸν εἰδῆ-
τε, τὰ μὲν ἄλλα, ὑμῖν ἀλλη-
σίον ἂν εἴη λέγειν, ἢ πάν-
σας ἐν πρυτάνεσιν ἐφελκύσας,
καὶ πᾶσι τοῖς δικαίοις ἐπι-
κηρύξαι μᾶλλον ἢ ἑτέρου
εὐεργετῆσαι τὸν φίλον ἐπι-
χείρει τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ πί-
στεως ἕνεκα ταῦτα ἐγχρήμω, ἵν'
ἔτι ἐκ γνωσίμοις τοῖς ἀν-
θρώποις, ὅτι πεφιλήκασι οἱ τίνες
ἐκλέγοντες καὶ πεφευγότες,
ἐμοὶ ἔχθρᾳ ὑμῖν νόμιστ' ἂν
ἀνηρτημένοι. ἀπ' ἐκείνου που
καὶ ὁδῷ βαδίζων ἐντύχοιμι
τινὶ αὐτῶν, ὅστις τινὰ σύ-
λλογον ποιεῖται περὶ αὐτῶν,
ὑπὸ τῷ χρόνου ἀνατετραμ-
μένῳ, παρίστασται, μηδὲ
ἀναγνόντες. οἱ δὲ καὶ πόρ-
ρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ἐπι-
στρέφονται, δυσάντητον καὶ
δυσφόρητον θέαμα ὄψιν
ὑπολαμβάνοντες, τὸν
ἐκ πολλοῦ σωτῆρα, καὶ
νῦν ρα

nas fumes? Quot Phaëtontes aut Deucalliones satis idonei sint, ad expiandũ tam inexhaustam morũ iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de ijs quæ mihi acciderũt dicam. Cùm tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cumq; quotquot opus haberent suppeditârim, imò semel vniuersas opes in amicos inuandos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deuenerim, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignãtur me, qui dudũ reuerebantur, adorabãt, meoq; de nutu pendebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul conspecto me, alio sese deterquent: existimantes sese inauspicatum abominandumq; visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiu-

νῦν γε τὸν αὐτῶν γεγραμμένον. ὥστε ἀπὸ τῶν κακῶν ἐπὶ τοιαῦτα τὰ ἰσχάτιαν προκόπτω, ἀναψάμενος διφθέραν, ἀρχάζομαι τῶν γῆν ἀπομισθῶν ὀβολῶν τεττάρων, τὸ ἐργαστήριον τὴν δικαίαν σχολὴν σοφοπονούμενον ἐν ταύτῃ. Βλέπω μοι λοιπὸν κέρδος ἀνάρ, μηκέτι ὄψιθεν ποιεῖσθαι πολλὰς παρὰ τὴν ἀξίαν τὸν πράττοντας· μισαρότερον γὰρ τοῦτό γε. ἤδη ποτὲ οὖν, ὦ Κρόνου καὶ ῥέας υἱέ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀφυπνώσομαι, καὶ νύκτωρ (ἐπὶ τὸν ἐπιβιάλλω γὰρ βουλόμενος) καὶ ἀναῤῥίψας τὸν λιφανόν, εἴπω ὁ Ὀλυμπος ἀναστάς, μειζόνως ποιήσας τὴν φλόγα, ἐπιδείξαί τινα χολὴν ἀνδρώδη καὶ νεανικὴ Διός. ἃ μὲν ἀληθῆ ἐστὶ τὰ ὑπὸ Κρητῶν περὶ σοῦ, καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογούμενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὃν ἔρομαι, ὁ λιπαρὸς ἐκ τῆς ἀγλαΐας, παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐν τῇ ἀπωρείᾳ; πίναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ἀποδιῤῥῶν· σπάνια δ, αἷμα, ἐπικινδύνως, λάλος

& adiutorem suũ esse prędicebant. Itaq; prementibus malis, k ad extrema redactus consilia, rhenone an repto terram exerceo, quaternis conductus obolis, atq; hic cum solitudine cumq; ligone philosophor. Hoc interim lucri mihi videor facturus, quòd posthac non intuebor pleroſque præmeritũ secũdis fortunæ successib⁹ vętes. nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tãdẽ aliquãdo Saturni Rheæque proles, excusso profundo isto grauiq; somno (nam l Epimenidẽ quoq; dormiendo vicisti) denuò iactans fulmine, aut ex Oeta redactã censo, ingenti reddita flamma irã aliquã strenui illius ac iuuenilis Iouis ostendat, nisi vera sint quæ à Cretensibus de te tuaq; sepultura ferũtur. I v.m Quis hic est, Mercuri, quẽ audio sic vociferantẽ ex Attica, ad rẽdicẽ montis Hymetti, horridus tot⁹ ac squalidus, pelliq; hircina amictus? fodit aũt, vt arbitror. nam pronus incũbit, homo

ἀνὴρ ἄνθρωπος, καὶ θρασύς. homo loquax & confidens.
ἔστι φιλόσοφός γε. εἰ δὲ μή mirũ ni philosophus est. neq;
ἔστος ἀσεβὴς τὰς λόγους ἀνέξεται enim alioqui adeò impia ne-
κατ' ἡμῶν. Βρ. τί φῄς, ὦ πάτερ; fariaq; in nos fuerat dictu-
ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρα rus. MER. Quid ais pater?
τίδην, τὸν Κολυττεα; οὗτός ἐστιν, annon nosti Timonẽ Echec
ὁ τοσαυτάκις ἡμᾶς κατ' ἰδίαν cratidis filiũ, Colyttensem?
τιμήσας ἱερεῖα, ὁ τοσοῦτος, Hic nimirũ est, qui nos sæ
ὁ τὰς ἑκατὸν ἑκατόμβας, παρ' ᾧ penumerò in sacris legiti-
ἀμφὶς ἀθάνατον ἑορτάσαι mis conuiuio accepit, ille
τὰ Διάσια. Ζ. φεῦ τῆς ἀπάτης. repentè diues factus, ille qui
ὁ ἑκατὸν ἱερεῦσι, ὁ πλούσιος, totas hecatombas, apud quẽ
περὶ ὧν οἱ ξένοι φίλοι; τί πα- splendidè Iouialia festa cõ-
θὼν οὐ διατέτακε; ἀνώμυ- sueuimꝰ agitare. IVP. Hem,
ρέ, ἄθλιε, καὶ σκαπανεῦ, quænam ista rerũ cõmuta-
καὶ μισθωτὲ, ὡς ἔοικεν, ὅτου tio? hiccine honestus ille?
δαρεῖον καταφίλων τὸν Πί- ille diues, quẽ tam frequẽtes
τιππον. Βρ. ἀτασθαλεῖ μὲν ἀνὴρ, cingebant amici? Quid igi-
χρώμενος ἀνοσιωτάτῃ αὐτῇ, καὶ tur accidit vt hoc sit habi-
φιλανθρωπίᾳ, καὶ ὁ πρὸς τοὺς tu? squalidus,ærumnosus,
ἀνομοίους ἅπαντας νικᾷ. fossor cõducticius, vti cõmu-
ὡς ἀληθῆ λόγῳ, ἄνοιά, καὶ nio, qui tam grauem ligonẽ
ὕβρεως, καὶ ἀκεσία περὶ gerat. MER. n Ad hunc
τοὺς φίλους, ὃ δ' οὐκ ἐπαίει modũ illum quodammodo
καὶ λύπαις χαριζόμενος. ἀπ' probitas euertit atq; humani-
ἐκεῖνον γοῦν ἔοικεν ὁ Διὸς tas, & in omnes quicũq; ea-
ἀετὸς ἐπόμενος τὸ ἧπαρ, gerèt, misericordia: at reue-
φίλους ra vecordia potius, facili-

tatiq;, nulliq; in suspiciendis amicis delectus: quippe qui neutiquam intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis, quum à vulturibus tam multis misero iecur erroderetur,

ob id

φίλους δεῖ αὐτὸς μὴ ἐπαίρειν ἕνεκ᾽ ἐννοίας τοῦ πῶς αὐτὸ χαίρουσας τῇ βορᾷ. εἰ δὲ τὰ ὀστᾶ γυμνώσαντες ἀκριβῶς, μὴ ἀναφαγόντες, μή τις μυελὸν ἐνῇν ἐκμυξάσαντες, μὴ τοῦτο μόλα ἐπιμελῶς, ἔχοντα αὖθις αὐτὰ, μὴ τὰς ῥῖνας ἐπιτρίμμασιν ἐφαπτόντες, ἐκ γυαθίσκου ἴνα, ἐκ κοτυλίσκου (πόθεν γὰρ) ἢ ἐπικρῶντα, ἢ ἐπιδιδόντες ἐν ὦ μέρει. ὅτε ταῦτα λιπαίνεις μὴ δικαιοσύνας, ἀλλ᾽ ὁρᾷς, ἀφανὲς ὂν ἀσχημοσύνης τὸ ἄσν, μισθῷ χαίρεις, μικαχολῶν τοῖς ἑταίροις, ὅτι οἱ πλουσιῶντες παρ᾽ αὐτῷ, μόλα ἐπιφανῶς παρίχονται, ἐκ τύνομα ὦ Τίμων ἑταίροις ἀδότης. Z. καὶ μὲν ὁ παροιμιῶν ἀνὴρ, ἐκ ἀμελητί. ἀκότα γὰρ ἀγαθὰ δυσχερῶν, ἐπὰ μὴ ὅμοια ποιοῦμεν τοῖς ἑαυτῶν πάλαι ἐπαίνοις, ἐπαινεσομένοι ἀνδρὸς, ὅσαῦτα γοῦν τι μὴ αὐτῶν ποιῶ ταῦτα

ob id amicos eos neceſſarios iudicabat, quaſi beneuolentia erga ſeſe afficerentur, quum illoꝝ epulæ magis caperẽt. Ergo poſteaquã oſſa penitus nudaſſent, circũroſſentq́, deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoque admodũ diligenter exuiſſent, aufugerunt, exuecum & radicitus defectum deſtituentes, adeò vt poſtea nõ agnoſcant quidem, aut aſpiciant: tantũ abeſt vt ſint qui ſuppeditent, impartiantúr. Has ob res foſſor, & ſagax vt vides, opertus pellitẽ, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidem ſua benignitate ditati, admodum faſtuoſi nunc prætereant, ac ne nomen quidẽ an Timon vocetur nouerint.

IVP. ○ Atqui profectò vir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iure optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum virũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſimã

τᾶλα καύσαι ⸗ ἡμῖν ἐπὶ τ βωμῶν. ἔτι γοῦν ἐν τοῖς ἑσὶ τὸν ὀσφρᾶσθαι αὐτῶν ἔχω. πλὴν ἀσχολίας τι, καὶ θορύβου πολλοῦ τῶν ἐπιφερομένων, καὶ βιαζομένων, καὶ ἁρπαζόντων, ἔτι δὲ καὶ φόβου ἐ παρὰ τῶν ἐπιφοβουλομένων (πολλοὶ γὰρ οὗτοι, καὶ ἀνοφύλακτοι, καὶ διὰ τοῦτ' ὀλίγου καταμῦσαι ἡμῖν ἐφιᾶσι) πολὺν ἤδη χρόνον διὰ ἀπέβλεψα εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ φάσκει ἐξ οὗ φιλοσοφίᾳ καὶ λόγων ἔσχεν ἐπιπόλασαν αὐτοῖς. μαχομένων γὰρ πρὸς ἀλλήλους, καὶ διαφερόντων, διὰ ταῦτα τὸν ἀγῶν. ὥστε ἐπιθυμοῦμεν καὶ τὰ ὦτα καθῶσθαι, ἢ ἐπιβλῶσι πρὸς αὐτῶν, ἀριτλό τινα, καὶ ἀσθματα, καὶ λίθοις μιᾷ γε φωνῇ ξυναρόντων. ὃ δὲ ταῦτά σοι καὶ τῶν ἀμυνεῖσθαι σωίδη πρὸς ἡμᾶς, ἢ φανῶμεν ὄντα. ὅμως δὲ ἐ πολλῶν, ὃ ἐμοὶ, παραλαβὼν, ἄπιθι πρὸ αὐτὸν κατὰ τάχος.

ἀγίνετο

simas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarũ nidor etiãnũ mihi in naribus resident: tametsi propter negocia, maximamq; turbã peierantiũ, tum vi nõ iure agentiũ, neque non aliena rapientium: præterea ob formidinẽ, quã mihi pariunt sacrilegi, quũ quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimũ quidem nos connuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibusq;, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vnde mihi necessum est aut auribus obturatis sedere aut dirumpi ab eis, cõficiq;, qui virtutẽ quandã, & incorporea quædam, meruisq; nugas ingenti vociferatione con-

nectunt. ⁊ Hæc in causa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, cùm haud mediocriter de nobis sit meritus. Quod reliquũ est Mercuri, tu Plutum adducens, quantũ potes ad istum abeas.

ἀλίτροφ ὁ Πλοῦτος· καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μηδέτερον ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδὲ ἀπαναπαύσασθαι ἔτι ῥᾳδίως, ἢν ὅτι μάλιστα αὖθις χρηστὸς & εὔθυμος ἐπὶ δεῖπνον αὐτὸν καλῇ τὸν τῆς οἰκίας. περὶ δὲ τοῦ λοιδόρου ἐκείνου, καὶ τῆς ἀχαριστίας, λίαν ἐπιλήψομαι αὐτοῦ, καὶ ἀθυμότερον ἐπιστήσομαι, καὶ δίκην μέσην, ἐπειδὰν τὸν κεραυνὸν ἐπισκευάσω. καταγμένα γὰρ αὐτῷ, καὶ ἀφυμασμένα ἀεὶ δύο δήπουθεν ἀκμὴν ἐκείνῳ, ὁπότε φιλοτιμότερον ἐκόντισα πρόπαν ἐπὶ τὸν Ἀναξαγόραν, ὃς ἐπείθετο τοῖς ὁμιλητὰς μηδὲ ὅλως ἄνω τινὰς ἡμᾶς τοὺς θεούς. ἀπ' ἐκείνου μὲν διήμαρτον, ἐνέκοψε γὰρ αὐτῷ τῷ χεῖρα Περικλῆς. ὁ δὲ κεραυνὸς ἐς τὸ ἀνάκτορον παρασκήψας, ἐκεῖνό τε κατέφλεξε, καὶ αὐτοῦ ὀλίγου δεῖν συνέβη παρὰ τῷ πίνακι. πλὴν ἐκεῖνό γε οὐκ ἐμοὶ δοῦτο καὶ αὖτις τιμωρία ἴσα ἀδοῖς, ἃ ἐνέρασε δυῶτα τὸν Τίμωνα ὀρῶσιν.

Ep. οἷα

Porrò Plutus unà secũ ducat & Thesaurũ: & vtrique apud Timonem perseuerẽt, neq; vsquam adeò facilè demigrent, etiamsi quàm maximè rursum illos per bonitatem ex ædibus exegerit. ¶ Cæterùm de palpombus illis, atq; ingratitudine qua in hunc sunt vsi, in posterũ consulabo: pœnasq; daturi sunt, simulatq; fulmẽ instaurauero. Nam fracti sunt in eo retusa cuspide duo è radiis maximi, quum nuper auidius in sophistam. r Anaxagoram iaculer, qui suis familiaribus suadebat, nullo pacto esse vllos nos qui diy vocaremur. Ac illũ quidem errorẽ non feriebam, propterea quòd Pericles obtẽta manu eum protexerit: cæterùm fulmen in Castoris ac Pollucis templum detortum, tum illud exussit, tum ipsum parum abfuit quin ad saxum cõminueretur. Quanquam interim vel id supplicij satis magnum in

Ipsos fuerit, si Timonẽ conspexerint egregiè locupletẽ factũ.

MER.

Ερ. ὁρᾷς τὸ μέγα ἀνεργάζε-
σθαι, κἂν ὀλιγάκις ᾖ, καὶ θρα-
σεῖα, ὁ δῆτ' ἀναισχυντοῦσι μό-
νον, ἀλλὰ καὶ δεῖ τοῖς εὐχομένοις
τι χρήσιμον; ἰδοὺ σὺ αὐτίκα
φάσκων πλοῦτον ἐκ πενιχρᾶς
καλλιστεύσειν ὁ Τίμων, βοήσας,
καὶ παῤῥησιασάμενος ἐν τῇ
νυχῖ, ἠνώχλησας τὰ δίκαια. ἃ δ'
οὐκ ἔσκαψε ἐσκαφὼς ἐπεκύψας,
ἔτι δ' ἐσκαφὼς ἀμελήσας ἔᾳ.
Πλ. ἀπ' ἐγὼ ἐκ ἂν ἀπέλθοι-
μι, δῆτα, καὶ αὐτόματος ἥξει,
ὅταν πάντα ἐμοῦ
ἀκούσωσιν; Πλ. ὅτι οὐ δίκαι
ὑπόψιν ἐς ἐμὲ, καὶ ἐξιόντα,
καὶ ἐκ νεοῦ καλοῦντος καὶ
ταῦτα, παῤῥησιαζόμενον φίλον
ὄντα, καὶ μόνον ἐμὲ ἀνερέ-
σθαι με ἐξιόντα τῆς οἰκίας,
καθάπερ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν
ἀφῶν ἐκῤῥιπίζοντες; αὖ-
θις δ' ἀπέλθω παρακλίνω
καὶ κόπτασι, καὶ ἐπαίρων πα-
ρεδοκήσασθαι; ἵν' ἐμέ-
τις, δῆτα, τίμων με, τὰς ἀσθη-
ζούσης τῆς δορυᾶς, τὰς πα-
ρασίτους, τὰς πα-
ρεσπουδακότας τίμιος ἐγὼ καὶ πο-
λυτέλειαν-

MER. [s] Quantū habet momenti, altum vociferari, & obstreperū audacemq; esse? Idq; nō ijs modò qui causas agūt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo diues euaserit Timon, qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouēq; reddiderit attentū. Quòd si silentio fodisset incuriosus, etiā nūc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, [t] haudquaquam ad istū rediturus sum. IVP. [u] Quid ita non rediturus, optime Plute, præsertim à me iussus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit ejiciens, & in multa fragmenta dissecans: idq; quū illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus exiruit, nec aliter quàm ij qui è manibus igne abijciunt. [x] Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus et scortis donandus? Ad eos me mitte, ô Iupiter, qui manus intellecturi sint, qui amplexuri: quibus equidem in precio sum, & maiorem in modum exoptatus.

πόθησε. οὕτοι ὁ οἰκάριος, τῷ πρὸ
νία ξωϊσσασθαι, λῶ πρὸ τιμῶσιν
ὑμᾶς, ἢ λιθάρια παρ' αὐτῶν
λαβόντα, ἢ λίκνα, ἀγαπάσε
σθαι ἄθλιοί, τέτταρας ὀβο-
λοὺς ἀφαιροῦντι, οἱ λικαλα-
λάντας λαρνὰς ἀμελητὶ πρίε-
μενοι. Ζ. ἔκαμε ἴσως τοιοῦτόν τι Τί-
μωνα ἐργάζεται περὶ σέ. πάνυ γὰρ
αὐτὸν ἡ λίκνα πεπαιδαγώ-
γηκεν, ἃ μὲν πανταπασιν ἀ-
νάλγητός ἐστιν πρὸς ὀσφῦν, ὡς
χρῆναι σε ἀντὶ τῆς ψυχῆς πρασθῆ-
ναι. ὁ μοῦν οἱ μεμψίμοι-
ρος καὶ ἄνοια μοι δοκᾷς, ὃς νῦν
μὲν τὸν Τίμωνα αἰτιᾷ, λιότι
οἱ τὰς θύρας ἀναπτάσας,
ἀφεὶς πρεσβύτερον ἀλωθέρως, ὅτι
ἀφῆκεν, ὅτι ἡλοῦντα, ἄλλοτε δὲ τἀναντίον ἀγανάκτεις
κατὰ τῆς πλουσίων, κατακε-
κλεῖσθαι λίγων πρὸς αὐτῶν
τοὺς μοχλοὺς καὶ κλεῖσι, καὶ σφρα-
γῖσιν ἐπιβουλάς, ὡς μηδὲ παρακύψαι σε ἐς τὸ φῶς δυνα-
τὸν ἐόν. ταῦτα γὰρ ἀπωδύρε
σθαί μοι, ἀφανίζεσθαι λέ-
γων ἐν σκότῳ καὶ σκότῳ. καὶ
δὴ τοῦτο ἐμοὶ ἐφαί-
νου, καὶ

exoptatus. At hi ſtupidi cũ inopia cõmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto ſago pelliceo, ligoneq́, ſat habeant qui quatuor lucrãtur obolos, decẽ talenta cõtemptim dono dare ſoliti. IVP. Nihil iſtiuſmodi poſthac inuefacturus eſt Timon, quippe quem ligo abundè ſatis contripuerit: niſi prorſus nullum dolorem ſentiunt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam eſſe præoptãdam. Y At tu mihi querulus admodum videris eſſe, qui nunc Timonẽ incuſes quòd tibi patefactis foribus libere permiſerit vagari, neque includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuerſa de cauſa in diuites ſtomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac ſignorũ obiectaculis impreſſis ita fuiſſe concluſum, vt ne proſpicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris: eoq́ pallidus nobis occurrebas.

σε, καὶ φρονεῖν ἀνάπλεως, σωφρονιστὰς τῶν λαμπάδων ἕνεκα τοῦ ἔλεον ἐπιμελεῖσθαι, καὶ ἀφαιρήσεσθαι ἀπιόντων, ἐὰν μικρᾶς λάβοιεν παραφορᾶς· καὶ ὅλως τὸ πρᾶγμα ἀνιάτως ἐδόκει σοι ἔχειν· ἐν χαλκῷ δὲ σιδηρῷ θαλάμῳ, κατὰ τὸν Δανάης παρθενεύεσθαι, ἀπαιδεύτους καὶ ἀγροίκους παιδαγωγοῖς ἀνατρέφοντα, ὡς τόκῳ, καὶ ὡς λογισμῷ. ἄδικα γοῦν ποιεῖν ἔφασκεν αὐτοὺς, ἐρῶντας μὲν εἰς ἀνιβολὰς, ἐξὸν δὲ ἀπολαύειν· ἐρῶντας δὲ ὑπομένοντας, ὅτι ἐφοβοῦντο, μὴ ἐπ' ἀδείας χαμαιτύπους ὄντας, ἀπὸ φυλάττωσιν ἐπιτηρούσας, ἐς τὸ σῶμα μὴ ῥᾳδίως ἀπαραλλαμπτοβλεπείας, ἀκριβῶς ἀνύπνοισιν οἰκέταις, ἐς τὸ αὐτὸς ἀρκεῖν ἕκαστον, ἀπὸ τοῦ μηδεπώποτε μεταβλέπειν τῶν ἀρκούντων, καθάπερ τῶν ἐν τῇ φάτνῃ κυνῶν, μήτε αὐτοὺς ἐσθίειν τῶν κριθῶν, μήτε ὧν ἄλλος ἐπιθυμήσειεν. μὴ προεῖναι γε μὴ κατιλλᾶν αὐτῶν

rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex assiduo colligendi coaceruandiq; vsu cõtractis, cõtortisq. Quòd si quãdo daretur opportunitas, aufugiturũ quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreóve thalamo, Danaës exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleratissimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere aiebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neque quum ipsis esset in manu, amore suo securè vterentur, sed vigiles obseruarent, ad signum ac seram oculis nunquam conniuentibus, neque vsquam dimotis semper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiã facerent, non aliter quàm in præsepi canis, nec ipse vescens hordeis, nec equum famelicum id facere sinens. Quinetiam ridebas

αὐτῶν φαδιομιγῶν, ἢ φυλαττόντων, καὶ τὸ καινότατον, αὐτὸς ἡλοσυποώτατος ἀγνοίνατων ὢς καὶ ἀρᾶ & οἰκέτης, ἢ οἰκονόμος, ἢ παιδότριψ ἁπασιῶν λαθραίως ἐμπαροινήσῃ κακοδαίμονα καὶ ἀνήρασον δεσπότην, πᾶς ἄμαυρόν τι καὶ μικρόσωμον λυχνίδιον, ἢ δισσαλίον θρυπτίδιον, ἐπαγρυπνᾶν ἰάσας ὀλίγοις τόκοις. πῶς ἄν ἐκ ἄδικον, πάλαι μή σε ταῦτα αἰτιᾶσθαι, νυνὶ δ' ὧν Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπιτηδᾷς; σκ. καὶ νυνὶ ἔγωγε τἀληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω δικαίως ἂν λέγω σοι. ἔστι γὰρ Τίμωνος τὸ πάνυ ἦθος ἀνεμεμιγμένον, ἀμικτὸς, καὶ ἐκ εὐκοινώνητον, ὡς ἐμοὶ δοκεῖν ἄν τις καὶ ἀκριβῶς ἰδὼν ἐν βάρει καὶ σπάνει φυλάττοντας, ὅπως αὐτὸς μηδὲν δεήσει, καὶ πικρὸς, καὶ ἀπηρεκὼς ἐπιμελούμενος, ὅτι τὰ ἑαυτοῦ φυλάττοντας, ὡς μὴ ἔστιν ὄφθαλμὸς πρός τινος, ἀνοή-

istos, qui parcerēt, offerunt ētq; & (quod est absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, verentur ne cōtingere: non intelligerent autē, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut liberorū pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inanem bilem herum, quem posticis finat ad fuliginosam, & exiguis angusti lucernulam, aut siticulosum scirpulum vsquam inuigilare. Quid inquam non iniquum, quum hæc quondam incusaueris, aut in Timone diuersa hīc examinari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrumque me iurè facere indicabis. Nam & Timonis ista animi lenitas, negligentia potius, haud beneuoleētia studiūq; quod ad me pertinet, meritò videatur. At è diuerso, quū me ostijs ac tenebris inclusum seruabant id agentes, quo scilicet crassior saginaciorq; ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne vel aspicerem à quopiam, hoc

ἀνοήτους ἰσάμισθον οὖν, μὴ ὑβρι-
σθεὶς, ἀλλ' ἀδικουμένους μὲν ὑπ' ἐ-
μοῦ δεσμοῖς καθειργνύναι, ἐν ἀδόξῳ, ὡς μιαμιαίου δι-
αφθαρησομένους ὑπὸ τοῦ δεσμωτηρίου καὶ σαπη-
σομένους. ἵν' οὖν μὴ καταμείνωσιν. ἐγὼ μὲν οὐκ
ἐάσω, ἀλλὰ τοῦτον μὲν ἐκφέρειν ἐκ τοῦ τόπου τοῦδε, ἀπὸ τοῦ
ἴσου ἄσσον ὄντα, μόνον ἐπιβοᾶσθαι δεῖ μάλα, μὴ μέντοι ἁ-
πτέσθαι τοιαύταν, μέντοι καθυβρίζειν τὸν ὄχλον. σκόπει γάρ,
ὦ Ζεῦ, πῶς τῷ Διΐ, ἄν τις νέῳ μὲν γάμῳ γυναῖκα λάβῃ, καὶ
καλὴν ἴσως μέντοι φυλάττοι, μέντοι ἐμποτυποῖ τὸ παράπαν,
ἀρκεῖ καὶ βαδίζειν ἐνθα ἂν ἐ-
θέλοι νύμφην καὶ μετ' ἐμέρας, καὶ ξυνῆναι ὅτῳ βουλομένοις,
μᾶλλον ἢ κατὰ ἀκάνθας μοι-
χευθησόμενον ἀνοίγειν τὰς θύρας, καὶ μαστιγοῦσθαι, καὶ
πάντας ἐν σκότῳ καλῶς, ὅπα ὁ ζητῶν ἐᾷν δόξαν
ἄρτιός γε, ὦ Ζεῦ, τῶν φώτων ἄν, ἀγαθὸς νομίσαι. ἐ-
κ τοῦ ὑπαλλαγὴν ἀσθενῆ γυναῖκα ἐς τὴν οἰκίαν νέ-
μον πα-

hos dementes & contumeliosos in me indicabã, quippe qui me nihil cõmeritum tot in vinculis cogerent situ ægrieq; putrescere: haud intelligentes, quò mox demigrẽt, ne alij cuipiã, cui fortuna faueritꝫ relicturi. Nec hos igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimiũm facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est optimũ) mediocritate vtantur, vti nec prorsus abstineant, neque penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ considera Iupiter: A Si quis vbi puellulam & formosam lege duxisset vxorẽ, postea neq; obseruet, nec vlla omnino zelotypia prosequatur: videlicet sinens illã noctu atq; interdiu quòcunq; libitum sit ire, & quicũq; voluissent, cũ eã habere rem, vel prodeat potius vltrò vt adulteret, fores aperiẽs, prostitutaq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare videbitur? Profectò hoc tu nequaquam dices Iupiter, qui sæpenumero amorem senseris. Rursum si ingenuam lege domum

μὴ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότου παῖδων γνησίων, ὃ ἧττον αὐτὸς προσήκοι τῷ ἀκμαίας μὴ καλῆς παρθένου, μήτ' ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγονον ἧ μὴ σῶφρονα καταπλεύσας παρθενῶνοι, μὴ ταῦτα ἐρᾷν φάσκων, μὴ λίην δ' ὧν ἀχθόμενος, καὶ τὴν χρόας, καὶ τὴν ὄρχεις ἐκλελυκὼς, μὴ τὸ ὄφθαλμῶν ὑποδιδυκότων, ἐφ' ὅπασ ὃ τοιοῦτος παραπαίων λόγῳ ἄν, ἀλλ' ὑπὸ παιδοποιεῖσθαι, μὴ ἀπαλλάττων τὸ γάμε, καταμαραίνων τὸ πρόσωπον ὅτῳ καὶ ἐπίφασιν λόγου, καβάπερ ἱέρειαν τῇ θεσμοφόρῳ πίφων ἀεὶ παντὸς τοῦ βίου; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ πρὸς ἐνίων μὴ ἀτίμως κακιζόμενος καὶ καταφυσώμενος, καὶ ἐξαυτολέμιος, ὑπ' ἐνίων δὲ, ὥσπερ στιγματίας βαπίτης ὑπὸ λιμοῦ. Z. τί δ' ἂν ἀγανακτᾶς κατ' αὐτῶν; ἀλλάσσει γὰρ ὅμοιος καλὸς πλὴν λίθου. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος πάσχοι καὶ ἄγωσι, καὶ ξηροὶ τὸ σῶμα, ἐπιτυγχάνοντες μόνον τῶν χυ-

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse cõtingat florentem ætate decoramq; virginem, nec aliũ sinat aspicere, sed inclusam, orbã, sterilẽq; in perpetua virginitate contineat, idq; p amore se facere prædicet: & hũc quidẽ pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi nõ desipere videatur? quippe qui quũ liberis oportuerit operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat marcescere per omnem ætatem, tanquam Cereri sacerdotem alens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, laniorq; atq; exhaurior: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. IV. Quid est autẽ quòd aduersus illos indigneris, quãdoquidem vtriq; pœnas egre-

gias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore ficco duntaxat inhiant

aurgi

τῶν χρυσίων. οἴχ, καθάπερ ὁ Φινεὺς, ἀλλ' ἐφάνην τῷ προφῆτῃ ἀφαρπάζοντι. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη σωφρονιστέος παρ' ἐκείνου τοῦ Τίμωνι ἐντραχέστερος. ΜΕ. ἐπᾶν δὲ μέλλω ποτὲ πείσεσθαι ὅσπερ ἐκ λοφίνου τετρυπημένος, πρὶν ὅλος ἀφυσῆσαί με καὶ ἐπιβαλεῖν ἱκανὸν, φθάσαι βουλόμενος τῷ ἐπιῤῥοῇ, μὴ φθάσαντος αὐτοῦ ἀφυσῆσαι, ἐπιπόνου αὐτοῦ; ἆρ' οὐκ ἐν τῷ τῶν Δαναΐδων πίθῳ ὑδροφορήσομαι μοι δοκῶ, καὶ μάτην ἐπαντλήσομαι, ἢ λύτρα μὲ φέροντος, ἀλλὰ πρὶν ἀφυλῶσαι, σχολὴν ἐπιχυθησόμενος ἢ ἐπιῤῥέοντος. ἕτως ὑφίστηρε τὸ πίθε τῷ ἐπιχυσιν ἐπιχωρεῖς τῶ ψίθυ, καὶ ἀπόλοιτο ἃ ἔφοδος. Ζ. ἐκοῦ ἀ μὲ ἐφορᾷς ἔφοδον τὸ ἐπιχωρεῖς τῦτο, καὶ ἀς τὸ ἄπαξ ἀναπλαμφόρ, ἐπιχυθήσετο ἐν βραχεῖ σε, ῥᾳδίως ὑρήσω τῷ διαθήκαν ἐν τῇ φυγῇ τῦ ψίθυ. ἀλλ' ἔστιν ἤδη, καὶ ἀναπέμψει αὐτόν. σὺ δ' μέμνησο, ὦ ἑρμῆ, ἐκεῖνον, πρὸς ἐμὲ ἄγαν τὸς Κύκλωπας ἐκ τῆς Αἴτνης, ἵνα

auro: alteri verò, dum his C ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucib⁹ eripiũt. Sed abi iam, Timone multo posthac vsurus cordatiore. PLV. An ille aliquãdo desinet me ceu D foraminoso cophino, priusquã omnino influxerim, data opera exhaurire, quasi conet occupare quo minus influã: veritus ne si copiosius infundar, ipsum vndis obruam? Quo fit, vt in Danaidũm dolium aquã mihi videar allaturus, frustráq; infusurus, vase nõ cõtinente liquorẽ: imò prius propemodũ effuso quod influit, quàm influxerit. Adeò latus dolij hiatus ad effusionẽ, ac liber exitus. IV. Proinde nisi hiatum istũ obturauerit, perpetuáq; perstillationem sistere studuerit, te propediem effuso, facilè rursum sagum & ligonẽ in dolij fece reperiet. Sed interim abite, atq; illũ diuitem reddite. At tu Mercuri fac memineris, vt rediẽs Cyclopas ex Aetna tecũ adducas,

ὅπως τὸν κεραυνὸν ἀνοίσουσι τῷ Διὶ πεπωκόσιν, ὡς ἄλλην τινὰ ἡμῖν ἐπιτηδείως ἀνοίσουσιν. Ερ. προίωμεν, ὦ Ναῦτα. τί ἦν τὸ ὑποκάμνεις; ἰλιγγιᾷς μὴ, ὦ γύφαλα, ὑπὸ τοῦ μόνου, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ἂν. καὶ οὐκ ἀεὶ ἦν, ὦ Ερμῆ, ἀπ' ἐπίτηδες μὲν ἀπίων παρέτινα, νυμφοκόμος ὢν τοῦ Διός, οὐκ οἶδ', ὅπως βραδύς εἰμι καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τελέσαι ἐπὶ τὸ τέρμα κατηράσαντό μοι τινες τῶν θεατῶν. ἐπίτηδες δὲ ἀπαλλαττόμενος, ἀλλ' ὑπὸ τῶν σκελῶν, ὡς τὸν ἀγῶνα ὑπερθέσθαι τὸν ἐπὶ τῷ τέρματι. Ερ. οὐκ ἀληθῆ ταῦτα φῄς. ἀλλὰ καὶ νῦν ἂν ἐπεσπόμην ἔχοιμι δέ, χθὲς μὲν οὐδὲ ὀβολὸν ὅτου πριάσθαι βρόχον ἰσχνότατος, ἄρτι δὲ τάμισον πλουσίοις, καὶ πολυτελῶς, ἐπὶ καινοῦ ζώγου ἱππεύοντας,

quo fulmen cuspide restituta refarciens. Nam ei nobis acuminato opus fuit. MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non cæcum modo, verùm etiam claudum esse. PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quàdo proficiscor à limine missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardipes et utroq; claudus pedite ita vt ægrè ad metàm pervenire queam: sine mora quam interim facio, quæ operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum debis, multò cum quibus celerrem. Vnde fit, vt vix iam moto repagulo, ego ad præconis voce victor pronuncier, saltu stadium emensus, ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus. MER. At ista quidem haud vera narras, ut

ego tibi permultos commemorare queam, quibus hodie ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie tepentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur

quibus

ὧν ἐκ τῶν ὄνων ἀπῆρεν πάντως, ἢ ὅπως παραφορεῖ, ἢ χρυσόπους ἀναπέτεται, ἐκ' αὐτοῦ πεπόνθασιν οἶμαι ὅτι μὴ ἔστιν παλαιὸν. Παντοῖον γάρ ἐστιν, ἃ ἐμοὶ, ἢ ἐγὼ δὶς ἐμαυτῷ ποιῶ βαδίζοντι, ἐκ ὁ Ζεύς, ἀλλ' ὁ Πλοῦτος ἀγόμενα μοι παρ' αὐτοῦ, ἔτι παιδάριόν, ἢ μετακαθέδρας ἢ κἀκεῖθεν ἄλλοσε ἢ ἐνέμασι. κἀκεῖθεν Διόνυσον μεθυσθῆναι δίκη μοι παρ' ἑτέρου κρείττονος, ὃς ἀλλαχόθεν ἐμβαλόντα με, καὶ κατασφραγισάμενον ἑτεροκλῆ, φορτία ἀφάσσοι μετακομίσων. καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐν σοφοτάτῃ τῶν τῆς οἰκίας πρόκειται, ἐπὶ τὰ γόνατα σκαπτῇ ἢ ἐθόνῃ σκεπάζων, σκαμάχῃ τῶν γαμβῶν, ἵνα δὴ οἱ ἐπιλισθῶσιν, ἐν ᾗ ἀχρᾷ σκοτεινῇ κειμένου ἐκκλίνου, ἔστιν ὑπὸ χαμαίνῃ προσκεφαλαίῳ οἷον πανηγύρει οἱ σκύλοι. κἀκεῖθεν δὲ τὸ σημεῖον ἀφαιρεθῇ, καὶ τὸ λίνεον ἐκτμηθῇ, καὶ ἀνοιχθῇ, καὶ ἀναπτε-

quibus enitè ne asellus quidè suppeditârit. Ii tamè purpurati, aurumq; manibus gestantes obambulant: qui ne ipsi quidem, opinor, credere possint, qui G per somnium diuites sint. PLV. Isthaec alia res est, Mercuri. Neque enim tum meis ipsius ingredior pedibus: nec à Ioue, sed à Dite ad istos transmittor: qui, & ipse nimirum opum largitor est, ac magna donans: id quod ipso etiam nomine declarat. Itaq; quoties est mihi ab alio ad alium demigrandum, in tabellas injiciunt me, ac diligenter obsignantes, sarcinae in morem sublatum transportât. Interea defunctus ille alicubi in aedium tenebricosa parte iacet, vetere linteo in genua iniecto tectus, de quo feles digladiantur. Porrò qui me sperauerant obtinere, in foro operiuntur, hiantes non aliter quàm hirundinem aduolantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est, & linteus ille funiculum incisus, apertaq́ue tabellae, iamque nouus

ἀναπηρυχθῇ μὲ ὁ καινὸς δε-
σπότης, ἤδη συγγενής τις, ἢ
κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης,
ἐκ παιδικῶν τιμηθείς, ὑπεξυρη-
μένος ἔτι τὸν γνάθον, ἀντὶ
ποικίλων καὶ πανδαπῶν ἀ-
λοιῶν, ἃς ἤδη ἔξω τῆς ἀ-
παιρίτου σχεῖν αὐτὸν μέγα τὸ μί-
σθωμα ὁ γνωσθεὶς ἀπολαβών,
ἐπαινέσῃ ἴσως, ὅστις ἄρα ἦν ποτὲ, ἁρ-
πασάμενος με αὐτῆς ἀλλοτε,
οἷα φίλων, ἄντι ἑταίρου Πυρ-
ρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μι-
γακλῆς, ἢ Μεγάβυζος, ἢ Πρω-
ταρχος μεταονομασθείς, τὸν
μάτην ἐκπεπονότας ἐκείνους εἰς
ἀπάτας ἀφθόνους ἐμβαλὼν
πάνυ, ἀληθῶς ἄγονας τὸ σκή-
θος, οἷος αὐτὸς ὁ θυέστης ἐκ-
μυχὸν τῆς Θρῴκης ἀφῖγμαι, ὃν
ὀλίγον τὸ λεῖμμα καταπεπόμ-
κει. ὁ δὲ ἐμπεσὼν ἀθρόως εἰς
ἐμὲ ἀπηρέκαλος καὶ ταχύ-
πεμπος ἄνθρωπος, ἔτι
πλὴν μέλλω τρέφεσθαι, καὶ τὰ
παιδία ἄρτι μασίζει τις,
θρέμμα ἐφεσὸς τὸ ὄς, καὶ τῆς μυ-
λῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάπλεον
πόσ-

nouus dominus pronũciatus
est, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruulus
obscœnus, qui puerili obse-
quio fauorẽ emeruerit, etiã
tum mẽto subraso, prouen-
tus et opiaris voluptatibꝰ,
quas illi iam exoletus suppe-
ditauerat, ingens scilicet
præmium ferens generosꝰ
quisquis ille tandem fuerit,
nonnunquã me ipsis cũ ta
bellis arreptum fugiens ap
portat, cõmutato nomine, p
qui modò Pyrrhias, a
Dromo, aut Tibius: ita Me
gacles, aut Megabyxus, ita
Protarchus appellatus. Ce
terũm illos nequicquã hia
tes, seq; mutuum intuen
relinquit, ac verũ luctũ agi
tes, quòd eiusmodi Hyme
nus ex intimo sagenæ sinu se
elapsus, qui nõ parũ magni
escam deuorârit. At hic re
pentè totus in me irruês, hõ
mo vitæ mundioris atq; ele
gantioris rudis, pinguis illos
taq; cute, qui compedes re-
sciam dum horresc̃it, & si quis prætereiens loro increpet, ar
rectis sistet auribus: quiq; pistrinum perinde vti templum
adoret:

προσκυνῶν, ἂν ἴδῃ φορητὸς ὢν τοῖς ἐπιτυχάνουσιν, ἀλλὰ τοὺς τὰ λακωνίκεια ὑβρίζοντας, καὶ τοὺς ὁμοδίαιτος μαστιγοῖ, ἀκριβάμων καὶ τὰ αὐτῶν τὰ διαπεπραγμένα ἄρα ἂν ἴδοις τοιοῦτόν τι ἐμπεσόν, ἢ ἱπποτροφίας ἐπὶ θυμάσας, ἢ διόλαξι παραδὸς ἑαυτὸν ὀμνύουσιν, ἢ μὴν εὐμορφότερον ἂν Νιρέως αὐτόν, εὐπρεπέστερον ἢ Κίμρον καὶ Κόδρου, σωφρονέστερον ἢ Ὀδυσσέως, πλουσιώτερον ἢ σωτῆρα Κροίσου, ἐὰν ἀκαρῆ ἑξκαίδεκα ἔτη καὶ ἐκχέῃ τὰ λαθραίως ἐκ πολλῶν ἱερῶν καὶ τραπεζῶν καὶ παναγιῶν σωμάτων. ΕΡ. αὐτά πως σχιδὸν ἃ λέγεις τὰ γιγνόμενα. ὁπόταν δ' οὕτω αὐτόκλητος βασιλεὺς, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἐκφύγοις ὁδόν; ἢ πῶς δεήσει σε, ἐὰν δὲ ἄρα σε ὁ Ζεὺς ἐκπέμψῃ, λείπειν ἔστι τὴν πλατεῖαν ἀξίους; ΜΗ. οἶσθ' ὅτι ἐκεῖνό μου, οἵτινές εἰσι; ΕΡ. μὰ τὸν Δία ἐγώ γε. ὁ γὰρ Λευκάδιος καταλιπὼν, ἱπποκόμος καὶ Καλλίᾳ προσέρπεις, καὶ

adoret: nõ est deinceps tolerãdus ijs quibuscũ viuit: verũm & ingenuos afficit cõtumelia, & cõseruos flagris cædit, experiens num sibi quoq; similia liceant, donec aut scortulo cuipiã irretit, aut equorũ alendorũ studio captus, aut adulatoribus se se permittens deierantibus Nireo formosiorẽ esse, & Cecrope Codróue generosiorẽ, & Callidiorẽ Vlysse, vnũ autem vel sedecim pariter Cræsis opulentiorẽ, momẽto tẽporis semel profundat infelix, quæ minutatim multis ex periurijs, rapinis, flagitijs fuerãt collecta. MER. Ista fermè sic habẽt vti narras: verũm vbi tuis ipsius ingrederis pedibus, quî tandẽ, cæcus quũ sis, viam inuenire soles? Aut quî dignoscis ad quosnam Iupiter te miserit, dignos illi visos quî diuitijs abundent? PL. Enimuero credis me reperire istos, ad quos mittor?

MER. Per Iouem haudquaquam. Neq; enim alioqui Aristi de præterito, ad Hipponicum & Calliam accessissem, tum

ad

ποτοῖς ἄπροις ἀθλιώτερον, ἀλλ' ὀβολοῦ ἀξίους. πλὴν ἀπὸ τί πράττεις καὶ παρεμβύεις; πλέον μὲν κάτω πλανᾶσθαι μεμνοσῶν, ἄχρις ἂν λάθω τινὶ ἐμπεσών. ὁ δ' ὅστις ἂν πρῶτός μοι συντύχῃ, ἁρπάσας ἄγει με πρὸς τὸν Ἑρμῆν ἐπὶ τῷ παραλόγῳ τοῦ κέρδους προσκυνῶν. Ερ. ἀκ οἶμαι ἐξηπάτηται ὁ Ζεὺς οἰόμενός σε κατὰ τὰ αὐτῶν λογισμοὺς πλουτίσειν, ὅσους ἂν οἴηται πλείους ἀξίους; πλ. μὰ μὰ τὸν Δία, ὦ γαθέ. ὃς γε τυφλὸν ὄντα ἀεὶ, ἐπιμελῶς ἀναξητήσας ἀνεφρέσθαι ὅτῳ χρῆμα, καὶ προσποιῆ ἐκπλήττεσθαι τῇ βίᾳ, ὅτῳ δὲ ὁ Λυγκεὺς ἂν ἐξόφθαλμος ῥᾳδίως, ἄμαυρόν ἐστι καὶ μικρὸν ὄν. διὸ καὶ ἄρτι τὴν ἀγαθὴν ὀλίγων ὄντων, πονηρῶν δὲ πολλῶν ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐστι χόνδρον, ῥᾴδιον εἰς τὰς διόπτρας ἐμπίπτειν με ἐνίοτε καὶ ἐξευρίσκομαι πρὸς αὐτ. Ερ. ἔστω πᾶς ἐπαδὴν καταλείπῃς αὐτὸς, ῥᾳδίως φεύγεις ἐκ ἀδὴς καὶ ὀλόγ; Πλ. ὀξυ-

ad alios Atheniēses hominē ne obolo quidē æstimādos. Cæterūm quid facis, quādo quidē es emissus? PLV. Sursum ac deorsum circūcursans oberro, donec imprudens in quempiā incurrero. hic aūt quisquis ille sit, qui fortè primus me nactus sit, abducit ac posſidet, te Mercurii pro lucro præter spem obiecto venerās atq; adorās. MER. *Num ergo fallitur Iupiter, qui quidē credat ex ipſius animi ſententia ditem abs te hos, quos ille dignos exiſtimārit qui diteſcerent?* PL. *Et iure quidē optimo fallitur, ô bone: quippe qui cū me cæcū eſſe nō ignoret, emittat veſtigatum remiſſe queadeò repertu difficilē, cū iam olim è vita ſublatā, quāne Lynceus quidē facilè inueniret: quæ nimirum adeò obſcura ſit, ac minuta. Itaq; cùm rari ſint boni, improbi porrò in ciuitatibus omnia obtineant: oberrans facilè in huiuſmodi mortales incurro, ac retibus illorum illigor.* MER. *At qui fit, vt quos tietsos deſeris, celeriter aufugias, quum viæ ſis ignarus?*

PLV.

τα. ἐξοξυκωλὲ τότι πῶς ἡ ἀρ-
ιστε γίγνομαι κἂς μόνος τὴν
ταχὺν φυγῶν. ΕΡΜ. ἔτι δέ
σοι καὶ ἕλκος ἐπέστηκεν, πῶς τυ-
φλὸς ἂν (ἀμέλει σὺ) καὶ κα-
λῶς ὀφθαλμὸς, καὶ βαιὸς ἐκ βίου
παλαιοῦ, δοκῶν ἱμᾶσθαι ἔχειν.
ὅτι πάντας ἐφιλεῖτον ἂς
ἐκεῖνος τυχόντας μὴ νοσοποι-
οῦν οἴνεκα, ἀ δ' ἐκπέλοιτο,
κ ἀνέχεσθαι ζῶντας; εἶδα
ὅν τινας ἐκ ὀλίγου αὐτ' ὄντο
ς ἀσώματος ὄντας, ὡς καὶ
ς ἐμβοκάτια πόνον φέρον-
ῶ ἐρέψαν αὐτοῖς, καὶ πι-
ῶν ἐκατ' ἀκιβάτων, ἀνερ-
ῥιπτον νομίζοντα καὶ σὲ, ὅτι
κ ἀδικεῖν ἐρχὴν ἱκέτας ἀπο-
ύτ. πλὴν ἀλλὰ καὶ σὺ ἂν, εἰ
ἤδεις, ὅτι ὁμοιοπάσχεις, ἢ τι
μοιος ἐστὶ, καρβατῖνε αὐ-
τὰ, ἐφορᾷς δ' ἐκείνους ἐπιμυ-
όντας. ΜΕ. ἀλλ' ἦ δοκῶ, οἷός
ὰμι, ἀφθαλμὸς αὐτοῖς χρῆν, ἢ
υφλὸν, ἢ ὅς ἄλλός μοι πρόσ-
ειν; ΕΡ. ἀλλὰ πᾶς, ὦ πλοῦτε, ἀ
μὲ τυφλοὶ καὶ αὐτοὶ πάντες
ἐσί; ΠΛ. ὦ τυφλοὶ, ὦ ἄφυ-
ἀλλ' ἢ ἄγνοια, καὶ ἡ ἀπάτη,
ἄπερ

PLV. *Tum demum acutè cerno, pedibusq; valeo, vbi ad fugam tempus inuitat.* MER. *Iam illud quoq; mihi respōde: qui fit, vt cùm sis oculis capt* (dicendū enim est) *præterea pallidus, postremò claudus, tam multos habeas amātes, adeò vt omnes in te defigāt oculos: & si potiantur, felices videantur: sin frustrentur, nō sustineant viuere? Ex his equidē nō paucos noui, qui sic perditè te amārint, vt se aereo è scopulo piscosi in æquoris alta præcipites abiecerint, rati fastidiri sese abs te, propterea quòd illos nullo pacto respexisses.* Quanquam sat scio, tu quoq; fateberis, si quo modo tibi ipsi notus es, furere istos, qui eiusmodi amore sunt dementati. PLV. *At enim credis me, qualis sum, talē istis videri: nempe claudum aut cæcum, aut si quid aliud adest mihi vitij?* MER. *Quidni ô Plute? nisi fortè & ipsi omnes cæci sint.* PL. *Haud cæci quidē, ô optime; verū insciitia errorq;*

(quæ

ἄπαντα νῦν καλύπτει τὰ πάντα, ἐπισκιάζουσιν αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς ὡς μὴ παντάπασιν ἄμορφος ἄλλως, προσωπεῖον περιέθηκα καὶ ῥαφανίδινον, διάχρυσον, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἐντυγχάνω αὐτοῖς. οἱ δὲ αὐτοπρόσωπον οἰόμενοι ὁρᾶν τὸ κάλλος, ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἐντυγχάνοντες. ὡς εἴ τις αὐτοῖς ὅλον ἀπογυμνώσας ἐπιδείξειεν, ἄλυπον ὡς καταγνώσεσθαι ἂν αὐτόν, ἀμβλυώττοντας τοσοῦτο τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντας ἀνδράσιν καὶ ἀμόρφοις πράγμασιν. ΕΡ. εἰ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ ἄδηλον ὂν πλατὺν γνώμενοι, καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενοι, ἔτι ἐξαπατῶνται καὶ λύπη τις ἀφαιρῆται αὐτούς, θαῤῥεῖν ἂν τοῦ περιαιρεῖν τὸ προσωπεῖον) πρόοιντο; ἃ γὰρ δεῖ καὶ τότε ἐννοεῖν ἀκόλουθον αὐτούς, ὡς ἐπίχρυσα καὶ ὑμόρφια ὄντα, ἐνδεδυκότα πάντα ὁρῶντας. ΜΕ. οὐκ ὀλίγα, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πρὸς ἅπαντά μοι συναγωνίζεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΕ. ἐπειδάν τις ἐντυχὼν

(quæ nunc occupat omnia) illis offundit tenebras. Adhæc ipse quoq; ne prorsus deformis sim, personæ velamenter amabili tectus inauratæ, gemmisq; picturatæ, ac versicoloribus amictus ei occurro: at illi ratis sefe natiui vultus venustatè aspicere, amore capiuntur, disperieruntq;, nisi potiantur. Quòd si quis me toto corpore renudatum illis ostenderit, dubio procul futurum sit, vt ipsi damnent, qui tantoperè cæcutierint, ad amantium neutiquà amandas, ac fœdas.

MER. Quid ergo? posteaquàm eò peruentū est, vt iam diuites euaserint, iamq; personā sibi circumposuerint, rursum falluntur? Adeò vt si quis illis detrahere conetur, penè caput potius quàm personam abiiciant? Neque enim verisimile est etiam tum illos ignorare, auro bracteatam esse formā, quæ intus cuncta inspexerint.

PLV. Ad id non parum multæ res, ô Mercuri, mihi sunt adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque quis me

χὸν ἔπειτα, ἀναπτάσας τὰς θύρας ἀσθενέστατά μι, συμπαρασύρεται μετ' ἐμοῦ παθὸν ὁ τύφος, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μωλακία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἄπειρα ἄλλα μυρία. ἐπεὶ δὲ τέτταρ πάντων ἐκπεπληρωθὰς τὸν ψυχὸν, θαυμάζω τι τὸ ἀθαμασὸ, καὶ ὀρέγεται τῶν φευκτῶν. ἐμὲ μὲν τὸν πάντων ἀπάτορα πατέρα τῶν ἀσπαστοτάτων κακῶν τίθεται, δορυφορήσων αὐτῶν. καὶ πάντα πότερον πάθοι ἄν, ἢ ἐμὲ προέσθαι πομπάναν ἄν. ΒΡΥ. ὡς ἂν ἔοικε λέγεις, καὶ ὀλισθηρὸς, καὶ ἀνεπάφατος, καὶ ἀφεγγεστάτης· ἀδημίαν ἀντιλαβὲν παρεχόμενος βεβαίαν· ἔστι ὅστις ἐγχέλεως, ἢ οἱ ὄφεις, ἀφ' ἑαυτοῦ ἅπαντα πάσας, ἐκ εἰλλόμενος. ἀνωφελὲς δ' ἴσως τι ἐστὶν ἐξόδυσις τις, καὶ ἐπιπλοκὴ, καὶ μυρία τὰ ἄγκιστρα ἐκπεφυκότα ἐξ ἅπαντος τοῦ σώματος ἔχοσα, πλησιάσαντας τοὺς ἔχεσθαι καὶ μὴ ἔχειν ῥᾳδίως ἀπαλλάττεσθαι. ΠΛ. ἐπὰ μεταξὺ ἄδην φλυαρήσας ἐμὲς σχήσεις ὀλίγον δὲ μικρὸν διὰ-

me primùm nactus est, apertis foribus exceperit clàcum lùm vnà N mecũ introit elatio, vecordia, iactãtia, mollicies, violẽtia, dolus, atq; alia itẽ innumerabilia: à quibus omnibus posteaquã est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquã sunt admiranda, & appetit eã quæ sunt fugiẽda, meq; cunctorũ illorũ quæ introierant malorũ patrẽ stupet, illorũ satellitio vallatum: quidnis potius passurus, quàm vti me compellatur reiicere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbẽs ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elabẽris. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt quĩ tetigerunt, illicò hæreant, nec facilè queant euelli. Verùm interea dum nugamur, rem haud paruã omi-

λαθ. Ερ. Τί ποιοῦμεν; ὅτι τὸν Θησαυρὸν ἐκ ὑπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; ωλ. θάρρει τέκνον ἕνεκα, ἐν τῇ γῇ αὐτὸ λαβαλάκαμεν, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ὑποσχόμενος ἔνδον μεγάλην ὑποδοχὴν τῷ θεράποντι, ἀνοίξαντα μηδενὶ, ἢν μὴ ἐμοῦ ἀκούσαντος βοῶντος. Ερ. ἐκεῖνον ὑποβοάνωμεν ἤδη τὸν ἄθλιον. καὶ μοι ὑπὸ ἰχνόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τῷ ἰσχατιᾷ ἀφίκωμαι. ωλ. οὗ ποιεῖς, ὦ ἑρμῆ, χαράττων, ὑπὸ λίθῳ γε ἀφανίσεις με, Υπερβόλῳ τάχα, ἢ Κλέωνι ὑπενδύμενον ωνεῖσθαι. ἀπὸ τίς ὁ ψόφος οὗτος ὅδε, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων ἔοικε σκάπτειν πλησίον ὄνειρον, καὶ ὑπολίθιον γάλιον. παπαὶ, καὶ ὡς πυρία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ὑπέρος. ὦ καρτερία καὶ, καὶ ὦ σοφία, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ ὅλος τοῦ ὅλου τῶν ὑπὸ τῷ λιμῷ ταλαιπωρούμενων ἁπάντων, πολὺ ἀμείνους ἢ σῶν ὁμοφύλων. ωλ. τί δὲ ἐκ ἀπαναπαύμεθα, ὦ ἑρμῆ, τὸν ταχίστην; ὁ γὰρ

simus. PLV. Quid? MER. Nempe quia Thesaurum ni adduxerim⁹, quo vel in primis erat opus. PLV. Ishaec quidē ex parte bono sis animo. Nam nō nisi in terra recto illo ad vos ascēdere so leo, iussoq; intus manere seribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferanti audierit. MER. Iam igitur Atticā adeamus. Tu me ci sequitor chlamydi adhā rens, donec extremā viti attigerimus. PLV. Rā facis, Mercuri, quum me viam ducis. Eterni me descereres, forsan oberā Hyperbolū aut Cleone ci ciderem. Sed quis hic fō dor ceu ferri saxo impac MER. Timon hic est, q proximè montanum pe tricosum fodit solū. Pau adest & Paupertas, & La bor ille, tum Robur, Sapi tia, Fortitudo, atq; id genu aliorū turba: quorū omni agmen Fames cogit, longe præstātiās quàm tui sint sa

tellites. PL. Quin igitur quàm ocyssimè discedimus, Mercuri?

Neq

ἴ γε δή τι ἡμᾶς ἠράσατο ἀ-
ξιόλογον πρὸς ἄνδρα τοιοῦ-
τον στρατιὰν τοσαύτην συνε-
σχημότα. ΕΡ. ἆρα τοιοῦτος
ἔδοξε τῷ Διΐ, μὴ
ἐκφοβηθῶμεν οὖν. ΠΛΟ. τοῖ γὰρ
ἀπάγεις, ὦ ἀργαφόντα, χαρα
κωτάν; ΒΡ. πρὸς τοῦτον ἡμᾶς
ἐπέμφθημεν ὑπὸ τοῦ Διός. ΠΛΟ.
νυνὶ πλεῖν ἐπὶ Τίμωνα, ὁπό-
τε αὖθ' ἡμᾶς ὑπὸ κακῆς ἔχουσα ὑπὸ
τοῦ πλούτου παραλαβοῦσα, τοῖσι
παρασθοῦσα, τῇ ἁβρᾳ τῷ πό-
νῳ, τῷ φιλοπόνῳ ἄνδρα καὶ σοφῷ ἄ-
νδρα ἀπέλαβε; ἔπειτα ἆρα ἐπὶ
ταῦτα ὑμῖν σφία λο-
γιεῖται ἐπαλλήλῳ, ὥσθ' ὁμό-
σαι ἅπαν, ἀφαιρήσεσθαι
τὸν ἀκεραίως πρὸς ἀρετὴν ἐξηρ-
γασμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος
παραλαβὼν αὐτὸ, ὕβρει καὶ
τρυφῇ ἐκχαρίσασθαι ὅμοιον ὂν
πρόσθεν μαλθακὸν, καὶ ἀγεν-
νῆ καὶ ἀνόητον ἀφεῖναι,
ἐμβαλὼν πάλιν ἐμοὶ βάκτρον
ἀλλ' ἐκγεγυμνασμένον; ΒΡ. ἔδοξε
ταῦτα, ὦ σφία, ὦ Διΐ. ΠΛΟ.
ἐπέρχομαι, καὶ ὑμᾶς κἀκεῖ
νους, καὶ Σοφίαν, καὶ οἱ λοιποὶ,
ἀκολου-

Neq; enim vllum operæprecium fecerimus cū homine eiuſmodi vallato exercitu. MER. *Secus viſum eſt Ioui: quare ne metu deterreamur.* PAV. *Quò hūc nūc Argicida manu abducis?* MER. *Ad hunc Timonē, ad quē à Ioue ſumus ire iuſſi.* PAV. *Itáne rurſum Plutus ad Timonem, poſteaquā ego hūc antea delicijs malè corruptū ſuſcepi, cōmendansq; Sapiētiæ & Labori, ſtrenuū, multiq; precij virum reddidi? Adeōne deſpicienda, iniuriæq; idonea vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat poſſeſſio, eripiatis, iam exactiſſima cura ad virtutē excultū? O vt Plutus hic, vbi denuò ſuſceperit per cōtumeliam & arrogātiam illi manu iniecta, talē reddiderit: qualis erat dudum, mollē & ignauum, ac vecordem: rurſum mihi reſtituat, vbi iam nihili factus erit, & reiectus?* MER. *Sic, ô Paupertas, Ioui placitum eſt.* PAV. *Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquiq;*

ἀκολουθεῖτέ μοι. οὕτω γὰρ τάχα
ἄσεσθε, οἷαν μὲν οὖσαν ἀρχὴν
ψα, ἀγαθὴν σωτῆρα καὶ δι-
δάσκαλον τ ἀρίστων, ἣ σωθὲν,
ὑγιανὲς μὲν τὸ σῶμα, ἱερεμίου
ν δ' ἕως τῶν γνάμων διέζευξεν,
ἀνθρώπου βίον ζῶν, καὶ πρὸς αὐτὴ
ἐμβλέπων· τὰ δ' ἄκριτα καὶ
πομπὰ ταῦτα, ὅσην δὴν, ἀλ-
λότρια ὑπολαμβάνων. Βρ. ἀ-
πίρχονται ἡμᾶς δ' προσιόντ
αὐτῶν. Τί. τίνες εἰσὶ, ὦ κατάρα-
τοι; ἢ τί βουλόμενοι ἀνῆρε ἥκετε;
ἄνδρα ἰργάτην καὶ μισθοφόρον
ἐνοχλήσοντες; ἀπ' ἐμοῦ χαίροντες
ἄπιτε, μιαροὶ πάντες ὄντες.
ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα
βάπτων ἐς βάλοις καὶ ἐς λί-
θους σωτρίψω. Βρ. μηδαμῶς,
ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ἐ γὰρ ἄν-
θρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀπ' ἐγὼ
μὴ ἱρμῆς ἁμι, οὕτω γ' ὁ πλῆ-
τος. ἔπιμψει δ' ὁ Ζεὺς, ἵναπέ-
σας τ ἰχῶρ. ὥστ ἀγαθῇ τύ-
χῃ λῆξε τὸν ὄλβον, ἀφεὰς
τ πόνων. Τίμ. καὶ ὑμᾶς οἰμώ-
ξαι δεῖ, καὶ ὅτι θεοὶ ὄντες,
ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ
θεὰς

consequimini me. Porrò hic
breui cognoscet, qualis in se
fuerim, quâ nunc relinquat:
nempe adiutrix bona, ac ve-
rum optimarũ doctrix: qua-
cum donec habuit conuer-
cium, sano corpore, valido
animo perseuerauit, virilem
exigens vitam, & adspec-
spiciens: superuacua autem
& vulgaria ista, aliena, in
vt sunt, existimans. Mer.
Discedũt illi, nos ad eum a
deamus. Tim. Quinam
estis, ô sceleste? aut quæ ge
tia huc aduenistis, hanc
operario mercenario q
gocium exhibituri? Ve
rum haudquaquam leti e
bibitis, sceleste vt estis om
nes: nam ego vos illic
glebis & saxis petitos com
minuam. Mer. Nequa
quam, ô Timon, ne feri
neq; enim feries mortal
verùm ego sum Mercu
rius, hic Plutus. Mitt
Iupiter, votis tuis exaudi
Quare, quod bene verta,
opes accipe, desistes à laboribus. Tim. Atqui vos tam plora
ueritis, etiamsi dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes

tum

ὦδε μὴ ἀνθρώπους μισῶ. τοιοῦτοι δὲ τῶν τυφλῶν, ὅστις ἂν ἦ, μὴ ἐπιτρίψαι μοι δοκῶ τῇ ἀξίνῃ. ΠΛΟ. ἀπιόμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς γὰρ Διὸς μανιχοῦ ἐστὶν ἄνθρωπος ὁ μισῶν μοι δοκεῖ καί τι καινὸν ἐπίλοιπον ποιήσειν. ΕΡ. μηδαμῶς σπεύδωμεν, ὦ Πλοῦτων. ἐκεῖνό τοι τὸν τοῦτον ἔστω, μὴ φαῦλόν καταλαβόντας, προσάντης τὸ χωρίον, λάμψαντα τὸν ἥλιον τύχωμεν, μὴ πάντα πάλιν, ἢ ἴσως ἀπόλωμεν τὰ πρῶτα, τὴν ἀνθρώπου δὲ ἀγαθοῦ ψυχὴν, μόνον οὐ τοῦτο ἰδαμονῶν. ΤΙΜ. ἐμοῦ ὑμῶν μηδαμῶς, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι. ἐμοὶ γὰρ ἔστιν ἃ δίκτυα, τὰ δ' ἄλλα ἰδαμονιστός ἐστε, μηδαμῶς μοι πλησιάσητε. ΕΡ. ὅτου, ὦ Τίμων, ἀπαρθήσεται τόνδε φέρων Διὶ μῦθον ἀπόλλων τις, ἐμπεσὼν τῇ μιαρᾷ σου ψυχῇ. ἐμὲ γὰρ οὐκ ἐᾷ μισάνθρωπον εἶναι ὁ Ζεύς, ἀλλὰ τοιαῦτα ἀπ' αὐτῶν ἀεὶ πυνθάνεται· μισόθεον δὲ μηδαμῶς, ὅτου ἐπιμελοῦμαι σὺ τῶν θεῶν. ΤΙΜ.

tum deos, tum homines. Sed hûc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouẽ, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur nõ mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq́, ac manibus obuĩs excipe bonã fortunã. Rursum diues esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatissimus sum, si nemo propius ad me accesserit. MER. Adeone quæso inhumaniter? Hæc ego sæua Ioui refero, atque impmania dicta? Atqui par erat forsitan homines tibi haberi inuisos, vt qui tam multa in digna in te commisissent: deos odio te prosequi, nequaquam erat consentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τιμ. ἀπὸ δὲ μὴ, ὦ Ἑρμῆ. καὶ τῶν Διί, πλείστη χάρις ἐπιμελείας τυδοῖ τὴν πλοῦν ὑπ ἄρ λάβοιμι. Ερμ. τί δή; Τιμ. ὅτι καὶ πάλαι μνείαν ἐποιοῦμαι αὐτῷ οὗτος ἐστιν, ὁ ποιήσας ἡμᾶς τοῖς παράσιτοις, καὶ ἐπιβούλους ἐπαγαγὼν, καὶ μῖσος ἐπιγείρας, καὶ ἀδικαθέας καλαφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀφρύνας, τέλος δὲ ἄφνω καλαλιπὼν ὥσπερ ἀπίστως καὶ πολιτικῶς. ἐβιάσατο δὲ πᾶσιν πόνοις μὲ τοῖς ἀνιηροτάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας πρεσμιτεύσα, τά τε ἀναγκαῖα λάμποντι παρῆκε, καὶ τῶν πολλῶν ἐπαίνων καταφρονεῖν ἐδίδαξεν, ἐξ αὐτῆς ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι βίᾳ, καὶ δείξασα ὅτι ἐν ὁ πλοῦτος ὁ ἡμᾶς, ὃν ὅτι μόνας θαπάσῃ, οὔτε συκοφάντας φοβῶν, ἢ δίκῃ παροξυνθείς, ἢ ἐπιθησιάτης ψηφοφορήσας, ἢ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφιλίᾳ δωσεῖ· ἄρ. ἐρώμενος δὲ ζηλωτὴς ἐν τῷ πόνῳ, τυδοῖ

Tim. At tibi Mercuri, Iouíq; quòd me respicitis, plurimâ equidẽ habeo gratiã: cæterùm hũc Plutũ nequequá recepero. Mer. Quid ita? Tim. Quoniã pridem q̃ innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor, qui me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiũ redderet: demiq; me adeò perfidè ac prodditorie destituerit. Comm R Paupertas optima malo boribus viro dignissimis exercens, mecumq; vere & liberè conuiuens, & quibus opus erat, & suppeditans laboranti, et vulgaria ista docuit cõtemnere: effecitq; mihi vitæ spes omnes ex meipso pendêre, demonstrans quæ nam essent opes veræ meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque conciator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs quæ eripere. Itaque iam pallidus effectus ob laborem,

dum

dum hãc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquã eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam venisti viam rem metiens, recurre, vnà tecum Plutum abducès ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ eiulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad eiulandũ sunt accõmodi. Quin tu iracũda pueriliáq; ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reiicienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum proœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἁπάντων αἴτιός σοι καθίσταμαι, τιμῶν, καὶ προνοίας, καὶ σεμνότητος καὶ τῶν ἄλλων τρυφῶν. πεποίημαι δέ σοι καὶ ἀοίδιμος ἐν μέλεσι καὶ ᾠδαῖς, καὶ πανηγύρεσι. ἃ δὲ τις ἀχαριστήσων ἐν τοιούτοις πάσχουσιν, ἀνιᾷ καὶ ἐμέ σοι. μάθοις δ' ἂν αὐτὸς ἀδίκημα τὸ ἐμὸν εἰ, διότι μὴ ἄτοπος ἀτίμως ὑπέβαλλον ἀνδράσι καταράταις, ἐπαινοῦσι, καὶ καταγελῶσι καὶ πάντα πόπαν ἐπιβουλεύουσί μοι. καὶ τὸ γε τιλωτὸν ἔρρωσθαι, ὡς προδιδοκᾷ σε τοὐναντίον ἐκ αὐτὸς ἐγκαλέσαιμί σοι πάντα πόπαν ἀπιστοῦντι ἐμοὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ μιφαλλῷ ἐξωθοῦντι τῆς οἰκίας. διὸ ἀρούμην ἀντὶ μαλακῆς χλαμύδος, ταύτῃ πλὴν δικαιοτάτῃ σοι πρᾳεῖαν ἐπιθεῖναι. ὥστε μάρτυς ὁ ἑρμῆς ἐνθοῖ, πῶς ἐκεῖνον ἐγὼ Δία μὲν ἔκαμνον παρὰ σοί, ἕτω δυσμενῶς μοι προσφερόμενον. ΕΡ. ἀλλὰ νῦν ὁρᾷς, ὦ πλοῦτε, οἵῳ ἤθει γεγένηται; ὡς θαῤῥῶν ξυνδιάτριβε

quarumq; rerum tibi exitiorum auctor, opifexq; auctoritatis, præsidētiæ, coronarum, aliarum item voluptatum. Mea opera conspicuus etas, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execrandis suppeditaris, qui te mirabātur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditū desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quū ipse sim modis omnibus à te reiectus, præceptisq; exactus ædib'. Vnde pro molli chlamyde sagū istud charissimum tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere louem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem

ταῦτα δὲ ἔασ. σὺ δὲ μὴ σκάλλε, ἀλλ' ἄχου· σὺ δ' ἤδη τὸν θησαυρὸν ὑπαγαγὼν τῇ ἀλύσει ὑπανάσυρε. ἀκούσεται γάρ, ἐὰν καλῇς. ΤΙ. Τίμων, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις ἀναστρεπτέον. τί γὰρ ἂν μὴ καλοῦντες, ὁπόταν οἱ θεοὶ βιάζωνται λέγειν, ὡς οἷα φαντάσματα ἐμβαλοῦσι τὸν ἐμοὶ δεδημοσιωμένα διάγοντα, χὐδὲν ἄρα τοῦτον λήψομαι δῆλον ἀδικήσας, μὴ τοσούτας φροντίδας ἀναδέξομαι. ΕΡ. ἴσθι, ὦ Τίμων, ὅτι μὲ, μὴ ἀχάριτον ἔδ, καὶ ὑπὲρ οἷόν ἔστιν ὅμως εἰ ἐπάνοδον ἐπὶ σὲ ἐμέσαγον ὑπὸ τῶν φθόνων ὑπὸ τῶν Ἀττικῶν, ἐς ὃ ἐφανὲν ἀναπλήσωμι. ΤΙ. ὁ δὲ ἀναπλοῦς, ὡς ἐοικε, τοιοῦτόν τι ἔσται· ἐγὼ γὰρ ἐκ τῆς ἀρωγῆς τῶν ἰόντων σύνοιδα μὲν ἐμαυτῷ οὐδὲν ἐπιλελησμένος, ἀναπέμψω γάρ σοι τὸν θησαυρὸν ἀναλαβών. μέτεισι γάρ. σὺ δὲ τὸν θησαυρὸν χωσον, ἀπάνυδρον Τίμωνι τυτθῷ, καὶ τάραχε σκαπτὶ ἀναλίσκ. σκάλλε, ὦ Τίμων, βαλάνει κατάφορον· ἴτω δὲ

dinem age. Tu verò fode ita vt facis. Tu interim thesaurum sub ligonem adducito. Audiet enim, si tu accersieris. TI. Parendum est, Mercuri, rursusq; diutescendum. Quid enim facias, quum diù compellant? tamen vide in quas turbas me miserum conijcies: qui quidem quum ad hunc usq; diem felicissimè vixerim, tantum auri repentè sum acceptus, nihil commeritus mali, tantumq; curarum susceptus. MER. Sustine Timon mea gratia, tametsi grave est isthuc, atque intolerandum, quòd videlicet palpones illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò superata Aetna, in cœlum reuolauero. PLV. Abijt ille quidem, sicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: siquidem digressus Thesaurum ad te transmittam. sed feri fortius. Tibi loquor Auri thesaure, Timoni huic audiens esto, ofsurg; tenuet crumendum. Fode Timon, altius impingens.

ἐγὼ ὑμῖν ἀποτίθεμαι. Τί. ἄγε δή, ὦ Δίκτυμα, νῦν μοι ἐπίρρωσον σαυτὴν, καὶ μὴ κάμῃς ἐν τῷ βαθέως τὸν θησαυρὸν ἐς τοὐμφανὲς πρὸς ἀνομένη. ὦ Ζεῦ τρισὶν, καὶ φίλοι Κορυβάντες, καὶ ἱμᾶς λιβάδων, οἵου χρυσίου ὄζομεν, ἢ μου ὄνταται ταῦτα ὄνειδος γοῦν, μὴ ἄνθρακας ὕφαι ἀνορύττομεν. ἀτὰρ μὴν χρυσίον ὄζειν ἐπίσταμαι, καθαρὸν, βαρὺ, καὶ πάνυ πρόδηλον ἀφόδισμα. ὦ χρυσὲ, λαμπρὸν μὲν καὶ βροτοῖς. αὐθόμην γὰρ πῦρ ἄντι ἀστραπῆς καὶ νυκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἐλθὲ, ὦ φίλτατε, καὶ ἱμερώτατε. νῦν πάθομαί τι καὶ Δία ποτὲ γενέσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν παρθένος ἀναπεπταμένοις οἴκοις ὑποδέξαιτο ἄντα καλὸν ἱμάτιον ἀστράπτοντα; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθήματα, ὡς ὀλίγα ἄρα ἦτε ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνος πλοῦτον, ὃν οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Πέρσῶν ἴσος.

ὦ Δίκτυ-

Cæterùm ego à vobis digredior. TIM. Age iam, ô ego, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, & mici Corybantes, vae lucrifer Mercuri, vndenam auri tantum? Numsomnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrecta. Atqui aurum profectò est insigne, fulmen, grave, & affectu multo iucundissimum. Pulcherrima aurum faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in more ardes, noctesq; & dies renides. Ades ô mihi charissimum desideratissimumq. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim auris esse factũ. X. Etenim quæ tãdem virgo nõ exporrecto sinu vsqueadeò formosum amatorẽ excipiat per tegula illapsum? O Mida Cræsée, ac munera Delphico in templo dicata, vt nihil crateſi cum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini; cui ne Persarũ quidem rex par est.

Oligo,

Ὀλίγα, ἢ ταῦτα λιφύρια, ὑμᾶς ἢ τῷ Πανὶ τούτῳ ἀνα θέντα καλόν. αὐτὸς δ' ἐμὲ πόῤῥω ποιήσω τοῦ ἰσχατιᾶς, ἀγρίου οἰκοδομησά μενος καὶ φυτεύσας μόνος ἐμαυτῷ ἱκανὸν ἐνδιατρῖψαι, τὸν αὐτὸν καὶ τάφον ἀποθανόντι ἕξειν μοι δοκῶ. διὰ ταῦτα ἢ ταῦτα, καὶ γνώμοσιν τίθεσθε τὸν ἐπίλοιπον βίον, ἀμιξίαν πάντων, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ ἀπραγμοσύνην. φίλος δ' ἐμοὶ μηδείς, εἰ μὴ ταῦρος, εἰ ἵππος βοῦς τε καὶ σκύλαξ· καὶ τὸ σιδηροῦν δακρύσαι, εἰ ἐπιτρέψαι λιμῷ, πλανᾶσθαι, καὶ διψῆν ἐμοὶ ἔστω. καὶ ἀπόλοισθε πάντες ὅσοι κόλακες, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ πᾶν μιαρόν τινι αὐτῷ, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδω μόνον, ἀφροδὰς ἐμῷ ἔμπρα, καὶ ὅλως ἀνδράντων λιθίνων, ἢ χαλκῶν, μηδὲν ἧσσον ἀφροδίτου, καὶ μίσει λύσσης ἀλγήσεται παρ' αὐτῶν, μᾶλλον σπουδὰς σπεύδοντα. εἰ ἐρωμία δ' ὅρος ἔσω πᾶς αὐτός.

φυλί-

Oligo & sagum charissimũ, vos huic Pani suspendi commodum est. At ego quam maximè semotum mercatus agrum, turriculáq; seruandi auri gratia constructa, vni mihi affatim vixero: sepulchrum itẽ inibi mihi defuncto parare est sententia. Hæc igitur decreta sunto, placitaq; in reliquum vitæ: seiunctio, ignorantia, fastidiũ erga mortales omneis. Porrò amicus, hospes, sodalis, aut ara misericordiæ, meræ nugæ. Tum cõmiserari lachrymantem, suppeditare egentibus, iniquitas, ac morũ subuersio: at vita solitaria, qualis est lupis, vnus sibi amicus Timon, cæteri omnes hostes, & insidiarum machinatores. Cùm horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt si quem aspexero duntaxat, inauspicatus sit ille dies. In summa, non alio nobis habeantur loco, quàm signa saxea, æreáve: neque fœciam lem ab illis missum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus esto. Cæterùm tribules,

φυλέται ζ, καὶ φράτερες, καὶ δημόται, καὶ ἡ πατρὶς αὐτὴ, ψυχρὰ καὶ ἀναφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀνθρώπων ἀνδρῶν ἀλοτριώματα. πλουτείτω δὲ Τίμων μόνος, καὶ ἀπροσδόκητα ἁπάντων. καὶ φυσάσθω μόνος καθ' ἑαυτὸν, ἀσπασάμενος καὶ ἀποβαλὼν ἀπὸ φορτικῶν ἀσυμφωνιῶν, καὶ θοίνας θοίνατι, καὶ δωρεὰς μόνος ἀνῶν γάμων καὶ ὁμορροιπαίων τ ἄπων. καὶ ἅπαξ ἀπὸ ἀξιόλογον λιθόχθονα, καὶ ἀπὸ ἀρθανάτων, καὶ αὐτῷ στέφανον ἐπιτηδείων. καὶ ὄνομα μὴ ἴσω ὁ μισάνθρωπος ἥλιον. τὰ δὲ πρόπυλα γνωρίσματα, ἀνσκολία, καὶ τραχύτης, καὶ σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. ἃ δέ τινα εἴδοιμι ἐν πυρὶ ἀμφιθαλέσμορον, καὶ σβέσαι ἐπειγόμενα ἐπιτιθέντα, πίττῃ καὶ ἐπαλοιφῇ κατασβεννύοντα. καὶ εἴ τινα δ' ἐκπνέοντα ὁ ποταμὸς ἁρπάσειεν, ὁ δὲ τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δίψαι, ὠθῶν καὶ ἴδιον ἐπὶ κεφαλὴν βαπτίζοντα, ὡς μηδ' ἀνακύψαι λαμπάδιον· ὅτω δὲ ἂν πλὴν ἑαυτοῦ ἀρκῶ

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes: solus ipse se cùm oblectetur, liber ab assentationibus, & onerosis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibiipsi vicinus, sibi particeps, exequiens sese ab alijs. Ac semel decretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quàm Misanthropi, id est, hominum, osoris. Morum autem nota, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere. rursum si quem flumen vndis absturlerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit enicare; hunc ad modum par pari relatu-

ἐξηλέσατο. ἴσως δὲ καὶ ὁ Τίμων ἐτέλεσε νόμον Τίμωνα Ἐχεκρατίδης ὁ Κολυττεὺς, ἐπιψηφισαμένης τῆς ἐκκλησίας Τίμωνα· ὁ αὐτὸς, ἄγε, ταῦτα ἡμῖν διάθου, καὶ ἀνθημῶν ἐμμένομεν αὐτοῖς. καλῶς ἔσται δὲ μετὰ πολλῆς ἡμῶν εὐπορίας ἅπαντα γνῶναι πᾶσι ταῦτα γενόμενα, διότι ἐκπεπλήρωται ἀγαθῶν. ἀλλὰ τί τὸ θόρυβος ἐκεῖνο; καὶ τί τοῦτο φῶς ἅμα καὶ τραχὺς καὶ ταραχώδης ἐπισείεται λιπονυμφοι, καὶ μυρωδιῶντες, ἃ οἶδα ὅθεν ὀσφραινόμενοι χρυσίου. πότερον οὖν ἴωμεν ἢ μένωμεν τοῦτον ἀναβάντα σὺν τοῖς λίθοις ἐξ ὑψηλοῦ ἀκροβολισόμενοι; ἢ τί γνῶμεν ποιοῦντες, ἀσφαλῶς αὐτοῖς ἐμπεσούμεθα, ὡς πλέον ἀνιῶντες προσόντες; ἢ οἶμαι καὶ ἔμοιγε. ὅπως δὴ ἀκριβωμεθα ἕκαστα. ἀπίωμεν ἐπὶ τοῦτον. φίλε ἑταῖρε ὁ πρῶτος αὖ οὗτός ἐστι; Γναθωνίδης ὁ λάλαξ, ὁπόθεν ἔρανον ἀπήγγελταί μοι ὀρίξας τὸν βόθρον, εἰδὼς ὅτι παρ' ἐμοὶ πολλάκις ἐμεμάκει. ἀπ' οὖν γε ἐνοίησεν ἀσκόρδων, ὀμόσειε δὲ καὶ τὸν ἄπορον.

relaturus est. Hãc legem Timon tulit Echecratides Colyttensis, & concionis subscripsit suffragijs idem ille Timon: Age hæc decreta sunto: hæc fortiter tueamur. Cæterùm magno emerim vt id omnibus innotescat, quòd opibus abundo: nam illa res illos præfocauerit. Sed quid illud? Hem, quæ trepidatio? Vndiq; concurrunt puluerulenti atque anheli, haud scio vnde aurum odorati. Vtrum igitur hoc conscenso volle saxis eos abigo, è sublimi deiaculans: an hac tantum in re legem violãbimus, vt semel cum illis cõgrediamur, vt magis angantur fastiditi, repulsiq; ? Ita satius esse duco. Itaq; restemus, quo illos excipiamus. Age prospicia. primus eorum iste quis est? Nempe Gnathonides adulator, qui mihi nuper cœnam petenti, funem porrexit, quũ apud me sæpenumerò solida dolia vomuerit. Sed bene est quòd ad me venit: nam primus omnium vapulabit.

GNA-

Γνα. οὐκ ἐλογον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοί; χαῖρε Τίμων ὡμορφότατε, καὶ ἁδιστε, καὶ συμποτικώτατε. Τι. νὴ τὸν οὐ γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁρπαγίστων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἀπωλεστάτε. Γνα. ἀεὶ φιλοπόμπων σὺ γε. ἀλλὰ πῆ τὸ συμπόσιον; ὡς ἔοικέ τι σὺ ἄθυμα ἢ νυοδιλάτερον διθυραμβῶν ἥκω λομίσων. Τι. νὴ μὲν ἐλεγεῖά γε ἄττα μάλα πρέποντα τοῖς τοιούτοις ἀνδράσιν. Γνα. τί τοῦτο; παίδες ὦ Τίμωνος, μύτρομα, ὦ Ἡράκλεες. ἰὴ, ἰὴ. πεκαλοῦμαί σε τραύματος ἐς Ἄρεος οὐλόμον. Τι. νὴ μὲν ἄρ γε μικρὸν ἐπιῤῥαλιώσει, φέρε τάχα πεπαλάσω μι. Γναθ. μυλαμῶς, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ τραῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπάσας ἢ χρυσίου. λεανῶς γὲ ἰσχαμόν ἐστι τὸ φαρμακον. Τι. ἔτι μᾶλλον; Γνα. ἄπαμι, σὺ δ' οὐ χαιρήσας ἔτω σαυτὸν ἐν χρυσῷ γνόμενον; Τι. τίς οὗτός ἐστιν ὁ πρόσω, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιά-

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominũ perditissime.* GNA. *Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouum tibi adfero cãtilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos cenes admodum miserabiles, ab doc docti? ligone.* GNA. *Quid istuc? Feris ô Timõ? Atteſtor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areo pagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cũctere paulisper, mox cædis me reum ages.* GNA. *Nequaquam: quin tu plane vulneri medere, paulo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiam manes?* GNA. *Abeo. At tibi malè sit, qui quidam ex viro cõmodo tam*

sæuus factus sis. TI. *Quis hic est q accedit recaluaster ille Philiades,*

Φιλιάδης, κολάκων ἀπάντων βδελυρώτατος. οὗτος ἢν τὸ παρ' ἐμοῦ ἀργύριον ὅλον λαβών, καὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα δύο τάλαντα μισθὸν ἐπαίνου, ἐπειδή με ᾖσεν μόνον, πάντων σιωπώντων, μόνος ὑπερεπήνεσεν, καὶ μουσικώτερον ἐδόκει τῶν ἄλλων, ἰατρὸν δὲ τὸν Δημώνακτα μεταπεμψάμενος, ἐκέλευσε θεραπεύειν με, καὶ πολλὴν ἐποιεῖτο σπουδὴν ὑπὲρ τῆς ὑγιείας. ΦΙΛ. ὦ τῆς ἀναισχυντίας. νῦν Τίμωνα γινώσκεις; νῦν Γναθωνίδης φίλος καὶ συμπότης ἐγένου πρώην ἀπόντος οὗτος ἀχάριστος ὤν. ἡμᾶς δ' οἱ πάλαι ξυνήθεις, καὶ ξυνήβησαι καὶ δημόται, ἅμα μειρακίσκοις, ὡς μὴ ἐπιγνῷ λοιπὸν μηδ' ὁπωστιοῦν, ὃ λέγεται, καὶ ὄπας τὸν μηρὸν ὄντας λόλακας φυλάξῃ, ὃν ἐνὶ τῷ πανδήμῳ μόνον τὰ ἄπια ἢ λοιμώττειν ἐᾷ διαφέροντας, ἐπεὶ ἔτι ὑποψία τῶν νῦν ἐδίνει. πάντες ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ δὲ τάλαντόν σοι ἐμίσθωσα,

Philiades, assentatorũ omnium execratissimus. Hic cũ à me solidum acceperit fumadum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis pramium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deierans me vel coloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curã ageret) plagas etiã egregius ille vir impegit. PHI. O impudentiam: nunc demum Timonẽ agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Enimuero habet ille digna sa, quãdoquidem immemor eſt, atque ingratus. At nos qui iam olim cõuictores fumus, æquales ac populares: tam mennmodeſtè agimus, ne insilire videamur. Salue here. Fac vt iſtos adulatores sacrilegos obſerues, qui nuſquam adſunt, niſi in mensas præterea à coruis nihil diſferunt. Neq poſthac huius ætatis mortalium vlli fidendum eſt. Omnes ingrati & ſceleſti. At ego quum tibi talentum adducerem,

μίσθωρ, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ λοιπὰ πράγματα χρῆσθαι, καὶ ὁ λόγος ἤδη πλησίον ἦλθε ὡς πλουσίῳ τινὶ πλοῦτον. ἵνα δὴ τοῦτο καὶ σὺ γνῷς ἅτε θεὸς ὤν, ἐκεῖνος ἔφησε τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὅτι μὴ ὃν Νέστορα τὸ δίκαιον πρᾶττόντας ἄν. Τίμ. ἴσως ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πολλὰ δὴ καὶ πρόσεισθ', ὡς μὴ οὐ συμφρονήσομεν τῇ δίκῃ. Φι. ἄνθρωποι, λοιδορία ἡ ὑμῶν ὑπὸ τοῦ ἀχθέσθαι, διότι τὰ συμφέροντα ὑπεθέμεθα αὐτόν. Τί. ἴδε πρὸς Θεοῦ οὗτος ὁ ῥήτωρ Δημέας κατέρχεται, φάσκων ἐμὸς χρῆν ὢν τῇ δίκῃ, καὶ συγγενὴς ἐμοὶ τὸ δεύτερον. οὕτω ἐκκαίδεκα παρ' ἐμοῦ τάλαντα μισθὸς ἡμέρας ἐπὶ τῇ πόλει, κατεδεδίκασο δέ, καὶ ἐδεδίεσ, καὶ ἐφοβοῦ, καὶ ἐπείθου, ἐνοάμην αὐτῷ, ἐπαθὼν πρόθυμα ἔλαχες ἀπέρεχθείδαι φυλῇ δραχμὴν τὸ θέλειν, καὶ γὰρ κατοῦθον αὐτὸ γιγνόμενον, ἐκ ἔφη γνώσεσθαι πολίτην ὄντα μου. Δη. χαῖρε, ὦ Τίμων, τὸ μίσθωμα

ducerem, quo posses ad ea quæ velles vti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admonituros te: quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeò prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te digne comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi commutum est ab hoc ingrato, propterea quòd cum ea quæ in rem illius erant, admonui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabulas dextra gestãs, aitq; se mihi cognatum esse. Hic vna die de meo Z sedecim talenta ciuitati dependit: nam damnatus erat, ac vinctus. at quò soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset, vt Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiès, id quod ad me redibat, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum

τὸ μέγα θρόνος τ' ἐγγύς, τὸ ἔρεισμα τ' ἀθηναίων, τὸ πρόβλημα τ' ἐκκλησίας. ἢ μὲν πάλαι σοι ὁ δῆμος ξυναγωνιῶν, ἢ δὲ βουλὴ ἀμφότερα πεπαύκασι. πρότερον δ' ἄκουσόν σου ψήφισμα, ὃ Τίμων σε γέγραφα. ἐπειδὴ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδου Κολυττεύς, ἀνὴρ ἐ μόνον καλὸς κἀγαθὸς, ἀλλὰ καὶ σοφὸς, ὡς οὐκ ἄλλος ἐν τῇ Ἑλλάδι, παρὰ πάντα χρόνον ἀεὶ τὰ ἄριστα πράττων τῇ πόλει· σχέτλιος δὲ ὢν, καὶ πάλαι, καὶ τὸ πρόσθεν ἐν ὀλυμπίαις μιᾷ ἁμίλλᾳ, καὶ τελείᾳ ἅρματι, καὶ σωφρονέστατα πολιτεύ. Τί ἂν ἐκ ἰδιάρυσι ἐγὼ πάντων ἂς ὀλυμπιάδ. Δη. τί οὖν; θεατὴς ἤκουσ' τὰ τοιαῦτα ἢ πολλὰ προσῆλθον ἄμεινον. καὶ εἰσῆλθόν ποτ' ἐγὼ τῆς πόλεως πρὸς Ἀχαρνέας, καὶ κατέκοψε Πελοποννησίων δύο μοίρας. Τίμ. πῶς; ἐγὼ γὰρ τὸ μὲν ἔργον οὐκ, οὐδ' παρεγράφην ἐν τῷ καταλόγῳ. Δη. μέντοι τὰ περὶ σαυτοῦ λέγεις, ἡμᾶς δ' ἀγνοεῖν ἄρ

præcipuum generis tui præsidiū, fulcimentū Atheniensium, defensaculū Græciæ. Profectò iamdudū te populus frequens & vtraq; curia operitur. Sed prius decretū audi, quod de te cōscripsi: Quandoquidē Timō Echecratidæ filius, Colyttēsis, vir nō modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. meruisse: tum autē in Olympicis vicit pugil, & luctā curſúq; die eodē, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. *At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi.* DEM. *Quid tum? spectabis posthac. sed ista communia addisse satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium duas acies concidit.* TIM. *Qua ratione? quippe quī nec vnquā arma gesserim, neq; vnquā militiæ dederim nomē.* DEM. *Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-*

ὁσι ἂν ἄνηβῆ ἀμνημονεῦντες. ἔτι δὲ καὶ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ στρατηγῶν, ὑ μικρὰ ὠφέλησε τὴν πόλιν. ἐπὶ τέλοις ἅπασι διέλυσε τὴν βουλὴν, καὶ ὧν ἤμην, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ κατὰ φυλὰς. καὶ οἷς ἤμοιρε λίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσοῦν ἀνασῶσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὸν ἀθλωδῆ ἐν τῇ ἀκροπόλει, λιφανηδὸν ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀκτῖνας ἐπὶ τῇ λιφάνῃ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀνακηρυχθῆναι τοὺς στεφάνους σὺν μύρῳ διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. ἀχθῆναι γὰρ δὴ αὐτὸν ἐν τῷ μύρῳ τὰ διονύσια. ἔστι τοίνυν ῥήτωρ Δημέας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ ἀγχισυνὺς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὤν· καὶ γὰρ ἐπιτήδειος ὁ Τίμων, καὶ τἆλλα ἅπαντα ὁπόσα ἂν οἱ φίλοι, τοιγὰρ σοὶ δώσει τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν ἥρω τοῦτον βουλόμενος ἀγαγεῖν παρὰ σὲ, ὃν ἐπὶ τῷ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ὠνόμακα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημέα, ὃς οὐδὲ γυναῖκας, ὅσα

gratiæ futuri sumus, nisi meminerimus. Præterea in scribendis plebiscitis, & in cõsultationibus, & in administrandis bellis nõ mediocri utilitatẽ attulit reipub. His de causis omnibus visum est curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, cõmuniter vniuersis, aureum statuere Timonẽ intra Palladem in arce, fulmen dextera tenentẽ, radijs tẽpora ambientibus: vtq; septem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionysijs per tragœdos nomen promulgentur. Siquidẽ hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragiũ Demeas orator, propterea quòd cognatus illius proximus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi suffragiũ. Sed vtinam & filium meũ ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM.

Qui potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam, quantum

ἔσται γε καὶ ὑμῖν ἀδίκημα; Δη. ἀλλὰ γαμῶ, ἢν διδῷ θεὸς ἐτήσιόν τι, καὶ παιδοποιήσομαι. καὶ τὸ γενησόμενον (ἄφ' ὧν ἔφην) Τίμωνα ἴδιόν μοι καλῶ. Τιμ. ἐκ οἴδα ἃ γαμήσεις ἔτι, ὦ οὗτος, τηλικαῦτα παρ' ἐμοῦ πληγὴν λαβών. Δημ. οἴμοι. τί ἔστι τοῦτο; τυραννίδι Τίμων ἐπιχειρῶν, καὶ τύφλας τὰς ἀκοὰς ἔχων, ὁ λαβὼν ἐκάτερος, ἐκ δευτέρου; ἀλλὰ δίκας ἐν τάχει τιθεὶς λέγω, τάττε ἅμα, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἀπ' ἐκ ἐμπέπρησας, ὦ μιαρέ, ἡ ἀκρόπολις. ἔστι δῆλον ὃ συνεφαντῶν. Δη. ἀπὸ καὶ σπάτας, τὴν ὀπισθόδομον διορύξας. Τίμ. ὁ δὲ φυλὴ ἐκ οὗτος. ὥστε ἀπίθανά σε καὶ ταῦτα. Δη. διωρυχθήσεται μὲν ὕστερον, ἔλθῃ δὲ οὐ τοῦτο τὸ ἐν αὐτῷ ἔχον. Τίμ. ἐκοῦν καὶ ἄπλῶν λάβοιμι. Δη. οἴμοι τὸ μετάφρενον. Τίμ. μὴ λίαν ἀχθοῦ, ἅπασιν γὰρ οἱ καὶ πρίν. ἐπεὶ γλοιὸς πάμπαν πάθοιμι, δύο

quantū nobis a ſolite licuit? DEM. At ducā nouo ineūte anno, ſi Deus permiſerit, liberiſq; operā dabo. Tum quod erit natū (erit aūt naſculus) Timonē nūcupabo. TIM. An vxorem tu ſis ducturus, equidem haud ſcio, tanta à me plagā accepta. DEM. Hei mihi: quid hoc eſt rei? tyrannidē Timō oecæptas? pulſaſq; eos q̄ ſint ingenui, ipſe nec ingenuus planè, nec ciuis? verūm propediem pœnas daturus, cū aliȳs nominibus, tum quòd arcē incenderis. TIM. Atqui nō cōflagrauit, atx, ſceleſte, proinde palàm eſt, te calumniatorē agere DEM. Verūm effoſo ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effoſſum iſthuc, vnde ne hæc quidem probabiliter abſite dicuntur. DEM. Verūm effodietur poſthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, poſsides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei ſcapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidā. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,

δύο μὲν Λακεδαιμονίων μοῖρας καταπάσας ἄνοπλον, εἰ μὴ μιαρὸν ἀνθρώπιον μὴ ἐπιτρίψας. μάτην γὰρ ἄν ἄλλῳ τῳ νικήσας ὀλύμπια τοὺξ, τῷ πάλιον. ἀλλὰ τί τοῦτο; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ὃ μὴ ἔμοιγε ἔπεται τὸν πώγωνα, τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βραθυνόμενός τι πρὸς αὐτὸ ἔρχεται, τιτανώδη βλέπων, ἀνασοβημένῳ τῷ ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόμῳ, Αὐτοβορίας τις, ἢ Τείτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραψεν. οὕτω ὁ τὸ σχῆμα σεμνὸς, καὶ λόσμιος τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τῷ ἀναβολῇ, ἕωθεν μυείσθαι δοκῶν περὶ ἀρετῆς λεξίων, καὶ τὴν ἡδονὴν χαρόντων καταγορῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπειδὴ καὶ σάμψων ἀφίκοιτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ πᾶς μεγάλῳ τῷ κύλικα ὁρίξασθαι αὐτῷ (τῷ ζωροτέρῳ δ' χαίρει μάλιστα) καθάπερ τὸ Λήθης ὕδωρ ἐκπιὼν, εὐαναίσθητα ἐπιδείκνυται τοῖς ἑωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, προαρπάζων ὅσπερ ἐκεῖνος τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραγκωνιζόμενος, καὶ ἐρύκων

si quū inermis duas Lacedemoniorū acies fuderim, vnā scelestū hominē nō protriuero. Tum frustra vicerim in Olympijs & pugil, & pancratiastes. Sed quid hoc? annō philosophus Thrasycles hic est? Profectò ipse est, promissa barba, subductis superciliis, & magnū quiddā secū murmurās accedit, & Titanicū obtuens, cæsarii per scapulas fluentē ventilans, aliter quidā Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, incessu moderatus, amictu modestus, manè mirū multa de virtute disserit, damnans eos qui voluptate capiūt, frugalitatē laudās: at vbi lotus ad cœnā venit, puerq; ingentē illi calicem porrexit (meraciore aūt maximè gaudet) perinde vt Lethes aquā ebibens, à diuturnis illis disputationibus diuersissima quæ sunt, exhibet, dum milui instar præripit obsonia, & proximū cubito opposito arcens, mensa

to in-

ρῦπος τὸ γύαθον ἀνάπλεως, λυ
πηδὸν ἐμφορούμενος, ἐπιπεκυ
φὼς, καβάπερ ἐν τοῖς λοπάσι
πλὴν ἀριστίνδην ὑρῶσαν πρόθυ
μον, ἀκριβῶς τὰ πύβλια ὀφθαλ
μῷ ἀποσκώπτων, ὡς μηδὲ ὀ
λίγον τῶ μυσταξῶ λαλαλίσοι.
μεμψίμοιρος δὲ, ὡς τὸν πλα
κοῦντα ὅλον, μὴ σὺν μόνος τ
ἔπαθεν λάβοι, ὅτι πέρ λιχνείας
καὶ ἀπληστίας ὄφλει. μίθυ
σος, καὶ πάροινος, ἐκ ἄχρις
φόλης καὶ ὀρχηστὴς μόνον,
ἀκὰ καὶ ἀοιδοείας, καὶ ὀργῆς πρὸ
σάντι, καὶ λόγοι πομποὶ ἐπὶ τῆ
κώμοις, τότε δὴ καὶ μάλιστα πε
ρὶ σωφροσύνης καὶ κοσμιότη
τος. καὶ ταῦτα φησὶν ἤδη τοῦ
τῶ ἀκράτε πορίσας ἴχνος,
καὶ παραυλίζων γοῦς, ἅτε
ἔμετος ἐπὶ τίβις. καὶ τὸ
γελαστικὸν, ἀράμενοί τινες
ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τῶν συμ
ποσίε τῆς ἀδημονίας ἀμ
φοτέρας ἐπελημμένον, πλὴν
ἔτι καὶ νήφοντα, ἀλλὰ
τῶν ποτέρων παραχορή
σαντ ἄν, ψόφου δὲ ἕνεκα,
ἢ θρα

to interim cõdimentis opple
to, dum canũ ritu ingurgi=
tat, prono incumbens cor=
pore, perinde atq; in patinis
virtutem inuenturũ sese spe=
ret: dumq; vsqueadeò dili=
gẽter catinos extergit indi=
ce digito, vt ne paululum
quidè reliquiarũ sinat ad=
hærere, nunquã non queru=
lus, tanquã deteriorẽ partẽ
acceperit, vel si totam pla=
centam aut suem solus om=
nium accipiat: qui quidem
edacitatis & insatiabilitatis
est fructus, temulentus, vi=
nóq; bacchatus, nõ ad can=
tum modò, saltationemq;,
verùm ad cõuicium vsq; &
iracundiam. Adhæc mul=
tus inter pocula sermo (tum
enim vel maximè) de tem=
perantia, sobrietatéq; : at=
que ista quidem loquitur,
quum iam à mero malè af=
fectus, ridiculè balbutit.
Accedit his deinde vomi=
tus. Postremò, sublatũ eum de
conuiuio efferũt aliqui, am=

bobus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui me
obrius quidem vlli primarium cesserit, vel mendacio,

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀπὸ τῆ κολάκων δὲ τὰ πρῶτα, τῆ ἐπιορκῆ πρόχειρότατα. καὶ ἡ χοηλεία πρηγᾶται, τῆ ἀναισχυντία παρομαρτῆ, καὶ ὅλως πάνδωρον τὸ χρῆμα, τῆ παντα-χόθεν ἀκεδὴς, τῆ ποικίλως ἐν-τιλὶς. οἰμώξεται δι' ἀργύριον ἐκ ἂς μακρὰν χηνὸς ὤν. τί ἦδε; πα-πᾶ, χρόνι Θρασυκλῆς. Θραξ. ὑ κα-τὰ ταὐτὰ, ὦ Τίμων, δεῖς ποιοῖς τόδε ἀφῖγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτόν σε τεθη-πότα, ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ λήπων πολυτελῶν ἐλπίδι συνδιαβαίνοντες, ποικίλῳ τῷ κολακείᾳ ἐπιλαξόμενοι πρὸς ἄνθρα, οἷόν σε ἁπλοϊκὸν, τῆ τ' ὄντως κοινωνικόν. οἶδα γὰρ ὡς μάζα μὴ ἐμοὶ λάπανον ἱκανὸν, ὄψον δ' ἢ ἅλισιν θυμὸν, ἢ λάφυ-ρον, ἢ ἅπαξ τρυφῶν ὀλί-γον τῶν ἀλῶν. ποτὸν δ' ἢ ὑπ-ηνάρουν. ὁ δ' πίθων οὖν-τος, ἢς βάλῃ πορφυρίδ' ἀ-μάνων. τὸ χρυσίον μὴ γὰρ, ἔ-φη τιμιώτερον τῶν ἐν δεῖς ἀγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκεῖ. οὐ δ'

vel confidētia, vel auaritia. Quin & inter aſſentatores primas tenet. Peierat promptiſsimè, anteit impoſtura, comitatur impudentia. In ſumma, prorſus admirandū quoddā ſpectaculū eſt, omni ex parte exactū, varieq; abſolutū; proinde non eiulabis clarius videlicet, quum ſis modeſtus. Quid hoc? papae: tandem nobis Thraſycles? Thr. Non hoc animo adtuli venio Timon, quo pleriq; iſti, qui nimirū opes admirati tuas, argēti, auri, opiparorum conuiuiorū adducti ſpe cōcurrunt, multaq; aſſentatione deliniunt te: hominem videlicet ſimplicem, facileq; impertientē id quod adeſt. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnā ſatis eſſe, tum opſonium ſuauiſſimū, cepe aut naſturcium: aut ſi quando lubeat lautius epulari, puſillū ſalis. Porrò potū fons Athenis noue ſaliens venis, ſuppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurū nihilo magis apud me in pretio eſt, quam calculi qui ſunt in littoribus.

Sed

αὖ ἢ αὐτῆ χάριν ἰσάλλω, ἵνα μὴ ἀμφοτέρους σε τὸ κάκιστον τῶν ἀνιαροτάτων κτῆμα ἡ πλοῦτος, ὁ πολλοῖς πολλάκις αἴτιος ἀνηκέστων συμφορῶν γεγένηται· ἃ γάρ μοι πάθοις, μάλιστα ὅλον ἐς τὸν θάλασσαν ἐμβαλεῖς αὐτὸν, ἢ μὲν ἀναχαίτου ἀνθρώπου ἀγαθῷ ὄντα, πολὺν φιλοσοφίας πλοῦτον ὁρᾷν δυναμένῳ, μὴ μέντοι γε ἐς βάθος, ὦ γαθέ, ἀπ' ὄψεως βυθοῦ ἐπιβὰς ὀλίγον πρὸ τῆς ἡμετέρας γῆς, ἐπὶ ὀρῶντος μόνου. εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει, σὺ ἢ ἄπορον πόρον ἀμείνω καὶ τάχιον ἐφόρησον αὐτὸν ἐκ τῆς οἰκίας, πολὺ δ' ὀβολὸν αὐτῷ ἀνῆς ἁπλοῦς ἅπασι τοῖς δεομένοις, ἢ μὴ πᾶσι μὲν τοῖς ἔχουσι, ἢ μὴ πέντε δραχμὰς, ἢ μνᾶν, ἢ τάλαντον. εἰ δέ τις φιλόσοφος ἦν, ἀργυρίου ἢ τιμιωτέρου φόρημα δίκαιον. ἐμοὶ ἢ ἐκεῖνος ἐν ἐμαυτῷ χάριν αὐτῷ, ἐπ' ὄνοις μεταλλῷ τῶν ἑτέρων τοῖς δεομένοις, ἱκανὸν ἐπὶ τούτῳ τὸν πόρον ἐμπλήσας ἐς παράσχοις, ἢ δύο μοι μόνους

Sed tua ipsius gratia huc me contuli, vt ne te subuerteret pessima ista atq; insidiosissima res, opulētia: quippe quæ multis sæpenumero immedicabiliū malorū extiterit causa. Etenim si me audies, pontissimùm opes vniuersas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil sit opus bono viro, quiq; philosophiæ possit opes perspicere. Ne tamē in alitū, ô bone, sed fermè ad pubē vsq; ingressus, paulò vltrà solū fluctibus opertū, me quidem vno spectante. Quòd si hoc nō vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus ejicito, ac ne obolū quidem tibi facias reliquū: videlicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minā, alij talentū. Porrò si qui erit philosophus, hunc æquū est duplam aut triplam ferre portionē: quanquā hoc quidem mihi non mea ipsius gratia postulo, sed quò amicis, si qui egebunt, donē: sat est, si modò peram hanc largitione tua expleueris: ne duos quidem

μιδίμνους χωρῆσαι ἀγχινητικός. ὀλιγαρκῆ γὰρ καὶ μέτριον καὶ ἐν τῷ φιλοσοφοῦντα, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὰ πάρεργα φρονεῖν. Τί. ἐπαινῶ ταῦτα σου, ὦ Θρασύκλες. πρόσγειῶ γε τὰ πάρεργα, ἀλλὰ πρῶτον, φέρε σοι τὸν λιφαλὸν ἐμπλήσω λουδλωνῶν, ἐπιμετρήσας τῇ δικίμνῃ. Θρα. ὦ ἐλευθερία πολύτιμα ἡμῖν νόμοι, ταῦτα ἀκούομεν ἀπὸ τῶν λαοράτων ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει. Τίμ. τί ἀγανακτεῖς, ὦ γαθὲ Θρασύκλες; μῶν παρανόμως σοι; ἢ μᾶλλον ἐπιβαλῶ χοίνικας ὑπὲρ τὸ μέτρον τινὰ φασι. ἀλλὰ τί ἕστηκας; πολλοὶ ξυνέρχονται. Βλεψίας ἐκεῖνος, ἢ Λάχης, ἢ Γνίφων, ἢ ὅλως τὸ σωτάγμα τῶν οἰμωξομένων. ὥστε τί ἂν ἐπὶ τὸν πέτραν ταύτην ἀναβαίην, τὸν μὲν δίκιμναν ὀλίγον ἀναπαύσα πάλαι πονηκῶσαν; αὐτὸς δ' ὅτι πλείστους λίθους ξυμφορήσας, ἐπιχαλάσω πόῤῥωθεν αὐτοῖς; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων, ὑπομενῶ γάρ. Τί. ἀπ' ἂν ἀναμοτί γε ὑμᾶς, ἀλλ' ἄνω τραυμάτων.

dem modios Aegineticos capientē. Nam ꝛ paucis cōtentū modestū̃q; cōuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquā vltra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquā perā expleam, age tibi caput opplebo tuberibus, posteaquā ligone sum mēsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate? TI. Quid stomachāris, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adiiciam vltra mensurā choenices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gniphon, breuiter agmen eorū qui vapulabunt. Itaq; quin ego in ruinem hanc conscendo, ac lingonem quidē iam dudum fatigatum, paulisper interea quiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine peto?

BLEP. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem ô nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autẽ genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ſequebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vtiliſſimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis acquieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epitaphium, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Diꝫ lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligũt hunc Horatij locum, 1. Serm. *-vt quidam memoratur Athenis*
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautũ Euclio.

a O' IVPITER.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictius eſt enim Græcè Ζεύς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit, vel quòd animantibus vitae inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζεὺς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodo enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam aliende accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præeſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταῖρος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἐφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἐφεστίους θεοὺς penates interpretãtur. ἀστραπαῖος, ἀστεροπητής, id eſt, fulgurator. ἀστροπολῆς, κεραυνός, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius ad lit. Ionis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἐριγδοῦπος, *id est, grandisrepus: &* βροντῶν, *id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogas, indeq; fulmina torqueas, tempestatesque & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A consequentibus, & exemplo.* c Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem. item in Philopatre, paulò post initium. & Virgilius Aenedios libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, barbarã (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hoc hominum genere emergere ex inferis certò scias) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperis, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spacioſum aërem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cœlum omne complesset. Nunquam postea tot vrbes diruiæ, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. d Sub mandragora ſtertis.] *Mandragoræ somnifica vis inest, adeò vt enecet etiam largiore potu, si Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & fecandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & sedi immissa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras* αὐθρωπόμορφον *appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominem dicit:*

Quamuis

Quamuis ſemihominis væſano gramine fœta
Mandragorę pariat flores: *Vnde qui ceſſant in negocio ſine officio, dormitantq́, ſub mãdragora dormire, aut multã mandragoram bibiſſe dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demoſthenis laudes, ab illo, inquit, ſolitos excitari Athenienſes, tanquã mãdragora ſopitos. Sic vſus Iulianus in epiſtola quadã ad Calixenã: ὑ φεὐγεται πολλὼ πάνυ μανδραγόρας ἐοικυῖαν, id eſt, An non videtur multã hauſiſſe mãdragoram? Vſurpat & Demoſthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόρας πεπωκόσιν, ἢ φάρμακον ἄλλο τοιῦτον ἐοικόσιν αὐθρώποις. Id. eſt, Similes videmur his qui mãdragoram biberunt, aut aliud ſimile pharmacũ. e* Flagitia cõmittunt.] *Iuris violatores aduerſi. f* Cùm iuuenis adhuc eſſes.] *Ab anteactis. g* Dignũ ſocordia præmiũ.] *A conſequentibus, & euentu. b* Sedebas, cùm tibi cęſaries ab illis circũtonderetur.] *Hic prouerbiali ſchemate σχηματόμενον τὺς πλουτόντας, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Eraſmus. Nam id luſus gratia fieri ſolet ſtupidis, vt eis non ſentientibus cæſaries circumtondeatur. Vſurpat idẽ Lucianus in Pſeudomante. i* Ex pauperrimis diuites reddiderim.] *Deſcendit à generali querela ad ſpeciem. k* Ad extrema redactus cõſilia.] *Epilogus, per exhortationẽ. l* Epimenidẽ quoq;.] *Hiſtoria de Epimenide Cretenſi theologo, extat in Noctibus Gellianis, & apud Laërtium. Is ambulando feſſus, in ſpecum quendam ſubierat, illic obdormiuit: nec experrectus eſt à ſomno ante exactos annos 47. Laërtius & Plinius ponunt 57.*

m Quis hic eſt.] *Perſonæ deſcriptio, & occaſio dialogi.*

n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, ſed parſimonia diuitias retineri. o* Atqui profectò vir.] *Digreſſiuncula in Athenienſium mores & philoſophos continens excuſationem neglecti Timonis. p* Hæc in cauſa.] *Mendacium Iouis. q* Cæterùm de palponibus.] *Alia excuſatio, cur non ſtatim puniat nocentes, iocoſa. r* Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philoſophus Aſiaticus, Xerxis Perſarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab æterna mente architectatrice conditum & ordinatum eſſe, docuit hoc verſu: Νῦς ἦν ἀθρόον πὶ τῶν πάντων ὁμοῦ.*

Quod

Quod eſt: Mens æterna eſt, quę gubernans omnia, omnium eſt cauſa. Quæ profeſſio ſemper laudabilis, tantum inuidiæ ſibi peperit, vt Athenienſes ex ea anſam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promiſſum, interfici voluerint: nullã aliam ob cauſam, quàm quòd deorũ turbam hac profeſſione eum negare indicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunã iuuare.* t Haudquaquã ad iſtũ rediturus ſum.] *Hic inducit Plutũ omnia formidantem, nulliq; fidentẽ. Neq; verò diſſimilem animi habitum opes adferũt diuitibus, cùm cõtrà paupertas ſecura in vtramq; dormiat aurem.* u Quid ita nõ rediturus.] *Detrectatio Pluti, à qualitate perſonæ.* x Num rurſus ad iſtũ.] *Eſt aũt collatio prodigorum & auarorum, oſtendens, verũ vſum diuitiarum in mediocritate vtendi conſiſtere.* y At tu mihi.] *Sordidorum deſcriptio.* z In præſepi canis.] *Vtitur eodem aduerſus indoctum, qui egregios codices incluſos diligenter adſeruet, quos nec ipſe vnquam euoluat, nec alijs euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos qui rebus ſuis nec vtuntur, nec alijs vti patiuntur. Sic habet epigramma ad tinè verſum à Moro noſtro:*

In præſepi canis fœno nec veſcitur ipſe,
Nec ſinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec vtitur ipſe:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellã.] *Amplificat ſimilitudine.* B Tantaliñ morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos ſimile quiddam pati, cuiuſmodi ſolent inter congeſtas opes tenaces iſti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.—

Oſtendit, allegoriam figmẽti ad diuites ſordidos pertinere, quibus adſunt quidẽ bona, verùm ijs frui denegatũ eſt. De Tantali pœnis lege Homer. Odyſſ. 11. & ea quæ in Dipſadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniã Phineus filios ſuos ex Cleopatra ſuſceptos excæcauit, à dijs excæcatus eſt, & harpyia im-*

pyiæ immissæ, quæ cibos & mensam eius turpissimè fœdârunt. Harpyiæ autẽ volucres finguntur fuisse monstrosæ, facie virgineas, vnguibus vultures referẽtes. De his Virg. 3. Aen. D Ceu foraminoso cophino.] id est, tanquã è situla perterebrata, & liquorẽ non continẽte. Alludit ad pertusum dolium Danaidum apud inferos, quarũ fabula hęc est. Belus Priscus Epapho Aegyptio rege Isidis et Telegonij filio natus, genuit Danaum et Aegyptiũ, vnde regio nomẽ accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quę totidẽ Aegypti fratris Danai filijs nupserunt. Danaus verò cùm respõsum accepisset, se à genero interfectũ iri, filiæ monitu patris, factâq; simul cõiuratione, omnes spõsos vnà interfecerũt, præter Hypermnestrã, quæ Lynco viro suo pepercit: à quo Danaus, postquã annos regnasset quinquaginta, interfectus est. Propter quod flagitium Plato scribit Danaides apud inferos has pœnas dare, vt vrnis perstillantibus aquas assiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & inutili labore. Ouid. 4. Metamorph.

Molirique suis lethum patruelibus ausæ
Assiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides vndas.

Huius fabulæ mentionem facit rursus Lucianus in Hermotimo. Item de Dipsadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epistola Galeni ad Cyrtonẽ ad hanc allusit, καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐς Δαναΐδων τὰς ἀμφορέας ἐγχέομεν πίθους. id est: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidũ dolia infundimus. Plautus in Pseudulo: In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus. Catullus:

Dolia virgineis idem ille repleuerit vrnis.

E Cæcum modó.] à Græcis diuitiarũ Deus fingitur. Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis huius domicilium constituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. Bassus apud Theocritũ in Messoribus nõ solùm cæcum esse Plutũ, sed & Cupidinẽ dicit. F Vtroq; claudus pede.] Quibus diuitiæ potissimũ obueniãt: improbis ac stultis videlicet, rarò ac tardè bonis ac modestis. Id quod significare voluit; dum

à Ione

à Ioue clandum & cæcũ exire, & ad ignotos fingis: cũtrà autẽ à Dite alatũ etiã. Lucianus hic imitatus est Aristoph. in Pluto, q̃ cõsimilia quędã de Pluto diuitiarũ deo narrat, qui cæcus quidẽ semp̃ est, at tum demũ clandicãs, quoties ad bonos viros mittit, aliàs pedibus perniciſsimis. G Per somniũ diuites sint] *De votis immodicis. Nã quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicut Micyllus noster diuitẽ se ac prępotentẽ somniat. Et piscator apud Theocritũ in Piscatoribus, somniat aureũ piscẽ. Apud eundem, Ecloga 9. pastor quidã, vim magnã ouiũ, multasq́; capellas. Infimę sortis homines, nonnunquam reginarũ coniugium somniant, inquis Erasmus. Cicer. in Sallust. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapsus.] *Prouerbiũ: piscis est marinus, in portu Lusitano magno numero capitur, ad Lysbonam, & iuxta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. lib. 7. Eustath. in Iliad. ad ξ. & μ. χ. Odyss. Dictus est à παρὰ τὸ θλάω, τὸ θύω, ὅ ἐστιν ὁρμῶ, à dãdo impetu, & motus vehemẽtia. Nam sub ortũ canis æstro agitatur.* I Cecrope generosior.] *Cecrops primus Athenarũ rex fuit circa annum Mundi 2425.* K Callidiorem Vlysse.] *Homerus Vlyssem vbiq; vafrum & callidum facit.* L Vtse aëreo.] *Alludit ad Theognidis poëtæ carmẽ illud de paupertate, quod in progymnasmatis Aphthonij in sententiæ exhortatoriæ exemplo extat*

Καὶ πενίῃ φεύγοντα, καὶ ἐς μεγάλην πόντου
ῥιπὴν, καὶ πετρέων κύρτος ἀπ' ἠλιβάτων. *Id est,*

In mare fluctiuagum, ne te premat aspera egestas,
Desili, & à celsis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expressit:

Paupertatis enim duræ terraq́; mariq́;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac satius multò est inopem succumbere morti,
Quàm dura pressum viuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede cõductis. Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, cùm diceres eam in altũ mare, ac præruptis de scopulis p̃cipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarũ affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Inscitia, errorq́;.] *Effectus diuitiarum, inscitia & error.* N Mecũ introijt.] *Vecordia, superbia, pro-*

terui-

ceruitas, &c. O Vt Plutus hic.] *Iam eorum quę quasi verbis hactenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.*

P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarũ contẽptus. Q* Innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor.] *Accusatio diuitiarũ, ab effectu & accidentibus.*

R Paupertas.] *Artiũ inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutẽ est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundẽ locũ communẽ tractat, commemorãs quę cõmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerũ, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6:*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit—.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles. *&c.*

Et Claudianus in Raptu:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblinat copia mentes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo seculo, in 1. *Georg.*

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuére dij virtutis ad arcem, *&c.*

S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè viuit intentus operi, nec illi supersit quicquam, neq; necessaria desunt. T* Attamen vide.] *Defensio, per remotionem criminis, in malè tentem. V* Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomina.* κερδῶο *hic & in Nauigio seu votis dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstuosus & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖο ἐρμῆς καὶ ἀγοραῖο, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Pœnulo: Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.*

X Etenim quæ tandem.] *Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, & τὸ verè μισανθρωπον.*

Y Quis

γ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* ζ Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantæ, hæredipetæ, & fumiuenditores.* α Scire licuit.] *in Græco intelligitur εἰδέναι.*

β Titanicũ obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, torueq;. Idẽ in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Paucis contentũ.] *Vltra per eam esse sollicitũ, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christianorũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinẽ.] *Apud Græcos οὐκ αἱματηρὰ νικᾶν. i. citra sanguinẽ vincere dicitur. Latini incruentam victoriam vocãt, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 5. cap. 6: Quandi, inquit, causa est, cùm deditio repentè facta sine puluere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως. *ALCYON, SIVE De transformatione.*

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operũ atq; effectuum causas, intellectu ac ratione consequi nõ possumus. Esse enim nos, quod ad collationẽ Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quę nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatũ, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summã tranquillitatẽ & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatũ hominis: cùm æquè mirũ sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ quũ Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ἡ φωνὴ πρόσβαλεν ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου ἐκείνου; ὡς ἡδεῖα τοῖς ἀκροωμένοις; τί ποτ' ἄρα ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἢ φωνὴ μὲν λέγει καθ' ὕδατος δ' ἐστίν. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυὼν, ὀνομαζομένη, ἀποδύρεται καὶ πολυδακρυς. περὶ ἧς δὴ παλαιὸς ἀνθρώποις μυθολογεῖται λόγος, φασὶ γάρ ποτε ἔφη ἀνθρωπίνης θυγατέρα, Αἰολίδιον ἄνθρα γῆμαι ἱμερωθεῖσα, θρηνοῦσαν κόρην φίλαν, Κήυκα λέγουσι, καὶ Εὐσεβεῖς Ἀστέρος, καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἐκγόνων. ἄτα δὴ πτερωθεῖσαν δαίμονός τινος βάκησιν, ὃς ὄρνιθος πρόσωπον περιτιθεὶς τὴν κεφαλὴν, ζητεῖσθαι ἐκέλευσεν ἐπὶ πλατομένῃ γῆν περὶ πᾶσαν, ἐχ οἷά τ' ὢν ἐνεῖναι. Χαιρ. ἀλκυὼν ἦν τὸ ἔπος, ὃ σὺ φῄς; ὃ πάντων πρόσθεν ἐκεῖνο

QVAE vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo? quàm iucunda auditu? quòdnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidè sunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & per quàm flebilis: de qua uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hãc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studiij atq; amoris gratia lugere mortuum, [d] Trachiniũ Ceyca Luciferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram omnem peragrans, inueni-

CHAER. Nunquidnam est, quod ais? Neque ego vnquam antè

re haudquaquam potuit.

κόαμ τῆς φωνῆς. ἀλλά μοι ξύμ-
φησις ὦ ἔοντι θοίκωμ. γοῦν ἡ
γυνὴ ὡς ἀληθῶς τὸν ἴχορ ἀ-
φίησι τὸ ξῶον. πυλίκον δί τι
κρὴ δρᾶ, ὦ Σώκρατες; Σω. ὃ
μέγα. μεγάλω μὲν ζοι δοκῶ
τῷ φιλανδρίαν ἄλλῃ τινὶ
θεῶν τιμῶ. ἐπὶ γὲ τῇ τοῦ
γυναικὸς καὶ τὰς ἀλκυονίδας
ἡμέρας ὁ
διόσμος ἄγει, κατὰ χαμῶ-
να μέσον διαφορήσας τὰς
νύκτας, ὧν δὴ καὶ ἡ τήμε-
ρον παντὸς μέγιστον. ἐχ ὁ-
ρᾷς ὡς ἄθεμα μὲν τὰ ἄνω
θεν, ἀκύμαντον δὲ καὶ γα-
λήνιον ἅπαν τὸ πέλαγος, ὁ-
μοιον, ὡς ἅπαξ, κατόπτρῳ;
Χαρ. λέγεις ὀρθῶς. φαίνεται
γὲ ἀλκυονὶς ἡ τήμερον ὖσα
πάρεχεν ἡμέρα, καὶ χθιζοῦ
τις ἰῶ. ἀλλὰ πρὸς θεῶν,
ὦ ποτὶ καὶ παθεῖν ζῆς
ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ
ὀρνίθων γυναῖκές ποτε ἐγέ-
νοντο, ἢ ὄρνιθες ἐκ γυναικῶν;
παντὸς γὲ μᾶλλον ἀδυνάτου

hanc vocē audieram: at tu
hi quidē externa quæpiam
cōtigit. f Lugubrem ſcilicet
perquàm verè vocem pro-
fundit animal. Cuiuſmodi
quæſo & hoc eſt, ô Socra-
tes? SOC. Non magnum,
Chærephon: at magnū, ob
coniugalē pietatem, & dæ-
h accepit honorem. Siquidē
in nidulatione iſtarum alcē
& Alcyonum, quas appel-
lāt, dies mūdus agit per no-
diam quoq; hyemem tra-
quillitatis differētis, i è qui-
bus eſt & hodierna præ-
ſens nunc in primis. Nōne
cernis ſumma ac ſuperiora
maris, quàm ſereniſſima?
Pacatum autem ac tran-
quillum omne pelagus,
k ſimule denique (vt ita di-
xerim) ſpeculi? CHÆR.
Rectè dicis. videtur nam-
que hodierna Alcyonū
dies. ſed & heſterna ta-
lis quæpiam fuit. Sed per
deos quæſo, nunquid ea
pus eſt ijs fidem adhibere, quæ initio habita ſunt, l ô So-
crates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ ſint,
vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam vi-

detur

ἔρ φαίνεται πέρι τὸ ζητούμενον.
Σωκ. Ἆ φίλε Χαιρεφῶν, ἡμεῖς μὲν καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὰ δυνατὰ τῶν ἀδυνάτων ἀμβλυωποί τινες ἂν εἶμεν τὰ τοιαῦτα πάντως. δοκιμαζομένω δὲ μὲν κατὰ ἀνθρωπίνην ἄγνοιαν ἔστιν, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀδύνατον. ὡσπερὶ οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν δυνάμεων ἀπορία, καὶ τῶν ἐναντίων ἀνίσχυρα. συχνὰ μὲν καὶ δι' ἀπαιδευσίαν ἔχειν καὶ δεῖν συμβαίνοντα ῥᾳδίως. ἔστι δὲ νῦν ἡμῖν ἴσως ἂν πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ πάνυ χείρων, ἐν μικρῷ τινι καὶ νηπιώδει ὢν τὸν βίον χρόνος τὰ πάντα εἶναι τὰ δ' ἄν, ὥ φασι, οἱ ἀγνοοῦντες ἐπιλάβοιεν καὶ δαιμονίων ἀνάμνησιν ἔχοιεν ἂν ἐπᾶν; πότερον ἀνάλωτόν τι ἢ ζητητὸν ἡμέραν ἑκάστην ὁ χρόνος καὶ ἡ νὺξ

detur fieri posse. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficile adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtiq; vir detur esse, vel [q] vltima senectute prouectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus

[o] ad vniuersum ævũ. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibilésne, an impossibiles sint, dicere quipiã possunt ij, [u] quos deorum [x] ac dæmoniorum latet potestates, [y] quibúsve totius naturæ vis incognita est? [z] Meministi, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas A extiterit?

καὶ ἐνθυμηθέντι γὰρ τοῖς ἄλλοις ἐπήλθοι καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐκείνας καὶ βροντὰς, ἀνίμων τι ἐξαίσια μεγέθη καὶ πλήθη καθ' ἓν τις τοῦ ὅλου μέλος ἅπαξ, καὶ δὴ συμπεσεῖται. μετὰ μικρὸν ἂ θαυμασίά τις καταστασις ἀθλίας ἐγκύκλου, καὶ ἀϊδιμνησ ἄνθρωπος ἔνω. πότερον δὲ οἷα μᾶλλόν τι καὶ ἐρημαδίσερον ἔσῃ, διαπνέων ἀθείαν ἐξ ἐκείνης ἀνυποστατε λαίλαπος καὶ τραχεῖς μεταθεῖναι, καὶ ἂς γαληνίαν ἀναγαγεῖν ἅπαντα τὸν κόσμον, ἢ γυναικὸς ἔδος μεταπλασθὲν ἂς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι; τὸ μὲν γὰρ διεῖς, καὶ τὰ παιδία τὰ πρὸ ἡμῶν, τὰ πλαττόμενα ἐκείνα πολλὰ, ἢ λυπρὸν, ὅταν παῖς ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποικίλης ὄγκου, μεταχηματίζει ποικίλας ἰδέας ἂν φύσις. ὡς δαιμονίῳ μοι γαλήνῃ καὶ συμβλητέον ὑπὲρ ὀλίγου ἴσως τοῖς τὰς ἡμετέρας ψυχὰς, ἀνεξῆλεγκτον ἅπαντα τὰ διαῦτα, καὶ λᾶα.

B *Nam uel cogitantem quidem fulgura illa ac tonitrua, tum C uentorum incredibiles atq; immenſas magnitudines, cogitantem inquam, paulatim incesſit. vereretur forſitan quiſpiam, vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quadam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa D hactenus perdurauit. Vtrum igitur maius ac difficilius arbitraris eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſsimo turbine ac perturbatione traducere, transferéq; in tranquillitatem per omnem omnem: an potius muſlieris formam transfigurare in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? E Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum certámve cùm ceperint, facilimè ea eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.*

Tum

καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν πόσον τινὰ νομίζεις εἶναι μέγεθος, φράσεως ἄν τινος δεῖσθαι; ΧΑΙ. τίς δ' ἀνθρώπων, ὦ Σώκρατες, τοιοῦτον οἷόν τε ἐστὶν ἐννοήσασθαί τι ἢ διανοηθῆναι; ἢ γὰρ οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ. ΣΩ. ἴσως οὖν δὴ ῥᾳδίως ἂν ἀνθρώπων τὸν ἀπαίδευτον συμβαλόμενός τις μεγάλας τινὰς ὑπερβολὰς, ἐν τοῖς μεγέθεσι καὶ ἀδυναμίαις ὑπερβάλλει. ἡ γὰρ ἀνθρώπου ἡλικία, τὸν τὰ νήπια παντελῶς βραχέα, τὰ σμικρὰ καὶ γραώδη, τὸ δικαστικὸν, θαυμαστὸν ὅσον ἴσχει πρὸς ἄλλο ὁτιοῦν μεγέθους καὶ ἀδυναμίας, ἐν πόσοις σχεδὸν τοῖς ἔτεσι τοῦ βίου πρόεισι. καὶ ὅτῳ δὴ τρόπῳ τοῦτον ἕτερον τοσοῦτον χρόνον, καὶ ὅτῳ δὴ ὁμοίῳ καὶ ψυχῆς ἐργάζονται. ταῦτα δὲ τοῖς νέοις ἆρ' ἔστιν ὅπως ἐν μέσοις, ἀλλ' ἐν νοῦ ὀλίγου δεῖν ἀπεστὶ φαίνεται, καὶ τῆς ἰσχύος τὸ μέγεθος, ἀμείνονα ὅσον ἴσχει πρὸς ἀνδρὸς τινὰς τὸν μηδὲ ἐν νῷ ἐνεῖναι.

Tum mundum omnem quanto teipso maiorem putas esse? Dicásne tu? CHAE. *Quis hominum, ô Socrates, huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione consequi valeat? Neque enim id dicèdo quisquam assequatur.* SO. *Itaque iam cernimus homines, si fortè inuicem conferantur, permultum differre inter sese, præstaréq; alterum alteri tum viribus, tum etiam imbecillitatibus.* F *Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémve dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè vitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (Id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem videntur venire posse. Ac roboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?*

Μυριάδας γὰρ τοιούτων ἐν
ἀνὴρ πάνυ ποικὰς χεῖρας ἔσαι
ἄν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἡλικία παν-
τελῶς ἄπορός ἐστι πρὸς πάν-
των, καὶ ἀμήχανος ἐξηγεῖσ-
θαι τοῖς ἀνθρώποις
ἃ δὲ φύσιν. ἐπιλοιπὸν οὖν ἄν-
θρωπος, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπῳ
τοσοῦτο διαφέρει, τί νομίζομεν
τὸν μεταξὺ οὐρανὸν καὶ τὰς
ἡμετέρας διανοίας φανῆ-
ναι ἄν, τοῖς τὰ τοιαῦτα θεω-
ρεῖν εἰωθόσι; πιθανὸν
δὲν ἴσως δόξαι ποιεῖ, ὅσῳ
ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου
πρὸς τὸν Σωκρά-
τους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος,
τηλικοῦτον καὶ τὴν διανοι-
μὴν αὐτοῦ, καὶ τὴν φρόνησιν,
καὶ διάνοιαν, ἀναλογοῦν διαφέ-
ραν πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως, οἵαν μὲν δὴν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλ-
λοις ποιεῖ, τοιαύτοις οὖσι,
πόσα ἀπὸ ἀδυνατα τῶν ἐνθέ-
δε πολὺ ῥᾳδίως ἐπὶ καὶ οὐ
δύνασθαι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ἀνα-
γνῶσαι ἃ γράψαι τοῖς ἀγραμ
μάτοις γραμματικὴν πρόπον,
ἀδυνατώτερόν δὲ τίνος, ἴσως
ἄν ὦ-

G Myriadas enim talium vir
unus permultas H manu cõ
plectatur, & quidem facile.
Aetas namque ab ipsõ initio
imperita prorsus rerum om-
nium, & quae moliri nihil
possit, hominibus natura
contingit. Cùm igitur ho-
mo homini (vt videtur) tan-
tum interſit: quid censebi-
mus vniuersum videri cœlum
præ nostris facultatibus, ijs
qui talia haec cognitione ef-
sequantur? Credibile ita-
que fortassis pleriſque vide-
bitur, cuiusmodi habet mun-
di magnitudo præstantiam
ad Socratis & Chærephon-
tis formam: eiusmodi & ip-
sum potestate, & pruden-
tia, ac denique cognitionem
similiter eam quae in nobis
ineſt antecellere facultatem.
Proinde multa & tibi & mihi, sed & alijs qui perinde
ac nos sunt, impossibilia vi-
dentur ex ijs quae forsitan
perfacilia sunt: I quandoqui-
dem & tibia vti ijs qui ti-
bicines non fuerint, & le-
gere ac scribere Grammaticæ artis ignaris impossibilius est,
vt qui

ἄμφω ἔφησε ἀγνοεῖσθαι, ζῶν ποιῆσαι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἀλλ' ἡ φύσις ἐμοὶ μὲν σχεδὸν ἀπραβάκτως, ὅσον ἄπουν, καὶ ἄπτερον, καὶ ἄποδα ἐποίησε, καὶ πτερώσασα, ποικιλίᾳ τε φαεινότητος ποικίλῃ καὶ μαλακῇ καὶ παντοδαπῇ χρωμάτων, ῥᾳδίως ἂν ἐφ' ἑαυτῇ ἀπέδειξε θεὸν μίμησιν ἐργαζομένην. ἔστι δὲ ἀφάνειαν καὶ ἀψυχίαν, ποικιλωτάτην πάντων ζώων καὶ πτηνῶν καὶ ἀνθρώπων ζῶον, ὡς λόγος, τίκτειν τιμῶν ἰνφῶν ἀθίκ μιγάδα πολυγενεῖς οὐρανίας ἀθανάτων ἀναπλάσεις μιγάδας ὄφεις, ἐνυδρίοις καὶ σμικροῖς κητείοις ἄρτα, καὶ ὅτι τὰ μιγάδα ἀνυπόφορα ἀλαθῆ, οὔτ' ἂν τὰ σμικρὰ, τὰ πολλὰ δ' ἀφροῦντα, καὶ τοι περὶ ἡμᾶς συμβαινόντων πάντων, οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐναργῶς βεβαίως, οὔτ' ἀκριβέως εἰπεῖν, οὔτ' ἀμφίβολον. λέγεται δὲ μῦθον, οἷον περὶ ἀηδόνος πατέρα, τοῦτο

vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K natura quidem L quū informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subijciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem M diuini mellis N effectricem. O Quinetiam ex mutis ouis atq; inanimis compluria genera constituit animalium tum volucrium atq; terrestrium, tum etiam aquatilium, P ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtens artibus. Q Quamobrem immortalium R potestates (quæ profectò S quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorū quæ circa nosipsos versantur: haud firmum quicquā vel T de alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriā fabularū, qualis à patribus prodita est,

ζιῶδ᾽ ἡμῖν παισὶν ἡμετ, ὃ ὄρτι θρίωμαι μέλοδι παραδόσω τῶν σῶν ὕμνων περι. καί σε τὸν ἀνδρῶ τὸ φίλανδρον ἔρωτα πεπάκις ὑμνῆσαι, γυναιξὶ τ᾽ ἡμῶν Ξανθίππῃ τε καὶ Μύρτῳ λέγων τά τ᾽ ἄλλα, καὶ ἣν ἐκ τιμῆς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἆρά γε καὶ σὺ ποιήσας τι ζιῶδον, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πρέπει γοῦν, ὦ Σώκρατες. καὶ τὰ τοιαῦτα δικαίαν ἴσχει τὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. ἐκοῦν ἀσπασαμένοις ἤδη ἀλκυόνα, προάγωμεν ἤδη πρὸς ἄστυ ἐκπερὸν ἐκ Φαληρικοῦ. Χαιρ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν ἅπερ.

talem & pueris meis, ô alec quæſtuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac ſtudioſum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, Vxanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à dijs honorem conſecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiuſmodi aliquid feceris. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abſte dicta ſunt, duplicem vt habeant perſuaſionem: admonere inquam conſuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni ſalutatione facta, regredi ad vrbem x ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur ſic faciamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano aſcriptum, Leonis philoſophi Academici eſſe, teſtantur Athenęus Dipnoſoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialog⁹ elapſus eſt, ſicut nõnulli putãt, quos Socratis perſona in errorẽ pellexit. Occaſio dialogi, à cãtu Alcedinis. Pulcherrimũ eſt commentũ, in quo ſplẽdidè de immẽſa ſummi, atq; ęterni principis poteſtate diſſeritᵉ, deq; diuinis reb⁹.

a NAM muta quidem ſunt quæ in aquis degunt.] *Cauſam adfert Ariſtoteles, quòd his neque pulmo ſit, neq; arteria,*

ærvia, ſiccaque guttur. Etiamſi ſint nonnulla, quæ ſonitum quendam ac ſtridorem edunt: quorum do numero ſunt delphinus, lyra, chromis, phoca, quem hinc dictũ apparet quòd vocem edat. Mercurio ſacrum prodidit Athenæus libro 7. pecten. Verùm eum ſonum non naturalibus organis vocis edi putat: ſed vel aſtrictu branchiarum, vel ab interioribus quæ ſunt circa ventrẽ. Horatius in Odis: O mutis quoque piſcibus Donatura cygni ſi libeat ſonum. *Idem Lucianus in Gallo:* πολὺ ἀφωνότερος ἔσῃ καὶ τῶν ἰχθύων: *id eſt, Multò magis ero mutus, quàm piſces. Rurſus, adverſus indoctum,* μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ. *id eſt, Imò verò magis es mutus, quàm piſces.*

b Fabula proditur.] *Occaſio diſputationis fuit fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid. lib. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem habuit vxorem, à qua cùm prohibitus, iſſet ad conſulendum Apollinem Clarium de ſtatu regni, naufragio perijt. Cuius corpus cùm ad vxorẽ delatum fuiſſet in Trachinis, doloris impatiens, illa in mare ſe præcipitauit. Poſtea miſeratione Thetydis & Luciferi conuerſi ſunt ambo in aues marinas, quæ Græcis* ἀλκυόνες *dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varro de Ling. Lat. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Ariſtot. paulò ampliores ſunt paſſere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Faciunt bruma, qui dies Græcis* ἀλκυονίδες, *Latinis Halcyonia vocantur. Neq; apparent, niſi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem ſeptem ante brumam diebus nides, & totidem ſequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:*

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

Hi dies & nautis ſunt noti: nam in his tempeſtatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulatim eminentiore, perquàm anguſto, grandium ſpongiarum ſimilitudine, ex ſpinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro incidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt ſpuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ γὰρ τῇ τούτου νοτιάδι πᾶς ἀλκυονίδων ἐφυσιωμένος ἡμέρας ὁ κόρυδος ἄγει: *id eſt, Nidulante ſiquidem Halcyone, Halcyonidas quos vocant dies, agit mundus. Hinc ductum eſt adagium iſtud Ariſtophanicum, in Auibus:* ἀλκυονίδων τ' ἦμαρ ἡμῖν ἐγένετο: *id*

nihil: id eſt, Atque Halcyonios duxis aſſiduè dies: hoc eſt, tranquillam & otioſam egit vitam. Plautus in Pœnulo: Niſi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare eſt olim, cùm ibi Halcedo pullos educat ſuos. Idem in Caſina: Halcedonia ſunt circa forum: id eſt, tranquillitas & ſilentium. Virgilius inter prognoſtica futuræ tempeſtatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pendunt
Dilectæ Thetydis halcyones —.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados π. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui vbi conſenuit, à coniuge alis impoſitus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in his auiculis, vt quum altera ex eis interijt, quæ ſuperſtes eſt, longo tempore amiſſam ſociam lugubri voce deploret. Alij Ceryllum ab Halcedone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium lib. 8. cap. 3. etiam videtur diſcernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtriq; tribuit. Gaza Carulum vertit. c Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam deſcribit Virg. 1. Aeneid. d* Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachynis Theſſaliæ oppido inſnib. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum angustias, à loci aſperitate nomen habente, regnauit, qui ideirco Thrachynius à poëtis cognominatus eſt. e* Aſtri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c. f* Lugubrem.] *Mantuanus:*

-mœſtæ Halcyones lugubre dabãt p littóra carmẽ.

Theocritus de morte Bionis: Neq; Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. g Ἀ δῶς.] ἀεὶ δῶς, *forte legendũ* πεφ. *Ad hanc fabulam alluſit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro.* πόντιαι Ἀλκυόνες ἀλαγεῖν. *h* Accepit honorem.] *Halcyo Alcedonia. i. tranquillitatem maris. i* E quibus eſt.] *hæc vel præcipua. k* Simile ſpeculi.] *Inter multa quæ verum referunt imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, vt vitrum plumbo ſublitum. Nam vitrum quidem vt rarũ ac perlucidum maximè capax eſt imaginũ, verùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſictis impreſſam imagi-*

nem,

gerent, neque dilabi finit. Euanescunt enim simulachra, non secus atque candelæ lumen in sole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perspicuoque, velut in aëre, pura aqua, crystallo, vitroque non obscurato corporis alicuius oppositu. Rursum in nimium densis & obscuris non hærent, velut in silice, lignéve. Proinde natura solertissima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem finxisse videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde factè dictum est illud: Vt speculum oculus est artis, ita oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, speculum non modò clarissimè repræsentare simulachra rerũ omnium, quæcunq; obiecta sunt: verumetiam internalla, colores, motus, breuiter res ipsas, penè dixerim euidentius quàm sunt, hoc vno discrimine quòd aduersa refert. Cuius causa hæc est, quòd species quæ à corpore solido per aërẽ manat ad speculi superficiẽ, simplex, puraq; est. vnde fit, vt nõ alia sit auersa, quàm aduersa. Quibus de rebus acutissimè disseruit Leo Nolanus in Quæstionibus suis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem vel inopi est impertita seipsum videndi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex Bucolico ductum:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret mare—.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibi inquit Doris: Alioqui vbi libebit scire quæ sis facio, de scopulo quopiam in aquam, si quando trãquilla steterit, despectãs, teipsam contẽplare. ℓ Q' Socrates, qui nam credibile.] Propositio. Quæris aũ an priscis hominibus fides habenda sit, pro certo affirmãtibus ex mulieribus asses, & contrà ex asinis mulieres factas. m Eorũ quę fieri possunt, & effici nequeunt.] *de possibilibus & impossibilibus rebus. n* Tardi & obtusiores iudices.] *Hallucinãtes & cacutientes. o* Iudicamus.] *Expendimus. p* Mentiũ infantiam.] *Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, vt vulgo dicitur, sed semper: verũ hoc interest, q maiora nos ludimus. Adhæc mortũ ineptia, animi lenitas, & hoc ipsum, nihil sapere, in simi-*

in ſenibus infantiam quandam referre videtur. Autor eſt Ariſtot. etiam in Politicis poſt annos 48. ingenij vigorem euaneſcere. Quapropter Euripi. in Bacchis ait: τὴν γὰρ σὴν μανίαν ἐγὼ καὶ νοῦν ἔχων, veſtram vbi ſenectam video mentis indigam.

q Vltima ſenectute prouectus.] *Alludit ad prouerbium: Bis pueri ſenes, de quo Eraſmus.* *r* Puſillum vitæ temp.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm puerilia.*

t Ad vniuerſum ævum.] *ſcil. comparatum. Plin. lib.7. Ariſtot. in Pol. itemq; Rhet. lib.3.* *u* Quos deorũ latent poteſtates.] *Sic ea quæ Dei ſunt, nemo nouit, niſi Dei ſpiritus, inquit Paul. 1.Cor.2. Rom.11. Sap.9. Tob.3. Pſal.17.35.38. Iob.5.8.37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè deſumptum eſt. Nam & pro dijs ipſis ſupremis & pro cæleſtibus atque aërijs perſæpe obſeruamus, vt hîc.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita eſt, & eam Straton Deum ſtatuit, vt Arnob. prodit. & Seneca lib.4. de beneficijs lib.7.* *z* Meminiſti.] *Argumentum à ſigno. A* Extiterit.] *ſenuerit. B* Nam vel cogitantem.] *In animo repetentem. C* Ventorum incredibiles.] *Inflatos ventorum impetus atque turbines. D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatur à minori. E* Etenim pueri.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere ſolebat, vt in ſomnio ſuo teſtatur. F* Etenim natura hominũ ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione. G* Myriadas.] *multa millia. H* Manu complectatur.] *Subigat. I* Quandoquidem & tibia.] *A quotidianæ vitæ vſu, quo alius alio differt. K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Benigniſſima rerum omnium parens natura. L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ naſcũtur neq; ex coitu, neq; partu, ſed ex ſuauitate herbarum & foliorum finguntur: poſtea per incubationem vermiculus ſubnaſcitur, ſicut Ariſtot. lib.5. cap.21. de Animal. tradidit: ſed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putreſcente corpore reparari ſolent, vt eſt in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aliũt ab opere mellario, μέλιτται dictæ ſunt. Pleriſq; verò Latinis, apes, quaſi ſine pedibus, quos in prima ſua origine non habent. Hinc Ouid. 15. Metam.*

Mollifera-rũ apium ſine mẽbris corpora naſci-
M Diuini mellis.] *Hinc Virg. 4. Georg.* Protinus aëriũ mellis cœleſtia dona. *N* Effectricem.] *Varro: Deniq; ex hoc putrefacto naſci dulciſſimas apes mellis matres. O* Quin etiam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De ouorum natura mirabili & eorum varijs generibus, loquitur Cæl. Rhod. antiq. lect. lib. 27. c. 17. Ariſt. de gen. Anim. l. 5. P* Aetheris magni.] *Summi Dei. Lucr. lib. 1.*

Poſtremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virg. 2. Georg.* Tum pater omnipotẽs fœcũdis imbrib⁹ æther, *&c. Q* Quamobrem immortalium.] *Cõcluſio. R* Poteſtates.] *Virtutes. S* Quæ maximæ ſunt.] *Incomprehẽſibiles. T* De Alcyonibus.] *Ad ea quæ ſuperiùs iam annotauimus, hæc addemus. Cauſam huius nidulationis hybernæ, quæris Albertus, eam eſſe ſuſpicatus, quòd auicula ea rara adeò ſit textura, vt æſtate propter nimiam corporis ariditatem progenerare nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris, humidioreque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Hanc videre eſt omnium rariſſimè: ferè enim circa Vergiliarum occultationem brumamque ipſam apparet, & vbi primùm per portum non plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt nuſquam præterea conſpiciatur. de quo apud Steſichorum latiùs. V* Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Ioniamũ vxores fuiſſe duas ſcribit, Xanthippen & Myrthonẽ, Ariſtidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam teſtimonio, & Plutarchi in Ariſtide. X* Ex Phalerico] *portu. Phalarus enim portus eſt Athenis celeber, à quo Demetrius Phalerius cognominatus eſt.*

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η Καυκασεύς. PROMETHEVS, sive Caucasius.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatē, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabula Prometheï, quem poëtæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quę hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referēdo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet: & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostēdens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verumetiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita vt deos referrent facie, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologię sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pati hæc dixerat.

MERCV-

Ομ. Καίτοιγε, ὦ Ἥφαιστε, οὐδὲ, ἢ τὸν ἄθλιον Τιτᾶνα τοῦτον ἐπὶ τῷ σκληρῷ τούτῳ κρημνῷ ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων ἐκείνων ἀνήσεις κρεμάμενον, ἅπερ ὑπὲρ χιόνος γυμνός ἐστιν, ὡς βιβαιότερον ἁλῶναι τὰ δεσμὰ μὴ οὖσι ἄνεσιν ποιεῖσθαι ἀπὸ τῆς κρεμάθρας. Ηφαι. πειστέον ταῦτα, ὦ Ἑρμῆ. ἔτι γὰρ ταπεινὸν τὸ πρόσχημα ἐσαφῶσι καὶ, ὡς μὴ ἐκαμώδη αὐτῶν τὰ πλάσματα αὐτοῖ οἱ ἄνθρωποι. ἔστι μὲν κατὰ τὸ ἄκρον· ἀσφαλὲς γὰρ ἂν εἴη τοῖς κάτω. ἀλλ' ἃ δοκῶ, κατὰ μέσον ἐνταῦθά πως ἐπὶ φάραγγος ἀντεσαφῶσθαι, ἐκπεταθὲς τὸ χάσμα ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ θάτερον τὸ ἐναντίον. Ερ. ὦ πόποι· ἀπόλωμαι γὰρ εἰ πάντα, καὶ ἀπρόσβατα, καὶ ἀπρόσοδα, παντελῶς ἐρήμα ἐκπεφευγότα καὶ ὧν πολὺ σκληρὰ τοιαῦτα· ὁ κρημνὸς ἔχει τοῦτον ἀνίβασιν, ὡς ἀκροποδητὶ μόνον μόλις ἐπαῦραι, καὶ ὅλως ἐπικαιρότατος ὁ σανίδι πεδίλοις.

EN a tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic b Titan affigendus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur vincula, & vnde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectãdum profectò, Mercuri, nobis est, ne humili loco, ac propè terram affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hîc in montis medio c supra conuallem, passis hinc atque illinc eregionè manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. prærupta enim hic vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia parumper in præceps: tanta proinde angustia, vt nullum penitus recipiant vestigium, cùm vix summis hic insistas pedibus: denique quammaximè opportuna, in quibus furcas figas.

ρὸς ἄρ᾽ ἤθοιτ. μὴ μέλλε ἔρ. ca fiat. Ne igitur cunctetur,
ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαι- Promethee, sed ascende, & præbe te monti affigendum.
νε, καὶ πάρεχε σαυτὸν καλὰ- PRO. At uos saltem, ô Mer-
γκασόμενον τῷ ὄρει. Προ. curi & Vulcane, miserescite
ἀλλ᾽ ὑμᾶς γοῦν, ὦ Ἑρμῆ καὶ mei, qui citra vllam prae-
Ἐρμεῖ, καταλείσατέ μι πρὸ ter ullam noxam calamitatem in
τοῦ ἀξίας δυσχερῶντα. stam incidi. MER. Miserescite, ais Promethee? Tan-
Ἑρμ. Τί᾽ ἔφης, ὦ Προμηθεῦ, quam parum sit tibi Caucaso
τὸ καταλείσατε, ἀντὶ τοῦ ἀνα- alligari, nisi nos quoq; am-
σκολοπισθῆναι αὐλίκα μάλα bos Iupiter eidem pœnæ mor-
σφαδάζοντας ὑπὸ τοῦ πλή- destinet, veluti mandato suo
θους; ἢ οὐχ ἱκανὰς ἔναι σοι δο- immorigeros? Sed tu porrige dexteram. Vulcane in
κεῖ ὁ καύκασος, ἢ ἄλλος ἄρ reclude, & affige malleo pa-
χορῆσαι λόφα κρεμασθη tienter immisso. Præbe le-
θῆναι; ἀπ᾽ ὄρεος τοῦ δεξιάν. uam, quò & illa ritè impla-
σὺ δή, ὦ Ἥφαιστε κατάκλα, cetur. Bene actum. iam
μὴ κρούει, κοὐ τοῦ σφυρὰν munc deuolatura tibi aquila iecur depascet, ne quic-
ὑφέμενός καταλῇς. λὸς piam tibi unquam desit præ-
μὴ τοῦ ἑτέραν, καταπάρθω mij pro opere illo tuo tum pulchro, tum ingenioso.
νὴ μᾶλα μὴ αὐτί. νὴ ἴχα. κα- PRO. c O Saturne, ô Iape-
ταλίσκεται δὲ ἤδη μὴ ὁ ἀε- te, & tu Tellus parens, infe-
τὸς ἀραξῶν τὸ ἧπαρ, ὡς πάν- lix ego quibus afficior pœnis
τα ἴχοις ἀντὶ τοῦ καλῆς μὴ ἀ- qui nec; facinus unquam gra-
μηχάνε πλασπᾶς. Προ. ὦ ue admiserim. MER. f Nul-
Κρόνε μὴ Ἰαπετέ, κοὴ σὺ Γῆ lum facinus, ais Promethee?
μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ δαιμο- qui primò quidem distribuendarum carnium obiens munus,
λαίμων, οὐδὲ ἓν δεινὸν ἐργασά- mirum
μενος; Ἑρμ. ἓν δὲ μανὸν ἐρ-
γάσω, ὃ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα
μὲν τοῦ νομεῖν τ κρεῶν ἐγχει-

ωθεν, ὅτως ἄδικον ἐποίεσα, καὶ ἐκκαλεῖ, ὡς οὐδὲν ἢ τὰ δίκαια ἐπιτρέπων, τὴν Δίαν ἀπατηθέντα, ὅτε λαμπρὰν ἐρίτιμον δωρεὰν; μέμνημαι Ἡσιόδου τὰ Διὸς οὕτως ἀκούσαντος. ἔτεκε δὲ τὰς ἀνθρώπους ἀνυπαρξίας, παντοίους τρόπους ἔχουσας, καὶ μαθήσεσθαι τὰς γυναῖκας. ἐνῆν δὲ τὸ τιμιώτατον κτῆμα τοῦ θεοῦ τὸ πῦρ κλέψας, καὶ τοῦτο ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. ταῦτα δὲ ἀρχαιοπρεπῶς, φὴς μηδὲν ἀδικεῖσθαι; Πρ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ κατὰ τὸν ποιητὴν ἀναίτιον αἰτιᾶσθαι, ὃς τὰ ζιζύφια τοῖς ἀφρίζουσιν ἐφ' οἷς ἔγωγε τῆς ὑπερτάφου εἰπόντος, ἃ τὰ δίκαια ἐγίγνετο, ἔτι μυσάττεσθαι ἂν ἐμαυτόν. ἀ γοῦν σχολὴ σοι, ἰδίας ἂν σοι καὶ δικαιολογησάμενον ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς

mirum quàm vafrè egeris, atque improbè. optimam enim partem tibi subducens, Iouis ossibus candido adipe velatis imposuisti. 8 Hesiodi ipsius iam mihi in mentem venit, qui mehercle de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum omnium præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere audes, te quasi insontem, & nemini prorsus iniurium, vinculis implicari. PRO. h Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incusare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me feciſſe contenderim: ob quæ equidem i in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuiſſem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu dilucre curauero, simulatque perspicuum fuerit oratione mea,

λάξαμι ἄδικα ἐγκώκυτα περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δ', σώμασθ' ἥρως, μὴ λιπανικὸς, ἀφορμὴν λόγου σοι ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς λικμᾷ τὸν ψῦφον ἔθνος, ἀντεσάγωγε ὠδαί μοι πλησίον τῶν Κασπίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, οἰκτίσων θέαμα πᾶσι Σκύθαις. Ερ. ἴωλομμὲν, ὦ Προμηθεῦ, τὸν ἔφορον ἀγωνιῶ, μὴ ἐς ἅδην λίθον· ὅμως δ' οὐ λίγει. μὴ γὰρ ἄπαντος πρὸς μίσους ἀναγκαῖον, εἴς ἄρ' ὁ ἀετὸς κατασκῇ ἐπιμηλησόμενός σε ἅπαξ. τὸν ἐν ᾧ μέσῳ δὲ τούτῳ σχολὴν καλῶς ἄρ' ἂν ἔχοι, ἃς ἀκρόασιν καταχέασθαι ἐθελούσιον, οἷσ' ἃ σὺ πανουργήσας ἐν τοῖς λόγοις. Προ. πρόσβα οὖν ὦ ἑρμῆ λίγε, μὴ ὅπως μου ὡς ἀδύνατα κατηγορήσῃς, μηδ' ἀσθενῆς τι τῶν δικαίων τοῦ πατρός· σὺ γὰρ, ὦ Ηφαιστε, δικαστὴν ποιοῦμαι ἔγωγε. Ηφα. μὰ Δί' ἀπὸ κατόπτου

quàm iniquè aduersum me Iupiter pronunciauerit.[k] Tu verò quandoquidem tam eloquio polles, quam iuris scientia, Iouis partes tueris: denique effingas, vt libet, quod me haud iniuria[l] prope portas Caspias Caucaso isti affigêdum iudicârit, quo miserrimum Scythis omnib. fiam spectaculũ. MER. Iuuenem insumis operã Promethee, si prouocare velis à Iouis in te lata sententia: temere enim isthuc, prorsus existimo inutile. Verùm quando alioqui tãtisper mihi hic manendum est, dum ex ardua aduolet aquila, quæ hepatis tui curam gerat: occasionem nimirũ hæc nobis mora ministrabit te auscultandi declamantem, qui præter alios quo cunctos mortales superas, Rhetoricen quoq; probe calles. PRO. Primùm igitur Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum pater tuus expostulet: quas deinde exaggerare tibi licebit, & longè grauissimas facere. Caueto autem in primis, ne prætermissum tibi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac de causa cognoscas velim. VVLC. Itame amet Iupiter, pro

iudice

κατήγορον ἀντὶ ἰῶδι μιᾶξων, ὃς τὸ πῦρ ὑφιλόμηρος, ψυχρὰν μοι τὴν κάμινον ἀπελίποις. ΠΡΟ. ἐκοῦ δικηλόμηροι τὴν κατηγορίαν, οὐ μὴν πρὶ γ' ἐλλοπῖς κἄλη σώπορι. ὁ Ἑρμῆς ἢ τὴν ἀνθρωποποιΐαν, τὴν περιουσίαν ἀντιάσιται. ἅμμιν δ' τιχνίται, καὶ ἀπᾶν δεινοὶ ἰοίπατι ἆν. ΗΦΑΙΣ. ὁ Ἑρμῆς καὶ νὴ τὸν ἐμοῦ ἱρᾶ. ἐγὼ γὲ οὐ πρὸς λόγοις τοῖς δικανικοῖς ἁμὶ, ἀπ' ἀμφὶ τὴν κάμινον ἔχω τοπικά. ὁ δ' ἑτοῖρ δῆ, μὴ τὰ τοιαῦτα οὐ πρῆγος μεμελίτηται αὐτῷ. ΠΡΟ. ἐγὼ μὴ οὐκ ἄρ ποτι ὦμιλῶ καὶ πρὶ τᾶς ἐλλοπῖς τὸν Ἑρμῆν ἐθιζόσαι ἆρ ἀπᾶν, ὃ δ' ὀρθαλιᾶν μοι τὸ τοῖτο ὁμοτίχνιν ὄντι. πλὴν ἀπ' ἀ καὶ τοῖτον, ὦ Μαίας πᾶ, ὑφίσασαι, καιρὸς ἔλλη πράσσειν τὴν κατηγορίαν. Ερμ. πολυγοῶ, ὦ Προμηθεῦ, μαχεῖν δὲ

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtũ pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominũ formationi conueniunt, carniumq; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositè dicendũ impendiò instructi. VVL. Mercurius meâ obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus verser, sed magis circa focũ, ibiq; nonnihil est quod meæ possint vires: quo pacto oratorẽ agam, non video. PRO. Nihil est quòd Mercurium de furto dictũ suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est: Vnde necessitudò quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit, ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiã arguere velis, vt modò proponas accusationem. MER. Si mihi propositum sit

λόγων, ἢ ἱκανῶς τιν' ἂν πρᾶσιν ἐπὶ τὰ δι' ὀλίγου μένα. ἐγὼ δ' οὐκ ἀπόχρη μόνα τὰ λυφθέντα ἀπ' ἐμοῦ ἀδικήματα. ὅτι ὑπερπαχύτι δι' οἰμῴδας τὰ μέρια, σαφῶς μὲν τὰ λάθρια ὑφελόμενον, ἐξαπατήσας δὲ καὶ τὸν βασιλέα, καὶ τὰς ἀνθρώπους ἀνίπλασας, οὐδὲν ἧττον καὶ τὸ πῦρ κλέψας παρ' ὑμῶν, ἐκόμισας παρ' αὐτούς. ἀλλά μοι δοκᾶς, ὦ βέλτιστε, μὴ σφαλῆναι ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις, πολὺ φιλανθρώπῳ τοῦ Διὸς παραμένων. ἃ μὲν οὖν ἔξεστί σοι ἃ μὲν ἀργῶδη αὐτὰ, λύσας καὶ διελίξας, καὶ ῥᾴδιόν τινα μακρὰν ἀφηγήσαι, καὶ παράδος, ὡς ἔνι μάλιστα, ἐμοὶ φανίζειν τῷ ἀληθεστάτῳ. ἃ δ' ἐγὼ δικαίως πεποιῆσθαι τῷ νομίζω τῶν μερίων, καὶ τὰ περὶ τὰς ἀνθρώπους κατεργάσασθαι, καὶ τὸ πῦρ κλοπαῖον, ἱκανῶς κατηγόρηταί μοι, καὶ μακρότερα ἂν ἂν ἔποιμι. λῆρος γὰρ ἄλως τὸ τοιοῦτον.

malefacta tua insectari, longa profectò oratione opus fuerit, & apparatu aliquo. neque enim quasi compendio quodam recensere crimina satis est, [m] *quo pacto videlicet commisso tibi distribuendarum carnium officio, regem meliori parte fraudaueris, atq; illam pro te seruaris: quodq; homines, quos esse minimè deceba, effinxeris: denique, quòd ignem quoque à nobis sustuleris, ad illos eum perferens: quæ in re abusus es profectò, vir optime, Iouis benignitate, dè visus es mihi eam parum intellexisse. At verò si hæc insiciaberis, te admisisse flagitia, longiore tecum vtemur sermone, quo simul & dicta tua refellamus, & vt veritas quammaximè fiat perspicua, laborēmus. Cæterùm si ea concesseris, quæ de carnium diuisione diximus, ho-*

Προ. ἃ

minibus [n] *recens formatis, atque ablato igni, abundè iam mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid enim pluribus opus? quando aliter dicere, iam planè sit nugari.*

PRO.

ΠΡΟ. ἀ μὴ καὶ ταῦτα λῆρός ἐσθ', ἃ ἄφτιας, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δ' οὐκ ἀπάνδ' ἐναντί' ἐξ ἐμοῦ τὰ κατηγορήματα, παραλόμας εἰ ἄν ἀδὲς, τὸν θ', ἁμαυδῶσαι τὰ ἐγκλήματα. καὶ πρῶτον μὲν ἄκουσον τὰ περὶ τῶν κρεῶν, ἃ σοὶ δι' τὸν οὐρανὸν, καὶ νυνὶ λέγω ταῦτα, αἰσχύνομαι ἐπὶ τῷ δῦ Διὸς, ἃ οὕτω μικροῦ & καὶ μνησίμοι φέρ' ἔχω, ὡς διότι μικρὸν ἐν σωῖ τῇ μηδὲν ὄντι, ἀναπεπλησωκὼς ὀστέοισιν κίμκαν νεανικὸν οὕτω τὸν, μάτ' ἐς συμμαχίας μνημονεύσας, μάτ' αὐτὸ τ' ὀργῆς ἕνεκα τὸ κομάσαν ὁ Ζεὺς, ἐνοιδῶντα, καὶ ὡς μαρανῶ τὸ δικαῖον ἐρεθίσθη, καὶ ἀναπεπᾶσθαι, ἃ μὲ χρὴ οἴεσθαι ἀκριβῶς ἐπιστήμονά με, ἀλλ'

ΠΡΟ. *Siquidem isthuc an sit nugari, posthac videri-mus: nunc verò quoniam absoluta tibi est aduersum me (vt ais) accusatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obsecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum testor, si me non Iouis loco nunc pudet vt recenseam quàm ille sit pusillanimus & querulus: non tam aliam ob causam, quàm quia minutula quædam ossa in portione, quæ sibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis° pro deo habitum, palis huc affigendum misit. immemor sanè, quibus cum iuuerim beneficijs, neque satis probè perpendens, cuius momenti sit tdæ indignationis origo atque materia. Nam quis non*

videt, puerilem hanc esse iram, vt excandescas, & iniquo feras animo, quoniam ℞ *maiorem partem non acceperis? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiuium huiusce modi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimissa*

ἀπ' ἀ λαί τι ἁμάρτῃσα μι-
τα ξὺ ἀνεκμιγόαν, παιδιὰν
ἡγεῖσθαι, ἢ αὐτοῦ ἐν τῷ συμ-
ποσίῳ καταλιπεῖν τὴν ὀργήν.
ἐς δὲ τὸ αὔριον ταμιεύσασθαι τὸ
μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ
ἔωλόν τινα μνήμην ἀφανι-
σθῆναι ἄνωχλον, οὔτι θεοῖς
πρέπον, οὔτε ἄλλως βασιλι-
κόν. ἔμοιγε ἀφέλῃ τις τῶν
συμποσίων τὰς λοιφὰς καὶ
τας, ἀπολέσῃ τὰ σκώμματα, καὶ
τὸ σιωπᾶν, καὶ ἐπιτηδεῖον, τὸ
καταλιπόμενόν ὅτι μάθῃ, καὶ
κόρος, καὶ σιωπὴ, σκυθρωπὸ
καὶ ἄτερπῆ πράγματα, καὶ ἄλλα
τὰ συμποσίου πρέποντα. ὥστε
γὰρ οὐδὲ μνημονεύομεν εἰς τὸν
ὑσβαίαν ἔτι ὦμιλλον τὸν Δία,
οὐχ ὅπως καὶ τηλικαῦτα ἐπ'
αὐτοῖς ἀγανακτήσαμεν, καὶ πάντ
ἄλλα ἡγήσασθαι ἀνεπιθέτως,
ἢ ὀφείλειν τις μοιχεῖα, καὶ
μάλιστα τινα ἕωθεν, καὶ ἐπὶ
μῷ ἀφανίσασθαι τὸ βέλ-
τιον ὁ ἀφροδίσιος. τίθει δὴ,
ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ
τῷ ἐλάττῳ μοῖραν ἐπιτρέψω-
μεν ἡμῶν

& dimissa ira, symposij delictum veluti lusum æstimare atq; iocum? Quippe quum in crastinum continere odiũ, & meminisse iniuriæ veteris, haudquaquam regis decet, ne dicam deos. Sed agedum tollamus è conuiuijs istos ioculos illos & sales, risum, & subdolas captiones: quid, oro, præter temulentiam, edacitatem & silentium sui reliqui? Quæ quum tristia admodum sint, & parum iucunda, decentius exulare crediderim huiusce modi conuiuio. Nam Iouem posterum diem recordanti quis oro putaret huiusce distributionis causam, in qua nil præter iocum notaret aut lusum? Vt neinterim dicam quòd molestè nonnihil esset laturus, tanquam his rebus leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud explorare volebam in ea diuisione, quàm in delectu partium meliorem num Iupiter ab

aliis dignosceret. Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in partitione:

πρόσω τοῦ Διί, τλὼ δ' ὅλλυ ὑ-
φηρεθῆν. τί οἰῶ δῆτα τοῦτο ἐ-
μοῦ τὸ μόνον τῷ πάντ' ἐναντίον, ἢ δόκ-
μὰ τὴν ταυροὺς καὶ Καύκα-
σον ὄλεσον ἰσινοῦν, καὶ αὐτὸς
ἐκατασκήψαν, ἢ τὸ ὑπὲρ ἰκνέ-
ομαι ὁρῶν δὲ μὴ πολλὰ ταῦτα
ἐκαὶ ἡγορᾷ δ' ἀγανακτοῦντος αὐ-
τοῦ μικροψυχίαν, ἢ ἀχθόμαν δ'
ὀνόμενος, ἢ κοὐ ὀργὴν ἀχὶ-
ρωσαν. τί δ' ἰνοίησον οὗτος, ὅ-
λεσον βοῦν ἀνδρὶ θεῷ, ἃ μικρὸν
ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ἐργάσ-
ται; καὶ τοι πόσον οἱ ἄνθρωποι
ὀγκομονέσθην διαπαντὸς
κοὐ τὰ τοιαῦτα, ἢν ἀκὸν λῶ
καὶ τοὺς ὀργὴν ὀξυτέρους ἔν
τ' ὀφθαρμοῖς ἀπ' ὄμμα ἰκάνομ' ἀκ
ἔλαν ὅτις τοῦ μακάρο σαυτοῦ
ἄρ' ἰμείθεν ἀλλὰ μικρὰ ἴψομ,
καθάπ' ἀνθρώπον ἔ ἴσως κα
σπουδαίθεν, ἢ ὀλομένων ἀ-
νοσιάθεν τ' μικρὸν μᾶλλ' ἐρόχ-
θισον, ἀλλὰ συγγνόμλυ ἀνιέ-
μεσον ἀθλίῳ. ἀ' ὃ μὴ πάνυ ὀργὶ
ἀθάρ, ἢ κορδύλιον ἐνίπτυσαν,
ἢ καὶ

tione: adde quòd fœdâ, quòd horrendam atq; molestam. Et, si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum? Numquid ideo decebat vt [a] cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, & quilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, si hæc nõ sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam cùm hæc agit ob pauculas carnes, quid oro feciſſet, si bos integer illi fuisset ademptus? [b] Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modestius affectos: qui quum dijs immortalibus natura sint inferiores, acriùs illos excandescere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ crudũ adiudicârit, eam ob causam, quòd carnes elixas, immissum iusculo digitum, visus sit circumlambere, aut ex veru nonnihil tostarũ carnium vel lens vorârit. Magis enim veniam illis impertiunt, nisi vehementer fuerint irati. tunc enim incautum coquo pugnum,

ἐκ μὴ ἐκτὸς λόγου ἐπάτταξεν· ἀναισχυντίαν δ' ἐδεῖς παρ' αὐτοῖς τῶν τηλικούτων ἔνεστι. καὶ περὶ μὲν τῶν ἱερῶν τοσαῦτα, σιωπᾷ μὲν ἐμοὶ ἀπολογεῖσθαι, πολὺ δ' ἂν μᾶλλον κατηγορεῖν ἐκείνου. περὶ δὲ τῆς παιδεύσεως, καὶ ὅτι τὸν ἀνθρώπους ἐποίησε, καιρὸς ἤδη λέγειν. τοῦτο γάρ, ὦ Βρουῖ, δικαίαν ἔχον τὴν κατηγορίαν, ἐκ οἶδα ἐκεῖθ' ὁ πότερον αἰτιάσωμαι μᾶλλον πότερα, ὡς δὲ ὅλως ἐγκλητέον τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι, ἀπ' ἄμεινον λῦσαι ἀπειμὶ φάσκειν γεγονέναι ἄπαντας ὄντας ἀνήρτασθαι, ἢ ὡς πεπλασθαι μὲν ἐγκλητέον, ἄλλον δέ τινα, καὶ μὴ τοῦτον δεῖν σχηματίσαι τὸν πόπον; ἐγὼ γὰρ ὅμως οὐκ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ πρῶτόν γε ὡς εὐδαιμόνια τοῖς θεοῖς ἐστὶ τότε βλάβης γεγενῆσθαι, τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν βίον παραθησόντων, πλάσμασι δαιμονίοις· ἔπειτα δέ, ὡς οὐ συμφέροντα καὶ ἡμῖν ταῦτα αὐτοῖς πρακτέον, εἰ ἀφέμενοι καὶ ἀνάνδρω-

aut verberant genas: verùm qui in crucem vllum fustulerit, inuenias neminem. Et hæc de carnibus, vilis sanè defensio: sed vnde multo vilior planè ac turpior in Ioui redundet accusatio. Tempus nunc monet, vt de plasmatore hominibus à me formatis disseratur. qua in re geminam constat sitam esse accusationem: neque satis compertum habeo, Mercuri, cuiusnam culpæ me primò reum agas: num illius, quòd homines haudquaquam procreari debuerint, qui morerentur: sed canducibilium foret, terrâm ipsam vnde sunt progeniti, prorsus esse ociosam. An verò, quòd formari quidé homines haud fuerit absurdum, sed longè aliter, & fermè ad aliam figuram ac formam, quàm ego illos fabricârim. Ego ad vtrumq; facilè respondeam, simulatque ostendere tentauero, quòd non modò nulla penitus iactura, malâve deorum, homines in vitam sunt adducti, verùm etiam quòd in rem eorum ipsius potissimùm cedat, magis quàm si (vt iam olim

ἀνάθρεπτον συνίστανι τὴν olim fuit) tellus deserta, & γῆν μόνην, ὧν δίκην πάλαι hominibus qui eam colerēt, (ἔδεον δὲ ὅτου δῆλον ἂν γέ- destituta maneret. Sic e- νοιτο, ἅτι ἀδάπανα ἐγὼ, μι- nim nullo negocio palàm κροπρεπέσας καὶ κατιδέσας fiet, num ego deliquerim in τὰ περὶ τὸν ἀνθρώπους) τὸ hac formæ humanæ reno- θεῖον μόνον καὶ τὸ ἀγήρεον uatione, quā solam consta- γνώσῃ. ἐ γᾶ ἦ, ἄγαλμά τι diuinam esse, & planè cœle- χρῆμα καὶ ἄθρεμμον; ὕλαι ἄ- stem. Quum ita q; tellus in- γριαι, καὶ πάντως ἀνημέρωτος culta, rudi ac hirta sylua λάσιαι, οὔπω βροτοὺς ὁρῶσαι, horresceret, ac squalleret si- ἔτυπε, πόθεν δ' ἄγαλμα, ἢ tu, adeò vt neq; vspiam gen- ξόανον, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτο, εἶα tium videres aras deorum, πομπὴ σῶν ἀναγλαΐζει φαί- templum, statuam, simu- νεταί μι τὰ πάντα ἐκπεπο- lachrum, aut aliud huiusce- λάσθαι τιμώρημα; ἐγὼ δ' (ἐπὶ modi, quemadmodi sum- γὰρ τοῦτο προθυμίαν ἀεὶ τὸ κοινὸν, ma diligentia iam vndique καὶ σπουδὴ ὅπως εὐξυνίστα- apparent hæc elaborata, τα μὴ τὰ τῶν θεῶν, ἐπιδέ- non sine eximia deorum ve- σθαι δὲ καὶ πᾶσα πάντα ἐς neratione: ego cùm aliq; κόσμον, καὶ μάλ') ἐπρόην- qui propensus sum ad pro σα ἐς ἅπαντ' ἂν ἐπίγον ὁ- uidendum in commune, ne Gῳ τοῦ ποιοῦ λελεῖπται, ἕως quid desit, quod ad in- τινὰ συνίσασθαι, καὶ ἀυα- crementum rei diuinæ, πλάσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἀ- decus ac venustatem per- μεῖν αὐτοῖς προσοικότα. καὶ tineat, tacitus mecum re- ἐγὼ δέ τι ἐπλάττ ἐμαυτῷ, ὡς οὐκ, putaui, nec quicquam posse μὰ fieri melius, quàm si pu- sillum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, diis forma non admodum absimilia. Quippe valid e rat vnicum, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὰ ὄντ' ἐναντίως αὐτῷ, πρὸς ὃ ἐμπαγὲς ἡ ἰσχὰς γιγνομένη, τὸ διαμονιώτερον ἀφανὲς αὐτό. θνητὸν μέν τι αὐτὸ ἀεί, ἀμηχανώτερον δ' ἔπειτα, καὶ σωματώτατον, καὶ βαρύτατον ἀποδεικνύμενον. τὸ δὲ λοιπὸν τὴν ποιητικὴν νόσον, γῆν ὕδατα φύσας, καὶ ἀμαλάξας, ἀνέπλασε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄθλια παραπαλίσας συμπεπαλάχθαι μοι τὸ ἔργον. ταῦτ' ἄρα, ἃ μεγάλα ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ἀδίκησα. καὶ τὸ ξηρίσμα ἐρεῖς ποιητικόν, ἀλλ' οὐ ποιητὰ ἔοικε τὰ τοιαῦτα, ἢ τὸ τοῦτο ἀκίνητον ἂν ἡμῖν κίνησιν ἤνεγκον. καὶ ὡς ἔοικε, τὸ ἀπ' ἐκείνου λεῖον θεοῖ ἀπεῖναι οἱ θεοί, διότι καὶ ἐπιγῆς θνητά ξηρὰ τινὰ γεγένηται. ἔτω δὴ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεὺς, ὅσπερ ἐκκαθεμένου τ' ὕδατος ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων γενέσεως. ἆρ' οὖν μὴ ἄρα τοῦδ' ἕνεκεν, μὴ οὖσι ἀνέπαφοι ἐκ' αὐτὸ βαλόντι

quòd nullius collatione facilior appareret, atq; perfectior: veluti modò si eandem homine cõferas, prudentiã, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectũve præstante, sed mortali tamẽ. Ceterùm ἐκκαθεμένου ὕδατος dictum, terrã aquæ cõmiscens, ex liquida molliq; offirmati homines: Y Minerua interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & a. dua, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (ut vides) hæc summa est: ex isto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indigneturIupiter ex tali terrestriũ animantiũ formatione. Quòd si verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriã, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens exiterit, vt solitudinem in Iouis curia propter generãtos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem moliantur homines,

ἀθεσίαν, καὶ πολέμους ἐξαίρειν πρὸς τοὺς θεούς, ὥσπερ οἱ γίγαντες. ἀπ' ὀλίγου μὲν οὖν οὐδεὶς ἀνήνυτος πρὸς ἐμοῦ, ὦ Ἑρμοῦ, καὶ μικροῦ δεῖν ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ μικρότατον, μὴ τὸ σπουδάσαι, καὶ πολλὰ ἐλλόγιμα πεποιηκέναι πρὸς τοὺς θεούς. ὅτι τοίνυν χρήσιμα ταῦτα γεγένηται τοῖς θεοῖς, ἔστιν ἂν μάθοις, ἐὰν πρὸς βλέψῃς ἐμὲ τὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, εἰ μὴ ἐμοῦ ἦν ἀνθρώπους ἐκπορίσαι, οὐκ ἂν ἐθυσιάζετε, οὐδὲ ἐδειπνεῖτε ταῦρον ἑκατόμβην, οὐδὲ ἐς γάμους ἐκαλεῖσθε ἐπὶ τὰς θυσίας, ἀλλ' ἐπὶ ἄχθεσι καὶ βωμοῖς καὶ θυσίαις καὶ νεῶν, καὶ πανηγύρεσι μόνοις ἂν ἐπῆτε τοῖς ἀνθρώποις ἀγορά. καὶ γὰρ ἂν μὴ ἐμοῦ μόνου ἕνεκα τοῦ ἐπανορθώσασθαι, ἐπανορθώσεως ἂν τῆς χρείας.

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminē fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiā queratur, vel operibus meā industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnū acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quāta hinc dijs accedat vtilitas, si cōtempleris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, ornatā fructibus, agriculturis & mitioribus plantis exornatā, mare nauigatū, insulas habitatas, vndiq; aras & delubra, sacrificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora, denique quòcunq; te verteris, A prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei primatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu coniicere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi fuitis. Verūm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi proprij negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi. Nam

νῶ δ' ἂς τὰ κοινὰ φέρον, ἵνα θέλω ὑμῖν σαφῶς. μᾶλλον δ' Διὸς ἢ μὴ Ἀπόλλωνος, μὴ σοῦ, ὦ Ἑρμῆ, νὰς ἰδεῖν ἀναπλαττῶν Προμηθέως δ' ἀδαμᾶς. ὁρᾷς ὅπως τἀμαυτῆ μόνα σκοπῶ, τὰ κοινὰ δ' ἐπιπροσθιδόμενα, μὴ ἰδεῖν ποιῶ; λίθοι δ' μοι, ὦ Ἑρμῆ, μὴ τόδε, ἐννόησον εἴ τι σοι δοκῶ ἀγαθὸν ἀμάρυγμα ἢ πῦρ ἢ πνεῦμα, ἢ κοινὸν, ὃ μηδὲς ὄψεται, μηδ' ἐπαινέσεται, ὁμοίως δὲ μὴ τερπνὸν ἔσται τῷ ἔχοντι· πῶς δέ τι τοῦτ' ἔφην, ὅτι μὴ γιγνομένων τ ἀνθρώπων, ἀμάρυγμα σαίνειν τὸ κάλλος ἂν τῶν ὅλων, μὴ πλοῦτόν τινα πλεῖσθαι ἡμῖν, οὔτε ὃν ἄλλοι τινὲς θαυμασθησόμενον, οὔτε ἡμῖν αὐτοῖς ὁμοίως τίμιον. διὰ τί δ' ἂν ἄλλο μὲν ἔχομεν πρὸς ὅ, τι ἐλαφρὸν παρεθῶμεν ἂν τὸν, διὰ ἂν σαίνῃ ἐλέφας φιλαμονοῦμεν, ἢ ὁρῶντες ἂν μοίρας τῶν ἀμυτήρων τινάς. ἔτα δὲ δὴ καὶ τὸ μέγα μικρῷ παραμιλλώμενον οὐκ ἂν μέγα, ἀ δὲ μικρῷ παραμιλλώμενον μέγα, ἀ δὲ καὶ μικρὸν ἐπὶ μικρῷ, καὶ μέγα ἐπὶ μεγάλῳ, καὶ ἴσα ἐπὶ ἴσοις, καὶ ὅμοια ἐπὶ ὁμοίοις, καὶ ἄνισα ἐπὶ ἀνίσοις, καὶ ἐναντία ἐπὶ ἐναντίοις, καὶ ἀγαθὰ ἐπὶ ἀγαθοῖς, καὶ κακὰ ἐπὶ κακοῖς, καὶ ἀμφότερα ἐπὶ ἀμφοτέροις, καὶ ἕκαστα ἐπὶ ἑκάστοις, καὶ ἄλλα ἐπὶ ἄλλοις, καὶ ἄλλως ἐπὶ ἄλλως, καὶ ἄλλοτε ἐπὶ ἄλλοτε, καὶ ἄλλοθι ἐπὶ ἄλλοθι, καὶ ἄλλοθεν ἐπὶ ἄλλοθεν, καὶ ἄλλοσε ἐπὶ ἄλλοσε

γαμηφόρου. ὑμᾶς δ' τιμᾷν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τότε δίκαιον, ἐπιτερπόμενόν μοι, καὶ τοιούτων ἐμοὶ τῶν ἀμοιβῶν ἐφιλιάζεσθαι ἐκ βαθέος. ἀπὸ καιροῦ γοῦν τινος ἐξ ὧν ἐν αὐτοῖς, καὶ μοιχεύσει, καὶ πολεμήσει, καὶ ξυγγενοῦς γαμεῖ, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύσει. καὶ ἐμὲν δὴ ἐπὶ πολλῷ τίτον ἀφροσύνα. καὶ ὁ Δίκαιος δὴ τὸ ἀπίασαι' ἄρτις ἐ ἐρανόν, καὶ τοῦ γοῦ, ὅτι ἡμᾶς σωτήσαντο. ἀπὸ καὶ δὴ τοῦ ἴσως φαίης ἄρ, ὅτι ἀνάγκη πολλὰ ἡμᾶς ἴσχειν πράγματα ἐπιμηχανήσει αὐτ. ἀκούω δὴ γὰρ τὸ καὶ ὁ νομὸς ἀχθίσθω, ἐπὶ τοῖς ἴσχειν τοῦ ἀγίλου, Διότι ἀνυσιμόν αὐτοῖς ἐπιμελεῖσθαι αὐτῆς. καὶ ἀ τότο ἐργᾶσθαι δὴ καὶ ἀδὺ ἄλλοις, καὶ ἀ φροντὶς ἐκ ἀτερπὲς ἴσχειν τινα ἀμφιβολίν. τί δ' ἄρ' ἐπάθομεν, ἐκ ἴσχοντες ἄρ ποιοῦμεν; ἀργῶμεν ἄρ, καὶ τὸ ἡσυχαῖον ἐπίνομεν, καὶ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in crucè à vobis leuatus, mercedè capio mei tam salutaris cõsilij. Sed ais C flagitiosi quidã sunt inter homines, puta mœchi, bellatores, sororũ mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquã apud deos nõ æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlũ culpam reijcias, ac terram, vnde dij fuerũt prognati. Nec verò est quòd dicas, hominum formationẽ dijs immortalibus facessere negocium et augere curam, alioqui ocioſis. D Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quum alioqui cura illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant; quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant,

& ven-

καὶ τὰ ἀμβροσίας ἐνεφορήμενα, ἐκεῖνα ποιοῦντες. ὀλίγα μὲν οὖν περὶ τούτων. ὀλίγα μὲν οἱ μιμούμενοι τῶν ἀνθρωποποιΐαν καὶ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐρᾶτε αὐτῶν, καὶ ἐκπλήττεσθε καλλόντων, ἄρτι μὲν ταύρων, ἄρτι δὲ σάτυρος καὶ λύκοις γρύμενοι, καὶ θεὸς ἐξ αὐτῶν ποιοῦσι ἀξιοῦντες. ἀπ' ἐμοῦ δή, ἔφης φάναι, ἀναπεπλάσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἄλλον δέ τινα τρόπον, ἀλλὰ μὴ ἀμοίρ ἐοικότας. καὶ τί ἄλλο παράδειγμα τούτου ἄμεινον πρόκειται ἐμοί, ὃ πάντως καλὸν ἐπισάμενος ἂν ἀφικόμην καὶ θεοῖς ἔλθοι, καὶ ἄγαλμα ἀπεργάσαιτο τὸ ξόανον; καὶ πῶς ἂν ἔτι θεοῖς ἔθυσαν, ἢ τὰς ἄλλας ἡμῖν τιμὰς ἀπέναμαν, ἐκεῖ τοιούτοις γρύμφοις; ἀπ' ὑμῶν ὅταν μὴ ὑμῖν τὰς ἑκατόμβας προσάγωσιν, ἐν ὀκτῶ μὲν ἐπὶ δ' ὠκεανὸν ἐλθεῖν δοκοῦμεν ἀμύμονας ἀβιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τιμῶν ὑμῖν καὶ θυσιῶν αἴτιον ἀνεσκευ-

& ventrē distendāt ambrosia? Cæterū malè me habet, quòd inuehēdo in opus à nobis elaboratū, fœminas potissimū reprehēderitis, quas tamē impendiò adamatis, et modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam, quòd in cœlū admissæ, diuinitatis cōsortes reddūtur. E At qui nō erat, ais, absurdum, vt fierent homines, si modò ad nostrā hāc formā similitudine quapiam nōaccederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod formā præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nihil beluinū magis deceret esse, & prorsus agreste illud animantis genus. F Sed si hoc dixeris, nō video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificijs: quæ q̄ grata sint vobis, conijcere licet ex eo maximè, quòd nō grauamini vel vltrà Oceanū summa celeritate proficisci, post inculpatos Aethiopas, si quādo sentiritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verūm me, q̄ honorū huiusce modi ac sacrificiorum author sum atq; origo, nescio quo iure

in crucem

ἀνθρώπων. καὶ μὴ δῆτ' ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἱκανά. ἔδοξε δ', ἐπὶ λοιπᾶ, ἵνα τὸ πῦρ μὴ ταμιεύσῃ τοῦτο ἰσχυρῶς τοῖς ἀνθρώποις. καὶ πῶς θεῶν τοῦτό μοι ἀπόκριναι, μηδὲν ὑπύπτιος, ἀλλ' ὅτι ὑμᾶς ἔμελλε τὸ πῦρ ἐκλοπὴν παθεῖν, ἐξ ὅτου γε καὶ παρ' ἀνθρώποις ἐστίν; ἀλλ' ἔφη οἶμαι φύσει τοιοῦτόν ἐστι καὶ ἀδύνατόν τι ἐκεῖνο γενέσθαι, ἃ ἅπαξ τις ἔλαβεν καὶ αὖθις μεταδιδόναι. ὁ γὰρ ἐκπροσφύσαι ἴσως τινὸς τοιούτου. φθόνῳ δὲ ἄρτιχρυς τὸ ζῷον, ἀφ' ὧν μηδὲν ὑμᾶς ἀδικήσειν τοῦτον μεταδιδόναι ἑτέροις ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ θεοῖς ὄντας, ἐγαθοῖς μὲν ὄντας, καὶ δαπάρας ἕνεκα καὶ ἔξω φθόνου παντὸς ἱκάνως, ὅτε γε καὶ τὸ πᾶν τοῦτο πῦρ ὑφαλόμενος ἐκπεμφθείς ὡς τινὰ ἕλῃ, μηδὲν ὅλως τι αὐτῶν καταπαύσαν, ὁμίλημα ὑμᾶς ἀδίκημα. ἀλλ' ἔφη ὑμᾶς δεῖν αὖ, μήτι

in crucē ſuſtuleritis. G *Hæc ſunt q̄ de hominū plaſmate ſat fuerit cōmemoraſſe. Ad ignē tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te oraverim, ne cunctēris: ſed mox mihi reſpondeas, num quid ex igne dū quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidē vix vnquā dixeris:* H *quando ſic natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam cum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaq; euidentiſsimum hinc colligo argumentū inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere poſſetis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſsimùm egere vīdentur.* I *Quod contrà oportebat deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe.* K *Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terrā, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quánam oro iniuria vos affeciſſem, quib⁹ ignis haudquaquā poteſt eſſe vſui: quum*

μήτε ῥιγοῦντες, μήτε ἴψοντες τὴν ἀμβροσίαν, μήτε φλὸς ἐπιλιχνεύειν δυνάμενοι. εἰ δ' ἄνθρωποι τὴν ἀστλῆ ἄπλατον καὶ ἀναγκαίαν χρῆσιν τοῦ πυρὸς, μάλιστα δὲ ἀστὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπαρῆ ἀτμὸν, καὶ τὰ μηρία λαίπαρα ἐπὶ τῶν βωμῶν ὁρῶσιν ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τοῦ καπνοῦ, καὶ πλὴν ὀνασχέσθαι τούτων ἀδίκως ὀλοφύρεσθε, ὁπόταν ἀς ἡ ἐρανὸν ἡ λιβανωτὸν ἐφέλκηται ἐπιθυμίαν περὶ καπνῶν. ἀναπλήσασα δίνασα μὴν ἄν ἐφοιτᾷ αὐτῇ ὑμῖν ἡδονὴ ἐπιθυμίας. θαυμάζω δ' ὅπως ἐχὶ καὶ ἥλιον λιπαλύκας καλαμάμῳ αὐτὸς, καὶ δι πῦρ οὗτός ἐστι πολὺ θεότερόν τι, καὶ πυρολιτρον. ἢ ἀρκεῖνον ἀπιτιθῶν, ὡς σπαθῶντα ἡμῶν τὸ πλῆμμα, ἄρρητα. σφὼ δ', ὦ Ἑρμῆ καὶ Ἥφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἀρῶσθ λοιπὸν, διαθυμάζετε, καὶ ἀπολιχνεύετε, ἀρχὼ αὖθις ἀπολογήσομαι.

Ἑρμ.

quũ neq; coquere vobis ceſſũ ſit, neq; frigidare ambroſiã? Adhæc, nõ egetis artificioſo lumine: verùm hominib⁹ cũ L. ad alia neceſſaria ignis habendus eſt, tum maximè ad ſacrificia, quo videlicet in biuio nidori vobis parẽt, thura incendãt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verùm quũ (vt video) ingentẽ vobis lætitiã pariat fumus ille, nihil proindè ingratum, quod in epulorum vicẽ vos reficiat, quàm vbi nidor ſimul cũ fumo voluptatus ad cœlũ vſq; permeat. Itaq; parum appoſitè profectò, & nimium abſurdè vos demini vaporẽ huiuſcemodi nunc incuſare. M. Miror autẽ cur Soli poteſtatẽ faciatis lucẽdi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in adminiſtrando deorum bono tam prodigus ſit, atque intemperans, quum ignis ille ſit multo quàm hic noſter diuinior, & candens magis. Dixi. Veſtrũm erit, Mercurii ac Vulcane, ea quæ perperàm à me propoſita ſunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus poteſtis noſtra hæc impugnare: dehinc rurſus ad reſpondendũ accingemur.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὑπερφυᾶ γοητεύοντα δεινὰ ἀμιλλᾶσθαι, μᾶλλον δὲ ἀπαθῆ ὄντα. ὅμως δέ, διότι μὴ ἤκουσε τούτων Ζεὺς ἀκριβῶς σε. τοῦτο γὰρ οἶδα, ὡς ἐξ ἧς ἔκλυε γένους ἄρα ἐπίσης σοι τὰ ἤπατα ἐξαμῶσιν. ἕνεκα δὲ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀπειλεῖται σοι κατηφόρεια, ἀπολογεῖσθαι δοκῶν. ἀλλ' ἐπεὶ καὶ θαυμάζω, πῶς μάντις ὤν, ὑπὸ προγίνεσθαι ὑπὸ τοῦ καθυπόπτου. Προμ. ἀπεσάμην, ὦ Ἑρμῆ, τὰ ταῦτα μέν, ὅτι ἀπολυτέον μοι οἶδα, καὶ οὐδένα τις ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται σὸς φίλος ἐπ' ἀσφαλοῦς, κατατοξεύσων, ὅν φῂς ἐπιπέσεσθαί μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἆ γὰρ ἥδοιτο, ὦ Προμηθεῦ, ταῦτα, καὶ ἐπίδοιμί σε λελυμένον, καὶ ἐπειτα σὺν ἐμοὶ ἀναχάζοντα· ὑπό τοι φρένα κραναὴν ἐλάσω. Προ. θαῤῥῶ, καὶ σωθήσομαι ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς λώσεται, ἐπ' ἀντὶ μικρᾶς ἀναμονίας. Ερμ. τίνα δὲ ταύτας; μὴ γὰρ ἀνύσεις ἀπ' ἐμοῦ.

Προμ.

MER. Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisset, qui possent hæc visceribus tuis pascerentur. adeò graviter ipsum evisceratus es, aliud fermè agens: nam defensionem prote dicere instituebas. Mirum autem profectò, N quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, hasce te mox datura pœnas. PROM. Præscij hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus liberabor: & nunc O Thebanus quidam veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam. MER. Vtinam hæc eueniant. Solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam addium, at non carnes partientem. PROM. Bono sis animo, equidem vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.

MER. C. Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.

Προμ. οἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τὸν Θέτιν; ἀλλ' ἐκεῖνο φράσαι μοι τὸ ἀπόρρητον, ὡς μισθὸν ἄν, εἰ μέλλοι μοι ἀντὶ τῆς ἁλύσεως. Ἑρμ. ἀλλὰ φύλαττε, ὦ Τιτᾶν, ἀπόρρητον. ἡμᾶς δὲ ἀκίνητον, ἢ ὑφαῖστος· καὶ γὰρ οὕτω ἤδη πανσόμενον ὁ ἀετὸς, ὑπόμενε δή, καρτερῶν. οὐ δὴ γὰρ ἐγγύς ἐστι τὸ ζῷδιον, ὃν φῆς ἐξόπιθεν ἐπιφαυλίσαι, ὡς ποιήσει σε ἀναπαυόμενον ὑπὸ τοῦ πόνου.

PROM. *Nosti Mercurii Thetin? sed quid verbis opus? præstat enim celare secretum, quo me manet præmium post solutam pœnam.* MERC. *Quando quidem id præstat, tecum recondas licebit. Quin me, Vulcane, abimus? Iam enim non longè abest aquila. At tu Titan, præstolare tantisper, dum tibi Thebanus (ut ais) sagittarius cõfodiat, qui te ab altis huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfensionem Promethei Caucaso affixi Lucianus hic proponit, in qua verius deprehendere licet, veluti ex instituto, acriorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucasi supplicio destinatus, superiùs diximus in Apologia in eũ à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Hesiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Erasmus in Chiliadibus suis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a ENtibi Caucasum.] *Exordium Dialogi ab occasum loci, & Caucasi montis altissimi Septentrionalis Asiæ tractu, Indiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis prærupta, perpetuisq; niuibus tecta. Huius montis descriptionem apud Arrianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuisse ad Caucasum, tam multi affirmant, vt vix negari possit. Hoc in primis testatur Cicero lib. 2. Tuscul. quæst. Hoc etiam*

atiam **Apollonius** *in fine 2. lib. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.*

b **Hic Titan.**] *Prometheus filius Iapeti, qui fuit vnus ex sex Titanibus.* *c* **Supra conuallem passis hinc atque illinc è regione manibus.**] *Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina, stadio inter se disiuncta, quibus accola Promethei manus affixas fuisse referunt.* *d* **Aquila iecur depascet.**] *Aquilam hanc Higinus Typhone & Echidna genitam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam.*

e **O Saturne, ô Iapete, ô tu tellus parens.**] *Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloria præsignem Menœtium atque Prometheum varium, versipellem, stultumq; Epimetheum* *f* **Nullum facinus.**] *Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur.* *g* **Hesiodi.**] *Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quãdo Prometheus, quæ illius astutia & prouidentia erat, Ioui Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium & dolopthytarum distributione, quam Græci scriptores soliti sunt appellare κρεοτομίαν. Siquidem sibi opipara, & forinsecus macrida: Ioui, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cœlestis sustulerat, tum propter hanc imposituram, Caucaso eundem allegari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renascitur, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna.*

h **Videris.**] *Conqueritur Prometheus, se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit.* *i* **In Prytaneo publico alendum.**] *Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi τροφεῖον παμμεγεθες, tritici victus promptuarium.* *k* **Tu verò quandoquidem tam eloquio polles.**] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademque vice exordij.*

l **Prope portas Caspias.**] *Caspijs populis Scythici generis vicina sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustro sint pernia, quas idcirco Caspias portas Scriptores appellant,*

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caspium patet transitus. m Quo pacto.] Repetit capita accusationis. n Recens for.] Græcè καινοεργῶν ac καινοεργῶν, designat & nouas res edere, & τὸ καινοποιῶν significat. o Pro deo.] A' persona. p Maiorem partem.] A' circumstantijs facti. q Nam Iouem.] A' consilio facti. r Sed age Mercuri.] Amplificatio ἀπὸ τῶν ἐπιτηδείων. s Cœlum terræ.] Hyperbole prouerbialis est, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere. Ex sinne nostro interprete. t Videre iam licet.] A' collatione humanorum morum. u Sic enim.] A' consilio & causa finali. x Iuxta Poëtæ dictum.] Homines se è luto finxisse negat Prometheus: quem sermonem ex Aeschyli Prometheo decerpsit Lucianus. Est est transitio ad secundum caput de plastice, ad quam bifariam respondet. Primùm: Nihil damni ex hac fictione accessisse Ioui. Secundò: Multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis. y Minerua.] Quæ sapientiæ & bonarum omnium artium dea, & Iouis cerebro sine matre procreata est. z Gigantes.] Tam filij excelsissimæ staturæ in deorum perniciem procreati, vt superis scilicet bellum inferrent, Iouémque de cœli possessione deiicerent. A Prorsus omnia Iouis plena sint.] Lucianus ex Arato sumpsit, quæ Virgilius hoc versu reddidit in Palemone Ecloga 3:

Ab Ioue principium Musæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] Conqueritur Prometheus, nullam sibi aram dicatam esse, nullum extructum templum, cum in honorem Iouis, Apollinis, Mercurij, fana ac delubra condita passim visantur. C Flagitiosi.] Obiectio, quam exemplo deum diluit. D Sic enim eandem.] Alia, quam per inuersionem à simili. E Atqui non.] Elegans amplificatio obiectionis per regressionem. F Sed si hoc dixeris.] Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet. G Hæc sunt.] Transitio. H Quando.] A' natura rei. I Quod contra.] Ab officio deorum. K Sed quid.] Ab vsu ignis. L Ad alia necessaria ignis habendus.] Ab vtili ex consequentibus. M Miror autem.] Amplificatio ab exemplo. N Cùm vates sis.] Exprobrat Prometheo vim significationis

uis meminis. Nam cùm sit Προμηθεὺς vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam. O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligis, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* P Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurorum prascius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, veritúsque ne similiter à filio de ecclæ possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memórque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Eclogæ:*

Caucaseasq; refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymno eclano Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Recte dicis præ.] *Actio & affectio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cunctaris.] *Κατάκλεισις.* Ad vos saltem.] *συγχώρησις.* Tanquam parum sit.] *ἄρνησις.* Sed tu porrige.] *προτροπή.* Ne quippiam tibi.] *παρακατακλείς.* O Saturne, ô Iapete.] *σχῆμα ἀπὸ μέρους.* Quj primò quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm si vacat.] *κατάκλεισις.* Tu verò quandoquidem.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; vice exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] *ἀξίωσις καὶ μετάληψις τῆς μυθοποιΐας.* Cæterùm tu Vulcane.] *ἀποστροφὴ προσωποποιΐα.* Partiri igitur vos.] *διαίρεσις τῆς κατηγορίας.* Nihil autem video.] *ἀπὸ τοῦ*

δωματῶ κολακεία. Mercurius meam obibit prouinciam.] *Reijcit partes in Mercurium.* Nam ego.] *Extenuatio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quomodo enim.] ἀπηκριβωμένη. Atqui tempus expetit.] καιρὸν ἀδικῶ προσχέσεως ἔνεκα. Si mihi propositum.] *Repetit capita accusationum.* Quo pacto videlicet.] διαιρεῖς τῆς κατηγορίας. Denique quòd ignem.] αὔξησις. At verò.] προέκθεσις καὶ ἀνάγκασις τῆς κλοπῆς. Cæterùm si.] τὸ δύσκολον μέρος. Quid enim.] ἀπόθεσις λόγου. Nunc verò.] παρασκευὴ πρὸς τὴν τῶν ἐγκλημάτων λύσιν. Et primò quidem.] *Apologia Promethei ad primum caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ δίκαιον καὶ μέτριον.* Immemor sané.] *Exprobratio.* Nam quis non.] A' *persona.* Sed agedum.] *Concessio.* Nam iouem.] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vēne interim.] ὁ λογισμός. Nil enim aliud.] παραμυθία. Meliorē.] ἀποθέωσις. Sed age Mercuri.] σωφρονισμὸς, αὐξήσεως τῆς δίκης, μείωσιν τοῦ ἐγκλήματος. Fallor si hæc.] *Conclusio calumniæ.* Nam quum hæc.] A' *minori contra.* Videre iam licet.] ἄκαιρος ἀπόθεσις συγκεχυμένη αὐξήσεως ἕνεκα. Tempus nunc monet.] μετάθεσις καὶ κατάσκευη. Cuius culpæ me.] διαίρεσις. Quàm ego illos.] σύγχυσις. Ego ad vtrumque.] κατασκευὴ ἀμφοῖν. Sic enim nullo.] ἐκ τῆς ἐναντίας. Cùm itaque tellus.] κατάθεσις. Adeò vt neque.] ἡ πρόφασις ἢ ἀφορμή. Ego enim alioqui.] ὁ λογισμός. Quippe vel id erat.] τὸ αἴτιον τοῦ κατηγορεῖν. Cæterùm iuxta.] αὐτὸ τὸ κατηγορεῖν. Hęc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] παραύξησις. Itaque neminem fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu est.] *Secundum argumentum, multum verò etiam vtilitatis inde promanasse, à consequentibus & effectis.* Quòd si ego.] ἡ κατακλασις. Vērùm ego.] ἀνάθεσις. Nam si quæ ad tempubl.] κατασκευή. Cæterùm istuc.] *Aliud argumentum, à causa finali.* Quod idcò dixerim.] ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐνθυμήματος. Adde quòd nemo ex nobis.] ἄλλο ἐπιχείρημα. Vērùm enimuerò quum optimo.] *Conclusio*

clusso. In crucem à vobis leuatus.] *ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.* Sed ais, flagitiosi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* Liceat reperire hanc.] *τὸ ἐφεύρειν.* Nec verò est quòd dicas.] *Alia, quam per inuersionem à simili soluit.* Sed adime obsecro dijs.] *τὸ κατ' ἀνάθεσιν.* Cæterùm malè me.] *Aliud caput accusationis secundæ.* Quas tamen.] *Elegans amplificatio obiectionis, per regebationem.* Atqui non erat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet.* Sed si hoc dixeris.] *A consequenti contrarios.* Hæc sunt quæ.] *Conclusio.* Ad ignem transeamus.] *Transitio.* Tertium caput de igne è cœlo sublato. Fœdam nimirum.] *ἐξουσιαστής.* Per deos autem.] *ὅρκος.* Sed mox mihi.] *ἐφόρκωσις ἀπὸ τῆς ἀρίστου.* Quod quidem vix.] *τὸ ἀπροσδόκητον, à natura rei.* Itaque euidentissimum.] *ἀναπαδόλι.* Quo contra.] *Ab officio deorum.* Sed quid si omnem.] *Concessio.* Quibus ignis.] *Ratio.* Cùm neque coquere.] *Ab vsu ignis* Verùm hominibus.] *Ab vtili ex consequentibus.* Itaque parum apposité.] *Clausula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* Vestrùm erit.] *ἐπιλογὸς σὺν ἐπιχειρήσει.* Haud facile est.] *Interfatio Mercurij.* Mirum autem.] *χωρογραφία ἐφόρκωσις.* Præsciui hæc.] *ἀπόφασις.* Et nunc Thebanus.] *μετάβασις.* Veniam hæc.] *ὄχλ.* Bono sis animo.] *εὐφημία.* Ne oro graueris.] *ἐξίωσις.* Nosne Mercuri.] *ἐπόρευσις.* Quin nos, Vulcane, abimus?] *Conclusio.*

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum deorum, quasi quandam syluam ac summam continent omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiuscemodi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse, oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hìc Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarantq; videndo,*
Nulla venenosæ læduntur pocula Circes.

ΠΡΟΜΗ-

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λυσόν με, ὦ Ζεῦ, δεινὰ γὰρ ἤδη πέπονθα. Ζεὺς λύσα σε φησ, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας πέδας ἔχοντα, καὶ τὸ Καύκασον ὅλον ἐπὶ σῇ κεφαλῇ ἐπικάμπτον, ὑπὸ ἰσχάδων γυπῶν μὴ βόσκεσθαι τὸ ἧπαρ, ἀπὸ τῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεσθαι, ἐπεὶ ὧν τοιαῦθ' ἡμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἔπλασας, καὶ τὸ πῦρ ἔκλεψας, καὶ τὰς γαμετὰς ἐκ σοῦ ἐργάσεσθαι: ἃ μὲν γὰρ ἐς μὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἱερῶν, ἰσὰ πιμελῇ λευκανυμένα μοι παραθεὶς, τῇ τοῦ ἀμόλου τῶν μοιρῶν σε αὐτῷ φυλάξαι, τί χρὴ λέγειν; Προ. οὐκοῦν ἱκανὸν ἔδοκει τοῦ λίκλου ἐκτίνειν, τοσοῦτον χρόνον τῷ Καυκάσῳ προσκαμόν σοι, τὴν λάκιν ὀρνίθων ἄπορον νεύμενον ἀπὸ πρώρας τῷ ἥρωϊ. Ζεύς. οὐδὲ πολλοστημόριον ἦν, ὧν σε δεῖ παθεῖν.

SOLue me Iupiter, gratia enim iam passus sum. IVP. Solum te, ais, quem oportebat graviores pedicas habentē, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solum corrodi epar, sed & oculis cavere effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignē furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibyps formans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, tantum temporis Caucaso affixus, pessimam avium perditam aquilam nutriens hepate.

IVP. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati.

Προ. καὶ μὴν ἐν ἀμυδρῷ μὲν νύσσας, ὦ Ζεῦ, φράσαι σοι μὴ νύσσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. κατασοφίζῃ μου, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἔχω; ἢ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἵνθα ὁ Κρόνου κάσος ἔκειτο, ἀλλ' ἀπορήσεις ἀνθ' ὧν, ἤν τι τηνικάδε ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὸ πρώτου, ὅν τινα μισθὸν ἀντίσχεις ἀναγκαῖον ἡμῖν ὄντα. Προ. ἂν ἄπο ἐφ' ἕλκῃ τι βαλίσας νεῶ, ἀξιόπιστος ἴσομαί σοι καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν, σωθησόμενος αὐτῇ. Ζ. τυφλὸς μὲν ἦσθα, τί δ' οὖν τὸ λοιπὸν τάνυ; δοκεῖς γάρ τι ἀληθὲς ἐρεῖν. Προ. μαθήσῃ, ὦ Ζεῦ, κοινωνήσας τῇ Νηρηΐδι. ἦν γὰρ αὐτὴ ξυμφορήσῃ σε, τὸ τηλεφανὲς ἴσα ἐρεῖ σταί, οἷα μὴ οὐ ἴδρασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῂς, ἐκπαλαίσαι μου τῆς ἀρχῆς; Προ. μὴ γένοιτο, ὦ Ζεῦ. πολὺ τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπεργάσεται. Ζ. χαιρέτω τοιγαροῦν ἡ Θέτις· ἐγὼ δὲ ὁ ἥφαιστος ἐπὶ τέχναις λυσάτω.

PRO. *At qui non fum mercede me ſolues Iupiter, ſed tibi ſignificabo valde neceſſarium.* IV. *Blandiendo dicis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignorabis rurſus vbi Cronis eſt: neque indigebis vinculis, ſi quo modo veritias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quánam mihi cedem per ſolues neceſſaria nobis exiſtentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ venis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinanti.* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. *Ad Thetin, coniurus cum ipſa.* IVP. *Hoc quidem noſti. Quid igitur poſtea? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas fidem Nerine hac. ſi enim ipſa grauida reddetur ex te, fœtus ſimilia faciet tibi, qualia & tu feciſti Saturno.* IVP. *Hoc die, expulſurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: verumtamen tale aliquid coitus ipſius minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te vero Vulcanus ob hæc ſoluat.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Solvime, Iupiter.] *Prometheus hic orat Iouẽ, vt tandem liberetur.* b Grauia enim iam sum passus.] *De Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cui non cognitum est, quàm atrocia sit passus, propterea quòd supra modum humanæ gentis animus fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum super Caucasum montem cruci suffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius assiduè circumroderet.*

c Nam quibus me ipsum decepisti.] *Brevis repetitio capitum accusationis Promethei. Hyginus in Astronomico poetico: Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti erant totas hostias in sacrificiorum consumere flamma. Itaque cùm propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conjicerent, partem in suo consumerent vsu. Idq; postea consuetudo firmauit. Quod cùm facilè à deo, non vt ab homine audiret, impetrasset, ipse Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm iecinora quum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam, corio bubulo texit: ossa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet earum sumeret partem. Iupiter autem, etsi non pro diuina sua cognitione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: sed quoniam credere instituimus historijs, deceptus à Prometheo, vtrumque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solemnibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquam, quæ pars sint deorum, eodem igne comburunt. Hæc Hyginus: ex cuius verbis facilè intelligas, quod scribit hic Lucianus.* d Tantum tempus.] *Aeschylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaso affixum fuisse.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: sed Lucianus hîc videtur Aeschyli poëtæ & aliorum sequi sententiam.*

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doride filia.* *g* Minatur.] *Constitutum erat in fatis, Thetin pariturum filium longè præstantiorem patre. quod Prometheus Ioui, & Proteus ipsi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Precedenti proximo dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum esse.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucasseis liberat inde iugis.
Significat curas hepar: cœlestis at ignis,
Nostrum animum, quoniam cœlitùs ille datur.

Solue me.] *Deprecatur supplicium Prometheus.* Soluam te.] *Recusatio Iouis.* Eò quòd talia.] *αἰτιολογία δ' ἀπορρήσεως.* Nam quibus.] *παράλειψις.* Tantum tempus.] *Pene exaggeratio & extenuatio.* Qui non sine.] *ὑπόκρισις τοῦ μισθοῦ ἀλλὰ παιδαγωγίας τοῦ.* Si dixero.] *ἀπορρητικὴ ἢ ἀποφατικὴ μέρος.* Nihil, ô Iupiter.] *ἀποσιωπή.* Vtinam ne fiat.] *ὄχι.* Te vero.] *Imperatio veniæ.*

ERR.

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἀ λαί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παῖς γάρ εἰμι κοὐ γέρων ἔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παῖς, ὦ Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὴ γένυσιν, μηδ' ὀλίγας ἔφυσας, ἃ ταῦτα νῦν βρίθος ἀξιοῖς μισεῖσθαι, γέρων καὶ πανοῦργος; Ἔ. ἆρ'; Ἔρ. τί δέ σε ἀδικῶ δίκαιον ὄντα γέροντα, ὃς φῂς, ἐμὲ διότι καὶ πάλαι σοφὸν ὄντα; Ζ. ἀλλά, ὦ καταφρόνητε, ἃ μικρὰ ἐμοὶ μὲν ἴσως ἐνεφύσας, ἅ μοι δοκεῖς ἐν μικροῖσιν ἐμὲ ἐργάσεσθαι μέγαν, ἢ μὴ πτηνοῖσι μὲ ἐργάσῃ μέγαν, ἀετὸν, ταῦρον, κύκνον, ἀετόν. ἐμοὶ δὲ ὅ τι ὡς ἀδικίαν ἐμοὶ τινα ἐρωδιὸν ἐποίησας. οὐδὲ σωφρονεῖς μοι δοκεῖς γε νῦν ἐμοὶ δὲ καὶ μαργανδόν γ' αὐτὰς, καὶ μετρίως ἐμανείς. ἀλλὰ ταῦρον ἢ κύκνον φιλή-

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoſce mihi: [a] puer enim admodum ſum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior multò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxiſti, propterea etiã infans putari cupis, ſenex & verſutus adeò cũ ſis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego ſenex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô ſceleſte, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil eſt quod me non effeceris, ſatyrum, taurum, [b] aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc feciſti me. At quæ me viciſſim amaret, nullam planè vnquã feciſti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gra-

orem fuiſſe: ſed oportet me præſtigijs vti ad illas, & meum abſcondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exoſculan-

tur:

φιλῆσιν, ἐμὲ δὲ μὴ ἴδωσι, τυφόμενον ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος. Βρ. ἀκούω· ἀληθῆ γὰρ φίλτατον, ὦ Ζεῦ, θνητὰ ὄντα τὰ πρόσωπα. Ζ. πῶς οὖν ὁ Ἀπόλλων ὁ Βράγχου καὶ ἡ Ὑάκινθος φιλοῦσιν; Βρ. ἀλλ' ἡ μὲν Δάφνη διώκει μὲν ἐκεῖνον φεύγουσα, καί τοι νομίζω καὶ ἀγένειον ὄντα. ἐὰν δ' ἐθέλῃς ἐπίσχειν τὴν ὀργήν, μὴ ἐπίσχῃς τὸν ἀγέρωχον, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἀλλ' ὡς ἥδιστον ποίησον αὐτὸν, ἁπαλῶς βαδίζων καθαμίνους βοερύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀναλαμβάνων. πορφυρίδα ἔχε, ὑποδίου χρυσίδας, ὑπ' ὠδῷ καὶ τυμπάνοις ὥρυθμα βᾶινε, καὶ ὄψῃ ὅτι πλείους ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν ἀνεξαίμην ἐπίρας ἐπ' ἐμοῦ τοιούτου χωρεῖν. Βρ. εὐχοιῶ, ὦ Ζεῦ, μηδὲν ἐρᾶν θέλειν· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτό γε. Ζ. ἔκ ἂν ἐρᾶν μέν, ἀπραγμόνως δὲ αὐτοῦ ἐπιτυγχάνειν. ἀλλὰ τούτοις αὐτοῖς ἀφίκεσθαι σε.

tur: me verò si aspiciant, moriuntur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferunt, ô Iupiter, vt quæ mortales sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur [c] Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. [d] At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis comatum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias [e] agidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum perhibe: vtrinque demisso capillo, eoq; mitra reuincto, vestem sume purpuream, crepidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana compositò gressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, vt talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negotio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Hvius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

Ὁ Ζεὺς σοῦ τὸν ἔρωτα βάλῃ, τὰ νῦν πάντ' ἀφελοῦμαι,
χ' ἅ πάλαι, βέρπε κύκνος· ἴσον. *Id est,*

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Hunc alluſiſſe videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæſta eſt Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito oſtendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi ſæue puer ſpicula franget, ait.
Cui laſciuus Amor metis hæc reddidit alis:
Quid ſi iterum poſito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem gestans & sagittas: quarum vna cuspide aurata vulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium rationem pulcherrimis versibus Marullus & Aeneas Syluius ingeniosissimè complexi sunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem dicimitatis suæ immemorem, ad furtiuos Danaës amplexus è cœlo per implumium in imbre aureo demisit.* c Apollinem.] *Apollo Daphnes, Branchi, & Hyacinthi pulchritudine arsit.* d At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim aliosqui effugere non posset, implorato patris Penei fluminis auxilio, in laurum arborem est commutata. Ouid. 1. Metam.* e Aegidem.] *hoc est, theracem, seu loricam: sic enim Martialis eupomit libro septimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ Ἡφαίστου.

APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἔπραξας, ὦ Ἀπολλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι γεγονὸς, ὡς μαλακόν τι εἶναι, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ δοκεῖ τι ἤδη ἐς μέγα ἀναθὸν ἀφυήσεσθαι; Απ. ἐπαινῶ τὸ βρέφος, ὦ Ἥφαιστε, εἰ μέγα ἀγαθὸν, ὃ Ἰαπετοῦ πρεσβύτερόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ πανουργίᾳ; Ηφ. καὶ τίνα ἂν ἀδικῆσαι δυνηθείη ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗ τὴν τριαιναν ἔκλεψε· καὶ τὸν Αρη, καὶ τοῦτο γὰρ ἔξαίφνης ἔλαθεν τὸ λουτρὸν τὸ ξίφος, ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφῄρηται τὸ τόξον, καὶ τῶν βελῶν. Ηφ. τὸ νεογνὸν ταῦτα, ὃ μόγις ἐκινεῖτο ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἆρα, ὦ Ἥφαιστε, ἅ σοι προσῆλθε μόνον. Ηφ. καὶ μὰ μὰ προσῆλθε ἥδε. Απ.

VIdistin' Apollo Maiæ infantulum illũ, nuper genitũ, vt formosus est, & arridet omnibus, & iam quoq; tale quiddam præ se fert, quasi in magnum aliquod bonum euasurus sit? APOL. Illúmne ego infantem dicam, ô Vulcane, aut in magnum aliquod bonum euasurũ, qui ipso Iapeto antiquior est, quantum ad fraudulentiam attinet? VVL. Et quem ea deò iniuria afficere potuerit, iam primùm in lucem editus? APOL. Interroga Neptunum, cuius tridentem suffuratus est, aut Martem: nam & huius subtraxit clàm è vagina gladium. vt interim de meipso non dicam, quem & arcu spoliauit, & sagittis.

VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui vixdum mouebatur in cunis inter inuoluera? APOL. Scies Vulcane, si modò ad te aliquãdo venerit. VVL. Atqui venit iampridẽ.

APOL.

Ap. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδέν ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ηφ. πάντα, ὦ Απολλον. Ap. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ηφ. μὰ Δία τὸν πυρέκτην οὐχ ὁρῶ. Ap. ἀλλ' ὅμως αὐτὸν ἐν σπαργάνοις τῆ βρίφει. Ηφ. οὗτος ὁξύχολός ἐστι, καθάπερ ἐν τῆ γαστρὶ ἐκμαιτύσας τὸν κεραυνόν; Ap. ἐκεῖνος αὐτῆ καὶ λαθὼν καὶ πρόχα. ὁ δὲ καὶ ἀκούεθ' ὑμῖν ἐθέλει. χθὲς δὲ προσκαλεσάμενός τέρατα, ἐκπαλαίσας σε δῆθεν, ἐκ οἶδ' ὅπως ὑφείλετο τὸ πόδι. ἅτα μεταξὺ ἐπαινούμενος, τῆς Αφροδίτης μὲν ὑπὸ ἔρωτος, προσκλεξαμένης αὐτὸν ἐπὶ τῆ νίκη. τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, τὸ σκῆπτρον. ἅ δὲ μὰ βαρύτερος ὁ κεραυνὸς ἦν, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἔχει, ἐκπεσὸν ἂν ὑφάλετο. Ηφ. γέρων τινὰ τὸν παῖδα φῆς. Ap. ἀμέλει, ἀλλ' ἤδη καὶ μουσικόν. Ηφ. καὶ τὸν Τελχινάρχειον ἴσως;

APOL. Quid igitur? habéne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissũ est? VVL. Omne, Apollo. APO. Atta men inspice diligẽter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illũ alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne [a] aduncas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tũ meditatus esset furãdi rationẽ? APO. An' non audisti ipsum loquentẽ quoq; iam arguta ac volubilia quædã? Atq; hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulũ, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrum illius sustulit: & nisi grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoq; que fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimò & musicum præterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis?

Απ. χελώνην τινὰ εὗρον, ὄργανον ἀπ' αὐτῆς συνεστήσατο. νύκτας γὰρ ἐναρμόσας, καὶ ζυγώσας, ἔπειτα καλάμους ἐμπήξας, καὶ μακάδιον ὑποθεὶς, διὰ τὰ ἐντεταμένα ἐπὶ χορδὰς, μαλθακῶς πάνυ γλαφυρὸν, ὦ Ἥφαιστε, καὶ ἐναρμόνιον, ὡς διαμὶ αὐτῷ φθονεῖν, τὴν πάλαι διαφεύξασθαι ἀσκιῶτα. ἔλεγε δὲ καὶ ἡ Μαῖα, ὡς ἤδη μύνοι τὰς νύκτας ἐν ᾧ ἀεροανῷ, ἀλλ' ὑπὸ νωθρίας ἄχει τοῦ ᾄδειν διατίοι, λελῆσθαι τὴ διαπαθεῖν ἀλλαλῶν. ὑπόπλεως δ' εἰσὶ, καὶ ῥάδιόν τινα ποιήσασθαι θαυμασίαν πλῶ δύναμιν, ἣ ψυχαγωγᾶ καὶ διατάσσει τοὺς νεκρούς. Ηφα. ἴσως ἐκάνλω ἴδωκα αὐτῷ παίγνιον ἄν. Απ. τοιγαροῦν ἀπόδωσέ σοι τὸν μισθὸν πλῶ πυράγραν. Ηφα. εὖ γε ὑπέμνησας. ὥστε βαδιοῦμαι ἀπολυσόμενον αὐτῷ, εἴ που, ὡς φῄς, ἐνρεθείη ἐν τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Teſtudine mortua alicubi inuenta, inſtrumentum ex ea compactum dedit. Brachijs enim adaptatis, & iugo ſuperinducto, deinde calamis (chordarum anſulis videlicet) infixis, fundoq; infrà, & quaſi quodam dorſo ſubiecto, atque inde ſeptem chordis ſuſpenſis & intentis, iucundũ adeò quiddam modulatur, & concinnum, vt ego quoq; illi iam inuiderem, qui iam olim perſonando citharam me exerceo. Cæterùm ipſa Maia illud quoque dicebat, quòd neque in cœlo noctu maneret, ſed præ nimio agẽdi ſtudio ad inferos vſque deſcenderet, furaturus ſcilicet etiam inde aliquid.* b *Alatus autem quoque eſt, ac virgam quandam apparauit, mirificam poteſtatem ac vim habentem, qua animas euocat, & educit mortuos.* VVL. *Ego illam dedi ipſi, vt eſſet quaſi ludicrum.* APOL. *Proinde & mercedem iſtam tibi retulit, forcipem videlicet.* VVL. *Recte ſanè admonuiſti. quare ibo vt illum recipiam: ſicubi, vt ais, inter inuolucra in cunis inueniri poterit.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI.

ANNOTATIONES.

a **Aduncas manus.**] *Mercurium furem, & furum præsidem poëtæ faciunt. vnde* ἀγύιξε *à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* b **Alatus quoque est.**] *Lilius Gregorius in Mercurij syntagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in libro quodam antiquitatum hoc modo efficiam: filo quidem erat corporis iuuenili, facie imberbi, cum alis supra aures, nudus verò totus, præterquam quod pallium habere videbatur, dextra manu supinum continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebat, ad pedes illius hircus & gallus suberant. Vide Macrob.* c **Ac virgam quandam.**] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat. *Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius* χρυσόῤῥαπις.

IOANNIS SAMBVCI

ANNOTATIONES.

Επιδεικτικὸς καὶ κωμωιδικός.

Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui tali sidere prodit homo.

Maiae infantulũ.] ἐπιτρόπως *à matre, ætate, forma, & actu.* **Et arridet omnib.**] ἐπιμειδᾷ. **Tale quiddã.**] *ἀπροκαλύπτως.* **Qui ipso Iapeto.**] ὑποτρεχόντως συγκριτικῶς. **Interroga.**] *ἀπορίας τοῦ ἐλίγχου.* **Nam & huius.**] *Descriptio personæ ψευδοῦς, à natura & moribus.* I. ὅτι κλέπτης. **Scies Vulcane, si modò.**] *Enumeratio furtorum.* **Per Iouem.**] ὅρκος. **Adeóne aduncas manus.**] ἐκφώνησις ἐμφατικὴ. **An nón audisti ipsum.**] II. ὅτι λάλος. **Statim illum.**] III. ὅτι πολυπράγμων κατ' ἀφήγησιν. **Veneri surripuit.**] **Redit ad furta.** **Et nisi grauius.**] τὸ παραλειπόμενον.

Celerem.] *Transitio.* Quinimò & muſicum.] ὅτι μουσικός. ἀφήγησις, *quomodo citharam confecerit: cauſa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cæterùm ipſa.] *Ad ſortem nos ſcitum tranſit.* Alatus autem.] *Alia deſcriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] ὅτι ψυχαγωγὸς καὶ νεκροπομπός. Rectè ſanè.] *Concluſio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός. — VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

Τί μι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν ἔρ; ἥκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πέλεκυν ὀξύτατον, εἰ καὶ λίθου εἴη μιᾷ πληγῇ διατμῆξαι. Ζ. εὖγε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δίελε τὴν κεφαλὴν μου ταχέως ἐς δύο, διατρυχόω. Ηφ. ποῖα μοι, εἰ μαίνεται; πρόσατε δ' οὖν τάληθές, ὅπερ θέλεις σοι γένεσθαι. Ζεύς. διαιρεθῆναί μοι τὸ κράνιον. εἰ δὲ ἀπειθήσας, οὐ νῦν πρῶτον ὀργισόμενόν με φάσῃ μου. ἀλλὰ καὶ καβικνεῖσθαι ποτε δεῖ τῷ θυμῷ, μηδὲ μίαν λαβεῖν. ἀπόπνευμα γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, ἃ μου τὸν ἐγκέφαλον ἀνασείουσιν. Ηφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν. Ζ. ἴθι, καὶ μὴ μέλλε. ἀλλὰ τὸν πέλεκυν ἐνεγκεῖν ἐπείγου. Ηφ. ἰδοὺ, ἔχω. ποῦ σοι πατάξω; Ζ. ἐνταῦθα, ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ηφ. ἰδοὺ, πατάσσω. Ζ. ἐπάταξας; Ηφ. ναί. Ζ. ἀλλὰ μὴ ἐπὶ τοσοῦτον. Ηφ. ἀλλὰ ἐπὶ τοσοῦτον

ὄξυς γὰρ ὁ πέλεκυς ἐστι, κοὐκ ἀναιμωτὶ, οὐδ' ἀπὸ τῆς Εἰλειθυίας μακάριται σοι. Ζ. Ἀλλ' ἴσως μόνον, ὦ Ἥφαιστε, θαῤῥῶν. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὸ συμφέρον. Ἡφ. ἄκαιρε μὲν, ἀλλὰ τοίνυν δή. τί γὰρ χρὴ ποιεῖν, εἰ μὴ ἐπείγουσι; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μέγα, ὦ Ζεῦ, κακὸν ἔχεις ἐν τῇ κεφαλῇ. ἀκόντως γοῦν ὀξύθυμος ἔδοξα, τηλικαῦτα παῖδα τὸ μετρίως ἐμπεφορημένον, καὶ ταῦτα ἔνοπλον. ἴσως στρατόπεδον, ὃ λάθρᾳ, ἐπαιώρησε ἔχων. ἀλλ' ὅμως δῆ, καὶ σοφὴ τὰ πολεμικὰ καὶ τὸ ὄρχημα πάνυ. καὶ ἐνθουσιᾷ. καὶ τὸ μέγιστον, καλὰ πάνυ καὶ ἁρμοῖα γίγνεται ἤδη ἐν βραχεῖ, γλαυκῶπις μὲν, ἀπὸ κορυθῆς καὶ τοῦτο ἡ κόρυς. ὅτι, ὦ Ζεῦ, μαίνεταί μοι ἀπόδος, ἐγγυήσας μοι αὐτήν. Ζ. ἀδύνατα αἰτεῖς, ὦ Ἥφαιστε. παροινεῖ γὰρ ἀεὶ θεὰ μένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐμοὶ, οὐδὲν ἀντιλέγω.

Acuta enim securis est, & non absque sanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obstetricabitur. IVP. *Incute modò Vulcane audacter: ego enim noui quid sit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnũ, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri paniculum virginem viuam nutriens, idq; armatam. nimirum castra, non caput habuisti, non aduertens. Hæc verò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam vibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximũ est, formosa admodum, ac matura nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi præmium hoc mihi refer: desponde mihi illam.* IVP. *Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.*

Ηφω. τοῦτ' ἐβουλόμην, ἐμοὶ μελήσει τὰ λοιπά. καὶ ἴσθι σου παρπάσω αὐτίκα. Ζεύς. εἰ σοὶ ῥᾴδιον οὕτω, καὶ πάλαι οἶδα, ὅτι ἀδυνάτων ἐρᾷς.

VVL. *Hoc volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul rapiam hinc ipsam.* IVP. *Si tibi facile adeò hoc, facias licet: veruntamen illud scio, quòd amas ea quæ tibi contingere nequeunt.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei præripere posset, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius, Theophilus huius fabulæ mentionem faciunt. Addūt Vulcanū securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re κορυφαγένη dicta est. Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amas, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *-quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγητικός. *De Minerua nata ex cerebro Iouis.*

Vulcanus findit iussus caput Altitonantis,
Quo in latuit menses Pallas amica decem.
Artes proueniunt alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet.] ἐρώτησις. Venio enim ita.] *Ratio αὐξητική.* Rectè sanè.] *Collaudatio.* Sed iam impacta.] *Insitio.* Tentas me.] *Recusatio, cum insitione.* Diuidi mihi.]

di mihi.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] ἀπλῶς. Verantamen.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.] *Dehortatio à periculoso.* Incute modò.] *Hortatio.* Inuitus quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc? puella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem viram.] ἐκφώνησις *Palladis.* Quare, ô Iupiter.] ἀξίωσις. Impossibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebā.] *Conclusio.*

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ. *IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.*

Eodem interprete.

IVPITER.

ΠΑύσασθε, ὦ Ἀσκληπιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐριζοντες πρὸς ἀλλήλους ὥσπερ ἄνθρωποι. ἀμφιπίπτει γὰρ ταῦτα, καὶ ἀπόπτεια τοῦ συμποσίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλὰ βέλτιον, ὦ Ζεῦ, τοῦτον τὸν φαρμακέα πρότερον ἀπαλλάττεσθαί μου. Ασκ. νὴ Δία, ἢν ἐμὲ νικήσῃ ἐν ἐμοί. Ηρ. κατὰ τί, ὦ μεθύοντες; ἢ διότι σοὶ ὁ Ζεὺς ἐπιφανέστερος, ἃ μὴ θέμις σοι ὄντα; νυνὶ δὲ κατ' ἔλεον αὖθις ἀθανασίας μετέλαβες; Ασκ. ἐπαίλεσέ γε νὴ σύ, ὦ Ἡράκλεις, ἐν τῇ Οἴτῃ καταφλέξας, ὅτι μοι ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsinite, ô Aesculapi, & tu Hercules, contendere inter vos iurgijs, perinde vt homines. Indecora enim hæc, & à conuiuio deorum aliena. HER. At vti, ô Iupiter, medicamentarium istũ priore loco accumbere, quàm me? ABS. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quo igitur, ô attonite, an quòd te [a] Iupiter fulmine aliquando percusserit, eò quòd quæ nefas erant, fecerat? nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis participem factus es? ABS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cõflagrãsti, quãdo quidem mihi ignem obijcis?

Ηρα. ἔνεστ ἴσα καὶ ὅμοια βιοῦμεν ἀμφω, ὃς διὸς μὲν υἱός ἐμι, τοσαῦτα δὴ πεπόνηκα ἀναπαθὼν ἢ βίον, θηρία καὶ τέρατα ἀγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβρεις τιμωρούμενος. σὺ δὲ ῥιζοτόμος ἄν, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθύσων ἢ φαρμάκων, ἀνδρῶν δὲ ἢ ἀνδρὶ ἐπιδιδόμενος. Ασκ. οὐ λήγεις, ὅτι σε τὰ ἐγκαύματα ἰασάμην, ὃς πρόλω ἀνιλθὼν ἀμφαικλος. ὑπ' ἀμφοῖν δὲ ἀφαρμὸν ὦ σώματι, ἢ χιτῶν, καὶ μετὰ ἢ, ἢ πυρός. ἐγὼ δὲ οὐ καὶ μιθὲν ἄλλο, ἔτι ἐθέλησα ὥσπερ σὺ, ἔλκος ἔχων ἴσα ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδὺς, καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀλλ' οὐδὲ μαγχολήσας ἀπέκτανα τὰ τέκνα, καὶ τλὺ γωὰκα. Ηρα. ἃ μὲ ποιῶν λοιδορούμενός μοι, αὐτίκα μάλα ἄσχ, ὡς οὐ πολύ σε ὀνήσῃ ἡ ἀθανασία. ἐκὰ ἀράμενός σε, ῥίψω ἐκὶ λιφαιλὺ ἐκ τοῦ ἠρανοῦ, ὥστε

Herc. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vterque in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sum, tantos antè labores sustinuerim, expurgata vita, deiectis bestijs, & hominibus contumelioſis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotantibus fortasſis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præſtitiſti. Aeſ. Rectè dicis, quoniam & inuſtiones tuas curaui, quando paulò antè aſcendiſti ad nos, ſemiuſtulatus, corpore vtrinque corrupto ac perdito, & à tunica iſta, & poſt illam etiã à flãma. Ego verò quid? ſi nihil aliud, tamen neque ferui vixi quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus ſandalio aureo: neq; verò etiam inſaniens occidi liberos & vxorẽ.

HERC. *Niſi deſinas conuiciari, ſtatim admodũ ſenties, quòd non multũ tibi profutura ſit immortalitas: quoniã ſublatũ hinc è cœlo præcipitẽ dabote,*

vt ne

ἔστι μὲν τὸν παίονα ἰᾶσθαί σε, τὸ κρανίον συντριφθέντα, Ζ. παύσασθε φημι, καὶ μὴ ἐπιταράξητε ἡμῖν τὴν ξυνουσίαν, ἢ ἀμφοτέρους ἀποπέμψομαι ὑμᾶς τοῦ συμποσίου. καί τοι ἀγωνοῦμαι, ὦ ἡράκλεις, προκατακλιθῆναί σου τὸν Ἀσκληπιὸν, ἅτε καὶ πρότερον ἀποθανόντα.

vt ne ipse quidem Paeon curauerit te, diminuto atq; effracto tibi cerebro. IVP. Desinite, inquam, & ne perturbate nobis conuersationẽ hanc: aut ambos hinc ablegabo vos è conuiuio. Quanquam etiam æquũ est, ô Hercules, priore loco accumbere Aesculapium, quippe qui & prior mortuus est.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

AEsculapius & Hercules de discubitu & sessione contendunt.

a IVPITER fulmine percussit.] *Aesculapius adeò excelluisse in ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis excitare crederetur: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus est. Hippolytum vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* *b* In Oeta conflagrâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi à tergo incumbens, morte & sepulchro Herculis nobilitatus. Illic enim Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est nomen tragœdiæ Senecæ, quę Hercules Oeteus inscribitur. Post mortem ob fortitudinem in deorum numerũ relatus est.* *c* Ab Omphale verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem amore sui captum ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum & colum, calceosque famineos, sagittis & clauæ leonisque tegmine mutasset.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσωμιλικὸς & ἐριστικὸς: *Aesculapius enim & Hercules de sessione contendunt.*

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aetęo qui dedit oſſa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent medicæ viribus vſque manus.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ σύντλι ἀπὸ τ̃ πυρὸς δέγμοσ- τ̃ ἀπεκπῦσ κ τ̃ τόκυ. At vis, ô Iupiter.] ἡ ὕβρεως. An quód.] ἡ ὕβρεως κ λοιδορέα. Oblitus verò.] ἀβπιδιαζοῦλι, ἢ ἀσκλοιδορέα. Nequaquam.] ἀδύπατον ζοῦλι. Vt qui ipſe.] Commendatio ſui. Tu verò radicum.] αὐτὸς πόδο- σις: vituperatio Aeſculapij. Rectè dicis.] Comeſſatio, & αὐτοκιδισμός. Ego verò.] ſompenſatione tendit ei alias contumelias. Niſi deſinas,] ἡ ὑπλυξις ἀγωνακλᾶλι ἀοριέ- τως ὀνομαζομένως. Deſinite.] ἡ σύντλι, Iouis lites dirimens, cum σπλύξει. Quanquam.] ἡ τ̃ διὸς ὑπίκρισις ἀρκτικὴ

HPAΣ KAI Διός. IVNONIS ET Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

ΕΓὼ μὲν οὖν αἰσχυνόμην ἄν, ὦ Ζεῦ, εἰ μοί τοιοῦτος υἱὸς ἦν, θῆλυς ὅτω καὶ διεφθαρμένος ὑπὸ τ̃ μίθυ: μίτρᾳ μὲν ἀναδούμενος τὴν κόμην, τὰ πολλὰ δὲ μαινομέναις γυναιξὶ συνὼν, ἀφρό τερος αὐτ̃ ἐκείναις, ὑπὸ τυμπάνοις τε καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύων, τε ἄλλως ταῦτὶ μᾶλλον ἐοικὼς, ἢ θεῷ πατρί. Σὺ δὲ καλῶς ἔχεις, ὃ θρασὺ

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeo, & perditus ebrietate, [a] mitra quidem religata coma incedens: vtplurimũ autem cum insanis mulieribus conſuetudinem habens, mollior ipſis illis ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma, cuiuis magis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mu-

lieroſus,

μόνος, ὁ ἀβρότης τῶν γυναικῶν, ἃ μόνος, ὦ Ἥφαιστε, τὴν Λυδίαν ὑπήγαγε, καὶ τοὺς ἐπὶ Τμώλῳ βαρβάρους τὸν Τμῶλον ἔχοντας, καὶ τὰς Θρᾴκας ὑπηγάγετο, ἔτι δὲ καὶ ἐπ' Ἰνδοὺς ἐλάσας ὑπὲρ γυναικεῖα τάδε πράττων, τάς τε ἐλέφαντας εἷλε, καὶ τῆς χώρας ἐκράτησε, καὶ τὸν βασιλέα αὐτὸν ὀλίγου ἀντιστῆναι τολμήσαντα, ἀχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἐποίησεν, ὀρχούμενος καὶ ἅμα καὶ χορεύων, θύρσοις χρώμενος βακχικοῖς, μεθύων ὡς φῂς, καὶ ἐνθάδε ἂν εἴ τις ἐπιχειρήσειε κακῶς λοιδορεῖσθαι αὐτῷ, ὑβρίζεσθαι τὸν τοιοῦτον, καὶ τοῦτον ἀτιμωρήτως, ἢ καταδύεσθαι ἔτι κλάσαντα, ἢ ἀσπασθῆναι ὑπὸ τῆς μητρὸς ὥσπερ νηπίου. ὁρᾷς ὡς ἀνήκεστα ταῦτα, καὶ ἐπ' ἀνάξια ἔπαθες; ἃ δὲ παιδιὰ καὶ τρυφὴ πρόσεστιν αὐτοῖς, οὐδὲν φθόνος. μὴ μάλιστα ἀλογίσασθέ τις εἰ ἄρα νήφων οὕτω δεινὸς, ὅστις τοιαῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηφ.

lieroſus, non ſolùm, ô Iuno, Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, prætereà & Thraces ſub ſe redegit, verùmetiam contra Indos profectus eum muliebri iſto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus eſt, ipſumq; regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, ſaliens pariter, & choream ducens, haſtis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd ſi verò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit, contumelioſè de ſacris illius loquendo: etiam hunc vlciſci ſolet, vel palmitibus ipſum implicando, vel à matre, perinde vt himnulum, lacerari faciendo. Videſ quàm virilia hæc, & me patre minimè indigna? Si verò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas: & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

Iun.

Ηρ. σύ μοι δοκᾶς ἐπαινᾶσθαι καὶ τὸ εὕρημα, αὐτῇ γλὼ ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντες ποιοῦσι σφαλόμενοι, καὶ πρὸς ὕβριν τραπόμενοι, καὶ ὅλως μεμηνότα ὑπὸ τοῦ πότου. Ἐγωὶ μὲν οὖν Ἰκάριον, ᾧ πρῶτον ἔδωκε τὸ πλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοὶ διέφθειραν, παίσαντες τῇσι δίκελλαις. Ζ. ἆρα τοῦτο φῄς. ὦ γῆ καὶ οὐρανὲ ταῦτα, ἦ ὁ Διόνυσος ποιεῖ. τὸ ἄμετρον τοῦ πόσεως, καὶ τὸ μέτρα τοῦ πιεῖν ἔχοντες ἁμαρτάνειν τοῦ ἐκράτου. ὃς δ' ἂν ἔμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερος μέν, καὶ ἥδιον γένοιτ' ἄν. οἷον καὶ ὁ Ἰκάριος ἐκεῖνος, ἦν ἄρα ἱεροῦ σώου ἐφάνη ξυμποτῆρ. ἀλλὰ σὺ ἐπιζηλοτυπεῖν ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύων, ἣ γε ἐφθάρη διὰ τοῦ Διονύσου τὰ κάλλιστα.

IVN. *Tu mihi videris etiam laudare* [b] *inuentum ipsius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati isti facitêt, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & in summa, insanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipsi compotores interfecêre, ligonibus cæsum.* IVP. *Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipse Dionysius efficit, sed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & satis est, repleri mero. Cæterum si quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & suauior fieri solet. Quæ verò Icarius passus est, tali nihil vlli compotorum facilè fecerit. Sed, tu adhuc* [c] *zelotypia affici videris, ac Semeles reminisci, Iuno: siquidem eas res Dionysij calumniaris, quæ sunt omnium pulcherrimæ.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obijcit.

a MITRA quidem.] *Mitram gestasse viris turpe & mollis censebatur: vt apud nostrum Lucianum alibi apparet. quin & &*

ὁ ἠλιθιόμητις *per probrum hic Bacchus vocatur.* *b* Inuentum ipſius.] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum. Cui Iupiter vinum mala non deſignare reſpondet, ſed nimius eius potus.* *c* Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri illo dolore ex Iouis incontinentia ſuſcepto excruciatam, ac detrahentem rebus Bacchi egregiè geſtis ſic obiurgat.*

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

Iuno cùm Semeles gnatum contemnat Iacchum,
Inueniſſe illum noxia quæque putat.
At pater hunc laudat contrà: ſic reſque nocere
Nil per ſe ducit: ſolus abuſus obeſt.

EQVIDEM erubeſcere.] *Exprobrationis ὑποθετικῶς propoſitio.* Mitra quidē.] ἴνδυσις πρὸς τὴν ἐπιφορὰν τοῦ σχοινίου, *Bacchi ab habitu, moribus & actibus, ἀπὸ τοῦ ἤθους.* At verò hic mitratus.] ἀντισταθμητικὸν, *compenſatio: ἐναριθμητικὴ, ab enumeratione rerum præclarè & fortiter geſtarum, à repugnantibus.* Quòd ſi verò.] *Reſpondet ad alias intentatas calumnias.* Si verò luſibus.] *Alia pars.* Et maximé.] *Concluſio.* Tu mihi videris.] *Obiectio. Vinum nō eſſe à te laudandum, quia reddis homines ebrios.* Itaq; & Icarium illum.] *Ab exemplo & effectu.* Nihil hoc dicis] λύσις. Non enim.] οὐκοῦν, ὅτι ὁ οἶνος αἴτιος τοῦ μέθυσος εἶναι. Cæterùm ſi quis.] αἰτιάσεως *veræ cauſæ.* Illē quidem.] *Vtilitates vini, & commēdatio.* Qualia verò Icarius.] *Reſpondet ad exemplū.* Sed tu adhuc zelotypia.] ἀπολαύσεις συμπεραίνει.

ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΕΡΩΣΙΟΥ. *VENERIS ET Cupidinis.*

Eraſmo Roterodamo interprete.

VENVS.

Τί ἄνοσε, ὦ Ἔρως, τὸν μὲν ἄλλους θεοὺς ἅπαντας ἐκπλήττεις, τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in cauſa eſt, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador

tus

Ποσειδῶ, ἢ Ἀπόλλω, τὴν Ἥραν, ἢ τὴν μητέρα, μόνης ἢ ἀπέχῃ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἐπ' ἐκείνης ἄπορος μέν σοι ἡ ἅλις, πρὸς ἢ οἴσεται ἡ φαρέτρα, σὺ ἢ ἄτοξος ἔσῃ, καὶ ἄσοχος. Ερ. Ἀλλ', ὦ Μῆτερ, αὐτὴ φοβερὰ γάρ ἐστι, καὶ χαροπὴ, καὶ δεινῶς ἀνδρεία. ὁπόταν οὖν ἐντανύσῃ τὸ τόξον ἐπ' αὐτὴν, ἐπισείσῃ τὸν λόφον, ἐκπλήττει με καὶ ἀποτρομος γίνομαι, καὶ ἀφίεταί μου τὰ τοξεύματα ἐκ τῶν χειρῶν. Αφρο. ὁ Ἄρης γὰρ ὁ φοβερώτατος οὗτος; καὶ ὅμως ἐκφανῶς αὐτὸν, καὶ ὑγιαίνοντα. Ερ. ἀλλ' ἐκεῖνον ἐκὼν πρόσταττε ποιεῖσθαί με, μὴ προσκαλέσασθαι. ἡ Ἀθηνᾶ δὲ ὑφορᾶται ἀεί. καίτοι ἐγὼ μὲν ἄπαξ παρέπεμψα, πλησίον ἔχων τὴν λαμπάδα. ἡ δέ, ἔμοιγε, φησὶ, καὶ τὸν πατέρα, ὃν δορατίῳ σὺν ὀξυτάτῃ, ἢ τοῦ ποδὸς λαβομένη, καὶ ἐς τὸν τάρταρον

tus expugnaris, Ioue ipsum Neptunum, Apollinem, Iunonem, me denique matrem, ab vna Minerua temperes, vtq; aduersus hanc nec vllum habeat incendium tua fax, & iaculis vacua sit pharetra, tum & ipse arcu careas, neque iaculari noriti. CVP. Equidem hanc metuo, mater: est enim formidabilis, truculentoq; aspectu, ac ferocitate quadam supra modum virili: proinde si quando tenso arcu peltam illam, galeæ cristã quatiens expauefacit me, motaq; formidine tremere occipio, sic vt arma mihi è manibus excidãt. VEN. Atqui Mars ánnon erat hac formidabilior? & hunc tamen superatum exarmasti. CVP. Imò ille cupidè me recipit, atque vltrò etiam inuitat: verùm Minerua semper adductis supercilijs obseruat. quin aliquãdo temerè ad illam aduolaui, facem propiùs admouens. At illa: Siquidem ad me accesseris, inquit, per parentẽ Ioue, quouis modo te cõfecero, aut lancea te transfigã, aut pedibus arreptũ in tar-

tare-

μορ ἐμβαλῶ, ἢ αὐτὴ δρα-
πακισμένη διαφθερῶ. ποτὲ
τοιαῦτα ἀπειλῶν, καὶ ὀργῇ δή-
λῳ, καὶ ἐπὶ τῷ στέρνῳ ἔχε-
ται σύσσημόν τι φοβερὸν, ἐχίδ-
νας καταπλόκαμον, ὅπερ ἐγὼ
μάλιστα δέδια. μορμολύτ-
τεται γάρ μοι, καὶ φεύγω, ὅταν
ἴδω αὐτό. Αφροδ. ἀπὸ τοῦ
μὴ Αἰνεάν δέδιας, ὡς φῂς,
καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα,
μὴ φοβηθεὶς τὸν κεραυνὸν
τὸν Διός. ἀ δὲ Μῦσαι, δῆ τί
σοι ἔσονται, καὶ ἔξω βιπῶν
ἐστιν; ἢ ἐμπέπνευκε πόθος ἐπι-
σείει, καὶ Γοργόνας προ-
φαίνεσιν; Ερω. ἀλλ᾽ ἔμοιγε αὐ-
ταὶ, ὦ μῆτερ· σέμναι γάρ
εἰσι, καὶ οὐδέ τι φροντίζουσι κακὸν
περὶ ἐμοῦ ἔχουσι. καὶ ἐγὼ πα-
ίζουσα πολλάκις αὐτοῖς, καὶ
ἀνέχονται τὸ μέλος. Αφρ.
Ἆρα ταῦτα, ὅτι σεμναί· τοῦ
δ᾽ Ἀρτεμιν τὸν ἔγκυκλα ὑ τι-
θέασας; Ερ. τὸ μὲν ὅλον, ὦ
δέσποινα· ἐπιλαβὰν αὐτοῦ οἷόν τι,
φεύγω-

tara dabo præcipitem, aut ipse te discerpam. Plurima item id genus comminabatur. Adhæc acribus obtenebratur oculis: postremò & in pectore [d] faciem quandam gestat horrendam, viperis cæsariem pillorum vice comatam. hanc nimirum magnoperè formido: territat enim me, fugioq; quoties eam aspicio. VEN. Esto sanè, Mineruæ metuis, vt ais, atque huius gestamen Gorgona reformidas, [e] idq; cùm Iouis ipsius fulmen non formidaueris. Cæterùm [f] Musæ quam ob causam abs te non feriuntur, atque [g] à tuis iaculis tutæ agunt? num hæ cristas quatiũt, aut Gorgonas prætendunt? CVP. Has quidem reuereor mater: sunt enim vultu pudico ac reuerendo: prætereà [h] semper aliquo tenentur studio, semper cantionibus animũ intentũ gerunt. quin ipse etiam non rarò illis assisto, [i] carminis suauitate delectatus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea q; sint reuerendæ: at [k] Dianã qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt breuiter dicã, hãc ne deprehendere quidẽ vsquam sum potis, quippe

φεύγειν ἀεὶ διὰ τῶν ὀρῶν, ἄτε καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἔχουσα ἡ θήρα. ΑΦΡ. τίνος, ὦ τέκνον; ΕΡ. θήρας, ἦ γελᾷσαν καὶ νεβρῶν ἀρᾷν τι διώκειν, καὶ ἐλαφοκτονίαν, ἦ ὅλως πρὸς ὃ τι ἂν τύχῃ θῆρ, ἐπὶ τόν γε ἀδηφὸν αὐτῆς, καί τοι ζοφερὸν αὐτὸν ὄντα, καὶ ἐκηβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον ἐτόξευσας.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. Cuius, ô gnate? CVP. Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi fratrē eius, qui nimirum arcu valet & ipse, feritq; eminus.

VEN. Teneo gnate, eum sæpenumerò sagitta vulnerâsti.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ELeganter hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere vacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus Poëta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusque mali.
Ocia si tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & sine luce, faces.

Huc pertinet quod mox sequitur:

—finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

a CVPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quẽ Simonides & Cicero ex Marte & Venere natũ esse volũt. Pingitur puer imberbũ, cæcus & alatus: armatus flãmis, & duob. diuersissimæ naturæ spiculis, altero videlicet aureo, altero plumbeo, quorũ illud vim habet amorẽ conciliandi, hoc pellendi fugandiq; vt pulcherrimè scribit Ouid. lib. 1. Metam. in fabula Apollinis & Daphnes. Iisdem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè versibus cõplexi sunt. A pharetra, id est, sagittarũ theca, Pharetratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorũ, gratiarũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq; omniũ habita est dea. Minerua ex Iouis cerebro prognata, sine matre. Ferũt enim Iouem, quũ Iunonem sterilẽ videret, ne prorsus sine prole esset, cerebrũ suũ percussisse, indeq; Mineruã prosiliisse. Sapientiæ & disciplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τῦ πάλλω, id est, à vibrãdo, propterea quòd hastã tenens, eam velut vibrare videatur. Fiebat enim eius simulachrũ galea, scuto, in quo erat caput Gorgoneæ Medusæ, & hasta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ colore: vnde & Cæsiam nostri cognominãt. Ogygis regis tẽporibus, circa Tritonidẽ Africę paludẽ virginali facie dicitur apparuisse. Vulcani nuptias constantissimè fertur detrectasse, virginitatemq; perpetuò illibatã seruasse: vnde & Innuptam appellans poëta.* b Deos omneis.] *Cupidinẽ non solùm hominibus, sed dijs ferè omnibus imperare, & ipsum Iouem amorì succumbere, laiè scribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis porrò amores, & quòd cœlum liberis impleuerit, habemus de Sacrificijs inferiùs.* c Tartara.] *Locus inferorum profundissimus dicitur, in quo sontes plectuntur, & sol non lucet.* d Faciem.] *Medusæ Gorgonidis.* e Iouis fulmen.] *Ioui fulmen astribuunt poëtæ.* f Cæterùm Musæ quam ob causam.] *Musas non petisse à Cupidine, hoc etiam epigramma testatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laërtius:*

ἃ Κύπρις Μούσαισι, κορέσσατο τὰν Ἀφροδίτην
παρσῆν· ἢ τὸν ἔρον ἐφοπλήσομαι.
χ' αἱ Μοῦσαι ποτὶ Κύπριν ἄγαν τὸ φιμύλον τοῦτο,
ἡμεῖς δ' ἃ πίστις τῦτο τὸ παιδάριον.

Hoc ita vertit Bentinus:

Hæc Venus ad Muſas: Venerē exhorreſcite nymphæ,
In vos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Muſæ Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Marſilius Ficinus hoc Platonis epigramma illuſtrans, ideo priſcos, Muſas & Mineruam caſtas eſſe voluiſſe indicat, quòd coitus ſpiritus ſubtiliores exhauriat, cerebrum debilitet, labefactet ſtomachum, quo malo nihil ingenio aduerſius eſſe poteſt: Venere ſiquidē & Bacchо ſtudioſus adoleſcens abſtinuit. Vide Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianā, Veſtam, & Minſruā excipit: non ita Muſas puto, quia Muſarū filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rheſus, omitto reliquos. Fuit autem Rheſus Strymonis fluminis & Terpſichoræ vel Euterpæ filius. Cic. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Aſſipaleæ inſula ſanctiſſimè colit: qui ſi deus eſt, & Orpheus & Rheſus dij ſunt, matre Muſa nati. g A tuis iaculis tutę.] *Alludit ad prouerbium, ἔξω βελῶν. i. extra telorum iactum, pro eo quod eſt, in tuto citraq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cyclopis & Neptuni. h* Semper aliquo tenētur ſtudio.] *Semper aliquid meditantur Muſæ. i* Carminis ſuauitate delinitus.] *Idem de Saltatione dixit, ſuauem vocū modulationem munus deorū longè eſſe pulcherrimū, atq; omnibus iucundiſſimum. k* Dianam.] *Diana eodem partu cū Apolline ex Ioue & Latona nata eſt, & ob virginitatis amorem fertur hominū conſortia fugiſſe: & vt à ſe libidinis pruritum amoueret, venando ſyluas incoluiſſe, paucarum virginum comitatu contenta. Arcum ferebat, & pharetram, ſuccincta ſemper incedens, & cothurno induta. Ob hanc cauſam ſyluarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, poſtquam à Ioue patre, quicquid voluerat, impetraſſet, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum ſagittis poſtulet.*

Hūius Dialogi argumentum feſtiuiſſimè in Cupidine ſuo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adſcribere, cùm ad huius videatur imitationem confictum, nec minus ſit elegans:

Cypria

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita est talia verba queri:
Dic age, quí fiat, dulcissime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent superos & simul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præsidet artibus, omne
Effugit imperium casta Minerua tuum?
Iuppiter immensi moderator & arbiter orbis,
Ipse tuas sensit captus amore faces.
Sensit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo sæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an solam quo Pallada vincere possis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Desine diua parens mirari, & quærere causas, CVP.
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; potestati sint omnia subdita nostræ,
Sola meas spernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculsus metuo, cum lumine tantum
Aspicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggressus sumptis quandoq; sagittis,
Cùm dea non esset cassida tecta fui:
Cælauiq; meam perplexis artibus ignem,
Ne tacitos posset prodere flamma dolos.
Nemo sed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipse meo semper proditus igne fui.
Insidias igitur postquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea vibrat, & hastam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuspidis hastam? VEN.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid asperius fuit, aut quid durius ipso?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?

CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna vi concutit hastam:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haud quaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me sinis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deum cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E manibus nobis tela facesq; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Dirave prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hæ semper studijsq; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducuntq; per arua choreas:
Luxuria verò desidiaq; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sæpe voluptates, gaudia sæpe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?

In nullo

In nullo manet illa loco, cursuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc iuga montis adit, curuis nunc vallibus errat.
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non lædat iaculo, Castaliumq; chorum.
Aliger excusat factum, commune Mineruæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.] *Cupido omnes deos superat, excepta Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio διαμεμιγμένη, per comparationem. Distributio, ἀπονεμητικὴ δόσις.* Equidem hanc metuo.] *ἀφήγησις, causæ expositio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] *ὑποφορὰ ὀξυτικὴ, ἢ συγκριτική.* Imò ille.] *λύσις.* At illa, si.] *τοῦ φοβεροῦ, αἱ τῆς Ἀθηνᾶς ἀπειλαί.* Cæterùm Musæ.] *Transitio ad alteram partem, cur Musas Cupido nõ feriat.* Reuereor eas, ô mater.] *ἡ τῆς ὑποφορᾶς αἰτιολογία.* Graues enim sunt.] *Musarum actiones.* Esto nec has adoriris.] *μετάβασις ad tertiam partem; cur Dianam venatricem sagittis suis non petat.* Prorsum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Conclusiuncula.*

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

ΗΚουσας, ὦ Ερμῆ, οἷα ἐπήλησεν ἡμῖν ὁ Ζεὺς, ὡς ὑπερφυᾶ, καὶ ἀπίθανα; ἐγὼ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἀέρος σειρὰν λαβὼν, ὑμᾶς ἅπαντας ἂν ἐκρεμασθήτην, καταπᾶρ βιάζεσθε μοι, μάτην πονήσετε· ἐγὼ γὰρ οὐ καθελκύσετε. ἀλλ' ἐγὼ θελήσαιμι ἀνελκύσας, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλασσαν σωρεύσας μετέωρα. καὶ τάχα, ὅς γε καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δ' ὅτι μὴ λαβ' ἓν ἁπάντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμῶς δ' ἐκ τοσούτων ὑπερφέρειν, ὡς μὴ καταβαρήσαι αὐτὸν, λάβοι τὴν γῆν λάβοι τὴν θάλασσαν περιελάβωμεν, οὐκ ἂν παθείην. Ερ. εὐφήμει, ὦ Ἄρες· ἐγὼ γὰρ ἀσφαλῶς οἶδα τὰ ζιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν ἀ-

AVdistin', Mercuri, cuiusmodi nobis minatus sit Iupiter? & superba, quamq; dictu absurda? Ego, inquit, si voluero, [a] catenam ex æthere dimittam: vnde si vos suspensi me vi detrahere conemini, [b] laseritis operam: nunquā enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Adhæc alia permulta, quæ tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita præstantiorem eum esse, viribusq; superiorem, haud quaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis

hæc

ὑπαίσομαι τῆς ἁλυσέως. Ερ. εἶα γάρ μι πῶς πάντας ἄρτιον ἐπῆν, ἰχὶ πρὸς μίσορσι, ὃν ἰχθμυθῆν ἐπιστάμω; ὁ γοῦν μάλιστα γνώσιμον ἐδόξιμοι, ἀκούοντι μεταξὺ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾧ μοι δοκῶμεν σιωπᾶσαι πρὸς σέ. μνημονεύω γὰρ ὑπὸ ποτὲ, ὅτε πόντι ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἡ Ηρα, καὶ ἡ Αθηνᾶ, ἐπανεστάντο ἐπιβουλεύσαν ξυνδῆσαι, αὐτὸν καθεύδοντα, ὡς παυσίοιτο δὲ διδοὺς, καὶ ταῦτα πᾶς ὄντας. καὶ ἀ μὴ γὰ ἡ Θέτις ἑκατόγκειρ ἐπάλθη αὐτῷ σύμμαχον Βριάρεων ἐκατόγχειρα ὄντα, ὃν ἐδιδάσκετο αὐτῷ ἐφεστῶ καὶ βροντῇ. ταῦτα λογιζομένῳ, ἐπέα μοι γενέσθαι ἐπὶ τῇ καταρρυσοῦσι κόπῃ. Ερ. σιώπα ἀφρόμα, ὃ δὲ ἀσφαλὲς ἔστι σοὶ λέγειν, ἔστι ἐμοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα.

hæc petulantia conciliet. MARS. *An verò credis apud quemlibet hæc dicta? mecum apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quod mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud quean apud te reticere. Etenim memineram, cùm nõ ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere, quantoperè formidârit, vtq; in omnem speciem sese verterit, idq; quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis* [c] *misericordia commota,* [d] *Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi, videre libebat eius magniloquentiam, iactantiamq;.* MERC. *Tace, bona verba. neque enim tutum est ista vel tibi dicere, vel audire mihi.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis catenæ fit mentio in Tragœdo.*

b Luſeritis operam.] *Quod Lucianus dixit μάτην πονήσετε, Eraſmus vertit, operam luſeritis. antiqui enim latinitatis authores ſic loquuti ſunt, quum fruſtra aliquid fieri putabant. Plautus in Caſina: Si nunc me ſuſpendã, meam operã luſerim. In Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operã ludimus. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id eſt, perditur & fruſtratur.* c Thetis miſericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, aliíq; ex dijs nõnulli, aduerſus Iouem coniuraſſent, Briareus à Thetide Nerei filia perſuaſus in cœlũ aſcendit, vt Ioui ſuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœpto deſiſterunt, & cũ Ioue in gratiam redierunt, teſte Homero in 1. Iliad. Hæc etiã habẽtur in Ioue tragœdo.* d Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Iouis auxiliarem, à cæteris dijs per inſidias appetito. vnde ἑκατονχείρην Homerus, centimanũ Latini, & centumgeminũ Virgilius vocãt, nominis etymo robuſtũ & prævalidũ ſignificante: id enim eſt βριαρός.* e Tutũ eſt.] *Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura eſt confictum: nam βριαροὶ Græcis vocantur, βαρεῖς, ὠμοὶ, τραχεῖς καὶ φοβεροί. i. odioſi, moleſti, agreſtes, ſolidi, duri & terribiles. Heſiod. Briarei & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottũ, & Gygem fratres fuiſſe, cœli & terræ filios, quorum ſingulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios geſſerunt. Tandem deuicti ad inferos præcipites dati ſunt.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter oſtentans vires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat vincere poſſe deos.
Hoc Mars non credit, certa argumenta q; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audi-

Audistin.] *Propositio à τῦ ζωὸς ἀπλῶς.* Ego, inquit.] *ἰδίως συγχεχυκὼς, καὶ ἀσυφορά.* Contrà ego.] *ἀντίφασις.* Adhæc alia.] *Clausula ἀσύμφορος καὶ ἀντίφασις.* Haudquaquam] *παροιμιολογία.* Bona verba.] *ὑβρισμός.* Neque enim] *μωρολογία δὲ ὁ Πυθαγόρας.* Putas verò.] *ὑπόκρισις ἐκ τῶν ὑβρισμῶν.* Etenim] *Conclusio.* Quòd ni Thetis.] *A contrario & minori amplificatio.* Hæc reputanti.] *εἰρωνεία.* Bona verba.] *ὑβρισμός.*

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων μάλιστα; ἀπολλύεις τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ ἀνοήτῳ καὶ ἀφρονεστάτῳ ἁρμα, ὃς τὰ μὲν ἄλλα τέθνηκεν, ὑφ' οἷς ἐνεχθείς, τὰ δὲ ἄλλα πρὸς ἄκρῳ θερμότητι ἐποίησε, πολὺ μὲν τοῦ ἀέρος ἀποστήσας τὸ πῦρ, μὴ ὅλως ἐκεῖ ὄν, τὸ δὲ ξηρὸν πέραν, ὡς ξηρὸν ἤδη καὶ τὸ μὲν ὑγρὸν ξηρὰς τὸ γιγνόμενον, ἀπολέσαν αὐτῷ τὸ ὑδατῶδες, ἀλλὰ καὶ ἄψυχον ἀνθρώπων ἐποίησε γῆ ἄν, οἶμαι, ἄμεινον ἢ καλὸν ἐποίησεν ἢ διαφθείρων ἐκείνα νομῇς. Ηλ. ἔμοιγε, ὦ Ζεῦ,

QValia feciſti autem, Titanum peſſime? qui, quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto commiſſo curru, qui alia quidem exuſsit, nimis prope terrâ curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis ijs quæ gerebãtur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum manſiſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti. SOL: Peccaui, Iupiter:

ἀλλὰ μὴ χαλέπαινε, εἰ πάσχω τι ἐξ ὧν πολλὰ ἱκετεύοντι πόθεν σοὶ ἦλθε τηλικοῦτον γνώσεσθαι μαχόμενον; Ζεύς. ἦ καὶ ἔδεις, ὅσης ἰδεῖν ἀκριβείας τὸ πρᾶγμα, ἢ ἂς ἀβραχύτι τινὶ πόνῳ τῆς ὁδοῦ, οἴχεται πάντα; ἠγνόεις δ' ἴσως καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμόν, ὡς δεῖ σωίζειν ἀναλαβεῖν τὸν χαλινόν; ἀ γὰρ ἐνδοιάσῃ τις, ἀφωπλισμένοις αὐτοῖς, ὥσπερ ἄμικτα καὶ ζῶα ὄντα ἐξιώτικαν, ἄρτι μὲν ἐπὶ τὰ πρανῆ, μετ' ὀλίγον δ' ἐπὶ τὰ λεῖα, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον τοῦ δρόμου, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅπως ἕκαστα ἐβούλοντο αὐτοί. ὁ δ' οὐκ ἀπεῖχεν ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς.

Ηλ. ταῦτα μὲν πάντα ἐπίστασθαι, καὶ δὴ τοῦτο ἀντᾶραν ἐπίστασθαι, καὶ οὐκ ἐπίστασθαι.

sed ne offensior ea fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam vnde vel sperare potui, hoc tantum futurum esse malum? IV. Annón noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam eorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum videlicet & istum transuersè abripuerunt, nunc quidem ad læuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium eius quem cœperant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset. SOL. Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.

Pos-

ἐπὶ δὲ καὶ λιπαρώτερον ἀπῄτουν, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' αὐτοῦ, ἀναβιβασάμενος ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑποδείξω αὐτῷ, ὅπως μὴ κατὰ βιβηκέναι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δὲ ἐς τὸ ἄνω ἀφῆκτα ὑπερφερόμενον, ἅτε ἐς τὸ μετέωρον τὸν αὐτὸν ἐνηνεγμένον, καὶ ὡς ἐγκρατῆ ἔχειν τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐφέπεσθαι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. ὅπερ δὴ καὶ ἐλέγετο ὁ κίνδυνος, ἐὰ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δὲ (παῖς γὰρ ἦν ἔτι) ἐπιβὰς ἐθέλων ἐνεῖς, καὶ ἐπιτείνας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς τὸ ἀκές. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἔοικε, οὐκ ὄντα ἐν μὲν τῷ ἐπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες δὴ μᾶλλον, ἐξεφέροντο ἄνευ ἡνιόχου. ἐγὼ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἶμαι, ἀλλὰς μὲν ἐκπλαγείς, αὐτὸς ἔχετο τῶν ἅρματος. ἀτὰρ ἐπεί τι ἦν ἀφ' ὑψηλοῦ λίθου, λαβόμενος, ὦ Ζεῦ, ἐκρέμασα τὸ σῶμα.

Z. ἐκρέμασο· ἐγὼ δὲ ἤδη καὶ τὰς ποινὰς ἀπῄτουν. ἐπεὶ δὲ ἐκεκραγὼς ἐδεόμην καὶ ἡ μήτηρ Κλυμένη μετ' ἐμοῦ, ἀναβιβασάμενος ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑποδείξω αὐτῷ, ὅπως μὴ κατὰ βιβηκέναι αὐτὸν, ἐφ' ὁπόσον δὲ ἐς τὸ ἄνω ἀφῆκτα ὑπερφερόμενον, ἅτε ἐς τὸ μετέωρον τὸν αὐτὸν ἐνηνεγμένον, καὶ ὡς ἐγκρατῆ ἔχειν τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ ἐφέπεσθαι τῷ θυμῷ τῶν ἵππων. ὅπερ δὴ καὶ ἐλέγετο ὁ κίνδυνος, ἐὰ μὴ ὀρθὸν ἐλαύνοι. ὁ δὲ (παῖς γὰρ ἦν ἔτι) ἐπιβὰς ἐθέλων ἐνεῖς, καὶ ἐπιτείνας ἐς βάθος ἀχανὲς, ἐξεπλάγη, ὡς τὸ ἀκές. οἱ δὲ ἵπποι, ὡς ἔοικε, οὐκ ὄντα ἐν μὲν τῷ ἐπιβεβηκότα, καταφρονήσαντες δὴ μᾶλλον, ἐξεφέροντο ἄνευ ἡνιόχου. ἐγὼ δὲ τὰς ἡνίας ἀφεὶς, οἶμαι, ἀλλὰς μὲν ἐκπλαγείς, αὐτὸς ἔχετο τῶν ἅρματος. ἀτὰρ ἐπεί τι ἦν ἀφ' ὑψηλοῦ λίθου, λαβόμενος, ὦ Ζεῦ, ἐκρέμασα τὸ σῶμα.

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] *Clymene vnà cum ipso: in curruum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per declive deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille (*[c] *puer enim erat) conscenso tanto igne, & vehementiæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrârunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas dedit: & mihi,* [d] *Iupiter, satis supplicij luctus hic est.*

IVP.

Ζ. ἱκανὸν λέγεις, ὦ Διόνυσε, τὰ νῦν παρεῖναι· ὕστερον δὲ συγγνώμην ἕξεις αὐτῷ μὴ δόντι. εἰ δὲ τὸ λοιπὸν, ἢ τί ὅμοιον πλημμελήσεις, ἢ τινὰ τοιοῦτον σκαιῶς διάδοχον ἐπιτρέψεις, αὐτίκα ἕξεις, οἷόν σοι πυρὸς ὁ ἡμέτερος πυρσὸς δόξει. ὥστε ἱκανὸν μὲν καὶ ἀδελφὰς θάπτοντα ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἵνα καὶ ἔπεσεν ἐκεῖθεν ἁρματηλατήσας, ἀλιπόρους ἐπ' αὐτῷ δακρύσασι, καὶ ἄνδρας γενέσθαι ἐποίησεν ἐπὶ τῷ πάθει. σὺ δὲ συμπεσὼν τὸ ἅρμα (κατέαγε γὰρ καὶ ὁ ἡμέτερος αὐτοῦ, καὶ ἄτερ τῶν τροχῶν σωτήριόν σοι) ἔλαυνε, παραγαγὼν τοὺς ἵππους· ἀμὰ μιμνήσῃ ταῦτα ἀκούσας.

IVP. *Satis autem, qui talia ausus sis? At nūc quidem venìam tibi tribuo: deceterò autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo[c] fulmen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem [f]sorores ipsi[g] sepulchro tradant & iuxta Eridanum, quo loco etiam decidit curru excussus, electrū ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu verò cōpacto curru (fractus enim temo ipsius est, & dextera rotarum comminuta) aurigare, iunctis denuò equis: ac vide, vt memineris horum omnium.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. li. 2. Metamorph. b* Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia forma præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius. c* Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidissent. Puerilia veniam mereberatur. d* Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

ipſumum eſt, Phaëtontem ætate iam adultæ, cùm patris currum moderari illo diu, multumq́; negãte voluiſſet, cælumq́; & terras ob asurigandi inſcitiam incendio miſcuiſſet, ambuſtum ipſum, fulmineq́ue percuſſum in Eridanum fluuium decidiſſe. e Fulmen noſtrum.] *Suprema & alta ſedes vnde calor emanat, cùm Ioui ſit attributa, ideo illum vetuſtas fulgura & fulmina ciere confinxit.* f Sorores ipſius.] *Phaëtontiades à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum currus excuſſum & extinctum flerent, mœroreq́ue contabeſcerent, conuerſæ ſunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6. in alnos arbores. Apollonij ſententiæ accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phœbe, Phaëtuſa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Veſulo monte naſcẽs, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξηγητικὸς, κατηγορητικὸς, & ἀπολογητικὸς. *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens punitus ſit.*

Qualia feciſti.] κατηγορία καὶ ἀποστομίζει. Et in ſumma.] αἴξησις καὶ ὑπόθεσιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Conceſſio per deprecationem.* Nam vnde vel ſperare.] *Prætexit ignorantiam.* An'non noras.] *Infitiatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αὔξησις καὶ τὸ ἀπαθὲς ἡμῶν καὶ ὑπόθεσιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hæc omnia ſciebam.] ὁμολόγησις. Poſtquã autem.] ἀντεπαγωγὴ καὶ τὸ αἰτῶν κατηγορῶν. Dixi autem etiam.] *Reſpondet ad ſecundam partem, quòd non ignoraueris, quia præmonitus fueris.* At ille puer.] ἀφύγησις. Sed & ille.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Infitiatio. Errati veniam impetrat.* At nunc quidem.] ἔκπληξις, *commination.* Quare illum.] καὶ παράδειξις. Ac vide.]

Commonitione concludit.

MARI-

MARINI DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alia ratio est, quod ad occasiones & argumenta pertinet, quàm superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Tragicis fabulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac festiuitate nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen & in superioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant. Vnde illud quoq; verisimile est, Lucianum ostendere voluisse, quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina mouentur & viuunt, inter cęteros affectus pręcipuè amori obnoxia sint, ac voluptatem appetant. Illumq; adeò generalem quendam omnium tam deorum quàm hominũ domitorem esse. Quòd autem deos maximè ex amore desipere atque insanire, deinde & voluptatibus deditos esse fingit, ex professione sua facere videtur. Fuit enim, quanquam omnibus philosophorum factionibus ex æquo propè infestus, ad Epicuream tamen magis quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem finem bonorum asserebant, & deorum prouidentiam negabãt. Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte, & in Cõcilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶνος. CYCLOPIS ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ Πάτερ, οἷα πέπονθα ὑπὸ τοῦ ἀλαστόρος ξένου, ὃς μεθύοντα, ἐξαπίνης ἐπιπεσὼν μοι, κοιμωμένῳ ἐπιχειρήσας. Ποσ. Τίς δ' ἦν οὗτος ὁ τοσαῦτα δεδρακὼς, ὦ Πολύφημε; Κυκλ. Τὸ μὲν

O Pater, qualia passus sum ab execrabili isto hospite, qui me inebriatũ exęcaut, somno grauatum aggressus. NEP. Quis verò est qui isthæc fecere ausus fuit, Polyphemε? CYCL. Principiò quidem seipsum

πᾶσιν. Οὔτις ἐστὶ δὴ τοιοῦτος· ἐπεὶ δὲ διέφυγε, καὶ ἔξω τῶν βελῶν ἐστι, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζειν ἑαυτὸν ἔφη. οἶδα, ὅτι νῆσος, ἣν ἴθακαν ὀνομάζουσιν, ἐξ Ἰλίου δ' ἀνέπλει. ἀπὸ τούτων τοίνυν ἐπαχθῆ, καὶ πάνυ δεινὰ ἄν, οἶμαι, κατέλαβον ἐν ᾧ ἄνδρα, ἀφ' ὁποίων ἀναπήδησας, καὶ πόσα τινὰ, ἐπιθυμοῦντα δηλονότι τῶν προβάτων ἐμοῦ (πεῖραν γοῦν ἔσχε μου πάμπολυς) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα, καὶ τὸ σκέλος ὃ ἔφερον ἐπ' ὤμου ἔφλεξα, ἐπειδὴ ἐκοιμήθησαν, καὶ ἐπὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπέθηκα, καὶ ἐτύφλωσα. ἐπεὶ δὲ συναλῶν αὐτῶν τινας, ὥσπερ ἀπὸ λύκων, κατέφαγον λυσσῶντες ὄντως, ἐπῃσθόμην ἤδη πανουργοτάτους ὄντας, ἅτε Οὔτιν, ἅτε Ὀδυσσέα μοι πιεῖν φάρμακόν τινα δόντας, ἀλλὰ μὴ οὐ σφᾶς, ἐπειδὴ κατέφαγον ἢ μὴ πρᾶγμα ἐποίησα, ἀναπηδήσαντας ἐξ ὑπόπτου ἐπὶ πᾶσι πιόντι, μὴ τὸ σπήλαιον αὐτὸ ἀνασείειν, μὴ ἐκ

seipsum Neminem vocabat: [a] *postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat.* NEPT. *Noui quem dicis,* [b] *Ithacensem illum: ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuariis. Posteaquam autem apposui faribus operculum (saxum autem quoddam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur* [d] *versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, infuso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterum ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim* [e] *omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & pror-*

καὶ ἐκ ἔτι ὅπως ἐμὲ ἐμανθάνω ἤμελλον τέλος ἤδη ὕπνου λαμβανόντος. ὁ δὲ ἀφυσθεὶς τὸν μοχλὸν, καὶ πυράσας γε, πεσόντι ἐπιφλαύσας με καθεύδοντα, καὶ ἀπ' ἐκείνου τυφλόν σε ἀεί σοι, ὦ Πόσειδον. Πο. ὡς βαθὺν ὑπνον ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς ἐκ ἐξύθορόν με μεταξὺ τυφλόμενον. ὃς δ' ὃν Οδυσσεὺς πᾶς ἀλίφευγεν, ὃ φίλε ἄνερ, ὦ οἶδ' ὅτι, ἐδυνάθη ἀφανισθεὶς τὸν πίνακα ἀφ' ὑθύρας. Κύ. ἀλλ' ἐγὼ ἀφέμενον, ὡς μᾶλλον αὐτὸν λάθοιμι ἐξιόντα, καθίσας πρὸ τῆς θύρας, ἐθήρων τὰς χεῖρας ἐκπετάσεις, μόνα πρὸς τὰ πρόβατα ἐς τὸν νομὸν, ἐνδιαμένος ὧν ἐκεῖ, ὑπόπτως ἐχέτω πράγμα αὐτὸν ἐπὶ ἐμοῦ. Ποσ. μανθάνω· ἐκείνοις ὅτι γε ἔλαθες ἐπιξυλόβαρσι, ἄλλα δὲ ἄλλος γε. Κύ. κλαπὰς ἐδὲ ἐπιβούλεσθαι ἐπ' αὐτόν. Κύ. σὺ δὲ κάλεσα, ὦ πάτερ, καὶ ἦκον. ἐπεὶ δ' ἤρου τὸ ὄνομα, μηδὲν ἐγὼ εἶπον, ὅτι Οὖτις ὄνομα, μηδαμοῦ ἐθέλοντός με, ᾤχοντο ἀπιόντες· ἐγὼ δὲ ἐπιγελάσας ὅτι οὕτω τὸ ὄνομα ἐξηπάτησαν, ἐπὶ τὸν κριὸν ἐλθὼν ἐκαθήμην ἐπὶ τῷ νώτῳ, ἐπιμελόμενος ὅπως μὴ ἐκφεύξεται ἐκ τῆς θύρας ἀπελθὼν ἐπὶ τὰ πρόβατα.

& prorſum apud me ampliꝰ ipſe non eram: poſtremò autem ſomno correptus iacui. Ille verò exacuato ē vecte, eodemq; igne ſuccenſo, inſuper etiam excæcauit me dormientem: & ex eo iam tempore cæcus tibi ſum, Neptune. NEP. Vt altè nimis dormiſti, fili, qui nō interea exilueris, cùm excæcareris. Vlyſſes igitur ille quo pacto effugit? Non enim, ſatis [illegible], potuit dimouere ſaxū [illegible] ribus. CYC. At ego arietem ipſum, quò facilius illum comprehēderem inter egrediendum. Ac collocato me ipſo ad fores, extentis manibus venabar, ſolis dimiſſum paſcua ouibus, & arieti negocio dato, quæ'nam ipſum agere pro me oporteret. NEP. Intelligo rem. Sub illis latuit te, clàm ſe ſub ducēs. At cæteros certè Cyclopas conueniebat te inuocare cōtra ipſum. CYC. & Cōuocauī illos, pater, atq; etiam venerunt: ſed poſtquā me interrogaſſent inſidiatoris nomen, atque ego dicerem, Neminem eſſe: inſanire me arbitrati, relicto me

ὁ ἐπίσκοπος. ἔτω δὲ κατεβόησέ τό μοι ὁ καταράτος ὄνομα πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις μισητόν, ὃ μάλιστα λυπεῖ με, ὅτι μηδὲ ἐνεδίδου μοι τὴν συμφορὰν, ἀλλ' ὁ πατήρ, φησὶν, ὁ Ποσειδῶν ἰάσεταί σε. Πο. θάρρει, ὦ τέκνον· ἀμυνεῖται γὰρ αὐτὸν, ἢν μάθῃς ὅτι οὐ πάροιθεν μοι ἐφέσεται πρὶν ἰδεῖν αὐτὸν τὸ γοῦν γε πλεῖστον τὸ ἐκείνου αὐτὸς, καὶ ἂν πονηρὸς ᾖ τὰ μάλιστα· πλεῖ δ' ἔτι.

cto me iterum diſceſſerunt. Ita impoſuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omniũ maximè mihi ægrè fuit, contumeliosè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili.[h] vlciſcar enim ipſum, vt ſentiat, etiamſi cæcitatem oculorum mederi nõ queam, nauigantes certè tamen ſeruare vel perdere, penes me eſſe. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάσσιοι, vel πελάγιοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Nepetunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuêrũt hoc numero litorales dij, qui à Græcis αἰγιάλιοι nũcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocaſſe Neptuni filios immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3. Aen. ſubſcribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factũ, vt quotieſcunq; deſunt parentes, redeamus ad generalitatem. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audacioris animi homines Neptuni filij vocati ſint, vt Cyclopes, ſic dicti, quòd vnum tantùm haberent oculum, eumq; orbicularem, media in fronte ſitum. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de quorum oculo ſic ſcribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phœbeæ lampadis inſtar*. vide noſtras Annotationes in Cataplũ.

a POSTQVAM autem effugit, atq; extra tela fuit.] *i. in tuto citraq; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.* *b* Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum frequentibus scopulis aspera.* *c* Ex Ilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hæc Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decēnali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troë rege Erichthonij filio Troia dicta.* *d* Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia, nec minore experientia, vafer consilio, egregius bello, laborū patientissimus.* *e* Omnia videbātur mihi.] *Naturā & imaginē hominis vino & crapula grauati exprimit.* *f* Vecte.] *Palo. Virg. 3. Aen.* — & telo lumen terebramus acuto. *g* Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem exciti omnes vndiq; Cyclopes confluunt, periclitanti auxiliaturi.* *h* Vlciscar ipsum.] *Vlyssem, qui tibi oculum extudit, vt sciat, me mihi necisq; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ὁδυσσέως, ἀνηγμένης, καὶ παροιμιώδους: *quomodo Vlysses Polyphemum excæcauerit.*

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliârit Vl[illegible]
Is mario porxit dum cyathum ille merb.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

Ὁ PATER.] *ἡ σαφήνεια narrationis σαφηνείαν continemus.* Quis verò.] *ἐρώτησις σαφὴς & σαφοῦς.* Principiò quidem seipsum.] *ἀφήγησις αὐξ.* Noui, quem dicis.] *μετάβασις ad τρόπον, id est, modum.* Deprehendi in antro.] *ἀφήγησις rei perinde vt gestæ, eiusq; modi occasio.* Posteaquā.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *sociorum Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam statim omnia.] *Ab effectu vini.* Postremò autem.] *τὸ μέσον.* Insuper etiam.] *τὸ σοφιστικόν.* Et ex eo tempore.] *τὸ μεταξὺ χρόνου.* At cæteros certè.] *τὸ ἐπόμενον.* Ita imposuit.] *ἐπιφώνημα ἀγανακτητικόν.* Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confide fili.] *παροιμία καὶ ἀπιθανία.*

AA-

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ Ποσειδῶνος. ALPHEI ET Neptuni.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

ΤΙ τό, ὦ Ἀλφεέ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπαλιν ἐς τὸ πέλαγος, ὅτι ἀναμίγνυσαι τῇ ἁλμῃ, οὐδὲ τοῦτο πολλοῖς ἔοικας, οὔτε ἀναπαύῃ σεαυτὸν ἐμβαλὼν εἰς τοὺς θαλαττίους ῥεύμασιν, οὐδὲ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, ἀμιγὴς ἴσῃ καὶ καθαρὸς ἐπέχων, οὐδὲ οἷόν περ βόειος ὢν ποταμὸς, καταδὺς οἱ λάροι καὶ οἱ ἐρωδιοὶ, καὶ ἔοικας ἀναφανήσεσθαι πάλιν, καὶ οὔθεις ἀναφαίνεται σεαυτόν. ΑΛ. ἐρῶ σοι πρὸς τὸ παρόν, ὦ Ποσειδῶν, ἐὰν μὴ ἐπιτρέψῃς ἢ μὴ οὐ νοσφίσωμαι. ΠΟ. γυναικὸς, ὦ Ἀλφεέ, ἢ νύμφης ἐρᾷς, ἢ καὶ τῶν Νηρηίδων τινός; ΑΛ. ὄχ, ἀλλὰ κωφὸς, ὦ Ποσείδων. ΠΟ. ἢ καὶ σοὶ ἔοικεν αὕτη ἐρᾶν; ΑΛ. νῆσόν τινα οἰκεῖν, Ἀρέθουσαν ὀνόματι καλουσιν. ΠΟ. οἶδα, ἐν ἄμφορεῦσιν, ὦ Ἀλφεέ, πρὸς Ἀρέθουσαν

QVid a hoc, Alphee, quod tu solus aliorū in mare delapsꝰ, neque cū salsugine misceris, pinde vt solēt cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare veluti cōcretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiā & purus cursu laberis? nescio quo locorū in profundū teipsō, b quemadmodum gauiæ atq; c ardeæ faciunt, submersō. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterū spectādū exhibere. AL. Amatoria quædā res hæc est, Neptune: quamobrē ne mihi vitio vertas. d Amasti autē & ipse sæpenumero. NEP. Mulierē ne, Alphee, an nymphā amas, an etiā Nereidum ipsarum vnā aliquam? AL. Non, verūm fontem, Neptune quendā. NEP. Vbi igitur terrarū ille manat? AL. Insularis est, e in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio; non deformem sanè, Alphee, Arethusam

Θρ. ἀλλὰ διαγύεις γε ὦν, καὶ δῆλα καθάπαξ ἀναβλύζει, καὶ γὰρ ὕδωρ λευκότατον τοῖς ψηφίσιν, ὅλον ἀργύρου φαινόμενον ἀργυροῦ δίκης. Αλ. ὡς ἀληθῶς οἰκεῖα πλὴν μικρά, ὦ Ποσείδον. παρ' ἐκείνης ἦρ ἀπιέρχομαι. Ποσ. ἀλλ' ἄπιθι μέν, καὶ τυχὸν ἂν ἥκοις ἐρωτῶν. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, πῶς πλὼ Ἀρέθουσα ἔδοξε, αὐτὸς μὲν Ἄρκας ὤν; ἢ ἦν Συρακόσσας ἐσίν. Αλ. ἐπεγόμενόν με καταίσχυνας, ὦ Ποσείδον, ῥᾳδίᾳ αἰρόμενον. Πο. εὖ γε λέγεις. χάρα πρὸ πλὼ ἀγαθομαίνων, καὶ ἀναδὺς ἐκ θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσο τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθε.

thusam amas: sed & liquidus fons ille est, & perpurū scaturiendo ebullit: atq; ipsi aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea apparet. AL. Vt verè nostri fontem hunc, Neptune: ad illum igitur abeo nunc. NEP. Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethusam cōspicatus es, f Arcas ipse cùm sis, fons an tē ille in Syracusis manet? AL. Properantem me moraris, Neptune, curiosè nimis interrogando. NEP. Probè dicis. Abi igitur ad amatum, ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misceris, & in vnam aquam redigamini.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

HIc sequutus est poëtarū fabulas, qui Arethusam venatricem Dianę comitem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non posset, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse cōuersam, occultissimeq; meatibus & per subterraneos cuniculos, ne amatoris vndis pollueretur, in Siciliam vsq; fugisse, tandemq; in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse, Alpheumque amatæ Nymphæ desiderio eodem esse insequutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabuloſa eſſe conſtat, quum Alphei aquæ nuſquam abſorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. eiusque oſtium manifeſtè videatur inter Ichthyn promontorium & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethuſæ refert Ouidius lib. Metamorp. 5. & Lucanus eius meminit in 3:

— populiſque per æquora miſſus
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13:

Hic Arethuſa ſuum piſcoſa fonte receptat
Alpheon, ſacræ portantem ſigna coronæ.

Sed longè venuſtiſſimè Papinius, in Epthal. Stell. & Vol.

— timidè ſic transfuga Piſa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerſo trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Miratur dulcia Nais
Oſcula, nec credit pelago veniſſe maritum.

c QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponneſi regione, per quam funditur, quem Pauſanias lib. 5. tradit occultis meatibus ſubter mare ibi, & in Arethuſam Siciliæ fontem deſinere. Suidas multò luculentius eiuſdem fluminis naturam, curſum & αὔξησιν deſcribit.* b Quem admodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Ganiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib.* 10. *cap.* 32. *Idem cap.* 74. *eiuſdem libri, aquaticæ, anates & gauiæ.* λάρον *Latinè quidem commodè reddi non poſſe dicit in Laro hiante, Eraſmus.* c Ardeæ.] ἐρωδιοί. *Ames, quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. Hæc anis vrinatur ſicus &* λάρος. d Amaſti & ipſe.] *Neptuni amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatre & alibi.* e Sicilia.] *Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata eſt, tribus promontorijs in diuerſa procurrentibus,*

ventibus, ſuam claudens amplitudinem Lilybeo Aphricam, Pachinno Græciã aſq; Peloro Carthaginem ſpectantibus. De quare Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio ſunt Syracuſæ vrbs Græcorum maxima & fons Arethuſæ à quo Syracuſæ Arethuſides apud poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Faſt.

Vtq; Syracuſas Arethuſides abſtulit armis
Claudius —.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracuſis manet.] *Syracuſæ ciuitas Siciliæ ampliſſima, ſub Pachinno monte ſita, vbi fons Arethuſa ab Alpheo Elidis fluuio per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐφυπνιστικὸς καὶ διηγηματικός. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur ſalſugine Ponti,
Naturam retinet ſemper vbiq; ſuam.
Neptuno quoſdam ſimul hiſce fatetur amores,
Arcas init thalamum ſæpe Syracuſiæ.

QVID hoc.] *Propoſitio ψυχαγωγικὴ καὶ ἀφηγήσεως μικτερόπου, καὶ ἱλαρωτάτη.* Amatoria quædam.] *ἀνάκλασις.* Mulierémne.] *ἐρώτησις ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἐρωτᾶν τόπου.* Inſularis eſt.] *διήγησις, interſatio de loco.* Non deformem.] *ἀνάκλασις.* Vt verè noſti.] *ἐπίκλησις.* Liquidus fons.] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Diſceſſus quaſi colloquentium ἀναχώρησις.* Properantem me.] *Reprehenſio moræ.*

MENE-

Eodem interprete.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ. MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μὲν σὺν γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, ἐπὶ δυνατόν, καὶ θαλάττιον ὄντα, καὶ ἄφοβόν τι φορητόν. καὶ ἐς λέοντα ὁπότε ἀποβαίης, ἴσως ἂν καὶ τοῦτο πιστεύσαιμι. ἀλλὰ καὶ πῦρ γενόμενον δυνατὸν ἐν τῇ θαλάττῃ εἶναι οἴεσθαι, τοῦτο πολὺ θαυμαστόν, καὶ ἀπίστου. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. Μεν. ἴδον καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκεῖς (ἐρεῖ γάρ που) γοητείαν τινὰ πεποιῆσθαι τῷ ὕδατι τούτῳ πρᾶγματι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἑκατέρῳ τῷ ὁρᾶντος, ὁπότε ἴδοιτο γίγνεσθαι. Πρω. καὶ τίς ἂν ἀπάτη ἐπὶ τοσοῦτον ἐπῆλθεν ἐναργέσιν οὕτω τοῖς ὀφθαλμοῖς ἔνδηλον, ὡς οὐ μετενοήσας ἀπιστήσαι; καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ἂν δοκεῖν, φαντασίαν

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non est, marinus vtiq; cùm sis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc supra fidem est. Quòd si autem & ignem fieri te possibile est, cùm in mari habiteris, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. Ne mireris Menelaë: fieri enim soleo. MEN. Vidi equidem ipse: veruntamẽ videris mihi (dicetur enim hic apud te) præstigias quasdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipse nihil tale fias. PRO. Et quænam adeò deceptio in rebus sic manifestis fieri queat? An'nõ apertis oculis vidisti, in quàm multa ipse me transformauerim? Quòd si verò non credis, & res hæc tibi falsa videtur, nempe apparentia

ταραίτις τὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐμπρόσθιον, ἐπειδὰν πῦρ γένωμαι, πρόσφηνά μοι, ὦ γενναῖος εἶ, τὴν χεῖρα. ἆρα γὰρ ἃ ὁρῶμαι μόνον, ἢ καὶ τὸ καίειν ἔστι μοι πρόσεστιν. Μν. ἐπὶ ἀσφαλὲς ἡ πεῖρα, ὦ Πρῶτεῦ. Πρω. σὺ δέ μοι Μενέλαε λοιπὸς ὀκτάπου ἤδεσθαι ἐπειρᾶσθαι πώποτε, οὐδ' ὁπόσα ὁ ἰχθὺς οὗτος, ἐπίστασο. Μν. ἀλλὰ τὸν μὲν πολύπουν εἶδον· ἃ πάσχει δέ, εἰδέναι ἂν μάθοιμι πρὸς σοῦ. Πρω. ὅταν ἄρα πέτρᾳ προσπέσῃ τὰς λοπάδας, καὶ πρόσφυς ἔχηται κατὰ τὰς πλοκτάνας, ἐκεῖνος ὅμοιον ἀπεργάσηται ἑαυτὸν, καὶ μεταβάλλει τῷ χρόᾳ, μιμούμενος τὸν πέτραν, ὡς ἂν λάθῃ τὰς ἁλίσκας, μὴ ἀμαύρωσιν, μηδὲ φανερὸς ἂν ἁλοίη, ἀπ' ἐκείνης ὢν λίθου. Μν. φαῦλα ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πολλῷ πλέω φαίνεται ξύμπαν, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. ἐπίστασαι, ὦ Μενέλαε, εἰ μὲν ἄλλῳ τινὶ πιστεύσας, ἢ σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστήσῃς.

rentia quædam inanis ante oculos obuersans, postea quã ignis factus fuero, applica mihi deus generose tu manum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid piscibus huic accidere soleat, scire. MEN. [c]Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cùm cunq; saxo accedens [d] accommodauerit tabulas suas applicuerit, atque affixus inhæserit [e] cirramentis, illi seipsum similem effingit, [f] mutatq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Perunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ

Μν. ἀπιστήσω· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐπὶ πλέον ἐστὶ τοῦ πιστεύειν. Πρω. οὐκ ἔστιν, ὦ Μενέλαε, ὅτῳ ἄλλῳ πιστεύσεις μᾶλλον ἢ σαυτοῦ ὀφθαλμοῖς ἀπιστήσῃς.

opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui'nam alteri facilè credas, quã tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

πῦρ ἰδὼν ἄλλο. ἀπὸ] πρὸ-γνωστέον, τὸν αὐτὸν τῷ πῦρ καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. *Videns equidem vidi: sed tamen res ipsa monstro similis est, eundem videlicet ignem atq; aquam fieri.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PRoteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se formas vertere solitum; vt nunc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum reguin morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in commentario De saltationibus, Protea illum in varias se demutantē rerum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως ποικιλότερος, id est, Proteo mutabilior: quod in vafrum & versipellem competit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀντιγελᾷς ἔοικας ὁ Πρωτεὺς πανδαπὸς γίγνη. id est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem verteris, sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, cuiusmodi sunt quæ Goetia magiæ specie fiunt, & alia apparent, quàm reuera sint.* b Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* c Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πολύποδος νόον ἴσχε πολυπλόκου, ὃς πρὶν πίσσῃ
τῇ ὁσσομιλίζοι, πρὶν ἰδεῖν ἰφάνη. *Id eſt,*

Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, ſaxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ὀρχήσεως *inſcribitur, ex Pindaro opinor:* πρίν γ' ἐς πίσσαν νόον ἴσχεν. *id eſt, marina bolua mentem habens.* d Acetabula.] *Acetabula ſunt veluti quidam calculi in ijs piſcibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30.* e Cirramentis.] *Capillamentis.* f Mutatque colorem.] *Colorem mutat maximè in metu. Nam perſequentibus piſcatoribus, petris affigit ſeſe, & cuicunque poſtea adhæſerit, eius colorem corpore imitatur, videlicet ne quæat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus ſe in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui ſe continet vſq; ſpecu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam ſuſcipere eſt ſolitus.

At in aquam conuerti.] ὁμολογία. Quòd ſi autem.] ἀφαίρεσις. Ne mireris.] *Aſſeueratio.* Vidi & ipſe.] *Obiectio.* Et quænam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *A teſtimonio Menelai.* Quòd ſi verò non.] ἄλλη πίστις κατ' ἀνάγκην. Nimirum ſenties.] ἀπόφασις. At tu Menelaë.] *Ab exemplo ſimili.* Verùm polypum.] ἀξίωσις. Cuicunque ſaxo.] ἀφόμοιωσις. Illi ſeipſum ſimilem efficit.] *De polypo piſceq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Conceſſio.* Sed tuum hoc.] *Correctio.* Neſcio Menelaë.] *Concluſio.*

ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΝΕΡΤΥΝΙ ΕΤ
τῷ Δελφίνων. Delphinum.

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Ἔᾶν, ὦ Διηφίνη, ὅτι ἀνθρώποις εὐμενεῖς ἐσμεν· τὸ γὰρ τοῦ Ἰνοῦς παιδίον καὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐκομίσαμεν, ἀναδεξάμενοι ἐκ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν τὸ μητρῷον ἐμπεσόν. ἢ νῦν σὺ ἡ κιθαρῳδὸς ἦσθα, τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναβάς, ἐξ ὠδείου καὶ κιθάρᾳ, ἐκ πεπάλεως καλῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἐκβληθέντα, Δελφὶς ἐφάνης, ὦ Πόσεδον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τὸ ποιῆσαι, ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι ἰχθύν. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ναῦς καταναυμαχήσας μετέβαλε, κρεῖττον χειρώσασθαι μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἠνάγκασε. ὅπως γοῦν τὰ κατὰ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Διηφίνη; ΔΕΛ. ὁ Περίανδρος, οἶμαι, ἐχαιρέν αὐτῷ, καὶ πολλάκις μετεπέμπετο αὐτὸν ἐπὶ τῇ τέχνῃ. ὁ δὲ πλουτήσας παρὰ τοῦ τυράννου ἐβούλετο ἀπιέναι εἰς Κόρινθον· ἐπεὶ δὲ ἐπέπλει, ἐβουλεύσαντο οἱ ναῦται ἀποκτεῖναι αὐτὸν, καὶ τὰ χρήματα λαβεῖν. ὁ δὲ ἐπιγνοὺς τὸ μέλλον, ἐδεήθη μικρὸν ἀναβαλέσθαι, ἕως ᾄσῃ τὸν νόμον, ὃν ἐπὶ τῇ τέχνῃ ἐμελέτησε· καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπῆλθε τὸν νόμον, ἐκβοήσας ἐκ τοῦ καταστρώματος ἐνέβη εἰς τὴν θάλατταν. ἐνταῦθα δὲ ἐγὼ ἐθεασάμην αὐτὸν, καὶ ἀνέλαβον ἐπὶ τὸν δελφῖνα, καὶ ἐκόμισα εἰς Ταίναρον ἀσφαλῶς. ἐπεὶ δὲ ἐγὼ ἀπῆλθον, ὁ Περίανδρος ἐκεῖνον ἐπεζήτει, καὶ ἐπεμελεῖτο ὡς ἀπολωλεκὼς τὸν ἄνδρα. ὁ δὲ ἐπιστὰς τῇ θαλάσσῃ ἐκάλει τὸν Ἀρίονα· ἐγὼ δὲ ἀναδεξάμενος ἐκόμισα εἰς τὴν Κόρινθον.

LAudo, a recte facitis Delphines, q semper amantes hominū estis. Nam & olim b Inus filiū in Isthmū portastis, c exceptū à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cū ipso ornatu & cithara recepto, in d Tænarū enatasti, neq passus es indignè à nautis perire illum. DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nā & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq equidè ob id reprehendo Bacchū, q nos nauali prælio superatos in trāsformauit, cū deberet captiuos solū in deditionē accipere: quemadmodū & cæteros in potestatē redegit. Sed quo pacto cū Arione hoc qđ accidit, sese habet? DEL. e Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illū ad se accersebat artis gratia. Ille aūt dies iā factus à tyranno, com-

νῦ, ἐπεθύμησε πλώσας οἴκαδε, ἐς τὴν Μήθυμναν, ἐπιδεῖξασθαι τὸν πλοῦτον. καὶ ἐπιβάντες προθυμότατοι ἐκείνῳ ἐπεδείκνυον ἀνθρώπῳ, ὡς ἔλαφρὸν τὸν ἄνδρα ἔχοντι ἀγαθὸν καὶ ἄριστον, ἐπὶ λαιτὰ μέρη τὸ Αἰγαῖον ἐγγύς, ἐπιβουλεύειν αὐτῷ οἱ ναῦται. ὃ δ' (ἐπακούω γὰρ ἅπαντα, παραπλέων τῷ σκάφει) ἐπὶ ταῦτα ὑμῖν δίδοκται, ἔφη, ἀπὸ τοῦ σκηνοῦ ἀναλαβόντα με, καὶ ἔσεσθαι ἐμοί τινα ἐν ἐμοιοῦ, ἐπόησα ἐσκευασάμην ἐμαυτόν. ὑπεκρίναντο οἱ ναῦται, καὶ ἐκάλουν τὸν σκηνοῦ, καὶ ἦσαν πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἐπειγόμενοι τὸν ἀπαγαγεῖν, ὡς αὐτίκα πάντας ἀπολούμενος. ἐγὼ δ' ἐπαινέσας, καὶ ἀναβὰς καὶ ἐγὼ ἐκόμπαζον ἔχων ἀπὸ Ταίναρου. Πολὺ ἐκεῖνα τῆς φιλοσοφίας: ἄμεινον γὰρ ἦν μισθὸν ἐκκλέψαι αὐτοῦ ἢ ἀπολέσαι.

no, concupiuit, nauigando in patriam, [f] Methymnam videlicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac consciensa ad trajiciendum naui hominũ quorundam sceleratorum, posteaquam cognitum est multũ auri secum ferre, vbi ad mediũ fermè Aegaeũ peruentum fuit, insidiari illi nautae cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem finite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum bene ac blandum quiddam, atq; ita in mare præcipitauit sese, tanquam statim omnino moriturus. Ego verò excepto atque impositio illo, enataui vnà cum ipso in Tenarum. NEP. Laudo 8 studium erga Musicam tuum: dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultâras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a RECTE' facitis Delph.] Δέλφιν, Δέλφις *& Delphinus dicitur piſcis & marie belua. Delphines ingẽti amore homines, præcipuè pueros proſequi ſolent, & dorſo acceptos vltrò citroq; per mare incolumes vectare ac reducere: qui ſi quo caſu poſtea interiunt, vocem edunt humanis gemitibus ſimilem, & ipſi tandem merore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noſter Lucianus in nauigio ſeu votis, & Plin. lib. 9. cap. 8. muſicis harmonijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. ſcribit in lib. ſeptem ſapientum. b* Inus filium.] *Melicertam. Inus fabulam lege Ouid. lib. 3. Metam. Hom. Od. 1. c* Exceptum à Scironijs ſcop.] *Qui in Attica ſunt poſt Crommionem ad eam viam quæ ab Iſthmo Megara ducit, & à Scironis inſignis latronis nomine dicti ſunt, qui ea ſaxa inſidens in viatores prætereuntes ſeuiebat. d* Tenarum.] *Laconiæ promontorium, oppidum eiuſdem nominis habens, vbi habitum donarium diutiſſimè in Arionis teſtimonium: ex ære Delphinus cum inſidente Arione dextra victoriam prætendente, læua lyram ſuſtinente. e* Periander.] *Corinthiorum tyrannus. f* Methymnam.] *Lesbi ciuitatem. g* Studium erga Muſicam.] *Mulcentur Delphines & ſono & cantu.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Argumẽtum: Delphinos amatores eſſe hominum, & ab aliquo iſtorum Arionem eiectum à prædonibus in mare tranſuectum eſſe.

Mira eſt Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perite ſinunt.
Euadit mortem Cithara ſubmerſus Arion:
Muſica nam curas pectora mœſta leuat.

LAVDO, rectè facitis.] *Collaudatio à φιλανθρωπία.* Nã & olim.] *Probatio à ſignis antecedentibus & coniunctis.* Et nũc tu.] *Aπoστροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ.* Ne mireris Neptune.] *ἀπίθανος αἰτιολογικὴ à coniugatis.* Atq; equidẽ ob id.] *μιμῆσις ab iniuſto.* Quẽadmodum & cæteros.] *Ab exemplo.* Sed quo pacto cũ Arione.] *πυ-*

θανομὲ-

ἐγκώδιον καὶ fabulam de Ariane. Periander iſte puto.] *Narratio à perſona regis Corinthi.* Ac conſcensa.] *τὸ ἀκροᾶσθαι.* Nam auſcultabam.] *Gell. lib. 16. cap. 19. ex lib. 1. Herodoti.* Laudo ſtudium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eoſdem.

QVanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: talium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractātur: at hìc illud indicatur, atq; etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum ſententiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcūq; fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & pro eo ac quiſq; in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmiū accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam aliàs, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & eradit, quæ illum haud dubiè de futura quoq; nōnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autē hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legātur, & ob oculos q̄ ſæpiſſimè reuocētur: vel ob hoc ſolū, vt à cupidita-

cupiditatibus acrerum externarum desiderio mentem anocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: *Pulvis & vmbra sumus.* quodq; post hanc vitam neq; opes, neq; potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturũ me spero, si huc adscripsero incerti Autoris Græcũ Epigramma, ab hoc argumento nõ alienum: cuius versionem ex Ausonio subijciemus.

Εἶδεν ἐς ἄδδιλον, ὅτι δὴ σοφὸν ἔμπνυτο γῆρας
Διογένης ὁ κύων, κρείσσων ἰδὼν ἐνέλας.
Καὶ φάσας ὁ γέρων τὸ κρύβδιον ἐγγὺς ἑαυτῦ
τῷ πλησὶ σὺν ποππυσμῷ χρυσὸν ἀφυσσάμενος
Ἔκτεο, ἐμοὶ κἠ νοῦν πλέον τοῦτο. ὅσσα γὰρ ἔσχον
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ κρείσσων. Σὺ δ' ἐλθὲ ἴσθι.

Ausonius:

Effigiem vrbis Cræsi tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Confixit risu; procul soluto maiore cachinno
Concussus, dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc prosunt, regum rex ô ditissime? cùm sis
Sicut ego solus, me quoq; pauperior.
Nam quæcunq; habui mecum fero, cùm nihil ipse
Ex tantis, tecum Cræsi feras, opibus

Diogenes in hisce dialogis, dicteria maximè in eos iacit, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους. — *DIOGENIS ET Pollucis.*

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολυδεύκη, ἥδομαί σοι ἐπελθόντι πάλαι ἀνίλεως (σὺν θεῷ δὲ εἰρήσεται, τὸ ἀναβιῶναι αὖθις)

COmmẽdo tibi, Pollux, quãprimũ ad superos ascẽderis (a tuã n. est, ni fallor, cras reuiuiscere)

ωὖσον)ἰοῦ τι ἴδῃς Μένιππον τὸν κυνᾶ (εὑρεῖς δ' ἂν αὐτὸν ἐν Κορίνθῳ καταγελῶντα Κράνιον, ἢ ἐν Λυκείῳ, τοὺς εἰσόντας ἐκ τῶν ἀκάτων φιλοσόφους καταγελῶντα) ἀπὸν πρὸς αὐτὸν, ὅτι σὺ Μένιππε, κελεύει ὁ Διογένης, ἢν σοὶ ἱκανῶς τὰ ὑπὲρ γῆς καταγεγέλασαι, ἵνα καὶ ἐνθάδε κομῇ κἀκεῖ γελασόμενον. ἐκεῖ γὰρ ἐν ἀμφιβόλῳ σοὶ ἔτι τὸ γέλως ἐστίν, ἢ πολὺ πλείους εἰδήσῃ τὰ μετὰ τὸν βίον, ἐσταῦθα ἅ πάσῃ βιβαίως γελᾷς, καθάπερ ἐγὼ νῦν, μᾶλλον ἐπιδὰν ὁρᾷς τοὺς πλουσίους καὶ σατράπας καὶ τυράννους, ὅτω ταπεινοὶ καὶ ἀσήμους, ἐκμόνους οἰμωγῆς διαγινώσκομένους, καὶ ὅτι μαλθακοὶ καὶ ἀγεννεῖς εἰσι, μεμνημένοι τ' ἄνω. ταῦτα λέγε αὐτῷ, καὶ προσίτι ἐπιπλησάμενον τοῦ πίραν ἅπαν διέρμων τι κομῷν, καὶ ἢ τι εὑρεῖς ἐν τῇ πτόλῃ Ἑκάτης λάπυρον λείψανον, ἢ ὠὸν ἐκ καθαρσίου, ὅτι ζοιδ, Πολλὰ ἐπαγγελῶ ταῦτα, re) vt ſicubi videris [b] Menippum canē illū, (inuenies autē ipſum [c] Corinthi circa [d] Craneū [e] aut in Lyceo, deridentē contendētes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſuper terram ſunt, deriſiſti, quo & huc ad inferos deſcēdas, vbi multò plura quæ rideas, habitur⁹ es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obꝫci potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt vitā futura ſint? Elic autem nō deſines cōſtanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquā videris diuites iſtos ac [f] ſatrapas & [g] tyrannos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab alijs dignoſci: tum quòd & molles & ignauì ſunt, reminiſcētes eorū quæ in vita gerunt⁹. Hæc illi quæſo vt dicas, & vt præterea etiam [h] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & ſicubi in triuio poſitam inueniat [k] Hecates cœnā, aut [l] ouum ex luſtratione relictū, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogē

ὁ Διόγ. ὅπως δ' ἂν ἄλλῳ μάλιστα ἐκεῖνός τις δοκῇ τῷ ὄψιν; Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τρίβωνα ἔχων πολύτρυπον, ἄνεσι ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ τοῖς ἐκ τύχης τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δ' ἀεί, καὶ ταχέως τὰς ἀπαλόνους τούτους φιλοσόφους ἐπὶ σκώπτει. Πολ. ῥᾴδιον εὑρεῖν ἀπὸ τούτων. Διογ. βούλῃ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἐντείλωμαί τι τῶν φιλοσόφων; Πολ. λέγε. εἰ βαρὺ δὲ ἐκ τούτου. Διογ. τὸ μὲν ὅλον, παῤῥησιάσασθαι αὐτοῖς συγγένεσι λαρῦσι, καὶ περὶ τῶν ἐκεῖσε, καὶ λίαν ἁπλοῦς φύσεως ἀπαλλάττειν, καὶ κροκοδείλους ποιεῖν, καὶ τοιαῦτα ἄκαρπα ἐρωτᾶν διδάσκειν τὸν νοῦν. Πολ. ἀλλ' ἐμὲ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἐᾷ φύσει, κατηγορουμένου τῆς ὑφίας αὐτῶν. Διογ. σὺ δ' εἰμάζειν αὐτοῖς παῤ ἐμοῦ λέγε. Πολ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγνητε, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλουσίοις ἴσως, ὦ φίλτατον

Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queã, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est, caluaster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assumentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Visne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque [m] cornua sibi mutuò affingant, neque [n] crocodilos faciant, neque huiuscemodi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctũ me & ineruditũ esse dicent, qui doctrinam illorũ reprehendam. DIOG. [o] Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIOG. Diuitibus aũt, ô lepidissimum

τα]ον Πολυθ'ώνιον ἀπάγγει-
λει ταῦτα παρ' ἡμῶν. τί, ὦ μά-
ταιοι, χρυσὸν φυλάτ]ετε; τί ὑ-
τιμωρᾶσθε ἑαυτοὺς, λογιζόμε-
νοι τοὺς τόκους, καὶ τάλαντ]α ἐπὶ
ταλάντ]οις σωτιθέντ]ες, ὅς
κε ἕνα ὀβολὸν ἔχοντ]ας, ἅπερ
μετ' ὀλίγων; Πολ. ἀρέσκ]ει καὶ
ταῦτα πρὸς ἐκάνους. Διογ. ἀλ-
λὰ καὶ τοῖς παλοῖς γε καὶ ἰσχυ-
ροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τινὶ τῷ Κο-
ρινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ πα-
λαιστῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ὅτι μ
ξανθὴ κόμη, ὅτι τὰ χαροπὰ ἢ
μέλανα ὄμματα, ἢ ἰρύθημα
ἐπὶ προσώπῳ ἔστι δῆλον, ἢ νεῦ-
ρα τέτονα, ἢ ὦμοι καρτεροί,
ἀλλὰ πάντ]α, μία ἡμῖν πόνις
φασί, χρανία γυμνὰ τῶν πάλ-
λων. Πολ. ὀ χαλεπὸν δὴ ταῦ-
τα ἐπεῖν πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ
ἰσχυροὺς. Διογ. καὶ τοῖς ψύλ-
σιν, ὦ Λάκων (ποσοὶ δ' εἰσὶ,
καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ
οἰκ]άρουσθε τὸν ἀφείαν) λέ-
γε μήτε δακρύειν, μήτ' ὀλο-
μάζειν, δικηγοράμεν θ' τοῦ ἐν-
ταῦθα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὅ-

pidissimum caput, hæc no-
stro nomine anuncies quæ-
so: Quid, ô vani, inquiens, au-
rum tantoperè custoditis?
quid autem excruciatis vos
ipsos, supputantes vsuras, &
talentum aliud super aliud
accumulantes: quos nō plus
quàm vnum obulum habe-
tes venire huc paulò pòst o-
portet? POL. Dicentur &
hæc ad illos. DIOG. Sed
& formosis istis & robustis
dicas, Megillo puta Corin-
thio, & Damoxeno palæstri-
tæ, quòd apud nos neq; flava
coma, nec cœrulei nigrive
oculi, neq; rubor faciei am-
plius vllus est: neq; præterea
nervi intenti & robusti, neq;
humeri laborum tolerantes:
sed omnia vnus puluis, vt
aiunt, nobis, caluaria forma
nudata scilicet. POL. Non
molestum erit neque hæc ad
formosos & robustos illos
dicere. DIOG. Etiam pau-
peribus, ô Lacon dicas licet,
(multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est, &
inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque plorent,
expositа illis æqualitate hac, quæ hìc est: & quòd vide-

bunt

ψεῦσα τὸν ἐκεῖ πλοῦτον ἀδίκως ἀμάσας αὐτῶν. καὶ Λακεδαιμονίοις ἢ τοῖς ἐμοῖς, τοῦτο, ἢ δοκῶ, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, λίαν ἁπαλοὺς αὐτούς. Πολ. μηδέν, ὦ Διόγνητε, περὶ Λακεδαιμονίων, λέγε. ἐγὼ γὰρ ἀντίξομαί σοι. ἃ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐφρόνεις, ἀπάγγελλε. Διογ. ἀλλὰ ταῦτα, ἐπεὶ σοὶ δοκῶ, οὐκ ἀναβολὰς ποιησόμεθα, ἀλλὰ τοὺς λόγους παρ' ἐμοῦ τοὺς λόγους.

bunt eos qui illic diuites sint, nihilo meliores quàm, se hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, no mine meo objcias, molles & eneruatos ipsos esse dictitàs. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicat, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos deferas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Tyndaridæ reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius, & Castoris frater, qui cùm immortalis esset (vtpote eodem vno cum Helena prognatus) à Ioue fertur petiisse, vt sibi cum fratre vita functo immortalitatem suam partiri liceret, qua re impetrata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. Aen.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicæ sectæ philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græcarũ omnium vrbiũ clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem vrbi cũcessit.* d Craneũ.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *Id enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio Persica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrãnos.] *Qui per insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam animi libidine dominabantur nõ iure & legibus æquis.* h Pera.] *Saccus ex aluta, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta lupino.] *Lupinum leguminis genus omnium amarissimum & vilissimũ, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus.* k Hecates cœnam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis mensibus*

sibus Hecatæ sacrificando in trinijs panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates cænam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostijs, vt Suidas tradit, eò videtur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossematarius ἐν τῇ τελοδε. l Ouum ex lustratione.] *Catharsio. Catharsium Græcis videtur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse produnt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à colluſtratione Peristiarchi. Ouæ illustrationibus apta monstrat Iuuenalis illud.*

—nisi se centum lustrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius ouæ hæc lustratia indicat illis versibus:

Et veniat quæ lustret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam necessarium quam sulphur. Homerus Odyss. χ. οἶον θεῖον κακὸν ἄνδρες. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum sulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. lib. 8. Columella. m Neque cornua.] *Per κεραλίδας captiosos syllogismos ad hunc modum conflatos intelligit Chrysippus: ἃ ἂν ἀπολέσῃς, τοῦτ' ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπώλεσας, κέρατα ἄρα ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: Cornua ergo habes.*

n Crocodilos faciant.] *κροκοδειλῖνος Sophisma ex fabula mulieris Aegyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius mentionem facit Lucianus in Vitarum auctione, sub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus lib. 1.*

o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui solitos, vt plorare iuberent eos, quos à se contumeliosè demitterēt, notum est. Hac etiam voce vsus est in Tragopodagra, & in sequenti Dialogo contra Menippum bis, pluribusque aliis locis. Horatius in 5. Satyra:*

Inueniet

Inueniet nil sibi legatum præter plorare.
Idem in extrema Satyra lib. 1. Demetri:
—tuque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
Cic. in Epist. quadam ad Q. Fratr. ἀλλ' ὅμως ἔστω, nos modò valeamus. p Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Προσωπικὸς Διάλογος.

Mittitur ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque simul.
Ad miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post vitam cuncta perire monet.

O Pollux.] *ὦ Πόλλυ.* Inuenies autem.] *à loco.* Dicas illi Menippe.] *Expositio mandati.* Illic enim.] *Ratio per comparationem.* Hic autem non desines.] *αὐτοπάθεια.* Ex maximè.] *αὔξησις.* Hæc illi quæso.] *Conclusio.* Senex est.] *Προσωποποιΐα ab ætate, habitu & actu.* Vise ne vt ad ipsos.] *ἐφήνησις.* Mandes licet.] *ὦ Πόλλυ πρὸς τὰς φιλοσόφους.* Neque de toto.] *Ἰδέαι Platonicæ.* Neque corruna.] *κορώνην.* Neq; Crocodilos.] *κροκοδείλους.* At indoctum me.] *ἀμφοῖν.* Et hæc nunciabo.] *ἀπόκρισις ἀφανισμοῦ.* Diuitibus autem.] *ἀποστροφὴ ad diuites.* Sed & formosis.] *Ad formosos & robustos.* Quod apud nos.] *Quis status apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad pauperes.* Lacedæmonijs autem.] *Σαρκασμὸς ad Lacedæmonios.* Neque Lacedæmonijs.] *ἀποστροφὴ.* Sed quæ ad cæteros.] *ἀνάκρισις.* Missos igitur.]
Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤΑ Μενίππου.

PLVTO, SEV CONtra Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλούτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κυνᾶ παρενεγκεῖν, ὡς ἡμῖν ἐκεῖνον ποικατάσχῃ, ἢ ἡμᾶς μετοικίσῃ ἐς ἕτερον τόπον. Πλού. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται, ὁμόνεκρ' ὤν; Κροῖ. ὑπαδὰν ἡμᾶς οἰμώζομεν, καὶ σφόδρα, ἐκείνων μεμνημένοι ἃ ἄνω. Μίδας μὲν ὅτι σοὶ τοῦ χρυσίου, Σαρδανάπαλος δὲ τῆς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐπιγελᾶ, καὶ ἐξονειδίζει, ἀνδράποδα καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδων, ἐπιτραγῳδεῖ ἡμῶν τὰς οἰμωγάς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλού. τί ταῦτα φασίν, ὦ Μένιππε; Μέν. ἀληθῆ, ὦ Πλούτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀγνώμονας καὶ ἀληθείας ὄντας, οἷς ἐν ἀνθρώποις

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] Menippum hûc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus. PLVT. Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus est ac vos? CROES. Postquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes quæ apud superos habuimus, vipote [b] Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multæ voluptatis, [d] ego verò thesaurorum irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa valdè nobis molestus est. PLVT. Quid hæc audio de te, Menippe? MENIP. Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint, quibus

πλήσιον βιῶναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντας ἔτι μεμνῆσθαι, καὶ περιέχεσθαι τῶν ἄνω χαίρειν τοι γαρ ἀνιᾶν αὐτούς. Πλά. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν τοῦτο ποιήσαιμι· μικρὰν γὰρ ἡδονὴν ἕξουσιν. Μεν. καὶ σὺ μαραίνῃ, ὦ Πλοῦτον, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τοῦτον σφαγμοῖς; Πλὰτ. ἐθαύμασα, ἀλλ' εἰ ἄρα ἐψηφισάμην ταῦτα ὑμᾶς. Μεν. οὐκοῦν, ὦ μιαιφονώτατοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἔτι γε μᾶλλον ἐστὲ διαφερόμενοι καὶ στασιάζοντες· ἐγὼ γὰρ ὅπου ἂν ὑμᾶς ἴδω, ἀκολουθήσω ἀνιῶν οὐ κατόψεσθαι καὶ καταγελῶν. Κροῖσ. ταῦτα οὐχ ὕβρεις; Μεν. οὐκ, ἀλλ' ἐκεῖνα ὕβρεις ἦν, ἃ ὑπὲρ ἐμοῦ τι προσποιεῖσθαι ἀξιοῦντα, καὶ ἐπαθάροις ἀνδράσιν ὑπερφρονοῦντα, καὶ θεοὺς θνητοὺς τοσαυτάκις ὑμνοῦντα. τοιγαροῦν εἰμὲν ἥττους, πάντων ἐκείνων ἀφῃρημένοι. Κροῖσ. πολλῶν γε, ὦ βέλτιστε, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μιδ. ἔσο δὴ οὖν χρυσῆν Σαρ.

quibus non satis fuit vixisse malè, sed etiam mortui insuper cogitatione atq; animo illis qui apud superos sunt, inhærēt. Delector itaq; ægrè ipsis faciendo. PLVT. Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras, Pluto, quī gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verūm nolim vos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At verò, ô pessimi Lydorum, & Phrygum, & Assyriorū, ita de me cognoscite, vt quin neq; vnquam desiturus sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem sequar, ægrè faciendo, cōtando, atque irrijdendo vos. CROES. An nón hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erāt, quæ vos facere solebatis, qñ & adorari vos, polebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tū mortis quicq; memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROES. Multis certè, ô Dij, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro?

Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ ἡσυχῆς; Μι. οὐδὲν ἄτοπον ποιῆτε. ὀδύρεσθε ἢ ὑμᾶς, ἐγὼ δὲ, τὸ γνῶθι σαυτὸν μεμάκρυσμαι σαυτόν, κἀγὼ μαι ὑμῖν. πλὴν ἔγωγε ἂν τοῖς τοιούτοις οἰμωγαῖς ἐκκρούσαιμι.

SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Recte sanè, ita facite: h lugete vos quidem, ego verò tritū illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinā. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* b Midas hìc auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locū inter insigniter diuites.* c Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Ninī Persicæ regionis, delicijs usque adeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellari cultu desidere sit solitus.* d Ego verò thesaurorum.] *Crœsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O pessimi Lydorum.] *Crœsus Rex Lydorum.* f Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* g Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigesimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tusc. quæst.*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit: at illa iacent multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ὀδυσσεὺς διάλογος.

Diuitias Crœsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Non fert spretorem Crœsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritiue boni.

NON poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] διλημμα ἀφαιρετικὸν, *& cōclusio.* Quid aūt nobis.] *ἀπαίτησις probationis.* Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hęc audio.]

λεπτοφῶ,

ἀπροφάσιστον εἰρωνικόν. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per εἰρωνείαν.* Dolent enim.] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò pessimi.] *ἀντίλ.* An non hæc.] *Querela.* Non, sed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplorate.] *συμπασμός.* Quanto equidem.] *Amplificatio.* Rectè sanè.] *Conclusio εἰρωνική.*

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ — PLVTONIS ET Mercurij.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

ΤΟρχίφουλα οἶδα, τὸν πάνυ γεγηραικότα λίαν, καὶ πλούσιον ἄκρατα, ὃν ἐκεῖνον λέγω, ὃν πάνυ μὲν οὐκ ἐσίμεν, οἱ τὸν κλῆρον ὑμῶν θηρῶντες, πρεσβυτικισμένοι; Ερ. νὴ, τὸν Σικυώνιον φῄς. τί δῆτα; Πλ. ἐκεῖνον μὲν, ὦ Ερμῆ, ζῶντα ἔασον ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμυρίας ἄλλας τοσαύτας, ἄν γε οἷόν τε ᾖ, καὶ ἔτι πλείω, τοῖς ἀεὶ πολλοὺς κολακεύσας αὐτῷ, Χαρῖνον τὸν νέον, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ἐνθένδε ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἄρ᾽ ἀξιοῖς τὸ τοιοῦτον. Πλ. οὐ μανθάνω, ἀλλὰ δικαιότατον. τί

SEnémne nosti, istum ætate omnino cõfectum dico, *Eucratem* diuitem, cui liberi quidem nulli sunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] quinquaginta millia? MERC. *Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid postea?* PLV. *Viuere illum quidem, Mercuri, sine vltrà eos quinquaginta annos quos ætate peregit, alteris totidem accumulatis, si modò possibile sit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipsius, Charinũ adolescẽtem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine oẽs.* MERC. *Atqui absurdũ hoc videri queat.* PLV. *Haudquaquã imò iustissimũ.*

τί γὰρ ἐκεῖνοι παθόντες, ὃν-
χουται ἀποθανεῖν ἐκεῖνον, ἢ
τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται
ὀλίγῳ προσήκοντες; ὁ δὲ πάν-
των ἐστὶ μιαρώτατον, ὅτι καὶ
τοιαῦτα ἐνχόμενοι, ὅμως θε-
ραπεύουσιν ἕνεκα τοῦ φανερῶ-
σαι καὶ νοσοῦντα· ἃ μὲν βούλε-
ται, πᾶσι πρόδηλα, θύσειν
δὲ ὅμως ὑπισχνεῖται, ἢν ῥᾳ-
στήσῃ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κο-
λακεία τῶν ἀνθρώπων. ἆρα ταῦ-
τα μὲν ἴσα ἀθάνατα, οἱ δὲ
προσαπέσωσαν, αὖθις μᾶλλον ἐ-
πιχανοῦνται. Ερ. γελοῖα πά-
σχουσι, πανοῦργοι ὄντες. πολ-
λὰ δὲ ἐξεκαίνου τὸ μάλα ἐξε-
βακολᾶ αὐτὸς, καὶ ἐπιλαπίζ-
καὶ ὅλως, ὡὲ θανούσῃ ἐοικώς,
ἔρρωται πολὺ μᾶλλον τῶν
ὄντων. οἱ δὲ ἤδη τὸν κληρον
ἐν σφίσι διῃρημένοι, βόσκον-
ται, ξωλὺν μακαρίαν πρὸς ἐ-
κείνους τινὰ ὄντες. Πλό. ἐκεῖνο ὁ
μὲν ἀποδυσάμενος τὸ γῆρας,
ὥσπερ ἰόλαος ἀνεβιώσατο.

οἱδ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniâ illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Ac quae aegrotante illo apud se consultet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quaedam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis fit, illi autem præ ipso abeant, [b] frustrà hiantes. MERC. Ridicula patiuntur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & [c] spe pascit inani: & in summa, semper morituro similis, multo validus magis est, quàm quisquam iuuenis. Illi autem hæreditate inter se diuisa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, [d] quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi

οὐδὲ ἐκ μέσου τῶν ἐλπίδων τὸν ἀνθρωπολαθέντα πλοῦτον ἐξαπιόντος, ἀπίτωσαν ἤδη, καλοὶ κἀγαθοὶ ἀποθανόντες.

Eg. ἀμέλησον, ὦ Πλοῦτων: φιλανθρώπως γὰρ σοι ἤδη οὗτοι, καθ' ἕνα ἕκαστος, ἐπὶ δεῖπνα εἰμὶ δοι. Πλ. καλῶς. ὅταν παραπέμψῃ ἕκαστον, ἀντὶ γέροντος ἄνθις νέος

illis autē e in ipsa media spe, f diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine, & septem autem, opinor, sunt. PLVT. Deducas licet. Ille autē mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem conuersus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PVcrati Sicyonij diuitis captatores sua spe frustrantur, acres cuenit secus, atque illi expectabant. Eucrates enim semper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu si fides requiratur subterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in somnio siue Gallo sub finem. Est apud Aristophanem in Equitibus: Eucrates, qui quum molitos esset & diues, tamen rempublicam administrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitus pro finito, hoc est, septem.* b Frustrà hiantes.] *Re multum sperata, multumq; expetita frustrati discedant.* c Spe pascit inani? *Lucendis, incitat, mouet, implet. Sed interim coruos deludit hiantes, arte frustratos.* d Quēadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam etatem peruenisset, Herculis precibus iuuenturi restitutus est, vt Ouid. fabulatur 9. Metam.*

——dubiaq; legens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos. e In media spe.] *Spes stultis addit animos. Hinc Catull.* Suscitat à cano vulturium capite. *Captatores autem vulturios dixi, non Catullus modo, sed Seneca indicauit.* f Diuitijs illis quasi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerunque, quæ quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extremæ sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, cerdo quispiam erat Iro penè pauperior.*

ζ Septem opinor sunt.] *Qui idem cadaver certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

πρεσωπικὸς, *in hæredipetas, qui sæpe antequam captati mediantur.* λοχεσικὸς :

Eucratis exoptant mortem Damonq; Charinusq;
Vt citiùs capiant minerua magna senis :
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris :
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

Senem me nosti.] ἐρώτησις τῦ προσωπικοῦ. Noui, Sycionium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] ἐπεξεργασία. Viuere illum.] τὸ ἀδύνατον μέρος. Adulatores autem.] ἀνυφορά. Atqui absurdum.] αἰτιολογία. Quam enim ob causam.] αἰτιολογία. Quod autem.] αἴτησις. Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] ἀφύπνωσις πρὸς τὸ ἐναντίον. Proinde ipse.] ἄλλα σύμπλοκή. Illi autem in.] *Altera pars hæredipetis.* Alias res.] *Conclusio.*

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ. TERPSIONIS & Plutonis.

P. Virunio interprete.

TERPSION.

Τοῦτο, ὦ Πλοῦτον, δίκαιόν ἐστιν ἐμὲ μὲν τελευτᾶν, τριάκοντα ἔτη γεγονότα, τὸν δὲ τὰ ἐνενήκοντα γέροντα

IVstúmne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vltrà, adhuc

γέροντα Θούκυτορ ἔτι; Πλά. δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ Τερψίων, ἔγωγε· ὁ μὲν γὰρ ἐμὲ, εἰ καὶ αὐτὸς οὐ τεθνήκοι, ἀλλ' οὖν οὐδενὸς ἂν ἧττον ἐφρόντιζε τῶν ἐκείνου, οὐδὲ δικαίως ἂν ἐπιθυμοίην τὸν πλοῦτον. Τερ. ἐγὼ γὰρ ἐκεῖνον γέροντα ὄντα, καὶ μηκέτι τι χρήσασθαι ἂν αὐτὸν δυνάμενον, ἀπολλῦσαι τοῦ βίου, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; Πλά. καινὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετεῖς, τὸν μηκέτι τι ἂν πονοῦντα χρήσασθαι δυνάμενον, πρὸς ἡδονὴν ἀφαιρεῖσθαι. τὸ δὲ ἄπλους ἂ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.

Τερ. οὐκοῦν ταύτην τὴν ἀτιμίαν τῇ διατάξει. ἐγὼ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐξῆς πως ἐνόουν, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῇ ἡλικίᾳ μετ' αὐτὸν· ἀναφέρειν δὲ μηδαμῶς, μηδ' ἐμὲ μὲν τὸν ἀγήρατον, ὀδόντας πᾶσι τοῖς νοσοῦσι ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, ὀλίγας τίλασιν ἐπικεκυφότα, κορύζης μὴ πλῆρη ῥῖνα λύμης δ' τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὸν ὄντα

adhuc viuere? PLVT. Iustissimum quidem, ô Terpsio. Nam etsi ipse viuit, certè [a] ad nullius tamen mortem affectus est: tu verò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori auidissimè cupiebas. TER. Nónne opus fuerat, quum senex sit, nequeatq; decentèr suis vti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas, ô Terpsio, statuis leges, quum ad voluptatem diuitijs vti nequeat, ipsum è vita detedere. Aliter autem & [b] Parca & natura statuisse videtur. TER. Proinde hanc ob huiusce modi [c] accuso ordinem. decebat enim has res successione gradúque fieri, senem primò, deinde qui in ea ætate sequeretur, mori: haudquaquam autem exercere aut viuere, qui [d] senectute decrepitus esset, qui tres duntaxat dentes haberet, cui vix deseruiunt oculi, qui curuatus à quatuor

famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

ὄντα, οὐδὲν τι ἡδὺ πεδόντα, ψυχὴν τινα τάφου ὑπὸ τοῦ βίου καταγελάσαντα: ὥρα θνήσκειν δὲ καλίστης, καὶ ἐκ τῆς ἀνθρωπικωτάτης νεανίσκου. ἄνω ποτὲ ἀμῶν τὰ τόκα. ἢ τὸ τελευταῖον ἀδύνατα ἐχρῆν, πόσα καὶ τεθνήξεται τῶν γεγονότων ἴσως, ἵνα μὴ μάτην ὄφελος ἴσης ἱερώσωμεν. νῦν δὲ τὸ τῆς ὡραιοτάτης, ἢ ἄμαξα ἐκ βοῶν πολλῶν ἐκφέρει. Πλὴν ταῦτα μέν, ὦ Τερψίων, πολὺ σωφρονέστερα γένοιτ᾽ ἂν περὶ σοὶ δοκεῖ. καὶ ἡμᾶς ἤ τι παθόντος, ἀπορρίπτοις ἐπιχαίρειτε, καὶ τοῖς ἀτέκνοις τῶν γεγονότων ἀποιεῖτε, φέροντον αὐτός; τοιγαροῦν γέλωτα ὀφλισκάνετε, πρὸς ἐκείνων πατορυπλόμενοι, καὶ τὸ πρᾶγμα τοῖς πολλοῖς ἥδιον γίνεται. ὅσῳ γὰρ ὑμᾶς ἐκείνους ἀποθανεῖν ὤχεσθε, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. καὶ νὴ γάρ τινα ταύτῃ τέχνῃ ἐπιτηδεύεται, γεραιῶν καὶ γεγεγεντων

habes, nihil deniq; voluptatis deguſtans, haud aliud exiſtens, quàm [e] animatum quoddam ſepulchrum, [f] ab ipſa iuuentute deriſum: & contrà mori optimos atque robuſtiſſimos adoleſcentes. Nam hoc perinde eſſe videtur, & ac ſi flumina furſum deferantur. Aut ſatem ſcire neceſſe foret quando & ſenum quilibet obiturus eſſet, ne quos, prout cuique eſt, fallerent. Nunc verò illud accidit quod prouerbio dici ſolet: [h] Quadriga bouem ſæpiſſimè ducit. PLVT. Hæc quidem, ô Terpſio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid paſſi eſtis quòd rebus alienis gaudetis, & ſenibus filijs orbatis voſmet, tanoperè in adoptionem traditis? quamobrem in deriſum adducti, ab illis ſepelimini: quod quidem plurimis fit periucundū. Nam

quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratiſſimum eſt, ſi ante eos vos mori cõtingat. Etenim nouã quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; deo

crepitos

φόντας ἰρῶντα, καὶ μάλιστα
ἐπιτηδείους ἔχῃ. οἱ δὲ ἄτεκνοι,
ὑμῖν ἀνύποπτοι. καί τοι πολ-
λοὶ ἤδη τῶν ἐρωμένων, συ-
νόντες ὑμῖν τὴν πανουργίαν
τῆς ἕρυθος, ἢν μὴ τίκτωσι παῖ-
δας ἔχοντες, μισοῦσιν αὐτοὺς
ἀπαλλοτριοῦσι, ὡς καὶ αὐτοὶ ἐρα-
σθέντες ἔχουσιν. ἔστα ἐν τοῖς ὄρ-
θοῖσιν, ἐπικλασθέσαν μὲν οἱ
πάλαι δοκοφορήσαντες: ὃ δὴ
πᾶσι, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἔτη
λίχνον, ἁρπάζουσι πάντων:
οἱ δὲ ἀποστεροῦσι τοὺς ὀφθέν-
τας, ἀποσμυχόμενοι. Τυρ. ἀλ-
λὰ ταῦτα φής. ἐμοὶ γὰρ Θέ-
ωνος δοκῶ κατέφαγεν, ἀπὸ
τοῦ ἐξαίφνης δοκεῖν, καὶ ὁπότε
ἐσίοιμι, ὑποστένων, καὶ μάχι-
όν τι, καθάπερ ἐξ ὠοῦ νεοττὸς
ἐπτερωκώς, ἀποκρύπτων; ὅτε ἔγω-
γε ἔσω αὐτίκα εἰόμενος ἐπι-
βάσομαι αὐτὴν τῆς σορῦ, ἔτυμα
πόρρω τι ποιῶ, ὡς μὴ ὑπερβάλ-
λοιμι τὸ μετρίως ἀπὸ τῆς με-
γαλοφυΐας, καὶ τὰ ποιὰ ὑπὸ
φρονήσεως ἄγρυπνος ἐκεί-
μην,

crepitos cum amatis præsertim quidem, si liberis sint orbati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex ijs qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari astus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illi iritatione affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. TER. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantũ enim meorũ ille deuorauit, quũ semper eũ meri putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, & internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum duci existimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerunque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam, singula

μιν, ἀριθμῶν ἕκαστα, καὶ ὅσα τάλλα. ταῦτα γὰρ μοι τῆ τοῦ ἀνθαιρῶν αἴτια γεγένηται, ἀργυρία, καὶ φροντίδες. ὁ δὲ τοσοῦτόν μοι δίκαιος ἐστὶ πρᾶξαι θαπτομένῳ μόλις ἐπιγελῶν. Πλού. νὴ γῆ, ὦ Θέαγες, ἔμοιγε ἐπιμέλειαν ὀφ, ὅπως τῶν ζώντων ἅμα, καὶ τῶν ἐκ τῶν κατεγέλων: μὴ δὲ πρόθυμόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ προπέμψας πάντας τοὺς κόλακας. Τερ. τοῦτο μὲν, ὦ Πλοῦτων, καὶ ἐμοὶ ἥδιστον ἂν ἦν, εἰ καὶ Χαριάδης προτεθνήκοι Θηκείου. Πλού. θαῤῥεῖ, ὦ Τέρψιον. καὶ Φείδων γὰρ, καὶ Μέλανθος, καὶ ὅλως ἅπαντες προελεύσονται αὐτῆ, ὑπὸ τῶν αὐτῶν φροντίδων. Τερ. ἐπαινῶ ταῦτα. ἔμοιγε ἐπιμέλειαν ὀφ, ὦ Θούκυδιδες.

singula enumerãs, ac vnumquicque disponens. Eáque etiam causa interitus mihi fuit, curæ videlicet & vigiliæ. Ille autem deglutito hoc illectamento meo tanto, adstitit mihi quando sepelieba paulò antè, arridés. PLVT. *Euge, ô Thucrite, diutissimè vivas, vnà & diuitijs abundans, & huiuscemodi homines deridens: neque prius moriaris, quàm hos blandatores cunctos præmittas.* TER. *Hoc quidem, ô Pluto, perjucundum mihi foret, si ante Thucritum Charides vita decederet.* PLVT. *Boni animi sis, ô Terpsio: & Phido etiam, & Melanthus, & omnes penitus ipsum præcedent, suis ipsorũ curis confecti. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite, diutissimè vivas.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd senes iunioribus superuiuant. Pluto autem docet omnibus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arceri fati necessitatem. Diuina enim decreta non commutantur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom. Odyss. γ:

At verò mortem communiter omnibus æquam
A' dilecto homine, neque dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiã vrget acerbi. Hinc mors κοινὸς & nomini parcens seu omnia venans.

a Ad nullius mortem affectus.] *Heredipetæ alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captant. Sed captantes sæpe capti sunt. b* Parca & natura.] *Parcarum fusis earum mortalium evolui fabulantur poëtæ. Quin & theologi metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam præcurrere nulli fas sit. c* Accuso ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur. d* Senectute decrepitus.] *Recenset aliquot senectutis incommoda, quæ morbus est. Vnde illud Horatij in Arte poët.*

—subeunt morbi tristisq; senectus. *e* Animam quotidam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψυχὸν νεκρὸν, vivum sepulchrum sine cadaver appellat, qui proverbiali figura vtitur Sophocles in Antigone. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Simile sepulchris nil nisi nomen retineo. f* Ab ipsa iuuentute derisum.] *Ætas illa solet esse despicatui omnibus. g* Ac si flumina sursum deferantur.] *Terpsion heredipeta delusus Plutonem incusat, quòd ipse iuvenis adhuc morte præreptus esset supervivente Thucrito sene, quem captaverat, idq; contra naturalem ordinem. ἄνω γὰρ ποταμῶν τὰ ῥεύματα, inquit. Indicans priscorum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inverti atque omnia præposterè fieri. Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiã in Apologia Libelli, ὡς ἐπὶ μισθῷ συνόντων. b* Quadriga bouem.] *De re quæ præposterè geritur, veluti si ratio pareat affectui. Translata metaphora à plaustris per declive retrolabentibus, vnaq; secum bovem auferentibus. i* Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt heredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quovis casu abrũpitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iuuenibus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcídit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVMNE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] ἀπόφασις cū *affirmatione.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat.] *Regerit ab æquo.* Cùm senex sit.] ἡ λύσις σφοδρωτική. Nouas, ô Tarpilio.] μετάστασις. Proinde hanc.] πόλισμα ἐκ τῆς αἰτίας. Decebat enim.] αἰτιολογία. ἡ ἔλεγξις. Haudquaquā.] ἡ ἄρσις. Qui senectute decrepitus.] κατάχρησις *senis decrepiti.* Et contrà mori.] αὐτίθεσις. Nam hoc perinde.] ἡ κατασκευὴ ὁμοιωτική. At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet.] παροιμία. Verùm & vos.] ἀνάσκευὴ *expostulationis siue querelæ.* Quod reb. alienis.] ἡ αἰτιολογία. Nā quanto vos magis.] ἡ αἰτιολογία. Etenim nouā quandā.] ἡ κατασκευή. Atq; ex ijs.] ἐπεξεργασία. Omnia hæc vera.] Cōfessio. Quantū enim.] *Ratio per* ἀφήγησιν. Ac quoties.] *Thucriti callidstas.* Perinde atq;.] ὁμοίωσις. Vt nec ij qui amore.] πάσχοντες. Plerumq;.] ὁ λογισμὸς, ὁ πλείων αἶνος. Eaq; etiam.] τὸ ἐκβαῖον. Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritū.* Euge, ô Thucrite.] ἡ ἀγχίνοια. Hoc quidem, ô Pluto.] ἡ ἀγχίνοια. Boni animi.] τὸ παραμύθιον. Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTIS & Callidemidis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δέ, ὦ Καλλιδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΗΣ. ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι πάσχειν

AT tu Callidemides, quo pacto interîsti? *Nam ipse quemadmodum* a *Diniæ* b *parasitus*

φάσ[τος ἂν Δανίν, πλίον ἢ ἐ-
κανῶ ἐμφαγὼν ἀπνπνίγλω, οἶ-
δα: παρῆς γὰρ ἀρθνήσοντί
μοι. Καλ. παρῶ, ὁ Ζηνόφαντ-
τε, τὸ ἓν μὲν, παράδοξόν τι
ἐγίνε[το. οἶδα δὲ καὶ σύτε Πλοτί
δωρον ἢ γέροντα. Ζη. ἢ ἄτι-
νον, ἢ πλάσιον, ὦ σι τὰ πολ
λὰ ἤδαν συόντα; Καλ. ἐκεῖ-
νον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀπνπνον, ὃν ἐ-
σχνάμνος ἐπ' ἐμοὶ τεθνάξει
δη. ἐπὰ ἓν τὸ πρᾶγμα ἐς μάκι-
σον ἐπνπνίγε[το, μὴ ἂν ἢ τιθω-
νὸν ἐγέροντ ἔξη, ἐπιτομόν τι-
σα ὁδὸν ἐπὶ ἢ λαῖρον ἐξνῆρον.
πολάμνος γὰρ φάρμακον,
ἀνύσασα ἢ οἰνοχόον, ἐπδὸν
τάχισα ὁ Πλοτόδωρος ἀτύσ-
πιᾶν (πνὰ δ' ἐπιπνῶς) ἐωρό-
τερον ἐμβαλόντα ἐς ὑπνικα,
ἕτοιμον ἴχαν αὐτὸ, μὴ ἐπιδῦ-
σαι αὐτῷ. ἀφ' τῦτο ποιήσ, ἐκ
δεξόμενον ἐπωμοσάμλω ἀφή-
σαν αὐτόν. Ζη. τί δ' ἐγένε-
το; πάνυ γάρ τι παράδοξον
ἐφᾶν ἔοικας. Καλ. ἐπὰ τοί
σαν πεσάμνοι ἔκομεν, δύο
ἤδη ὁ μαραπίσκ & κύπικας
ἕτοίμους ἴχων, πλὴν ἢ τῷ Πλοτ
δώρῳ, πλὴν ἔχεσαν τὸ φάρ-

rasit⁹ quū eſſē, immodica in-
gurgitatione ſſocatus fue-
rim, noſti. aderas.n. moriēti.
CAL. Aderam Zenophātes.
Porrò mihi nouū qddā atq;
inopinatū accidit. Nam tibi
quoq; notū eſt Ptœodorus il-
le ſenex. ZEN. Orbū illū di-
cis, ac diuitē, apud quē te aſsi-
duè verſari cōſpiciebā? CAL.
Illū ſemp captabā, colebāq;,
id mihi pollicēs fore, vt meo
bono quāprimum moreret.
Verùm quū ea res in lōgum
proferretur, ſene videlicet vel
vltra Tithonios annos viuē
te, cōpendiariā quandā excō
gitaui viā, qua ad hæreditā-
tem peruenirē. Siquidē empto
veneno, pocillatori ſſuaſerā
vt ſimul atq; Ptœodorus po-
tū poſceret (bibebat aūt pro-
lixius) ſſentius in calicem in-
ijceret, habereq; in prōptu,
porrecturus illi. Quod ſi fe-
ciſſet, iurciurādo cōfirmabā
me illū manumiſſurū. ZEN.
Quid igitur accidit? nā ino-
pinatū qddā narraturus mi-
hi videris CAL. Vbi iā loti
veniſſem⁹, puer duob. paratis poculis, altero Ptœodoro cui ve-

μακρὸν, πλὴν δ' ἐπῆραι μοι, νφαλὰς ἐκ οἶδ' ὅτου, μοὶ ἢ τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπέδωκεν ἵνα μὴ ἴσιμεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδιον ἐκάμνον, ὑποβολιμαῖον ἀντ' ἐκείνου νεκρόν. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; ἢ μὴ μὲν ἐκ ἔοικε γε ἑταίρῳ ἀνδρὶ ἐκγελᾶν. Ζη. ἀσεβᾶ γὰρ, ὦ Καλλιδημίδη, νόμοντας. ὁ γέρων δὲ τί πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ὑπεταράχθη πρὸς τὸ ἀφνίδιον: ἔπα σωθὰς, οἶμαι, τὸ γεγενημένον, ἐγέλα καὶ αὐτὸς, οἷά γε ὁ οἰνοχόος ἄρτιος. Ζη. καλῶς ἀπ' οἴκου σοι πλὴν ἐπιτόμου ἐχρῆν φαπίσθαι. ἦκε γὰρ ἄν σοι ἐκ τῆς παρούσης ἀσφαλέστερον. ἀ καὶ ὀλίγῳ βραδύτερον ἦν.

nenũ erat additũ, altero mihi: nescio quomodo errans, mihi venenũ, Ptœodoro porrexit innoxiũ. Mox ille quidẽ bibit, at ego protinus humi porrectus stratus fuem, suppositium videlicet illius loco fumus. Quid hoc? Ridet Zenophantes? Atquè a non conuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò, nam eleganter ac lepidè tibi haec res euênit. Porrò senex ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè conturbatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatoris errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tametsi non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem venisset tibi populari vulgatáq; via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetã, qui alieno funeri inbiabat, & per mortem incerta spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem, rapuit. Callidemides Ptoëdorũ senem veneno è medio tollere tentabat, sed aliter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, perijt. Tales milui vocantur.

a DINIAL.

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Tomaride.* b Parasi-tus.] *Is dicitur qui alienum mensae sequitur, homo cibo venerique deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* c Tithonios annos.] *Fabula tradunt, amorem Tithoni Laomedontis filium, formosum in primis adolescentem amasse, eumdemque rapuisse, unde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum fuisse, adeò vt vsque in proverbium eius nomen deductum sit: vt hîc & in Hermotimo, item apud Erasmũ nostrũ legimus.* d Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potius cõdolere, iuxta illud Euripidis in Phaniss.: κοινὰ γὰρ φίλων ἄχη. Communis omnis est amicorum dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Δινηχθὶς: Haerodipeta veneno, quod alteri paraverat, periit.

Annosi cupiens quidam ditescere rebus,
Viuere ne posset, dira venena dedit.
Insidians alijs iuuenis perit ipse bibendo:
Auctori citiùs quare aconita nocent.

At tu Callidemides.] *ἰφάσσεις, quo pacto interierit.* Nam ipse quemadmodum.] *Occupatio de sua morte.* Aderam Zenophantes.] *διήγησις, ἀφαγχή.* Orbum illum dicis.] *Interrogatio de persona, εἰσπή, ἐπέρεσις.* Illum semper.] *τὸ πραγδοκώμενον ἐμφαίνει λεγόμενον.* Verùm cùm eas.] *Causa spem infringens.* Compendiariam quandam.] *Nouum consilium.* Siquidem empto veneno.] *τὸ πραγδοκώμενον μέρος.* Quod si feciſſet.] *τὸ ἄπιστον πλησίον.* Quid igitur accidit.] *Interſatio in media narratione.* Vbi iam loci veniſſemus.] *τὸ ἐπίμεσον.* Mihi venenum.] *τὸ ἐκβαῖνον ἀπὸ τοῦ βουλεύματος πρείσσον.* Quid hoc rides.] *ἐπιφορὰ ἐπιτιμητική.* Rideo profectò.] *Defendit illud à iusto.* Primum ad caſum.] *τὸ ἄπιστον ἐκβαῖνον.* Retè ſanè.] *ἐπίκρισις.* Tametſi non.] *ἀφαίρεσις.* Siquidem veniſſet.] *tangſum*

Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

Τοῦτο ἰκᾶνο τῆς παροιμίας, ὁ νυβρὸς ἥλιοντα. Δάμ. τί ἀγανακ]ᾶς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πῶς θάνω, ὅ,τι ἀγανακ]ῶ; ληρονόμον ἀκήσι ὃν καταλέλοιπα, καʃασοφισθεὶς ὁ ἄθλι, ὃς ἐβουλόμην ἂν μάλιστα σχεῖν τἀμὰ, παραλιπών. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ἑρμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄν]α, ἐθεράπευον ἐπὶ θανάτῳ, λαμβάνων ἐκ ἀηδῶς τὴν θεραπείαν προσίζο. Ἔδοξέ μοι καὶ σοφὸν τοῦτ' εἶν, θεῶν δὲ λαβόντας εἰς τὸ φανερὸν, ἐν ὧις ἰκάνω καταλέλοιπα, ὧς λαμβάνων ἐπιδοσαι, καὶ τὰ αὐτὰ πράξαι. Δάμ. τί δ' ἐν δὴ ἰκᾶνο Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τῆς ἑαυτοῦ σ]αθήκης, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] *illud eſt quod vulgò dici conſuevit:* [b] *Himnulus leonem.* DAM. *Quid iſthuc eſt quod tecum ſtomachare* Cnemon? CNE. *Quid ſtomacher, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi ſententiam, videlicet aſtu deluſus miſer: is quos maximè mea cupiebam habere, præteritis.* DAM. *Sed iſthuc quāmam euēnit?* CNE. *Hermolaum nobilem illum diuitem, quum orbus eſſet, imminěte mŏrte captabam, aſsidens atq; inſeruiens. Neq; ille grauatim officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi viſum eſt ſcitum, conſultumque, vt teſtamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in ſolidum hæredem inſtitueram: nimirum vt ille viciſsim idem faceret, meo prouocatus exemplo.* DAM. *At quid tandem ille?* CNEM. *Quid ille ſuo in teſtamento ſcripſerit, id quidem ignoro: cæterùm*

ego

ἐγὼ γὰρ ἄφνω ἀπόλωλα, τοῦ τίχους μοι ἐπικατέντος. ἡ γυνὴ Ἑρμόλαος ἔχει τὰμὰ, ὅσα περ τις λάθρᾳ, καὶ τὸ ἄγκυφορ ὃ ἁλιάτι συγκαταπάσας.

ego repentè atq; insperato è vita decessi, tecti ruina oppressus: & nunc Hermolaus mea possidet, lupi cuiuspiam in morem [c] ipso hamo cum esca pariter auulso.

Δάμ. ὁ μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόν σε ἁλίσκα, ὥστε σόφισμα καὶ τὰ σαυτῆ συντίθεσαι. Κνή. ἔοικα: οἰμώζω τοιγαροῦν.

DAM. Imò non escam modò cũ hamo, quin te quoq; piscatorem simul abstulit. Ita q [d] technam istam in tuum ipsius caput struxeras. CNE. Sic apparet, idq; adeò deploro.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Hoc illud.] *De hæredipeta siue testamẽti captatore, quò quis diuitem ex asse hæredem scripsisset, ac testamentum protulisset, quo diuitem ad ẽdem faciendã prouocaret, tecti ruina subitò oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiãrat: atq; inuenis à sene, captator à captatore captus est.* b Hinnulus leonẽ] *Subaudiendum, cæpit, vicit, aut prouocat, hæc est, fortior superatur à debiliori, aut indoctus certat cum doctissimo.* Vide Erasmum in Chil. c Ipso hamo.] *Rursus vtitur hoc prouerbio in libello De mercede cõductis.* d Technam.] *Id est, commentum, artem seu fallaciam, in tuum ipsius exitium & perniciem reperisti.* Adagium est, *de quo Erasmus.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διηγηματὸς in hæredipetas.

Externum Cnemon hæredem scripsit auarus,
Fecerat id certa conditione tamen.
Scilicet Hermoleos quo se quoq; scribere vellet:
Ereptus Cnemon sed fuit ante senem.

Hoc illud est.] ὁ ἀγαπώμενος ἐ οἰμωγή. Quid isthuc.] ἐρώτησις. Quid stomacher rogas?] ἀπόκρισις οἶδ' ἀδιοχῆ. Sed isthuc.] ἀφύγησις. Cn. Hermolaum.]

πὶ νεκρόβολα. At interim.] πὶ μέσα κὴ λοιμικά. Cætera rùm ego.] πὶ τὰ ἐπιβόλαια, genuáq; mortis. Et nunc Hermolaus.] πὶ τὰ ἐνθάδε. Imò, non escam modò.] αὔξησις. Malũ cõsiliũ cõsultori pessimũ est. Sic apparet.] Clausula.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ Ἑρμῆ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmolaus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

Ἀκούεις ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκάφιδιον, καὶ ἐπόσαλόν ἐστι, καὶ διαῤῥᾷ τὰ πολλά. καὶ ἤν τι φανῇ ἐπὶ θάτερα, εἰχόσιν ἀποκρανῖν, ὑμᾶς ἅμα τοσούτοις ἄμα ἔνεστι, πολλὰ ἐπιφερόμενοι ἕκαστος. ἢν δὲ μετὰ τούτων ἐμβῆτε, δίδια μὴ ὕστερον μεταγνόντες, καὶ μάλιστα ὅσοι νῦν ἐν ἐπίπλοις. Νεκροί. πῶς γὰρ ποιήσαντες ἐναυσόμεθα; Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. γυμνοὺς ἐμβαίνειν χρὴ, τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠιόνος ἀποθέντας· μόνις γὰρ ἂν οὕτω δύναιτο ὑμῖν τὸ πορθμεῖον. σοὶ δ', ὦ Βρᾶ,

A Vdite, quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quæ admodum videtis, & caricea nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alterã partem se inclinárit, planè submersa peribit: atque vestrũ tã multi simul cõfluũt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his nauiculã conscenderitis, vereor ne postea võs facti pœnitentiæ maximè verò eos qui nauali sunt imperiti. Mo. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? Cha. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere, nè se aliã vim capiat vestra nauicula. Tibi verò Mercuri,

ρῶ, μηδέν, τὸ δὲ τέτε μέρος ἀφα παραδέχεσθαι αὐτῶν, ὃς ἂν μὴ ψιλὸς ᾖ, καὶ τὰ ἴνια, ὥσπερ ἔφην, ἀφῇ λεῖα. παρὰ δὲ τὴν ἀρχὴν ἤδη ἐστὲ, ἀσπάζονται ὑμᾶς καὶ ἀναλάμβανον, ὑμῖν τοῖς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. ΕΡΜ. ἴθι νῦν, καὶ οὕτω ποιήσωμεν. ἑτοῖ τίς ἐ πρῶτος ἐμβήσεται; ΜΕΝ. Μένιππος ἐγὼ, ἰδοὺ, ἡ πήρα μοι, καὶ τὸ βάκτρον, ἐπὶ τὴν πίστιν ἀφεῖμεν. τὸν τάβωνα δὲ οὐκ ἐκέμην, νὴ τοὺς θεούς. ΕΡΜ. ἴμβαινε, ὦ Μένιππε, ἀνδρῶν ἄριστε, καὶ τὴν πρωρέαν ἴσχε παρὰ τὸν κυβερνήτην ἐφ' ὑψηλοῦ, ὡς ἐν περιωπῇ ἅπαντας. ὁ δὲ δεῦρο τίς ἐστι; ΧΑΡ. Χαρμολέως ὁ Μεγαρεύς, ἐπιτήδειος ὤν, νὴ τὸ φίλημα ἑνὸς ἀντὶ δυοῖν ταλάντοιν λαῖν. ΕΡΜ. ἀπόδυθι τοίνυν τὸ κάλλος, καὶ τὰ χείλη αὐτῆς φίλησον, καὶ τὴν κόμην τὴν βαθεῖαν, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ ἄνθημα ὅλον. ἔχει καλῶς, εὔσαρκός γε, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ τὴν πορφυρίδα ἀνα-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsosq; cognoscito, & suscipito, nunquidnam ingredi cogito. MAR. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm qui ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Benè se res habet, expeditus es, ingredere tamen. Quis verò ille est pur-

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς, τίς ἂν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γηλοίων τύραννος. Ερμ. τί οὖν, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἴχνη κάρη; Λάμ. τί οὖν ἰχθῦν, ὦ Ερμῆ, γνμνὸν ἔπρεπε τύραννον ἄνδρα; Ερμ. τύραννον μὲν ἀδαμῶς, νεκρὸν δὲ μάλα. ὥστε ἀπόθου ταῦτα. Λάμπ. ἰδοὺ σοι ὁ πλοῦτος ὁ καὶ ἀπόῤῥιπται. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπόῤῥιψον, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερφίαν: βαρύσει γὰρ τὸ πορθμεῖον συμπεσοῦσα. Λαμ. ἀκουῶ ἀπολὰ τὸ διάδημα ἴσως μὴ ἴσχῃ, καὶ τὴν ἀφροσύνην. Ερμ. ἀδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἄφες. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργὴν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ σοι ψιλός εἰμι. Ερμ. ἴσθαν ἤδη. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. νὴ τὸν Ἑρμῆν, οἶδά γάρ σε, πολλάκις

puratus, & diademate præcinctus, grauitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum, Geloorum tyrannus. MERC. Quid igitur cum tot sarcinis venisti? LAMP. An ne nudum aduectare conueniebat tyrannum? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum. itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci diuitias. MERC. Sed superbiam, ô Lampiche, & fastum etiam abiice. nam ista si in nauicula coincidat, vehementer grauabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam saltem, & strangulum. MERC. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ita. quid præterea vis? Nam omnia, vt vides, abieci. MER. Crudelitatem etiam, & amentiam, & violentiam, & iracundiam, atque his similia depone. LAMP. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nũc. Tu vero pinguis admodũ & carnosus, quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te sæpe

πολλάκις ἐν τῶν παλαίστρων ἰδών. Δαμασ. ναὶ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ γυμνόν με θέασαι γυμνὸν ὄντα. Ἑρμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτους στεφάνους περιβεβλημένον, ὧν ἀπόδυθι αὐτούς, ἵνα καὶ ταλάντου τὸ σκάφος, τὸν ἕτερον πόδα ἐμβιβάσῃς μόνον. ἐπεὶ καὶ τοὺς στεφάνους τούτους ἐπιβήσῃ, καὶ τὰ κηρύγματα. Δαμασ. ἰδοὺ σοι γυμνὸς, ὡς ἐρᾷς, ἀληθῶς ἄμοι, καὶ ἐοικὼς τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ἑρμ. ἴτω. ἄμεινον ἀβαρῆ ἔσπι, ἄσυλλύβητον. καὶ σὺ δὲ τὸν πλοῦτον ἀπόβριψον, ὦ Κράτων, καὶ τὰς μαλακίας καὶ τρυφὰς, καὶ τὰ ἐπιτάφια λάμπρα, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε δὲ καὶ γένος, καὶ δόξαν. καὶ ἢ ποτέ σε ἡ πόλις ἀνιπόρηξεν ἰσόμοιρον ἡμῖν ἀπολοῦσα, καὶ τὰς τῶν ἀνδρείων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ἐπὶ σοὶ ἔχωμεν, λέγε, βαρεῖα γὰρ καὶ ταῦτά μνημονεύοντα. Κράτ.

ἦκ

sæpe in palæstris à me visum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri. verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, ô bone vir, nudus es, tanta cæ ne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abijcito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum dijs mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse. itaque inscende iam. Et tu, ô Crato, diuitias abijce, præterea mollitiem & deliciας, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

Inuitus

ὴ ἰκὰν μὴ, ἀποξύσω σε. τί ἦν ἄρα καὶ ποιοῦμεν. ἙΡ. βαδὰ βαδὰ, σὺ δ' ὁ ἰνυὼ, τί βούλει τὸ τί τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρων; ΚΡΑ. ὅτι νικῶ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἐκεῖνος, καὶ ἡ πόλις τιμᾷ με. ἙΡ. ἆρα ἵν' ἦ τὸ τρόπαιον. ἵν' Ἀθηναῖοι ἦ ἀφῶν ἡ ἀκρόπολις ἔτι ἔχουσα δόξαν. ὁ σκυθρωπὸς δ' οὗτος ἀνὴρ τί ἐστιν; ΚΡΑ. σκῆμα, ἡ βαρυθυμία, ὁ τὰς ὀφρῦς ἀνασπῶν. ὁ ἐπὶ τῷ φορτίδῳ, τίς ὤν, ὁ τὴν βαθυὼ πώγωνα καταμύσας; ΜΙ. φιλόδοξός τις, ὦ Ἑρμῆ, μᾶλλον δ' γόης καὶ τερατίας μυρίας, ὧν ἀπόδυσαι καὶ τοῦτον· ὄψει γὰρ πολλὰ καὶ γελοῖα καὶ ὑπ' ἀμαθίας ληρήματα. ΕΡ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, ἔπειτα καὶ τὰ νάρθηκα, ὃ Ζεῦ, ὅσον μὲν γὰρ ἀλαζονείας τοσοῦτον δ' ἀμαθίας καὶ ἴσον καὶ κρεοδεσίας, καὶ ἀρτίους ἀκόρεις, καὶ μόγις ἀκαθάδας, καὶ ἀνοίας πολυπλόκου, ἀπὸ καὶ μυριοπονηρίας μᾶλλον καὶ

Imitus certè, sed tamen abii-ciam. quid enim faciam? MER. *Papa, quid tibi vis armatus? aut quid istud tro-phæum tecum circumfers?* CRAT. *Quia vici, Mercu-ri, & res præclaras gessi, pro-pterea civitas hoc me hono-re affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud in-feros enim pax est, neq; ullis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauita-tem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilijs propter cuias, longa bar-ba? quis est ipse?* MER. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim mul-ta, eáq; ridicula, sub pallio-lo occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum pri-mum, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantam ille arrogantiam, quantam insciitiam, & quantum cum-tentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubia-rum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert? immò quàm multos vanos labores*

& de-

καὶ λῆρον ἐκ ἐλήγον, καὶ ὅτι ἔστι τῇ μικρολογίᾳ. τὸ Δία, καὶ χρυσίον γε τινὶ καὶ ἱδρῶτα πάτταλον ἔλ, τῇ ἀκρασχωνίᾳ, καὶ ὀργῇ, καὶ φροῦδι, καὶ μαλακίᾳ. ὁ πλοῦτος γάρ μι, ὁ καὶ μάλα συναμφέλλει αὐτά. καὶ τὸ ψεῦδος ἔλ ἀνόητον, καὶ τὸν τύφον, καὶ τὸ οἴεσθαι ἁπάντων ἄριστον εἶναι τῶν ἄλλων. ὡς ἔγωγε οὐδὲν τούτων ἴσχειν μὲ βούλοιτο, οὐδὲ συγγενόμενος δεξαίατο ἄν σε; ΦΙΛ. ὧδε νουθέτημα τοίνυν αὐτὰ, ἐπεὶ σοὶ ἔτω ἐκπίπτει. ΜΕΝ. ἀπὸ καὶ τὸν γένειον τοῦτον ἀφελοῦ, ὦ Ἑρμῆ, βάρος τι ὂν καὶ λάσιον, ὡς ὁρᾷς: ψεύσει μοῦν τὸ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις χρυσοῦν. ΕΡΜ. τὸ λῆρος, ἀπόθου καὶ τοῦτον. ΦΙΛ. καὶ τίς ὁ ἀφαιρούμενος ἔσται; ΕΡΜ. Μένιππος ἐντοῦθα, λαβὼν πρίονα παρὰ τῶν ναυπηγῶν, ἀφαιρήσεται αὐτὸν, ὑπαίνων τῇ ἀναβάσει ὅτι γελοῖός ἐστιν. ΜΕΝ. ὦ, ὦ Ἑρμῆ, ἀπὸ μείονά μοι ἀνάθες: γελοιότερον γὰρ τοῦτο.

ΕΡΜ.

& deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curiositatem? Sed per Iouem, auru etiam hoc, & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciem secum habet: neque enim latent me ista, etiam si studiosè celas. Verùm abijcè mendacia etiam & superbiam, & opinionem illam, qua existimas te omnibus reliquis præstantiorem esse. Nam si cum rebus omnib. ingrediaris, qua quinqueremis te acciperet? PHILOS. Depono igitur ea, quandoquidem sic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirsutam, vt vides. capilli sint trium minarum ad minus. PHILOS. Sed quis abradet? MERC. Menippus ille secutim accipiens, quib. naues fabricantur, eam resecabit: ornatur autē scalis naualibus, quibus superposita barba resecetur. MEN. Nequaquā Mercuri, sed da mihi serram. hoc enim erit magis ridiculum.

MERC.

Ερμ. ὁ φίλτατος ἁπανθ. Μεν. ἦν, ἀνθρ ἀπενθετώτερον γὰρ νῦν ἀναπέφηνας, ἀφεὶς μὲν σεαυτοῦ τὴν λιναίθραν. βέλτιον μικρὸν ἀφίλομαι τῆ τῶν ὀφρύων; Ερμ. μάλιστα: ναὶ γὰρ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ὑπερηφ, ὡς οἶδ' ἐφ' ὅτῳ ἀναπτύσσω, ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ καπρύας, ὦ καθαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀφοβίας; ἴμεθι δ' οὖν. Μεν. ἦ ἔτι τὸ βαρύταλον ἐπὶ μάλης ἔχεις. Ερμ. τί, ὦ Μένιππε; Μεν. λοιδορίαν, ὦ Ερμῆ, ὡσπερ ἐν ᾧ βίῳ χρησιμεύσασαν αὐτῷ. Φιλ. ἐκοῦ καὶ σὺ, ὦ Μένιππε, ἀπόθου τὴν ἰλαθειείαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γενναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνῳ γοῦν τῶν ἄλλων γελᾷς. Ερμ. μηδαμῶς· ἀπὸ καὶ ἔχει ταῦτα, λοῦφα γάρ, καὶ πάνυ εὐφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν κατάπλεν χρήσιμα· καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόθου τῶν ῥημάτων τὴν τοσαύτην ἀντιρρησιν, καὶ ἀντίθεσιν, καὶ παρισώσεις, καὶ περιόδους,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc appares, a deposito hircino fœtore. Vis ne vt parum etiam de supercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc supercilia frontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc gratissimum gestat b subalis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis?* MERC. *Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt, & planè facilia portatu, & ad nauigandum prosunt. Tu verò Rhetor, abijce istam tantam verborum*

contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos,

φόδους, καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ τἄλλα βάρη τῶν λόγων.
Φίλ. ἄγε, ἰδὲ ἀρτίθημι.
Ερμ. εὖ ἴσθι, ὥσπερ λύει τὰ ἀπήγαια, νῦν ἀναβάθρας ἀνάλαβε. τὸ ἀγκύριον ἀνάπαιδε, σύραζον τὸ ἱστίον. ὄθων, ὦ πορθμεῦ, τὸ πλοῖον, εὖ πάσχομεν. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σὺ, ὁ ἀρτίως τὸν πλοῦτον ἀνδραμών;
Φίλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ, ἀθάνατον ἄρδην νῦν ψυχὴν ἀπέχων.
Μέν. ψεύδεται, ἀπὸ γὰρ ἴσως τοιαύτης οὐτός. Ερμ. τὰ ποῖα; Μέν. ὅτι μηκέτι δεῖπνα πολυτελῆ δεῖπνα, μὴ ὄρθρου ἐξιὼν, ἅπαντας λαμβάνων, ἐν ἱματίῳ νῦν περιβαλὼν παλαιῷ κατακάρῳ, πρόσωπον ἐν κύκλῳ τὰ χαμαιτυπεῖα, καὶ ἕωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, ἀργύριον λήψεται, ταῦτα πεπονθὼς αὐτός. Φιλ. σὺ δ', ὦ Μένιππε, ἐκ ἄχθῃ ἀποθανόντι;
Μέν. πῶς, ὃς ἴσως ἐπὶ τὸν θάνατον, καλῶς μηδὲν ὑγιὲς; ἀπὸ μυρίων λόγων, ἃ πρωΐ

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera.
RHET. En abijcio. MER. Benè se habent res. Itaque solue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuúc nauta cluum dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere. MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circúuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scorta, nec manè deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Menippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nónne clamor quidam interim

ὑπερανέκ τις ἀκούεται, ἢ οὐκ ἐπί τινων δὲ γῆς βοᾶν τῶν; Ερμ. ναὶ, ὦ Μένιππε, οὐκ ἀφ' ἑνὸς γε χωρίου: ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὸν ἐκκλησίαν συνειλεγμένοι, ἔσμοι γελῶσι πάνυ καὶ ἐπὶ τῷ Λαμπίχῃ θανάτῳ. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ σὺν χλαῖς περὶ τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα, ὁμοίως ἐκπεφευγότα τῶν παίδων βάλλεται ἀρτίοις τοῖς λίθοις. ἄλλοι δὲ Διόφαντον τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σικυῶνι, ἐπιτάφιος λόγος δι' ἐξόδου ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ νὴ Δία γε, ἡ Δαμασίου μήτηρ ἐκκυκλεῖται τοῦ θρηνοῦντος γυναιξίν, ἐπὶ τῷ Δαμασίᾳ. σὺ δὲ ἀδᾷς, ὦ Μένιππε, δακρύων, καθ' ἡσυχίαν δὲ πᾶσαν μόνος. Μέν. ἀδάκρυτος, ἀπ' ἀκούσης τῶν κλαυμάτων ὀλίγων, ἀφνοσφάρου οἵου κρεῖσσον ἐπ' ἐμοὶ, μὴ προκάμνων τυπτομένων τοῖς πλησίοις, ὅτε πότ' ἂν συνειλεγῶσι θάπτοντές με. Ερμ. γηνάδας ἔλεγες, ὦ Μένιππε. ἀπ' ἐπὶ κατακλαύσαι

interim dum nos consebulamur, exauditus est velut quorundam in terra vociferantium? MERC. Certè Menippe: verùm non uno tantùm loco exauditur clamor, sed quidam in vnũm cœtum conuenientes, cum voluptate deridentmortuum Lampichum, & illius vxorem mulieres circumstrepunt: atque illius puerimuper admodum geniti, multis lapidibus à pueris obruuntur. Quidam Diophantum Rhetorem laudant, in Sicyone funebres orationes recitantem de hoc Cratone. Et per Iouem Damasiæ mater vlulans, lamentationem inceptat vnà cum mulieribus pro Damasia. Te verò, Menippe, nemo est qui deploret, & solus iaces tranquillus. MEN. Nequaquam. nam haud ita multò post an dies canes miserabiliter latrantes propter me, & coruos alas concutientes, quando ad sepeliendum me conuenient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam transfretauimus,

καὶ ἄνυδρα ἁμᾶς, ὑμᾶς δ' ἄγειν πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ θᾶττον ἐπαίρων πειρῶντες, ἐγὼ δ', καὶ ὁ πορθμεύς, ἅμα μετανασόμεθα. ΜΕ. εὐπλοεῖτε, ὦ Ἑρμῆ, προϊόντες· ἡμεῖς δ' ἔτι μένομεν διακαθῶαι διάφορα· ἢν δὲ καταδίκας φασὶν ἔσεσθαι βαρείας, προχοΐς, ἢ ὑπὲρ, ἢ λίθους. ἀλλ' θίεται ὁ ἑκάστου βίος. timus, abite vos rectà p hàc viam ad forũ iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MEN. Feliciter nauigate, ô Mercurii, nos quoque progrediemur. Verùm qd præterea de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES in Scaphidium.

HIc videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quib' orbis regitur & gubernatur, maximè verò ea quę præcipua esse vidẽtur, probitas, doctrina & potentia: prętereà omnia quę mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac vita homines digladiantur, esse abiicienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarũ partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anũ huiusmodi dicit hircũ in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore: Iam plenus ętatis, animaq; fatidæ, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè nõ propatulo vel fit, vel gestatur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. cõtra ἀφόβητον ψόφον ὑπὸ μάλης, οὐχ ἁπλῶς δ' ὑπὸ τῶν ἱματίων,*

ἀσὶ ὑπὸ μόλις ἢ πρὸ κλεισ, γέγονεν, ἀλλ' ὁ τῇ ἀγορᾷ μέση πολλῶν παρόντων. i. nõ vnus, neq; duo ista norunt, neq; sub ala (vt aiũt) prouocatio facta est, sed in medio foro, multis præsentibus. Ita dicitur alibi ab eodẽ Luciano ὑπὸ πόλπῳ, sub sinu. c Immortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribitur, primos Ægyptios statuisse animam hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

σφοτυγμαπικὸς καὶ ἐφωνικός.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto tum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;:
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facit sibi audientiam Charon.* Equidẽ parua est.] *Exponit periculũ.* Quòd si cum his.] ἀπόδειν πρόσω. Quid igit̃.] *Petit consiliũ.* Ego vobis dicã.] *Promittit, et dat consiliũ.* Nã sic etiã.] *Amplificatio à minori.* Tibi verò Mercuri.] *Dat mandatũ super eo, Mercurio.* Itaq; ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeant.* Rectè dicis.] *Promittit se obtemperaturũ.* Quis est ille primus.] *Recipit in naviculã singulos numerãdo.* Ego Menippus sum.] I. *Menippus.* Primumq; apud.] *Dat ei locũ apud gubernatorẽ.* Charmoleus sum.] II. *Charmoleus, amator.* Exue igitur.] *Mors omnia tollit*, wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrãnus Gelooru.* Sed superbiã.] *Tyrannorũ diuitias, superbiã, fastũ, diadema, crudelitatẽ, amentiã, violentiã, iracundiã, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IIII. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* Carne circundatus.] *Abijcit carnes, coronas, præconia.* Et tu, ô Crato.] V. *Crato, dimes.* Neq; feras tecũ.] *Bona fortunæ deserenda.* Quid tibi vis.] VI. *Armatus miles relinquit trophæum.* Quia vici Mercuri.] κωμικὸς *militaris.* Apud inferos.] *A contrario.* Verùm quis ille.] VII. *Philosophus, eiusq; descriptio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint vituperanda.* O Iupiter.] ἐκφωνικὸς καθ' ὑπερβολὴν ἐφωνικῶν. Nã si cũ.] αὔξησις *à minori.* Sed & barbã.] *Mercurius depositor.* Menippus ille securim.] *Depositio Beani.* Sed da mihi.] Heiß jhm das *Participium.* Humanior nũc appares.] *Beanus emit-*

mus emittis vnũ fatorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] λοιδορῶ *ad Menippũ ex cõparatione.* Nequaquã.] *Inficiatio Mercurij.* Tu verò] VIII. *Rhetor cũ suis ornamẽtis.* Itaq; solue funẽ.] κέλομαι σαυτῷ. Quid ploratis.] ψεύδεται ἄρα. Mentitur nam] *Argutè philosophũ mẽdacij, & causam ploratus aliò transfert.* An ubi molestum.] πῶς φορεῖ. Quomodo posset.] λύπης. Verũ nónne.] τὰ τοῖς πένησι ἐπάρδεται. Nequaquã.] ἀντιπάθεια γελασική. Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] τὸ δικαστήριον. Iudicium.] καί φασι. Et quidem aiunt.] αἱ κρηπῖδες.

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένους.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Μοίριχον τὸν πλούσιον ἐνίνασκον, ὦ διόγρυπες, καὶ πάνυ πλούσιον, καὶ ἐκ Κορίνθου, τὴν τὰς πολλὰς ὁλκάδας ἔχοντα, οὗ ἐξάδελφος Αἰσχίας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν· τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐπιλέγων, Ἢ μ' ἀνάπεφνε, ἢ ἐμὲ σῶσον. Δι. τίνος ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἑαυτὸν ἀπατᾷς; Κρά. τῶν ἐλπίδων ἕνεκα ἑκάστων, ἀπιθάνων ὄντων. καὶ τὰς ἐλπίδας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθετο. Αἰσχίας μὲν ὁ Μοιρίχου, ἀποπνιγεὶς ἀφιέναι τῶν ἑαυτοῦ πάντων· Μοίριχον

Mœrichũ [a] diuitem nouerásne Diogenes? illũ inquã supra modũ diuitẽ, illũ [b] Corintho profectũ, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius cõsobrinus Aristeas, qui ipse quoq; diues esset, [c] Homericũ illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego te tete. DI. Cuius rei gratia, sese captabãt inuicẽ, Crates? CRAT. Hæreditatis causa, quũ essent æquales, vterq; alterũ captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omniũ rerũ suarũ dominũ relinquebat:

Μοιείχου ἦ ὁ Αετίας, ἀπροσπίπλοοι αὐτῇ. ταῦτα μὲν ἐγέλασαμεν· οἱ δὲ ἐβιοράπουν ἀπὸ μάλης, ὑπερβαλλόμενοι τῇ κολακείᾳ· καὶ οἱ μάντεις, ἅτε ἀεὶ τῶν ἄστρων τεκμαιρόμενοι τὸ μέλλον, ἅτε ἀεὶ τὸ ὀναράτων, ὡς οἱ Χαλδαῖοι παλαὶ, ἀπεκρίνοντο, ὁ μὲν Πύθιος αὐτὸς, ἄρτι μὲν Αετιᾷ παρέχει τὸ κράτος, ἄρτι δὲ Μοιείχῳ. καὶ τὰ τάλαντα ποτὲ μὲν ἐπὶ τόδε, νῦν δ' ἐπ' ἐκεῖνον ἴέναι. Δι. τί δῆτα πρᾶς ἐγένετο, ὦ Κράτης; ἀκούσαι γὰρ ἄξιον. Κρά. ἄμφω τεθνάσιν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ κληροῦσι τὸν Εὐνόμιον καὶ Θρασυκλέα πλεῖσθαι, ἄμφω συγγενεῖς ὄντας, ἢν πάνυ προμαντευομένοις ἔτω γένοιτο ταῦτα. διαπλεόντων γὰρ ἀπὸ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, καὶ τὰ μέσα τοῦ πόρου πλαγίῳ πνεύματι φερόντων ὑπὸ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. Δι. εὖ ἐποίησαν, ἡμᾶς δὲ, ὁπότε ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, ἐδει τοιοῦτον ἐγγενέσθαι

Mœrichū vicissim Aristeæ, siquidem ipse prior è vita decederet. Hæc igitur quū essent in tabulis scripta, illi inter sese captabant, & alter alterum adulationibus obsequijsq; superare cōtendebat. Porrò diuini, haud scio utrum ex astris id quod futurum sit coniectantes, an somnijs, quemadmodū [d] Chaldæi faciunt: quin & [e] Pythius ipse, nunc Aristeæ victorem fore pronunciabat, nunc Mœrichum: [f] ac tuimna quidem interim ad hunc, interim ad illum propendebat. DI. Quid igitur tandem euēnit? nam audire est operæprecium, Crater. CRAT. Eodem die mortui sunt ambo: cæterùm hæreditates ad Eunomiū ac Thrasyclem deuenerunt, quorum vterque cognatus illis erat: atqui de his nihil prædixerant diuini, futurum vtale quippiam accideret. Etenim quum [g] Sicyone [h] Cirrham versus nauigarent, medio in cursu obliquo orto [i] Iapyge euersa naui perierunt. DI. Rectè factū. At nos quum essemus in vita, nihil eiusmodi

alter

ἐκφοβῆσθαι περὶ ἀλλήλων οὔτε πάλαι τινὶ ἐξάμην Ἀντισθένη ἀποθανεῖν, ἵνα κληρονομήσαιμι τῆς βασιλείας αὐτοῦ· ἔχων ἂν πάνυ καρτερὰν, ἵνα μοι τίνα ποιησάμενος; οὔτι, οἶμαι, σὺ ἐκεῖνος ἐπεθύμεις κληρονομῆσαι ἀποθανόντος ἐμοῦ τὰ ἐμάτια, καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν πήραν, χοίνικας δύο ἔχουσαν. Κρ. ἀλλ' ἦν μοι τύτων ἔδα, ἀπ' ἐκείνου, ὦ Διόγενες. ἃ δὲ ἐγὼ, οὐ τί Ἀντισθένους κληρονόμησας, καὶ ἐμὲ σὺ, ποιμένα μείζω καὶ σωτηρίαν τῆς Περσῶν ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. φρίαν, καὶ παῤῥησίαν, καὶ ἀπαθανασίαν, καὶ ἐλευθερίαν. Δι. νὴ Δία μνημονεύω τούτων ἁπάντων τὸν πλοῦν παρ' Ἀντισθένους, καὶ ὅτι πάνυ καταλιπὼν. Κρά. ἆρ' οἱ ἄλλοι ἐμίσουν τὰ τοιαῦτα κτήματα, καὶ ἐδεῖς ἐπεφάνην ὑμᾶς, κληρονομή-

alter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò mihi ille baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem venires, puta dolij, ac peræ, in qua quidem [k] lupini [l] chœnices inerant duæ. CRAT. Neque enimmihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multòq; splendidiora, quàm vel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem

λληρονομήσαν προσδοκῶν. ἐς ἃ τὸ χρυσίον πάντες ἐβλέπομεν. Δι. ἀκότως· ὁ γὰρ ἔχων ἵνα λίξαντο τὰ διαῦτα παρ' ἡμῶν, διεῤῥῳηκότος ἤδη τοῦ πυρός, καθάπερ τὰ ὠὰ τῶν βαλαντίων. ὥστε ὅπου τις ἐμβάλοι τι ἐς αὐτὸ ἢ σοφίαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξέπιπλεν εὐθύς, καὶ διέῤῥει, ὁ δὲ πυθμὴν οὐδαμοῦ, οἷόν τι πάσχουσιν αἱ τῶν Δαναοῦ θυγατέρες παρθένοι, ἐς τὸν τετρυπημένον πίθον ἐπαντλοῦσαι. τὸ δὲ χρυσίον ὁλοῦσι καὶ ὄντως. καὶ πάσῃ μηχανῇ ἐφύλαττον. Κρά. ὑμεῖς μὲν ἔξοιθ' ἁφαιρεῖσθε τὸν πλοῦτον, οἱ δὲ ὀβολὸν ἕκαστοι λαμβάνοντες, καὶ ζεῦδον ἄχρι τῆς πορθμίδος.

potiundæ hæreditatis obsequijs captabat, sed ad aurum omnes intendebant oculos. DIO. Nec iniuria. neq; enim habebant quo facultates eiusmodi à nobis traditas acciperent: quippe rimosi iam, vitiatiq; delicijs, non aliter quàm vasa carie putria. Quo fit, vt si quando quis in illos infundat vel sapientiam, vel libertatem, vel veritatem, effluat illicò perstillétq; , fundo, quod immissum est continere non valente: cuiusmodi quiddam & [m] Danai filiabus aiunt accidere, dum in dolium pertusum hausiam aquam important: at ijdem aurum dentibus & vnguibus, omniq́ue vi seruabant. CRAT. Proinde nos hîc quoque nostras posiidebimus opes: illi simúl atque huc venerint, obolum dunxatat secum ferent; at ne hunc quidem vlterius quàm ad portitorem.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

a MOERICHVM.] *Mœrichus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà hiantes, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frustrati discedunt. Tales testamentorũ captatores & hæredipetæ, quiq; dumtaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt testamento misceantur, prouerbio vultures dicuntur.* b Corintho.] *Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euersam instauravit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Græci vocant* Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum.* c Homericum.] *Huic èiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:*

Τεθνειης ὅ κεν αὖτε ἢ πρόσθε γε βλῆο φόωτδε. *Id est,*

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum observatione scientiam putantur effecisse, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fato natus esset.* e Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone serpente indistum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse.* f Trutina.] *æquilibrium.* g Sicyone.] *Ea est vrbs Achaiæ, non procul à Corintho.* h Cirrham.] *Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis eregione Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur.* i Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus.* k Lupini.] *Eius vtilitatem nostri Lucianus notat, De mercede seruientibus cùm rogat: Num vsqueadeò defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo.* l Chœnices.] *χοίνιξ Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius. vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.*

m Danai filiabus.] *Notißima eſt fabula puellarum Danaidum, quæ ob ſponſos necatos, has pœnas apud inferos dare dicuntur, vt ſitulis perſtillatitijs aquam hauriant, atq; in dolium item pertuſum infundant, graui nimirum, ſed inutili labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Timone, & in Hermotimo. Affluis enim dum exhauritur negocium, laborq;: & contrà fit, atq; in Danaidum dolio. Rurſus de Dipſadibus meminit etiam Horatius in Odis:* Et inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo.
Item Tibullus:
Et Danai proles Veneris quæ numina læſit,
In caua lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἐξηγητικῶς *rurſus de hæredipetis.*
Eſt nimiùm cæcis natura immerſa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; ſtudet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta caduca
Sola manet virtus, neſcia (crede) mori.

MORRICHVM.] *Propoſitio & ζήτησις τοῦ προσώπου, de Mœricho.* Cuius conſobrinus.] *Eius conſobrinus,* ἀνεψιός. Cuius rei gratia.] *Inueſtigatio, & expoſitio cauſæ.* Hęreditatis cauſa.] διήγησις. Iamq; teſtamenta.] τὰ ἐγκώμια. Ariſteam omnium rerum.] *Verba teſtamentorum.* Hæc igitur.] *Concluſio,* τὰ μίση. Porrò diuini.] *Coniecturæ de futuris rebus, ex aſtris & ſomnijs, Chaldæi coniectores.* Ac trutina.] ὁ ζυγοστάτης. Quid igitur.] τὰ ἐπόμενα. Eodem die mortui.] τὰ συμβαίνοντα & προειρημένα. Nihil prædixerant.] *Notat aſtrologos & coniectores.* Euerſa naui perierunt.] *Genus mortis.* Rectè factum.] ἐπίλογος. Neq; enim ego.] *Digrediuntur in narrationem.* Deinde ego.] ἐπιφώνημα. Quænam ſunt.] ἡ ἔνθησις. Verum reliqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] ἐπίλογος. Quippe rimoſi iam.] αἰτιολογία. Quo fit.] παραμυθία. Quando quis.] *A ſimili.* Fundo quod immiſſum.] *Ab effectu manet in ſimilitudine.* Cuiuſmodi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *Epilogus ex collatione.*

A R-

ARGVMENTVM

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexãdrum apud inferos in certamen gloriæ rerum gestarum disputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuisse velle sentire. In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & plerisq; alijs, ingẽtia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; αἱ μεγάλαι, inquit, φύσεις μεγάλας ἀμφέχουσι κ) τὰς κακίας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ, ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὶ δῶ πρωτεῖα σοί, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γὰρ ἄμι. ΑΝ. ἔγωγε, ἀλλ' ἐμί. ΑΛ. ἐπὶ ὁ Μίνως δικαιότατος. ΜΙ. τίνα δ' ἐστί; ΑΛ. οὗτος μὲν Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. ΜΙ. νὴ Δία ἐνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ἐμφιλονικεῖτε; ΑΛ. περὶ πρωτείων. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γενέσθαι σφῶν τυγχάνειν ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὅσῳπερ ἄνωτέρω εἰμὶ, οὐχὶ τούτου μόνον, ἀλλὰ πάντων σχεδὸν τῶν

O Libyce, me decet præponi. melior equidem sum. HA. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo [b] Minos, qui semper iustissimus iudex est habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic est Hannibal Carthaginensis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Iouem, vtriq; glorioſi. Sed quæ de re vobis altercatio est? ALEX. De præstantia: dicit enim is sese meliorem quàm ego ducem exercitus fuisse: ego verò quèadmodũ omnes sciũt, nõ hoc solũ, sed omnib. fermè q ante meã ætatẽ fuêre, in

πρὸς ἐμὲ φημὶ διαφερόντως τὰ πολέμια. Μι. οὐκοῦν ἐν μέρει ἐκείνου δ' ἀκούσῃ, σὺ δ' πρῶτος ὁ Λίβυς λέγε. Αν. ἐν μὲν δὴ τοῦτο, ὦ Μίννες, ἀνάμιλλον, εἰ ἐν ταύτῃ καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐξήμαθον, ὥστε ὀλίγου καὶ ταύτῃ πλέον οὗτος ἐνίκησε μου. φημὶ δὲ τίσιν μάλιστα ἐπαίνου ἀξίους εἶναι, ὅσοι τὰ μεγάλα ἐξ ἀρχῆς ὄντα, ὅμως ἐπὶ μέγα προήχθησαν, ἀλλ' αὐτῶν ἀνωφελές τι ῥιψάλλοντες, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς· ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμώμενος ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὑπῆλθον ὡς ἀδικηθέντα μειράκιον ἐξιόντα, ἄρτι καθεσθέντα. καὶ τοὺς γε Κελτίβηρας εἷλον, καὶ Γαλατῶν ἐπεκράτησα, καὶ Ἑσπέριον, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη ὑπέβαλον, τὰ περὶ τὸν Πυρηναῖον, ἄφνω διαβὰς διὰ χιόνος μόνον, καὶ ἀναστήσας ἐποίησα ξυναγαγεῖν πόλεις. καὶ τὴν μὲν Ἰταλίαν ἐχθὲς διέβην, καὶ μέχρι τῶν πρόσω τῆς προὐχούσης πόλεως ἦλθον. καὶ

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. MIN. Dicat ergo vter{que} vicissim pro virili: tu verò, ô Libyce, prius loquaris. HAN. Vnum hoc me iuuat, quòd & hic sermonem Græcum didicerim, vt neque etiam hac in re Alexander me superet. Porrò illos maximè laudis dignos puto, qui quum parui à principio fuêre, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: potentésque per se ipsi facti, & principatu digni habiti. Ego igitur cum paucis quibusdam Hispaniam primùm inuadens, quum subconsul essem fratri additus, maximis rebus idoneus atque optimus iudicatus, ibi tum [d] Celtiberos cepi, atque Gallos ipsos deuici: & quum [e] magnos mõtes transmigrassem, omnem [f] Eridanum transeurri, multásque ciuitates euerti, & planam Italiam subiugaui, & vsque ad suburbia Romæ grassatus sum, totáq; vno die 8 Romanos cecidi, vt eorum

καὶ βοίβυς ἐκπίπτουσα μιᾶς ἡμέρας, ὅπη τὰς λακκυλίους αὐτῶν μολίμνοις ἀρμιτρῦσαι, καὶ τὰς ποταμὸς γεφυρῶσαι κροῖς. καὶ ταῦτα ποιοῦντα ἔφασκε, ὅτι Ἄμμωνος ὑὸς ἀναπλάσσοιτο, καὶ θεὸς εἶναι προσποιοῖτο, ἃ ἐνύπνια τῶν μητρὸς διηγοῖτο, ἀντ' ἄνθρωπος ὢν ὁμολογοῖτο, στρατηγοῖς τε δὴ ἐπιτάττοις ἀντιξυτάσσοιτο, καὶ στρατιώτας δὴ μαχιμωτάτοις συμπλακοίμην, ὁ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ὑποφύγοντας, πρὶν διάκαιρα τινὰ, καὶ ὧν ὀλιγίστοι τροπαιοῦχοι γενέσθαι. Ἀλέξανδρος δέ, παραφόρου ἀρχὴν ὑπαλαβὼν, ἔυξησε, καὶ παρασκευὴν ἐφέτου, χρησάμενος τῇ τῶν τύχης ὁρμῇ. ἐπειδή οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὅλεθρον ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν Ἰσσοῖς, καὶ Ἀρβήλοις ἐκράτησεν, ἀφεὶς τῶν παρόντων, προσκυνεῖσθαι ἠξίου. καὶ διέκαιρα τινὰ Μακεδόνων μετὰ διήνεγκεν ἑαυτὸν, καὶ ἐμεταφέρετο ἐν τοῖς συμποσίοις τὸν φίλον, καὶ συνεπάμενον ἐπὶ θάτερα. Ἐγὼ δ' ἔρξα ἐπίσης τῷ παρόντι,

vt eorum annulos modijs mensurari oportuerit, & ex cadaueribus pontes fluminibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus [i] Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò [k] regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deiecto misero illo [l] Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorarisese voluit, seseque ad Medorum delicias inuitari libenter tulit: atque [m] in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do-

φιδος,

φιδ@, καὶ ἐκαλὰ μετεπέμ-
ψατο, τῶν πολεμίων μεγάλο
στόλο ἐπιπλεόντων ? Λι-
βύης, ταχέως ἀπάντω@, καὶ ἀ-
δίκως ἐμοῦ τὸν ἄρίστον. καὶ
καταδικασθὰς, λύπημα δὲ
νομίσας τὸ πρᾶγμα. καὶ
ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρ@ ὢν,
καὶ ἀπαίδευτ@ παιδείας τῆς
Ἑλληνικῆς. καὶ ὅτι Ὁμηρον,
ὥσπερ οὗτος, ἐφεξῆς ἐμά-
θον, ὅτι δὲ Ἀριστοτέλης ἐν@ σοφι-
στοῦ παι-
δευτὰς, μόνῃ ἂν τῇ φύσει ἀγα-
θῇ χρησάμην@. ταῦτά ἐστιν,
ἃ λέγ' Ἀλεξάνδρ@ ἀμείνονα φύ-
σθαι. ἀ δ' ἔστι καλὸν ἐπ-
οἰ, διότι διαδήματι τὴν κε-
φαλὴν διεδήσατο, Μακεδόσι
μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά, οὐ
μὴν δοκεῖ γ' ἀμείνονι λόγῳ
ἄνδρ γνωναι καὶ στρατηγικῷ ἀνα
δεῖσι, τῇ γνώμῃ πλέον, ἢπερ τῇ
τύχῃ κεχαρισμένῳ. Μι. ὁ μὲν
ἄρχων ἐκ ἀγεννῆ τὸν λόγον,
ἀλ' ὡς λίθῳ ἀκούσῃ τῷ, ἀνὴρ
ὢν. σὺ δ', ὦ Ἀλέξανδρε, τί
πρὸς ταῦτα φὴς ; Ἀλ. ἐμοὶ
μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄν-
δρα ἔτι θρασύ. ἱκανὴ γὰρ ἡ
φήμη

minatus sum: quæ quum me
reuocaret, hostium magna
classe aduersus Libyam na-
uigante, parui, continuóq;
me hominem priuatum de-
di, & damnatus æquo ani-
morem tuli. Atque hæc egi
barbarus cùm essem, om-
nisq; Græcorum disciplinæ
expers: & neq; Homerum,
vt hic, edidici, neq; Aristo-
tele sophista magistro eru-
ditus fui, sed solùm meanatura optima sum vsus. Hæc
sunt quibus me meliorem A-
lexandro esse puta. Si verò
ea causa mihi hic præferen-
dus est, quòd caput diade-
mate ornauerit, id decorum
forsan apud Macedones est:
non tamen ob id præstantior
hic videri debet generoso
duce, & viro qui mentis sen-
tentia magis quàm fortuna
est vsus: MIN. Hic certè
orationē neq; ingeneroſam,
neque vt Libycum decebat,
dixit: tu verò Alexander
quid ad hæc inquis ? ALEX. Oportet quidem, ô
Minos, hominī adeò temerario nihil respōdere. Sola enim te

fama

φάμη διδάξαι σε, οἵου μὴ ἐγὼ βασιλεύς, οἵου δὲ οὔτου αὐτὸς ἐγήρᾳ. ὅμως δ' ὅμα. ἐ ἔκτ' ἐπίηρον αὐτοῦ διώρυξα, ὃς οἵου ἂν ἔτι, πρωθῆν ἐπὶ τὰ πράγματα, τὴν τῶν ἀρχῶν τεταραγμένων ἐπίσχον, καὶ ὧν φονέας τοῦ πατρὸς μετῆλθον, καταφοίβας τὸν Ἐπαμείνων τῇ θυσίαν ἀνασάς, σφαγεὶς ὑπ' αὐτῶν χαροῦντος θείς. καὶ ἐξίας τῶν Μακεδόνων ἀρχῶν πρίνων, ἐς γαῦρ' ἄρχαν ἐνέπνων ἐπανῆκον τὴν κατάπνων, ἀπὰ πᾶσαν ἐπιπνίας τῶν γῆν. καὶ λαβὼν, ἐγκρατῆς, ἃ μὲ ἐπάντων κρατίσαμι, ὀλίγους ἄγων, ἐπέβαλον ἐς τὸν Ἀσίαν, καὶ ἐπὶ τὸ Γρανικῷ ἐκράτησα μάχῃ. καὶ τῶν Λυδίαν καθὼν καὶ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν τοσίν ἐπ' χρόνῳ, ἦλθον ἐπὶ τὸ Ἰσσόν, ἔνθα Δαρεῖος ἐπὶ μυρι, μυριάδας ποιῶν ἐς σφαγὴν ἄγων. καὶ ἔτι τότου, ὦ Μίνως, ὑμᾶς ἴσα ἔσας ὑμῖν ἐκείνοις ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἀπολέσθαι φησὶ γὰρ ὁ Χάρων

fama ſatis edocere poteſt, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an paruũ ipſum ſuperauerim, qui cùm adoleſcens adhuc eſſem, rem aggreſſus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus ſupplicium ſumpſi. At quũ P Thebas ſubuertiſſem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum eſſe, quod pater reliquerat: ſed q totum terrarum orbem ſitiui: dumq; putans, niſi rerum omnium dominus eſſem, paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud r Granicum magna pugna vici: Lydiam, s Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque tranſieram ſubiugans, veni ad Iſſum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus ſecum agens. Poſthæc, ô Minos, vos ipſi ſcitis quot ad vos vno die mortuos miſerim. Dicit enim Charon, tunc ſi-

bi ſecũ

μὴν, μὴ ἀρκέσαι αὐτοῖς τὸ πλοῖον τὸ σκάφος, ἀλλὰ σχεδίας ἁρπαξαμένους, τοὺς πολεμίους αὐτῶν διαπλεῦσαι, καὶ ταῦτα καὶ ἔμπαλιν, αὐτοὺς πεζεύσαντας ἀξιῶν. καὶ ἵνα δὴ μὲν τὰ ἐν Τύρῳ, μὴ καὶ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγῶμαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἐλθών, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν εἷλον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας καὶ, οὐκ ἀκαταφρονήτους ἄνδρας, ἐφ' ἑδὰς τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἱππομαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνάμην. εἰ δὲ καὶ θεὸς ἐβούλετο τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστὸν ἦν, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ διοῦτόν τι πεισθέντος περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ἔσχατον τῶν παθημάτων, ἐγὼ μὴ βασιλεύσαντος ἀποθανεῖν: οὕτως δὲ ἐν φυγῇ, πρὸς Προυσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθάπερ ἄξιον ἦν, πανουργότατον καὶ ἀμήχανον ὄντα. ὡς γὰρ δὴ ἐκράτησε τῶν Ἰταλῶν, ἐῶ λέγειν· ὅτι οὐκ ἰσχύϊ, ἀλλὰ

bi ſcapham non ſuffeciſſe, ſed ratibus compoſitis illorum pleroſq; ſe tranſportaſſe. Atque hæc confeci meipſum periculis opponens, & in pugna vulnerari non timens. Et vt quæ apud [t] Tyrum & Arbelas geſta ſunt, omittam, vſque [u] ad Indos veni, atq; [x] Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac [y] Porum capiuum abduxi. Scythas verò homines certè non ſpernendos, [z] Tanaim tranſiens, magna equitum pugna vici; ac amicos meos remunerauii, inimicos autem vlt⁹ ſum. Si verò Deus hominibus videbar, parcendum illis erat. Nam rerum magnitudine, vt tale aliquid de me crederent, inducti ſunt. [A] Tandem mors me regem occupauit. Hic autem Hannibal apud Pruſiam Bithyniæ exulauit, vt crudeliſſimo & peſſimo homini conueniens erat. Nã quo pacto Italos vicit, omitto dicere; nam

ἀλλὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις τοῦτο πεποίηκεν· οὐδέποτε ἢ ἀνδρείας τινὸς ἢ εὐκλείας μοι ἐμνήσθη, ἀλλὰ πάντα μοι δοκεῖ ἐκεῖνα ἐν Καπύῃ, ἑταίραις συνὼν, καὶ τρυφῶν καὶ μαλακιζόμενος ἐπιλελῆσθαι. ἐγὼ δὲ ὀλίγα μὲν τὰ ἐκεῖνα ἀφῖγμαι, τί ἂν μέγα ἔπραξα, ἐπὶ πλεῖον ἀνειμένος πρὸς τὰ ἀφροδίσια, καὶ τὰ μὲν πρὸς ἑσπέραν ἐκτεταμένα ἴσως, τὰ δὲ πρὸς ἕω μᾶλλον ἐρρωμένως, τί ἂν μέγα ἔπραξα, ἐπὶ πλεῖον ἀνειμένος πρὸς ταῦτα, ἐπὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ἐκτεταμένα; ἀλλ' ἐν ἀξιομάχοις ἴσως ἐμοὶ ἐδόκουν ἐπιδεικνύναι ἐμαυτὸν, καὶ διαπεφωνῆσθαι ἤδη, καὶ ἀποστῆναι ὁμολογοῦντα. ἄρηκα. σὺ δέ, ὦ Μίνως, δίκαζε· ἱκανὰ γὰρ καὶ πολλῶν καὶ ταῦτα.

Σκ. μὴ πρότερον, ἂν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μι. τίς γὰρ εἶ, ὦ βέλτιστε; ἢ πόθεν ἄρ' ἐρᾷς; Σκ. Πόπλιός εἰμι Σκιπίων, ὃν ἅπαντες ἴσασιν, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ κρατήσας Λιβύων μεγάλοις μάχαις. Μι. τί οὖν καὶ σὺ ἐρᾷς;

Σκ. Ἀλλὰ

nam non virtute, sed malitia atq; perfidia & dolis id peregit, nunquam aut alicuius claritudinis aut iusti memor. Sed quoniam quòd delicioſè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiſerit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iſte mirabilis, belli gerendi occaſiones prodidit. Ego verò niſi ea quæ ſub Occidente ſunt, parua quidem putans, verſus Orientem me impuliſſem, quidnam adeò magni perfeciſſem? Quòd Italiam abſq; ſanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vſq; ad Gades ſub potestatem redigere facilè potuiſſem? Sed hæc ego tanta contentione digna nõ putaui, præſertim iam antea illis perculſis, ac dominũ me agnoſcentibus. Dixi. Tu verò Minos iudica. nam & hæc è multis protuliſſe ſatis eſt. SCI. Non, niſi me quoq; prius audias, ô Minos. MIN. Quis tu, vir optime, es, aut vnde, quod hiſce claris ducib. te cõferre audes? SCI. Scipio Romanꝰ, q̃ Carthaginẽ deleui, C & Afros multis magnis prælijs deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλεξάνδρῳ μὲν ἔλαττον ἂν, ἐμὲ δ' Ἀννίβᾳ ἀμάρτοις, ὃς καὶ διώξαι νικήσας αὐτὸν, καὶ φυγεῖν καταναγκάσας ἀτίμως. πῶς οὖν οὐκ ἀναίσχυντος οὗτος, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀμιλλᾶται, ᾧ οὐκ Σκιπίων ἰσχύσας αὐτὸν, ὁ νικήσας αὐτὸν, παραβαλλέσθαι ἀξιοῖ; Μι. νὴ Δί' ἀγνόημονα φῂς, ὦ Σκιπίων, εἰ πρῶτος μὲν κρινεῖται Ἀλέξανδρος, μετ' αὐτὸν δ' οὗτος, εἶτα ὁ λοιπός, τρίτος Ἀννίβας, οὐκ οὖν ἀκαταφρόνητος οὗτός γε ἦν.

SCIP. *Alexandro quidem minorem esse me, Hannibale autem præstantiorem, vt qui ipsum persecutus fuerim, & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur non impudens iste videatur, qui cum Alexandro se comparet, cui ne ipse quidem Scipio, qui istum deuici, comparare me ausim?* MIN. *Per Iouem æqua dicis Scipio: quapropter primus quidem iudicetur Alexander, deinde post illum tu: atque tu, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertiæ parte terrarum orbis, quam & Africam dicimus, vnde Libs ventus flat. Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris filium Libycum vocat.* *b* Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* *c* Vicissim.] *ἐν μέρει. i. μεταξὺ, seorsim aut vicissim.* *d* Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium populos.* *e* Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem sibi Titum Sempronium consulem apud Trebiam profligauit. Flaminium cons. fudit ad Trasimenū lacum cæsis 15000. Romanorū. Liu. 4. Eutr. 3.* *f* Eridanum.] *Italiæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omniū fluuiorum maximus.* *g* Romanos cecidi.] *Præter illos ad Trasimenum, ad Cannas, ad quadraginta millia peditū, & duo millia*

millia ſupra ſeptingentos equites, cæſa dicuntur. *h* Ammonis dictus filius.] *Alexãder Macedo Iouis Ammonis filius fabulosè creditus, de quo in ſequenti Dialogo Diog. & Alexãdri.* *i* Medos aut Armenios.] *Populi ſunt Aſiæ à Media & Armenia regionibus, de quibus poſt in Dial. Philip. & Alex.* *k* Regni patris ſucceſſor.] *Philippi Macedonum regis. Dicentibus autem pueris Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater. Quid profuerit, inquit Alexander, ſi multa poſſidens agam nihil?* *l* Dario.] *Darium Perſarum regem ſubegit.* *m* In cõuiuijs amicos interemit.] *Clytum, Calliſthenem, & alios.* *n* Barbarus cùm eſſem.] *Hic colligere licet, omnes gentes præter Græcos olim barbaros fuiſſe habitos.* *o* Neq; Homerum edidici.] *Adeò delectatus eſt Homero, vt illũ ad verbum ediderit, ac dormiens etiam ceruicale ſuppoſitum haberet.* *p* Thebas quum ſubuertiſſem.] *Thebanos vicit ac vendidit. Diod. Iuſtin. Plutarch.* *q* Totum terrarum orbẽ ſtriui.] *Cùm Anaxagoram audiſſet diſſerentem, innumerabiles Mundos eſſe, illachrymaſſe dicitur, addẽdo, ánnon videor meritò flere, qui cùm Mundi ſint innumerabiles, nos nondum vnius domini facti ſumus.* *r* Granicum.] *Granicus Bithyniæ fluuius, illa pugna nobilis, in qua ſexcenta millia Perſarum cæſa fugataq; ſunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta millibus peditum, & equitum millibus quatuor & quingentis.* *s* Ioniam.] *Aſiæ minoris regionem vt Phrygia.* *t* Tyrum.] *Quæ in mari rubro fuit. Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. lib. 4.* *u* Ad Indos veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum India quinq; millia oppidorũ fuit, & elephãtis abũdat.* *x* Occanũ.] *Oceani nomine propriè intelligitur vaſtiſſimũ illud mare, quo vniuerſus ambitur orbis terrarum.* *y* Porum.] *Indiæ regem miræ proceritatis, à ſuorum poſtea dolo interemptus.* *z* Tanaim tranſiens.] *Scythia fluuium, Aſiam ab Europa dividentem.* *A* Tandem me regẽ mors occupauit.] *A Pyrrho occiſum.* *B* Vſq; ad Gades.] *Inſulas, vltra finem Beticæ prouinciæ, & in extremo noſtri orbis verſus occidentẽ, vbi Europa ab Africa dirimitur.* *C* Afros.] *Scipio nihil è tantis victorijs & hoſtium ſpolijs, ingratæ patriæ cedẽs, quàm Africani cognomen retulit.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Ἀμφισβητῶ, ἢ ἀμφισβητῶ περὶ τοῦ προκείσθαι, ἢ οἷον ἀμφιλογίας.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iurgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O LIBYCE.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] *ἐξέλεγξις τοῦ δικαστοῦ.* Iudicet ergo Minos.] *ἔπαινος καὶ διάσπασις τοῦ ἀγαθοῦ.* De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] *προτάσεως καὶ συγκρίσεως.* Dicat ergo.] *αἴτησις.* Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κράτησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Potrò illos maximè.] *Maior γνωμική.* Ego igitur cũ paucis.] *προοιμιασμὸς τοῦ ἐλαττόνος καὶ ἀπιστίας κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων καὶ ἀνδρείας.* Quæ hæc omnia.] *αὔξησις rerum à se gestarum, quas propriàs sibi vendicat.* Non aduersus.] *Comparatio.* Alexander.] *ἀνταπόδοσις, id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigante.] *Minor propositio.* Atq; hæc egi.] *ἄλλα πολλὰ καὶ μεγάλα συνιέντα καὶ αἰσθητά.* Hęc sunt.] *Conclusio.* Si verò.] *Occupatio.* Id decorum.] *ἠθοποιία.* Hic certè orationem.] *Iudex ἐπαινεῖ laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exordium à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] *ἀξίωσις.* At cùm Thebas.] *διήγησις κατ' ἀπαρίθμησιν.* Neque dignum putaui.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] *ἐπιμερισμὸς καὶ τῆς ἱστορίας κατ' ἀναφοράν.* Atque hæc confeci.] *αὔξησις.* Et vt quæ.] *παραλείψει continuat narrationem.* Si verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à causa.* Hic autem Hannibal.] *ἀνταπόδοσις λοιδορίαν ἔχουσα.* Nõ virtute.] *παράλειψις.* Sed quoniam.] *Occupatio per ἀναλο-*

ἀναλήθολαί. Ego verò.] *Redit κυκλοδίως ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoq;.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsio.* Alexandro quidem mirorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.* Qui ipsum persecutus.] ἀφήγησις. Quomodo igitur.] *A maiori ad minus.* Per Iouem.] ἐπίκρισις *Minois. suum enim fert iudicium de singulis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. *DIOGENIS & Alexandri.*

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Τί δῦτο, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τετύχηκας, ὥσπερ ἡμᾶς ἅπαντες; Αλ. ὀμοῖον, ὦ Διόγενες. ὑπερωδολόγουν δέ, ἀνθρωπος ὢν, ἀποθανεῖν. Δι. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτὸν εἶναι τὸν ἐκείνου, οὐ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦν; Αλ. Φιλίππου μὰ Δία· οὐδὲ γὰρ ἐπεθύμησα, Ἄμμωνα ὑμῶν. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια λέγουσι, δράκοντα ὁμιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλέπεσθαι ἐν τῇ κοίτῃ, ἔπειτα τεκεῖν τὸν τετυχθῶτα.

QVid hoc rei est Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde atq; nos omnes? ALE. *Videsne nimirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cùm fuerim, defunctus sum.* DIOG. *Num ergo Iupiter ille Hãmon mẽtiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras?* ALE. *Haud dubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hãmone patrẽ fuissem progenitus.* DIO. *Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, visumq; in cubiculo; ex eo grauidam peperisse te,*

ἢ τὸν Φίλιππον ἐξαπατᾶσθαι, οἰόμενον πατέρα σε εἶναι. ΑΛ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νυνὶ δὲ ὁρῶ, ὅτι οὐδὲν ὑγιὲς ἔστιν ἡ μάντις, ὅτι οἵ τ' Ἀμμωνίων προφῆται ἔλεγον. ΔΙ. ἀπὸ τοῦ ψεύδεσθαι οὖν οὐ τὴν ἀρχὴν σόν σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, τὰς τὰ πράγματα ἐμφέρειν. πολλοὶ γὰρ ἐπίστευσαν, θεὸν ἔναι σε νομίζοντες. ἀπὸ τοῦ ἀπίμοι, ἵνα τοῦτο σοὶ τὴν ἀρχὴν καταλύσαιμι; ΑΛ. οὐκ οἶδα, ὦ Διόγνητε· ὁ γὰρ ἔφοβος ἐπισκοπεῖ τι περὶ αὐτοῦ, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι ἀποθνήσκω, Περδίκκα τὸ Λαγείου ἐπίλοιπα. πλὴν ἀπὸ τίνος, ὦ Διόγνητε; ΔΙ. τί γὰρ ἄπιθι, ἢ ἀνιμάσθω οἷα ἐποίει ἡ Ἑλλὰς, ἄρτι σε προπηφότα τὴν ἀρχὴν, καταλαβόντος, καὶ πολλοὶ μὲν ἐθάρρυνον, καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. ἔνιοι δὲ καὶ τῶν δώδεκα θεῶν προσέθηκαν, καὶ ναοὺς οἰκοδομοῦντες, καὶ θύοντες ὡς δράκοντος υἱῷ; ἀλλ'

porrò Philippum errare, falliq; qui se tuum patrem esse crederet. ALEX. Ita audieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu: at nunc video, neq; matrem neque [b] Hammonios illos vates sani quicquã aut veri dixisse. DIO. Attamen istud illorum mendacium, Alexãder, adres gerendas haudquaquam tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus reverebatur, metuebatq;, quem Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam [c] ingens illud imperium morienti reliquisti? ALEX. Id equidem ignoro, Diogenes. cæterum enim è vita submouebar, quam vt esset ocium de illo quicquã statuendi, præter id vnum quòd moriens [d] Perdiccæ annulũ tradidi. Sed age, quid rides Diogenes? DIO. Quid ni rideam? annon meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adularentur, principemq; ac ducem aduersus Barbaros deligerent, nonnulli verò in duodecim [e] deorũ numerum referrẽt, ac phana constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

δὲ· ἀλλά μοι, πῆ σι οἱ Μακεδόνες ἔθαψαν; ΑΛ. ἔτι ἐν Βαβυλῶνι κεῖμαι, φίλον τοῦτον ἡμέρας. θεοῦ χάριτας ὁ Πτολεμαῖος, ὁ σατράπης, λύων νῦν ἀγὼν σχολὴν ἄξει τῶν ἐορτῶν τῶν ἐν νοσοις, ἐς Αἴγυπτον ἀναγαγόμενος, ἐκεῖθεν ἐς ἡροίμιον τῶν Αἰγυπτίων θεῶν. Διὰ μὲν γέλασον, ὦ Αλέξανδρε, ὁρῶν ἐν ᾅδου ἔτι σε μαινόμενον, καὶ ἐλπίζοντα Ἄνουβιν ἢ Ὄσιριν γενήσεσθαι· πάλιν ἀπὸ ταῦτα μή, ὦ βέλτιστε, μὴ ἐλπίσῃς. ὁ γὰρ θέμις ἀνθρώποις ἅπαξ ὀφθῆναι τὸν νεκρὸν ὑπὸ τοῦ κυνὸς τοῦ Αἰακοῦ, καὶ ὑπὸ τὸν ποταμὸν περαθέντα, καὶ ἐς τὸ ἕτερον τοῦ κρίνου περαιωθῆναι ὁ Αἰακὸς, ἀλλ' ὁ Κέρβερος ἀναπαρρόνυχος. ἐκεῖνα δὲ ἴσως ἄν μάθοιμι παρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ὁπότ' ἂν ἐννοήσῃς, ὅσων ἀνθρωπικῶν, ἀφεῖσαι, σωματοφυλακῆς, καὶ θεραπείας, καὶ χρυσοῦ ἔθνη προσκυνοῦντα, καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βακτρα, *Sed illud mihi dicito, ubi te sepelierunt Macedones?* ALEX. *Etiã dum in* g *Babylone iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille satellesmeus, si quando detur ocium ab his rerum tumultib. quæ nunc instant, pollicetur in* h *Aegyptũ deportaturũ me, atq; inibi sepulturũ, quò videlicet vnus fiã* i *ex dijs Aegyptijs.* DIO. *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, sperantẽq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime?* k *neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est* l *Aeacus, neq; contemnendus* m *Cerberus. Verùm illud abs te discere peruelim, quo feras animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relictâ huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis qui te adorabant: præterea à Babylone,* n *Bactris:*

καὶ τὰ μυρία θηρία, καὶ τιμιλὺ, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον ἔναι ἐλαύνοντα, ἢ ἀδιάλιμμόν τινα λαμπρὰ πλὴν διφθέρᾳ, πορφυρίδα ἀμπεπορπημένον. ἐλυπεῖ ταῦτά σε ἐπὶ τῷ μύμῳ ὄντα; τί λαμβάνεις. ὦ μάταιε; ἢ ταῦτά σε ὁ Σφὸς Αἰσχίνης παίδευε, μὴ οἴεσθαι βίβλους ἔναι τὰ πρὰ τῆς τύχης. Αλ. Σφὸς, ἀναλυτὸν ἀκεῖνον καὶ κολάπων ἐπιτριβόταν ὧν. ἐμὶ μόνον ἴσως τὰ Αἰσχίνου ἐδόκει, ὅς μὴ ἤτησε παρ' ἐμοῦ, οἷα δ' ἐπέστειλεν, ὡς δ' ἐλάνθανέ με τῷ πρὶ παιδείαν φιλοτιμία, θαυμάσων καὶ ἐπαινῶν, ἄρτι μὲν ἐς τὸ ἐμὸν, ὡς καὶ τοῦτο μέρος ὂν τἀγαθοῦ, ἄρτι δ' ἐς τὰς πράξεις, ἐμὲ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγεῖτ' ἔναι, ὡς μὰ ἀσχημόνοις ἐμὲ αὐτὸς παμβάλνων. γόης, ὦ Διόγνη θες, ἄνθρωπε, καὶ τεχνίτης.

immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum vectareris, dum amiculo candido caput haberes revinctum, dum purpurâ circumamictus esses: numquid hæc te discruciant, quoties recursant animo? Quid lachrymaris, stulte? an nondum te sapiens ille docuit? Aristoteles, ne res eas quæ à fortuna proficiscantur, stabiles ac firmas existimares? Alex. Sapiens ille? quum sit assentatorum omnium perditissimus. Sme me solum Aristotelis facta scire, quàm multa à me petierit, quæ mihi scripserit: deinde quemadmodum abusus sit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præstare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob formam, tanquam & ipsa summi boni pars quædam esset: nunc ob res gestas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas esse censebat, ne sibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præstigiosus vir ille quidem erat, ac fraudulentus,

τῆς. καίτοι ἀπὸ ζητῶ γε ἀποκλαυσαι αὐτὴ τῆς σοφίας, τὴ ἀνοησίαν ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ καταγελάσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀλλ' οἶδα ὃ ἐρωσεις. ἄκρα γὰρ σοι τὰ δεινὰ ὑποβάλλομαι, ἐπεὶ ἐπλάσθης ἀγχιβίβορος· ἀλλὰ φύγεται. οὐ γὰρ κάτω λίθος ὕδωρ χαυνὸν ἐπεισαάμενος πίνῃ, ἢ αὖθις πίνῃ, ἢ πολλάκις· ἄτω γὰρ ἂν παύσοι ἐπὶ τοῖς Αριστοτέλους ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. ἢ γὰρ ἢ Κλεῖτον ἐκεῖνον ὁρῶ, ἢ Καλλισθένη, ἢ ἄλλους πολλοὺς ἐπὶ τὰ ὁμοιότροπα, ὡς ἀφροντίστους, ἢ ἀμυήμονας ὅτι ἂν ἴδῃς ἐκεῖσε. ὅσον οὖν ἐπὶ τοῦτο πολλὰ βάδιζε, ἢ πίνε πολλάκις, ἢ ἔφλυε.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fractus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorásti. DIO. An scin' quid faciesi? ostẽdam tibi moleſtiæ iſtius remedium. Quandoquidem in his locis veratrum non prouenit, fac vt Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterũq; ac sæpiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis discruciari. Verùm enim Clitũ etiam illũ & Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnas sumant ob ea quæ quondam in illos commiſiſti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, & crebriùs, vt dixi, bibas.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni potestate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentissimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum est nomen. A nonnullis tamè traditum est, sed fabuloso quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui sub serpentis specie cum matre consuetudinem habuerit, eum genitum fuisse. Iupiter autem in specie arietis in Libya colebatur, quòd sitienti Libero patri in Arabiæ desertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem ostenderit. Quamobrem ibi ipso illic ædificato, Ioui Ammoni, hoc est, Arenario consecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5. Lucianus li. 9. & Curt. lib. 4.* b Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigiosi ludibrij miraculum est, gestantes simulachrum sacrificos quò Dei nutus monstret, eò sua sponte, vel (vt Curtius scribit) αὐτομάτως ferri. Hos sequuntur matronæ virgines q; pœnas & inconditum quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari creditũ, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander, profectus est ad sacrarium Hammonis. inde in deserta Libyæ & inaquosa progressus, arenosam & vastam eam solitudinem offendit. In sacrario à vatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò sacerdotum, cùm adesset Alexandrum Græcè cuperet salutare, ac παιδίον, id est, filiole vellet dicere, per barbarum πάϊ διὸς inquit, id est, Ionis fili. Vnde cœlestis originis captata creditur gratia, cui initia error dederit. Lege Lucianum de Astrologia.* c Ingens illud imperium.] *Græciæ Imperator dictus est, Thebanos vicit, Darium Persarum regem subegit, Babyloniam & Susam accepit, Persepolim diripuit, Cossæos fregit, cum exercitu in Asiam traiecit, ad Granicum Persas superauit: Sardum, Miletum & Halicarnassum cepit. Terris omnibus vsq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæstionis funere*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partè successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, vt leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia historia. De eo etiã in lib. de nõ temerè credẽdo calũniæ. e* Deorũ numerũ.] *Alexander non solùm Iouis filius haberi voluit, sed & Deus dici atq; adorari: vt fusiùs proximè sequenti Dialogo audies. f* Vbi tesepelierũt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mẽphin ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin, & inde paucis pòst annis Alexandriam translatũ est, omniq; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum. pòst cuius mortẽ Aegypto, & Africa, & magna Arabiæ parte potius, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobilissima, Chaldæa totius caput, quam Euphrates fluuius medium interfluit. Hanc Strabo lib. 16. à Semiramide conditã tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur. h* Aegyptũ.] *Ea est regio inter Asiam & Aphricã sita, Nilo circundata, quæ quòd numquam pluuijs aut verissimè irrigetur, solo Nili incremẽto fœcũdatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principatũ obtinet, ab Alexãdro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurã condita. i* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenûm Deûm monstra, vt inquit Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam felẽ, canem, lupum, cæpam, crocodilum, Anubim filium Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut certè capite canino, cuius alterũ filiorum Macedonem lupi simulachro venerabantur: Osirim solem, Isidem terram credebãt. Non recipiebant intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos, precibus tantùm & thure litabãt. Fana extra pomœria posita erant. k* Neq; enim fas est.] *Huc migrantibus reditus ad superos via in æternum præclusa est & ab inferis redire ad superos. quod poëta 6. Aeneid. dicit:*

Reuocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quæreda erit vitæ cõmutatio, atq; hinc quipiam aliam in vitã demigrandũ: id quod arbitror fieri nõ posse.

l Aeacus.] *Eum tanti iustitiæ fuisse dicũt, vt apud inferos animarũ creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoë & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

—tuasque
Aeacus in pœnas ingeniosus erit.

id quod Lucianus dixit, nõ indiligens. *m* Cerberus.] *Cerberũ τρικέφαλον κυνῶα, id est, tricipitẽ eanẽ, ex Echidna & Typhone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aũt inferorum peruigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorũ à Bactro amne. Bactrum oppidum anteà Zariaspe vocatum, regionis caput.*

o Amiculo.] *Diademate regio insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis, &c.* *p* Aristotelica.] *Docuit, ne res eas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quæ ni pertinẽt propriè ad hominẽ, ducamus: inter quæ extremæ sunt opes, & reliqua quæ à fortuna proficiscuntur. Hic eius existimatio elenatur, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorũ princeps, patre Nicomacho medico, matre Phaestiade, ob summã erudition ẽ socius, præceptor & secretarius Alexandri fuit, illi vsq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se dirutam restituerit.* *q* Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, præualidum, eũ non semouent quidẽ è numero felicium: sed ita vt nihil secus primas teneant diuitiis proximas nobilitas, animi postrema cura est.* *r* Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusiùs in Vsarum auctione annotauimus.* *s* Veratrum.] *Ελλεβορος ὁ μέλας, vterq; satis notus: & eum ad alia multa, tum ad atrã bilem remedium est efficax, vnde prouerbio, qui parũ animo cõstat, siue insanit, elleboro opus habere dicitur: & elebo-*

elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq́; meraco.

s Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab oblitione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præc. cap. 22.* *u* Clitum.] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quē Alexander post cænā ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnantem ab ictu lethali sese obijciens defendit.*

x Callisthenem] *Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq́; sub Aristotele cōdiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memorię proderet. Huic nocuit immodica libertas, gratiosq́; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandū esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis conscium criminatus est, eumque truncatis membris, abscissisq́; auribus ac naso labijsq́; deformatum, cum canc in cauea clausum circumferri iussisset, diuq́; tortum tandem necauit. Hæc latiùs habētur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Irridetur Alexander, ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte perempteus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc vita functus se videt esse minas.

QVID hoc rei.] *τί χρῆμα τοῦτο σημεῖον.* Vides nimirum.] *ὁρᾷς τὸ τοιοῦτον ἀπὸ τοιούτου.* Num ego Iupiter.] *Obiectio.*

Elio. Haud dubié.] *ὑπόκρασις.* Atq; de Olympi.] *Ab exemplo ſimili.* Audieram.] *ἀντεπωλωγή.* Attamen.] *Rogeris ab vtili.* Præter id vnũ.] *ἐξαίρεσις.* Sed age quid.] *ἀπορώμενος.* Quid ni rideam.] *Irriſio ὑποφώνησις Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius ſepulchro.* Porrò Ptolemæus.] *ἀφύησις.* Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius ſepulchri.* Non poſſum nõ.] *Irriſio.* Quin tu.] *ἀπορρητή.* Neq; enim fas eſt.] *γνώμη.* Verùm illud.] *Cõparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] *ἐπιτίμησις.* Ne res eas quę.] *ἀπορρητόν.* Sine me ſolum.] *Alexandri defuncti de Ariſtotele ſuo magiſtro iudicium.* Quanquam illud.] *Clauſula.* Quandoquidem.] *Conſilium ἐφοδιαστικόν.* Verumenim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in comitio interemit.* Quare fac in alteram.] *Concluſio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epiſtolas prius relatæ fuêre: nonnullę quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠὶ μίσθῳ συνόντων.

DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit: cõfutatis etiã cauſis ijs, quib. ſeſe tuẽtur qui hoc vitę genus ſectãtur, & in ſeruitutẽ vltrò ſeſe præcipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdo rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ perſona qui in eadẽ vita aliquãdiu vixerũt. Mox & beneuolentiã captat Timoclis, eius ad quẽ ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hęc propterea illi ſcribere, vt quia illũ iã olim de hac vita ſuſcipiẽda cõſilia agitare intellexerit, ne quid

ut quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quādo sciat hāc vitā nō per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarū genere docto, minimè cōuenire. Exordio in hūc modū peracto, confutationē statim subiūgit earū causarū, quibus sese tueri solent q hoc vitę genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostēdens ea maximè vel sequi, vel negari, quæ illi cū primis euitare vel cōlequi student: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quib⁹ dicturus sit. Principiò igitur recēset, quanta incōmoda, quantæq; molestiæ perferēdæ sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quāta tolerāda, atq; adeò denotanda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitū, paulatim in cōtemptum adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculiq; inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitę mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hæc omnia nō domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi interim multò sordidiora ministeria imponūtur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandū est. Post hæc & circa munerū compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus plerosque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita, breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Καὶ τί ἂν πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστερον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἀπάσχων ἢ ποιῶν ἀνάγκη τοὺς ἐπὶ μισθῷ συνόντας ἐξ ὧν τῶν ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις ἐπαλγούντων ἃ χρὴ φιλίαν τὴν διάπυρον αὐτῶν ἀλλάττειν ἐπονομάζειν. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ σχεδὸν τὰ πλεῖστα τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἐν αὐτοῖς, μᾶλλον, τοῦ δικαίου παραβαίνειν. ὁ γὰρ ἐν ἀνάγκῃ μοι ἀπαγγέλλων (μὴ θεοὶ, ἄλλοι γένοιτο) ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἐς τὸν βίον τοῦτον ἐμπεπλεκότων, ἐξηγόρευον πρός με, οἱ μὲν ἔτι ἐν τῷ δεσμῷ ὄντες, ἀφορμώμενοι, ὅπόσα καὶ ὁποῖα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου τινὸς ἀφεθέντες, οὐκ ἀμελῶς μνημονεύοντες, ὧν ὑπεπόνθεσαν: ἅπαντα γὰρ ἀφαίνοιτο,

TEQVIS, a tibi primum, amice, aut quid potissimum, quemadmodum vulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quiq; in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem commenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognôrim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque vo-

luptate

luptate recordabantur, commentorabantq; ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt quẽ eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligẽter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragiũ quoddã, ac præter spẽ obiectam saluẽ enarrãtes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis deraso capite, complures simul obambulantes, inanes undas, ꝓcellas, sublatos in cœlũ fluctũ[b], iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãtes: [b] in primis aũt geminos Castore & Polluce apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiam repẽte (quẽadmodum in fabulis fieri cõuenit) exortũ, summisq; antennis insidentem, aut iuxta clauum adsistentẽ, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt ex ipsa paulatim ac lẽte soluerẽt, et ipsi tuto in solũ descenderẽt, idq;

καὶ ὑμβρίᾳ τῷ θεῷ χάριν, μᾶλλον δὲ αὐτῷ τὰ παρ' αὐτοῦ πρὸς τὸν παραυτίκα κίνδυνον ἐπιφαγεῖν δίδοντι. ὡς παρὰ πλείονων λαμβάνοντι, ὁ ἀνυχθὲς μόνον, ἀπὸ καὶ θεοφιλέως τινὸς ἂν δοκοῦντος. οἱ δὲ τὰς ἐν τοῖς οἰκίαις χαμόθυρας, καὶ τριπυμίας, καὶ νὴ Δία πηγαπυμίας τε καὶ λιπαπυμίας, ἃ οἶδέ τι ἄπαν, διηγέμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀσίνωσαν, γαλεῶν ἀφανομένων τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὴν πλεῦσιν ὅλην ὑπέμειναν, ἃ διῳκοῦντο ἢ ναυτιῶντος, ἢ ὑπραντλέμενοι τῇ ἄλμῃ. καὶ τίλος, ὡς πρὸς πέτραν τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόκρυμνον, πεσόντος τὸ διαύνου σκαφίδιον, ἄθλιοι ἁπαξάπασι ἐξηύρέθησαν γυμνοὶ, καὶ πάντων ἐνδεεῖς τῶν ἀναγκαίων. ἐν δὲ τῇ τύχῃ, καὶ τέτων διηγέμενα, ἐδόκουν μοι τὰ πολλὰ οὐδὲ ὑπ' ἀσχολίας ἐπιπρόπλωθαι, καὶ ἐκόντος ἄν ἐκ ἐπιλαυθάνεσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ

idq; ope fauoreq; diuino. Atque isti igiũ permulta id genus ad præsentẽ cõmoditatẽ exaggerantes commemorãt: quò videlicet à pluribus stipem accipiant, si non calamitosi modò, verumetiã diuchari esse videatur. Porrò ẽ dum eas quas in tectis tulerũt tẽpestates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque molestiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfunduntur? denique quemadmodum infelicì nauigio in cautem quampiam sub vndis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso fractóq; miseri ægrè enatârint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentesque ac scientes obliuisci. At

ego

ἐγὼ καὶ ἐκεῖνα, καί τιν' ἄλλα
ἐκ τῶν λόγων ξυνιδὼν, ἐνέ-
πεσον ὑποψίαν τοῖς τοιούτοις
ξυμπίπτειν· ἃ οὐ χαλεπῶν ὄν-
τα, ὦ βέλτιστε Τιμόκλες, σοὶ
ξυλλήβδην εἰπεῖν· καὶ γὰρ μοι ἐκ πολ-
λοῦ δοκῶ καταγνῶναι, ὅτι τὸ
τὸν βίον ἐπιτηδεύσασθαι. καὶ
πρώην, ἐνθυμούμενός τι περὶ τῶν
τοιούτων ὁ λύσιππος, ἐπῆλθέ μοι
ἅτε ἐπιτηδείως τῶν παρόν-
των ἔχων· ὡς πολλάκις ἂν λέ-
γων, ὡς μετὰ τοῦτο τοὺς φίλους
ἔχων τοὺς ἐμοὺς ξυμπαίων, καὶ
ἀσπάζων ἅπαντας καὶ καλῶν καὶ
ἐστιῶν, καὶ νικῶν ἐν κα-
κῷ, καὶ ἐφεδρεύων μετὰ πάν-
των ἐμοὶ ἐνόντων κἀγαθῶν, καὶ
λοιπὸν ξῶντι, ἃ τύχοι, ἐκ-
βαλόντας, πρόσεστι καὶ με-
θὼν τῶν φίλων, καὶ ὧν ἐν τῷ
πάσχουσι, τούτων λαμβάνειν
οὐκ ὀλίγον θῶν, ἀτυχοῦσι
γὰρ ἄσμενοι καὶ ἀνίροσα τοῖς
τοιούτοις τὰ πάντα φύεσθαι.
ἐνότι

ego etiam illa, præterea aliquantum & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid ærumnarum cum eiusmodi conuictibus coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus sermo incidisset, mox ex his q̄ præsentes erant, quispiam mercenariū hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptatéque, alba interim in rheda (si fortè libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, obque commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim haudquaquam dubiè, cùm fementem ac cultura (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὁπότι δὴ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἤκουσα, ἰδὼν ὅπως ἐπιχαίνεις πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δίκελλαρ ἀναπεπτάμβον παρεῖχόν τὰ στόμα. ὡς οὖν τόγε μέτρον ἀσαῦρις ποτὶ ἀναίτιον ἢ μήδ' ἔπειτα λίγηαι, ὡς ὁρῶν[ι]ς σε τηλικοῦτο μιτὰ τοῦ ἰαείδος ἄγκιστρον ἰαπαίνουσα, οὐκ ἐπιλαβόμενα, οὐδὲ πρὶν ἐμπεσᾶν τῷ λαιμῷ πνευσπάσωμεν, οὐδὲ προσδιωκώσωμεν, ἀπὸ τοῦ εἰμὶ ἀναυδὸν ἐξελκομένου καὶ ἐμπεπηγότος, ἤδη συρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾶν, ὅτ' ἤδη ὄφελος, ἐσῶ τοῦ ἐπισπάσθαι. ὅπως μὴ ταῦτα λίγης ποτὶ, πάνυ οὖν λογα, λῶ λίγηαι, καὶ ἄφυκλα ἡμῖν, ὡς οὐκ ἀσθοκοῦμεν, μὴ προμωύσωμεν, ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἅπάντων, καὶ τὸ δίκλυόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν κύρτων τὸ ἀδιέξοδον ἔκδυσιν ἐπὶ σχολῆς, ἀπὸ μὲν ἔνδοθεν ἐκ τῶν μυχῶν προεπισκόπουμεν. καὶ τ' ἀγκίστρου δὲ τὸ ἀγκύλον, καὶ

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animadueruerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auide ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in posterum posis imputare, neque expostulare queas, quod quum te conspiceremus tantum non ea esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in guttur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verum posteaquam cessassemus, donec eo iã adacto atq; exto, trahi iam ac vi duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri posset, frustra adesse nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possint) quo minus peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quámque nullum habeat exitum: non intus mediis in sinibus inuolutus, sed foris

atq

ἢ τῶν ἐς τὸ ἐμπαλιμ ἕ σκόλο
πες ἀναστροφῶν, ἢ τ πριάνης,
τὰς ἀκμὰς ἐς τὰς χάρας λα-
βὼν, καὶ πρὸς τὸν γνάθον πε-
φυσημένῳ ἀκριβῶς, λῖν
μὲ πάνυ ὀξία, μηδ' ἄφυλα,
μὲδ' ἀπαρὰ ἴν τοῖς πρόσμα-
σι φάσγανα βιαίως σπᾶσθαι καὶ
ἀμάχας, ἀντιπαμδανόμενα,
ἡμᾶς δ' ἐν τοῖς δειλοῖς, καὶ ὀλί-
γοις κἀνάγραφοι, σων-
τὴν παρανομίας θαῤῥῶν, ἐπι
χάρτῃ τῇ ἄγρᾳ, ἀ θηλὺς, κατά-
πιν ὁ λάρος, ὅλον σπεῖραν τὸν
δίκταρ. ἐμβιάσασθαι δ' ὁ πᾶς
λέγ, τὸ μὲν ὅλον ἴσως δλιά
σι, πλὴν ἀπ' ἔγε πρὸ τῶν
φιλοσόφων ὑμῶν μόνων,
ἀλλ' ὑτέροι σπεδασθῆναι τὸν
προαίρεσιν προσήκοντα ἐν ᾧ
βίῳ, ἁπλᾶ καὶ περιγράμμα-
τισθῶν, καὶ ῥητόρων καὶ μουσι-
κῶν, καὶ ὅλων τ ἐπὶ παιδείᾳ
σπουδάναι, καὶ μισθοφορᾶν ἀπ-
ξιωμένων. λοιπὸν δ' ὡς, ἐπέ-
πεμψ δ' ὧν, καὶ ὁμοίων τ ξυμ
βαινόντων ἅπασι, δῆλον ὡς
ἐπιξαίρεσθαι μὲν, ἀσχίνη δ' τὰ
αὐτὰ δ' ὄντα γίγνεσθαι τοῖς φι-

atq; per otium antè contem-
plator, vnci æris aculeũ, re-
flexã hami aciem, ac triden-
tis cuſpides manu tentãs ma-
læq; admotas f *experiens.*
Quod niſi vehementer acu-
ta, niſi ſic illigantia, vt effu-
giendi nulla ſit facultas, niſi
dira vulnera factura videan
tur, acriter trahẽtia, & inex
plicabiliter retinentia: nos
quidem inter formidoloſos,
atq; ob id etiam pauperes fa
melicoſq; adſcribito: ipſe ve
rò ſumpta fiducia, venatum
iſtum, ſi videtur, aggreditor,
& Lari in morẽ totam eſcam
hiatu deglutiens. Atq; in ve-
niuerſum quidem forſitan
tua cauſa omnis hic ſermo
dicetur: h *quanquã nõ ſolùm*
de vobis philoſophis, aut his
quicunque vitæ inſtitutum
ſibi delegerunt cum virtutis
ſtudio coniunctius, verume-
tiam de grammaticis, rheto-
ricis, muſicis, breuiter de om
nibus, q̃ in doctrinæ profeſ-
ſione verſari, quæſtumq; fa-
cere propoſuerũt. Cæterùm quum omnia ſint inter iſtos com-
munia, eademq; prorſus accidant omnibus palàm eſt, philo-

λοφροῦσιν, ἀ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῖνθ, καὶ μᾶλλον αὐτὸς συμφέρον οἱ μισθοδότας ἄγειν. ὃ, τιδ' ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτὸς ἐπιδῶν ἐξουσίας, τότε τὴν αἰτίαν μᾶλλον μὲν οἱ ποιοῦντες αὐτοί, ἔπειτα δ' οἱ συμφέροντες αὐτὰ, λήψεσθαι ἔχειν. ἐγὼ δ' ἀναγκαῖον, ἀ μὲν ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμον τί δεῖ τὸς μόνους τοῦ ἄλλους παιδεύειν, οἷον γυμνασιάρχους, ἢ ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινὸς αὐτόθεν ἀνθρώπους, ὅτι ἀφροσύνην ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (δεῖ γὰρ ἂν παιδεῦσαι) ὅτι μὴν αὐτιδοῦναι καλῶς ἔχει, μὴ ἀγλαπομένους τῶν μισθωτῶν, ἀ καὶ πάνυ πολλὰ ὑποβείξοινθ' ἂν αὐτῶν: ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ ἐν ἀγάξιοι τῆς τοιούτης ὀφειλῆς. ἄμωσ τε δεῖ

losophorum conditione vile esse à reliquis eximiam, nihil hoc illis turpius ista contingere, quum sint cum aliis communia, si ij qui conducunt, non aliis præmijs eos quàm reliquos dignos iudicent, nihiloq; magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis series aperiet, eius culpam potissimùm in istos conferre par est, qui eiusmodi faciunt: deinde in eos qui talia sustinent. Ego verò cum pari non debeo, ut forte veritas & libertas in commemorando reprehensionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæstricos quospiam, aut adulatores imperitos, sordidoq; animo ac suopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæ pretiũ quidem fuerit ab eiusmodi sordidis victu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rursum æquum sit illis vitio vertere, quòd non relinquant suos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. sunt enim ad eam vitæ rationem accommodati facilióq;, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeam quidem

ὑπηρέτην ἄν τι ἄλλο, πρὸς ὃ, τι χὰ ἐκπονήσας αὐτὸς, παρέχειν αὐτὸς ὠφελοῖς, ἀπ' ἐλεύθερος αὐτῶν ἀφεῖλε τοῦτο, ἀτυχοῖ αὐτίκα, καὶ ἀργοὶ, καὶ πονηροὶ εἰσιν. ἐκὼν οὖν ὅτ' αὐτοὶ δοῦλοι πάσχοιεν ἄν, ὅτ' ἐκείνοι ὑβρεισαὶ δοκοῖεν, ἐκ τὰ ἀμίδα, φασὶν, ἐπουρεῖν. ἐκὶ γὰρ τοι τῷ βίῳ παρίσης ἀρχῆς παρερχόμεθα ἐς τὰς οἰκίας, καὶ ἀνέχεσθαι καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γινόμενα. περὶ δ' ὧν προέκειν τῶν πικαιδαιμόνων, ἄξιον ἀγανακτεῖν, καὶ παρέδωκε, ὡς ἐνὶ μάλιστα μὲν τέχνῃ αὐτὸς, καὶ πρὸς ἕκαστα θεῖαν ἀφαιρέσθαι. δοκῶ δὲ μοι καλῶς ἂν ποιεῖν, ἃ τὰς αἰτίας, ἀφ' ὧν ἐκὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνται τινες, παραστήσας, δείξαι ὡς πάντα δικαίως, ἀλ' ἀναγκαίας. ὅτου δ' ἂν αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προσήκοι τε, καὶ πρώτη ὑπόθεσις τῆς ἀθλιοδιαίτου. οἱ μὲν δὴ πολλοὶ τῶν πενίαν, τὴ

quidem aliud quippiam ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeò vt si quis eam vitam illis adimat, ignaui illicò, consilijq; in opes, desidiosi atq; inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellã immo minxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt sese in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine, de quibus instituerã loqui, meritò indignandum, & emendandúmq; vt quã maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc vitæ genus cõferunt, eas causas excussero, parumq; idoneas atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suã sponte seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

ἀλλὰ τὰς ἀναγκαίας χρείας προβιβάσοι, ἱκανὸν ἡγοῦντο πρόκλυσμα, ἴουλα προβιβάσῃ δ' πρὸς τὸν βίον τοῦτον αὐτομολῆσαι· καὶ ἀπρεπὲς αὐτοῖς νομίζουσιν, ἂν ἐγγύς πως ἄξιον ποιῆσαι, τὸ παραιτήσασθαι τὸν ἐκ τοῦ βίου πλοῦν φεύγειν ἐπιτρέπειν. ἅτε δὲ θυμοειδὴς πρόκλησις, καὶ πονηρὸν, Πᾶς δ' ἀνὴρ πρὸς ἀνδρὸς μάχεται, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται ὑπὲρ τῆς πενίας οἱ ἀγαθοὶ τῶν ποιητῶν ἐξωλισθάνουσιν· ἐγὼ δ', εἴ μὴ ἑώρων αὐτὸς φυλίου τινὰ ὡς ἀληθῶς τῆς πενίας ἐπειλημμένους ἐκ τῶν ἰδίων ξυμφορῶν ἐκ ἂν ὑπὲρ τῆς ἀγαθείας ἐμπροσθομένου πρὸς αὐτὸς, ἐπεὶ δ' (ὡς ὁ καλός μου ῥήτωρ ἔφη) τοῖς τῶν νοσούντων σιτίσις ἐοικότα λαμβάνουσι, τίς ἔτι μηχανὴ, μὴ ὄχλοι καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βεβουλεῦσθαι δοκῶν αὐτὸς, ἀεὶ μὴ ὁμοίας αὐτοῖς τῆς ἀσθενείας τοῦ βίου πενίας

rerum neceſſariarum inopiam proponunt, atque eam umbram ſatis idoneam eſtimant, qua ſuum factum prætexat, quòd ultrò ad eam vitam acceſſerint: ac ſibi ſufficere credunt, quam aiunt ſe quiddam ignoſcendum facere, qui id quod eſt in vita moleſtiſſimum, nempe paupertatem, ſtudeant effugere. Poſtea [l] in promptu Theognis, atq; illud plurimum in ore.[m] Nã quemcunq; virum paupertas enecat. & ſi quæ alia terricula abiectiſſimi quique Poëtæ de paupertate prodiderunt. [n] Equidé ſi viderè ex huiuſmodi conuictu paupertatis effugiũ aliquod vtrè contingere, non admodum anxiè cum eis de vehementer amplectenda libertate diſceptarem, At poſtea quam eiuſmodi quædam accipiunt, cuiuſmodi ſunt ægrotantium alimenta (quemadmodũ egregius ille dixit orator) qui queant effugere, quò minus in hoc ipſum parũ rectè ſibi conſuluiſſe videantur, nimirum ſemper illis manente eodem vitæ illius argumento?

Semper

πενία δὲ ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθετον οὐδέν, οὐδὲ σκεπτὸν εἰς φυλακήν. ἀλλὰ τὸ δοθὲν, ἢ μὴ δοθῇ, ἢ μὴ ἀρέσαι ἀπολῆται, πᾶν ἀναλίσκεται, καὶ ἡ χρεία ἐνδεῶς ἔχει παντελείας, καὶ ὅσα ἔχει, μὴ διαστάσας τινὰς ἀφορμὰς ἐπιτηδείας, εἰ πάλιν πενίαν τηρῆσαι, παραδοθῆσαι μόνον αὐτῇ, ἀπ' αὐτίκα ἐλαττούμενα. ἢ μὴν γε τοιούτου, ἢ ἐς βαθυπλούτου κτήσεως ῥιπτεῖν δεῖ, ὦ Θέογνι, καὶ πειρᾶσθαι, ὡς φῂς, κατὰ πλοῦτον. ἆ δ' ἴσως τις διὰ πενίαν, ἢ ἀσθένειαν ἢ ἀπορίαν ἀποθέσθαι τὸν ὄγκον, οἷα πενίαν ἀποφυγόντα, ἐκ οἷου δὲ καὶ τοῦτο ἐκ βαθέος κόσμου ἐξαιρεῖσθαι. ἄλλοι δὲ πενίαν μὴ φοβηθῶσιν ἐκ βαθέος φόβου βλέπειν, ἢ καταπλαγῶσί φασιν, ἐ ἰσάζειν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως νομίζειν, ἐκποδίζειν τὰ ἄλγεα, τὸ δὲ (πεπονθέναι πένητας γὰρ αὐτοὺς τὰ σώματα, ἢ τὸ γήρως, [illegible] νόσων) ἐπὶ τῷ δὲ ῥᾳδίῳ οὔσῃ,

Semper enim manet pauper-tas, semper accipiẽdi neceſſi-tas: nihil quod ſeponatur, ni-hil ſupereſt quod reſeruetur: verũ quicquid datũ fuerit, ve-detur, vt vniuerſum etiã ca-piatur, prorſus omne inſumi-tur, ita tamẽ, vt ne id quidem in vſus ſufficiat. ○ Rectius au-tem futurũ fuerat, ſi nequaq; ęauſas eiuſmodi cõminuſcere-tur, quæ paupertatẽ ſeruãt a-luntq;, atq; eatenus duntaxat opitulantur, verũ quæ illam tandẽ aliquando tollant. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, quũ diceres eam in altum mare, ac præruptis de-ſcopulis præcipitẽ dari opor-tere. Quòd ſi quis ſemp pau-per, ſemper egens, cũ ſemper mercede conductus mereat, hoc ipſo ſeſe arbitretur auſu-giſſe paupertatẽ: non videt quũ fieri poſſit, quò minus hic ipſe ſeſe fallere videatur. ● Rurſum alij negãt ſeſe pau-pertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum in morem poſſint ſuo labore ſuaq; induſtria ſibi victum ſuppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbis: eoq; ad eam vitam

τὴν μισθοφορὰν, ἁπλοῦν καὶ
νεν. φέρ' οὖν ἴδωμεν ἀ ἀληθῆ
λέγουσι, καὶ ἀ ἐν ζόφῳ πάν-
τως ἐπίστευται αὐτοῖς τὰ διδόμε-
να, μὴ ποθὲν, μὴ δ' παλαι
τῶν ἄλλων πονοῦσαι. ἴσως
γὰρ ἂν ἐπιποίτα ἂν ταύτης,
μὴ πονήσασα μὴ δ' καμόν-
τα, ἕτοιμον ἀργύριον λαμ
βάν. τόδε δὴ καὶ ἐμοὶ δο-
κεῖ ἀξίαν ἀδικίαν ζῆν,
τοῦτο πονοῦσι, καὶ λάμπει
σιν ἐν τοῖς συμποσίοις. ὅτι
πάσου ἐστιν, καὶ ἐπὶ
ζῦτο μάλιστ τῆς ὑγιείας δεῖ
σθαι, μυρίων ὄντων ὅσα μὴ
ρα τῶν ἐπιτριβόντων τὸ σῶ
μα, καὶ πρὸς ἐπιχείρη ἀπό-
γνωσιν καταπονοῦντων. νῦν
δ' ἐκεῖ ἐν ᾧ προσή
κοντι καιρῷ, ἐπειδὰν καὶ τὰς
ἄλλας αὐτῶν δυσχερείας ἐπι-
βιῶσιν. τὸ δ' νῦν ἄλυε, ἐπει-
νὸν δὲ ἐπόδυσε, ἵνα οὐδ' αἱ
δὲ ταύτην λέγοιεν αὐτὸς
ἀποδιδοῦσι τὴν πρόφα
σιν, ἀληθεύοιεν ἄν, λοιπὸν
δὲ

mercenariam, facilè videlicet atque commodam consequi. Age igitur, inspiciamus vera prædicēt, & num ea quæ dantur, ex facili illis suppetant, ac non multò, neq; adeò maiore labore constet, quàm vulgo suus victus. Nā id quidem etiam votis expetendum, vti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argētum accipiat. Verùm quàm hæc absint à vero, istud profectò ne dignum est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorū in eiusmodi conuictibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem ad id par sit, quippe quum quotidie sexcenta nō desint negocia, quæ corpus conficiant, adq; extremam vsque defectionem delassent. Verū hæc suo loco dicemus, quū etiam reliquas illorum incommoditates commorabimur. Nūc in præsentia satis erit ostendere, qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne istos quidem vera dicere. Supereſt iam vt eam causam referamus, quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe

ἀναπείθουσι μὲν, ἵνα τὰς ἡδονὰς αὐτῶν αὐξόμενον, ἐφόδῳ ἴσχωσι μὴ τῶν πονηρῶν ἀπέχεσθαι, ἰσοῦσθαι αὐτοὺς ἐς τὰς οἰκίας, καταμανθάνουσι μὲν τὸ πλῆθος τοῦ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐκπλήττονται δ' ἐπὶ τοῖς δώροις, καὶ τῇ ἄλλῃ φορᾷ, ἀλλὰ ἐφιέσθαι δ' ἤδη αὐτίκα χαλεπῶς ἀφίστασθαι ἐπιμείνοντες, ἐπὶ τὰ τοιχωρύχια. ταῦτα δὲ ἐκείνοις, καὶ δούλους ἀντὶ ἐλευθέρων λίθους, οὐχ ἃ τῶν ἀναγκαίων χάριν, ἵνα ἔχωσιν, ἀλλ' ἃ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμίᾳ, καὶ ἃ τῶν πονηρῶν καὶ παντοδαπῶν ἐκείνων ἕνεκα. τοιγαροῦν ὅσοι ἀνόητοι αὐτοῖς, καὶ παρὰ δὲ μέρος ἐρασταὶ ἐλήλυθέ τινες, καὶ φίλοις ἐφήμοις, καρπώσασθαι βουλόμενοι ἀφροδισίων ὀπώραν, ἵνα δὴ ἐφαδύνοντα τῶν τῆς παιδόφθορος, ἀπολαύσωσι δὲ τῶν παιδικῶν, ἀλλ' οὐδὲ μίξεως φιλήματος ἔχουσι μεταδιδόντα. ἴσασι γὰρ ὡς τοῖς τυχοῦσι καὶ διὰ λαμπρὸν ἕρωτος χρωσομένοις.

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis spebus incitatos, vltrò inuadere familias diuitum, auri argenti quę vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi viderentur ob copiam, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adducunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum vsus, quem prætendebant: sed rerum non necessarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. Enimuerò quemadmodum miseros istos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter duo eunt, lactantq;, videlicet quò iugiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: cæterùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligũt enim, copia facta dissoluẽdum amorem.

τοῦτο οὖν ἀποκλείουσι, καὶ φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα; ἐπ' ἐλπίδι ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχουσι. λυσιτελεῖ γὰρ, μὴ ἀστὲρ ἡ ἀπόλαυσις ἅπαξ γένηται τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, μηδὲν ἄρα σπουδῆς ἀπολῖται). προσποιοῦσιν δέ; καὶ ὑπισχνοῦνται, καὶ ὀμνύουσι, καὶ χαλεπαίνουσι, καὶ ἐπιμελήσονται πολυτιμῶν. ἐπὶ τέλει δ' ἄρα γηράσαντες, ἕξουσι γνώμην, μὴ οὗτος ἦρξε, κἀκεῖνος μεταδιδόναι πέπρακται δ' οὖν ἀπολῖς ἑνὶ ἄπαντι τῷ βίῳ; πόρρω δ' ἐπιδὸς. τὸ μὴ δι' ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ὑπομένειν, ἀνάνδρους ὑπαίνιον, ἅμα δὲ συγγνώμην, ἔστιν ἡδονῆ χαίρειν, καὶ τοῦτο ἐξ ἀναγκαίου θρασύνειν, ὅπως μὴ ἐξ αὐτοῦ, καί τοι σχολῇ γε ὄντος, καὶ ἀνθαποδῶσι, ἀποδόσθαι δοκῇ τοῦτο ἑαυτόν· πολὺ γὰρ ἀδίκημα ἡ ἐκ τῆς ἀνελευθερίας ἡδονή. ὅμως δ' ἂν ἐχέτω τινὰ συγγνώμην ἀπολῖς, ἀ ἐπιτυγχάνοιεν. τὸ

id igitur ne fiat, praecaueritq; diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioquì spe semper retinent amantem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amantémq; abse alienet. Proinde semper arrident, pollicenturq;, semper facturi sunt, semperque gratificaturi: semperq; ingentium sumptuũ rationem habituri: donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq; iam preterierit aetas, huic ad amandũ, illi ad dãdum: atq; ita omni vita nihil illis paratum est vltra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ fortasse nõ vsqueadeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq; consectetur, quò possit ea potiri: quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum: propterea quod voluptas quae ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis sit, si modò consequantur.

Verum-

τ Verumenimuerò ob solam voluptatis spem multas perferre molestias, equidem & deridiculũ arbitror & stultum, maximè quum videant labores certos esse, manifestos, & inuitabiles: porrò illud quod speratur, quod quidem nihil aliud tandem est quàm voluptas, ne tam lõgo quidem tempore contigisse, præterea à quẽ nec verisimile videri vt cõtingat aliquãdo, si quis modò rem recta reputet via. At u Vlysis quidem socij, dulci quadã gustata loto, reliqua negligebant, & præsenti voluptate deliniti, hanc sitã contẽnebant, vt nõ prorsus cum ratione pugnarit in illis honestatis obliuio: nimirum animum voluptatis illius sensu occupato. Verùm si quis famelicus alij cuipiam loto sese ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti assistat, idq; solã ob spem, quòd credat fore ut & ipsi aliquãdo degustandum lotum porrigat: assistat inquam ad hunc modum, recti atque honesti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planeq; verberibus quibusdam Homericis dignum.

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἐφ' ἃ μάλιστα αὐτοὺς φέροντες ἐπὶ φίλτρον τοῖς πολίοις χεῖδον πρὸς ὅ, τι ἂν ἐθέλωσι, ταῦτά ἐστιν, ἃ ἔστι γνῶναι τούτων. πολλὰ, ἃ μὲ κἀκείνων τις μιμεῖσθαι ἀξιώσει, τῶν νῦν μόνην τὴν δόξαν ἐπαρόμενον τοῦ ξυνεῖναι δυναστίδας τε καὶ πλουσίοις ἀνδράσιν. καὶ γὰρ ἐμοὶ καὶ τοῦτο πανδαισίαν, καὶ ἐκεῖνο τὰς πομπὰς νομίζουσιν. ὡς ἔγωγε τοὐμὲν ἴδιον, οὐδὲ βασιλεῖ ὦ μεγάλε αὐτὸ μόνον σωφρονεῖν, καὶ σωφρονοῦντα ὁρᾶσθαι, μεγάλην χρυσὸν ἀποδιδόντων τῆς ξυνουσίας, δεξαίμην ἄν. τοιαῦτα δ' αὐτοῖς τῆς ἀναθέσεως οὔσης, φέρε ἤδη πρὸς ἡμᾶς ἀναλογισώμεθα, οἷα μὲν πρὸ τῆς ἀναθέσεως τυγχάνουσιν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες πάσχουσιν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, ἤ τις αὐτοῖς ἐκ τούτων ἀφορμὴ ἢ φάμαζος γίγνεται. ἔστι γὰρ δὴ καὶ ταῦτ' ἐνια,

Ergo quæ istos ad diuitum cõuiciũm adducunt, & quibus impulsi sese illis dedent, ad quodcunq; lubitum fuerit vtendos, hæc sunt, quæ his fermè similima. Nisi x *Nisi si quis & illos commemorandos esse iudicet, quos hæc vna res ad id commouet, quòd gloriosum arbitrantur cum illustribus atque opulentis viris habere consuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum, supra quàm plebem esse existiment. Nam ego quidẽ, quod ad me proprie attinet, rectus âvrum vel Y cum Persarum rege conuiuere duntaxat, conuiciorumque videri, si nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque causa eius vitæ suscipiendæ sic illis habeat, age iam consideremus apud nosmetipsos, primum cuiusmodi sint illis perferenda priusquam obtineant:* z *deinde, cuiusmodi in ipsa iam vita constituti patiantur: postremò, quæ tandem catastrophe, quis fabulæ exitus illis contingat. Neque enim illud dicere possint,*

hæc

ὀκνῶ δὲ τὴν γυναῖκα ταῦτα, ἴσως
ἀπειθῆ, ἢ γυναῖ ἀνδρὶ ἐπὶ τῷ
πλουτεῖν, ἀλλὰ ἐναντία δεῖ μάλιστα, ἵ
τε σοι πάρεστιν τὸ πρᾶγμα
μᾶλλον, ἐκ γυναικὸς δὲ ἢ ἀνδρὸς
φοβεῖσθαι, σωφρονεῖν δὲ ἐν ἅπασιν
ἴσως, ἴσθι δὲ ἐξαπατῶσα,
γυναῖκα ἀλλήλους, ἢ ἐρασθεῖσαν
καλοῦ καὶ ἀνεπιτήδειον ἀν-
δρὸς, ἢ ἐξαπατᾶν δουλεύσασα ἀπὸ
ὑφαιρεῖ χαλκᾶς συνέσεως, ἢ
ἀναπείσασα λέγειν τὰ δόξαν
τα, ἢ μᾶλλον πάντα τὰ
ῥήματα πειθόμενον. ἢ μᾶλλ
ἂν ἴδοις ἐκεῖ τὸ ἀνάγκαιο
ον ἀνδρῶν ἐπιμελούμε
νῃ, ἢ ὅτι τὸ ὑποκαθήμε
νον ἔξωθεν, ἐκ ἱμάτια ἀρῶ
σιν, ἢ ὑπὲρ ἀνθρώπου, ἐκ
μὲν ἀνάγκης, μὲ δι ὑποκρίσεις
βουλόμενον, καὶ φιλοῦντας
ἔνιοι, μᾶλλον δὲ ἐχθρῶν,
ἐκ τῶν οἰκετῶν προσδόκω
σαν, καὶ ἴσως τινα ποιοῦσιν
ἀναπηδῆσαι, ἢ δι οὐδ προσ-
βλέπει ποιῶν ἐξῆς ἀμφιῶν.
ἢν δὲ ποτε ἢ τὰ ἄκρα πρά-
ξῃς, ἢ ἴδῃ σε, καὶ προσκαλέ-
σαι ἄριστόν τι, ἢν ἔχῃς τύχῃ.

hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facilè, neq; ad id multo opus esse labore: A sat esse si velis modò, postea reliqua oĩa facilia fore facilia. Imò necesse est vt B primùm dies sursum ac deorsum cursites, manè excitatus assiduè foríb. obuerseris, vt perdures quũ protruderis, quũ excluderis, quũ improbus interdũ atq; importunus videris, cùm imitatori malè Syrissanti, ac nomẽclatori Libyco subijceris, quũq; nominis tui memoriã mercede redimere cogeris. Quinetiã vestitus tibi est apparãdus supra tuæ rei facultatẽ, pro dignitate eius cuius cõmictũ ambis: deligẽdus color quo ille potissimũ gaudeat, vti ne discrepes, néve oculos illius offendas. C Postremò vti gnauiter affectãre necesse est, vel antecedas portiũ, à famulis protrusus, aut velut põpã quãdã exples, aut ille interim cõplures iam dies nõ aspicit quẽquã. Quòd si quã res tibi felicissimè verterit, si te respexerit, si accesserit, dixerit q, quicquid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit: tum

τότε δὲ τότε πολλὰς μὲν ἐφ' ἱδρῶτος, ἀφρῷ δὲ διὸ ἴλιγγος, καὶ ῥόμβος ἄκαιρος, καὶ γέλωτας τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀποείᾳ. καὶ πολλάκις ἀπορεῖναδὴ δίω ἐγώ, τίς ἰῶ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια νῆας ἴσαμ αὐτοῖς, λέγας. τοῦτο οἱ μὲν χρυσοῦ ἀφθονίαν, οἱ δὲ ζωμῶν ἁδονάς, οἱ δὲ κακοήθους ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ἀκριβαλιζάτης παραβὰς τὴν πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπεῖδ θὼ καλαδικάσας σεαυτῷ πολλὴν τὴν ἀπόγνωσιν, ἐπαδὰν δὲ πολλὰς μὲν ἀϋπνους νύκτας ἀυσοις, ἡμέρας δ' ἀμιάτους ἄγρυπνος, οὐ μὰ Δία τῆς Ἑλένης ἕνεκα, ἢ τῆ Πριάμου Περγάμων, ἀλλὰ τῶν ἐκπεσουμένων πέντε ὀβολῶν, τύχῃς δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ σωσάντος, ἐξέτασις τοίνυν τοῦτο ἔσται, εἰ οἶσθα τὰ μαθήματα. καὶ ὃς μὲν πλουσίῳ ἀνδρὶ οὐκ ἀκούσῃς, ἐπαινουμένῳ καὶ εὐδαιμονιζομένῳ·

tum denique, tum plurimus fudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua trepidatio, tum famæ eorum qui adsunt hæsitatiam tuam ac perplexitatem ridentium. Quæ quidem non rarò accidit, vt quum oportuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illis fuisse respondeas. Atque ii si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciitiã. Ità fit, vt tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas vt tantam animi tui imbecillitatẽ ipse condẽnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidẽ Helenæ gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio:

D iam illud restat, vt exploreris, excutiarisq; num literas noueris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse prædicatur.

Cæterum

τὰ δὲ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγωνίζῃ, καὶ ὑπὲρ ἅπαντος τοῦ βίου τὸ τε προκεῖσθαι λοιπὸν πᾶσιν ἀγῶνα ὑπὲρ ἀκοτος τὸ μὲν δοκεῖν ἄπρακτος ἀφθλιώσας πρὸς τῆς πατρίδος ἀφανισθῆναι, καὶ δόξαις ἂν ἀδόκιμος. ἀνάγκη δοκεῖν, εἰ μὴ μέγα διαφθλιῶσαι δόξει, τοῖς μὴ ἀντιξιζαζομένοις φθονεῖσθαι (τιθῆ γὰρ καὶ ἄλλους ἂν τις ἀντιποιουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα εὐδοκιμοῦντα ἁρπάζειν νομίζοντα, φοβούμενος δὲ, μὴ ἐπιζήτητα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἃ μὲν ἐκφαυλίζοιτι τῶν λεγομένων, ἀφαιρούμενον, ἃ δὲ μανθάνων ἀκούῃ, γιγνόμενα, καὶ ὥσπερ λαθισάμενον. ἀκοὸς δὲ νομοῦντι ἂν τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντὶ σοῦ τιθέμενους. ὧν ἱκανῶς, ὅσπερ ἐκλόχης τοξεύων, λίαν ἂν ἐννόησον ἄνδρα ἐν βαθεῖ πάγνῃ, καὶ πολλῷ τῷ κόμῃ ἐξιταζόμενον, ἃ τι οἰδεν ἀφέλιμον, καὶ τοῖς μὲν δοκοῦντα ἀδύνατα, τοῖς δὲ μὴ, μέσῳ

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortunæ tum certamen esse paratum: propterea quòd tibi venit in mentem, id quo meritò, futurum vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dũ inuides iis qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint cõpetitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantẽ, ac miserè de illius vultu pendentẽ, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, perîsti. Sin arridẽs auscultat, bilarescis, & spe bona fultus consistis. Porrò consentaneũ est, & esse non paucos qui tibi aduersentur. atque alios in tuũ locum velint inducere. Horũ vnusquisq; clanculũ velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud considera, quale sit, vtrũ promissa barba, cana coma, examinari num quid bonæ rei didicerit: & alijs quidem didicisse videri, alijs secus.

Superior

μὸς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ, καὶ πολυπραγμονῆται σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος. κἂν μέν τις ἢ πολίτης ὑπὸ φθόνου, ἢ γέτων ἐκ τινος ἐντελὴς αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀναπεύσεται σε ἅπτεσθαι μοιχοῦ, ἢ παιδεραστοῦ, τοῦτ' ἐκεῖνο ἐκ τῶν Διὸς ἤκουσον ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξῆς ἐπαινῶσιν, ὅτου πλοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ δόκησις κασμένοι, χὴ τοίνυν πομπὴ ἐντυχεῖσαι, μὴ μυδρὸν ὅλως ἐσαυτιοῦσθαι: μόνως γὰρ ἂν ὅτω κρᾶσαι. ἴσθι, μὴ δὴ ἐντύχηταί σοι πάντα ἐκ τύχης μείζονος· αὐτός τι γὰρ ἐπέθηκε τοὺς λόγους, μὴ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, μὴ οἷς μάλιστα πιστεύεις τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἀπίστως ψαν. ἔτι δὲ μὴ ἃ γνωὺ βούλεται, ἐκ ἀνεπιγνώστως δὲ ὁ ἐπίτροπος, ὅτι ὁ οἰκονόμος· ἐδέτις ἐμέμψατό σε ἐκ βίου, ἀπὸ πάντα ἅπλω, καὶ πανταχόθεν ἄσια τὰ ἱερά. κεκράτηκας ὃν, ὦ μακάριε, μὴ ἔσπασαι τὰ Ὀλύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἄληφας,

Superior interim vita, & omnis antecacta ætas tua curiosiùs disquiritur. F *Quòd si quis aut ciuis inuidia, aut vicinus leuis quapiã de causa prouocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastẽ: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redempti videbuntur. Nam admodũ omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: alioquin quam obtinueris.* G *Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserũt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quibuſq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vult etiam vxor. Non refragatur domus præfectius, neq; item dispensator. Nemo tuam insimulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympiq. Quin Babylonem magis*

ἔλαφας, ἢ τὴν Σάρδεων ἐκ-
πέπτωκας καὶ ἔλαβες. καὶ ἕ-
ξεις τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας,
καὶ ἀμέλγας ἐρίθων γάλα.
δῶ δέ σοι ἐντεῦθεν τοσοῦτον
πόνον, μηκέτι ἀλλᾶ γενέ-
σθαι τοιαῦτα, ἵνα μὴ φύλλα
σοι μόνον ὁ στέφανος ᾖ, καὶ
τόν τι μισθὸν οὐκ ἀναλα-
φρόντιστον ἐωθῶσι, καὶ ὃν
τοῦ ψωμοῦ ἕνεκα χρεὼν ἀπο-
μόνοις ἐκδίδοσθαι, καὶ τοῖς
ἄλλοις τιμὴν ὑπὲρ ὧν πο-
νοῦσι πάρεχε, πόνον δὲ ἐ-
κόπου, καὶ πολλοῦ, καὶ ἱδρῶτος,
καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναπιμπλᾶ-
σθαι, καὶ τοῦδὲ τὸ τῆς ὑπ-
νῆς, ἐκτείνασθαι τὸ πόδ' κα-
θάπερ μόνα ἐᾶνα πράττον-
τα, ἢ ἵνα τοῖς ἀρχῇ πα-
ραλύσεως, καὶ ἢ ἵνα μὴ
ᾖ, ἐμοὶ μὲν οὖτος, ὦ Τιμό-
κλεις, καὶ οὐδὲν ἂν ἐῶ μέγα
κακὸν, ἀποκύψαντα φέρειν
τὸν ζυγὸν, ἀκαρῆ τι καὶ
ἄφορον, καὶ τὸ μέγιστον, ἐν
νήπιον ὄντα: ἀπὸ πολ-
λῶν, μᾶλλον δὲ τῶν παντὸς λέ-
γω. μυεῖα

magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis H. *Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam satis par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea duntaxat sit, simul vt merces haudquaquã contemnenda præstituatur, eáq; commodè ad vsum citrà negocium persoluatur, vtq; reliquus itẽ honos tibi præter ministrorum vulgus supeditetur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursationibus, à vigilijs, in otium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorũ gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurũ, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, &*

portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. *Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.*

μυεία γὰρ ἂν ἀρόρῃ, τὰ ἐκ παντὸς ἀνδρὶ, ὃν οὐτᾶς ἅδη τοῖς συνοῦσιν γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀπέων, ἤ τις ἂν αὐτὰ ὑπομεῖναι λύσειε, παιδαρίῳ ἐκφρόνι ἐπάχιστον ὁμιλικὸς, ἄρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου λόγου, ἵν' δοκῇ, ὅ σε ἀκὸς λαμνίσασθαι τὰ πρωτίλλα τῆς μικρούσης ξυνουσίας. ἰνδὸς οὖν πρόσεσι παραγίνεταί τις ἔκφρων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἷος αὐτὸς, ὃν χρὴ πρότερον ἵλεων ποιήσασθαι, παραβύσασθαι τὰ δεῦρα, ὡς μὴ ἀδήξῃ ἔνια δοκῶν, τοὐλάχιστον ὠνὴν ἓξ δραχμάς. ὁ δὲ ἀκοιφάμενος, μὴ ἄπαγε, παρὰ σοῦ δὲ ἐγώ; καὶ Ἡράκλεες, μὴ γένοιτο τοιοῦτον, τίλλ' ἐπάθω, μὴ ἄπασί σοι πλατὺ ἐγχανάν. σὺ δ' ἰοδῦτα καθαρὰν πρόσχυσάμενος, καὶ σκευαστὸν κοσμιώτατα σχηματίσας, λυσάμενος ἥκεις, δεδιὼς μὲν πρὸ τῶν ἄλλων ἀφίκοιο, ἀκαρό-

Siquidem in medijs ipsis id genus conuictibus sexcenta res accidunt viro ingenuo nequiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum.

1 *Primùm igitur adest tibi quispiam quì te iubeat ad conuiuium accedere, famulus nō incomis: qui ubi priùs placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmis. At ille Accissans, seq; quum maximè cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Egone quicquam abs te? Addit ille: Absit, dij prohibeāt. Tandem flectitur atque obtemperat ac discedit, te latè diducto victu subsannās. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimèque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior alijs adueniat: nam id inurbanum: quemadmodum postrea*

ἀπρέπειαν γάρ· ὕστερον καὶ τὸ ὕστερον ἄκαιρον, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, δεικνύθας, πῶς σε πάνυ ἐντίμως ὑπέδεξατο. καὶ παραλαβών τις κατάκλιτον μικρὸν ἀπὸ τοῦ πλουσίου, μετὰ δύο ἢ τριῶν τῶν παλαιῶν φίλων, οὐ δ' ἄκρου τοῦ δείπνου παρελθών, πάντα τεθαύμακας. καὶ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν προσφερομένων μετὰ τοῦ· ἆ. ἴσως γάρ σοι καὶ ἄγνωτα πάντα, καὶ ἔτι οἷα κεῖται ἐς τὴν ἀρβύλιδα, καὶ τῶν παρόντων ἕκαστος ὅ, τι πράξας ὑπηρέτησεν. οὐδ' ἂν ὑμεῖς ὦ πλουσία τοῦτο, ἀλλὰ καὶ προεῖπέ τισι τῶν οἰκετῶν ὑπομονῆν, ἕως ἂν τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὸν γυμνάσιον, ἢ πομπάσας τις ἐπανέλθῃς ἀποδιψήσας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ὑπεστιβασμένον, ἐς πλὴν ἀπαρίαν τῶν ἡμείνων ἀποκαθίζουσι, τιμίως ποιούμενοι τὸ μὴ παρ' ἄκρῳ πρότερόν σε ἀναπαυσάμενον

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipium. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos ferme veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, præterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res cura non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, decidere clanculùm.

conflictantes te nunquam antea apud alium quempiam

ἀνδπαννύναι, καὶ τὸ καινὸν ἔναί σοι τὸ χερόμακτρον τιθέμενον. ὥσπερ οὖν ἀκὸς, ἴσθιαν τι ἀνάγκη ὑπ' ἀρείας, καὶ μήτι διψῶντα πιεῖν ἀτερ τολμᾷν, μὴ δόξῃς οἰνόφλυξ τις ἔναι, μήτι τῶν ὄψων παρατιθέντων ποικίλων, πρός τινα τάξιν ἐσκευασμένων, ἀδύναι ἐφ' ὅ, τι πρῶτον ἢ δεύτερον τὴν χεῖρα ἐνίγκῃς. ἀποβλέπειν ὄν ἐς τὸ πλησίον δικόσ, καλλάνον ζηλῶν, καὶ μανθάνειν τὸ δέπνε τὴν ἀκολουθίαν. τὰ δ' ἄλλα ποικίλ ἄ, μὴ θορύβε πλέως τὴν ψυχὴν, πρὸς ἔκαστα τῶν προφερομένων ἐκπεπλαγμένος. καὶ ἄρτι μὲν ἐυδαιμονίζεις τὸν πλούσιον τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἐλέφαντος, καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρτι δ' οἰκτείρεις σαυτὸν, ὡς τὸ μηδὲν ὤν, ἅτα ζῶν ἀπολαμβάνεις. ἐνίοτε δὲ καλλίνο ἀφίρχεταί σε, ὡς ζηλωτόν τινα βιώσῃ τὸν βίον, ἅπασιν ἐκείνοις ἐνιτρυφήσων, μὴ μεθέξων

cœnasse, nouumq; tibi esse vt mantile apponatur. proinde, sicuti verisimile est, præhæsitantia sudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque varijs appositis opsonijs, & K in ordinem quendam extructis, scire posses, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic gerentur obstupescens. L Atque interim quidem diuitis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantásque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnunquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam viuas vitam, quippe qui sis omnibus delicijs illis fruiturus, cunctorúmque ex æquo futurus

ξαρ αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ἀσκὰ Διονύσια ἑορτάσαρ. καί ϖε κὴ παρόκια ὠρεῶα διακονήμαρα, κὴ τὰ ῥίμα ϖροσμαθοῦσα, γλαφυρωτέραρ σοι πρὸς μίκωσαρ ἀφηριθμὸν, ὥς τ. σωνιχῶς τὶ Ομηρικὸν ἐκεῖνο φθέγγεσθαι, Οὐ νήμισις, Τρῶας κὴ ἐυκνήμιδας Αχαιὸς Πολλὰ ϖοθῶ κὴ ϖονίναρ ὑπὲρ τῆς τοσαύτης εὐδαιμονίας. φιλοτησίαν τὶ ἐπὶ τέτῳ, κὴ σκύφον ἐμγέλωτος ἀπόσας, ϖροῦπτί σοι ἴσ' διδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι λέγειν ϖροσήκον. σὺ δ' ἀκαθὲς, ὅ, τι μὴν τὶ σε κὴ αὐτὸν ὑπεκφὺγ ἴδοι, ἀγνόησας ὑπ' ἀμαθίας κὴ ἀγροικίας λόξαρ ἔφηθ'. ὑπέρθου δ' οὖν ἀπὸ τῆς ϖρὸ πόσιος ἰκάνης ϖολλοῖς τ ϖαλαιῶν φίλων γεγόνεσαι. κὴ ϖρόσβορ ἐπὶ τῇ καλαλίσει ἰδόντας τινὰς αὐτ', ὅτι τύμβορ ἦκας, ϖρὶ κεῖθι ἀνθῆρ πολιὸς ἢ δολιόρ ἰῶ τακικότωρ.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præmi ministrantes, ac silentio arridẽtes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio verti debet, si Troïa pubes,

Armatiq́ simul Danai, sub Marte laborum

Pondera tanta ferãt —: ob tantam videlicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiunculæ ad bibendum: ac postulato perquàm ingẽti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim Mporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignoras, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculùm vrebat, quòd modò cùm aduenerit, ijs anteponãt, qui multorum annorum seruitutem exhauserint.

πότωρ. ἀνθὺς οὖρ καὶ τοιοῦτός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐτοῖς, τῶν ἡμῖν πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνοήτους ἐλείπετο, καὶ τῶν ἄρτι εἰσηκλυθότων εἰς τὴν οἰκίαν ἀνιέρους εἶναι. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀνύβριστα ἡ ῥωμαίων πόλις. καίτοι τί δεῖ περὶ ὅτου πεπιμῶντα ἡμῶν: οὐ ῥήματία λύπλωα λέγουσιν, οἷον σά τι παμμέγεθες ὠφελῆσαι; ἄκρος δὲ, οὐ γὰρ ἔδεσθ' ὅσα μὲν ἔπιεν, ὅπως ἢ τὰ παραληθύτα συλλαβὼν κατέφαγεν; ἀπαρόκαλος ἄνθρωπος, καὶ λιμοῦ πάλαι, οὐδ' ἄναρ λαικοῦ ποτὲ ἄρτου ἐμφορηθάς, οὔτι γε Νομαδικοῦ, ἢ φασιανὸς ὄρνιθος, ὧν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλέλοιπεν· τρίτος ἄμος, ὦ μάταιοι, φησί, πρώτην οὐδ' ὅλων ἡμερῶν ὄψεσθε αὐτὸν ἐνταῦθα πονηρὸν ἡμῖν τὰ ὅμοια πολιώμενον. νεὼ μὲν γὰρ, ὥσπερ τὰ καινὰ τῶν ὑποδημάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἐπιμελείᾳ εἰσίν. ἐπειδὰν δὲ πατηθῇ πολλάκις, καὶ ἀπὸ τῆς πλείω ἀναπλασθῇ,

Protinus itaq; talia quædam de te inter illos dicta ferun-tur: Illud scilicet malis nostris deerat, vt etiam ijs qui nuper in familiam cõmigrârunt, posthabeamur. & Satis Græculis patet vrbs Romana. & Quid habent quã obrem nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam vtilitatem adsetre videntur, quum verbula quædã misera dicunt? Rursus alius hæc: An non vidisti quãtum biberit? quem admodum cibos appositos auidè corripiens deuorârit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui NE per somnium quidẽ vnquã fuerit O albo pane saturatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Patui, inquit, priusquã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, lutóq; deformatus, tum miserè sub

πανθῆ, ὡς τῇ κλίνῃ ἀθλίως ἐμέσῃ), κόρων, ὥσπερ ἡμᾶς, ἀνάπλεως. ἐκεῖνοι μὲν δὴ τοιαῦτα περὶ σοῦ πολλὰ φέρουσι, καὶ σε ἤδη καὶ πρὸς διαβολάς τινας ἀπὸ παροινικῶν ἕλκουσι. τὸ δὲ ἓν συμπόσιον ὅλον ἐκεῖνο σόν ἐστι, καὶ περὶ σοῦ οἱ πλείους τὰ πλείω, σὺ δ' ἐν ἀκοαῖς πολλῇ τῇ ἀκρατῇ ἐμπεσὼν εἶνον κωφῇ τῇ θυμίδι, πάλαι γ' ἂν ἐφ' ἑστίας ἐπὶ κόνδυλος, κονύρος ἴσχες, μὴ ἔτι προέλθοις αὖθίς σοι καλὰ λέγ', ἐπὶ μίαν ἀσφαλίς. ὄφελε γοῦν μοι τοίνυν ἤ πόρρω, μὴ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, ἢ θεαμάτων ἐπὶ θεάμασι πολλῶν (ἄκαιρα γὰρ ἐπιδείξασθαί σοι τὰ νῦν βούλομαι) κόλασιν μικρὰν ποιοῦσθαι, μήτε ὁρᾶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούειν τι ἔξω, ἢ μελαίνῃ πάσῃ τιμάμενον μαραίνοντα. ἀλλ' ἐπανιέναι μὲν ἐνῆν, ὅπου γε δὴ ἐσαῦθ' ἑστήκεσαν ἐκεῖνα πάντα, ἢ συρίττειν τινὰ προσαγορεύειν, ἵνα ποτὲ καὶ

sub lecticam abiicietur, cimicibus, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tibi etiam ad calumniandum insimulandumque te incitantur. Omne igitur illud conuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinem plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eoque iamdudum aluo tibi cita discruciaris: verùm neque decorum tibi ante alios è conuiuio discedere, neque rursus manere tutum. At producta interim in longâ potatione, dũ sermo aliis ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferũtur in conuiuium (nã vniuersum fortunae suae strepitũ tibi cupit ostentare) non mediocriter discruciaris, cui non liceat neque videre quae geruntur, neque audire si quis voce citharáve canat egregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen inuitus excatenum animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta discutiat, aut incẽdiũ aliquod genũ ciet, quo simul cõuiuiũ

ὦ ἑταῖρε τὸ συμπόσιον τῆ-
τον μὲν δή σοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑ-
ταῖρε, καὶ ἥδιστον ἐκεῖνο λέγε-
σθαι, ἐν ἅμοιτο τῷ θόμῳ, καὶ τ
λοιπῶν ἁπάντων ἥδιστον, ὁπωσοῦν
βούλομαι, καὶ ὁπόσον ἐλαττό-
μενα ἐσθιόμενα. ἵνα γοῦν σοι
πλὴν ὀξυρεμίαν τὴν ἐπὶ τούν-
δεις παρῇ, μὴ τὴν τῇ νυκτὶ ἅμα
τοῖς ἔωθεν ἀπὸ τῆς μισ-
θοῦ συμβαίνοντα ἡμᾶς, ὁπόσον τι
τὴν ἐπόδιον ἕκαστος καταβάνθ.
παρόντων δὲ δύο ἢ τριῶν φί-
λων, κἀκ σκαλίσας σε, ὦ καθί-
ζου κατάθεσθαι, ἄρχου λέγε,
τὰ μὲν ἐμίτρβα, οἷα δὴ,
ἐφρασας ἤδη, καὶ ὡς τύφος ἐν
αὐτοῖς δὴ ἐστὶ παραγόμενα ἅ,
καὶ πᾶσα πάντα, καὶ δημοτι-
κά. καὶ δή σε ἔτως ἔχειν, ὡς ἀ-
πάντων ἡμῖν κοινῶν ἐσομέ-
νων. γνήσιον γάρ, ἃ τὸ κτεῖνε
πλοῦτον, πλὴν ψυχῆς σοι πλὴν ἐκ-
εῖ, ἢ καὶ νὴ Δία τῶν παιδῶν,
(ἃ παῖδα ἔχειν αὐτῷ παιδα-
γωγοὺς δούλους) ἐπιτρέπων, ἢ
ἔτι σοι μὴ ἐνίοις ἐχοίμην ἀπο-
στόλων.

tandem aliquādo dirimatur. Habes, amice, primum illud scilicet & suauissimū conuiuiū, quod mihi quidē haud quaquā suauius fit cepit, cū dido & sale, liberè quū velim ex his, & quantū velim edendi. Verūm vt ne tibi cōmemorem ructus acidos qui deinde sequuntur, vt ne nocturnus vomitus, manè vobis erit de mercede paclo transigendū, quantū & quo anni parte oporteat accipere. Ergo præsentibus duobus aut tribus amicis, accersito te, & confidere iusso, sic loqui incipies. Facultates nostræ eiusmodi sunt, iam perspicere potuisti, quām nullus in his fastus, sed citra ostentationem moderata ac popularia omnia, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum induxi velim, vt existimes omnia nobis fore cōmunia. Nam ridiculum profectò, si quā charissimam possessionū meārū partem, puta meam ipsius vītam, aut per Iouem liberorū etiā (si fors illi liberi fuerint eruditendi) tibi credam, non aliarum item rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem esse existimem.

σύνδυο. ἐπεὶ ἔγωγε οὐδὲν τι δέομαι
ὑμῶν πλέον τοῦ μέτριον καὶ αὐτάρ-
κως ἔχω τοῦ βίου. καὶ σωφρονῶ μοι
δοκῶ ἐλπίδι προσελή-
λυθας ἡμῶν τῇ οἰκίᾳ, ἢ δι' ἄλ-
λην τινὰ ἢ εὐνοίας ἕνεκα ἢ παρ'
ὑμῶν, καὶ τιμῆς, ἣν παρὰ τῶν
ἄλλων ἔξεστι. ὅμως δ' ἔστι καὶ ἐκεί-
θεν τι. σὺ δ' αὖτὸς ὅ, τι καὶ βέ-
λτιστε μνημονεύσεις, ὧν φίλ-
τατ' ἀνδρῶν ἐν ταῖς ἑορταῖς
ἐπιτυχόντα ἡμᾶς παρίξεσθαι.
ἢ δὲ ἀμελήσεις ἴσως τοιοῦτος
ὢν μὴ νῦν αὐτὰ συντιθέ-
μενα. καὶ γάρ, οἶσθα, ἔστιν
αὐτοῖς ἀφορμαί. καὶ πρὸς
τούτοις τοίνυν ἀναβαλοίμην; μᾶλ-
λον τοίνυν ὀκνοῦντι ἐπιβά-
λλειν ἔστιν ἢ μεῖζον ἄπαντες ἂν καὶ
ἡμῖν ἄμεινον ἄν εἴη, τοῖς παισὶ συμ-
φοιτῶσιν ἐμοῦ ἐλάττοσιν ἢ χρὴ
μάτην. ἀλλὰ ταῦτ' ἀκούων, καὶ
ὅλον σε ἐμπέσοιμι τοῖς ἐλπίσι,
πλουσίῳ ἐοικὼς καὶ μυρίοις σὲ
κάλλιστα ἐπαινέσομαι
δικαιοπραγοῦντα, καὶ ἀγαθὸν
ὄντα, καὶ σωφρονοῦντα, σωφρο-
decet etiã vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc il-
le dicens, totumq; te varia spe labefactãs, mitẽ sibi ac tracta-
bilẽ reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummũm
millia sommiãras, solidos agros, & familias, seneis quidem

stimẽ. Cæterũm quãdo certũ
quippiam est præsumendum,
equidem video vitæ tuæ fru-
galitatẽ & animũ paucis cõ-
tentum. Neq; non intelligo,
haud mercedis adductũ spe
te in nostrã venisse familiã,
verũm aliarũ gratia rerum,
puta nostræ in te beneuolen-
tiæ causa, tũ honoris qui tibi
præter omnes continget. At-
tamen præsumendum est ali-
quid. Quin ipse magis quod
videbitur statuito, habita ra-
tione, vir amicissime, mune-
rum etiam illorũ quæ quo-
tannis festis diebus à nobis
acceptus videris. Neq; e-
nim vel ista nobis fuerint ne-
glectui futura, etiamsi nunc
hæc pactione nõ complecti-
mur. Scis autem complures
per annum eiusmodi mune-
rum occasiones incidere. Ho-
rum igitur habita ratione,
moderatius nimirũ præmiũ
nobis præscribas. Præterea

ἀφίκμα δ' μικροπολίτης, σαίνει δ' ὅμως σὲ τὸν πλούσιον, καὶ τὰ Πάντα ἡμῖν κοινὰ ἔσται. Βέλτιον οὖν ἀληθῆ ἴσως δοκοῦντα νομίζειν, ἢ ἀδύνατα, ὅτι τὰ τοιαῦτα, Χάρια μὲν τὰ ἰδίωτα, ἀπρόβλητα δ' ἐπὶ δίκῃ. τὸ πλεῖστον δ' ἐν ἀδοξίᾳ αὐτῷ ὑπάρξας. ὁ δ' αὐτὸς μὴ ὃ φησὶν ἐρᾷν, τ' φίλων δ' τινὰ τ' παρόντων λάθρᾳ, μᾶλλον ἀληθόντα τ' πράττειν ἑαυτοῦ ἕκαστον, ὃ μὲν αὐτῷ γίγνοιτ' ἂν βαρύ, μὴ πρὸς ἄλλο τοῦτο ἀναγκαῖόν τι δαπανᾶσθαι, μὴ τῷ λυπουμένῳ ἰσχύειν. ἓν δ' ἁμαρτάνειν τις, ἐκ παίδων ἑταιρικὰς συνήθειας, ὡς μὴ ἐκ τοῦ παραυτίκα ἄ, φησί, τ' ἐν τῇ πόλει ἁπάντων, ὃ οὗτος, ἐν ἅπασι, ὃ γε τὸ πρῶτον ὑπῆρχεν, ὁ παιδίον πάνυ χαριεστάτου μάλιστα ἄρχοντος παρὰ τ' Τύχης. πλοῦτον δ' ἁμιλίαν ἐξιοῦσθαι, καὶ ἰσίας ἴσον ἀνῦσαι, μᾶλλον τῷ πράττειν οὐσίαν τ' ἐν τῇ ἐνεμόσαν ἀρχῇ ἕκαστον τ' ἀγαθῶν. τὸ δ', ὑπὲρ τὰ Κροίσου τάλαντα, μὴ τ' Μίδου πλοῦτον.

tacitus apud te hominis sordes ac parsimoniã: nihilominus blãditur tibi pollicitatio tamẽ: atq; illud, Cõmunia futura sunt omnia: rauũ et verisimile arbitraris, ignarus tãmodi dicta, summis è labris, nõ imo è corde pfecta. Tandem præ pudore ipse statuendi ius deferes. Verùm ille sectaturũ sese negat: cæterùm cæteris amicis præsentib. quempiã eo negotio veluti mediũ intercedere iubet, q̃ salariũ modiũ pronunciet, eũ qui myropsum grauet, vt cũ plurimas tũ alias in res magis his necessarias sumptus sit faciendus: neq; rursus ei q̃ laurea est, sit omnino indignus. Atq; is seniculus quispiã diuitis et qualis, vnà cum illo à puero adulando educatus: Eho tu, inquit, meminisse ire potes, quin vnus sis qui in hac vrbe viuunt omnium fortunatissimus, cui primũ contigeris, quod pluribus miseris cupientibus, vix à fortuna dari possit, nẽpe vt in huius hominis consuetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum tum Crœsi talenta, tum Midæ diuitiæ superat, si modò mo-

ἐ σωφρονᾶν οἶδα. ἔδοξε δὲ
μοὶ τὺ δυσείμων, ἰδιώτ-
ης ἂν, ἐ πολὺ πλοῦτ ἐδόκει
δοι μόνε ἂν δόξης ἕνεκα συν-
οῦναι τούτῳ, ἢ ὁρᾶν περὶ αὐτὸ,
ἑταίρυς ἢ φίλυς ὧν δοκεῖν ἔχειν.
ἐκ ἴχω, ὅσος σὺ τὴν τοιαύτην
μακαρίσω, ὃς καὶ προσλήψῃ
μισθὸν ἐκ τοιούτης εὐδαιμο-
νίας. ἀρκεῖν ἔμ νομίζω, ἐ μὲ
πάνυ ἄσμ ἔ, ἴσως δέ τι
ἐκὸν ἰλάττον, καὶ μάλιστ
περὶ τὰς οὐκ ἰκάνας ἰλπί-
δας· ἀρκεῖν δ' ὑμᾶς ἀναγ-
καῖον. ἐ γὰρ δὴ ἄμ φυγεῖν ἔτι
δύναιτ, ἐντὸς ἀρκύων γε φο-
βῶ. δόξει τοίνυν τὸ καλινδεῖν
μόδς, καὶ τὰ πρῶτα ὑπάγε-
σθ' ἃ πρὸς αὐτὸν, ἐ πάνυ πι-
στοῦσθαι, ἀλλ' ἀξιοῦν ὑπολαμ-
βάνειν ἔμ γὰρ πάλιν ἔστιν ὅπ
ὧν συνίεναι γρόμενθ. οἱ μὲν
δὴ ἴσο ἄνθρωποι, τὸ μὲν πρῶ-
τον ξενίζοις, ὀφθέντ' ἐντὸς
δ' ὀλίγου θεραπεύοις, καὶ
κολάζοις ἀφειδῶς καὶ τ πάν-
υ τινὰ ἔνδον γενόμενον.

dastus esse noris. Equidè non paucos noui magni nominis viros, qui cupiissent, etiamsi quid vltrò dandi fuisset, gloriæ duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hùc atq; amici videri. Quamobrem haud inuenio quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admiteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolēs, si tantum accipias. simulq; pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam posse effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, mussitans ac dissimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facilèq; sequeris, vt quod non admodum te torqueat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui foris sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòdte conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introcuntem, prorsus præclaris illis opibus delicq́ue domesticum quendam ac familiarem esse factum.

οὐδ' αὐτὸς ἑαυτὸν ὁρᾷς οὔτε ὅτι ἐπὶ καὶ ἐφ' ὅσον ἐπιθυμεῖς αὐτοῖς ἂν δοκᾷς, πλὴν ἀπὸ χαίρας γε, καὶ σαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀεὶ τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι νομίζας. τὸ δ' ἐμπαλιν, ἢ σὺ ἥκιστα, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ παροιμία φησὶν, ἐπὶ μανδραβάλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑκάστην ὡς ἀπάγει, τὴν ἡμέραν ἐκπομπεύομεν, καὶ εἰς τὸ πίσω ἀναποδίζομεν, ἀρίστην οὖσαν, ὅσπερ ἐν ἀμοιβῇ τῷ φαύλῳ τὸν πρῶτον διαβλέπων ἄρχῃ καταλανθάνειν, ὡς οὐ μὴ χρυσᾶ ἀπὸ τοῦ ἐλπίδος, ὑπὲρ ἀν' ἢ φύσαν τινὰ ἄρ' ἐπίχρυσα, βαρὰς δὲ καὶ ἀληθὰς, καὶ ἀκαρπάτους καὶ σωτηρίας οἱ πόνοι. τίνα οὖν δι, ἵησιν ἱρύσῃ μι. ἐχ ὁρᾷ ὄ, τι τὸ λυπηρὸν ἐν ταῖς διατριβαῖς ξυνουσίαις ἦν, ἀλλ' ἀπαθοῦ ἄπονα ἔφυδα καὶ ἀκαμάτη ἐκ καὶ καὶ ἀφόρητα. ἀπὸν ἄπονον, ἢ γνώσῃ, μὴ ἀ λάμπει ἐν ἀπαθοῦ ἐν ἐν ἐν πράγματα μόνον ἐν ἐπιτάξω, ἀπὸ καὶ τὸ ἀσχολὸν καὶ ταπεινὸν, καὶ σωφρονεῖς δὲ ἀπροσκόπως, ἀπὸν παρέρχομαι ἀπὸ ἀπροσκόπως τιθέμενον ἐν πράγματα

At ipse nondum videre potes quam ob rem illi te felicem existimēt, nisi quòd gaudes tamē, teq; ipse fallis, semper futura meliora fore existimans. Cæterùm contrà atque speraris euenit, & quemadmodum adagio dicitur, iuxta Mandrabuli morē negotium procedit, in singulos (vt ita dixerim) dies deterius ac retro relabens. Vnde paulatim velut in luce dubia, tum demum despiciens intelligere incipis, aureas illas spes nihil aliud fuisse, quàm ampullas quasdam inauratas: labores autem esse graues, feros, ineuitabiles, ac perpetuos. Sed quænam isti sint, forsitan me rogabis. Neque enim video, inquies, quid in hac consuetudine sit adeò molestum, neque intelligo ista quæ commemoras grauia atq; intoleranda. Audi igitur, vir egregie, nō molestiā modò negotij perpendens, verùm fœditatem, humilitatem, prorsusque seruilitatem vel præcipuè interim considerans. Principiò memineris ex

νὴρ γὰρ μέμνησο, μηκέτι ἐλεύθερον τὸ ἀξιόχρεων, μήδ' ἄπαντα τάδ' ἐστὶν ἀνδρὶ σοὶ γε ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ἔξω σ' ἐᾷ καταλιπεῖν ἔσω, ἐκὼν εἰς δουλείαν οἰκήματος ἐσιὼν ἀνδραποδώδη καὶ ἀσήμου. εἰ δὲ ἡ ἐλευθερία σοὶ δι' ἐλαφρότητα ξυνεσκήνωται ἐφ' ἵππου ἀγῶνι πρέπουσα καὶ ταχυτὰ ἀεὶ νίκη. ἀλλ' ἴσθι, ὦ καὶ πάνυ ἀχθόμενος τῷ ὀνόματι, καὶ οὐχ ἑκών, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαίως ἔσῃ καὶ ὑπόσπονδος. Κάτω γοῦν εἰς τὴν ἰατρὸν εἰσιόντα, ἀπιόντα μισθῷ, καὶ ἔστι ὅτε καὶ μάστιγι ἐλαύνεσθαι ξυνεσταλμένον, ὑποπιμπλάμενον, καὶ πόρρω τῆς ἐλευθερίας ὑπὸ πόθου τοῦ ἐκεῖσε, ἐλεεινὸν ἄξιον τῶν δεσποτῶν. ἁμαρτάνει γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπιοῦσα, καὶ ἀποκιρτᾷν ἐνίοτε ποιεῖ, καὶ ἀεὶ αὐτὸ ἐν τῷ δουλεύειν ποιήσει ἀκαπάστατον.

ris ex eo tempore te iam neq; liberum neq; ingenium posse videri. Noueris enim te hæc omnia, genus, libertatē, progenitores ante limen relinquere, quum in huiusmodi seruitutem temetipsum addices in ædes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusārit, ad vitā tam indignā, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verùm complurium, operamq; seruilem præstare cogēris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem institutus, sed serò didiceris, atq; ætate multum aliena cœperis ad id erudiri. Excruciat autem tē pristinæ libertatis memoria animo recursans, facitq; vt interdum resilire conēre, reluctēriq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

Nisi

πολὺ ἃ μὴ ἀρχῆθεν σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίσας, τὸ μὴ Πυῤῥίᾳ, μηδὲ Ζωπυρίωνος ἦσθαι, μηδ' ὥσπερ τις Βιθυνὸς ὑπὸ μεγαλοφώνου κήρυκος ἀποκηρύττεσθαι· ἀπ' ἀποτάκτου, ὦ βέλτιστε, τῆς νουμηνίας ἐπισάσους, ἀναμιχθεὶς τῷ Πυῤῥίᾳ, καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προστάτης τῷ χείρονι, ὁμοίως τοῖς αὐτοῖς οἰκέτοις, καὶ παιδαγωγὸς ἐλεύθερος, ὅ, τι ἀπολεῖ λοιπὸν τοῦτο ἀποδόμενον, τοῦτο ἡ πρᾶσις ἔσῃ. κήρυκος γὰρ ἐπιδεῖ σαυτὸν ἄνδρα ἑαυτοῦ ἀκριβέστατα, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησθήσεσθαι ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. ἆρ' οὖν ἀθάρρησας, φαίην ἄν, καὶ μᾶλλον πρὸς τὸν φιλοσοφώτερον φαίνεσθαι; εἰ μήν σε τις ἐπὶ νῆσον ἀποκατάστασιν συμπλεῦσαι, ἢ λῃστὰς ἀποδίδοσθαι, ἔφη, ἆρ' ἂν σαυτὸν, ὡς μεγάλῃ τῇ ἀξίᾳ δυσχοινοῦντα; ἢ εἴ τις σε συμβιβάσαι, ἢ τὸν δοῦλον ἐᾶναι λέγων, ἐβόας ἂν τοὺς νόμους, καὶ θεοὺς ἐπεκαλοῦ, καὶ ἀγανακτεῖς, καὶ οὐχί,

Nisi fortè illud tibi ad libertatem sufficere puta, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui eum, vir egregie, cum instante nouilunio Pyrrhijs & Zopyrionibus immixtus, manumissum vt alij seruuli proteredis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nã præcone nihil opus erat homini qui ipsius sui fuerit præco, quiq; ipse vltrò sibi multo tempore dominum ambierit. Age iam, ô scelestè (cur enim non dicã, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captum, aut si quis prædo inseruitutem tradidisset, teipsum deplorares, tãquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutẽ asserens, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & ô

γῆ, καὶ θεοὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ
ἐκεκράγης ἄρ' σαυτὸν ἢ, ὃν-
λίγων ἕνεκα ἐβόλου, ἐφ' τό-
τῳ τῆς ἡλικίας, ὅτι καὶ ἐ φύ-
σει δοῦλος ἦσθα, καρὸς ἤδη,
πρὸς ἐλευθερίαν ἤδη ὁρᾷς
αὐτῇ ἀρετῇ καὶ δικαίᾳ φέρων
ἀπομισθώσας, ἢ τὴν πολ-
λὴν ἐπέσε λόγους ἀφιλοῦ,
δὲ ὁ καλὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύ-
σιππος ἢ Ἀριστοτέλης διέξ-
ιασιν, τὸ μὲν ἐλευθέριον
ἐπαινοῦσι, τὸ δουλοπρεπὲς ἢ
κρίνοντες. καὶ οὐκ αἰσχύνῃ,
δόλακες ἀνθρώποις, καὶ ἀγο-
ραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντι-
ξυνταζόμενος, καὶ ἐν τοσούτῳ
πλήθει ῥωμαϊκῶν μόνος ξένι
ζων ἐν τείβωνι, καὶ ποικίλης
τῶν ῥωμαίων φωνῆς βαρ-
βαρίζων, ἅτα λατινὸν λέξ-
ιν ἀναπλέκων καὶ πολυάν-
θρωπα, συγκλύδων τινῶν,
καὶ τῶν πλείστων μοχθηρῶν.
καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπανῆς φορτι-
κῶς, καὶ νίνας πίνα τὸ μι-
κρὸν ἔχοντ', ἔσθ' ὅτι καὶ
δεδρυνι ἐξανασὰς, ἀφοσιούσ-
μενος· ἐν ὕπνου τὸ ἥδιστον,
συμπεισθὲς ἄνω καὶ κάτω,

terra, ô diῦ, magno clamore
vociferaretis. nunc verò
quum ipse te ob paucos obu
los id ætatis in qua etiam fe
ruus natus esses, tamen tem
pestiuum fuisset iam ad li
bertatem aspirare, cum ipsa
virtute ac sapiētia vltrò ad
dictum vendideris. nihil illa
reueritus, quæ permulta ab
egregio Platone, Chrysip
po, Aristotele differuntur,
quum libertatem laudant,
seruitutem damnant: ânnon
te pudet, quum inter homu
nes assentatores & emptia
tios ac scurras versans, ex æ
quo cum illis æstimaris: quū
in tanta Romanorum turba
solus peregrino in pallio ver
saris, quumque Romanam
linguam perperam ac bar
bare sonas: præterea quum
agitas conuiuia tumultuo
sa, magna hominum turba
conferta, quorum plerique
collectitij, quidam sunt &
improbi? atq; inter hos lau
das odiosè: bibisq; præter
modum: deinde manè ad
tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissi
ma somni parte, vnà sursum ac deorsum circumcursas,

ἔτι τὸ χθιζὸν πηλὸν ἔχων ἐπὶ
ζῦμ σκιλοῖν. ὅτως ἀφεία μή
σι θέρμων ἔσχες, ἢ τ ἀγείαν
λαχάνων, ἐπίλοιπον ἢ καὶ σὲ
λυπῦσα ῥίψουσι τὸ ψυχρὸ ὕδα-
τ☉, ὡς ἐπὶ ταῦτά σε ἐκ' ἀμη
χανίας ἐλθεῖν; ἀλλὰ θῦλον,
ὡς ἐχ ὕδα]☉, οὐκ θέρμων, ἀλ
λὰ πηγμάτων καὶ ὄψων, καὶ
οἴνε ἀνθοσμίε ἐπιθυμῶν ἰάσ
λως, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν
μάλα δικαίως τὸν ὀρεγόμε
νον τέτων δαιμὸν ἁρπαράς.
παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὴν λί
χνίας ταύτης τὰπίχαρα, καὶ
ὥσπερ οἱ ἰθυκοὶ, κλοιῷ δε
θεὶς ἢ τράχηλον, ἄλοις μὲν γὲ
λῶ παρέχεις· σαυτῷ ἢ δο
κεῖς τρυφᾶν, ὅτι ἔνι σοι τῶν ἰσ
χάδων ἀφθόνως ἐντραγεῖν.
ἃ δ' ἐλευθερία, καὶ τὸ ἀνῆνις,
αὐτοῖς φυλίταις καὶ φρέατος
σι, φρῦδα πάντα, ἢ δοκῶ μνή
μη τις αὐτῶν. ἢ ἀγαπητὸν, ἃ
μόνον τὸ ἀσφαλὲς προσλῶ ὧν
πράγματι, θῦλον ἀντ' ἐλευθέ
ρε

hesterno luto etiamdum ut
bys adhærente? Vsqueadeò
ne te R lupini aut holerum
agrestium tenuit penuria?
Vsqueadeò tibi defuerunt
fontes frigida manantes a
qua, vt per desperationem
ad ista deuenires? Haud pu
to: quin potius palàm est, te
non frigidæ aquæ, neque lu
pini, sed bellariorum atque
obsoniorum, vinique odorati
cupiditate captum eò venis
se: quæ dum lupi piscis in
morem auidiùs appetis, tu
merito euênit, vt hamus
tibi fauces transfixerit. In
taque præstò sunt huius in
temperantiæ gulæque auctо
ramenta. Ac perinde ac si
mia à trunco reuinctus cola
lo, reliquis quidem omnibus
risui es: at ipse tibi deli
cijs affluere videris, cui con
tigerit affatim expleri ca
rycis. Cæterùm libertas, in
genuitas, vnà cum ipsis gen
tilibus ac tribulibus, hæc ni
mirum euanida cuncta, atque istarum rerum memoria quì
dem vlla. quanquam hoc quoque ferendum, si vita ista cũ hac
turpitudine duntaxat esset coniuncta, quòd è libero seruum
videri

ρυ δοκῶ, οἱ δ πόνοι μὴ ἰκανὰ τὰς πάνυ, τούτοις οἰκίτας ἀπ' ὄρια ἂ μηριβτρά ὁι προστέτακ]αι τῶν Δρόμωνι ἢ Τιβίῳ πεττευομένων. ὄρ ἢ ἢ ἰκανὰ,]ῶν μαθημάτων ἀπθυμῶν φύσας, παράληφί σι, ὀλίγον αὐτῶν μέλει τί ἢ ἐκείνοις, φασι, λόγος, καὶ ὄνος πάνυ γῦν, ἐκ ὀρθῶς, ἐκτετύκασι τὸ πάλαι ὑπὸ Ὁμήρου Σοφίας, ἢ ὑπὸ Δημοσθένους δεινότητος, ἢ ὑπὸ Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν ἐάν τις ἐκ τῆς ψυχῆς ἀφέλῃ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ καταπεφρόνθαι δὲ τούτων, καὶ μανίαν καὶ ἀδυναμίαν, καὶ ἀσέλγειαν καὶ ὕβριν καὶ ἀπαιδευσίαν. ἄθλια δὲ ἂν ἐκεῖνα μὴ ἐδοκῶν, ἐφ' ἃ πόνους ἔχεις βαθεῖς, καὶ σεμνός τις ἂ τὸ πρόσωπον, καὶ ἱμάτιον βαλλικὸν ἀμπέχῃ περιβάλλοσα, καὶ πάνυ ἴσως σε γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον, καλὸν

videri facit: non labores etiã accederent, cũ illa seruorum colluuie cõmunes. ¶ Sed vide, num quae tibi imperdatur, leuiora sint his quae Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinae quidẽ (cuius rei cupiditate simulárat te in familiam suã accersisse sese) perquàm exigua illi cura est. ¶ Quid enim (vt dici solet) cõmercij asino cũ lyra? An' nõ vides videlicet quàm minserè macerentur immodico desiderio vel Homericae sapientiae, vel Demosthenicae grauitatis ac vehementiae, vel Platonicae sublimitatis? Quorũ mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum praeter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum op⁹ te Verùm quoniam tibi barba ingens prompendet à mẽto, quoniáq; vultu ipso graue quiddam & venerandum prae te fers, tum quia pallio Graecanico decenter amictus es, norunt'q; iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτὸν ἀσκεῖ, ἀναμιμνήσθαι μή τι διατόρ τινα τῶν πεῖσαι καὶ προτρεψάσιν αὐτόν. λέξει γὰρ ἐκ τούτου καὶ φιλομαθὴς τῶν Βαλιωτῶν μαθημάτων, καὶ ὅλος περὶ παιδείαν φιλόπαις. ὥστε κινδυνεύσας ἀγνοῆσαι, ἀντὶ τῶν θαυμασίων λόγων τὸν πάγωνα καὶ τὸ τρίβωνα μισήσας ἐκ τοῦ ὁρᾶσθαι, μὴ μηδέποτε ἐφελκύσασθαι, ἀπ' ἴσης ἐμοὶ ἐξανασάντα παρέχειν σαυτὸν, ὀρθησόμενον ἐν τῇ θεραπείᾳ, καὶ μὰ λίαν τὸν τάξιν. ὅσ' ἐπιβάπων ἐνίοτε δι' τὸν χάρα, ὅ, τι ἂν τύχοι, λυρᾶ, δῖς ἐντυγχάνοιμ' ἐπιλελυμένῃ, ὡς ὁσ' ὁδῷ βαδίζων, ἀμιλᾶς δὲ τῶν Μουσῶν, ἀπ' ὧς καλὸν τὸν ἐν ᾧ πεπάτο διατίθεται σχολήν. σύσ' ἄθλιος, τὰ μὲν παραφαμὰν, τὰ δὲ βάδιλα ἅπαντα ποιᾶ, καὶ ὑάταντα (διαύτη, γὰρ, ὡς οἶσθα, ἡ πόλις) πεπλεῦν ἴσα-

pulchrũ ille sibi putat, vt & eiusmodi quispiã anteambulonum suorum pompæ permixtus esse videatur. Fiunt enim hæc re, vt Græcanicæ rũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculũ, vir egregie, venias, ne nonnũ ob admirandas illas aures, quin magis ob barbam pelliumq; cõductus esse videar. proinde vt perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neq; absis vnquam, verùm vt diluculo relictis stratis in famulitio temet exhibeas conspiciendum v neq; locũ in acie deseras. Porrò ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid forte in mentem incidit, de hoc tecũ mugatur, obuijs ostentans quàm x ne per viam quidem ingrediens, incurius sit literarum. quin vt illud ipsum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc ensim, nunc gradatim, nunc scansim plerunq;, nunc descensim (nam scis huiusmodi esse vrbem) obambulans, tum

ἱδρακέναι τε, καὶ πνευστιᾷν· ἐμοὶ δὲ ἔνδον τινὶ τῶν φίλων, οὗ ὁ ἥλιος, ὑφειγόμενος μέλλει μικρὰ ἄττα καθίσας ἴσως, ἀρίξει δὲ ἀφέλας, ἀναγιγνώσκων τὸ βιβλίον πεφαιδρυμένος, ἐπειδὰν δ' ἄφιτόν τι τὸ ἄπιον ἢ νὴ Δία καλὰ μᾶλα, λαμβάνων πορφυρᾶς ἀπὸ σκιᾶς τὸ μεσημβρινὸν ἔτος ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἐπὶ σοὶ τοιούτῳ ἔτι

ἐ γὰρ ἀναγκαῖόν ἐστι τὴν σὴν τοῦτο ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώσοις ἀνθιστοιεῖσθαι, ἀγνωμοσύνῃ γὰρ σὺ τοῦτό γε. ὅτι δ' ὄρνις ὀμφὶ τοῖς ἄλλοις, ἀπὸ τοῦ μὴ πολλοῖς παρεῖναι τὴν τιμὴν τοῖς, οἱ δὲ πολλοὶ ἀμίζουσιν· ἢ φάττα τις ὑποπλεῖν, νόθος ἀντιπρωρεύει, τὴν ἀτιμίαν ποιοῦσα δῆλον, ἢ ἰκτῖνός ἄλλος τινὸς, ἀφνεοῦ δ' ἄλλου ἐπὶ παρόντος ἐράμενος ὁ λάκων, τὰ δὲ παρακείμενα φέρων, ἐκεῖνο παρατίθεται τοῦ δυνατωτέρου, σὺ γὰρ ἐμέ γε· ἄ. τιμωμένου γὰρ ἢ γὰρ ἐν τῷ μέσῳ ἢ σὺ ἐν τοῦτο παρόντος, ἢ ἀλλάξει, καὶ ἐκ παντὸς ἢ τὸν ἀμείνοντα ἴσως ἔχειν, ἢ τοῦ Προμηθέως μοῖραν φέρεσθαι, ὅσα ἐκκαυθεῖσα τῇ πυρκαϊᾷ. τὸ γὰρ τῷ μὲν ἀνὴρ σὺ τοῦ κοπάδια παρὰ πάντα, ἵν' ἂν ἀκυροῦσθαι ἐμφορεῖσθε, σὺ δ' ἔτι τὰ χίας παραθαμάζῃ, τίνι φορητὸν ἰλαυθῆναι ἀνδρὶ, ἢ ἐν ὀπόταν δὲ ἔλαφοι τοῦ σχολῆς ἔχοντι;

Neq enim cõuenit, vetus semper eadem requiras, quæ hospitibus atq ignotis ministratur: quandoquidẽ hæc tua insciti a atq inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, verùm deuitò illi pinguis & succulẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq insipidus: non auis videlicet, sed manifesta cõtumelia libidriumq. Neq verò raro fit vt si quãdo desit alibi, minister repentè te inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, alijs apponat, illud tibi ad aurẽ immurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissectæ vel porcæ fœta, vel cervus aut structorem tibi modis omnibus propitium habeas oportet, aut certè Promethei partem feres, nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina finitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthuc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq tantum insit bilis, quantum vel cervis adesse

χοῦς; καὶ ὃν ὀλίγον ἐπάνω ἔφην, ὅτι τὸ ἄκρατον ἥδιόν τι τῷ παλαιότατον οἶνον πίνοντι, μόνῳ σοὶ τοιούτου τινὸς καὶ παχὺ πίνειν, ὡς μὴ ὠμοχόλους ἀεὶ καὶ χαλεπούς, ἀλλ' ἐμπλήκτους καὶ χαλεπούς; ὅταν ἄτιμος ἀεὶ ξυμπότης καὶ ἄκλητος ἐς κόρον ἐπῇς, καὶ ποικίλης ἀπολαύσεις τραπέζης, ὁ πᾶς ἐπ' ἀίστοι ζώντι, ἀνὴρ δὲ σοι πολλὰ καὶ ἀθρόα, καὶ μέλιτα, ὅταν σε παραθέλοντι τινὶ δόξῃς, ἢ ὀρχήσασθαι, ἢ ἰωνικὰ ξυνάψαι, ἀλεξανδρωτικὸς ἄν τις ἐφάνης. ὃν μὴ γὰρ τὰ ἐρωτικὰ ταῦτα ἀμυνομένοις, καὶ γραμματίδιά τοι κἀκεῖνα δεξαμένῃσι, πόθεν σύ γ' ἰόντι καλαύροψ, ὃν ἀγαθὸν ἐν μυχῷ τῷ συμποσίου, καὶ ὑπ' ἀδίκου καταδεδυκὼς ἔσῃ, ὃς τὸ ἀκὲς, καὶ σαυτῶν σιδήρεος, καὶ ἀντίῳ πλὴν τύχλω,

est? Atq; illud equidem nondum dixi, quòd reliquis suauissimum ac vetustissimum vinũ bibentibus, tu solus malum quoddam & pingue bibis. Proinde illud semper cum ras vt auro argentóue bibas, ne colore prodente palàm fiat te vsqueadeò contemptũ neglectumq; esse conuiuam: quanquam bene tecum ageretur, si vel illud ipsum ad satietatẽ vsq; bibere liceret. At nũc vbi crebriùs poposceris, minister audisse dissimulat. Adde iam multas interim & alias esse res quæ te discrucient: imò nihil esse fermè, quod non sit acerbum, maximè quum tibi cinædus aliquis antefertur: quin pluris te sit is, qui saltandi docet artem, qui iocos Ionicos cãtexit Alexandrinus quispiam homunculus. Nam quid tibi speres tu vt in acubitu aquêris ijs qui voluptates & amatoria subministrant? qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quopiam conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspiras, vti coniectandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam

χλω, ἀλ' ὀλίγα σοι τ χαείτων
ἐπιψεκάσ@ρ. ἀδίως δ' ἄρ
μοι δοκῆς νῦ ποιῆσ γρίφω τ
ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ ἐὰρ
ἄρα ποιήσ@ῖ@, ἀνωσθῆ ἄ-
δειν ἀξίως. ὁρᾷς γὰρ οἱ τὸ προ-
τιμᾶσθ νῦ ἐυδοκιμεῖν ὄτι-
ποσοῦν δ' ἄρ, ἀ νῦ μάγον ἢ
μάντιν ἐπικείνασθ δίοι, τῶν
ἐλήρων πολυ]αλάντων, νῦ ἀρ-
χὰς νῦ ἀθρόους τοὺς πλόντας ἐπι-
σχυσομένων. καὶ γὰρ αὖ νῦ τούτους
ὁρᾶς ὑῦ φερομένους ἐν ταῖς φι-
λίαις, καὶ ποσῶν ἀξιουμένους.
ἐὰρ ἔν τι γὲν τούτων ἀδίως
ἔν γένοιτο, ὡς μὲ ἀπόβλητ@
καὶ ἀειτίδὸς ἄνῃς, ἀπ' ἀδ
ἐκ ταῦτα ὁ Λακεδαίμων
πεθανὸς ἦ. διγαρῦν ἀράγκη
μαθεῖν, καὶ σιωπῇ ἀνέχεσθαι
ἐποιμβλουντα καὶ ἀμελέμε-
νον. ὧν μὲν γὲ Λατάπη ὧῦ
τις ψίθυρ@ οἰκέτης, ὡς μό-
γ@ ἐκ ἐπέν@ς τὸν τῆς ἀν-
οποίνης θαλίσκον ὀρχέμε-
νον, ἢ λιθαείουσα, λινδαν@
ὁ μικρὸς ἐν τῷ πράγμα]@.

incusas tuâ, quæ tibi ne pau-
xillulum quidem lepôris ac
venustatis asperserit. At
prorsus ita videris affectus,
vt optes poëta fieri, vt ama-
torias conscribas cantiones:
aut si id non contingit, vel
eam assequi facultatem, vt pos-
sis ab aliis cõditas dignè ca-
nere. Vides enim quibus in
rebus situm est vt quis effera-
tur, plurimiq; fiat. Quinto
illud ferre queas, vt magi
quoq; aut arioli personam (si
necesse sit) induas, ex horum
genere, qui amplas hæredi-
tates, qui imperia, qui cumu-
latas opes pollicẽtur: quãdo
quidẽ hos quoq; vides nõ me-
diocriter à diuitibus amari,
plurimiq; fieri, eoq; vel vni
quodlibet horũ fieri percu-
pias, vti ne prorsus reijcula-
taq; inutilis appareas. At qui
ne ad ista quidẽ docilis es, in-
felix: proinde submittas te
oportet, musites q; ac tacitus
feras, clàm apud te plorans
ac neglectui habitus. Etenim si te famulus aliquis fusurro
deferat, qui solus omnium non laudaris puerum herẽ fal-
tantem, aut cithara canentem, ista scilicet ex re non leue dis-

crimen

κὰ ἓν χρυσᾶ βαπτάζῃ διὰ λίθου λιθαργύρου, ὃς ἰσχύομ & ἓως ἐν βίῳ ἰσχυνοῦσι, καὶ λοιμῶ &, ἐπιμελήμενος. πολλάκις δ' καὶ τῶν ἄλλων εἰσελθόντων, αὐτὸν ἐπαινῶν ἐπιμεμέλημένον τινὰ ἔχοντα, πολλὰ τῶν λοιπῶν ἐπαναίνεται. τὸ μὲν γὰρ λιπῶ ξωνύσ]α, καὶ νὴ Δία γε λιθαργύρου, μύρῳ χρίεσθαι, καὶ στεφανοῦσθαι πολὺ λιτοκαλλὲς, ἱμάτιον καὶ χιλεῖον. ἔσται γὰρ τότε κἀμὲ ἐάλε τινὸς συμπῶ, ἄγον]& ἀναίσθητα. καὶ γὰρ ἐκεῖνα καταλαβόντ& μέλον, καὶ τὸν στέφανον ἐπιθύοντ&, αὐτὰ πίνοντ, καὶ ἐσθίοντα τὰ παρασκευασθέντα. ἓν μὲν γὰρ καὶ ζηλοτυπός τις ἦ, καὶ πάλιν ἐμοιχοῖ ὅσην, ἢ ἐλεύ γυνὴ καὶ σὺ μὲν πανταπᾶσι πόῤῥω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἦς, οὐκ ἐν ἀρχῇ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίνδυν& ἀνύπαρκτος&. ὅταν γὰρ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, ὁ μέγας

crimen impendet. Quapropter terrestris in morem rana sitiens vociferaris necesse est, id operam dans vt in laudantium numero insignis ac præcipuus apparcat. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæq; multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cùm esurias interim, sitiasq;, vnguentis collini, ac vertice gestare coronam. Si quidem id temporis non dissimilis videre sepulchralis columnæ vetusti cuiuspiam cadaueris, quæ gestare solet ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositaq; corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratiisque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd regis plures sint oculi, qui quidem non vera solùm

ὑμένων τὴν κεφαλὴν ὀρθὴν ἔχοντα, ἀπ' ἀκρί τι καὶ κεκινημένον ἔοικε μὴ νυστάζειν δοκοῦντα. ἀλλ' ὅμως, ὥσπερ ἐν τοῖς Περσικοῖς ἄθυμοις, κάτω νένευκα καταπεσεῖν, ἀνδιάτακτόν τις ἐνυπνίου ὄψις ἴδῃ προσβλέψασα μίαν τινὰ παμπαίλωτον, ἢ ἄλλος τις ἐνυπνίου ἔχεται, ἐντεταμένον πάλαι τὸ τόξον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρῶντα, ἁμαρτάνει ὧν οἷσιν μεταξὺ πίνουσιν τοῦ γνάθου. ἤτ' ἀπηλθὲν ἐλάνῃ, μικρόν τι παϊδάρτῳ, ἵνα δ' ὠλιὸν ἀπαιθρυνόμενον ἀνιχνεύσῃ, ἢ βλάπτει ἰχθὺς ῥᾳδίως, ἢ ἄθυμος, οἷας τὰς πάλαι ἁμαρτίδας ἀναλαβών, ἢ ἰταμείας, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μυρίῳ τῷ ἡδυμίᾳ, καὶ πανάπτερε ἀλαθείας, ὡς οἷον θέαθρον φέρον ἑαυτὸν ἐνοίσασα; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐστιν; ἀρ' οὐκ ἂν ἄλλως μοι πλέον τέτοκε ἐπιστεῖλαν ἀμπατὸν ἰὼν, καὶ προσὼν τὸ

vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulum, ne comiuere videantur. Quare ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis cōuiuijs fieri mos est, verito, ne quis eorum nuchus sentiat te in concubinam aliquā conijciente oculos: mox & alter eumuch⁹, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululùm dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & ocij plenam, somnū quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi! & Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quódnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας νοῦν ἔχειν τὸ ζῆν λόγον. Δίκην πρόκειται λιθὸς, ἄνω καὶ κάτω περιστρέφομαι, τὸ πάντων οἰκτιστον, οὐδ' ἀνάλωτον ἀλλὰς, οὐδ' ἐκχρίσμενον ἔναι δυσαλγὲς. ἐν δὲ τοῖς γε τῶν ζώντων, καὶ ἔτι χνοῦς, καὶ μάλιστα περιαλγὲς ἀνιᾶσι, ἐκχεῖν τὸ πρᾶγμα πεποιημένον. ὡς δ' καὶ ἀχάριτος ἀμὶ, καὶ ἄκαιρος συμπατικὸς, οὐδ' ἔθος γίνεται ποιεῖσθαι δυσαλγὲς συνίημι ἐγὼ ὡς καὶ ἀνοχλῶ πανάκαιρος βαρυνόμενος, καὶ μάλιστ', ὅταν ἐκλίπωσι αὐτὸς αὐτὸν ἐν ὀλίγῳ. σπουδαιὸς δὲ αὖ δοκῶ, καὶ ὅλως ἐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσομαι τοῖς ἀνθρώποις. ἐν μὲν δὲ ἐκεῖ σιγῇ φυλάττομαι, δυσπρόσοδος, καὶ μυστικὸς φαίνομαι, καὶ μισάνθρωπος, καὶ ἐυθύμιον τὸ πόσωπον ἐς τὸ ἔδιον, καὶ ἀφόρητος αὐτὸς, καὶ

autem accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nùc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, a Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circũferor. Quódque omnium est miserrimum maximéque deplorandum, neque efficere possim vt placeam, neque gratiam emereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hac velut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac nequiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus videor. In summa, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si rifero, vultúmque quàm possim maximè ad hilaritatem composuero, fastidii illicò ille,

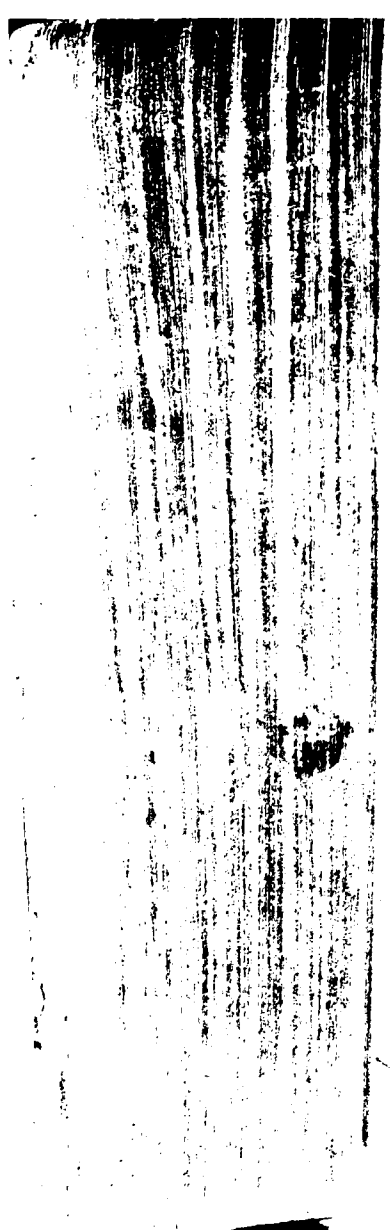

καὶ διάλυσιν. καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ὑποκρίνοιτο, τραγικὸν πρόσωπον ἀναδησάμενος καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, τίνα ἄλλον ὁ μαίνομαι βιβλόμενος βίον, τὸν ὑγιαίνοντα δοῦναί μοι; ἔτι δὲ ταῦτα διαλογιζομένου, ὁ ὕπνος ἐπέχυσε, καὶ κατὰ τὸν ὁμοῖον ἐκάθευδον, καὶ πανοσθὲν, καὶ ἐπανιὼν ἀναλαβὼν τὰ πρόσωπα τοὺς βαυβῶνας καὶ τὰς ἠγύας, ἃ δεῖλαι ἐφρόντισα πρὸς τὸν ἄθλον, εἶτα κάμνον ὅμοιον, καὶ ἐπιλαβὼν ὥραν ὑπεκπηγάνου, λαβὶ δὲ τὰ τῆς ἐφέτους, πρὸς τὸν νεανικὸν βίον ἀντίστροφα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δὲ, καὶ ἐδήδυς καὶ ὁ λιμὸς καὶ ἄρθμα ἄδην ἐπορδύσιν ἢ φθίσεις, ἢ πνευμονομανίαν, ἢ κόλον ἄκηκμα, ἢ τὰ μαλλὰ ποδάγρας ἀναπάλλοντες. ἀνιχεύω ὅμως, καὶ ποδάκις λαμβανάνω δέον, εἰ καὶ συγκεκράγετον.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſtea quam hanc præſentem deteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſomnuit tintinabulum, iamque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſaltandum, ſed ceromate inunctis ante femoribus pantibúſque, ſi modò velit par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum bona. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperuenitque contraria, tormina, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini terminа, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum valendo poſcat vi lecto decumbas, ne hoc quidem licet, τὸ quòd ſtimulari

φύσιν. σκέψαι δή, ὁ νέος, μὴ φυγὴ τὰ ἀναγκαῖα τοῦ ἔλαττον ἄσπερ ἀναίτιον ἔχοις ἀεί, καὶ ἅμα πολλῶν ἀνήκεστον ἀηδιῶν ἐπιφορὰν ἔσεσθαι. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει τοιαῦτα. ἐν δέ γε τοῖς ἀποδημίαις ἴσως, τὰ μὲν ἄλλα ἀνεκτὸν ἂν γένοιτο, ὅσα τοῦ ἀνδρὸς (οἷος γάρ οἱ ἐπιτυγχάνουσι) καὶ τὸ ξένον ὑπομένοντος, ἐν τῷ ἐπὶ τέλει ἔσεσθαι κατηγορίᾳ, ὦ μακάριε, δεῖν ἀποδύσασθαι ἅπαντα, καὶ τὸν ἐπιτυχόντα λαβόντα ἐνδύσασθαι. ἐν ἐκείνῃ δὲ τῇ ἀφορίᾳ ὅποι σκηνήσομεν εὐθὺς ὁ Στοϊκὸς ἡμῖν ξυμβήσεται τοῦτος; πλείω δὲ ἂν λέγοιμι, εἰ μὴ καὶ τὸν ἀπὸ τῆς συνήθους, σωφρόνως ἔχοντα πολλάκις ἐν τῇ πόλει. διὸ μὴ δεῖ ἀποδημεῖν ἐστι, τὸ μὲν πρὸς ἐν ἑαυτῷ κακὸν ἐρημότερον, συναπόλλυσθαι γὰρ αὐτῷ σῶμα.

mulari morbus, quò munia officiáque iusta defugias, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò pallor, semperq; iamiam moriturо videre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sunt. ᵇ Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nã is locus tibi forte contigit) vehiculum operiarin, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinare, ne stipulis quidem affatim substratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thessalopolis iste Stoicᵘˢ narrauit, sibi accidisse, vẽ profectò minimis quã ridiculã, quæ tamen cadẽ possit & alij cuiuis accidere. Commigrabat enim cũ opulenta quadã ac delicata muliere ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum aliquando peregrè proficisceretur (nam id primùm dicebat sibi maximopere dauidiculum accidisse) in curru sibi vno nimirum

ἀφαλδάσθαι φιλοσόφῳ ὄντι, ἐκκεκλόφοτα τινα τῶν κτενιζομένων τὰ σάκλα, καὶ τὸν πώγωνα ἀριξυρημένον. ἀξιῶ τιμῶσ ἀὐτὸν ἰκάνη, ὡς τὸ ἀπὸς, ἔχει καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆ ἐκκεκλάδι ἀναμιμνήσκειν. Χελιδόνιον γὰρ ἐκαλεῖτο. τοῦτο δέινον πρῶτον ἐλπίσον, σκυθρωπῷ, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γένυον (οἶδα δ', ὡς βαθὺν πώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσπόλις ἔχει) παρακαθῆσθαι φύλλον ἐντετραμμένον, καὶ ἐπιγεγραμμένον τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ ἀμυνδαλωμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὸν φαλακρὸν ἐπικεκλασμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀλλά γύπα τινὰ, ὀφρυτετραμμένον ἢ πώγωνα τὸ ἥβης, καὶ ἄγει μὴ πολὺ ἀνυθλῶν αὐτ', καὶ τὸν ἐκκεφαλον ἔχοντα, ἐκεῖ τῇ κεφαλῇ δὲν συγκαθῆσθαι, τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὡς ἔπος εἰπεῖν τὸν ὀλέθριον μυσάττεσθαι τὰς ἐνδίας ἀναχίσθαι, ἀηδόνι καὶ τριττίβουτον, ἃ δὴ μὲ ἐωᾷχεν αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adimuxisse cinædum quempiam pectinatis crinibus, deraſa barba: quem illa honoris (vt conuicio) gratia ſecum ducebat. Quin nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiuſmodi fuerit vide, iuxta virum ſeuerum tetricúmque, tum ſenem, canóque mento (ſcit autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Theſmopolis) aſſidere nihili hominem & effeminatum, picturatis oculu, lubrico vultu, fracta ceruice, non Chelidonem per Iouem, id eſt, hirundinem, ſed vulturem magis, vmbroſis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuiſſet deprecatus ne faceret, futurum fuiſſe vt flammeum etiam in capite geſtans aſſideret. Praterea autem perpetuo hoc itinere moleſtias innumerabiles pertuliſſe ſeſe, illo cantillãte garriente{que}, demum (niſi idem hominem coërcuiſſet) in rheda etiam

ἴσως δέ μοι καὶ ὀρχήσεως καὶ τοῦ ἀναβάσεως. Ἄνθρωπος δ' ἦν τις καὶ ὄνομα αὐτῷ Θεσμοπόλιων: καλοῦσι δὲ αὐτὸν οἱ γνώριμοι, Θεσμόπολιν φασὶν, ἵνα ὄνομα, χρῆναι τὸν μικρὸν αὐτοῦ λέγειν, μηδὲν ἀνυπόστατον, μήτ' ὄνομα ἐπὶ πολλῶν ὂν ἀνόμασα, πλανᾶσθαι. τοῦτ' ἦν, ὅτῳ ἐκεῖ ἐπιτυχεῖν, ἐπιτήδειον ἐποίησα πρὸς ἅπαν, ἐρωτῶν ἂν τι ἐπιτρέπῃ αὐτῷ, καὶ ἐπιμελήσεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἔφη οὖν, ἐπειδὴ καὶ σὺ ἐπιτρέπεις μοι, καὶ ἐγὼ ἐπιτρέψω σοι τὴν γυναῖκα, ἣν ἔχω ἐγκύμονα, καὶ ἐγγὺς ἤδη τοῦ τεκεῖν οὖσαν, καὶ ἐπιμελήσεσθαι αὐτῆς, ἵνα μηδὲν αὐτῇ λείπηται. Βαρεῖα γὰρ ἡ ἀποδημία καὶ χαλεπή, καὶ σχεδὸν οὐκ ἐπιτηδείων ὄντων, οἱ δὲ ἐκεῖσε οὔτε, ἢ ἐνταῦθα οἰκοῦσι, οὐχ ὅτῳ ἐπάνω, ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ τοῦτο τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ λυπῶσι τὸν λόγον ἐν τοῖς ὀλοῖς, μὴ ζῆτω τί σμικρὸν οἰκεῖόν μοι, τὸ πρόσωπόν μου, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐμφανίζας. ἐπέσχε δὲ Θεσμόπολις, καὶ ἐπιστήσας, ἔφη

dacetiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi dij bene faciant, magnũ quoddam officiũ abs te requiram, quod cane recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, caniculam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam misera grauida est, atque adeò propemodum iam propinqua partui. At isti scenesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne meî quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te pudeat mihi mediocre beneficiũ facturum, si charissimã mihi iucundissimamq; caniculã

μονον, καὶ λαμπρύνας. τὸ δὲ πρᾶγμα παγκάλοιον ὦν, καὶ ἡδίστου ἐν ἱματίοις πεπλεγμένου, μικρὸν ὑπὸ τὸν πώγωνα, καὶ κατερρῶγα νοσοῦντα, ἃ καὶ μὴ ταῦτα ὁ Θεσμόπολις πεπονήθει. καὶ βαθὺ μὲν ἀνῆκε φωνῆ (δικαίως γὰρ τὰ μικρὰ ταῦτα) καὶ τὸ χρῶμα ἐφαιδρύνθη, μᾶλλον δέ τι τοῦ χαρίεντος αὐτοῦ ἐπεκαταμίγνυτο. καὶ ὁ Διογένης, ὁ ξυνωφθὼς, οὐκ ἀμόχθως κατὰ καὶ ἀπὸ τὰς ἄκρας, τοῖς παροῦσι λόγοις ἐπεκτρίψας, ἐπαιδεύετο, καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπολιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, πρὸς ὃν Θεσμόπολις, ἔφη, ἓν μόνον ἔχω, ὅτι ἀπὸ Στωϊκῶν ἤδη ἐν φιλοσόφων ἡμῖν γεγένηται. τὸ δὲ ἐν μιμίδιον καὶ τετριμμένον ἐν τῷ πρίβατι τοῦ Θεσμοπόλιδος ἐνυθόμουν. τοιαῦτα ἐκφυσῶσι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίσαι ἔοικε τοῖς ξυνοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χλοάζοντας τῷ ὕβρει πρα-

ac propemodum etiam ſſum ret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, caniculaè pallio prominens proſpectanſq; pallio infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi haec quidem Theſmopolis retinuit) ac gracili voce latrans (huiuſmodi enim ea uellæ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſquid pridiani iuuis inhaerret. Porrò Cinadus aſſeſſor ille, quum non inſulsè ſuper conuiuium dicteria quædam ieciſſet in eos qui aderant, ac demiqué ad Theſmopolem uſque dicacitas peruenisſet: De Theſmopolide, inquit, num hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum. equidem eundiui caniculam etiam peperiſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudūt, vel (vt verius dicā) huiuſmodi cōtumeliis ac ludibriis uexāt eos qui cū ipſis uiuūt, paulatim eos cicures ac manſuetos ad ferendas contumelias reddens

ψῆφον ἀναλέξασθαι. οἶδα δ' ἐγὼ τὴν ῥᾳθυμίαν τοῦ Κρηθέως, ἐπεὶ δὲ ἤκουσε καινοῦ τινος ἀκροατοῦ, μετὰ ἡδονῆς μὲν ἴσως ἐπὶ ἀκοὴν ἐλθόντος, οὐ μὴν ἐμμελῶς γε, ἀλλὰ πολὺ ὄχλου, καὶ βωμολοχικῶς, ἐπαινοῦντος μὲν αὐτὸν ὑπὸ τῶν πινόντων, οὐ πρὸς ὕδατι μετρίῳ, ἀλλὰ πρὸς οἶνον ἀκρατέστατον, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκπορίσαι λέγοντος, ἕως τὸν κάδον ἐπιδεῖξαι τὸ κόλλυμμα ἐπὶ ἑξακοσίαις δραχμαῖς ἐπιτιθέντος. ταῦτα δὴ ἦν ἴσως μέτρια. ἦν δ' ποιητὴς αὐτὸς, ἢ συγγραφεὺς ὁ πλούσιος ἢ, πρὸς τὸ ἄπινον] τὸ αὐτὸ ῥᾳθυμῶν, τάχ' ἂν μᾶλλον ἀμφιβαλλόμενον, ἐπαινοῦντα τὰ λοιπὰ πάντα, καὶ πρέπει ἐπαίνου ἀκούοντος ἐπαινοῦντα. ἀεὶ δ' οὖν καὶ ἐπὶ πᾶσι θαυμάζεσθαι ἐθέλειν, καὶ δὴ Ἀδώνιδας αὐτὸς, καὶ Υακίνθους ἐπιδεῖν πάντως ἐπιθυμεῖν. οἱ δ' ἦν ἐπαινεῖς, ἐπὶ τὰς παιδολογίας τὰς Διονυσίου ἀκούσῃ, ὡς καὶ φθονῶν, καὶ ἐπιβου-

reddentes. Praeterea autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortasis vecunque tolerauda. d Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsum scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habes. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubita libiet specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dis

aspernaberis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ infidieris, maléque

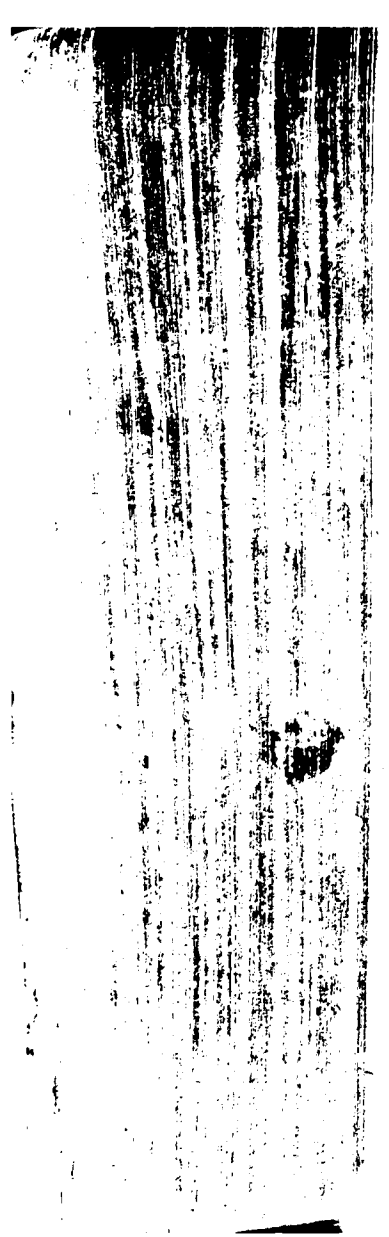

λειδιωδῶν αὐτῶν. καὶ ἢ καὶ σοφὸς, καὶ ῥήτορας εἶναι αὐτοὺς, μᾶλλον ἔτι σοφοποιεῖσθαι τυγχάνειν. αὐτὸ τὸ τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ μεστοὺς λοιπὸν τοὺς λόγους, καὶ νόμον εἶναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν. εἰ δὲ οὖν γυναῖκες, καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε ἐν τῶν γυναικῶν σπουδάσματα. τὸ δ' ἐμὲ βούλεσθαι αὐτοῖς παραδραμεῖν, μισθοῦ πολλοῦ ξυνόντας, καὶ τοῦτο φορᾶς πρεπούσης. ἵν' γάρ τι καὶ τοῦτο τῶν ἄλλων κοσμιωτέρων αὐτοῖς λοιπὸν, ἢν λέγωσι, καὶ παραδράμωσί τι ἔστι, καὶ φιλόδωροι, καὶ ποιοῦσιν ἄσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀποδέοντα. δεῖ δὲ ταῦτα μισθωτοὺς καὶ αὖται πρίασθαι ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῶν πλείονα (γέλοιον δὲ καὶ τοῦτο) ἤ τοι μεταξὺ κοσμούμεναι, καὶ τὰς κόμας πρασινομένη, ἢ πρὸ τοῦ δεῖπνον. ἄλλο-

malèque velis. Ad hæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerim, tum verò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forſitan queant: ſat verò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudii eſt, vt doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quíque ſeſe mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem religant, vel in conuiuio. Nam

alias

ἄλλο τι ἢ ἐν ἄλλοις σχολῇ. ποιησάμενος δὲ λαὸς μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διαλέγοντος ἡ ἄλφιτα πεσόντα θύραζε, ἄρχει παρὰ τὸν μοιχὸν γράμματιον, οἱ δὲ περὶ σωφροσύνης ἐκάστοτε λόγοι ἐπαύσαντο μεμψάμενοι, ἕως ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ, ἐπανάσχωμεν πρὸς τοὺς ἀκροάσεις. ἐπειδὰν δὲ ποτε ἐκ μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων ἢ Παναθηναίων ἐπιστέλλοντος, πέμπηταί τι οἱ ὑπογάστριον ἄθλιον, ἢ χιτῶνιον ἀπόβροχον, ἐν ταύτῃ μάλιστα ποιοῦσι δεῖ καὶ μεγάλως φρίττειν καὶ ποιεῖν, καὶ ὃ μὲν πρῶτος, δύο ἐπισκοπούμενος πρακτέα τοῦ δικασπόλου, πεφαμένου καὶ πεφιλημένος ἀπέρχεται, μισθὸν ἐκ ὀλίγον τῆς ἀγωγίας προσαβών· ἕτερος δ' ἑπτακαίδεκα ἄλλοι ποιμένος ἐκάστοτε, ἐς ποιμὰ ἕκαστον, καὶ ὡς ἐπέμποντο, καὶ ὡς ἐπέστελλε, τὸ καλλιον ἐπαλλαξὰς διῆλθε. ἅπαντες δὲ ἐν ἀπαμάτ-

aliàs non ſuppetit illis occium. Porrò ſæpenumero fit, vt interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat; ac præclari illi de pudicitia ſermones intermittuntur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quando poſt multum temporis inſtãtibus Saturnalibus, aut Panathenæis, miſera quæpiã vmbellata tibi mittatur, aut ỹ tunicula ſemiputris ac detrita, tum deniq; plurima miſiſſe oportet. Atq; aliquis quã ſtatim ſubauſcultârit herum id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium auferet, qui renũciârit. At mẽ plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij; quorum quiſque commẽmorat quam multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non

ἀκαμάτους λαβόντες, ἔτι
μὴ βαρυθυμῶμεν, ὅτι μὴ πλέω
ἔλαχας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐ-
τὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ
τρίλαρας, καὶ βραῦς αὐτῶν σὺ
καὶ ὀχληρὸς δοκεῖς, ἵνα δ' ὧν
λάβῃς. κολακευτέον μὲν αὐ-
τὸν, καὶ ἐπιτατευτέον θεραπα-
τευτέον· ἢν μὴ ὁ οἰκονόμος, οὗτος ᾖ
μὴ ἄρτος θεραπείας πρόπος. ἐπι
δημιλητέον καὶ δεῖ· ὁ ξύμβι-
ος, καὶ φίλος. καὶ τὸ λαφυ-
ρίου μὴ παραφαλεῖς ἰμαζιο-
κανάλῳ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτο-
τόμῳ τινί. ἄωρα οὖν σοι τὰ
δῶρα καὶ ἀνόητα, πολὺς δ'
ὁ φθόνος. καί τις καὶ ὀβολο-
δαίτης ἀρίμα ὑπεξανίστατα
τὸς ἄνθρα μὴ τὸς κατὰ σοῦ
λόγους ἀδιαξυνδιχόμενον· ὁρᾷς
γὰρ μὴ σὺ ἀπὸ τῶν σωτε-
χῶν πόνων ἐκτετρυχωμένος,
καὶ τὸς τῶν βασιλέων σκεδ-
βοντα, καὶ ἀκονδιγκότα τὸν
ποδαγραν ἢ ὑπανιοῦσθαι.
δῆλος γὰρ, ὅσῳ σὺ νοσεμώτα-
τος ἐν σοὶ ἀναθισαμένῳ, καὶ

sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex ferè obolorum: idq; si tu posseles, grauis atque importunus haberis. Proinde qui illud aliquando auferat, primùm ipsi hero adulatio supplexque fias necesse est: deinde captandus & dispensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterùm inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim struuntur in te, apud hominē qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perspiciat te laboribus assiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde posteaquam id quod erat in te florem

καὶ τὸ ἐγκρατέστατον τῆς ἡλικίας. καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιτρίψας, καὶ ῥώμην σου τὴν πολυσχιᾶς ἐργασάμενος, ἄλλη περιβλίνθα, οἰ μὴ οἷ τῆς λύπου ἀπορρίψῃ ῥάκος, ἄμοι κ ὅπως τῶν λυμαίνων τῶν πόνους ἐπιτηδεῖον ἔσονται, καὶ ἄλλοι μεταθήσει αὐτοῦ ὅτι ἐπάρασ τότι, ἐν γυναικὸς ἄβραν πρεσβύτην χέρνιβ ἀντὶ θεραπαίνας, ἢ ἀπότι δοῦλον ἐπιπλήξας, νύκτωρ ἐγκαλυμμένον, ἐπὶ παλαιὸν ὠδάς, ἐγκαλέσαι ἔρημον ἀπολυτον, καὶ ἄπορον, τῷ βιαίῳ πεσόντα ἀναλαβὼν, καὶ ἃ μὴ τίας ἔλας, ἐκμαθὼν ἐν τούτῳ χρόνῳ. ἐπάκις ἢ μείζω τῷ γαστρὶ ἐργασάμενον, ἀπλήρωτόν τι, καὶ ἀκρατίτον λαπάρ. καὶ γὲ ὁ λαμὸς ἀπωτῶ ἐκ τοῦ ἴδους, ἢ ἐκμανθάνων αὐτὰ, ἀναπλῶ. ἵνα σε ἂν τις ἄλλον ἔξωρον ἄλλη

florentissimum decerpsit, ætatisq; partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pusionem illius tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis imposito crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extruderis, discedísque desertus ab omnibus, atque omnium inopterum, optimam θ podagrã vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tãto temporis spacio dedidiceris, tũ vẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddã & implacabile malum. Etenim quæ

La,ea quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est in fami-

ἤδη γεγονότα, καὶ ταῖς γεγηραικόσιν ἵπποις ἐοικότα, ὧν δὲ τὸ ῥῖγμα ὁμοίως χαίσιμον, ἄλλος τις, καὶ ἐκ τῆ ἀκριβείας ἀβόλως, πρὸς τὸ μᾶλλον ἀκαλομαχίαν, μοιχὸν ἢ φθμαχία σε, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο λοιπὸν ποιεῖ· ὁ μὴ γὰρ κατήγορος καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστος. σὺ δ' ἔπαιω, καὶ ῥᾳδίως τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀδικίαν ἕτοιμος. τοιοῦτος γὰρ ἅπαντας ἡμᾶς εἶναι οἴονται, καὶ μάλα ἀκότως. λοιπὸν γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης δόξης αὐτῶν, ἣν ἔχουσι περὶ ἡμῶν, κατανενοήκασι καὶ αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ οἱ ἐς τὰς οἰκίας πρισθέντες, ὑπὲρ τὸ μηδὲν ἄλλο χαίσιμον ἀλλ' ἢ μαντάδας καὶ φθμακίδας ἐπισχόντες, καὶ χάσιτας ἐπὶ τοῖς ἑταιρικοῖς, καὶ ἀναγκὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα φωνασκοῦσαι πλείονα, καὶ πρίωνας, ἀμφὶ κόμης, καὶ πώγωνας οὐκ ἀπαταφρονίζους καθαμψίους.

ἀκότως

in familiam, vtpote enim iam præterierit ætas, quàm similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut venefícus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusato vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, morbis leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtinent opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alioqui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abductiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallijs amicti, barbisq; neutiquã contemnendis onusti. His

ἀκόντως οὖν τῶν ὁμοίων πρὶ πάντων ὑπόνοιαν ἴσχουσι, ὡς ἀρίστους ὄντας, τοιούτους ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ἐπιτηροῦντες αὐτῶν τὸν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰ ἄλλα ξυνουσίας λοιπὸν πάντων, καὶ τὸν πρὸς τὸ κέρδος ἀνελεύθερον· ἀγεννεσάμενοι δὲ αὐτοὺς μισοῦσι, καὶ μᾶλλον ἀκόντες, καὶ ἐξ ἁπάντων ζητοῦσι, ὅπως ἄρδην ἀπολοῦσιν, ἂν δύνωνται. λοιδοροῦσι δὲ, ὡς ἐξαγορεύσουσι αὐτῶν τὰ μυστικὰ ἱκανὰ ὡς φύσει ἀπόρρητα, ὡς ἅπαντα ἀδόντων ἀκριβῶς, καὶ συμβῆναι αὐτοῖς ἐπισκώπτουσι. τῶν δὲ εἰδότων ἐκφανίσαι αὐτούς. ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τῶν βιβλίων, ὧν χρυσοῦν μὲν τὸ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δ' ἔνδοθεν ἡ διφθέρα, τὰ δ' ἔνδον, ἢ Θυέστης δεῖ, τῶν τέκνων ἐν συμποσίῳ, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνὼν, ἢ Τηρεύς, δυοῖν ἀδελφαῖς ἅμα ὀπυίων. τοιοῦτοί τε αὐτοί εἰσι, καμοὶ τὴν κρίβανον,

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuijs reliquoque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus admittuntur, vt eos funditùs perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quique illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpureæ foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedès, aut Oedipus *matris maritus, aut* Tereus *cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: por-*

πλοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφυρᾳ πομπὴν τὴν τραγῳδίαν σκίπωνες. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἢν ἐμπλήσῃς, δρᾶμα ὁ μικρὸν ἀφήσει Εὐριπίδου τινὸς, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω πορφυρᾶ φᾶρη ἀνυθὴς, καὶ χρυσᾶ ὁ ὁμφαλός. ταῦτ' οὖν ξωγραφῆσαι μὲν οἷς μισῶ, καὶ ἐπιδεικνύουσιν, ἤ τις ἀφρὸς ἀπειθὴς, καταγινώσκοιεν αὐτὸς ἐπιβουλῆς, καὶ πᾶς πολλὰς ἐρᾷ. βούλομαι δ' ὅμως ἔχειν, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, ἀνόνα τινὰ τοῦ βίου σου βίβλον γράψαι, ὅπως εἰς αὖθις ἀφελῶν ἄχθος, ἢ δοῖς ἢ μὴ μετανόησον εἰς αὐθις. ἀθλιος μὲν ἂν Ἀπελλοῦ τινος, ἢ Παρράσιου ἢ Ἀετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐπιθυμῶν ἐπὶ τὴν γραφὴν ἐπεὶ ἄπορον νῦν ὑμᾶν τινα ὄντα γνώσομαι, καὶ ἀναβαλοῦ τὴν τέχνην, ψιλὴν, ὡς οἶον τε, δι' ἐπιδείξω τῷ ἀνόνα. καὶ δὴ γραφέως πρόχειρα μὴ ὑψηλὰ καὶ ἐν ὑπογρ-

rò intus ſub purpurâ vbique pompam tragœdiæ. Quorum vnumquemque ſi euoluueris, explicuerisque tibi fabulam non mediocrem longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrò foris nihil niſi purpura ſplendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum ſibi conſcij oderunt illos, atque inſidias parent ſi quis penitus ab illis deſecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualeſq; ſint, euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplo imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aetionem, vel Euphronorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potis non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginè adumbrabo. Ergo pingatur veſtibulum ſublime, atque

que inauratum, neque id humi situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, luxbricoq; aditu, ita vt plerunque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis; Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupefactus oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa speciosa vultu est, ac versicolorib⁹ amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitus q; tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, colorēq; commutato.

τὴν ὑστεροπλαδομένην, συμφέρειν τοῖς πλὴν ἀνόητοσιν. ἡ δ' Ἐλπὶς, τὸ ἀεὶ τέτε ἀφανὲς ἐκπλάθων. καὶ μηκέτι, λαθὼν ἐξ αὐλῆθεν τὸν κρυπτὸν θυρῶνας, ἐκ τινος ἀφανοῦς, τῇ πλαγίας ἐξόδου ἐξωθέσθω γυμνὸς, κἀγκάλων, ὀχλὸς, γέφυρ: τῇ ἑτέρᾳ μὲν πλὴν αἰδῶ σκέπων, τῇ δεξιᾷ δ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἄγχων. ἀπαντάτω δ' ἐξιόντι ἡ Μετάνοια, δακρύουσα ἐς ὀλίγον ὅρια, τῇ δ' ἄθλιον ἐπανορθέσα. τἄλλα δ' ἴσω τὸ τέλος ἐγγραφῆς. σὺ δ' ὦ, ὦ ἄριστε Τιμόκλες, αὐτὸς ἑκάστῳ ἀκριβῶς ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐνθένδε, ἃ σοι καλῶς ἔχει, πρόσιθι φέρων τὰς πλὴν ἀκόνα κατὰ ταὐτὰ τὰς θύρας, ἐκείνων πλὴν ἅπαντων ἀσχήμων ἅπερ ἐπεισῆλθες. εἰ δ' ἄρ' ἐφοβοῦ, μὴ μὴ θῇ ἀναίτιος, αὐτὸς ἑαυτοῦ.

Postremò Contumelia arreptum illum ad Desperationi pertrahat: & hoc quidem tempore Spes avolans evanescat. Tum ille non per antrum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per posticum quoddam, & occultum exitum extrudatur nudus, ventricosus, pallidus, semex: læua quidem pudorem occultans, dextra verò sese ipsum strangulans. Occurrat autem exeunti Pœnitendo frustra lachrymans, & miserum bis etiam conficiens. Atq; hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu, Timocles optime, ipse diligenter considera singula expende, num è re tua fuerit hanc imaginem per antra illas fores ingressus, per illa longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memineris sapientis illius qui dixit: Deum in culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de mercede seruientibus & mercenario præceptore, aulicę vitæ incommoda cõmemorat: qui ab omnibus quidem legitur & magno applausu approbatur: sed nescio quî fiat, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, non animaduertentẽ, quantũ dulcedinis suppeditet viuere λῆρος μὲν, ἀλλ' οὐ ἀηδὴς ἐμοὶ: nec cuiquã gnatonicè & parasitice ἐπὶ ἴσην manum deosculari, aut alia fœdè palpantium indigna subire ministeria. Qualia multa illis ferẽda & facienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in quibus nihil est sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed omnia plena simulationis & perfidiæ, omnia plena delationis, proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulationis, odij, & turpissimarũ assentationum, tum etiam ampullarum & verborũ sesquipedaliũ. Expertus loquor, quippe qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, omnium maximè deceptus, falsus, impeditus, & proditus. Itaq; ego sic statui, vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & suauiùs aliquẽ viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est respectus honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla autoritas integritatis, nulla gratia probitatis, nullum prẽmium virtutis, nullus honos literarũ: vbi pluris fit ἵππος eques quàm vir literatus & vitę integer: vbi in precio sunt centauri contemptis bonis: vbi primas tenent Turini illi fumorũ venditores, & proditores, & delatores, & palpones, & adulatores, & parasiti & reliquę pestes, per quas aula quotidie non dicendis modis atroditur: vel clancularijs detractoribus & susurronibus plus habetur fidei, plus etiã datur præmij quàm viro graui & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc immensam vitiorũ lernam, aulã inquã, sum ingressus? quæ centũ Augeæ stabulis est fœdior & cõtaminatior: ita omnium vitiorũ stercoribus & merdis est oppleta,

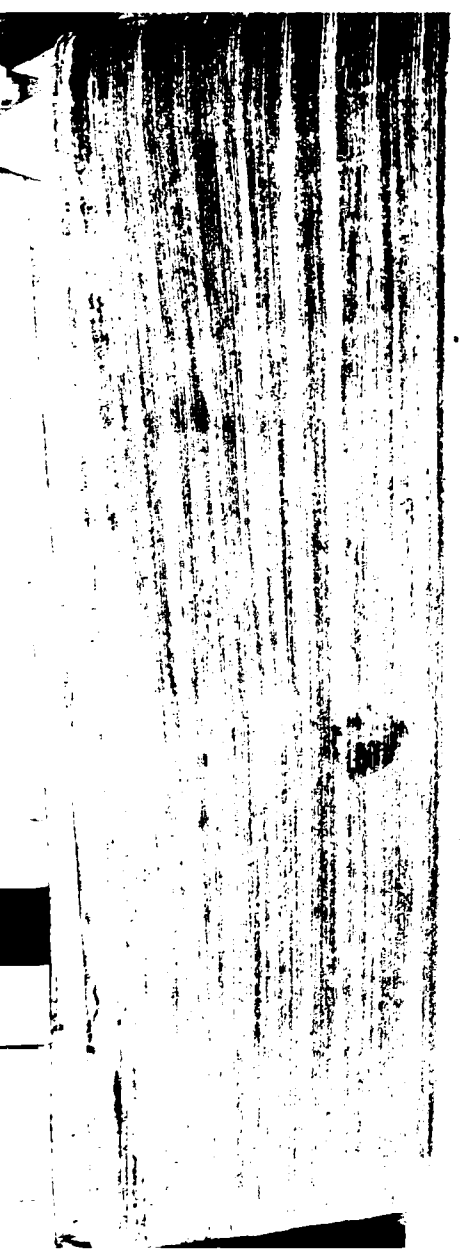

vene à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedũ à me paucis verbis describi & pro dignitate depingi. Erasmus multę vir eruditionis & facundię, huius libelli interpres, nõ oportere ait per inertiã atq; socordiam cibũ alienũ sectari, sed sua quemq; industria necessaria sibi cõparare, quãdo, ait, aliena sit fortuna viuere quadra. Concludam igitur his suauissimis Senecæ versiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, quum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc initium sumptum est ex Hom. Odyss. lib. 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὕστατον ἠπιάλήσω: hoc est:

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã?

Significat animum rerum copiam tantam esse vt hæsitet vnde potissimùm exordiatur, perplexumq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione. *b* In primis aũt,] *Amplificatio ex contrario.* *c* Quæ quidem omnia.] *Benevolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua erga illum benevolentia.* *d* Citra culturam.] *Quę citra studium & operam nostrã nobis eueniunt, ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμέλειαν cõtingere dicunt Græci. Idem in Parasito & in Rhetorum didascalo. His paulò pòst dicit, citra laborem & sudorem, nullo negocio.* *e* Cũ esca.] *Hoc prouerbio etiam vsus est in mortuum Dialogis, Cnemonis & Damippi.* *f* Experiens, &c.] *Asseueratio.* *g* Lari in morem.] *Larus auis auida, vorax; Hinc Larus hians dicitur, vbi quis auidius inhiaret prædæ.*

h Quanquã non solùm.] *Amplificatio à persona officii.*

i Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione personarũ, & cæterorũ qui in aula seruiunt.* *k* Enitendumq;.]

Accidit

Accedit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique addicti seruiunt, institutum q; suũ defendit. *l* In promptu Theognis.] *Lucianus in hãc Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchũ in libello cui titulus:* πῶς ἄν τις ἴδοι ἑαυτὸν μὴ φιλαύτως. *m* Nã quęcunq;.] *Paupertas prima causa.* *n* Equidẽ si viderem.] *Dilutio per inuersionẽ.* *o* Rectiùs aũt.] *Commonitio à cõtrario.* *p* Rursum alij,] II. *causa. Conditio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis.* *q* In præsentia.] *Dilutio per inuersionem.* *r* Spebus incitatos.] III. *causa. Spes voluptatis, diuitiarum.* *s* Enimuerò.] *Dilutio prima: quod neq; hæc neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato.* *t* Verumenimuerò.] *Argumentum ab inhonesto, per hypothesin.* *u* Vlyssis quidem socij.] *Amplificatio per collationem à contrario.* *x* Nisi si quis.] IIII. *causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt.*

y Cum Persarum rege.] *Epulantur enim Persæ exquisitè ac sumptuosè, de quorũ epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyropedię & Athen. l. 4. c. 6.* *z* Deinde cuiusmodi.] *Propositio sequẽtis orationis.* *A* Sat esse si velis.] *Studium discendi voluntate constat, inquit Quintil. quæ cogi nequit.* *B* Primum diu.] I. *Quæ facienda ferendaq;, antequam in familiam admittatur.* *C* Postremò.] I. *Salutatio & assectatio.* *D* Iam illud restat.] II. *Exploratio vitæ, & an ideneus satis fit.* *E* Esse non paucos.] *Inuidia competitorum & delatorum.* *F* Quòd si quis.] *Amplificatio à conditione personæ.* *G* Age sanè.] *Transitio cum amplificatione gratulationis.* *H* Copiæ cornu.] *Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dicteo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluẽti omnium rerũ bonarum copia complesse dicitur: id q; τὴν ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu proverbiali figura vocamus est. ἔχειν ἀμαλθείας κέρας, id est, copiæ cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorũ præceptore recensuimus.* *I* Primũ igitur.] II. *Quæ in ipsa aula recepta iam suffinãda sint.* *K* In ordinẽ extructis.] *In Græco* ἐν τάξει. *i. κατά.* *L* Atq; interim.] *Amplificatio à consequentibus.* *M* Oporteat respondere.] *Ab æmulatione & inuidia aliorum.* *N* Ne per somnium.] *Lucianus proverbia-*

prouerbialiter dicitur in Gallo, & hic rursus de Electro. Ad quod eleganter allusit Theocritus ὡς βυσσίονε, *apud quē lanica puella ciuilis, rusticum, basium dare conantem ab se repellit, dicens: tantum abesse, vt illi sit danda basium, vt hoc magis somniare quidem oporteat sperare. Vide carmen.* O Albo rane.] *Græcis album panem in delitijs fuisse, locis aliquot testatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4. describitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes* λευκοὶ σφόδρα, *id est, albiores niue. Græci autem panes elegantiores* λευκοὺς *appellabant, sordidiores* φαιοὺς, *hoc est, fuscos seu nigros.* P Iamdudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q Age iam, ô sceleste.] *Obiurgatio amplificata à nomine & personæ qualitate.* R Lupini.] *Notat hic Lupini vilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam si me toto laudet vicinia pago.

De lupino diximus in Mortuorum Dialogis. S Sed vide.] *Amplificatio seruitutis, ab accidentibus, & causæ inuersione.*

T Quid enim.] *Adagium est, quod torqueri solet in eos, qui inducere tentant artificium, cuius sunt imperiti, & quod natura abhorrent.* V Neque locum in acie deserat.] λιπεῖν τὴν τάξιν, *id est, ordinem deserere dicitur, qui decedit de loco suo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui stant in acie. Aristophanes in Vespis:* Φυλακὴν κατακοιμηθεὶς λιπὼν διέσκωψεν, *id est, deserere nocturnam docet militiam. Simpliciter vsus est Isocrates in Oratione de pace,* ἀνάξιόν τε εἶναι νομίζειν τοὺς τάξεως λιποντας καὶ ἀσπίδας ἀποβαλόντας: *id est, magis infames fieri eos qui ordinem deserunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epist. ad Atticum, de præsidio decedere dixit. in Finibus, bonorum deserere præsidium. In Catone, de statione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicit,* λιπεῖν τὴν τάξιν. *Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos versiculos ex Archilocho:*

ἀσυμποσίᾳ δ' ἀνὴρ γὰρ ὕστις ὑστερῇ,
τῶν μείζον' οὐκ ἔλαττον ἢ τάξιν λιπὼν: *Id est,*
Cessando cœnæ quisquis immuni deest,
Hic idem in acie facilè deseret locum.

Latinis

Lacunis in ſua claſſe manere dicuntur qui non deſerunt vitæ inſtitutum, & claſſem ſuam deſerere qui mutant. Ariſtoteles lib. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λειποταξεῖν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα. id eſt, non deſerere ordinem, non fugere, non abiicere arma. Pœnam deſertoris alibi commemorauimus in Nauigio ſeu Votis. Demoſthenes ῥιψάσπιδα probro dictum, in Paraſito, & Tragœdo.

א Ne per viam quidem.] *Idem in Hermotimo: Ne in via quidem otioſus es, ſed animo intento, ſemper aliquid ſerij agens, quodque ad ſtudium tibi profuturum ſit. In Græcis ἐς κάλον. i. κακόν.* ג Promethei partem.] *Ferunt poëtæ Prometheum carnium diſtributioni, quam vocant creonomiam, præpoſitum lepidè admodum & feſtiuè Ioui adortum imponere: quippe nil veritus diuinitatem ſummi Dei: ſibi quidem præpinguia & ſapida ſubduxiſſe, Ioui autem oſſa modò appoſuiſſe, obducta ἀργίτῃ δαπάῃ, vt Heſiodus inquit, id eſt, pinguedine candida. Quo nomine, ſimul quia homines finxiſſet, & ignem furtiuum hominibus dediſſet, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaſo ſuffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, vice prouerbij vſurpat, Promethei portiunculam pingui contecta oſſa.*

ד Regis plures ſunt oculi.] *Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique ſunt exploratores, atque ob id oculi dicuntur, complures auſcultatores, quibus velut auribus vtuntur. Idem refertur aduerſus inerudituin. Eiuſdem meminit Ariſtot. in 3. Polit.* ה Leo chordula vinctus.] *Dicitur cùm quis exiguo commodo detentus, apud aulicos oſtentatur paſſim quòd princeps tantum alat virum. Hoc enim principes ſibi glorioſum ducũt, ſi doctos & excellentes viros coguntſua relinquere negotia, & aulicæ ſeruire pompæ.* ו Quòd ſi quãdo.] *Tranſitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc ſub exemplo Theſmopolis Stoici cõmemorat.* ז Non ad quæ.] *In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priſcum iudiciorum morem, in quibus ad clepſydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis cauſarum forenſium certus aquæ modus per clepſydras infundebatur, vt ſupernacanea verborum copia quem iudicibus tædium adferret, tum ipſi etiam cauſæ officeret: denique alijs agere volentibus aditum præcluderet.*

ח Porrò

λ Porrò ſi.] *Adulatio dominorum, doctos ſe videri volentium.* ι In lapidicinas Dionyſiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracuſanas omnes audiſtis, pleriq; noſtis. Opus eſt ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum eſt è ſaxo in mirandam altitudinem depreſſum, & multorum operis penitus exciſum. Item in eadem: Carcer ille eſt, qui eſt à crudeliſſimo tyranno Dionyſio factus Syracuſis, quæ Latumiæ vocantur, in iſtius imperio domicilium Romanorum fuit. Vt quiſquis iſtius animum aut oculos offenderat, in Latumias ſtatim conijciebatur. Huius carceris inſignis à Dionyſio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiuſdem Dionyſij tragœdias ſpectaret, nec applaudens vt alij, aſſurgeret: ſen vt idem Lucianus aduerſus indoctum, à riſu ſe minus contineret, à Dionyſio ipſo in lapidicinas miſſus fuiſſe dicitur. Hiſtoriã hanc Stobæus ex Demetrio recitat. Item Gemiſtus Plethon in priori ſuæ hiſtoriæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierum.] *Mulierum adulatio.* η Tunicula ſemiputris.] *Hic χειρίδιον pro virili tunica obtrudit, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam eſſe innuat in Lexiphane.* θ Podagram.] *Podagra ſenectutis comes.* ι Calumnia.] *Eius doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congreſſus propria cum matre Iocaſte, liberos genuit quatuor: Polynicem, Eteoclem, Antigonem, & Iſmenem. Tandem verò intelligens, ſe inceſtum patraſſe, ſeipſum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm ſequeretur Progne vxorẽ & eius ſororem Philomelam, ambæ verſæ ſunt in aues, teſte Ouidio 6. Met. Perſ. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *ἐικὼν totius vitæ ſuprà deſcriptæ.* ν Deũ in culpa non eſſe.] *Conſiderat enim id quod eſt in hominũ moribus vt cum ipſiſſima incogitãtia præcipites ruant in malã: deinde tamen ijs irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate eſt etiam apud Homerum 1. Odyſſ. querela grauiſſima: vbi Iupiter in conuentu Deorum ſuam concionem ita ordiuur:*

ὦ πόπο

Ἆ πόποι εἶον ἄμμιν θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται.
ἔξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῇσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν. id est,
Proh Dij, vt homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo nõ dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. *APOLOGIA PRO ijs qui mercede conducti seruiunt.*

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cõducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptũ illud editũ, senior iam in aulã atq; familiã Cæsaris sese cõtulerat, & cõditionẽ procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factũ suũ, qa cũ superiore scripto prorsus pugnare videt, defendit: primũ à diuisione seu diuersitate conditionũ, q̃ lõgè alia res si principi operam suã locare, q̃ apud diuitẽ aliquẽ priuatũ seruire. Deinde q̃ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q̃ prætextu doctrinę & literarũ seruiant: se verò alio pacto mercedẽ accipere q̃ illos, nempe cùm p̃ter salarium ingens, etiã in magna existimatione viuat, publicisq; rebus procurãdis præstitutus. tam certam quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquãdo administrãdi, propositã habet. Deniq; q̃ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat. & tamen bonũ virum cõueniat certo alicui operi intẽtũ esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis venerit, vt omnẽ mercedem aut honorẽ prorsus cõtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationẽ per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtilissimè scripserit: nunc autē contrà, quasi mutata sententia, idem vitæ genus ingressus sit, perinde quasi aliud lingua sonare voluerit, aliud animo senserit, exaggerata hac vitæ scriptorum q; diuersitate ac repugnantia, multis varijs q; tum similibus, tum exemplis. Exorditur autem per præoccupationem à simulatione admirationis, quam & ipsam à circumstantijs ætatis & causæ amplificat.

Πάλαι σοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ φίλε Σαβῖνε, ὅτι νά σοι ἀπὸς ἐκείνων ὧν ἐπῆρ, ἀναγνόντι ὑμῶν τὸ περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων βιβλίον. ὅτι μὴ γὲ ἐκ ἀγνοεῖν δοκεῖς αὐτὸ, μὴ πάνυ μοι πρόδηλον· ἢ μεταξὺ μὴ ἐπὶ πᾶσιν, ἃ σὲ ἐλέγχετο, ταῦτα νῦν ἐφαρμόττειν ἡγοῦ τοῖς ἀναγινωσκομένοις. ἃ τοίνυν μὴ φθάσῃς ἐγὼ μανθάνειν, δοκῶ μοι ἀκούειν σου λέγοντος· ἆρα τίς αὐτὸς ταῦτα γεγραφὼς καὶ καταγνοείαν ἔτω δεινὴν καλὰ τῶν τοιούτων βίβλων ἅπαντα πάντων ἐπαθόμην, ὀφράκες, φησὶ, μεταπούμενος, ἐκὼν εἰς αὖθ' εἱρωμένης δουλείαν ἔτω περιφανῆ καὶ πεῖθλιον ἐνῆκα; *IAmdudū [a] apud me ipse cogito, præclare Sabine, quæ tibi nostrū de ijs qui mercede conducti seruiunt, libellum legenti verisimile est in mentem venisse, quæq; credibile est te dixisse. Nam quòd in eo legendo risum nō tenueris, mihi vel in primis constet. Sed quæ inter legendum ad singula à te subinde sint obiecta, ea nunc nostris à te iam lectis cenor accommodare. Quare si non frustra diuinandi artem didici, audire mihi videor te sic tecum submurmurantem: Ecquis hic tandem est, qui cum hæc ipse scripserit, & graui adeò accusatione aulicam vitam incessat, postea tamen omnium oblitus, velut testula, [b] quod aiunt transmutata, sua sponte in seruitutem manifestariam adeò & illustrem se ipse coniecit?*

Quæ

νόσοι Μῖδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Παχ]ωλοὶ ὅλοι μιτίπ(ᾳ αὐτ, ἀφεῖναι μὴ τῶν ἐκ παίδων φίλων καὶ συνηθῶν Ἑλένης θείας, πρὸς αὐτῷ ἤδη τῷ Ἀχαιῷ γηράσαντα, καὶ μονονυχὶ τὸ ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρίχειν ἑαυτὸν ἑλκτὸν καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ἄλλο κτοῦ τινι χρυσῷ ἢ ἀὐχένα ἀλυσίτα, εἰλά ὅτι γε πυρόεντα τῶν ὠκυποδῶν τὰ σφυρά, καὶ τὰ κεφάλια. πολλὰ γὰρ ἂν ἄμφανία ἐκ τούτων βίοι πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τῆς ποταμῆ χωρεῖν, καὶ ἀνισράφθαι τὰ πάντα, καὶ παλινῳδεῖν, πρὸς τὸ χεῖρον, τῖτ' ἂν εἴη δὲ ἀπὸ Ἑλένης, μά Δι' οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἐπ' Ἰλίῳ γνομένων, ἐπεὶ ἔργῳ ἀναπεπομφότων τ πόντων, καλῶς πρότερον ἂν φῆσθαι λευκωπώτων, ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ ἀκὸς, πλὴν ἀλλ' ἐπάξας ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὲ ξυμβουλήτινα

Quot Midæ, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti huc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatẽ, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm nõ [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo latéque hoc vitæ genus in quo nunc est, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, [d] quod prouerbio dicũt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerũ ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nõ Helenæ placendæ gratia p Iouem, neq; eorũ quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd verba quæ antè probè dicti sunt vitiosa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

τινα διαύτλω ἐκ ἄκαιρον, ἀλ
λὰ φυλικὸν, καὶ φίλα σοι χρησ
τὴ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ προπεφ.
λῶν ἢ ἔμ μοι δοκῶ ἀξίαν ἀποδύσε
τὸ σὸν πρόσωπον ἐκεῖνο
μαι, ὃ ἄρ ὑμῖν ἔχει, τὴ ὧν λοι
σίω θύσομαι. σὺ μὲν, ἀπὰ σὺ
προθύσεις τὰ ἐνδέοντα. ὥρα
δέ σοι μεταστὰσαντας ἐκ
μὰς τὸν σκηνὸν, ἐμὲ μὲν σιω
πᾶν, τὴ ἀνέχεσθαι τιμνόμενον τὴ
λοιδόμενον, ἃ δ' οἶσι, ἐπὶ σωτη
ρίᾳ, σὲ δ' ἐπιτάττειν τ φαρμά
κων, τὴ τὸν σμίλαν ἅμα πρό-
χειρον ἔχοντα, τὴ τὸ καυτήριον
διάπυρον. τὴ δὴ παραλαβὼν
τὸν ῥήτορα, σὺ ταῦτα πρᾶς
μι ὁ Σαβῖνε. ἔφη λέγειν. πά
ντα μὲν, ὦ φιλότης, ὡς ἐκὸς,
ὠδοκίμηκάς σοι τοτὶ τὸ σύγ
γραμμα, τὴ ἴν ποιῷ πλείθα
σχθῇν, ὡς οἱ τότε ἀκροασά
μενοί σου ἐπῃνέσαμεν, καὶ ἰδίᾳ παρὰ
τοῖς πεπαιδευμένοις, ὁπόσοι
ὁμιλεῖν αὐτῷ, καὶ δῆλα χαρὸς
ἔχειν ἠξίωσαν. ἔτι γὰρ τ λόγων

eius generis cõsilium adferre, idq; non intempestiuum, neq; importunum, sed amicum & quale tibi viro cùm bono tum erudito congruat. Itaq; si tuam personã, quam induere iam paro, feliciter gessero, optimè quidem mecum actum putabo, atque in hoc e eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum efficaciæ, si quidem partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quæ si scena transformata, & actoribus pmutatis, ipse quidem vocem teneam, meq; tibi salutis gratia secundum, & si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simulq; acum vnà cum vstorio habeas in promptu. f Nunc igitur tu, ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta

sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrârunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpretium ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidẽ præter

παρασκευὴ, ὁ μιμητὴς, ἡ ἡ ἰσο-
θεία ποσὴ, ἡ ἐμπειρία τ̃ πραγ-
μάτων, ἡ ὅτι ἱκανὰ φράσεις τοῖς
γνώσι, ἡ τὸ μίγισον, ὅτι χάρισ-
μα θεόθεν ἐστὶν, καὶ μάλιστα ὅσοις
ἀκατάσκευοις, ὡς μὴ ὅτι ἀπ-
γνοίας ὑφὰς αὐτὸς ἀπὸ δουλείαν
ἀπάγουσι· ἀλλὰ ὅτι μετὰ δόξης
βελτίω ταῦτ' ἔσῃ, καὶ σοὶ μὲν
ἐλευθερίαν μακρὰ χαίρειν
εἰπὲν, ξυνεσομένῳ τὸ ἀγωνίσασθαι
ἐκεῖνο ἰαμβεῖον, ὅπερ τὸ λίτρα-
θες, παρὰ φύσιν δουλεύειν. ὅρα ὅπως μηδεὶς ἔτι ἀκόσμο-
τέρως ἀναγινώσκουσὸς αὐτὸ, ἀλλὰ μηδ' ἅπαξ παράσχῃς τ̃
σαυτοῦ τοῖς βίβλοις ὀρθῶσαι, ἐπιλαθὲν τὰ γεγραμμένα. οὐχὸ
δ' Ἑρμῆ τῷ χθονίῳ καὶ τ̃ ἀπηνεστάτῳ πότερον ποτὲ μᾶλ-
λον καθοσιώσασι, ἢ δόξεις τῷ τ̃ Κορινθίῳ μύθῳ ταυτόν τι
πεπονθέναι, λαβὰ σωτ̃ ὁ Βελ-
λεροφόντης γεγραφὼς τὸ βι-

ᾗ quòd ipse dictionis tuæ co-
lor culpa caret, & narratio
planè est varia, miraq; est re-
rũ experictia: maximà quoq;
habet gratiã, quòd omnia à
te nõscitè solũ, sed & dilucidè recensentur. & sup omnia
verò est, quòd quæ scripsisti,
vtilia sunt cùm omnib. tũ ma-
ximè eruditis, videlicet ne p
rerũ insciriã in seruitutẽ post
hac sese conijciãt. At cũ iam
sententia planè in diuersum
mutata, aulicã hanc viuendi
rationẽ præstare statueris, et
libertati longũ valere dixe-
ris, tum iambicũ illud seruile
nimis, et generoso animo in-
dignũ, sumpseris imitatione
exprimendũ (Vbi est lucrũ,
natura adacta seruies) viden
dum tibi erit, ne quispiã te id
libelli legentem fortè auscul
tet: imò summa ope curan-
dum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum no-
runt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ-
precium, si [h] à Mercurio illo inferorum legato, potis impe-
tres, quò is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam
audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quid-
dam tibi accidet, quod iuxta [i] fabulã illam Corinthiã Belle-
rophontĩ. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu li-

βλίον. μὰ γῆ ἢ ἀλλ' ἐχ ὁρῶ τὸν
ἀγωνιῶντ' ἢ γις ἂν ἀντρόσω-
πός σοι γένοιτο πρὸς τὰς κατηγο-
ρίας, ἢ μᾶλλον ἂν σωφρόνι-
των αὐτὸ ποιοῖμι, ἐπαινῶν-
τος μὲν τὰ γεγραμμένα, ἢ τὸν
ἐν αὐτοῖς ἰλιγγιάσαν, αὐτὸν
δὲ ἢ συγγραφὰ σπουδοῦσα ὀ-
ρθοῦσθαι, καὶ ἐκόσμητα ἀπολιθώτα
ἢ αὐχμώντα ὡς μυγῶ. ἐκ ἀπαπό-
τας γὰρ ἂν λέγοιμι, ἃ λέγοιμι
ἄν σοι ἅπας ἢ γυναικὸς ἀνδρὸς ἐν
τῷ βιβλίῳ, ἢ σὲ τὸν λοιδο-
ρούμενον ἀστείοις πλησίοις ἀγάμενον·
ἢ ἅπερ σόν ἐστιν, ὅμοιά σοι ἂν
Σαλαίθῳ ποιεῖν, ὃς μικρότα-
τον κατὰ μοιχῶν τοῖς Κρο-
τωνιάταις νόμον θεὶς, καὶ θεω-
μαζόμενος ἐπ' αὐτῷ, μετὰ
μικρὸν αὐτὸς ἁλὼς μοιχεύσας
τοῦ ἀδελφοῦ τὸν γυναῖκα. με-
ρὶ πόλλα τοίνυν μὴ σὲ τὸν Σά-
λαθον ἐκεῖνον φαίη τις ἂν.
μᾶλλον δὲ πολὺ μιαρώτερον
ἐκεῖνον, ἕρωτι μὲν ἁλόντα, ὡς ἔ-
φασκεν ἀπολογούμενον, ἑκόντ' ἐ
μάλα εὐψύχως, εἰς τὸ πῦρ ἁλ-
λόμενον,

brũ aduersum te ipse scripse-
rit. Quod ad me attinet, qua
defensionis facie, saltẽ æqua
aduersum accusatores vti
possis, non video, præsertim
si actionem suã nonnihil in-
cis & rĩdiculis condiant: ni-
mirũ vt scripta tua, atq; item
libertatem, quam præ se fe-
rũt, laudent: te verò scripto-
rem seruientem videant, &
sponte tua collũ iugo subden-
tem. Itaque non iniuria age-
rent, si libellum ipsum vel de-
teri, generosiori scilicet asse-
rerent, te verò interim velut
graculũ alienis exultare plu-
mis: vel si tuus esset, similem
quidem tuam esse causam de-
cerẽt Salæthi illius iudicio,
qui cùm contra adulteros le-
gem durissimã Crotoniatis
tulisset, & per hoc multis
admirationi esset, paulò post
cum fratris suĩ vxore in adul
terio fuit deprehẽsus. [k] Quã
re nõ ineptè quispiam te Sa-
læthum illum diceret, nisi
quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fe-
cit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus
furẽs: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno
insiliẽs

ἀλλ' ὅμως, καίτοι ἐπιτήδειον αὐτὸν ἦν Κροτωνιάταις, καὶ ἐνδιδόναι φυγὴν, ἃ βούλοιτο· τὸ σὸν δὲ πρᾶγμα μικρὸν ἀποκτήσεως ἄξιον ὂν, μυρίοις τοῖς λόγοις τοῦτο βίου ἀπορίας, καὶ καταγέλωτος, ἃ τις ἐν ταῖς οἰκίαις τισὶν ἐμπεσὼν, καὶ καταρξάμενος ἑαυτοῦ, ἀνήκοα ποιεῖ τὰ δυσχεραίνοντα πάσχειν ἢ ποιεῖν, ἐν χερσὶ δ' ὑπάρχοντος, ἢ σχοινίων ἅπτεσθαι τὸν ὀδόντα, ἵνα ἀφεθῇ καταφέρων ἐπιτιμήσεις, καὶ μονονουχὶ καὶ ἐπιπηδήσεσθαι αὐτῷ. ὅσῳ γὰρ, φασὶν, ἐπιεικέστερος ἂν δοκῶν, τοσούτῳ καταγελαστότερος ἂν δόξειας ἐν ἀντιφωνήσεις δὲ καὶ βίᾳ τῷ βιβλίῳ, καὶ τοῖς τὰ δικαιώματα ἐπὶ καταγοείαν ἐρεῖν, μετὰ τῶν ἐμπαιγμῶν φαγοδαίμονα λέγειν, Μισῶ Θερσίτην, ὅς τις ἐν ἀστοῖς ἄριστοι Δαναοῖσι νείκεσκε· τὸ καὶ ἄκαιρον παραδηγμάτων

insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet exulandi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem eiusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitis alicuius famulitium incidat, sèq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cùm faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vltra limē illud Homericum progressus, ingenerosum adeò & abiectum seruituris genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus apparet, tantò te aiunt magis omnium risui obnoxium: vna nimirū tua tantū scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi ratione aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriamur accusatoribus

τῶν ἱπὶ σκ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς
τραγικοῖς ὑποκριταῖς ἐκάσο-
σιν, οἷ ἐπὶ μὲν τῆς σκηνῆς, Α-
γαμέμνων, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ηρακλῆς ἐ-
σιν, ἔξω δ' ὅταν ἢ Αἰσώπη-
μος, ἀφθέμενοι τὰ πρόσω-
πα, γίγνονται ἀπομίσθοι τρα-
γῳδοιῶν, ἐκπίπλουσθαι καὶ
συνεπόμενοι, ἐνιοτε δὲ μαστι-
γούμενοί τινων αὐτῶν, ὡς ἂν
δόξωσι θεάτρῳ δοκεῖν. ἄλλοι δὲ τὸ
παθὸς ὑποπτεύσαι σε φήσου-
σιν, ὃν Κλεοπάτρα τῷ πάνυ
φασὶ γενέσθαι. ἱκανὸν γὰρ δο-
κεῖ χθὲς μὴ ὀρχεῖσθαι
πάνυ κοσμίως καὶ ἐμμελῶς,
καὶ ἱππολυτὸν θαυμάζεσθαι μέ-
νοντα ἐν τῷ σχήματι, καὶ τὸ
πρόσωπον φυλάττοντα, καὶ τοῖς
ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκα-
μψον ὑμέναιον, ἐπὰ δὲ ἐ-
λεγε ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμυ-
γδαλον ποῤῥωκαμψίλω, μα-
κρὰ χαίρειν φράσασα τοῖς αὐ-
λοῖς καὶ ῥυθμοῖς ᾗ ὀρχήμασι
συναρπάσασα καταφθεῖραι,
ἀκρῆψαυσα, μᾶλλον δὲ συσ-
τείψασα

tuis suppetunt. [m] Nempe ali similem te facient Tragicis actoribus, quorū quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipse: foris autem depositis personis fiūt Polus aut Aristodemus, scilicet ad agēdas fabulas mercede conducti: quibus visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cædūtur. Porrò alij idem tibi contigisse dicent quod fama, quam magna illa & celebris Aegypti regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cōposite modulateq; nō sine magna spectātium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamq; Hymenaeum voce ac cithara canentibus respondisset, postea quam caryēsine nucem nescio, procul iacentem conspexisset, persona abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longùm valere iussit, nucem verò correpeam arro-

dere

νεῖσθαι τὸ πρόσωπον, ἢ σὺ
ἔλεγον, φαῦλον ἄρ', οὐκ ἀποκείσῃ,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γνώμῃ, καὶ
παντηχὶ τὸ ἰσχάδι παραπα-
τήσας, ἀλλ' ἔχεις νῦν ἄρ',
καὶ ἀπ' ἄκρου χάλως φιλεῖν
φῶν, καὶ ἔτερα μὲν λάθρᾳ ἐν
τῇ φρενοῖν, ἅπαξ δὲ λέγων, ὡς
ἀληθῶς ἄρα τινὰ ἐκ σοῦ ἀκήκο-
ας, ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐκπα-
τᾶσθαι δεῖ σοῖς, χάλια μέν σου
ἐφίεσθαι, ἀκριβῶς δ' αὐχμῶ-
ντα καταλείπειν. τοιγαροῦν
παρὰ πόδας ἤδη ἔστιν ὅτε δι-
ελοῦ. προσῆν μὲν θρασωτά-
την καὶ πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μετὰ μικρὸν δὲ μόνον
ἐκ τοῦ ὑπερφυοῦς ἰσομοιρήσαντα
τῇ ἀνυποδησίᾳ. ἡνίκα δ' Ἀν-
δρόμαχα τότε καίσαρ ἐρωτᾷ
σε εἰ δοκιμάζοι ἐφ' οἷς λα-
νηγόρας τῶν ἄλλων, καταγε-
λᾷς, ὡς ἄρα θρασύτατα πλὴν μὴ
πασσάλου γε ἐς τὰ ὅμοια μετάβο-
λον,

dere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui [n] summis tantùm labijs sis philosophus. quíq; nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te vendites, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridũ reliquisse. Quamobrem statim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorârit futurum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transiret, ¶ tum quod non prius in tuũ ipsius sinum inspueris, quàm

λὴν, καὶ ὅτι οὐκ ἂς τὸν πόλεμον πλύσει πρότερον, ἢ ξίους καὶ συκοφαντῶν τῶν δὴ τοιούτους τινὰς τύχας τοιαῦτα πράττειν ἀκούσῃς. ἃ γοῦν ἀκούσειέ τις ὧν πόλεμον τῶν Αἰσχίνου, κατὰ τοῦ κατὰ ζῆν Τιμάρχου κατηγορεῖν, αὐτὸν ἀναῶναι, καὶ φαρμακοπώλιον τὰ ὅμοια πάσχοντα, πόσον ἂν οἶει παρὰ τῶν ὁρώντων γέλωτα τὸν γέλωτα, εἰ Τίμαρχον μὲν ἀθῶον ἐπὶ τοῖς καθ' ἥβην ἡμαρτημένοις, αὐτὸς δ' γέρων ἤδη, τοιαῦτα εἰς ἑαυτὸν παρανομήσειεν δ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ φαρμακοπώλιον ἕοικας, ὃς ἀφελεῖσθαι βυκὸς φάρμακον, καὶ αὐτίκα παύσων τοὺς πάσχοντας ἐπισχύμβῳ, αὐτὸς μετ' ὀλίγον σκώμβῳ ὑπὸ βυκὸς ἐφάνης. ταῦτα μὲν οὐ τοιαῦτα πολλὰ ἕτερα ἄκοις τις ἂν, οἷος σὺ κατηγορῶν ἐμοῦ ἅπας ἀμφιλαφῆ τὴν ὑποθέσει, καὶ μυρίας τὰς ἀφορμὰς παρεχομένην, ἐγὼ δ' ἤδη σκοπῶ ἵν' τινα, καὶ πάνυ

eos accusares, qui ob varias fortunæ vicissitudines eiusmodi facere sustinent. Iam si quis verbi gratia Aeschinem post grauem illam orationem, qua Timarchum accusauit, fingat ipsum in idem incidisse scelus, ac per hoc in simile crimen vocatum: quantus quæso hinc spectantium risus fuerat futurus, quod Timarchum quidem eius peccati gratia, ad quod hominem ætas tulit, grauiter incessuit, ipse verò iam senex eadem in sese commisit? Denique similis videris illi pharmacopolæ, qui cùm remedium contra tussim venditaret, & qui eo vterentur, eos statim eo malo liberari polliceretur: miser tamen ipse eius morbi vehementia interim conquti cernebatur. Hæc atque id genus alia quispiam accusando tibi obiceret, præsertim in hac materia adeò copiosa, quæque mille ansas aduersario præbeat. Cæterum nunc apud me ipse cogito, quam

viam

φέρειν μοι πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἢ ἄλλο μοί τι πρόσεστιν ἰδιωτικὸν κακὸν σαντὸν, ἢ τὰ νῦν ἐπιφανησόμενα, ἢ ἀδικίαν ἐκ ἀρνήσομαι, ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐκείνην ἀπολογίαν καταφυγὼν; πλὴν τύχην μοῖραν καὶ ἀνάγκην, ἢ παραπλῆσίον τοῦτο μοι τοὺς ἐπιτιμῶντας, ἃ δόξας ἂν ἀφυὲς ἀμᾶς πέσειν, ἀλλ' ἐπὶ τινα πρόφασιν, ῥᾴδιον δ' ἐμοὶ πρὸ παρομένην ἀγόμενα, οὐχ ἱκέτην, ἀλλ' ἀναίτιον παραλαμβάνειν ὅστις, ἃ ἄν λέγωμεν, ἢ πράττωμεν, ἢ τοῦτο μὲν νομισθῇ ἐφ' ἡμῖν εἶναι, καὶ οὐδ' ἂν οὕτω μὲν, ὦ φίλτατε, ἀνάσχοιτο τοιαύτην ἀπολογίαν ποιούμενον, ἢ σιωπᾶν ἄρον; Ὅμηρον παραλαμβάνουσα. καὶ τὰ ἐκείνου ἔπη ἐφαψοδοῦντα, Μοῖρα δ' ἔπι τινά φημι πεπρωμένον ἄνδρα θρέψαι ἐσθλὸν· ἢ τὸ, Γενομένῳ ἐπιχθόνιον λίνον, ὅτι μὲν τίκτει μέτρ. ἃ ὃ

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malũ hoc mea voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertã, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; incuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus veniã deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorẽt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodque potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contra nostrã voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquã amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me sinas elabi, etiãsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decantẽ:

Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam.

Tum illud:

Filum Parca dedit nascenti matris ab aluo.

τηρ. ἃ δὴ τούτων ἀφὰς τὸν λόγον, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀξιόπιστον. ἐκεῖνο λέγοιμι, μήτι τῷ χρημάτων, μήτι τῷ ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἀναπεσὼν, τοῦτο λέγω τὴν παροῦσαν συνουσίαν, ἀπὸ τῆς σωτηρίας, καὶ ἀνδρίαν καὶ μεγαλόνοιαν τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐνθάδε ποιησάμενος πρόξενον ὧν τοιούτων, δόξοιμι μὲν πρὸς τῆς ἐπιφερομένης κατηγορίας κολακείας αὐτίαν προσλαβὼν, κἄτα ἐνείσκομαι λόγῳ φασὶν, ἐκκρούων τὸν λόγον. καὶ μέντοι γε τὸν σμικρότερον, ὅσῳ κολακεία τῶν ἄλλων ἁπάντων κακῶν τὸ δουλοπρεπέστατον ἂν, καὶ ταύτης χαλεπώτερον νενόμισται. τί οὖν ἄλλο, ἢ μήτε ταῦτα, μήτε ἐκεῖνα λέγειν δοκᾶ, ἀπολοιπόν ἐστιν, ἢ ὁμολογεῖν μηδὲν ὑγιὲς ἀπεῖναι ἡμῖν; μία μοι ἔσως ἐκείνη ἄγκυρα ἔτι ἄθραυστος, ὀδύρεσθαι τὸ νόσημα, καὶ τῶν νόσων, καὶ μᾶλλον ἀπόνοιαν, ὡς ἀνιᾶσθαι

*Itaque si hæc ratione tam quam parum proba neque de digna posthabita, illud dicerem, neque pecuniæ cassa, neque spe alicuius eiusmodi fœtum me, præsentem seruitutem ferre, * sed ipsum principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius interesse voluisse: hic ne reor ne ad priorem criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, uidéaque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minori velle obscurare, quatenus adulatio malorum omnium † maximè est seruile, & ob hoc pessimum censetur. Quid ergo, si neq; hæc neque illa videntur dicenda, nobis restat, nisi ut ingenuè fateamur, nihil nobis esse sanorum ac sanum, quo deceptus uitium nostrum pellimus? ‡ Vna forsan anchora ad hoc nobis superest, quam in aquam nondum demisimus, uidelicet senectutem nostram ac morbum in miserationem uocare, paritérque paupertatem causari, quæ ut cauari queat, hominem nihil*

non

non tum facere tum pati persuadet. Quo loco non intempestiuum fuerit, Medeã illam quæ est apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progressa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud nescio quàm sint mala hæc quæ nunc paro, Sed mētis imperio reclamat pauperiei. Nam illud [x] Theognidis quis ignorat, tametsi nullus citem: Non vitio dari, si quis se ipse vel in profundũ mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò [y] pauperiatis onus hoc pacto exoneret? Hæc ferè sunt quæ quis in eiusmodi causa pro se dicere posset, etiamsi nihil eorum admodum decoram gerat personam. [z] Tu verò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defensione id genus auxilijs nullis sum vsurus. Neque enim spero, tanta fames vnquam

urgere poterit Argiuos, vt de causa Arabia ferenda cogitent: neque ipsi nos iustã adeò excusationẽ destituemur vnquam, vt

si quando

ὦ ἑταῖρε τὰ τοιαῦτα κρυφοσύλια πρὸς τὴν κατηγορίαν ἡμῖν ἐπιτήδεια. ἐκεῖνό μοι ἱκανὸν ἐνθυμεῖσθαι, ὡς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα διαφέρει, εἰ οἰκίαν τινὸς πλουσίου ἢ πένητος παρακαταθήκην, δούλου καὶ ἀνίχνευτα, ὅσα μοι φαίη τὸ βιβλίον, ἢ δημοσίᾳ πραθησόμενά τι τῶν κοινῶν, καὶ ἐς διαίμιν τοῦ κατηγορουμένου, ἐπὶ τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορᾶν. δίκαιον δὴν δὴ, τῇ ἰδίᾳ καταλύειν ἑκάστῳ πρόσωπον, σκέψαι· ὑπόκρισις γὰρ τὸ τῶν Μενεκλέων δὴ τοῦτο, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς τὸ πρᾶγμα, καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδος καὶ ἀργύρῳ, χαλκὸς χρυσῷ, καὶ ἀνεμώνη ῥόδῳ, καὶ ἀνθρώπῳ πίθηκος· μιᾶδε μὲν γὰρ ἀμφοῖν κρηπὶς ἐπικειμένη, καὶ τὸ ὅλον πάντῃ σῶμα, τὸ δὲ πρόσωπον ἑκατέρου τῇ τῶν ἀφορμῶν ἐπιτηδείᾳ διαφέρει· οἱ μὲν γὰρ

si quando accusemur, eiusmodi latebras quaerere cogemur. A Quin illud mihi consideret, quàm magno hæc inter sese discrimine distent, videlicet in prædiuitis alicuius familiam adscriptum, seruire seruitutem, eáq; omnia perferre, quæ libellus le meus recenset: & publicum populũ tractantem, & pro virili reip. administratum, hoc nomine ab Imperatore salarium accipere. Age contemplare hæc, & vnumquemque per se ac seorsum perpende: reperies certè ut ipse, iuxta illud Musicorum proverbium, B *Alia ab alijs vocis*, hoc est, *longissimo internallo inter se discidere*: tum eas has vitæ rationes tantum inter se conuenire, quantum ab affinitate plumbo cum argento, æri cum auro, anemonæ cum rosa, homini cum simia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipitur: & ea

cidit vtrobique, vt alteri sit parendum. Cæterùm in ipsa rogeij ratione ingens est dissonantia: quandoquidem illic seruitus est manifesta, & qui illorum conditionem accipiunt emptiũ

τῶν τοιούτων προσέχοντες. πολλοὶ δὲ χαρίεντες ὄντες καὶ φόλλοι, καὶ ἔτι σοφοὶ τοὺς χρείμους ἔχοντες, οὐκ ἄν ἀνάσχοιντο τοῦ μισθοῦ ἀβέλτερον, καὶ ἐκ ὁμοιότατα καὶ φύσεως τῆς πατρικείας ἀλλοίοις, καὶ ἐκ ἂν φθάνοις τις ἀκάκους ἀνατῶν τὰς αὐτοῦ προσοφίας· καὶ οὐδὲ οἱ τοιοῦτοι ἕτερον ἐπιτρέπουσι βουλευτὴν, οὔτ' εἰ τὰς πόλεις ἀρμόσθοιντο, οὔτ' εἰ τὰς ἐπαγωγὰς ἢ στρατιὰς ὅλας ἐγχειρίζοιντο, ἐρθῶς ποιοῦντες, ἐπεὶ καὶ μισθὸς αὐτῶν ἐκ ἔστιν ἀφ' ἑνὸς μόνου. ἀλλ' οὐκ ἐφ' ἑνὶ, οἶμαι, μὲ ἅπαντα φρόνιμα τὰ πάντα, οὐδ' ἴσα τὴν μίαν τῶν μισθοφορούντων καθέξειν. τὸ δ' ὅλον, ὁ δὲν μισθαρνοῦντας ἀναίσας ἐκ φαύλῳ βίῳ σωθῆναι ἔφασκον, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῶν οἰκίων ἐπὶ τὰ θεραπεύειν καθάπαξ δοῦναι πάντας ἑαυτούς. τοντὶ δὲ, ἔφην, ἐμπειρίας, ἀνδραποδώδους τε καὶ ἀγεννοῦς ἔργον. ἐπεὶ καὶ τοὺς ἰατροὺς ἐνίους ὁρῶμεν ἐπὶ τοῖς ἀργυρίοις μᾶλλον ἢ τοῖς νοσοῦσι σπουδάζοντας, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἀνδραποδωδεστάτων τεχνῶν ἐπὶ τοῖς ἐργαστηρίοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐργαζομένοις ὄντας. ἀλλ' οὐ τοιοῦτος ὁ τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν ἐστὶ προστάτης· οὐδὲ ὁ τῶν ἀγαθῶν ἡγεμὼν καὶ στρατηγὸς, ἀλλ' ὁ τῶν ἀγαθῶν στρατιωτῶν. ἐπεὶ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἰατροὺς ἐπὶ τοῖς κάμνουσι μᾶλλον ἢ τοῖς ἀργυρίοις ὁρῶμεν σπουδάζοντας, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς κυβερνήτας ἐπὶ τοῖς πλέουσι μᾶλλον ἢ τοῖς ναύλοις. καὶ τοὺς ἀγαθοὺς τέκτονας ἐπὶ τοῖς οἰκοδομουμένοις μᾶλλον ἢ τοῖς μισθοῖς. καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπιτρόπους ἐπὶ τοῖς ἐπιτροπευομένοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐπιτροπείοις. καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπὶ τῶν ἀνδραποδωδεστάτων τεχνῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐργαστηρίοις ὄντας. ἐπεὶ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπὶ τῶν ἀνδραποδωδεστάτων τεχνῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐργαστηρίοις ὄντας. ἐπεὶ καὶ τοὺς ἀγαθοὺς ἐπὶ τῶν ἀνδραποδωδεστάτων τεχνῶν ἐπὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐργαστηρίοις ὄντας.

emptitijs illis & manuarijs seruis non admodum præstant. At qui rempublicam tractant, & in vsum ciuitatis nationumque totarum strenuam operam collocant, nullo iure, ob solam mercedem in calumniam vocari poterunt, inq; crimen cum illis commune trahi, C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exanclentur, vt neque tot ac tantarum gentium præsides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipsi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus proposita sint præmia. D Cæterùm vnius mercedis nomine non opertet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miseræ vitæ obnoxios illis dicebam, non omnes, sed qui doctrinæ præceptum in diuitum famulitio seruiunt, eos tanquam ærumnosos

ὦ ἑταῖρε, τὸ μέτριον πρᾶγμα πανταπασιν ἰατρικόν ἐστιν· ἅπερ τὰ μὲν οἴκοι ἰσότιμα ἡμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς βασιλείας ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μέρος σωφρονοῦμεν. ἐγὼ γοῦν, ἃ σκέψαι, λέξω· ἆρ' σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ὑπεκκεῖσθαι, τὰς δίκας ἀσάγειν, καὶ τάξιν αὐτῶν τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιθέναι, καὶ τῶν πραττομένων καὶ πεπραγμένων ἁπάντων ὑπομνήματα γράφεσθαι, καὶ τὰς τελωνείας τῶν δικαιολογουμένων ἐνθεῖναι. καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκεραιότατον, σὺν πολλῇ τῇ μετρίᾳ φυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀσφαλισάμενον; καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἐκ δωρεᾶς παρὰ τοῦ βασιλέως, οὐ σμικρὸς ἐστὶ οὐτος, ἀπὸ πολυτάλαντος, καὶ τὸ μὴ ἐν ταύτῃ ἢ ἐν φαύλοις ἐπιτίθεσθαι,

sos miserabor. At nostrum negocium, ô amice, non adeo omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sint communia, publicè tamen simul imperij participes sumus, eiusque administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc iusta tributa impero, nunc dictorum factorumque omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eademque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, superest spes, neque hac contem-

δ' ἐν τὰ ἀπόντα γίγνοιτο, ἀλλ' ἔδη ἐπιτραπῶμι, ἢ τινας ἄλλας πράξας βασιλικάς. ἐμοὶ γοῦν ἐκ πλείονος χρόνου μὲν καὶ τῇ παῤῥησίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσας ὧν ἐπιφερομένῳ ἐγκλήματι, καθ' ὑπερβολὴν ἐξαγορεύσασθαι. καὶ δὴ φημί σοι μηδένα μηδὲν ἀμισθὶ ποιεῖν, οὐδ' ἂν ὑὸς τὰ μέγιστα πράττοντας ἄνευ, ὅτε μὴ δὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἀμισθός ἐστιν. ἃ φόρους λέγω, ἃ δὴ λαμβάνουσι, ὁπόσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίτροποι ποιοῦσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγας καὶ ἱκανός, ἢ παρὰ πάντων ἔπαινος, ἢ τὸ ἐπὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πραττομένοις προσκαθῆσθαι. ἀκούσεται δὲ καὶ νῦν καὶ τιμήν, ὅσα παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχουσι, μισθοὶ καὶ ταῦτά ἐστιν ὑπὲρ τῶν φροντίδων καὶ πόνων, ὧν ἐκφέρονται, πρὸς σκοπῶντι ἀεὶ τὰ κοινὰ, καὶ βελτίω ποιοῦντι. ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις ἀκάσαρ ὧν ἰδίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς τοῦ πο-

ρῆ

conténenda videlicet, vt prouinciæ alicui quasi iam emeritus præficiaris, aut regium aliquod negociũ tibi demandetur. E Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Ea quidem apertè pronũcio, neminem quicquã facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obiecteris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hic dico tributa, nec vectigalia, quæ p singulos annos à subditis pendũtur: verum principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomẽ eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirũ pro curis, próq; solicitudine quã cõmunè ciuium bonũ procurant, cumulaq; in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si initiò iam inde

ab ipsius

ρῦ κορυφῆς, ἐφ' ἑκασ῀ τούτων, ἀφ' ὧν σύγκε῀ται καταβαί-
νων, ὄψει ὅτι μικρὰ καὶ σμικρότητι διαπαίσομεν τῶν ἀν-
πρότατον· τάδε ἅπαντα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. ἃ μὲν
ἂν τούτων ἐντεθάκῃς ἐν νόμῳ, μηδενὶ μηδὲν πράττειν, ἵνα
καὶ ἂν ἀκούσῃς ἐθέλειν τι πανομίᾳ· ἀλλ' ἔστω μοι βιβλία λελικτά, καὶ δὴ
τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐνεργὸν εἶναι, τί ἂν ἄλλο εἰς λόγον αὐτῷ
κῶμος, ἢ φίλοις συμπονοῦντα πρὸς τὰ βέλτιστα, κἄμ' ὧν μέτ-
σῳ ἐκαίθειν ἂν πᾶσαν αὐτοῦ δόξαν, ὅπως ἔχῃ τινὰς καὶ
σπουδῆς καὶ εὐνοίας πρὸς τὰ ἐγκεχειρισμένα, ὡς μὴ τὸ Ομη-
ρικὸν ἐκεῖνο, Ετέσιον ἀν-
ρούρης ἄχθος ἄνω; πρὸ δὲ τ
ὅλων μεμνῆσθαι καὶ τοὺς ἐπιτι-
μῶντας, ὅτι ἐ σοφῷ ὄντι μοι,
ἀ δέ τις τις ἢ ἄλλος ἐστί που σο-
φὸς, ἐπιτιμήσουσιν, ἀλλὰ ὧν
ἐκ τοῦ πολλοῦ λήμου λόγους
μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέν-
τοι ἐπανορθουμένῳ ἐν αὐτοῖς,

ab ipsius velut acerui cacumine sumpto, p singula quibus compositus assurgit descendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & paruitate à summis differre: cetùm mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tuliſſem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ iniquitatis reus eſſem. Sin hoc in nullo libelli noſtri angulo à me eſt dictum, & bonum virum operi alicui intentum eſſe decet: quî poſſet operam ſuam collocare quàm vt, quàm ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luceat, de ſe dat periculum, quanta fide, quáve diligentia, qua poſtremò animi beneuolentia negotia commiſſa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Telluris inutile pondus. Atqui meos obtrectatores meminiſſe oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquã ſibi res eſt cum ſapiente quopiam (ſi modò eſt aliquis hoc dignus nomine) ſed eo qui fuit vnus è media plebe, ex literarum exercitatione mediocrem

πρὸς Δι᾽ τλῶ ἄπραμ᾽ ἰκάνλω τ᾽ κορυφαίων ἀριτλῶ οὐ πάνυ
ϗγνυμναςμένῳ. καὶ μὰ Δί᾽ ἐκ᾽ ἰκὶ τότῳ ἀγιᾶσθαί μοι ἄ-
ξιον, ὅτι μηδ᾽ ἅπαξ ἴσως᾽ ὄν ἰϗτύχηκα, τλῶ τ᾽ σοφῶ ἱπό-
σχεσιν ἀπλοῦντι. σὺ μὲν τοι τῇ θαυμάσαμ᾽ ἂν ἰπιτι-
μῶντός μι ὦ τωὶ βίῳ, ἄγν ἰϗ]ιμᾶς ὃν πρὸ πολῶ ἤδης
ἰκὶ ἅ]πασιν ἀμυσσίᾳ μιγίσης μισοθοφορὰς ἰνγκαλῶν, ὑπό
τι καὶ δὶ αρ᾽ ἰσοβίου Ωκιας σῶ, ϗ τλῶ κιλικιλῶ ἅμα ἰκι-
ὧν, ἰνίτυχ ἀμῖν, τοῖς μιγα
λομίθοις τ᾽ σοφισῶν ἰναιθα
μμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἰτᾶ-
ρε, καὶ τοι ἐν μυείαις τᾶς ἀ-
σχολίας ὧν, ὅμως ἀπολογη-
σάμλω, ἐκ ἐν παρέργῳ θέμε-
νος τλῶ κινδλῶ παρὰ σῦ καὶ
πλάρα μοι ἰνγθλῶαι. ἰκεῖ
πρός γε τὸς ἄλλος, κἂν σωσά
μα πάντ᾽ κατηγορῶσιν, ἐν
κανὸν ἂν ἔπ μοι τὸ ἐ φρονῖϛ
Ιπποκλείδ᾽ϗ.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illā virtutem, quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cùm in nullū vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profitebatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari, qui iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidētalis Oceani ſpectaculū profectus, fortè fortuna in nos incidiſti, cùm inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijcient tibi, quanquam mille negocijs diſtrictus, vtcunque reſpondi: Finis mirum vt videas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes acceuſent, mihi tamen ſufficeris illud: G Haud curat Hippocliden.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* b Quod aiunt.] *Ab ostracismi, quo pellentes hominũ fortunæ subitò vertuntur, ratione, manasse ritur adagium:* ὁ στράκου μεταστροφή, *testulæ conuersio, quo etiã est Eunapius Sardianus, in Chronographia in hæc verba bes:* ὥσπερ ὁ στράκου μεταστρόφου ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχούσης *hoc est, Romanis fœlicius præter spem res cecidit, tanquã in uersum prolapsa testula. de Ostracismo plura in Aristide Themistocle. Aristot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus Dialib. Bud. in cõment. Græcæ linguæ.* c Pedem in Charontis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; senectæ, non procul abesse ab Aeaco, & alterũ pedem in Charontis cymba habere, dicũtur hic. In Votis verò, in naui: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi sunt ad inferos.* d Quod aiuerbio.] A' *fine.* e Eloquentiæ præsidi.] *Mercurius eloquentiæ disciplinarumq; parens est. Hinc Mercurij typus & etena, adagialiter species, pro insigniter eloquentibus, & omnium doctrinæ numeris absolutis. in Pseudologista dicitur, Logus à disciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentissimus. Hinc Horat. 1. Carm. Od. 10.* Mercuri facũde nepos Athlanti.

f Nunc igitur tu.] *Accusatio sub personâ Sabini.* g Super omnia.] A' *collatione superioris orationis & præsentis vitæ.* h A' Mercurio illo.] *Mercurius superis & inferis ex æquo cõmunis: deniq; Deorum interpres & legatus.* i Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quam cõmemorant Græci fabulam, peries apud Erasmũ nostrum Chiliadis secundæ centuriæ sextæ, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduersus indoctũ, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur.* Et, *De non temerè credenda calumnia.* k Quare non inepté.] *Amplificatio à personâ Salethi.* l Sapientem eum odi.] *Vsurpas Cicero in epistolâ quadã ad Trebatium, ostendens ex Tragœdia Medeæ eum versum sumptum: Qui sibiipse sapiens prodesse nequit, nequaquam sapit. Ennius eò respexit his verbis:*

Qui sibijpsi non sapiunt, alteri monstrant viam:
Quib. diuitias pollicẽtur, ab his dragmas ipsi petũt.

Estne

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. m Nempe.] A collatione tragicorum histrionũ. n Summis labijs Philosophus.] .i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs: ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους τῆς ὀργῆς ἔχειν, summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorũ præceptore: ὃ ὄρκῳ ἐπ' ἄκρους δὴ τοῖς χείλεσι.i. semper in labijs summis periurium. o Ante pedes.] A consilio & euentu. p Atqui apparet.] Nemesin deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrannicè, scelerate, perfidè, aut prauitèr in vita versarẽtur. De ea multa Cælius Rhod. lib. 11. cap. 19. Plin. lib. 11: cap. 45. & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia. Nemesis siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarũ. q Tum quod non.] Ab exemplo τοῦ ἀνθρώπου. r Num ergo.] Responsu per occupationem. s Sed ipsius principis.] A persona & qualitate principis. t Maximè est seruile.] Ab ætate & inopia rerũ. u Vna fortassis ancora.] .i. Illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus vorsus vsus est in Deperiis. i. fugitiuis, & in Ioue Tragœdo. Euripides in Helena: ἀγκυρᾶ δὲ μιᾷ τἀμὰ πράγη' ἐχεῖ μόνη. i. Mihi ab vnica fortuna pendet ancora: hoc est, Vna duntaxat spes mihi superest. x Theognidis quis ignorat.] Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam. y Paupertatis onus.] Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modò paupertas mihi onus visum & miserum & graue. z Tu verò, ô amice.] Resectio, qua ad veram & propriam definitionem facti transit. A Quin illud mihi.] Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum. B Δὶς λέγ' ἁνικῶν.] Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad. C Alioqui fieri.] Amplificatio à consequentibus. D Cæterùm vnius.] Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat.

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum esse debere.* *F* Nimirum vt videas.] *Non parvo aestimabo, si tuo candido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorum morem, cuius meminit Ouidius 15. Metam. Astis quitùs enim missu in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albis absoluerent, nigris damnarent. Vide Arist. in Problematis.* *G* Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiam. Natum est ex Hippoclidis Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristæ excidit, sed respondit socero Clisthenis: Hippoclides non curat. Quã Herodotus in Eratone lib. 6. & Erasmus noster in Adagiorũ volumine pereleganter & doctè referunt. Idẽ eo iterũ vsus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ. *TYRANNICIDA.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentũ declamationis attinet, infrã ab ipso auctore ponit. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrãnicidæ, qui filium tyrãni occidit, an non. Incidit tamẽ legalis quoq;. nam & de eo qui tyrãnicida vocãdus sit, & de legis sentẽtia disputatur. Exordiũ attentione & docilitate cõparanda fermè consumitur, dum & summã petitionis & rei magnitudinẽ pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiã sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatẽ atq; sæuitiã tyrãnidis primùm persequitur, eiusq; omnẽ causam in filiũ tyrãni trãsfert, vt videatur videlicet certo cõsilio filiũ ante patrẽ aggressus esse: deinde & modũ peractæ cædis & consiliũ suũ exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quã cõfirmatio, in qua principiò petitionẽ suam cõmendat amplificatione euentus, & bonorũ quę ex hoc facto secuta sint, cum

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere cõprobatã, puta quòd nõ solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimò locũ quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per cõparationem aut efficitionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autẽ locis patheticis constat. nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorũ ac factorum illius. Ad finem propositionẽ repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Ἀναλήπτης ἀς τὴν ἀκρόπολιν, ὡς ἀπεκτόνῶν τὸ τύραννον· καὶ αὐτὸν μὲν οὐκ οἶδε, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ ἀπολέσας, καταλιπὼν τὸ ξίφος· εἰς τὸ σῶμα· ἐλθὼν ὁ τύραννος, καὶ τὸν μὲν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τὸ αὐτὸ ξίφος ἑαυτὸν ἀπέκτεινεν. αὖτις ὁ ἀναλήπτης, καὶ τὸν τοῦ τυράννου υἱὸν ἀπολλύν, γράφες, ὡς τυραννοκτόνος.

ΔΥο τυράννους ἀπεκτόνας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὸν μὲν ἤδη παρηκμακότα, τὸν δὲ ἀκμάζοντα, καὶ πρὸς ἀπροσδοκήτῳ τῶν ἀδικημάτων ἑτοιμότερον, ἕνα μίαν ὅμως ἐκ ἀμφοτέροις αὐτοῖς ἀνταιρον ἀλλὰ μόνος τὸ πλῆθος τυράννων πλήξῃ μιᾷ πληγῇ δύο πονηρὼ, ἀποκτιννύς, καὶ

QVum duos eodẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendam paratum: vnicũ tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus,

καὶ φονεύσας, τ μὲν πατέρα ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὸν ὑὸν φιλοτεκνίᾳ. ὁ μὲν δὴ τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἐκ παντὸς ἡμῖν δίδωσι τιμωρίαν, ζῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαναιρημένον παρὰ τὴν τελευτὴν, τελευτῶν δὲ ὑβριζόμενος, τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὑτῷ γενόμενος τυραννοκτόνος· ὁ πᾶς δὲ ὁ ἐκείνου πίθηκος μὲν ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον· ζῶντι μὲν συναδικῶν τῷ πατρὶ, μετὰ θάνατον δὲ παροκλονήσας, ὡς ἐδυνάσθη. τὴν μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας, ἐμοὶ ἔργον· καὶ τὸ ξίφος, ὃ πάντα ἔργασται, ἐμόν· τὴν δὲ τάξιν ἐνέκλασε τῶν φόνων, καὶ τ πρόσωπον ἐπανορθώσασα τ τ νουνεχῶς τελευτῆς. τ μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνόμενον δυνάμενον αὐτὸς ἀνελὼν, τὸν γέροντα δὲ μόνον παραχωρήσας τῷ ξίφει. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι ἐπὶ τούτοις ὧν μοι γνώσεσθαί μοι παρ' ὑμῶν, καὶ

necis dederim, filium videlicet esse, patrem indulgentiæ charitate, qua filiũ adamabat. Itaq; tyrãnus pro his quæ cõmisit, abunde magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & viuus aspexerit filium prius morte sublatũ, & quod est omniũ maximè noxiũ, compulsus sit denique ipse sui tyrãnicida fieri. At filius illius mea quidẽ manu peremptus est, cæterùm occisus alterum ad tædem operã mihi suam commodauit, dum qui viuo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus: tametsi cædis ordinem compertãrim, ac morem modumq; nõdũm rim conficiendi scelerato: nempe hunc qui valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, potrò senem soli gladio reseruans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiáq;

καὶ ἅμα τοὺς λήψεσθαι ἰσαίθ-
ους τοῖς ἀνῃρημένοις, ὡς ἄρα ὑ
τῶν παρόντων ἀπαμάξας ὑμᾶς
μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόν-
των κακῶν ἐλπίδος. καὶ τὴν
ἐλευθερίαν βέβαιον παρα-
σχεῖν, εἰ φὼς παραλειπομέ-
νοις κληρονόμοις τῶν ἀδικημά-
των μηδεμίαν ὑποψίαν κινδυνώδη, τοῦ
αὐτοῦ κατορθώσεις, ἀγόμενος
ἐκ θεῶν παρ' ὑμῶν, καὶ μόνοις
χάριν ἀπαιτῶν παρὰ τῶν νόμων
ἐμοιβῆς, ὃς διεφύλαξα. ὁ μὲν
γὰρ ἀντιλέγων αὐτοσὶ, δοκεῖ μοι
ἐγκρύπτειν, ὡς φησι, τὴν προ-
δοσίαν τῇ πρεσβείᾳ, ἀπ' ἐπὶ τοῖς
πολλοῖς ἀπεικάσει λεληθέναι, ὃ
καὶ ἀμαυρόμενος τοῖς ἐκείνοις τὸ
θανάτου αἴτιον γεγενημένον.
ὑμᾶς δ' ἀνέχεσθαι με, ὦ ἄν-
δρες δικασταί, πρὸς ὀλίγον, τὰ
ὑπὲρ τῆς τυραννίδος, καὶ ὅσῃ ἀδό-
κητος ὑμῖν ἀπειλεῖται λιμηνομέ-
νοις· καὶ γὰρ τὸ μέγιστον οὕτω
μάθοιεν ἄν τῆς εὐεργεσίας τῆς
ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἵνα
φρονεῖσθε, λογιζόμενοι ἄρ' ἀπ-
απάγχειν ἡδὺ, ὥσπερ ἄλλοις
τισὶν ἥδη σωτηρίαν πολλάκις,

præmiaq; laturũ, quæ numero æquarent eòs qui essent interempti: vtpote qui non præsentibus modò malis vos leuârim, verùm etiam futurorum formidine: quiq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ pstituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis auctor extiterit, vlcisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè noslis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes nimirũ quibus suis leuati malis. Nec enim, quemadmodũ alijs quibusdã sæpenumerò accidit,

ἀκολὺ μὴ ἡμᾶς τυραννίδα, μὴ μίαν δουλείαν ὑπομένομεν, ἀλλ' ἑνὸς ὑπολυόμενοι πολὺ μίαν δεσπότου, ἀπὸ μόνοι τῶν ὁμοίων ἀνεχόμεθα τὸν ἕνα τύραννον ἔχομεν, μὴ πρὸς ἀπλᾶ οἱ ἀνεχᾶς ἀδικήματα διπρούμεθα. μητρὶ δὲ ὁ πρεσβύτης ὧν παραπολὺ, μὴ πρὸς τὰς ὀργὰς ἐπιτερπὴς, μὴ πρὸς τὰς κολάσεις ἀμβλύτερος, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδύτερος, ὡς ἂν ἤδη τῆς ἡλικίας τὸ μὲν σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐπισχόσης, τὰς δὲ τῆς ἡδονῆς ὀρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ πρός γε τὰ τοῦ ἀρχικοῦ ἀδικημάτων ὑπὸ τῶ παιδὸς ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' ἑκὼν ἑκόντι φιλότιμον γὲ τὸν ὑπερβολὴν ἐνίνετο, ὡς ἔδοξεν. καὶ πάντα ὁ παῖς τῷ αὐτῷ, μὴ ἐκείνῳ ἐπείθετο, καὶ ἀδικεῖ ὅσα πολλοί, καὶ κόλασιν ἧς προσάπτοι, καὶ πάντα ὑπηρέτει. μὴ ὅλως, τυραννεῖν ὑπ' αὐτῶ, καὶ

itidem & nos simplicem tyrannidem atque vnicam seruitutem sustinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm soli omnium quos similis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias distrahebamur infelices. Porrò senex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad supplicia segnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad suscipienda maleficia filij instinctu nolens impelli ferebatur, ipse alioqui non admodum tyrannicus, nisi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgens in filium supra quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi esset omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iusserat: supplicio afficiebat quoscunque

præceperat, ac prorsus in omnibus illi obsequendabat. In summa, filius in patrem tyrannum quendam agebat: pater

καὶ δορυφόρ& τῶν ὃν ποιεῖ ἐπιθυμιῶν ὧ. ὁ γεανίας δ', τῆς μὲν τιμῆς παρεχώρει ἐκεῖνον κατ' ἡλικίαν ἐπάνω, καὶ μόνον ἐξίστατο τοῦ τῆς ἀρχῆς ὀνόματ&. τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδ&, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸς ὧ. καὶ τὸ μὲν πίστον τὴ ἀσφαλείᾳ ἀπ' αὐτοῦ παρῆχε τὴ δυνατείᾳ, τὴν δ' ἀπόλαυσιν μόν& ἐκαρπᾶτο τῶν ἀποτυμάτων. ἐκεῖν& ὧ, ὁ τοὺς δορυφόρους σωίζων, ὁ τὴν φρουρὰν κραταιώων, ὁ τοὺς τυραννομένους ἐκπλήττων, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναστῶν, ὁ συνοικέσιον ζοῖς γάμοις. ἐκείνῳ τὰ παρθένοι ἀνήγοντο. καὶ εἴ τινων φυγαὶ, καὶ εἴ τινων φυγαὶ, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα ὧ γεανικά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖν& ἠκολούθει, καὶ συνῆδεν, ἡ ἐπήνει μόνον τὰ τοῦ παιδὸς ἀφικνούμενα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἡμῖν ἀφόρητον ἐποίει. ὅταν γὰρ ἃ τὸ γνώμης ἐπιθυμεῖ τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν

pater filij cupiditatum satellites erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem affectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat. illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio po-

σίαν προσκαλῶσιν, οὐδὲν ἄρα ποιοῦνται τῶν ἀδικημάτων· μάλιστα δ' ἐκεῖνο ἐλύπει, τὸ εὐδίαν μακρὰν, μᾶλλον δὲ ἀΐδιον τὴν δουλείαν ἀφορμίζεσθαι, καὶ ἐκ δόξης παραδοθησόμενον τῇ πόλει, ἄλλοτε ἄλλῳ διεσπέρτῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα γενησόμενον. τὸν δὲ πλοῦτον τοῖς μὲν ἄλλοις οὐ μικρὰν τιὰ ἐλπίδα ἔδωκε, τὸ λογίζεσθαι, ὡς πρὸς αὐτοὺς λέγων, ἀπ' ἔδη κάσεται, ἀπ' ἄδη τις θνήξεται, καὶ μετ' ὀλίγον ἀφθροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐμοὶ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἀπιδίζε, ἀπ' ἐορῆς ἔδη ἕτοιμον τὸν τῆς ἀρχῆς διάδοχον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπιχαρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενναίων, ἢ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προαιρούμενος, ἀπ' ἀπίνοσο παντάπασιν ἐλευθερίας, καὶ ἅμα χ' ὑ τυραννὶς ἐφόρα, πρὸς τοιούτους ἐσομένης τῆς ἐπιχαρέσεως. ἀπ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησε, οὐδὲ τὸ δυσχερὲς τῆς πράξεως λογισάμενον

testias accedit, nullum flagitij modum imponũt: tum illud in primis discruciabat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populumque homini sceleste hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: At mox coercebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum & rannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam multis consligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerũt, neq; perpensa negotij difficultate

φυγῆς ἀπόκνησας, οὐδὲ πρὸς τὴν λύσσαν ἀπιδὼν ἀπειλῆς φόβος ἦν, μόνος πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὴν τὴν τυραννίδα, μᾶλλον δὲ ἀδὴ μόνος, ἐκ μιᾶς τοῦ ξίφους ἀνέσεν τοῦ συμμαχομένου, καὶ τὸ μέρος σωτηρίου ἀναδυόμενος, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὴν τιμωρίαν ἔχων, ἀποξόμενος ὃ ὅμως τὴν λοιμώδη ἐκείνην τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρόνοιᾳ φρονούσῃ, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς δορυφόρους, καὶ τὴν ἀθυχάνουσαν ἀτέλειαν, καὶ τὸ ἀνθισάμενον πᾶν ἀφῃρεθέσαν, ἐπὶ τὸ λειφθὲν αὐτὸ τῶν ἔργων ἦειμι, ἐπὶ τὴν μόνην τῆς τυραννίδος ἰσχύν, ἐπὶ τὴν κατὰ θεσμὸν τῶν ἐμετέρων συμφορῶν· καὶ ἐπισὰς τῆς ἀκροπόλεως φρουρίῳ, καὶ ὑψηγενοῦς ἀμυνόμενον, καὶ ἀνθισάμενον πολλοῖς προμάχοις, ὅμως ἀπεκτεινα. καὶ ἡ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῄρητο, ἡ πεῖρας δ' ἐμοὶ τὸ τόλμημα· καὶ

ficultate refugi, neque ad fe-
scipiendum discrimen tre-
pidauí: verùm solus, solus
inquam, aduersus adeò va-
lidam variámque tyranni-
dem: vel non solus potius,
sed gladio comite consceu-
di: quippe qui mihi sit au
xiliatus, mecúmque ex par-
te tyrannum interemerit,
quí mors mihi interim ob o-
culos obuersabatur: at edi-
uersò perpendenti, quòd pu-
blicam libertatem mea ca-
de redempturus essem. Er-
go vbi in primam irruis-
sem custodiam, neque me-
diocri negotio satellites sub-
mouissem: occidens interim
in quem incurrissem, &
quit quid obsisteret amoliēs,
ad ipsum negotij caput fe-
rebar, ad vnicum tyranni-
dis robur, ad nostrarum ca-
lamitatum fontem: atque ir-
rupto arcis propugnaculo,
quum viderem illum forti-
ter tuentem sese, multis-
que vulneribus resistentem,
tamen occidi. Et iam tum
erat sublata tyrannis, iam tum mihi confectum factum.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντων μὲν ἐλεύθεροι. ἐλάχιστα δ' ὁ γέρων ἔτι, μόνος ἄνοπλος, ἀφειδήκεις τοὺς φύλακας, ἐκπλαγεὶς τὴν μίσγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐκ ἠνεώγας ἔτι χεῖρὸς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνθρωπε, ἔλεγον κατ' ἐμαυτὸν, τὰ τοιαῦτα ἐλογισάμην. πάντ' ἔχει μοι καλῶς, πάντα κάτεργασται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἂν ὁ ὑπόλοιπος ἐκ τοσαύτης πρόπρας ἐμοῦ μὴ γὰρ ἀνάξιός ὅτι, καὶ τῆς ἐμῆς δίκης, μᾶλλον δ' ἔργῳ καμπτῆναι καὶ γενναίῳ ἀνεμέμφετο, καταισχύνων μεγάλως τὸν σφαγέα. ἄξιον δέ τινα δεῖ ἐπιτηδεῖον λήψεσθαι· ἐπεὶ μετὰ τοῦ συμφορᾶς, μηδὲ τοῦ ἀστοῦ διαφθαρῆναι, ἵνα, μοναχοῦ οὕτω παρακάμψομαι ἐχέτω τὸ ξίφος· ζῶντα τὰ λοιπὰ ἐντέμνομαι. ταῦτα βουλευσάμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ τοσαύτης ἀπεκαπόμην· ὁ δέ, ὅπερ ἐγὼ προὐμαντευσάμην, διεπράξατο.

Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, mutatus custodijs, iámque amisso magno illo suo satellite destitutus, neque deinde dignus forti dextera. Ibi nimirum mecum ipse, Iudicem, hæc animo repuabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinâram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem neáque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, appositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædiuinaue-

ἀνατρέψαι, καὶ τύραννον
εἰπόντα, καὶ τὴν ἐπὶ τού-
τῳ ἐμοὶ φάσκοντι· πάρε-
στι σοὶ λαμπρὸν ὑμῖν τὴν
δημοκρατίαν, καὶ ἐλευθέραν
ἅπασι προσενεγκεῖν ἅπασι, καὶ
τὴν ἐπανορθώσεως ἐπαγγελίαν
ποιησάμενον. ἤδη σοὶ ἑτοίμην
τῶν ἔργων τὴν ἰδέαν. ἐπὶ
μὲν, ὡς ὁρᾶτε, σκηνῶν
ἀκρόασις· ἐπιτέθεται δὲ
οὐδὲν, ἀπὸ καὶ τιμῆς ἴδιον
ἔχειν, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντι-
λέγειν κατὰ τοὺς νόμους.
καὶ πάντα ταῦτα γενήσε-
ται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ ἀφ'
ἑνὸς τἄμοῦ τοῖς ἐμοῖς, κἀκ
τοῦδε νέου φόνου, μεθ'
ὃν οὐκ ἔτι ἦν πατὴρ ἐλέσ-
θαι. δίκαιον δ' οὖν ἐπὶ τού-
τοις, τοῖς ἀφανισθεῖσι δοθῆ-
ναί μοι παρ' ὑμῶν ἀμοιβὴν,
οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρο-
πόλις τις ἄν, οὐδ' ἐπὶ μι-
σθῷ τοῖς πατρίοις ἀνηγεῖσθαι
προσημάσι, ἀπὸ βέβαιον
ποιοῦσί μοι βουλόμενος τὰ
ἐπιτερθέματα τῇ ἀφορίᾳ, καὶ
μὴ ἀβεβαιωθῆναι, μήδ' ἄπ-
δοξον παντάπασιν τοῖς ἐπιχεί-
ρημα τοῖς ἐμοῖς, ὡς ἀτιμῇ,
καὶ ζη-

uinqueram: tyrannum oc-
cidi, summámque meæ im-
posuit fabulæ. Adsum igi-
tur, popularem administra-
tionem vobis apportans,
cunctisq; bono iam vt ani-
mo sitis edicens, ac liber-
tatem annuncians. Iam meis
fruimini factis. Vacua, si-
cut videtis, sceleratis homi-
nibus arx. imperat nemo,
quin & magistratus creare
liberum est, & causas a-
gere, & ex legibus contra-
dicere. Atque hæc omnia
vobis mea contigerunt ope-
ra, meáque fortitudine, vi-
delicet ex vna illa cæde,
post quam pater iam viue-
re non quibat. Aequum ita-
que censeo, vt is pro meri-
tis debitum mihi à vobis
præmium donetur: nō quòd
lucri auidus, aut sordidus
quispiam sim, nec is qui mer-
cedis gratia de patria bene
mereri statuerim: verùm
quòd præmio cuipiam offi-
cia mea comprobari, neque
repudiari aut inglorios fieri
conatus meos, si velut irriti,
præmioq;

καὶ γὰρ ἀναξίαν ἐκεκτημένον, ἐτοῖ ἀγανάκτησιν, καὶ φησὶν, οὐκ ἄλογον ποιῆσαι με, τιμᾶσθαι θέλοντα, καὶ λαμπρὰν λαμβάνειν· οὐ γὰρ ἔστι τυραννοκτόνον, οὐδὲ πεπράχθαι μοί τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδεᾶς τι ὧν ἔρχεσθαι ἐμοῦ, πρὸς ἀπάτησιν τῆς ἀρετῆς πεποίημαι δίκην· αὐτοῦ τί λοιπὸν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλόμην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἐληϊσάμην; μή τις ἐπιτάττει; μή τις κωλύει; μή τις ἀπειλεῖ δυνάστης; μή τίς μου τῶν ἀκουόντων ἀπέφυγε; οὐκ ἔχει ἄκοιτις, ἀπὸ πάντα φίλτατα μνᾶ, καὶ πάντες οἱ νόμοι καὶ ἐλευθερία ἔφυς, καὶ δημοκρατία βεβαία, οἰκήματα ἀνύβριστοι, οἰκεῖαι παῖδες ἀδηλῶν, καὶ παρθένοι ἀφαμμῶν, καὶ ἑορτάζουσα πᾶσι κοινὴ εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς οὖν ὁ τούτων ἅπαντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν ποιήσας, τὰ δὲ παρεσχημένος; ἀ γάρ τις ἐστὶ τῶν περὶ ἐμοῦ τιμάσθω λόγος.

praemióque indigni tollerentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferre cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à me pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quidpiam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid prætereà requiris à me? nónne volui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes vestitutae leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicámque felicitatem solemnibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa fa-

ſtulit, hæc peperit? Etenim ſi quiſquam præ me dignus ho-

nore

ἄλλον Θ', ἵνα παραχωρῶ ζῆν τῷ ἐμοὶ, ἐξίσωμα τῆς ἀφετῆς. ἐὰ δ' μόν Θ ἐγὼ πάντα διαπραξάμην, τιμωρῶν, διώκων, ἀνιῶν, ἀνιρῶν, διαλέγων, δι' ἀλλήλων τι μαρούμην Θ', τί μου δικαίας τὰ διαβεβλήματα; τί δὲ ἀχάριστον πρόξενον τὸν δῆμον ποιεῖς ἔσαι; οὐ γὰρ ἀπέκτονα τὸν τύραννον, ὃ δὲ νόμ Θ τυραννοκτόνοις δίδωσι τιμὴν ἀφετῆς. ἀρκεῖ δ', εἰπέ μοι, τί, ἢ ἀπέκτονα ἀνδρῶν, ἢ ζῆν θανάτου παρασχεῖν. τὴν αἰτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι ἄλλο ζῆτε μόναν ὁ νομοθέτης ἦν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημοκρατίαν, τὴν τῶν δικῶν ἀκαταλυσίαν· ζῆτ' ἐπαίνου, ζῆτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ἐνόμισεν, ὅπερ οὐκ ἂν ἔποιεν μὲ δι' ἐμὲ γενέσθαι· ἐὰ γὰρ ἀπέκτονα, δι' ὃν ἐκεῖν Θ ζῆν οὐκ ἐδύατο, οὐκ ἐπὶ ἄρασμα τὴν σφαγήν. ἐμὲ ὁ φόν Θ, ἢ γὰρ ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀκριβολογοῦ ἔτι περὶ

nore sit, eadem præmium, desistam à petendo munere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vlius in altero, quid mea calumniaris officia? quæ facis vt populus parum erga me gratus existat? Ait enim non occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, numquid interest virum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc senatus spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potest, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse eadem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne disceptando de cædis modo

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τιμωρίας μόλ' ἐξεταζε ὅπως ἀπίθανον, ἀλλ' ἐμοὶ τὸ μεμπτὸν ἢ οὐκ ἔχει. ἐπεὶ μᾶλλόν μοι δοκεῖς προσεξεπάσαι καὶ συκοφαντήσειν τοὺς ἀντιρρήτορας, εἴ τις μὴ ξίφει, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν τρόπῳ ἀπεκτονὼς εἴη. τί δὲ, εἰ μὴ ἐξὸν ἀνελεῖν τὸν τύραννον, πρὸς ἀνάγκην τῆς τελευτῆς παρέσχον, ἀπάντας ἂν καὶ τότε παρ' ἐμοῦ αὐτόχειρα τῷ σφαγεῖ, ἢ ἐνδεᾶν ἔλεγχός μοι τί πρὸς τὸν νόμον, ἢ οὐ ταῦτα, καλῶς πότερον τοῦ κακούργου τιμωρουμένου; ἢν μόνον ἐξέτασις, ζῆτει ἀπάτη, τοῦτο πολυπραγμόνει. τίς τῶν πολεμίων λείπεται; ἢ τίς ἐλπὶς ζῆν φόβου; ἢ τί ὑπόμνημα τῶν συμφορῶν; εἰ δὲ μὴ καθαρὰ πάντα, μὴ ἀρκεῖ καὶ, συκοφαντοῦντός ὅτι, ζῆ

modo: neque illud expectande, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit: & an quod periit, id à me sit profectum: quandoquidem & illud excussurus mihi videris, atque his aduersus benè de Republica meritos calumnijs vsurus: Si quis non gladio, verùm lapide, lignéve, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens: num ibi quoque requisiturus eras à me cædem meam ipsius manu peractam? aut desiderari adhuc quiddam dices res ad id, vt legi factum à me satis videatur: atque id, quum sceleſtum acerbius etiam atque atrociore mortis genere trucidassem? Vnum hoc duntaxat specta, hoc require, hoc excute: Quis nocentium reliquus? aut quae metus expectatio? aut quod calamitatum vestigium? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est modum

τρόπῳ τῷ παραγμένῳ χαμαιζήλῳ, ἀφαιρεῖσθαι βούλεται τοῦτο ἐπὶ τοῖς παθοῦσι δικαίως. ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο μέμνημαι διηγορευμένον ἐν τοῖς νόμοις ἐστὲ, ἃ μὲ θεῖον τοῦτο δουλείαν ἐπιλήσασθαι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρρήτων, αἰτίας θανάτου εἶναι δοκεῖ, ἄ τις αὐτὸς ἀπέκτεινεν ἢ ἄλλος μὴ αὐτὸς μὴ ἀπέκτεινεν, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔθιξεν τὸ ἔργον, ἀνάγκασε δὲ, καὶ παρίσχηται ἀφορμὴν τῷ φόνῳ, τὰ τοῦ καὶ τοῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι μέγα δικαίως. ὁ γὰρ ἰδιώτης τῷ παραγμένῳ ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας, καὶ σκοπεῖν κοινὸν ἐξέτασιν τῷ φόνῳ τῆς σφαγῆς. ἔπειτα τὸν μὲν ἔτος ἀφειδέντα ἀνδραφόνου, ἀναιτίως, καὶ δόλιμος ἀφῶσαι δίκης. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὲρ πάντων πόλιν, ὃ τῶν ὁμοίων ἀξιώσας τοῖς ἀργείοις τυχεῖν; καὶ γὰρ ἐκεῖνο ἀρ' ἔχοις λέγειν,

modum rei gestiæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sunt debeatur. Ego quidem & illud memini dissertum in legibus (nisi forte propter diuinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuitq; mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idq; iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus: ac posteà superuacaneum est cædis rationem viamq; spectare. Deinde huc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebit, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio

λίγαμ, ὡς ἐγὼ μὴν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἀκολούθησι δί τι τύλ& ἄπως χρησόμ, ἐμοὶ μὲν βελήσαν]&. τί γὰρ ἔτι ἐλευθερίᾳ, τῷ ἰσχυροτέρῳ προφθαμένῃ; τί δ' ἐλατίλιπον τὸ ξίφ& ἐν τῇ σφαγῇ ἃ μὲν πάν]ως τὸ ἐσόμενον αὐτὸ προυμαν]ώμλως; ἐκτὸς ἃ μὲν τοῦ φῆς, ὡς ἐ τύραννο& ὁ τιθνηὼς λῷ, δ' ἐκ ταὐτὸν ἄχι τῷ προσηγορίαν, δ' ἐκ ἀνδριὰς ἐπ' αὐτῷ ποιῆσ, ἃ ἀρβάνοι, ἐδίως ἂν ὑμᾶς ἐλάκατι. ἀλλ' ἐκ ἂν ἄλλοις. ἔτα]ε τυράννῳ προφθαμένῳ, ὥσ τῷ αἰτίαν παραεχούσ]ι σφαγῆς ἐκ ἀρβάνοις τῷ ἀνδριάν; ὦ τῆς πολυπραγμοσύνης. μιλὰ δί οἱ πῶς ἀπίβαν&, ἀρπαύον]ι τ' ἐλευθερίας; ἢ τὸν τῷ δημοκρατίαν ἀφελόμλοτα, πιεσβύτερόν τι προ&παιτῆς; καί οἱ ὅ γε νόμ&, ὡς φῆς, τὸ λιφάνιον ἐξετάζ]α τ' πιπραγμένα, τὰ δίκ μίσι δ' πάντα ἐᾷ, ἢ ἐκ ἔτι πολυπραγμονᾶ. τί γὰρ; καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τὶς τύραν-

dicere possis, me quidem imprudenté feciſſe, ſed exitum quendam commodū fortuitò fuiſſe conſequutū præter animi ſententiam. Nam quid prætereà iam formidaſſem, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladium in vulnere reliquiſſem, niſi plane quod erat euenturum, id ipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc qui extinctus eſt, tyrannum non eſſe, neq; hāc appellationē in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, ſi ille fuiſſet occiſus, decreturos fuiſſe. Atquì iſtud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis cauſam miniſtrauit, præmium negabis? O curioſitatem: de illo laboras quo pacto interieris, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam reſtituit, neſcio quid ſuperuacaneum prætereà requiris? Atqui lex (vti fateris) ca-

put rei geſtæ ſpectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia miſſa facit, neq; iam vltrà curioſius excutit. Quid enim? ſi tyran-

τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μᾶλλα δικαίως, ἐπωθειάν γε ἀφ' ἧς ἀφῆκεν αὐτὴ δικαίως παρέσχηται· τὸ δ' ἐπ' ἐμοῦ γεγενημένον, ἐλευθερίαν, ἤδη δουλείας ἐπανασάσεως ἐλπὶς, ἀπὸ παντελοῦς καταφθορᾶς, καὶ φανερᾶς θεᾶς πατρῴας γένος, καὶ ῥιζόθεν τὸ δεινὸν ἅπαν ἐκκεκομμένον. καί μοι, πρὸς θεῶν, ἤδη ἐκ' ἀρχῆς ἐς τέλος, ἃ δοκῶ, πάντα ἐξετάσατε, εἴ τι τῶν πρὸς ἢ νόμον παραλέλειπται, καὶ ἃ ἐνδὰ τῶν προσηκόντων ὀφειλόντων τυραννοκτόνου. πρῶτα μὲν δὴ γνόμιμα προὐπάρχειν χρὴ γεγενῆσθαι καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν ἰδίων κινδυνεύειν ἐθέλησαι, καὶ τῷ εἰκὸς θανάτου τὸν ἢ τοσοῦτον σωτηρίαν ἀντιβαλεῖν. ἆρ' ὃν πρὸς τοῦτ' ἐνδεής, ἐμαυτὸν ἀπιστῶ, ἢ προσδόμενός τινα τῶν ἐξ ἴσου κινδυνεύειν ἐκέκευθα; ἢ ἂν ἄποις μὴν

tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: si quidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me patratum est, non exilium habet, non in posterum instaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, omnemq; malum radicitus excisum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidam oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet supetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recusset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere.

μεγάλα δίνων ἐπὶ τούτῳ τῇ μόνῃ, καὶ νόμιζε τὸ βιῶσαι μόνον, καὶ βιωσάσθαι ταῦτα, ἃ καὶ μὴ χρησὸν ἀφυβίκατε, εἰ τι γνόμης αὐτῆς καλὰς ἀντα μι, χάριτας ἀξιῶν, ὡς ἀνδρὶ τολμηρῷ λαμβάνων. ἐμοῦ μὲν ἕνεκα ἀπολωλυθέναι, ἄκλε κ μετ' ἐμὲ τι τυραννοκτονηκότος, ἄλογον, ἀπί μοι, ἢ ἄγνωμον δοκῶ παρασχεῖν; καὶ μάλιστα, εἰ ἔλειπον, ἄνθρωπον, ἐβλακότα μὲν, ἀθλίαν, ἐπιχαίρειαν, ἐπαράθλιον τῆς γνόμης, μόνον δ' ἄξιός ἐμι τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νυνὶ μὲν τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον. καὶ κινδυνεύων, καὶ μυείσ τῆς τοῦ γυναίσκου σφαγῆς ἐποίην, μὴ γὲ ὅτω ῥᾳδίως, μήδ' ἐν χερὶς ἐπολέμβητι ἐν τὸ πρᾶγμα, φρουρὰν ἀπροβλῶσα, καὶ λοιπὸν φόβων ἀριθμῆσα, καὶ πρίν ἀποθανεῖν κόνους μόνον, ἀλλὰ σχεδὸν τὸ μίγιστον ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ ἀσφαλὲς λαβὸν τῶν ἔργων, τοῦτό ἐστιν. *In hac interim parte tantum commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantum ista, ac statuisse præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio inuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verum alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciues, volui, statui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia prius quam interficerem, patrauerim. Neque enim vsqueadeò facilem, factuque procliuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumque hominem tam multos amoliri. Quin isthuc penè maximum omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput.*

Nam

ἐγὼ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα καὶ ἀνάλωτον καὶ ἀνεπαίρητον ἄθλον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐρρωμένα καὶ σωίζοντα τὴν τυραννίδα: ἅ τις ἂν νικήσας, πάντα οὕτω διαθήσει, καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγον. τὸ δ' ἐπὶ τούτοις τῶν τυράννων πεσεῖν, οὐκ ἂν ἐπὶ ἐμοὶ, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυφόρων ἁπάντων διαφθαρέντων, ἐξαίφνης ἅπαντας προσγενομένου. ἐκὼν εἰμὶ, ἔτι πεπίθημι, ἀπ' ἐκείνου τοῦτον αὖθις μάθε. φυλακῆς διαφθαρείσης, δορυφόρων ἀπόντων, τὸν τύραννον, ἐρήμου, ἄοπλον, γυμνὸν ἐκόμισα. τιμῆς ἄξιος ἐπὶ τούτοις ἔσομαι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀμφιβάλλεις πρὸς ἐμὲ τὸν φόνον; ἀπ' ἐκείνου φόνου ζητεῖς, ἐκ τοῦδε ἑτοῖμος. εἰ δ' ἀνάμαχός ἐμι, ἀπ' ἐργασίας μεγάλης ἐκείνης ἀπαλλαγείς, καὶ πάσι φοβερὸς, ἐκ ὀλίγου ἀνεβλάστησας ἐξαίφνης, ὃς ἀντὶ πολλῶν ἦρξα δορυφόρων.

Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu neq; cōfectu difficilis: verùm ea quæ tuētur cōtinentq; tyrannidē: quæ quidē si quis superârit, is nimirū cuncta q̄ destinauit, peregerit, & perpusillū est id quod superest. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites antè debellassem. Nihil adhuc addo: verùm in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nō tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requires? Quin etiam si cædē quæris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verùm cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quē ille ab insidijs erat tutus, cui uni fidebat, qui cōplurium satellitū instar erat.

ἆρ' οὖν ἐν ἀξίῳ, ὦ οὗτος, λοιδορῆσαι, ἀπ' ἀτίμου ἐπὶ τηλικούτοις γενόμενα; τί γάρ, ἃ λορυφόρον ἵνα; τί δ', ἃ ὑπηρέτιόν τινα ἢ τυράννου ἐπέμενα; τί δ' ἃ οἰκέτιόν τίμιον; ἃ μίγα ἂν ἔδοξα καὶ τῶδε, ἀνιλθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις ὅπλοις, φόνου τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τῆ τυράννου φίλων; νῦν δ' καὶ τὸν πιφοβημένον αὐτὸν ἴδῃ, ὑὸς ὢν τυράννου, μᾶλλον δ' τύραννος χαλεπώτερος, καὶ δεσπότης ἀπαραίτητος, καὶ δολασὴς ὠμότερος, καὶ ὑβρεικὴς βιαιότερος. τὸ δ' μὲν γένος, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ παραθέσθαι τὰς ἡμετέρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τῶδε μόνον ἀπόχθεσθαι μοι, ἵνα δ' ἔτι τὸν τύραννον ἀφαιρεθῶμεν; γέρας δὲ ἐπὶ τούτοις αὐτῷ. τί φατε, ὦ δίκαστε; οὐχὶ ἱκανὸν ὑφωράθη; οὐ δικαστής, οὐκ ἀφορητος ἵνα; οὐ

An'nō igitur, quæso te, præmio dignus videor, sed tantis rebus gestis honore fraudabor? Quid enim si satellitem eum, atq; adeò quid si tyranni ministrum quempiam non teremissem? quid si seruum aliquem charum? an'nō hoc quoq; magnum visum fuisset, conscendisse, mediáq; in arce, medijs in armis, aliquē è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipsum qui occisus est, cuiusmodi sit, considera. Filius erat tyranni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad supplicia dirior, ad contumelias violentior: quódque est maximum, hæres ac successor omnium, quique in longum nostras calamitates posset prorogare. Vin' hoc solum mihi confectum esse, ipsum verò tyrannum viuere adhuc, fugæ ereptum? Iam horum nomine præmium postulo. Quid dicitis? Non dabitis? An'non & illum verebamini? An'non dominus, an'non grauis, an'non intolerandus erat?

Postò

τοῦ λοιποῦ τὸ λυφάλεον αὐτὸ ἐννοήσῃς. ὁ γὰρ οὕτω ἐκπεπτωκὼς παρ' ἐμοῦ, τοῦτο, ὃς ἐνῆν, ἄφυκτα ἀπεργάζεται· ἐγὼ τὸν τύραννον ἀπεκτόνα ἑτέρῳ φόνῳ, οὐκ ἀπλῶς, οὐδὲ πληγῇ μιᾷ. ὅσῳ δικαιότερον ἐμοῦ αὐτοῦ, καὶ τραυμάτων ἀδιλήπτοις ἀλγήμασιν, ἀπὸ τούτης προβεβαιώσεως νοσῶ, καὶ ἅμα θαλαμοῖς λείξας τὰ φίλτατα οἰκτρῶς προκάμψας, ἧπαρ ὧν ἀπίτης, ἃ καὶ νοσηρὸν, ἀπ' ὄψεως καὶ ἀπομάξοντα, καὶ ὅμοιον ὑφ' ἁπαρῇ, αἵματι τῷ αὐτέρῳ ἐμπεπλησμένον. ταῦτ' ἐκ παντὸς τὰ τραύματα, ταῦτα ξίφη δικαίου τυράννου· οὕτω θάνατος ἄξιος ὑμῶν τυράννου. αὕτη τιμωρία πρέπουσα δεινοῖς ἀδικήμασι. τὸ δ' ἰδοὺς ἐρευθῆναι, τὸ δ' ἰδοὺς ἀγνοῆσαι, τὸ δ' μιᾷ ῥοπῇ δίκαια ἰδεῖν, ἐκβῆναι ἴσα τυραννικῆς ὠμότητος ἄξιον. ὁ γὰρ ἐννόησον, ὃ οὕτω, οὐκ ἀγνόησα, δι' ὃν ἄκων ἐδάκρυσα, ὅσῳ ἐμαυτοῦ ἥδιστον πρὸς τὸν ἡμέρ

Porrò nunc negocij caput denique ipsum perpēdite. Etenim quod hic à me requirit, hoc quàm fieri potuit, pulcherrimè cōfeci, tyrannumq; aliena cæde occidi, non simpliciter, nec vulnere vno, id quod fuerat optatissimū illi, videlicet tantorū facinorum sibi conscio: sed posteaquam illum priusmulto dolore excarnificassem, tum quo nihil habebat charius, miserabiliter prostratum coram oculis ostrendens, puta filium in ipso aui flore, tametsi sceleſtum quidē illū, attamen & ætate vigentem, & patri similem, sanguine taboq; oppletum. Hæc nimirum sunt parentū vulnera, ij gladij verorum tyrannicidarum, hæc mors digna crudelibus tyrannis, hæc vltio tantis sceleribus congruit. Cæterùm protinus interire, protinus-excidere sibi, neque huiusmodi vllum spectare spectaculum, profectò nihil habet tyrannico supplicio dignū. Neq; enim ignorabam, vir egregie, nō ignorabam inquā, neq; quenquam aliū latuit, quàm illa charitate

ἢ ὃν ἔχει. καὶ ἐς ὲκ ἂν ἐξίωσεν ἐπιβιῶναι ἐδ' ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντως μὲν γὲ καὶ τὴν ἴσως πρὸς τὸς παῖδας τοιοῦτος· ὁ δ' ἂν καὶ πιεστότατά τι τῶν ἄλλων ἔχῃ, ἀμέτρως, ὁρῶν μόνον ἱκανὸν ἐγκείμενα, καὶ φύλακα ἅτε τυραννίδος, καὶ μόνον προεπιλωποδοῦντα τῷ πατρὶ, καὶ τῶν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὥστε εἰ καὶ μὴ δι' αὐτὸν εὐνοίαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἀπόγνωσιν, τοῦτον ἐπισάμενος τιθνηξόμενον αὐτὸ, καὶ λογιούμενος, ὡς ὲκεῖνος ἔτι τῷ ζῶν ὄφελος, τῆς ἐκ τῶ παιδὸς ἀσφαλείας ἐλαττούμενος. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀθρόα πιεῖται, τὸν φύσιν, τὸν λύπην, τὸν ἀπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μισόυπων ἐλπίδας χρόνου, ἐπ' αὐτὸν ἐκ τοῦ ξυσάμενον τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὸν τυραννῶν ἐκείνην ἐκπλάγην σκέψιν ἐκπλαγήναι. ἀπέλαυσεν ὑμῖν ἔτυχεν, ἀλυκτημοσύνης, ὀδυρόμενος, λακρύων, filium sit prosequutus, adeò vt illo extincto ne paulùm quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc admodum affecti, sint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui conspiceret illum vnicum esse qui curaret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula sentiret, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è vita: perpensurum enim, iam nihil esse quur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci vt hæc omnia illum agminatim circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum imminebant metus. his aduersus illum auxilijs sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaq; vobis orbus, excruciatus, plorans, lachry-

λαχρύων, πατρὸς πένθος, ὀδυνηρότατον μέν, ἀλλ' ἱκανὸν μὴν περὶ ἐκείνου τὸ λυπούμενον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅπερ θανάτων ἁπάντων Θ', μὴ πολλῷ χαλεπώτερόν Θ', εἰ ἄρα τῷ ὄντι γίγνοιτο. ποῦ μοι τὸ ξίφος Θ', μή τις ἄλλος τοῦτο γνοείη; μή τινα τοῦτον ὅπλον τοῦτο ἴδῃ; ἢ αὐτὸ ἐς τὴν ἀφόπλιον ἀπόμισε, πᾶς τοῦ τυράννου τὶς ἐχέφρων, τίς αὐτὸ ἐπ' ἐκείνου ἀνέσεται; ὦ ξίφος ἐμόν, ἐμοὶ μὲν ἐκ θεῶν ἐπίκουρον τῶν ἐμῶν κακῶν θυμάτων, μετὰ τοσούτους κινδύνους, μετὰ τοσούτων φόνους ἀμιλλήματα, καὶ ἀνοξίοι λοιπὸν φανεῖς; ἆ γὰρ ἐπὶ μόνου τοῦτον τὴν τιμὴν ἔδων παρ' ὑμῶν. ἆ γὰρ ἄξιον, ἄνδρα, ἀφ' ἁπάντων ἐπιτάφιον τῷ τυράννῳ, καὶ ἀνόσιον ἐπὶ τοῦ κακοῦ κατακτανόντα, ξίφος τῶν ἐμῶν ἀγαθῶν, μὴ πρὸς τὴν τῆς ἐλευθερίας σωτηρίαν παντὶ, τῶν τιμῶν τι μὴ μεγίστων ἄξιον νομίζειν, ἀποτόλμα

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnū, verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem consciuit: quod quidē mortis genus, præ cæteris miserrimum, multòque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eū agnoscit? Num cui⁹ alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrānum quis eo est vsus? Quis eū ad illū misit? O ensis particeps successorq; meorum egregiè factorū: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nominē præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrānum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiuit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc dignum iudicassetis. Porrò

quoque laude præmióque

λοσόφῳ οὕτω δημοτικοῦ εἴδους ἁμαρτόντες, οὐκ ἂν ἐμάχεσθε, οὐκ ἂν ἐν τοῖς ἀριστεῦσι ἐγράψατε; οὐκ ἂν τὸ ξίφος ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναθήματι, οὐκ ἂν μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο σεβοίσθητε; νῦν μοι ἐννοήσατε, οἷα πεποιηκὼς ἐκεῖνος τὸν τύραννον, οἷα δ' ἀρημένος τὸν πάντων τύραννον. ἐπὰ γὰρ ἐμοῦ φονεύομενος, καὶ τιτρωσκόμενος πολλοῖς τραύμασιν εἰς τὰ φανερὰ τοῦ σώματος, ὡς ἂν μάλιστα λυπήσαι ἕκαστον τὸν γεγωνηκότα, ὡς ἂν ἐν τῇ πράξει δίκας ὀφλήσαι, ὁ μὲν ἀνεβόησεν οἰκτρὸν, ἐπεβόησε τὸν γεγωνηκότα, οὐ βοηθὸν, οὐδὲ συμμαχον. ἤδη γὰρ προδεδομένα ὄντα, καὶ ἀδρανῆ, ἀπὸ διατριβῆς τῶν οἰκείων ἀκμῆς. ἐγὼ γὰρ ἀπεκαλούμην, ποιητὴς ἡ τῆς ὅλης τραγῳδίας γεγενημένος, καταλιπὼν δ' ἐν ἐπιπεδῃ τὸν γεγονότα, καὶ νεκρὸν ὀκνοῦντα, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· ἐπειδὴ

domino tam popularis rei nõ gratiam retuliſſetis? Nónne inter eos qui de Republica benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis? Nónne gladium inter ſacra monumenta conſecraſſetis? Non illum ſecundum Deos veneraremini? Nunc mihi conſiderate, quæ veriſimile eſt feciſſe tyrannum, quæ dixiſſe priuſquam ſibi mortem conſciſceret. Quum immenie à me trucidaretur, ac multis etiam vulneribus confoderetur, idq; in ijs corporis partibus, quæ conſpicua magis, magisq; ſint oculis obuiæ, videlicet vt quammaxime diſcruciaret eum qui genuerat, quoq; primo ſtatim conſpectu perturbaret, miſerabiliter inclamabat, parentem implorans non adiutorem, nec opitulatorem: quippe qui ſenex iam eſſet, atque inualidus: verùm domeſticarum cladium ſpectatorem. Nam ego interim diſceſſeram, auctor qui fueram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſcenam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.

At ille

ὡς δὲ εἶδεν, τὸν υἱὸν ἥδη, ὃν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, αἱμαγμένον, ἐμπαιγνύμενον τοῦ φόνου, τὰ τραύματα σωτικὰ, καὶ πολλὰ καὶ θανάσιμα, ἀνεβόησε τοῦτο· ἀπόλωλα, ἀνῃρέμεθα, πεφονεύμεθα, ἐσφάγημεν τοῦτο· ποῦ ὁ σφάζων, τίνι με τηρᾷ, τίνι με φυλάττει, ὃς τοῦτον, τέκνον, ἔσφαγμένον; ἢ μή τι δὲ γέροντος ἀφροντίς; καὶ τῇ βραδύτητι λοιπὸν ἐμοῦ, καὶ ὑπερτάνυε μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτέραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; καὶ ταῦτα λέγων, ἵστατο τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν αὐχένα· τοῦ, ὡς τὸ σώματι τοῦ παιδὸς θαρρῶν. ἐπ' αὐτὰ τοῦτο ἐπιτηδείως ἐλέλειπτο· καὶ δὴ τοῦτο πεπραγότα μόνον, καὶ τοῦ τὸ φίλτρον τέκμηρ καταλιπόμενον. ἀφοσιωθεὶς δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ τραύματος ἐξελὼν τὸ ξίφος, φησὶ τὸ μειρᾷ μόνῳ μεταλείπεται, καὶ δ' αὐτόχειρ ξίφους πεφὶ

At ille adstans vbi filium conspexit, quem habebat vnicum, semiuiuum, sanguinolentum, cæde conspersum, tum vulnera perpetua ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti sumus, interempti sumus, tanquam tyranni iugulati sumus. Vbi mactator? Cui me seruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occisum te, fili, sum extinctus: nisi fortè me tanquam semnem contemnit, ac lento supplicio me conficit: producitque mihi mortem, redditque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, ensem quærebat. Nam ipse inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulso igitur è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait:

Dudum me occidisti: nunc finem malis impone gladio.

Adeo

παρὶ πενθοῦντι πρᾳμύθιον
ἐλθὶ, καὶ πρόθυτικῇ χαρὶ ἀν-
ωχύσῃ σωαγάνισαι, ἀπό-
σφαξον, τυραννοκτόνηθρ, νῦ
τῦ πρόθεν ἀναίμαξον. αἴθι
πρῶτος σοὶ ἐνέτυχον, αἴθι πλὼ
τάξιν κεῖνα βον τῦ φόνου.
ἀπέθανον ἄρ, ἀπ' ἐκ ὀς τύ-
ραννος μόνον, ἀπ' ἔτι νομί-
ζων ἔξειν ἐκδικον· νῦν δ' ὡς
ἔτυχεν, νῦν δ' ὡς ὐκ φονευ-
σως ἀπορῶν. νῦ ταῦθ' ἅμα λέγ-
γων, ἐπῆγε πλὼ σφαγεῖον, πρέ-
μων, ὐ διαμάρτοι, ἐπιθυμῶν
μὴ, ἀσθενῶν δ κεῖ πλὼ ὑπ
συρσίαν ἐ δυνάμενος. πό-
σοι πολάσεις ταῦτα; πόσα πρά-
ματα; πόσοι θάνατοι; πόσαι
τυραννοπονίαι; πόσαι ἀνω-
ριαὶ νῦ τέλος, ἐφ' ἁπασι πάν-
τῶν τὸν μιαίαν κεκάμε
νον, ὐκ μικρὸν, ἀλ' ἀνατα
γενεσὸν ἔργον· τὸν πρόσθε
πλὼ δ αὖθ' πξικχυμένον,
νῦ τὸ αἷμα ἀμφοῖν ἀνακι-
ραμένον, πλὼ ἀλθέσεον ἐ
κείνῳ, νῦ ἐπινίκιον σπονδλὼ,
νῦ τὰ ἔργα τῆ ξίφους δῦ ἐμῆ.
αὐτὸ

Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuua, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus dumtaxat, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam omnibus occumbo, nunc tanquam cui defit etiam mactator. Atque hæc vbi dixerat, gladium adegit, tremens, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremò spectatis omnes iuuenem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac senem huic circumfusum, atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meique gladij facinora.

At

ἀπὸ δὲ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ ἔργῳ γενήσεται ἡ δυσσέβεια, καὶ μαρτυρόμενον ὅτι μοι σπουδὴ διηνεκὴς, τοῦδε μὲν ἐμοῦ γενόμενον, μικρότερον ἄν, σοῦ δὲ παραχρῆμα δὴ τοῦ ἀδελφοῦ ὄντα τῷ ἀδελφῷ τιμιώτερον. καὶ ὁ μὲν ἀδελφὸς τὴν πατρωνίδα πᾶσαν, ἐμοὶ δὲ ὑπὸ μητέρος ἡ ἀδελφὴ κἀκ τοῦδε τὸ ἔργον, ὥσπερ ἐν δράματι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ ἐπεισοδιῶδες, τὰ δεύτερα ὁ υἱὸς, τὰ τρίτα καὶ ὁ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, testansq; quòd mihi fidam nauasset operam. Id si à me ipso fuisset patratũ, minus fuerat futurum: nunc autem illustrius est ipsa nonuitate. Atq; ego quidem sum is, qui tyrannidẽ sustuli: cæterum actio in multos est distributa, quemadmodum in fabulis fieri consueuit. Ac primas quidem partes egi ipse, secundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipse. Nam gladius omnibus inseruiuit.

GILBERTI COGNATI ARGVMENTVM.

QVidam in aream ascendit vti tyrannum occideret, atque ipsum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumque in vulnere reliquit. Aduenies tyrannus, vbi filium extinctum conspexit, eodem ense necem sibi conscit. Is qui ascenderat, tyrannique filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLA-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIDEM VERSA, SED QVAE SUPERIORI DECLAMATIONI È LUCIANO VERSAE RESPONDEAT.

ARGVMENTVM.

EIusdem generis haec cum superiore, eiusdem quoq; status est, sed aduersaria. Vt enim illic contenditur, premium esse dandum tanquam tyrānicidae, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hīc negatur eum satisfeciſſe legi, aut tyrannicidā esse, quī nō ipsum tyrannum, sed filiū tyrāni occidisset. Exordio beneuolentiam captat à persona Iudicū: deinde calumniae aduersarij, qua in suspicionem adductus fuerat, quasi ipse quoq; tyrannidi faueret, quia illi praemium dādum negabat, respondet per absolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis cōiecturalibus, eleuata interim illius persona, atq; ipso vicissim in suspicionem ex modo actionis vocato. Post exordiū propositio sequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorsum in hac causa maximè spectare debeat: atq; inde ad cōfutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa quę alter in argumento ab imo ad summum tractārat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac volūtati quidem opponit voluntatem legis, vt quę nō quid quisq; voluerit, sed quid effecerit, spectet: neq; cogitationes, sed facta praemijs compenset. Conatū verò eleuat varijs ac multis similibus & exemplis, ostendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus satis esse conari aliquid & cœpisse, sed praestari oportere. Effectum conditiones sequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus spectari dixerat, id distinguit, ostendēs diuersam esse rationem praemiorū & pœnarū. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam praemiū dari, nisi ei qui quod lex proponit, reipsa effecerit.

Postremò

Postremò & patriæ gratis inseruire ac officium præstare ciues debere: & illum satis mercedis pro conatu suo retulisse, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non simpliciter id effecerit quod lex iubet, sed fortuna seu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris consecutam esse. Non enim quia ipsius gladio tyrannus postea seipsum confecerit, ob id ipsius hoc factum esse. Deinde etiam incertum fuisse exitum, & quisnam pater occiso filio facturus fuerit: & hic consilium quoque petituris subuertit, primò vt incertum & periculosam, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & post euentum rei demum simulatum. Denique non idem esse occidere, id quod lex iubet, & mortis causam qualemcunque præbere. Idque iterum multis similibus probat. Atque hoc loco disputationem suprà cœptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus spectatur, & in quibus per se sufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neq; hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non absoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potissimùm amplificat: puta filium fuisse caput & causam tyrannidis, eoq; sublato etiam tyrannidem sublatam fuisse. Ac primò quidem filium ostendit non fuisse tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis signis & cæteris rationibus quæ alter ad eam *rem probandam* adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, *legem iubere ipsum* tyrannum, non vt quisq; tyranno *similis, aut* nocentior etiam est, occidere. Et hic multis *verbis de* auctoritate legum disputat, & quòd non temerè verba legum huc aut illuc deflectēda sint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo secutura esse. Postremò etiam ipse locum ab imo ad summum tractat & vt alter voluisse, egisse, effecisse se dixerat, ita hic cōtrà neq; animum ad rem gerendam habuisse illum, neque recta via aggressum esse, neq; denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀναπεφαλαιώσει, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud cõcionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci cõſueuit, eſſet agenda, ac nõ magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; : nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolosq; multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propiùs contemplantibus, videri fortaſſe poſsim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunius obſtrepere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, verùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, repentè prætérque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel inanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

titiæ temulentia, dum gratulādi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicēdi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, & (vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non modò non inuidiosum, sed fauorabile plausibiléque videatur. Etenim postquam viderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, toties Reipub. votis expetitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi propriū perpetuumq; facere vellent, & constabilire tuerique quod largiri non essent grauati, meminissemusq; ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimium candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia conueniat immerētibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis repoſcant, si quod ipſis ſolis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in hominē con-
tulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum
priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeri-
tate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò
præbuerit, idq; adeò imprudens (vti mox docebimus) non
veretur pulcherrimùm tyrannicidæ titulum dijs eripere, si-
bi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius voca-
re: ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc
felicitatem ferat acceptam. Nullum quidē, Iudices, facinus
speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: verùm hoc im-
pudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeri-
tus. Nullum præmium honestius illustriusq;, quàm quod ty-
rannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spe-
ctandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem,
permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo,
vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quo-
rum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus.
Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi vide-
tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas de-
beat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: pe-
tere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum
ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti cre-
ditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare in-
re potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico per-
soluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obno-
xiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum
illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in
tribunalibus, quòd apud ornatissimum seueriss imorum Iudi-
cum consessum, Thrasonem quendam nobis è comœdia re-
tulit? Sensistis, Iudices, vt è corona pleriq; risum tenere ne-
quierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam

suam

suam nobis recitabat de seſe ter & quater & tyrannicida, de sapiente illo gladio commilitone suo, qui per se prudens senem interemit: digno videlicet, qui inter sidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis suum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quàm fastuoso vultu, quàm arrogantibus supercilijs, quàm stupidis oculis, suum ipse vobis encomiũ detonabat? Quæso, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, incolumi diuino illo meo ac fortissimo gladio, qui vel sine me meas vices, vbi lubebit, acturus est? Quis tandem istam ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidisset? Hæc quoq; me causa, Iudices (neque enim inficiandum est) commouit, vt huius obsisterem petitioni: vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odiosam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuersa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, vt hic seſe ira tumens in medium ingesserit, quàm indignè tulerit victimas dijs seruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi, seſe vnicum esse restitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáq; suæ dextræ, suo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique, Iudices, auguramini, si ad huius intolerabilem iactantiam, vestra auctoritas, vestra comprobatio, si præmium quasi pignus accesserit? Quid, nisi vt tyranno submoto alter quidam huic ciuitati paretur, qui ventosæ linguæ, gloriæq; quasi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odiosam istam suam tragœdiam ingerat, quotidie dextram istam Herculanam, & gladium prodigiosum minitetur?

tur? Vtrum est hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipsi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi succēses? Quid minitaris oculis? Quid terres supercilio? An mihi non licebit libertate in cōtradicendo (tuo scilicet munere) vti, quum tu sic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiā in proscenio leges fieri vetāt) crimē tā atrox, tā capitale in ciuē impingere, tantùm qa libuit, idq apud Iudices iratos, in tā frequēti ciuiū corona, quod neque as vel leuissimo cōfirmare argumento. Siquidē quàm reliqua gloriosè, tam illud impudēter dicebas, mihi nullā fuisse causam quare tibi contradicendi partes susciperem: nisi quò tyranni necem, quæ me discruciaret scilicet, vlciscerer. Quo quidem tuo exemplo si vicissim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te possint retorqueri. Nam tuum istud tam inuidiosum (quemadmodum tu quidem existimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui redditum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque necessitudo, neque emolumentum, neq prorsus alia res plla mihi cum tyranno intercesit, quur mea referret illum viuere, sine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere suspicionem tu quoque scires, nisi nunquam tribunalia vidisses, ac nisi hodie deuium te lucelli spes feciss set iureconsultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq meam vitam sic huic Reipub. spectatam esse, vt isto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi suspicionem vllam conciliaris. Vides quàm multis adductus sim causis, vt tibi obsisterem? Denique (si scire vis) bona ciuium pars id à me enixissimè flagitauit, vt sui patrocinium aduersum te capesserem, negantes sibi videri tyrannide liberos sese, nisi te à tyrannicidæ præmio deiicerem.

Non

Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametsi id quoq; durum, ei debere qui sic imputet. Sed debere arroganti, sanè quàm molestum est: at debere cui non debeas, isthuc verò non grauissimum modò, verùm etiam stultissimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, si modò is promereatur: sed obnoxium esse tam importuno impostori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miserum est, bis stultum est. Nullus enim insolèntius exprobrat beneficium, quàm qui quod nõ dedit, id vult dedisse videri. Sed finge mihi nullam esse causam quur tibi me opponerem, nisi quia sic animo lubitũ sit meo: profectò nihil habes quod mihi iure succenseas. Etenim quum apud Iudices tam sanctos agatur, si verè præmium meruisti, non tibi honorem eripio: verùm etiam vehementer illustro, quando non paulò magnificentius est tyrannicidæ præmium euicisse, quàm tulisse. Sin minus, æquus veniam dabis, si boni ciuis fungor officio, si nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, si stultitiæ crimen, si imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, si non sino vt nostro omnium periculo hæc vrbs in deos existat ingrata. Postremò, si deorum immortalium causam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: vt vel hinc sat liqueat quanta religione reliquam causam egeris, qui statim ingrediens tam impudenter sis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis esse iudico, hoc loco vel tyrannorum causas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis postulo, Iudices, vt vel mihi prosit in causa hoc meum erga Rempub. studium, vel huic obsit tam insolens arrogantia: imò non deprecor inuidentiæ suspicionem, non refugio vel atrocissimam illam quam iste mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauisse videar,

dear, nisi certiorib. quàm vt à quoquam refelli possint, argumentis euinco, nisi demum & aduersario persuadeo, modòne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nullum ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq, pœnam etiam ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissimè facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque auribus audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum subinde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati. Hoc passim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quòd grauem seruitutem toleraßemus, nunc optata libertate fruerem̃ur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, quod ad hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc in quæstionem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm optanda libertas: sed de illo cognoscitis, Iudices, quum libertas huic vrbi sit restituta, quanta hinc laudis portio huius virtuti debeatur: & an id quod euentu cum huius facto coniunctum est, idem cum eius merito coniunctum videri oporteat. Relegam autem eadem vestigia, quibus ipse in causam ingressus est: quod equidem refellendi genus simplicissimum esse puto: sequarq; partes illas quibus iste rem secuit, id nimirum agens, vt quemadmodum ingenioſi conuiuatores ijsdem carnibus alio atq; alio modo coquendis cõdiendisq; efficiunt vt multa opsoniorum genera videantur, itidem iste nobis ex vnico homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur ordine gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus est mirifice attollere, & in quibus idemtidem restitabat. Quòd si me deturbante, vel in vno qualibet consistere poterit: tum ipse sese victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, inquit, quot præmia? Primùm quòd volui, deinde quòd conatus

sum:

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscius. Principiò quòd voluit, Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmiũ ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò me, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famáq; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimẽ vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multò-

que magis ad eius partes pertineat nocentibus irrogare pœnam, quàm bene merentibus largiri præmia (id quod mox copiosiùs demonstrabimus) posteaquam in crimi-nibus non accipit insimulationem meræ voluntatis: quæso te, in petendis præmijs ostentationem voluntatis admittet? Quis autem est ciuium vel quantumlibet ignauus, qui non velit tyrannum occidere, si tutò liceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti causa velit? Denique quis non facilè simulare posit, voluisse se, videlicet quò præmium gratis auferat? Vis itaque dicam quantum hoc totum habeat momenti, voluisse occidere? Nempe perinde est, quasi te somniaris occidisse. Par pari pensari conuenit. Qui præstitit beneficium, ei lex beneficium rependit: at qui bene voluit tantùm, ei quid debetur, nisi vt vicissim bene velit Respublica? I nunc, & hoc in gradu nos iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, animo versaui, statui, decreui: an præmium negabitis? Non fraudaberis præmio, si isthoc nomine postules. verùm illud interim præmij feres: velut homo nimium perfrictæ frõtis, irrisus, explosus, exibilatus discedes, quem non puduerit id à lege postulare, quod ne leno quidem ausit à quoquam petere, vt rem pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, qui concedat, vt voluntatem nescio quam, hoc est, minus quàm verba precio redimat. At non volui tantum, inquis: verùm & periclitatus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm isthuc tu quidem consultè facis, quòd de gradu illo desilisti, in quo nimis profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc quidem multò commodius constiteris. Nam etiamsi paulò minus absurdum videatur, haud ità multò minus impudens tamẽ est, quum lex palàm præmium decernat ei qui factum præstiterit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. Ergo ne

hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas est ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid si quis ciuium tecum iniisset contractum, ita vt ille pecuniam stipulatus, tu conditionem pactus esses: mirum ni suo vterque periculo, atque is nondum præstita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus sum, tentaui, adnisus sum: an non protinus impudenti homini respondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus sum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc respondere legem: Agnosco contractum, non nuto pacta, debeo præmium: sed si tu conditionem præstitisti, si tyrannum occidisti. Verbis aut obligantur aut absoluuntur homines. Si conato pollicita sum præmium, non grauabor dare: sint ei qui facinus peregisset, quod tandem ius est te ferre quod es stipulatus, me non ferre quod sum pacta? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promissum postulet, non præstita conditione: nemo tam stultus vt det, si quis postulet: & tu à Republica maximum omnium præmium postulas, quòd conatus modò sis? Nihil mihi nisi nugas adfers, donec illuc vnà audiam, quod te præstare oportebat. Volui, inquis, ascēdi, perrupi custodias, submoui satellites: quantulū iam est illud quod superest? Quid adhuc desideras? Nempe nihil in te desidero præter illud, cui soli debebatur præmium. An non intellexisti, in istiusmodi contractibus duplex esse periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet persoluendæ mercedis, & præstandæ cōditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm angusta mihi res vnde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo suscipis periculo: neq; mea quic-

quam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè prouenisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: die obsecro, nônne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est inde tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè factum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi creda) calumnioſiòr ſcrupuloſior'q, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos perſiculari conatus: quorum ſuos quiſq; nimio ſolet æſtimare, non ſuos difficile eſt adamuſim perpendere. At facti facilis eſt æſtimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia conſueuit metiri. Tametſi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his libris quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq; dolo coierunt, quid eſt quod à præſcripto recedatur, niſi quis velit omnino à pactis diſcedere? Quiduis circumſpice: & ſi potes vſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, ſæpe in certamine ſpectator (opinor) ſedisti: cedo, num quando vidiſti quenquam tam impudentem, qui palmam ſibi hoc nomine vendicaret, quòd ſtrenuè certaſſet? Non arbitror, atq; id in repentè iudicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniumq; ſplendidiſſimo negocio id tibi poſtulas, quod in ſcenicis

ſcenicis illis pudeat vel impudentiſsimum tentare? Age quo-
ties & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſsimè doctiſsi-
meq; geſſiſſet in curſu, is à præmio longiſsimè abeſſet, &
ignauiſsimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod ca-
ſtetur: excidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam ro-
tam, iacket ſe vel arte vel viribus tantò præcellentiorem,
quantò Theſſitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attige-
rit, profectò poſtulandi præmij ius nullum habebit: fortunam
ſuam incuſare licebit. Cæterùm agonothetæ non indigna-
bitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit,
vt eius vteretur conditione: id eſt, ita demum præmium fer-
ret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioquì ſi conatui, non
tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus,
quot in Olympicum certamen veniſſent. Quanquam in hu-
iuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatiſq; gratia proponun-
tur, ſit interdum, vt victis quoq; præmia ſtatuantur, non ho-
noris, ſed ſolatij gratia: verùm ſerijs in rebus, atq; adeò peri-
culoſis, quæ nam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi
ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes nume-
ros implêrit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc
de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit co-
ronam ei qui ciuem in bello ſeruarit. Quis vnquam ad hunc
honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine
multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato, ne-
mo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt:
Acriter contendi, Iudices, vt mœnia ſuperarem, omnia feci,
ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi cõſcenſo mu-
ro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronam ſibi de-
beri dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidio-
ne. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit,
ad quod honor inuitat. Qui natum intempeſtate deſertam

ad littus

ad litus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quorsum attinet hic tuâ iactare peritiam, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo nauẽ in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquã ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si ausis, futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, supplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset enisus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audes & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sis aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi nouaspe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo murum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyrannicum perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus; Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas: non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: vtrum omnes tyrannicidæ præmio potiemur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis strenuè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam:

negabis

negabis æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiuuentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effeceris, per fortunam stetit, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putârint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Resp. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyrannis quid aliud est quàm graue capitale{que} ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artificem,

cem, qui sua diligentia peritiaq; fretus, non sinat hoc licere fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur, illa vitam penitus eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi discrimine conatum præmio iudicas inuitandum esse: an potius pœna deterrendum, nisi quod conatus est quispiam, idem præstiterit? Nec illud te subleuat, quòd mihi videbare ratiocinando colligere, quum lex in maleficijs pœnam irroget simplici sceleris molitioni, par esse vt multò magis in benefactis conatus habeat rationem. nam oportere legem multò propensiorem videri ad compensandam virtutem, quàm ad retaliandã culpam. Atq; vide, quàm hic tota erras via. Principiò non animaduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere à reliquis discedere, propterea quòd aliorum molitio cum priuato mollientis periculo modò coniuncta est, huius cum publico Reipub. discrimine copulata: vt temerè moliri tyrannicidium nihil aliud sit, quàm temeritate priuata rem omnium prodere. Deinde lex nec in quouis crimine, nec qualemcunque conatum in quæstionem venire sinit: verùm in paucis duntaxat, quæ vel propter insignem atrocitatem hoc odij mereantur: vel eiusmodi sunt, vt prius exitium adferant, quàm conatus dent significationem: quod genus parricidium, veneficium, proditio. Postremò nõ vides nihil esse simile, totaq; natura rationeq; discrepare, pœnæ legitimam irrogationem, & honoris largitionem. Nam alterum quidem propriè legum munus, alterum quasi quædam de iure concessio, legisq; candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita habere, sic demum intelliget, si reputes quàm multa sint quæ lex iubeat, addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet, nisi obtemperâris, supplicium minitans: contrà vix vnum atq; alterum esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim eiusmodi sunt, vt durum ac seruile videatur ad ea metu mali adigi: quo de genere

genere sunt, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex minerũ verbaniùs ac verecũdiùs tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & formosiora videntur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasiq; calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attetior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturaliq; munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idẽ fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haudquaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitus omnium refert: at probum esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirãdum, si quod acceperas, id restituis? V't supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illico tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commitas, nõ potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nã si ciues omnes sese in officio continerent, ne opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è

moribus

moribus natæ ſunt (id quod verè vulgò dicitãt) ac pharmaci vice fungantur. Finge itaq; nullas eſſe leges, quemadmodũ de aureo Saturni ſeculo fabulantur poëtæ, ſuo quenq; ſponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quòd nulla lex præmiũ decernat? Vti lex nõ minatur niſi improbis, ita nõ pollicetur, optimis ciuibus. Quorſum enim opus promiſſo, quũ virtus abſoluta abundè ſeipſa cõtenta ſit? Proinde petere quod illa nõ ſit pollicita, profectò plus quàm impudentiſsimũ eſt: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promiſerit, ciuis eſt probitatis nõ ſatis ſpectatæ. Tu quid merueris, paulò pòſt excutietur. Interim finge ſanè præcipuam quandã vtilitatem attuliſſe, cui tamen ex lege præmium non debeatur: vtrum protinus clamitabis infrugiferum fuiſſe officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferabere, minitabere iudicibus niſi tibi mercedem ex animi tui ſententia decernant: an potius ipſam virtutem abundè magnum ſui præmium iudicabis: oblectabis te conſcientia recti: hunc eſſe maximum fructum officij duces, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem viderís accedere? Nimirum hæc tibi futura ſunt ſatis, ſi modò ciuis ſis optimus. Quòd ſi non contentus iſtis, aliud adhuc neſcio quod præmium deſideres, certè maximo proximum eſt gloria: hoc tu iam propemodum tuliſti. Quando meteris precio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Iſta inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia ſanè quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus duntaxat es: permagna portio, vel caput potius ipſum tuo deeſt facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiſo tyranno, tamen velut tyrannicida celebraris, quæſo te, quantula pars abeſt à tuo præmio, quod laturus eras etiamſi tyrannum occidiſſes?

occidisses? Postremò isthuc ipsum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honestissimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, spectante Republica, magnificam istam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tulisse gratiam, quisquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & sunt fortasse, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ sufficere debuerant, nisi lex maluisset præmio conatum ab effectu distinguere? Quanquam nullum meherclè præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus sit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium sperare, nec ferre tamen. Hiccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum proposito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effecisti quod voluisti: id quod erat necesse, nec fecisti, nec voluisti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumspectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij spem consistas, intelligis. Age sequemur te per omnia, & aliunde alio fugitantem persequemur, nec vsquam sinemus consistere. Atqui non tantùm aggressus sum, inquis, verùm etiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo secas tyrannicidia, & quòd filium sustuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis successorem: & quòd parenti, necato filio, mortis causam ministraris. De illo mox: nunc hoc, cuiusmodi sit, inspiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occisum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò sustuleris: imò splendidiùs isthuc videri vis, quòd tuo quidem ense, verùm

ipsius dextera sit interemptus. Hæc tam honesta, Iudices, oratio possit parum attentum fallere, præsertim hoc rerum fucis illis suis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, sic patri adornatum, crebris vulneribus confossum: parentem senem inter seruos illi circumfusum, eodem exanimatum ense, sanguinem vtriusque inter se confusum. Ista quidem dictu splendida, sed quid ad tuam causam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, spectaculum illud multò omnium iucundissimum extitisse ciuitati, quum senem tyrannum iuueni videret incumbentem, exanimem exanimique in altero gauderet sese leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per se maxima, quum Reipublicæ sint gratissima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, verum tibi acceptum ferri oporteat, quòd puer sine controuersia tyrannum occidisse sit, an fortunæ, superûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus est, id verò quàm est futile, mihiq; Quid si tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogasset, tyrannus esset necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occisori pollicetur honorem: tu eum iugulâsti, de quo certè controuersum esse poterat, tyranni nomine censendus esset, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquisti. Si prudens, prudens excidisti à præmio: sin metu, multò minus etiam causæ est postulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volensque reliquisse viderêre. Sed quod tandem erat istud tuum consilium, quû tibi sic in manu esset, non toto metu liberare Rempublicam, sed vltorem tui facinoris, & verum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio nec cum conficeret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendacio qua ratione conatur elabi: nisi diuinandi scientiam communem fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm affirmare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quinis abhinc annis potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturũ quod euênit? At quid aliud efficiet coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel priùs quàm refellantur? Vtrum seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto fallaris augurio. sin putas sapuisse, quur erat quòd vsque adeò differret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, calliditate, largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerũ calentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? irascitur implacabiliùs? tenacius iniuriæ meminit? meliúsque in longinquum consulit?

His solis rebus imperium tyrannicum administratur. In mè litiæ duce quantulum est illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quàm extinctus satelles quispiam audacior, quum arx superesset approbè munita, superessent opes, arma, satellitum ingens agmen, tot in ciuitate factiosi potentésque, qui non solùm tyranni parates adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem spero nunc nobis non esse metuendos (nolim enim infausta ominari) at ita tamen, ne nimiùm securè negligantur. Vsqueadeóne senem cruda viridiq; (quod omnes norunt) senecta, callidum, animosum, ambitiosum, non studium, vna filij mors consternauit, vt rebus desperatis protinus è vita sibi migrandum duxerit, præsertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, sed multò inuidiosiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis insolentiam temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad stabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propius ad iusti regni speciem accesserit tyrannis, hoc minus est inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille solùm hoc augebat, quod maximè tyrannos solet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi senis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto posset superesse. De matercula quapiam priuata loqueris, an de viro sene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego, inquam dices, in eo sermone argumẽtis coarguendo sumam operam, quem ipsa natura, quem mos, quem communis omnium sensus repudiat? Quis vnquam istud audiuit, tyrannum vsqueadeò pio in liberos fuisse animo, vt non dicam commori voluerit, sed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, prænatorum isti sunt affectus: tyrannus neque quid natura, neque

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum operæ ministerio & ad fulciendum imperium indiget. Quòd si illos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, scelestos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrãnus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacârit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudelissima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ cautam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Naturalis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentissimis, mulierculârum intem-

perantissimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranno filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, [illegible] erit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia matercolas omnes: quâ tibi compertum esse potuit, vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt senex naturâ ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes: vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatâ irritatamq; Reipublicæ supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autē senili animo vindictæ cupidius? An nescis quam impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigniq; contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua supplicium fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendū esse certissimus augur existimâsti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua fiebat opera, nisi vt sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram hanc ciuitatem dilaniandam discerpendamque insiliret? Id si non euenit, magna dijs gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram belluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige

nunc

quæ verum malis, an verum faceri, nihil fuisse tyranno cum nostris affectibus commune, an confingere sic adamasse, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua constabit diuinatio: quæ nisi constiterit, non est quòd ad eius rei laudem aspires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Postremò donemus & hoc tibi, vt præscieris, & certum præscieris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde est ac si non præscieris, quum præscientiæ tuæ fidem legi facere non possis. Profer quibus prædixeris id euentum quod euênit: docè quis deorum quando isthuc tibi prænunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm posteaquam rem feliciter euenisse videres, tum demum post factum vates esse cœpisti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici consuevit, post euentum stultos etiam sapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te transmoueres, tragœdiam istam nobis comminisci cœpisti, causas reperisti, quibus præscisse videâre. Sed dij boni, quàm non bonum Poëtam te præstitisti, qui tam inconsistentia, tam cum natura pugnantia finxeris, sæuissimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugisse: ob vnius capitis necem tutum sibi non putasse in vita commorari, quum omnia superessent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, sublato eo in quo omne tyrannidis præsidium collocârat, repentè rebus suis diffisum ad inferos abijsse. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus esse, tametsi ne fucum quidem vllum habent veri: si mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos suos sic adamârit, vt non spadones ac pallacas longè prætulerit: qui sic illis indulserit, vt non suspectos haberet obseruaretq: qui sic illis fuerit fisus, vt non in bacharis quibusdam latronibus ac sce-

uis ſtigmaticis plus quàm in illis fiduciæ poſuerit. Ego tibi permultos referre poſſim, qui filios ſic oderint, vt viuos eſſe pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum ſe tutos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyranni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conciuitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitam ſuam mauult committere, qui ſua patria frui non poſſint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisq; viribus antetellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiumque tyrannidis multò tutiſſimum: hos ſi quis ademerit, cauſam videatur dediſſe, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodijs, quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optanda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolò lucro contenti ſunt: filius illud præmium ſpectat, tyrannidis ſucceſſionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſſidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid: mane, præſenſi. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Niſi præter modũ adamauit filium, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc verò me-

ritò

thò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amârit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi qui fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſponteaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure poteſ gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannos, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem [a] Pan ille, aut ſi quis alius eſt Deus, non terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, ſenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te tranſferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabas: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; putas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim ciues ad exquiſita ſupplicia raptare, proſcribere, iugulare, in exilium

agere, possessionibus exuere: quid hîc dices? Non sines, oro, eorum malorum causam in te tanquam in auctorem ferri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabis tibi imputandum esse, si quid fortuitò præter propositum evenerit. At nunc nônne iniurium est, quod boni, fortunæ commoditate præter spem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectasse minus, quàm id quod euênit, vel ipsa res clamitat. Si hoc animo conscendisses arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam spem animo concepisse: nunc casu nescio an metu positus, in iuuenem incidisti: & tum denique diuina ista mens & futurorum præsaga, sed quæ non nisi post euentum sua prodat oracula, te corripuit. Quum esset fingiendum, ibi demum ludices, in re tam tumultuosa, secum velut otiosus consultare cœpit, vtrum senem sua dextra dignum existimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt paulo ipse sibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, ludices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde describit, nimirùm vt iactat poëta, quasi spectator adstiterit, quid in mentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum strinxerit. Eiusdem profectò impudentiæ, fingere præscisse se quod esset euentus consequuturum: & quod non videris, id ita narrare quasi videris. Quanquò melius tuo commento, id est, fabulæ tuæ fidei, constitisset, si ita finxisses: te quum perempto iuuene, stricta gladio ad senem ire destinasses, repente à tergo affuisse Pallada illam Homericam, & iam eunti capillis reuocasse te: vetuisse, ne tam loculentum facinus senili cæde obscurares: sese circa tuam operam curaturam, vt ille suapte manu, sed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, sed multum etiam adderet lucis: deinde abditum te per

rimam

rtuam contemplatum, vel (quod eſt te dignius) repentè deam ſepſiſſe te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & otioſus ſpectator aſſiſteres: nec prius illinc diſceſsiſſe, quàm negotium omne confectum vidiſſes. Hæc ſi conſinxiſſes, paulò minus malum poëtam te præſtitiſſes. Sed otium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ partes commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium poſtulandum rapiente. Nunc vel ipſa te prodit inconſtantia, figmenta tua coarguit. In arcem aſcendiſti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius videri poſſit. In medio negocio ſubitò neſcio quis Deus oculos tibi reſtituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò ſi veris fidem facere voluiſſes, narrare debuerat quemadmodum non clarius explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculum irrepſeris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, ſed vt experiri poſſes ſi quod tutò facinus poſſet deſignare: hæc molienti, commodum fauiſſe fortunam. itaque quum illoleſcentem ſolum atque incuſtoditum offendiſſes (vt eſt ea animorum ætas ſecurior, periculiſq; minus cauta) tum præcerta diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud ſcio (vt mores illius erant) multo vino ſepultum, atque immodica libidine defeſſum, furtim iugulaſſe ſcilicet, & ſomnum illi cum morte, id eſt, germanum (vt ait Homerus) cum germano conuinxiſſe: deinde vbi iam cædes procul ſtridere cœpiſſent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu examinatum ita fugiſſe, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea dum latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotasq; mundi latebras animo circumſpectantem, in quibus abditus poſſis irritati patris ſatellitum fallere

ſimilq;

Iamq; te ad ſpontaneum exilium accinctio, repentè in vul-
gus exiiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum vnà cum
filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari fa-
cinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen ita
mutaſſe te animum: & qui priùs de ſalute fueras ſolicitus,
protinus ad præmij ſpem arrectum fuiſſe, lucriq; auiditate,
priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio, qua totam huius
inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in me-
dium, id quod vidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem,
tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore ſatis. Hæc
nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ conſentanea,
vſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu
dum ſeduló quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis
præſcientiam niteris perſuadere, quàm multa commiſeris
vir, non dicam tota facie à vero diſtantia, verùm etiam cum
ſenſu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia?
primùm tyrannum tam maternè filium adamaſſe, vt ſine
eo viuere noluerit: ſic ob vnius mortem metu fuiſſe conſter-
natum, vt in vita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore
inſitum, vt ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fra-
cti animi fuiſſe, vt tam chari pignoris truculenta cæde non
potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua
dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium
reliquiſſes tuum, defuturum fuiſſet quo ſe ingularet. Non
vides quàm non competat tam inſignis in tyrannum pietas,
tam ſecura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem,
excepto filio, reliquis omnibus præſidijs munitum, tanta con-
ſternatio in hominem tot periculis exercitatiſſimum, tanta
imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu ſenem ilz-
lum tantopere contempſeris, vt indignum habueris qui tua
iſta magnifica dextra iugularetur? Tùne indignum iudica-

bas

hos quem occideres, quum cum Respublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo suo cum dolore feruet? Non talem illum, Iudices, non talem sensimus, vt cuiquam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempsisti: nisi fortè contemnere est, miserè formidare. Sciebas arcem armis refertam, sciebas superesse satellites, quorum vel unus (si seni vires deerant) sufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo nostrûm nescit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa senecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigidum illud senium sic interdum acri dolore inflammari, vt in venibus etiam validissimis sæpenumerò fuerit intolerâdum, si quando solitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam imbecillus est, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires suppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem maluerit occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dormientem fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium velinquerres, ratus ne tantisper quidem morari tutum, dum reciperes, metuens videlicet ne tantillum sarcina te redderet in fuga tardiorem. Reliquisti inuitus, quo tyranno prodi possent: sed prodi malusti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuso, imò miror magis quòd pedibus constiteris, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, stridere arma: intelligeres tibi non cum puero, sed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, sobrijs, iratis, denique cum rabioso patre dimicandum esse: non quòd illum vsqueadeò filij mors commoueret, sed quòd arbitraretur, & haud scio an verè, se periisse, dexteram tuam erasse tantum in filio. Iuuat & spera, non dicam hos

Iudices,

Iudicet, pires omnium perspicacissimos, sed vel è media plebe quemquam esse tam mucosis naribus, cui non suboleat, imò qui non planè odoretur, præsentiatq; totam hanc fabulæ textis ibi te confictam. Et quod potissimum solent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deam discriminem arte quadam induxisti, quò præfationem tuam fabulis probares, sine qua videbas pramium obtineri non posse. Sed occasionem, in quâ, ministrandi paternæ mortis, quâ gladium, quo se feriret, reliquerim: atque id solum non vult dò satis esse putat ad petendum pramium, verùm etiam meritum esse ut ipse casu inter arma deorum consecretur, donetur pro Deo præsenti colatur. O hominem sutum, si hæc spes verè concepit: impudentem, si quum non speret, postulat. Iaime tyranno gladius erat defuturus, nisi tuum illum vellequisset? Tu in arcem arma, hoc est, in sylvam ligna portanda putásti? Nisi fortè cum illud ferrum magicis precationibus erat imbuendum, ut vltrò ad mortis adegeris necessitatem. An verò nihil refuisse putas, quam præbeas occasionem, quòmodo, quo animo? Primùm, gladium reliquisti, quo nihil nocuit deest tyranno: nunquam ferrum abest, non in cubili, non in triclinio, nò in sacris. Reliquisti metu trepidus. Tua quidem in re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuis ausis appellare, quē habueris pro derelicto. Metu, in quā, examinatus reliquisti, quem postea recepturus optabas. Reliquisti rem ancipitem. Quid si tyrannus illis eundem ensem in civium iugulos destrinxisset? quid si eodem lectos aliquot ex huius urbis inventute adolescentes filio suo inferias mactasset? Si tyrannum occidisti, quia tuo occisus est gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius ense peracta est. Id si non cuiuis, nihil ad te pertinet. nam accepta occasio quam in partem cadat, id dijs in manus est. si bene verterit, nihil gra-

tia

ſus debetur ei qui dedit imprudens: ſin malè, temeritas im-
putatur. Neque enim culpa vacat, qui periculoſam miniſtrat
occaſionem: quæ ſi feliciter, mirentur omnes: ſin infeliciter,
merito accidiſſe dicant. At quantò probabilius erat, futu-
rum vt ſyndicus tua cauſa alios in vſus abuteretur? Scio me, ita
dicere, hæc pluribus refellere verbis, quàm neceſſe videatur,
quippe tam friuola: verùm id mihi propoſitum eſt, nullum il-
lius argumentum non excuſſum, non exagitatum, non vlu-
ſquam prætermiſiſſe. Quare quæſo ne pigeat, ita vt antehac
feciſtis, patienter atq; attentè cognoſcere, dum hunc ab gra-
diſſimo deijcio. Hic ſibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari poſſe, quin præmium
deberetur, quòd patri necis cauſam miniſtraſſet, ſi non velitio
gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro deruli
ſo) certè necato filio. Nam ita in legibus diſſertum aiebat,
nihil intereſſe verum manu ſua quis occidat, an mortis cau-
ſam præbeat. Addebat, æquum eſſe, vt quam in maleficijs
cauſam darent imputarent leges ad ſupplicium, multò magis
idem obſeruaret in beneficijs ad præmium. Hæc aiebat me-
minisſe ſeſe, in legibus eſſe diſputata: illud addens Thra-
ſonicum, niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam obli-
teraſſet. Non in legum oblitus propter diuturnam deſue-
tudinem, ſed numquam quid ſibi velint leges, inquiſiſſe vi-
deris. Bis enim hìc erras, qui neque cauſæ datæ rationem,
neque dantis animum diſcernas, id quod legibus traditum
eſt: nec animaduertis longè diuerſam eſſe rationem male-
ficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres?
Itáne ſatis eſſe iudicas vel ad pœnam vel ad præmium,
qualemcunque quomodocunque cauſam dediſſe? Nihil ig-
itur refert, Hector an Aiacem occiderit manú, an gla-
dium illum dederit quo ſe poſtea confodit? Atqui hanc
laudem

laudem nunquam ille sibi vendicasset: tametsi probabile videri poterat, in eum vsum hosti ab hoste datum fuisse ferrum. Quin ergo fabros ærarios omnes vel ad pœnam vocamus, vel ad præmium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut seruantur? Postremò quæ hoc quod tu petis præmium, non ensis istius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, nisi huius industria tibi ministrasset. Age, si telo inter venandum temerè missio forte tyrannum vicinum interfecisses, clamares tibi tyrannicidæ deberi præmium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inscius iaculum torsisses? Imò in ius potius vocandus esses, qui missi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid si caupo vinum lene ac suaue, quale Polyphemo dedit Vlysses, tyranno vendidisses, atq; ille eius dulcedine captus, auidiùs sese ingurgitasset, eáq; re concepta febri decessisset, auderesne caupo vini, titulo tyrannicidæ præmium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinóq; madidum exploderet? Cæterùm quanto frigidiore titulo nunc idem postulas? Vtcunque coniecturis præcipi poterat, vt ætas vinosa tam illicibili vino auidiùs intemperantiúsq; frueretur, crapulam consequeretur morbus, præsertim in senectute: morbum mors: vulgò hæc eueniunt. Tu eam tyranno mortis causam dedisti, cuius nullum extat in hominũ memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem sibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum esse, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens vescatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. eum cibum tu arte tua, cupedijsq; & condimentis magis

magis

magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabis? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, armâ scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non euis (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò puer vltrò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quiduis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuæ similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ æqualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem proniorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

supplicio prosequitur, in benefactis semper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, si lex est diligentior in eo negocio, ad quod vnum est nata atque instituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas sibi sumit partes. Hoc in vtroque communiter spectat, vt causa sit idonea: deinde vt animus adsit, non tantùm casus. Hoc rursum intelligi, quòd in benefactis nec causa idonea, nec animus idoneus satisfacit legi, nisi his accesserit euentus item idoneus. In malefactis si quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec causa: sed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad scelus defuisse præter fortunam: qua te subleuari, quod tandem ius sit? In euentu simul & causam datam, & animum expendit. Si animum audacem comperit, nihil moratur causam, quàm sit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam sufficere. Sin animo simplici data est causa mali idonea, & non consequitur euentus: lex quasi conniuet ad id, & non putat ad suam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus est consequutus, etiamsi de animi vitio doceri non potest, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter suspectam dantis voluntatem, partim vt hac latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: discant omnes vel suo periculo cauere, quod alieno faciant periculo. Ergo qui prudens & sciens, certam atque euidentem noxæ causam dederit: eum perinde lex censet, quasi facinus manu peregerit: veluti si quis hostem opibus copijsque iuuerit, perinde est ac si ipsius arma contrà ferat. Siquidem id suppeditauit, sine quo bellum geri non poterat. Aut si quis inimicum suum per dolum nauigio solutili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue pensili testudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco pharmaci

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen veneficij postulari potuit qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam verisimile erat probabile id eventurum, quod ille moliebatur. Hinc si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege vel futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas eventum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu tendiculum exercebat: lex eorum non agit, nisi si quem occideris, aut vulneraris, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquis dixerit te fuisse præcauere, quod probabiliter poterat præuideri. Vides quanto discrimine disiuncta sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præsumptionem, quod ad perpetrationem: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernitur animus: causa data diiudicatur: spectatur eventus. Age nunc, si libet, tuam causam, quatenus facinus æstimari vis, expendamus. Dimitte te certam inuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim inscius benemererei dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc ingulasse filium, vt pater sibi tecum conficeret, quod eventurum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem planam disparuisti, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene successit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, cuius fam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: vtrum tu duplici cædis crimine tenebere, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui nec cæco filio, seni causam mortis dederis. atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu de tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet tale fecisse, præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt miserabilius sua dextra perimeretur, vt odium tuum plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quantò sint hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspicionem causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioquin futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi pro-

futura

futura ad alterum crimen depellendum, & prodessent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac causa valet, ne quid acceptum ferantur. Ibi te liberaret à voluntatis suspicione, quòd causas parum idoneas dederis: hic ex causis multò minus idoneis propter personam tyranni, videri vis non modò quod euênit, fuisse suspicatus, verumetiam certum præsciisse. Ibi temeritatis postulari non poteras, propterea quòd tametsi vitio abs te data est causa, tamen idonea non sit ad id quod euênit: imò ipsi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, sepultura prohibitus, quòd ciuitati citra causam idoneam ciuem vnũ ademerit. Tibi non nisi vnius filij mors imputabitur, etiamsi mater quoque, & filiæ, & sorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, nisi feliciter euenisset: quippe vbi summum Reip. periculum & verteretur, & præimeri probabiliter posset. Venio nunc ad quartum illud præsidium, Iudices, quod iste tutissimum, ac pene inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non solùm sit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelligat, quàm non inimicè, non curiosè (vt aiebat) secum agam: vt quum possim in crimen ac pœnam vocare, sat habeam ab honore non promerito secludere. Ait sibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, e iam si hunc inuictum dij non dedissent, vt senex ipse vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, si tyrannum suæ furiæ non essent vltæ? Dij quiduis potius dederint, quàm isthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tutò licet: tametsi ad

solam mentionem inhorreſcit animus. Túne inquam, occiſo filio, relicto ſene viuo, tyrannicidæ præmium peteres? An potius nec ipſe ſupereſſes, qui poſſit petere: nec eſſet Reſp. quæ dare poſſet? Nam tu aut exquiſitis ſupplicijs diu animarêris, aut in extremis Orcadis exul deliteſceres: aut pro tyranno iam immaniſſimum carnificem paterentur tuum caput, vbicunque terrarum latitares, diris imprecationibus deuoueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempeſtatem conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus, impius: patris præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranno vocabulum meruerit. Quando autem antehac vnquam fando auditum eſt, duos vna in ciuitate ſediſſe tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. Nec eidem è duobus aluearibus duo ſe reges pariter ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In iiſdem luſtris non conuenit duobus inter ſe leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non videtis neceſſariò fieri, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri cedat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Etiamnunc aduerſus ſenem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium poſtulas? Tyranni partes adiuuiſti, non Reip. Sin patri eſa ſit: quid tandem illum vocare potes, niſi tyranno vel præfectum, aut ſatellitem? Quandoquidem ſenioni tyrannicum appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adoleſcentem oratione derivares, quàm multa tu quidem non ex re, ſed pro cauſarum commoditate comminiſcebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in perſonis ſitum eſt, nullam habuiſti rationem?

nunc? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulam senem
bono ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob
senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acer-
ba tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. porrò ita
memem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque
patri vivo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non ferì fi-
nem se vivo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno?
Ille non finit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui li-
bidine moderari: & tyrannus sese velut abdicans imperio,
negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin
ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sen-
su abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas
induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat?
Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate mitescere?
Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bo-
norum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem igni cera
mollescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mi-
tiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt
tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis non-
nullis acorem conciliat: itidem annis non adimit sæui-
tiam atas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij
tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò ma-
gis senescit, eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus
habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs
fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè miti-
gat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum men
tibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanita-
te imbuis atque educatis, præter vitiorum omnium incre-
mentum adferre senecta quid potest? Nisi forte libidinem
desit. Quamquam ista tyrannidis quantula tandem est por-
tio? Sed esto fuerit fanè propter ætatem ad voluptates

ſegnior, verùm erat faſtidioſior: vnde fit, vt imbecillior ſit ad coitum, ad raptum auidior. Fortaſſe pauciores huic execabantur ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur virgines, ſed exquiſitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò ſenile faſtidium optione & varietate vinceret? Hoc ita eſſe, quæ ego tibi teſtes citare poſſem, qui quò nobiliores ſunt, quò fortuna præſtantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitioſiſſimi ſenis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus feneſcere libidinem? Multò ſecus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum est nimium his in rebus non tam voluptatis vſus capit, quàm noſtra delectat contumelia. Vt frigeat in ſene tyranno Venus, certè feruet viget'q; malitia, ſæuitia, nocendi libido. Poſtremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum ſunt, cupiditas, rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, iracundia, violentia, impotentia, ſuſpicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid autè oporteret omnia commemorare, nobis omnibus heu nimium nota?) horum inquam nullum non ætate fit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at ſenecta, ſi quid pudoris, ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenij à natura inſitum eſt, id omne multo ac diuturno flagitiorum vſu penitus exuit, & prorſum in immaniſsimam quandam feram abijt. Id ita euenisſe, Iudices, in execratiſsimo illo ſene, quid ego coner argumentis docere, quum ſua cuique memoria abundè ſatis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolentius, videlicet patris abutens imperio: num tu hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide ſexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt

omnino

omninò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipſe penè tyranno ſit ferocior, violentior, ſceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuuntur, vel in eos potiùs, quorū opera capiuntur. Alioquinon cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum non ſibi propriè vendicat. Et in nullos eſt tyrannus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera ſentia ſuum imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſateles omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, ſi hoc quoq; coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriā tam pœculi dies obliterauerunt. Neque enim eſſet res vſqueadeò miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot ſacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt, qui ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum opinem exues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnem dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed iſthuc quantum abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuioſus, vt non poſſit experimento refellere? Ego tibi complures nominare ſatellites poſ-

sum, filio insolentiores. At hæc verisimillimum est, nullius insolentiam minùs approbasse senem, quàm filij, vel quòd audit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; ibi conflari (callidissimi autem tyranni est, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis possit:) vel quòd pater etiam pessimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis ministeria alienis quàm suis ptr nauit. Quòd si eâm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora designabat filius: profectò non tyrannum agebat, sed insolentem satellitem. Sin approbante patre, quasi per illum exercente tyrannidem, vtri tandē par erat imputari culpa missa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate gerebantur? Non arbitror obscurum, quin huic, cuius in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipsi quidem neque pueros emasculant, neque virgines abripiunt, neque proscribunt, neque bona diripiunt, neque phana dispoliant, neque hæreditatibus manum injiciunt, neque compilant ærarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per ministros exercent. In vnum tamen tyranni nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium instituit, in vnum stringendi ferri ius facit, illos suæ cognitioni reseruat. Quorum vt quisque sua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi potest: certè tyranni vocabulum nemini congruit, nisi vni illi, sub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſissimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, sæpenumerò auditum esse, id quod eleganter à doctissimis viris est scriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas of-

se ma-

ſe manus: plurimos oculos, eosq; acerrimos: plurimas aures, easq; longiſſimas. Omninò prodigioſum quoddam eſt animal tyrannus, multoq; Titanibus illis Briareo & Encelado portentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi conſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide, vnum quippiam eſt, quod neque pes ſit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, emineat autem vniuerſa: ac ita contineat, vt ab ijs poſſit ſeparari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis dextram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnus enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate titulóq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti cuiq; permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare; non ſinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam euenat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poëtæ, vt pro vno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcantur: pro vno excuſſo oculo, plures acriores ſuccedant: pro vna reſciſſa dextera, multæ robuſtiores ſubpullulent. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque conſtituit, qui ſibi ſit auſus tyranni vindicare nomen: quo ſublato, futurum ſit vt membra reliqua quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſaniantur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illicò tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuueram paulò antè magnũ patris ſapientiæ nomen habas: non inficiabere, rurſum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupaſſe filium: ſolius appellationis honorem ceſſiſſe. Qui conuenit eundem & ſatellitem & tyrannum appellari? Tum ſi ceſſit, non igitur vſurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati ſunt, aut reſcinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud eſſet animal, quod tyrannus diceretur. Magnū (vt ipſe fateris) ſatellitem occidiſti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei eſt? At rem, inquis, legis ſequutus ſum, non ſyllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, ſeruitutem ſuſtuli: hoc lex ſenſit: huius rei auctori præmium præſtituit. Satellitem, inquam, occidiſti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm ſceleſtum: ſatellitem tamen occidiſti tyrannidis, non caput: aut ſi caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi ſententia largiamur: fuerit ſanè res tota tyrannidis filius: pater nihil niſi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, & Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuiſſe vocem ſine corpore. Quid tibi licuit in re tanta à verbis legis diſcedere? præſertim ita dilucidis, vt perſpicuum magis nihil eſſe poſſit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum pernicioſius induci poſſe iudico, quàm ſi conſueſcant homines calumnioſi à præſcripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quiſque ſuum maximè idoneum comminiſci queat, ùd iudicibus obiicere. Quis autem vnquam meminit de legis ſententia quæri ſolere, niſi quum in ſcripto quiddam apparet ambiguè obſcuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu abſurditas quæpiam extitit, eáque manife-

manifesta? In priore nō cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex specianit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorū religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, perniciosissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquā non elabetur è iudicio vestro nocēs, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiuncu-lam queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasq; litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximoperè cauendum sit, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosum modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsqueadeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere nonpotuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

præmium

præmium esto, si modò isthuc sensisset? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per satellites & præfectos exercere solere, permultosq; in his esse vel tyrannis ipsis sceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò supplicio digniores: nisi & omnium omnia ministrorum scelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine censetur, tibi ferro grassandi facultas data est. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, sed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi simpliciter pārêre: neque eius verba quasi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præscriptum, factorum tuorum rationem instituere: præsertim in hoc exemplo, quo non aliud potest admitti pestilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam sumas. Non illud hic spectandum, Iudices, quàm iniusus Reipublicæ sit qui occisus est, quàm maiore etiam supplicio dignus: verùm id vtrum atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines semel in ciuitatem receptum, semel vestris sententijs approbatum, denique præmio compensatum, quò tandem licentiæ sit processurum. Quod iste sibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius sibi volet in ditissimum quemque ciuium licere. Quisquis pauper à locupletè conuenia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Postremò, si cui magistratus non placebit, si cui iudex erit iniusus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defensionem, sophistam quempiam aut sycophantam consulet (si ipse ingenio stupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud sensisse legislatorem, quàm vt huiusmodi ci-

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, paneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & gessimus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuincenter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: si quidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiúsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis [h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrunque patrum interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstres te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltrò semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia, non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi suscepti magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyranni nominis denotauit, fortiter occideris: non si scelestum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertiæ genus fortasse proxima videatur hostem in bello feriendi

facultas

facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permisit. Nec palàm hostis sit declaratus, nisi in Imperatoris verba iuraris, nisi ille aciem eduxerit, nisi signa canere iusserit, tibi fraudi futurum est hostem interfecisse. Tu dicturus es: Hostem occidi, nam plus quàm hostilia faciebat: nomen hostis tantùm aberat, re hostem agebat. Lex respondebit, suarum partium fuisse, hostem declarare: ac tuo fortasse scelere fruetur: verùm ne serpat exemplum, pœnas de te sumet. Quid autem aliud abs te factum est? Vnum tibi lex nominatim designauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod nisi in vnum non potest competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas sit aliquando quem voles magistratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò sine grauissimis causis lex tot vinculis astrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maiùs eripi cuiquam posse, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias causas confingi etiam impunè posse, quandoquidem ille non sit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis suum quisque dolorem possit prætexere, si post occisum hominem vlla causa recipiatur, præter eas quæ legibus sint expressæ. Quid quòd grauatim sibi quoque lex permisisse videtur, vt homini vitam eripiat? quàm comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non nisi suo periculo vult accusare? quantum spatij largitur ei, qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantù igitur à mente legis abesse putes, vt cuilibet permittat, vel pro suo priuato dolore, vel domestica iuris interpretatione, hoc est, subuersione, in cuiusquam vitam grassari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerbum exaggeres. quantumuis

ne etiam verorum addo notorum: dicas, parricidam, sacrilegum, incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui perijt: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnibus Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſiſſimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, securis, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permiſero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum ſupplicijs, exemplum omnibus edere. Nec hæc dico, Iudices, quaſi parum gaudeam pariter cũ patre ſublatum filium: vtinã eadem opera ſimul omnes ſint oppreſi, quibuſcunq; tyrannus placet. Sed quis prohibet ſimul & gaudere quòd deorum bo-

missas nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committere ut huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem aut in exemplum trahatur? Nec de iniuriis vindicandis nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par esse cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere fuisse putabitur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioquin quur non eadem opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, uxores, liberos, leones grassari? Bonam tyrannidis partem uxor sæpenumero suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libenter aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorũ ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam urbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, uerùm abditum latitare. Eum fortè fortuna repertum manu tua trucidas. nam lex tuum factum approbabit. Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò minorem, quanto est atrocius ciuitatem semel fundituis euertere, quàm expilare: ciues uniuersos uno igni finire, quàm in paucos quosdam sæuire capita. Et tamen in unum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi non dò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniaris, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palam & vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, eam famæquitatemq; legis excutere: cæterùm receptæ, & longo iam usu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq;

enim

uim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capitis supplicio finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore malo non leuaretur, quàm malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicata. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tua dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere [k] monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatam suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex exsistat, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, aut id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admisti talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnã ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obstrictorum, scelere contaminatorum, barbarorũ (nam illuc tota sentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm sceleratis sint præmia) bonos etiam ciues hic malum inuoluit, dum vel timent fortunis suis, vel rectum esse dicant seruire tempori. In hoc itaque rerum statu leges non extinctæ, sed oppressæ modò, cautim & circumspicienter agunt: intelligunt hoc vulcus citra summam ciuitatis perniciem exasperari non posse, vnius capitis dispendio commodè sanari posse. Quare docto cuipiam medico præmium ostendunt, digito demonstrant quod membrum secari velint, quibus abstineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram secuisti. illæ tyrannum, tu tyranni satellitem occidisti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo insciè exagitato, tetanum hominem in extremum vitæ discrimen adducat, quo quithominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te ciuis reum ago: aget alius fortasis, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò consilium fuit, ostendere tibi quàm insignis sit impudentiæ, in ea causa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poscere præmia, in qua nequeas obtinere, si modò tecum exactiùs ac seueriùs agatur, vt grauis pœnas effugias. I nunc, & curiosum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te possim in graue discrimen vocare, sat habeam legis & Reipub. causam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur rei, quĩ nihil boni sit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus isthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipsi cupio persuadere: & facturum me confido, si modò tantisper animum possis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos summatim totam causam ob oculos reuocemus? discipiamusq; quàm multa tuo in facto deesse derentur ad id, vt legi satisfeceris: & quantum tu sis hallucinatus,

nam, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorũ ego nõ unum aliquod, sed vnumquodq; deesse docebo. Quod si facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid speraris, vel quid propoſueris. Nam si tyrannum per imprudentiam occidisses, si præter propositũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse videris: ita demum legi persuasum erit, te voluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, at & id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quanquam isthuc leges non ita valde curiosè perscrutantur: sed tamen in tam absoluto facinore pares omneis constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quò tyrannidem ipse occupares, vtrum præmium speraret, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem vlciscereris, tyrannum occidisses, at & id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dedisseśq, num quæso tyrannicidæ præmium postulares? Ego hìc tecum non ago coniecturis: nihil dico in viam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioqui tam gloriosus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tuò licuerit, nō occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremū exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatē: is aut priuatū dolorem vlcisci voluit, aut libertatem publicā vindicare: aut emolumentū suum sequutus est Reip. periculo, nō suo periculo Reip. studuit prodesse. Postremò non potest nisi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam insolenter se iactat. Non potest nō videri lucrū sequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente differentias? quem illa tuæ vitæ periculo suā causa voluit occidere, eum tu nō solùm volens præteristi, verumetiam periculosè in Remp. irritasti, quē suæ causa noluit occidi, eum tu maximo nostro periculo tui compendij aut animi fortasse gratia iugulâsti. Sedisset te animum tyrannicida dignum ad factum attulisse, tanti perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam enim omnibus ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi concessurus est. Te in filio iugulasse patrē, in non tyranno tyrannum. Largior isthuc, Delium aliquē tibi præcinisse, et omnia præscire potuerit, quod ipse etiam vix diuinare Deus potuerit. Licuisse tibi patrem occidere, si tibuisset: verùm hoc pœnæ genus tibi magis placuisse. Sustuleris sanè tyrannidem idq; noua quadam et inusitata ratione. Vides quantum habeas tibi dono. Tamen obsistam tibi, nec sinū ferre præmium, præterea quòd ea via sustuleris quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non sit forti viro digna. Age quid si tyranni filium infantem in cunis iugulasset: et rursum adfuisset Delius ille, per quem certum præscire posset, fore vt necato puero pater sibi mortem acciperet, atque id omnibus visset: vtrum te tanquam tyrannicidam susciperet Respub.

ea, an potius tanquam immanem & ferum hominem execretur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato parcitur, quæ leonibus etiam misranda videatur? Quin ergo vocetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaquam probabit. Quid si tyranni uxorem, quam ille miserè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens contumeliæ, fugerit è vita: vtrum tyrannicidij laudem flagitabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis? Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum sustulisses, vtrum vt veneficum oderis te Respub. an vt virum fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, factiq; rationem modum q; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus familiariter vteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademisses, vtrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui tyrannidem vicunque sustulisti. Euentu gaudet lex: verùm exemplum tam pernicioſum in Rempublicam non recipit, vt consuescant ciues scelus vlcisci scelere, patrem in filio vlciscere. Videt quantum momenti sit in modo viáque, vt facinus aliquod approbetur? Quod lex permittit vt fiat, non statim permittit vt id via quælibet efficias. Adulterum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tractare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in imitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem veneno aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bello interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in quibus nullum petitur præmium: quantò magis id fiet in his,

in quibus ſummum petitur? Lex triumphum ſtatuit ei, qui certum hoſtium numerum fuderit. Fuderit aliquis non ferro, ſed aquis & pabulo venena tinctis: vtrum ciues hunc aquis oculis ſpectare poterunt triumphantem, an potius ſicuti veneficum oderint, auerſabuntur, execrabũtur? Quid quòd priuatis etiam in rebus via moduſq; perpenditur? quo magis idem oportebit tum in publico, tum in ſplendidiſſimo facinore, vt à quo conueniat omnem ſceleris ſuſpicionem abeſſe? Age illud tecum reputa, ſi medico mercedem pactus eſſes quò te morbo leuaret: atq; ille non pharmacis, ſed maleficijs & incantamentis morbum eremiſſet: vtrum præmium dabis, an magis hominem in ius trahes? iniuriæ malis autem datæ reum ages? Clamabit ille, Morbo te leuaui: quæ mihi quid iſthuc tua refert? Hoc tantùm ſpectabas, vt morbo liber eſſes. ei rei merces eſt promiſſa. Ingratum te vocabit, qui niſi ſua opera, ne eſſes quidem qui præmium negare poſſes. Tu protinus reſpõdebis opinor: Medico te præmium eſſe pactum licitum, non magno: neq; debere quicquam, niſi remalum ei qui beneficium male dederit. Quanquam ne daturum quidem videtur, qui malum malo tollit. Id enim mutare commodum, non amouere. Dices enim animo nocitum, dum corpori ſubuenitur. Atque iſtam litem vincas etiam iniquo iudice. Atqui eadem, aut melior etiã & venerabilior eſt tecum causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat cum medico. Nam ibi de priuata mercedula diſceptaretur, hic de publico honore. Ibi falſus eſt vnus, hic legi fraus facta, per quam cauere tum oportuit ne quiſquam ciuium circumueniatur. Ibi ſalus data, certa quidem & efficaci, ſed ſuſpecta & improbata via: hic nefario ſcelere (quur enim non ſic appelletur homicidium, quod in ciuem contra legem admiſſum fuit) non libertas reſtituta, ſed in extremum diſcrimen addu-

Reſp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non rarò consuevit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui resciuit, suis fatis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitarit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrum imperitia, an perperàm ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non suscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, fatemur adhuc posidere te, quod dedimus sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatè, vt maleficiũ omne secludat, incolumitatè suã, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Diis similimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim inducat ipsa, quàq; permittit via sustuleris: ne per tuam istã periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi cinctus, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes, qui non vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, qui

vitæ suæ sit contemptor, eum esse alienæ vitæ dominum? Nam quod omnino satellitium, quæ excubiæ, qui pauites, quæ arx, quæ arma aduersus huiusmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem sua vita bene emendat emi? Postremò autem, vt maximè tibi constet animus, vt constet vis: id quod est totius negocij caput, non effecisti. Tantum enim abes vt tyrannum occideris: vt, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an stultitia Rempub. in discrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempestiuam beneuolentiam nihil à simultate differre. Tantum abest vt occideris tyrannum, vt ne suspicari quidem potueris id euenturum, vt ipse suum occideret. Sed iuuenem occidisti patre insolentiorem: quid tum postea, si patri & huius scelera lex imputat? Magnum proinde tyranni satellitem, non tyrannum occidisti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidisti: in tyrannidem succedit, qui prior, qui potior est in occupando. Verùm esto sanè, certum hæredem sustuleris: igitur qui tyrannum erat futurus interemisti. Atqui quod futurum est, id nondùm est. Porrò lex eum qui iam tyrannus sit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuines. An qui statuam ex pacto debet, & rudem truncum præstiterit, fidem persoluisse videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur sunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium postulandum supererant? Vides quàm ne vnum quidem omnium tibi constet, quorum nihil oporteat deesse. Volui, inquis. Id demum voluisse te lex credit, quod effecerit. Postea è re nata propositum est commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympij medio è cursu, relicta meta, ad carceres reflectit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferet, quòd is qui fudauit in Olympij,

lumpis, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem nec lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cōſulta in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges ſeruaſti, ſed fuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis vertit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Nō ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam patiatur: hunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab ira ſi ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in dictæ meritum inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vindicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipublicæ, ſi Iudicibus pro hac tua cæde gratum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ cauſa recuſarit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti: ſi fortunæ tuæ egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare, aude pulcherrimum ac pene diuinum munus à Republica poſcere, aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tuos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quod hîc lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem promeritam perſoluerit aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, nisi suis sententijs præmium tibi decreuerint. Contrà si suspectum quid volueris, si periculosum, si contra leges, si cum scelere coniunctum quid feceris: sit pudor, ac desine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeruisti: pœnam, si sapis, incipe deprecari. Ibis fortasse ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorũ munere læta, quæ ds impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare isthac in causa pariter & leges & Resp. & deos tibi aduersari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè restitutas videri vis, sine nostram auctoritatem primùm in hac tua causa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, si nobis cesseris, si paruerís, si tuam cupiditatem nostro submiseris arbitrio: si primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixisse nos: si monstrâris ciuitati iam non exsecratorum libidine, sed ex nostro præscripto cuiq; viuendum esse. Atq; altera ex parte Respublica, hæc tecum oratione vti puta: Si ciuem bonũ mihi præstiare studes, noli hanc stultitiæ notam mihi inurere, vt in posterum recognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuisse, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix denique tãdiu tinis votis, tot sacris, tot precibus, tot meis malis placatos, cõmoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infensos reddere. Sine, vt mihi per te liceat saltem illorũ beneficio frui. Quòd si te neq; leges, neq; Respublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in nostræ laudis possessionem ingeris? Quid honori nostro inuides? Quur non sinis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos esse? Quur tu ipse tam ingratus existis? Ciuitas hæc semel mihi restitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati nostræ, & quòd Remp. seruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate nostra tuam

pericu-

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitijq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè instituta, beneuerterit. A' legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam cõdonârint. A' ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, dem sine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, ni mirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hunc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpius exprobrandam, & breui fortasſis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, bene & fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a PAN ille.] *De Pane capripede humana reliquum effigie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Ecbaſ.*

b Somnum.] *Mors enim ſomnus eſt, ſed perpetuus, & mortis imago eſt. Quare apud Homerum & Heſiodum in Theogonia fratres indicantur & noctis filij. Virg.*

Tum conſanguineus leti ſopor, *& alibi*
Dulcis & alta quies, placideq; ſimillima morti.

Nam hi duo quia ſimul ſunt, neceſſe eſt vt ſomnus qui cum cum fratre Thanato natu maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in ſe homines incidant, ac ſtatim quieſcentes malefijs releuentur, quod verum q; præſtat mors. c Impotentiùs.] *Mæstos filios impotentiùs amant.* d Alucarib.] *Apes aliæ ἡγεμόνες ſeu βασιλῆας, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere ſolet. ſunt enim tanquã πρυτάνεις ἀνδρῶν. Sed apud Græcos propriè rex apum eſt ἔσκλω, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Reſte igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tues naturâ rex, ſicut apum rex eſt.* e Non longas modó.] *Videtur ad illud Ouidij in Helenæ epiſtola alludere:*

An neſcis longas regibus eſſe manus?

Etiam vulgo in ore eſt: A' regibus cauendum, quòd eis prælonga ſint brachia. Nimirum quòd per ſuos, quibus brachiorũ vice vtũtur, poſſint etiam procul diſſitos affligere. Poteſt & ad tempus referri, quòd reges etiam ſi diutiùs diſſimulant, ſolent tamen aliquando pœnam ſumere de ijs, quibus infenſi fuerint, vel Homero teſte Iliad. α. Non enim deſunt regibus manus & pedes quamplurimi, fortaſſis ne ventres quidem. Vide cuiuſmodi portentum ſit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijſq; emiſſitijs, tot auribus, ijſq; tam aſininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honeſta cõmemorem inſtructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduerſus indoctum. f Titanibus illis Briareo.] *De Briareo illud apud Heſiod. legitur, qui Celi & Terræ filius facis Cottum, Briareum & Gygen, centenis ſingulos manibus,*

quos

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Cœlus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimano: appellârûnt, Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Βριάρεων appellatum, à mortalibus verò Aegæonem, Iliad. a. Cœus apud Hesiod. κόιος dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deuicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] *Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verùm hoc ipsi relictum est, vt vltimas vocis auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane.* h Citra iudicium.] *Augustus post Solonem & Platonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animaduerti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare.* i Primùm adulterum.] *Licuit olim iure ciuili deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interfici, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij.* k Monarchia.] *Tres formæ sunt Reipublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic verò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iur. natur. gent. & ciuili.*

ΑΠΟΚΗ-

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS,*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis Iudiciale eſt: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hęc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterũ abdicare cogitet. Hanc querelam perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens, à conſuetudine & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium Propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit: non tã exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legiſlatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu προσωποποιΐαις amplificat. Secundo, quo iniquum eſſe docet, ſe tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Poſtremo, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neque nunc cogi debere vt arte ſua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstãtiam, deinde ex sua persona, qui illã non impẽsis patris, sed rum cùm à familia alienus esset, didicerit: alioqui etiam necessitatẽ quandã rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporũ, morborum & medicinę in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuẽdum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrẽ periculi superioris: in quod ne iterũ per irã & indignationẽ recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθεὶς ὑπ' ἰατρικὴν ἐξέμαθε μανείσῃ τῇ πατρίᾳ, καὶ ὑπὲρ ἅπαντα ἰατρῶν ἀπηγνωσμένον, ἀπεπέμψατο φάρμακα δόσει, ἀσυλλήπτῳ σῶσαι εἰς τὸ μέτριον τοῦτο, μεμελωμένην τὴν μητρυιὰν ἰάσεσι κεκλεισμένην, ἀποκηρύττεται.

OY μανὰ μὴ ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ πρωΐθροα, ὑπὲρ μὲν τοῦ παρεὶς ἐν ᾧ πρόντι γεγένημαι, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀπὸ πρόχειρος δὲ οὗτος ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ἐπὶ τῦτ' ἀεὶ πατέται τὸ δικαστήριον. ἐπαινῶ δὲ μᾶλλον τοῦ Λυσυχῶ, ὅτι ἔγκλημα μὴ ἴδιον ἀνέχεται, ἀνδρωθεὶς δὲ τιμωρίαν ποιεῖται ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἃ μὴ πάντα δυνάμενος πείθειν τὸν δικάζοντα· ἀλλ' εἴ τί γ' οἶδ' ἄμεινον, θρασύνεσθαι ἐν πράγμασι, καὶ ἐὰν ὦσι τέχναι μὴ δυνάμεναι

HAud quaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nũc primùm ad hunc irascitur modũ: verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, q̃ cũ nullũ propriũ sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamen in periculũ vocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti q̃ omnia parẽre possit. Quæ dẽ rẽ q̃d fieri possit absurdius? vti curẽ ex præscripto, non iam

μὴ δυώατοι, ἀπ' ὠς πατὴρ βουλιται; Βουλόμην μὲν ἔγ ὡλὼ ἰατρικὴν, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὲ μόνον τοὺς μαινομένους, ἀπὰ καὶ τοὺς ἀδίκως ὀργιζομένους παύειν δυνάτο, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασάμην. νυνὶ δ' τὰ μὲν τῆς μανίας οὐδ' ὅτιοῦν πέπαυται, τὰ δ' τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲ ἄλλοις ἅπασι σωφρονῶ, κατ' ἐμοῦ δ' τοῦ θεραπεύοντος μόνου μαίνεται. τὴν μὲν οὖν μανίαν τὴν θεραπείας ὀρθῶς οἶον ἀπολαμβάνω, ἀφειμένον δ' ὑπ' αὐτοῦ πάλιν ὑπὸ τοῦ γήρους ἀπορίᾳ σύμμαχον, ὥσπερ ἔδει τοῦτ' ἀναληφθὲν τέως ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον γένωμαι, πολλοῖς ἐκποδὼν ἐν οἰκίαις. ἐγὼ δ', ἐν μὲν οἷς δυνατοῖς, οὐδὲν ἐνδεὴς φανοῦμαι πρόθυμος, πρόθυμος γοῦν ἅπαντος ἦκον ἐπὶ τὴν βοήθειαν. ὅταν δέ τι ἔτι τοιοῦτος

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam praeter aequum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patri iracundiae mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuius est, caeterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quòdque est omnium grauissimum, erga caeteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis ferat, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sepiùs ejiceretur domo. At ego quidem in his quae praestare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt quidem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum ubi

τοιούτοις ἀπηγορευμένον, οὐδ' ἐπιχειρῆσαι βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἀπόντος καὶ ἀδημόσιός εἰμι. λογίζομαι γάρ, οἷα πάσχοιμι ἂν ἐκ τοῦ παρόντος, ἀφτυχήσαντος, ὃς οὐδ' ἀρξάμενον τῆς θεραπείας, ἀφιστάμαι. ἄχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἐχόντος, χαλεπὴ γὰρ ἡ συμφορὰ ἐπὶ τῷ παρὰ δίκην ἐκείνῳ ἀπειλημμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἀμφοῖν ἀπαθῶν λοιμοῦται, καὶ ἃ πάσχομαι, ἀνυπερβάτως οὐ δυναμένου, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθένειαν τῆς τέχνης. πλὴν οὐ δίκαιον εἶναι, ἀφιστάσθαι τοῦτον, ἃ μὴ δυνάτα ποιεῖν, μηδὲ τὰ ἐφικτὰ ὑπερχρονίσαντα. διὰ ἃς μὲν οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκήρυττον ἑμαυτὸν, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐστὶ· πρόσθεν γὰρ ἢ πάσχειν ἐκείνους ἐμέ, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἐγὼ μετέλαττον βίᾳ ἀπολογησάμενος καὶ ταυτὶ δέ, ἃ νυνὶ ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temeré. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non succesſerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo, Iudices, non uercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen meî ipsius causa, qui videar immorigerus patri, cùm non posſim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob ætatis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esſe vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne recipiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis respondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ γὰρ ἀνήσθητος καὶ ἀνοσιώτατος καὶ ἀνοσιαθὴς ἐγὼ, ὁ κατασχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνάξια προφέρων τοῦ γένους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ δεινὰ ἀπειλοῦντι, ὀλίγα χείλια ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀπιὼν δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἵστασθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυν τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐκείνων ἀφεστηκότα, καὶ περὶ τὰ καλλίστων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀείσεις σιωπῶντα. προσωρώμην δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ πάσχοντα, μὴ δὴ, ὡς οὐ σφόδρα καθιστηκότος πατρὸς, ἀλλ' ἴσως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα φωνῆ λαβεῖν ἡσυχῇ σιωπιθήσαι. καὶ ἴσως ἄν τινες, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀπαλλὰ μὴ ἀπροβούλισμὸν, οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιπλοκμένης τοῦ λα-

pro virili sum responsurus, si prius de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrà dicendum esse duxi: Verùm domo cedens, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, verumq; calculum, ita & tam deinde vitam vt apparet me à paternis illis criminibus quàm longissimè abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cúmque optimis viris habuisse consuetudinem. Iam verò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine causa succenseret, falsáque in filium crimina strueret. Neque deerant quì ista morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòst irruituri mali,

nempe

λακοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμον ἀπλωῖ, καὶ βλασφημίας προχείρους, καὶ λιπαρὲς ἀγορὰν συνθορυβῶδες, καὶ βολὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολῆς μεστὰ πάντα· διὸ δὴ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς ἀτέκμαρτόν ποτε πορισμόν. ἐκ πολλοῦ δὲ καὶ τοῖς ἀδοκιμωτάτοις τῶν ἐπ' ἀλλοδαπῆς ἰατρῶν συγγενόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ παθυμίᾳ λιπαρᾷ μεταδόμενος, ἐξέμαθον μὲν τὸ τέχνιον ἱκανὸν ἀνθρώπῳ, καὶ καλὰ λαμβάνειν παρ' ἰδίᾳ φῶς ἤδη μικρὸν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἐπὶ βάθος ὁρῶντα, ἤδη ἀνεβοῦς φλοιευόμενον ἀγαθὰς νόσους. πλὴν ὅτι γε ἀκὸς ἐμοὶ ποιᾶν μεσὸν ἰὸν, ὅτι μνησικάκησιν ἀπηρύξατο, οὔτε μετάπαν ὑφίσταται πρὸς μανία· οὐδὲ γὰρ ἔχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐγκαλᾶν, ἀπὸ πάντα ἀλλότρια τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ὥσπερ ἤδη ἔφην, τῆς νόσου. προσεδόκων οὖν ἄκλητος,

nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementíq; animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer opperiebar. Neque enim erat quicquam

quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ ἀθῦς ἰασόμενος· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτα ἡ τέχνη πρᾶττειν, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμενα σωφρονεῖν, ἅττα ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἅττ' ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβεβηκὸς τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ ἤδη καὶ τοιαῦτα, ἢν μὲν ἐυμεταχείριστον ᾖ, ἐπιχειροῦμεν, καὶ πάσῃ σπουδῇ ἐσφερόμενα σῶσαι τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἰσχυρότερος ᾖ, καὶ νενικηκὼς τὸ πάθος ἰδωμεν, οὐδὲ τῶν ἀρχῶν πειρώμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πατέρων τῆς τέχνης ἡμῶν φυλαττόντων, οἳ φασι μὲν δεῖν ἐπιχειρεῖν τοῖς ἰσχυροτέροις, ἰδόντα δὲ πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐπιδοῦ, καὶ τὸ σῶμα οὐχ ὑπὲρ τῶν τέχνων, ἐπιπολὺ τηρήσαντα, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντα ἕκαστον, ἐπιχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον ἐπιθαρρήσαντος ἐνέχυρον. ἐμοὶ τοιγαροῦν τῶν πρότερον ἐπιθέσθαι τῶν δόσεων, καὶ τῶν

equidem protinus medicatus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit malum, vt commodè possimus aggredi, aggrediamur, totoque animi studio ve negotium seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admolimur omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fiducia animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum ad-

rant, suspectam habebant

administrationem pharmaci,

ἀλλὰ ἔκαιρε λίβανον, καὶ πάλι κατηγορίας πρόφασιν. πρὸς δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, φοβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῷ μισεῖν μὲν, ἀπὸ δὲ δυσπιστίας, καὶ ἀκριβῶς ἀλγοῦσα νοσήρως ἐκεῖνον ἐξαιμάσσον· ἠπίστει μόνη τὰ πάντα σωοῦσθαι, καὶ ὁμοίαν τῇ πόσει. πάλαι δὲ ἔγωγε οὐδὲν ἀφειλόμην (ἠπιστούμην δὲ οὐ φαύλους μὲν τὰ σημεῖα, οὐδὲ κακόβουλος πάλαι τέχνη) ἔπαγον πάλαι ἔκαιρε ἐν καιρῷ τὰ ἐπιτρόπους. καί τοι ἐμοί τινες ἦσαν ἑκὼν σωβουλεύοντες, μὴ θρασυνόμενα, μὴ καὶ ἀβέλτερά τινα μείζω ἐπάγοιμι τοῖς ἀστυχήμασι· ὡς ἐμοὶ μὲν τὸν πατέρα φθάνοντος, καὶ μνησικακήσοντι ἂν ἐπιτάφιον ἐπ' αὐτῷ. καὶ τὸ ἐπιφθόνως, οὕτω δὴ οὖν ἀθῶος ἦν, καὶ ἐσωφρόνα πάλαι, καὶ πάντα ἀνηλγησάκει. εἰ πρόσοιτο δὲ θεοσεβῶς ἐπίνα δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ πᾶσιν ἦν χαίρουσα, ἐμοί

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens; non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe famularis & assiduè conuiuens ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerserem, quasi patrem veneno vius essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ita ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognoscitque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouercam, ac palàm omnibus vtriusque nomine gaudebat, tum mihi laudem assecuto,

λάμοι ἀδολεσιμοιῶτι, λαμπάνω σωφρονοιῶτι. οὕτω δ' οὖν (μήτυρᾶν γὲ αὐτῶ ἔχω) μήτι μικάζεσι, μήτι συμβουλον τινα περὶ τούτων προσλαβὼν, ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἄκυρον τῶν πρόντων, ἔλυσε μὲν τὰ ἀρκτύριον, ἐμὲ δ' ἐξ ὑπαχῆς ἐποιήσατο υἱόν, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀπαλῶν, ἀκριβῆ πᾶραν ἀληθείας ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἐμπροσθεν ἐπάνω ἀπολογούμενος. ταῦτα γνόμενον ὁρᾶν μὲν πολλοὺς, ὅσοι παρῆσαν χαρᾶς· ἐπῆρε δ' ἐκείνους, ὅσοις ἀρκτύριξις ἡσυχὴ ἀληθῶς ἀναπήνυσε. ἄλλον γοῦν τότε οὐ πάντας ὁμοίως ἀδολεμένους ὧν πρόγματι, ἀλλ' ἀθθίς τινος καὶ χόαρ πεπομένον, καὶ βλίμμα τι πραγμένον, καὶ πρόσωπον ἀρτιομένον, οἷον ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίνεται. ἡμᾶς δὴ οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν ἀφροσύναις καὶ θυμηλίαις ἄλλοις, ἀπόνους ἀπαλλοτρίους, ἁ μᾶς

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neque conteſtus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: irritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans, cōfuens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Ceterùm videbantur eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbamur non eodem modo eare gaudentes omnes, ſed erat cuius & colorem illicò verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Nos igitur, vt eſt conſentaneum, in complexibus & animi gaudijs verſabamur, vtpote vtroque alteri reddito.

Ceterùm

ἐμπεφυκὸς ἀεὶ μετὰ μικρὸν νέον τοῖς νοσοῦσιν ἄρξαι, νόσον, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπὴν καὶ παράλογον. ἀρχόμενον γὰρ τοῦτον τὸν λαὸν παρεφύλαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἀπόλεμον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν, ἐνοικοῦρον ἐν τῇ ψυχῇ καὶ πάλαι διαῤῥῆξαι, καὶ ἐς ζόμφανσιν ἐξοῖσαι. πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα ἐμοὶ δὲ σημεῖα τῶν ἀνιάτων μεμηνότων, ἓν δ' ἱκανὸν κοινὸν ἐπὶ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξα. τοὺς μὲν ζόλους ἀπόντας μισοῦντα, τοὺς δὲ παρόντας, ἀμείλικτον ἄγαν καὶ νόσον. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ ζόνον ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ ζόον, ζοῦ πονήρου καὶ ἀνηκέστου ἔχειν δὲ τινα μέσον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἐνιέμην, καὶ τὸν γυναῖκα ἑκατέραν, ἀξίαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀνυχίσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδιωτέας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, grauì & impotenti. Nam ſtatim obſeruabam vt naſcebatur malum. Neque enim ſimplex erat, aut leuis inſaniæ ſpecies: quin potiùs vetus quidam morbus, quì iam pridem deliuerat in animi domicilio, erupit, vìs floréq; in apertum prodìit. Sunt autem nobis cùm alia multa ſigna inſanabili laborantis inſaniæ, tum illud commune in hac obſeruauì muliere. In cæteros placatior eſt ac mitìs, atque illis præſentibus conquieſcit morbus: quòd ſi quem conſpexerit medicum, imò ſi vel audierit tantùm de medico, in hunc ſupra modum incenditur. Quod & ipſum argumento eſt, illam grauì & inſanabili teneri malo. Hæc cùm perſpicerem, equidem acerbè ferebam, miſerabarq; mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

τείας (οὐ γὰρ οἶδ' οὔτε ἀρχὴν ὅθεν λαμβάνοντ' ἂν παυσοῦ, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν πάθους) ἰᾶσθαι, καὶ τὸ ἔτι μειζον ἴσχειν φάρμακον. ἔνθ' ἐγὼ ἐν τῷ μανίας ἔσεσθαι, καὶ μίαν τὴν νόσον, καὶ ταὐτόσημα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν ἀνιόντος. ἐπὰ δ', ἔφην ἐκεῖνον, ἀλλοῖόν τι ἔοικε φύναι σάφ' ἴσθι τὴν γυναῖκα, καὶ οὐδαμῶς ἐᾶν τῆς νόσου ἀμελεῖσθαι, ἀγανακτεῖ, καὶ ὀργίζεται, καὶ φησὶν ἐπὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ ὑβρίσθαι, καὶ κακολόγους τὴν ἄνθρωπον, ἐπαινῶν ἐμοὶ τὴν ἀδικίαν τῆς τέχνης. καὶ νέσκα μὲν σύνοιδα τοῖς λυπουμένοις, ὁμολογοῦντος τοῖς ἀληθῆ λέγουσι τὴν ἐμοὶ παρρησίαν ταληθῆ λέγουσι τὴν ἐμὴν, ἐς ἅπαν οἶδά τε ὦ, δικαιολογήσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, ἀφ' οὗ οὔτέ με ἐπ-

tiam, (neque enim nouit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem) insa sit vti medicarem, ac simile pharmacum exhiberem. arbitratus idem esse insaniae genus, eundem morbum, eandem aegrotationem, quae similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verisimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fatéorque me morbo imparem esse: indignatur ac succenset, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. Succensent enim omnes ijs, qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me paret abdi-

ἀπειρηκέναι βούλεται, ἵν' ἀδῇ, οὐκέτ' ὁμοίαν οὖσαν φήσῃ, νυνὶ τὴν πρότερον, ἀλλὰ ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἅπασιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας ἡμᾶς, οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπειρηκέναι συγκεχώρηκεν, οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις· ἀλλ' ὥσπερ τοῖς πατράσι τὰ παιδία ὀργίζεσθαι ἐᾷ πολλάκις, οὕτω καὶ τῶν παίδων νουθετήσειν, ὡς μὴ ἀποκτείνωσι αὐτὸ πάσχοντες. καὶ γὰρ τοῦτο ἐκ ἐκείνου ἔφυ γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκριτον τὸν υἱὸν τιμωρίαν, ἀπ' εἰς δικαστήριον καλέσαι, καὶ δεήσασθαι ἐκείνους τοὺς μὴ πρὸς ὀργὴν, μήτε δεδιότας τὸ δίκαιον ἐκφοβῆσαι· ἔδει γὰρ ποιεῖν πολλάκις ἀκούοντας αἰτίας ὀργῆς πλείστης, καὶ τὸν μὲν ψευδῆ τινα ἐμβεβλῆσθαι νουθέτην, τὸν δ' οἰκείᾳ πιεσθέντα, ἐγκαλεῖν ἐθέλῃ. οὐκοῦν μήτε ἀδίκως γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ἑρμαίας τὸν

abdicare: vt intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quoslibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis irasci: ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne liberos esset, ac citra iudicium, vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Nouerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimica. Quare noluit rem iniudicatam agi, neque indefensa causa

τὰς παῖδας δοῦς ἁλίσκε-
σθαι, ἀπὸ τοῦ ὕδωρ ἐγχεῖται,
καὶ λόγ& ἐκδίδοται, καὶ
ἀνήρτασον οὐδὲν καταλέ-
ποντα· ἐπὶ δίνων ἴζει, καὶ
δοῦ μὴ ἐγκαλᾷ μόνου ὁ πα-
τὴρ λύει& δοῦ κρῖναι ἔ,
ἐὰν δοκῇ σοι ἀτιᾶται, ὑμᾶς οἱ
δικάζοντες· αὐτὸ μὲν, ὅ μοι
ἐπιφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νυνὶ ἀ-
γανακτῶ, μηδέπω σκοπεῖ-
τε. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἴδε-
τέ&τε, εἴ τι δοτέον ἐστὶν ἀρχὴν
ῥύσθαι αὖθις, ἅπαξ ἀρχὴν
ῥύσαντι, χρη&μένῳ τῇ πα-
ρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀ-
ποκηρύσαντι πάλιν πατρι-
κὴν ταύτην δυνασείαν, ἔπ'
αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ πά-
σαντι πάλιν ἀρχήν ἔξιμ. ἐγὼ
μὲν γὰρ ἀδικώτατον ἅπα φη-
μι τὸ τοιοῦτον ἐπιτρέπειν γι-
νέσθαι τῶν παίδων τὰς τι-
μωρίας, καὶ πολλὰς τὰς κα-
ταδίκας, καὶ τὸν φό-
βον ἀίδιον, καὶ τὸν πά-
τερα μὴ σωφρονίζεσθαι,
μετὰ μικρὸν δ' πάσθαι,
καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυ-
ρὸν ἄν, καὶ ὅλως, ἄνω καὶ
κάτω στρέφεσθαι τὰ δίκαια.

causa liberos statim capi, vin-
ciq; : verùm & aquam in-
fundit, & ratio redditur,
& nihil inexcussum relin-
quitur : quandoquidem so-
lùm hoc auctoritatis datur
patri, vt ad iudices vocet: ve-
rùm iudicandi auctoritas,
an meritò accuset, id penes
vos, qui iudicio præsidetis.
Ac nondum spectate crimẽ
quod mihi imponit, cuiusq;
gratia nunc indignatur: ve-
rùm illud prius expendite,
num posthac illi ius sit ab-
dicandi, qui semel abdica-
uerit, iamq; fit vsus facul-
te, quam lex concedit, atque
hanc[b] paternam potestatem
expleuerit, deinde rursum
in familiam receperit, ac
superiorem abdicationem ir-
ritam fecerit. Nam ego cer-
tè iniquissimum istud esse
dico, vt liberorum quo-
que sint infinitæ pœnæ, vt
multæ condemnationes, ac
metus perpetuus : vtque
lex nunc irato inseruiat,
mox deinde faciat irri-
tum quod actum est : rur-
sum

ωδε τὸ ἐπὶ μικροῦ δοκῖν ζῆν πανταχόσε. ἁπλῶς τὸ μὴ πρῶτον, ἄξιον ἡγεῖσθαι, καὶ ἀγανακτοῦντι συναγανακτεῖν, καὶ μίσος τῆς τιμωρίας ποιεῖν τὸν γεγονότα. διὸ δὴ ἅπαξ ἀναλύσας τῶν ἐξουσίαν, καὶ καταχρώμενον τῷ νόμῳ, καὶ ἐπαιδεῦσαι τῆς ὀργῆς, ἅτε μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρεὼν ἦν μετανοεῖν. ἐπὶ τούτων ἀνάγκη μῆσαι, καὶ μηκέτι μετανοῆσαι, μηδὲ μεταβουλεύσασθαι, μηδὲ μετανοῆσαι τῷ κρίσει. τοῦ μὴ γὰρ τὸν γνωσόμενα, πονηρὸν ἢ χρηστὸν ἐκβήσεσθαι οὐδὲν, οἶμαι, γένεσθαι δύναται. καὶ διὰ τοῦτο δὴ τοῦ ἀναξίους τοῦ γόνους φρονεῖσθαι συγκεχώρηται, τοῖς ὅτι ἐγγόνοις ἀναμίξαμένοις. ὅταν δὲ μὲν κατ' ἀνάγκην, ἀπ' ἀπ' ἐξουσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῷ, καὶ δοκιμάσας ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcunque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignanter pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui genuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ab causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit

mutare

σα, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπολείπεται τοῦ νόμου; φαίη ἄν τις ἴσως καὶ ὁ νομοθέτης, ἃ πονηρὸς οὗτος ἐμοὶ καὶ τοῦ ἀφαιρεθῆναι ἄξιος, τί μαθὼν ἀνηλάλαξας, τί δ' αὖθις ἐπανῆγες εἰς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσας τὸν νόμον; ἐπαθές τι γὰρ ἴσως, καὶ τοῦ μὲν ποιεῖν ταῦτα λύει. Οὐ γὰρ δὴ ἐνῆν σοι κατὰ τῶν νόμων, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ἄρτι μὲν λύεσθαι, ἄρτι δὲ λυείους ἔχειν τοὺς νόμους, μὴ τοὺς δικασὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ἐπηρεάζειν τοὺς ἁλόντων, ὅτι μὴ ἐκλέξονται, ὅτι δὲ ἀφανίσοντας, ὁπόταν σοὶ δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέτροφας, ἅπαξ μὴ τὸ ἀφανισθῆναι ἀντὶ τούτων ἔχεις. μὴ τότε, τότε μή, ἢν δικαίως αὖτὸ ποιεῖν δοκῇς· τὸ δ' ἅπαυστον τοῦτο, μὴ

mutare factum, aut quid legis vsus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Hic ſi improbus erat, dignusq; quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibi'que in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vt'que iudicia, vtcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant, iudices, interim teſtes ſedeant, vel vt rectiùs dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò puientes, modò abſoluentes, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educâſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt

frequen-

καὶ ἀδίκιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἢ τὴν παρ' ὑμῶν ἐξουσίαν. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ ἰσχυσίον τὴν ἀνάλυσιν ποιησαμένῳ, τῇ νόσῳ τὴν γνῶσιν τοῦ πάλαι δικαιοτέρου, καὶ ἀνορθώσαντι τὴν ὀργὴν, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτοῦ τιμωρίαν ἀναπαῆναι, τῇ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν παρελθὼν ἀναρίθμητον, καὶ ἔτι πολλῷ καὶ μείζω ἢ πρόσθεν καὶ μόνον τοῦτο ἄπορον, καὶ πολὺ διαπεπονημένην. ὁρᾶτε γὰρ που ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, οὐκ ἂν ἅπαξ τῶν λάθρᾳ κεχόντων δικασῶν, λάθῃ τις ἄδικον οἴκοθεν γνώμην τὴν αὑτοῦ, ἀλλ' ὁσιρόνομος ἐν ἕτερον ἐφέσεως δικαστήριον. ἢν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σωθῶσι δικασταὶ, καὶ προλόμφοι ἐπιψήφισι διαπᾶν, ἐκ ἔτι. οἷς δ' ἐξὸν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἐμμεῖναι, ἃ τούτους τις ἀθετήσῃ; ἀλλὰ δὴ καὶ δίκαιον τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequenter, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt quæ sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnâris, rursum ad eandem pronocet pœnam, & ad patriam recurrat potestâtem, cuius tempus iam excessit, euanultque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antehac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatũ existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Itidem

ἔτω δὲ καὶ σύ, ὃν ἐξῆν μηδὲ τὸ ἀναλαμβάνειν, ἃ μὴ ἄν ἔξιος ἐδόκει τοῖς γόνευσι. ζῆν, ἃ χρηστὸν ἡγησάμενος ἄν, πάλιν ἀνέλαβες, οὐκέτ' ἀκριβείας ἔχεις. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιος αὖθις καθῆν ταῦτα, ἐκ αὐτοῦ σοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἂν ἦν ἀνωμολόγηται. ἀμεταμέλητον οὖν τὴν ἀναληψιν, καὶ τὴν διαλλαγὴν βέβαιον δεῖ ποιεῖσθαι μετὰ λείσιν ἔτους πολλοῦ, καὶ λύσ λιπασίας, ἣν μὴ τὸ πρῶτον, ἐφ' οὗ παρητήσω· δεύτερον δὲ τὸ σὸν. ὅτι μετεβουλεύσω, καὶ ἀναλασαμένοις ἐποίησας, τὰ πρότερον ἐγνωσμένα λύσας, βεβαίοις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τῶν τελευταίων, καὶ φύλαττε τοῦ σαυτοῦ λείσιν. πάτερα σε δεῖ λέγειν, τοῦτο γὰρ ἔδοξε σοι· τοῦτ' ἐδοκίμασας, τοῦτ' ἐκύρωσας. ἐγὼ μὲν δὴ ἃ μὲν φύσει πᾶσι οἶμαι, θέμει δὲ καὶ ἀκριβείᾳ ἄθλιος λέγω, ἐξῆνά σε ἂν οἶμαι.

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum post toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quâdoquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum feceris. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare velles, ne tum quidé existimârim tibi licere.

Quod

Quod enim initiò liberum erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Postò eum qui primùm naturâ sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sæpiùs? Age, quid si fortè seruus essem, actu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula coniecisses, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumisisses: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursùs in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nō esse ius huic abdicare demùd, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen sanem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatū fuisse, nunc abdicari Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ἐλλ' ὅτι τότε μὲν νέον, νῦν δὲ
ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ
σωθὲν, ζῶν μηδὲν ἀδικοῦσα
ἄν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχον-
τα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ ζῶν-
το. ἀπὸ τότε μὲν, ἃ καὶ μη-
δὲν ἀδικημένη ὡς ἄν ἔγω-
γε φαίην, ἀπ' οὐδ' ἂν πο-
νηθεὶς, παρητάμην τῆς οἰ-
κίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἔναγ-
χος, καὶ εὐεργέτην γεγεν-
μένον, οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀχα-
ριστότερον, σωθεῖσα δι' ἐμὲ,
καὶ τηλικοῦτον κίνδυνον
διαπεφευγότα, τοῖς τοιούτοις
εὐθὺς ἀμείβεσθαι θεραπαίνας
ἐκείνης, οὐδ' ἵνα λόγον ἔ-
χουσα, ἀπ' ἔτους ῥᾳδίως ἐπι-
λησθῆναι, καὶ ἐπὶ τῷ ἐρημίαν
ἐλαύνειν, τὸν ἐρασθέντ' ἂν
δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξε-
βέβληθε, μὴ μόνον δ' ὑμνη-
σικακήσαντα, ἀπὸ καὶ σώ-
σαντα, καὶ σωφρονεῖν παρα-
σκευάσαντα; ἐγὼ γὰρ μικρὸν, ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, δὲ τὸ τυ-
χὸν, οὐ ποιοῦσι αὐτὴ, ὅμως
τοιούτων νῦν ἀξιοῦμαι. ἀπ'
ἐμοὶ καὶ οὕτω ἀγνοεῖ τὰ τότε,
πάνυ δὲ

tum iuuenem, nunc ætate
proiectum, vt ætas etiam ip-
sa fidem faciat, me nihil pec-
casse. Nam leue fortassis hoc
quoque, verùm tum quidem,
etiamsi nullo commisso pec-
cato, vt ego quidem dixerim,
sed nec benemeritus alienare
bar à familia. Nunc porrò
cùm nuper salutem dederim,
ac beneficus extiterim, exi-
gor. Quare quid fieri potest
ingratius? vt mea seruata
opera, tantóque elapsus à
discrimine, protinus sanatio-
nem illam huiusmodi factis
penset, nulla meritorum ha-
bita ratione, sed vsque adeò
facilè mandarit obliuioni,
atque in solitudinem abigat,
eum, qui iure sit obsecutus,
cùm præter ius eiceretur,
neque solùm non memmeri-
rit iniuriæ, verumetiam &
salutem attulerit, & sanæ
menti restituerit? Neque e-
nim exiguo, Iudices, neque
vulgari in hunc collato be-
neficio, tamen huiusmodi
malis nunc videor dignus.
Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit,

πάντων ὑμᾶς ἴσε, οἷα ποιοῦν-
τα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα,
καὶ ὅπως διακάμψον ἐγὼ
παρελαβὼν, τῶν μὲν ἄλ-
λων ἰατρῶν ἀπογνωσόντων,
τῶν δ' οἰκείων φυγόντων,
καὶ μηδὲ πλησίον προσιόντα
τολμώντων, ζιοῦτον ἀπέ-
φηνα, ὡς καὶ κατηγορεῖν
δυνασθαι, καὶ περὶ τῶν νό-
μων διαλέγεσθαι. μᾶλλον δὲ
ἆρ', ὦ πάτερ, τὸ παράδ-
ειγμα, ζιοῦτον ὄντα σε παρ'
ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνή ἐστι,
τῆς πάλαι ἀρχαίαν φρόνησιν
ἐπανάγαγον. ἆ δίκαιον, ζιαὶ
τοῦτο μοι γένεσθαι ἀντ' ἐκεί-
νων τῶν ἀμοιβῶν, οὐδὲ κατ'
ἐμοῦ σε μόνον σωφρονεῖν. ὅτ-
τι γὰρ μὲ μικρὰ ὑπ' ἐμοῦ
εὐηργέτησαι, καὶ ἀπ' αὐτῶν,
ὧν ἐγκαλεῖς, δῆλόν ἐστιν. ὃν
γὰρ, ὡς ἐν ἰσχάτοις οὖσαν
πάλαι γνοῦσα, καὶ παμπόνη-
ρος ἔχουσαν, ἐκ τοιούτου μι-
σεῖς, πῶς ἂ πολὺ μᾶλλον, ὅτι
σε τοιούτων ἀπήλλαξα ὑπερ-
φανῆς, καὶ χάειν ὁμολογεῖς,
τῶν

vos tamen omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim, ac Medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accuſare poſſit, vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cùm propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt vxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum, vt pro his officijs, huiuſmodi mihi gratia reponatur, vtq; in me vnum tantummodò ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauiſſimèque affectam non ſanem, qui fit vt eundem non multò potius chariſſimum habeas, quum ſimili morbo liberârim? non gratias agas,

τῶν νῦν ἀνῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἀγνωμονέστατον, σωφρονήσας, ὧν θὺς εἰς δικαστήριον ἄγας, καὶ σεσωσμένος ὑπάρξας, καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο μῖσος ἀναφέρεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγιγνώσκεις νόμον· ἀλλὰ τοίνυν τὸν μισθὸν ἀποδίδως τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ὑγιαίνων μόνον. ὑμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ἀνδρίαντα τοῦτον ἀνατιθέναι, καὶ τὸν σώσαντα ἐξελαύνειν, καὶ τὸν σωφρονίσαντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναπήσαντα τιμωρεῖσθαι; οὐκοῦν, ἵνα γε τὰ δίκαια ποιῆτε, καὶ γὰρ ἂν τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἵνα μοι τὶς οὐ μικρὰ προσοφλισκάνειν χάρις, εἰς ἐμὲ ἀρβάτιον ἁπλῶς τοῦτον, καὶ ἐς μνημόσυνον, ἀλλὰ ὡς μνησθησόμενον, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, δι' ἐκεῖνα δὲ πρόχαρον τὴν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, ἃ τηλικαύτην τις ἀνθρωσίαν τυγχάνει,

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem est ingratissimum, simulatque ad te rediisti, protinus in iudicium trahis, salute donatus: punis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem persoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduersus Medicum tantùm sanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito pœnas sumat? at salutis auctorem expellat? vt eum qui sanitati restituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciscatur? Haud profectò concedetis: siquidem quod æquum est, facietis. Etenim si maximum aliquod flagitium in præsentia commisissem, tamen superioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius respectu memoriáque conueniebat hunc præsentem iniuriam neglegere, & ob illa priora facilè ignoscere: maximè si tam ingens sit beneficium, vt omnia

σα, ὃς πάντα ἀνηρπάσθη τὰ μετὰ ταῦτα, ὅπερ οἶμαι ἐμοὶ πρὸς ζῶντος ἐν πάρεστιν, ὃν ἴσασα, καὶ ὃς ζῆν βίου παντὸς χρήσης ἐμοί, καὶ ᾧ τὸ ἄναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ σωτηρίαν παρέσχηται· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντων ἤδη ἀνηλπίκασιν, καὶ πάλους ἄναι ὁμολογοῦσι τῆς νόσου. ζῶντι γὰρ μᾶλλον οἶμαι προσῆλθε ἐμοὶ τὸν ἐπιτίμησιν, ὡς οὔτε ἦλθε πω τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀπ' ἐμαυτοῦ καὶ θεὸς, καὶ ἀπότευ, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφαιρούμενος, ἦμην οὐ σιωπήσων, ἀπ' ἐμαυτοῦ ἀναγκασθεὶς, ἄκλητος, αὐτοπροαίρετος ἥκων. βοηθῶν, προσπαρών, ἐπιτάμενος, ἐπεσάμην, ἀνασώσων, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ ἀπορύσασα, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀκριβοῦς ἀπολογησάμενος, καὶ τῇ εὐνοίᾳ τοῦ ὀργὴν ἔσαν, καὶ τὸν νόμον ἔλαν τῇ φιλοσοφίᾳ, καὶ μεγάλης εὐεργεσίας τοῦ ἐς τὸ ἐμὸν ἀνόσοδον ἐπεισάμενος, καὶ ἐν ἔτοις ἐπισφαλῆ καιρῷ, τοῦ

nia superet, quæ postea possint accidere. Quodequidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstiti vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse faterentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis finius non essem, cùm nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, inuisus adij, succurri, admissus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram benenolentiâ sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso si-

πλὴν πρὸς τὸν πατέρα πί-
πειν ἐπιλαξάμην, καὶ μι-
τὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐ-
συμβολῶ, καὶ γνήσιον ἐμὲ
ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.
πόσα γὰρ οἶμαι παθεῖν με,
πόσα διαμεῖναι παρόντα, ἐπη-
ρεαζόμενα, παροφυλακτόμε-
να, καὶ μὴν ἀκόντα τῷ ζῶν-
πατρὸς ὀργῇ, νικῶν δ' ἐνίοτε τὸ
χαλεπὸν ἐπάγοντα, πρὸς ὀλί-
γον ἐνδιδόντ' ζῶν κακῶν;
ἔτι δ' τῶν ὅλων ἁπάντων
ζώντων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἐπι-
σφαλέστατον, τοὺς τοιούτους
ἰᾶσθαι, καὶ πυκνιάζειν, οὕ-
τω διακαμφοῖς. ἐγὼ γὰρ τὸν
πυκνὸν πολλάκις ἀφιέ-
σι τῶν νόσων, ἐπίσασαι-
τ' τοῦ πάθους. καὶ ὅμως
πρὸς οὐδὲν ζώντων ἀπεκινε-
σα, οὐδ' ἀπεσπάσασα συ-
νὼν δ', καὶ πάντα τρόπον
ἀντιξηταζόμ' τῇ νόσῳ,
τὸ τιμώτατον ἐκράτησα τῷ
φαρμάκῳ· μὴ γὰρ, ζῶντ' ἀ-
κούσας, τοδίως πολλάδ τις,
ποῖ' δ', ὦ πόσ' ὁ λάμα-
τ' ἐγχέαι φάρμακον. πολ-

dem erga patrem demon-
straui, neque ipsum artis
auxilio insinuaui, ac trifti-
bus in rebus legitimus filius
apparui. Quàm multa e-
nim me fuisse passum ar-
bitramini, quantum & ex-
hausisse laborum, dum af-
sideo, dum obseruio, dum
opportunitates capto, nunc
cedens patris vehementiæ,
nunc artem admouens, ad
breue tempus concedente
morbo? Est autem hoc
omnium quæ fiunt in ar-
te Medicorum, periculo-
sissimum, huiusmodi me-
dicari, ac propiùs accede-
re ad hos, qui ad eum
sunt affecti modum. Pit e-
nim non raro, vt exæstuan-
te malo, rubiem in proxi-
mos exerceant. Me tamen
nihil horum piguit, neque
grauatus sum, verùm ade-
ram modis omnibus cum
morbo luctans, postremò
superaui pharmaco. Ne-
verò quisquam hoc audi-
to protinus apud se cogi-
tet: Quis aut quantus labor miscere pharmacum? Ex-
nim

καὶ γὰρ πρὸς τοῦτον γρήσιμα
δεῖ, καὶ προοδοποιοῦσα τῇ
πόσει, καὶ προπαρασκευάζε-
σθαι ῥᾴδιον τὸ ἴασιν τὸ σῶ-
μα, καὶ τῆς ἁπάσης ἕξεως
φροντίσαι, λυομένῳ καὶ ἐκ
παντοίων, καὶ οἷς χρὴ πρέ-
φοντα, καὶ κινοῦντα ἐς ὅ-
σον χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐ-
πινοοῦντα, καὶ ἐρημίας μη-
χανώμενον. ἄπορ οἱ μὲν ἄλ-
λοτ' ἐνοοῦντες, ῥᾳδίως πα-
σχόντων ἄν· οἱ μεμηνότες δ',
ἐξ αὐτῶν ἐκθρεῖαν τοῦ νοῦ
δυσάγωγοι, καὶ δυσλυτόν-
τες, καὶ ὦ ἰατρῷ ἐπιφανῆ-
ναι, καὶ τῇ θεραπείᾳ δυσπα-
ραγώνιστοι, ὅταν γοῦν πολ-
λάκις ποιήσωμεν ἤδη πλη-
σίον γεγενῆσθαι τοῦ τέλους, καὶ
ἐπίσωμεν, ἐμπόδιόν τι μι-
κρὸν ἁμάρτημα, ἐκπαμάσ-
σον τοῦ πάθους, ἄπαντα
ῥᾳδίως ἐπᾶρα ἀνέτρεψε, καὶ
ἀνεπόδισε τὴν θεραπείαν,
καὶ τὴν τέχνην ἐνίκησεν. τὸν
οὖν ταῦτα πάντ' ἐπομβρή-
σαντα, καὶ οὕτω χαλεπῶς
ἐχόμενον προσκαλούμενος,
καὶ

nim multa priùs sunt fa-
cienda, præstruenda via,
dando pharmaco: præpa-
randum corpus, quò faci-
liùs recipiat medicationem:
déque omni corporis ha-
bitu solicitus sit Medicus
oportet, inaniens, exte-
nuans, cibis idoneis alens,
mouens ad omne quod con-
ducit, somnos accersendi
rationes excogitans, soli-
tudines arte reperiens. Qui-
bus in rebus ægroti cæte-
ri facilè pareant: at qui
laborant insaniâ, ob ani-
mi libertatem intractabiles
sunt, ac gubernatu diffi-
ciles, ipsi que Medico perí-
culosi, neque qui facilè cu-
ra expugnentur. Proinde
sæpenumerò cùm effeceri-
mus, vt iam speremus pro-
ximè adesse morbi finem,
leue aliquod erratum in-
cidens, renouato malo cun-
cta illa superiora facilè
subuertit, curationem im-
pedit, artem fallit.
Eum igitur qui hæc om-
nia sustinuerit, qui cum morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάθος ἁπάντων πάθων τὸ δυσκινητότατον νικήσας, ἵνα τοῦτο ἀφῇ φύλαξ ἐπιτρέψῃ, καὶ τοὺς νόμους, ὡς βούλεται ἕκαστος εὐεργέτην κατ' ἰδιώτας συγχωρήσῃ, καὶ τῇ φύσει πολεμεῖν αὐτὸν ἐάσῃ; ἐγὼ τῇ φύσει πειθόμενος, οὐδὲν καὶ ἀμφιβάλλω, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν πατέρα ἐμαυτῷ, κἂν ἀδικῇ οὗτος· ἃ δὲ τὸν ἰδιοκτητικότατα παῖδα τοῖς νόμοις, ὡς ἔοικεν, ἀκολουθῶν ἀμαθέστερα, καὶ τοῦ γένους ἀστοργότερα μισοῦντος οὗτος. ἐγὼ φιλοπάτωρ γίγνομαι. ἐγὼ τοῖς φύσεως ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ τῆς φύσεως παροράσας, καὶ ἐκ βυβείδι δίκαια. ὦ πατρὸς μισοῦντος ἀδικώτατος· ὦ παιδὸς φιλοῦντος ἀδικώτερον. ἐγὼ καὶ γὰρ ἐμαυτῷ, τοῦ πατρὸς ἀναγκάζοντος, ὅτι μισοῦντος, οὐ δίκαιον φιλῶ, καὶ φιλῶ παίοντα. καὶ τοι γε ἡ φύσις τοῖς πατράσι τοὺς παῖδας μᾶλλον

qui malum malorum omnium expugnatu difficillimum vicerit, huic vt iterum abdicet, permittetis, vtque leges in benemeritum interpretetur suo arbitratu, concedetis, atque eum cum ipsa natura bellum gerere sinetis? Ego naturæ parens, Iudices, patrem mihi ipsi seruo, custodióque, etiamsi hic quidem iniuria me afficiat. Quòd si filium benemeritum, leges, vt ait, secutus, perdit, & à familia alienat: hic nimirum liberorum osor erit, ego pius in patrem. Ego naturam amplector, iste naturam contemnit, fasque & ius violat. O patrem iniustè prosequentem odio. O filium iniustiùs amantem. Nam mihi ipsi vitio vertò, patre compellente, quòd odio habitus, eum præter causam amo, & magis amo, quàm oporteat. Atqui naturâ comparatum est, vt parentes liberos ament magis, quàm liberi

τοῦ πατρὸς τοὺς πατέρας ἐν πολέμῳ φιλεῖν. ἀλλ' οὗτος ἐκεῖνον μὲν τοὺς νόμους παρορᾷ, οὐ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας αὐτὸν παῖδας ὧν γέγονε φυλάττειν, καὶ τῷ φύσει, ἣ τοὺς γεννήσαντας ἅπαντα πρὸς νόῳ τῶν γεγενημένων ποιεῖσθαι, οὐχ ὅσον μᾶλλον ἀρχὰς ἐκείνους ἔχων πρὸς ἐμὲ, μᾶλλον τὰ ἐλλείποντα μοι τῆς εὐνοίας ἐπορίζειν, καὶ ἐπιδιδόναι τὸ γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου ἀλλ' οἴμοι τῆς συμφορᾶς, ὑφ' οὗτι καὶ μισεῖ φιλούμενος, καὶ ἀγαπᾶται ἐχθρὸς, καὶ ἀπεχθόμενος ἀφίησι, καὶ τοὺς φιλοῦντας νόμους, ὡς μισοῦντας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, λῦε ἐσόμεθα πάντα τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς ἔοικεν ἀπλῶς ἡμιν ὦ πάτερ, καλῶς κεκρίνονται τοὺς νόμους. ἀσυμφωνεῖ φύσις καὶ νόμος ἐν τοῖς ἐννοίαις, ἀπολειπόμενον ἀπόντοις ὑπολοῦσθαι, καὶ συμπε-

liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tum naturam, quæ parentes ad vehementem natorũ deſiderium incitat. Non ſolùm enim cùm plures habeat in me benuolentiæ cauſas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. ſed ô calamitatem, quim inſuper odit amantem, charitate proſequentem expellit, benemerentem ladit, complectentem abdicat, legeſq; liberis fauentes, ceu liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non ſunt iſta, non ſum inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditæ, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hic inter ſeſe conſentiunt, & altera vtrique,

συναγωνίζονται τῇ νόσῳ auxilio est ad delendas in-
τῶν ἀδικημάτων· ὑβρίσας iurias. Contumelia affecta
τὸν εὐεργέτην, ἀδικεῖς τὴν benemeritum, offendis na-
φύσιν. τί γὰρ τοὺς νόμους turam. Cur legibus quo-
συναδικεῖς τῇ φύσει; οὓς que simul cum natura facis
καλοὺς καὶ δικαίους καὶ φι- iniuriam? Quæ cùm hone-
λοπαίδας ἂν θέλοντας οὐ stæ, iustæ, liberorum a-
συγχωρεῖς, καθ' ἑνὸς παι- mantes esse cupiant, non pa-
δὸς, ὃς κατὰ πολλῶν κινῶν teris esse: quippe quas ad-
πολλάκις, καὶ ἀσυχάζειν uersus vnum filium tanquam
οὐκ ἐᾷς ἐν ταῖς τιμωρίαις, aduersus multos sæpiùs sen-
τοὺς ἐν τοῖς τῶν παίδων tes. Nec finis in supplicio
πρὸς τοὺς πατέρας ἐνοσίας quietem inuenire, quæ ve-
ἀσυχάζειν θέλοντας, καί lint in benevolentia libero-
τοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν ἁμαρ- rum erga parentes conquie-
τηκόσι μηδὲ κακόνους, καὶ escere: quamquam aliqui
μὴν οἵ γε νόμοι καὶ ἀχαρι- ne positas quidem aduersùm
στίας δικάζουσι καὶ δίδοσι, eos qui nihil peccârint.
κατὰ τῶν τοὺς εὐεργέτας At sanè leges ingratitu-
μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ dinis actionem concedunt
πρὸς ὃν μὴ ἀμύνεται, καὶ in eos qui beneficiis non
ἐπ' αὐτοῖς, εἷς ὃν πέπονθε, retulerint gratiam. At quò
κολάζειν ἀξιῶν, σπίψασθέ non solùm non refert gra-
ἔ τινα ὑπερβολὴ ἀδικίας tiam, verumetiam punire
ἀπολείποιτο. ὃς μὲν οὖν conatur ob ea ipsa quibus
οὔτε ἀπηρύσατο τί τούτῳ aduersus est beneficio: consi-
ἔξεστι, πρὸς ἓν ἐκ τοῦ πα- derate num quicquam face-
τρικοῦ ἐξουσίαν ἀπηρύσα- re posit iniquius? Itaque
σθαι, καὶ χρησαμένῳ τοῖς νό- non posse hunc iam abdi-
μοις, care denuò, qui patrio
nam potestatem semel expleuerit, ac lege sit vsus: præ-
terea

μότε, οὔτι ἁπλῶς δίκαιον, ἐν-
ργέτην τε τὰ πλεῖστα γε-
γονότ' ἀπωθᾶσθαι, καὶ
τῆς οἰκίας παρεστᾶσθαι, ἐ-
παυδῶς (οἶμαι) δίδακται.
ἴδωμεν δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ
ἀποῤῥήτῳ ἔνθυμιν τῆς ἐπιτη-
δεύσεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐξε-
τάσωμεν. ὁποῖόν ἐστιν. ἀ-
ναγκαῖον δέ, αὖθις ἐπὶ τῷ
γράψαντι ἀφικέσθαι τὸν νο-
μοθέτην. ἵνα γάρ σοι τοῦτο
τὸ πρὸς ὀλίγον δόμεν, τὸ
ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν βούλῃς, ἀ-
ποκηρύττειν, καὶ κατὰ γε
τοῦτον ἐπιτρέπειν τῷ
ἐχθρίαν ταύτῃ συγχωρῶ
εἶναι, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι,
οὐδὲ ἐπὶ πᾶσαις αἰτίαις ἀ-
ποκηρύξαι· οὐδὲ τοῦθ' ὁ νο-
μοθέτης φησίν, ὅτι ἂν τύχῃ
ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀ-
ποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θε-
ῶσαι μόνον, καὶ μεμψασθαι·
τί γὰρ ἂν ἦν τὸ δικαστήριον;
ἀπ' ὑμῶν ποιᾶ τοῦτο, ὃ ἂν-
θρωπε δικαστά, σκοπεῖν, ἂν ἐ-
πὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁ
πατὴρ ὀργίζηται, ἀλλ' καὶ μι-
κροῖς τούτοις ἤδη ἐξετάσατε.

ἐρῶμεν

tereà non esse æquum, eum qui tanta præstiterit beneficia, expellere, familiáque exigere, satis opinor demonstratum. Nunc autem ad ipsam abdicationis causam veniamus, & cuiusmodi sit, expendamus. Ac rursum ad mentem eius qui legem condidit, recurramus necesse est. Etenim vt istud tibi donemus ad breue tempus, licere quotiescunque velis abdicare, vtque præterea potestatem istam tibi largiamur etiam aduersus benemeritum, haud tamen simpliciter opinor, neque quibuslibet de causis abdicabis. Neque hoc dicit legis conditor: Quicquid vicunque crimine usus fuerit pater, abdicato: vt satis sit tantùm voluisse queri. Nam si id esset, quid opus erat iudicio? Verùm vos istud expendere iubet, iudices, num grauibus ac iustis de causis irascatur pater, nécne. Hoc igitur in præsentia consideremus.

Exor-

ἔρξομαι δ' ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν μανίαν ἐνθυς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφρονισμοῦ τοῦ πατρὸς, λύσις ἦν τῆς ἀκκηρύξεως, καὶ σωτὴρ, καὶ ἐυεργέτης, καὶ πάντα ἦν ἐγώ· καὶ ὑδὼρ, εἶμαι, τούτις ἔγκλημα, πρόσθεν ἐνωιάζο. τὰ μετὰ ταῦτα δὴ, τί τῶν πάντων ἄδικεῖται; τίνα θρασυνόμην, τίνα ἐπιμίξιαν ἰοῦ παρῆκα; πότε ἀπόκοιτος ἐγενόμην; τίνας πότους ἀκαίρους, τίνας κώμους ἐγκλᾶς; τίς ἀνωμαλία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρισα; τίς ἐτιάσατο; οὐδὲν ἄδικον. καὶ μὴν ταῦτά ὅγε, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν ἐφίησιν. ἀλλὰ νοσῶν ἤρεσκόν ἁ μητρυιά. τί ἔν ἐμοὶ τῆτ' ἐγκαλᾶς, καὶ νόσου δίκην ἀπαιτᾶς; οὔ, φησὶν. ἀλλὰ τί; ὅτι θρασυνόμενος οὐκ, οὐ θέλας, καὶ διὰ τοῦτ' ἄξιος ἔσῃ ἀποκηρύχθηναι, ἀπαθὴς ὢν πολλοῦ. ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν, οἷα πρεσβύτερον ἀδικῶν ὑπανόνειν οὐ δυνάμην, ἀπαθὴς

Exordiar autem ab ijs quæ protinus huius insaniam sunt consecuta. Iam primùm omnium quod fecit sanæ mentis redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, breuiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obscuriorem, quam eram filio dignam præternisi. Quando foris cubui? Quas intempestiuas potationes, quas comessationes obijcis? Qui luxus? Quis leno pulsat? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm cœpit ægrotare nouerca. Quid istud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me repoſcis? Non repoſco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus fuerit qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem eiusmodi sum ista quæ iubet, in quibus quia non possim ob-

sequi,

ἀναθῶν δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ἀπροθύμως. πρότερον δ' ἐκεῖνός φημι, ὡς οὐ πάντα προσήκεν οὔτε ζῆν πρὸς ἀλλοτρίαν, οὔτ' ἐμοὶ τὰ παίδων πάσι πάντως ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνθρώπινά ἐστι, τάδ' ἐρεῖ τῆς μὴ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν σοφῆς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμαθὴς· ἐὰν τῶν κατ' οἰκον ἐπιμελῶμαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐπισκοπῶν προσάπτῃς, ἐγὼ δὲ ὀκνῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπόλογους ἔχει τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μεμφὰς παφιάς. τάδ' ἅπαντ' ἐμοῦ ἐστι ζῆς πασῶν, ὅσα τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς ζώσης χρήσεως, καὶ μάλιστα ἃ μισεῖν ἀδικοῖτο. ἐπεὶ δεῖ τῷ γεωργῷ πατρὶ προσάπτῃ, ταῦτα μὴ τέκτονι γράφῃ, ταῦτ' εἰ μὲ, καὶ ὦ μουσικῷ, τὸν μὲν τὸν ἁρμονίαν προῦνι, τὸν δὲ μὴ· καὶ ὦ χαλκεῖ, τοιαῦτα μὲν κάλκευε, τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paulisper differam. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicióque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curãdam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa; tum fabro ærario, Ista cude,

τοιαῦτα δὲ μὴ, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντα, ὅτι μὴ καλὰ τὰ ἐκείνου δοκιμῶντα ὁ πᾶς χρόνος τῇ τέχνῃ; οὐδὲ ἓς, οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὃν σὺ σεμνότερόν ἐστι, καὶ ὡς βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἄν σοι προσήκοι τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομίαν ἔχειν αὐτὸ τέχνην δίκαιον, τῇ ἐξουσίᾳ τῆς χρήσεως, ἀναγκάζεσθαι δὲ μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἱερὸν, καὶ θεῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἴσως εὕρημα, μηδ' ἂν δουλεύειν νόμου, μηδ' ἂν φόβου, καὶ τιμωρίαν δικαστηρίου, μηδ' ἂν ψῆφον, καὶ παρὸν ἀπειλὴν, καὶ ὀργὴν ἰδιώτου. ὥστε, καὶ εἰ τοῦτό σοι σαφῶς οὐ δοκεῖ, καὶ διαῤῥήδην λέγω, οὐ βούλομαι, οὐδὲ θεραπεύω λυμαίνεσθαι, ἀλλ' ἰσμαῦρῳ μόνῳ τῷ τέχνῃ οἶδα, καὶ ὡς πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰατρὸς οὐκ ἐθέλω εἶναι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς δεήσεται

de, illa ne cude: num quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitaque conducibilior, tantò conuenit esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, virorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori pœnisque tribunalium, neque calculis, ac patris nmis, & indocti hominis iræ sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi dilexi, ac patri, cæteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeò ferox, vt eo

διότης ἂν βούλωμαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς δε-

ησεται

ἀναγκάσαι δ' ἂν τὸ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἱκετείας καὶ πειθοῦς μᾶλλον, οὐ νόμοις καὶ ὀργῇ καὶ δικαστηρίοις ἁρμόττει, οἶμαι, προσήκειν. πείθεσθαι τὸν ἰατρὸν χρὴ, οὐ κελεύεσθαι βέλτιστον, οὐ φοβεῖσθαι τὸ τῶν θεραπείαν οὐ λῦσαι. ἑκόντα δὲ ἰέναι δεῖ τὸν ἰατρόν. πατρικῆς δ' ἀνάγκης ἄμοιρος καὶ τέχνη, ὅπου γε καὶ τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ αἱ πόλεις τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ πρυτανεῖα δεδώκασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἄν ἔχοι ἐπὶ τῆς τέχνης, ἃ καὶ σοῦ διδαξαμένου μὲ, καὶ πολλὰ ἐπιμελόντος, καὶ ἀναλώσαντος πολλὰ, ὡς μάθοιμι, πρὸς μίαν ἅμως θεραπείαν ταύτην, λυμαινομένου σοῦ, ἀνεπιτήδειον· σοὶ δὲ κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς πανταχόσε ἄγνωμον σοιεῖς, οὐχ ἵνα μὴ χρῆσθαι μηδ' ἐπιθείας ἐμῷ πάθεσι· ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ ὑὸς ὢν σὸς ἐξέμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, vt velit, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quādoquidem ciuitates quoque publicitùs honores, prærogatiuas, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere posteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam faciat, qui non sinas me à meipso mihi patris liberè vti. Hanc ego artem tum cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

οὐδὲ ὧν σῇ νόμῳ ἀποκάμῃς, neque tuis subiectus legibus.
καὶ ὅμως αὐτὴν μεμάθηκά σοι. Atque hanc tamen tibi dedi-
καὶ πρῶτος αὐτὸς ἀρτίλαιων- ci. Huius fructum primum
κας, ὅτι μὲν παρὰ σοῦ πρὸς τὸ sensisti, quum nihil adiu-
μαθεῖν ἔχων τίνα διδάσκα- menti contulerit ad eius cog-
λον ἐμισθώσω, τίνα φαρμά- nitionem. Quem praecep-
κων παρασκευήν; ὃν δὲ ἐμοὶ torem mercede conduxisti?
πατὴρ ἀπὸ πρόπους ἐγὼ, καὶ Quem pharmacorum ap-
ἀναγκαίων ἀπορούμενος, καὶ paratum comparâsti? Nul-
παρὰ τῶν διδασκάλων ἐπιτρύ- lum omnino. Verùm inopi,
μενος, ἐπαιδευόμην. καί μοι ac rerum necessariarum in-
ταῦτα παρὰ τοῦ πατρὸς ἐμοὶ digens, à praeceptoribus mi-
πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, πόνοι seris sum edoctus. Nam
καὶ ἐρημία καὶ ἀπορία, μίγα abs te patre huiusmodi mi-
οἰκέων, καὶ ἀπορροὴ συγγε- hi dabatur ad discendum
νῶν. ἀντὶ τούτων τοίνυν χρῆ viaticum, molestia, solitu-
σθαί μου τῇ τύχῃ ἀξιοῖς, καὶ do, egestas, familiarium o-
δυσκότης εἶναι φίλοις τῶν, ὅτ' dium, cognatorum auersa
οὐκ ἔχθα δυσπότης, ὑπῆρχεν tio. Pro istis itaque facile
μόνων. ἀγάπα, εἴ τι σοι καὶ postulas vti arte mea, visu
πρότερον ἐκὼν, οὐ προφάσει que earum rerum esse domi-
νων, ἐπεποίησα, μηδεμίαν nus, quas mihi parauit tum,
μηδ' ὅτι χάειν ἀπαιτήσασθαι cùm mihi non esses dominus.
δυνάμενος. οὐ δὴ δεῖ γέ σ' ἐν- Boni consule, si quid ante-
αντίαν σοὶ ἐμοὶ, ἀνάγκην τε hac vltrò, nullo prouocatus
τὸ λοιπόν μοι γενέσθαι, εἴ τὸ ἐκ officio, bene de te sim me-
πόνου ἐυδοκιμῆσαι, ἀφορμὴν ἔ- ritus, cum nullo nomine vl-
ἄκουσα lam abs te gratiam possem
reposcere. Caeterùm non
conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus
pariat necessitatem: vt quod volens beneficio imi, verta-
tur in

ἀνοῦντα κἀκεῖνον καὶ ἀεὶ λιμῶντα, ἀφ' ἑνὸς ἀρξωμαι τοῦ πρώτου. τὸ γὰρ πανταχοῦ λοιδορεῖν πάντας ἐς ἀεὶ βλακεύειν, ἀνίσους ἅμα ποιοῦν θεραπεύοντας ἀεὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας. ἐμοὶ δὲ ἀπόντας ἔδει ἕκαστον καθ' ἡμῶν ἅπαντα τὰ δεινὰ μεμελετηκέναι, καὶ μισθὸν, τὸ διαφέρειν, τοῖς ὑπὸ τὸν πάντα κινδύνοις ἀεὶ προσδοκῶσιν. οὗ εἵνεκ' ἂν ἀδικώτερον ἡμῖν διάκεισθαι νοσοῦντα χαλεπῶς οὐ τιμήσασθαι, διὰ τοῦτο νομίζειν ἐᾶσαί σοι καὶ λαχεῖν μετὰ τύχης ταῦτα μὲν δὴ ἔχον ἂν λέγειν, ἃ καὶ δίκαια μοι δοκεῖ· σὺ δὲ προσέταξας, ἐγὼ δὲ μὴ πάντως ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἀνάγκην ἀκούσιον. νῦν δὲ ἔξεστι σκέψασθαι καὶ μόλις ἐστὶν αὐτὰ τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμοὶ ἔδοσαν, φησί, μιμνήσκεσθαι, μέμνημαι δὲ καὶ ἐγὼ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχειν (ἔξεστι γὰρ οἴεσθαι) καὶ ἂν ἅπαντ' ὁμοίως ἀπόντα γνῶναι, δικάσαι δ' οὐ πάντα, ἃ ἔδοξας· ἐῶ καὶ ταῦτα,

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit alium quem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te grauiter adeò laborantem restituì, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere pateram, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quando quidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est: tuq; potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάθειαι ἥδε τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτω σοὶ μὲν ἁπλῶς ἀκούσαι, πάνυ εὔλογον ἂν δόξει καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. ἐὰ δέ μου ἀκούσητε ὑπὲρ τῆς τέχνης δικαιολογουμένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτε πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' ὅσα τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τότ' ἴσως δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὲ βούλεσθαί τι, τὸ μὴ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δέ μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπαρόκλητον, μήδ' ἐξαγώνιον, μήδ' ἀκόπριον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσησθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐν τοῖς ὁμοίοις σωζέσθαι ὁμολογῶσι, ἀπὸ τὰ μὲν τῶν [illegible] τὰ δὲ τῶν μᾶλλον ἢ ἐλαττον μετέχει. καὶ λέγω τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνθρώπων, ὡς

et morbo lenato. Id si quis simpliciter ad hunc audiat modum, vehementer æquum videatur, præsertim illiterato, artisque medicinæ imperito. Sin autem me artis scalpretis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostræ facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit nolis quippiam, an non possis. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestivam de his disputationem. Iam primùm naturæ corporum ac temperaturæ, haudquaquam eædem sunt: tametsi maximè in confesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus vivorum, quæ neque

οὐδὲ ταῦτα πάσῃ ἴσα ἐστὶν, neque similia sunt omnibus,
οὔτε τῇ κράσει, οὔτε τῇ συ- neque eadem temperatura,
στάσει, διάφορα δὲ καὶ μεγέθει neque eadem constitutione.
καὶ εἴδει· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσή- Vnde necessariò consequi-
ματα ἐγγίνεσθαι τοιαῦτα, καὶ τὰ tur, vt morbi quoque tum
μὲν εἴδει διαφέροντα, καὶ πρὸς τὸ magnitudine tum specie dif-
θεραπεύειν ἀναπαλαίνοντα, τὰ ferentes, his accidant: vtque
δὲ τάχιστα ἀπογινόμενα, καὶ alia sanatu sint facilia, at-
θᾶσσον ἀπιασόμενα, καὶ κα- que ad curationem sponte
τὰ πρᾶσιν ἀπὸ τῶν νοσημά- propensa: alia rursum pro-
των παμβανόμενα. τὸ δ' ἐνε- sus desperata, vt quæ & fa-
νῆθεν, πάντα νόμιζε, ἢ cillimè corripiantur, & gra-
πάσης φθόης, ἢ πλευρι- uissimè à morbis prehendan-
τιδος, ἢ μανίης μίαν καὶ tur. Proinde si quis existi-
τὴν αὐτὴν οὖσαν, καὶ γενέ- met, quamlibet febrim, aut
σθαι ἐν παντὶ ἐκ ὁμοί- quamuis labem, aut peri-
ου, οὐσωφρονοῦντος, οὐδὲ pneumoniam, aut insaniam,
διαλογισομένου, οὐδὲ τὰ τοι- quolibet in corpore vnam
αῦτα ἐξηκριβωκότος ἀνθρώ- atque eandem esse genere: is
που. ἀπὸ τοῦ αὐτίκα μὲν οὐ non videatur ponendus inter
δοκεῖν εἶναι φρόνιμος, ἐν δὲ τῷδε sobrios, neque doctos, neque
τῷ χρόνῳ. ὥσπερ οἶμαι καὶ πο- inter eos qui in rebus huius-
ρεῖν, ἢν τὸν αὐτὸν ἐς διαφό- modi exquirendis elaborâ-
ρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄλλως runt. Quin idem malum in
μὲν ἐν τῇ πιθανῇ, καὶ βα- hoc corpore facilè sanabi-
θείᾳ καὶ πολυτρόπῳ, καὶ ἐυκι- tur, in hoc minimè: quemad-
νήτῳ καὶ ἐυέλικτον καὶ ἐξερ- modum videlicet triticum, si
γασμένην ἀναφύσει, ἐνθα- idem in diuersos ejicias a-
λὲς οἶμαι, καὶ ἐυτροφον, gros, aliter proueniet, in pla-
καὶ no solo, profundo, irriguo,

aprico, ventis salubrib. exposito, exculto, nimirũ vbere, lato, copio-

καὶ πολύχυς καρπὸς, ἅπως ἂν ὄρει, καὶ ἐν πολίσι γηδίῳ, ἅπως ἂν λυσκλίῳ, ἅπως ἂν ἀκαρεῖ, καὶ ὅλως, διαφόρως κατ' ἐκάστους τόπους. οὕτω καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τοὺς προσπαίζοντας τόπους, ἢ εὐροα ἢ εὔτροφα, ἢ ἐλάττω γίγνεται. τοῦτο οἶνυν ὑπερβὰς ὁ πατὴρ, καὶ ὅλον ἀνιχνεύσας καταλιπὼν, ἀξιοῖ πᾶσαν μανίαν, πλὴν ἐν ἅπασι σώμασι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ πλὴν θεραπείαν ἴσως· πρὸς δὲ τούτοις, ὅσοις οὖσιν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τε νόσου διαφοράν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν εὐπαγῆ καὶ εὔτονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ὅπως θείῳ διαίτῃ γεγυμνασμένα· τὰ δὲ, ἔκλυτα καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεταφυμένα, καὶ λευκὰ ἅμα καὶ ἐνδεᾶ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ περιττοῦ ἐπιῤῥοίᾳ ἐναντότατα.

copiosoque fructu: rursùm aliter in montosa petrosaque terra, aliter in opaca, aliter in subiecta meridiebus: in summa, pro cuiusque loci diuersa natura, varie proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in quæ inciderint, aut maiores & vberiores, aut minores eueniunt. Verùm his omissis, pater, nec omnino discussa re, vult quamuis insaniam in quouis corpore consimilem esse, similemque desiderare curationem. Super hæc tam multa, multum bria corpora plurimum differre à virorum corporibus, vel ad morbi corruptionem, vel ad sanandi spem aut desperationem, facile fuerit cognoscere. Siquidem virorum corpora bene compacta sunt, neruosa: laboribus, agitationibus, vita sub dio acta, exercitata: contrà fœminarum, flaccida, male compacta, in vmbra alita: candida, ob sanguinis inopiam, caloris{que} penuriam, & humoris superuacanei abundantiam.

πάθος. λέγω τῶν ἀνθρώπων τοὺς ταχέως νόσους κινουμένους, καὶ πλὴν ὀλίγων ἢ σπανίως τοῦτο, καὶ μάλιστα πρὸς μανίας εὐκινήτους. ἔστι γὰρ πολὺ τὸ ἐρεθιστικὸν, καὶ ἄκρατον, καὶ ὀξυπόληπτον ἔχουσι τὸν ἐγκέφαλον· διὸ καὶ τὴν φαντασίαν εὐκίνητον λέγω, παρὰ τὴν τῶν ἄλλων ἐν ἀμαθίᾳ ἐπ' ἀμαθίαν ἰοῦσαν βραδυτάτην ἀπαλλάττουσαν, ἀδύτατα δὲ τὴν μνήμην ἀφιεῖσαν, βίᾳ παυλῇ, καὶ πάσῃ ὁδῷ, καὶ πάσῃ ἐπιθεραπείᾳ, ἐξ ἀρχῆς ἐνδίδωσι πεπεισμένην. ὅταν δέ τινων λέγωμεν, ὅτι μαίνεται, προσθέντες, ὅτι τοιόνδε τινὰ μαίνεται, καὶ μὴ μόνον ταῦτα πάντα, ὧν τῇ φρενίτιδι τὴν ὀνόμασιν ἐπὶ καὶ τῷ αὐτῷ δυνάμει· ἀλλὰ γυναῖκας, ὥσπερ δὴ, καὶ ἂν τὸ φύσει, τὸ δυνατὸν ἐφ' ἑκάστου σκοπεῖ. καὶ γὰρ ἡμεῖς, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἐποιησάμεθα, τὸ πρῶτον ἐπεσκεψάμεθα, φύσιν σώματος τὸ κοσμοῦν, καὶ κράσιν, καὶ

damiam. Quare facilius corripiuntur, quã virorum: vtpotè morbis expositæ, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad insaniam procliviora. Namcũ multum habeãt iracundiæ ac leuitatis, facilè q̃ cõmoueantur, porrò corporis exiguæ sint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtrisq; eandem à medicis sanandi rationem requirere: cùm intelligatis hæc ab illis longissimo distare interuallo, iam ab ipso protinus ortu discreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum studijs atque exercitijs vniuersis. Quare cùm dicis, Insania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hic, omnia sub vnam & eandem insaniæ referens appellationem: verùm discretiõijs, quemadmodum & natura discreuit, quid in quoque præstari possit, considera. Nam nos, quemadmodum initiò dixisse memini, illud in primis spectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τὸν θηλυν μᾶλλον ἢ ἄρρενα, καὶ ἀ θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀμείνω ἢ χαριέστερον, ἢ βραδυκινητότερον, καὶ μικρὸν ἢ μέγα, καὶ πιμελὲς ἢ ὀλιγοσάρκου, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅλως, ἂν τις ἄλλα προσεξετάζῃ, πάνυ ἀξιόπιστον ἂν ἐμοὶ ἀποφήναιτο τὸν ἀνδρα σχοινίων· ἐπεὶ καὶ τῶν μανιῶν αἱ νόσοι μυρίαι εἰσὶ, καὶ παμπόνηροι ἔχουσι τὰς αἰτίας, καὶ οὐδὲ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀλλὰ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἔχειν τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστι· διαφέρει δὲ τὰ μὲν ἀνδράσιν εἶναι, τὰ δὲ γυναιξίν ἕτερα, καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλα, τοῖς δὲ γηραιοτέροις διάφορα. οἷον νέοις μὲν πληθος, ὡς τὸ πολὺ, χαίρουσιν διαβολὴ ἄκαιρος, καὶ ὀργὴ ἄλογος, πολλάκις καὶ οἰκείαν ἐμπεσοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διατάραξιν, ἅτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν τρέπει.

ruum qualitatis magis aut participes, calidum an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis prudens expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures, nec vocabula quidem eadem. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiũ esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica seminis repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

πρὸς τὰ γυναικεῖα σώματα καὶ θυμικώτερα, καὶ ῥᾳδίως ἐς πλὴν σόσον ἐκτρέπεται, μάλιστα δὲ μὲν σφόδρα καὶ πάνυ πολύ, ἢ φόβῳ ἐν ἐχθρῷ ἀτυχοῦντι, ἢ πόνῳ τινὶ, ἢ ὀργὴ κατ' ὀλίγον προσπεσοῦσα μαινομένῃ, καὶ μακρῷ χρόνῳ ὑπηρημένα, φανίαρ ἀφανῆ. Διαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἡ γυνὴ νῦν τοῦτο φιλεῖ, καὶ ἴσως τι παλαιότερον ἀπὸ τοῦ ἔνεγκε· ἐδήρυγε γὰρ ἐκείνῳ φίλος, πάλαι ἤχθαι γε, καὶ οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι ἐπὶ ἐκείνῳ ἐθέλειν διάγειν. ὡς δ' γε ἄλλο τι ἐπενόησεν, ἢ τις ἀκούσας, μισεῖ τότε ἐκεῖνον ἀδικούμενα ἰσχύει. καὶ μὲν ἐγὼ, ὦ πάτερ, οὐκ ἂν οὐκέτι σώσαιμι ἀνδρα, ὅτι γε καὶ μὴ τὸν νοῦν αὐτὸς ἀνήνεσε, ἀπό τε τῆς ἔτι εὐτυχίας ἐλπίς ἐν παρόντι, οὐκ ἂν οὐδ' οὕτω ῥᾳδίως πρασπέμψω, οὐδ' ἂν προχάρας φάρμακον ἐγχέαιμι τόλμησα, ἀλλὰ δὸς πλὴν

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt, præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestium sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim subgliscentia, multo quæ alias tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi verum aliquid vxori quoque vsuuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, nec quæ his malis vllius medio eiusce poterit eripi. Quòd si quis aliud se facturum vere reperit, aut si quis eam liberârit: eum me oderit licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt ea desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admouerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet nescius

φὼ τέχνῃ, καὶ τῷ παρὰ τῶν πολλῶν δυσφημίᾳ. ὀκνῶ μὲν οὖν ὡς οἶσθα πάντα, ἅπαν τι μῖσος πρὸς τοὺς προγόνους πάσαις μητράσιν, κἂν ὦσι χρηταὶ, καί τινα πολλὴ μανία τοιάδε γυναικῶν αὐτὰς μιμήσεσθαι. τάχα οὖν τις ἂν ὑπόπτευσεν, ἂν ἡμᾶς χωρήσαντος τοῦ καιροῦ, καὶ τῶν φαρμάκων εὐτυχούντων, καλοῦ τε καὶ δικαίου τῷ θεραπεύσαι γενέσθαι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τεκμήριον λέγω, οὐ ποτε ῥᾴδιον ἦν, νῦν μυριάκις πιεῖν τὸ φάρμακον. διὰ τοῦτ' ἐπιχαίρειν ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸ δοκοῦν πολυχρᾶν με κατηπάτησας, καὶ καταδοξίᾳ πειθαλῆν θήσεις. ἰάσων γὰρ τῶν ὁμοτέχνων φιονεῖσθαι. ἰὰρ δὴ μοι δρᾶσαι ῥᾴδιον πάλιν, ἰὼ μὴν, καί τοι πάντων ἔρημος γιγόμενος, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ σοῦ δεῦρο ἴσχοι μᾶλλον. ἢ εἰ ἄρ, ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθις ὁ νόσος ἐπανέλθοι (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Vides vt omnes arbitrentur priuignos inimicos esse nouercis omnibus, etiamsi proba fuerint: easque hanc communem quandam mulierum insaniam insanire. Quare facilè suspicatus fuisset aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque præsto fuissent remedia, perfidam ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc fere habent modum: idque loquor, quod prorsus exploratum habeo: nunquam melius est habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæpretium conaris: nisi me in hoc solum vrges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere vt mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me rursum abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deseror, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat morbus:

(solent

ξρηλᾶν ἔθος, πάσχω τὰ ἰδιώτατα τῶν ῥᾳδιουργημάτων, παλινῳδοῦμαι) τί μοι πρᾶξαι δίδοις θεραπόντων βέλτιστε, ἢ τόν τινα ἢ ὅ ποτε λέγω πάλιν τάξιν, ἵν' τοῖς παισὶ λάχῃ ἕκαστος ἡ φύσις, ἀλλ' τὸ γήρας μοι ἐν' ἐμαυτῷ ἐπιτίθημι. ἐὰν δὲ σωφρονίσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πάλαι δοκῶ· πίστιν σὺν μοι δεῖ; ὁρᾷς ἤδη, ἢ ταῦτα τε ποιοῦσιν ἱκετεύοντι τῷ νόσον, καὶ ἐπιμένειν τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρόβλητα τὰ μέτωπα ἐκεῖνα ἀναφήνας, ἀστεῖα, καὶ βοᾷς. καὶ τὸ μήνυσον ὀργῆς, καὶ πῶς μισῶ πίνειν, καὶ τοὺς νόμους ἀναπλάττεις. οἶμαι πάτερ, τοιαῦτ' ἂν ὅτι καὶ σὺ πάλαι μανίας τὰ προοίμια.

(solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid eritmihi faciendum? Curabo, vt nosti, tum quoq; neq; vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si respueris, nũ credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam ista quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irasceris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ proœmia.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui liberè loquũtur] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* *b* Paternam potestatem.] *Lucianus appellat πατρικὴν δυνάστειαν, siue ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius διανομὴν & ius πατρικὸν, hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus, patrium.* *c* Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs: Excepta, inquit, Macedonum gente, nõ est in vllam data aduersus ingratum actio.* *d* Quãdo foris cubui?] *Offendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsas-*

sent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicantur filij, si voluntati paternæ repugnassent. e Atqui medendi ars.] *Ad conditionem artis Medicæ, cuius studium olim erat cum primis honorificum, vt Galenus in Exhortatione ad bona studia. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè comprobant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit: Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses eb eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorũ liberos cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, sed eos tantùm, qui liberos artibus exudyissent. Ita Plutarchus in Solone: καὶ νόμον ἔγραψεν ὁ τρέφειν τὸν πατέρα μὴ διδαξάμενον τέχνην, ἀπαίδευτος μὴ ὄντας, καὶ ἔτως μὴ ἀπὸς τὰς τέχνας ἴσχυε τὰς πολίτας. id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri ne quaquã alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset. hoc pacto cives ad discendas artes commouemus.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ψευδομαντις. ALEXANDER, seu Pseudomantis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HIstorica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filiũ faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lectu iucundissima: non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorũ nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atq; impostura deprehendi coarguiq; possunt. Proœmio difficultatem suscepti operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit. Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur. Cætera plana sunt.

Υ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι ἔτος, καὶ φαῦλον οἷα τὸ πρόσχημα, προσάξειν τὸν μεγαλοφυᾶ τὸν τοῦ Ἀβωνοτιχίτου, τὸν γλίσχρον βίον, καὶ τοὺς ἀπ' αὐτοῦ λόγους, καὶ ἀναπίμπλασθαι, καὶ μεταγραφέας ἐς βιβλίον ἐκφέρειν τὸ ἐμὸν φέγγος πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἐκλογίσασθαι, ὅ μάλιστα δεῖται, καὶ τὰ πεπραγμένα τοῦ φιλτάτου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτος δὲ κακίαν οὗτος, ὅσος ἀρετὴν ἐκεῖνος· ὅμως δέ, ἃ μὴ τὸ συγγνώμης τυγχάνειν ἐθέλει, καὶ τὰ ἐνόντα τοῖς ἐπιεικεστέροις προσλογίζεσθαι, καὶ ἐπιστομίσαι τὸν ἄλλον, καὶ τὸν Αὐγέου βοστρίαν, ἃ μὴ δύναμαι, ἀπ' ἐμαυτοῦ ἀναπλήρασθαι πειράσομαι, ὀλίγας ὅσας ἐκ τοσούτου πόνου ἐκφορήσας, ὡς ἀπ' ἐκείνου τὸν μαθητοῦ, πόσῃ πᾶσι, καὶ ὡς ἀμείνονος ἐκείνου ἡμέρου, καὶ τοῖς χιλίοις βόσι πρωτοῖς ἔτεσι ποιῆσαι ἐκμίσθιον. ἀλλὰ

Vt quidem, charissime Celse, leuem fortè quandā ac facilem prouinciā tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiasq; libro complexus, vò lumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris fit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenter q; legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere conatum hunc te auctore capessam, & Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū vt ex his coniecturam facias, quantus, quamq; immensus fuerit simus vniuersus, qué ter mille boues multis annis reddere potuerit. Sed amborum

ἀδημονῶ μὴ ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὑπὲρ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μᾶλλον, ἀξιῶντος μνήμης τῆς ἐμῆς παραδοθῆναι ἄνδρα τοιοῦτον κατάρατον· ἐμοὶ δὲ, σπουδὴν ποιουμένῳ ἐπὶ τοιούτῳ ἰσοφίσῃ, καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, ὃν οὐ δικαίως ἀναγινώσκεσθαι πρὸς τῶν σωφρονούντων ἐν ἄξιον, ἀλλ' ἐν παιδίῳ τινὶ μιμίῳ θεάτρῳ ἀρέσθαι, καὶ πιθήκων ἢ ἀλωπέκων σπαραγμόν. ἀλλ' ἐκεῖνο τις ἡμῖν τοῦτο ἐπιφέρει τὸν ἀτιμίαν, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἐς παράδειγμά τι τοιοῦτον ἀνενεγκῶμεν. τὸ Κρησίωνος γὰρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν τοῖς πρώτοις, τὴν παιδικὴν παρ' ὅλον τὸν βίον συγγεγραμμένον, ὁμοίόν τι παθὼν, ἐκλογίσασθαι ἔφη καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τιμιδότου γοῦν τοῦ λητοῦ ἐπαίνων βίον ἀναγράψαι ἄξιόν ἐστιν. ἡμεῖς δὲ, πολὺ ὁμοτίμου λητοῦ μνήμην ποιούμενα, ὃς ἐν μὲν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ' ἐν πόλεσιν οὕτως ἐλήστευσε, τὴν Μινύαν μόνον, οὐδὲ τὴν

borũ interim nomine calumniam vereor, tuo pariter ac meo: tuo, qui tibi eas memoriæ literarumq; monumento tradi virum longè sceleratissimum: meo, qui summam operam in huiusmodi narratione, rebusq; gestis hominis, quem nequaquam oportebat ab eruditis legi, sed in frequentissimo quopiam & amplissimo theatro spectari à simijs aut vulpibus discerptum: quanq; si quis hoc crimen nobis impegerit, potuerimus & ipsi nos exẽplo quodam simili tueri. Etenim Arrianus ille discipulus Epicteti, vir inter Romanos cũ primis laudatus, ac per omnem vitam in literarũ studio versatus, cũm simile quiddam fecerit, pro nobis quoq; respondisse est. Nam is quidem Tibulorem latronis vitam describere non est grauatus. [b] Nos verò multum crudeliorem [c] latronem memoriæ prodemus: quippe qui non in syluis ac montibus, sed ipsis

Idem

in vrbibus sit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut

ἴδιον ἐκβαλόμενον, ὀλίγα δὲ Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότερα πολλαχῶν, ἐπὶ νέαν (ἐκ αὐτῶν) τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπολᾶσι τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀνάπλεα. ὅτι δὲ αὐτὸν ἐπιγράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ μιμεῖσθαι τοῦτον ἅπασαν τὴν μορφὴν, ἵνα ἔχῃ ἀνάγκην, καί σοι μὴ πάνυ χαλεπὸς εἶναι δόξω. τὸ δὲ ἀληθὲς, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο λέγω, μόγις ἂν, καὶ μετὰ τέχνης ἐδόκουν, ἐπιβαλόμενος ἐς ἀνθρώπου. πλὴν μετὰ τοῦτο ἀνδρὸς, τὸ γήρας ἁπαλὸν καὶ ἀγένειον· λόφος τὴν μὲν ἐπιφάνειαν, τὴν δὲ κορυφὴν ὑπερέχων μέτριος, ἵν' μάλα ἀπαστράπτων ἡ τῶν κυπασσίδων. ὅτι δὲν ἀπιθάνως ἐκπεπλάσθαι μοι δοκῶ τὸ γυναικῶδες, καὶ ἐκτετριμμένον ἀπὸ τοῦ σώματος. φύσημα ἐλαφρὸν τοῦ ἄνω, καὶ παρεμφαῖνον. ἐπὶ ὄνου, ἐπὶ ἡμιόνου μετὰ δὲν τοῦτό γε. τοιοῦτος μὲν τὴν μορφήν. ἐψυχὴ δ', καὶ ἡ γνώμη, ἀπαλλαγὴ κακῶν Ἡράκλεις, καὶ Ζεῦ ἐπίσκοπε, καὶ Διόσκουροι σωτῆρες,

Idam sit pergressatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiē eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. d *Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena: colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectius, partim appositicia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentisceret imitatā asciticiamque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinū quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterque clarissima. In summa, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi. Cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor pestium Iupiter, seruatórésque*

ρῶ, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχᾶν γένοιτο, ἢ συγγένεσθαι τοιούτῳ τινὶ σωφρονεῖν μὲν ἥκειν, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ φιλομάθειᾳ, πάμπολυ τῶν ἄλλων φέρειν, καὶ τὸ γε μνημονικὸν καὶ θαυμαστὸς καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυὴς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἐκεῖνον ὑπῆρχεν αὐτῷ, ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χείριστον. καὶ ὅρα ἄνω ταῦτα γενναῖα ἐνόντα βλαβερὰ ἔχων, αὐτίκα μάλα πᾶν ἐκ παιδὸς ἀφανοῦν ἀπρόοπτος καὶ ἀπροσδόκητος, ὑπὲρ τὸν Κίρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρυνώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον ἢ Σόστρατον. αὐτὸς δὲ ὁ Ῥουτιλιανῷ Ῥουτιλιανῷ ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετριώτατα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος ἂν εἴη. ἀλλὰ γάρ ὁ Πυθαγόρας ἦν, θεὸς ἀνὴρ, καὶ τῷ γνώμῃ πιστὸς, εἰ δὲ κατὰ τοῦτο ἐμοὶ συγγνώσῃ, πᾶς ἄν, οἶδα, ὅτι πρὸς αὐτὸν ἂν ἔδοξε. καὶ πρὸς Χαείτων, μὰ μὴ νομίσῃς ἐφ' ὅρᾳ ταῦτα τοῦ Πυθαγόρου λέγειν,

que Dioscuri, in hostes [illegible] tius cõtingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris animalibus. tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque suprà quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illicò nimirũ omnium qui essent sceleribus nobilitati, facile summus euasit, vel superior, c Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, f Sostrato. g Nam ipse cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimè de se loqueretur, Pythagoræ semet assimilabat. At qui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuina: cæterùm si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus fuisset. Sed heus tu per Gratias, caue putes hæc in Pythagorã con-

βαν, ἢ σωφάλειαν παρεμβάλλον
αὐτοῖς ἐς ὁμοιότητας τῶν πρά
ξεων. ἀλλ' ἅτις τὰ χείρισα καὶ
βλασφημώτατα τῶν ἐπὶ δόξα
ντι μὲν τῷ Πυθαγόρᾳ λεγο
μένων, εἰς ἔγωγε οὐκ ἂν φα
δίως, ὡς ἀληθέσιν δοίην, ὅτ
μως σωφρόνως ἐς τὸ αὐτὸ,
πιστεύσαιμι ἂν μέν & ἅπαν τα
ὑμῖν γένοιτο ἢ Ἀλεξάνδρᾳ δὲ
συμβάλλοντι ἅπερ γε ἐπινοήσαι
μοι ὡς οἷόν τε μάλιστα δύνα
μαι ἐπιστάτῃ τινὰ ψυχῆς
ἐμοὶ, ἵνα ψεύδεσι καὶ δόλων,
ἐπιορκιῶν, καὶ μοιχειῶν
ἐπιμελῶμαι, ἐφάδιαν, τολμη
ρὸν, παράβολον, φιλόπονον
ἐργάσηται τὰ νοηθέντα, καὶ
πανοῦργον καὶ ἀξιόπιστον, καὶ πα
ντοίᾳ & βιαίᾳ &, καὶ ὧν
ἐντεῦθεν ἕνεκα τοῦτο ἐβουλήθη ἐοι
κέναι. εὐθὺς γὲν τὸ πρῶτον
ἐνῆκον, ἐκ ἀπῆλθε δόξαν λα
βὼν ἐν αὐτοῦ, ὡς ἄρα πάν
των ἀνθρώπων χρυσότατος καὶ
ἐπιεικέσ &, καὶ προσέτι ἀ
ληθέσατός τε καὶ ἀφιλοκερδέσ.

re contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarū committere. Verūm si qs deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam feruntur (quibus equidē haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamē conferat in vnū, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. h Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolémque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacē, versatilem, & ad efficiēdū quæ cogitasset, nullū refugientem laborem, appositā ad persuadendum, cuiq; facilè fides habēda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; : ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur

nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimumque, maximè à simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret.

Accedebat

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μηδὲν ὑπερεῖδε πρᾶγμα μεγάλου πραττόμενον, καὶ τὸ μηδὲν μικρὸν ὑπονοεῖν, ἀεὶ δὲ τοῖς μεγίστοις ἐπέχειν τὸν νοῦν, μεγάλιον μὲν οὖν ἔτι ἦν, πάνυ ἀρχαῖον, ὡς ἐνῆν ἐκ τῆς καταλάμπης τεκμαίρεσθαι, καὶ ἀκέραν τῶν ἀιτίων μεγάλων, ἀνέδην ἐπόρευεν, καὶ σωλῆν ἐπὶ μισθῷ τοῖς δεομένοις. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις παμβάσκανός τις αὐτὸν ἐρασὴς γέγης, τ μαγείας καὶ ἐπῳδὰς θεσπεσίους ὑπισχνούμενος, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς, ἡδυπάθειαν δεδοχάς. οὕτω ἐδὲν ἀφνεᾶ πᾶσα, καὶ πρὸς ὑπηρεσίαν τ αὐτ πράξειν ἑτοιμότατον, ὃ μέσον ἐρῶντα τ καὶ χαιρίας τ αὐτ, ἓ αὐτὸς τ ὥρας τ ἐκείνης, ἐξεπαίδευσέ τι αὐτὸν, καὶ διετέλει ὑπουργῶ καὶ ὑπηρέτης καὶ δεσπότης χαλεπῶ. ὁ δὲ

Accedebat ad haec omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ita quum esset adolescentulus adhuc formosius admodum, aetate videlicet tenera, ac velut herbescente, id quod licebat partim è fistula conijcere, partim audire ex his, qui ita praedicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset. [k] *Inter multos autem incidit in hunc amans quidam praestigiator, ex eorum qui magicam & diuinas incantationes profitentur, tum illecebras ad conciliandam in amoribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendique thesauros, haereditatum successiones. Hic vbi conspiceret bene ingeniatum puerum, atque ad submiſtrandum arti negocióque suo propensissimum, vtpotè qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperque deinceps pro adiutore ministróque est vsus.*

At

ἐκ αὐτὸς ἰκᾶνος, δημοσίᾳ μὲν λύθυν ἰατρὸς ὢν, ἰπίσκοπος δὲ κατὰ τὸν Θᾶνος τῆς Αἰγυπτίας γενόμενος, Φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ, μιγνύμενα, πολλὰ δὲ λυγρὰ, ὧν ἀπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο· ὧν δὲ ὁ διδάσκαλος ἰκᾶνος, καὶ ἐμοὶ, τὸ γένος Τυανεὺς ἦν, τῶν Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως πάνυ συγγενομένων, καὶ τὰ πολλὰ αὐτοῦ πραγματείας ἀδότων. ὁρᾷς ἐξ οἵας δὴ ἀρχαίας ἄνθρωπον λέγω. ἔδη δὲ γάνος ὁ Ἀλέξανδρος πεπαλαίκως, καὶ τῆς Τυανέως ἰκάνου ἀφανόντος, ἐν ἀφείᾳ καθιστὰς, ἀπολωλεκὼς ἅπαντα τῆς ὥρας, ἀφ' ἧς πρέπειν ἐδόκει, ἐπὶ τι μικρὸν ἐδρᾶναι, ἀλλὰ διανοούμενος Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, ὧν καθιζόντων ἐς τὸς ἀγῶνας πολὺ καταβλέπειν τὸν φόβον, Κοκκωνᾶς δὲ ἐπικαλεῖτο, οἶμαι, πυνθάνομαι γοητεύοντα, καὶ τὸν παχᾶν τῶν ἀνθρώπων

At is publicitus quidem et apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autē apud Thoonis Aegyptij coniugē: [1] *Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio* [m] *Apollonio Tyaneo illo erant versati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem referos?* [n] *Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in ea gestatem redactus, deflorescente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descēdunt, omnium ingenij longè sceleratissimi: (Coccoenas, opinor, erat cognomen) circumibant impostoris ludificātes ac pingues homines*

(ἔτω

(ἔτω γὰρ αὐτοῖ τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τὸν πολὺν ὀνομάζουσιν) ἀπεκάρουν. ἐν δὲ τούτοις καὶ Μακίτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἔξωρον ἤδη, ἱερόσυλον δ' ἔτι ἂν βουλομένῳ ἐξορύττειν, ἐπιθυμήσαντός τινος ἀρκούντα παρ' αὐτῆς, καὶ ἀκολουθήσασαν ἐκ Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν. Πιθανὰ δὲ ὧν ἐπάνω, πάλαι μὲν οὐδαμοῦ χωρὶς, κατὰ τὸν Μακεδόνων βασιλείας, νυνὶ δὲ παρανὺξ καὶ ὀλίγους τοὺς οἰκήτορας ἔχοντα. ἐνταῦθα ἐλόντος δράκοντας μεγίστους, ἡμέρους πάνυ, καὶ τιθασεύεις, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν πλέκεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ μαζυμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θηλυμένους μὲν ἀγαναίτην, καὶ γάλα πίνειν ἐκ θηλῆς, καὶ τὰ τοιαῦτα τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γινόμενα τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτῶσι πάλαι ἀκοὰς, ὁπότε ἐκύει τὸν Ἀλέξανδρον, δράκοντός τινος, οἶμαι, τοιούτου συγκαθεύδοντος αὐτῇ)

(sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondētes. In his Macetim mulierē opulentā nacti sunt, natu quidem graviorem illā, quàm vt amoribus esse idonea, sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabam, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā vsq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, locus olim floruit sub Macedonicis regibus, nunc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. ¶ Ibi qui conspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & cibum cantes ferrent, neq; cōmoverentur si quis stringeret prementq; denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent (nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illam de Olympiade fabulam increuisse, quòd Alexandrum cōceperit, huiusmodi dracone quopiā opinor cū ea concūbente)

mercati

ἀνουῶται τῶν ἰρητῶν τὸν τὸ
κάπισον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ
κατὰ τ Θεσπιδίαν, ἄρχεται
ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἅδη· ἂς
γὰρ δύο ἀκίνδυνοι, καὶ μιχα-
νάσθαι, καὶ πρὸς τὸ κακουρ-
γῶν προχειρότατοι, εἰ τὸ αὐ-
τὸ συναλδόντε, ῥᾳδίως κα-
τεγίνωσαν τ τῶν ἀνθρώπων
βίον, ὡὸ δύο ταῦτ' μιγέν-
σαν τυραννοῦμενον, ἰατρίλος καὶ
φόβῳ, καὶ ὅτι ὁ τέτων ἰκανὸ-
τὸ διὸν χρόσασθαι δυνάμενο
ἐν, τάχιστα πλουτήσειν ἄν.
τὸν ἀμφοτέροις γε, ὡς τι δι-
δόντι, καὶ ὡς ἐλπίζοντι, ἐδό-
κουν τῶν πρόγνωσιν ἀναγκαο
τάτην τι, καὶ βουλομενοτάτην
ἔσθαι, καὶ Δελφοὺς ὅτω πά-
λαι πλουτῆσαι, καὶ ἀοιδίμους
γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλά-
ρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν
ἀνθρώπων ἐπὶ δὶ ὃς προσ-
κτῶν τυράννοις, τῶν ἐλπίδα,
καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς
ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλ-
λοντα διομένων, καὶ δὶ αὐ-
τὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ
κνισᾶς πλήθυς ἀναπιθγόντων,

mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sane paucis. Atq; (vt Thucydidis vtar verbis) [s] hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè perpenderunt, [t] hæc duo potissimùm in hominũ vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorũ vtroq; si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò ditesceret. Siquidem vtriq; iuxtà, vel eĩ qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quammaximè necessariam esse, summeq; desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea [u] Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius reĩ gratia hecatõbas immolantibus, aureosq; dedicãtibus lateres.

ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διέφορον τῶν τε λυπούντων, μαντεῖον συνίσασθαι τῆς χρησίμου βουλεύσεως· ἀ γὰρ δὴ δὴ πεχωρήσαιν αὐτοῖς, αὐτίκα πλέσιοί τε καὶ ἀλλάμονες ἔσεσθαι ἄλπιζον, ὅπερ μαλόνως, ἢ κατὰ τὴν πρώτην προσδοκίαν, ἀπλώς τυχον αὐτοῖς, καὶ μᾶλλον ἀπεφάνη τῆς ἐλπίδος. τότε τοίνυν τὴν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τοῦ χωρίου, ἀβέλτερον δέ, εἴ τις ἀρχὴν, καὶ ὁπόθεν ἄρχοιτο τῆς ἐπιχειρήσεως. ὁ μὲν ὅν Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα εὐοχιμάζειν ἐπιτήδειον ἂν, καὶ ἐμπόρων χωρίον, τῇ τε Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, ἐχ ἁπάσης δὲ τῆς Ασίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ἐπιχαμαίων ἐθνῶν ἀπάντων. ὁ δ' Αλέξανδρος ἐμαλεῖν τὰ οἴκοι προσήκειν, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν τῶν ἐπιόντων ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων λῆρ πασίων καὶ ἀλιθίων, τῶν παροξομένων, οἵους τοὺς Παφλαγόνας ἂν ἔφασκεν, ἀποικοποιῆσαι τὸ τῆ Αβώ-

Hæc vbi inter ſeſe verſaſſent, vltroq́ ac citrò agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculumq́ cõſtituere. etenim ſi res ea proceſiiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq́ felices fore. Quod quidẽ negocium magnificentius etiã illis ſuccesſit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpe melius euenit. ✕ *Hinc iam ſpectare cœperũt, primùm quidẽ de loco, deinde quónam exordio, quáue ratione negociũ operiri auſpicari. Coccona igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, tum Thracie Bithyniæq́ confinem, neq́ longè diſitam ab Aſia Galatiaq́, cunctiſq́ item immunitibus populis. At ediuersò patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorum auſpicationem aggreſſionemq́ hominibus opus eſſe craſsis & ſtolidis, & qui viderentur admiſſuros cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra dice-*

πανταχῆ, λαοπλανούμενος τοὺς ἀπλήστους καὶ ἀπλήστους, καὶ μόνον, ἐφανάς τις ἀναπεπταμένη ἢ τυμπανιστὴν, ἢ λυμβάνοις ἔρως τοῦτο ἐπαγόμενος, ἐσαπινᾶ τὸ τῆ λόγῳ μαντευόμενος, ὥστε μάλα πάντας ἐπιχωρίους πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ ἢ ἐπιφάνειαν προσδέχεσθαι. ὀλίγως δ' ὑπὲρ τοῦδε τοῦ πράγματος ἀλλήλοις διαφερόμενος, τέλος ἐπίπαν ὁ Ἀλέξανδρος. καὶ ἀφικόμενοι δὴ εἰς τὴν Χαλκηδόνα (κάλλιστον γάρ τι ὄρεως πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν ᾧ Ἀπόλλωνος ἱερῷ, ἔνθα ἀρχαιότατον δὴ Χαλκηδονίοις, καθορύττουσι δέλτους χαλκᾶς, κρύβδην, ἃς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν ᾧ παρὰ Ἀπόλλωνι, μέλλοντας ἐς τὸν Πόντον, καὶ ἐκβήσεσθαι τοῦ Ἀβώνου τοῦτον. αὗται δὲ δέλτοι ἐξευρεθεῖσαι ὑπερθαύμαστον ἐφόβησαν τοῦτον τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐκπεσεῖν, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τοῦ Ἀβώνου τεῖχος. αὐτοὶ

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm apparuisset tibicinē aut tympanistā, aut qui cymbala pulsaret, fecū adducens, Y cribro (quod aiunt) vaticinās, illius cō vehemēter omnes in illum inhiant, & perinde vt cœlitū quempiā intueantur. Hac de re quū controuersiae nōnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, ereas defodiunt tabellulas, quae dicerent, brevi admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Abonimurum inhabitaturum. Z Eae tabellae quum essent de industria repertae, facilè effecerūt, vt A hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Abonimurum.

ἐκεῖνοι γὰρ καὶ τὸν ναὸν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὰς θεμελίους ἤδη ὑπεβάλοντο, ὑπαθῦσαι δὲ ὁ Μ Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι ἁλοὺς πέπτωκε, διπλόος τις ὢν, καὶ ἀμφιβόλους καὶ λοξοὺς χρησμοὺς συγγράψας. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. Παρεσκεύασε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ τοῦτον ἄδην, καὶ πολὺν χρόνον ἐκεῖνον ἀναβεβληκὼς, ἅρπην ἔχων ἁλοὺς τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ ἑαυτὸν ἐγγενῆ ἔφη τοῦ μητρόθεν. καὶ οἱ ὄλβιοι ἐκεῖνοι Παφλαγόνες, ἐλάττω αὐτῶν ἄμφω τοὺς γονέας ἐφανῆναι ἢ νομίσαντες, ἐπίστευσαν τῷ χρησμῷ, λέγοντι·

Περσείδης γενεήν, Φοίβῳ φίλος οὗτος ὀφέλλει,
Δῖος Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἵματος ἔκφυτος.

Οὗτος, ἆρα ὁ Ποδαλείριος, μάχλος ἢ γυναικομανὴς τὰ μάλιστα φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας σύνοδον ἐπὶ τὰ

nam ni protinus statuerant etiam templū erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Coccon as, ancipitia quædam atque ambigua obliquaq; conscripsit responsa. Deinde paulò pòst diem obit, à vipera (sicut opinor) ictus. In huius demortui locum accersitur Alexander, ac succedit iam comatus, cæsariē promissa, tunicam inductus purpuream albo intermixtam, supra eam vestem mitius candida, falcem tenēs exemplo Persei, à quo se maternū genus ducere prædicabat. At perditissimi illi Paphlagones quum eos illius nossent parentes obscuros atque humiles, tamen oraculo credidērunt ineuenti:

Perseides genere gratus
Phœbo iste videtur:
Diuus Alexander, Podalirii sanguine ortus.

Hic nimirum Podalirius libidinosus erat, ac naturā mulierosus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vsque in

Alexan-

Ἀλεξάνδρου μητέρα, ὕφηλόν τε κλεινὸν ἔδη, ὡς Σιβύλλης τις μαντοσυλεύς·

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠιόσι, ἔγγυθι Σινώπης,
Ἐσσεῖ τις καὶ δὴ Τύρσιρ, ἀπ' Αὐσονίοισι τεθήτης,
Ἐκ πρώτης μονάδος, τριάδων δεκάδων τε,
Πρόσθ' ἑνέρας μονάδας, τὴ ἐκοσάδα τριάκοντα
Λατρὸς ἀλεξητῆρ' ὀλοὴν νούσοις τε πάλιν τε πεφάνυκλον.

Εἰσόκεν γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος, μετὰ δινήεντα φαεσίμβροτα, ἐς πατρίδα γαῖαν πάλιν πεσὼν, πείθηται τε φλαμπέος ὕδῳ, μαινόμενον τὸ σοι ἐόν τε ἰὸν, τὴ ἀφρῷ ἐπιπεπλάσται τὸ σῶμα, ῥιπίσας δὲ τῷ ἐπέρχεται αὖθις, φυλὶς δ' βαφεῖσα βοτάνης πάλιν ῥίζαν ἐξεπεπονήκει. ἧς δὲ θεόν τι, τὴ φοίνιον ἐλαίῃ ὁ ἀφρός. ἐπιτηδὲς αὖθις πάλιν, τὴ λατομήσας ἐφαπτὸν δράκοντος ἰόεντος, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπφαίνεσθαι, καὶ λάσκειν, καὶ ἀκούειν, ἐπὶ θυσίῃ ἐπιτίθεσθαι.

Alexandri matrem ſit incitatus illectiuſq. Repertum eſt aliud oraculum quaſi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtaq. Sinopam
Tyrſide erit quidã Auſonia de gente ſacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq. alias monades, vicenaq. ter repetita
Quadrorbẽ numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet lætus opem mortalibus ægris.

Alexãder itaq. multò pòſt in patriam irruens cũ eiuſmodi Tragœdia, cõſpicuus erat ac ſplẽdidus: quũ interim furore afflatũ ſeſe nonnunquã aſſimulabat, ore ſpuma cõpletos: id q. ille facilè efficiebat, radiculæ (ea eſt herba lauãdis lanis idonea) radice commãducata. Cæterũm illis diuinũ quiddã ac formidandũ ſpuma videbat. At multò antea ſibi finxerãt parauerantq. è linteis confectũ draconis caput, quod ſpeciẽ quandã humanam ſe ferret, colorẽ fucis mirè adſimulatũ, quodq. pilis ex-

πάντ᾽ ἀνοίγεσά τε τὴ αὖθις ἐπιπλάσσα τὸ στόμα. τὴ γλῶτ-
τα, ῥία δραπόντων δικῆ, μίλανα προϊεμένη, ἅπερ καὶ τοῖς
τῆ ἐλπομένη. καὶ ὁ Πυθῶν
ἤδη πρόθυμος ἦν, καὶ οἱ μὲν
ἐπὶ σφίσι, κατὰ μικρὸν ἐπιφανησόμενον αὐτοῖς, καὶ
συμπαροδύσαν, μᾶλλον ἤ, παταγωνιοῦς ἰσόμενον. ἤδη
ἤ ἄρχεσθαι δοκοῦν, μυχανᾶς
τοί τι ζοιόεν. Νύκτως
γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὸς θεμελίους
τῦ νεὼ, ὃν ἄρτι ὀρυσσομένης
(σωτῆρα ἤ ἐν αὐτοῖς ὕδωρ,
ἢ αὐτόθεν πολὺν συναθρόηθεν, ἢ ἐξ ὀρανῦ πεσὸν) ἵνα
τοῦτο κατατίθεται χλιαρὸν
ὂν πρωτοτόκημα, ἔνδον
φυλάττον ἑρπετόν τι ἀρτιγένητον, καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν
μυχῷ τῦ νηοῦ, ὀπίσω αὖθις
ἀπεκάθιζε, ἔνθεν ἤ γυμνὸς
ἐς τὴν ἀγορὰν προπηδήσας,
ἁλίσιμα ἤ πηρὸν τὸ σῶμα
ἔχων, κατάχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὴν ἅρπην ἐκείνην
φέρων, σάκος ἅμα τὴν λύμην ἄνιζον, ὥσπερ οἱ τῆ

quinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis egebatur. Porrò D Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domíq; alebatur: quæ res postularet, tum ab illis proferēdus, vnáq; in patrē Tragœdiā acturus, vel princeps potius huius futuræ fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta super effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea imbidem alicūde destillauerat, siue quòd ex æthere decidérat) illic anum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. Id quum alitè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiliisset nudus, nisi quòd sublimi circum pudenda tegumen erat, eoq; inaurato: tum falcem illā gestans, simulq; solutam ventilans iactamq; comā, eorū more qui à Cybele deorū matre

μητρὶ ἀχθομένης τι, καὶ ἐνθάδε ξυλλεγόμενοι, καὶ βωμὸν ἵνα ὑψηλὸν ἀναβάς, καὶ πλὴν πόλιν ἐμακάριζον, αὐλίνα μάλα ἀξιομένην ὑπὸ θεῶν. οἱ πρόσοντες δὲ (συνῆθροιστο γὰρ ἡ πόλις ἅπασα ἐς τὸ ἱερὸν) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤκουον, καὶ θεοπρεπῶς. ὁ δὲ φωνάς τινας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἷα γίνεται ἐπ' Βερεκύνθου ἢ Φοινικαίου ἐξαπίνης ἐς ἀνθρώπους, ἐκάστας ὅ,τι λέγοι, πλὴν ἢ ὅτι μόνον, ὅτι πᾶσιν ἐπαχθὴς μίσων ἦν Ἀπόλλωνα, καὶ ἦν Ἀσκληπιὸν ἄτε τῷ θρόμῳ ἐπιτρίβων τὸν ἐπὶ τὸν ἐπόμενον τρόπον, καὶ ἐπὶ τὸ ὄρυγμα ἐκλύων, καὶ πλὴν πολλοὶ μιμούμενοι ἦ χρηστὸν ὑγιῆ, λαβόντες τὸ ὕδωρ, ὕμνουν τὸν θεὸν Ἀσκληπιὸν καὶ Ἀπόλλω σῶν, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐπάλληλον τὸν θεὸν ἔνδον τυχεῖν ἀγαθῇ ὥρᾳ τῇ πόλει. ἔπα φιάλῃ ἀντίος, ἀναβλύοντος τινὸς, ἡδέως ἐπέβαινεν. ἀνιμᾶτο μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ τὸ τοῦ ὄνου κάνειον, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac numine rapiuntur: consecta sublimi quapiã ara cõcionabatur, ciuitatẽ eam beatã esse prædicans, quæ mox Deũ ꝓpalàm esset ostensura moratalibus. Porrò qui aderant (nã concurrerat vniuersa pẽ ciuitas) vnà cũ mulieribꝫ, senibus, pueris, admirabãtur, ac vota facientes adorabãt. At ille voces quasdã sonans incognitas, nihilq; significãtes, cuiusmodi sint Hebræorũ aut Phœnicum, attonitos eos reddebat, vt qui nihil intelligerẽt eorũ quæ dicebat, nisi solum hoc quòd Apollinem Aesculapiumq; passim admiscebat. Sub hæc ad institutum templum curriculo fugiebat, accedẽsq; ad fossã ac fontẽ illũ quẽ iam ante cõditũ oraculũ præstruxerant, ingressus aquã, magna voce canebat laudes Apollinis & Aesculapij, innitabatq; Deũ, vti dexter ac felix in ciuitatẽ aduenirẽt. Deinde phialã

postulat. eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà cũ aqua lutoq; haurit & omne illud, in quo nimirũ ille Deum

ὠὸν ἐκλαπίκλεω, λυρῷ λω
πῷ καὶ ψιμυθίῳ τὸν ἀρμον
γὸν ἐ πάμαλ ⊙ ξυγκικομη
μένον, ὡ λαβὼν αὐτὸ ὡς τὰς
χεῖρας, ἔχειν ἐφασκεν ἤδη ἐ
Ασκληπιόν. οἱ ἢ ἀγχοῖς ἀνὰ
βλεπον ὅ, τι καὶ γίγνοιτο, πο
λὺ πρόσθεν θαυμάζοντες τὸ
ὠὸν, ἐν ᾧ ὕδατι ἐυρημένον.
ἐπεὶ ἢ καὶ λαβόντες αὐτὸ ἐς
κόιλην τὴν χεῖρα, ἀπελέξαν
τὸ ἑρπετὸν ἐκπάνου ἐμβρυον,
καὶ οἱ πρόσθεν ἤδη ὄφιν ἐυνοῦ
μενον, καὶ ἢ δὶς λαμπρο
ποιὸς ἀναφαινόμενον, ἀνέφαγον
ἀθρόως, καὶ ἀσπαζόμενοι τὸν θε
όν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον,
καὶ χαίροντες ἔπασ ⊙ ἐπε
πίμπλατο τὸν ἀγῶν, ἡσυχα
ζόντες καὶ πλέοντες, ἢ ὑγιά
ζοντες, ἢ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῶν
παρ' αὐτοῦ. ὁ ἢ ῥόμαλ ⊙ αὖ
θις ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἦλθ, φέρων
ἅμα καὶ τὸν ἀρτιφανῆ Α
σκληπιόν, ὡς τυχθέντα, ὅτι
μόνοι ἁπάντων ἀνθρώ
πων, ἐκ τῆς ῥοφοῦδ ⊙, μὰ Δί',
οὐκ ἐκ ῥοφοῦσης, ἀλλ' ἐκ χαίρε
γεγεν-

concluserat, eâdida cera co-
russaq; cõmissuram operculi
ferruminans. Id quum manu-
cepisset, affirmabat iam Aes-
culapium tenere se. Inte-
rim illi stupidis defixisq; in-
tuebantur oculis, expectãtes
quidnam esset futurum po-
stea, iamdudũ admirantes o-
uum in aqua repertum. Por-
rò posteaquam fregisset id
caua vola cõpressum, ac ser-
pentis illius fœtum exclusum
excepisset, simul atq; mouen-
tẽ hũc se se conspicerẽtq; qui
aderãt, ac digitis circumuol-
uentẽ, protinus vocem tolle-
bant, deumq; consalutabãt;
ac ciuitatem eam fortunatã
esse dictitabãt: singuliq; af-
fatim votis implebãtur, the-
sauros, opes, prosperã valen-
tudinẽ, aliaq; id genus ab illo
flagitãtes bona. Hic ille rur-
sus cursum se se domũ abripu-
it, vnà secũ asportãs modò e-
ditũ in lucem Aesculapiũ, bi-
natũ scilicet, cùm semel dun-
taxat nascãtur homines: at-
que non ex Coronide per Iouem, id est, cornicula (nam id
matris nomen fertur) neque ex cornice, verùm ex anser e
proge-

γεγονημένον. ὁ δὲ λαὸς ἅπας ἠκολούθει, καὶ τί δεῖ λέγειν; ἡ μανεῖσα ὑπὸ τῶν ἐλπίδων ἐκείνων ἡμέρας μὲν ἔνδον οἴκοι ἔμενεν, ἐλπίζουσα, ὅτε δὴ τῆς φύσεως, αὐξήσασα μᾶλλον παρώξυνε τὴν Παφλαγόνων συμφοράν. ἐπεὶ δὲ ἀβρωτίαν πᾶσαν ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἅπαντον τὸν ἐγκεφάλους καὶ τὰς ἐγκεφαλίδας ἀπεξυρημένους; οὐδὲν ὑπόπτων σιδηρᾶν ἀνδριάντων ἀπολειπομένων πλὴν μόνων τῶν μορφῶν μὲν ἐχόντων ἀνθρώπων, ἐνδεῶν δὲ τῶν ἐντοσθεν, ὥσπερ οἰκέτου τινὸς, ὃν ἀπολέσθαι δεῖ, μᾶλλον ἐνυβρίζειν ἐπιόντες, καὶ βάλλειν ἐκέλευον, καὶ λίθους τὸν Πυθαγόραν ἐκεῖνον λοιδορεῖν; μίγνυσθαι τε τῷ ἀνδριάντι, ὡς ἕξειν ἤδη τι καὶ ὅλον ὧν αὐτοῖς προσέχειν, καὶ οὐδὲν οὐκ ἐμπλήσειν, καὶ ἐλπὶς οὐκ ἔμελλε, (πολὺς ἦν ὁ λῶς, ὡς καὶ ἐν τῷ προσωπείῳ πεποιῆσθαι αὐτὸ, καὶ χαυνὸν τὸ μέτωπον ὑπεστηρίσθαι) μέγιστον εἶναι τὸ κεφάλαιον ἔνδον μεδὲν ἔχον, καὶ

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo concepras furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. E Ergo postea quam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victimantibus (vt loquuntur poëtæ). Verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus differrent in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui eum mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Æsculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimusque. Hunc totum vbi collo circumdedisset, caudam foràs prominere finens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem capiti sub alis vbique tenerer,

ἀκριβῶσαι, ἀνεχομένου τάχα
λαίνα, πρῶτα μὲν τὸν ὄφιν ὑπο-
λαμβάνειν, κατὰ τὰ πάτρια ζῶν
χιτῶνα, ὃς λύθρῳ καίνου ζῷ
φανομένῳ πάντως δεῦρο. ἔπε-
μοι ἐκπύθου εἰκάσαι· ἐμὲ μὲν
γὰρ φαίδρο, οὐκ ἂν λέγοιμι ζῷ
φατὸς ἀνεχόμενον, καὶ πάλι
ἀνθρώπων συγκλείσαν, πλα-
γαμένων τῇ τοιαυτολογίᾳ ὑπο-
μένων, καὶ τῶν ἐλπίσιν ἐκπλα-
γέντων, οἷς ἀσυλλόγιστα τρέ-
σειν, ἀς ἀπὸ, τὸ πρᾶγμα ἐφ'
ἑαυτὸ, ἐπ' ἔτιος μικρῷ ἐφοβοῦ,
ἐντὸς ὀλίγου ἐμβῆν, ζῷον-
δὲ φάνεντα ἐκφυγόντα ἀν-
θρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ
τοιαῦτα ἐκ ἀνέγνω Κ ἀντίκα
τῶν τῆς ὁδοῦ, καὶ πρὶν ἂν
παῦσ ἰδεῖν, ἐξεφαίνετο ὑπ-
ὸ τῶν ἀεὶ εἰσιόντων. ἐπε-
φαίνη Κ ἐπὶ τὸ ἀντίθυρον
ἄκρη τῆς ὁδοῦ, εἶόν τι τὸς Μα-
κεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆ-
σαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦν-
τι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceũ illud draconis caput, altera in amictus parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, quũ à pectore prominebat simile. Iam verò mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conspectum, quiq; alijs ex locis alij concurrissent, tumultuãtes, ac prius etiam quàm ista viderent, mente attoniti stupefactiq;, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa, est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra paucos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Proinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò è regione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum

τὶ, πρὸς Θ', ὅτι ὁ μὲν ἤδη τοῦτο ἔρως ἔκαιε, οἱ δὲ περιστάντες τὰ βασίλεια, ἱστόρουν ἰδεῖν αὐτὸ, καὶ προσαιτεῖν τὸ ὕπαιθρον. τοῦτο δὲ ἐνίοτε ταύτην, οὐχ ἅπαξ ὁ μιμῆσθαι, ἀπὸ τοιαύτης ποιεῖσθαι λήψεως, καὶ μέλλειν, εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεώτεροι. ἐνταῦθα δή, ὦ φίλτατε Κέλσε, ἐὰ δὴ τἀληθῆ λέγειν, συγγνώμην χὴ δοτέον, καὶ Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, ἐὰν ἐξηπατήθησαν ἀπόρροι τοῦ θηρᾶν (καὶ γὰρ τοῦτο παρῆν τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντες γὰρ ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τὸ ἀφαλὲς, ἅμα ἐγὼ αὐτῷ ἀνοίγοντά τι, καὶ συγκλείοντα τὸ στόμα. ὅτι πάντοθεν μηχάνημα ἦν τοῦ Δημοκρίτου τινὸς, ἢ καὶ αὐτοῦ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀδαμαντινόν γε τοῦτο καὶ τὰ ἔτι τούτου ἔχοντα, ὡς ἀπιστῆσαι, καὶ ὅτι

bo, quum ille grauiter iam ægrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi scelestum hic non semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, ea quum est veniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sint, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui voluissent) quumq; conspicerent in diuia malignáque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritum alium quem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus & adamantinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet; quique vel quid esset rei, coniectu-

ΣΒ

πᾶσι δῆλα, ἀκόλουθα, καὶ ἃ μὴ ἐν-
θέων ἦν προορᾶν ἀλλὰ τεκμαίρε-
σθαι, ἐκέλευε γοῦν πάντα φιλοσόφως, ὅτι καὶ
πάνυ αὐτὸ ὁ πρόσθεν ἦν μαν-
τικώτατος. τόδε οὖν πᾶν ψυ-
δρὸς ἦν, καὶ γνώμῃ ἀπιθάνῳ
ἦρ. διατείνομαι οὖν καὶ ἡ Βι-
θυνία, καὶ ἡ Γαλατία, καὶ ἡ
Θρᾴκη συνιέρρει, ἐκάστου τῶν
ἀναγιγνόντων, ὡς τὸ ἀκὸς,
λέγοντος, ὡς καὶ χρυσόμορφον
θεὸν τεθεᾶσθαι, καὶ ὕστερον ἀ-
φικέσθαι, μετ' ὀλίγον παμπληθεῖς
τινας αὖθις γεγενημένης, καὶ τὸ
πρόσωπον ἀνθρώπου ἐοικότος.
γραφαὶ τινὲς ἐνῆσαν τούτῳ, καὶ ἀκόν-
ται, καὶ ξόανα, τὰ μὲν ἐκ χαλκοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἀκριβῶς
εἰργασμένα. καὶ ὄνομά γε ὦ θεῷ ἐπιτε-
θῆναι Γλύκωνα ἐκάλει, ἐκ τινος ἐμπύρου καὶ θείου κε-
κραμένου. ἀνεφώνησε γὰρ Ἀλέ-
ξανδρος· Εἷς ὁ Γλύκων, πρό-
γονος Διὸς, φάος ἀνθρώ-
ποισι· καὶ ἑξῆς ἔπεα τὰ πολλὰ
τα

coniecturis colligeret, vel sit viam etiam modumq; praenuntiandi non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationemque praestigiarum; caeterum quicquid esset negotij, prorsus simulatum fucatumque esse, ac ne fieri quidem ulla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabant, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primum nascentem vidisse Deum, deinde paulò pòst eundem contrectàsse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad haec picturae, imagines, signa Deum referentia, partim ex aere, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodito. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ast vbi iam maturum esset, vt (cuius rei gratia haec omnia fuerant

ται ἐπιμελῶς, καὶ χάριν
ἔχειν λεγόμενοις, καὶ θεσπί-
ζειν, παρ' Ἀντιλόχου δὴ τὴν
Κιλικίᾳ τὸ ἐνδόσιμον λα-
βόν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνον με-
τὰ τὸν δεῦτερον πλοῦν,
ὃν Ἀμφιάραον, καὶ τὸν ἐν Θή-
βαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπυ-
σόμενον τὸ χρεὼν ἐκ τῆς οἰκίας, ὡς πλεῖ Κιλι-
κίαν ἀνακόμιδῆς, οὐ πολλῷ
ὕστερον ἐκπλαγῆναι, πεθομένων
αὐτοῖς τοῖς Κίλιξι τὰ μέλ-
λοντα μὴ δι' ὀβολοῦ ἑκά-
στοις ἀποχρησμῷδεῖν καμβανόμ)ενον
ἐκεῖθεν τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Ἀλέξανδρος, πᾶσι μὲν
ἐπιφοιτήσασι, ὡς μαντώ-
σεται ὁ θεὸς, ἐρωτῶν τινα προ-
αγορεύειν ἑκάστοις, οἷς δέοι
αὐτὸν, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐ-
θέλοι, τὰ βιβλίοις ἐγγράψαντα,
καταβύσαντι, καὶ κατασημή-
νασθαι κηρῷ, ἃ πεπλῶ, ἐ ἄπο-
δόντα αὖθις ἀναλαβεῖν τὰ βι-
βλία, καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
κατενεγκεῖν (ἦλθε γὰρ ὁ νε-
ὼς ἐνεγκὼν, καὶ ἐ σκληρὸς πα-
γεισώσας) καλέσαι ἐμέτην, καὶ κατὰ

fuerant excogitata) responsa quoque redderet iis qui requisiuissent, diuinaretque accepta videlicet ansa ab Antilocho, qui apud Cilices patrem egerat (nam is quoque post patris Amphiarei interitum posteaque quam ille inter Thebanos extare desiisset, patria pulsus, atque in Ciliciam profectus, haud incommodè rem gessit, quum Cilicibus euentura prædiceret, binos obolos pro singulis accipiens responsis) ab hoc, inquam, arrepta ansa prædicit Alexander omnibus qui aduenerant, fore vt Deus ipse responsa daret: diúsque rei diem quendam certum prælocutus est. Fuisse autem vt quisque quod videretur, quódque maximè discere vellet, id in libella conscriberet, eúmque funiculis obuinctum, cera, argillâve, aut simili re quapiam obsignaret. Se verò receptis libellis cùm subisset

ἀδυτον (id enim oraculũ erat extrũctũ, & apparatæ cortinæ)

ordine

κατὰ τάξιν, τὸς ἀναγνόντας τῷ κήρυκι καὶ θεολόγῳ, καὶ πρὶν δοῦναι ἕκαστα, τὸ μὴ βιβλίον ἀπολέσαι σὺν μαντείῳ, ὡς ἔχει, πλὴν ἐν τῷ αὐτὸ ἀπόκεισθαι, ἐπογραμμάτῳ τοῦ ἐπῳδοῦ, ἀμοιβαίου ἑνὸς, πρίασθαι τις ἐθέλοι. ὧν δὲ τὸ μηχάνημα ἦν, ἀνδρὶ μὲν, οἷον δοῦλον, καὶ μὰ φορτικὸν ἀπάντων, καὶ οἷον ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γυμνασθέντα ἐμοὶ, τοῖς δὲ ἰδιώταις, καὶ λοιδορίαν ἔχειν τινὰ, τραχύτερον, καὶ πάντῃ ἀπίθανον ὅμοιον. ἐνενόουν δὲ ποικίλας τῶν σφραγίδων τὰς λύσεις, ἀνιχνεύοντι τὰς ἐρωτήσεις ἑκάστοις, καὶ τὰ δοκοῦντα πρὸς αὐτὰς ἀποκρίνασθαι, ἕτερα καὶ ἑτέρα λύοντες αὖθις, καὶ σημαίνομενον, ἀναλίσκει μετὰ πολλοῦ θαύματος τῶν παραδεχομένων. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τότε τότε δὲ οὕτως ἀπίστως, ἃ ἐγὼ νῦν ἀσφαλῶς σημαίνομενος, αὐτοῖς ἔλεγεν, ἐν σφραγῖσι δυσμι-

ordine per præconē ac theologum euocaturum eos qui tradidissent: deinde vbi de singulis esset edoctus à Deo, libellos redditurum, ita vt traditi fuerant obsignatos, subscripto illis responso pro cuiusq; argumento, Deo mirum respondente, quæcunque de re quis esset sciscitatus. Erat autem hic dolus, homini cuiusmodi tu es, ac etiam (si modò dictu non est inuidiosum) cuiusmodi fui ego, manifestarius neq; difficilis animaduersu, verùm idiotis, quibusq; nares essent muco obsitæ, minimèque emunctæ, prodigiosum plane neque incredibile quiddam esse videbatur. Etenim quum varias esset commentus artes quibus signa tollerentur, quæ quisq; sciscitabatur, ea legebat: atq; ita quæ videretur, ad interrogata respondebat. Deinde rursum obuincta obsignatáq; reddebat,

non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, quî tandem scire potuisset iste quæ ego illi tradidi, sanè quam diligenter obsignata

signa-

δυσμιμήτοις, ἃ μὴ θεός τις ἀνθρώπῳ ὁ πάντα γιγνώσκων δοίη, τίνα σοφὸν ἂν ἐπίνοια ἴσοις ἔργοις μιμήσαιτο λέγω, ὡς ἔχοις ἂν εἰκάσαι. τὸ δὲ σιωπᾶν. ἀπορήσεις μὲν ἐπ' ἔργῳ, ὦ φίλτατε Κίνυρε, βιαιότερον πυρὸς, τὸ μὲν πλῶ σφραγῖδα μίξαν τῷ λιπαρῷ δακτύλῳ, ἔξυρα, καὶ μετὰ πλῶ ἀναλήψεσιν, τῇ βελόνῃ ἄνυδρος ἐπιχρίσας τὴν κηρὸν, τόν τι κάτω τοῦ ξύλου, καὶ τὸν αὐτῷ πλῶ σφραγῖδα ἔχοντα, ἁφαίνας σκληρότατα, ἕλξας δὲ πρὸς σὲ, ἃ δὲ ἀνθρακιᾶς ἀσκυνεῖς, καθάπερ δὲ τοῦτό ἐστιν ἐκ πίττης Βυρρηΐας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ δρεπανοῦς τὸ ψιμμυθίου, καὶ κηροῦ τῷ μαλάχης. ἐπὶ δὲ τούτῳ ἀπαλύνων ἀναπλάσεις τὸ κολλύριον, καὶ θρύπτας πυρὶ, σιάλῳ πλῶ σφραγῖδα κρίσεις, ἐπιτιθεὶς, τῷ δακτύλῳ τὸν τύπον. ἔπειτα αὐτίκα ξηροῦ ἐκτύπου γιγνομένου, πλὴς ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu. nemiquam facilibus, nisi revera Deus esset quispiam, cui omnia sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quæ videlicet impostura eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celse charissime. Κ Bam cera partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & masticho. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calefactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinùs)

σὴ ἀναγνοὺς, ἐπιθεὶς τὴν
ἐπιρὲν, ἀντίτυπον ἄσφ ἐκ
λίθου, εἶτα κηρῷ ἐπιχρίσας
σφραγῖδα, ἐν μέσῃ ἐφ' ἑκατέρᾳ
τῇ ἐπιπλάκι. φίλον ἄπο
δὸς ἐνθένδε ἄκουσον· τε-
ταρτον γὰρ ἐς κόπαν ἐμ-
βαλὼν, ἐκκαύσει τὰ βιβλία,
καὶ λιπαρὲν ἐκ ἐνθένδε ποιήσῃς,
ἔστ' ὑπερὸν ὄντα ἐνιτίθει τῇ
σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (ἀδ-
ρίκα γὰρ ξηρὸν γίγνεται, καὶ
ἄφατον, μᾶλλον δ' οἰδέσ-
ρου ποιήσει) ἔνθα δὴ
ἐχρῶ πρὸς τὸν τύπον. ἔτι
δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς ἐνθέ-
δε ἐπιτηδεύματα, ἃν οὐκ
ἀναγκαῖον μνημονεύειν ἅπάν-
των, ὡς μὴ ἀναφόκαλοι ἔσ-
σεσθε δοκοίητε, καὶ μάλιστα
ἐνθένδε, ἐν οἷς κατὰ μόνων
ἐπιγράψας, ἐκπέμψεις τὰ
ἄλλα τοῖς ἀφελιμωτάτοις συγ-
γράμμασι, καὶ ἀναμίγνοις
ἐπορρίψας ἐνθένδε ἐντυγχά-
νοντας, ἱκανὰ πράθυμίσ-
σον, καὶ πολλῷ ἐνθένδε πλέο-
νας ἐ-

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, impositò ceræ denuò, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad antichetypi similitudinem rectè effictum. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ea his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admonebat signo, statimque detrahebat. Nam illicò ficescit, adeò vti corneo vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter hæc & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum verecundus videar modestus: maximè quum tu in his quos de Magorum artibus conscripsisti commentarijs, tum pulcherrimis, tum vilissimis, quique mo-

destos reddere queant, si quis in eis euoluendis versetur, abundè multa reculeris, longéque his nostris copiosiora.

θα. ἴσχε οὖν, καὶ τοιαῦτα, ὅσα τοῖς ἐπὶ τὸ σωτικὸν ἐπιτηδείοις ἐστὶ, καὶ τὸ ἀκὸς τῇ ἐπινοίᾳ προσέχων, τοῖς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀπεκρίνατο, τοῖς δὲ καὶ πάνυ ἀφ' ἑαυτοῦ χρησμῳδικὸν ἦν καὶ τοῦτο αὐτῷ τὸ ἰδίωμα. τοὺς μὲν ἀνιστόρησεν, ἢ προέτρεψεν, ὡς ἄμεινον ἐλόξησεν αὐτῷ ἀπόκριτι. τοῖς δὲ θρασυτέροις καὶ ἀθαίτοις, καὶ δεδοικόσι, ἀπεδείκνυ ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν, πολλὰ μὲν χρήσιμα φάρμακα, μάλιστα δὲ ἀδόκιμον παρ' αὐτῷ ἀκροτμήσιον ἀκόπου τινὸς ὄγκου πεπλασμένου, ἐκ λίνου ἀρκίου σωτηριαμένου. τὰς μὲν οἰκείας καὶ πρέπουσας, καὶ ὠφελούσας ἑκάστοις ἀεὶ ἀνεβάλλετο, πρόφασιν ἔχων, ὅτι ἔσοιτο πάντα, ὁπόταν ἐθελήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου δεηθῇ, καὶ ὠφελητὰ ὑπὲρ ὑμῶν. ἐπέτασε δὲ καὶ μισθὸς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, φραχ-

ra. L. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéq; negocium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuentus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quúmque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique merces erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ δύ' ὀβολοί. μὴ μικρὸν οἰηθῇς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γενήσεσθαι τὸν πόρον ζῆλον, ἀλλ' ἐς ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἑκάστου ἔτους ἄθροισθῇ, ἀνὰ δέκα καὶ πεντακαίδεκα χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων τοῖς ἀκηκοίαις ἀναδιδόντων. λαμβάνων δ', οὐκ ἀεὶ τὰς ἐχούσας μόνον, οὐδ' ἀεὶ πλοῦτον ἀποθησαύιζων, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων συμβούλους καὶ ὑπηρέτας, καὶ παθλιῶας καὶ χρησμολογίους, καὶ χρησμοφύλακας καὶ ὑπογραφίας, καὶ ἐπισφραγιστὰς καὶ ἐξηγητάς, ἅπασιν ἐνιεὶς ἑκάστῳ τὸ μέρος ἀξίαν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ πλοῦ ἀπολαβὼν ἐξέπεμπε, φύσας ἐμποιήσοντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, ὡς διηγησόμενοι, ὡς θεάσαιντο, καὶ ἀνθρώπους ἁρπάσαντας, καὶ κλέπτας καὶ λῃστὰς ἐξελόντες, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαντας πρὸ σχοῖ, καὶ νοσοῦντας ἰασαμένους, ἐπὶσε

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsqueadeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes traderent. M Cæterum ea quæ capiebat, non ipse solus sibi litus est insumere, nec ipsum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandarat, qui famam eius oraculi inter gentes disiiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi,

quosdam

ἐρίσας δὲ καὶ ἤδη ἀρθανόντας ἀνασώσας. ἠρέμα δὲ οὖν καὶ ἀθισμὸς ἀναπαχόθη ἐγίνετο, καὶ θυσίαι, καὶ ἀναθέματα, καὶ λιτανεῖαι, ὡς προφήτῃ καὶ μαθηταῖς τοῦ θεοῦ. καὶ ἦδη ἄν καὶ οὕτως ἐξέπεσεν ὁ χρησμὸς, Τίμησαι λίθοις μὲ τὸν ἐμὸν θρασύνοντα πάντα.

Οὐ γάρ μοι κλέος μείζονα μᾶλλον ἄγαρ, ἀλλ' ἐποφύτευ. Καὶ ἤδη πολλοὶ τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, συνίεσάν τε ἐπ' αὐτῷ, καὶ μάλιστ' ὅσοι ἐπιπέρου ἐτύγχανον ἔχοντες, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐπιφοραῖς ἀρίμα ἢ πᾶς μαγγανέα, καὶ συσκευὴ τοῦ δράματος, ἐπέφερε φόβον τινὰ ἐπ' αὐτοῖς, λίγων, ἀΐδιον ἐμπεπλῆσθαι καὶ Χριστιανῶν τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτῶν δεινῶν τὰ μέγιστα βλασφημοῦσι, τε λιθοβολίοις ἐπαύνων, ἂ γενέσθαι μᾶλλον ἤθελον τὸν

quosdam etiam vita defunctos in vitam reuocare. Concurrebatur igitur vndequaque, magnoq; tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eaq; duplicata, prophetae discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum.

Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm vbi iam plerique, quibus mentis plusculum inerat, non secus atque ex alta ebrietate respiscentes, conspirassent in illum, præsertim ex his qui studebant Epicuro: Iámque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuersa præstigiatura, fictúsque fabulae apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Christianis impleri Pontum, qui non verererentur in sese turpissimè maledicere. eos iussit lapidibus pellerent, si modò vellent propitium habere

τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀνενέγκαθ᾽ ἱερομύστου γάρ τινος, τί πράττοι ἂν Ἀΐδου ὁ Ἐπίκουρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἴσχων πέδαις, ἐν βορβόρῳ λαθηται. εἶτα θαυμάζεις, ἂ ἐπὶ μίγα ἥρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν παρόντων συντρεχούσας, καὶ πανταχόθεν συνιούσας, καὶ ὅλως δὲ, ἄσπονδόν καὶ ἀκήρυκτον ἀεὶ τῷ πόλεμον πρὸς Ἐπίκουρον ἔχοντας. τίνι γὰρ ἄμα δικαιότερον πρόσεστι μεγόνος ἄνθρωπος, καὶ τραπεὶς φίλον, ἀληθείᾳ δὲ ἐχθίστῳ, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τὰ φύσει τῶν πραγμάτων λαθεῖν πρακτικῷ, καὶ μόνῳ τῶν ἀεὶ ἀληθεῖαν ἀεὶ ὁρᾷ τι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἀρίστη βάθρα πρὸς ἀλλήλους ἦν. ὁ δὲ ἄντικρυς Ἐπίκουρος (οὕτω γὰρ καὶ ὀνόμαζεν) ἐχθίστως, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò super Epicuro huiusmodi quoddam oraculum prodidit: Scifcitáti cúpiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno defidet. Et adhucmiraris si tam magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm sint prudẽtes, quámque eruditæ? Modo autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro seuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iustius bellum gerat homo præstigiator, & monstris ac portentis amicus, veri inimicissimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perspectam haberet, quíq; vnus quid in his esset verum, videret? Nam Platoni, Chrysippo aut Pythagoræ erat amicus, atque ita cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (sic enim appellat eum) erat illi plurimum inimicus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac ludicra

παῖδας τιθήνη. διὸ καὶ τὴν Ἀμαστρι μισεῖν μάλιστα τῶν Ποντικῶν πόλεων, ὅτι ἐνίους τῶν περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους ἀφῖξις, πολλοὺς ἐντυγχάνοντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ χρησμῳδοῦντα πώποτε Ἀμαστριανῷ ἀνδρί. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐπιμιγὲν ἂν ἄλλῳ συγκλητικῷ χρησμῳδοῦντι, καταγελασθὲν ἀπῆλθε, οὐχ ὑφορώμενον οὔτ' αὐτὸν ἐπιβουλεύειν χρησμὸν ἄλλῳ, οὔτε τὸν ποιοῦντα τοῦτον αὐτῷ ἀναγιγνώσκοντα. μηχανωμένῳ δὲ αὐτῷ ἐμπαροινῆσαι, πλακοῦντα βουτύρῳ καὶ μέλιτι πολλῷ, μετὰ μανδραγορικοῦ κεκαυμένου ἐνθέντι, ὅπως ἔχῃ·

Μάλοακα χοιρέων ἱερὴν ἐπὶ μίνθα σιπύδνῳ.

Πεπάνθαι δέ, ὡς προεῖπον, ἑλόντα τὸν ἥκοντα τοῖς δισσοῖς σχοίνοις, ἐχόμενον, ἀπὸ τοῦ οὐραίου μάλιστα, τῷ τὸ ἄνω σῶμα προβάλλεσθαι, τῷ ἐκφαλῆ ἢ τῷ κέρκον ἀθλιάζειν φυλάττοντα·

ludiera duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd acceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cõsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino cuiquam oraculũ reddidit: quin vbi cõnaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discesserit, nec cùm ipse quemadmodum ineptum oraculum fingeret, inuenuret, nec haberet quã sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum ait:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconē ostendebat ijs qui vellent, haud tenuem tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponēs: caput verò, ne videri posset, abditum sinu fe-

τὸν. ἐκκλίνοις δ' ἂν καὶ μᾶλλον τὸ πλῆθος, ὑπόχολον καὶ κακοῦντα πρὸς ἕτερον τὸν θεὸν αὐτὸν, ἄνευ ὑποφήτου χρησμολογοῦντα. ἔπειτα οὖν χαλκᾶς γράψας ἐρωτήσεις σοφιστὴν, καὶ δὴ τὸ λινοφαλὲς ἐκεῖνο, τῆς μιλτιχανωμένης πρὸς ὁμοιότητα, λάθρᾳ, ἅμα τινὲς ἔξωθεν ὑμῶν ἔντος, ἀκαιρίζοντες τὰς ἐρωτήσεις, τῇ φωνῇ δὴ τοῦ θεοῦ ἐκείνου κεκτημένοι προσκλώσους. ἐκκαλοῦσι δ' οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πάσῃ ἐδίδοντο, οὐδ' ἀνάδην, ἀλλὰ τοῖς ἐν πρώτοις καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σεβῆριανὸς δοθὰς, ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν στρατείας, τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτὸς ἐν πλῷ ἀσθενοῦς, ἔτυχε δεηθείς·

Πάρθοις, Ἀρμενίοις τε θεῷ ἅμα δορὶ λαμόεντι,

Νικηθεὶς Ῥώμῃ, καὶ Θύμβριδος ὕδασιν ὕδωρ,

Στίμα

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est se ipse exhibiturum ipsum Deum loquentem, citráque interpretem edenturum oracula. Deinde non magno negotio, gruum arteriis contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adfimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Asculapium ad aures pronunciante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neq; quisquam libet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largirétur. Itaque quod Seueriano reddium est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis; sic ait: Parthis Armenijsq; citato Marte subactis, Romam urbem repetes, & lauabis Tybridis undas,

Vertice

Τέλμασι φύρασι μηδ' ἀφροισι, μυκτηρήσου ἀπίστως.
Ἐπ' ἰναλὺ πεσὼν ὁ ἀλίτης ἰχθὺς Κιλικὸς ἀνέβαλε, καὶ ἀπέπαιξεν, αὐτῷ σφαγέντι τὸ Οθρυάδη λατομικὸς, τοῦτον μὲν τὸν χρησμὸν ἐξαρεῖ ἐκ τῶν μνημάτων, ἑτέθεικε δ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ.

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίους ἰέναι σφετέρῳ, μὴ δὲ ἄμεινον·
Μή σε θηλυτέρων τις ἀνὴρ τόξῳ ἄπο λυγρὸν
Πέμψῃ ἰὸν πικρόν, καὶ σὸν βιότοιο φάος τι.

Καὶ δὲ αὖ μὴ τοῦτο θεράτευον ἀνόησεν, τὸν μὲν ἀσθενοῦντα χρησμὸν ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν κακῶν προτιθέντα μετὰ τῶν ἐπιτυγχανόντων. πολλάκις δὲ τοῖς μὲν νοσοῦσι, καὶ τὴν πλάστιγγα ὑγίειαν ἐπιγράφουσι, ἀποθανόντων δ', χρησμὸν ἄλλον ἕτοιμον ἐπὶ τὰ μνήματα·

Μήπω τι δείδιθι νίκιον λυγρὸν ἰναίσιμον,

Πότμος

Vertice serta gerens radiæ distincta serenis.

Deinde postquam vecors ille Gallus persuasus incursionem fecisset, eueniss etq; vt vnà cum exercitu caederetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.

Ne tibi fœmineis vir amictius vestibus, arcu

Exitium immittat, vitáq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus subsistuitiisq; responsis, ea quæ perperàm maleq; euenissent, sarciret ac mederetur. Sæpiùs enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali:

Πόρρω δὲ ἦν τοῦ φρονεῖν, ὅτι
ἀφυγίαν ἀνατὸν ἦν.

Βέλτιον γὰρ ἦν τῷ Κλάρῳ καὶ Διδύμοις, καὶ Μαλλῷ, καὶ αὐτοῖς ἐνδοκιμοῦσιν ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φάσκειν αὐτοὺς ἐκστέλλειν, νυκτὸς τὰ μαντεύεσθαι κελεύοντας ἐν τοῖς οἰκείοις.

Εἰς Κλάρον οὖν ἴθι νῦν, τὴν πατρίδα ὀχούμενος ἐπ' ἀνίᾳ.

καὶ πάλιν·

Βραχχίδιον δ' ἐλθοῦσι πυθέσθαι, καὶ ἀλόν χρεμάσαι.

καὶ αὖθις·

Εἰς Μαλλὸν χρεώ, ἀμφίλοχον μαθέειν Ἀμφιάρηον.

Ταῦτα μὲν ἐντεῦθεν ἔρωσε, μέχρι τῆς Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας, ἐς δὲ τὴν αὐτοῦ Ἰταλίαν διαφοίτησεν ἡ μαντικὴ τὸ λοιπόν, καὶ ἐς αὐτὴν Ῥωμαίων πόλιν ἐνέπεσεν, ὥστε μὴ ὄντος ἐμποδὼν τοῦ ἄμα πάντας, εἰ μὴ αὐτομολοῖντο, οἱ δὲ πέμποντο, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μείζονα δίφορα ἐν τῇ πόλει ἔχοντες ἤ-

Mens enim manifesto nos euitare licebit.

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat inimicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his verbis:

Nunc Claron ito, nisi vocem patriæ auditurus.

Et rursus:

Brachidica accede adyta, atq; oracula quære.

Et iterum:

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriam suam usque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamque defonant. At verò & in Italiam oraculi fama permanauit, in ipsum Romanorum urbem: iam nemo omnium erat, qui non alius alium anteuertere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant

ἐμπόρων καὶ ναυκλήρων ἐγγὺς Ῥωμαίων, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα ἀγαθὸς καὶ ἐν πολλοῖς τῶν Ῥωμαίων ἔξηταστός, τὰ δὲ περὶ τοὺς ἐνταῦθα πάνυ νεανικῶς, καὶ ἀπλῶς περὶ αὐτῶν πιθανὸς ἐφάνη, ὥστε μόνον ἀληθεύειν αὐτὸν νομίσαι θάσσαλόν τινα πεπεῖσθαι, καὶ προσκυνῆσαι, καὶ ἐστεφανωμένον καὶ ἐρυθριῶντα, καὶ ταχέως παρ' αὐτὸν ἰέναι, καὶ προσκυνεῖν, καὶ ἀκούειν τὰ περὶ αὑτοῦ μειρακιώδη, μικροῦ μὲν ἐν ἀγορᾷ δοὺς τῷ ἐγκεκαυμένῳ τάξιν, ἐπὶ τὸ αὐτὸν λίθινον τέγος ἀναβῆναι, ἔρημον δὲ οὐκ ἄνευ ὄψεως ἐν ὄψει. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκέται, ἐπὶ οἰκίας ἐφεστηκότες, ἵνα νύκτωρ, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ οὐκ ἰδόντες, καὶ ὡς ἀναπεπταμένων διηγήσωνται, καὶ προσεπιμαρτυρῶσι τι καὶ τούτων, ὧν ἐπύθοντο μόνον

bunt: quibus princeps quasi quæ significaret extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in prælijs Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt sicubi lampidem vel munctum vel coronatum conspexisset, continuò procideret atque adoraret, ac diutius aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illis postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum uberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni murum aduolârit: alios autem possidios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè deceptu domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo dominō

μόνοι ἔγω παρὰ τῶ Δινοκράτη. ἐξικετεύω γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ ἐς μανίαν ἐρᾳσμῴδίας ἐνέβαλον. ὁ δ', ὅς ἂν τοῖς πλείστοις τῶ δυνατωτάτοις φίλος ἦν, πανταχόθεν, τὰ μὲν δυνηθέντα παρὰ τῶν ἰσχυροτάτων, ἃ δ' ἀκούσας παρὰ τῶν ἀμεθόντων, τὰ δ' καὶ παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐνέπλησε δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διετάραξεν οὕτως, καὶ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοὺς πλείστους διεθορύβησεν, οἷ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἠπάλυνον ἀπόσαί τι τῶν καθ' αὐτούς. ὁ δ' τοὺς ἐφιλονεικοῦντας φιλοφρόνως ὑποδεχόμενος, ξυνίστη τε καὶ τοῖς ἄπαις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐγαβρύνετο αὐτούς, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἐπαγγελοιῶντας μόνον τὰς ἐρωτήσεις, ἀπὸ καὶ ὑμνοῦντας τὸν θεόν, καὶ τράπεζα ἦν τοῦ μαντείου καὶ αὐτοῦ φασομένου. καὶ μηχανᾶταί τι ὁ φιλοπαράκαιος ἐν ἄσφορον, ἐκ τῶ προσχόντος λῆσαι ἄμεινον.

multo fierent commendatiores. Inflammârunt itaque senem infelicem, & invehementem insaniam impulerunt. At ille passim ad omnes amicos accedens, quot habebat cùm plurimos, tum potentissimos, enarrabat partim ea quæ ab iis quæ miserat, accepisset, partim quæ ex sese effinxerat. Et ad eum modum iste compleuit urbem, concitauitq; quam plurimis item aulicis expuefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperunt, ut de liquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander adumbrantes comiter excipiebat, ac xenijs aliisque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, ut non solùm renunciarent oracula, verumetiam Dei laudes canerent, ac portenta quædam de oraculo, deq; ipso mentirentur. Excogitauerat autem ter scelestus ille quiddam neutiquam infelicium, & ingeniosius quàm vt in vulgarem competat latronem.

Etenim

λύσαι δὲ τὰ παραπόμπα βιβλία, καὶ ἀναγινώσκειν, ἢ τι ὄροι ἐπισφαλὲς, καὶ πανταχοῦ ἐνδιατρίβειν τοῖς ἐρωτήσεσι, διατάξαι αὐτὸς, καὶ οὐκ ἀπέπεμπεν, ὡς ἐπιχαίρων, καὶ μονονουχὶ δεόμενον δὲ τὸ ἀκριβὲς ἔχοι τῶν παραπόντας, μεμνημένος ὧν αὐτὸς ἔπαθε. συνίων δὲ, ὡς ἀνὴρ, τοὺς πλουσίους, καὶ μὴ ἀναμένοντας τὸν πενιχρὸν ἀπόντα παρ' ἑαυτὸν ἀλόντας ὅτι αὐτὸς ἴσχε τὰ ἀργύρια. βέλομαι δὲ ὑμῖν καὶ τῶν Εὐτυχιανοῦ δοθέντων χρησμῶν ὑμῖν ἀπαρχὴν ποιήσασθαι. πανδαισίαν δὲ αὐτῷ περὶ τοῦ παιδὸς, καὶ τὰ πέρας γενομένου παιδὸς ἄμφω ἔχοντος τὸ, ἐμπνεύσεσθαι διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ἔφη.

Πυθαγόραν, πολίμαρτε διάλεκτον ἀοιδόν.

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in iis quae proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferetur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia praecelleret, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra casses eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quae Rutiliano reddidit. Huic scisciranti de filio ex vxore priore suscepto, qui iam per aetatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi praeceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem pralia vatem.

Deinde,

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ παιδὶ ἀποθανόντι, ὁ μὲν ἐκέρα, νῷ οὐδὲν ἄχθεσθαι πρὸς τοὺς πεπομφότας, παρὰ πόδας οὕτως ἀπημχάνετο τοῦ χρησμοῦ. ὁ δὲ Ῥουτιλιανὸς αὐτὸς φάσκων, ὁ Φανίας, ἀπολογεῖτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦδε αὐτὸ τὸ θεὸν ἀπολιπαυφόμενον τὸν βίον, καὶ δι' αὐτὸ ξῶντα μὲν ἐπιτρέψαι μεῖζονα διδάσκαλον ἐπέσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὁμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς ἀκὸς τὸ παράπαν ἐν Ἅιδου νῦν εἶναι. τί δεινὸν μήφασθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, ἃ δεινότατος ἀνθρωπίσκοις ἵνα ἀρέσῃ ἄξιον; αὐτὸς δὲ παιδαγωγῷ ὤφθη, καὶ τίνι ψυχῇ διαλέξατο, ἵνα φῇ·

Πρῶτον Πηλείδης ἐγένε, μετὰ ταῦτα Μένανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δὲ σὺ τρίτος ἔσσῃ.
Ζῆσας δ' ὀγδώκοντ' ἐπὶ δὶς ἑπτὰ λυκάβαντας.
Ἀλλ' ἑβδομηκοντούτης ἀπέθα-

νεν

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus operimus vltrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deum, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cùm credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro viuis vertere conuenit, qui tam modò homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui nūc es: pòst fax Phœbea futuras:
Octoginta annum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius inter-

rupit

τι μειρακυλλίσας, οὐδὲ μνεμόνας τὴν τοῦ θεοῦ ὑποσχεσιν· ἡ οὕτω ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ἐρωτηθεὶς δὲ αὖθις ποτε ἡ περὶ γάμου, ἐπετόησεν·

Γῆμον Ἀλεξάνδρῳ τε Σελαναίης τε θύγατρα.

Δηλαδὴ ὅτε μὲν πάλαι λόγος, ὡς τῆς θυγατρὸς, ἣν ἔσχε, ἐν Σιλλύῃ αὐτῷ γενομένῃ, τὴν δὲ Σιλλύλλῳ ἐρωτικῶς αὐτοῦ, καθεύδουσαν εἰδοῦσαν, ὅτι μὲν αὐτῷ ἡ Σελήνη συνῆλθε, κοιμωμένῳ ἐφ' ἑαυτῇ καλῶν, ὅτε δὲ οὐδὲν μελήσει, ὁ συνετώτατος Ρουτιλιανὸς, θᾶττον ἐπιμπτε τὴν κόρην, καὶ τοὺς γάμους συνῆγεν ἐξαυτοῦτος νυμφίος, καὶ συνῆλθε, τὴν παρθένον Σιλλύλλῳ ἐκατόμβας θύσας ἱλασκόμενος· καὶ τὴν ἐπιταγὴν ὡς καὶ αὐτὸς ὁλόκληρος γενόμενος. ὅτε δὲ ἐς ἄπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ὑπέστη, μᾶλλον δὲ καὶ πόσιν καὶ πάντων τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

tyit, in insaniam versus, haud expectato Dei promisso: quàm quàm hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda percontanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natâ
Lunáq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem dissipârat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos amare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concumbitq; socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad haec excogitabat, & in omnes Romanæ ditionis

ἀρχῆς ἔπεμπεν χρησμοφόρους, τοῖς πόλεσι προλέγων, λοιμοὺς καὶ πυρκαϊὰς φυλάττεσθαι, καὶ σεισμὸς, καὶ ἀσφαλῶς βαυβύσας, ὡς μὴ γένοιτό τέ τι τοιοῦτων αὐτὸς ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς. ἵνα δή τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, ἐς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐφ' ᾧ λοιμῷ, λιπάμψαι. ἦν δὲ τὸ ἔπος τόδε·

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νεφέλῃσιν ἀπερύκει.

καὶ δὴ ἦν ἰδεῖν τὸ ἔπος πανταχοῦ ἐπὶ τῶν πυλώνων γεγραμμένον, ὡς τοῦ λοιμοῦ ἀπιξιφάρμακον. τόδε δ' ἐς τἀναντίον ἦν τοῖς πλείοσι προσχάρες· καίτοι γάρ τινα τύχην αὐτοῖς μᾶλλον ἂν οἰκίαι ἐκφύγοιεν, ἐς τὸ ἔπος ἐπιγεγραμμένον. καὶ μέν νομίσαι ἦν τοῦτο λέγειν, ὅτι δὴ τὸ ἔπος ἀπέπιπτε, ἀπὸ τύχης τινὶ ἄτερ ἐγένετο, τάχα δ' οἱ νομοὶ, καὶ καταβαρῆσαι τῶν οἴκων ἐμέλλον, ἢ ἔφασαν θυμόστροφον λιγνῦν, ἐκφ ὧν

ne ditionis partes, quæ perferrent oracula, dimittebat, prædicens ciuitatibus eas uentudam esse pestilentiam, incendia, terræmotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, polliceba tur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, vnum quoddam tale oraculum, Apollophonon & hoc, quoquouersum gentium prodiderat, vnico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestilentem pellit Apollo.

Atque hunc versiculum vbique erat passim pro foribus descriptum, tanquam aduersus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diuersam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eæ domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interirent, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil ad-

uersum

ὦ χρησμῷ πρὸς τὸν νόσον σύν-
τελῶσι, ὡς ἂν ἴχνεσι τῶν προ-
μαχομένας αὐτῶν συμβάλλ,
καὶ τὸν ἀκερσεκόμην Φοῖβον
ἐκβοᾷν ἐοικότας τὸν λοιμόν. πρω-
τίστας μέν τοι ἐν αὐτῇ Ῥώ-
μῃ κατασκοπεῖ, πάνυ πολ-
λοὺς τῶν συνωμοτῶν, οἳ τὰς
ἑκάστων γνώμας διήγγελλον αὐ-
τῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις πρό-
μηνον, καὶ ἃν μάλιστα ἐφίε-
ται, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς
τὰ ἐκείσε, καὶ πρίν ἥκειν
τοὺς πεμπομένους καταλαμ-
βάνεσθαι. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦ-
τα προυμηχανᾶτο. τελετήν
τινα γὰρ συνίστη καὶ διὰ-
δοχάς καὶ ἐπόπτας, καὶ τε-
λεῖν ἐξῆν δὲ τελεσθέντα ἑ-
κατὸν μὲν τῇ πρώτῃ
πρόῤῥησις ἦν, ὥσπερ Ἀθήνησι,
τοιαύτη· εἴ τις ἄθεος, ἢ Χρι-
στιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος ἥκει κα-
τάσκοπος τῶν ὀργίων, φευ-
γέτω· οἱ δὲ σοφώτεροι τῶν θεῶν,

uersum peſtem præter ora-
culum adhibentes: perinde
quaſi ſyllabas pro ſeſe pu-
gnantes haberent, & intona-
ſum Apollinem telis peſtem
propellentem. Explorato-
res item ex ſua coniuratio-
ne quamplurimos Romæ cō-
ſtituerat, qui ſibi qua quiſ-
que mente eſſet, indicarent:
ac priuſquā oraculum adiiſ-
ſent, illi ſignificarent quid-
nā eſſent percōtaturi, quid-
que potiſſimum cupere vide-
rentur: vt etiam priuſquam
aduenirent ij, qui mittebā-
tur, ille iam ad reſponden-
dum inſtructus ac paratus
eſſet. Atque hæc quidem &
id genus alia machinamen-
ta aduerſus Italicas vrbes
præſtruxerat. R. Nam præ-
ter hæc & initiationes quaſ-
dam inſtituerat, tædarum
per manus tradendarum ge-
ſtationes, & ſacrorū ceremo-
nias, quæ quidē tribus ex ordi
ne diebus cōtinenter perage-
rentur. Ac primo quidem die Athenienſiū ritu denunciatio
fiebat huiuſmodi: Si quis impius, aut Chriſtianus, aut Epicu-
reus myſteriorū explorator acceſſit, diſcedat. Cæterū q Deo

πλεόωσαν τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. ἔπ' ἀθῦς ἐν ἀρχῇ ἐξίπασις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ἤγετο λέγων, ἔξω Χρισιανὸς, τὸ δὲ σπλῆθος ἅπαν ἐπιφθέγγετο, ἔξω Επικούρειοι. ἔπα Λητῦς ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Απόλλωνος γονὰ, καὶ Κορωνίδος γάμος, καὶ Ασκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, Γλύκων ἐπιφάνεια, καὶ χρήσεις τοῦ θεοῦ. τείτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλείριος τὸν καὶ τῆς μητρὸς Αλεξάνδρου γάμος. δαδὶς δὲ ἐκαλεῖτο, καὶ δᾷδα δὲ ἐκαίετο. καὶ τηλικῶτος, Σεληνὴ καὶ Αλεξάνδρου ἔρως, καὶ τιτρωσκόμενα τῷ Ρετιτιανῷ ἀγωνί. ἐφαδύχει δὲ, καὶ ἐπροφάνει ὁ Ενδυμίων Αλέξανδρος, καὶ ὁ μὲν, καθεύδων δίθυρον, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ· κατῆει δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σεληνῆς, Ρετιτία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Αλεξάνδρου, καὶ ἀντέρωτα

credùt & parent, sacris sollicitè initiétur. Sub hæc protinùs exigebantur, illo præeunte, dicentéque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: Foràs pellantur Epicurei. Dehinc Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum nascebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deiq; exortus. Porrò tertio die Podalirij cum Alexandri matre coniugium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, propterea quòd faceret quædam incendentis. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascentia Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus præfecti vxor, quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vicissim

ἀντιφαμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὀνειδείου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τε ἐγίγνετο ἐν ὠῷ μίσου, καὶ περιπλοκαί. ἃ δὲ μὴ πολλοὶ ἴσαν οὐ δᾳδδοῦ, τάχ' ἄν τι καὶ τῶν ἀπὸ λόφου ἐπράττετο, μετὰ μικρὸν δέ, ἐπεὶ πάλιν ἐφοφαντικῶς ἐπεσεμνύνθη, ἐν πολλῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὴν ἴλιγξε μιγάδι τῇ φωνῇ, ἰὴ Γλύκων ἐπερθιγγονῦ δὲ αὐτῷ ἐπακολουθοῦσιν, ὑμοπίδαι δῆθεν, καὶ λάρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίναις ὑποδήμασι, πολλὴ πλὴ σκοροδάλμῃ ἐρυγγάνοντες, ἰὴ Ἀλέξανδρε. πολλάκις δὲ ἐν τῇ δᾳδουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθὲς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσοῦς διεφάνη, θέρμα, ὡς ἀκὸς, ἐπιχρύσου πεπεισθέντος, καὶ περὶ πολὺ αὐλὸν τῶν λαμπάδων ἐφειλουμένου. ὥστε καὶ γέλωτός τινας ποιῆσαι δύο τισὶ τῶν μωροσόφων ὑπὲρ αὐτοῦ ἔτι

cissim ab illo amabatur. Ac sub oculis perditissimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oscula, idque in propatulo. Quòd nisi complures fuissent tædæ, forsan nonnihil & eorum, quæ fieri solent infra sinum, patratum fuisset. Paulò pòst rursum introibat ornatu sacerdotali, multo cum silentio. Deinde ipse primus clara voce sonabat, Io Glycon. Assonabant autem benè canori scilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem rutlantes, Io Alexander. Porrò subinde inter gestandas tædas, atque inter mysticas saltationes, femur illius de industria remudatum, aureum apparebat: pelle, sicuti conjicio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibusdam ex eorum numero, qui desipienter

sapientes sunt, super hac re verteretur altercatio, virum

ἤ τι Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι, σῷ τὸν χρυσῦν μηδὲν, ἢ τι ἄλλῳ ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τοῦτο ξυνῆσαν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανενεγκόντα, ὁ βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τοῦτο ἀφείς.

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φοίνιξ, ἄλλοτε δ' αὖ ἕβη,
Ἡ δὲ προφητεύει, δίης φρενὸς ὄρνις ἀρρήκτοιο,
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀγαθῶν ἐπαρωγόν.
καὶ πάλιν·
Εἰς Διὸς ἕδος, Διὸς βλητέα κεραυνῷ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς συνουσίας, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς ὅσον δέ τι ὁ γυναῖκας ἐτέχνᾶτο· τὰς γὲ πόλεσι τῶν Ποντικῶν, καὶ τῶν Παφλαγονικῶν ἐπάγειν ἐκέλευε θυσόμενας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἴδια δοκιμάζων τὰς εὐγενεστάτας, καὶ ὡραιοτάτας, καὶ διαφερούσας τιμᾶν ἐκέλευε, ὅσῳ

Pythagoræ animum posse deret, videlicet ob feminæ aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulisse sent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritur & oritur & vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.

Hunc pater auxilio misit iustisq; pijsq.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouis fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, qui Deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formáque eximios. Quibus inclusis perinde vt

ὥσπερ ἀρχυρωνίτοις ἐχρῶτο συγκαθεύδων, καὶ πάνυ πρόπορ ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἦν ἐπιτοίχιον, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδένα τῶν αὐτῶν σώματι ἁψιεῖσθαι, μηδὲ φιλήματι ἀσπάζεσθαι. ἀπὸ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα λύσσα, μόνους τοὺς ὡραίους ἰατρίλα, καὶ ἱκανὸν τὸ οὗτοι οἱ ἐντὸς τοῦ φιλήματος. τοιαῦτα ἐνηρυθρίαζεν τοῖς ἀνοήτοις ἐπιτιθείς, ἐν πᾶσί τι ἀνιέμενον ἁμαρτάνειν, καὶ παισὶ σωφρονεῖν. καὶ δὴ μίγα, καὶ ἐκ τοῦ ἑνὸς φ, ἔτι τοῦ γυναικὶ προβλήψαιμι, ἢ καὶ φιλήματος ἀξιώσαιμι, ἀπαθίαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ἕκαστος ἐς τὴν οἰκίαν αὐτῷ ἀφορυσῶν. πομπὴ δὲ καὶ ἤνυτον τοιαύτη παρ' αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπιμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῶς λέγοιεν. ἐθέλω δέ σοι καὶ διάλογον διηγεῖσθαι τοῦ Γλύκωνος, καὶ τοῦ Σακέρδωτος,

empticijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Praeterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese τ admoto ore complecteretur, neve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis aetate formaq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modò. Porrò si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, quicquid esset bonarũ felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atq; eæ non paucæ, quæ sese etiam peperisse ex illo iactarent: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. v Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis,

δωτος, Τιανοῦ τινος ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τῶν σωτήρων, ἄσμενος ἂν τῶν ἱερατικῶν. ἀνέγνων δ' αὐτὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίῳ, ἐν τῇ τοῦ Σακερδώτος οἰκίᾳ. ἆρ' γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς ἐστιν, ἢ δ' ὅς, Ασκληπιὸς νέος, ἢ πάππος παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σε τοῦτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμένεις χρησμῳδῶν; τέτορα πρὸς τοῖς χιλίοις. ἔστα, ποῖ μετάσῃς; ἐς Βάκτρα, καὶ τῶν ἐκεῖ γῶν. διὰ γὰρ ἀρλαῦσαι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπιδημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια, τό τε ἐν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Απόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδῆ ἐστιν οἱ νῦν ἐκπίπτοντες ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δὲ τοῦτ' ἐξετάσῃς ἀδύνατον· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δ' εἴ τις ἔσομαι μετὰ τὸν ἐμοῦ βίον; Διάμηλος, ἔπειτα ἵππος, ἔπ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ

cerdotis, viri cuiusdam Tiānei, cuius sapientiam ex his quæ scisciteris est, cognoscere licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tÿ, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Numa lium ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos adhuc nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad mille simum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet barbaros meo conuictu meisque præsentia frui. At reliqua sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisq; redduntur, vtrum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic edūtur oracula? Ne isthuc quidem scire quæsieris nefas enim. Cæterum ego quis tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac vates

προφήτης ἀμάρ Αλεξάνδρου. διαῦτα μὲν ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδοτι διηλέχθη. ἐπὶ τέλει δ', χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγξατο, ἀδὲς αὐτὸν Λεπίδῳ ἐπαῖρον ὄντα·

Μὴ πάθῃ Λεπίδῳ, ἐπεὶ οἱ ἀνεψιὸς οἶτον ὀπάδει.

Πάνυ γὰρ ἐσπάδιν τὸν Ἐπίκουρον, ὡς προεῖπον, ὥς τινα σοφὸν ἀντίτεχνον, καὶ ἀντίδικον φρονήσεως τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. ἵνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων μάλα τολμήσαντα καὶ διαλεχθῆναι αὐτῷ, ἐπὶ πολλῶν πανδήμων, ὡς λυσιτελοῦν μὲν ἡδονὴν οὐ μετρίαν ἀπολαύειν. ὁ δ' ἐπιὼν, ἐπαίρων μεγάλῃ τῇ φωνῇ· οὐ μήτοι γε, ὦ Αλέξανδρε, τὸ δόκα Παφλαγόνα προσαγαγεῖν οἰκέτας αὐτῷ ὡς ἐγὼ μήπω τῆς Γαλατίας, τὸν ἐπὶ θανάτῳ ἀνήκεσαν, ὡς ἀπαγξόντας τὸν ἑῳὸν αὐτῷ ἐν Αλεξανδρείᾳ παιδεύόμενον. ὁ δ' νεανίσκος ἦν, καὶ ἐπανιὼν ἀπὸ θηρίου ἦν, μετὰ τὸν τοῦ οἰκέτου ἀπόλεσιν, θηρίοις ὑπὸ σῦ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbū.

Mirū etenim in modum meretuebat Epicurum, sicuti superiùs dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostu-ris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimē adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occi-

dissent: atqui vixit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestijs traditi

παραδοθήτων. Ἐλίττον δέ τι ἐγγίγνεσθαι ἀναπλώσαντι τὸν νεανίσκον ἐς Αἴγυπτον, ἄχθεσθαι τῇ ἐκδύσμᾳ τοῦ Νείλου ἀναγομένῳ, ὅπως ἐκεῖνος καὶ αὐτὸς ἐς Ἰνδίαν πλεύσαι. Ἐμπαθέστερον δὲ ὁρᾶν τοὺς, οἱ δυσχεᾶς ἐκείνοι οἰκέτας αὐτοῦ, οἰκθέντος ἤδη τοῦ Νείλου πλήρη τὰ διαφθαρέντα τῶν νεκύων, ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ἡλκωμένων (νοσοῦσι γάρ τότε) ἀνηρῆσθαι, ἵνα παῖδον ἀπαγόμενον αὐτὸν ἀφανισμόν. Ἔπειτα ὁ ἰχθυομὸς, ἢ ἐκ καταδίκης, μεθ' ὧν ἐπέσχε ὁ νεανίσκος, διηγεῖσθαι πρὸς ἀκροατὰς τὰ γεγενημένα. Ὁ δὲ ταῦτα ἐλεγεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτῶν ἐπὶ τῷ ἐλέγχῳ, καὶ μὰ φίλους ἐνέδρας πρὸς ἀλλήλους, ἐκέλευε τοὺς παρόντας λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ἢ καὶ αὐτοὺς ἀναγκάζεσθαι. Ἐπεὶ δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ἐπιδημῶν τῷ Πέντῃ, πρῶτος ἀναζωσάμενος ἐρρύσατο τὸν ἄνθρωπον,

perierunt. Porrò huiusmodi quiddam acciderat. Cùm adolescentulus annè aduersò in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subductò nauigio, persuasus esse vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diuitis abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum renunciates quemadmodum è medio sublatus esset. Deinde proditum oraculum, damnati serui. sub hæc adest adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alium qui & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare capissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subdu-

xit,

πωσε, μικροῦ δεῖν καταλυσαι τὴν τέχνην, ἀνάνδρως καὶ ἀνάνδρως. τί γὰρ ἔδει μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις μεμηνόσι, καὶ παραπολαῦσαι τῆς Παφλαγόνων μωρίας; καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτὸν κακὸν τοιαῦτα. ἄλλοις τισὶ προσπαλουμένοις, καὶ τὰ τάξει τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ τοῦτο τοῦ θεσπίσαι ἐγίγνετο) καὶ ἐρομένου τοῦ κήρυκος, εἰ θεσπίζοι, ὃν δὲ ἀνὴρ ἔμφρων, εἰς κόρακας ἐκπέμψαι τὸν τοιοῦτον οὔτε ἔχει τις ἐφίκοιτο, οὔτε πυρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ' ἐπὶ γῆν πρὸ τῆς ἐλαύνεσθαι, ἀσεβῆ καὶ ἄθεον, καὶ Ἐπικούρειον, ἅπερ ἐστὶν ἡ μεγίστη κοιθωεία. ἦν γοῦν καὶ γελοιότατον ἐποίησεν ὁ Ἀλέξανδρος. ἐρῶν γὰρ τῆς Ἐπικούρου κυρίας δόξης τὸ κάλλιστον, ὡς οἶδα, τῶν βιβλίων, καὶ κεφαλαιῶδες, ἐπείχετο τῆς τἀνδρὸς σοφίας τὰ δόγματα, νομίσας εἰς γῆν ἀγορᾶν μίσθιον ἔκαστον

xit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem haec euenerunt. Cæterum aduocatis iuxta oraculorum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) præcone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verum erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Nactus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureæ disciplinæ decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἔπαυσεν ὑπὸ ξύλων συκίνων, ὃς δὴ τὸν αὐτὸν καθαφλίξας, καὶ πλὴν σποδὸν ἐς θάλασσαν ἐξ ἑβαλεν, ἔτι καὶ χρησμὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ξάμενος.

Πυρπολεῖν κέλομαι δόξας ἀλαοῦ χέρνου.

Οὐκ αἰδὼς ὁ κατάρατος, ὅσα μὲν ἀναθεὶς τὸ βιβλίον ἐκάστοτε τοῖς ἐντυγχάνουσιν ὄφελος γίγνεται, καὶ ὅσην αὐτοῖς ἀρέσκειαν, καὶ ἀταραξίαν καὶ ἡσυχίαν εὐεξίαν ἐνεργάζεται, διαμάχεται μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἀλλοκότων ματαίων, καὶ φαντασιῶν ἐπιθυμιῶν, νοσῶν δὲ καὶ ἀκάθαρτον ἐντίθησι, καὶ καθαίρον ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ἁδὸν ἁδὶ καὶ σπίνα, καὶ τοῖς τοιούτοις φλυαρίαις, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ὑφ δὴ τοῖς ἄλλοις ἕν τι, καὶ μέγιστον τέκμαιρα τῦ μιαροῦ ἀνδρὸς ἄκουσον. Ἔχω γὰρ ὁ μιαρὸν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὰ βασίλεια ἤδη πλὴν οὐ πλὴν, καὶ Ῥουτιλιανὸν ἀδόντα μοιῶτα

ac Z lignis siculnis exustũ, tanquam auctorem ipsorum exureret scilicet: ac cinerem abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis comburere cæci.

Haud perpendit sceleſtus ille, quantum adferret is liber commoditatum iis qui in eo legendo versarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatem pareret, propterea quòd è pauoribus, spectris ac prodigijs liberaret: tum spes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem sanam ac veritatem inferret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis: imò rectâ ratione, vero ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis sceleratiſsimi, unum inter omnia multò impudentiſsimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefeciſſet, inquit eulam Cæsaream, præsertim Rutiliano rem adiuuante,

atque

ρωῦντα πάροδον, διαπίμπλα
τα χρησμὸν, τῶν ἐν Γερμανίᾳ
πολέμων ἀκμάζοντος, ὅτι θεὸς
Μάρκ& κἀν τοῖς Μαρκομάν-
νοις καὶ Κουάδοις συμπλέκε-
ται, ἦξεν ἀνὴρ ὁ χρησμὸς, δύο λέ-
οντας ἐμβαλεῖν ζῶντας εἰς
τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρω-
μάτων, καὶ θυσιῶν μεγάλο-
πρεπῶν. ἄμεινον δ' αὐτὸν ἐκ
τοῦ χρησμοῦ.

Βυθίνας Ἴστροιο, δίκτυα
νιφομοῖο,
Ἐμβολίμην κέλομαι δοιὰς
Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφίτας, καὶ ὄ-
ρεα φῦλα λιθικὰς ἀνὰ,
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας δύο
θείας, ἀστίκα δ' ἔσαι
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος,
ἅμ' ἀρωγὴ γραπτανῇ.

Γενομένων δ' αὐτῶν, ὡς προ
σετάξεν, τὸς μὲν λέοντας, ἵνα
ξαμένους ἐς τὴν πολεμίαν
ἄρ, οἱ βάρβαροι ξύλοις κα-
ταργάσαντο, ὡς τινας κύ-
νας, ἢ λύκους ξυνικοὺς, οὐτὶ
κα δ' τὸ μέγιστον πρᾶγμα ἔδοξ
ἀμυ-

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conferente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones vinos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed præstat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles eo dico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: moxq; futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille præscripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quos spiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages

est

ἀμίστροις ἐγίνετο, δυσμενείων
ὡς σχεδὸν ἀθρόων ἀφομοι-
νων. ἅτα ἀκολούθησι τὰ περὶ
Ακυληίαν γιγνόμενα, ἢ ὀ πα-
ρὰ μικρὸν τῆς πόλεως ἐκείνης
ἅλωσις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀρθὲν
βικὸς πῶ Δελφικῶ ἐκείνων
ἀφλογίαν, καὶ τὸν τῆ Κροίσω
χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγε, νί-
κων μὲν γὰρ προειπᾶν ἔ θεὸν,
μὴ μὲν τοι ἀκλῶσαι, Ρω-
μαίων, ἢ τῶν πολεμίων· κδη
δὲ πομπῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ
ἔ πόλεως ἐντῶν θλιβομένης,
ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ
χρηστήριον ἀφικνεμένων,
καὶ τὰ ἐπιτάδεια διαρκῆ μὴ ἐχέ-
σης, ἐπινοᾶ τὸς ὑπηρετὰς κα-
λεμένης χρησμός. καμβάνων
γὰ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς
ἔφασκεν αὐτοῖς, καὶ ὡς ὄναρ
παρὰ τοῦ θεῦ ἀκέων ἀπεκεί-
νετο, ἅ μὲν τοι σαφᾶς τὸς πολ
λὸς, ἀλλὰ μὴ ἀμφιβόλως, μὴ τε-
ταραγμένως, μὴ μάλιστα, ἃ πο-
τὲ θράσαιτο πειρητόπρον τὸ
βιβλίον καθορᾳσμένον.

est consequuta, viginti fere
mè millibus, simul extinctis.
His consimilia sunt ea quæ
in Aquileia contigerunt,
quum parum abfuerat quin
vrbs ea caperetur. At
ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem,
Crœsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit,
dicens Deum quidem præ-
dixisse victoriam, haud tamen explicuisse vtrum Romanorum esset futura, an
hostium. Tandem quum
plurimi iam eam in vrbem
confluerent, premeretúrque
Abonotichitarum ciuitas
multitudine eorum qui ad
oraculum veniebant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant
necessaria, conuenisse vi-
raculorum genus quoddam
id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt aiebat
ipse, deinde tanquam in som
nio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed
ambiguè plerunque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos

Ad

ὁ γὰρ παραχινδυνεύων, τὸ ἀπολωλὸς ἄπως ἀπογράφει, χρυσοῦς πρίσπορ καὶ τὸ τοιοῦτον εἰδόμενον. καὶ ἴσως τινὸς ἐξηγητοὶ ἐπὶ τούτῳ καθίσταντο, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐπράττοντο, παρὰ τῶν τοιούτων χρυσοῦς ἀπολαμβάνοντες ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ δηλώσει αὐτῶν, καὶ τοῦτο αὐτῶν τὸ ἔργον ἐμισθοῦτο λῶ. ἐτίλεν γὰρ οἱ ἐξηγηταὶ ὧν Ἀλιξάνδρῳ, πάντων Ἀττικῶν ἐπάτητος, ἰδιώτης δὲ, μήτε ῥομαίων τινὸς, μήτε πολυμαθούς, ὢν δὲ οὐδ' ὅλως ὄντος, ἐχρημάτιζε πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀκούοντων, οἷον καὶ τοῦδε·

Δίξιμα ὅστις οἶδ' ἄλοχον, μάλα παγχυλικῶς,

Καπνίσσαν ἐπὶ λιχίῳ σανάχῃ, καὶ δῶμα,

Δῆθ' ὑπολοχῆς, ὧν δὴ σύγε πάντα πίποιθας.

Οὗτος γὰρ ἐκεῖνον, ὅσ' ἔνδις οἶδ' ἀφάκοιτιν,

Ἀντίδοσιν ταύτῃ ὕβρεως ἰδίας ἀποτίνων.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. ß Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab iis qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq; : atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Non nunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis : imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam : tamen oracula edebat, vt ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat :

Hunc age quære, tuâ qui, tectus in ædibus, ac te
Clam prorſum, vxorem vultúq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, ſeruon

Αὐτὸς ἐξ ἀγορᾶς πρῶτος, *Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia de*

ἧς ἐπὶ μόνῳ ἐπέπεισθας. *mum. Eius enim florem libâſti. hoc dedecus ille*

Nunc

Ἀπ' ἐκείνου δὲ φάρμακ' ἀπ' αὐτῆς λυγρὰ τίτυκτο,
Ὡς μήτ' ἠοιαίοις, μήτ' ἀμφορέαις, ἀ ποιῆσιν,
Εὑρήσεις δικάτῳ, ἐπὶ σῇ πίλῃ, ἀγχόθι τοίχου.
Πρὸς λιφαλῆς, ἢ σὺ θυρὰ πανα σωίοισι Καλυψώ.

Nunc tibi compensatum cum coniuge dormit herili.

Quin ijdem tibi iam dem lethale venenum
(Vt neque quæ facta possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tecta furtimq; parârunt.

Inueniesq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò

Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Τίς ἂν δὲ Δημόκειτον διῆλθε ῥάχθον, ἀκέσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκειβῶς; ἅτα μετ' ὀλίγον καπνισθεὶς ἂν, σωὲς πλὼ ἐκείνοιαν αὖτ; ἀπὰ καὶ βαρβάροις ποτ' ἀκις ἔχησεν, ἅτις τῇ πατρίῳ ἔροιτο φωνῇ, Συριστὶ ἢ Κελτιστὶ, ῥᾳδίως ἐξανείσαιμεν ἂν ἱπιδημοῦντας ὁμοεθνεῖς τοῖς διδασκόσι. δῆτα τοῦτο καὶ πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ἕως τι δόσιος τ βιβλίων, καὶ τ χρησμῳδίας, ὡς ἐν τοσούτῳ καὶ τὰ σχολῇ νόοιντό τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐνείσκοιντο οἱ ἐρμηνεῦσαι διδάσκοντες ἕκαστα, οἷος καὶ ὁ ὦν Σκύθης δοθὰς

Inuenies q; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub ceruicali condita. porrò

Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & locà palàm audisset designari? Verùm illicò despuisset, simulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur. Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua scisciteretur, puta Syriacè aut Gallicè, quotiet difficile erat inuenire conterraneos eorum qui rogationem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per ocium posset & soluere tutò libellos, & nancisci qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ eiusdam

χρησμὸς λῶ·

Μόρφι ἐβάργολις ἂς σκιλὼ
χ᾽ὐγχικραγκλάψι φάος.

ὡς πάλιν, οὔτι παρόντι,
Ὅλως τινὶ ὄντι ἴφι, ἄνω
ἔτρου, ἀναστίφαν ὀπίσω·
χὰρ πίμψας σι, τίθυγκτο
ὸ τοῦ γάτου διοκλίους
Τμῆρον, λησῶν προσελθόν-
των, Μάνγου καὶ Κέλερος καὶ
Βουβάλου, οἳ καὶ ἤδη δίδυ-
σαν λαφθέντες. ὀλίγους δ᾽ καὶ
τοὺς ἐμοὶ λοθέντας ἀκούσομ-
χρεμίσου γάρ μου, ἃ φαλα-
κρὸς Ζεὺς Ἀλίξανδρος, καὶ
ἐπασκμιναμίνου πιείργος
καὶ προφανῶς, ὑπογράφη-
σιν χρησμὸς νυκτιρύσι,
Βαβαρδαλάχου μάλαχ᾽ Ατ-
τις ἄλλος λῶ. καὶ πάλιν ἐ-
μοῦ χρομίνου, ἐν δύο βιβλί-
οις διαφόροις, πλὴ αὐτλὼ ἐ-
ρώτησιν, πόθεν λῶ Ομη-
ρος ὁ ποιητὴς, ἐπ᾽ ἄλλου καὶ
ἄλλου ὀνόματος, ὡς ἑτέρῳ
μὲν ἑτέρως, ἐξαπατη-
θὲς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ γνησίου.
ἐρωτηθὲς γὰρ, ἔφ᾽ ὅ, τι ἦκε,
διαπάσαν, ἔφη, ἀλήσων πρὸς
ὁδωλῶν

iusdam redditum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicranc, relinquet lucem.

Aliàs rursum quū nec adesset item quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito vnde venisti. siquidem is qui te misit, hodie periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisciato an calnus esset Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, respon sum nocturnū subscribitur: Sabar Dalachi Malach Attis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, puta cuiatis esset vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus

laterum

ὀδωλῶ πλωρεῖ·

Κυ]μίδι σι χρῆσθαι κέλευσμα, θρασίλω τινὶ κι Λη]δι.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἠκκόδ, ὡς ἐρομένῳ εἰ πέμψαν]τ', ἄτι μοι πλεῦσαι ἐπ' Ιταλίαν, ἄτι πεζοπορῆσαι λῷον, ἀπεκείνατο ὀδὸν πρὸς τὸν Ομηρον·

Μὴ σύγε πλωίμενα, φίλε δ' καθ' οἶμον ὁδεύει.

Πολλὰ γὰρ ζειαῖτα καὶ οὐτιδανὸς ἐπιμηχανησάμην ὠνῶ, οἷον καὶ ἐκεῖνο μίαν ἐρώτησιν ἐπερωτήσας, ἐπιγραψάμενος βιβλίῳ, καλὰ τὸ ἔθος, τοῦ δεῖνος χρησμοὶ ὀκτώ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκτὼ δραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἔτι πρὸς τούτοις πέμψας, ὁ δὲ πεισθεὶς τῇ ἀξιώσει τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρός μίαν ἐρώτησιν (ἦν δ' ἄντα, πότε ἁλώσεται μαγγανεύων Αλέξανδρος) ὀκτώ μοι χρησμὸς ἔπεμψεν, ὅτι γῆς φασιν, οὔτε οὐρανὸ ἁπομένους, ἀλλ' ἐνόντες,

laterum dolorem:

Cytmide te iubeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi sciscitanti ei dictum esset, vtrum magis satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpe viam pedibus, sed ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & hic ludus, vnica rogatione proposita libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen alio quod emëtitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, addiungens. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo missi oracula, sed quæ neque cælum (quod aiunt) neque terram attingerent, verum absurda & in

νούτος δὲ καὶ ἀνοσιούτους ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἀκριβῶς ἔμαθον, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπέτρεπον τὸν γάμου, καὶ τὸ πάνυ προσκάθασθαι τῆς τοῦ χρηστηρίου ἐλπίσιν, ἐμίσει, ὡς τὸ ἐμὸν, καὶ ἔχθιστον ἡγεῖτο, καὶ πολὺ πρὸ ἐμοῦ ἐρωμένῳ τῷ Ρουτιλιανῷ ἦν, Νυκτιφοίτοις ὀάροις χαίρει, κοίτας τε ἀνοσιουργοὺς. καὶ ὅλως, ἔχθιστος καὶ ἀκόντως ἦν ἐγώ. λαβὼν δὲ ἐστιβόυλα μὲ ἐς τὸν πόλεμον ᾤκιζε, καὶ ἔμαθον, ὡς ἐπαινῶν ἄλλο ὁ Λεκιανὸς (ἐπελήλυθει δὲ τὸ στρατιώτας δύο, λογχοφόρον καὶ κοντοφόρον, παρὰ τῶ ἡγεμόνου τῆς Καππαδοκίας, φίλον τότε ὄντα καθ' ἡμᾶς, ὥς με παρεπέμψαντο μέχρι πρὸς τὸν θάλασσαν) αὐτίκα μεταστησάμενος ἀξιοῖ πάντων, καὶ μετὰ πομπῆς φιλοφρονούμενος. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πομπὸν περὶ αὐτὸν, συνεπομένων δὲ καὶ τὸς στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι τὴν σαι

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum persensisset, prætereà quòd Rutilianum à matrimonio conatus essem auertere, suasissemq́ ne prorsus in diuinatione spes reponeret suas, oderat me videlicet, ita vti par erat, sibiq́ acerrimũ hostem iudicabat. Quodam itaq́ tempore percontanti de me Rutiliano ita respondit:

Noctiuagis gaudet scortis, spurcoq́ cubili.

In summa, iure optimo me inuisissimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisse sensisset, meq́ Lucianum esse illum cognouisset: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatũ, quos quidem à Cappadociæ præside mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vsque deducerent) accersit illicò, sanè quàm comiter, multaq́ cum humanitate.

Ego quum aduenissem, cõplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαι τὴν λῆξιν, ὥσπερ ἔωθεν τοῖς νομοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ἀς φιλήσων, δήγματι χρησῶ πάνυ μικρῷ λάβρῳ, χαλιῶ ἀνεῶν ὑποίσα τὴν χάρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄχαρι μὲν καὶ πάσαν ὑπαρῶνα, ὡς ἱρόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτήσαντες, ὅτι Ἀλέξανδρον αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως καρτήσας, κατέπαυέ τι αὐτοὺς, καὶ ὑπισχνεῖτο θαρσαλεόν με ῥᾳδίως ἀποφανεῖν, καὶ λήξαν τὴν Γλύκωνος ἀγριότητα, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ χαλεπαίνοντας, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μετασησάμενος ἅπαντας, ἰδικαιολογᾶτο πρός με, λέγων πάνυ μὲν ἀδύναι καὶ τὰ ἀπ' ἐμοῦ Ρουτιλιανῷ συμβουλευόμενα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά με ἀρᾷ φασιν, ἀνάμενος ἀπ' ἐμοῦ ἐπὶ μέγα προαχθῆναι πάρ αὐτῶν κἀγὼ ἄσμενος ἤδη ἰδὼν χόμενα τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν εἰ κινδυνώδης καὶ θανάσιμος,

porrigit osculandam, quemadmodum vulgò facere consueuerat. ego admotus perinde atq; osculaturus, acri morsu corripio, ita vt parũ abfuerit quò minus illi manũ mancam redderem. Itaque quũ præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem propheram compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitusq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumquè quantum posset Glycon, quũ nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentq; sibi redderet amicos. Mox q; ablegatis omnibus mecum exposulauit, negans se eam esse quæ suasissem Rutiliano: ecquid me læsisset vtilia in sese facerẽ, quũ possem illius opera apud illũ magnat

ad res promoueri? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmodi tatemq; libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in periclo com

θέσθαι, καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγενημένος· καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἐδόκει, οὕτω μιᾷ ῥᾳδίᾳ γενομένης μεταβολῆς. ἅτε δή μου ἐπὶ πλεῖν προαιρουμένου, ξένια καὶ ὥρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὲ σὺν τῷ Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιδημῶν, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς εἰς Ἀμασυν προεκπεμφθέντας) ἐπισχεθεῖσα καὶ πλοῖον αὐτὸς παρέξειν, καὶ ἐρέτας τοὺς ἀπάξοντας· κἀγὼ μὲν ἤμελλόν τι εἴπειν, καὶ ἁπλοῦν ἐμαυτῷ καὶ ἀληθῆ. ἐπὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τὴν ἀντιπνοιὰν γενομένην, οὐκ ἀγαθὰ ἔλεγον περὶ τῶν πλόων τὰς ἐλπίδας. ὧν δὲ αὐτοῖς ἐπεκαλοῦμεν ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀναμένους εἶναι ἡμᾶς ἐς τὸ θάλασσαν. ὅπερ ἀγνοήσαντες, ῥᾳδίως αὐτοὶ ἐπεπολέμησε τὰ πρὸς ἡμᾶς· ἀπὸ δακρύων ἐκείνους ἔπεσε καὶ τοὺς συναύτας, μηδὲν

lo constituunt. paulóque post prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, missis xenijs ac muneribus permultis (eram autem fortè solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) pollicetur & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simpliciter atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, videremque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimè de euentu spes meæ ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod mecum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit

μηδὲν δεινὸν ἡμᾶς ἐργάσα-
σθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἐφη, ἔτη ἐξή-
κοντα, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπίληπτον
βίον καὶ ὅσιον προβεβιωκώς,
οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ τ
ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκ-
να ἔχων, μιᾶναι φόνῳ τὰς χά-
ρας, δεῦρο ἐφ' ὅπῃ ἡμᾶς ἀ-
ναπλεύσῃ, ἢ τὰ παὶ τ Ἀλεξάν-
δρου προσταχθέντα, καταθύ-
σειν δὲ ἡμᾶς ἐν ἀγιαλοῖς,
ὧν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμ-
νηται, ὀπίσω ἀπέπεμψεν. ἔνθα
ἐγὼ παραπλέοντας εὑρὼν Βο
σπορανούς τινας πρίσβεις, παρ'
Εὐπάτορος τοῦ Βασιλέως, ἐς
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ
κομιδῇ τ ἐπετείου συντάξεως,
καὶ διηγησάμενος αὐτοῖς τ πε
ισάντα ἡμᾶς κίνδυνον, καὶ
λιπεῖν αὐτὸν τυχὸν, ἀνα-
ληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώ-
ζομαι ἐς τὴν Ἀμασειαν, πα-
ρὰ δοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθα-
νεῖν. τοιγοῦν ἐνθένδε καὶ αὐτὸς ἐ-
πικορουσόμην αὐτῷ, καὶ πάν-
τα κάλων ἐκίνουν· ἀμυνά-

ne quid in nos grauius patrarent. Ac mihi quidem ita loquutus est: Annos natus, vti vides, sexaginta, quum antehac piè atque inculpatè vixerim, haudquaquam velim in hac tam grandi ætate, præsertim quum vxorem & liberos habeam, homicidio manus impiare: inquiens videlicet, cuius rei gratia nos suscepissent, quæque sibi mandasset Alexander. Expositis aūt nobis in Aegialos, quorum etiam egregius meminit Homerus, retrò legit cursum. ibi fortè nactus prætermigantes legatos quosdam Bosporanos, Eupatoris regis nomine in Bithyniam proficiscentes, deportandi vectigalis gratia, quod in singulos pendebatur annos: cùm exposuissem illis, quod me periculum circumuallaret, atque illi se mihi cōmodos facilesq; præberent, receptus in nauigium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum ab fuerat vt perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam lapidem,

quo

ὃν βουλόμενος, πρὸ τῆς ἐπιβουλῆς ἤδη μισῶν αὐτὸν, καὶ ἔχθιστον ἡγούμενος, διὰ τὴν τοῦ τρόπου μιαρίαν. πρὸς τὴν κατηγορίαν ὥρμημένοι, πολλοὺς συναγωνιστὰς εἶχον, καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου. ἀφ' ὅτε τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐνῴκει, μονονουχὶ ἱκετεύων, καὶ ἀνιβολῶν παύσασθαι· διὰ γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλιανὸν ἔνωσιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ ἐ φανερῶς λάβη ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπλων τῆς ὀργῆς, καὶ ἀνεπαύομεν, οὐκ ἐνθύμιόν τι θρασυνόμενος, εἰ οὕτω δικαιοῦ δεδεγμένου. ἐκεῖνο δὲ πῶς οὐ μέγα ἐν τοῖς ἔπεσι τὸ τέλεσμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ ἀτῖσαι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα καινὸν ἐγκεχαραγμένον, ᾧ

quo hominem vlciscerer, quem iam tum ante mihi structas insidias oderam, proq; summo ducebam hoste, propter morum impietatem. Itaque ad accusationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque qui erant ex Timocratis Heracleotæ schola philosophi. Verùm qui tum Bithyniæ Ponto; præsidebat, nos cohibuit, penè supplicans & obsecrans vti desisteremus. Etenim ob necessitudinem quæ sibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam posse supplicio afficere, nec se manifesto in crimine deprehendisset. Atque ita quidem ab iracundia destiti, néque repressi, non in tempore rem aggressurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? ámnon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano postulare vt Abonitichus, commutato vocabulo, Ionopolis appellaretur? vtq; nomisma nouum signaret,

τῆ μὲν τοῦ Πλάτωνος, καὶ τὰ θάτερα δὲ Αλεξάνδρου, καὶ μιξά τι ἔνθεος Ασκληπιοῦ, καὶ πλὴν ὅπλων καὶ τοῦ πατρομάτορος καὶ Περσέως ἔχοντος· καὶ προσέτι ἀνθρ χρυσοῦ πηρίδιον, ὅπου ἐνεκαλύπτετο τὰ καλὰ ἔτη πεπλήκοντα καὶ ἑκατὸν, ὅπου κραυνῷ βληθέντα ἔφθιτο, οἰκτίσαι τινὰ δὲ καὶ ἐδόκει ἐπὶ τῷ γενναίῳ ἀνθρώπῳ, ὡς Ποδαλειρίου ἦν, ὃς ἀποσπάσας τὸν πόδα, μέχρι τοῦ βουβῶνος, καὶ σπασάμενος ξίφος ὅπερ καὶ ἐφορᾶτο φαλακρὸς ὤν, παρέχων ἑαυτὸν ἰατροῖς ἀποτέμνειν τὸν τοῦ πλήγεντος, ἀλλὰ πλὴν ὀδύνην, οὐκ ἂν ποιῆσαι ἐνδεᾶ ἀνάγκης, μὴ οὐκ ἀφανίσαι ἀφειμένος. ἐπὶ τούτῳ καὶ τῆς Αλεξάνδρου τραγῳδίας, καὶ ἅπαντα τὰ παντὸς θάμβους καὶ μεγαλοφροσύνης ἐχούσης, ὡς ἀκάλεπτον προνοίας τινὸς τὸ ἔπειτα, ἃ καὶ ἐμοὶ δοκεῖ τύχῃ συμπεσεῖν. ὅλως δὲ ἡ τὸν ἐπιτάφιον ἀνυσῦ ἄξιον ἐγένετο

altera quidem parte Platonis obtinens imaginem, altera verò Alexandri, qui insignia sui Aesculapij, ac falcem illam Persei, vnde maternum ducebat genus, teneret? Porrò cùm esset de se vaticinatus, oraculo prædicto fatis decretum esse, vt annos viueret centũ & quinquaginta, dehinc fulmine ictum, interitu maximè miserando periturum: nondum septuaginta natus annos interijt, videlicet (vti commemorabat Podalirij filio) pede ad inguen vsque putrefacto, & vermibus fœtente. Quo tempore simul & illud deprehensum est, quòd caluus esset, quum medicis caput humectandum præberet ad mitigandum cruciatum: id quod haudquaquam facere potuissent, nisi detracto galericulo. Hunc habuit exitum Alexandri tragœdia, atque hæc fuit totius fabulæ catastrophe: vt res videri possit prouidentia quadam esse gesta, quum casus nimirum ad hunc modum euenerit. Restabat illud, vt & epitaphium vita acta dignum ei conflaretur

ἐχρῆτο τῷ βίῳ, καὶ ἀγῶνα τινὰ συνήρασθαι ὑπὲρ τοῦ χρηστηρίου, τῶν συνεμβόλων καὶ γοήτων, ὅσοι κορυφαῖοι ἦσαν. ἀνηλθάμεν τοίνυν εἰς Δικαιαρχίαν πρὸς Ῥουτιλιανόν, τίνα χρὴ προκεκλῖσθαι αὐτῷ, καὶ ὑφ' ὁτέρου ἔχεσθαι τὸ μαντεῖον, καὶ στεφανοῦσθαι τῷ ἱεροφαντικῷ καὶ προφητικῷ στεμμάτι. ἦν δὲ ἐν ἀδύτοις καὶ Παὼν ὁ Ἰαπετὸς πάλαι Ἰαχεῖν, κολούτης ὤν, ἅτε ἰατρὸς πρέσβυς, αὖτε πολιὸς ἀνὴρ ταῦτα ποιῶν. ἀλλ' ὁ ἀγωνοθέτης Ῥουτιλιανὸς ἀστεφάνωτους ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἀδύτου, ἀνὴρ πάλαι προφητεύων φυλάττων, μήτε πάλαι ἐντυθῆναι ἀστεφανώτῳ. ταῦτα, ὦ φίλτατε, ὀλίγα ἐκ πολλῶν δείγματα· ἵνα γράψω ἐξίσου, καὶ σοὶ μὲν χαρίσωμαι, ἀνδρὶ ἑταίρῳ καὶ φίλῳ· καὶ ὅμοιόν σε πάντων μάλιστα θαυμάσας ἔχω, ἢ τε σοφίᾳ, καὶ ᾧ πρὸς ἀλήθειαν ἔρωτι, καὶ τρόπου πρᾳότητι, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ

constituerentur: neque non certamina quædam agerentur ab ijs qui in vaticinum coniurauerant, videlicet impostoribus insignibus ac præcipuis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronunciaret, quem ex ipsis oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali prophetica que corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Pætus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quò degustamentum hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vti tibi gratificarer, homini familiari atq; amico, quemq; ego vnum omnium maximè suspicio, idq; plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob amorem veri, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαλεώτης βίος, καὶ δυσιάτητος πρὸς τὰς συνουσίας. τὸ δὲ λοιπὸν ὅπερ καὶ σοὶ ἥδιον, Ἐπικούρῳ τε ἱμερῶν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θειοτέρᾳ τινὶ φύσει, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωκότι, καὶ παραδιδωκότι, καὶ ἐλευθεριωτέρῳ τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γνώμενος. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἕξειν δόξει· τὰ δὲ γραφέντα δυσχερανθήσεται, τὰ δὲ ἐν τοῖς τῶν φρονίμων γνώμαις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem & postremò comitatem atque humanitatem erga hos quibus cum viuis : tum verò (quod quidem tibi fuerit etiam iucundius) vt Epicurum vtiscerer, virum verè sacrum, ingenioq́ue diuino, quiq́ solus quæ verè sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quiq́ solus extiterit qui liberos vxedare solitus sit vos qui secum haberent consuetudinem.

Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil vtilitatis afferre videatur, dum quædam redargunt, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasq́; quorundam imposturas, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, aliisq́; id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Portò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuũt, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hìc copiosissimè reperias licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria prouerbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, quæ etiam vsus est in Fugitiuis, vbi historiã Augeæ adscripsimus, ad*

ad quam alludit. *b* Nos verò multum.] *Collatio vtrinsque argumenti.* *c* Latronem memoriæ prodemus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium.* *d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem pasulatim ascendit.* *e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλαι πονηρῶν τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. *Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transierit appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & scelestum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster retulit in adagio: Ne in lampyrum incidas.* *f* Sostrato.] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis.* *g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem.* *h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio.* *i* Ita quum esset.] *Quæ adolescès gesserit.* *k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versatus fuerit.* *l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerũ, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in Medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant.* *m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lõnius scripsit. Hunc Hercules Christo æquiparauit: contra quem Eusebius Cæsarienſis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apollonianæ vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur. quia non ideò historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philan-*

der Caſtilionius in ſuo in Vitruvium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano noſtro adſcribere videtur. n Verùm vbi iam.] *Quæ ſub virilem ætatem peregerit.* o Amoribus eſſet idonea.] *Cauſa & occaſio rei gerendæ.* p Pella.] *Macedoniæ ciuitas eſt, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque aſtate frigoris cauſa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro ſomno conſopito Draconem, quem Olympias mater alebat, viſum eſſe oſtendere radiculam, quâ ſanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulnerato in Oritis Ptolemæo ſagitta venenata, quondam Alexandro ſecundùm quietem viſum eſſe, qui radicem, quâ Ptolomæus ſanaretur oſtenderet: Draconis nihil meminit.*

q Ibi quum conſpicerent:] *Conſilium ex effectu ſpei ac metus.* r Olympiade.] *De Olympiade Magni Alexandri matre, latè ſatis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri.* s Hinc iam bellum oritur.] *Eraſmus: Hinc belli initium dicit eſſe adagium, quod ad varios vſus poteſt accommodari, ſiue cùm ad incipiendum negotium accingi ſignificabimus, ſiue cùm aliundè natam ſimultatem innuemus, ac tumultum rerum exortum.* t Hæc duo potiſſimùm.] *Metus & ſpes, vt eleganter & verè ſcribit hic Lucianus, diuinationem & auguria repererunt. Qui impensè cupiunt, ſuis votis vndecunque blandiuntur, & quiduis in omnem euentum trahunt. Rurſum qui miſerè metuunt, quamis ex re ſolatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt nos afficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, ſiue Contemplantibus, & in Demonacte.* u Delum.] *Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græcis, ſed etiam exteris gentibus erat.* x Hinc iam ſpectare.] *Conſultatio de loco.*

y Cribro vaticinans.] *Id eſt, ſtultè de rebus occultis diuinans. Paræmia ſumpta à diuinationis genere, quod ſuſpenſo circumactoque cribro peragebatur.* z Eæ tabellæ.] *Principium impoſturæ.* A Hic rumor in omnem.] *Rumor eſt ſermo quidam in populo ſine certo autore, de re aliqua recenti ſiue bona, ſiue mala.* B Cocconas.] *Cocconæ mors: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœpius.* C Quamobrem numerum.] *Idque propter* A. A.

Ω. Ω. cum quibus literis vnus compositum Alexandrum conflauisse. Significat autem A 1. Λ 30. E 5. Ζ 60. *qui numeri addunt* 96. *conflituunt, numerum in quatuor & viginti quatuor diuisibilem.* D Pellæus ille draco.] *Instrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ sita est ad Pelij montis radicem, Æsculapius dicitur educasse. Et quanquam plures Draconum genera essa dicantur: vnum tamen est, referente Pausania, quod sola fert Epidaurus, mansuetum, & colore sufflauum: à Plinio Anguis vocatur, veneno carens, nisi per mensem Lunâ infligatus.* E Ergo posteaquã.] *Proœmium actionis, quo sibi viam ad cætera strauit.* F Iam verò mihi cognita.] *Fidem facit narrationi, ex circumstantijs loci & hominum.* G Adamantina.] *Quicquid inuictum, atq; inexpugnabile, id adamantinum vocamus. Est adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere posse, cuius vires sunt inuictæ. In Polo:* ἡ κεμὲ τοῦς θεοῖσιν ἐπὶ ἀν ἀδαμαντίνα σῶν. *Id est,* Et fortè me aspiciet, quoniam non adamantina est. H Astvbi.] *Principium actionis & consilij ab exemplo captum.* I Amphiarei.] *Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquam reuersurum, hac de causa sæpè renuit: sed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus est eò proficisci, vbi occubuit. Sed vxor misera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmnestra.* K Eam ceræ partem.] *Qua arte obsignatas literas resoluerit.* L Reddebat oraculã.] *Modus respondendi.* M Cæterùm ea.] *Quibus sacijs & auxilijs vsus.* N Iámque paulatim.] *Qua arte aduersarios & Philosophos retuderit.* O Deinde non magno.] *Autophona responsa, quæ & quomodo data.* P Parthis Armenijsque.] *Exempla responsorum.* Q Ethactenus quidem.] *Transitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris externis acta.* R Nam præter.] *Sacra & ritus peculiares ab eodem institutos, & quæ circa eadem flagitiosè commissa.* S Qui Deo dicarentur.] *Consecratio puerorum.* T Admoto ore sese complecteretur.] *Donatus in Eunuchum tria osculandi genera discernit: Oscula officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum.*

hum. quæ his exemplis confirmari possunt. Cicero ad Atticum: Atque vtinam ad complexum meæ Tulliæ, & osculum Atticæ venire possem. In Somnio Scipionis: Ille me amplexus & osculo latus fiere prohibebat. In Oratione pro Murena: Scientiam iuris tanquam filiolam osculari. Basia & basiationes vsurpat aliter Catullus, quàm Donatus adnotârit: Quæris quot mihi basiationes tuæ Lesbia sint satis? *alibi:* Basia multa basiarem. *alibi:* Da mihi basia mille. *Homerus:* Κῦσε δὲ χερσὶν ἑλών, κ) ἔμφατο φάσθαι ἑκαστί. *Catullus:* Iucundum os oculosque suauiabor. *Græcis autem φίλημα tantùm, & κύσσον pro osculare, κύσε osculatus est.* ν Lubet etiam.] *Exemplum dialogi Sacerdotis cuiusdam & Glyconis.* Χ Siquidem adiens ille.] *Aliud periculosum Epicuræi cuiusdam.* γ Atque Epicureo.] *Epicurus summum bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Aristippus, sed animi, hoc est, in absentia omnium dolorum. Traditur fuisse vitæ continentissimæ, nomen tamen voluptatis illud, in quo summum bonũ ponebat, effecit, vt ab eo homines voluptuarij, Epicurei dicantur. Sed necesse erat, inquit Lucianus, eũ subinde vertere solum, tanquam impium, nullam vim cœlestem ummẽve diuinum existimantem.* Ζ Lignis ficulnis.] *Ex ligno ficulno fumum existere acerrimum, ac molestissimum, Plutarchus in Symposiacis perhibet. Signa igitur ratio est, Alexandrum Pseudomantem impulit, vt Epicurei κυρίας δόξας, ficulnis cremaret lignis: ea (vt opinor) fuit, non vt eum nullius precij philosophum indicaret.* Κύριαι porrò δόξαι propositiones dicuntur, & axiomata rata & firma, cuiusmodi erant Epicuri.

α Accipe iam facinus.] *Alia responsorum exempla, quorum euentus omninò diuersi fuêre.* β Erant autem.] *Interpretes oraculorum.* γ Insuper.] *Exempla barbaris redditorum.* δ Cæterùm pauca.] *Exempla eorũ, quæ ipsi Lucian responsa ac facta.* ε Ego quum.] *Congressus Alexandri & Luciani.* ζ Aegialos.] *Aegialeus Phoronei, seu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cùm in Aegyptum trajiceret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.*

TOΞA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. Μνησίππου καὶ Τοξάρεως.

TOXARIS, SIue Amicitia.

Eraſmo Roterodámo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluiſſe, dum Toxarim & Mneſippum introducit, alterum Scytharum, alterum Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria ſua contendentem, connumeratis aliquot ſuæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter ſe amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occaſio contentionis à ſolenni ſacrificio & cultu Pyladis & Oreſtis, quibus illos Scythæ venerantur, ſumpta eſt, altero videlicet mirante, & cauſam ſciſcitante, ob quam homines externos, & etiam hoſtes ſuos, diuinis honoribus Scythæ proſequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores conſecuti eſſent. Neque enim quicquam ſanctius aut religioſius à Scythis obſeruari & cuſtodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare ſeſe, quàm vllis aliis operibus actebus. Interim tamen & illa memorabilia ſunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit in Melpomene, & de conſuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Interlo-

Interlocutores: Mnesippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φὴς, ὦ Τόξαρι, θύειν Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑπὲρ μέν σοι Σκύθαι, καὶ θεοὺς αὐτοὺς νομίζειν αὐτούς; Τόξ. θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, ἀλλ' οὐ νομίζομεν εἶναι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς. Μνήσ. θύομεν δὲ ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀφανέσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί ὠφελοῦνται παρ' αὐτῶν; οὐδὲν γὰρ ἐν ὑμῖν θύεται αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν. Τόξ. ὁ χάριν μὲν ἴσως, ἃ καὶ οἱ νεκροὶ ὑμῖν ἀμείβεσθαι ἔφη, οὐ μέντοι ἀλλὰ, καὶ πρὸς ζῶντας ἄμεινον οἰόμεθα πράξειν, μεμνημένοι τῶν ἀεί σων· καὶ τιμῶμεν ἀφανόντας· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ὑμῖν πονηρὸς

QVid ais, *Toxaris*? *Sacrificatis*? a Oresti ac Pyladi b *vos Scythæ, deosque esse illos creditis*? TOX. *Sacrificamus, Mnesippe, sacrificamus inquam: haud tamen deos esse arbitrati, sed viros bonos.* MNES. *An verò mos apud vos, etiam bonis viris, posteaquam vita defuncti sunt, perinde vt dijs sacra facere?* TOX. *Non istuc modò, verùm eosdem festis diebus ac celebribus conuentibus honoramus.* MNES. *Quid capiatis aut sperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam sint mortui.* TOX. *Nihil officiat fortassis, si & eos qui mortui sunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis existimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita sunt, esse facturos, si præstantium virorum memoriam celebremus, honoremq; habeamus ijs, qui vita defuncti sunt. Siquidem hac ratione*

futurum

ποιοῦντες ὁμοίους αὐτοῖς ἐν Ἕλλησιν γίνεσθαι. Μνήσιπ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γε νουθετεῖς, Ὀρέστην δὲ καὶ Πυλάδην, τίνων μάλιστα θαυμάσαντε, ἰσοθέους ποιήσεσθε, καὶ ταῦτα, ἐπιλανθάνεσθαι ὑμῶν ὄντας, εἰ τὸ μέγιστον πολεμίους; οἵ γε ἐπὶ τὰ ὁρᾶν, ναυαγίᾳ περιπεσόντας, οἱ τότε Σκύθαι συναβόντες ἀπῆγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιμελῶς τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπιστήσαντες, τόν τε βασιλέα κατέσυρον, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἅμα τῇ καὶ τὴν Ἀρτέμιν αὐτὴν ἐκκλέψαντες, ἔχοντο ἀπονοστοῦντες, καταχλάσαντες τῷ ζεύγει τῶν Σκυθῶν νόμου. ὅστις δὴ ταῦτα τιμᾷ τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φλαύροις ποιοῖς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενος. τῇ τοίνυν ἡμέρᾳ αὐτῇ ἄνω καὶ κάτω σκοπῶν, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν ποιεῖν, εἰς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν.

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiat. MNES. Ista quidem rectè iudicantis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm suspexistis, vt illis eos æquaueritis, idq; adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio electi, ab iis qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abducti, vt Dianæ immolarentur: adonti carcerarios, neque non oppressis excubijs & regem trucidârunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese propipuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expedierit multos in Scythiâ Orestes ac Pylades appellere.

Nam

ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τέχνας ἄρ-
ἄτους δεινὰς αὐτοὶ, καὶ ἄθεοι
γνώσθη, τῶν πατρῴων θεῶν
τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ
τῆς χώρας ἀπῳκισμένων.
εἶτ' οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἀ-
πάντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐ-
τῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθεά-
σατε, καὶ ἱροσύλοις ὑμῶν ἔδο-
σι θύσητε, ὡς θεοῖς. ἃ γὰρ μὰ
ἀντὶ τούτων Ὀρέστην καὶ Πυ-
λάδην τιμᾶτε, ἀπ' ἄκρου τι
ἄκνου, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑ-
μᾶς ἀργάσανθ', ἀνθ' ὅτου πά-
λαι ἐθέσθε εἶναι δικαιοσύνην
αὐτοὺς, νῦν τὸ ἐμπαλιν θέ-
σαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶναι νε-
νομίκατε, καὶ ἱερέοις ὀλίγου
δεῖν τότε γενομένοις, ἱερεῖα
νῦν προσάγετε· γελοῖα γὰρ ἂν
ταῦτα δόξει, καὶ ἀσφαντία
ζοῖς πάνυ. Τοξ. καὶ ταῦτα
μὲν, ὦ Μνήσιππε, γνησία τῶν
ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ διατελε-
ξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, ὅτω
μίγα τόλμημα τολμῶσαι,
καὶ ζωστὸν ἐκ τῆς αὐτῶν ἀ-
πράνιας, ἐκπλῦσαι εἰς τὸν
Πόντον,

Nam mihi quidem isto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: diis qui reliqui sunt, ad eundem modum è regione vestra in exilium ablegatis: postea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui sacrilegi in vos fuerunt, ijs tanquam dijs sacrificabitis. Quòd si nequaquàm horum gratiâ Orestem ac Pyladem colitis, sed aliud quippiam Toxaris, in vos beneficij contulerunt, quâ gratiâ quum olim eos esse deos iudicaueritis, nunc è regione sacrilla facientes, deos esse decreuistis: & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula videantur ista, & cum his quæ quondam statueratis pugnantia. TOX. *Et ista quidem, Mnesippe, præclara sunt virorum illorum facinora, quæ commemorâsti: videlicet, duo cùm essent, tam ingentē ausum audere, vt tā procul à sua patria profecti, mare*

Πόντον, ἀπάρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τὰς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκαλεῖτο, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν πλησιοικοῦντα, πρὶν ἐπαλλάξαι ἅπασαι θαλάσσῃ πράγματι, πρὶν μὴ ἀγαπῆσαι, ἢ διαφθαρέντας μόνον, ἀπὸ τιμωρησαμένης τὴν βασιλέως ὕβρεως, πρὸς Ἀρτεμιν ἀναλαβόντας ἀφροσύνην. πῶς ταῦτα θαυμασὸν, μὴ θείας τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὑπόθοι ἀρετὴν ἑκάστοις; ἀτὰρ ἢ ταῦτα ὑμᾶς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐπιδόξαι ἔρωσιν αὐτοῖς χρόμενα. Μνή. λέγοις ἂν ἄλλο, τι σιωπὴν καὶ θάμβος ἄπορον ἐξαρκέσαντα. ἐπὶ ὅδον ἐν ᾧ πολὺ καὶ τῇ ἀφθονίᾳ, νοσεῖς ἄρ' οἱ θεοτίμητοι ἐπάνω ἀφελέσθαι τὸν ὑπόπτην, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας,

mare transmitterent, Græcis ad id vsq; temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidẽ traiecerũt exercitũ: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neq; appellationẽ veriti quòd inhospitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerẽt: deinde quũ iam capti essent, vsque adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm incolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem suspiciũt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dices quidnam præter ista suspiciendum patrârint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationẽ attinet, non paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnices,

καὶ αὐτῶν, ἕως ἐς τὸν Πόντον, καὶ ἐς ἄχρι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τὸ Βοσπόρου μόνον ἐπιπλέοντας, ἀλλὰ πανταχῆ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλομένους. ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀκριβῶς, καὶ πάντα ἀγχιπλόον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διερευνησάμενοι κατ' ἔτος ἕκαστον, ὀψὲ τοῦ μετοπώρου, ἐς τὴν αὐτῶν ἐπανέρχονται, ἐς κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον, ὡς νόμιζε, καὶ ταῦτα, καμπάλους καὶ ταειροπάλους, ἅτε τυχόν, τὰς πομπὰς αὐτῶν ὄντας. Τό, ἄκουε δή, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, κατ' ὄλον ἡμεῖς οἱ βάρβαροι, τὸν ναμονίστερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν λεγόμεθα, εἴγε ἐν Ἄργει γε καὶ Μυκήναις οὐδὲν ἄφορον ἐνδοξότερον ἦν τοῦ Ὀρέστου καὶ Πυλάδου· καὶ ὑμῖν δὲ καὶ νῦν ἀναθήματα αὐτοῖν ἄμφω ἐστὶν ἄμα ἀμφοτέροις, ὥσπερ ἐκεῖ τῷ, ἐν ταὐτοῖς γε δοκεῖ, καὶ θυσίαι προσάγονται, καὶ ἡ αὐτὴ τιμὴ ἅπασι. λανθάνει γε ἴσως ὑμᾶς, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀπὸ μὲν Σκύθαι, ἄγαμα δὲ καὶ ἀνέδην. ὁ γὰρ ἐξετάζομεν οὕτω οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, ἐπεὶ

ces, qui non in Pontum, neq; ad Mæotidē vsq; aut Bosporum tātùm enauigāt, verùm quaquauersus Græcum & Barbarū mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne littus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro diis habeto: idq; etiamsi compluret illorum caupones & salsamentarios esse reperiet. TOX. Audi nunc, ô vir admirande, considera q̄ quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem vllum insigne videre est Orestis ac Pyladis, apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, itaut par erat amicis: & hostiæ offeruntur, reliquusque omnis honos. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quò minus boni viri iudicentur.

neq

ἐκ φθονοῦμεν, ἃ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ ἀργάσανθ· ἐπεὶ ἂν ὄντες ἅ ἐπράξαμεν, οἰκεῖα αὐτοῖς ἂν ἡμῖν ποιήσαιτο. ὃ δὲ μάλιστα ἐκπλαγήσεσθε, τὰ ἔργα τὰ ἐκείνων ἀναιρήσει, τοῦτο ἐστίν, ὅτι ἡμῖν ἐκλέξαι φίλοι οὐδ' ἂν, εἰ σοι ἀπάντων μνησθείη, τοῖς ἄλλοις νομοθετήσαι, ὡς μὴ τοῖς φίλοις ἀπάσης ἴσης κοινωνεῖν, μὴ ἐκ βελτόνων τῶν ἀείων πραττόντα. τὴν ἄρετὴν μετ' ἀλλήλων, ἃ ὑπὲρ ἀνθρώπων ἅπαντα ἀγαθῶν ἐράσαντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἔστησαν ἐς τὸ Ὀρέστειον, καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦτο μνῆμα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις ἐπὶ τὸν αἰῶνα τὸν ἔπειτα, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα δημοσιεῦσαι. ἦν γὰρ τόνομα ἑκάστῳ αὐτῶν ἐπιγεγραμμένον τῷ παιδὶ, ἃ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσαιεν. ἀπὸ καὶ νῦν ὧδε ἐστὶ βάλλειν τὸ νῦν τὰ αὐτὰ, ὁπόσα ἐν τοῖς ἀνδριᾶσι γεγραμμένα ἐπὶ τῶν πατέρων ἑκάστοις ἀείκνυται.

neq; enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cũ amici nõ fuerint, res egregias gesserũt: quin magis admirãtes ea quæ patrârunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimus. Quod aũt potissimũ stupentes in illis viris efferimus, illud est, q̃ nobis vim sũt amici inter seſe longè optimi extitisse, atq; alijs exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽadmodũ oportet amicos omnem inter se cõmunicare fortunã: simulq; promeruisse vt à Scythis, q̃ in amicitiæ laude primas tenerẽt, coleretur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, vt ea colũna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si memmissent q̃ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomẽ citiùs obliuiscereturr, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcũq; in colũna notãt, priscorũ picturis adũbrata visunt:

πλίων. Ορέστης ἅμα ὧν φίλω, ἅτε ἐν τοῖς ἐρημικοῖς, ἀμφοτέρους ῥᾳδίως αὐτῶν τῆς νεὼς, σωσαμένους δὲ καὶ τὸν θυσίαν παρασκευασαμένους, καὶ ἀφιγμένα ἤδη κατάρχεσθαι αὐτῶν, καταυλικὸν ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ τοίχῳ, ἤδη ἐκλελυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται, καὶ φονεύοντα τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τέλος, ἄρτι πλέοντας, ἔχοντας τοῦ Ἰφιγενείαν, καὶ τὸν θεόν. οἱ Σκύθαι δ' ὅπως ἐπιλαμβάνονται τοῦ σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκπερισσυνόμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν παρασκευοι· ἅτ' ἤδη ἀνύσαντος, οἱ μὲν αὐτῶν τραυματίαι, οἱ δὲ καὶ, διὰ τέτο, ἐφεστηκότα πρὸς τὸν γλῶ. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἄν, ὁπόσον ὑπὲρ ἀπάντων εὔνοιαν ἐπιδείκνυται, ἐν τῇ πρὸς τὸς Σκύθας συμπλοκῇ. ποιοῖ γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενα καὶ τὰ ἑαυτῶν πολεμίως, ἀμυνόμενον δὲ τὸς ἐπιφερομένους θατέρῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπαντᾷν, παρεμβεβλημένον τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Oreſtes vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipſorum naue comprehenſus, & ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Euaſuerto verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus eſt, ac Thoantem occidens, multoſq; ex Scythis alios. Poſtremò ſoluentes abducta Iphigenia, ac deos. Porrò Scythæ fruſtra ſcapham adoriuntur iam nauem, hærentes gubernaculis, ac conſcendere conantes. Deinde vt fruſtra nauata, alij quidem ex eis ſaucij, alij verò eius rei metu compulſi, natatu ſemet in ſolum recipiunt: vbi vel maximè liceat perſpicere, quantam alter in alterum beneuolentiam præſtiterit in cõflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hoſtibus ſecurum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo ictus occurrere conantem: pro

καὶ σαφὲς ἦν τι κέρδος, ἀ ἀφοβότατα, φίλος ἢ φίλου, καὶ πλὴν ἐπ' ἐκείνου φερομένῳ σπεύδει προαρπάσας τὸ αὐτῷ σῶμα τοῦ. πλὴν διὰ ταῦτα τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ πλὴν ἐν τοῖς ἀνοσίοις κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλόπαρον, καὶ τὸ ἀληθὲς καὶ βέβαιον τῶν πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, ἐν ἀνθρώποις ταῦτα ἡμεῖς ἐνομίζομεν εἶν, ἀπό τινος ἀμείνονος βιότου, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐπιπολαίοις τούτοις ἀνθρώποις οὐδένα μὲν κατ' ἔρον ὁ πολὺς ἄν, τοῖς φίλοις ἀγανακτῆσαι, ἃ μὴ ἐν ἴσῃ κοινωνίαν τῶν ἀνέμων. ἃ δὲ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσαντος αὐτοῖς, ἀφεῖται, μόνοι τοῖς κινδύνοις ἀναπίπτει. καὶ γὲ οὐ καὶ τόδε ὅτως ἀδίκ, ἀκμὴ ξένῳ φιλίας μᾶλλον οἴονται δεῖν. ἐκ ἔστ' ἐφ' ὅτῳ ἄν τις ξένῳ μᾶλλον συμπαύσατο, ἢ ἐπὶ ᾧ συμπονοῦσι φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνοῦσι τῶν ἀνέμων. ὅπου ἐκμὴ ὄνειδος μᾶλλον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδόντα φιλίας γενέσθαι λοιδορ.

pro nihilo q; ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiensq; ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, deniq; constantiam alterius in alterum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandisq; rebus acerbis: quemadmodum neque probrum amicitiæ desertorem videri.

διὰ ταῦτα Ορέστου καὶ Πυλάδου τιμῶμεν, ἀξίους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἅπαντες θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, λοράκας καλεῖσθαι, τοῦτο ἂν δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὅσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες. Μνή. Ὦ Τόξαρι, ὁ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ πᾶσιν ἄλλοις ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥᾴστην ἐπᾶραι, ἀπάντων πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τίνος ἄλλως γιγνώσκουσι, δῆλον καὶ αὐτῷ δίναται ποιεῖν δοκεῖν, οὕτως Ορέστου καὶ Πυλάδου ἐκθειάσαντες, ἐπιπλάσαι δὲ μοι, ὦ γύναι, καὶ γραφεῖς ἀγαθὸς ἦν, πάνυ γοῦν ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ορεστείῳ ἀκόνας, καὶ τῶν μάχων τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμφοῖν πραύματα. πολὺ δὲ ἂν ἐθέλω ἔτω ποτὲ πιεσπέδασον ἐν φιλίαν ἐν Σκύθαις

Has ob res Oresten ac Pyladen veneramur, quòd præstantes extiterint in Scytharũ virtutibus atq; in amicitia præcellentes: id quod nos omniũ maximè admiramur. Appellationẽ quoq; ex his illorũ factis imposuimus, vt Coraci vocẽtur, quod quidẽ nostra lingua perinde sonat, ac si quis dicat dij amicitiæ præsides. MNE. *Hui Toxaris, profectò nõ arcu modò valuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæteris antecelluerunt, verùm videtur & ad orandũ perfundendumq; omniũ aptissimi: vnde mihi quum dudum ea cus videretur, nec ẽdẽ meritò feciſſe videmini, quòd ſic Oreſtem ac Pyladem in deorum numerũ retulerit is. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus eſſes. Admodum enim euidenter oſtẽdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, picturas pugnamq; virorum, alterisq; pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putã fuiſſe quondã apud Scythas: magis*

ξένους ἢ ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἵνα μὴ ἀφῶ σωφρονεῖν, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς τοὺς οἰκειοτάτους ἐπαμφοτερίζειν, τιμωρίᾳ δὲ καὶ τοῖς τεθνεῶσι περὶ αὐτῶν ἀκούσεσθε, καὶ ὅτι καταθύουσι τοὺς πατέρας ἐκθανόντας. Τὰ μὲν καὶ τάλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ διαπρεπέστεροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ἐμπειρότεροι ἐσμέν, οὐκ ἂν ἐν ᾧ παρόντι φιλοτιμηθείην πρὸς σε, ὅτι δὲ ἡμῖν οἱ Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλοι εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγῳ καὶ πλείους παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μοι ἀκούσῃς, ἢν ἄνω τι ὧν κατανενόηκα, πολλὰ ἤδη μόνον ὑμῖν συγκινήσω· ὑμᾶς γάρ μοι δοκεῖτε, τοὺς περὶ φιλίας λόγους εἰ μάνον ἄλλων ἀπᾶν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς ὀλίγον ἐπ' ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agrestes, simultates quidem, ira, rabiéq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiarissimos quidem exercere solitos: idq; conijciens quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores suos vita defunctos deuorant. TOX. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, sanctiores magiq; pij sumus, in præsentiarum haud quaquam contenderim: quòd autem nostrates amici longè fideliores sint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi molestum sit audire, si quæ perspexi, dixero, multum iam temporis apud vos vertisatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba posse facere, vim verò factáq; illius adeò non solùm pro ser-

γον ἐμπιπλᾶτε, ἀπ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτῶν, καὶ λέγειν, ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν, ἐκ τῶν χρείας προδόντες τοὺς λόγους, ἀφανίζεσθαι, ἐκ οἷόν ἔστι, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς διαῤῥήσεις φιλίας ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσαντες δακρύσουσιν, ἐπαινέτε, καὶ ἐπιπροτάτι καὶ διανδουσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀπολόγου οἱ νόμοι, καὶ ἐπιδακρύετε, αὐτοὶ δὲ ἐκεῖν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀπ' ὧν τὸ φίλοι δεῖσθαι τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἴχονται ὑμῖν ἐκ τοῦδε ἀφανισθέντα αἱ τοιαῦται τραγῳδίαι, τοῖς μὲν τοῦτοις, καὶ λοιποῖς προσωπείοις ἐοικότας ὑμᾶς ἀφεικέσαι, τὸ διερμηνεύειν τὸ σῶμα, καὶ παμμιγῆ βεβῶτα ἐκ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι ὑμᾶς ἢ ἔμπαλιν, ὅθεν δὲ διαπορήσομεν ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλεονεκτήσομεν. ἀλλ' οἶμαι δοκεῖ, ἔτω νῦν ποιῆσαι

monum dignitate non excercere, vt sat vobis sit prædicare eam, & quantū sit bonum, ostendere: at vbi vsuenit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quum Tragœdi in scenā progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentant, plerisq; laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi verò nihil dignum laude pro amicis præstare auderetis: quin siquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul amolientes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, vosq; similes relinquunt inanibus istis ac mutis personis, quæ dilecto rictu, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediserò, quò sumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, ista in præsentiarum agamus, priscos

τὰς δὲ παλαιοὺς φίλους ἀμυμόνως ἀσπάζεσθαι, εἴ τινας ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς ἢ τῶν ἡμετέρων καταμαθεῖν ἔχοιμεν, ἐκεῖνά γε τοῦτο πλεονεκτεῖν ἄν, ποσὸς ἡ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς πρεσβύτερους, τοὺς Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, ἢ τοὺς Θησέως καὶ Πειρίθου, ἢ τοὺς ἄλλους ἡρωϊκοὺς ἔρωτας, ὧν μέγιστον ἐφαψάμενοι. ὧν μέντοι μνησθέντες προχειρισάμενοι καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐπὶ τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ, σὺ μὲν ἀμείνους πράξαντας τοὺς φίλους, αὐτός τε νικήσειας ἴσως, καὶ τοὺς σοὺς ἀναιρήσεσθαι, διδάσκων ἀμείνονα καὶ σωφρονέστερον. ὡς ἴσως καὶ ἄλλον ἄν μοι δοκῶ μονομαχῆσαι ἐθέλειν, ἐκμαθεῖν τοῦτο καὶ τοὺς Λεξιάν, ὅπως ἐν Σκυθικῷ ἐνενικήθην ὑπ' ἐμοῦ ἄνδρ', ἐξ ἧς φιλίας κεκράσθαι, καὶ ταῦτα Ἑλλησι Σκύθης ὢν ὁ ἄνηρ.

Μνή.

priscos illos amicos valere fimamus, si quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenfere valemus, quâdo ista quidem parte vos nimirum superaueritis cõpluribus ac grauibus adductis testibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Thesei Pirithoiq, neque non aliorum necessitudinem, pulcherrimis versibus carminibusq contexuerunt. Quin paucos quosdam in medium afferamus ex his qui nostra ipsorũ memoria fuerunt, atq eorum res gestas exponam: ego quidẽ Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter superârit, meliorâq produxerit amicorum exempla, is & victor esto, ac suam ipsi victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honestissimúmque certamen decertârit: adeò vt ego qdem nõ paulò malim mihi in singulari victo certamine dextram amputari (nam est apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præsertim Græco, ipse Scytha quum sim.

Μηνέλα ἦν, ὦ Τόξαρι, τὸ φανῆναι τὸ ἔργον ἀνδρὶ, οἵῳ σοὶ, πολεμικῇ μονομαχῆσαι, παλαι δυσχόλους καὶ τεθηγμένους πρὸς ἅπαντα μάχεσθαι λόγους, ἃ μὲν ἀγνῶτας καὶ οὕτω καταπροφανῶς ἐκλελοιπότα τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ἀποχωρήσαντα. Οἱ δὲ ἂν ἄλλοι παλαιοὶ ἀνδρες ἐπὶ μιᾷ μάχῃ ἀπηλλάχθαι ζωγροὺς τῶν Σκυθῶν, ὁπόσους οἱ τότε μῦθοι ἀνδρῶσι, καὶ ὑμῖν δὲ παλαιὰ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν ἐν μέλαι ἐξεφαγόμεθα, Ἕλληνας δὲ παντας, ζωσάντα ἕθνη, καὶ ζωσάντας πόλεις ἁπάντων τῶν βαρβάρων ἀπηλλάχθαι; ἃ δὲ νῦν γίγνεται, οὐ πάνυ λιχιάν, ὥσπερ ὑμεῖς, ἀπὸ πάνυ παλαιᾶς ἀποτμηθῶσι, καλόν. πρέπον δὲ ἀείσθαι καὶ τὸν ἀπὸ μικρᾶς ἡμῖν τῶν Φιλιππικῶν τέτταρας πρόξενον, ἢ ὁπόσοι ἄρτι πλέονες ἦσαν λόγοι, ζοφίσαι τὸ ἀπορώτερον δόξαν ἂν πρὸς πάνυ μικρόν. Τόξ. οὐκ ἀκμῆς, ἐπ' ἀείσθαι μὲν ἐν ᾠδῇ παλαιᾷ κατὰ τὸ ἀρχαῖον,

MNE. Quàquamesi haud mediocris negocij, cum viro ita vt tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tũ admodum instructo missilibus ac penetralib⁹ narrationibus: haud tamẽ vsquequaquè ignauiter tã citò vniuersam deferens Græciam, tibi cessero. Etenim vehemẽter absurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum veteres vestræ picturæ, quæ paulò antè scitè admodum repræsentabat: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vincẽ abs te. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari conueniat. Sed vtrũ spectare nos oportet, numerum eorum quæ amicè quis gesserit: an magis quò plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoria dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horũ spectetur, verùm

ἀλλ' ἃ ἀμείνους, καὶ ἃ ὁμοίως πρὸς φαίνωμαι τὰ σαυτῶν ἐμοῖς, ὅσα τὸν ἀεὶ θυμὸν οὔσας, ἐκείνοις ἐναντιώτερα ἀμυνούσι ἐργάζονται μοι τὰ πράγματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς. ΜΝΗ. Νῦ λέγεις, καὶ ἱκανῶς ἐδόκουν μοι ἱκανά. ΤΟ. πῶς ἔγωγε καὶ δοκοῖμι ἱκανὰ ποιεῖν; ΜΝΗ. λαβοὶ δοκῶ. πρὸς ταῦτα, ἀλλὰ ἱκανὰ ἐδόκουν μοι ἃ ἐγὼ μὲν ἐν ἀρχῇ πολλὰ ἂν ἔχων ἔτι πλείονα, ἐπεὶ δὲ ἐφάνης ἃ ἤθελον ἀφανής. ἃ δ' ὁμόσαι, οὐκ ἔστιν ἀπιστῶν. ΤΟ. ἐμοὶ μὲν οὖν ἱκανῶς ἔχειν, εἴ τι καὶ ὄρκου δεῖν νομίζεις. ΜΝΗ. τίς δὲ θεὸς ἡμῖν ἐμπέρωμ θεῶν, ἐφ' ἱκανὸς ὁ φίλιος; ΤΟ. καὶ μάλα, ἐγὼ δ' ἂν τὴν ἐπιχείρησιν ὀμοῦμαί σοι, ὦ ἐμαυτοῦ λόγον. ΜΝΗ. Ἴσθι δίρκιος ὁ Ζεὺς ὁ φίλιος, εἴ μοὶ ὅτι ἐγὼ λέγω πρὸς σὲ, ἢ αὐτὸς ἐδόκει, ἢ πρὸ ἐκείνου, ἀνθρώπου οἵου τε ἦν, διὰ ἐκεί-

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrauid: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. MN. *Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis.* TOXA. *Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla.* MNE. *Idem mihi videtur. ac prior dicito, verùm adiuratus, ne mirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem.* TO. *Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes.* MN. *Quis tibi è diis nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius?* *Ego quoque tibi nostratem.* MNES. *Testis igitur esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, vera mirũ vel quæ viderim ipse, vel quæ ab eliis quoad fieri potuit, diligen-*

TOXA. *Et maximè iurabo, meapte in lingua.*

ἀκριβέστατα ἐπιστάμενος ἐρῶ, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιψαυόμενος. καὶ πρῶτον μέν τι δεῖ τῶν Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσασθαι, ἀοιδίμου ἐν ταῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ καὶ πολλοῦ ἐνταῦθα, ἄνευ μὲν τῆς φιλίας, ὡς ἔλαττον, τἄλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε τὸ γένος, οὔτε τὰ τῶν ἄλλων περιουσίαν, Δινίᾳ δὲ τῷ Λυσίου τοῦ Ἐφεσίου φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δινίας ἐπλούτει ἄρα ἐς ὑπερβολήν, καὶ ὅσων ἀνὴρ πένητα ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους ἔχει περὶ αὐτὸν, ἑταίρους μὲν συμμίαν, καὶ πρὸς ἡδονὴν συνεῖναι, ἐπιτηδείους δὲ πάνυ ὀλίγους ἔχοντας. τίνας μὲν οὖν ἐν τοῖς καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐφοιτᾶτο, καὶ συνῆν, καὶ συνήσθιεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ διαίτῃ ἀμφοτέρῃ, καὶ

diligentissimè percepevim, narraturum, nihil ex me in ipso comminiscentem, allenuantémque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Diniéque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita vt è declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero interfuerat. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui nuper opes nacti sunt, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad componendum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & componebat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem.

Dinias

καὶ ὁ Δαμίας οὐδὲν αὐτὸν ἐτιμᾶτο μᾶλλον τῶν ἄλλων κολάκων. τελευτῶν δὲ καὶ ἐπεῖχεν, τὰ πολλὰ ἐπιτιμῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν πρόσθεν, καὶ φυλάττων καὶ φυλάττων, ἃ μετὰ πολλῶν διαπεπόνηκε πατὴρ ὁ παῖδι οὐδὲν ἀπολιπὼν καὶ, καταλιπών. ἅπερ ἐξ ἐκείνων, οὐκ ἐᾷ ζῆν ἄνευ λύπης, ἐπιμέλειαν ποιούμενος καὶ τοῦ Ἀγαθοκλέα. ἀλλά ποτε καὶ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀναπέπεικται, ὡς ἐρᾷ αὐτὸς Χαρικλέα, Δημήτριε γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου ἐν Ἐφέσῳ τὰ πολιτικά. καὶ γράμματιά τι ἀσυφοίτα πρὸς τῆς γυναικὸς αὐτῶν, καὶ μῆλα ἐμπεμφαυζοι, καὶ ῥᾴπιά τινα ἐκφιλημμένα, καὶ ἄλλα, ἐφ' ὧν οἱ μαστροποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπιτιθέντες τὸν ἔρωτα, καὶ διαπλέκοντες τὸ πρῶτον ἐ-

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Charicléa Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primúmque hac incendant opinione,

ρᾶσθαι νομίζουτας. ἱκανω-
γότατον γὰρ τοῦτό γε, καὶ μά-
λιστα τοῖς καλοῖς εἶναι οἰομέ-
νοις, ἄχρις ἂν λάβωσιν ἃς τὰ
δίκτυα ἐμπεσόντας. ἡ Χαρι-
κλέα δ', ὦ ἑταῖρε, ἀστεῖον μὲν γύναι-
ον, ἐπαγωγὸν δὲ καὶ ἐκτόπως, καὶ
οὐ πεσυχόντως ἀεί, καὶ ἐ
ποίησέ τις ἐν ὀλίγῳ ἐθελῆσαί τις.
καὶ οὐ πεσίδοι τις μόνον, ἀλ-
λὰ καὶ ἐνέφυσεν. καὶ δὴ καὶ ἐκ-
λῶ, μή ποι ἀντέπαιρε Χαρι-
κλέα. ἀλλὰ δὴ τάχα τις ἐ-
ρήσει, παρὰ σοῦ τινα βούλεσθαι τῶν
ἑταιρῶν, ἐπισκάπτοντα ἐρα-
σικὸν, καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἐπαγαγέσθαι, καὶ ἐν-
χόμενον ἤδη ἐπιτῆναι, καὶ
προσκαλέσαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
τὰ μικρὰν ὑποψίᾳ, καὶ ὡς
πὲς ἕτερον ἀφελκύσαι δο-
κεῖν. καὶ ὅλη συγκινεῖσθαι
ἀπαναχόμενον ὑγιῶς, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα ἐπιδεικνύ-
σθαι κατὰ τῶν ἐρασῶν. τοιαῦτα
δή τότε οἱ Δίωνος κόλακες πα-
ρήλαμ-

pinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illis in & hoc, præsertim eos qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in cassem inciderint. Erat autem Charicléa urbana quidem & elegans muliercula, ac supra modum meretricia, sempérque illius, quicunque fortè adisset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuisset: quin si vel aspexisses duntaxat, protinus adnutabat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quauisq; meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguum quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibúsque omnigenis in amantes instructa. Hanc igitur tum Dionis adulatores accersire-

rant

φαλαμβάνειν ἐπὶ τὸ μεῖζον, καὶ τὰ τοιαῦτα μᾶλλον, συναθοῦσα αὐτὴ ἐς τὸν ἔρωτα τῆς Χρυσηλάτης. ἦν γὰρ τοιαῦτα πολλὰ νέων ἐπαγωγίζουσα, καὶ μυρίους ἔρωτας ὑποκεκαμφώς, καὶ οἴκους πολυτελεῖς ἀνατρέψασα, ποικίλον τι, καὶ πολυμήχανον κακὸν, πρὸς παθεῖν ἐς τὰς χεῖρας ἀπλοῦν καὶ ἀνέμορον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον, ἐκ ἀνίκητον ἐκ τῶν ὀνύχων. ἀπὸ πρίχου δὲ πανταχόθεν, καὶ ἡμέρας, ὅτι μὴ πάντα εἶρε, πάντα ἐμηχανᾶτο, πάντα ἐπὶ τὴν ἄγραν, καὶ τὴν Φιλαδέλφου Δυΐαν μυρίων κακῶν αἰτίαν ἐφήνε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἔθυε ἐκείνα ἑαυτὸν καλεῖ τὰ γράμματα, καὶ σωρηδὸν πεμπομένη πλὴν ἕβδομον, ὡς ἐλάμβανεν, ἠγίνασε γράμματος, ἢ τίνος, ὡς ἀπάξει ἐκ τοῦ ἑαυτῆς ἀ ἐθελεῖ ἐπὶ τὸ ἔρωτες, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείθη κακὸς ἂν, ἢ ὡς Ἐφεσίων γυναιξὶ πρεπόντως. καὶ πᾶσιν ἐνίκᾳ

rant in adoleſcẽtulum, multaque aſsimulabant quo eum in amorem Charicleæ impellerent. Illa porrò quæ complures iam adoleſcentes iugulárat, & innumerabiles amores fuerat mentita, domoq́ opulentas euerterat, varium quoddam atque inexpugnabile malum: vbi nacta manibus eſt ſimplicem & huiuſmodi artium imperitum adoleſcentulum, haudquaquam amittebat ex vnguibus: ſed vndique oppugnans tentánsque, vbi iam omnium eſſet compos, tum ipſa dum captat, capta perijt tum infelici Diniæ innumerabilium malorum extitit cauſa. Nam primùm quidem ſtatim literulas illa ad illum dat, ac ſubinde miſſitat ancillulam, quæ renunciaret vt fleret, vt vigilaret, poſtremò vt miſera præ amore ſuffocatura eſſet ſeſe: donec iam beatus ille perſuaſus, ſibi formoſus eſſe videretur, atque Epheſiorum moribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgreſſum adductus

μάχθη πολλὰ ἐκπαθὴς, καὶ τὸ εὐπειθὲς ἤδη ῥᾴδιον, ὡς τὸ ἀπὸ τύχης, ἀλλ' οὐκ ἐμπειρίᾳ τινὸς γυναικὸς ἁλῶναι, καὶ πρός τι ὁμιλῆσαι ἐπιπαμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύσαι, καὶ μεταξὺ τοῦ λόγου ἐκνεῦσαι ἐπεσφάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ ἀσπασάμενον ὑπερφιλῆσαι, καὶ καλὴν φαίνεσθαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καὶ πρὸς ᾠδὴν ἔχειν, καὶ λιθαρίσαι, οἷς ἅπασι καταλαβὼν ἤδη Δάνιον ἐκύκησε. καὶ ἐπεὶ ἤδιστον νομίσας ἔχοντα καὶ διάβροχον ἤδη ὧν ἐρᾶσθαι, καὶ παντὸν ἐνθυμεῖσθαι, ἄλλο ἐκ τούτου ἐπενόει, καὶ ἅ αὐτὸς σκέπτεται, ἱκανὸν ἦν καὶ τοῦτο, βλάπτα λαβεῖν τὸν ἀνόητον, καὶ ἐκεῖνα ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττων ὑπό τ' ἀνδρὸς λύσσῳ, καὶ μνησόμενος τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, δεῦρο ἰὼν ἐχιτῶν, μὴ ὁρᾶν αὐτὴν, ἀπὸ ἰδίων πρυτανείων, καὶ τὰς λύπας ἰώμενος, καὶ τὸ ὄνομα τῆς Χρυσίδος ἐπιβοᾶ-

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore facilis iam erat coniectura, fore vt caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter loquendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obuiam occurrere, & formam celere sic vt maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Dinium vsa est. At vbi sensit excruciari, iámque amore illaqueatum, ac sub iugum esse factum: aliud ad hæc excogitat, quo miserum subuertat: grauidam se ex eo simulat (nam hoc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Neque postea commeabat ad illum, affirmans à viro obseruari se, qui iam amorem pertenuisset. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresq; ad se accersebat, ac Chariclea nomen

ἐκβοᾶν· καὶ τὸν ἐπόνυμον αὐτοῦ καλεῖν (ἐποίησε γὰρ καὶ λίθου τοιοῦτον) ἐνέκυπτε, καὶ τύπτων, καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς ἔδαφος, ἐκυλίνδετο, καὶ λύττα τὰ λοιπὰ ἐπεδίδου τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, ὡς κατὰ μῆνα, καὶ στεφάνους ἀντιδίδοτο αὐτῷ, ἀλλὰ σωφρονίσαι ἔλαι, καὶ ἀγρούς, καὶ θεράπαινας, καὶ ἐσθῆτα ἡμφιέσαι, καὶ τί γάρ, ὃν βραχὺ Λυσίων ὁ οἶκος, ὑπερπλήρης τῶν ἐν Ἰωνίᾳ πρώτων, ἐξεώνητο ἤδη, ἐν εὐημερίᾳ ὄντα ὡς ἤδη ἐν τοῖς Ἴωσι, ἐκλιποῦσα αὐτὸν, ἔρρ' ἴνα, Κρῆτα νεανίσκον ἐπιδημοῦντα, ἰδοῦσα, καὶ μετέπεσεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἤρα ἤδη αὐτὸν, καὶ ἔπειθε πίνοντα. ἀμελὴς μὲν ὁ Δινίας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαρικλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἑταίρων (ἔπασχον γὰρ τοῦτο καὶ οἱ Κρῆτα ἤδη) ἐρᾶσθαι μετενηνθέναι ἔρχεται πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ σκληρὰ ἀδότα ἐς ἔχοι τοιαῦτα τὰ πρὸς τοὺς ἐραστάς. καὶ

nomen inclamabat: imaginemq; illius amplexus (eam dido enim lapide fecerat) eiulabat. Demum in solum abiiciens sese, iactabatur: planéque res extremæ dementiæ speciem obtinebat. Siquidem munera reddita sint mulieri, non pro malorum aut corollarum precio, sed solidæ domus, agri, famulæ, vestes florulentæ, auri quantum optaret. Quid multa? Breuì Lysionis domus antea inter Ionas nobilissima, exhausta est, atque exinanita. Deinde vbi iam exuccus esset, eo relicto alium quempiam adolescentulum Cretensem bene nummatum venata est, atque ad illum desciuit. Iam videlicet illum adamabat: atque is quidem credebat. Itaque Dinias neglectus non à Charicléa modò, verùm etiã ab assentatoribus (nam isti quoque ad Cretensem amatorem iã deficiuerant) abit ad Agathoclem, iampridẽ nõ insciũm quàm illi res miserè haberent.

καὶ ἀναιδῶς τὰ πρῶτα, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀφέλειαν, τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντρόπαστον τὸν Κρῆτα, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ὡς οὐ βιώσεται μὴ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ Χαικλείᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον ἔνια νομίζων τὴν ζηλοτυπίαν διότι ἐπεσπᾶτο μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀπὸ ζηλοτυπίας μόναιχος αὐτοῦ πεποίηται, τότε μὲν τὴν μοιχὸν ἔχει, πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ ἀπεμπολήσας, ἔπειτα, αὐτῷ τὴν τιμὴν λομίζων, τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δενίας, οὐκ ἀφανὴς ἀνθ' ὧν τῇ Χαικλείᾳ, καλὸς πρῶτον ἄνθρωπος γεγονὼς, καὶ ἔνθρις ἡ ἄβρα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μίμησις, ὅτι μὲν πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ μόναυλοι σωρηθέντες, ἐπισυναμησόμενοι, ὁρῶντες τὸν Δενίαν. ὡς δὲ ἀπέσχε ἔξαν παρ' αὐτῶν, καὶ ἔκει περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, ἦν ἔνδον ὁ Δημαίνας, ὁ τῆς Χαικλείας ἀνὴρ, ὅτι καὶ ἄπωθεν ἀνεθόμενος, ἅτε

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, riualem Cretensem: in summa, non victurum se nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatq; recepisset Dinias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factus: rursus ancilla, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset. concurrerũt item adulatores applaudentes, vt viderunt Diniæ adhuc esse quod daret. Cùm aũt pollicitus esset se venturum ad illã, venissetq; primo ferè somno, essetq; intus Demonax Charicléæ maritus, siue quòd alioqui præsenserat, siue

ἔτι καὶ δὲ σωθέμεν τ' ἂν τὴν γυναῖκα, ἄμφω γὰρ λήγειν, ἐκπηδᾷ ἀναστὰς ὅσον ἐκ θόλου, τῷ τι αὔλειον ἀρραξάμενος ἐκέλευε, καὶ συναμβάλλειν τὸν Δημάρατον πῦρ καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, μετὰ ξίφους ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δ' σωιδὼν οὐ μακρὰν μοχλὸν εἶναι πρόχειρον μέγαν ἁρπάσας αὖθις ἀπαλάμενος τὸν Δημάρατον κατάξας εἰς ἐρίσταφον, καὶ τὴν Χαρικλέαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ἀποκτείνας, ἐπὶ τῷ μοχλῷ νοσοῦσιν, καὶ ὡς ξίφει τοῦ Δημάρατος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τὸ μὲν πρῶτον ἐσήκουσαν ἄφωνοι, ὡς ἐπὶ ξένῳ τοῦ πράγματος ἀπροσδοκήτῳ. ἔπειτα πορρώθεν συναμβάντες, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπὶ μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκείνους μὲν ἀπέφευγον· ὁ δὲ Δημάρατος ἐπιχειρήσας, τοιοῦτον ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τοῦ ἕω πρὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους διέτριβεν, ἀναλογιζόμενος τὸ πραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι ἀρεῖ-

sine de composito proditione neque vxoris (nam vtrumque fertur) exiliens velut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam. atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehēdere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clàm sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum,

ἀφβάσιτα, σπωσοῦτον. ἔωθεν δ' οἱ στρατιῶται πρῶτον (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διαβεβόητο) καὶ συναβόντα τὸν Δανίαν, οὐδ' ὡτὸν ὄντα μὲν οὐχὶ πρόφασιν, ἀπάγουσι πρὸς τὸν ἅρμοστὴν, ὃς ἔρμοστὴς τῆς Ασίας τότε. ὁ δὲ βασιλεὺς ὦν μεγαλοψύχως ἀπέπεμψε αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ διατριψάμενος ὁ Δανίας ἐς Γύαρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγων ἐς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σωθεὶς, καὶ σωσάμενος ἐς τὴν Ιταλίαν, καὶ σωσθεὶς ἐς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ τοῦτο οὐκ ἐνδιέλιπεν. ἐπεὶ δ' ἤδη ἐφαίνετο ὁ Δανίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. διατριβὰς δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγεν αὐτῷ. καὶ ἐπειδὴ παντάπασιν ἐπόρουν τῶν ἀναγκαίων, πρᾶσιν ἑαυτὸν τοῖς πορφυρεῦσι, συνα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Dinam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad praefectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multò pòst relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & inimicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Porrò vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simulque cum illo exulem agebat. At quum ad rerum necessariarum omnium inopia laboraret, locans seipsum purpurariis,

συνα-

συμπεσόντα, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀφεῖμεν, ἵνα μὴ τὸν Δαυΐαν, καὶ νοσοῦντα ἔτι ἐπὶ μᾶλλον ἐξαπατήσωμεν. ἐπεὶ ἀπέθανεν ὁ, ῥᾳθυμήσαντος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπελθεῖν· ἀλλ' αὐτὸς ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος ἀπελθὼν τὸν φίλον. Τό σοι ἔργον φίλε Ἐπίλυσε, ἐκ τοῦ καλοῦ ἀπηλλάχθαι· ἔτι δὲ ἐκ οἶδα ἃ μέλλει ἀποβήσεσθαι, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανεν. Τό γ' ἄθλιον, ὦ Μνήσιππε, ἀφ' οὗ μοὶ ἀφ' ἅπαντα ἔλιγγις, ἵνα μὴ ἐμοὶ ἔτι ἐμαυτῷ πιστεύσω τινὰ φίλον. Τὸ δ' ἀγαθοκλέα τὸν δικαιόσυνον, μᾶλλον δὲ σὲ μὴ τινα μὴ ἄλλον ὅμοιον ἄπαντες αὐτὸν. Μνή. ἔασον τοίνυν καὶ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτό μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικὸς, ἐνωμοσάμην δ' ἔγωγε μᾶλλον μὴ δεῖν ἐκ Ἰταλίας. Ἀπολύσας, φησὶν ἀνὴρ Πλειάδα

vnà cum alijs, vinabat, quòdque hinc partum est referens, Dianam alebat. Quin & ægrotanti diutissimè inseruiuit: & vbi vita defunctus est, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perseuerauit in insula, pudori sibi fore ratus, si vel mortuum amicum deseruisset. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita prídem accidit. haud enim scio si anni quinque prætererint quòd Agathocles in Gyaro mortem obijt. TOX. At vtinam iniuratus ista, Mnesippe, dixisses, videlicet quo mihi fas esset eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem istum describistis. quin vereor ne quem & alium isti similem narres. MNE. Audi iam & alium Toxari, Euthydicum Chalcidensem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarensis, adiurans profectò se teste rem factam esse. Aiebat enim nauigauisse se ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occasum,

Δ', συμπεπαίσθαί τινας ἀνθρώπους, ὁμοίως ᾧ Εὐθύδικον εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτὸν Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ ἕτερον αὖ τινα ἡλικιώτας ἀλλήλων, τὸν μὲν Εὐθύδικον, ἐρρωμένον καὶ ἀκμῆς ὄντα, τὸν δὲ Δάμωνα, ὕπωχρον καὶ ἀσθενικὸν μέν, ἄρτι δὲ ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνεστάθαι· ἄχρι μὲν δὴ Σικελίας οὐδὲν ὑγιὲς ἐφαντάζετο πάσχειν ὁ Σίμυλος αὐτούς· ἐπεὶ δὲ πορθμὸν διαπεράσαντες, τὸν αὐτῶν ἤδη ὠκεανὸν ἐπλεον, χάλμυνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλὰ τί ἂν τις λέγοι, πρηνμίας τινὰς, καὶ σφόδρους καὶ χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χαλεπὸν ἐν θαλάττῃ; ἐπεὶ δ' ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Σάκυνθον εἶχον, δὴ ψιλὰς τὰς ὑφαίας πλέοντας, ἔτι τε σφόδρας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ βέβαιον ἐπιλιχνᾶσθαι τῆς ὁρμῆς, ὑφὶ μίαν νύκτα, οἷον ἐν ζόφῳ σκληρῷ ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἅμα ἐγκεκυφότα ἐς τὸν θάλασσαν.

collecticios quosdam homines vehementem in his fuisse Euthydicum, vnàque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos æqualeis fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque; Damonem contrà subpallidum atque valetudinario quasi qui nuper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Simylus nauigasse ipsos. Cæterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Iamio mari nauigarent, tenè pestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immaneis quasdam procellas ac simuosas, tum grandines, & si quæ alia tempestatis malæ? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, prætereà & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonē, qui in tanta iactatione nauseare, vomuisse in mare propenden-

ἀπώσαι. ἔπα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον, ἐς ὃ ἀνέκλινε μέρος, ἐπικλιθέσης, καὶ τοῦ κύματος συναπωθοῦντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν ἐπὶ κεφαλὴν ἁλέσθαι, ἐς τὸ πέλαγος, οὐκ εὐμενοῦς τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐπεὶ ἄρα καὶ ῥᾷον ἀπώλετο οὕτω βοηθοῦντι μᾶλλον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἀφέχοντα τοῦ ὑπολαμβάνοντος. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς πάνυ σπουδῇ (τυχὸν δὲ καὶ εὐμενοῦς ἦν τῇ ἐπιούσῃ) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς τὸ θαλάσσιον, καὶ καταλαβόντα τὸν Δαίμονα, ἤδη ἀναχορεῖοντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπεριλαβέσθαι καὶ συννοσφίζειν. σφᾶς δ' ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλπίδα τοῦ συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἁλώσεσθαι δ' μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πολὺ ἱκανά γε κακὰ ποιῆσαι, φυλὴν τε γὰρ πολλοὺς ἀφανίσαι αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐντῶν τινας, ὡς ἐπὶ ζυγὸν ἀφανίζειν, ἤ τινι αὐτῶν πρίνος χοίνιξ,

propendentem. Deinde, vt conijcio, naue vehementius in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, simulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succelamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis fustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptòque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri posterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento præualido raperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex comitis aliquot, vt

χειρῶν, καὶ τῆλε, καὶ τὴν ἀπωθεῖσθαι αὐτὴν, ὑπὲρ μικρᾶς οὐσίας. ἐννόησον εἰ γάρ τις θεῶν, ἢ τινα ἄρα τις ἄλλην ἐπίδειξιν ἐπιδείξαιτο φιλίας βεβαιοτέραν, πρὸς ἄνδρα φίλον, ἢ νυκτὶ ἐπιόντα ἀπὸ πλοίου καὶ οὕτως ἠγαπημένον, ἢ κοινωνοῦσης ἢ θανάτου. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβε τὴν ἀνάσασιν τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἦχον, ἢ ὕδατος ἐπικωμάζοντος, τὸν ἀφρὸν περιστάντα, τὴν ὑλακὴν καὶ τὴν ἀνόγνωσιν, ἔτα ἀφανιζόμενον ἐπάνω, καὶ μόνις ἀναπνέοντα, καὶ τὰς χεῖρας φέροντα ὡς ἐπαίρων, τὸν δεσπότην ἐνθυς, καὶ σωζόντα, καὶ δι' ὀλίγου μὲν ἀποθνήσκοντα ἀδοῦ ὁ Δαίμων· οὕτω δ' ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγνῶ σοι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν Εὐθύδικον διηγησάμην. Τό. πότερον δ' ἀπόλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἢ τις αὐτοῖς ἐκ παραλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε οὐ μικρῶς δι' αὐτῶν.

Μνή.

ab his suspensi natarent, si quem fortè ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant neutiquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius beneuolentiæ documentum quispiam edere queat in hominem amicum, qui noctu deeidisset in mare vsqadeò sæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragorẽ aquæ sese agglomerãtis, summã vndiq; efferuescentem, noctẽ, ac desperationem, ad hæc illũ iam præfocari incipientem, nixq; vndis extantẽ, manuq; porrigẽtem amico: hunc autem incontãter insilientẽ, simulq; nantẽ, prorsuq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profectò cognosces quod haud ingeneroſum hũc quoque amicum, videlicet Euthydicũ, retulerim. To. *Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeò ego illis nõ mediocriter timui.*

Mne.

Κνή. θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἰσάθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀσὶν ἀθλώσαιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντε· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος τοῦτα μόνα ἔχει λέγειν, ἃ νυκτὸς ἔδε τοὺς νυκτὸς τὸν μὴ ἰκπίλοντα, τόν δ' ἐκπεσόντα, καὶ νυχομένους, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ ἐσθορᾷν ἐλώατο, τὰ δ' ἀπὸ τούτου, οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται· μὴ γὰρ πᾶν ὀφθαλμὸς πω πεπτεόντας, ἀνέχαν ἐκὶ τούτων ἑαυτοὺς, καὶ ἀρτάχθαι νωμάρως, ὕπνῳ δ', νὺξ ἀφθάτην ἴδοντας, ἤδη πὸς ἕω, προσπέσθαί τι αὐτῇ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκιβάντας, ἐμαρῶς προσφερθῆναι τῇ Ζακύνθῳ. μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαύλους ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἄν ἄποιμι, ἄκουσον ἤδη τρίτου ἄνδρος, ὅτου τι χέρονα αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρετάῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρίξενῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐκέχρητο, ἐνπόροις ὄσι, πφίσιν αὐτὸς ἄφ. ἐκὰ δ' ἀκόθησαι, ὀφθάλμας

MNE. Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidè subera quædam fortè nactos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concessisq; illis, commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, qui neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum

ἀπίλιπεν, τάδε μὲν ἄλλοις ἴσως γελοῖος, ὦ Ἑρμότιμε, ἐκ οἶδα εἰ δικαίως ἂν λέγοιμι, ἀνδρὶ ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἀμιλλωμένῳ. ἐγγέγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς· ἐκτρέφω Ἀρετάου μὲν τὴν μητέρα μου πρέσβιν, καὶ γηροκομοῦσαν, Χαρίξενον δέ, τῷ θυγατρί μου ἐπιδοῦσα μετὰ τοσαῦτα, ὁπόσα ἂν πλείονα παρ' αὐτοῦ λάβητε. ὧν δὲ καὶ μήτηρ πρόσφορος, καὶ θυγάτριον ἀρρωδοῦν ἤδη γάμου. ἦν δέ τις ἄρα πατὴρ τούτου πάλαι, καὶ τῷδε ἐκείνου μειράκιον, φησὶν, ἐγένετο ὁ ἕτερος. τοιαῦτα ἀναγνωσθεισῶν τῶν διαθηκῶν, οἱ μὲν τῆς Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δὲ, καὶ τὰς ἄνδρας ὧν αὐτῶν ἠγνόουν τοῦτο, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐδάκρυσεν, ὅστις ἐ γελῶν ἀπημάξατο, οἷον Ἀρετάου καὶ Χαρίξενος οἱ εὐδαίμονες ἐλάμβανον διαλέγοντο, λέγοντες, ἅπερ ἐνοτί-

reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit appetitum, viro probo, & apud quem amicitia in precio sit, quíq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo scriptum erat: Lego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in senecta fouendam: Charixenò verò filiam meam collocandam cum dote, quanta ab illo maxima daripoterit. Erat autem illi mater anus, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim acciderit alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiusmodi lecto testamento, ij qui tenuitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem in ludo iocoq; ducebant. Nemo certè aderat qui non cum risu discederet, quòd eiusmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus essent accepturi, felices videlicet, atque ita aiebant: Siquidem perfo-

uent

τοῦτο οὐσιν Εὐδαμίδαι, καὶ αὐτοὶ καταλείψουσι τὸν κλῆρον. οἱ δὲ κληρονόμοι ἀναγνόντες, οἷς ταῦτα διετέλεσε, ὡς ἤκουσαν, ἦλθον αὖθις, ἀποδεξάμενοι τὰ τοῦ τεθνεῶτος. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιούς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστων, ἄμα δὲ κληρονόμος γενόμενος, τότε μὲν ἐπαίνου, καὶ τῷ αὐτοῦ μέλλα παραλαβὼν, φέρειν τε τοῦ Εὐδαμίδα τὴν μητέρα, καὶ τῷ θυγατρὶ ἅμα οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδεδωκυῖαν, ἐκ τάλαντον πενήντα ἔχει, δύο μὲν τῇ ἰδίου θυγατρὶ, δύο δὲ τῷ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον τε αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐξῶσαι γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρίστων οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρισχῆσθαι, διαθέτα κληρονομήσας, καὶ μὴ πρὸς τὰς ἀξιώσεις τῷ φίλου; ἢ τίθεμεν καὶ τοῦτον ἐν τοῖς τελείοις ψήφοις, μίαν τῶν πέντε ἴσην;

Τέξ.

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes rataq́ facientes ea quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obijt. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptо onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit. ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam erogatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? numnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque deserto amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq́ calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος μὲν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδαν πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔχει περὶ τοὺς φίλους. ἐδήλου γάρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐν αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν ᾅδου θέλοις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἔφη ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων. Μνή. οὐ λέγεις. τίταρζον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνοθέμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιώτην. ἐδείχθη δή μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. πατρικάθηται δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ βόγους ὀλοιπορουῦτι, τάτι ἄλλα ἀλλοθὲς, καὶ βηρὰ τὸ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκρεμαμένην, πανλαβητόν τι, καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. ἔτα ἐπὶ ἐθαύμαζε, ἀ καλὸς οὗτος, καὶ ὁρᾷς ἄρ, ἀνέχεται παρεχουμένου ἐπ' αὐτὸν γυναῖκα, ὁ λέξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο δὲ ἀνάγκην

TOX. Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem fuisset facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios veniſſet non scriptus taliũ hæres. MNE. Probè dicis. Sed quantum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massiliensem oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, & diues, vt apparebat. Adstabat illi vxor in vehiculo insidenti, quum alioqui deformis, tum dimidia ex parte dextra corporis parte manca, altero q; capta oculo, teterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demiraretur, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eum cõmonstrabat, causam exponit quare

ἀφέσκεσε τῇ γάμῳ, ἀκριβῶς ἐπιδεδειγμένος ἅπαντα. Μασσαλιώτης γὰρ καὶ αὐτὸς ἦν. Μενεκράτους δέ, ἔφη, τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἀνομόρρως τούτῳ φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλούσιος καὶ τιμώμενος ὁμοτίμως ἀνήρ. χρόνῳ δέ, ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὴν οὐσίαν ἅπασαν, ἔτι παρὼν καὶ ἄτιμος ἐγίνετο καὶ τῆς ἐξουσίας, ὡς ἀπρεπεστάτῳ γάμῳ παρανόμως. ἔτε δὲ οἱ Μασσαλιῶται κολάζοντο, ἔφη, ἃ τις παράνομα γράψειεν. ἐνταῦθα δὴ ὁ Μενεκράτης καὶ ἐπὶ τῇ καταδίκῃ καὶ ἐπὶ τῇ ἀτιμίᾳ καὶ τῇ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος καὶ πένης ἐγίνετο. μάλιστα δὲ τὸν τρόπον αὐτὸν, ἐπιφέρων δέ, καὶ ὁ κατάδικος ἡμῖν ἔσται, καὶ ἀπὸ μεγάλης οὐσίας ἐς πενίαν ἐλθὼν, καὶ ἐκ πρὸ τοῦ καταδίκης ἐπιζητῶν, ἀξίωσον ἄν τις τὸν ἐπιτροπεύειν καὶ τῶν ἐμῶν παραλαβεῖν, ἵνα καλοκἀγαθίας ἕσαν ἕνεκα ὄφλῃ.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim compertè omnia. nam ipse quoque Massilienſis erat. Menecrati (inquit) huius fœdè patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse ijſdem rebus par. Deinde aliquanto pòſt facultatibus exutus eſt ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capeſſendos magiſtratus inidoneus eſt iudicatus à ſexcentis viris, tanquam qui ſententiam iniquam pronunciaſſet. Ad hunc autem modum, inquit, nos Maſſilienſes mulctamus, ſi quis corruptè iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd eſſet condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: poſtremò, quòd ex nobili repentè factus eſſet infamis ac reiecticius. At præter cætera eum ipſa diſcruciabat filia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam ut cum omni quidem patris ſubſtantia, quam ante condemnationem poſſederat, dignatus fuiſſet quiſquam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

λίγετο. ἡ δὲ καταπίλαν πρὸς τὸν σκελετὸν ἀφανο μένον, ὡς ἡ ταῦτα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀποδύρε το, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ ἐκείνοις πᾶν ἀναγκαῖον, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους γαμέτην τινά. καὶ ταῦτα ἅμα λέγουσα, λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, ἦγεν ἐς τὸν οἶκον, καὶ τῷ τε οὐσίαν, ὅσην οὖσαν, ἐνέφηνε πρὸς αὐτὸν, καὶ δεῖπνον παρεσκευασθῶσι κελεύσας, ἐπὶ τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτη, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων παρακαλεῖ ὑπὲρ τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ διελέλαπυντο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεθ' ἡδονῆς πολὺ φιάλην προτείνας, δέξαι, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τοῦ γαμβροῦ φιλοτησίαν. ἄξιον γὰρ ἐγὼ τὴν μητρὸν τῶν ἐμῶν θυγατέρα Κυδιμάχῳ, τὴν προῖκα δ' ἐκείνην ἄλλην, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δ', ὅσα γε, λέγοντος, μὲ

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es, Menecrates. Neque enim ipsæ egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes quæ illi multæ erant, paratus est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, velut iam è necessarijs cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Postea quam autem conuiuium peregerant, libassentq́ue diu, tum verò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrates, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie ducturus sum ego filiam tuã Cydimacham: dotem autẽ iam olim accepi talenta quinq; & viginti. Illo verò respondente,

Absit,

μὰ σύ γε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείλω, ὡς περιϊδεῖν σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, λύπῃ σαχρῷ καὶ πλουσίῳ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δέ, σαῦτα διεξιόντος, ἁρπάσας αὐτὸν νύμφιον, ἅπτεται τοῦ θαλάμου, καὶ μετ' ὀλίγον προελθὼν, ἀφαρπάσας αὐτὸν, καὶ τὴν ἀπ' ἐκείνου σωτηρίαν ἀπαγαγών, καὶ πάντες, ὡς ὁρᾷς, πεπαυόμεθα αὐτοῦ. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τὴν γάμου, ἀλλὰ καὶ σεμνυνομένη τοιοῦτον, ἐπιδαπανᾶται, ὡς καταφρονᾷ μὲν τῆς σώματι καλοῦ τὸ αἰσχροῦ, καὶ πλούτου καὶ δόξης ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸν φίλον, οὗτος Μενεκράτης δὲ οὕτω χάριν πρὸς φιλίαν ἔχει τῆς ὑπὲρ τῶν ἐμοὶ ὁμοίων γιγνομένης. πολὺ ἦλθε γε τούτων ὅπως αὐτὸν ἀμέλγατο καὶ ἀτύχει· πολλοῦ γε πάνταλον ἐκ τῆς διαφορᾶς αὐτῷ τοῦτο ἐγένετο. καὶ πρόλογος γε, ἐπεὶ ἀπορέμεν αὐτὸ, ἀσκόμισεν ὁ πατὴρ

Abſit, ne feceris, ô Zenothemis, néve ipſe vſqueadeò inſaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formoſus, conſpiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic ſponſam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòſt prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore eum illa viuit, ſupra modum diligens, & quemadmodum vides, circumferens eam. Et non ſolùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo ſic oſtentat propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum ſexcentum virûm ſententia deteriorem eſſe factum, quantum ad neceſſitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formoſiſimus ex illa deformiſima ſuſceptus eſt. Neque diu eſt

quòd

πατὴρ ἐς τὸ βουλευτήριον, quòd tollens hunc pater in-
θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μί- tulit in curiam, frondibus
λακα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐπι- oleaginis coronatum, ac pul-
κουφότερον φανείη ὑπὲρ τοῦ lis amictum, quò plus mise-
κάπου, τὸ δὲ βρέφος ἔ- rationis auo conciliaret. At
γηθεν τοῖς δικασταῖς, καὶ infans arridebat iudicibus,
κροτητὰ τὼ χεῖρε, ἃ βουλὴ & manibus complodebat.
ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφῆκε Itaque curia commota su-
τὸν Μηνεκράτη τῆς καταδίκης· per illo, remisit mulctam Me-
καὶ ἦλθεν ἐπίτιμος ὤν, τιμικού- necrati: atq; ille iam rei fa-
τητο συνηγόρῳ χρησάμενος mæq; restitutus est, eius-
πρὸς τὸ συνέδριον. διαῦτα ὁ modi patrono vsus apud iu-
Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν dices. Hæc affirmabat Mas-
Ζηνόθεμιν ἀρτάσθαι ὑπὲρ τῆς silienſis Zenothemin amici
φίλου, ὡς ὁρᾷς, μικρὰ, οὐκ gratia feciſſe, haud media
ἀπὸ ποιμῶν ἄρ' Σκυθῶν γι- cria, ſicuti vides, neque qua-
νόμενα, οἵ γε μὲν τὰς παλλα- lia paſſim Scythæ facti-
κὰς ἀκριβῶς τὰς λαμίστας tant, qui concubinas for-
ἐπιλέγεσθαι λέγονται. λοιπὸς moſiſſimas ſumma cura di-
ἡμῖν ὁ πέμπτος, ὃν μοι δο- ligere dicuntur. Reſtat no-
κῶ ἐκ ἄλλου ἱερᾶν, Δημητρίᾳ bis quintus. Neque verò mi-
τῇ Σουνίῳ ἐπαθόμην. hi videor alium quem-
συνεπλάσθη γὰρ ἐς τὸν Ἀν- piã debere dicere Demetrio
γυπλον ὁ Δημήτριος Ἀντιφί- Sunienſi præterito. Nam-
λῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ gârat in Aegyptum De-
ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνεφύ- metrius vnà cum Anti-
βη σωλῖν, καὶ συνεπαιδεύ- philo Alopecenſi, qui cùm
το, αὐτὸς μὲν τὸν λωποδύ- illi iam inde à teneris an-
τὴν ἄσκη- nis fuerat amicitia, at-
que ephebus ephebo conſi-
xerat, pariterque fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam
diſciplinam

ἄσκησιν ἀσκήσας, καὶ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ, ὁ δ' Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπιδημῶν, ἰατὰ θέαν τ πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουσι γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρίχεσθαι σκιὰν, τὸν δὲ Μέμνονα βοᾶν πρὸς ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τὰς πυραμίδων, ἀκροάσεως δὲ τοῦ Μέμνονος, ἐπιπλεῖ κατὰ τὸν Νεῖλον, ἔχων ἤδη μῆνα, ὀπνίσθη πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ ἅμα λείπων τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δ' ἐν τούτῳ συμφορᾷ χρώμενος, μάλα γυναικείνῃ φίλῳ δυσμενής. οἰκέτης γὰρ αὐτῷ, Σύρος καὶ τοὔνομα καὶ τὴν πατρίδα, ἱκετεύσας τινὰ τῶν συνήθων, σωτὰ ἑαυτόν τι αὐτοῖς εἰς τὸ Ἀνουβάειον, καὶ ἀφυλάξαντες τὸν θεὸν, κλέψας τι φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσᾶν καὶ τοῦτο, καὶ Ἀνουκεφάλους ἀργυρᾶς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc tempore fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum [d] Pyramidũ, [e] Memnonisq. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrumpit: sublatóque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis,

καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατιθύφατο πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπειτ' ἐμπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπερισκέπτως) ἅπαντά σφας ὠθοῦντες ἔλεγον ἐριβόητοι ἐπὶ τὸν τοῖχον. καὶ ἀναγόμενοι ἦγον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φώρια ἐξέφερον, ἔνθα ἑλίνη τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κείμενα. ὅ, τι οὖν Σύρος ἐδέδιζε ὠθοῦς, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀντίφιλος. οὗτος μὲν καὶ μετὰ τάχιστα ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀνεσπασθείς· ἐν βοῇ δὲ οὐδείς, ἀπὸ καὶ οἱ τῶν ἑταίρων ἀπεστρέφοντο, ὡς τὸ Ἀνουβάδιον συλήσαντα. καὶ ἀσέβημα οὐ τῶν ἤκουστο ἄνευ, ἀ συνέπεσόν ποτε, ἢ συνεστάθησαν ἐκτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τῶν οἰκετῶν, δύο ὄντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συνεκόμισαν σάβολοι, ὥχοντο φεύγοντες. ἐδεδίεσαν οὖν ὁ Ἀντίφιλος καὶ μόνος ἦλθε χρόνου, ἅπαντες, ὅσοι ἦσαν ἐλαύνοντες ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μετὰ ῥάστα

atque id genus alijs, omnia apud Syrum depoſuerat. Deinde fortè comprehenſi, (capti enim fuerant diuendentes neſcio quid) rem omnem protinus confeſſi ſunt, diſtricti in rota: deportatiq; venerunt in ædes Antiphili: ibi reſumto ſublatas depromebant, ſub lectica quadam in aluo dito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, vnáque herus huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, auulſus. Nec opitulabatur quiſpiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, auerſabantur hominem, tanquam qui templum Anubis ſacrilegio compilaſſet: ſeſeque impiari credebant, ſi cum illo bibiſſent, aut edidiſſent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, conuaſantes, fuga diſceſſerunt. In vinculis igitur erat miſer Antiphilus multum iam temporis: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, ſordidus

φύλακα] ὃν δοκῶν. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν θνησιμῶν Αἰγύπτιος, ἀνασκάπτων ἄνθρωπος, ὡς δοκεῖ θεοῖς καὶ τιμωρίαν τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστηκει. ὃ δ' ἀρνούμενος ποτε, λίθον μὲν οὐδὲν ὅλως ἔργασαι, ἀνάκειται δὲ ἰδόντι, καὶ πολὺν ἐπὶ τούτῳ ἐμπέπτωκε. νῦν οὖν τοι χαρᾶν ἥδιον, καὶ πολὺ μᾶλλον ἔχει, εἴπερ ἄρδις χαμαὶ ἐκαθέζετο, καὶ ἐπ' ὀλίγοις ἀσθενῶν καὶ νοσῶν ἐκτείνατο σκίλλαν ἀναπνέων. ἐπὶ μὲν γὰρ ἡμέρας, ὁ ἀνὴρ ἤρκει· καὶ ἑτέρα χεὶρ παρῆμεν, ἂν δὲ τὰν νύκτα, ἴδιόν ὅλον ἐκαθεύδετο. καὶ μὰν καὶ τοῦ σίτου ἀπορία, καὶ τὸ πνίγος ἐν ταύτῃ πάντων ἀνιαρῶν, καὶ ἐσφιγμένων, καὶ μόλις ἀναπνεόντων, καὶ τοῦ σιδήρου ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷα ἀνδρὶ ἐν πόνοις ἀεὶ βίον, καὶ ἀμελεῖ τούτῳ πρὸς ἅπαν σκληρὰν τὴν δίαιταν ἀσκουμένῳ. ἐκ αὐτῆς, καὶ μηδὲν ἄλλο ἀφεῖναι θέλοντος,

tium sceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere Deo, atq; illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quādo defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multò etiā magis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iā, maleq; habebat: nec mirū, quippe q̄ humi cubaret, idq; etiā noctu, neq; crura ſincretur protendere, f ligno incluſa, nam p diē cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vincu lis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locumq; anguſtū prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atq; intoleranda: & nimirum homini eiuſmodi rerū inſueto, minimeq; ad tam durū vitæ genus exercitato. Quum verò iam deficeret, ac ne cibū quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐδὲν εἰδὼς τῶν ἤδη γεγενημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἄρχων εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον δρομαῖος ἐληλύθοι, τότε μὲν οὐκ εἰσῆλθεν· ἐπεὶ δὲ ῥᾳδίως ἔτι ὁ δεσμοφύλαξ πάλαι κεκοιμημένος ἦν, ἐπειδὴ δὲ ὄψε ἦδη καὶ ἐσπέρα ἐγεγόνει, φρουροὶ τοῖς εἱρκτοφύλαξι παρακεκλισμένοι. ἔωθεν δὲ ἀσύρχεται, ποθὰ εἰσιόντας, μὴ παρενθεῖν, ἐπὶ πολὺ μὲν ἐζήτει τὸν Ἀντίφιλον, ἀδύνατον ὑπὸ τῶν κακῶν γενέσθαι μεμφόμενον. μὴ πειθόμενον ἀνέκοπτε κατ' ἐκάστου τῶν δεδεμένων, ὥσπερ ἀθύρσαν οἱ τὰς οἰκείας νυκτὸς, ἤδη ἐκλελοιπότος ἤδη ἐζητοῦντο ἐν τῇ παρατάξει. καὶ ἔνθα μὲν ἐβόησεν, Ἀντίφιλον Δανομενοῦς, ἐκεῖ ἐπὶ πολὺ ἀγνόησεν ἂν ὅστις ἦν, τοῦτον ἤπαλτο ἀπὸ τῶν δεσμῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀνεθόησεν καὶ κατοίσθη, ἐξαπέλασε τὸν ὄμιλον, καὶ ἀπάγων τὸ πρόσωπον ἀσχημονέστερον

reuersus est tandem & Demetrius, nihildum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat, quo in loco res esset, statim & curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus non est, propterea quòd vespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At manè quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus accedès multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci non quiret. Circumiens igitur, è vinctis vnumquenque contemplabatur, eorũ more qui familiarium cadauera iam marcida facta requirunt in strangibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidẽ tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsqueadeò præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque ad eumte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam atque

συμπαιπαιμύθιον, ἴδιος
ἦν αὐτὸς ὅπως ἑῶ· ἄμφω μὲν
οὖν ἔκπλους ἦν, ἐκπηγιά-
σαντος ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκή-
τῳ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν
αὐτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον
ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἕ-
καστα, ὡς ἔλεγε, ἐκπυθόμε-
νος παρ' αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε
παρεκελεύσατο, καὶ διελὼν
τὸ τεθάνιον, τὸ μὲν ἥμισυ
αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοι-
πὸν δὲ τῷ ἑτέρῳ διδώσιν, ἃ δὲ
κεναρὰ καὶ ἐκτετρυχωμέ-
να ῥάκη περιεσπάσας. καὶ τὸ
ὑπόλοιπον, πάντα τρόπον συ-
νέλ, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ, καὶ
θεραπεύων. παραδὺς γὲ ἐκά-
στοτε ἐν τοῖς λιμένι ἐμπόροις,
ὥσπερ ἂς μίσθιν ἡμέραν, οὐκ
ἐλάττον ἀπέφερεν ἀχθοφο-
ρῶν· ἔτ' ἐπανιὼν ἐκ τῆς ἐρ-
γασίας, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τοῖς φυλάξασι λαβὼν, τι βασ-
κάνιον αὐτῷ, ἢ ἀριστικὸν ἀπαρ-
χόμενος αὐτὸς, τὸ λοιπὸν ἤγε, ἃς
τοῦ φίλου θεραπείας, ἐκα-
στοτὲ αὐτῷ διήκων. ἢ τὰς μὲν
ἡμέρας, σωλῶν τοῦ Ἀντιφίλου,

παρα

atque impexam, ostendit se-
se quis esset. Hic ambo col-
lapsi sunt, oculis oborta ca-
ligine in tam inopinato spe-
ctaculo. Verùm aliquantò
pòst, posteaquam & ipse si-
bi redditus, & Antiphi-
lum recipiens Demetrius,
de singulis esset illum dili-
genter percontatus, bono a-
nimo esse iubet. Tum disse-
cto pallio, dimidiato quidem
induitur ipse, reliquum au-
tem illi donat, detractis illi
putribus atque detritis, qui-
bus erat opertus panniculis:
atque ex eo die modis om-
nibus illi aderat, curam eius
agens, inseruiensque. Lo-
cans enim se ijs, qui versa-
bantur in portu mercatori-
bus, à mane ad medium ve-
que diem oneribus gestandis
non parum lucri faciebat.
Deinde ab opere reuersus,
mercedes partem carcera-
rio in manum dabat, quo illi
manſuetum hûc ac pacatum
redderet. De reliquo autem
in amici curam affatim sup-
peditabat. Atque interdiu quidem aderat Antiphilo,

παραμυθέμενος, ἐπεὶ δὲ νὺξ
ἐκαλάβει, ὀλίγον πεῦ τῆς θύ
ρας ἔνδον ἀπωθήσειν, βαθύδιόν
τι ποικάμενος, καὶ φύλλα ὑπο
βαλόμενος, ἀνεπαύετο χρόνον μὲν οὖν τινα ὅτῳ διήγομεν,
ἔσιον μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, ῥᾳδίως δὲ φέρων τὸν συμφορὰν ὁ Αντίφιλος. ὕστερον δὲ ἀρθανέν]ος ἐν ᾧ ἀπωμοσάμενός τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ ὑπέτι μᾶλλον ἐς τὸ οἴκημα τῶν ἐκτὸς ἐνομίζων, ἐφ' οἷς ἀφρῶν, καὶ ἀνιώμενος, ὅτι ἔχων ἄμωσε μᾶλλον ἐᾶναι ᾧ ἑταίρῳ, προσαγγεῖλαι, ἑαυτὸν, προσελθὼν ᾧ συναρμοστῇ, ὡς ἐπὶ ἐκκοινωνήτους τῆς ἐπὶ τὸν Ανυβιν ἐπιβουλῆς. ὡς δ' τοῦτο ἔπεμψε, ἀπάγεται ὁ ἀνὴρ ἐς τὸ δικαστήριον, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Αντίφιλον. τοῦτο γοῦν μόνις, ὡσπερ ἐκκεκόσας τὸν δικαιοφύλακα, ἐξαρπάσας παρὰ αὐτοῦ, πλησίον ᾧ Αντιφίλῳ, καὶ ὑπὸ ᾧ αὐτῷ ἐκείνῳ δεδέσθαι. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἐδή-

quo illum consolaretur: ubi verò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisq; frondibus, acquiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: vt Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id minùs ferret calamitatem Antiphilus: donec h extincto in carcere latrone quopiam, idq; vt putabatur, veneno: & custodiæ exactissimè observatæ: neque deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quas ob res dubius atque anxius, quum alia vita non pateret, quâ liceret amico adesse: edito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis pretibus vix obtinuerat à carcerario, vt proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur. Hic igitur vel maximè declarauit,

δηλῶν ἐποιεῖτο, ὅσῳ ἂν πλείονα τοῦ ἀμείνονος μέρους τοῦ ἑαυτοῦ ἀπολλύοι· καὶ οἱ μὲν ἐνόσουν καὶ ἐτετρύχωντο, ὁ δὲ ἐπεμελεῖτο καὶ ἐθεράπευε καὶ ἐβοήθει, καὶ ἐκεῖνος ἐπὶ τούτοις ἐχαίρειν καὶ ἐτέρπετο, καὶ ἐκοιμᾶτο ἡδέως καὶ ἐσιτεῖτο καὶ ἐπανεκτᾶτο. ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπεβούλευον αὐτῷ, καὶ ἐπεδείκνυντο ἐχθρὸν ὄντα, ἐκεῖνος μὲν ἐπεμελεῖτο καὶ ἐθεράπευε καὶ ἐβοήθει καὶ ἐχαίρειν καὶ ἐτέρπετο καὶ ἐκοιμᾶτο ἡδέως καὶ ἐσιτεῖτο καὶ ἐπανεκτᾶτο, ὁ δὲ ἐνόσουν καὶ ἐτετρύχωντο καὶ ἐπεβούλευον καὶ ἐπεδείκνυντο ἐχθρὸν ὄντα

Αἴγυπτον ἐπεὶ καὶ μικρὰ καὶ τὰ συμβόλαια, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μετασταλέντας δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἐπόδρασαν. ἀπ' οὐκ ἐκείνοι γε ἠγάπησαν, ὅτως ἀφιέμενοι τόδε καὶ ὁ Δημήτριος, καὶ δι' ἃ νὰ ἐποίει ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, ἃ δόξουσι λαχόντες ὄντως, ἐλλιπῆ ἐπαίνου τὸ μὴ ἀποφῆναι, ἀφεῖσθαι καὶ τιμωρίας, ἀλλ' ἀναγκάσαντες τὸν δικαστὴν, ἀπειβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ, ἐπεὶ ἔμαθεν ὅδε ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτὸς, τὸν Δημήτριον καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφῆκεν, παραμυθησάμενος ἐπὶ τῇ λαλιᾷ, ὡς ἰσχνὸν, ἀδίκως λελοιδορημένον, καὶ ἐπάτρων λαμπρύνας παρ' αὐτῷ, δραχμὰς μὲν μυρίας τὸν Αντίφιλον, δὶς τοσαύτας δὲ τὸν Δημήτριον, ὁ μὲν δὴ Αντίφιλος ἔτι νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστὶν· ὁ δὲ Δημήτριος, τὰς αὐτοῦ διαμενεῖς ἐκεῖνο μετα-

cognito quod acciderat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs, qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat vt hoc titulo dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibique non mediocribus in rebus iniuriam fieri prætendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulère iudicem, vt causam exactiùs excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem secorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula coniecti. Quin etiam ambos munere prosecutus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico,

δεδαπανῆσθαι, ὄχλῳ ἀπιὼν εἰς τὴν Ἰνδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, ὀλοφύρατο ἀκὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸν εἰς ἄνδρα φαύλως νομίζοντα, ἄδηλον ἀπολιπὼν αὐτόν. οὔτε γὰρ αὐτὸν τὸν δεῖσθαι τῶν χρημάτων, ἕως ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ἦν, ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενον, οὔτε ἐκεῖνον ἔτι δεῖν φίλου, ὑπερῶν ἀνδρῶν τῶν πραγμάτων γεγενημένων. τοιοῦτοι, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. ἃ δὲ μὴ προσιβλέπειν ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥᾳθυμίᾳ φρονοῦντας, καὶ ἀντὶ ἄλλου σοι τοὺς λόγους διηγήσασθαι ποιοῦντας καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, οὓς ὁ Δημήτριος ἔσχεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέτι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἕως μαστιγούμενος ὁ Σύρος, ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτούς. ἐγὼ μὲν δὴ τούτους ὀλίγους ἀπὸ πλειόνων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγήσομαί σοι, ἀγαθοὺς

amico, concesſit in Indiam, profectus ad Brachmanas, tantum hoc loquutus Antiphilo, meritò ſibi iam ignoſcendum videri quòd tum ab eo diſcederet: neque enim ſibi opus fore pecunia, quoad is perſeueraret eſſe, qui erat, videlicet qui poſsit paucis eſſe contentus: neque illum amplius egere amico, quippe cui res tam feliciter haberent. Huiuſmodi ſunt, Toxaris, amici Graeci. Quod ni inſtitiò notaſſes nos tanquam qui verbis nos iactaremus: idem profectò relaturus eram tibi complures orationes, atque eas egregias, quas Demetrius habuerit in iudicio: quùm interim pro ſe ipſo nihil reſponderet: pro Antiphilo verò lachrymas funderet, atque etiam ſupplex eſſet: totamque cauſam in ſeſe reciperet, donec Syrus flagris caeſus, amboseos liberos fecit. Hos igitur paucos è plurimis, quos mihi primùm memoria ſuggeſsit, tibi narrauerim

ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη καταβὰς ἐκ τοῦ λόγου, σοὶ τὸν ῥήτορα ποιῶ ῥαδίως. σὺ δ', ὅπως μὲν χεῖρους ἰδεῖν τοὺς Σκύθας, ἀπὸ τοσούτων τόνων ἀμάνους, οὐδὲν σοι μελήσει, ἄν τι καὶ τῆς δεξιᾶς ὑπερβάλωνται, ὃς μὲν ἀριστοποιεῖσθαι θᾶττον αὐτῶν. ἀπὸ γὰρ ἄνυδρα ἐγκαθὸν ἔσῃ, ἵνα μὴ γελοῖα ᾖ πάθοις, Ὀρέστου μὲν καὶ Πυλάδου πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ἐπὶ δὲ τῶν Σκυθίαν φαῦλος ῥήτωρ φανούμενος. Τὸ νῦν δὲ μοι εἰπέ, ὅτι μὴ παροτρύνεις μὲν πρὸς τὸν λόγον, ὅσπερ ὁ πάνυ σοι μέτριον, ἀπολαμβάνεις τῶν γε πάντων κρατίστης ἐν τοῖς λόγοις. πῶς δ' ἐγκώμιον ποιῶ. ὃ μὲν ἡμῶν, οἷα σὺ διηγήσω, ἐπαινῶν ἄν τις ἄφρονα γυναῖκα, ἢ ἄν τις

præclaros ac firmos amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò uti Scythas his non inferiores referas, sed longè præstantiores, tibi ipsi curæ fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi præripiatur. Verùm oportet strenuum præstare virum. Etenim res quædam vehementer ridicula tibi contigerit, si cùm Orestem ac Piladem admodum sophisticè laudaris, pro Scythia dicens, orator ignauus appareas. TO. Rectè tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi nihil solicitus sis, ne tibi lingua exsecetur, vitio in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phaleratis atque exornatis (neque enim is Scytharum mos) præsertim quum res ipsæ longè magis loquentur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaueris à nobis, eiusmodi in commemorando laudib. extuliſſi: puta si quis sine dote duxerit deformem mu-

lierem:

ἤ τις ἀργύριον ἐπίδωκε γαμουμένῃ συγγενεῖ φίλου ἀνὴρ δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', ἤ τις παρίαχε ἑαυτὸν λυθησόμενον, ἐκ προθύμου τὸ μικρὸν ὕστερον λυθῆσθαι. νῦν γὰρ οὐτιδανὰ ταῦτα, καὶ μεγαλουργὸν ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνυσιμον ἔνι οὐδέν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' ἀδῇς, ὅτι παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξελάσαι ἥθη. καὶ ἴσως οὐδὲ ἐλόγως ὑπὸ πατρός τινος, ἀλλ' ἀπό τινος τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινεῖται· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἀσιν ὑμῖν ἀφορμαὶ πλουτίσθαι, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν ἀρλίᾳ βαθείᾳ βιοῦσιν. ὥστε οὐδ' ἐν γαλήνῃ μάθοις, ἃ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστὶ· χαμαὶ γὰρ δείσοι σοι πρὸς τὸ δεῖσθαι γνῶσιν. ἐμοὶ δὲ ὑμῖν δι συμπεσεῖν οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπιπλεύσομεν ἄλλοις, ἢ ἐπιχωροῦμεν ἐπιέναι, ἢ συμπεσούμεθα, ἐν ταῖς νομαῖς ἢ λείαις μαχόμενοι.

lierem: aut si quis amici filiæ nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem si quis sponte eat in vincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neque quicquam ineſt in his vel magni negocij, vel virile quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicarum causa susceptas, vt intelligas vestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoſcas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut ea dimus inuadentibus, aut vbi forsè concurrimus, pro peſcuis prædáque pugnamus.

Hic

θα. ἵνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. καὶ δὴ τοῦτο ὡς βεβαιότατα σωτηρίαν ἡμῖν τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον ἂν νομίζοντες. πρότερον δέ μοι ἐπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιοῦμεν τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' ἂ συνέφηβός τις, ἢ γείτων ὢν, ἀπ' ἐκείνου τινὰ ἡγούμεθ' ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τῇ φίλων ποιήσει ἀξιοῦμεν, ἐπιπολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ διαμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδ' ἂν πόθεν δόξωμεν ἐνδεῖν. κἂν παρ' ἀξίαν πεπεισθείς τις ἐμοὶ φίλος ᾖ, σωθῆναι τὸ ἀπ' ἐκείνου, καὶ ὅρκος ὁ μέγιστος, ἅ μοι καὶ βιάσασθαί μετ' ἐκείνου, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον, καὶ ἕτω ποιοῦμεν. ἀφ' ὧν ἔγωγε εἰκάζω τοὺς ἄλλους

Elic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quamsurmissimè constituimus amicitias, sola hæc arma immicta atque inexpugnabilia esse iudicantes. Priùs autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis æqualis sit, aut vicinus: verùm vbi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, dim quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, neve reiecti esse videamur. At vbi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppetituros, si sit opus, alterum pro altero. Atq; ita facimus. [k] *Etenim simulatq; incisis digitis*

τὰς

τὸν δακτύλων, ἐπιπλάξωμεν τὸ αἷμα ἐς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, ὀμόσωμεν, ὡς ἔστιν ὅ, τι τὸ μετὰ τοῦθ' ἡμᾶς διακώσαι ἄν. καὶ ἐφ' ἅπαξ τὸ μίγνυσθαι ἔχει τοὺς συνθήκας ἀσινεῖς, ὡς ὅστις ἂν πολύφιλος ᾖ, ὅμοιος ἐμοὶ δοκῇ τοῖς κοινοῖς ταύτοις, καὶ μοιχευομένης γυναικί. καὶ οἰόμεθα ἐκεῖ ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῖν ἔσ, πρὸς πολλὰς ἐννοίας διαιρεθῆσαι. ἄρξομαι δὲ ἐκ τῶν Δανδάμιδος πρόλεγομένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἁλοὺς καὶ ἀχθεὶς Ἀμιξόκᾳ, τοῦ φίλου αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ὑμέτερον ὅρκον, ἐπὰ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διομολογησάμενον. οὐ μὰ γῆ ἄνεμον ἢ ἀκινάκην, ἐκεῖ πρὸς σὲ, ὦ Μνήσιππε, ψεύσομαι ἐγὼ, περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σε ὀμνύοντος ἐδεόμην,

digitis sanguinem in calicem destillauerimus, summisque intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non est quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiusmodi fœdera ad summum tres. [l] Nam qui multis sit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes istæ atque adulteræ vxores: arbitramurque iam non perinde firmam illius amicitiam fore, posteaquam est in plures partes dissecta. Exordiar autem ab his quæ super Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum esset captiuus abductus eius amicus Amixocas. Quin potius antè tibi iurabo nostrum iusiurandum, quando quidem isthuc initiò sum pollicitus. [m] Non enim per Ventum & Acinacem, quicquam mentiturus sum apud te de Scythicis amicis. MNES. Equidem tuum iusiurandum haud magnopere desiderabam:

σὺ δὲ ὄμοσον τοῖν θεοῖν, ἐδίνα θεῶν ἐπομόσω. Το. τί σὺ λέγεις, ἔφη σοι δοκοῦσιν, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὐκ ἔστιν ἅπερ ἀγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μεῖζον οὐδὲν ἐστὶ ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν δὲ ἀκινάκην δι, ὅτι ἐκθνήσκειν ποιεῖ. Μνή. καὶ μάλ' εἰ διὰ γε τοῦτο, καὶ ἄλλους, ἂν ἔχοιτε πολλοὺς θεοὺς, οἷός ὁ ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ὀϊστὸν καὶ τὸν λόγχην, καὶ κάνεον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρίσχηται ἀγούσας ὁδούς. Το. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐστὶ πολλὰ ποιεῖς καὶ λοιδορικὸν, ὑπὸ πολυθέων μεταξὺ, καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ εὐσυχίαν εἶχον, σοῦ λέγοντος. Μνή. ἀλλ' ἐκ ἄνδρὸς γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπεξῆλθες. ὥστε θαῤῥῶν τὸν λοιπὸν

proinde rectè facis, qui nullos deorũ iures. To. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adebne tu fugit quod nihil sit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. Mnes. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos esse habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his cõsimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. To. Vide quàm cõtentiosè tecum, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellãs me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipso loquente te, silentium agebam. Mnes. Age, non sum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

ἐπὶ τοῦτο λέγειν, ὡς μηδὲν σοι μέλλοντος ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. Τὸ. τεταρτημὲν οὖν ἡμέρᾳ τῶν φίλων Δανδαμίδι καὶ Ἀμιξόκῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀπόλωρ ἄμα συνεπιόκισαν. ἔχον δὲ ἡμῖν ἐπὶ τὴν χώραν Σαυροματέων, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν, οἱ πρῶτοι δὲ, πρὸς τεσσεῦσι μυριάσιν ἐλήλουθε. οἷα δὲ οὐ προσδομήτοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἱππεύουσι, ἄπαστας μὲν πρέπουσι, τοὺς δὲ τῶν μαχίμων κλάνουσι, μὴ δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσιν, πλὴν εἴ τις ἔφθη φυγεῖν. καὶ ἐς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος ἁμαξῶν ἦν, οὕτω γὰρ ἐκελεύσαμεν τότε, ῥύμην οἷα δὴ, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἵν' ἀμφοτέραις τὰς ὄχθας τοῦ Ταναΐδος. ἐφ' ὧν οὖν ἔτι λάθρα περικαύνιτο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνάγετο, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας

quod restat dicere: perinde quasi nec adsim dum loqueris, adeò tibi silebo. TOX. Quartus igitur dies Dandamidi & Amizocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum sanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem nostram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem tertantum aduenisse ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruissent imparatos, neque expectantes illorum insultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & vivos abducunt, nisi si quis effugeret tranans in ulteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars curruum erat. Sic enim id temporis castra fueramus metati, haud scio quo consilio Archiplanorum, id est, duorum nostrorũ, ad utramque Tanaidis ripam. Protinus itaque & prædas abi-

ἁμάξας καὶ ναμβάνουζ, αὐτάνδρους τὰς ναύας ἁλισκο-
μένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβριζουζς τὰς γαμετὰς
ἅπαντας, καὶ τὰς παλλακάς. ἡμεῖς δὲ λυπούμεθα ὧν πράγματι,
ὁ δὲ Ἀμφίδαμας ἀγόμενος (ἐλαμβάνετο γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον
ὀνομαστί, κακῶς λοιδορῶν, καὶ ἐπιμέμφετο τῆς πύλιν, καὶ τῷ
ἅμαξι. ἅμα δὲ εἰπὼν ὁ Δάνδαμις, ὅτι μικρὰ
σας, ἁπάντων ὀφόντων, διαπηδήσας ἐς τοὺς πολεμίους.
καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, δίκην
ἐπ' αὐτὸν, ὡς καταπτήσαν-
τες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζῆνα. τῶν
δέ τις ἄπῃ, ἐπὶ φονεύ-
σιν αὐτὸν, ἀλλὰ δίχουζα, ὡς
ἐπὶ λύτροις ἄνουζα. καὶ δὲ
ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχουζα
αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ
λύτρα ἔτι· μὴ γὰρ προέσθαι,
ἃ μὴ μεγάλα ἦν αὐτῷ λάβῃ.
ὁ Δάνδαμις ἦ, ἃ μὲν ἔχον, φη-
σιν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑ-
μῶν, ἃ δέ τι δώσαμαι γυμνὸς ὤν

curribus potiebantur, atque ijs plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas uxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amixoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus, simulque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam contatus, speculatibus omnibus tranauit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis inruerunt in illum, iam consuuri, nisi succlamasset, Ze rim. Hoc verbi si quis soluerit, postea non interimit, sed recipiunt, tanquam dedentem sese precio redimendum. Moxq; ad illorum ducem adductus, reposcebat amicum: ille redemptionis precium postulabat. Neque enim priùs dimissurum sese, nisi maximum pro illo recepisset. Tum Dandamis: Quæ possidebam, inquit, omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod nudus præstare

ἐξαλείσω, ἕτοιμος ὑποσχέσθαι ὑμῖν· καὶ πρόσπολόν τι ἂν θέλῃς· ἐὰν βούλῃ δέ, ἐμὲ λαβὼν τούτου λαβὲ, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, οὐδέν, ἔφη, δεῖ ἕως κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα, Ζεῦ πάτερ. σὺ δέ, ὦ ἄνερ, μὴ σπεῦδε καταβαλὼν, ἄχρι τὸν φίλον κέρτος ὁ Δάνδαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔτεινε, ὁ δὲ αὐτίκα παρεῖχεν ἐκκόλαπα αὐτούς. κἄπα δὲ ἐξικνοῦτο, καὶ ἤδη τὰ ὄμματα ἔχων οἱ Σαυρομάτης, παλαβὼν τὸν Ἀμιζόκλην ἐπανῆλθε. ἐπειρᾶτό τε ὠνεῖσθαι καὶ ἅμα διανεξάμενοι, ἀπέβησαν πρὸς ἡμᾶς. τῶν δὲ γηθόμενον παρεμυθοῦντο ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἀπέδοσαν ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀπ' ὅτι ἴσως παρ' ἡμῖν ἐγὼ ἀγαθὸν νομίζω, καὶ ἃ πρὸς τοὺς φίλους πίστιν τὸν Σαυρομάτης τὸ αὖθις ἀμείνους ἐφόβησε,

præstare queam, id sum paratus polliceri vobis: & imperato quicquid volet: & si ita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad hæc Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: præsertim quum temet dedideris. Quin tu parte eorum quæ possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde ubi essent exacti, iamque precium persolutum esset Sauromatis, receptò Amizoca, reuersus est innitens illi: vnáq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem & in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σι, λογιζομένους, πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοίατο, ἃ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερίσχυον, ὥστε ὀψὲ νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιξώχης οὐκέτι ἠδυνήθη βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδαμίδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἄρ' ἀπεῖπε, ἃ καὶ ἄλλους σοι δίκα δοίη τις ἐπὶ τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι ἀνωμότους, ἃ βούλῃ, ὡς καὶ πομπὰ ἐπιψώθιον αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γυμνὸν τὸ ἔργον διηγήσομαι, ἃ δὲ σύ τινα τοιοῦτον ἤκουσας, εἰ ἄλλο ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐπαπέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἐν κίτωνι ὁ Δανδάμις, καὶ ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ ἔπι, καὶ

non mediocrem incutiebat, reputantibus cum cuiusmodi viris, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improuiso superassent. proinde sub noctem relictis maxima ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amixres non tulit diutiùs, vt videret ipse, amico caco Dandamide, sed ipsius iussu exoculauit. Atque ita sedent ambo, omnique honore à populo Scytharum publicitùs aluntur. Quid tale, Mnesippe, vos referre possetis, etiam si quis tibi donet vt possis vel decem alios ad istos quinque adiungere, etiam citra iusiurandum si ita vis, vt & multa liceat affingere? At ego tibi rem mandam exposui. Tu verò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi fueris additurus, quemadmodum supplicârit Dandamis: & quomodo sit excæcatus, &

quæ

καὶ ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα ἂν μηχανάσθαι ἐώθασι πρὸς τὸν ἀκρόασιν. ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλον ἐπὶ τιμῶν, Βελίτταν, Ἀμαζόνιον τοῦτον ἀνθρώπον, ὃς ἐπὶ καλλιστεύοντα ἐκ τοῦ ὄπου ἐπὶ λέοντος ἐλθόντα Βάσθεα, τὸν φίλον (ἅμα γὰρ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ἐγγὺς ὄντα καὶ περιπλακέντα αὐτῷ ἐπιφθάσαντα, καὶ τῇ ἑτέρᾳ ἐμπαράσαι, καὶ ἐμπηδήσαντα καὶ αὐτὸν, ἐπὶ τῷ καλλίστῳ τοῦ θηρίου, καὶ πείσαντα, πρὸς ἑαυτὸν παραβιάσασθαι καὶ μετάγειν, καὶ ἅμα τῶν ὀδόντων μεταξὺ διάρας τοὺς λαπύλους, καὶ τὸν Βάσθεα, ὡς οἷόν τε ἦν, ἀπειλῆσαι παρόμοια τοῦ δάγματος, ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον, ἠμυθιῶτα ἤδη, ἐπὶ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλακεὶς ἀπέκτεινε κἀκεῖνον. ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ γοῦν τοσοῦτον ἔρρωτο, κατάξας ἐς ἀκρίβειαν τὸν λέοντα ἐς τὸ στέρνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, beneque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amazocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam forte simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulò admouens esset, atque vnguibus lacerare; desiliens & ipse, in uolauit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertensq; , atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuenerit) acuiacem in leonis pectus defixit. Itaque

εἰρονα. ὅσι ἅμα πάντων ἀποθανόντων, καὶ ἡμᾶς ἐθάψαμεν αὐτοὺς, δύο τάφους ἀναχώσαντες τοῦ πλησίον, ἵνα μὲν ᾖ τῶν φίλων, ἵνα δὲ καὶ ἀντικρὺ τοῦ λέοντος· πρώτῳ δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τῷ Μακίστου φιλίαν καὶ Λογχάτου καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος ἁρπάζων Μαζαίας τοῦ Λεωκάνορος, ὃς βασιλεύσας τοῦ ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρίσβευεν ὑπὲρ τοῦ Λασμοῦ, ὃν οἱ Βοσποράνοι ἀεὶ φέρουσιν ἡμῖν, τότε κόρην πρίτον μῆνα ὑπερήμερον ἐκτετέλεκει. ἐν ᾧ οὖν δεῖπνῳ ἦμεν παρὰ τῷ Μαζαίᾳ, μικρὰ λαλοῦντος πρὸς ἐμέ, ἤρα, καὶ φανερῶς ἔσχε. τὰ μὲν δὴ πρῶτα φόρων διελέγετο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ· ἐπεὶ δὲ ἀπέλυσε, καὶ ἐμὲ ἀπέπεμψεν. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τὸν μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας ἐπὶ τῷ λέγειν, οἵτινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν

que pariter examinati sint omnes: nos autem sepeliuimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorū, altero exregione leonis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Macētæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tū quum legationē fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazaam vidisset proceram atq; decoram virginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondebatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quænam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi aderant

in

ἐξῆν λάπυθ πολλοὶ μνησῖ-
μθ παρόντ, βασιλᾶς, καὶ
βασιλέων παῖδις. ἦ Τιγρα-
πάτης ὁ Λαξῶν ἀνάσσις,
καὶ Ἀδύρμαχ, ὁ Μαχλυέ-
ων ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολ-
λοί. δεῖ δ τῶν μνησίρων ἕ-
καστον προσαγαγόντα ἑαυ-
τὸν, διότι μνησικοίμεν καὶ
ἥκοι, δαπανᾶν ἐν τοῖς ἄλλοις,
καταπάμενον ἐφ' ἑστίας.
ἐκπιὼν δὲ παίσαντα φιάλην,
ἐπισπάσθαι κατὰ τῆς πατρί-
δος, καὶ μνησάσθαι τὴν
φιάλην, πολλὰ ἐπαινοῦντα
ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ
αὐτοῦ ἢ ἀνάμεως ἔχοι.
τρόπον οὖν κατὰ τόνδ τὸν
τρόπον σπασάντων καὶ ἀπ-
πισάντων, καὶ βασιλέας
καὶ πλούτους καταριθμη-
σαμένων, τιλευτᾶ ὁ Ἀρ-
σακόμας ἀπίσας τὴν φιά-
λην, οὐκ ἔσπεσεν. οὐ γὰρ
ἔθ ἡμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶ-
νον, ἀλλὰ ὕβεις εἶναι δοκῶ
τοῦτ ἐς τὸν θεόν. πιὼν
δὲ ἀμυδὶ, λός μοι, ὦ βασι-
λῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου
Μαζαίαν,

in conuiuio procl, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausti bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαζαίαν, γύναικα ἔχειν, πολὺ ἐπιτηδειοτέρῳ τούτων ὄντι, ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς πλήθεσι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἀπίστου γὰρ ὄφελος τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἕξει, ὦ Ἀρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμῖν πλουτεῖτε. ἀπ' οὐκ ἀμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀπ' ἐμοὶ μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρεφθέγξατο μεθύων ἔδοξεν. ἔωθεν δὲ προκαθεζομένων ἁπάντων Ἀδύρμαχος, ἔμελλε ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανιὼν οἴκαδε, μικρὰ τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, οἷνος ἦναι δόξας. καί τοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὅσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα

Mazæam uxorem, qui multò tum potior illis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontante, Quantum pecorum, aut quantum habet plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus vos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem ista dicens risus est, contemptuique habitus, vt sitque temulentus: mane verò reliquis prælatus est Adyrmachus: iamq; sponsam abducturus erat in Maotidem ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quemadmodũ reiectus esset à Rege, risuique habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lonchate atque

καὶ Μαχίνλα, καὶ τλὺ ὅλ-
ωιαν τλὺ ὑμίτεραν πολὺ ἀ-
μείνω καὶ βελτίστεραν ἢ Βο-
σπορανῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐκ
μὲν τούτων διηγιένλος, ὑμᾶς μὴ
ἐγκαλέσει, μὴ καταφρονεῖν Ἀδυρ-
μάχου δ' ὧν Μαχλυΐ παρέλαβε
μὲν ἐπάταλαν τλὺ νύμφλν, ὅτι
χρυσᾶς τε φιάλας ἐλάγιστ' ἔ-
χειν δοκα, μὴ ἁμάξας τε φα-
λείνας ἐπταδούκενλα, καὶ πρόσ
βοτα καὶ βόας πολλάς. ὅτως ἄν
φασι τεθλίμμεσθαι ἀνδρῶν ἀγα-
θῶν βουκόλια πολλὰ, καὶ
ἐπτάκλα τειξύγια, καὶ ἁμάξ-
ας βαρείας. ἐγὼ δ', ὦ φίλοι, δι
ἐμοὶ δοκῶ ἀνιᾶσθαι· μὴ γὰρ ἐρῶ
τ' Μαξάκας, καὶ ἡ ὕβρις ἐν ἐμοὶ
ἦν ἀνθρώποις ἀμυρίας μου
πεθίκλο. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἐκ
ἴσης ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ ἥμισυ
μέρος ἑκάστῳ ὑμῶν τ' ἀτιμία
σε, ὦ γε οὕτω βιῶμεν, ὡς ἀφ' ἑ
κατέρου γίγνεσθαι, ἐς ἄνθρωπος
ἦμεν, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμεθα,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίρομεν. ὁ μέν
νυν, ἐπάρχω ὁ Λογχάτης, ἀπὸ
μὴ ἕκαστος ὑμῶν ὅλος ὕβρισαι,
ὁπότε

ta atque Macænæ: veſtram be-
neuolẽtiam longè præſtare
multóq; firmiorem eſſe Bo-
ſporanorum opibus. Verùm
hæc dicentem me ſubſanna-
uit, contempſitq; & Adyr-
macho ſcilicet Machlyenſi
tradidit aſportandam ſpon-
ſam, quòd aureas phialas ſe
diceret habere decem, præte-
reà currus quaternis ſedili-
bus eſloginta: ad hæc oulum
boumq; multam copiam. Sic
videlicet antetulit fortib. vi-
ris pecorum multitudinem,
operoſa pocula, & currus
graues. Proinde, ô amici, du
pliciter exrucior: nam &
Mazæam amo, & iniuria mi-
hi inter tantum hominum il-
lata, nõ mediocriter mordet
animum meum. Arbitror
autem & vos ex æquo iniu-
ria affectos eſſe. Etenim ad
vnũquenq; è nobis tertia cõ-
tumeliæ pars pertinebat: ſi
modò ita viuimus, quemad-
modum cœpimus quum con-
iungeremur: nimirũ vt vnus
homo ſimus, ijſdem dolentes, ijſdemq; gaudentes. Imò, inquit
Lonchates, vnuſquiſlibet è nobis totus iniuria afficiebatur

ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἐπαθες. πῶς οὖν, ὁ Μακίνης ἔφη, χρυσόμισθα ζῶς παρῦσι διαλάμισθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον ἡμῖν ὑπισχνῆμαι Αρσακόμᾳ τῷ κεφαλῇ πομιῆν τῷ Λευκάνορος, σὺ δὲ χρὴ τῷ νύμφῃ ἐπανάγειν αὐτόν. ἔτω φιλίω, ἔφη· σὺ δ' ὦ Αρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (ἐκὸς γὲ μὴ σφᾶς καὶ πολέμε τὸ μετὰ τοῦτο διάσειν ἡμᾶς) αὖ πιειμένων σωμάτων, μὴ παρασκεύα ζε ὅπλα καὶ ἵππες, καὶ τῷ ἄλλῳ διαμιῆν ὡς πλείστῳ. ῥᾷ δ' ἂν ποκὸς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ἡμῖν ἐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων μάλιστα ἦ, ἀναβίβοι ἐπὶ βύρσης τ' βοός, ἴδοξε ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχάρη, ὡς ἔχῳ, τῇ βύρσῃ ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίντης δ' ἐπὶ τὰς Μάχλυας, ἵππους ἑκάτερ. ὁ δὲ Αρσακόμας, οἶκοι μένων, τοῖς τε ἱλικιώταις διεπέμψατο, καὶ ὅπλισι διάμιν παρὰ τὸν οἰκῶν, τῇ δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθίζετο.

tum quum in te ista fierent. Quomodo igitur, inquit Macentes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium suscipiamus. Atq; ego quidem recipio Arsacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò sponsam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arsacoma inter hæc (nã his peractis verisimile est exercitu ac bello fore opus) hic mane, quò contrahas & apparesarma, equos, atq; alia rerum vim quãtam potes maximã. Facillimè autem plurimos adimxeris: partim quòd ipse strenuus, partim quòd nobis non pauci sint familiares: maximè verò si desederis in tergore bouis. Hæc vbi placuissent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus est in Bosporum, puta Lonchates: alter, id est, Macetes, ad Machlyenses, equesq; vterque. At Arsacomas domi manens, & cum æqualib. cõtulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & [n] in tergore bouis desedit.

Consue-

νὴ Δία ἔθος ἐστὶν, τὸ περὶ τὸν βύρσον, ἔστιν ὅταν ἐκ παθόντος τινὸς πρὸς ἕτερον ἀδικηθεὶς τις πρὸς ἑτέρου ἀπαιτῇ μάχεσθαι βουλόμενος, ἰδὴ λαβὼν ἑαυτὸν ἐκ ἀξιόμαχος ἂν, βύρσας πρώσας, τὰ μὲν κρέα κατακόψας, ἕψησον, αὐτὸς δὲ κρεουργήσας χαμαὶ τὸν βύρσον, διὰ ἕδρας ἐν αὐτῷ ἐς τὸ πίσω ποιησάμενος τὸ χάρι, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι· καὶ ἕστὸ δὴ ἡμῖν ἐστὶ μιγίστη τεκμήρια. παρακαμφώνων δὲ τῶν κρεῶν ἐπὶ βιὸς, προσιόντων οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβὼν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ἐπισχεῖται καὶ τὸ ἀριστερὸν ἡμιπλίνθιον, ὁ μὲν πρῶτος ἐπέκας παρέξει, ἀσίτους καὶ ἀμίδιτος, ὁ δὲ ἕκαστος, ὁ μὲν ἱππεὺς, ὁ ἱππεὺς τοὺς, ὁπόσους ἂν δύνηται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πρῶτος. ἀθροίζεται γὰρ ἐπὶ τὸ βύρσης πολὺ πλῆθος ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἢ τὸ δεῖπνον σώματα βαθύτατον· ὅθεν συμπέσαν, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos: Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; vlcisci, neque par esse pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes frustatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suoque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

ἐχθροῖς, ἅτε τὴν ἔνορκον ὄρκ. τὸ δὲ ἐπιβλῶπα ἢ βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν δὴ Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν. τὴν ἐχθροίδησαν αὐτῷ, ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τὰς μυριάκις χιλίους, ἢ πλείους ἢ τριπλοῦς, συναμφότεροι δισμύριοι. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος, παραγενόμενος εἰς Βόσπορον, προσέρχεται τῷ βασιλεῖ, διοικοῦντι τότε ἀρχάς. τὴν φησὶν, ἅπερ μὲν ἀφ' ἡμῶν ἢ Σκυθῶν, ἐκείνῳ αὐτῷ μεγάλα πράγματα λοιπόν. ἢ δὲ, οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα, καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἀξιόσι, μὴ ἐπιβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν εἰς τὸ πρόσθιον ἀπὸ μέχρι Τράχωνος νέμειν. τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶσθε, ἀπολαμβάνοντας ὑμῶν ἀεὶ χώραν, ὃ φασιν οὐκ ἐᾶν ποιεῖσθαι συνθήκας ἐπὶ μισθῷ, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἁρπάζειν καὶ ἐπιτίθεσθαι· ἐὰν δέ τις ἁλίσκηται ὑπ' αὐτῶν, σὺν μέρει ἂν ἁλῶναι. τούτων μὲν ἕνεκα ἐπιπλεῖν ἐπὶ πάντας. ἐγὼ δὲ μέντοι ὅτι μεγάλων ἕνεκα ἐσομένων ἐφ'

quàm si iureiurãdo esset astrictus. Nam in tergum ascendisse, instar iurisiurandi est. Arsacomas igitur his in rebus procurandis satagebat: coibantque illi equites quidem citer quinquies millenum armati ac pedites promiscuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus venit in Bosporũ, Regẽ adit, tractantem quidã de regni negotijs, atq; venire quidem se publico Scytharũ nomine, sed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iussisset: De publicis, inquit, negotijs, hæc impræsentiarum denunciant Scythæ, ne vestri pastores in pernicium vsq; transgrediantur, sed intra Trachonẽ pascant. Cæterùm latrones, de quibus expostulatis, quòd regionẽ vestram ingressi, negant eos publico consilio emitti, sed priuatim sui quemque lucri causa prædari. Quòd si quis illorum deprehendatur: tui arbitrij esse vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos insultũ futurũ

ab

ἰφ' ὑμᾶς, ὡς Ἀρσακόμα ζῶν μαχεῖσα, δι' ὑποψίαν πρόμνησαρ ἀφ' ἑαυτοῦ. καὶ οἶμαι, διότι ἀντίσας τὴν θυγατέρα, ἐπιτυχεῖν παρὰ σοῦ, ἀγαναξίᾳ, ἢ ἐπὶ βόρσης ἰβδόμῳ ἡμέραν ἄπρακτος ἀπῆλθε, καὶ σωθῆσα σφετέρας ἐπὶ λήθῃ. Καὶ αὐτῷ ὄχθος, ἔτι φρὴν Λυκάονος, καὶ αὐτὸς, ἀντροεσσάτα δυνάμιν ἀφ' βάρεως· ὅτι δ' ἰφ' ὑμᾶς σωίσαντο, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐκπονηρότερος, ἀγνόεμ. ἀπ' ἐμοὶ δ', ἔφη ὁ Λογχάτης, ἀ παρασκεύ. ἐμοὶ γ' ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας δή, καὶ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ, ἐν τῷ γενεᾷ· ἐμὲ δ' ἐνδεᾶ ἄνευ. ἀ δ' μοι ἐπὶ ἐνεγκεῖν τὴν ἐτάραν σε θυγατέρα Βαρκάνην, ὅτι τὰ ἄπαντα ἀπασσίω ὁμῶν ὄντι. ἐν δὲ μοι παράδοις ἔξω, ἕλω λυφαλῶ ἀφ' ἑκατέρων. ὑπισχνῆμαι, ἔφη ὁ βασιλεύς, μάλα πιθανὸς γενόμενος. ἔγνω γὰρ τὸν ἀπατίαν τῆς ὀργῆς ἡ Ἀρσακόμα, τὸν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἄπνοος

ab Arsacoma Mariandæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam postulârit, non assequutus sit abs te: ob id indignatur, sedetq; in tergore taurino septimum iam diem, contractusq; illi est exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipse, eogi vim copiarũ in tergum bouis. Quòd autem aduersum nos cozerentur, quodq; Arsacomas huius rei dux esset, id verò me fugerat. At qui in te, inquit Lonchates, hic apparatus constituitur. Mihi autẽ inimicus est Arsacomas, grauiterq; fert, quòd sibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar esse præstantior. Quòd si mihi spoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno vestra affinitate, breui tibi reuersus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, videlicet supra modũ formidine correptus, propterea quòd nõ ignoraret quam ob causam iratus esset Arsacomas, inimicũ ob nuptias: tum aliàs quoque

metuerat

μνήσασθαι ἀεὶ τῶν Σκύθαι. ὁ δὲ Λογχάτης, ὅμοσον, ἔφη, μὴ μέλλειν φυλάξειν τὰς συνθήκας, μηδὲ ἀπαρνήσασθαι, τοῦτο δὴ τούτων γενομένων, καὶ ἐπὶ ἀναβαίνας ἐς τὸν οὐρανὸν, ἤθελεν ὀμνύειν. μὴ σύ γε ἐνταῦθα, ἔφη, μὴ καί τις ἐπίδηται τῶν θεατῶν, ἐφ' ὅτῳ ὀμοῦμεν· ἀλλ' ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεως τουτὶ ἀσπιθόντες, ἐπειτα σάμβοι τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκοάτω δὲ μηδείς. ἀ γάρ τι τούτων ἀύθοιτο Ἀρσακόμας, δείδια μὴ προθύσηται μοῦ τὸν πολέμου, χέρα ὑμικρὰν ἤδη πεπιθλιμμένος. ἀσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεύς· ὑμεῖς δὲ ἀκόουσητε, ὅτι προῤῥωτάτω. μηδὲς δὲ παρίτω ἐς τὴν ὁδὸν, ὃν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπὶ δὲ οἱ μὲν ἀσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενοι τὸν ἀκινάκεα, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσαι, καὶ παρὰ τὸν μαστόν. ἔπα ἀποτυμὼν τοῦ ἰσχαλέος, ἐκ τῆς χλαμύδι ἔχων ἐξέπε, μεταξὺ διαιγόμενος οὔθεν αὐτῶν, καὶ

metuerat semper Scythas. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum. Id quum fieret, iámque refupinatus in cœlum iurare vellet: Abi sit, inquit, vt hic: ne quis spectantium coniiciat quâ gratiâ iurenus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteà quàm igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absteterunt: vibrato gladio, fumúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum in pectus adegit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuiq

τῶν ἀφ' ταχίων ἕξαρ λέγων, breuiq; sese dicens affuturum, tanquam ad negotij
ὡς δὲ ἐπί τι πυμφθεὶς ἀπ' ἐκ- quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum vinctum reliquerat, conscenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi resciissent, factitioso de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstititq; promissum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior superhis, quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primùsque illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm sis, ad regnum vocat. Proinde fac, vt ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi conciliaueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris

πάνορ & θυγατέρα. ἐγὼ δ' Ἀλανὸς τὲ ἁμὶ, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡμῶν δὴ ἔσαν τῷ Μάσσαρι γάμοι. ὁ Λεωκάνωρ. καὶ νῦν δὴ ἥκω παρὰ τῶν Μασσάρος ἀδελφῶν, τῶν ἐν Ἀλανίᾳ, παραπεμψόντων ὅτι τάχιστα ἐλθόντα ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ περιίδῃν ἐς Εὐβίοτον περιελθοῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελφὸς ὢν νόθος & Λεωκάνορος, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἦν, Ἀλανοῖς δὲ ἀπίχθεται. ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Μακεδὼν ὁμόσκυνος, καὶ ὁμόγλωσσος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν· κοινὰ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις μᾶλλον ὅτι καὶ πάνυ ὁμοῦσιν οἱ Ἀλανοὶ, ὥσπερ οἱ Σκύθαι. ἀπὸ δὲ Μακεδόνος καὶ τόδε ἔκαστοι αὐτοῖς, καὶ ἀπεκείραντο τὰς κόμας, ὅσον ἐκὸς ἦν ἔλαττον ἐκείραντο μᾶλλον τὰ Ἀλανὸν τῶν Σκύθων, ὅτι ἱππεύουσι δὴ ταῦτα, καὶ ὁμοίως Μασσάρας καὶ Μασσαίους συγγενὴς ἄν. καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀ-

ris filiam conspexerint. Ego porrò nō solum Alanus sum, verùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masterarum Leucanor asciuit vxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt in Alania, denunciantibus vt quàm potes ocyssimè recipias in Bosporum, neque per negligentiam committas, vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macenes. Erat autē eodem cultu, ademque lingua cum Alanis. Commune enim horū vtrumque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnoperè comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macenes in hoc quoq; illis erat assimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaq; his rebus factum est, vt illi fides haberetur, putaretur q; Masteræ ac Maxeæ cognatus esse. Et nunc, inquit,

ὦ Ady-

Ἀνδρόμαχε, ἑτοῖμός εἰμι καὶ σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἰ ἐθέλεις, μεθ' ἡμῶν τε, ἢ μένειν, εἰ δεῖ, καὶ ἄγειν τὴν παῖδα. Οὗτος, ἔφη, μὴ μάθοι, ὁ Ἀνδρόμαχος, ἐπιλάσασθαι· ἄρα, ἔφη, ἅμα καὶ ἀνεψιὸς εἶ τῆς Μαζαίας ἄγαν. Οὐ μὴν ἥδ' ἅμα ἡμῖν ἴῃς ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἐπεὶ ἴσως ἐν πλοίῳ, ἂν βούλῃσθε. εἰ δέ μοι τὸν γυναῖκα ἄγοις, ἀντὶ ποσοῦ ἂν ἥθελε, ταύτας ἐγίνετο, καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθεν, παραδοὺς τῷ Μακήτῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δ' ἐμὲν μετ' ἐμοῦ, ἐπὶ δ' ἁμάξης ἦγεν αὐτὴν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναβάς, ἐπὶ ἵππου (ἐτύγχανε γάρ τις ἵππος) ἀνεπαύετο μετὰ ταύτης, ἐκείνη παρὰ τὸν Μακήτην ἔχουσαν, ἀπ' ἄκρου δὲ πόρρω ἐς τὸν μεσόγειαν ἰὼν ἐξεπλάνα τὰ Μιτραώνου ὄρη. ἐπαναπαύων μεταξὺ τὴν παῖδα, τρίτῃ ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλυήνων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ἐπειδὴ

ô Adyrmache, ad virumuis paratus sum: vel proficiscī tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidē, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidē cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxat equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ trahens ducendam Mazæam: quæ virgo etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verū vbi nox incubuisset, impositā equo (nam id curārat, vt alius quidam eques sese conspiceretur) tū insiliens & ipse, nequaquā deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed deflectens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyenibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσαθ' ὅτ' ἠρόμην, μικρὸν ὑπισὰς ἀφθυάσας. ὁ δὲ Μακρύτης, ἐγχαίσας τῷ Μαζαίᾳ τὴν Ἀρσακόμᾳ, λίθῳ ξέσε, ἔφη, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦτο δέξαι. τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τῆς θέας μαθὼν καταπλαγήτω καὶ χάριν ὁμολογήσας, παῦε, ἔφη ὁ Μακρύτης, ἄλλον μοι ποιῶν σαυτόν. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, δίον ἐστὶν, ὥσπερ ἂν εἰ ἀριστερᾷ χάριν ἀποδιδοίη τῇ δεξιᾷ, διότι πρωθεῖσά ποτε αὐτῷ ἠθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμούσης. γελοῖα δίνων καὶ ἡμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε ἦν, ἵνα σωθῶμεν βούλεσθε, ἔτι μίαν νομίζοιμεν εἶναι, ἃ τὸ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραττε μέρος ὂν τοῦ ὅλου, ᾧ πάσχοντος. ἅτε μὲν ὁ Μακρύτης ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ, χάριν ὁμολογήσαντι, ὁ Ἀδύρμαχος, ὡς ἔγνω τὴν ἐπιβουλὴν, οὐκέτι ἦλθεν ἔνθα

vbi destitisset à cursu, paulisper astans exanimatus est. Porrò Macentes Arsacomae Mazaeam in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratiasque agente: Desine, inquit Macentes, ac noli me alium à teipsō putare: nam mihi profectò gratias agere ob haec quae feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextrae, quod vulneratae sibi submiserit, atque officiosè curam egit aegrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iam dudum commissi, & quatenus licet, in unum conflati, magnum adhuc esse credamus, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quum pars sit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arsacomae gratias agenti, Macentes respondit. Caeterum Adyrmachus vbi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum

iam

ἤδη γὰρ Εὐβιότος ἦρχεν, ἐπιμηθεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν· ἀπῆλθε δὲ ἐς τὴν πατρίδα, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ τῶν ἐρημιῶν ἐσέβαλεν ἐς τὴν Σκυθίαν. καὶ ὁ Εὐβιότος, μετὰ ὀλίγον καὶ οὗτος ἐσπεσὼν, ἅμα πανδημεὶ μετὰ Ἀλανῶν, Ἀλαυνὸς δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους, ἀναστήσας ἐνεμνείσθη. ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβιότος καὶ ὁ Ἀδύμαχος, ἐννέα μυριάδας ἔσχον ἐγγύθεν, καὶ τὸ τρίτον μέρος, ἱπποτοξότας. ἦσαν (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπιδὰς ἐπὶ τὸν βύρσου τόκον ἱππίας ἀναπεπταμένας ἑπτακοσίας) ὁ πομπὸς ἑπτακοσίαις τῶν προμνείων σὺν δὲ ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ἐπεμψόμεθα τῷ ἑφόδῳ ἴσοι τὸν ἀριθμὸν καὶ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ἐπαγαγόντας ἤδη αὐτοὺς, ἀντεκηρύσσομεν. προσαφῆκτο δὲ τὸ ἱππικόν. ἐφομιλούντων δὲ ἐπὶ πολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνθένδε ἤδη τὰ ἡμίτομα, καὶ

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Saumatis, apud quos fuerat diuersatus: verùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, paulòq; pòst irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; ponderat secum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos, vtrinq; vi. ies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atque Adymachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleram, addens ijs quæ in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur in sulcum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque vbi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessêre nostri,

καὶ παρῃρέθη νῶτα ἀφέλκυσε, καὶ τιλω, ἀς δύο διαπόνω τὸ Σκυθικὸν ἄπαν. ἡ τὰ ἡ ὑπεφώγη, οὐ πάνυ ἐφῶς ἀπημελόν, ἀπ' ἀναχάρησις ἐλόκα ἀ φυγὴ· ἦλ δὲ οἱ Ἀλανοὶ ἐτόλμων ἐπικολ διώκειν. τὸ δ' ἥμισυ, ὅπερ ἡ ἔλαφον, πιεσχόντις οἱ Ἀλανοὶ ἡ Μάχλυες, ἔκοπον πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφίεντες τῶν ὀϊστῶν ἡ ἀκοντίων. ὡς πάνυ ἐπονοῦντο ἐμῶν οἱ πιεσχημένοι, ἡ ἤδη προίεντο οἱ μὲν οἱ τὰ ὅπλα, ἐν τίσι δ' ὁ Λογχάτης ἡ ὁ Μακρύνης ἔτυχον ὄντες, ἡ ἐπέρρωντο ἤδη προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυραπτωθὰς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης ὁ Μακρύνης δ', πλήκει ἐς τὸ κρανίον, ἡ ἐνέδυ ἐς τὸν ὦμον, ὅπερ ἀνωδύνως ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὢν, ἔλαθεν ἀγησάμενος, ἀ ἄπαντι, καταλιπὼν τοὺς φίλους προφθάσας τοὺς μύωπας ὡς ἵππου ἐμβούσας ἔλαυνε δὲ τῶν πολεμίων, λοιδορῶν ὀνείδεσι, ὅσα

interrupta phalange. Postremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palam victa: verùm ita fugiebat, vt locum dare pideretur: adeò vt Alani ad multũ tempus inſequi nõ auderẽt. partem alterã, quæ eadem erat imbecillior, cingentes Alani ac Machlyẽſes omnes dequaq; cædebant, conſertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic vt vehemẽter laborarent à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamq; ambo vulnus acceperãt, dum ante alios ſeſe periculis obiciunt: hic quidẽ aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macetes ſecuri ſauciato capite, tum conto in humerum impacto. Quod ſimulatque ſenſit Arſacomas, quum in altero agmine eſſet nobiſcum, tum peratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio.

ὡς

adeò

ἐπὶ τοὺς Μάχλυας μηδ' ὑπο-
στῆναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ,
ἀλλὰ διαφθείραντα ἕλωσαν
αὐτοὺς διεξελθών. ὁ δ' ἀπαντήσας τοὺς φίλους,
καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας
παραπαλίσας, ὁρμήσας ἐπὶ
τὴν Ἀδύρμαχον, καὶ πα-
ίσας τῷ ξιφιδίῳ παρὰ τὸν
ὠμον, μέχρι τῆς ζώνης διέ-
τεμε, πεσόντος δ' ἐπ' αὐ-
τῷ, διανύθη τὸ Μαχλυϊκὸν
ἔθνος, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ'
αὐτοῦ πᾶν, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ
τούτοις. ὥστε κρατοῦμεν ἐξ
ἀρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξέλ-
θωμεν ἄν, ἐπιπολὺ κτείνον-
τες, ἀ μὲν νὺξ τὸ ἔργον ἀ-
φεῖλε. ὡς δ' ἦλθ' ἐπιοῦσα,
ἥκετο παρὰ τῶν πολεμίων
κήρυκες, ἐβούλοντο φιλίαν
ποιεῖσθαι. Βοσπορανοὶ μὲν γὰρ
πενταπλάσιον τὸν
δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μά-
χλυες δ' ὁμήρους δώσειν
ἔφασαν· οἱ Ἀλανοὶ δὲ, ἀντὶ
τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδια-
νὸν ἡμῖν χαριεῖσθαι ἐπὶ
σπουδῆς, ἐκ πολλῶν δικαίων.
ἐπὶ τούτοις ἐπείθημεν, δό-
ξαν

adeò vt Machlyenses vim animi non sustinuerint, sed viam illi fecerint, vt trãsiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: ita pacto & in cernicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulò pòst & Alanorum: denique cum his Græci quoque. Atq; ita redintegrato prælio nos superiores extitimus, diúq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. postero die ab hostibus venerunt legati, quũ supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributũ pensuros sese pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirmabant: Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρ-
μα καὶ Λογχάτη, καὶ ἐγγὺς ἀκ-
ρείην, ἐκάνομ προϊσαμένους
ἔκαστα. Οἷα οὖν, ὦ Μνήσιππε,
ὀλιγῶσι ποιεῖν Σκύθαις γίνε-
σθαι φίλους. Μνή. πάνυ παγκακὸν, ὦ
Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοιον, καὶ
ἴσως μὲν ὁ ἀκινάκης καὶ ὁ ἄντ-
μος καὶ ἄγχι, ὡς ἄμοιγε, ἐν γῇ τις
ἀκινδύνῳ αὐδᾷς, ἐ πάνυ μυμ-
νῆσι δεῖν λέξαντα ἄμ. Τό. ἀπ'
ὄρα ὦ γύννιε, μὴ φθόνος, ὑ-
μῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πλὴν ἐκ τοῦ
ἀφρίψας ἀπιστῶν καὶ ἄλλα
διαῦτα ἀπῶν, ἃ οἶδα ἐκ
Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ
μαπρὰ μόνον, ὦ ἄνερ, μηδ'
ἔτως ἀφιζοις χρόμῳ καὶ δὶς λέ-
γοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω
πλὴ Σκυθίαν καὶ πλὴ Μαχλυα-
νλὴ διαβῶμ, καὶ ἐς τ' Βόσπο-
ρον ἀπιὼμ, ἔπ' ἐκανιὸν, πά-
νυ μὲ διατρίσας τῇ σιωπῇ.
Τό. ἀκουόμ καὶ ταῦτά σοι νεν-
μοθετοῦντι, καὶ διὰ βρα-
χέων λιπτόμ, μὴ τῇ λάμυς ἀ-
μῶν τῇ ἀκοῇ συμπεσοῦσ. *in primis autem Arfacome & Lonchatæ, paxinita, duobus illis cuncta pro arbitratu suo moderantibus. Huiusmodi, Mnesippe, audent Scythæ amicorum causa facere.* MNE. *Tragica prorsus, ô Toxari, fabulisq; similia. Et propitium sit Acinaces & Ventus, per quos iurâsti: si qui istanc credat, non admodum reprehendendus esse videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas ista ob inuidiam vestra proficiscatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia huiusmodi referam, quæ nouerim à Scythis esse gesta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vsqueadeò admissis vagisq; vtare sermonibus, vt nunc sursum ac deorsum Scythiam Machlyanamq; percurrens, deinde in Bosporum discedens, postremò rediens, prorsus abutare silentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præscribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiscum audiendo circumcursitans.*

Quin

μᾶλλον ἢ μὴ ἄκουσον, ὑμοὶ αὐτὸς οὗτος φίλος, Σισίννης τοὔνομα, ἀφίκτηται. ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἄπλοιν, ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, λατινικῆς τε φωνῆς τῆς Ποντικῆς. ἐν πόλει δέ ἐστι, ἣ τῶν Σκυθῶν πλοῦσίοι ναυτίλλονται, ὑπὸ τῷ Καράμβῃ ἀπέχουσα πόλις. ἔμελλε δὲ ὁ ἑταῖρος, ἐπαύριον ἐκ νεότητος. ἡμᾶς μὲν οὖν κατανοήσαντες τινα ἐπὶ τῶν πλοίων ὁρμοῦντα, ἄμα τοῖς πλοίοις ἀνάγεσθαι ἀναμένοντα, ἐσκοποῦμεν, εἴ τι νεωτερίσομεν. ἐν τούτῳ δέ, λῃσταί τινες ἀναπεπόνθασι τὸ λιμένος, ἐκφέρουσι ἅπαντα ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἐπὶ τὰ ἐν ἀπόπλῳ τῆς ἡμέρας ἀφαιρεθέντα ἐπανιόντες δὲ οἴκαδε, καὶ τὰ γεγονότα μαθόντες, ἀπήλθομεν μὲν ἐπὶ τοὺς γείτονας, πολλοὺς ὄντας, ἢ ἐπὶ ξένια, ἐπὶ δοκιμάζομεν, ἀλλ' ἵνα μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντός τις ὑμῶν ἀκούσαντος ἐκείνου τὰ

Quin magis auſculta, quæ in meipſum amicus Siſinnes nomine præſtiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiſcerer, idq; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amaſtrim Ponticam. Eaeſt vrbs haud procul à Carambe diſſita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Siſinnes, mihi à puero amicus. Noctigitur vbi res quaſdam importatas in portu ſpectaſſemus, in eumq; è nauì ſubduxiſſemus, eminus nihil ſuſpicantes mali. Interea fures quidam effractà ſera ſuſtulerunt vniuerſa, adeò vt non relinquerint quod vel in eum diem ſufficere poſſet. Ergo quum domum eſſemus reuerſi, cognito quod acciderat, non viſum eſt in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hoſpitem, veriti ne pleriſque ſycophantæ videremur, ſi dixiſſemus nobis ab aliquo ſublatos eſ-

κὴς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πωλῶ, καὶ τάπητας τινὰς, καὶ τἆλλα, ὁπόσα ἔχομεν. ἐσκοπούμεθα δὲ περὶ τῶν παρόντων, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν, ἄποροι πανταχόθεν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ γεγενῆσθαι. ἐμοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς ἔχομεν, αὐτὰ παραδύσαντα ἐς πλοῖον φεύγειν τὴν ἀπορίαν ταύτην, ἀπιδόντα τὸ βίᾳ, πρὶν ἀναγκάσαί τι ἐνδεῖξαι, λιμῷ ἢ δίψει τελευτῆσαι. ὁ δὲ Σισίννης παρῃνεῖτο, καὶ μήτε ἐμοὶ μηδὲν τοιοῦτον αὐτὸς δὲ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἔχομεν ἱκανὰς τὰς τροφάς. καὶ τότε μὲν ἐπαύσατο τοῦ λιμοῦ παραινέσας, καὶ ἔπεμψεν ἡμῖν εἰς δεῖπνον μικρὰ ἐπιτιθεὶς καθάπερ ἐκ πανδοκείου κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἔνθα πωλοῦντά τινα, ὡς ἔφη, γνοίαμεν καὶ καλὰ ταριχεύοντα. μονομαχίαν δὲ οὔτε ἐπὶ μικρῷ ἀνθρώπων ἐθέλοντες, ὡς πρώτην ἡμέραν ἀγωνιεῖσθαι ἔμελλον. καὶ δὴ τὰ μὲν, ὡς ἔχει, se Daricos quadringentos, tum vestium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habueramus. Consultabamus igitur hisce de rebus quid esset faciendum omnium rerum egenis, idque in urbe peregrina. Ac mihi quidem inevisum est tum temporis, statim demisso in illa acie vitam fugere, priusquam ignominiam quiddam audiendum esset ferendum vel fame vel siti enecto. Contra Sisimnes consolabatur, dissuadens ne quid tale faceremus. Aiebat enim, excogitasse se unde nobis victus suppeteret. Et ecquidem diluculo è porta ligneis, data mercede victum suppeditante: manè autem obambulans in foro, pompam quidam aspexit insignem (quemadmodum aiebat) elegantium ac strenuorum. Hi nimirum viritim lecti, ut mercede proposita singulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes hanc negoci

ἔλεγε, ὅμως αὐτοῦ πυθόμενος, ἐλθὼν ἐπ' ἐμὲ μηνύει, Ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν οὐκέτι λέγε πένητα· εἰ δὲ πρίνω ἐμέ, πλουσίου σε ἀπεργάσομαι. ταῦτα εἶπε, καὶ μικροῦ δεῖν μυριάδας ἐπιδόντος, ἐπὶ τοῦτο ἦλθε τῆς θέας, ἐπειδὴ καὶ ἡμῖν παρεσκεύαστο. παρελάβομεν γάρ τι, καὶ ἡμεῖς θέαμα τῶν ἀναιρέσεων, ἔνθα δὴ τὸ θέατρον ἐπλήσθη, καὶ ἐκαθίσαντο, ἐμοῦ μὲν πρῶτον, ὅθεν ἐκαθεζόμεθα, καὶ ἐγὼ μὲν ἐκπεπληγμένος, καὶ ἐν ἐπιπόνοις ἀθλημάτων ἀγῶσι, καὶ ἀνδρῶν ἀθλητῶν ἐπιδείξεσι, καὶ ἀπάρξομαι. ἐκ δὲ τούτου οἱ μονομάχοι, καὶ ἅμα παρεγένετο ὁ λάρυξ ἀγωνίσων, ἔλεγε δὲ ἐκεῖνος τοῦτο μονομαχίαν, ἔνθα δὲ τὸ μέθυ, ἐκκαλεῖται μείζονα, μιᾷ τῶν μάχων, ἐντεῦθεν ἐφίστατο ὁ Σισίννης, καὶ ἐκκαλεῖται, εἴ τις μοι χάδοι,

negotii conditiones audiſſet, accedens ad me: Cauc poſthac, inquit, Toxari, ne teipſum pauperem dixeris. ſiquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Haec ait, atque interea ægrè paratum victu, quum iam ſpectaculum eſſet inſtitutum, ſpectabamus & ipſi. Etenim aſſumptiũ me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumq; ſpectaculum Græcorum. Ergo vbi conſediſſemus ſpectabamus. Ac primò quidem ferè partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ, partim in homines quoſdam vinctos emiſſæ, nocentes quoſpiam, ita vt conijciebamus. Vt autem prodierunt qui erant ad ſingulare certamen conducti, ac productus iuuene quodam prægrandi, dixiſſet præco: Si quiſquam velit cum hoc ſingulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus aſſurrexit Siſinnes deſiliens, pollicitusq; ſe dimicaturum

χῆσθαι, καὶ τὰ ὅπλα λέγε, καὶ τὸν μισθὸν λαβών, τὰς μυρίας μοι φέρων ἐνεχείρησε· καὶ ἐγὼ μὲν ἐρατήσομαι, ἔφη Τόξαρι, ἔπῃ, ἄμα ἄπιμεν, ἐπιγρύτω τὰ ἐφόδια. ἢν δὲ περίω, θάψας με, ἀποχώρει ἐπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐπήνεσα. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεῖλετο, τὸ σῶμα δὲ ἐκ τοῦ πολέμου, ἐπ' ἀξιώματι τῆς ἀρετῆς ἐκαταγὲς, ἐμέλετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεφύσητα αὐτὸς. ἐκαμνόμην ὦ ξένε ἐπιτυμβίδι πλὴν ἐγνύλιω, ὥστε ἅμα ἔρρε πολὺ, ἐγὼ δὲ κατεθύμουν ἤδη ὦ δέα. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τινὰ ἐς τὸν ἀντίπαλον, πατάξας τὸ στῆθος, καὶ διέλασα, ὥστε αὐτίκα ἐπεσόντα πὲ τοῖς πολεῖοις αὐτῶ. ὁ δὲ ἐάμενος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε ὦ τιτρῶ, καὶ μικρῦ δεῖν ἀφῆκεν αὐτὸ ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ παρθασσόμενον ἀνέτεινα καὶ παρεμυθεόμην. ἐπὶ δὲ ἀφῆλατο σφοδρὸς, ἐρρώθη τε αὐτὸς, ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναθὰς, καὶ τὰ ὅπλα λαβὼν, ἀπῆλθε. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐπήνεσα. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεῖλετο, τὸ σῶμα δὲ ἐκ τοῦ πολέμου, ἐπ' ἀξιώματι τῆς ἀρετῆς ἐκαταγὲς, ἐμέλετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεφύσητα αὐτὸς. ἐκαμνόμην ὦ ξένε ἐπιτυμβίδι πλὴν ἐγνύλιω, ὥστε ἅμα ἔρρε πολὺ, ἐγὼ δὲ κατεθύμουν ἤδη ὦ δέα. θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τινὰ ἐς τὸν ἀντίπαλον, πατάξας τὸ στῆθος, καὶ διέλασα, ὥστε αὐτίκα ἐπεσόντα πὲ τοῖς πολεῖοις αὐτῶ. ὁ δὲ ἐάμενος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε ὦ τιτρῶ, καὶ μικρῦ δεῖν ἀφῆκεν αὐτὸ ἡ ψυχή. ἀλλ' ἐγὼ παρθασσόμενον ἀνέτεινα καὶ παρεμυθεόμην. ἐπὶ δὲ ἀφῆλατο σφοδρὸς, ἐρρώθη τε αὐτὸς, ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναθὰς, καὶ τὰ ὅπλα λαβὼν, ἀπῆλθε.

rum simulq; posuit arma. Tu accepta mercede, decem millia mihi deferes, in manu dat: Si vixero, inquit, Toxaris, una proficiscemur, suppetetq; commeatus. Sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem his auditis singultiebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus minuit: at galeam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initio quidem ipse vulnus accepit, tortoq; gladio, succiso poplite, ita vt multum sanguinis defluere. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentius inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq; ita vt prætimus ad pedes illius procumberet. Ille sessus ipse vulnere, mortuo incumbebat: paruumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. Ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Porrò vbi dimissus est iam victor deiectum, sublatum illum domum

οἴκαδε ἀς τὰν ἑαυτᾶς μητέρα· ἡ δὲ ἐπὶ πολὺ ἀφαιτεθεῖσα, ἐπείσθη μὲν, μὴ ἐπὶ μίαν νυκτὰν ἐλθεῖν, ἐπεὶ ἐκείνα τὰν ἀδελφὰν ἐκδώσοιτο, γαμὲς δὲ τὰν ἐμὰν ὁμοκόλπιον· ἔστι δὲ χωλὸς ἐκ τοῦ πράγματος. ἔστι δὲ Μάχλυνος, οὐκ ἐν Μάχλυσι, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο ἐπιστρατεύσαντος ἐκεῖ, πολλὰ ἀντεῖπε δικαίως, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν Ἀμαζονικῶν, συμμαρτυροῦσι τὰν μάχλαν Σισιννίδα ἔτι ζῶντα. Ἀπὸ δὲ τοῦ Βορυσθενείου ὁρμώμενος, τάχιστα, καὶ οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐς τὰν Βορυσθενείων πόλιν, ἐπανόδῳ μὲν οὐκέτι, ἐς ὥρα μάλιστα, καὶ ταῦτα δὲ, τὸ μὲν ἐπιμαλλάδιον ἄφερε, τὸ δὲ ἕτερον, ἔτι ἄπειρος λόγων. σωσάνδρα δὲ καὶ ἑταῖρος καὶ Γυαδανὸς, οὕτω μὲν καὶ νοσῶν κατὰ τὸ σῶμα τοῦτο, ὁ ἐπίκουρος τοῦ ἀδελφοῦ τὰν πομπὰν, ἐπανόρθωσε σοφῶς. ἐξεμαχέσατο δὲ πρὸς αὐτὰς, ἐπειδὴ ἐπὶ μικρὸν, ὅσον οὐκ ἐνάπαυσαν ἑαυτὰς

domum deportauit: multùmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, ducta in matrimonium sororem meam: claudus tamen adhuc est ex pulnere. Hæc res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & fides credi queat: verùm complures extant Amastriani, qui de pugna Sisinnæ memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco fælium Abauchæ retulero. Appulit aliquando Abauchas hic in Borysthenensiū ciuitatē, secū adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterū quidē masculum lactentem, altera verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyadanes. atque is quidem è vultuere laborās, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem pos-

ἐλαίαις ὑπὸ τῆς ὀλοφύρσης. νύκτωρ δὲ ἀναθεόντων (ἐν τυχὸν δὲ ἐν ἀρχῇ τις νὺ καθιπνοῦτες) συρραϊδὸς μεγάλης ἐμπίπτει, καὶ πάντα περιελάζει, καὶ περιέχει ἡ φλὸξ ἀναστατοῦσα τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὴ ἀνηρόμενος ὁ Ἀβαύχας, λαβὼν τὰ παιδία ἀναθορυβοῦντα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκπερυμαμφίλω ἀφορμῇ, καὶ σύρας ἀπὸ τῆς περικαθέδρας, ἀραμένος τὴν ἐν ὕδατος, λαπάλη, καὶ ἔφθη ἀναπηδῆσαι, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιτίμησαι ἀνιπτόποδι τὸν τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, ἅ φέρουσα τὸ βρέφος, ἔπεσε, ἀκολουθεῖν ἀναγκαίως τῷ ἀνδρὶ. ἡ δὲ παιδίσκη, ἀφεῖσα τὸ κάθισμα ἐν τῷ ἀγκάλῃ, μόνη ἀπωλείφθη τῷ φλόγα, καὶ ἡ οἰκία σὺν αὐτῇ, παραμπὰν ἐλεεινῶς ἐμπαίουσα ἀφανῶς. καὶ ἐπειδὴ ἐνέπλησέ τις ὕδατος τὴν Ἀβαύχαν, λύσι προλοὺς τὰ πυρὰ, καὶ τῷ γυναῖκα, ἀ δὲ παιδία ἐμπαίουσα, ἐπὶ

set præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (nam fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) ingens ortum est incendium, omniáq; circunclusit: iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi euperrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa vxore quæ inhærebat, insilíq; vt ipsa sese seruaret, amicto humeris sublato defensili, perrumpensque ignem, ita vt nequaquam mundo laederetur. Vxor infantem baiulans confecutus est, nonnemo puellulam vt sese consequeretur. Ea vero fumo usta, abiecto exuuiis ignitis, vix exilijt è flamma. Deinde puella vna omnibus veniens, penè & ipsa cremata est. Post hæc quam probro obiectarent cupidam Abauchæ, quòd desertis liberis, atque vxore, & Gyndarem exuliſſet: Iam liberos

ἐπὶ παίδια

παῖδας ἢ, ἔφη, νηπίους ἔτι βουλεύσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον ἐξ ἀρχῆς εἰ ἔσονται ἀγαθοὶ ἢ κακοί· φίλον δὲ πάλαι ἔγνων ἐγὼ ἐν ὑμῖν ἱκανῶς ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐξετασθέντα, οἷος Γυμδάλυς ὁ, τῶν σῶν μοι πολλοῖς τῆς διανοίας πρόσχημός ἐστι. ἔφην, ἔ Μνήσιππε, ἐκ πλειόνων ἤδη τούτων προτεταμένων. ἀλλ' ἄμεινον ἂν εἴη, ὁπότερον ἂν ἀποκόπτεσθαι γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀκρωτηριάζεσθαι δεῖν. οὐκοῦν ὁ δικάσων ἡμῖν, νῦν γε οὐ δῆλος οὐδείς· ἐπεὶ τοίνυν ὁ ξένος, ἐπειδὴ νῦν ἄσπονδα ἐποιήσαμεν, ἄνθρωπος ἐπιτήδειος, ἔσονται ἐν ἡμῖν ἀκριβῶς φίλοι. ἴστε δὲ ἐν ὅτῳ γίγνεται, ἀποτυπώσεται τότε, ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιάν. ἢ ταῦτα μὲν ἄρρητον, ἐπὶ δὲ τοῖς ἐμοῖς ἐπαινῶ ἅπασι, καὶ δὴ καὶ τὸν ἄνδρα ἄπορον ἡγοῦμαι ἀνθρώποις ἄνευ βίου κτῆμα ἄμεινον ἢ πάλαι

διεκ-

liberos, inquit, denuò paratum haudquaquam difficile: tum incertũ, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi, Mnesippe, è plurib. his quinque propositis iam tépus est pronunciari, viri nostrũm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MN. Nemo. Neque enim constituerimus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agamus? Quandoquidem in præsentiarum P nullo proposito sæpe sumus iam eluati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde uter succubuerit, ei tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem,

μιον, τί οὐχὶ καὶ ἡμῖν συνθέμενοι πᾶσι ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τι αὐτόθεν ἔσεσθαι, καὶ ἐφ' ἑκάτερα ἴσωσαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντα, τὰ μέγιστα ἆθλα κομισάμενοι, ἀντὶ μεγίστης φιλίας, καὶ μιᾶς ἁπάσης, δύο ἰκανῆς ἱκανοὶ γενέσθαι, καὶ κοινὴν γλῶτταν, καὶ δύο ἁπάντων τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα; τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι, συνιόντε δύο ἢ πάντε εἶναι. ὥσπερ τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἰσόμετρα, καὶ τριπάχαλον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, πάντες ἐκεῖνοι τὸν Γῆρυν ἅμα προσιόντα πάντα, ὅσπερ δὴ δίκαιον ἦν ὄντας. Τόξ. τὸ μὲν οὖν, καὶ οὕτω ποιῶμεν. Μνή. ἀκούσατε μέντοι ἅμα, ὦ Τόξαρι, μὴν ἀκινάκου δεόμενα, τῶν φίλων ἡμῖν βεβαιούντων. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρὸς, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὁρίζεσθαι, μᾶλλὸ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victores, vtrique maximis præmijs: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextra binas vterque habuisse: atque insuper oculos quoque quaternos, pedesque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi namque quiddam est cùm duo tréue copulantur amici, qualem Geryonem scriptores depingunt, senis manibus, ternísque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui communiter omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniunctissunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciamus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace; qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amamus

id multò

πνὸν πιεῖσθε τῶν ἡδέων ἢ ἀπὸ τοῦ ποτηρίου. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἴσως οὐκ ἀναγκαῖος, ἀλλὰ γνώμης διαφθορά μοι δοκεῖ. Τόξ. ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει· ἐμοὶ δὲ οὐ πρόκειται ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὅταν εἰς τὴν Σκυθίαν ἔλθω. Μνή. καὶ μὴν ὑπὲρ ἐμοῦ, οὐκ ἄν ὀκνήσαιμι καὶ ἐπομόσασθαι, ὡς μηδὲν ἐνδεὴς ἔσῃ φίλους ἐντυχὼν, ὦ Τόξαρι, ἀνθρώπῳ ἐμοῦ τὰ λόγῳ μ.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. *Placent ista: iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam perueneris.* MNES. *Nimirum vt sis sciens, nequaquam mopiceat vel lõgiùs etiam proficisci, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Tox. ex tua oratione coniicio.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

Hic Dialogus a micitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt barbarissimis etiam nationibus olim fuerit veneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Greci sermo, quàm totus, Græcanicum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ orario, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano de industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ prędiũ plus momẽti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atq; Agamemnone nati, inquit Ouid.* 1. *de Ponto, indissolubili amicitiæ vinculo coniuncti adeò, vt alter pro altero mori non recusaret, de quibus Cicero de Amic. & Statius* 2. *Syluarum.* b Vos Scythæ.] *Qui eram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasi dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt.* c A' Chariclea.] *Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. pro Marco Cælio. Chariclea autem nobilis matrona corollas magna ex parte flaccidas, & ambesa quæda mala, mersiue tacta in amoris indicium Diniæ cuidam dono misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippe facientia.* d Pyramidum.] *Pyramides structuræ sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molem euectæ: ad nihil quidm ad effundendum opes inuentæ.* e Memnonisque.] *Huius cineres in aues Memnonidas transmutati feruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro* 13. *Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus.* f Ligno inclusa, nam per diem catasta stringebatur.] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymno* 1. *& 5.* περὶ στεφάνων. *Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua serui vinciti tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio.* Rupto catenis diffilit. *alij* cauernis *legunt.* i. *foraminibus cippi, qui erat instrumenti quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabãtur & stringebãtur.* g Nimirũ homini.] οἷον ἀνδρί, i. ὥστε ἀνδρί, *vtpote viro.* h Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerẽ vindicẽ esse nepharionum scelerũ: Sentiet, inquit, in hac vrbe esse cõsules vigilãtes, esse egregios magistratus, esse fortem senatũ, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nepharionum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerem Sallustius in Catilina vocat vincula.* i Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Droseæ:* τὰ μὲν ἄλλα ἡ ἀπὸ σκυθῶν ῥῆσις, id est, *reliqua quidem Scytharum oratio: hoc est, barbara & sæua. Laertius in Anacharside*

charisde Scytha. Præstitit proverbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] *Scytharum amicitiæ vt inciliehtur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum fit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppetituros, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem diffillant: summisque intinctis gladijs, ambo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos dirimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumtulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita sum sanguis hauiri posset, nisi quòd promiserant, fecissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumtusum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt.* l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, *complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. lib. de Amicitia & Plutarchus in Commentario* περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] *Iusiurandum Scytharum* νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ νὴ τὸν ἄρεως, id est, *per ventum & acinacem*, id est, *gladium, tanquam vitæ & mortis auctores. Tametsi ἀκινάκης vocabulum sit Persicum; ensem significans, vt tradit in Polymnia Herodotus:* καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. *Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem, sicut Deum quendam gens illa obseruare & colere et. Clemens Alexand.* Σκύθαι δὲ Σαυρομάται, οἷς φασὶν ἐπάσαι τὸν τοῦ ἄρεως μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσι. *Ammianus lib. 13. i. gladius barbarico ritu humi figitur nudus, quem* [illegible] *verecundius colunt. Lucianus in Tragœdo:* Σκύθαι μὲν ἀκινάκην ἡγοῦνται καὶ Θρᾷκες Ἄρεα ξαμοξόον. n In tergore bouis

uis desedit.] *id est, supplex implorat auxilia. natum adagium à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scythæ enim dissecto in minimas partes bouc, fœdus iungebant. Morem hunc etiam Homolottis fuisse, testatur Zenodotus.* o Gyndanem extulisset.] *ex incendio.* p Nullo proposito scopo iaculati.] *Prouerbium, quod de eis dicitur, qui nihil certi propositum habent, quod sequantur, & ad quod instituti cõsilijq; suæ rationem referant. Metaphora à sagittarijs sumpta, quippiam habentibus, quo arcum tendunt & aliquid in quo eum dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers. Sat. 3:*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gaditano mari rex tricorpor fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula summa & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui trium Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. duarum, & Ebusi, quæ res locum fecit fabulæ, vt tricorpor diceretur. Sed Iustin. historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vlt. lib. sub finem. Hunc Hercules interfecit, boues q; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. lib. 8. Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερνεφέλω-, Μομπτων ἢ ἰατρός. — *I. CARO MENIPpus, siue Hypernephelus.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, omnia facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineãt. præcipuè autem philosophos, vt semper aliàs, insectatur, quos indicat non modò circa res humanas incerta ac stulta docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidẽtia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam

quædam tradere, quæ neq; viderint ipsi, neq; aliunde cognouerint. Atque hæc omnia sub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt philosophis infestũ atq; inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominũ res incertas & ridiculas esse, cupereteq; veritatem naturæ ac virtutẽ cognoscere, ad philosophos sese contulisse. Qui cùm multa quidẽ ac speciosa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autẽ inter se diuersa atq; aliena quædã traderent, neq; ipsi sibi consentirent, pro veritate nugas quasdã docendo: postremò consilij inopẽ, de cœlo cũscendendo, ac ipsarũ illarum rerũ experimẽto capiẽdo cogitasse. Assumptis igitur & affictis alis, Dędali exemplo in cœlũ subuolasse: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, cõtemplatũ esse omnia quæcunq; in terris siue publicè siue priuatim & in occulto quoq; geruntur, nõ modò à regib. & principibus, verũetiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde aũt in cœlo ea vidisse quæ stultè ac ridiculè Iupiter circa hominũ vota, sacrificia, iuramenta & cætera officia dispensanda exercet, quæq; itẽ alij dij in cõuiuijs, in cõdonibus, & cæteris, non quidem ipsi agere solent, sed à stultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq; aũt graue de philosophis querelã audiuisse. Nã Lunam quidẽ de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, conquestã esse: ꝓpterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu speculũ supra Oceanũ suspẽsa esse diceretur. Iouem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, sectas, habitũ, doctrinã, facinora domestica, & linguæ petulantiã accusasse: prꝛcipuè aũt cõtra Epicureos, vt q Deos omnino vllos negarent esse, incensum fuisse. Porrò tituli ratio hęc est, quòd vt Icar⁹ alatus in altũ subuolasse dicit, ita hic Menippus quoq; cœlũ alatus cõscẽdit, vnde & alter titulus ὑπερνεφίλης additur, quasi dicas, eius q supra nubes ascẽdit. In primis memorabilis & ꝓpria descriptio illa Philosophorũ est, qua Iupiter in cõcilio deorũ illos depingit. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus gdẽ reuera Cynicus philosophus, natione Phœnix ac seruus natus, de quo Laërtiũ vide.

ΜΕΝΙΠΠΟΥΣ.

Ὑπὲρ φισχίλιοι μὲν ἴσως ἀπὸ γῆς σάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. ζυγλιῶθεν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, πρασάγγαι ὡς πεντακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, ἐς αὐτὴν ἤδη τὴν ὑπανδρ, καὶ τὴν ἀκρόπολιν, τὴν τοῦ Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γίνοιτο ἀξίνῃ ἀκόπῳ μιᾶς ἡμέρας. Ετ. τί ταῦτα, πρὸς Χρίτυρ, ὦ Μένιππε, ἀφροντιστῶν, καὶ ἰσυχῇ πως ἀναμιτρᾶς; πάλαι γὰρ ἐπαιρομαί σε παρακολουθῶν, ἥλιους καὶ σελήνας ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας, καὶ πρασσαγγας ἀναζητοῦντα. Μένιπ. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ετταῖρι, ἃ μετίωρα καὶ δαίδαλα λοιπὸν οἰκήσαμεν. τὸ δὲ περιφόλαιον ἡμῶν πρὸς ἑαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἀφθονίας. Ετ. ἆρα ὥσπερ οἱ Φοίνικες, ἄσμενοι τὴν μαίαν τὴν ὁδὸν; Μέ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν οἴδεις ἄσμενοι ἐποιούμεθα τὴν ἀποδημίαν.

AMICVS.

Et [a] mille igitur erit stadia à terra vsq; ad lunã, vbi prima nobis fuit [b] mansio. Porrò hinc sursum adsolé parasangæ fermè quingentæ. Rursum ab hoc vsq; ad ipsum demiq; cœlũ, arcemq; Iouis in edito sitã, tantũ fere spaciũ fuerit, quãtum aquila probè, succinctè atq; expeditè queat vno die pragere. AMIC. Die mihi per Gratias, Menippe, quæ sunt ista quæ de astris loqueris, ac tacitus tecũ supputas? Etenim iamdudũ te affectans audio soles & lunas: præterea hæc & magnifica ista, mansiones ac parasangas, peregrina quædam commemorantem. MEN. Ne mireris, amice, si sublimia aëriaq; tibi videor loqui: nam summã apud me reputo nuper actæ peregrinationis. AMIC. Numerum Phœnicum exemplo viã stellis notãras. ME. Haudquaquam per Iouem: quin magis ipsis in stellis sum peregrinatus.

AMIC.

Βτ. Ηράκλης, μακρὸν γε τὸν ὄ-
ναρον λέγεις, εἰ γε σαυτὸν ἔπα-
θες, καὶ τοσούτους ἐνιαυτοὺς πρὸς ἀγ-
γαθὸν ὄντας. Μι. ὄναρ μὲν οὖν ἔδοξα
δοκεῖν ὁ λόγος, ὃς ἀρτίως σοι
ἐξηγοῦμαι πρὸς ὑμᾶς Διός; Βτ. πῶς ἔ-
φησθα; Μενίππου τοῦ Διὸς τὸν
πάρεδρον ἐξ οὐρανοῦ; Μι. καὶ
μάλα ἐγὼ σοι παρ' αὐτοῦ ἥκω; ἢ
τὸν Διόν; ἴδε τὸν δορυφορούμενον, θαυ-
μάσας ἢ ἀπώσῃ τὴν λαμπρὰν ἐσθῆτα,
καὶ τὸν στέφανον τὸν ἀστρῶδη
ἔχοντα. Βτ. μὴ πάντ' ἐγωγε, ὦ θεοπέ-
σιε, καὶ ὁλοσχερῆ Μενίππε, γνη-
σίως αὐτὸς, καὶ ἐπίδοξος ἄρ', ἀπε-
πᾶν δοκοῦμεν ὑφηνιοχεῖν
ἐνθάδε, καὶ ἵνα μὴ Ὁμηρον ἅπα-
ντα, τὸν ἐξ οὐρανοῦ ἐνί; ἀπ' ἐκεί-
νου μοι φράσον ἃ λοιπὰ, τίνα
τρόπον ἦλθες ἄνω, καὶ ὁπόθεν
ἐπέσπασαι τηλικαύτην
τὸν μέγεθος. τὰ δὲ δὴ ἀμφὶ τοῦ
ὄψει, ἢ κἀγὼ ἔοικας ἐκείνου τοῦ
Φρυγὸς, ὅστις καὶ ὑμᾶς ἀνάξει, καὶ
τὸν ὀλοχούντα τὸ, ἀνάρπα-
σόν γε καὶ σύ με τὸν ἀετόν.

AMIC. Papæ: longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ votas edormísti præsagas insciens. ME. Quid ais? somniũ tibi referre videor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum? AMIC. Quid audio? Itáne Menippe nobis à Ioue delapsus ades è cœlo? ME. Ita sanè: ego tibi ab ipso summo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & cõspectis. Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cùm supra fidẽ esse video meã felicitatẽ. AMIC. Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm sim ac terrestris, quẽam non credere viro qui nubes superârit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam sis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut vnde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerêris.

Μί. ἀν ἦ πάλαι σκέπτομαι καὶ θαυμάζω οὐκ ἔχω, πῶς θαυμαστὸν οὐκ ἔχω, εἰ σοὶ τὸ πρᾶγμα δόξον μύθου λεπτὰ διαφορεῖς. ἀτὰρ οὐκ ἰδιωτικόν μοι πᾶς πλὼν ἄναλον. οὔτε τὸ κλίμακος, οὔτε παλαιὸν γνώσθαι ἐκ εἰκὸς ἦν μοι τὰ πρόσω. Ετ. Οὔκουν ἦν ἄρα μὴ ἁρπάσασα αὐτὸν Δαίδαλον ἐφυγάδα, ἔτι πᾶς οἷς ἄπολις, ἀλλ' ἦν ἂν ἡμᾶς ἔπραξε τις, ἢ κολοιὸς ἐξ ἀνθρώπου γενόμενον. Μέν. ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἐπὶ σκοπὸν ἔπαγες τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πρόσω καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἔστα, ὦ βελτιστε πάντων, οὐκ ἀλλοίκας, μὴ καὶ σὺ που πῆς θαλάττης καταποθέν. Μένιππε πάρα τι πέλαγος ἔμπλειν, ὥσπερ τὸ Ικάριον, ἀφελόμενος ἂν σκαιῶς ὄνομα; Μένιπ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ικάρος, ἅτε κηρῷ πλὼν πτέρυσιν ἁρμοσαμένος, ἐπαδὰ

MENI. Nonne clam est te iandudum irridere. Neque verò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ videtur ab similis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neque alati pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam verò istud quod narras, vel ipsum Dædali factum superat. Siquidè præter alia, nobis inscientibus miluius quispiam aut graculus ex homine factus es. MENI. Rectè, amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alijs inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim, omnium audasissime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeū aliquod pelagus tibi cognomine redderes, quemadmodum ille Icarium? MENIPP. Nequaquam. Sic quidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáq; quam-

ἐπιπολὺ τοῦχιστα τῆς ἁλὸς. ἐκεῖσε δὲ ἐπάνω, πληροῦνται. ἐκόντος μετέπειτα μοῦ ἀμῖν ὁ ἀκάματος λῶ τὸ ὠκύπτερα.

ΒΕ. Πῶς λέγεις; ἆρα γε οὐκ οἶδ' ὅπως ἡρίμα μετέσται ἅπας τῆς τοῦ ἀληθοῦς πέρι διηγήσεως. ΜΙ. Ὅδι πως ἀνέρχομαι συμβαίνει, ὅτι ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν, ἐκπλήττομαι αὐτοῖς ἀποφαινόμενος τὰ πρὸς μέτρον μὲν οὐδὲν ἔχοντα ἐμοὶ δοκεῖν, ἀληθῆ δὲ οἱ σχολῇ, δίαμαι. ΒΕ. Τοίνυν ἦν δ' ἐγώ, ἐπειδή οἱ μετρίως ἅμα τοῦ πλόου, καὶ τὸ τέλος ἤδη λίχνια ἦν προόσεως μοι, πῶς σχολίου, μὴ ὑβρίζοις, ἄνω ποῖ διηγήσεως, ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἀπηρτημένων. ΜΙ. Ἄκρως ἔοικας· ἐγὼ γὰρ ἀσμένως ἐπὶ τοῦτο ἥκω, λιχνεύοντα σέθεν ἀκροατὴν, καὶ τούτων, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ἄνω ἀπηρτημένων. ἐγὼ γὰρ, ἐπειδὴ τοῦχιστα ἐξενάλλαμεν τὰ κατὰ τὸν βίον, γέλοια καὶ ταπεινὰ, καὶ

quamplurimum ad solem esset liquefacta: defluxis alis non mirum si decidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. *Istud quî fieri potuit? Iam enim haud scio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras.* MEN. *Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipsis brachijs præsecuissem. Quin potius, si vacas, totius commenti rationem ordine tibi percensebo.* AMIC. *Mihi quidem vel maximè vacat, adeò sublimis à sermone tuo pendeo: iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præsidem, auribus in aëre suspensum ob tuam narrationem.*

MEN. *Auscultà igitur. Neque enim ciuile fuerit, si spectem amicum ore hiante relictum, eúmque quemadmodum tu ais, ab auribus suspensum. Ego igitur cùm expendens ea quæ sunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas*

καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα ὑπεῖδον, πολλοὺς λήρους καὶ ἀρχὰς καὶ δυνάστας, καταφρονήσας αὐτῶν· καὶ τέως μὲν ἔσπευδον σπουδὴν περὶ τὰ ἀληθῆ σπουδάσαι ἀναβλῦσαι, ἀπαλλαγήν τινα, καὶ πάθος τὸ πᾶν ἀναβλύσαι ἐπιθυμῶν. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα πρᾶγμα τὴν ἀπορίαν παρέσχε, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ καὶ τὸν κόσμον καλούμενος, οὐδὲν ἔχων ὑγρὸν, οὐδ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχὴν, οὐδὲ τέλος ἔσεσθαι αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορίᾳ ἐπεσχόμην· ὁρῶν τε γὰρ ἀστέρας ἐφ' ὑψηλοῦ εἰς ὕψος τοῦ οὐρανοῦ διῃρημένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ἐν ὥρᾳ, ἐπίστασθαι ἐμηχανώμην, τὰ κατὰ τὸν σελήνην, ἄδηλα μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητον

reperissem ridiculas, humiles, instabiles, nempe opes, imperia, magistratus: contemptis his, atque horum studio, adiectaq; animo ad ea quæ verè sunt bona: conatus fuim ab his tenebris emicare, & ad vniuersi naturam suspicere. Atque hic mihi multam attulit hæsitationem, primùm hic ipse qui à sapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuisset, neque quo opifice, neque quod esset illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere fum coactus. quippe qui viderem stellas temerè per cœlum dissectas. Tum solem ipsum, quid tandem esset, scire gestiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur absurda, ac planè mira: putabámque causam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὸν νοῦν πρὸς ἀκτῖνα ἴχνη ἐ-
λεκίμαζον. οὐ μὲν ἀπὸ τοῦ
ἀφανοῦς ἀμίξας, καὶ βρον-
τὴ ἐκλαμφθεῖσα, καὶ ὗτος
ἐχύθη. ἐκ χάλαζα κατηχθεῖ-
σα, καὶ λαῖλαπα δυσάκεστα πάν-
τα, καὶ ἀτμίδες ὧν. ἐκεῖνα
ἦν ἃ οὐδὲ διανοίᾳ, οὔτε
ἔστιν ἃν ὑπολάβοιμεν, κα-
ρὰ τ φιλοσόφων λόγον λαῖ-
τα ἐκεῖνα ἐμαθήκη. ὅμως δὲ
ὑπῆν πᾶσι γνῶναι ἂν ἀ-
πάντων ἀληθέστατα. οὕτω δὴ
δὲ ἐώκεσαν ὑπολαμβάνειν ἐκ
αὐτῶν, ὡς ἐμοὶ τιμιώτατα
ἔσεσθαι τὴν συνουσιάν, καὶ
χρέος ἀμοιβῆς, καὶ γνώ-
μονα βαθύτητι (μαλακὸν δὲ ὑπ-
ἀνθρώπου λίνεις, καὶ ὑφανογνώ-
μονα οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι
ἐπεφώνησαν) τοῦτο ἐγνῶ
ὀξὺ ὑπαντᾶν, καὶ συχνὸν ἀρ-
γύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ἤδη
καταβαλεῖν, τὸ δὲ ἀσαῦθις
ἐκτίσειν, ὑπὲρ ἀναφανέν τ θε-
ίας διομολογησάμενος, ἐξίε-
ναι

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis nostris deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quantum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, è q; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus de spectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebãt) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia (quam partim eueſtigiò præsentem numerauí, partim tum me persoluturum sum pollicitus, vbi ad philosophiæ summam peruentum esset.) non ſ grauabar

οὐκ μετεωροπολίζηις τὰ ἀπλανόμενα, καὶ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμαθών. οἱ δὲ ζοβοῦσιν ἄρα ἐλέησόν με τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀναπλῶσαι, ἵνα καὶ ἐς μείζους ἀφορμὰς ἐξ φίροντός ἐνίβαμον, ἀρχὰς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀτόμους καὶ κενὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ διαῦτα ὑπ' ἐμαυτῷ ἅπαντα μου καταχέοντος. ὃ πάντων ἔμοιγ' οἰῶν ἀπὸ χαλεπώτατόν, ὅτι μηδὲν ἄτοπον βατέρῳ λέγοντος τῶν ἀπόντων, ἀπὸ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀσύμφωνα, ὅμως πάθοιμι ἂν μὴ ἴσως, καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν λόγον ἴσας ἐπαγαγεῖν ἐμαυτῷ. Ερ. ἄλογον λέγεις, ἃ ὁρᾷς ὄντα οἱ ἄνθρωποι, ἀσαφῆ ὄντα πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν δοξάζοντα. Μέμφει, καὶ μάλ', ὦ ἑταῖρε, καὶ δικαίως τὴν ἀπαιδευσίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις τερατολογίαν. οἱ γὲ πρῶτοι μὲν ἐπὶ βῆμα βήματι,

erectius ad nugas doceri, & vniuersi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina libera rarent inscitia, vt in maiores etiam dubitationes coniecerint: principio nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, syluas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter se de rebus factiosè dissidebant, neque de ijsdem eadem probabant. MEN. Atqui rideres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in differendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm humi ingrederentur,

ἑστῶτα, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ἀκριβέστερον ὁρῶντα, ἀλλ' ἀδύνατον τὸ πλησίον διακρῖναι, ἔνιοι δὲ καὶ γέλωτος ἢ ἀργίας ἀμβλυώττοντες τῷ ὄμματι ἐρανῶν τε πέρατα διαφέρειν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον περιμέτρουν, καὶ ζώνας ἀπὸ τῶν σκιάδων ἐπιβάτευον. καὶ ὅσον ἐκ τῶν ἄστρων καταπεύσοντες, μεγέθη τε αὐτῶν καὶ σχήματα διεξῄεσαν. καὶ τοσαῦτα, ἃ τύχοι, μακρὰ ἀπὸ τοῦ Μεγαρέως Ἀθήναζε ὄντα, ἀκριβῶς ἐπῃσθάνοντο, τὸ μεταξὺ δὲ σελήνης καὶ τοῦ ἡλίου χάσκον, ὁπόσον ἄπεχῶν τὸ μεσόγειον, ἐτόλμων παραλογίζεσθαι, εἴρων τε ὕψη, καὶ διαβάσεις βάθη, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετρεῖσθαι, ἕνεκα κύκλους διαγράφοντο, καὶ τρίγωνα ἐπὶ τοῖς τραπεζοειδέσι διαγραμματίζοντο, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν αὐτὸν ἐπιμετρεῖσθαι. ἅπαντα δὲ ἐμὲ κενὸν πᾶσι ἐκ ἄγνοιαν αὐτῶν, καὶ

derentur, nihilóque præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere sese profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & eà quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpe è numerò cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: tum ærìs altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos induentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum,

καὶ παντελῶς πιτυρωμένον, τὰ περὶ τῶν ὅλων ἀδύνατον λέγοντας, μηδὲν ὅσιον ἀπείρους ὄντας ἐφαπτόμενα, ἀλλ' ὑπερφρονεῖσθαί τε, καὶ μηδεμίαν δίκης ἄπονος ὑπὲρ βουλῆς ἀφιέμενον, μετὰ γοργοῦ διομνυμένους, μόθον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, καταπίπτειν δὲ καὶ σελήνην. δαδουχοῦσι δὲ τοὺς ἀστέρας, καὶ ζῶν ἥλιον, καθάπερ ἱμονίᾳ τινὶ, καὶ ἀφάσσειν τῶν θαλάττης ἀναθυμιάσεων, καὶ ἄνωσιν αὐτοῖς τὸ μετὰξὺ ἐξῆς διαιρεῖν; καὶ μὴ ἐν ἀναπιότητα, ἑνώσεν τῶν λόγων, ἑκάστοις κατομαθεῖν, καὶ σκόπει πῶς Δημᾶς, ἃ ἐν γαπόνων ἐν τε λόγμασι, καὶ μὲ νῦν νοῦν ἀπασκήσατ· πρῶτα μὲν δὲ, αὐτοῖς περὶ ἕν κόσμου γνώμη διάφορος, ἃ γε ἐξ μὲν ἀγένητός τε καὶ ἀνάπτερος ἐν δοκεῖ, οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῶν καταστάσεις τὸν πόνον ἀνάρ ἐπόλμησαν. οὐδὲ καὶ μέλιτος, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quae

& insanis arrogantia, quòd cùm de rebus usqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque ullum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando confirmantes, Solem massam esse candefactam: incoli Lunam: stellas aquam portare, idq; Sole velut fibula quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iovem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disiita intervallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alijs & opificem ho-

καὶ ἀπείρατος, ἐκεῖνα μόνα, τὰ πρόχειρα τῶν ὅλων ἐπεσκόπουν· ἐπεὶ τοὺς μὲν θεοὺς ἔφασαν, οὐ πρωτεύειν τῶν ὅλων, οὐδὲ ὅπου ἕκαστον, οὐδὲ ὅτι οὐκ ἐπὶ πᾶσιν, ἦν ἐπιτάττειν. καὶ δὴ καὶ πρός τι τῶν ἐν αὐτοῖς γενέσεως, ἀδυνάτου τὸν χρόνον καὶ τόπον ἐννοῆσαι. Ετ. μάλιστα γάρ, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαστοὺς ἄνδρας λέγεις. Μεν. τί δ' ἂν ἀκούσειας, ὦ ἑταῖρε, περί τε ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτου, καὶ ἀπεράντου, ἔνιοι περὶ τῶν ἀτόμων τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν πλανᾶσθαι δοκοῦσι μέχρι, τοῖς μὲν τέλος τὸ μὴ παραδόξους, τοῖς δὲ ἤδη τοῦτο ἐν ὑπολαμβάνουσι, τὸ μηδὲν ἀπὸ καὶ μηδένας τινὰς ἐν τοῖς ὅλοις ἐπιφαίνεσθαι. καὶ τῶν δὲ περὶ ἐκείνου ἀγνοεῖν ἡγουμένων. ἔνιοι δέ τινες, οὐκ ἀφανεῖς ἀνθρώπους, πόσους τῶν ὅλων πατέρα ἐν ἰδίᾳ περὶ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, non illud etiam adderent, vel unde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam, Menippe, homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. MEN. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij finem circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam existiis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos qui de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir haudquaquam amicus pacis vel lis rerum omnium parentem esse censebat. Nam de

die

ἢ τῶν θεῶν τί χρὴ λέ-
γειν ; ὅτι δὲ μὴ ἀεὶ μέν-
τοι, ὁ Διὸς ἐγὼ, οἱ Κᾶτα ἀθα-
νάτων καὶ χιλιάδων καὶ μυρι-
άδων ἐπόμενοι· καὶ οἱ μὲν
τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπω-
θοῦντο, ἑνὶ μόνῳ τῷ
Διὶ τῶν
ὅλων ἀρχῆς ἀπρίητον, ὥσ-
περ ἄρτιμα καὶ ἄχθεσθαί μοι, το-
σούτῳ ἀφειδίαν θεῶν ἀκούον-
τα. οἱ Κ' ἔμπαλιν ἐπιθαυμα-
κώμενοι, ὥσπερ τι αὐξοῦν
ἐπίφθονον, καὶ ἀπιθόμενοι, ἓ
μοῦ τινα, πρῶτον θεὸν ἐπι-
κάλουν, ἔνιοι Κ τὰ δεύτερα
καὶ τρίτα ἔνειμον τῆς θεότη-
τος. ἔτι Κ οἱ μὲν ἀσώμα-
τόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦν-
το εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ Κ, ὡς πε-
ρὶ σώματος αὐτοῦ διεγνωσμέ-
νου. ἔνια καὶ προνοεῖν τῶν
κατ' ἀνθρώπους πραγμάτων ἐπι-
στεῖν ἐδόκουν οἱ θεοί, ἀπ' ἐ-
κείνου τινός, οἱ τῆς συμπάσης
ἐπιμελείας αὐτὸς ἀφιστάτο,
ὥσπερ ἡμεῖς ἀβάσανον ἀφε-
λόμενοι τῶν λατουργιῶν τοὺς
παρηβηκότας· ἔκρινε γὰρ ὅτι
μὴ τοῖς ἀνωμικοῖς λοιπορρύ-
μασιν

dijs quid iam attinet lo-
qui? cum his Deus esset nu-
merus: illi rursus per ca-
nes & anseres ac platanos
deierarent: deinde alij reli-
quis omnibus dijs expulsis,
uni soli rerum omnium im-
perium tribuebant: ita ut
mecumvetiam animo discru-
ciarer cùm tantam audi-
rem deorum inopiam. Ed-
uersò alij liberaliores, mul-
tos deos faciebant: ac dis-
fectis illis, hunc aliquem
primum deum appellabant:
his secundas aut tertias di-
uinitatis partes tribuebant.
At hæc alij incorporeum
quiddam & informe pu-
tabant esse numen, alij
corpus esse imaginabun-
tur. Deinde non omnes
erant in hac opinione, ut
putarent dijs esse curæ res
mortalium: verùm erant
nonnulli qui eos omni cu-
ra liberantes, haud aliter at-
que nos consuetimus ætate
defectos à ministerijs di-
mittere: nihilo aliusmodi
eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent
satellitia.

μεσιν ἰσωμένας αὐτὰς ἀσάν-
γκειν. ἔνιοι δὲ ταῦτα πάντα
προῆντο, οὐδὲ τὸν ἀρχὸν
ὅλως τινὰς ἐπίσευον, ἀλλ'
ἀλύτους καὶ ἀνεγκλήτους
ὑπ' οὐδενὸς ἐᾶσθαι τὸν κόσμον ἀ-
πλήμονον. οἱ γὰρ οἱ τοιού-
τοι ἀπίστως, ἀπιστῶν μὴ ἐν
ἀνδράσιν ὑψιφρονοῦσι τοῖς τὰ
καὶ ἀδηφάγοις ἀνθρώποις, ἐ
μὲν ἀρχὴν γνῶναι τῶν λεγο-
μένων, ἀπιθανώτερόν τι
αὐτῶν ὑπολαμβάνειν, καὶ οὐ θαττ-
ον μεταπειθόμενον.
ὅτι δὲ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο
ἐμοῦς ἔπασχον· πομπά-
ζουσί γε ἀνθρωποι ἐπὶ φάτ-
νῃ αὐτῶν, ἔτερόν τι μοι
δοκεῖς ἐρᾶσθαι· οἷς ἅπα-
σι ἀμυχανῶν, ἐπί τισι μὲν
ἀπιστοῦσί τι περὶ τούτων ἐ-
δόκουν ἀπηγόμενον. μίαν
δὲ τὴν συμπάσης ἐλπίδος ἀ-
πεκλείων ὑμῖν ἔσεσθαι, ἐ
αὐτοῖς πιθανόν τινα, ἀ-
κούσαιμι ἂν τὰ οὐράνια. τότε
δὲ μοι παρῆν τὴν ἐλπίδα
μόνην μὴ καὶ ἐπιθυμίαν,

satellitia. Iam alij super-
rantes hæc omnia, ne esse
quidem vllos omnino deos
credebant: sed mundum
nullo domino, nullo duce temerè ferri sinebant.
Atqui cùm hæc audiebam,
verebar non habere fidem
viris altifremis, ac probè
barbatis: neque tamen in-
ueniebam ad cuius dicta
me verterem, vt aliquam
illorum sententiam nan-
ciscerer irreprehensam, ac
nequaquam ab alio subuer-
sam. Itaque planè tandem
Homericum illud mihi vsu
veniebat. Nam sæpenume-
rò animus incitabat, vt huic
alicui illorum crederem,
sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus
cùm perplexus hæsitarem,
desperabam futurum vt si-
per his verum aliquid in-
terris audirem: cæterùm
vnica tantùm via, vniuer-
sa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ra-
tione additis, in cœlum ascenderem. [1] *Eius rei con-*
sciendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas,
deinde

ὡς ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἐντοῖς καὶ καινοῖς ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀφαίνων τὸν οὐρανόν. ὡς τὸν μὲν οὐ πτεροφυῆσαί ποτε, οὐδὲ μὴν μηχανῇ δυνατὸν τὸν ἄνω μοι καταφαίνεσθαι, ἃ δ' γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτεράμενον ὑπερὰ (ταῦτα γὰρ μόνα ἐφικέσθαι πρὸς μικρὸν ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι πρὸς χρῆσιν. καὶ δὴ συναβὰν τὰ ὄρνια, δεξιὸν μὲν τὸν ἀετὸν ὑπερὰν ἐπέθηκα τοῦ γυπὸς ἑτέραν ἀετίτιδα τὸν μάλα. ὅτε δὴ ἁρπάσας, καὶ κατὰ τοὺς ὦμους πλαμῶνι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ὀπυγίοις λεβάς τινας τῶν χηνῶν ὑπαράσας, ἐπερόμην ἐμαυτόν, τὸ πρῶτον ἀναπτὰς ἄνω, καὶ τῶν χηνῶν ἐπηρτημένων, καὶ ὥσπερ οἱ χλῶνες, ἐπὶ χαμαιπετῶν ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῶν πτάσεως. ἐκ δὴ τούτου μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum scriptor Aesopus: qui aquilis ac strarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuisse demonstrat. Verùm vt mihi ipsi alie prouenirent aliquando, id nullâ ratione fieri posse videbatur: cæterùm si vulturis aut aquilæ alas induissem) nam hæ solas sufficere ad humani corporis modum) futurum forsitan vt mihi succederet experientia. Itaque correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi sinistram amputaui: id quamodum fecerim. Deinde quum obligassem, humeris lo-ris validis accommodassem, tum summis pennis ansas quasdam manibus inserendis addidissem: mei ipsius periculum faciebam, primùm subsiliens, ac manibus interim subferirem, & anserum exemplo paulùm adhuc à terra volans me sustollens, inter volandum summis interim pedibus ingrediens. Postea quum res ex animi sententia succederet,

πρόχυμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πείρας ἐπ]όμην, καὶ ἐπιβὰς ἐπὶ τὸν ἀκρόπολιν ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ ζῦ ἐρυμνοῦ, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δ' ἀπιόντων κατ]εφάνην ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐρρόμουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθ]ος ἢ ἀπὸ Υμηττοῦ, μίσγει Γερανείας ἐπετόμην, ἔπ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Ακροκόρινθον ἄνω, ἔπειτα ἐπὶ Φολόης καὶ Ερυμάνθου, μίσγει πρὸς τὴν Ταύγετον. ἤδη δ' ἐμοὶ τοῦ τολμήμ]ος μεμελετημένου, τὰ λοιπὰ τε καὶ ὑψιπέτης γενόμ]ην, ὥστε ἤδη τῶν ὀρνίθων ἐρρόμουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἐνόουν, καὶ ὡς ἐνδὺ μάλιστα λάβοιμι ἐπιτιτράφ]ην, τὸ λοιπὸν ἔτανον ἐνθὺ τῷ ὀρανῷ, τὸ μὲν πρῶτον, διηγεῖσθαι ἐπὶ τῷ βάθει, μετὰ δ', ἔρωτος καὶ τοῦτο ἐμαρῶς. ἐπὰ δ' κατ' αὐτὰν ἤδη τὰν σκιὰν ἐγενόμην, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἐξανέστας ἐφόμην μάμοντ]ος ἐμοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensáq; arce demissi mei ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facinus satis essem meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euasissem, non amplius de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde recta in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus: sentiebam me defatigatum, maxime in

κατὰ τὴν ἀετοῦ πτέρυγα, τὴν γυμνήν. καθεζόμενος οὖν, καὶ καθ' ἑαυτὸν ὢν, διανεφούμην, εἰς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀφορῶν, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱππημολγῶν Θρηκῶν καθορῶν, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δέ, ἃ δόξαι μοι, τὴν Ἐκάλην, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀνεπιμπλάμην. ΕΤ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀφελώμεθα τῆς ἀφελείας. ἀλλ' ἤ τι καὶ σὺ ἑώρακας, καὶ τοῦτο ἀδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα καθορῶν ἀνούσιμαι, σχήματός τινος καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι διαφαίνεται. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, ἀκάζῃ, λιόπορ, ὡς οἷόν τι, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, ὃν λόγον σκωπτόμενόν τι, καὶ

ximè in alâ sinistrâ, nempe vulturinâ. Huc igitur P diuerti, ac super eam insidens requiescebam: in terram interim è sublimi respiciens, neque secus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem despiciens, nunc Mysorum, mox (si libuisset) Græciam, Persidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quædam voluptate perfundebar. AMIC. Ergo ista quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorsus peregrinationis parte fraudemur: quin potius siquid obiter in ijs animaduertisti, fac vt hoc quoque sciamus. Nam ego sanè haud mediocria dictorum te expecto, de terrâ formâ, deq; omnibus quæ in terrâ sunt, cuiusmodi tibi visa sunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas, amice. Quamobrem quatenus licet, conscensâ lunâ inter narrandum peregrinanti comes esto, & mul-

μὴ φαντασιοκόπα τλῶ ὅλιμ τ ἰπὶ γῆς διάθεσιν. κὴ πρῶτον μέν μοι πάνυ μικρὰν ἐδόκευ πᾶ τλῶ γλῶ ὁρᾶν, πολὺ λίπ γω τ σπιλιώης βραχυτέραν, ἄπ ἐγὼ ἄφνω καλακύψας, ἰπὶ πολὺ ἀπόρευ, ὡς ἂν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, κὴ ἀ τοσαύτη θάλασσα. κὴ ἤ γε μὴ τ Ροδίων Κολοσσὸν ἐθεασάμεθα, κὴ τ ἐπὶ τῇ Φάρῳ πύργον, οὐ ἴσθι, φαντασίας ἂν μεγάλας ἐπλήσθημεν. νῦν δ' ἰκεῖνα ὑψηλὰ ὄντα, κὴ ἀπρανισκόπτα, κὴ ὁ Ωκεανὸς ἐρῆμα πρὸς τ ἅλιον ἐποίει φαίνεσθαι, δι' σύμαινέ μοι γλῶ ἐν ὀλίγῳ ὅρον. ἐπὶ δ' ἄπαξ τλῶ ὄψιν ἐς τὸ ἀτγὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι διατρέχετο, κὴ διετέλουν μόνον, κὴ πόλεις ἔβλεπ ἀστοί ἔφῶν, οἱ πλίον τῶ, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γένη τὰ, τὰ θηρία, κὴ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα τρίφ ἐλάφαρ ὄψεμ. Ετ. φαντασίας ἀπίθανα φῄς ταῦτα, κὴ αὐτοῖς ὑμῖν

mulque mecum contemplare totam terræ speciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum pusillam quandam terram mihi videre videbar, multò, inquam, luna minorem: ita vt ego rem paulò intentis oculis diu dubitarem, vbinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum colossum conspexissem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorsus vbinam esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præque cæteris eminentia, præterea Oceanus passim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed plane videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMIC. *Ista quæ nunc dicis, haudquaquam sunt verisimilia, ac secum*

ἀγωνία. ὃς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, πλὴν γοῦν ἐγένετο, ἐπὶ μιᾶς ἀμφιβολῆς ἐς βραχὺ συνεπεμψάμην, καὶ ἄφνω μοι ὁ Κοσσοὺς ἐμφύσει σοι, τάχα μὲν ἄν τι φάσμα ὁρᾷν, ὡς νῦν, καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γενόμενος, ἅπαντα διαγιγνώσκειν τὰ ἐπὶ γῆς, ὄνους ἀνθρώπους, τὰ θνητὰ, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπόρων νηστείας; Μεν. εὖ μὲν ἐπεμνήσθης· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν ἀπεῖν, τοῦτο, οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπὶ γὰρ αὐτῷ μοι γενέσθαι πλὴν γοῦν ἐδόκει, τὰ δ' ἄλλα οὐκ οἶδ' ὅτι ἐν ὀλίγῳ καθορᾶν ἐπὶ τῇ βάθει, ὅτι τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνεῖτο μᾶλλον, πάνυ μ' ἐῴα τὸ χρῆμα, καὶ πολὺ παρεῖχε πλὴν ἀρείαν. κατηφῆ δ' ὄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀλγοῦντι μᾶλλον ἐφιέμενον κατόψιν ὁ ἐμφὼς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ κατακεκαυμένος, ἐκπὸ γάρ, ὡς ἔοικε (ἀρίστην γὰρ

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requireres propter ingens in medio internallum in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi fecisset indicium, forsitan aliud quiddam videre te credidisses: qui repentè factus Lynceus, cuncta quæ sunt intra terram, dignoscis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id nescio quomodo præterij. Siquidem quum ipsam quidem terram cæpi spectare agnoscerem, cætera reliqua non possum prospicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: graviter ea res me discruciabat, ac vehementer perplexum habebat. Ego quum ad hunc modum essem solicitus, ac propemodum etiam lachry-

mater: adest à tergo sapiens ille [a] Empedocles, ea specie ut carbonarium quempiam esse diceres, cinere oppletus, aquæque exustus. Hunc ego quum vidissem (dicendum est enim)

[a] nonnulli

ἐπαράχθω, καί τινα σκληρὸν δαίμονα ὑπόλοιπον ὁρᾷν με, θάρρει, φησίν, ὦ Μένιππε· ὅπως ζῇς τι θνητὸς ὢν τί μὴ ἀθάνατον ὁρᾷς; ἐγὼ δὲ οὐδέν εἰμι, Ἐμπεδοκλῆς, καὶ ἅμα ἐς τὸν κρατῆρα ἐμπεσὼν φέρομαι ἀνήβαλον, ὁ μὲν ἐκ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, φέρε ἀνήγαγε καὶ τοῦ θεοῦ σκώπτει με ἀποικῶ, ἀφροντιστήσαντα καὶ σιτίων ἥδιον. ἔπειτα ζώνην, ὡς ἀκριβῶς τὴν παρούσης ἀρχίας. ἄπιθι γάρ σε, οἶμαι, καὶ σήραι τὰ ὑπὸ γῆς ὁρᾷν. ἐπαινέσαντος δ' ἐγὼ, βίαν ἔφην Ἐμπεδόκλεις. ἱκανῶς γὰρ ἔχειν ἀπορῶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, μνησθέντα τι σοῦ ἐπὶ τῆς ἀναπλοῦς, ἐθέλειν τῶν νεκρῶν ἐπὶ γῆν ἀνελθεῖν, πρὸς τὸν σκληρὸν ἐκεῖνον, προσιόντα. ἐπὶ μὲ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦ δ' ὅς, ἐχὶ ζῶν μισθοῦ χάριν ἀφίγμαι, πάνυ θα δέ τι πρὸς ψυχῆς, ἰδὼν σε πλανώμενον. ἀτὰρ οἶδα ὅ, τι πάσας, ὀξύθυμος

nonnihil perturbabar, ratus dæmonem aliquem lunarem videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe. Nullum ego sum numen: quid me immortalibus comparas? Sù Empedocles ille physicus, etenim vbi me præcipitem in crateras iecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nùc lunam incolo, aëriuagus plerumq; ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istã tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi primùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γήσῃ; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, ἤν μὴ σύραι τὴν ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀφίλης· ἀλλ' ἤδη μέτωρ. νυνὶ δὲ δὴ καὶ πάνυ σοῦ μετείως ἔοικεν, καὶ μάλα ἐμοὶ δοκεῖν, ἔνδον ὄν, ἐμοῦ ἀπόντος· τὸ δὲ ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἂν ἐγὼ φῶ πᾶσαν ἔχειν. τί οὖν τοῦτό ἐστιν ὃ ἐγὼ οἶδα, ἔφην, ὃ σὺ οἶσθα, ἔνδον ὄν, αὐτὸ τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν περικείμενον; καὶ μάλα, ἦ δ' ἐγώ. τί οὖν πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινὸν ἔστιν; ὅτι, ἔνδον ὄν, παραπολὺ τῶν ἄλλων βέλτιόν ἐστιν ὀξυωπίζεσθαι, ἔστι μὲν οὖν ἀντίον ἀνθρώπου τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεὺς, καὶ γνήσιον αὐτὸς, ἦν δ' ἐγώ, ἀσπαρθάμενος πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπει. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, καί μοι ἔδοξε μεταμέλεσθαι ὅτι δεῦρο ἀνῆλθε, δεῖ τῷ ὀφθαλμῷ τὸ αὐτὸ ἐνεβίβασεν, τὰς ἐμὰς ἐξελών. ὡς νῦν γε ὑμιστολὴς ἀφῖγμαι, καὶ ἐπάνω βασιλικῶς ἐσκωπασμένος, ἂν ἔοικα τοῖς νόθοις ἐπανίοντες, καὶ ἀκρωτηριάζοις. καὶ μὴν

quò perſpicax fias? Non poſſouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præſentia videor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipſe tecum è terrâ allatum habes penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum eſſe? Scio, inquam, maximè: ſed quid ea cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi viſûs eſt: vnde ſola ſolem aduerſum obtuetur: atque ita regium eſt rex, & ingenua aquila, ſi non conniuentibus oculis aduerſus radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquã. quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim, cũ hoc aſcendèrem. Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, nam

que omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin mihi adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Atqui

non

μὲν παρὰ σοί, ἦ δ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἢν γὰρ ἐθελήσῃς μικρὸν ἀνασχεῖν, ἐπισχὼν τὴν τοῦ πτερυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον τῆς πτερυγος, τὸ δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἴσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀμβλύτερον διαφορῆναι, τῆς πρὸς ἑσπέραν καὶ τὰ ἀριστερὰ. ἄλλως, ὦ δ' ἐγώ, ἀ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος καὶ ἀκριβῶς βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἂν ἐλαττοῖτο γνώσεως, ἐπὶ καὶ τὰ πλείονας ποιήσεις ἑωρακέναι μοι δοκῶν, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τοὺς κανόνας ἀποβαίνουσας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίουν ἅμα τῷ Ἐμπεδοκλεῖ παραπλήσια, ὃ ὑπ' ὀλίγον ἁπαλὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ῥῖμα διαπτόμενος, ἐμπεδοῦ τάχιστα ἐπτερυξάμην, αὐτίκα μὲν φῶς μάλα μέγα περιέλαμψε, καὶ τὰ πόρρω λαμβάνουσα πάντα ἀνεφαίνετο. καταπτάς γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων ἐφ' ἡμέρας τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ ἃ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ στέγαις οἰκοῦντα πρᾶτ-

in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, vbi sinistra cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minus altero cæcutias, nulla ratione fuocurri potest, propterea quòd ad partē pertineat deteriorem. Mihi, inquā, satis est, si vel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nō raro vidisse videar fabros, altero oculo melius etiā ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensim in fumum euanuit. At simul atque mouissem alam, ingens lumē mihi circūfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea, quæ sub dio, verumetiam quæ domi faciebant,

ἐφ, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν σὺν ἀδελφῇ, Λυσιμάχου δὲ θυγατρὸς παῖδα, Σελεύκου δὲ Ἀντίοχον Στρατονίκης ἀγχόνην ἀγαπήσαντα, Θεσσαλὸν Ἀλέξανδρον, ἀπὸ γυναικὸς ἀναιρεθέντα, καὶ Ἀντίγονον μοιχώμενα γυναῖκα, ἢ Ἄτταλος ἐδωρήσατο τὸ φάρμακον. Ἑτέρωθι δ' αὖ, Ἀρσάκῃ φονεύοντα τὸν γιώαμον, καὶ ἀνδρόγυνον Ἀρβάκην ἑλκύοντα τὸ ξίφος ἐπὶ Ἀρσάκῃ. Σκαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν λοιποφορούντων ἑλκόμενος ἔξω τοῦ θοροῦ, σκύφῳ χρυσῷ πλὴν ὀφρυῦν καταπλακεὶς τὸ μέτωπον. Ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θραξὶ γινόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις λῃ ὀφθῆναι, μοιχωμένας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, ἀθεμίστους, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων θεραπόντων, καὶ τὰ μὲν βασιλέων δι' αὐτὸ παρίσχει μοι πλὴν ὄψιν βίου. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολὺ γὰρ

ciebant, rati sese à nemine videri. Ptolemæum vidua cum sorore rem habentem, Lysimacho struentem insidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculùm immeantem, Thessalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio stuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rursum ex alterâ parte Arsacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arsacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs protrahebatur satellitibus, calice aureo frontem impacto. Atque hæc fermè cõsimilia tũ in Libya tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulteratores, occidentes, insidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regũ quidem negotia huiusmodi mihi spectaculum exhibebant. Cæterũ quæ facilitabant plebei, longè magis erant

τῶ γὰρ διὸτιμα· καὶ ἢν αὖ λέγῃς τὸν Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίαις ἔνιοτε δραχμαῖς ἰκιοπρούντα, τὸν Στωικὸν δ' Ἀγαθοκλέα, ὑπὲρ μισθῶν ὧν μαθητὴ δίκαιος ἦν, ὠνούμενον, καὶ τὸν ῥήτορα, ἐν τῷ Ἀσκληπιοῦ φιάλην χρυσῆν ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυνικὸν Μένιππον, ἐν ᾧ χαμαιτυπείῳ καθεύδοντα. τί δεῖ καὶ λέγειν τοὺς τοιούτους, τοὺς δὲ ἀμφισβητοῦντας τὸν δικαζομένους, τοὺς δὲ ἀναβοῶντας, τοὺς ἀγομένους; ὅλως δὲ ποικίλη τις ἦν ἡ θέα. ΕΤ. ἀλλὰ καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς ἔχει λέγειν· ἴσως γὰρ καὶ σὺ τοιοῦτόν τι πεπονθέναι. ΜΕΝ. πάνυ μὲν οὖν, ἀλλὰ, ὦ φίλτατε, ἀνάμνησον, εἴ τι καὶ ὁρᾷς αὐτά, ἵνα μοι δυσχερὴς ᾖ. τὰ μέντοι ἀμφίλογα τῶν πραγμάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο, ὡς φύσιν ὁμοῦ καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς δικαίοις. οὐ μὴν δὲ ἐν ἀφανεστάτοις γε ἐφάνησαν, ἀλλὰ ἐναργείᾳ καὶ παλαιότητι. καθ' ὁμηρικὸν, πυρίκμητα, ἄλλοτε ἐκ

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum demerecede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapij fano phialam auream suffurantem, Heterophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui repoſcerent? Nam varium quoddam, & undique mixtum erat ſpectaculum. AMIC. Atqui recte facies, Menippe, ſi iſta quoque retuleris. Conſentaneè eſt enim te ex his non vulgarem cepiſſe voluptatem. MEN. Ne fieri quidem poteſt, amice, ut cuncta ordine recenſeam, quum ſpectare modò iſta fuerit difficilimum: verùm rerum faſtigia eiuſmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant

cruenta, rupricta, alterâ ex parte iudicia, & conciones: rurſum

καὶ ἕτερον μέρος ἴδοι τις, ἂν γανόωμαι πρὸς τὸν Γετικὸν ἀποβλέψαντα, ὅτι μὲν ἐς τὴν Γετικὴν ἀφορμᾶται, μιμνήσκεται τὰς ἀρὰς τὰς Γέτας. ὅτι δὲ μεταβαίνω ἐπὶ τὸς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἴδῃ. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τὸς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπόψεται. καὶ ὁ Φοίνιξ δὲ ἐκπορεύεται. καὶ ὁ Κίλιξ λάσεται. καὶ ὁ Λάκων ἱμαστιγοῦται. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἰδικάζει. ἅπαντα τὰ τοιαῦτα κατὰ τὸν αὐτὸν γενόμενα χρόνον, ὥρα σοι ἴδοι ἐπινοῆσαι ὁποῖός τις ὁ συνιὼν οὗτος ἰφάνιζε. ὥσπερ ἂν εἴ τις παρασκάψας πολλὸς χορφτὰς, μέλος δὲ πολλοῖς χορδαῖς, ἔπειτα προάξας τὸν ἀδόντων ἑκάστῳ, τὴν φωνὴν ἰδίαν ἀφεῖται, ἴδιον ἕδαν μέλος, φιλοτιμούμενος ἕκαστος, καὶ τὸ ἴδιον πρᾴνοντος, καὶ τὸν πλησίον ἀπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἅρα ἐνθυμῇ, πρὸς τοιοῦτον, οἷα γένοιτ' ἂν ἡ ὠδὴ, ruursum alia ex parte sacrificabat quispiam, in proximo verò conspiciebatur aliquis luctum agens. Postquam ad Geticam respicerem, videbam bellicerantes Getas. Rursum ubi ad Scythas deflectorem, cernere erat errantes in plaustris. Mox ubi paululum in diversam partem deflexissem oculum, spectabam agricolantes Aegyptios. Phœnix scortabatur, Cilix latrocinabitur, Laco loris cædebatur, Athenienſis causas agebat. Hæc omnia quum eodem tempore gererentur, cogita nunc cuiusmodi visafuerit rerum confusio. Non aliter quàm si quis producat multos saltatores, vel potius multas choreas: deinde præcipiat ut omisso concentu propriâ quisque cantionem canat. Deinde si certatim canat unusquisque, & peculiarem suum carmen absolvere studeat, vocisque magnitudine vicinum superare contendat: cogita tecum per Iouem, cuiusmodi futurus sit eiusmodi carmen

AMIC.

βr. παῖ ἅπασιν, ὦ Μίνιππε, γελοῖος καὶ τύραννος. Μίνιππ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες ἐσμὲν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταί, κἀκ διαφθορᾶς ἁναρμοσίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συνίσταται, οὐ μόνον ἀποδὰ φθεγγομένων, ἀπὰ καὶ ἀνομοίους τὰ σχήματα, καὶ τἀναντία ἁπανευμένων, καὶ ταυτὸν οὐδὲν ἐπιτηδευόντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀναλάβῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δόξαντα λέγω. τοὐντεῦθεν δὲ ὅμοιοι πάντες, ἅδην ἀκηκοότες, οὐκέτι τὴν συμφορὰν ἐκείνην, καὶ ἄτακτον ἁρμονίαν ἀφῄδουσιν. ἀλλ' ἐν μὲν γε, ποικίλῳ καὶ πολυθρύλλητῳ θεάτρῳ, πάντα μὲν γελοῖα διπλοῦται τὰ πρόσωπα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐμοὶ γελᾷ, τοῖς πρὸ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ περὶ μίκρα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ Σικυωνίῳ πεδίῳ γεωργῶν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὴν πρὸς τῷ Οἰνόῃ, ἢ Ἀχαρνῆσι

ΑΜΙC. *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac cōfuſaneus.* ΜΕΝ. *Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes qui in terris choreas agunt, omniſque mortalium vita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verùm & ornatu ſint diſſimili, diuerſaque moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id vbi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, taciti, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem.* [2] *Verùm in vario ipſo ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum mouebant ij qui de agrorum ſimibus contendebant, quique ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoen, aut quòd in Acarna-*

σι πλέθρα κισθδων χίλια. τῶν γοῦν Ελλάδ& ὅλης, ἀτεχνῶς μοι ἔφαινέτο, λακτόλων οὖσα τὸ μέγεθ& τυπάρων, κατὰ λόγον, εἶμαι· ἡ Αττικὴ πολυσπλέθρου εἶναι δοκοῦσα· εἰ δὲ ἐπινοήσαιμι ἐγὼ ὁπόσον δεῖ πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν κατιδεῖν. σχεδὸν γὰρ, ἀπολυκλιδὲς τι καὶ& αὐτῶν, μίαν τὴν Βοιωτικουρίων ἀτέμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἐκβλέψας δὲ καὶ ἐς τὴν Πελοπόννησον, ἔτα τὴν Κυρηναίαν γῆν ἐδόν, ἀνεμπόδιστον πρὸ ὄσου χαλκοῦ, κατ' οὐδὲν φαίνοιτ' Αἰγυπτίου πλατυτέρου, δοκοῦσι ὑπὸρ Αργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὲν δή τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι Λακτυλίου τι ἔχων ἐκτὸς, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἄρ' ἐγέλων· τὸ γὰρ πάγχρυσον ὃν πᾶν, ἀνοήτοις μετάλλοις, πλη-

nia ingerẽt mille possidere rent: cũ A universa Græcia, quemadmodum id tempori mihi è sublimi despicienti videbatur, quatuor digitorum spacium habere videretur. Attica, nisi fallor, proportione minima pars erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus istis animos tolleret. Etenim is qui inter hos quamplurimum agri possidebat; vix vnam ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Cæterùm vbi ad Peloponnesum sustulissem oculos, deinde terram Cyrenaicam subiectam aspexissem, ventebat in mentem quantula regione, quæ vix hilo esset latior lente Ægyptia, tam ingens Argiuorum ac Lacedæmoniorum multitudo cecidisset vno die. Porrò si quem conspexissem auro superbientem, quòd annulos haberet octo, phialas quatuor, magnopere videbam & hunc. Nam Pangæi vniuersum vnà cũ ipsis metallis, vbe

πηλίκον ἦν τὸ μυρμηκιον. ΑΜΙΚ. Ὦ τε μακάριε Μένιππε, ἐπὶ τοιαύτῃ θέᾳ παραδέξομένε. ἀλλ' ἄγε δὴ πόθεν, φὴς Διὸς, καὶ τίνας ἡμῖν ἀνθρώπους ἐφάνη σοι ἄνω; ΜΕ. οἷοι μέν σοι φαίνονται ἤδη μυρμήκων ἀφεστῶτι ἱκανῶς, τοιοῦτοι καὶ ἐμοὶ ἐδόκουν, ἐπὶ πολὺ ἀπιόντες, ἐπίπονοι καὶ ἀσημότατοι. ἄνθις δὲ πλῶ πόθεν. καὶ ὁ μὲν τις πλῶ πόθεν ἐπηρώτα, ὁ δὲ ἀρτίως ἀπαντήσας ἐκ μέσου λιχνεύσας, ἔπειτα ἐπίλεπτον, θᾶττον ἐμοὶ δοκεῖν διὰ ἅπαν παρ' αὐτὸν, καὶ ἀπὸ μόνου τοῦ μυρμηκίου βίου, καὶ οἰκοδόμοι ἦσαν καὶ ἀμαξοπηγοὶ καὶ τραπεζῖται, καὶ μουσικοὶ καὶ φιλόσοφοι. πόλεις γὰρ πόλεις αὐτοῖς ἐφάνησαν, τῶν μυρμηκίων ἐκείνων. ἃ δὲ σοὶ δοκεῖ μικρὰ τὰ πράγματα, τὸ ἀνθρώπινον ἐκάστοτε τῷ μυρμηκίῳ παρεικάζω, τοσοῦτον

vix erat magnitudine mica. AMIC. O te felicem, Menippe, qui tam nouum spectaris spectaculum. Sed age, dic mihi per Iouem, ciuitates, atque homines ipsos, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquas B in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, quæ sursum has in ciuitatem reuertuntes. Atque hæc quidem finum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens aperiat. consentaneum est autem pro ratione C vitæ formicarum esse apud illas & ædium fabros, & coquos, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed vrbes sanè cum ipsis viris formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humile exemplum, virorum formicarum republica conferre, vetustas

τὸν παλαιὸν μύθους ἐπιδείξασθαι τῶν Θετταλῶν. ὑρᾶς γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γενέσθαι. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἐθεασάμην, καὶ καλῶς μοι δοκοῦντα ἐσκεύασται, ἀνεπαύόμην ἐς ἀγχίστοιχον Διὸς, μετὰ λαίμονας ἄλλους. οὕτω γάρ ἐστιν ἀνομαζόμενον, καὶ ἐπειδὴ γυναικεῖαν φωνὴν προϊέμενον, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ἔναγε, διακόνησόν μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ὦ Ἑρμῆ· βαρὺ γὰρ ἄθλον, εἴ μέ τι φέροντα δεήσοι βαστάσαι, φησὶν, εἴ τινα οὐ χαλεπὸν, καὶ δίκαιον ἀπαιτῆσαι παρ' ἐμοῦ τὸν Δία· ἀπέρασκα γάρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ ἄλλα παρὰ τῶν φιλοσόφων ἐκεῖσε, οἳ τὸ ἀδικώτερον τὴν ἀρχὴν ἔχουσι, καὶ πάμπολλα πολυπραγμονοῦσι, τίς ἐμὶ, καὶ πηλίκη, καὶ διὰ τίνα αἰτίαν διχόθεν ἐκ θαμίνου καὶ γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατθικνεῖσθαί τε μοι φασὶν, οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην, ξυκρέας

vetuſtas Theſſalorum fabulas ſpecta. Reperies enim D Myrmidonas, genetem bellicoſiſſimam, è formicis viros natos eſſe. Iam poſteaquam ſatis ſpectaſſem omnia, ſatisq; refeciſſem, excuſi meipſum, ſubuolaui ad reliquos dinos Iouis alitonantis in ædes. Nõdum ſtadium aſcenderam cum B Luna, fœminea ſonans voce: Menippe, inquit, ita tibi continuant quæ opus: inſtrui mihi in re quapiam apud Iouem Die, inquam: nequeunt mihi quicquam moleſtum, niſi ſi quid oneris ſit portandum. Nunciũm, inquit, quendam haud grauem. ac petitionem nomine Ioui perferat. Euocor, Menippe, & multa & intoleranda abeſtis philoſophis audiens; quibus præterea nihil eſt negocij, niſi ne curioſi res meas exquirant, quæ ſim, quanta ſim, & quam ob cauſſam diſſecer, dimidiatáque fiam, curque utrinq; gibboſa videar. Alij

Tum hi me dicunt inhabitari: illi ſpeculi ritu ſupra me ſe ſuſpen-

ἐπιπρᾶξαι μοῦνα τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ, ὅ, τι καὶ ἴσως ἐπιτρόπως ἔχει, αὐτὸ μοι προσάπτουσιν. τὰ τελευταῖα δ', καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, λοχιμαῖόν τι καὶ κλέπτου ἔναι φασί μοι, ἅτινα δὴ ἔχω, παρὰ τοῦ ἡλίου. καὶ οὐ παύονται καὶ πρὸς τὸν πατέρα μου, ἀδελφὸν ὄντα σφῶν, συγχεῦσαι καὶ στάσιν μοι προαιρούμενοι· οὐ γὰρ ἐπαρκεῖ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἁρπάσαντος τοῦ ἡλίου, λίθου εἶναι φῶς, καὶ μόδιον διάπυρον. καὶ τοι πόσα ἐγὼ συνίσμεν αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, ἀσχρὰ καὶ κατάπτυστα, οἱ μιθ' ἡμέραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδράσι δοκοῦντες βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σωφρονοῦντες, καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων τὸν ἀφελόμενοι, καὶ τὸ μισθαποδόσαι, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπον ἐξαναλύσαι, καὶ διαφανῆ ποιῆσαι τὰς συκοφαντὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐκείνου βίον. ἀλλὰ καὶ κἂν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα, ἢ ἁλίσκοντα, ἢ ἀπὸ

re suspensam esse. Alij rursus quod quisque secum excogitârint, hoc mihi tribuit. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtivum esse, & adulterinum, quodq; supernè à sole profusciscatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc qui mihi frater est, committere me, & factionem inter nos ferere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. F Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quas noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habitúque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atque ego cùm ista videam, fileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq; in aperto viuat vitam. Quin etiam si quem cóspicerem adulterantē, aut furantem, aut

ἀπότι τολμᾶντα νυκτιεμβατότερον, ἀδύς ἐπισπασαμένη τὸ νέφος, ἐπικαλυψάμενον, ἵνα μὴ λάβωσί με τοῖς τοιοῖς γέρουσι ἄνδρας, βαθὺ πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐνασχημονοῦντας. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιῶσι, διαπαραπλέοντές μοι τὸν λόγον, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες. ὥστε νὴ τὸν νύκτα, κομάκις ἐβουλησάμην μιζοπῶσαι ὅτι τερπνότατον, ἵν' αὐτῶν τὸν πειρηγόρον ἄμ' γλῶτταν δίκην φυγον. μίμνησο οὖν ταῦτά τι ἀπαγγέλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθῆναι, ὅτι μὲ δυνατὸν ἐστί μοι, καὶ χωρὰν μίαν, ἢν μὲ τοὺς φυσικοὺς ἐᾷ πάνους ἐπιτρίψῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπισυρίσῃ, καὶ τὸν Στοὰν κατασκάψῃ, καὶ τὸν Ακαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν Περιπάτῳ διατριβάς. οὕτω γὰρ ἂν ἀρίστων ἄγοιμι, ὁσημέραι πρὸς αὐτῶν χωμιτρουμένη. ἴσως ταῦτα, ἐῶ δ' ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἄνωτερ τὸν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ,

Εὐθα

aliud facinus quantumuis nocturnum audentem: continuò contracta nubi tegebam, ne vulgò offenderent viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professioni essent decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, nihilque omnibus contumeliis afficere, adeò vt (testis ipse mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hinc longissimè migrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. Hæc igitur nec mineris vt Ioui renuncies, si mulcque illud addas, ne sinat quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis vt occludat: Stoam demoliatur: Academiam exuret: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc demùm modum fiet, vt mihi paretur quies, desinamque me quotidie commetiri. Fiet, inquam, quæ mandas, simulq; recta ad ipsum cælum tendebam.

Nubi

Οὐδὲν μὲν οὖν βροῦν, οὔτ' ἀνθρώπων φαύλων ἔργα.
μετ' ὀλίγον γὰρ καὶ ἡ σελήνη φαεινὰ μοι καθορᾶσθαι, καὶ τὴν γῆν ἤδη ἀπεκρύπτει. ἀναβὰς δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, καὶ τὴν ἀέρων μεταξύ, πετόμενος ἐπεσίασα τῷ οὐρανῷ. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μοι, ὡς ἔχον ὧδε ἅπαν πανταχόθεν, ῥᾴδιον ἔσεσθαι ὑμῖν. ἔπειτα παλαίειν, ἅτε ἐξ ὑμισείας ἂν ἀντὶ τοῦ δὶ ἀντὸν ἐπισάμην ἐκ παλαιοῦ συνήθη τῷ Διΐ. ἔπειτα δὲ λογισάμενος, ὡς τάχιστα καταφρόσουσί μου, ἐν τῷ τότε ἐπέρᾳ πτερυγὶ πετόμενον. ἔσεσθαι γοῦν κείνους μὲ παρακινδυνεύσαντας, ἐπειδὴ προσιόντα τὸν θόρυβον ἤκουσα καὶ ὁ Ἑρμῆς, καὶ τέτρομα ἐπτοημένον, ἀτὴ κατὰ σπουδὴν, φράσων τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἠσθόμην, πάνυ δηδιὼς καὶ φίλημαι· καταλαμβάνω τὸ πτῆναι ἅμα συνεκπεμπόμενος. ἦλθον αὐτὸς ἀφρόντιδας ὑπεπάρας

Nulli vbi cōparent homines búmve boúmve labores.
Etenim paulò pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erã, introire: ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimùm deprehensuros esse me, qui alteram dudum vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst intrò sum accersitus, magnopere pauitans ac tremens. Offendóque Deos omneis pariter considentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim animos

ραπλήξ ἦν ὑπὸ τῆς παραδόξου μὲν καὶ ἀπροσδοκήτου, καὶ ὅσον οὐκ ἤδη πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσδοκῶντας, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπειρωμένους. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερῶς, βρίμῃ τινὶ Τιτανικῇ ἐς ἐμὲ ἀποβλέψας, φησὶ, Τίς, πόθεν ἦς ἀνθρώπων, πόθι τοι πόλις, καὶ τοκῆων; ἐγὼ δέ, ὡς τὸ πρῶτον ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἐξεθανον ὑπὸ τοῦ δέους, ἀσύνετος ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβροντητὸς γενόμενος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι περὶ τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπορώσαιμι διασπάσαντα δὲ ἐκ τῶν λόγων, ἔπειτα ἐξῆς τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὰ πτερὰ, καὶ τἄλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσεθέμην, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπισκοπεῖν. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανασχὼν τῶν ὀφρύων, τί ἂν λέγοις,

animos illorũ turbabat nouus & inopinatus aduentus meus. Et quantũ antea nunquam, expectabant futurum vt mortales omnes mox aduenirent ad eundem modum alati. Porrò Iupiter admodum terribili vultu torwóq; & ĸ Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & vnde venis? vbinám vrbs tibi, quive parentes? Hoc vbi audissem, propemodum metu sum exanimatus. Attamen constiti stupidus, præ vocis magnitudine Lattonitus. Aliquãtò pòst ad me reuersus, omnia dilucidè exposui, ab ipso exordium capite, quemadmodum cõcupíssem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodũ pugnantia loquentes audissem: quẽ admodũ desperássem distractus illorum dictis: deinde meum inuentum, tum alas, reliquaque omnia vsque ad ipsum cælum. Pòst omnia addidi quæ Luna mãdárat.

Itaque ridens Iupiter exporrectis aliquantum supercilijs:

Quid

λέγεις, φαδίμ, Ωτον καὶ Ἐφιάλτου; ὅπου καὶ Μένιππος ἐπεβούλευσεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆναι. ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σοι παρουμεν, ἄνευ ἐμοῦ δὲ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις χρηματισάντες ἀφήσομεν· νῦν δὲ ἅμα ἐξανασὰς, ἐβάδιζεν ἐς τὸ ἐγγυτάτω τοῦ οὐρανοῦ· ἡμεῖς γὰρ ὑπὸ τῶν ἐνόντων παθύσθη μεταξύ τι προϊόντες, ἐπεκρινόμεθα περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐπύνθανόμην ὁπόσον νῦν ὁ πυρὸς ἐν ἀγορᾷ ἐπὶ τοῦ Ἑλλάδος, καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ χειμὼν πεπίεκε, καὶ εἰ τὰ λάχανα πλέον ἐπομβρίας. μετὰ δὲ ταῦτα, εἴ τις ἔτι λοιμὸς ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ εἰ δι' ὑπόπτων Ἀθηναίοις τὰ Διονύσια ἐστὶν, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον οὐκ ἐπετέλεσαν δι' ἀργίαν, καὶ εἰ σωτηρίοις ἐχρήσαντο τοῖς ἐπὶ Δωδώνης νεῶν συνελκύσαντες. ἐπὶ δὲ περὶ τούτων ἀποκρινάμενος, ἐρώτα μοι, Μένιππε, ἔφη, περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cùm ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij cõsuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maximè omnia poterant examinari. Iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eunndum percontabatur me super his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc venit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num hoc anno egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquid adhuc supereſſet è Phidiæ genere; Et quam ob causam Athenienses tot annos Ioualia intermisissent. Et num in animo haberent Olympium suum absoluere. Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cùm respondissē; Dic mihi (inquit) Menippe,

περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, ἄλλην, Διόσκολα, ἢ τὸν μέγιστον καὶ βασιλέα σὲ ἁπάντων θεῶν; καίτοι ἔχω ἔγωγε, τὸ φιλόνεικον αὐτῶν ἀκριβῶς εἰδώς, καὶ μάλιστα. ἐγὼ γάρ ποτε καὶ μάντιν ἐθόρυβον αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸν, καὶ πάντα ὅλως ἐγὼ μετὰ Διὸς πᾶσι μὲν ἀγορά, πᾶσι δὲ ἀνθρώποις ἀγορά. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα, λαμπραὶ καὶ πεπλησμέναι πάσης ἦσαν, ἀφ' οὗ τοῦ καπνοῦ τὴν θυσίαν, οὐκ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς ὁ Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ τε τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδιον ἐγγύς ἐν Θράκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβίδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ ταῦτα μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας πλείστας· ἐπὶ δὲ ἐμοὶ, ὥσπερ πεπληγότα, ἵνα οὕτω τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἄρ

de me verò quam habent homines opinionem? Quam inquam, ô here, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse te. Laudis tu quidem, inquit. Caterùm ego o contentionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plenae erant & viae omnes, simul & mortalium concliones. Pisa ac Dodona splendidae erant, ac conspicendae omnibus. Porrò præ fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm postea quam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinae officinam Pergami, simul atque Bendidũ natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianae apud Ephesios: ad ista quidem concurrunt omnes, solemnes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam ætate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant, ſo ſolida

ἂν ἐξ αὐτοῦ πλουσιώτεροι θύσωμεν ἐν Ὀλυμπίᾳ. τοιγαροῦν ἐπιτηδείους ἄν μου τὰς βωμοὺς ἴδοιτε τῶν Πλάτωνος νόμων, καὶ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διαλεγόμενοι, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἴδομεν αὐτὸν καθήμενον ἀφαῦσαι τῶν ἐντέρων. ὑπεῖδε δὲ ἴσαν ἐξ ἧς, ὥσπερ τοῖς τῶν φρεάτων ἐν στόμασι, κύαλα ἔχουσαι, καὶ πᾶσι κάτω θρόνος ἦν καλὸς χρυσοῦς. καθεσθεὶς οὖν ἐκεῖνος ἐν τῇ πρώτῃ ὁ Ζεύς, καὶ ἀνελὼν τὸ πῶμα, ὥσπερ ἔχρῃζον ἐκεῖνοι ἀκούειν ἐπεκλίνετο. ἤκουε δὲ πανταχόθεν τῆς γῆς διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύπτω δὲ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον ἅμα τῶν εὐχῶν, ἴσαν δὲ ποικίλαι αἱ μὲν Διΐ, βασιλεῦσαί μοι χρηναι· αἱ δὲ Διΐ, τὰ κρόμμυά μοι φῦσαι, καὶ τὰ σκόροδα· αἱ Διΐ, τὸν πατέρα μοι τὰν ταχίστα ἀφανίσαι. ὁ δέ τις ἄρα φαίη, ἵνα κληρονομήσωμαι τὴν γαμετήν· ἄλλος λάθοι μὲ ἐπιορκήσας τὸν ἀδελφόν.

si solido quinquennio sacrificârint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi confessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ feneſtræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes operculum. iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, singula audiebam vota. Erant autem huiusmodi: O Iupiter, contingat mihi regnum. O Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire. O Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur. Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam exiſtam hæres

γένοιτό με γυναικός· ἄλλος λάθοι με ἐπιορκήσας τὸν ἀδελφόν.

vxoris. Vtinã nemo resciscat me struxisse insidias fratri-

γένοιτό μοι νικῆσαι τῷ δίσκῳ, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλούντων δὲ, ὁ μὲν βόρεας ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότου, ὁ δὲ γεωργὸς ἄτε ὑετὸν, ὁ δὲ λυαφεὺς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τῷ ἀθλίῳ ἐκάστῳ ἀκεβῶς ἐξετάζων, οὐ πάντα ὑπισχνεῖτο. ἀπ' ἄλλου μὲν ἔδωκε πατρὸς, ἄλλου δὲ ἀνένευσε· τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω ἀπὸ τοῦ στομίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τιθέμενος, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφροσῦνῃ κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς καὶ ἀφροσύνα αὐτὸν ἐθαυμάσαμεν. δύο γὰρ ἀνθρώπων τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ ἔχειν ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν. ὥστε δὴ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπετύνθη, καὶ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀπ' ὤσπερ ὁ Πύῤῥων, ἐπέχων ἔτι, καὶ διστάζων. ἐπὶ δὲ ἅπασιν εὐχημάτοις τῶν

Contingat mihi vincere in discum, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt spiraret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam: contrà fullo Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, non omnibus pollicebatur: verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram statuens, rursus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum redigens, ne possint ad cœlum accedere. Super vno quodam voto videbam illum diù ambigentem. Etenim cùm essent duo qui diuersa peterent, æquales victimas pollicitantes, non inueniebat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accedebat, vt nihil statuere posset: verùm & exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quū iam satis R. [illegible] propo

ρῶς ἐυχῶις, ἐπὶ τὸν ἑξῆς με-
ταβὰς θρόνον, καὶ τῷ δίνα-
τέρᾳ θυείδα καταλύψας,
ἵνα ἔρχηις ἐσχόλαζε, καὶ τοῖς
ὀμνύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ
τρύζοις, καὶ τὸν Ἐπικούρειον
Ἑρμόδωρον ἐπιπρίψας, μετ-
αβαίνειν ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον,
καταδόσι καὶ φήμαις καὶ οἰωνοῖς
χρώμενον, ἔτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τῷ
Ἴωνι θυσιῶν θυείδα μετῄξι, δι'
ἧς πάντας ἀνιὼν, ἀπάγγελλε
ᾧ, Διὶ τοῦ βούλ[illegible]ι ἐκάστου
τεθύκοτα. ἀποσὰς δὲ τούτων,
προσίτω τοῖς ἀνέμοις, καὶ
τοῖς ὥραις, ἃ ἕκαστον, τὰ
μὲν παρὰ Σκύθαις ὑέτω.
καὶ Λίβυσιν ἀστραπήτω.
καὶ Ἕλλησι νιφέτω. σὺ δ' ὁ
Βορέας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ.
σὺ δὲ ὁ Νότος ἡσυχίαν ἄγε.
ὁ δὲ Ζέφυρος ἐπ' Ἀφρίαν ὅρα-
μνιζέτω. καὶ ὁ χαλάζης ὅσ-
ον μύδιμνοι χίλιοι ἅμαξαι
δαδίτωσαν ἐπὶ Καππαδο-
κίας. ἀπάντων δὲ ἄλλα
σχεδὸν αὐτῷ διακεκμένων,
ἀπήειμεν ἐς τὸ συμπόσιον,
δεῖπνον γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν.

proponentibus dedisset ope-
ram, s ad proximam digres-
sus sellam, & ad secundam
fenestram, prono capite fa-
dera ferientibus ac iuranti-
bus dabat operam. Vbi his
quoque responsum esset, ac
Hermodorum Epicureum
fulmine comminuisset, ad
proximam deinde sellam se-
se transtulit, de diuinationi-
bus omnibus & augurijs au-
diturus. T Hinc ad sacri-
ficiorum fenestram transiit,
per quam fumus ascendens
denunciabat Ioui nomen o-
mnesque qui rem diui-
nam faceret. V Rursum o-
missis his, ventis & horis
mandabat quæ facere debe-
rent: Hodie apud Scythas
pluito, apud Libyes fulgura-
to, apud Græcos ningito. At
tu Borea spira in Lydia. Tu
Note quiesce. Zephyrus A-
driani vndas concitet. Tum
in Cappadociam grandinis
mille modij dispergantur.
Tandem omnib. fermè ordi-
natis, discedebamus in eum
locum vbi compotant Dij. Iam enim X cœnæ tempus erat:

καὶ μετὰ Ἑρμῆς παρακαθὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττιν καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μιξοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρεῖχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἤρεμα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ Βίττος καὶ Γανυμήδης, διὰ φιλανθρωπίας, ἃ θεάσαιτο ἀφειδήσοντά μοι τὸν Δία, κοτύλην ἄν ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχεέ μοι φέρων. οἱ μὲν θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τάκεῖ τῆς θεραπείας, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀπὸ τοῦ ἀμβροσίαν παρατίθεσθαι, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκουται· μάλιστα δὲ κατὰ θυσίαν, σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ πνίσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες περιχέουσιν.

ὧν

méque Mercurius arreptum iussit accumbere ꝟ iuxta Panem & Corybantes, & Attin ac Sabazium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat ℣ Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar furtim degustabam. nam ὁ optimus ille Ganymedes, vt est homo vinum amans, ſiquando conſpexiſſet Iouem auertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum alicubi dixit Homerus, & ipſe opinor, vt ego, illic conſpicuus, neque frumentum edunt, neque potant nigrantia vina: verùm ambroſiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent veſci ſacrificiorum fumo, & nare cum ipſo nidore ſubuolante: ad hæc ſanguine victimarum, quem ſacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

ἐν δὲ τῷ λόγῳ ὅτι Ἀπόλλων κιθάριζεν, καὶ ὁ Σειληνὸς κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀναστᾶσαι, ἢ τι Ἡσιόδου ἦσαν Θεογονίας ἤσαν ἡμῖν, καὶ τὰ πρῶτα ἀδὴν ἐκ Πινδάρου. κἀπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα, ὡς ἔχοι ἕκαστος, ἱκανῶς ἀποβεβρυμένοι. Ἄλλοι μὲν δὴ θοί τι, καὶ ἀνίεις ἐποποιεῖτο, Εὔδωρα παννύχιοι, ἐμοὶ δ' οὐκ ἔχει νήδυμος ὕπνος· ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων ἐκ φύλλου γέρων ἐγένετο πάνυ νεανίσκος, καὶ πῶς ἐξ ἀνίου ἡλίου ἐφάνη ἐνεχειμέρωσε. τότε μὲν οὖν ἀπορόν τι καὶ δυσεύρετον ἐνόμισα· ὕστερον δὲ ὁ Ζεὺς, προσιὼν τὴν ἡμέραν ἐκκλησίαν. κἀπειδὴ παρῆσαν ἅπαντες, ἔσχισε λίγα. Τὸ μὲν οὖν τίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὁ ἀδελφὸς ἴσως ἔξεστι παρέσχηται. κἀγὼ βουλόμενος ὑμῖν κοινὸς εἶναι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστα

Cæterùm inter cœnandum & Apollo citharâ canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium satiari requieuimus quo quisq; sederamus loco, satis uidi potu.

At reliqui noc...n diuiq; homines q per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor altus habebat: verùm mecum animo versabam cùm alia permulta, tum & illa præcipuè, qui fieret vt Apollini tãta iam tẽpore non prouenirent barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quũ sol semper adesset; vnaq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic farier insit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes hic, qui heri aduenit. Verùm quum alioqui iam olim mihi fuerit animus communicare vobiscum de philosophis, maxi-

νά γε τὴν τῆς σελήνης, καὶ ἂν ἐπάνω μέμφεται, προφα-
πᾶς, ἴσως, μηκέτ' ἐπὶ πλεῖον παρατείνω τὴν διάσκε-
ψιν· ἐγὼ γάρ τι ἀνθρώπων περίεργον, οὐ πρὸ πολλοῦ ὢν
βίῳ ἐπικαλέσομαι, ἀργὸν, φιλόπονον, κενόδοξον, ὀξύχο-
λον, φιλόιχνον, φιλόμαθον, τετυφωμένον, ὕβρεως ἀνάπλεων, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, Ἐτήσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν ἐς συλλογισμάτων διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβύρινθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ἑαυτοὺς ἀποκαλοῦσιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκούς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πρὸς τούτοις ὀνόματα ἑαυτοῖς ἐπιτιθέασιν, ἐπὶ πολὺ γελοῖα. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀρχὴν λάβωσι φιλοσοφεῖν, τὸν μὲν πώγωνα ἐπιμηκύνουσι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπιφαλακρίσαντες, καὶ μάγειρας ἐπιτηδείους μισθωσάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάσει σχήματι, κατάπλεως ἤδη μισανθρωπίας, ἰσοκρατοῦντα μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν τὴν ἀφέλειας τὰ πρόσωπα, καὶ τὸν χρυσοῦν ἐπάνω κόμπον, τὸ καὶ

méque verò à Luna, hisque de quibus illa queritur, commotus, statuã haudquaquam diutiùs prorogare confabulationem. Est enim genus hominum, quod non ita pridem in vita fluitare cœpit, inersum, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gulæ studiosum, ἀ stultum, fastuosum, contumeliosum: & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Isti igitur in sectas diuisi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, dijsque vocabulis hîs multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud ἀ virtutis nomen induerint, tum additis in altum supercilijs, promissaque barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes: sed millimi nimirũ istis. ἀ Tragœdiarũ histrionibus, quibus si personas sibolanique illa auro sparsum detraxeris, quod

τὸ λοιπὸν ἀνθρώπιον, ἀλλὰ θαλαμεῖον ἐς τὴν ἀγῶνα μισθωσόμενον. τοιούτων δὲ ὄντων, ἀνθρώπων μὲν ἁπάντων καταφρονοῦσι, περὶ ὧν ἐκ πόλλα διηλέγχονται· τῶν σωφρονιστῶν δὲ ἁπάντων μεράκια τινὰ πονηρὰ ἀρτίως πραγόντων, τὰς τῶν λόγων ἀκρίας ἐπιδείκνυσι. καὶ πρὸς μὲν τὰς ἐκείνων καρτερίας ἀεὶ καὶ σωφρονίζων ἑαυτοὺς, μὴ πλὲ τὰ ἡδονὰς καταλύσωσι· μόνα δὲ καθ' ἑαυτὸς γνόμενοι, εἴ τι ἄρα λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐπαινοῦσι, ὅσα δὲ ἀποδιασύρουσι; ὅπως δὲ πιεπλέχασι τῶν ὀφρύων τὸν ῥόπον, τὸ δ' ὑπέρυθρον, ὅτι μηδὲν ἐπιτήδειον μήτε ἴδιον ἐπιτηδεύσι, ἀλλ' ἀχθοι καὶ πιεπλοὶ καθιζῶντες, οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐγένοντο, ἐν εἰρήνῃ δ' ὅμως τ' ἄκρων καὶ τηνοῦν, καὶ λόγος τινὰς ποιεῖν συμφορήσαντες, μὴ λοιδορίας τινὰς ἐκμεμελετηκότες,

quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi cùm sint, & mortales quidem vniuersos aspernantur, de dijs verò absurda prædicant, contractisq; cœtibus adolescentulorũ (quos nihil negotij sit fallere) nobilem illam virtutem ostentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi soli & apud sese esse cœperint, quid attinet dicere quantoperè sese ingurgitent, quàm immodici sint ad Venerem, quemadmodum autem etiam assium sordes oblingant? Iam illud est omnium grauissimum, quòd cùm ipsi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, sed inutiles ac superuacanei desideant: nusquam in consilijs, nusquã numerentur in armis: tamen reliquos accusant, ac vitiosa quædam & dicta congerentes, neq; nõ maledicta quæ-

τα, ἐπιτηδεῖ, καὶ λοιδορῆσι
δὰ meditati obiurgãt, protinus
ζεῖς πλησίον. καὶ οὕτω ἀπὸ
misq; conuiciãtur, adeo vt in
τὰ πρῶτα φιλιάδαι δοκᾶ, ὃς
inter hoc primas tenere vi-
ἂν μὴ χαλεπωνότα[τ]ός τις ᾖ,
deatur, qui clamosissimus sit,
καὶ ἰταμότα[τ]ος, καὶ πρὸς
& impudẽtissimus, & ad ma-
τὰς βλασφημίας θρασύτα-
ledicendum audacissimus.
τος. καίτοι τὸν ἀκτενόμι-
At sanè si quis istum sine fo-
νον αὐτῶν, καὶ βοῦν[τ]α, καὶ λα
ne ista facientem, vocife-
τυγορροῦντα τῶν ἄλλων ἑῶντα
rantem, & cæteros incusan-
ρᾳ, εἰ δὲ δὴ τί πράττων τυγ-
tem percontetur ad hunc
χάνεις, ἢ τί φῂς πρὸς θεῶν,
modum: Tu verò quid tan-
σὺ πρὸς τὸν βίον σωτηλᾶν
dem facis? aut quid per deos
φαίη ἄν, ἃ τὰ δίκαια καὶ ἀλη-
dicemus te ad vitam confer-
θῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν,
re? nimirum respondebit,
ἢ χωρεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τι
si modò recta veráque fa-
ἄλλο τέχνιον μετιέναι, πονηρὸν
teri volet, hoc modo: Na-
ἔναί μοι δοκᾶ. ἀλίτραγα δὴ,
uigare quidem, aut agros co
καὶ ἀπόχμῳ, καὶ ψυχολετῶ, καὶ
lere, aut militare, aut ar-
ἀνυπόδητος ἴσως χαμᾶθεν ἀε
tem aliquam aggredi, fu-
ἐρχόμαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶ-
peruacaneum mihi videri
μος, [λ]ὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γιγνό
cæterùm clamo, squalo,
μενα συνεφαντᾶ. καὶ ἐμοὶ μὲν
frigida lauo, incalceatus
[γ]ὰς ὑφάνναι τῶν πλησίον πο
per hyemem obambulo: ac
λυτελῶς, ἢ ἑταίραν ἴσχ[ε]ιν τοῦτο
velut Momus ille, quæ ab
πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανα-
aliis geruntur, calumnior:
κ[τ]ῶ. ἀ δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑ
ac si quis diuitum sumptuo
ταίρων λατάκη[ι]ται νοσῶν, ἐπ
sius obsonârit, aut amicam
ικουείας τι καὶ θεραπείας
habeat, id exquiro, atq; in-
δεόμε[ν]ον, ἀγνοῶ. ζεαῦτα
dignor. Quòd si amicorum
μὲν
quispiam aut sodalium mor-
bo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hæc

gens

ρχὴ δὲ ἡμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα τὰ ῥήματα. οἱ δὲ ἀπὸ Ἐπικούρου αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὲ καὶ σφόδρα εὐφυεῖς εἶναι, καὶ ἀμιτρίως ἡμῶν καθάπτονται, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς θεούς, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν. ὥστε ὁρᾶτε ὑμῖν λογιστέον, διότι λίαν ἄπαξ οὕτω πως ἔχει τὰ βίου διωκόμενα, καὶ μετρίως ταραττόμενα. τίς γὰρ ἔτι σφόδρα ὑμῖν, πλὴν ὀλίγων ἐστὶν, προσέξει; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη κατηγόρησε, πάντες ἠκούσατε τοῦ ξένου χθὲς διηγουμένου. πρὸς ταῦτα βουλεύσασθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν ὠφελιμώτατα, καὶ ὑμῖν ἀσφαλέστατα. ἀκούσαντος δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία διετρύμαζε. καὶ δὴ τὸν λοιπὸν ἅπαντες, ἐρωτῶσιν, κατάπτυξον, ἐπίπρισον, εἰς τὸ βάραθρον, εἰς τὸν Τάρταρον, ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς ἄνωθεν παραγγείλας, ἔσαι ταῦτα, ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ πάντες

genus sunt nobis, à dijs, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neque omninò conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in vita, non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamutiliſſima, & nobis quammnimè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens afremebat concio. mox clamatum eſt ab omnibus: Eſfulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſta, inquit, quemadmodum vultis.

Omnes

πάντ' ἐπιτρίψουσα αὐτῇ διαλεκτικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἔξεστι, φημὶς Ἱερομενία τις εἶναι· ἐκεχειρία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθι, μιᾶς τετραμήνου. καὶ ἤδη πλὴν ἐκεχειρίαν ἐκτείνασα ἀπέρχομαι. ἐς νέωτα οὖν ἀφικομένου ἔαρος, καινοὶ καιροὶ ἀφανοῦνται τοῖς σμερδαλέοις ἀστραπῇ· ἦ, καὶ ἀναύξεσθαι ἐπ' ὀφρύσι νεῦσι Κρονίωνα. περὶ δὲ Μηνίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, πειστέον ἤδη τὸν πατέρα· ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτέ, ἵνα δὴ ζῶν Ἑρμοῦ ἐς πλὴν γῆν κατενεχθῶσα τύχοιμι. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπῆρε, φίλιον τὸν σύλλογον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τῇ ἀριστερᾷ ὦτος ἀκρεμάσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμικόν. Ἀπαντα ἀκήκοας, ἄπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ οὐρανοῦ· ἄπαμι δεῦρο, καὶ τοῖς ἐμοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα ἀναγγελῶ.

Omnes ἀπρίξουσα communicetur cum ipsa sua dialectica. Quamquam in præsentia sanè fas non est punire quenquam. Est enim Hieromenia, sicuti nostis, quatuor hos menses: iámque inducias promulgaui. Itaque proximo anno ineunte Vere, mali malè perdentur, formidando fulmine. Sic ait, atque supercilijs pater annuit atris. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, vt ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demisit cœtum. Me verò Cyllenius dextra aure suspensum, heri circiter vesperam deposuit in Ceramico. Audisti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cœlo mecum affero. Quare abeo iam, eadem hæc renunciaturus philosophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TER mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit ὑπὲρ τοῦ φίλου.* *b* Mansio.] *σταθμὸς, quo itineris diurni spatium est, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria essent undeviginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsulti viginti milliaria diuinis itineribus concesserūt.* *c* Quòd si non credis.] *Docilitas & attentio.* *d* Neque enim ciuile fuerit.] *Narratio, ac primùm quibus de causis ad Philosophos se contulerit.* *e* Atque hic mihi.] *Ignorantia & insitia vulgi.* *f* Grauabar erectus.] *Causæ, quibus commoueatur cælum ac Iouem ipsum adeundum censuerit: nempe Philosophorum diuersa & incerta doctrina.* *g* Atqui rideres, amice.] *Hic Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se fatidica dicere posse mentiuntur, vana curiositate ac insania: quorum innumeri, propè sceleratissimis inuentis atque flagitijs, pro dijs habiti sunt.* *h* Quid autem.] *De infinito.* *i* Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum summam è lite progigni.* *k* Soli rerum.] *Anaximander cælestia sydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur.* *l* Eius rei conficiendæ.] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem caperit.* *m* Aesopus fabularum scriptor.] *Sic Plutarchus in Solone, ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος dicitur.* *n* Qui aquilis ac scarabeis.] *Hic Apologus inter alios extat nō inelegans.* *o* Correptis auibus.] *Hypotyposis volatum & ascensum meditantis.* *p* Diuerti.] *Diuersorium Lunæ, unde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit.* *q* Rhodiorum colossum.] *Tacitè & hæc, vt ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has, in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandi corporis mole: quâ sæpè Lucianus vtitur.* *r* Repentè factus Lyncæus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abijt quòd videret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dialogo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedoclem his notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè nugatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in crateres Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ. hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortunatorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione potens in terram imperium habent, & dominium in reliquas creaturas, vt Vertumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nullum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. ω. ſub perſona Vlyſſis, loquentis ad Telemachum filium: quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus. Quo pacto quis intelligat ſe profeciſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vbi quis nos magnificentiùs quàm pro merito laudat.* u Altero oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricata linea opus diriguntur, vnoque oculo clauſo rectitudinem eius metiuntur, ne vago amborum oculorum diſcurſu norma rectitudinis conturbetur: vno enim oculo rectiùs cernimus quàm duobus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & quia vadij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt. Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, nonnullam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & indicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſius:*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: —& ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt, vno oculo clauſo: quo rectius certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur, qui vt rectiùs feriant, oculum claudere ſuperinducto cilio conſueuerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appellari, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis producat multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vario.] *Vanum atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuerſa Græcia.]

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* *B* In orbem obambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* *C* Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* *D* Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Aegina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cùm regnaret Aeacus, luuo totam insulam pestè corruptit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc sæuitiem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum catervam, quam in proxima quercu conspicatus fuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo verò libro 8. Aeginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisque cauernis habitarent, hoc nomē accepisse memorat.* *E* Luna.] *Querela Lunæ, de Philosophorum contumeliis.* *F* Et tamen.] *Amplificatio ab immerito.* *G* Hæcigitur memineris.] *Epilogus.* *H* Etenim paulò pòst.] *Ascensus in cælum, & ad ipsum lunæ. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditatis persecutus est: iam & illa, quæ de diis feruntur, eodem modo castigat.* *I* Tertio die.] *In Græco est τριταῖος ἐπλησιαπτῷ ἡμέρᾳ, pro, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ.* *K* Titanico vultu.] *Titanicum autem torui vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* *L* Attonitus.] ἐμβρόντητοι καὶ ἐμβροντηθέντες à Græcis κυρίως appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. *Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur: vt hic. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus:* καὶ ὁ ἐμβροντηθείς, ὁ ἔξω φρενῶν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τὸν τυφῶνα καταφερομένων σκηπτῶν. *Demosthenes:* περὶ τοῦ ταῦτα, ἐμβρόντητοι, ἆπε νυῖ λέγεις. *Hos Latini attonitos dicunt. Celsus: Attonitos quoq; rarò videmus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdū ictu fulminis, interdum morbo: ἀποπληξίαν hunc Græci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon ἀπαθ. γ. & ἐλλιπῶν ὁ, vſus eſt his dictionibus. M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Iouis cauſam aduentus ſui in cœlum.* N Nunc venit.] *Ridicula & inepta cura Iouis.* O Contentionem illorum.] *Eiuſdem expoſtulatio, quòd contemni incipiat.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro 11. capite 5. de Pyrrhonijs loquens ſcribit: Nihil enim affirmant, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus, operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſionem ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſſis his.] *Quæ cuique ſublimium imperare ſoleat.* X Cœnæ tēpus.] *Conuiuia Deorū.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pan, in Bacchum accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundum illud Terentij,* Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Cùm autem ab antiquis Dea indicata ſit quæ ve prima repererit, Plinius lib. 7. cap. 56. ſcribit.* a Optimus ille Ganymedes.] *Homerus eum à dijs raptum dicit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij & alijs in locis.* β Illa præcipuè.] *Ridiculum.* γ Hominū genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Doctrina.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos eſſe negant.* μ Rem diuinam faciat.] *A periculo exhortatio.* ν Comminuentur.] *Reiectio cauſæ.*

ANAXIB

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων. *ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.*

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIsputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hęc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognosceret, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes ac volutantes aspiceret, ignarus quid ageret, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædã commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridẽdo putat. Proinde altero institutũ hoc vt suũ commendante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quãdam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuitatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, quæq; vtilitas sit, recensẽt. atq; ea pars propria instituti argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vtiusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent. Solon solennium quoq; ludorum auctoritatẽ & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorũ mẽtionem facere, quàm & inhumanitatem

nitatem atq; fæuitiam istam laudet. Porrò videtur interim & illud voluisse Lucianus ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & pleraque ea sunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque breui isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

Ἀναχάρσις καὶ Σόλων.

Ἄυτα ἀὐμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν συμπλακόμενοι, ἀπάλας ἐκκολίπτουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυμίζουσι, καὶ ἐν ὧ πηλῷ συναναφύρονται καλινδόμενοι, ὥσπερ σύες, καὶ οἱ κατ' ἀρχὰς ἀθῦς ἀρτιανάμγοι (ἑώρων γάρ) λίπα τι ἀλείψαντο, καὶ καταίψωσι μάλα ἀρωικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν ὀλίγῳ. μετὰ δὲ, ἐκ οἶδ' ὅ, τι πάσχοντες, ὠθοῦσί τε ἀπάλας σφυγγόμενοί τε, καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἤν ἴδῃ ἀράμενός τε ἐκκρούσει τὸν ἕτερον ἐκ τοῦ σκαλοῦ, ἀφῆκεν ἐς τὸ ἔδαφος,

Anacharsis. Solon.

Aec verò, Solon, quamobrem vestri facium iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius alium præfocat ac verberat, & cano semet immiscent, volutanturq; perinde vt sues. Atqui initiò statim exutis vestimentis (spectator enim assistebam) alter alterum sicissim & rasit, & vnxit oleo, valde pacatè & amiciter: deinde verò nescio qua offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt inuicem, fronteq; arietantes concurrunt non secus atq; arietes. Et vide vt ille eorum sublatum eruc[illegible] hanc pro-

μαρ Θ', ἂν ἐπιπλαγιάσωμαι, ἀπ-
ωκύλλῃ ἐκ τοῦ, σωσθῶμι λέγ-
ουσι τὸν πηλόν. τίλλ Θ' ἅ, ἵνα
ὑπεκπλέξας τῶν Θ' τὰ σκέλη,
ἐπὶ τὸν γαστέρα, τὸν πῦχον
ἐπιβαλὼν Θ' λαιμῷ, ἄγχει
ἐπιμαν. ὁ δὲ παρακροτᾷ ἐς τὸν
ὦμον, ἐκτείνων, οἶμαι, ὡς μὴ
πάνυ ἀφανιγείη. ὁ δὲ ἕτε-
ρος ἐκείνου φείδεσθαι, μὴ μο-
λυνθῇ, ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ
χρῆμα, ἀλλὰ τὸ βορβόρῳ ἀνα-
πλησθήτω, ἐν ἱδρῶτι ἅμα
πολῷ, γλίσχρα ἐμοὶ γοῦν
παίζουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέ-
λεις ἐκ τῶν χειρῶν διολι-
σθάνουσι. ἔτεροι δ' ἐν τῷ
αὐλῇ τὸ αὐτὸ
ποιοῦσιν, ὑπ' ἐν πηλῷ
ὄντες ἡδέως, ἀπ' ἄψάμμου τοῦ-
του βαθέως ἐσβαπτόμενοι,
ἐν ᾧ ὀρύγματι παράπλη-
σίως ἀλλήλους, καὶ αὐτοὶ ἐ-
κείνοις πάλουσι τὸν πό-
ρον, ἀλλαπρυόνων λίκνῳ,
ἐν ἀριστέροις ἔχων ἐν τοῖς
ἡμιλοκοῖς, οἶμαι, τοῦ ψάμ-
μου τὸν ὁλισθον ἀφαιρού-
μενος, καὶ βιβαιοτέραν ἐν ξη-
ρῷ παρεχόμενος τὸν ἀντίλη-

mi proſtrauerit, deinde in eum illapſus ſuſpiciendi facultatē non permittit, in cœnū deorſum adigens. Poſtremò verò iam illius crura ſecundū ventrem cōplexus, circumiecto gutturi cubito, miſerū ærumnosè præfocat. Alter aūt eius obuerberat humeros, ſupplicans, vt opinor, illi, ne prorſus præfocetur. Sed ne olei quidē gratia agūt modeſtiùs, ne luti aſpergine inquinarentur: verūm obſcurata vnctione, & luto cōpleti, largo ſudore perfluentes, copioſam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rurſus alij in aulæ area hoc ipſum ſub Ioue facere conſueuerunt, neq; tamen illi ipſi in cœno, ſed profundam arenam ſubijcientes in foſſa cōturbant ſe mutuò: ipſiq; vltrò ſpargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arena omnem lubricitatem diſcutiat, atq; ſatijs comprehēſionem firmiorem in arido ſubminiſtret.

ψιν. οἱ δ' ὀρθοστάδην ἐκπονι-
μένοι, καὶ αὐτοὶ παίοντες ἀπλήστως
πεφυσημένοι, καὶ λακτίζοντες.
οὕτω γοῦν καὶ τὸν ὀλέντα
ἕκαστον ἀκριβῶς ὁ Ἀνάκαρσις
ἔτυπτε, ἕως αἵματος αὐτῷ καὶ
ψάμμου ἀναπίμπλασθαι τὸ σῶμα,
πυξ, ὡς ὁρᾷς, παλαιστὴς ἐκ
πολλῶν γενόμενος. ἀλλ' ἐκ ὁ ἄρχων
ἔτοιμος ἦν διίστασθαι αὐτοὺς, καὶ λύειν
πολὺ μᾶλλον. τιμωρήσομαι γάρ τὴν
παρρησίαν, ἣν ἀρχόντων τινὰ
ἔδοξεν εἶναι· ὁ δὲ καὶ ἐποτρύνων, καὶ ἐ
παίζων καὶ ἐπαινῶν. ἄλλοι δ' ἀλ-
λαχόθι πάντες ἐκπονοῦσι. καὶ ἀ-
ναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ
θάτερα μηχανῶνται, καὶ ἐς τὸ ἄνω
σκιρτῶσιν, λακτίζουσι δ' ἀέρα. ταῦτα ἔφη ἐθέλω ἀθλήσαι,
τίν' ἄγαθὸν ἄρα ἕξη ποιεῖν. ὡς
ἔμοιγε μανία μᾶλλον ἐοικέ-
ναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκ ὑπὲρ
ὅτου ἄρα ῥᾳδίως μεταπέσῃ τις,
ὡς ὁ παραπαίοντι οἱ ταῦτα
φρονοῦντες. Σό. καὶ ἐκότως, ὦ Ἀνά-
χαρσι, ἰδιωτικὰ δοκεῖ τὰ γιγνό-
μενα φαίνεται, ξένα γε ὄντα,

ministrante. Ceterum [b] stantes erecto corpore pu ribus pleni, & ipsi mutuis met afficiũt verberibus, calcitrãt. Itaq; infelix ille dẽtes expuenti similis effi detur: adeò illi os totũ a na & sanguine oppletum palma (vt cernis) in mas percusso. Sed ne præses qui ille inter eos pacẽ cõponi pugnã inducta cõcordia di soluit. Etenim purpura cõs ctura facio, hunc esse vni illis principẽ. Quia animos quoq; cohortati, & laudat qui alteri incussa in facie ma plagã intulit. Porrò alibi omnes acceleranter puluere veluti currẽtes subli lũt, eodẽ in loco manentes: et in altũ prosiliẽtes, calce ces ſſunt aëra. Quocirca ista libẽter scire velim, cuiꝰ cõmo dij aut vtilitatis gratia facti tare soleant. Equidẽ omnino hæc res mihi videtur esse in-

sania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuaſum ab ista sententia abducturus sit, vt non credam hos insignes desipere, quibus studio est ista facere. SO. Ista mehercle, Anacharsi, non iniuriã ita tibi videntur, cũ & peregrina sint & nouitia

ἀπέχεσθαι τὰς Σκυθικὰς ἐπιτηδεύσεις ἀπόβλητα, καὶ ἀπρεπῆ ἡμῖν πολλὰ ἂν εἶναι μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, τοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀνόητα ἂν δόξαντα εἶναι, ἃ τις ἡμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπιτάττοι ἀθλητὰς πολὺ ἀπὸ ἀρρένων ἀθλητὰς μανίᾳ τὰ γυμνάσια εἶναι, εἰ δ' ἐγὼ ὁρῶ σοῦ ἐπιτάττοντος ἀπλῶς, καὶ συμβουλεύοντος ἐμοὶ, ἀπ' ἔχεταί τινα χρηστὰ ἐπιτρέπῃ τὸ πρᾶγμα. καὶ μὴν ἐγὼ μικρὰν ἐπάγομαι τοῖς λόγοις ῥοπήν. ἔμοιγε γὰρ δοκεῖ, ὥσπερ οἶμαί σε καὶ ποιοῦντα τὴν Ἑλλάδα, ὀλίγα ἂν μαθήματα εἰς καὶ ταῦτα ἐπιτηδεύματα, ἃ ἐγὼ ἐπιτηδεύω, οὕτω δι' ὀλίγου πρᾶγμα ἐκμαθὼν τι ἅμα καὶ γυμνασίων ἂν ἀφέλοιμι. Ἀπαγε, ὦ Σόλων, ὑμῖν ταῦτα γνήσια τὰ ἀφελήματα καὶ τροφαί· ἐμοὶ δ' ἄν τις ὑμῶν δοῦναί τι δοκοῦντι, ἅστινα ἂν ἐγὼ μάλιστα διαφθείρεσθαι τὸν ἀνθρωπον. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς νεανίαις τούτοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

& multùm à moribus Scythicis abhorreât: quèadmodũ & vobis non parũ multas disciplinas & corporis exercẽdi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda et aliena esse viderentur, si quis quemadmodũ tu illis spectãdis arbiter assisteret. Atquẽ bonũ habe animum, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu cõtumeliæ hi mutuo se obuerberant, inq; cœno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necessitas nõ injucunda, neq; mediocrem vim gorem adiungit corporibus. Itaq; si diutiùs, vt te planè facturũ opinor, in Græcia versatus fueris, nõ in longũ & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. vsq; adeò res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. AN. Apage istà à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamẽta vtilitatem afferãt: me si quidẽ qs vestrũm ea affecerit cõtumelia, sentiet me haud nequicquã accinctũ esse acinace. Veruntamẽ dic mihi, q̃ nomẽ huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus?

Σόλ. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὃν Ἀναχαρσὶν, γυμνάσιον ὑμῖν ὀνομάζετε, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λυκίου. καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ λιπλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα. ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀναπεπλασμένη, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μόχθου ἀναπαυόμενον δείκνυσι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκάνθαρε, πάντα καλὰ ἐστὶ, οἱ δὲ ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ὀρθοὺς πάλαι, παγκρατίαζειν λέγομεν. ἢ ἆθλα ὑμῖν ὅτι γυμνάσια διαῦτα, πυγμὴν καὶ δίσκου, καὶ τὸ ἁλέσθαι, ἅμα ἅπαντας ἀγῶνας κατίθημι. καὶ ὁ νικήσας, ἄειθ' ἕξει λοιπὸν ὧν ἐκτήσατο αὐτὸν, καὶ ἀναρίθμητα τὰ ἆθλα. Ἀνά. τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σόλ. Ὀλυμπιάσι μὲν στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ

SO. *Locus ille, ô Anacharsi, à nobis vocatur gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam a multa defatigatione Deum quiescentem indicat. Cæterùm exercitiorum aliud quidem quod in cœno fit, Lucta vocatur. illi verò in puluere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio decertare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certamina solemus proponere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus esse iudicatur, ac certaminis tolli præmia.* AN. *Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

SO. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Ne-*

meis

μῆλα δ' σταίνων πλησμονῆς, Πυθοῖ δ' μῆλα τ' ἰσῶν θεῶν, παῤ ἁγαθῶν δ' ὧν Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τῶν μοριῶν. τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα ἐν δοκεῖ; Ἀν. οὐ, ἀλλὰ πάνυ μοι, ὦ Σόλων, δοκεῖς ἀξίας τὰ ἆθλα καὶ ἄξια ἀγωνιστὰς προτιθέναι αὐτὰ, φιλοτιμῶν ἐπὶ τῇ μικροπρεπείᾳ, καὶ ὧν ἀγωνιστὰς αὐτοῖς, οἵτινες ἀνοήτως περὶ τῶν ἀναιρήσουσι τηλικούτων, ὧν μέλων ἕνεκα καὶ σταίνων ἕνεκα πονοῦσι, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγχόμενοι καὶ ἀποπνιγόμενοι, καὶ καταπελεμιζόμενοι, ὡς ὑπὸ ἀπραγμόνως ἐποῦσι μέλων, ὅτῳ ἐπιθυμίᾳ, ἢ πλίνθῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ πίτυϊ, μὴ ἕνεκα καταχρώμενον τὸ πόνεσθαι, μὴ τελαπλήθοντα ἐς γλῶτταν ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν. Σό. ἀλλ' ἄγαθε, ἐπὶ τοῖς ψιλοῖς τὸ διάδημα ἡμᾶς ἐκβάλλεις· ταῦτα γὰρ δὴ σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ κρατήσαντες ἦσαν, καὶ παραπλησίως τούτοις

meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõ sueuerunt: cæterùm apud nos Athenienses oleum ex oliua. Quid aũt sublatis cachinnis risisti, Anacharsi? an ea hæc tibi visa sunt esse modica? A N. Nõ, sed præmia omnib. modis clara atq; præstantia perçe suisti, ô Solon, cũ digna ijs qui ea proponũt in certamimb⁹ ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atq; apiorum tanta anìe laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cædũtur: ita vt nõ liceat sine negocio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut sertis pineis, cuius nullo luto defædaretur facies, neque aduersarij eius ventrem pede calcitrasset.

SO. Atqui, ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltè signa sunt atq; indicia victoriæ, p quæ victores cognoscũtur) cæterùm q hæc comitat

δόξα, ἣ παντὸς ἀξία δοκεῖ νῦν πονήσαντι, μᾶλλον δὲ καὶ λιπόντι τὰ ἄλλα πάντα καὶ ἐπὶ τοῦτο ἐλθόντι ἐκ πολλοῦ τοῦ διαστήματος. ἡδὺ γὰρ τοῖς ἀθληταῖς τὸ ἆθλον καὶ ἀντὶ πόνων ἱδρῶτος τε καὶ κόνεως ἐλαίου τε καὶ ἀλοιφῆς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῇ παλαίστρᾳ ἐπιτηδείων ἐπὶ τοῦτο ἐλθεῖν, ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ, ἐπὶ τὸν ἱππικὸν δρόμον, ἐπὶ τὸ πένταθλον, ἐπὶ τὴν πυγμὴν, ἐπὶ τὴν πάλην, ἐπὶ τὸ δόλιχον, ἐπὶ τὸ στάδιον, ἐπὶ τὸ πάγκρατιον, ἐπὶ τὸ ὁπλιτικὸν δρόμημα, ἐπὶ τὸ πεντάθλιον, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν, ἐπὶ τὸ τοξεύειν, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἵππου, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα, ἐπὶ τὸ ἀκοντίζειν ἐφ' ἅρματος ἐλαύνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαί

τὰς ἱπποδρομίας τὸν ἀγῶνα μὴ νικήσαντα φῦναι αὐτὸν, ἴσον θεὸν νομιζόμενον. ΑΝ. αὐτό τοῦτο, ὦ Σόλων, ὃ εἶπες ὀλίγον ἔμπροσθεν, ἐμὲ μὲν ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πεπονθέναι, ἀπὸ δὲ τῶν θεατῶν, τὴν μεγίστην τῶν ἡδονῶν, οἱ μηκαδὶ ἀνθρώπων ὄντες, οἱ ἀθλιώτατοι, ἅμα τοῖς παροῦσιν ὁρῶνται, ἢ ἀρχομένοις τοῖς ἀγῶσι τῶν ἀνταπάντων. ταῦτα δὲ τὰ ἀθλιώτατα πρόσωπα νικᾷ αὐτῶν. καὶ ἡμῖν δοκεῖς σαφῶς, λίαν τις, ὦ Σόλων, ἐπαληθεύειν τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀναρτήσειν τὸν σωτῆρα, ἢ θοιμάτιον περιρρήξειν, μηχανᾶται τὸν ἀθλιώτατον τῶν ἡμῖν ἐπάγειν, ἢ ἐπ' ὀλίγων τὸν μεγάλην ἔχει πάθος· ἔστι γὰρ ἡμῖν ἀνθρώποις, οἷα σὺ λέγεις, τὸ θρηνεῖν, καὶ τὸ ἐν ὀλυμπίᾳ ἀπὸ τῶν ἀγωνιστῶν εἰς ἐμαυτὸν μοι ἔπεσθαι, ὃν πάσχει, τὸν θάνατον, εἰς φέρε ἀναμιμνήσκεσθαι τοὺς γέροντας. ἐὰν δὲ καὶ ὀλίγοις τοῦτο συμβαίνῃ τῶν παρόντων, ἀλλ' οὖν ἀνεκτόν ἐστιν· ἐν δὲ τοῖς τοσούτοις θεάτροις, οἷα σὺ λέγεις, τὸ ἐν Ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ· ἆρ' οὐ δεινὸν ἡγῇ εἶναι, ἐμὲ μὲν ὑπὲρ τῶν ἀγωνιστῶν ἀλγεῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν θεατῶν μηδέν; ἀλλὰ μὴν ἐγὼ τοῦτό γε οὐκ ἀνέξομαι, ἀλλ' ἐπιτιμήσω τοῖς τοιούτοις θεαταῖς, καὶ μάλ' ἐν τοῖς πρεσβυτέροις ἐν τοῖς ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ ἐν Ἰσθμοῖ, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσιν, ὅσοι ἐν τοῖς τοιούτοις ἀγῶσιν ἐπιδημοῦσιν. ἐὰν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐν Ἰσθμοῖ καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπιδημῶσιν,

ἀναπαχέθω τὰς ἀέθλους πανηγύρεσι ἐς τὰς πανηγύρεις. καὶ πάνυ θαυμαζοιμ᾽ ἂν τὰς πανταχοῦ πρώτας σχολάζοιμι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐ γὰρ ἐπαύσομαι διδάσκων ὑμᾶς, ἕως ἂν ἐμοῦ γε καὶ ἡ ἀμαθία ἐξομόσηται ἀνθρώπους, πρὸς τὸν λόγον ἀφαιρουμένους, καὶ σωφρονιοῦμαι ἐπ᾽ ἐκείνῳ. Σό. ἀ ἔμπροσθεν λῷον, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίασι ἢ Ἰσθμίοις ἢ Παναθηναίοις, αὐτὰ ἄρα σε τὰ γυμνάσια ἐδίδαξεν, ὡς ἐμάνθανον ἐκ τοῦ τοιούτου· οὐ γὰρ ἔτι λίαν ἄδηλος ἦν τοῖς θεωμένοις, ὡς ἐκ τοιούτου γένους οὗτος ἐν μέσοις τοῖς θαλαττίοις, βλίτυοις ἀφιγμένος ἀνθρώποις, καὶ ἰσθμὸν σωμάτων, καὶ ἀκμὴν ἀθανασίας θαυμαστὰς, καὶ ἰσχνὰ ἄμαχον, καὶ ὀλυμπικὴν καὶ Θηβαϊκὴν, καὶ γνώμας ἀνιλλάκτους, καὶ σωφροσύνην ἀλλὰ ἀκμὴν ὑπὲρ τὰς νίκας· οὐ γὰρ

onmib. locis optimos quosque ad ludos visendos ait confluere, demitor magnopere, si negocijs necessarijs posthabitis, hisce rebus vacare non vereatur. Nondum enim illud possum intelligere, quidnam oblectamenti, quid voluptatis denique hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus atq; de certãtes tũ humi prosterni, inq; vicem à se mutuò cõteri. So. Si iã tempus esset, Anacharsi, aut Olympiorum, aut Isthmiorũ, aut Quinquatrũ, ipsa res perfacilè docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harum rerum studiosi simus. Neq; enim quispiã ita nudè percensendo verum quæ ibi geruntur, voluptatem illam tibi ita persuaserit, quàm ipse in medijs sedens spectatoribus virorum virtutes cernere, & corporum excellentiã formositates, & habiles admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequenda victoria studium.

Sat

ἐᾷς ἀπολέσθαι, ὡς οὐκ ἄν ἐπαινέσαι ἱκανῶς οὐδ' ἐπιβοῆσαι, οὐδ' ἐπιπροσῶσαι. ΑΝ. νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιχειρῶν γε πόσῃ, καὶ ἐπιχαιρόντων. ἅπαντα γὰρ, ὑφ' ὧν διατεθρύπησαι ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν ὁρῶ, ἐθρυπτε μεγάλως ἵνα μὴ ὑμᾶς ὑμνήσας ὑμῖν, ὅτι παρὰ δόξαν κινδυνεύσεις, ὅτι χάρας πορευομένης, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων οὐδὲν ὄφελος ἀναχεομένων. ὥστε τοιούτῳ γυναικὶ δεῖ ἔχειν, ἄνεσιν ἡμῖν, ὡς φῂς, ὅπως, μᾶλλον δὲ τοιαῦτα πάσχοντες, καὶ ταπεινοῦντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῷ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑποκρισταῖς, ὡς μέγα καὶ ἰσχυρὸν ἡγεμονίας γνώμονα νικῶντες. ἀλλ' ἐμοί γε καὶ μνησθῆναι ἡδὺ ἄπαντα, τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ ἀνί μοι, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί; ΣΟ. οὐδαμῶς, ἀλλὰ τῷ ἐξ ἁπάντων, ὁ κρατήσας αὐτῶν.

ΑΝΑ.

Sat enim scio te ista spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudēdi. AN. *Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidē hæc quæ enumerāsti, nempe virtutes, ac corporū habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequicquam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; populationibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferētes, talibusq; difficultatib. cōflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporū proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria pomo aut pinu potiātur. Semper verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen die mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia?* SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorū victor extiterit.*

ANA.

Ανα. Ἀλλ' ὦ Σόλων, ἐπὶ ᾧ ἂν ἀδήλῳ, καὶ ἀμφιβόλῳ τὴν νίκην ἐσομένῃ πονῆσαι, τί ταῦτ' ἀλόγιστοι ὄντες οἱ μὴ νικῶντες, ἰδίᾳ καὶ πολλοὶ πολλάκις, οἱ δὲ καὶ πράγματα λαμβάνοντες; Σόλ. ἴσως, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδὲν πόλει ἐνσημήνασθαι πολίτας ὀρθῶς φιλοτίμους μηδ' ὑπὲρ αὐτῶν τὰ δέοντα ἐθέλοντας ὑπομένειν πόνους. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μηδὲν ποτὲ ἀδήλως, ὅπως ἂν ἄριστα οἰκισθείη πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστα ἔχοιεν οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπανήκειν. ὅτι καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τοὺς ἀγῶνας τοὺς γυμνικοὺς, οὐ γυμνασίας μόνον ἕνεκα ἐπιτετηδεύκαμεν, ἀλλ' ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔνεστιν ἐν καὶ ταῖς μετὰ μέτρου γιγνομένοις τοῖς πόνοις, ἃ καὶ νῦν μάτην σπουδάζειν δοκοῦσι. Ανά. καὶ μάλ', ὦ Σόλων, καίτοι ἔδει ἄλλο τι ἂν ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἥκειν παρ' ἡμᾶς, τοσαύτην ὁδὸν διοδεύσαντα, μὴ γυμνασίου ἕνεκα ἐξενηνοχότα τὸν δυσχείμερον πλοῦν, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς

ANA. *Ergo Solon pro tam obscura atq; ancipiti victoria tam multi semet insanis cõficiunt laboribus, præsertim nõ ignorantes vnũ prorsus ex omnib. fore qui victor declarandus sit, reliquos aũt vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera miserè suscepturos?* SO. *Videris, ô Anacharsi, Reip. bene institutæ statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim alios qui nostræ gentis ritus atque mores pulcherrimos in vsum perationem poneres. Nam si quando tibi curæ erit nosse quomodo omnium optimè administranda sit Respub. tum qua ratione cives in ea quamoptimi reddendi sint, laudabis haudubiè & tu tunc illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in hisce gymnasiis dediti seruiunt. Scies quoq; permultum fructus eos capere, qui his ipsis commixtus est laboribus, vtcunque nunc tibi inani studio operam dare videantur.* AN. *Atqui ego, ô Solon, nullius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum tantũ emensus itineris, magno Euxino atq; tẽpestuoso traiecto, quàm vt*

Græco-

βελίωμαι ἐκ μέθοιμι, καὶ ἵνα παρ' ὑμῖν καταγνόσομαι, καὶ πολλάκις τῶν ἀεὶ σοι ἐκμιμήσωμαι. Διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων, καὶ ξένων πεπλόμην καὶ ἑλόμην, ἐπειδὴ ἥκουον νόμων τε τινῶν ξυγγράφεα ἔναι σε, καὶ ἐθῶν τῶν ἀείσων ἐφρτιῶ, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὀφελίμων ἀσηγητῶ, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς συνομοσίου. ὥστε ἐκ ἂν φθάνοιμι μάσκων με, καὶ μαθητῶ ποιούμενος, ὡς ἔγωγε ἥδιστ' ἂν ἄσποίς σοι καὶ ἄποζος πρακαθίσαιμι, ἐς ὅδον ἂν αὐτὸς ἄγειν ποίης λέγων, ἐκ χρώς ἐπακοίσαι με περὶ πολιτείας τε καὶ νόμων διεξιόντ'. Σό. τὰ μὲν πάντα ἐράδιον', ὦ ἑτοῖε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ. ἀπὸ κατὰ μέρη ἐπιὼν, ἅσα ἔκασα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ περὶ ἄλλων ἀνθρώπων. ἃ δὲ περὶ τέκνων γιγνόσκω μὲν, καὶ ὅτως αὐτοῖς χρώμεθα,

Græcorum leges perdiscere, ac mores illorũ præsens perscrutarer, tũ vt optimâ Reip. formâ multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimũm ex omnib. Atheniẽsibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorẽ, morumq; præstãtissimorum inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem: in summa, totius Reip. formatorẽ. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quã ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & incibatus & sitibundus assidens, quoadusq; tu docendi laborib. par esse possis, dictis tuis inhiãs, audire te super Reip. institutis & legib. differentem cõcupiscam. SO. Equidẽ omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de dijs, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de iuuenibus decreuimus, tum quemadmodum illis vtamur,

vbi

ἐκείνων πρῶτον ἄρξωνται συνιέναι τι βέλτιον, καὶ ὧν σώματι ἀνθίστωσι, καὶ ὑφίστωσι τοὺς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι παρίεμαι, ὃς μάθοις, οὗ τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας πεποιήμεθα αὐτοῖς, καὶ ὅλως πονοῦμεν τὸ σῶμα διατυπαλαίοντες, οὐ μόνον ἵνα τῶν ἀγώνων, ἕως τὰ ἄθλα λύωσιν ἀναιρεθῶσι (ἐπὶ μικρὸν γὰρ ὀλίγοι πολὺ ἐξ ἁπάντων χαίρουσιν) ἀλλὰ μεῖζόν τι ἀπολαύσῃ τῆς νίκης ἀγαθὸν ἐκ τούτων, καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις πολλοστοί. λοιπὸν γάρ τις ἀγὼν ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος, οὐ πίτυος, οὐδ' ἐλαίου ἢ σελίνου, ἀλλ' ὃς ἐν αὐτῷ συναυξάνει τε καὶ ἐπὶ πλεῖον ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν. οἷον εὐανδρίαν λέγω αὐτῷ τῇ ἐκάστου πόλει, φίλοις πατρίδι, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων σωτηρίαν,

vbi iam primùm quod rectè eſt, ſapere cœperint, & corpore maturiores facti, laborum patientes euaſerint: hæc tibi in præſentia percenſere mihi deliberatum eſt, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitia proponere ſaleamus, tum quamobrem aſſiduis laboribus eoſdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum ſaltem gratia, vt præmia queant conſequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) ſed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuerſam manat Rempub. & quo ipſi fruuntur conſimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnibus bonis ciuibus certamen eſt propoſitum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apijs, ſed quæ in ſe comprehenſim vniuerſam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiuſque priuatim eſt, & communiter patriæ: præterea diuitias, gloriam, honoris ac dignitatis gradus ampliſſimos, ſolennitatumque patriæ fruitionem, rerum familiarium ſalutem

τηδαμῶ συμβόλοις τὰ καλὰ ταῦτα, ὧν ἄρ τις ἔνεστιν ὑμῖν ἐπιθυμία ἐκ τῶν πρὸ τοῦ θεοῦ. Ταῦτα πάντα τοῦ Σόλωνος, ὅν φημι, σωφρονεστάτου καὶ ἀκριβεστάτου καὶ ἐν ἅπασιν ἐπαινουμένου σπουδάσματα, ἐξ ὧν ἐπαινεῖται μάλιστα ὑπὸ τῶν ἀκουόντων ἔνεστιν. Ἀνά. Ἆρα, ὦ θαυμάσιε Σόλωνος, τοιαῦτά μοι τὰ γυμνάσια ἔχων ἆθλα διηγεῖται, μᾶλλα καὶ σίλινα διηγοῦ, καὶ θαλλοὺς ἐλαίας ἀγείας, καὶ οἶνον. Σό. καὶ μάλ', ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδὲ ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ ἆναι, ὁπόταν ἀκούσῃ, κατὰ μόνους. ἀλλ' ἐγὼ τοῖς ἐμαυτοῦ νόμοις χρησάμενος, καὶ μίαν καὶ τοῦ μείζονος καὶ ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ σωφρονεστέρου, ὃν κατέλιπε τοῦ παιδὸς ἐμοί. ὁ δὲ γέρων, οὐκ οἶδ' ὅτι πρὸς τῶν θεῶν τοιοῦτος, ἐκείνων μὲν τῶν ἀγώνων ἐπιμνήσθη, τῶν ἐμοὶ γεγενημένων, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ ἐν Νεμέᾳ, πολλὰ ἐκεῖνα (σχολὴ δὲ ἄρα ἦν, καὶ σὺ,

lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à dijs immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Ex ijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu, ô multis modis admirãde Solon, cũm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem syluestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur mõdica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio fiunt & illa, sumq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Verumtamen nos (sumus enim ociosi,

& tu,

καὶ σὺ, ὡς φὴς, πόθῳ ἀκούειν) ἀναβαμοῦμεθα φαδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ὅμως φημὶ πάντα ταῦτα ἑτοιμάζεσθαι. Αντ. Ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω καθ' ὁδὸν γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωροίη. νῦν τοίνυν ἂν ἴσως ἐκ τούτων πεισθείην, μᾶλλον δὲ ἐκείνων ἔτι καταγνῶναι εἴ τινα ἕλοιμι σιμὸν ὑπόπτερον λαμπρὸν καὶ σκληρὸν ἐπαναπεφορμένον. ἀπ' ἀρχῆς, ἐκ τοῦ σύσσιτον ἐκεῖνον ἀπειλοῦντα, καθίσομαι ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικεκραγότες τοῖς παλαίουσιν. ἴσως τι (ἀρέσκει γάρ) οὐκ ἐκ τοῦ παρόντος ἐπιφθέγξονται, ἐξαίφνης καὶ φλογώδης, ἀμφίλογόν τι γνωμῶν τῷ ἀγῶνι· τὸν γὰρ πόνον μοι ἀφελεῖν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνον ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. καὶ ὥρα τοῦ ἔτους, ὅτι πρὸς τὸ πυρῶδες μᾶλλον δὴ τοῦ ἀέρος, ὃν ὑμᾶς καυσοῦν φασι, πάντα ἀκαταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξυρὸν τὴν ὄψιν ποιοῦσιν, ὁ, τι ἐξαυαίνει καὶ ἀφίησιν ἰδρῶτας, ὁ

& tu, vt ais, audiendi cupidus es) facilè ad principium recurremus, ac commune illud certamen, cuius admiculo omnia hæc parari confirmaui. A N. Præstat equidē ita facere. Inter cūdū verò in lōgū nobis profluxit oratio. Et fortasse his citiùs persuadebor ne quem possim hac ampliùs subsannem, quàcunque oleastro aut apio coronatum grauiùs atque iactantiùs incedentem conspexero. Ac si videam, sub illam opacam progressū cōsideamus, ne illi disceptantes sua vociferatione nos conturbent. Quin aliàs etiā Solis (quid enim dissimulem?) sum impatiens, ita acuti & feruentis & nudum caput infestantis. Etenim tunam domi consultò mihi abstuli, ne solus hic inter vos peregrino & insueto habitu ambularē. Et iā quoq; anni tempus est quo d sydus illud feruentissimū exoritur, quod vos Canem dicitis, omnia exurens, aëremque ariditate & calore infestum faciens,

Sole

ἀλλ' ἐκατὰ μεσημβρίαν, ἡνίκα μάλιστα ἐπιτείνεται μάλιστα ὁ ἥλιος, φορητὸν ἐποίησεν ἂν τοῖς σώμασιν. ἃς καὶ σὺ θαυμάζω, ὅπως ὑγιαίνεις ἄνθρωπος, οὕτω δεινῶς τὰ θερμὰ φέρων, ὥσπερ ἐγώ, οὔτε ὅλως ἐνοχλούμενος ἔοικας, οὐδὲ σφοδρόν τι, ἵνα καὶ σκιὰν ζητήσῃς, ἀπὸ μέσης τοῦ ἡλίου ἐμβῆναι. ΣΩ. οἱ μάταιοι δὲ οὗτοί γέ, ὦ Ἀναχάρσι, καὶ ἀσυνήθως ἐν τῷ πηλῷ λουόμενοι, καὶ ἀεὶ ἀσχόλιοι ἐν τῷ ψαλλομένῳ ταλαιπωρεῖσθαι τοῦτο ὑμῖν τὸ ἀμφιτάραχον πρίχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔστι πλέον ἀνόμοιόν, ὃ σὺ νῦν ἀπεκρίνω λαβεῖν ἐκ τῆς ἐφεδρῆς. ἀνίεμαί σ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, λαβὴν νόμοις, κόψεις, εἰ ἄρα λέγω τοῦτο σοί, ὡς ἐξαπατηθεὶς πιστεύσαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἵνα ἄρα σοι μὴ ὀρθῶς τι λεγόμενον λοιδῇ, ἀντιλήψῃ ἐνθένδε, καὶ διαβιβάσεις τὸν λόγον.

Ἀνοΐᾳ

Sole circa meridiem supra capita assistente, & eiusmodi feruore intolerabilem corporibus inducente. Itaq; demiror qui fiat, vt tu, cum ætate sis plane confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neq; prorsus à Sole infestari videris: neque vspiam locum vmbrosum explorus quem subires, sed æstum facilè & patienter tolerès. SO. *Inanes illi & supervacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subærïæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neq; amplius egemus pileo vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.*

Ἀνοΐᾳ

ἀνοίγω γὰρ ἑκατέρου τοῦτο οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι, ἢ σὲ βεβαίως παραλῦσαι, ἐκείνης ἕνεκα ἃ οἴει δυσωπείας ἔσεσθαι, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆναι, ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. καὶ γὰρ οὕτω πάλιν ἂν ἐγὼ πόλιν ἐν Ἀθηναίοις οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσαν. ὅσα γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσεις, καὶ μεταπείσεις πρὸς τὸ βέλτιον, ἱκανῶς τὰ μέγιστα ἴσως ὠφελήσεις. οὐδὲν γὰρ ἂν ἀκριβῶς εἰδείην αὐτὸ, ἂν μὴ σὲ ἐς τὰ μέσα καταβάσα φέρων. καὶ καταστὰς ἐν τῇ Πυνκί, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἐγραψάμην νόμους, οἵους ἂν ἐμοὶ ὠφελιμωτάτους ἐνόμιζον εἶναι τῇ πόλει. ὁ δὲ ξένος οὗτος, ἀλλάξας τε, ὦ Ἀναχάρσι, Σκύθης μὲν ὤν, σοφὸς δὲ ἄλλως, μεταπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐδιδάξατο. ἔστι

Etenim ab horum dorum alterutro me omnino haud aberraturum existimo. aut enim tibi constanter persuadebo, si non dissimulanter habueris quæ contradicenda sunt: aut ego de integro discam quæ non rectè de his senserim atque statuerim: quo nomine vniuersa Atheniensium Respublica tibi prolixè aget gratias. Quantum me enim docueris, atque ad saniorem sententiam suadendo perduxeris, illam maximis beneficijs tibi obstringes. Neque hoc eam celabo, sed statim in medium adfatam, et stans in senatu his verbis vniuersos compellabo: Ego quidem vobis, ô ciues Athenienses, leges conscripsi, quas ego Reipublicæ vtilissimas fore arbitrabar. at hic hospes (te, ô Anacharsi digito commonstrato) etsi oriundus est ex Scythia, vir tamen multa ornatus sapientia, aliter mihi persuasit, et disciplinis viaeq; institutis longè melioribus imbuit.

mea

ἐπὶ δημηγορίας ὑμῶν ὁ δεῖνα ἀνεγιγνώσθω, ἢ χαλκῆν αὐτῷ ἀνατίθετω πρὸ τῆς ποικίλης ἐν τῇ πόλει, πρὸ τῶν Αθηναίων ἢ ἴδοι, ὡς ἐκ σοφωτέρας Αθηναίων πόλεως, πρὸ βαρβάρου ἢ ξένου τὰ συμφέροντα τοῖς ἐμαυτοῦ λέγειν. Ανα. Τὸ μὲν οὖν ἄρα, ὦ ἐγὼ πρὸς ὑμῶν ἐμοὶ τοῖς Αθηναίοις, ὡς ἄγροικα ἔφησθ' ἐν τοῖς λόγοις. ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐγὼ νομίζω, ἢ πάντας ἀνθρώπους, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκέναι, ἄπειρα τῶν ἄστεων γεγωκέναι, πάντων ὑμῶν ὅτι οἰκείως πόλιν, οὔτε ἄπειρον, ἢ ναὶ ἑωρακέναι, πρὶν βουλεύσασθαι διῆλθον, ἐπεδείκνυσαν αὐτόχθονας ἂν ἅπασι πόλιν τοιαύτην ἀρχαιοτάτην, τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ καὶ σωφροσύνῃ κατοικήσαντας, ἢ μάλιστα ὦ Σόλων, ᾧ ἔφη, ὡς φασίν, ἐξ ἀρχῆς ἢ μάθημα ἐπιτηδεῦσαι, ἐπίστασθαι, ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἵ τισι νόμοις χρωμένη εὐδαιμονέστατ' ἂν.

Itaq; obsuta in Rep. merita, ciuitate donetur, ac æneā illi statuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mineruam. Persuasissimum verò habe, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore existimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiscere, quæ sunt ex vsu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de vobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus ferè sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris degens cōtriui, subinde solum pro solo mutans, quiq; nunquā in vlla ciuitate habitaui, neq; vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, utq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clarissimā optimis legibus fundatā tātis tēporib. incolātes? cū primis verò te, ô Solō? cui hoc, vt phibent statim sub initiū studio ac curæ fuit, nosse ꝑb. procurationib. Resp. q̄optimè administraretur, tū quarū legū præscripto vtēs q̄florentissima atq; felicissima redderem

σαι. πλὴν ἀπὸ κοινῆ τῷ ὡς νομοθέτῃ πειστέον σοι, κἀγὼ ἀντιρῶ, ἢν τί μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βελτίστερον μάθοιμι· καὶ ἴδὴ γε, ἤδη ἐκφυγόντος τὸ ἥλιον, ἐν ᾧ σωφρονεῖν ἐμέλλομεν, καὶ καθίζου καὶ ἄκουε, ἵνα ψυχῇ τὸ λίθου. λέγειν δ' ἐντεῦθεν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοὺς νέους πραγματευόμενος, ἐκ παίδων ἀνθρώπους δεινοὺς ἐργάζῃ, καὶ ὅπως ὑμῖν ἔσεσθαι ἄνδρες ἀρετὴν ἐπιτηδεύσουσιν ἐκ τοῦ γυμνοῦ, καὶ τῶν ἀσχημάτων τούτων, καὶ τί ἡ λύπη, καὶ τὰ λυπήσαντα σωτηρίᾳ πᾶσι ἀρετὴν αὐτοῖς· ζοῦν δὲ δὴ μαθεῖν ἐξ ἀρχῆς ἐνθυς ἐπόθουν ἀκοῦσαι. τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διαλέξῃ μοι, κατὰ σχολὴν ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει. ἐκεῖνα μὲν δή σοι, ὦ Σόλων, μίμνυσό μοι, πρὸς τὴν ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἐρεῖν μέλλοις, ὡς μὴ σφυκνοῖς τὸν λόγον.

tur. Veruntamen & in hoc tibi vt legumlatori morigerandus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi parum scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perdiscam certiùs. Et vide vt iam euitato sole simus in vmbra, neque desunt sedes percommodæ & amœnæ in hoc frigido lapide. Dicigitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem pueritim à pueris iuuenes exerceatis laboribus. Tum quemadmodum vobis viri optimi ex cœno illo & eiusmodi euadant exercitationibus. Insuper quid ad virtutem cõsequendã illis præstet adminiculi, puluis, & istæ in cœno volutationes. hoc enim vel omniũ cupientissimè statim sub initium audire desiderabam. Reliqua verò in posterũ me docebis, singula suo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neque impendiò produc-

Veren-

ἀφίξῃ γὰρ, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, ἃ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιῤῥέπει. Σ. σὺ μὲν δὴ, ὦ Ἀναχάρσι, ταμιεύσῃ ἅμεινον, ἔνθα ἂν σοι δοκῇ μὴ πάνυ ῥᾳδίως ὁ λόγος ἴῃ, ἢ πόῤῥω ποι ἐκπλανᾶσθαι ἐκῇ ῥέων. ἐρήσῃ γὰρ μεταξὺ ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, ἢ διώξας αὖθις τὸ μεθ' ὃ. ἢν μή σοι μὲν ἐξαγόντα, μὴ ἐπὶ πόῤῥω δὲ σκοπεῖν τὰ νενομένα ἐξ ἀναγκαίου ἐθέλῃ, οἶμαι, ἐκ τῆς μακρὰς λιγοιζούσης ἐπὶ τῇ βελτίῃ τῆς ἐξ Ἀρειοπάγου, ἅπτεσθαι τὰς φονικὰς ἢ μὴν δίκας διακρίνειν, πάντων ἔστι ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνηλεῶς πάνυ πάγον συγκαθίσηται, οὐκ ἂν πραύματος ἐκ προνοίας, ἢ προκαιρίας δικαζόντες, ἀφορίδοσαι λόγος ἐκπλήρωθῇ τὸ δεινοτάτων, ἢ μὴ δικάσωσιν ἐν ὧν μέλλει, ὁ δὲ φόνων, ἢ αὖθις ἢ ῥᾳδίως ἀναβιβάσονται, ἢν ἐρῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ ἐς τὰ ἂν ἢ περὶ τὸ πρᾶγμα λέγωσιν,

Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint. SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè melius constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quamquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò lõgiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsq; accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cogniturí: deinde vtriq; iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt verò alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quãdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

κίνησιν, ἀνίχεσθαι ἀβοὴ, καὶ ἀσυχίαν ἄγειν. ἢν δέ τις ἢ προοίμιον ἅπτῃ τοῦ λόγου, ὡς ἐυνοήσοντας ἐπιδεικνύειν αὐτούς, ἢ οἴκτον ἢ ἔλεησιν ἐξωθῇ ἐπί γε τῷ πράγματι, οἷα πολλὰ ἡμῖν ὁρῶμεν παῖδες ἐπὶ τοῖς δικαζομένοις μηχανᾶσθαι, πρεπόντως ὁ ἐπὶ τῆς ἐξηγήσεως ἐνθένδε, ἂν ἐπὶ τῶν ληρῶν τοῖς βουλομένοις, μὴ πρεπόντως τὸ πρᾶγμα ἐρεθίζῃς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γιγνωσκόμενα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε μὴ ὅτι, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτου ἐν τῷ πρόσθεν ποιῆσαι ἔγωγε. μὴ ἐκπλαγῇς δὲ μὲν νόμος ἔστιν, μὴ σιωπᾶν λίαν, ἢν ἄσθμα καταῤῥηγνύμενον. ἄχει δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξεῖναι ἐκμηκύνειν. ἐκ γὰρ ὑπολήψεως ποιησόμεθα τοῦ σωφρονεῖν, ὡς ἄχθοιτο, ἃ ἀκτένιστος ἐρεῖς. ἀπὸ δέ τι σκιᾶς πεπονθὼς μὴ ἡμᾶς σχολῇ ἄγομεν.

dixerint, perferetur à Senatu, auscultante cum silentio. Cæterùm si quis meditato proœmio orationem exorsus fuerit, vt iudicum animos aliqua benevolentia sibi propensiores faciat, aut misericordionem, aut præcipuam aliquam orationis vim atq; potentiâ causæ adduxerit, qualia permulta rhetorum filij machinantur, vt hisce verborum præstigijs iudicum præstringãt oculos: progressus actuũ præco illi iubeat silentium, nõ permittentem oratori ad senatum nuncandi libertatem, ac verbis causæ inuoluendæ potestatẽ, quò minus Areopagitæ ea quæ facta sunt mudè queant perspicere. Itaq; & te, ô Anacharsi, in præsens quidem Areopagitã cõstituo, ac iuxta senatus legẽ à me conditã insculta, meq; silentio indicto compesce, vbi extra causam inutiliter rhetoricantem senseris. Quandiu verò ea quæ ad causam attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim amplius solet sub ardenti colloquimur, vt magnoperè dolendum sit si in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè densa est, & nos in præsentia otium agimus.

ANA-

Ἀναχ. Ἐυγνώμονα ἔγωγε ταῦτα, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγε ἄλλη χάριν οὐ μικρὰν οἶδα ἔτι καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρῆκας τὸν λόγον, εἰ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιδάξω με, θαυμαστὰ ὄντα, καὶ ἄγαμαι τῶν βουλευτῶν ἔργα, ὅτι δικαίως οἰσόντων τὴν ψῆφον. ἐπὶ τούτοις οὖν ἄλλη χάρις, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ (δεῖ γὰρ τοῦτο με) κατὰ ἡῶ τὰς βουλὰς ἀποδώσομαί σοι. Σόλ. οὐκοῦν ἐγὼ βραχέων πεπαύσομαί σε, ἕως ἐπὶ πόλιν καὶ πολίτας ἔλθω. πόλιν γὰρ ἐν μέσῳ σοὶ τὰ εἰωθότα ἐνθυμεῖσθαι ἔοικα, οἶον τάχα καὶ ἐμέ, καὶ πολίτας, ἀλλὰ ταῦτα μέν, ὥσπερ σῶμα τι ἰσχυρὸν καὶ ἀκίνητον, ὑπολαμβάνειν ἐς ἅπαντα χρὴ ἀσφαλῶς τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν λῆρος, ἐν οἷς πολίτας τιθέμεθα δεῖν ἅπαντας τοὺς ἀνανεψιοὺς

ANA. Perbenigna sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt, mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, veritati suffragantium. Iam igitur da illis differe, ac ego Areopagita (hunc enim me esse voluisti) pro more iudicum vestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, deliubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur. hos

ναπληροῦντες καὶ ἀφ' ἑαυτῶν πάντα πληροῦντας, καὶ ἐπιστατοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας· οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ ὄφελός ἐστιν ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν λογιζόμενοι, ἐπιμελούμεθα ἡμῶν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατασκευωροῦντες αὐτὴν, ὡς ἂν εὐδαιμονοῖμεν ἡμεῖς ἐν ἐκείνῃ, ἐνδοθεν τοῖς οἰκοδομήμασι κατακοσμοῦντες μέγιστον, καὶ τοῖς ἔξωθεν τοίχοις ἰσχυροτάτοις, εἰς τὰ ἀσφαλέστερον περιπεφραγμένον. μαθήσει δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους φύσει τὰ αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ ἐυδαίμονα διαφυλάξειν. τῶν μὲν δὴ πρώτων ἀναπροῶν κοσμήσαι καὶ τιθέναι, τοῖς παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, τοῖς παιδείαις ἐλευθερίαις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς.

ἐναλλὰξ

enim esse qui cuncta impleant, singula ordinant, omnia perficiunt atque custodiunt, quali in nobis singulis gubernandis officio anima fungitur. Hoc ergo intelligentes, sanè sedulam curam habemus ciuitatis corpus non negligendi, exornantes illud, vt quammaximè niteat, cùm intus visendis, ædificijs adornatum, tum externè munitis & firmissimis propugnaculis circumsepatum. [n] Cumprimis verò omnem curam impendimus vt ciues & mente boni, & corpore efficiantur valdi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possunt, vnà Reipub. administrantes, neque non in bello ciuitatis libertatem atque salutem seruare atque propugnare. [o] Primam itaque illorum educationem matribus atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, vt disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

Τὰ μὲν ἄλλα ἤδη γιγνωσκόντων τῶν καλῶν ἐχόντων καὶ αἰδῶς καὶ ἐρύθημα καὶ φόβου, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀεὶ ἐπιόντων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόλογα πρὸς τοὺς πόνους, ἀνεκτικώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον σωτικάμενα, τελειοῦται ἤδη παραλαβόντα αὐτούς, διδάσκομεν, ἅμα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια πεποιημένους, ἅμα δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἰδίᾳ ἐργάζεσθαι. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἐφάνη τὸ μόνον φῶς αἰσθέσθαι, ὡς ἔχει ἕκαστον, ἢ ἔτι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων τοιαύτης ἀνόμοιον, ἀφ' ὧν τά τε ἀφανῆ δηλοῦται, βελτίω παρασκευὴν γίγνοιντο ἄν, καὶ τὰ φαίνεσθαι ἔχοντα μιμησομένοις πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ μὲν μέχρι μὲν πρόσω καὶ νέα ὄντα, σκέπουσι, καὶ ἀφρά-

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus; neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsáq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, alijs quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. P Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & teneræ, eas cõte-

ερρέθλουσιν, ὡς μὴ βιαίῳ ῥύσει ὑπὸ τῆς πνοιᾶς τοῦ ἀνέμου: ἀποθλίβει δ' ἤδη καὶ ἰσχνύνει τὸ ἔρυθρόν, πλαγιαζόντας ἀποτίμνουσί τε τοὺς πλείστους, καὶ παραλιδόντες αὐτοῖς ἐπὶ μέσον λοιπὸν καὶ ὀξυσκινήτους, καρπιμωτέρους ἐργάζονται. πρὸ μὲν δὴ τοῦ ψυχὴν μουσικῇ τε πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναρρυθμίζειν, καὶ γράμματα γράφεσθαι, καὶ ζῷα καὶ φυτὰ ἐπιλέγεσθαι διδάσκουσιν. πρὸς δὲ ἤδη, ὅταν ἀνθῶσι γνῶμαι, καὶ ἔργα πραχθῇ, καὶ λόγοι ἀφικνῶνται ἐκ πλείονος ἐσκεμμένοι, ὡς μᾶλλον μνημονεύσωσι, ἐφυθμίζουσι μὲν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἐκόντων ἀκούσας τινὰς, καὶ πάνυ ἐσπέρους, ὁρίζονται κατὰ μικρὸν, καὶ τοῖς μίμνουσιν ἐπιτέρπονται, ὡς καὶ αὐτοῖ ἄλλοις, καὶ ἐπαμύνουσιν ὑπὸ τῶν ὕστερον, οἷα πρὸς Ἡσιόδου τε ἡμῖν καὶ Ὁμήρου

gunt atq; falciunt, ne vento violentia accepto detrimento perfringantur. ubi vero iam iustum robur collegerint, tunc inutiles & superfluos ramos amputant, ventorum arbitrio mouēdi atque agitandas permittentes, fructuosiores efficiunt. Itaque & mentem iuuenum primùm Musica atque Arithmetica excolimus, ac literarum formas pingere, easdemque excellentes enunciare docemus. Deinde de ætatis progressu grauioribus sapientum virorum sententias, res olim fortiter gestas à maioribus, tum orationes quoque viles versibus exornatas, quo tenaciùs atque fidelius memoria teneant, illorum auribus frequenter occinimus. Illi autem auditis fortium virorum virtutibus, & rebus memorabilibus, patriam ista desiderare occipiunt, ac demum ad imitationem accenduntur, vt & ipsi celebrentur, & in cœlum ferantur à natu iunioribus post futuris: cuiusmodi multa nobis ab Hesiodo atque Homero

Ὅμηρ. Ἐπεύσαμεν. ἐκ δὲ ἀμφὶ ἑκάστοις ἐπέεσσι πρὸς νῶϊ μυθήσασθαι, ἢ ἔπος ἔπει ἐπιτέκμαιρε. τὰ δὲ ἐοικότα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς ἔσεσθαι τοῖς τὰς ψυχὰς αὖ ἀσκοῦσιν, ἐπιτέκμαιρε προσῆκεν ἀνὴρ, ἀλλὰ διότι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πόνοις ἐθίζομεν ἑαυτοὺς ἀξιοῦμεν, ἐπὶ τοῖς ἐμαυτῷ σιωπῇ πρὸ τοῦ, ἐπεμείναντες ἢ μύσαντα, ἢ Ἀρεοπαγίτῃ σοὶ, ὃς ἐπὶ τοῖς, οἶμαι, ἀνίκητα ἐμοὶ ἐπιτάττοντα ἐθίζεσθαι, ἵνα ἢ πράγματ' ἄλλ' ἄττ' ἐμοὶ, ὦ Σόλων, ἢ ἐπὶ τοῖς τὰ ἀναγκαιότατα ἡμῖν λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀπὸ ἀφοσιωσάντας, μὴ ἐν βάθει πρόσωπον ἐπιστήσῃ; Σό. τί ἔστο ἕνεκα μοι ἐπιτέτακται δῆλον. Ανά. ὅτι τὰ κάλλιστα, ἐν ἐμοὶ ἀκούσαι ἄλλοις παρὰς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἄλλων ἀναγκαῖα ἐπιτηδεύματα διανοῆ, γυμνάσια, καὶ ἀμελήσας τῶν σωμάτων.

Σό. μανθάνω γὰρ. ΑΝΑ. Ὅτι ἐπὶ τοῖς πᾶσι καλλίστοις ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἄλλοις παρὰς, τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἄλλων ἀναγκαῖα ἐπιτηδεύματα διανοῆ, γυμνάσια, καὶ ἀμελήσας τῶν σωμάτων.

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autè vbi ad Reipub. procurationem seiam cōtulerint, illis publica officia obeūda sunt. Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentē excolere soleamus, sub initium dicere decretū erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignū arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi sim lentium inimico, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ducum reuerentia tanta extra causam tuganem me pertulisti. ANA. *Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes?* SOL. *Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo.* ANA. *Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis præter alia, nempe quibus exornatur animus exercitia non pertinde necessaria, & labores corporum percensere cogitas.*

SOL.

Σό. μέμνημαι γὰρ, ὦ γύναι, τὰ ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσων, κ) ἀποπαναγὰρ ὃ βέλομαι τὸν λόγον, μή σε ἐπιταράξῃ τῶν μνημάτων ἐπιῤῥέων. πλὴν ἀπὸ κ) ταῦτα ἱερῶ σῷ βραχέων, ὡς οἷόν τε τὸ γε ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν σκέψεως, ἐτέρᾳ ἂν ἄγοι λόγῳ. ῥυθμίζομεν γὰρ τὰς γνώμας αὖ, νόμῳ τε τοὺς ἐντυγχάνοντας, οἱ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν, μιγάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, ἐπὶ δώνησιν ἅ, τε χρὴ ποιᾶν, κ) ὧν ἀπέχεσθαι, ἐν ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν μάλιστα τὰ δίκαια ἐκμανθάνουσι, κ) πράττειν τὰ δίκαια, κ) ἐν τῇ ἴσῃ ἐκκλησίᾳ συμπολιτεύεσθαι κ) μὴ ἐρίζεσθαι τῶν οὐσηκῶν, κ) ὁρίζεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον κ μηδὲν ποιᾶν. οἱ κ ἄνδρες οὗτοι, ὅρισαι κ) φιλόσοφοι πρὸς ὑμῶν ὀνομάζονται. κ) μήν τοι κ) ἐς τὸ

SOL. Memor sum eorum, ô generose, quæ initiò præfatus sum, ac orationem temerè ab instituto aberrare nolui, nè citra ordinem effluenda, tuam confunderet memoriã. Veruntamen & hæc quàm potero pauciſsimis perſtringam: ſi quidem harum rerum accuratior diſputatio propriam orationem videtur requirere. Proindè illorum mentes ſaluberrimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis deſcriptæ literis, omnibus legendæ proponũtur, quæ fugienda, quæque facienda ſint imperantes. Tum quòd integerrimorum virorum conuictu vtendum ſit, apud quos ea quæ decent perdiſcunt: tum iuſta facere, tum ex æquo inter ſe verſari in Rep. neque vllam rem turpem peruersè appetere, ſed rerum honeſtarum tantũmodo deſiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi ſapientibus. t Sophiſtæ atque Philoſophi apud nos appellantur. Præterea ipſos quoque in theatrum

τὸ θέατρον συνάγοντα αὐτοὺς, δημοσίᾳ παιδεύομεν τὰ κωμῳδίας καὶ τραγῳδίας, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν καὶ ἁμαρτίας θεωμένους, ἃς τῶν μὲν ἀφεστάναι δεῖ, εἰς ἐκεῖνα δὲ σπουδάζειν. τοῖς δὲ γε κωμῳδοῖς, καὶ ἀρχὴν λαβοῦσι, καὶ λοιδορεῖσθαι ἐξεῖναι εἰς τοὺς πολίτας, οὐκ ἂν ἀσχολὰ, καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας ἄνδρας, αὐτῶν τε ἱκάνων ἁμαρτάνοντας ὀνειδίζόμενοι, καὶ τὴν πολιτῶν ἐς φιλοσοφίαν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἐκκλησίαν. Ανάχ. Εὖ λέγεις, ὦ Σόλων, ὡς χρὴ τοὺς τραγῳδοὺς καὶ κωμῳδοὺς, ἢ γε ἱκανοὶ ἔασιν, ἁβρὰ μὲν βάρεα καὶ ὑψηλὰ ἐπιλελιμμένοι, μίτραις δὲ καὶ ταινίαις τὴν κεφαλὴν πεποικιλμένοι, ἐμβάδι δὲ ἐπικάμπτοι βαγίλλοισι, κιννύτα, καμμίχλιον· αὐτοὶ δὲ ἐνδεδυκότες μεγάλας ποικιλτάζουσαν, καὶ λίθοις ἐοικότες, οὐκ εἰδὲ ὅπως, ἀσφαλῶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercêtes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem teniis per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnùm hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vo-

ciferabantur, incedebantque nescio quomodo securè talibus

πᾶσι ἐφ' οἷς ἐκωμάζομεν. Διονύσου γ', οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἐν ἑορτῇ ἦν, οἱ δὲ κωμῳδοὶ βραχύτεροι ἦσαν τῶν ἄλλων καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἄλλως ἐν βάρει τῆς ἀρᾶς ἦν πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον ὅλον ἄκρατον ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων γὰρ τῶν ὑψηλῶν σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦσαν, σκληρόν[τες], οἶμαι, τὸν τρόπον, κἀκείνας τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σὺ δὲ ἐκείνους; ὦ γαθέ, ὄψεσθαι, ἐπὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐκκαλέσας τοῖς θεαταῖς, καὶ βίαιος οἰκτρὰς ὑπαγωγὰς πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν ἂν εἰκὸς ἦν καθίσαντο οἱ ἀκούοντες. ἀλλ' οὐδέν, οὐ γὰρ ἀπολοῦσιν ἐφ' ἁρπαγαῖς τισὶ τότε, καὶ ἅπαξ σωφρονοῦντας, ἵν' αὖθις σωφρονῶσιν, ἐκ' αὐτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχθῆναι ἔφασκες καὶ ἀκούσματα. τοῖς δ' ὄντως ἄκροις, καὶ τοῖς βιβλίοις παραθηγόμενοι τὰς ψυχάς, ἀμείνους ἐμοὶ γίγνονται.

τὸ δὲ

libus induti calceamentis. Et nisi fallor, tunc civitas celebrabat Dionysia. Porrò Comici cæteris erant humiliores & pedestres, lunas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sedenim alios altiores nemo non tristi atque contracta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahentium. Sed. Non illorum, ô bone, misereri sunt, sed poëta fortassè priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit vi fendas spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiens te theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Verisimile autem est & tibinas te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem & tibiarum inutilem esse censemus, verùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Cæterùm

δὲ ἡμᾶς σώματα, ἅτε μάλιστα ἐπόθεν ἀκοῦσαι, ὧδε καταγυμνάζομεν· ἐκδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἀπαλὰ, καὶ τέλεον ἀσυμπαθῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἰδίαν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνεθίσαντες αὐτὰ τοῖς ἅπασιν, ὡς μήτε ἰσχὺν ἀναχρᾶσθαι, μήτε πρὸς ἡλίου ἀκαυσίαν. ἔπειτα δὲ χρίσαντες ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττοντες, ὡς μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον γίγνεσθαι· ἄτοπον δ', ἃ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακώτερα, ἀνρωγέστερα, καὶ πολὺ διαρκέστερα γίγνεσθαι, σώματα δὲ ὄντα, τὰ δ' ἔτι ζῶντα μᾶλλον σῶμα, μὴ ἂν ἄμεινον ἡγούμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατίθεσθαι. τοιαῦτα ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἐλαίου ἐπισήσαντες, ἢ μή τινα πυκτικὸν, τὸν δὲ παγκρατιαστὴν διδάσκομεν, ὡς τὸς τὸν πόνον ὑπομενητέον ἐθίσοντο, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt habiliora firmioráque reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò × pancratio detinere docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pa-

titerq́

καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀπρίποιντο πλήγματων, τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδές τι παρασκευάζον ἐς τὸς ἐυνδαίμονας, καὶ τῶν σωμάτων ἀφοβίαν, καὶ τὸ σθένειν καὶ καρτερεῖν. ὅσοι δὲ αὐτῶν μάτην σιωπηνιτόδ παλαίουσι, καταπίπλαν τι ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι ῥᾳδίως, καὶ ὠθισμοὺς καὶ περιπλοκὰς καὶ λυγισμούς, καὶ ἄγχεσθαι δυσάσθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβασάσαν τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀχρεῖα οὐδ' οὗτοι ἐπιτηδεύσαντο, ἀπὸ ἐν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως ἐπάρχον· ἀυσπαθέστερα γὲ, καὶ καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς ἀσκουμένοις. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἥκιστα γὲ δὴ ἐκ τούτου μαθόντες, ἢ ποτὲ ἀφίκοιντο

riterq; ictuum declinandorum periti euadant, neque metu auerſentur vulnera. Cæterùm hæc exercitatio duas maximas vtilitates apportat iuuenibus, nempe & animoſos eos reddit ad ſubeunda perícula, & corporibus non parcentes: pateréq; & vt proſpera valetudine, ſintque per omnia robuſti, & laborum patientes. Quorquot autem illorum dejectiõ in terram vultu luctantur, & ſecurè procidere, & promptè exurgere eadem diſcunt opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum ſuſtollere poſſint aduerſarium. Quæ ſanè non ſunt inutilia habenda exercitia, ſed vnum illud atque adeò maximum ſtatim initiò ſibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robuſtiora corpora, quæ talibus exercentur laboribus. Alterum verò neque ipſum modicum eſt: ex hoc enim conſequuntur peritiam, ſi quando in

ἀφίκοιντο ἐς χεῖρας τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τε θᾶττον ἐπισκήψας, καὶ καταπεσὼν ἧσσον ῥᾳδίως ἐξανίσταιτο. πάντα δὴ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐν ἀγῶνα περιέχομένα, τὸν ἐν ὅπλοις, καὶ ἐν γήμασι πολὺ ἀμείνοσι χρῆσθαι τοῖς ἔτεσι ἀσκηθεῖσι, ἐπιδὰν πρότερον αὖ γυμνὰ τὰ σώματα ἀσκαμαλάφητα καὶ ἀκατονήσαντα, ἐρρωμενέστερα καὶ ἀπειμότερα παρασκευάσωμεν, καὶ λιπαρὰ καὶ μόνα, καὶ τὰ αὖτε βαρέα ἐν ἀντάγωνισμοῖς. ἴσμεν γὰρ, οἶμαι, τὸ μετὰ ταῦτο, οἵοις ἀνδράσιν ὅπλοις ἴσασθαι, τοῖς μὴ γυμνοῖς ἂν φόβον τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσαντας, ἢ ποτὲ μὲν σαρκίαν ἀργὸν καὶ λιπαρὲς ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα γυναικῶν σώματα, ἢ σκιῷ μεμαρασμένα, πρίμους, ἰδρῶτί

do in neceſſitatem adducti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus citiùs ſupplantatum proſternet, & prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharſi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéque in eam opinionem deſcendimus, vt certò putemus longè meliorib⁹ nos vſuros ita exercitatis, poſteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minùs lenia & habilia, eademque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiam quoque

corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè ſunt mulierũ corpora ſub vmbra marceſcentia, trepidantia,

ἱδρῶτί τε ἅθρους ποιῶ ῥέοντα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τοῦ θέρους, καὶ μάλιστα ἢν, καὶ ὁ ἥλιος ᾖ, ὅσον νῶ, τὸ μεσημβρινὸν ἐπιβλέπῃ, εἴ τι ἄρα τις χρόσσοι διψῶσι, καὶ ἐλεηθέντα ἐκ ἀνιχνεύοιεν, καὶ ἃ ἔσπαλδοιεν, ἅθρους ταραπομένοισι, καὶ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βίλους γενέσθαι, καὶ ἀς χεῖρας ἰλθεῖν τοῖς πολεμίοις· οὗτοι ὑμῖν ὑπέρυθροι, ἐς τὸ μιλάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκκεκαυσμένοι, καὶ ἀρρήκτοποί, ποτὲ μὲν τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν καὶ ἀνθηδὸν ἐπιφαίνεσθαι, τοσαῦτας ἰσχὺς ἀκμαζούσας, ὅτι ῥίκνοι, καὶ ἐκτεκλικότες, ὅτι πεπληθῶσι ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον πεφυκόσι, τὸ μὲν ἀχθῶδες τῶν σαρκῶν καὶ πεπλὸν τοῖς ἱδρῶσι ἐξαναλισκότες· ὃ δὲ ἰσχνὸν καὶ τόνον παρέχον, ἁμὰ τοῖς τοῦ φαύλου πεπλεσμένον, ἐρρωμένως φυλάττοντες· ὅπερ δὴ οἱ λιπαροὶ τοῦ

ac illicò multo sudore perfluentia, neque non sub galea anhelantia, maximè verò si quando (vt nunc) sol sub meridiem astu supremodum calente ferverit. Cui enim rei quispiam veterem sitientibus & pulluerem ferre nequeuntibus, quique sitem viso sanguine statim exanimantur, ac antè moriantur, quàm intra teli iactum atque ad manus cum hostibus ventum fuerit? Sedo nim nostri iuuenes partim rubore, partim nigredine temperanter sub sole colorati, vultu planè masculo, multum vigoris atque coloris & virilitatis præ se ferentes, neque nimium sint obesi, neque rursus nimium tenues & aridi, neque immodico pondere * prægrandes, verùm iusto corporis modo formati, cùm inutilem, tum superfluam carnium molem & abundantiam sudore absumunt: illud autem quod robur præstat & vigorem, citra malè admixtionem conseruant. Quod enim qui ventilando per-

* prægrandes,

gens

τὸν πυρὸν, ζῦτο ὑμῖν τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὸν μὲν ἄχυρον, καὶ τοὺς ἀδήρας ἀφυσῶντα, καθαρὸν δὲ καὶ καρπὸν διανεινωῶτα, καὶ προσωρῶντα· καὶ δὴ τοῦτο ὑγιαίνειν τὰ ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ μάκιστον ἄρχειν ἐν τοῖς καμάτοις, ἐφ' ὅτι ἂν ἰδίαν ὁ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀνθρώπων φανείη. ὥσπερ ἂν, ἐπὶ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι εἰς πυρὸν αὐτὸν, καὶ εἰς πολὺ καλάμου αὐτοῦ, καὶ εἰς πολὺ ἄχυρον (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν ἀνεμῶντα ἐπάνειμι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπτηνὸν καὶ ἀσθμὰ ἀναφλογίσαι, ὁ δὲ πυρὸς καὶ ὀλίγον ὄντι φλογὸς μεγάλης ἀνισωμένης, ἔτι τὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἅμα καταμαραῖνον ὑποτυφόμενον, μόγον ἔπειρον καὶ αὐτὸς ἂν καταπνεύσαι. οὐ τοίνυν ἐπὶ μόνον ἐπὶ κάματον, εἰς τοῦτο τὸ σῶμα ἐμπεσοῦσα ῥᾳδίως ἀπέρξαιτο ἂν, ἐπὶ ὀλίγον ἐπικρατήσασα τὸ ἐνδοθεν ἢ τὸ παρεσκευάσαι αὐτῷ

gant triticum faciunt: illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spineas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis uti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis serò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas iniceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè acquerit, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatũ, nec malè munitum est.

καὶ τὰ ἔξω μᾶλλον καρτερῶς πέφραχθαι πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ ῥᾳδίως εἰς τὸ ἔσω, μὴ δὲ ῥᾳδίως διϊκνεῖσθαι μήτε ἥλιον αὖ τόν, μήτε κρύος ἐπὶ πολὺ τῷ σώματι. πρός τι τὸ ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλῆς προπαρασκευασμένον, ἢ εἰς πολὺ ἀναγκαίαν ἡδέως ἀφειμένον, ἀφθόνως τοῖς ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτως ἐπιπλᾶσον παρέχεσθαι· τὸ δὲ προπονεῖσθαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, ἐκ τῶν ἀλύσεων τῆς ἰσχύος, ἀπ' ἐκ πλείστου ἀρᾴζεσθαι, καὶ ἀναῤῥιπίζεσθαι πλέον γίγνεσθαι. καὶ μὲν καὶ θρομικὸς εἶναι ἀκαταλήπτως αὐτὸς, εἰς μῆκός τι ὁδοῦ ἰθίζουσθαι, καὶ εἰς τὸ ἐν βραχεῖ ἀκύταλον ἐπικυφίζουσθαι. καὶ ὁ θρόμος ἀπὸ τοῦ πεδίου καὶ ἀντίτυπον, ἁπαλὴ ψάμμος βαθεῖα ἔνθα ἔστι βεβαίως ἀπερείσασθαι πλὴ βάσιν, ἔστι

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circumsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem sustinere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influès, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium repositus, præstat tolerantiam, illicò membra calore irrigans eáque cumprimùm nulla lassitudine vincibilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum prætermissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet. Dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio sustinendo sufficiant assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi patest, aut sustentari, neque

οὔτε ἐπισφίξαι ῥᾴδιον, ὑπο-
σοβοῦντος πρὸς τὸ ὑπέκρουον ζῦ-
γοδλός. ἀλλὰ καὶ ὑπεράλλεσθαι
πάχος ἢ βάθος, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμ-
πόδιον, καὶ πρὸς ζῦτο ἀσκεῖν
τοὺς ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίσ-
σους χαλκοπλήθας ἐν ταῖν χει-
ροῖν ἔχοντας. ἔτα περὶ ἀκον-
τῶν βολῆς εἰς μῆκος ἀμιλλῶν-
των. ἔδοξε δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ
γυμνασίῳ χαλκοῦν, σκεύα-
ριόν, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικός, ὅν-
τινον ἄνορ ἄν ἐχόρη, εἴδε τινὰ μῶ-
μον, καὶ ὑπεράθης γε αὐτοῦ,
κειμένου ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἐδό-
κει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον
καὶ πόνῳ ἐχόμενον τοίνυν
ἔνιοι ἀναῤῥιπτοῦσιν ἂς τὰ ἀέ-
ρα, καὶ ἐς τὸ μέσον, φιλοτι-
μούμενοι ὅστις ἐπὶ μέγιστον ἐξέλ-
θοι, καὶ ζῦς ἄλλους ὑπερ-
βάλοιτο, καὶ ὁ πόνος οὗτος
ὤμους τε αὖ κραταιοῖ. καὶ τόν-
δε ζῦς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ
δὲ νικὰς καὶ ὁ δίνις, ἅπερ οἱ
γυμνασιάρχαι ἐξάρχοις ἔδοξεν,
ἄκοσον,

neque ſuffulciri promptum eſt, cedentib. ſubinde adſingulos paſſus pedibus. Poſſam quoque tranſilire, ſi neceſſitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde haſta quoque in longum proiiciendo decertant. Vidiſti verò & alium quendam glorium iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum, neque baltеum habentē. At illū quoque periculi faciendi gratiā manu ſuſtollebas, iacentem in medio, videbatúrque tibi grauis, & propter læuitatem comprehenſu difficilis. Itaq; illum ſurſum manu extortū iaculantur in aërem, inq; longum, contendentes quinam ex illis eundem quàm longiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæres & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,

ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτι ἔ-
γνωκα πεοβέβλωται. πρῶτον
μὲν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κρατιὸν ἡ
πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀπ'
ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πί-
πτοιεν. ἔπειτα καὶ τὸν ὀλισθον
ἀνάγκη πολὺ γίγνεσθαι, ἐν
ἀνθρώποις ἐν ᾧ πηλῷ, ὃ σὺ
τῶν ἐγκλυσίων ἄκαιρον, οὐκ ἀ-
χρεῖον οὐδὲ γελοῖον ὄν, ἀλλὰ
καὶ ζῆτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον
οὐκ ὀλίγα σωτηρίαν, ὁπόταν
ἔτως ἐχόντων ἀπάντων, ἀν-
αγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντι-
λαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν
ἀλλήλους. ἄριστόν τι
ἐν παλῷ ἀφανὲς, μὴ ἐκπί-
πτειν, καὶ ἀμβρώσεα τῶν
χαρῶν σπουδάζοντα, μὴ μι-
κρὸν ἀναιρεῖσθαι. καὶ ταῦτα
πάντα ὥσπερ ἔφην ἔμπροσθεν,
ἐς τὰς πολεμίους καὶ χρήσιμα, ἀ
λλοι φίλον προθύτατα, ῥᾳθίως
ἀράμενον ἐκ ξυνεγκεῖν, ἢ καὶ
πολέμιον σωσάμενον ἀ-
καν, μετέωρον ἡγεμίζοντα, καὶ
ὡς ἥδιστα ἐς ἀρβολὴν ἀφεῖμεν,
τὰ

nunc audi, ô admirande. Primùm quidem, ne in duro casus illis contingat, sed in loco molliore citra periculum prostrati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cœno sudantibus necesse est, quam rem tu amœnitatis conferebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & membrorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum luctando alter alterum fortiter apprehendere coguntur, tametsi crebrò elabantur è manibus. Tenere etiam pretium oleo, & sudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut nullius momenti. Et hæc omnia, vt à me antè prædictum est, in bello quoque non parum præstant vtilitatis exercentibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio sublatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus sublimis rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus difficili-

τῶν χαλεπωτέρων προτιθέντες, ἵνα τὰ μικρότερα μᾶλλον ῥᾴδιον ἐπιτρέχωσιν. πάλιν μὴν δὲ ἰδίᾳ, τοὐναντίον χρησίμως οἰόμεθα ἔχειν, ἵνα μὴ διαπλεκόμενοι συμπλακῶσιν. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πολλῷ ἀσκηθῶσι σωίχειν τὸ ἀμφιδρόμον τοῦ γλισχρότητος, εὐπόρως καὶ ἐκφεύγειν αὐτοὺς λαμβανόντων ἐκ τῆς χειρός· καὶ τοῦτο, ἐν ἀφύλῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν καὶ τὴν ἰδιωτικὴν σωίχειν δύναμιν ἡ ἄσκησις, ἀθρόον ἐκχέον ἱδρῶτα ἐκπαλαιομένων, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀφαιρεῖν ποιεῖ τὸν λύτρωμον, καὶ λιθάλυμα γίγνεσθαι μὴ βλάπτοντα τὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφαιροῖς τότε, καὶ ἀντιτιθεῖς ἐμφασιν ἐμπλόκου, ὥστε τι καὶ τὸν ἱδρῶτα ἀφαιρεῖν, καὶ σκληρότερον ποιεῖν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐγγυτέρω ἀπωθεῖν παρασκευάζειν. πολυπραγμοσύνη τοῦ τε λιθάρου τινὰ ἐκεῖνον, καὶ τὴν σκιὰν ἀνδρείαν εἶναι, τὸν ἐν ὧ

difficilioribus propositis, vt hoc facilius minora queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse censemus, ne, dum conplexibus implicantur, labantur. Posteaquàm enim in cœno multo exercitio dicerunt compescere aduersarium, quò minùs elabatur è manibus, propter eorum poris lubricam comprehensionem, etiam ipse comprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cùm tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentem, arena quoq; mihi videtur comprimere, dum aspergitur: vtq; vis corporis par sit laboribus, efficeret estq; ventis obstaculo, quò minùs lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui semet

ἐν λυκείῳ γυμναζομένῳ, ἀπαντώσα τῷ ἰόντι, καὶ τὸν πυκνὸν, ἱροίμην ἄν σε, ποτέρῳ ἂν ἄμεινον ἐξεῖναι γένοιτο. οἶδα γάρ, ὡς ἂν εἰκὸς ἦν οὐ ἂν ἐκ πρώτης προσόψεως, ἃ καὶ μὴ ἐπὶ τ χρῶμ παραθέντα ἐκατέρα, συνοισηδε, καὶ συγκεκροτημένον ἄνευ μάλλον, ἢ θρύπτεσθαι καὶ ἁβρύνεσθαι, καὶ λιπὸν εἶναι ἀφεῖσα, καὶ φυγῇ ἐς τὰ ἄνω ἢ αἵματ. ταῦτ' ὄψει, ὦ Ἀνάχαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσπάζομεν, οἰόμενοι φύλακας ἡμῖν τ πόλεως ἀγαθοὺς γενήσεσθαι, καὶ ἐν ἐπιστήμῃ εἰρήνῃ βιώσεσθαι δι' αὐτούς, ἐπιτηδεύσαντας μὴ τ δυσμενῶν ἀπιόντων, φοβεροὶ δὲ ζῶντες πολεμίοις ὄντες, ὡς ἐπισπάσασθαι τὴ πατρίδα ἡμῖν τοὺς πολίτας αὐτῶν. ἐν ἀρχῇ τι αὖ νῦν ἀμάνοσιν αὐτοῖς χρήματα, περὶ μηδὲν τῶν ἀσχημόνων φιλοτιμουμένοις, μηδ' ἐν ἀργίᾳ ἐς ὕβριν τρεπομένοις, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις δσιν

in Lycæo exercens, eligeret, huc sisterem, ac cœno & puluere ablutis, te interrogarē, vtrinam potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tametsi neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frangi atque diffluere, ac album esse præsanguinis inopia ad precordia confugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutē nostram exercere solemus, existimantes eandem hisce gymnasijs optimā fore custodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis existentes, adeò vt illorū plurimi & potentiam nostram pertimescant, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contēdentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam se conuertentibus, sed circa ista versantibus, in q̄ his ipsis exercitijs occupa-

οὖρμ᾽ ἐρ αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἴσως τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὰ ἄκρα μάλιστα εὐδαιμονίαν, τοῦτ᾽ ἐστὶ λέγειν, ὅταν τε τὰ ἁρμόττα καὶ ἐς εἰρήνην καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρασκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἐμπονδάζουσα. ΑΝΑ. Διὰ ταῦτα οὖν, ὦ Σόλων, ἴσως αὐτοῖς ὑμῖν ἐπίασιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι ὥσ ἐλαίῳ, καὶ παρασκευάμενοι, φρόϊτε καὶ αὐτοὶ νῦν τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτοὺς προβεβλημένοι, κἀκεῖνοι δηλαδὴ ἐκπεφοβημένοι ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι, δηλόνοτι μὴ σφισὶ κιχηνόσι πάσσητε τὴν ψάμμον ἐς τὸ σῶμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς καὶ πάλαι γένηθε, περιβάντες τὰ σκέλη περὶ τὼ γαστέρα, καὶ ἀπάγχωσι, τῷ τὸ κράνος ὑποβαλόντες τὸν αὐχένα; καὶ νὴ Δί᾽, οἱ μὲν τοξεύσουσι λανθάνοντες, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμῶν δὲ, ὥσπερ ἀνδριάντων, ἀπαθῶς τὰ βέλη κιχήσεται μόνον πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺν

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamque ciuitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. Proinde, Solon, hostibus vobis ingruentibus oleo perunctis, & oppleti puluere, in bellum progredmini, nempe pugillatu instructis aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem demigratos, ac

πολὺ τὸ αἷμα πιπτουσῶν· οὐ γὰρ πάλαμοι καὶ δόλιχοι ὑμᾶς ἐσι, ὃς τάχιστα πρὸς τὰς πλη-γὰς ἀπὸ ὀφθαλμοῦ ἔρχεσθαι, καὶ μόλις κατατμυόμενοι βα-θέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα ὀλίγον ὑποδάξαντι· τοιοῦτα γὰρ φῶτα, ἢ μὴ πάνυ παρὼν πουσα τοῦ παραδείγματος. ἢ τὰς παροπλίας ἐκείνας τέν τε ἀναπίψιδι, τὰς τῶν κυνο-μορφῶν τε καὶ παγοδῶν, καὶ ἢν προσθῇ ὑμῖν ἔξοδον, ἐκεῖνα τὰ κράνη πιθη-σόμεθα τὰ κιγλωσσα, ὡς φοβερώτεροι ἄν-δρες τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτούς. καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δικαδία· φόβητρα καὶ γὰρ, ἢν δίωκτε, κοῦφα, καὶ ἢν διώκηται, ἄφυκτα τοῖς πο-λεμίοις ἔσα, ὑμῶν οὔτε μι-κρὰ ἀβασάκτων ἐν αὐ-τοῖς. ἀπ' ὄρα, μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῇ; ἦ, καὶ παιδὶ ἄκμος, καὶ διω-κειν ἀρχοῦσι, καὶ φεύ-γειν ἱκανοῖς τοῖς πολεμίοις.

multo sanguine abundantes. Nec enim vos estis aut spicæ aut stipulæ, vt quamprimùm plagis succumbatis, sed admodum serè, ac vix profundis confecti vulneribus, modico sanguine commonstreto. Talia enim sunt quædam, nisi exemplum à te additum planè obaudierim: an fortassè Comicorum & Thargœdorum potius armaturam assumetis, & si insuetus in aciem vobis exeundum fuerit, galeas illas hiantes capiti imponetis, vt hoc magis terrori sitis aduersarijs, laruis ac terriculamentis anilibus eos examinantes. Præterea calceaquoque peraltos illos pedibus accommodabitis, quæ si fugiendum vobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fueritis, hostibus erunt ineffugibiles, tanta vobis aduersus illos inest utilitas. At vide potius ne ista vestra arguta sedulitas nugæ sint, & ludicra puerilia, & inertium iuuenum ignauiæque deditorum exercitia.

Si serò

εἰ δὲ βέλτιον πάντως ὑμῖν φαίνοιτο καὶ ἐνδέχεσθαι ἐν, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἄλλης, τῆς ἐν ὅπλοις καὶ ἄμιλλα πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀπὸ τῶν λυομένων ἴσως, μετὰ κινδύνων μηδετῶσι τοῖς ἀγωνίζ. ὥστε ἀφίντας τοὺς νέους καὶ τὸ δίκαιον, διδάσκειν αὐτοὺς τοξεύειν τε ἀκοντίζειν, μὴ κῶφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς ἄνεμον, ἀλλ' ἴσως λόγχῃ βαρεῖα, μετὰ σφενδόνης ἐκπεμπομένη, καὶ λίθος χαροπὴν θὴς, καὶ ἄγαλις, μὴ γε ῥέουσι τῇ ἀέρι κρᾷ, καὶ θέρμῃ καὶ πράνῃ. εἰς ἓν δὲ τοῦτο ἔχειν, θεῶν τινες ἀμφάκη σοὶ δοκεῖ, οἳ μηδέπω ἀφεθλατεῖ τινὰ τῶν ὁπλίτων ψιλῶν ἐπιπόνων. ἴδε γὰρ τοι, ἐν σπασάμενος τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ τὸν ζώνιον, μόνος ἐφέπομαι τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, εὐζωνότατα ἅμ' ἐνοπλισάμενος

Si verò vobis in animo est prorsus esse liberis, & per omnia felicibus, alijs vobis opus erit gymnasijs, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi sunt, sed aduersus hostes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & hasta vti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ venti flatu feruntur, sed sit hasta grauis, quæ cum turbine atque sibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & scutum sinistræ insertum, & thorax, & galea. Nam sicut in præsens instructi estis, dei cuiuspiam benignitate mihi seruati esse videmini, quominus nondũ perijstis à perpaucis saltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, si stricto saltem gladio, quo succinctus sum, solus in iuuenes vestros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnasium haudduhiè caperem, illis

ζυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τῶν σιδήρῳ τολμώντων· ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἂν περιϊσάμενοι, καὶ περὶ τοὺς κίονας καταρρηγνύμενοι, γέλωτα ἂν μοι παρέσχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἂν ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι νῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γενοίν' ἂν, ὑπὸ τοῦ δείους μεταβαλόμενοι, οὕτως ὑμᾶς ἡ ἀρετὴ ἐξέτεθεικε, βαθέα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχίσαι τόν φορβέα τὸν κράνους πολεμίου ἐπόντος. Σό. οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τι ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ τὰ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄποροι, ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπράξαντο. ἡμᾶς δὲ, ὦ μακάριε, ἐκπαθεῖν ἔτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονεῖσθαι τοιοῦτον, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδυνεύοντας, ἀλλ'

illis passim diffugientibus; ac nullo contrà ferrum aspicere audente: verùm posse statuas aut columnas confossientes risum mihi exhiberent, lachrymantes atq; trepidantes permulti. Tunc verò videres illos non amplius rubescentes corpore, cuiusmodi nunc sunt in præsentia, sed omnes illicò expalescentes transcoloratos præformidine. Adeò nullam pax vox enervatos effecisse nauit, vt non facilè possim cristam hostilis galeæ confossam sustineretis. So. At nequaquam talia de nobis prædicauerunt, ô Anacharsi, Thraces, quotquot Eumolpum secuti, bello nos lacessierunt: neq; vestræ mulieres, quæ duce Hippolyta aduersus vrbem expeditionem instituerant. Neque item alij, quotquot in armis & acie vires nostras experti sunt. Cæterùm nos, ô bone, non hoc consilio nudas in aciem aduersus pericula producimus: sed

ἐκεῖ· ἀλλ' ἐν ταῖς ἄριστα γυμναζομένοις, ἀγαθὸν τὸ μιγῆναι καὶ ξυνεῖναι τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺν χρόνον γυμνάσασθαι ἐν αὐτοῖς, ἔτι δὲ καὶ μᾶλλον. Ἀν. Τί οὖν τοῦτο ἐστὶ τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ ἄδηλον ἔχομεν ἐν τῷ πόλει ὅτι τοῦτο ὄφελος, ἅπασιν αὐτοῖς ἐν κύκλῳ πρέπειν ὅπλα. Σό. ἀλλὰ ἴδοις ἄν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπιπλέον ἡμῖν σοι διαπρίψασι, καὶ ὅσα ἐκάστῳ μάλα πάρεστι, οἷς χρώμεθα, ὑπόλοιπον ἀναγκαῖον ἦ, καὶ λόφους καὶ φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας ἡμᾶς ὁρᾶν τὸ τέταρτον ἢ πλεῖστον μέρος τοι ὁπλοφορεῖν ἐᾶν, καὶ ἀκινάκλιον περιῆσθαι, πρὸς τὴν ἀρλιὰν οἰόμεθα ἅπαντα καὶ πρόσχρημά γ' εἶναι, ὅσοις ἐν ἅπασι καὶ σκηροφορεῖν, μηδὲν δίκαιον, ἢ ὅπλα ἐξωπλισμένοι ἐς τὸ δημόσιον. ὑμᾶς δὲ συγγνωστοὶ ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τότε δὲ ἐν ἀφράκτῳ οἰκοῦσι, φέδιον ἐπιβουλῇ, καὶ οἱ πολέμιοι μάλα πολλοί. καὶ ἅμα

sed vbi in hisce ludicris quàm optimi atque exercitatissimi euaserint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè propriùs vtuntur ad hunc modũ antè instituti. ANA. Et vbinam locorũ illud nobis est gymnasium, quod armorũ vsui exercendo destinatum est? Neque enim ego vspiam in vrbe eiusmodi conspexi, cùm totum oppidum sursum ac deorsum diligẽter perreptassem. SO. Sed certò videbis, ô Anacharsi, multũ nobis tẽporis conuersatus, tũ vnicuiq; permulta esse arma, quibus necessitate vrgente vtimur, & crista, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem semper armatũ incedere, neque nõ acinace succinctum esse, superuacaneum in pace esse existimamus. Praeterea mulcta cautum est, ne quis in vrbe, cùm nihil necesse sit, ferrum gestet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriâ ignoscendum est, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incustodito, facilè insidijs obnoxium est, & hostium valde numerosa est copia: neque

ἄλλον, ὀκόταν τις ἰκετεύῃ, καὶ μεθύοντα καθάπαξ ἀπὸ τῆς ἀμάξης, φονεύσαντα. ἔτι πρὸς ἀπίνας ἀπίθανα, αὐθαιρέτους, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον ἓν ἀμυνοῦσθαι, ἤν τις βιάζοιτο. Ανά. ἔστα, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν ἥδιστα ἀναγκαίης ἔνεκα, πιεσθὲν ὑπὸ τῶν ὁπλων φέρειν, ὡς μὴ δῷ χεῖρας ὄντα φθάροιο, ἀπὸ φυλάκιτι ἀκριβείης, ὡς χρεόμενοι τότε, τῆς χρείας ἰκετεύσαντος. τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, οὐδενὸς ἄλλου ἰσάξιον ὄντα, καταπονεῖται παίοντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν καταναλίσκονται, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὴν ἀναγκαίην τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀπ' ἀκοῦ ἐν ὧν πολλῷ καὶ τῷ πόνῳ ἰσχύοντες; Σό. ἔοικας, ὦ Ανάχαρσι, τοιόνδε τι ἀναπάμενος εἶναι ἐννοεῖν, ὡς οἶνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ ὑγρῷ ἐμοὶ σε αὐτὸν ὅσον. δίδιας οὖν, μὴ

neque illud certum, quo tempore assistens quispiam dormientem è plaustro perutile iugulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coëunt vnam remp. incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium: vt in propinquo sit ad propulsandam iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Atqui verò, Solon, ferrum gestare nulla necessitate adigitur superuacaneum esse cæsim, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: sed iuuenum corpora nullo congente periculo verberatur laboribus conficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili eorum expromitis, sed inassum in cœno atque arena effunditis. SO. Videris, ô Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aquæ aut alicui rei humidæ similitudine respondeat. Itaque metuo ne quem

ne quemadmodum ex vase Sanio, robur clanculùm effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridũ discedendo relinquat, cùm à nemine intus repleatur. At qui ad hunc modum res se non habet, sed quantò quis impensiùs exhauserit, tantò copiosiùs influit, iuxta Hydræ fabulam, siqua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit habiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, veluti in igne ac lychno vsiuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incidere, imò breui maiorem facere, nimirũ inflammans spiritus lychni lumẽ extinguet, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit. neque enim ab altiùs acta

radice producti fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non

admo-

πάνυ σωίημι· ἀκριβῶς γάρ, ἔκατ' ἐμὶ ἔρηκας, ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξὺ διορχήσας διόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως ἀπὸ τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσοι νομοί, ὡς φῆς, σωίασιν ὑψόμενοι τὰς νίκας ἀγωνιζόμενος, οὐδέποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε πρὸ ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνὰς ἐς τὸ μέσον παραγαγόντες, λακτιζόμενος καὶ πατοῦμενος νικῶσι μᾶλλα καὶ κότινον διδόασι; ἄξιον γὰρ ἀδύνατον τοῦτό γε, οὗ τίνος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε. Σό. ἠγούμεθα γὰρ ὦ Ἀνάχαρσι, πρὸς ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλέω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀεὶ σῴοντας ἐν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ ἀθλοῦντας, ὡς ἐς τοῦτο ἐκπονοῦντες, ἀνδρείας τὸ ἐπιμελοῦ), ὡς μὲ ἀσχέ-

admodũ intelligo. ergutiũ enim iſta tibi dicta ſint, quàm vt ego queam intelligentia aſſequi, exactã quandam curam & mentem animi cernentem requirentia. Illud porrò omnino mihi reſponde, quamobrem tandem etiam in Olympicis certaminibus, & Iſthmiacis, & Pythicis, aliiſq; quando mihi, vt ais, confluxerint innumeri, certantes ſpectaturi, in ipſa arenis certamen cõficiendum proponitis: ſed nudorum medium adductos, qui & calcitrentur, & verberentur, offenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginam coronam præſtatis? Hoc enim ſcitu dignum eſt, cuius gratiã facitatis ſolemn. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharſi, hac ratione gymnaſiorum deſiderium in iuuenibus magis accendi, ſi eos qui optimè ſeſe geſſerint, in illis honorari conſpexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exuti veſtimentis, optimi corporis æſtimandæ habitudinis curam non negligunt.

ἀσχῶσιν ἐπὶ γυμνασθήσεται, ἢ ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificũ & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimũ, ac demonstrari prætereuntiũ digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborũ amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cõmuni hominũ vita laudis & gloriæ amorem sublatum eiiceret, quidnam amplius præclarè rei nobis ille faceret reliquũ aut quisnam facinus aliquod magnũ & memorabile cõficeret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis & uxoribus, & pro tẽplis susceptо futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate ad victoriam consequendã ferantur. Et quidnam dicturus esses, si

ἀξιονικότατον ἄνδρα αὐτὸν ἀπεργάσηται. καὶ τὰ ἆθλα, ὅσπερ ἔμπροσθεν εἴπομεν, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γνώσθαι, ἢ δάκτυλος ἂν δεικνυοῖ τὸν ἄριστον, εἶναι τε καὶ ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις ἐπιέσειεν, ἐκ μικρίου ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρτίως ἢ νόσῳ ἰσχναινόμενοι, ἢ γήρᾳ ἐκβαίνουσιν ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἂν τι λαμπρὸν ἐργάσαιτο ἐνθυμούμενος; νικῶν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων ἀπάλαιν παρέχοιεν ἄν σοι, ὁποῖοί τὲν πολίμοις ὑπὲρ πατρίδος καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν ἆθλα ἔχοντες, οἱ κοῖνον πέρι τῶν μάλων, νμνοὶ ζοσαύτως πρὸς θυμίαν ἐς τὸ νικᾶν ἀσφρέμενοι. καί τοι τί ἂν πάθοις, ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quinetiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificũ & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimũ, ac demonstrari prætereuntiũ digito, inter æquales hunc visum esse etiam sua opinione præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborũ amore inflammati. Itaque, ô Anarchasi, si quis è cõmuni hominũ vita laudis & gloriæ amorem sublatum eiiceret, quidnam amplius præclarè rei nobis ille faceret reliquũ aut quisnam facinus aliquod magnũ & memorabile cõficeret? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendẽdis liberis & uxoribus, & pro tẽplis susceptо futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate ad victoriam consequendã ferantur. Et quidnam dicturus esses,

ἀ θεάσαιτο καὶ ὀρχήσαιμ καὶ ἀναπηρούσας ἀγῶνας παρ' ὑμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τούτοις οὐ μικρὰν; ἢ γελάσει μᾶλλον, μάθοις ὡς ταῦτ' ἐγὼ νομιῶ, καὶ πόσῃ γαστρὶ ταῦτα πάσοι τοῖς ἐμοὶ ἡλικίᾳ παρῆναι, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνια δηλονοτὶ ἀνοήτως μήχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀπ' οὖ γε οἶμαι ὁρμὴ τοῦτο ἐμπεσοῦσ' γάρ τις ἐρίμα τῶν ψυχῶν ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγενέσθαι τῆ ἀναλκέστεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρύνων, μηδ' ἀπαγορεύοιεν ἐκ πονημάτων ἢ καμάτων, ἢ τι ἄλλο ἀνοχθὲς, τὸ δ' ἐμὲ ἐν ὅπλοις παρόδη αὐτῶ, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἅπαντ, θλασθέντας γῆ, καὶ λανῶς σκαίρειν, καὶ προσέτι γε ἀλυσιτελῶς, ἀποφάσθαι τοὺς ἀείσους, καὶ οἷς ἄρ τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν ἀνομένων. ἐπὰ δὴ φῆς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τλῶ ἄλλω Βπάθα ἐπιτηδεύσωμι,

si apud nos & coturnices & gallos gallinaceos compugnantes videres, ac harũ rerũ spectandarũ & adornandarũ studiũ non mediocre? Rideres videlicet: at tũc maximè si rescisceres lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusq; iuuenibus vt interfint imperatũ esse, vt spectent volucres rostris inter se depugnantes vsq; ad extremam defectionem virũ. Atqui ne hoc quidem insimum risu dignum est. Irrepit enim sensim in animos iuuenũ impetus ad fortiter subeunda & contemnenda pericula, ne gallis ingenerosiores atq; ignauiores esse appareat, neve defessi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recusent. Caterũm vt in armis harum rerum periculum faciant, vsq; mutuis vulneribus semet conficientes spectemus, apage, ferinum enim illud esset, & omnibus modis crudele: ad hæc non minus damnosum & inutile, mactare iuuenes præstantissimos, quorũ opera & virib longè meliùs aduersus hostes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharsi, te reliquã quoq; Græciam vidẽdi gratia peregrauisse,

μίμησθε, λῦε ποτὲ καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγιάσαι, μηδὲ ἱκάνωμ, μηδὲ οἴεσθαι μάτην τοσοῦτον ἀνθρώπους, ἐπόταμ ἢ σφαῖρας ἐφ' ἱμᾶς ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντας, πεπόσιν ἀπήλους, ἢ ἐς χωρίον ἀσταθόητος, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διατάξαι, τὰ πολλὰ μέρη ἀπήλους ἐργάσωνται, ψυχροὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂμ ἐκβάλωσι τοῦ περιγράμματος τὸ ἕτερον σώτεγμα, οἱ ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκοῦργον, οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ ἀπαλὸν σωσθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου ἀρχὴν λοιπὸν, καὶ οὐδὲς ἂμ ἔτι παύσαι. μάλιστα δὲ, ἢν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ ἅματι ῥιπτουμένους, πατέρας δὲ καὶ μητέρας παιόντας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γινομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπαντώσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἐπιτρούσας ἐπὶ μᾶλλον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐπαρ-

vide ut memoriæ teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vocare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obsepium ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars altera extra diuersam è loco aquis circundato ejecerit, nempe Lycurgi assectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolore capiant, sed minaciter interminantibus nisi verbera perseueranter tulerint, ac supplicantibus quoque vt quandiutissimè laborì tolerando sufficiant,

παρῆδεαι τοῖς ἀνοήτοις. πολλοὶ γὰρ καὶ ἐναπέθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ἑαυτοῖς ἔτι, ἢν ὀφθαλμοῖς ἢ οἰκέταις, μηδὲ ἔξαι τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὕβρει τιμωμένους λιμοσίᾳ, ὑπὸ τῶν Σπαρτῶν ἀνατιθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς κἀκεῖνα, μήτι μαίνεσθαι νομίσῃς αὐτοὺς, μήτι ἄπρεπες ἀξιώσεως ἕνεκα ἀτιμίας ἀναγκαίας ἅπαντα ποιεῖν, μήτι τυράννου βιαζομένου, μήτι πολεμίων ὄντων ἀφύκτων. ἄπορον γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πολλὰ τὰ εὔλογα, καὶ ἀσυμβίβαστα κολάζει αὐτούς, ἂν ἐχθρὸς ἄρ, ἀλλ' οὐ μίσους ἀνθ' ὧν, ἀλλὰ τῶν νομίμων ἕνεκα καὶ πόλεως ἀκμὴ παραναλίσκων, ἀπὸ παρτερικοτάτης, ἢ ὡς τοὺς ἀνοήτους κρίνοντας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώφρονας μὴ τοιαῦτα. καί τοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος ἦν, ἐννοῶ,

néve verberũ difficultatibus cedentes succumbant. Itaq; permulti plagis ipsis immoriuntur, dedecorosum existimantes si etiamdum viuerent in familiarium cõspectu veberibus superati deficerent, aut corpore flagrorum ictibus cederent: quos etiam statuis in memoriam illorũ erectis publicè à Spartanis honestatos videbis. Quãdo ergo ista coràm oculatus arbiter intueberis, caue illos insanire temerè suspiceris, neque dicas citra causam iustam ac necessariam talibus eos difficultatibus conflictari, neque vrgente alicuius sæua tyrannide, neq; hostib. imminentibus. Dixerit enim haud dubiè Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis mendis tibi rationi valde consentanea, quibusnã causis impulsus B pueros ita verberibus affligẽdos statuerit, neq; inimicus illis existens, neq; inuidentiã adductus hoc faciens, neq; ciuitatis iuuentutẽ nequicquã consumẽs: sed volẽs atq; cõtendẽs reddere quãfortissimos, ac omni difficultate superiores eos, qui patriã ab iniuria esset seruaturi atq; defensuri. Quãquã verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facilè

ὦμαι, ἢ αὐτὸς, ὡς ἐκ ἄρ᾽ ποτ᾽ ἦν θαρθὰς ὁ ζωστὸς ἐν πολέμῳ, ἀποῤῥῆνόν τι ἐξάκοι᾽ ἂν Σπάρτης, ἀκκιζομένων τ᾽ ἐχθρῶν ἀκκὰ καλαγκλῶν αὖτ᾽, μαγιστῶτο, ἂν ἀμικτόμητος κὸς ἢ πεύοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσειν. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ ἢ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἰμασιγοῦτο ἐφ᾽ ἁλικίας, ἢ ἐκπρόθυμος ἄρ᾽ ἦν ἢ ἀγῶν᾽, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐπαινῶσαι; Σό. πρόθυτος ἦν᾽ ἔμ᾽ ἔγραψε τὸς νόμος αὐτοῖς, Κρὴτηθεν ἀφικόμεν᾽. ἀφθόνημικὰ δὲ παρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἦκουσ᾽ ἐν εὐνομώτατους εἶναι, Μίνω᾽ τ᾽ Διὸς νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς. Αν. τί δῆτ᾽ ἢ σὺ, ὦ Σόλων, ἰμιμοῦ Λυκοῦργον, ἢ μαγοῖς τὸς νέους; καλὰ γὰρ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν δὴ. Σό. ὅτι ἐμὲν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, ἰκκῶα ὄντα. ἐκεῖνο δ᾽ τὰ ἐχθικὰ, ὁ πάνυ ἀξιῶμεν Ἀνάχαρ.

facilè tamen animaduertis, vt talis quispiam quòdam in bello comprehensus, nullam vocem Spartana magnitudine indignam emiserit, immò eis eundè diris tormentis torquentibus, sed illos saliè subsannãs, flagellis cædebatur, cum verberatè infracta animi tolerantia contendens, vtrum citiùs viribus deficeret. ANA. Num Lycurgus quoq; Solon, in iuuentute loris cædi solitus est? & an huius certaminis auctor existis, citra periculum talia inuenitur cõmentus es? SO. Cùm iam prouecta ætatis esset, ciuibus Spartanis leges condidit, profectus è Creta. Alia quandiu enim apud Cretenses peregrè egit, quoniã eosdem audiuerat optimis legibus institutos viuere, quibus Minos Iouis filius legũ scriptor exiterat. AN. Quamobrẽ igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgũ, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt instituta, & vobis nõ indigna. SO. Quoniã nobis, Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorũ ipsi repertores exitimus, neq; magnopere necessariũ existimamus peregrinarũ emulatores esse. AN.

ἀλλ, ἀπαδώμεν, οἶμαι, οἷόν τε εἰ μαστιγοῦσθαι γυμνόν, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπαίρουσα, μήθ' ὑπὲρ ἑνὸς ἵνα ἀφελήμου, μήτε ὑπὲρ ἑκάστου, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ΣΩ. Ἴσως, ὦ Ἑρμόλαε, οὕτω ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα φῶσι, δοκῶ μοι τάχιστα καταγωθήσεσθαι λιμοσίᾳ πρὸς ἀυτῶν, ἐπιγελῶν ἑκάστοις, ὑπόταν ὁρῶ τυλλομένους, καθάπερ κλίνας ἢ λουτροδύτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἠρασαμένους. ἀτυχῶς γὰρ ἐπιτέθυρον λέγεσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις ἀυτῶν, ὥτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆ πάσχουσα. ΣΩ. μὰ Ἡρόμιλω, ὦ γύναι, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνων ἀυτοῖς λέγωμεν, οἷον πρᾶξαι. ἴσως γάρ τις ὁ καὶ ὑπὲρ ἐμέ σου σοι τὰ ἀπόντα ἀπολογήσων ἐν Σπάρτῃ· πολὺ ἄν, ἐπεὶ μὴ ἐγὼ τὰ ἐμὰ πρά σοι δικαιολογοίμην, οὐ δὶ οὐ νῦν ἀρνούμενον ἐν τούτοις ἔσεσθαι, ἐπὶ ἔδικα πάντων ἕνεκα

Nequaquam sed intelligis, vt opinor, quàm res sit friuola flagris obuerberare nudi scapulas, palmas vtrasq; supplices extendentis, ex quo nulla prouenirat vtilitas neq; priuatim ad eum qui caeditur, neq; item ad Reuup. cõmuniter. Itaque si quando Spartam peregrè profectus venero, quo tempore ista facilitare solent, videor me statim lapidibus obruitum irẽ ab illis publicè, singulos deridentem, si quando videro puros veluti fures flagris onerari, aut veluti peculatores, aut alium facinorosum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egêre helleboro, quæ vsqueadeò ridicula à se ipsa pati consueuit. SO. Ne deserram causam, ô generose, neque virtis absentibus te solũ dicentem vincere, inducor in animum. Neq; enim dedecus quispiam etiam Lacedæmonius, qui harum rerum causam tibi promptissimè redditurus est. Verùm enimverò quando quidem ego tibi nostra exercitatione gymnasia peruersa, quæ tibi non admodum placuisse non obscurè tu ipse videor mihi non iniqua postulaturus

à te,

παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ὢν ὠμόφρων διεξέλθοις, πρός μι, ὦ πρόπορ ὑμᾶς οἱ Σκύθαι δρῶσκάτε τοὺς υἱεῖς τοὺς παρ' ἡμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρέφεσι, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝΑΧ. δικαιότατα μὲν ἔρ, ὦ Σόλων. καὶ ἔγωγι διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ὃ συμνὰ ἴσως, ἃ καθ' ὑμᾶς, οἵ γι ἐς καλὰ πέρρης παραχθῶσι τολμήσαιμι ἂν μίαν γναθὸν, ἀλλοῖ γάρ ἐσμεν· ἀλλὰ ἀρίσκεσαί γι, ὁποῖα ἂν ἔπεις αὔριον μὲν ἐγὼ δοκῶ, ὑπερβαλόμενος τὴν σωυσίαν, ὡς ἄ, τι ἀνοὸς ἔφυς, ἵτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἄ, τι νῦν ἀκάρ, συναγάγοιμι τῷ μνήμι ἐπιλαβόμ. τὸ δὲ νῦν ἔχομ, ἀπίωμεν ἐπὶ τοὔζοις. ἑσπέρα γάρ ἤδη.

ate, vt & tu vicissim me audiente perturbas, qua ratione vos Scythæ vestros ingenuos exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quonam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi commemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multum vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen, qualiacũq; sunt nostra exercendorum iuvenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria percurrere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus vmbris appetit vesper.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnasiorum vanitatem hic dignis excipit modis Anacharsis homo barbarus alioqui, sed Athenienſibus, Soloneq; ipſo multò prudentior. Ex hoc porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exercitijs apud Athenienſes iuuentus exercitata, tũ quanta diligentia inſtituta, adoleuerit. Præterea quãta ratione rectè educandorũ iuuenũ ſit habita apud Gentiles, qui hoc tempore apud Chriſtianos extremè negliguntur: etſi nihil perinde intereſſit cuiuſq; Reipublicæ, quàm vt iuuentus quãoptimè ac ſanctiſſimè inſtituatur. Cerè Plato philoſophiorũ ſapientiſſimus, iuuentutis primã curam debere eſſe cõtendit in Eutyphrone. Sunt enim iuuenes futuræ Reip. plãtæ quædã ac ſeminaria, quorũ recta educãdi ac inſtituendi ratio ſi neglecta fuerit, ipſiq; inculti in maturã & cõſtantẽ ætatẽ adoleuerint: qui fructus, atq; adeò quæ ſpes, aut quod ſpecimẽ bonæ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum erit? Non alius, profectò ingratæ fegetis, puentus, quàm qui à neglectis plantis producitur: nẽpe, ſentes & ſpinæ, neq; non ramorũ inutilium ſuperflua materia, tam, tũmodò alendo foco accõmoda, hoc eſt, in omne vitioſũ genus præceps temeritas atq; audacia. Sed iſta ab alijs iam perſæpè grauiſſimè ſimul ac luculẽtiſſimè diſputata ſunt: neque minus intelligit diligens lector, quantũ detrimenti adferre ſoleat reb. humanis iuuentus data neglectui. Tantũ hoc dico, digniſsimam hãc curã eſſe principibus, vt ſuis in ditionibus iuuentutis optimis ſtudijs inſtituendæ rationẽ habeant. Eſt enim puerilis illa turba, ex qua olim emerſuri ſunt Iudices, Cõſules, Principes, Reges, Epiſcopi, Parochi, Cõciona tores: q ſi non ſtatim à teneris (vt aiũt) vnguiculis liberalib. diſciplinis imbuti, q̃ optima fuerint, didicerint, nihil tale ad Reip. functionẽ & adminiſtrationẽ quandã accedentes præſtabunt, quod illorũ exiget officiũ.

Qui

Qui enim æquitatem aut iustitiam in foro præstabit, ille pronunciandis sententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quę æquitatis aut iustitiæ sint partes didicit? Qui bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore sperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic. lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quintilianus lib. 2. Platò in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5. Aristot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆς γυμναστικῆς, in primis Fuchsius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a O Solon.] *Exordium ab occasione, ipsius rei præsentis actione.* *b* Cæterùm illi stantes.] *Tria erant apud Græcos certamina: Pancratium, palæstra & cursus. De pancratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vsi sunt, lege Budæi Annot. ad L. Athletas, De his qui notantur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliam. Gellius lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Sparten de ludis Laconicis.* *c* Exercitiorum.] *Certaminum species & nomina,* *d* Sydus feruentissimum.] *Canis sydus, quæ & Canicula, ardentissimo æstatis tempore exoritur, Sole primam partè Leonis ingrediente, qui dies xv. ante Augusti Cal. est. Plinius lib. 2. cap. 47. & lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas siccat.* *e* Ob suam in Rempubl. meritā.] *ἐπώνυμοι prisci heroës fuerunt, à quibus Atticæ tribus sua cognomina acceperunt. His magni honores ab Athenienſibus collati, statuæq; in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina si quis desideret, Pausaniam in Atticis, aut Demosthenem cū ἐπιλόγῳ consulat.* *f* Tu quemadmodum.] *Repetit propositionem seu petitionem.* *g* Tu quidē.] *Redit ad modum & legem disputationis, & ea à simili & more publico commendat.* *h* Areopagum.] *Augustinus de Ciuitate Dei lib. 18. cap. 10, Areopagus putatur nomen accepisse, quòd Mars, qui Græcis Ἄρης dicitur, quum homicidij causam diceret, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, sententijs sex Deorum absolutus est, & sex damnatus: verùm in paribus suffragijs, absolutio damnationi prælata est.* *i* Cæterùm si quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuisse*

affectus mouere, vt quibus iudicum animi à veritatis luce in falsitatis caliginem sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. Lib. 2, cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expulsam, Athenis verò veluti reciſam orandi potestatem, vbi orator mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiusdem libri, Affectus, ſi aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, neceſſariò mouebis orator. Igitur Athenis interdicebat præco dicturis in concione, ne vel præfatione, vel affectibus verentur, nam modò exponerent ἄνευ προοιμίων, καὶ παθῶν: id est, *abſque proœmijs & affectibus. Idem in Prologo l. 5. lib. 6. capite 1. vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per præconem prohibebatur orator. Philoſophos minùs miror, apud quos vitij eſt loco, affici: nec boni mores videntur, ſic à vero iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitijs vti, neceſſarios tamen affectus fatebantur, ſi aliter obtineri vera & iuſta, & in commune profutura non poſſint. Idem libro 10. de Demoſthenis Ciceronisque comparatione loquens: Satibus certè, inquit, & commiſeratione, qui duo plurimùm affectus valent, vincimus. Et fortaſſe epilogos illi mos ciuitatis abſtulerit: lex, inquit, aut inſtitutum Athenienſium Demoſthenis orationibus commiſerationem & amplificationem abſtulit, duo acerrima oratoriæ artis tela. Eraſmus noſter libro Eccleſ. ſecundo. Porrò Stoicorum dogma nullos probantium affectus, non à Chriſtianis modò, verùm etiam ab ipſis Stoicis paulò æquioribus, reiectum atque exploſum eſt. Nam quod Athenienſes ab actionibus cauſarum ſeclueſerunt affectus, poteſt aliquo colore defendi. Tum ad clepſydras dicebatur. nolebant aquam non neceſſarijs abſumi, nec iudicem nimiùm diu detineri cognitione, præterea quoniam à iudice religione aſtricto requirebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt abſtineri à mouendis affectibus, quòd ij ſæpè nubilum offundunt iudicio: interdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, ſed ex animi commotione ferat ſententiam.* k Verbis cauſæ inuoluendæ.] Ἀναπτύξειν enim velare, inuoluere, contegere, occulere ſignificat. l In Areopago fieri.] *De Areopago Plutarchus in Solone dicta ſunt ſatis multa, quibus addi poſſunt quæ ſunt apud Iſocratem in Oratione de eo conſilia ſcripta, & alios.* m Proinde

Inde pauois.] *Accedit ad rem. ac primò quæ sit vera cimitas, & quantum in cimibus ponant, exponis.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primùm itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum viformens. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque præterea pmgendi artem. Eius verba sunt: ἓν δὲ τίθεμεν σχεδὸν, ἃ πανταχοῦ δοκεῖ εἶναι, γεωμετρεῖν, καὶ γυμναστικὴν, καὶ μουσικὴν, καὶ τέταρτόν τινες γεγραφασιν. Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alii nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam ille mos institutus est, vt in conuiuijs postcanam circumferretur lyra: cuius cum se imperitum Themistocles confessus esset, hanc est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructus esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum attigisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioqui ingenio sunt ad hanc artem præclaro, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus subserpentur, pulchrè excolantur puerorum animi, vt mitiores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas sustinendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea verò non priùs adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib. 3.

lib. 3. de Orat. author est) *tum cognatum mentibus nostris, & numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & languescimus, & ad hilaritatem & triſtitiam ſæpè deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adoleſcentes in Muſicis erudiendos eſſe voluerunt. Plutarchus in Muſicis refert ipſum Herculem Muſica vſum fuiſſe: item Achillem, de quo Homerus Iliad. 9. plurimosque alios, quorum eruditor ſapientiſſimus ille Chiron.* r Deinde ætatis progreſſu] *Quæ diſcenda proponantur.* s Sed hæc.] *Rejectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo propoſito dicat cæperit.* s Sophiſtæ atque philoſophi.] *Quum tam crebrò fiat ſophiſtarum philoſophorumque mentio, non inutile fuerit diſcrimen eorum explicare: idque ex Platone potiſſimùm, qui Sophiſtam his ferè coloribus depingit, vt ſit amarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummum ac propè vnicum virtutis & veritatis ſtudium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & ſapientiæ magiſter & exemplum. Ex his deſcriptionibus apparet, quanta ſit multitudo ſophiſtarum, philoſophorum paucitas. Vtrique tamen à fine ſunt iudicandi, præcipuoque totius vitæ ſtudio.* u Vſum tibiarum.] *Tibiarum artem non paruo in precio apud antiquos habitam fuiſſe ſcribis Athenæus libro 4. cap. 25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul. Pollux, Hermolaus in caſtigationibus Plinianis libro 34. cap. 8. interpretantur quoque certaminis eſſe genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque nervorum contentione tranſigitur: calcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiaſtæ vtebantur, omniaque impetendi prehendique modo. Pancratiaſtæ hominis habes pulcherrimam hypotheſin ex Panetij lib. 2. de Offic. apud Gell. lib. 13. cap. 26.* y Vt proſpera vtatur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior inde ventriculo ciborum fit coctio, & apertis poris humores vitioſi foràs egeruntur, ac nutrimentum commodiùs per venas digeritur. Vnde cùm ſanguis ac ſpiritus purus naſcatur, hi per omnia membra æqualiter diſtributi, in cute venuſtatem, in nervis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitiis Plutarchus de Educandis libris. Plautus in Bacchidibus, Valere pancratice dicit, pro eo, quod est, firma esse valetudine. ℞ Mulieres.] Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis. A Gallos gallinaceos.] Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adjecit & hic Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Severi quoque filios Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorum deinde conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vilitatem agnouit & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione inijci nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compagnaturis, allium in cibis obijci solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri comœdia ἐσκορόδισμένος, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac nimis in pugnam acclini dicitur quamdoque. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assilias, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura affixis. Cæterum quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sensit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus. B Pueros ita verberari.] Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros instituto Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias, similque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hîc, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet, refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vita Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagellis af-

lis affligũtur, assantibus parẽtibus & propinquis, & vti perse-
uerent adhortãtibus. C Minos Iouis filius legũ scriptor.]
Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post mortẽ ob iustitiam
suam Poëtæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, u-
quos ciuilitate & moribus eruditi, ad Ionem usq; præcepto-
rem usque memorant, in Ida monte spelunca ostendentes, a-
que illi in nouum annum consuêsse, nec non didicisse quæ ad
Rempubl. instituendam utilia forent. Meminit huius Homer.
Odyss. τ. & Maximus Tyrius.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV.

Erasmo Roterodamo interprete.

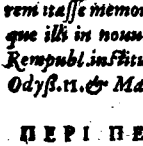

Διόρ γε παρατηρῆσαι τὰ ἐπὶ τοῖς νομιζόμενα, καὶ τὰ ἐπὶ τοῖς παραμυθουμένοις δικαίως ἂν εἴη καὶ ταῦτα ἐπανορθῶσαι. μὴ ἂς ἀφέλιμα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα τοῖς αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι· μὴ ἐπαίνοις, ἂς ὁ ὀδύρονται. ἢ μὰ τὸ Πλάτωνα μὴ Πρωτεύειν, ἀλλ' ὅμως ἐπισάμενοι ἔφης, ὅτι ἃ νουμηνιὰ ταῦτα, καὶ λύπης ἄξια, ὅτι ἃ τἀναντία ἐδίδου τοῖς βιωτοῖς τοῖς παθοῦσι, νόμῳ καὶ συνηθείᾳ τὴν λύπην ἐπιτείνοντι. ἐπεὶ ἂν εἰ νικᾷ τις, ἵνα ποιῶσι. μᾶλλον δὲ πρότερον ἀπὸν βέλτιον, ἂς τινας περὶ αὐτῶν ἔθα-

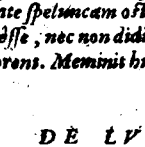

Peregrinum sanè fuerit obseruare ea quæ in luctu vulgo tum dicãtur, tũ facta: item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet: quamq; non ferenda putent lugentes ea quæ accidere, & sibi ipsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malàne sint ista, ac detenda, an contrà iucunditatis meliorãq; ijs, quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersant. Itaq; cùm mortuus fuerit eorum aliquis, faciunt ad hũc modũ. Quin prius volo tibi narrare quas habeam de mor-

tis in

νατα δόξας ἔχουσιν. ὅτω γὰρ ἔ-
σται φανερὸν, οὐ τὸν ὄνικα
τὰ περιπλα ἐκεῖνα ἐπιτηδεύσα-
σιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, ὃς
ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ο-
μήρῳ τε καὶ Ησιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλ-
λοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων
πειθόμενοι καὶ νόμον θέμενοι
τοῖς ποιήσιν αὐτῶν, τόπον τινὰ
ὑπὸ τῇ γῇ βαθεῖ ᾍδλω ὑπεκτε-
θεῖσθαι, μέγαν καὶ πολύχωρον
ἕνα τὸν ἅπαντα, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνή-
λιον, ἐν οἷς δ' ὅπως αὐτοῖς φω
τίζεται λοιπὸν πρὸς τὸ μὴ λα
νθάνειν τινόντων ἕκαστον. βα
σιλέα δὲ καὶ χάσμα τοῦ ᾍδου
τοῦ ἅιδος, Πλούτωνά τινα λεγόμε-
νον (ὃς μοι καὶ τὰ δικαιότα
τῶν τις ἔλεγεν) ὀνομάζειν τὸ πλῆ-
θος τοῖς νεκροῖς, τῇ πλουτογο-
νίᾳ τιμημένον. ἔτον δὲ τὸν
Πλούτωνα, πλὴν παρ' αὐτῷ που
πιτάναι, μὴ καὶ κάτω βίον κατα
σκάψῃ καὶ διέξιτον. κεκληρῶσθαι
δὲ οὐ ἀρχὰν καὶ ἀρθανόν-
των καταδεξάμενον καὶ αὐτὸς,
καὶ παραλαβόντα κατέχειν
ἀσφοῖς ἀφύκτοις, ἐδ' ἐξιέναι τὸ πα
ράπαν τῆς ἀνόδου ὑφιέμενον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ super-uacanea ista molianturVul gi quidem hominũ multitudo, [b]quos sapientes isti vocãt idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poëtsim pro lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem [d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caliginosum atq; opacum, qui tamẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illic sunt introspiciat. [e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mirè peritus: ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ rempe & manũ vitam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret.

Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coercet, & nulli prorsus permittens vt ad superos redeat,

praeter-

πλὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ ἀῶνος πάνυ ὀλίγων, ἐπὶ μιγίστοις αἰτίαις· περιῤῥεῖται δὲ τὴν χώραν αὐτῆς ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ ἐκ μόνων τῶν ὀνομάτων Κωκυτοῦ γε, καὶ Πυριφλεγέθοντος, καὶ τὰ τοιαῦτα λέγεσθαι. τὸ δὲ μέγιστον ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκειται, πρώτη δεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, οὐδὲ ἐκείνη ῥᾳδίως ἔστιν ὅπως περαθῆναι ἄνευ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ πάσα τοῖς ποσὶ, καὶ δυσχέρασα τοῖς ποσὶ, καὶ δυσπέρασα ποσὶ, καὶ ὅλως, ἐκ ἂν αὐτὴν διαβαίη τις τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνίων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ λιμνοδόκῃ, καὶ πύλη ἐστὶ σιδηρᾶ, ἀδαμαντίνη, ἀδιαφθόρου τὸ βασιλέως Αἰακοῦ ἔργον, τὴν φρουρὰν ἐπιτεταγμένον. καὶ παρ' αὐτῷ λύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλιόν τι καὶ ἡμερικὸν προσβλέπων, τοὺς δὲ παρόντας ἀφιδιῤῥάσκων ὑπαλαλάζων, καὶ τῷ χάσματι διαδιπόμενος. περαιωθέντας δὲ τὴν λίμνην ἐς τὸ ἄντρον, λαμὼν ὑποδέχεται μίσθας, ὧν ἀσφοδίλῳ καταφέρεται λειμῶνι μέγιστος, ἐν ᾧ ἐνοικοῦσιν αἱ τῶν νεκρῶν σκιαὶ, καὶ ἀναπαύονται τὸν πάντα χρόνον, ἐν μακαρίοις τόποις ἱδρυμέναι.

praeterquàm ad modū paucis ex vniuerso æuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuiis magnis, & horrendis, vel ipso nomine. [h] Siquidem Cocyti, [i] Phlegethōtes atq; huiusmodi vocabulis appellātur. Quódque est grauissimum, præiacet [k] Acherontica palus, quæ prima excipit aduenas, quā nō possis nec trāsmittere nec transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trāsiri possit, & spaciosior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec auium manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu positaque, quæ quidem est adamantina, [l] Aeacus est regis praetorius, cui mādata est custodia: iuxtaq; hunc [m] canis tricaps, sæuus admodum. Is aduenientes satis amicè pauteq; intuetur: cæterùm si quis conetur aufugere, latratu petitósque in specum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens, [n] asphodelo consitum,

τ', καὶ ποτὲ μνήμης πολίμου, πάθης γοεῶ ἀχέ-
τοο ὀνόματος. ταῦτα γὰρ ἀμύμα δηγήσαντο τοῖς πάλαι ἀνθρώποις ἀφιγμένοι, Αλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, εἰ Θετταλοὶ, καὶ Θησεὺς ὁ ἐξ Αἰγέως, καὶ ὁ ἐξ Ομήρου Οδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐπεὶ δοκεῖν, οὐ πιστεῦσαι τοῖς πάλαι· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο ἐκείνων. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοί φασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη λωβᾶται νοῦν, καὶ πλὴν τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ἐπιτροπεύουσι δὲ ἀθλίοις, καὶ πλὴν ἀρχὴν σωφρονιστῶσιν, ὄχλος τε πολὺς, Βεννύος τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ερμῆς. οὔτε μήν γε ἐκεῖ συμπαρῆν. ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι καὶ δικασταὶ κάθηνται δύο, Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπαινέσαι σωφρονιστῶσι πολ-

situm, ac fluuius memoriæ hostis: eoq; Lethe nomen est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrárunt, qui illinc redierant, nempe Alceſtis & Proteſilaus, Theſſalus vterq;, neque non Theſeus Aegeo prognatus, & Homericus Vlyſſes, teſtes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibiſſe, alioqui non meminiſſent horum. Itaque Pluto & Proſerpina, vt aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inſeruiunt his & in administrando principatu adiuuãt, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quamquam is ſanè non adeſt perpetuò. Præfecti autem & ſatrapæ & iudices ſedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretenſis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iuſtos viros, qui cũ virtute vitam peregiſſent, vbi iam mul-

ποὶ, καθάπερ ἀς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν εἰς τὸ Ηλύσιον πεδίον, ὧν ἀείσω βίον σωτηρίας ἔχοντα. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λαβῶσι, τοῖς Ερινύσι παραδόντες, εἰς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησόμενους. ἔνθα δὲ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, συρβλούμενοί τε καὶ καόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφορούμενοι, καὶ λίθους ἀναγκαζόμενοι; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἕστηκε, διψηλιώσων ὑπὸ τῶν λίψους ὁ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου, πολλοὶ ὄντες οὗτοι ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται, ἄνω τῶν σωμάτων, σκιὰ γηρόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι, τρέφονται δὲ ἄρα τῶν παρ' ἡμῖν χοῶν, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς ἂν ὧν μὴ ἄλλη καταλειπόμενον ἀνὴρ γῆς φίλος ἢ συγγενὴς, ἄπειρος οὕτως ἀνηρὸς,

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt in campum Elysium, vitam optimam ibi victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum ejiciunt, pro ratione malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? torti, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum voluentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne siti moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitae (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam vmbrae facti, et tactum ceu fumus euanescentes. Aluntur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quae sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, ignarus ac

λιμώττων, ἐν αὐτοῖς πολιτεύεται. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεπείκασιν ἤδη τοὺς πολλούς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα κατατιθέασιν αὐτῷ, μισθὸν τῆς πορθμείας τῆς ναυτιλίας ληψόμενον. οὐ πρότερον ἐξετάσαντες, ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἀφ' ὁποίας χώρας παρὰ τοῖς κάτω, καὶ ἀπὸ ποίας παρ' ἐκείνοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινητικὸς ὁ ὀβολός· οὐδ' ἂν μόλις λάβοιμι λῶ, μὴ ἔτι τὰ πορθμεῖα, καταβαλὼν· οὕτω γὰρ ἄν, οὐ παραδεξαμένης τῆς πορθμίδος, ἀναπόμπιμοι πάλιν εἰς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δὲ, λέσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐκ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν ἂν τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς ἀνεσταλίαν ἤδη διαξόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, κατίθενται, λαμπρῶς ἐμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶν ἀηδονότι παρὰ τὴν ὁδὸν,

ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsque adeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quam [u] vectori daturus sit: nec illud priùs expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere: sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam. [x] Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguentis optimis [y] vncto corpore, iámque victa graueolentia, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeant per viam,

μηδ' γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. εἰσιοῦσι δὲ καὶ τοῦτο ἔτι γυναικῶν, καὶ ἅπαντες ὀλοφύρονται, καὶ πάντων λάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, καὶ φοινισσόμενα παρειαί. καί που καὶ ἐσθῆτες διαῤῥήγνυνται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσονται· καὶ οἱ ζῶντες νεκρότεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδοῦνται τοῦ νεκροῦ πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος· ὁ δὲ κεῖται μόνος καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. ἔδυ ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν περιελθών, καὶ περιεχυθεὶς τῷ νεκρῷ (πεπέδωκε γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀπορρήτους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς οὐδὲν ἂν εἰκότως ἀποκρίναιτο, εἰ λάβοι φωνήν. φησὶ γὰρ ὁ πατὴρ,

neve nudi conſpiciantur à Cerbero. [z] *Accedunt ad hæc mulierum eiulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis autem & veſtis diſcerpitur & pulvis capiti inſpergitur, adeò vt viuentes miſeriores ſint mortuo. Nam illi humi volutantur ſæpenumerò, & capita ſolo allidunt: hic verò decorus ac formoſus ac diligentiſſimè coronatus ſublimis propoſitus eſt, & excelſus; velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progreſſus, ac mortuo circumfuſus, (nam fingo iuuenem aliquem ac formoſum propoſitum eſſe, quo magis in hunc competat abſo fabulæ) abſurdas ac fatuas voces emittit, ad quas mortuus ipſe reſponſurus ſit, ſi contingat vocem recipere.* [A] *Ait enim pater, flebi-*

τὴρ, γοερῷ τινι φθεγγόμενον, καὶ παρατείνοντα ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἄλιτον, οἴχῃ μοι, καὶ τεθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἐμὲ, ὅτι τὸν ἅβλιον διαπαλαιπὼν, ὑγαμήσας, ἐπαιδοποιησάμην, ἐθρεψάμην, ἐγηρᾷκας, καὶ γῆρας ἐλθὼν, ἐ διαμάσῃ πάλιν, ἐδ' ἱραθήσῃ τέκνων, ἐδ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δ', καὶ τὰ ἄλλα φύσει, ἐλόμενον τὸν υἱὸν ἀθάνατον μὴ ὅτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ πολὺ τελευτῆσαι, ἀλλὰ σθαι δ' μετέχειν αὐτῶν. διὰ δὲ τί ταῦτα φημί; πόθεν δ' ἂν ἵππους, καὶ καμηλίδας, οἱ δ' καὶ οἰνόχους ἐπικατέφαξαν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον διάκοσμον συγκατέρριψαν, ἢ συγκατέθαψαν, ὡς χρηζομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν διάτω; ὁ δ' οὐ προθύτης ὁ πρεσβύτης ὁ πρὸ τῶν ὅλων τοῦτο πάντα ταῦτα, ὁπόσα ἤρκει, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτι τοῦ παιδὸς ἕνεκα φιλοτιμίαν ἐποιεῖτο

ter, flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: Fili iucundissime, periisti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parâsti liberos, non militâsti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non anabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi putet filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed qd hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pinceernas etiam in funere mactârunt, qui vestem, B reliquumq; mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepeliêrunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste luctum agens, C hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dixit,

(εἰδὼς γὰρ ὅτι οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μᾶλλον ἐμβοήσειν τῷ Στεντόρι, οὔτε μὴν αὐτοῦ φροντίδα γε οὔσαν, καὶ γινώσκειν, ἱκανὸν ἴσως, καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδὲν γὰρ ἂν πρὸς ἰσχὺν ἀλλήλοις βοᾷν λοιπὸν οὖν ὅτῳ, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λεκτέον, οὔθ' ὅτι κἀμοῦ θάνατος, οὐδ' ὅτι ἀνόητος, οὐδ' ὅτι ἀχάριστος, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ ἐξιτήλιον ἐκ τοσούτων, ὁποῖός ἐστιν· τὸ γὰρ ἐμὲ τιμᾶσθαι ἐξ ὑβρεως μισήσασθαι, ὡς τι τῶν λανῶν ἀλυσχίνασιν. ὅπου δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πατὴρ, παραπηδήσομαι τὸν Αἰακὸν καὶ τὸν Ῥαδάμανθυν, πρὸς ὀλίγον τοῦ νομίου ἀπερχθῆναι, καὶ τὸν πατέρα παῦσαι ματαιάζοντα, ὃ ταπείνωμον ἄνθρωπε, τί ἀγρυπνεῖς; τί δὲ μοι παρέχεις πράγματα; παῦσαι τιμωρούμενος τὸν υἱόν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξιτηλοῦς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ὠθεῖσθαι ἐκκαλεῖς καὶ λάμυρον, νεκρὸν ὄντα, καὶ μαιευτήριον γεγυμνασμένον; *neq; filij cauſa iactare videtur, vt quem ſciat non auditurum, etiamſi Stentoré clamore vincat: neq; rurſum ſui ipſius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoſcere vel ſine voce. Nihil enim opus eſt vt quis apud ſeſe clamet. Supereſt igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adſunt, cū neſciat neque quid acciderit ipſi filio, neq; quò conceſſerit, imò cùm ne ſuam quidem ipſius vitā, cuiuſmodi ſit, perpenderit. Neque enim aliquis ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac vita demigraſſe. Filius igitur huic ita reſpōderit, extorto Aeaco atque Orco, quò licentiatiſſimè ſpecu proferre caput, dum patrem inſanientem compeſcat: O homo infelix, quid clamas? Quid mihi moleſtus es? Deſine vellicare comam, ac vultus etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miſerum appellas, & infortunatū, qui iam ſim te multò cum melior, tum felicior? Aut*

ἐγὼ δι' ἀνθρωπάσχαρ δοκῶ; ἢ διότι μὰ Δία νεανθὲς χίρρον ἐγγέγονα, οἷος ἂν σὺ, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὰς δὲ ὀφρῦς ἐρρυτιδωμένος, λυφὸς, καὶ τὰ γόνατα ἀσθενὴς, καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ χρόνου ὠχρὸς, πολλὰς πεντάδας καὶ ἐνναετίδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα παραπαίων, ἐπὶ τοιούτοις μαρτύρων; ἀλλ' ἀπάτα, τί δὲ χρηστὸν ἔστ' ἐπὶ τῷ βίῳ, οὗ μηκέτι μετέσεσθαι, ἢ ἔνι πόθος ἐφ' ἡμῖν ἀπολαῦσαι, καὶ τῶν ἐδωδῶν, καὶ τῶν Ἀφροδισίων; καὶ δὴ καὶ ὑπὲρ τούτων ἐνδεὴς γεγόνασιν ὑμῖν ἀπόλαυσις; οὐκ ἐννοεῖς δ', ὅτι τὸ μὲν διψῆν πολὺ ἥδιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὲν πεινῆν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὲν ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχεσθαι ἡδύτερον; φέρε τοίνυν, ἐπειδὴ τοιοῦτος ἀγνοεῖς, διδάξομαί σε ὀλιγῶν ἀκούσας ῥημάτων. καὶ δὴ ἀναβὰς ἐφ' ἁρπαγῆς, βέλτιον, ἢ τὸν ἄδικον, ἢ ἐπὶ διψώσας, ἢ ἐπὶ πεινώσας, οἴει μοι δοκεῖν;

*Aut quid acerbi mihi puto accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite calvo, fronte rugosa, incurvus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: & denique ad istum modum delinans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus posituri? Nimirum *vsurasdicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia pereamus? Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iámque denuò inceptò luctu, clama, Fili mi ser, non ampliùs sities, non ampliùs esuries, non ampliùs algebis. Persistimihi

* πότους, compotationes,

κακοδαίμων, ἀφυγὸν τὰς νόσους, οὐ πυρετὸν ἔτι ἀπὸ δίας, οὐ πολέμιον, οὐ τύραννον. οὐκ ἔρως σε ἀνιάσει, οὐδὲ συνουσία παραπρίψει, οὐκ ἀναγκασθήσει ἐπὶ τούτοις δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας. ἃ τῆς συμφορᾶς, οὐκ ἀναφρονήσας, γήρᾳ χρώμενος. οὐδ' ὀλιγωρήσας, ἵνα νέοις βλασφημῇς. ἦ γὰρ ταῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ οἶα πολὺ ἀλυσιτελῆ καὶ γελοιότερα ἐκείνων ἐρᾷν; ἀπὸ ὄρα, μὴ τόδε σὲ ἀνιᾷ, καὶ ὅσον οὔπω τὸν παρ' ἡμῖν ἔρωτα, καὶ τὸ πολὺ σκότος. ἔπειτα δίκαιος, μὴ διακρινῶ, καταλαμβάνῃς ἐν ὧν μνήμασι. μὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζωμαι, ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ὄξεσιν πγότερον, ἢ πρὸ Διός, καὶ πρότερον μετ' ἐλίγον, ὅτε καῦσαί με διανοήσασθε, ὅτι σπένδῃ, ὅτι φῶς ὁρᾷς. ἀμυδρότερα, καὶ καῦτα μὴν ἴσως μίκρια, εἰ δὲ μὴ ὁ καιρὸς ὑμῶν ἐνίσχυσε, μὴ ἐκ τοῦ τὸν ἀλλὸν αὖτις ἐνθουσιᾶν, καὶ ἐκ τῶν γυναικείων

infelix, qui morbos effugeris, qui febrem iam non timeas, non hostem, non tyrannum. Non amor te cruciabit, non auocati coëtus, neque huius rei causa bis aut ter quotidie pendes impensam. Heu calamitatem: neque contemnens factus senex, neque molestus eris iuuenibus, si quando circspiciaris. Haec si dixeris, pater, ámon putas te malè veriora, magisque ridicula dicturum, quàm ista quæ modo? G At vide ne illud te malè habeat, dum noctem quæ apud nos est, magnáq; cogitas caligine: proinde metuis ne tibi præsocer, conclusus in monumento. Verùm in his illud operæ pretium est perpendere, oculisque factis, atq; adeò exustis (si quidem paulò pòst essent me decreuistis) nihil opus erit nec ad tenebras, nec ad lumen inspiciendum. Atque ista fortassis vtcunque ferenda: verùm H riuulatus iste vester quid mihi confert? aut quid ista pectorū ad tibia modos percussio? aut quid mulie-

rum in-

ἄλλῳ πρὸ τοῦ θρῶον ἀμυρίας τινὰ ἐπὶ τῷ τάφου λίθου ἐπηρμένον; τί ὑμῖν δοκεῖ τὸν ἄπαξ ἐπιχέαι, ἢ νομίζετε ἐκ τοσαύτου ὑμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήκειν τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν κατοιομένων καὶ αὐτοὶ ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν νομιζόμενον τῶν παρεσκευασμένων, ὁ καπνὸς παραλαβὼν, ἄνω ἀεὶ τὴν οὐρανὸν οἴχεται, μηδὲν ὠφελῆσαι δυνάμενος τοὺς ἐκεῖθεν. τὸ δὲ ἀναπεπνόμενον, ἡ κόνις, ἡμῶν, ἐπεὶ ἀ μὴ πρὸ σπουδὴν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πεποίηκεν. οὐχ οὕτως ἄσπορον, οὐδ' ἄκαρπον ἐκ τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ἐπιλείπει ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα καὶ ὑμῖν τὰ σιτία μεταπεμψάμεθα. ἴθι μοι νὴ τὸν Τισιφόνην, φασὶν ἀὶ, ἐφ' οἷς ἐποιεῖτε, καὶ ἐλίγετε, καμοὶ ἐνῆν ἐκεῖνα ἀναβοᾶσαι· ἀλλὰ ἐκεῖνοι ἦ ὀδόντες, καὶ τὰ ἔσω, οἷς με τὰς σιαγόνας ἀπεφράξατε·

Ὡς ἄρα μιν ἀπόντα τέλος θανάσιμον ἐκάλυψε.

rum immodica lamentatio? Quid autem saxū quod sepulchro imponitur, coronis ornatum? Aut quid valet quòd merum infundūtis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in cœlum abire, neque quicquam iuuare nos, qui infernè agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteū ac lanæ, quibus mihi fauces obligāstis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

ΜΕΝ. Διὰ τί δ' ἂν λέγῃ ταῦτα ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ἐπιστραφείς, ἐναλλὰξ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐμὲ δηλῶν, οὐκ ἂν εἰκότως ἀπορήσαιμι δικαιότατα ἂν ἐρωτῶν; ἀπ' ὄψεως οἱ μελαγχολικοὶ καὶ βοῶσι, καὶ μαίνεσθαι φασί τινα θρηνοῦντα Φοινίκην, ποτὲ μὲν συνεπηχοῦντα καὶ ἐπιμελῆ συμφορᾶς, δῆτα σκευωρησόμενος καὶ χορηγῶν τῆς ἐννοίας καταχεῦται, ὅταν ἂρ' ἐκεῖνος ἐξάρχῃ, πότε τὸ μέλος ἐπικλύσεται. καὶ μὰ Δία καὶ μὴ θρηνῶν ὁ αὐτὸς ἐπαινεῖ νόμον τῆς ἀβελτηρίας. Τὸ δὲ δεύτερον, ἀπορούμενοι καὶ τὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Βαλλοῦχος, ὁ δὲ Πίρουστος ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίσας, ὁ δὲ Σκύθης ἐπιτιθεὶς ταριχεύει· ὁ δὲ Αἰγύπτιος, οὔτε μόνον λίνῳ κρύπτων, ξηράνας τὸν νεκρὸν, σμίλαπτον καὶ συμπότην ἐποιήσατο. ποτὲ δὲ καὶ ἄλλοι μύρῳ χρωμένων, ἀνθρώπου ἔλαιον τῷ ἀφείσῃ, ἀνίκητον, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ θρόμβῳ ἐν κατρὸς κόμαις

M Sed dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuum ille, loquatur haec cubito innitens, annon videbitur ridiculissimè dicturus? Atqui nonnulli dicuntur furere, & quidam Phoenicen lugentem, nunc quidem concrepantem & curae participem, vt artificium suum ostentet, & chorago adiutum ac ministrum ipse adsumat, vbicumque coeperit ille, ipse ad eius eiulatu respondentem. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps N sepulturae rationem in varios diuidunt modos. O Nam Graecus exurit, P Persa defodit, Q Indus adipe fusillo obliuit, R Scytha demortuo S muria condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem è me visam narro) defuncto cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter, vt Aegyptius aliquem indigentem pecuniae, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus.

T Nam

χόαι τε ἢ βῶμοι, καὶ πυραμίδες καὶ κίονες, καὶ ἐπιγράμματα, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀθάνατα, πᾶς ὁ πρὸς καιρὸν, καὶ ματαιότης πᾶσα τοῖς πόνοις καὶ ζητοῦσι μὴ ἀγῶνας ἵνιοι διδῶσι, καὶ πόνους ἐπιτιθῶσι τοῖς ἄνω ἐπὶ μνημάτων, ὅσοις σωαγορεύοντες ἢ μυρολογοῦντες πρὸς τοῖς κάτω δικασταῖς ὡς ἐπὶ κρῖσιν. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ κρίθινον, καὶ πάρεισιν οἱ κωκύοντες, καὶ τὰς γοναῖς πραμυθοῦνται ἔτι τινὰ λαμπρότερος, καὶ πείθουσι γενέσθαι, ὡς ἂν ἀγάλλωσι, μὰ Δί', ὅσ' αὐτὰς ἀναγκαζομένας, ἀπ' ἴσης τοῦ λιμοῦ πιεῖν ἐξιτηρίων ἀπηνελικότατα. καὶ μίγει μή τινος, ὦ ὄλος, ὀδυρόμεθα; ἵνα μὴ ἀναπαύωμεν τὰς μανιώδεις λοιμούσας. ἀλλ' ἵνα τὸ παράπαν λιλάθῃ διὰ γενέσθαι. ἀπὸ τούτου ἵνα μὴ ἀνόσιον ἦν, ἵνα μὴ λιμώσας πρὸς πόθους τὸ μίγεθος. τότε λύ, τότε πρὸς ἀπόνητον ῥαψῳδίαν λύα ἔ Ὁμήρου εἴχοι·

Καὶ γάρ τ' ἀθυμος Νιόβη ἐμνήσθη σίτου. καὶ,

Γαστέρι

T Nam libationes, pyramides, columnæ, v tituli, ad breue tempus duraturæ, annon superuacaneæ & ludicris similimæ? x Sunt verò qui lumbos quoq; constituant ad sepulchrum, y ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia supereſt z exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquam illi per Iouem nō illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduū enecti fame. Et quousque quæso flebimus? b Sine quiescant Plutonis manes. Quòd si tibi deliberatū est omnino flere, vel ob hoc ipsum cibus est capiendus, quò tãto luctui par esse possis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo versus Homerici:

Nam cœpit meminisse cibi Niobe auricapilla. Tum illud,

Vita

Γασίως δ' ὅ τι τὸς θνητὸς ἔτλαν πυθέσθαι Αχαιές.

εἰ δ' ἄπλουν ἁμῶς, ἀσχαλόμενοι δὲ τὰ πρῶτα, ἢ διδιότες, ἃ φανῆναι, μετὰ πολὺ τὰ τῶν ἐπιτάτων, τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμιγέντας. Τοῦτα, ἴσως μοὶ τέτων γελοιότερα εὑρεῖν τις ἂν, ἐπιλαβὼν ἐν τοῖς πράγμασι γιγνόμενα, ὅσῳ τὸ ζῆν ἅπασιν τὸ μίγιστον τῶν ἀγαθῶν τὸν θάνατον εἶναι νομίζεσι.

Vita defunctos flere haud finit alius Achivos.

At capiunt quidem illi, sed initiò pudibundi, verentes ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quisquis obseruârit ea quæ fiunt in luctu, propterea quòd vulgò existimant mortem summum esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hîc lugentium stultitiam, & inutilem curiositatẽ irridet, vt qui causa fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel malè ac variè torqueri, vel in Elysio bene atque beatè agere credãt: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequãtur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris amissum filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quę ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendentisq; inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio atque leuamine instituãtur: cùm nihil eorum, ad illorum sensus pertingat. Quam confutationem Lucianus postea ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ exlu-

ex luctu stulti ac malè curiosi homines, passim circa funera ac lamentationes, circa sepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere consueuerũt. Videtur autem voluisse hoc scripto illud ostendere, videlicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam esse. Funerum quoque superstitionem, & lugentium stultitiam, vti rem superuacaneam & inutilem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. Itidem Plutarch. in Orat. consolatoria ad Apollonium. & Cic. 3. quæst. Tusc. In narratione autem, secundum poëtarum fabulas, describit inferorum locum & pœnas, tanquam causam existentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios sustulit huiuscemodi luctus, & funebres nænias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili sumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare consueuit, magna specie dementiæ, quasi manium sit vllus sensus: aut si quid sentiunt, ijsdem rebus delectẽtur, quas in vita non iudicio, sed animi vitio dilexerunt. Quin & sepulchrorum vniuersam superstitionem submouit, permittens vt non solùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verumetiam vt monumenta templis vicina haberentur. Sustulit & funebres expiationes, nec concessit vt quicquam vnà cum cadauere sepeliretur. Nam alienationes, si quid fuisset viuo charissimum, id mortuo addebant in sepulchro, damnosa simul ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid: sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo positos omnes sepeliri iussit. Vetuit etiam titulos & inscriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidissent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elysijs Lucianus scribit, ex Homero plena descriptione transtulit: apud quem Odyss. xj. Vlysses Tyresiæ vatis ductu ad inferos proficiscitur. Quem imitatus etiam Virg. in 6. Aeneid. scribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter fecisse illuc: vterq; Charontem portitorem vmbras traijcientem viderunt, à quo & ipsi in vlteriorem ripam transpor-

transportantur. Postea ad diuersa distinctaque damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum & ratione & magnitudine, suppliciorum varia genera admirantur.

a OPERAE PRECIVM.] *Propositio.* *b* Quos sapientes isti vocant idiotas.] Ἰδιώτης, ὁ ἀπαίδευτος, καὶ ἀμαθής, ἢ ἀγράμματος: id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid mi, & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7 Verrina: Quae non modò istum, hominem ingeniosum atq; intelligentem, verum etiam quemuis nostrum, quos iste idiotas appellat, delectare possent.* *c* Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopseudis, de eius authoritate in Piscatore, & cur illi à nonnullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit.* & Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo is locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sape tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub vtroque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & campis Elysijs scripsit accuratè Virgilius ex Gobria Mago, apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. lib. 2. verarum hist. vbi nos plura. Portas & columnas inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum panis, Caelius libro 6. cap. 9. & sequentibus, lectionum Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à τέγγω, id est, conturbo: quòd illic omnia plena sint perturbationis. vel ἀπὸ τοῦ τάρβος, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Servius in Virg. 6. Aen.* *e* Tum regnare in hoc specu.] *Pluto Deus inferni & diuitiarum, cuius nomen opulentiam fonat, à πλοῦτος dictor, dines euado: Iouis & Neptuni frater fuit, cui in diuisione mundi contigit Occidentis portio, secus inferum mare: ob id fabulae locus datus est, vt creditus sit inferorum Deus.* *f* Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obuenere.* *g* Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium 6. Aen. Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: at non quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos pro-*

puer virtutem adamârit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris: Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cœlo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludēs ad Virg. — facilis descensus Auerni: *omnia procliuia sunt, facilè descenditur. h* Siquidem Cocyti.] *κωκυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. κ. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:*

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per varia inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontē. i Phlegethon.] *Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poetas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à Φλέγω, ardeo, vro. Virg. in Culice:*

Nec timuit Phlegethonta furentē ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] *Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris. Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virgil. in 6:*

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis: vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.] *Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoë & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & vnicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuēre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lycia rex, ille Cretæ. m* Canis triceps.] *Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n* Asphodelo.] *Asphodeli mentionem & Homerus fecit, tradiditque manes eo vesci: decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:*

Οὐδ' ὅσον ὠφελέσχη τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνησε. id est,

& quàm

—& quàm
Magna sit vtilitas maluæ, asphodeliq; virentis.

Vide ea quæ annotauimus in Necromantiam de Asphodelo. o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæo & alijs fit mentio. Poetæ scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui gustat, omnium rerum obliuiscatur. idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, hoc est, ab oblitione nomen creditur accepisse.* p Qui illinc redierant.] *Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis fuit Perilai filia, Admeti Pheræorum regis coniunx, pro quo perire non recusasit. Vide Euripidem in Alceste.* q Protesilaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græciæ principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus noster in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuersus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, inter Ouidianas. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt.* r Theseus.] *Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberatus.*
s Homericus Vlysses.] *Ad inferos visus descendit, ibique ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia vate multis de rebus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerus Odyss. λ.*
s In campum Elysium.] *Quæ autem, & vbi insulæ sint beatorum, cùm alij, tum maximè Plutarchus docet in Sertorio: quas vbi copiosè descripsit, eam etiam barbarorum opinionem mentes imbuisse ait, ibi esse campos Elysios, & fortunatorum sedes, de quib. Hom. cecinit. & Augustin. l. 4. de Trin. ex Hermete hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentiæ Tullius in Hortensio dialogo disputans: Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, in beatorum insulis, immortale æuum, vt fabulæ ferunt, degere liceret, quid opus esset eloquentia?* u Vectori daturus.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charonta faciunt. Attici in ore mortuorum binos obolos ingerebant, vt naulum soluerent apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis eius fit mentio.*
x Post hos lotos.] *Lauabant autem Ethnici olim sepulturæ danda corpora. Euripides in Hecuba: ὡς πανδίκως λουτροῖς πανιστάσθαι χρεών. Ennius:*

Tarqui-

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.

Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod solet plerumque vitalis spiritus excluſus putari & homines fallere; nec non Chriſtiani. Tertullianus, rigere & pallere poſt lauacrum mortuus poſſum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. γ Vncto corpore.] *Moris erat apud priſcos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putreſcerent, vnguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, ſicut alia pleraque gentilium, magnò ſtultitiæ argumento durat.* ϰ Accedunt ad hæc.] *Hypotypoſis eorum quæ à parentibus fiunt.* *A* Ait enim pater.] *Querela parentum.* *B* Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* *C* Hæc omnia.] *Amplificatio à cauſa.* *D* Homo infelix, quid clamas?] *Reſponſio filij, qua ſtultitiam lugentium, vti rem ſuperuacaneam & inutilè coarguit.* *E* Deniq; ad iſtum modum.] *A conſequentibus.* *F* Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* *G* Vide ne illud.] *A falſa opinione.* *H* Eiulatus veſter.] *Ab inutili.* *I* Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc* Σ ἐλίνῳ ἄρτον *prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem innuebant aut vitæ periculum imminere.* *K* Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudiſſe veteres, ſunt teſtes, Homerus Iliad. Ψ. & ω. Virg. 6. Aen. Calaber lib. 3. Catull. Auſonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. lib. 14. cap. 12.* *L* Aſphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, aſphodelum herbam eſſe plebeiam ac vilem, atq; hac victitare manes, apud quos nullus luxus, nulla ſit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio ſeptimo, aſphodelus inter ruſticanas herbas commemoratur:* Κνύσα τ' ἀσφοδέλῳ πε, πολυγράμπλῳ τε σελίνῳ. *Vide Dioſcoridem lib. 2. cap. 64. Galenũ lib. 6 ſimpl. medicam. Haſtula regia vocatur. eius radix olim eſui fuit, teſte Heſiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* *M* Sed dicito.] *Hactenus per proſopopœiam. iam ex ſua perſona ſtultitiam lugentium ridet, ex conſequentibus & effectu.* *N* Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum varias ſpecies, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Lilij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi more, & illos cadauera combussisse, manifestum ex poëtis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patrocli funere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nostri. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore exequiarũ honore afficiebantur: quã rem luculẽtissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circũlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam: Sola, inquit, sepeliũt corpora Persæ cæra oblinentes: Magi verò insepultos auib. edẽdos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab alite, aut à cane traherẽtur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroes Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in destinatum locum, solum modumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscœnisq; animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ seruãdi sepeliendi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneãt: neq; enim aut vrna condere, aut terra obruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe suillo.] *Iungebãt cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyram cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

— corpusq; lauant frigentis, & vngunt.

In vulgatis Luciani codicibus malè, vt puto, ὐελῳ pro μυελῳ legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Sextus Pyrrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lanionanda exponunt. Indorum certè multiplex variaq; sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quamuis amplissima latissimaque est Scytharum regio, Scythis tamen quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt ex ijs aliqui, quibus ferè perpetuæ sunt niues, qui parentum cadauera inter niues ipsas & glaciem tri-*

cis af-

eis affixa arborum ſuſpendunt: arbitrati, flagitium & ſcelus eſſe ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plauſtris impoſita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer ſuſcipientes, epulum ijs qui illud ſequuntur exhibent: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: poſthac humatur, ſi prius nomen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] *Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum inteſtina educere, dein corpora ſalire: Chryſippus & Cicero, condire & domi ſeruare: Plutarchus in Sympoſio, cadauera aperire, apricoque aliquo loco Soli exponere, inteſtina in flumen idcere, reliquum purgatum corpus aſſeruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi ſeruari, ab alijs in vaſis fictilibus, alueolisque quibuſdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum ſecuti, ſcribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo eſt, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, inteſtiniſque purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa diſcindi, odoramentis compleri, mox conſuto ilij vulnere, nitro ſaliri, ſeptuaginta dies, quod vltrà non liceret, lugeri (quare Moſes cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto deceſſit, illum, ait, Ioſephi filij iuſſu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, defletumque ſeptuaginta fuiſſe) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc ſubdit idem Herodotus mediocrium ſepulturæ genus, tum & tertium: ſed quæ nihil ferè differant, niſi ſumptu. Fuit & illa apud Aegyptios conſuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: quæ qui non redemiſſet, perpetua infamiæ nota inurebatur. T* Nam libationes.] *Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, faciebant: quod à pleriſque hoc quoque tempore ſeruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, procesve coloſſos erigerent. Aegyptiorum in primis, in conſtruendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis ſumptibus, nullis quantumuis immodicis expenſis*

parcunt, vt illustria monumenta construant: non illa quidem perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum temporis iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam diuinæ saltem temporis gloriam consequuntur: ex ijs enim eorum quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui didicerunt, nulla esse monumenta peremniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternum. V Tituli.] ἐπιγράμματα, *tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerung; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies.* X Sunt verò qui ludos.] *Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt. quos inceptari tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus:*

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur: qui nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Virg. & Statius sumpsêre. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, funerea dicta sunt: vt ex Ticinio antiquissimo poëta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerẽtur, vt Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua supposuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentari, & eos exhibere, qui vt esset conueniendi spacium indicebatur.

Y Ac funebres orationes.] περὶ λόγους ἐπιταφίους. *Mos erat apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienſis, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.*

Z Exequialis cœna.] *Afferebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam, vbi quoq; antiquis epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum ferculaquorum*

quem morem vix dum Christiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum, contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseuerat, vt domi amici & cognati conuocentur: peractisque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & de mortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] ἀναγκαῖοι dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferãtur. Cic. *Planco, lib.* 13. *Epistol.* Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide *l. quamuis.* 2. *C. de adulterijs.* β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et quæ sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse ei, Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum dirigisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΠΡΟΣΑΛΑΙΑ, Ἡ Ἡρακλῆς. PRAEFATIO, SEV Hercules Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, nã quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur: studium atq; ætatem suam exemplo eo defendens, &, vt ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirũ Herculis, eiusdemq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibẽtur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorũ rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atq; aliorũ poëtarum locis, vtpotè à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac serie videri satius est, quàm hic pluribus immorari.

Ὁρῶ Ἡρακλέα καὶ Κελτοὶ ὁμοίως ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίᾳ, τὸ δὲ ὄνομα ἑρμήνευται χαριέντως. γέρων ἄνθρωπος αὐτὸς ἐς τὸ ἰσχυρόν, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς, ὅσα λοιπὰ τῶν τριχῶν, ξυσὸς τὸ δέρμα, καὶ ὀρθρινῷ καπνῷ ἐς τὸ μελάγχολον, οἷοί εἰσιν οἱ παλαιὸν γεγηρακότες. μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν παλαιτάτων,

Ercule[a] Gallica lingua gentis vernacula Optimum vocant. Porrò deũ ipsum nouo quodam atque inusitato habitu depingunt. Decrepitus est apud illos, recalualster: reliquis capillis, si qui relicti sunt, planè canis: cute rugosa, & in aterrimũ exusta colorem, cuiusmodi sunt nautarum senum. Charontem potius aut Iapetum quempiam ex his

τρίβων, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ Ἡρακλέα ἔνεστιν ἂν ἀκοῦσαι. ἀπὸ καὶ ζώσεως ἂν, ἴσα ὅμοιος τῷ σοφιστῇ ἦ Ἡρακλῆς. καὶ γὰρ τῷ λεοντῇ, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν δεξιᾷ, καὶ ἡ φαρέτρη ἤρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐνδεδυμένον ἀεὶ πρὸ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ὅλος Ἡρακλῆς ὅτι. ταῦτα γὰρ ὤμην οὐ ἰδὼν ὕβρει τῶν Ἑλλήνων ὑπὸ ζωγράφων τοὺς Κελτοὺς, ἐπὶ τῷ μορφῇ τῷ Ἡρακλέους, ἀμαυρουμένους αὐτῇ ζωγραφεῖ. ὅτι τῷ χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπελθεῖν, λείαν ἐλαύνων, ὅπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἦγε, ἐκπλῆξαι τὰ πρόσωπα ἐν ἐκπλήξει γενόμενα. ἐκ δὲ τοῦ παραλόξου τοῦτον ἐλπίσαι ἔφην ἐκείνους· ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκείνους ἀνθρώπων πλῆθος ἕλκει, ἐκ πάντων ἀπανταχόθεν ἀκροωμένους. ἀρμαὶ γὰρ ἀεὶ, οἱ σειραὶ πεπλεκταὶ, χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου ἐργασμέναι, ὅρμοις

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidvis potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, cum clauam dextera teneat, tum pharetram humeris aptam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Herculeus est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peraperam facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur; quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædas agens, id temporis, quum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentium plagasque regiones peruastaret. At nondum etiam dixi, id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt [b] catenulæ tenues, auro electróue confectæ,

ἅρμοσι ἑοικυῖαι τοῖς καλλίστοις, καὶ ὅμως ἀφ' ἅπερ ἀσθμῶν ἀγόμενοι, οὔτε βρασμὸν βουλεύονται, μωμάμενοι ἂν ἀμαρῶς, οὔτε ὅλως ἀνίστανται, ἢ τοῖς ποσὶν ἀνίστασθαι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐνευπιάζουσι, ἀπὸ φαιδροὶ ἕπονται, καὶ γελῶντος, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντος, ἐνθυμούμενοι ἅπαντος, καὶ ὡς φαίνεται θέλει ὁ δεσμὸν ἐπιχαλῶντες, ἑοικότες ἀχθοφορουμένοις, ὡς ἀνθήσουσι· δῆ πάντων ἀδοκήτατον ἔνεστί μοι ἤδη ἔχειν, ἂν ὀκνήσω καὶ ἔτι ἀπεῖν· ὁ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος, ὅθεν ἐξάπτει τῆς σειρᾶς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχὰς, ἅτε δὴ λιχνίας μὴ ἄλλο τὸ ῥόπαλον, ἢ λαιᾶς μὲ τὸ τόξον ἔχουσης, πυπτεύσας ἐ θεοῦ πλὴν γλῶτταν ἄκρατον, ἐξ ἑκάστης ἑλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπεσπασθαί γε εἰς τὸν ἀγόμενος μέλλειν, ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἔτι μόλις ἐσήκουον ὁρῶν καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν καὶ ἀγανακτῶν. Καλὸς δὲ τις πρὸς, οὐκ ἀπαώλα-

pulcherrimis iſtis monilibus adſimiles. Atqui quum vinculis vſque adeò fragilib. detineantur, tamen neq; de fugiendo cogitant, quum alioqui commodè poſſint, neq; prorſus obnituntur, aut pedibus aduerſus trahentem obtendunt, ſeſe reſupinātes: verùm alacres ac læti ſequūtur, ducentem admirantes, vltrò feſtinantes omnes, & laxatis funiculis etiam anteuertere ſtudentes, perinde quaſi grauiter laturi ſi ſolleretur vinculis. Ne illud quidem pigebit referre, quod mihi videbatur omnium abſurdiſſimum. etenim quum non inueniret pictor vnde catenularum ſummas anſa necteret, videlicet dextra iam clauam, læua arcum tenente, ſummam Dei linguam perterebrauit, atque ex hac religatis catenulis eos trahi fecit. Ipſe nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuer-

tebat arridens. Hæc ego quum diutius aſsiſtens eſſem contemplatus, admirans, hæſitans, indignans: Gallus quiſpiam, qui propius

παίδων τὸ ἀμίτρα, ὡς ἔλεξεν, ἀπειβῶς Ελλάδα φωνὴν ἀφειὰς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχθεια· ἐγὼ δι, ἵρη, ὦ ξένε, νόσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα· πάνυ γὲ ταραπομενῶ ἴοικας πρὸς αὐτήν. τὸν λόγον ἡμῖν σὶ κινεῖ, οὐχ, ὥσπερ ὑμᾶς οἱ Βῶλωνες, Ερμῆν οἰόμενοι εἶν, ἀλλ' Ηρακλέα αὐτὴν ἀπάζομεν, ὅτι παρακολὺ τοῦ Ερμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος. ἃ δ' ἡμεῖς νικοίητα, μὴ θαυμάσῃς· μέν γὲ ὁ λόγος ἐν χέρσ φιλῇ γυναικὶ ἐπιλάκνυσθαι τὸν ἡμέτερον, εἴ γε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν, ὅτι ἀμφὶ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἀρίζουσιν, τὸ δ' γῆρας ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον. οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀπορρεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὸν

propiùs adstabat, nostrarum literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absolutè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, hospes, inquit, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer ad eam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirère. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τὸν ὄπα τὸν λιριοέσσαν ἐρεῖ-
σιν, τὸν ἀνθοῦ τινα λέξιν ἢ λα-
λᾶται, ἃ γὰρ μίμνημαι, τὰ ἄν-
θη. ὥστε ἂν ἕτερον ἐπιδείξῃς
σὺς τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν
γλῶτταν ὁ γὰρ οὗτος Ἡρα-
κλῆς, ὁ λόγος ἔλκει, μηδὲν ἕτε-
θαυμάσῃς, εἰδὼς τὸν ἕτερον
τῇ γλώττῃ συγγενῆ, ὃ δ' ὅτι
βαρὺς ἐς αὐτὸ, ἃ ταύτῃ τιμήσῃ-
τε. μίμνημαι γὰρ, ἔφη, τῇ μα-
μικῶν τινων ἰαμβείων, παρ'
ὑμῖν μαθών· τοῖς δὲ λόγοις
ἐξ ἄκρας ἡ γλῶττα πᾶσιν ὅτι
τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ
αὐτὸ ὑμᾶς ἡ Ἡρακλία λέγω τὰ
πάντα ἡμῖν ἐξειργάσασθαι,
θρόνῳ γοργύθιον, τῇ παθεῖν τὰ
πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τά γε
βέλη αὐτοῦ, οἱ λόγοι εἰσὶν, ὀλί-
γαι, ὀξεῖαι καὶ ἰσχυραὶ καὶ τα-
χεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τιτρώσκου-
σιν. πλεόφυτα γὰρ τὰ ἔπη καὶ
ὑμᾶς φασὶν. τοσαῦτα μὲν
ὁ Κλῶδος, ἐμοὶ δ', ὦ Λιβυκὰ πε-
ρὶ τῶν ἀνδρῶν παρόντα ταῦτα
ἐσκοπεῖτο πρὸς ἐμαυτὸν, εἴ

lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem: nam liria, si satis commemini, flores appellantur. Vnde inde quòd ab auribus trahit ad linguam nex hic Hercules, qui non aliud quàm ipse est sermo, ne id quidem debes admirari, qui quidem nonnullas res linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliam illius illud pertinet, quòd ea perfossa est. nam memini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdijs apud vos discere:

Siquidè viris loquacibus
Extrema lingua perfossa est omnibus.

Quin de eodē hanc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus: vtpote virū ſapientem, ac perſuadendo pleraque ſi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acutæ, miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: vnde pennigera dicit vos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cū huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, non

decorum

μοι ἐκπλῆξ ἔχοι, τηλικῷδ' ὄντι, ἢ πάλαι τε ἐπιδέξιον παυσομένῳ, αὖθις ἂν μανθάνειν ὕστερον. διόλου τοίνυν τοῖς δικαίοις ἐμαυτὸν ἐπιδοὺς τῆς ἀνόου. τίνος μὲ γὰρ ἐλευθέριον, μέ τιν' ἀνδρα λόγοις ἐμοὶ μὴ μανικοῖς ἀγαπᾶν τοιοῦτον, ἢ παρ' ἐμοὶ σωφρονεῖσθαι, ἐξετάζειν ὁμιλητὰς σωφρονίου ἐπιτηδεύματος; ἐμοὶ ἀνὴρ τὸ σὸν ἢ βίου λιμένας. πῶς; Χαλινὸν ἄρας ἐκπλήξῃς σε; Ἡνιόχους δὲ τοῖς ἁρμάσιν, βραδεῖ δὲ ἵπποις ἐν τοῖς ὠδῖσι τοῦτο ἐπιτάττων. ἀλλ' ὅταν ἐμαυτῷ τῷ γήρᾳ ἐπιδῶ ἀκμαιότερος, πάντα ποιῶν προθύμως· ἢ ἂν ἀδύνατα, τοιαῦτα ἐκπλήττῃς ἄρ' ἀνόου. ἂν ἰσχὺς μὲν ἀπῇ τάχος δὲ ἐμοὶ κἀμοῦ, καὶ ἐξ εὐμαθοῦς ἐκπαιδὰ, χαίρων, καὶ ὁ ἵππος ὀρθός, ὦ Τεῖε ποιητὰ, ἐπιδείξομαι, ἐποπόλιον γήρως, χρυσαυγοῦντα, ἃ βέλτιστα, ὥρᾳ· ἢ ἀετοῖς παραπτίλωσι, decorum iam esset, vt tam grandis natu, quique iam pridē ab his doctrinæ certaminibus memet abdicassem, rursum me tam multorū iudicū calculis exponerem iudicandū, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vestrūm viderer hæc admodū pueriliter agere, quæque præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam perijt tua.

tum illud:

Ac te corripuit carioſa ſenecta, miniſter

Inualiduſq; tibi, et ſegnes tardiq; caballi:

videlicet eo ſcommate pedes meos notans. Verum quoties ſenex ille Hercules recurrit animo, ad quidnis adduxerit vt faciamineq; me pudet hæc audere, quum ſim ipſi aqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & ſi qua ſunt alia corporis bona, valeant, cumq; his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento ſubcano viderit, auro rutilantibus alis, ſi videbitur, vel aquilas præteruolet,

atq;

καὶ ὁ Ἱπποκράλης ὁ φρονιεῖ. Ὦ λόγο δ', νυνὶ ἂν μάλιστα ἀκ- ουσθεὶς καὶ ἀνθᾶν, καὶ ἀκμά- ζειν λαβ' ὥραν ἄν, καὶ ἕλκειν τῶν ὦτων, ὅσους ἂν πλάσῃς δωύνται, καὶ τοξεύειν πολ- λάκις, ὡς οὐδὲν γε δι' ἐμὲ, μὴ ἐγνωθὰς λάθοι ὁ γεροντὶς ἀσ- θ'. ὁρᾷς ὅσους παραμυθού- μαι τοὺς πλησίον, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ δὴ καὶ ὑπ- ὸ ἰτέλμῳ, πάλαι γηραλ- κημένον τὸ ἀκάτιον καταση- σάσας, καὶ ἐς τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσασ, αὖθις ἀφᾶναι ἐς μέσον τὸ πέλαγ. ἄγε δ' ὅ θεοί καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμ- πνεῦσαι λιβὶὰ, ὡς νυνὶ γε μά- λιστα πλησίον τι καὶ ἐσ- πλοῦ, καὶ ἐπαίρου ἀνέμε λιόν- μεθα, ἵνα ἀξίοι φανοίμε- θα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐπ- κῶμο ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἷλω ἐν ῥαχίῃσι γέρων ἐπιγουνίδια φαίνει.

ne laborabit Hippocli- des, imò nunc vel maximè tempestivum fuerit facun- dia rebus esse, florere age- re, & quàm licet plurimi ab auribus ducere, ac sæpè arcu ferire: quandoquidem periculum nonest, ne quan- do quis præter spem pharetram inanem reperiat. Vide quibus modis ætatem meam, meamq; senectutem ipse ci- foler, animumq; adeò meum sim veritus navim ejam olim in terram subductam, denuò revellere, suisq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant au- tem à vobis, ô dij, afflatus cundi, quandò nunc velut- ximè præsente bono aque- mico vento nobis est opus quo si digni modò videa- mur, in nos quoq; dicatur quis Homericum illud:

Quos profert senior pannis è vilibus armos.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES,

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaq; effictum colebant, senem penè decrepitum, calvum, paucis capillis, colo-ratum, fuscumve & rugosum, quales videlicet seniores nauta marini: leonina pelle indutum, rhopalon, id est, clava dextra, si-nistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, cate-nulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximam hominum multitudi-nem non insuetam, sed sponte sequentem, auribus alligatis tra-hentem. Huiusmodi verò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem ferè est, quæ depicta cernitur statim in principio quorūdam librorum, excusorum ab Andreæ Cratandro Basilienſi. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congre-gasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atq; mansuetu-dinem transtulisse, & ingenio domino, & humano iure mani-bus obsepsisse.* b Catenulæ.] *Herculem Ogmium eundem cū Mercurio existimauit religio Druydarum, & Aegyptiorum fabula. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Hercu-lis sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Ve-rumque insitæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio audito-res quocunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus ex eo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bar-di, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare vide-tur eos, qui à Marcellino lib. 15. Eubages, à Diogene Laërt. σεμνόθεοι, à Diodoro Saronidæ dicuntur. Ex quo genere philoso-phorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hic picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomē etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Pli-nius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

ſub Auguſto interdictam penitùs Claudium abolauiſſe exiſtim eſſ. d Neſtoris lingua melle profluit.] *Cic. de Senect.* [illegible] *delſmo, vt apud Hom. ſæpiſſimè Neſtor de virtutibus ſuis* [illegible] *dices? tertiam enim iam ætatem hominum viuebat: nec e* [illegible] *verendum ne vera de ſe prædicans, nimis videretur aut inſo* [illegible] *aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulci* [illegible] *fluebat oratio,* &c. *de Neſtore Hom. Iliad.* α *&* β. *e* Neque laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quoq; vſus eſt in apologia Pro mercede conductis. f* Homericum illud.] *Et Odyſſeæ* ν. *de Vlyſſe certaturo cum Iro. Id Lucianus tanquam ad ſenem ingenio facundiaq́ue præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΥΟΝΟΣ. *DE ELECTRO, ſeu Cygnis.*

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſe ipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygnis Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falſam præſens experientia oſtendit, ita ſe vereri quoque ait, ne conceptam de ſe opinionem, auditorum præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem ſuam, quòd ſimplex ſit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quod ad canoritatem ſpectet, ſimilis: neque etiam illorum fucatis ſcriptis, qui dum electrum atque aurum & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum ac cygnos poëticos vanitatè ac fumo longè excedant.

Κύκνων

Λίκπρου περὶ τὴν ὑμᾶς διαλαλοῦσι μῦθος πίπαικεν, ὡς ἐπὶ τῶν Ἠριδανῷ ποταμῷ λακρύων αὐτὸ, ὀρθῶς ἔοικεν ὁ Φαέθοντα, τὴν ἀδελφάς τε αὐτοῦ τὰς ἀμφὶ ἐκείνας ἐλεγείας ἐλεγείας ἐλεγεί

καὶ σφᾶς θαυμάζω, πότε δ' ἐπὶ τὰς ἀγέρυς ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας; ἐρώτων οἱ ναῦται, καὶ ἤδιστ' ἂν φράσαιμι ὅ, τι καὶ βούλοιτο. ἐγὼ τὸν μῦθον διηγησάμην αὐτοῖς, Φαέθοντα φημὶ τὸν Ἡλίου παῖδα, καὶ ἔρωτα ἐπιθυμίαν ἐνθένδε λαβόντα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσαι καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν· ἢ δι' ἄπειρίαν, ἢ δι' ἀφροσύνην ἐκδιαφθορῆναι, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πρεσβεύσας ἐνταῦθά που, ἔφην, παρ' ὑμῖν, ἵνα πυρὶ καὶ λατίνῳ ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ἀγέρυσι φημὶ, καὶ λαμπρύνῃ ἐκ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγεῖτο ἀπατεὼν, καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμᾶς δὲ οὔτι λιθοχόνα τινὰ ἐκπίπλοντα ἄδομεν, οὔτι τὰς ἀγέρυς, ἃς φῂς, ἴσμεν. ἀ δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, οἷα ἡμᾶς ἀνοήτους ὀβολοῦ ἕνεκα ἐφίλεας ἄρ', ἤλασας τὰ πλοῖα πρὸς ἄνεμον τὸ

at interrogante, Quando verò ad populos electrum de se præbentes deuenietis? riserunt nautæ, at mihi fatis si quid vellem iubebant proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaethonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adoleuisset, à patre postulasse, aurigandi copiam sibi faceret, vt vnius diei cursum & ipse conficeret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hûc aiebam inter aurigandũ è curru delapsum & deiectũ periisse. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquã, apud vos, vbi delapsus est, apud Eridanũ in populos fuisse transformatas, & iam fratrẽ lugentes electrũ lachrymãdo emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanũ eum hominẽ fuisse apparet: teq; dolis produxit, & mẽdacijs. Nos verò neq; aurigam vllũ delapsum nouimus, neq; eæ penes nos sunt, quas tu iactas, populi. Quòd si quid eiusmodi apud nos esset, num putas[b] duorũ obolorũ gratia nos ita laboriosè nauigaturos, aut nauigia aduersus

fluminis

ἕδωρ, οἷς ἐξῆν πλουτῶν, ἐναλίγουσας τῶν ἀγαθῶν τὸ ἄπορον; ζῶντο μιχθίν ἀμιτρίως μου ἐλαθέσθαι, καὶ ἱσιόπαυσα δὲ ἀσχωθεὶς, ὅτι παραδόξου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργου ἐπιτόνθημι, αἰσχύνας ὧν ποιητῶν, ἀπίθανα ἅττα ψευδομένοις, ὡς μικρὸν ὑγιὲς ἀρίσκειν αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, λυπήμιλο, λαθὼν ἐμαυτὸν τῶν χαρῶν τὸ ἥδιστον ἀπολωλεκὼς, ὃς γε ἔδη ἀπόπλαστον, ὅσα καὶ οἷα χρῆσθαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάλιν ἀληθῶς ὤμην ὑγιὲς ἔχειν παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς, ᾄδουσας ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ. καὶ αὖθις ἐλεγον ἴσως καὐτὰς (ἀνιαλίσκω γάρ ἔτι) ἀπ' οἴ γε κύκνοι πλείστῳ ὑμῖν τὸ λιγυρὸν ἐκεῖνα ᾄδουσιν, ἐφ' ἑσῶτος τοῦ ποταμοῦ ἄνθρωπος ἐν ἁλιεῦσι φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρὶς

fluminis impetum tracturos: quibus promptum esset minori negotio & sudore diteſcere, populorum lachrymas colligẽtibus? Hæc cùm dixissent, non mediocriter sanè nautarum dictis sum pudore affectus. Confusus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam passus fueram, habita fide Poëtis adeò monstrosa mentientibus: quippe quibus studiò est nihil sani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac spe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non secus atque si è manibus electrum deperdidissem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potissimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, c nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rursus nautas interrogo, ad-

huc enim naulgabamur: Atqui cygni quãdo tandem propter fluuium consistentes, dulcem illum concentum vobis absolu-uunt, ex utraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis

παρέλθῃς αὐτὸς ὄνλας, ὡδὶ κλὶ ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ὢν ἐς τὰ ὄρνια μεταπεσεῖν, καὶ ἀδὲ ζῆτο ἄδαρ ἔτι, ἐκ ἐκλα θομένους τῆς μουσικῆς. οἱ δ' σοὶ γέλωτι, σὺ, ἔφασαν, ὦ ἄνθρωπε, ὁ πάσης τιμίρου λαταγωγότερος & τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ ζῆν ποταμὸ; ἡμεῖς δὲ κὰ πλέονλες, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν ζῷ Ηριδανῷ, ὀλίγους μὲν λύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν ζῖς ἕλεσι ζῆν πολαμοῦ, καὶ κρύσσιν οὗτοι πάνυ ἄμυδρον καὶ ἀσθενῆ, ὡς τὰς λόρακας ἢ τὰς κολοιὸς, Σειρῆνας μὲν ἔναι πρὸς αὐτός. ᾠδόντων δ' ἀδὲ, καὶ οἷον νῦ φῆς, ὀλίγον ἀκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν, πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκλο περὶ ἡμῶν. ποιὰ ζιαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιστεύονλας ζῖς πρὸς τὰ μᾶζον ἑκάστε ἐξηγουμένοις. ὧν

assessores fuisse perhibent, homines canendi peritia & suauitate excultos & celebres, post id in aues esse commutatos, eamq; ob rem etiam nunc cantibus & modis indulgere, necdum Musicæ esse oblitos. Illi verò subleto risu: Tu quidem, inquit, ô homo, nunquámne hodie finè facies patriam nostram, & fluuium mendaciis infamandi? Nos equidem semper remigandi studio operam dantes, ac penè omnes à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incompta & inamœnam vocem, & sonum parum firmum edere solebãt, ita vt cornos aut graculos cum illis collatos, Sirenas esse confirmare possis. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, d ne in somno quidem canentes vnquam audiuimus. Itaque demiramur vndenam ista de nobis conficta in hominum opinionem venerint. In multis etiam id facile ac promptum est credentes decipere, iis quibus singula quæque iusto magnificentiùs narrare atq; extollere moris

e Quare

ὥστε καὶ ἐγὼ νῦν περὶ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμᾶς ἄρτι ἀφιγμένους, καὶ ἅτε πρῶτον ἀκροασαμένους ἐμοῦ, ἀλιπετῆ τινα, καὶ λύκνους ἐλπίσαντ[ας] εὑρήσειν παρ' ἐμοῦ, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπιόντας καταγελᾶν τῶν τῶν ἐπισχομένων ὑμῖν, διαῦτα ποιᾶ μεγάλα ἐνέγκαι τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ διαῦτα, μεγαλαυχομένου περὶ ἐμοῦ, ἔτε ἐμοῦ, ἔτε ἄλλου πω ἀκηκοώς, οὐδ' ἂν ἀκούσεσθαι ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ ἴσως ὀλίγοις ἐντυχοῦσιν ἄρ ἀνθρώποις τισὶ, καὶ οἷς οὐκ ἄπειρον, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς ἐκπέμψαι τῶν λόγων, πολὺ τῶν λύκνων τῶν ποιητικῶν πλουσιωτέρους. τὸ δὲ ἐμὸν ὀφθήσεται, ὁποῖόν ἁπλοϊκὸν καὶ ἄμυθον· οὐδέ τις ᾠδὴ πρόσεστιν. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς, πρὸς ὑμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν ᾅδου θηρεύοντες· οἱ ὄμβροι γὰρ τηλικαῦτα

[c] Quare & ego nunc de me ipso in metũ venio, ne & vos, qui nuper venistis, ac nos primùm audistis, electra quaepiã aut cygnos apud me inuenturos sperantes, tandẽ nõ multò pòst abeatis, & eos q̃ vobis magnifica de me sunt polliciti, subsannetis, multas eiusmodi verborũ diuitias in orationib. meis repositas affirmãtes. At ego Deos testor, talia me ipsum de orationib. meis superbè & magnificè iactantem, neq; à vobis, neq; ab alio quoquã vnquã auditum esse, neq; pòst quenquam ita insolenter agentẽ auditurum fore. [c] Neq; tamẽ fieri potuisse nego, vt in alios non paucos incidas quospiã Eridanos, quorũ orationes non electrũ solùm, sed aurũ quoq; destillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos superant poëticos. Mea verò dicendi ratio quãsimplex sit,

& minimè fabulosa, videtis, neq; vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum est, & ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpè solet accidere sub vndis aliqd spectãtibus. siquidẽ existimantes

πικαῦτα ἔναι αὐτὰ, οἷα δικαφαίνεσθαι αὐτοῖς ἄνωθεν, ὑπερνομένοις τῆς σκιᾶς πρὸς τὸ φῶς, ἐπειδὰν ἀναπάσωσι, ποσῷ μικρότερα ἐνέσεσθαι, ἀπιόντα. ἤδη δέ σοι προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀπαναύσας τὰμὰ, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς ἀνιμήσασθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

mantes tantæ magnitudinis illa esse, quanta illorum apparent obtutibus, dilatante vmbra splendorem: quibus iam subtractis, multòque minoribus inuentis, discruciantur animo. Iam ergo tibi prædictum sit, vt effusa aqua, ac meis reuelatis, nihil magnum expectes te hausturum, aut te ipse ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quàm eadem falsa deprehensa fuerit, sic habet: Phaëthon Solis filius cùm à patre petiisset, vt sibi eius equos regendi per vnius diei spatium facultatem concederet: votique compos factus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nescisset, fulmine à Ioue prope Eridani ripas fuisset deiectus, non priùs à sororibus quæri desiit, quàm illæ in arbores populos mutatæ, pro lachrymis in eum amnem electra stillârint. De illis Ouidius secundo Metamorphoseôn libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum compererunt, qui res ipsas paulò diligẽtiùs scrutari voluêre. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo electri apud Eridanum inueniendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnia quæ diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem nautas quandonam ad optatas arbores essent peruenturi interrogans, risisse eos,

eos; ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum obolorum gratiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos statuisse videtur Lucianus*, id est, *drachmæ tertiam. Xenophon vero libro* 1. ἀναβάσεως, τεταρτημόριον posuit. *c* Nempe cycnos complures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum defleret obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Itidem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano proverbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem vsurpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliquâ re iucunda frui licere. e* Quare & ego.] *Adoptatio expectationis & opinionis de se contemptæ. f* Neque tamen fieri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate. g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, quo sua extenuat.*

ΜΥΙΑΣ ΕΝΚΩΜΙΩΝ. *MVSCAE ENCOMIVM.*

ARGVMENTVM.

DEclamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumẽto dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractâsse, etiam ex Isocrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestiuam in rebus friuolis, & à cõmuni vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorũ magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiã ad seria copiosiores, & ad inuenien-dum promptiores illos redderet. Et ex superiorib. præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hęc scriberet, rhetoricã publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidẽ ex Hercule aliquo modo coniecturã facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

musca dici aut inueniri possunt, vt vix aliud copiosius quicquam in hoc genere tractatum reperias, adeò vt si explicare oratione, atq; amplificationib. illustrare singula voluisset, planè illud quod ipse in fine vereri se ait, ex musca elephantem fecisset. Principiò enim quæcunque ad corporis habitum, formam ac membra, & ad vsum item eorum pertinent, ita singillatim persequitur quæq;, vt nihil prætermissum possis dicere. Deinde verò & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibitis etiam ad hoc testimonijs Homeri. Postremò neque illa intacta relinquit, quæ quasi à fortuna accepisse videri potest, vt reminiscentiam istam, ob quã cum Hermotimo Pythagorico confert quoque illam: deinde & victus & diætæ rationem, & quòd aliquando ex hominibus transmutata fuit, & eodem nomine etiam fœminæ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contextu ac serie orationis facilè cuiuis apparent.

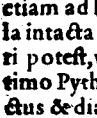

Μῦα ἔστι μὲν τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνίων, ὅσον ἐμπίσι καὶ λέοντι, καὶ ὄφεσι ἔτι πολυτρόποις παραβάλλειν, ἀλλὰ ὅσοῦτον ἐκείνων μικρὸν πρὸς, ὅσον αὐτὴ μυίττης ἀφλεπτίαν. ἐπεὶ φωτὸν δὲ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄφεσι ἄλλοις, ὡς ὄφεσι μὲν ἀπαλαχόθυλον τῶν σώματος, ὄφεσι δὲ ἀκυπτέροις χρῶσι, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀκείδας, καὶ τέττιξι, καὶ μυίττῃσι. ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, ὅσοῦτον ἀπαλάτερα ἔχουσα τὰ

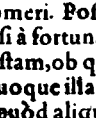

Vſca eſt ſic [a] *minima volucrum, vt poſſit* [b] *cum muſcalis &* [c] *culicibus comparari: ſed tanto* [d] *illis eſt maior, quantũ ipſa ab ape reliquitur.* [e] *Pennata eſt autem, non eo modo quo cæteræ volucres, quarum hæ quidem pennas in toto habent corpore, hæ verò velocibus tantum & pernicibus adſunt: ſed ex pelliculis ſunt illi pennæ, quemadmodum locuſtis & cicadis & apibus: ſed tantò molliores habet pen-*

nas

πτερὰ, ὅσον τε ἐκλωικῆς ἰοειδέστερα καὶ ἁβροτέρα καὶ μᾶλλον ἁπαλωτέρα. κἂν μέν τις ἐπιμελῶς αὐτὴν διώκῃ κατὰ τὰς ταῶνας, ἣ τις ἀτενὲς βλέποι εἰς αὐτὴν, ὁπόταν ἐκπετάσασα πρὸς ἥλιον, ἐκποικίλουσηται. ἢ γὰρ πᾶσις ὅτι κατὰ τὰς νηκηδείας, ἀραιοῖς σωμάτων πτερῶν, ἔτι κατὰ τὰς κηδείας μικρὰ πνεύματα, ὥσπερ ὑπὸ τοῖς ἀφῆκε μικρὰ ῥοιζήματα, ἀπὸ ἀκαμπεῖς, πρὸς ὃ, τι μέρος ὁρμήσῃ τὸ ἄρος. μὴ μὲν ἁπλῶς πρόσεστιν αὐτῇ, τὸ μὲν καθ' ἡσυχίαν, ἁπαλῶς ὑπὸ σιγῆς πέτεσθαι, ἐπὶ λανθάνων μὴ ἐμπίπτων, μὲν τὸ βαρύβρομον μιμεῖσθαι, ἢ σφηκῶν τὸ φοβερὸν μὴ ἄπαντικὸν ἐνδακνυμένης, ἀπὸ ἐλάττονος ὄγκου κινεῖσθαι, ὅσον σάλπιγγος μὴ κυμβάλων αὐλοῖ μιμητόν. τὸ δ' ἄπτερον σῶμα, ἡμῖν ἐκφαλὲ πεπόταται τὸ κεφαλῆς σωίζεσθαι, μὴ ἴσπερ ὠκυπόδων, ἢ συμπεφυκὸς, ὥσπερ ἀ τῶν ἀκείθων. ὀφθαλμοὶ δὲ προτεταμένοι τὸ κέρατος ἔχοντες κέρνος

nas, quantò Græca vestis tenuior & mollior est Indicæ. Si quis muscã diligenter inspiciat, quando in sole alas expandit & concutit, varijs eam pictam coloribus ſ vt pauones videbit. Est illi volatus non continuo pennarum remigio, & vt vespertilionibus: neque saltu, vt locustis: h neq; cum stridore, vt i vespis & crabronibus: verùm flexilis, ad quãcunque aëris partem se moueat. Adde quòd non volat quietè & cum silentio, sed k cum cantu & melodia: nõ item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neque cum graui fremitu apum aut vesparũ, horribilem ostentans sonum, & minacem: sed tantò volat hilarius muſca, quantò suauius tuba & cymbalis tibiæ dulciores. l In reliquo verò corpore caput quidem tenuissimum vollo continetur, & est versatile, non compactiũ & affixum humeris, vt est lacertarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimũ habent.

ἐμπεφυκὸς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, μὴ ἐκπεφύκασιν αὐτῷ οἱ πόδες· ἀλλὰ τὸν σφόνδυλον πάνυ ἰσχυρῶς ἐνέφυσε· ἀμφοτέρωθεν δὲ ὠχύρωται καὶ αὐτὸς, καὶ θώραξι ἴσοις, ζώναις πλατείαις, καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμωύλαι μὲν οὖν αὐτῷ ἀλλαὶ τὸ ὀρρωδύνιον, ἀσπὶς δὲ μὴ μικρὰ, ἀπὸ τῶν ὤμων ἐκπεφυκυῖα, ὡς μὴ προβοσκίδι, ὡς καὶ τὰ τὸν αὐτὸν τοῖς ἐλέφασι, καὶ αὐτὴ ἔχει προνομάδα τινὰ, καὶ ἐπαναμβάνεται, καὶ προσφέρεται κατ' ἄκρα, ἱστυλιδόνι ἀλλὰ τὸ ἄκρον ἰσχύον. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδὼς προπέπτωκε, ᾧ μηρῶται, πίνει τε αἵματος· πίνει δὲ, οὐ γάλακτος· ἡδὺ δὲ αὐτῷ καὶ τὸ αἷμα, ὑπὲρ μικρὰς ἡδονὰς τῶν ἐμπεμυσμένων. ἑξάπους δὲ ἐστὶ, τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις ἄνω καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἔστι δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τοιάδε θηρίων, ἔχουσά τι ἐν τοῖν χηλοῖν μιτώριον ἐδώδιμον, ἀνθρωπίνως πάνυ, μὴ καθ' ὑμᾶς. γίνεται δὲ ἐκ τούτου τοιούτου· ἀπὸ σκώληκός τινος πρώτου, ἔπειτα ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων, ἢ καὶ ἀπὸ ὀλίγου

Pectus est bene compactum. Sunt ei innati pedes, nō vt re spis adstricti valdè & cōpexi. Alius autē minuta est ipsa, & thoraci etiā simili, zonas latas & squamas habens. [m] Vlciscitur tamē vt aculeo vt apis & vespa, sed ore & proboscide, quam ipsa eodē modo habet vt elephanti: præpascituráq; & assumit, & inhærens continet concauo vase in summitate proboscidis: ex ipsa verò dēs foràs prominet, quo pungens bibit & lac. Sed dulcius & suauius est ipsi, vel sanguis, non magno cum delectu, hausti, eorum quos pupugit. Sexipes verò est: quatuor solis incedit, duobus autem anterioribus etiam vt manibus vtitur. Videret igitur ipsam gradientē quatuor, atque edulium aliquòd tenentem sublime manibus, more valdè humano atque vt nos. ¶ Nascitur autem non statim talis, sed vermis ab initio, vel ex hominibus mortuis, vel ex aliis animalibus: deinde sensum & pe-

νόθας τε ἐκφέρει, καὶ φύει τὰ ὠῤῥὰ, καὶ ἐξ ἑρπετοῦ ὄρνεον γίγνεται. καὶ νεοφορεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὸν μέλαν ὕστερον. σιώπροφ δὲ ἀνθρώποις συναρχουσα, καὶ ὁμοτράπεζος, καὶ ὁμοπάτρια, ἁπάντων γεύεται, πλὴν ἐλαίου. θάνατος γὰρ αὐτῇ, τοῦτο μόνον. καὶ μὴν τοι ἀνύμορος οὖσα (σμικρὸν γὰρ ἐς τροφὴν ὁ βίος αὐτῆς συμμετρεῖται) ὅμως φασὶ χαίρειν μάλιστα, κἄν τοῦτο πολιτεύηται. νυκτὸς δὲ, ἀρχὴν μὲν ἡσυχάζει, καὶ οὔτε ἐγείρεται, οὔτε ἄδει, ἀπὸ σκοπιᾶς δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς ἀνάγκην ἔχει, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην ἀφανίζῃ. λοχῶντά τε γὰρ ἐπιτηρεῖ, καὶ ἀντίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκκλίνουσα τὴν ὁρμὴν, ἵνα μὴ ἀλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ πεπλεγμένη τοῖς τοῦ θηρίου πλέγμασι. τὴν μὲν γὰρ ἀνδρίαν, καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτῆς οὐκ ἄμεινον κατὰ λόγον. ἀπο-

dex effert, & producit animalia, fitque ex reptili vermis, & ex ouis lucrio, & concipit parvum vermem, qui muscæ fit postea: conuiua autem & contubernalis & commensalis hominum, degustat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert epotum oleum: & tamen breuis est vitæ. valde enim angusta data est illi victa. Luce plurimùm gaudet, & in hac ciuiliter versatur: nocte verò quies est, & silentium agit, & neque volat, neque cantat, sed contrahit se, & non mouetur. Non paruam esse eius intelligentiam queo dicere, cùm insidiatorem & hostem suum araneum effugiat. insidiantem enim & observat, & contrà intuetur, declinans illius impetum, ne capiatur irretita, & in bestiolæ incidens cassem. Fortitudinem enim & robur ipsius non oportet dicere. sed

ὁ μεγαλοφρονέστατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος, τὸν γὰρ ἄειστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι βουλόμενος, οὐ λέοντι ἢ παρδάλει ἢ γοῦν τῷ ἀλκιμωτάτῳ αὐτοῦ ἀκάμαντι, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μάχης, καὶ τῷ ἀφόβῳ καὶ τῷ ἀτρέπτῳ τῆς ἐπιχειρήσεως. οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτὴ πεφυκέναι. καὶ γὰρ ἀργομένην, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίησιν, ἀλλ' ἰφθίμων ὄφρ' ἀλέηται. οὔτε δὲ πάνυ ἐπαινεῖ, καὶ ἀσπάζεται τῷ μάχαρ, ὅπερ αὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλὰ πολλάκις οὕτω κοσμεῖ τὰ ἴππα μνημονεύομένη. ὅτε μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν αὐτῶν ἐπὶ τὸ γάλα ἀπέρχεται ὅτε δὲ τὴν Ἀθηνᾶν, ὁπότε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποπρούεται, ὡς μὴ ἐν αἰ τὰ κατεύναζα ἐμπέσοι, ἀκάμαν μητὶ κνημὶν κοιμωμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὴν μάχαρ ἄνθεσι ἐπασάλ ζῶν παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ κεκόσμηκεν αὐτὰς ἐπέσμενον, ἀδινὸν προσαγο-

[a] *Homerus poëtarum maximus cùm quæreret quem nam modo laudaret Hectorem optimum, non leoni, pardali ve aut apro comparat robori illius, sed audaciæ mentis, & intrepiditati, & constantiæ magnitudini, neque enim audaciam, sed fiduciam efficit. refert : Quanquam ab (inquit) repulsa, non desistit tamen, sed est appetens morsus. Sic autem laudat magnopere mulcam, & amplectitur, vt non semel, neque paucis in locis de ea meminerit, sed sæpe exornat suo carmina commemoratione mulca. nunc enim gregarium eius volatum ad lac expetit : nunc autem Minervam curans matri dormienti infantem comparans, quando à Menelao telum repellit, ne ad lethalia loca incidat, mulcam vsque ducit in exemplum. Atque pulcherrimo eas [x] adiectivo ornauit, cantantem*

προσαγορεύειν, καὶ τὸν ἀγέλαρχον αὐτῶν, ὃν καλοῦσι. οὕτω δὲ ἰσχυρόν ἐστιν, ὥστ' ὁπόταν τι λάβῃ τῶν ὀδοντων, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου μέρη μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα δὲ καὶ τοῦτον ἐργάζεται λυπεῖν, εἰς τὰς ἐντίδας ἀναστομούμενον, καὶ τὴν ἐντὸς προνομαίαν, κατατέμνοντα τὸν μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ ἀφροδισίων, καὶ γάμων τοῖς ἄλλοις ἡ αὐτῆς ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τοὺς ἐλεφάντας ἐπιβὰς, εὐθὺς ἀπεπήδησεν· ἀλλ' ἐνδιατρίβει τῇ θηλείᾳ ἐπὶ πολὺ, ἀφιέντι φέρειν τὸν νυμφίον, καὶ συμπίπτουσι τοῖς ἐναντίοις ἐκείνοις μίξιν τῇ τῶν ἄλλων οὐ μὴ διαφθείρουσι. ἡ δὲ ἀποτμηθεῖσα δὲ τοῦ κεφαλοῦ μέρος, ἐπὶ πολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον ἐντὸς παραδεῖν, ἐν ᾧ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτὸς λόγῳ ἐπ-

confertas appellimus, & cum gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid vulnerat, non hominis solùm pellem, sed & bouis, & equi. elephantem quoque marore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis mulier libertas. nec, vt galli, cùm insenderit mas, statim resilit, sed vehitur à famina diu, ferquè illa sponsum: consolantque, nec adulterium illum coitum volatu destruunt. ¶ Obtruncata verò capite musca, pluri mùm vivit parte reliqua corporis, respiratquè. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum, quod Plato in sermone De anima, deque animorum immortalitate solùm prætervisse mihi videtur.

λω. ἀποθανοῦσα γὰρ μῦϛ, πόρρας ἐπιχυθάσης, ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκεραίοις βιῶναι πάντας, ὅτι καὶ ἀθάνατος ἐστιν ἡ ψυχὴ, εἴ γε καὶ ἀπιοῦσα, ἐπανέρχεται πάλιν, καὶ γηρᾷ, καὶ ἐπανίσησι τὸ σῶμα, καὶ πετόμενα πολὺ μᾶλλον ποιεῖ. καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὃν ἡ μοιχὰς ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ, ἀποδημεῖ καθ' ἑαυτήν. ἔπειτα ἐπανιοῦσα, ἐπλήρου ἄνθις τὸ σῶμα, καὶ ἐφοίτα τὸν Ἑρμότιμον. ἐρᾷ γὰρ δὴ αὐτὴ καὶ ἄμυστις οὖσα, τὰ ἐπὶ τῶν ἄλλων πονοῦμενα καρποῦται, καὶ πλάνης αὐτῇ φαναχοῦ πάσης. καὶ γὰρ αἶξ αὐτῇ ἀπομίλγουται, καὶ ἡ μέλισσα οὐχ ἧκιστα μέλιτος καὶ ἀνθρώπους ὠφελίστας. καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων ἀντῶν προγεύεται· καὶ τοῖς τραπέζαις ἐμπεπατοῦσα, σωτηρίαν

detur. mortua enim mu-sca, superinfuso cinere re-suscit, & noua ei ge-ratio quædam, atque integro alias fit vita: vt ne-re persuasum sit omni-bus, quòd illarum quoque immortalis est anima. Quæ-dem & digressa rur-sum titur iterum, & agnoscit & suscitat corpus, musca-que volare facit: & veri-ficat A de Hermotimo Clazomenio fabulam, quod sæpè cum reliquisset eius anima, per se ipsam ibat peregrè, deinde reuersa re-plebat iterum corpus, & suscitabat Hermotimum. Et quanquam B odio-sa & remissa est musca, re-sciscitur tamen quæ labora-tur ab aliis, & pluri-bique est ei mensa. nam ipsi & capræ mulgentur, & apis non minus muscis laborat quàm hominibus: atq; huic coci obsonia con-dium, & degustat antè quam ipsi reges. C de-ambulansque per mensa,

ταυ

καὶ ἀυτοῖς, καὶ σωματολαβὲς πάντων. νυκτὶ μὲν δὴ ἕκαστα ἰδὰν οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατίσταται, ἀλλὰ πλάνητα τὸν ἦτορ κατὰ τοὺς Σκύθας ἔχει φερόμενον, ὅπου ἂν τύχῃ καὶ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἰσίαν καὶ ἑυνὰν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μέν τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀξιοῖ πανθάνειν τι πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖταί τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δράσειεν ἂν αἰσχυνεῖ ἀντίον. φασὶ δὲ ὁ μῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα μῦσαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι, δάνυ κακὴν, κάλον μέντοι μέλος, καὶ εὐμυλῆ καὶ ἡδυλῆ, καὶ ἀντιρροθεῖσαί γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ἐνδυμίονος. ἔτι ἐκείνῃ κοιμωμένου τὸ μειράκιον σωματῶς ἐπιγαργαλίζουσα, καὶ ἄδουσα, καὶ κυμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀγανακτῆσαι· τὴν δὲ σελήνην ὀργισθῆναι, ἐπὶ τοῦτο δὴ τὴν μῦσαν μεταβαλεῖν. καὶ δὴ τοῦτο πᾶσι νῦν ἔοικε τοῖς κοιμωμένοις ἀντὶ τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένην ἔτι τοῦ

Ἐνδύ-

una cum ipsis conuiuatur, & simul vescitur omnibus. Tugurium autem seu nidum non in vno loco constituit, sed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: neque dignum putat aliquid latens efficere, neque quid turpis facere existimat, quod in luce factum sit ipsi dedecori. D Ait verò fabula, perpulchram olim mulierem fuisse Muscam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum Luna ambas eodem tempore B Endymionis: deinde cùm dormientem adolescentulum assidue excitaret, friuola loquens & cantans, & circa ipsum lasciuiens, ægrè illum tulisse: Lunam verò iratam, in hoc animal transmutasse Muscam: & nunc propterea omnibus inuidere somnum, qui dormiunt,

Endy-

Ενδυμίωνος, καὶ μάλιστα νεοῖς νίοις, καὶ ἁπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀγχιστήτος, ἀπ' ἔρωτός ἐστι σημεῖον, καὶ φιλανθρωπίας. ὃς γὰρ δυνατὸν ἀφελοῦς, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπολαῦσαι. ἐγχωρίζει δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, κάλλει καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἄλλη ἐτέρα τῶν Ἀττικῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἣ μίαν ἐδάκνυ αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας. οὔτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπεξένωσεν, οὐδ' ἀπέκλασε τῆς σκωπτῆς τὸ τῆς μίας ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ᾐδοῦντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν παροιμία, καὶ σοὶ μετρίως ἐπάνω μέμνηται τῆς μίας, ὡς ἐν τούτοις·

Δανόν γε τὼ μὲν μῆλα ἀλκίμω σθένει

Πιθεῖν· ἐπ' ἀνδρῶν δ' ἔσθ' ὅταν, ὡς πολλοῖς φόνος·

Ἀνδρὰς δ' ὁπλίτας ποιᾶν μιᾶς ταρβεῖν λέων.

Πολλὰ

Endymionis memorem, & adolescentulis præcipuè & teneris. Morsus autem ipse & cruoris aviditas, non sanctitatis, sed amoris est & humanitatis signum. nihil enim eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos F mulier quædam cognomento Musca, poëtria perquàm formosa & docta: & alia perinsignis Athenis fuit meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor ipsa que eum Musca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata est, neque musca nomen excluſit à scenis, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de musca meminit, sicut in his:

Graue quidem & molestum est forti robore

Saltare muscam in virorum corpora, vt cæde impleatur:

Viros autem armatorum stilem hastam tenere.

Multa

Πολλὰ δὲ ἂν ἔχοιμι ἔτι λέγειν περὶ μύιας τῆς Πυθαγορικῆς, ἃ μὲν γνώριμα τοῖς πᾶσιν ἐστὶ καὶ κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίγνονται δὲ καὶ μύιαι τινὲς μεγάλαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ ποιηταὶ καλοῦσιν, οἳ δὲ κώνωπας, ταχύταται τὴν βόμβον, καὶ τὴν πτῆσιν ἀκυτάται· αἱ γὰρ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τὸν χειμῶνα ὅλον ἔστιν ὅτε διαχαρτεροῦσι, προκαλοῦσαι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ᾧ δὲ κἀκεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλέα καὶ τὰ ἀρρενόμενα θήσει, βαίνοντα ἐν ᾠῷ μίᾳ, κατὰ τὸν Ερμοῦ καὶ Αφροδίτης μῦθον, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλοῦν τὸ κάλλος. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύας ποιεῖν.

Multa etiam de G *Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia.* H *Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas milites multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & totâ hyeme incubatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd vtrunque & fœminarum & marium faciunt, conscendunt. qúe vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui mista natura fuit, & duplici forma.* I *Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem facere.*

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encomio illarum materiarũ, quas Aulus Gellius lib. 17. cap. 12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit. i. infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiũ. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Theruſitæ, de quo Hom. lib. II. β. & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib. de Repub. iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitium, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes, tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt, Græcè μυῖαι fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomenio mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & æternarum rerum.* *b* Cum muſcellis.] *Muſculis.* Boëthius: *Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat.* Diminutiua. *c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omnes vermiculos paruos, alatos.* *d* Illis eſt maior.] A' *magnitudine.* *e* Pennata eſt.] A' *volatu.* *f* Vt pauones.] *Hinc pauone picturatior. Expandit aduerſo maximè ſole pennas variis coloribus fulgentes.* Lucr. lib. 2:

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores. *maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. lib. 10. c. 20. ait.* *g* Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vtrumque, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperum. Dentes habet, quod auium nulla veſpertilio nominis id accipe, quòd veſperi circumuolitet. Murium naturam & vocem habet, membra-*

membraneas alas habet. Solus hic volucrium animal parit, & lacte nutrit, vbera admouens, vt Plin. ait lib. 10. c. 61. h Neque cum stridore.] Plinius negat cicadis vocem esse, sed stridorem cum tractu, eumq; sonum emitti non alis, quemadmodum muscæ, apes, culices: nam ijs stridor simul cum volatu desinit: at cicada si presseris alas, vel vehementiùs etiam perstrepit. i Vespis & crabronibus.] Crabro insecti genus affine Vespis, magnitudine tamen differunt: vtrisque aculei, asperi & noxij, quorum ictus tumorem excitat. k Cum cantu & melodia.] Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur à Plinio. l In reliquo verò corpore.] Ab omnibus corporis membris. m Vlciscitur.] ἐχθρὸν ἡ μέλισσα πάλλωνα, & musca splenem habet, hoc est, inest & muscæ bilis. n Non aculeo vt apis.] Aculeum proprie apum est & vesparum, & similium. Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferre non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde statim fugiunt. o Ore & proboscide.] Proboscis muscæ & elephanti rostrum, ita dictum quòd ante depascat. p Sanguis.] Varr. 3. de Rust. c. 16: Non vt muscæ liguriunt, quod nemo has videt, vt illas in carie, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6: Quum Alexander dixisset, se morderi à muscis, & vocabat parasitos, iamq; conaretur illas abigere: Cinesias vnus eius ordinis, qui fortè aderat, profectò aliæ muscæ fiticulosæ magis vrgebunt te semel gustato tuo sanguine. q Nascitur autem.] Generatio muscæ. Ex putredine sordibusq; æstiuo tempore nascuntur vermiculi ex quibus postea muscæ vulgares. r Cõmensalis hominum.] Adnolat enim hoc insectis genus ad cibum alienũ, & ægrè potest abigi, tantæ est muscæ improbitas & impudentia, de qua Homer. Il. ε: ἠΰ οἱ μύιης ἀτάρ ὦ. Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ communionem, muscæ & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minorisve intellectus. s Non paruam esse eius intelligentiam.] Commendatio

ub intellectu, & animi magnitudine. t Hostem suum rancum.] *Aranem textrinæ suæ incumbens, muscas non tam reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupiet de araneæ venatione sive aucupio, de telis, retijs & cassibus, legat Caij Plinij Secundi Curionis, viri humanarum divinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum verè aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab authoritate Homeri, qui Iliad. ε. inter prælia deorum ac heroum musca improbitatem describit: cumq; hac invictum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Ille enim intrepidè & alacriter homines & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:*

Καὶ οἱ μὲν μύες ἀμφὶ συὸς σήμαντορ ἄνακτος
ἄπτη τῷ ἀεργῷδίνι μάλα πυκνὸς κοὐδοπεδήσειε
ἰχανάα δαίσειαν.— *id est,*

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamvis de pelle viri sit sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen.— *Idem alibi:*

—ὡς ὅτε μύιαι
παῖδας ἰὴς μύμωσι, ὅτ' ἂν δὰ λέξεται ὕπνῳ: *id est,*

—non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti.

Græcorum & Troianorum exercitus muscis comparatur se decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, alijq; quædam maiores, aut crabrones, aut scarabæi erunt. Sic etiam Hector & Aeneas, cæteri Græci & Troiani parvæ muscæ. Ægyptios verò impudentiam significantes, muscam pinxisse refert Orus. x Adiectivo.] *Ab epitheto ἀδίνας enim, hoc est, assiduas frequentesq; appellat. Il. β. Græcem Il. α.* y Obtuncata verò capite musca.] *Resumsentia muscarū.* z Digressa reuertitur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimi Clazomenij animæ a corpore discessus, & ad idem reditus: an hic fuerit ille, qui introducitur cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, atque Stoicæ philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Otiosa & remissa.] *Ab otio victu & dieta.* C Deambulansq; per mœnia.] *Cognatio hominum cum ijsdem.* * More Scythārum.]

num.] *Scythæ nullis certis sedibus vtuntur, sed vagi feruntur in plaustris. Eamq; ob causam regio ferè abundat. apud Q. Curt. lib. 7. rerum ab Alexandro gestarum, Scytharum legatus ad hunc modum loquitur: Scytharum solitudines Græcis etiam prouerbijs audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros sequimur.* Horát. lib. 3. Carm. Od. 24:

Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos,
Vinum, & rigidi Getæ. Od. 35. *lib. 1. profugos appellauit. Strabo ἁμαξοικοὺς*: id est, *in plaustris habitantes, tanquam in domibus.* D Ait verò fabula.] *Metamorphosi muscæ.* E Endymionis.] *Endymionem à Luna adamatum fuisse, habes in Veneru & Lunæ dialogo, & in lib. 1. verarum hist.* F Mulier quædam cognomento Musca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Musicam poëtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & Lyricos nomos. Cæl. l. 8. c. 1. Vide Suid. Hanc cum Corinna eandem plerique fuisse putauerunt. Thespiaca fuit, quæ Lyricos versus ad lyram coaptauit & suauissimè cecinit. Huius Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine muscæ, hoc est, Græcè μύαι, duæ poëtriæ Thespiæ illa, & altera Spartiata, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conscripsit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famosa meretrix, altera Pythagorea.* G Musca Pythagoræ.] *Musca, Pythagoræ filia. Suidas.* H Nascuntur & maximæ.] *Species muscarum.* I Possem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod significat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑ-ᾴδιως πιστεύειν λαβεῖν.

DE NON TEMERè credendo calumniæ.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumẽtum ac ſummam orationis titulus indicat, videlicet quòd non temerè credendũ ſit calumniæ, propterea quòd multi proprijs affectibus, aut cõmodis impulſi, innocentes ſæpenumerò & bonos viros, apud eos qui facilè delationibus quibuſuis aures & fidem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poteſt, vbi conſulit ac monet delatores non facilè admittendos atq; audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calũnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur autem à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negocium accommodat: præcipuè verò addens, circa calumniã atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio ex occaſionem quandam futuræ deſcriptionis præmittit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato. & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, definit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo obſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illũ depingit qui calumniatori aurem præbet,

bet, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat: tractata etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior aut famæ spectatioris erit, ita admittendus atq; audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendū. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbiq; scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εἰνόμ γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥσπερ ἀχλύν τινα καταχέασα τῶν πραγμάτων, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀμαυροῦσα, καὶ τὸν ἑκάστου βίον ἐπισκιάζουσα. ἐν σκότῳ γὰρ πλανωμένοις πάντοθεν ἐοίκαμεν. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὅμοια πεπόνθαμεν, ὧν μὲν προσπλαίοντες ἀλόγως, ὧν δὲ ὑπερβαίνοντες οὐδὲν ἧσσον, καὶ τὸ μὲν πλησίον, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ διεστηκὸς, ὡς ἐνοχλοῦσι διδιότες. καὶ ὅλως, ἐφ' ἑκάστων τῶν πραττομένων οὐ δεκτέα πολλὰ τὰ πολλὰ ὀλισθάνοντες. τοιγάρ τοι μυρίας ἤδη τοῖς πραγματοδιδασκάλοις ἀφορμὰς ἐς τὰ δράματα τὸ τοιοῦτον παρέσχηται, τοὺς

Pernicioſa res ignorantiæ eſt, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quò fit, vt [b] *perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis* [c] *& ante pedes eſt ſitum, non videmus: formidato eſt his capi, à quibus etiã quamlongiſsimè abſumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades,*

τοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πολλὰ τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβοωμένων κακῶν, ἴνρεταί τις ἂν ἐκ τῆς ἀγυιᾶς, καθάπερ ἀπὸ μηχανῆς δαίμονός τινος ἐκφορούμενα. δίκῃ δὲ καὶ ἐς τὰ ἄλλα μὲν ἀποβλέπων, μάλιστα δὲ ἐς τὰς οὐκ ἀληθῶς κατὰ τῶν σωμάτων καὶ φίλων διαβολάς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἄρδην ἀπολώλασι, πατέρῳ τι κατὰ παίδων ἐξημάνασαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογνίων, καὶ πᾶσα δὴ κατὰ τῶν γυναικείων, καὶ ἐρασαὶ κατὰ τῶν ἐρωμένων. πολλοὶ δὲ καὶ φιλίαι σωνεκόπησαν, καὶ οἶκοι σωνεχύθησαν ἀπὸ τῆς παρὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν μὴ ἅπαντα περιπλέωμεν αὐτοῖς, ἀποδᾶσ ξαι βούλομαι ὡς λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται. μέσον δὲ Ἀγνοίας ὁ Βρίσεως πάλαι τινὰ προβολὴν

fata [d] *Labdacidarum ac* [e] *Pelopidum, alia item aliorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ & pulpita clamant, ab ignauia ceu tragico Deo compositum proficiscitur. Illa* [f] *verò cùm aliàs potest plurimum, tum noxia est immodicè si quando* 8 *in calumnias familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit: quibus solent & intestinis dissidijs res domestica, & odijs ciuilibus vrbes funditùs euerti, in natos sæuire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, enim amanti* [h] *amicus item ab amico diuelli, turbari denique omnia, calumniæ pestifera.* [i] *Itaq; quo pacto cauari facilè possit, & qualis nam sit calumnia, vnde originem trahat, quantum ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam.* [k] *Porrò quam eius imaginē subijciam,* [l] *Apelli Ephesio pictori accepta*

refert

προσῆλαθεν τῷ ἀκόντι· καὶ γὰρ αὖ καὶ οὗτος ἀβλακὲς θάττον πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς μετασχηκὼς Θεοδότης τῆς συνωμοσίας ἐν Τύρῳ, ὑφίει. Ἀντιφίλῳ δ' οὐκ ἐφάνη ποτὲ μὲν Τύρον, οὐδὲ τὸν Θεοδότην, ὅπως ἴσθ', ἐπίστασθαι, ἢ καθόσον ἤκουεν Πτολεμαίου τινὲς ὄπαρχον εἶναι, τὰ καὶ τὰ τῷ Φοινίκῃ ἐπιτετραμμένον. ἀπ' ὀμοῦ τοῦ ἑνὸς τινὰ τέχνην τὶς, Ἀντίφιλος σοφὸν, τὸν φθόνου τῆς φὰρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὸν τέχνην ἡλικίας, κατάρχειν αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς ἂν καὶ κοινωνικὸν τῶν ὅλων, καὶ ὃς διάσασθέ τις αὐτὸν ἐν Φοινίκῃ σωπεμένον θεσπέσιος, καὶ παρ' ὅλον τὸ λάθρον πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ κοινολογούμενον. καὶ τέλος, ἐπίφημι τῷ Τύρου ἀπόστασιν, καὶ τῷ Πτολεμαίου καταλήψει ἐκ τῆς Ἀντιόχου συμβουλῆς γεγονέναι· ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἦν πάρτα, καὶ σάν· οὐ πάνυ φρενήρης τὸ ἦθος, ἀπ' ἐν κολακείᾳ διεσπασμένος, ὅτως ἐξεπλάγη, ὡ

piam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis [m] quæ in Tyro auctore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, nisi quantum famâ accepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare, [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiâq; Apellæ æmulus, illum apud regem coniurationis Tyriæ reum fecit, cum Theodotæ principe factionis visum familiariter congredi, conuariari, [o] secretò item & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò pòst & defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & aliàs [p] non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò exeandult, adeò admiratio-

σωνλαράχθη πρὸς τῆς παρα-
δόξου ταύτης διαβολῆς, ὥστε
μηδὲν τῶν ἀπότων λογιά-
μενον, μήθ' ὅτι ἀνλίτιχνον
ἐῶ ὁ Ἀλιβάβων, μήθ' ὅτι μι-
κρότερον ἢ κατὰ τοιαύτην
προδοσίαν ἰωγράφον, καὶ
ταῦτα, ὃν πανθῶς ὑπ' αὐτῆ,
καὶ παρ' ὀντινοῦν τῶν ὁμο-
τίχνων τετιμημένον. ἀπ' ἐκ-
δὲ τὸ παράπαν, ὡς ἐξεπλάγη
σεν Ἀπέλλης ἐς Τύρον, χξελά-
σας, ὠθῶς ἔαθ' μιαίαν, καὶ
θεῶς ἐνεπίμπλα τὰ βαφεῖα,
τὸν ἀχάειτον κινραγὰς, καὶ
τὸν ἐπίβουλον καὶ σωσωμό-
τλω. ἢ ἄ γε μὴ τ σωεπλη-
μένων τις, ἀγανακτέσας ἐπὶ
τῇ τ Ἀνλιφίλε ἀνασχιωτίᾳ ἢ
τ ἄθλιον Ἀπέλλῆ καταπλέ-
σας, ἴφη μηδ' φὸς αὐτῆς κε-
κοινωνηκέναι τ ἄνθρωπον. ἀπ-
πίτιμον ἂν τῶ κηφαλῆ, ἢ
παραπολιμαίνει τ ἐν Τύρῳ
πακὸν, ἐδὲν ἀνλὸς αἴτιος γε-
γονώς. ὁ μὲν ὖν Πτολεμαῖος
ὅτω χάλεπα μεταγνὺς ἐπὶ
τοῖς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν
Ἀπέλλῆ ἐκαλὸν παλάντοις
ἐδωρέ-

miratione calumniæ percus
tus est, & vt coniecturis quæ
causæ fidem aut faceren,
aut minuerent, neglectis, nec
animaduerterit calumnian
rem Apellæ artis æmulum
esse: dein fortuna minori
Apellem, quàm vt Peluſium
prodere posset: hunc item
beneficijs regijs plus cæteris
pictoribus auctum. neque
interim percontatus, num de
liquando ille in Tyrios nauigas
set. Quin statim plectendus videbatur. Regiam tumultu insolito rex perturbat: Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, insidiatorem, coniuratum, clamat. Ac nisi quispiam è socijs coniurationis qui cæpti tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachatus, & infelicis Apellis miserti, nihil ei commune cum seditioſis fuisse probasset, dixisset procul Tyriorum malorum pœnam capite multam soluisset, etiamsi nihil sibi malè cõscius. Ptolemæus igitur collecto animo sententiam mutauit, Apellem donauit ta-

lento

δωρήσαῖο, τὸν δι Αντίφι-
λον λοιδόρων αὐτῷ παρα-
δίδωκεν. ὁ δ Απελλῆς, ἅμα πα-
ρακινδυνεύσαι μεμνημένος,
διῆκέ τινι εἰκόνι ἐμοιόν σε
τοῦτο δεξιὰν μὲν ἔχοντι
τὴν δεξιὰν, ἐν δεξιᾷ τις
ἀνὴρ καθῆται, τὰ ὦτα πα-
μμήκεθη ἔχων, μικρὸν δέπᾳ ἔοι-
κὼς τοῦ Μίδου προσωπότα, πλη-
σίον προτείνων πόρρωθεν
ἔτι προσιόντι τῇ δεξιολάβῳ. πε-
ρὶ δ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖ-
κες, ἄγνοιά μοι δοκῶ, καὶ ὑπ-
όληψις. ἑτέρωθεν δ προσέρ-
χεται ἡ δεξιολάβη, γυναῖον ἐς
ὑπερβολὴν πάγκαλον, ἐπιθυ-
μοῦν δ καὶ παρακινδυνεύ-
νον, οἷον δὴ τὴν λύσσαν καὶ
τὸν ὀργὸν ἀκμάζουσα, τῇ μὲν
ἀριστερᾷ δᾷδα καιομένην ἔν-
χουσα, τῇ ἑτέρᾳ δ νεανίαν τι-
νὰ τῶν τριχῶν σύρουσα, τὰς
χεῖρας ὀρέγουσα ἐς τὸν ὁρα-
νὸν, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς
θεούς. ἕπεται δι ἀνὴρ ὠχρὸς
καὶ ἄμορφος, ὀξὺν δ δορκὼς, καὶ
ὁποῖος τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς
διατεθεραπευκόσι. τοῦτον γὰρ ἂν
τὸν φθόνον ἄν τις εἰκάσειε.
καὶ

lentis centum, addito inser-
uitutem Antiphilo calum-
niatore. Apelles contrà pe-
riculi memor, tali est ima-
gine calumniam vltus. Ad
dextram considet quispiam
auribus prælongis insignis,
quales ferè illæ Midæ fe-
runtur. Manum porrigit
procul accedenti Calumn-
niæ. Circumstant eum mu-
lierculæ duæ, Ignorantia,
ni fallor, ac Suspicio. A-
dit aliundè propera Ca-
lumnia, eximiè compta,
vultu ipso & gestu corpo-
ris efferam rabiem, & iram
æstuanti conceptam pecto-
re, præ se ferens, sinistrâ
facem tenens flammiuo-
mam: dextrâ secum adole-
scentem capillis prehen-
sum, manus ad superos ten-
dentem, obtestantémque im-
mortalium deorum fidem,
rapit. Anteit vir pallidus,
in speciem impurus, acie
oculorum minimè hebeti,
cæterùm planè ijs simi-
lis, qui sontico aliquo mor-
bo contabuerint. Hunc facilè conijcias *Liuorem esse.

καὶ μιὺ καὶ ἄπαν τινὲς δύο παραμαρτοῦσι, προκίνουσαι καὶ συκοφαντοῦσαι, καὶ καταπομπεύουσι τὸν ἄγροικον· ὃ δὲ μοι καὶ τοῦτο μάλιστα ὁ ζωγράφος ἐνέφηνε τὸ ἀνόητον, ὡ μὴ ἐπιβουλή τις ἦν, ὃ δ' ἀπάτη. κατόπιν δ' ἀκολουθεῖ γυνὴ πρεσβύτις τις ἰσχνοπρόσωπος, μελανειμων καὶ κατηφορικὴ, μετάνοια δὲ καὶ αὐτὴ εἶναι δοκεῖ· ἐπιστρέφει γοῦν ἐς τὸν ὄπισθεν φαιδρύνουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, μόνην τὸν ἀλήθειαν προσιοῦσαν ἀσπαζομένη. ἔστω μὴν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἐπίβουλον ἐκεῖνον ἐπὶ τῆς γραφῆς μιμούμενος. φέρε δὲ καὶ ἡμᾶς, ὡς δοκεῖ, κατὰ τὸν τοῦ Ἐφεσίου ζωγράφου τύπον, διδάσκωμεν τὰ προσόντα τῇ διαβολῇ, πρότερόν γε ὅτου τινὲς συκοφαντοῦσιν αὐτὸν, ἔστω γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ ἀκριβῶς γνόντες. Ἔστι τοίνυν διαβολὴ, κατηγορία τις, ἐξ ἀμαθίας γιγνομένη τοῦ κατηγορουμένου πλημμέλεια, ἐν ᾗ μονομαχῆς ἀναντιλήπτως πιστευομένη. τοιαύτη μὲν ἡ ἀπόδοσις τοῦ λόγου. τοῦτο δ' ἔστω πρῶτον

Quin & mulierculæ duæ quot Calumniam sequuntur comites, quarum est nomen, dominam hortari, instruere, comere, interim picturæ aiebat Insidiæ Fallaciam esse. A tergo lugubri habitu, pullaque cerâque Pœnitentia subsequitur, quæ capite in tergum deflexo, cum lachrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hæc Apelles tabula cepit suos lusit. Iam & nos, si dabitur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [a] Principio nobis effigianda est & explicanda finitione quadam, quæ vice iconis fungatur. [b] Est enim Calumnia, delatio mentita odio, clamorem reo calumniatori creditæ, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. [c] Quæ definitio perinde atque conicum argumentum

πων, καθάπερ ἐν τοῖς λογομαχίαις, τοῦ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται, καθ' ἕνα αὐτῶν ἐπισκοπήσωμεν, οἷα ἂν δόξειεν ἕκαστον. πρῶτον μὲν δὴ, ἐὰν λοιδῶ, παραγάγωμεν τὸν πρωταγωνιστὴν τοῦ δράματος, λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὔτε δὴ, ὡς μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν οἶμαι γνώσιμον· ἄδικος γὰρ ἂν ἀγαθὸς, καὶ κακῶν αἴτιος γνοίη τοῦ πλησίον. ἀνὴρ ἔστιν ἀγαθὸς, ἀνθρώπων, ἀφ' ὧν ἂν τοὺς φίλους, ἐκ ἀφ' ὧν τοὺς ἄκρους ἀδικουμένους ἀκούσῃ, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσιν, ἀδοκιμίαν, δύξαν ἀνοσίας προσαναθέντας. ἔστιν δὲ, ὃς ἄδικος ὁ τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ τοῖς θεοῖς μίσος ἐπιφέρει, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, τὸν μὲν ἴσον εἶναι πᾶσι, καὶ τὸ μηδὲν πλέον, δικαιοσύνης ἔργα εἶναι· τὸ δὲ ἄνισόν τε καὶ τὸ πλεονεκτικὸν, ἀδικίας

gumentum, tribus constat, delatore, delato, & auditore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc actum fabulam. Y Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præsultorem, auctorem calumniæ. Z Is quidem quàm minimè bonus vir sit, ignorat nemo. A Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare cauſſatur. Nam boni viri est, hominum sibi animos conciliare, studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, sceleratum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. B Nam quis est cui non videtur in vniversum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod minimum est, iniustitiæ? Quò

ὁ δ' ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τῶν ἀπόντων λάθρα γρύμενος, πᾶς οὐ πλουσίκτης ἐστίν, ὅλον τὸν ἀκροατὴν σφυρηλατούμενος, καὶ προσαναλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦτα, καὶ ἀφορᾴπων, καὶ ψευδεῖ λόγῳ παντοδαπῶς ἄμβατα κατασκευάζων αὐτά, ὑπὸ τῆς βουλῆς προπεμπόμενος; ἰσχάτης ἀδικίας τὸ τοιοῦτον, ὡς φασὶν οἱ ἄριστοι τῶν νομοθετῶν, οἷον ὁ Σόλων, καὶ ὁ Δράκων, ἴσον κομιεῖσθαι τοῖς δικασταῖς τὸ ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τὸ τῷ ἀνοίγειν ἴσον τοῖς ἀκουομένοις ἀρίθμησιν, ἄμεινον ἂν ὁ τοῦ Λυτίρου νόμος παρατιθεὶς, βατέρου χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν ἀντεξετάσαι τῷ ἀρχηγίαν τῇ κατηγορίᾳ, παντελῶς ἀσεβῆ καὶ ἀνόσιον ἡγήσασθαι τῷ κρίσιν. καὶ γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἀγανακτῆσαι τοὺς θεοὺς ἄποιμον, ἢ τῷ μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀδείας, ἃ βούλεται λέγειν, ἐπιφοιτῶντι, ἀφορᾴζεσθαι τῷ ὠτὶ τὸν κατηγορουμένῳ τὰ ὦτα, ἢ τὸ σῶμα σιωπῇ, καταγνῶναι

Qui verò clanculùm accusantem insectatur, æqualitatis metas egreditur: quippe auditorem sibi totum asserit, aures eius anteuertit, obstruit, & inuias respuit, calumnijs refertas infricit. C Ba sanè extrema est iniuria, vel optimorum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, D qui iureiurando Senatum Athenienſem adstrinxêre, vt pari benignitate gratiáque tam reum quàm actorem iudex audiat, dum alterius causam honestiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium esse, si qui statuatur antea, quàm accusatione comparata defensio. Ad hæc, sibimet propitios deos reddunt iudices isti, qui cùm accusanti aures liberè indulserint, reo denegant, aut præstigijs capti delatorijs mendaciis

μενθὰ τῷ προτέρῳ λόγῳ λυ-
χπρωμένοι. ὥστ᾽ νὴ κατὰ τὸ
λίπαιον, νὴ τὸ νόμιμον, καὶ
τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν,
φαίη τις ἂν γίγνεσθαι τὰς
διαβολάς. ἀλλ᾽ τῷ μὴ ἀξιό-
πιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέ-
ται, παρανοεῖσθ᾽ ὅτῳ, δι-
καίας καὶ ἀμερεῖς ποιεῖσθαι
τὰς κρίσεις, ποιητῇ μοι δο-
κῶ τὸν ἄριστον ἐπαγαγεῖν τῷ
λόγῳ, τῷ μάλα περὶ ζώντων
ἀφροντίζοντα, μᾶλλον δ᾽ νο-
μοθετήσαντα. φησὶ δ᾽, Μή-
τε λίνῳ λινάσῃς, πρὶν ἀμ-
φοῖν μῦθον ἀκούσῃς. ἀπί-
στει γὰρ, οἶμαι, καὶ οὗτος,
ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τῷ βίῳ
ἀδικημάτων, οὐδὲν ἂν τις
εὕροι χεῖρον, οὐδὲ ἀδικώ-
τερον, ἢ ἀκρίτους τινὰς, καὶ
ἀμοίρους λόγων καταδικα-
σθῆναι, ὅπερ ἐξ ἁπάν[τ]ων ὁ
διαβάλλων ἐπιχειρεῖ ποιεῖν.
ἅπαντα γὰρ τὸν διαβαλ-
λόμενον τῇ τοῦ ἀκούον[τ]ος ὀρ-
γῇ, καὶ τῇ ἀλογίᾳ τῶν λα-
θραίᾳ τ᾽ ἀδικίας παρου-
σίᾳ. καὶ γὰρ ἀπαρρησία-
στος, νὴ Δία, πᾶς ὁ τοιοῦτος
ἄνθρω-

tantes condemnant. *Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is* E *longè optimi Poëtæ impendiò scitam sententiam, imò verò legem sacrosanctam audiat:*

Nec F *nisi librato dirimat sententia litem,*

Parte quid ex vtraque queat examine causa.

Nimirum vates intelligebat, ex omnibus nullam esse neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta causa. quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, indefensum reū commutat, defensurum parteis suas clancularia sectiõe arceat. G *Adeò enim hoc ho-*

ἄνθρωπος, οὐδὲν ἐς τὸ ἐμφανὲς ἄγων, ἀπ' ὤσπερ οἱ λυχνοῦχοι, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν ἐξώων, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν ἔναι, μηδὲ ἀνταγωνίσασθαι, ἀπ' ἐφεδρείας καὶ ἀγνοίας ἐπιπόνου βεβλαφθῆναι, ὃ μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν ὑγιὲς ἐνεῖναι βεβλάπονσας λέγειν. ἐπεί εἴ τις γε τἀληθῆ ἑαυτῷ συνειδείη, οὕτως, οἶμαι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν διελέγχεσθαι, καὶ διωθεῖσθαι, καὶ ἀντεξετάζειν ἐπὶ λόγῳ, ὥσπερ ἐδὰς ἀρίστου τοῦ προφανοῦς νικᾶν δυνάμενος, ἐνίοτε μὲν καὶ ἀπάτῃ χρώμενος κατὰ τῶν πολεμίων. ἴδοι δ' ἄν τις τὸν ἐπὶ τέχνῃ μάλιστα ἴσως τι βασιλέως αὐλητὰς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας ἐδοκιμένους, ἵνα μὴ πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δὲ ἐπαινοῦσι, πάμπολλα δὲ κολακείας καὶ διαβολῆς ἐπιθέσεις. ὅπου γὲ δὴ

hoc hominum genus obnoxium est formidini, adeò nihil audet palàm, sed perinde atque qui ex insidijs transuersi hostem inuadunt, ex abdito alicunde spem iaculatur, vt non sit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere possit, hostisq; ignarus aduersarij, fraudisq; inscius pereat.

H Quod profectò minimè fallax indicium est, in calumnia nihil ineſſe veri, nihil sani prorsum. Nam qui accusaturus quempiam, sibi conscius est veri, procul dubio & palàm audet aduersarium incessere, corripere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui iustitia confidit vincere hostem palàm petit, turpe ducit ástu & insidijs certare. I At hoc genus homines in aulis regijs speciare plurimos datur, optimatum fauorem hisce artibus ambientes, vbi scilicet & inuidia crebra, & variæ suspiciones, & assentàdi eminendiq; occasio multiplex in promptu est. K Siquidem ibi

quò

ἀ μείζω ἐλπίδα ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ φθόνοι καλλίστοις, καὶ ἀ μίσει ἐπισφαλέστερα ἢ ζηλοῦσθαι λανθάνει. πάντες οὖν ἀπάσας ὀξὺ διόρασι, καὶ ὥσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσιν, ἄν που τι γυμνωθὲν μέρος θράσωνται δοῦναι πληγὴν· ἢ πρῶτος αὐτὸς ἕκαστος ἂν βουλόμενος, παρωθεῖται, καὶ παραγκωνίζεται τὸν πλησίον, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ, ἀ διώκει, ἀποσπᾷ, καὶ ἀποκυλίει. ἔνθα ὁ μὲν χεὶρ εἰς ἀτυχοῦς τινὸς ἀνατίθεται, καὶ παρασύρεται, καὶ τὸ πλησιαίτερον ἀτίμως ἐξίσταται. ὁ δὲ λοιδορητικώτερος, ἢ πρὸς τὰς ἑαυτοῦ λοκοποθέας ἀπειλητικώτερος, ἢ δοκιμῶν, καὶ ὅλως φθόνος ἐρατεῖ. τὰ δὲ Ὁμήρου πάντ' ἐπαληθεύσειν, ὅτι Ἔωθεν ἐνυάλιος, καὶ τὸν πλανώντα λατέτλα. διαρρωῶ ὡς ὁ πρὶ μικρῶν τὸ ἀγῶν ὄν, ποικίλας καὶ ἀπίλους ὁδὸς ἐπινοῦσιν,

quò pluribus plura ſpectantat, eò neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus adijs, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterum oculos defigat, quâ curâ obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore fortè fortuna nudum aut male munitũ conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hic ſi quis eſt vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. L Contrà qui aſſentandi paulò peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omninò iuxta M Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique commum ſæuitur Marte, pariq́
Victus q́ victor q́ cadunt fato.— —

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet, ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt

ἂν ταχίστη καὶ ἀσφαλεστάτη ὁδὸν ἡ τῆς ἀληθοῦς, πλὴν μὴ ἐρχῶν ἀεὶ φόβου ἀμισθὶ πλανώμενος καὶ λαμβάνουσα, οἰκτρότερα καὶ πραγικὰ ἀπάγουσα τὰ τύχη, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. ἐμοὶ γοῦν μικρὸν, ἐκ ἀπλῶν ὅτι τοῦτο, ὡς ἂν τις ἀποπάθοι, ἀπὸ πολλῆς μὴ τέχνης, ἀλλ' ὀλίγης καὶ ἀγχινοίας, ἀκεσβῆς δὲ τινος ἐπιμελείας ἀνόρθωσον. ἐγὼ ἂν σοῦ τὰ ἐναντία ἀληθοῦς, ἃ μὲν πιθανόν τινα τρόπον ἐγίγνετο, ἀλλ' ἂν διατείχυσι πλὴν πάντων ἰσχυροτέραν ἀλήθειαν, ἃ μὲν πολλὰ τὰ καὶ ἐπαγωγὰ πιθανὰ καὶ μυεία ἅπαντα παρασκεύασε διὰ τῶν ἀκουόντων. ἀληθὰς μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ ἀληθὲς ζητοῦντες ζῆς ἐπολαπομενοις αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντες γὰρ ὧν δ' ἐπιτοξάζουσα, διαβάπτε τι ἀώλυμα καὶ ἐμπόδιον προσορώμενοι. καὶ ἐπασε οἴονται πρῶτος αὐτὸς ἔσεσθαι, ἢ μορυφαῖον ἐκάνον ἐκπο-

vt compendiarium, ita minimè securum. Principia inuidiæ debent, inter spémque metúmque fluctuanti: cætus nihil non miserabile, tragicum, calamitosum habet. N Cæterùm quadruplatoris ipsum quoque studium nequaquam facile est, simplexve, quanquam id fortassè videatur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessa denique & accurata diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, nisi in speciem similia vero narret: neque temerè O cunctarum alioquí rerum dominam Veritatem superauerit, nisi amditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis fallat. Q Porrò defertur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nempe ijs inuidiosus, qui spe illius frustrati sunt. Quò fit, vt omnium telis affectetur, cui

obex qui viam assequendæ dignitatis alijs intercluserit: seq; primos tum singuli fore confidunt, si sublimem istum

loco

ἐκπολιορκήσας, καὶ τῆς φιλίας ἀφεστηκότας, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. ἁρπάζει γὰρ ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕσπληγγος εὐθὺς διαπεφυσήσης, μόνον τοῦ πρόσω ἐφιέμενος, καὶ τὴν διάνοιαν ἐκτείνας πρὸς τὸ τέρμα, ἐκ τῶν ποσὶ τὴν ἐλπίδα τῆς νίκης ἔχων, ὡς πλησίον ὄντος διακωλύειν, οὐδὲν τῶν κατὰ τὸν ἀγωνισὰν πολυπραγμονεῖ· ὁ δὲ κακὸς ἀθλητὴς, καὶ ἄναθλος ἀντεγωνίσατο, ἀγωνοὺς τὴν ἐκ τοῦ τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν διαστροφὴν καὶ ζοῦ μόνον ἐς ἅπαντος σκοπᾶ, ὅπως τὸν τρέχοντα ἐπισχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισφαλῆ, ὡς ἐ ζοῦζον δραμάζοι. ἐκ ἂν ποτε νικήσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ ζοῦζος, ἐὰν τῆς φιλίας τῶν ἐνδοξοτάτων γίγνηται· οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἐπιβουλεύονται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσοις κηφῆσι τῶν ἀνηρπάσθη· οἱ δὲ ἀγαπῶντες, καὶ φίλοι δοκοῦσι,

loco demoliti sint, ab amicis abalienârint. R Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe victoriæ è robore suo concepta, & neque sequentiũ incommodat, neque omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quà currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est vt vllo alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt

ἰς ἓν ἄπονς βλάπλαν ἐλεξαν, τό, τι ἀξιόπιστον τῆς διαβολῆς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἐπινοῆσιν, ἀπ' ἐνίων τὸ πᾶν αὐτοῖς ὄφιν ἔργον, ἀνθρωπόσι τι προσάψαι ἀπρεπὲς, μηδ' ἀπόπτριον. ὡς γοῦν ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τῷ διαβαλλομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντα, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦσι τὰς ἐπανηγελίας, οἷον τὸν μὴ ἐπιθυμοῦντα διαβάλλουσιν, ὡς φαρμακέα, τὸν πλούσιον δὲ, ὡς τύραννον, τὸν τυραννικὸν δὲ, ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μὲν δὴ καὶ ὁ ἀνρώπινος καὶ αὐτὸς ὑποβάλλεται τῆς διαβολῆς τὰς διαφορὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου τρόπον οἱ κακοήθεις αὐτοὶ ἁρμοζόμενοι, ὑποσχοῦσιν. ἢν μὲν γὲ ζηλότυπον αὐτὸν ὄντα ἴδωσι, λιχνεύσει, φησὶ, τὴν γυναῖκά σου παρὰ τὸ δέπνον, καὶ ἀπιδὼν ἐς αὐτὴν ἀπανίξει. καὶ ἢν σπουδάζῃ πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀνδρῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὴ, καί τινος καὶ μοιχικοῦ πρὸς αὐτὸν ἡ διαβολή.

vel ob id vnum, quòd boni incōmodārint. Iam vti probabilem & dignam fide eam faciant, non quid fortuitò casus ostendit, prehensant: sed in hoc totis, vt accurato delectu obseruent, ne quid absonum aut alienum à causæ fide incidat. ¶ Adeò rationes eius quem criminantur, vniuersas in peiorem partem trahunt, suspectas reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum insimulant veneficij, magnificum ciuem, affectatæ tyrannidis, tyrannum proditionis. Interdum auditoris affectus suæ calumnijs discrimina suppeditat, cum quo si veteratores ipsi & nugiuendi suas technas comparent, aptè illuditur. Quod si auditorem zelotypum norint: annuit, inquiūt, ille vxori tuæ inter epulas, & defixis in eam oculis alto suspiria pectore ducit, vxor vicissim suam quiddam & amatorium, aliaque item quæ ad suspicionem adulterij

σβολαί. ἢν δ' ποιητικὸς ᾖ, καὶ ἐπὶ τοῦτο μίγα φρονῇ, μὰ Δί', ἰχλαίνας οὐ Φιλόξενος τὰ ἔπη, καὶ λίσυρα, καὶ ἄμετρα ἔπη αὐτὰ, καὶ κακοσώφρονα. πρὸς δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόθεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ βέβηλος ἀκούσας, καὶ ὡς τὸ θεῖον παροιθούμενος, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενος. ὁ δὲ ἀκούσας, νύξ μύωπι σὺν τοῦ ὠτὸς τυπεὶς, σκιρτήσαντα, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἀπισπασθαι τὸν φίλον, οὐ πεισθέντα τὸν ἀκεστὴν ἐλεγχον. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπινοοῦσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ἐς ὀργὴν ἀκαίρως προκαλούσαθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἵνα πρῶτος ἕκαστος, ἐπισάμενοί, ἐπ' ἐκείνῳ τοξεύουσι, καὶ ἀποντίζουσιν ἐν αὐτὸν, ὡς τῇ παραυτίκα ὀργῇ τιταραγμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγειν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας· ἀπὸ δὲ βλητὸς ἀφολογεῖσθαι, μὴ προσέχοντα τῷ παραλόγῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἐληθῶς προκατειλημμένον.

ἀνοσιω-

adulterij faciunt. Sin poëticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modũ placeat, & Philoxeno, aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, leue ſolutum cenſetur. Ad religioſum: En ille de pietate, de dijs malè ſentit, ſacra deteſtatur prouidentiam vniuerſi gubernatricem pernegat. Tum auditor [Y] ceu œſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, vt pro re conijcere licet: & amicum ab ſe, impos animi, re ipſa nondum contentè cognita, miſſum facit. [Z] Talia ferè ſunt quæ ab impuris iſtis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſubita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet animum: deinde ſeſe purgatum non ſint hominis copia, quem criminis admiratio ſpecieſq; veri occupârunt.

Hh 2 Etenim

ἀνυσιμώτατον ἦν ὂν τὸ ἔθος τῆς ὀφρύος, τὸ ἀνηνα-
τίον τῆς ἀκούσης ἐπιθυ-
μίας, ὁπότε καὶ παρὰ Πτο-
λεμαίῳ, ᾧ Διονύσου ἐπι-
κληθέντι, ἐγένετό τις, ὃς
ἐβίβλου τὸν Πλατωνικὸν
Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τι πίε-
σα, καὶ μόνῳ τῶν ἄλλων
γυναικῶν ἐκ ἐνεδύετο ἐν
τοῖς Διονυσίοις· καὶ ἃ γε μὴ
ἐληθὲς, ἐωθὸς ἐπινέτο, πάν-
των ὁρώντων, καὶ καθαρτικὸν τα
φαντινίδιον, ἐκμυβάλοις τι,
καὶ κεσωχάζε, ἀρλόλα
ἄρ, ὡς ἐχ ἑδέρᾳ ὦ βιο
ῦ βασιλεῖα, ἀπ' ἀντιφ-
σεὺς ἄρ, καὶ ἀκτίτχυ
τῆς Πτολεμαίου τροφῆς. πα-
ρὰ δ' Ἀλεξάνδρῳ μιγίσ-
τότι ἄρ ἁπασῶν ὀφβολὴ
λιχοῖς, ἃ ἔπεσέ τις μὴ σί-
βαν, μηδ' κεκιωδάρ· Ἡφαι
σίωνα. ἐπὶ γὰρ ἀπέθανεν Ἡ-
φαισίων. καὶ τὰ ἴρατ ἀ-
λέξανδρ ἐβουλήθη κθῶδ-
ναι καὶ ζῶζ τῇ λοιπῇ μιγα-
λαγγίᾳ, καὶ θεὸν χαροτονῆ-
σαι τὸν τετελευτηκότα. ἀθέν
σωζ τινές τι ἀπέτεινεν ἐκπέ-
λας,

Etenim dici nō potest quàm instructa sit, quantūq; habeat calumniæ facies, si quando a cum cupiditatibus aduersis conflictatur. β Quidam apud Ptolemæum, cui Dionysio cognomē fuit, qui Demetrium Platonicū acceperat, quòd in Bacchanalibus aquâ biberet, solúsq; omnium muliebribus non vestiretur: de quo, nisi accersitus ad regē manè palàm vino lassaret, & instita muliebri amictus, ad numerosa Dithyrambicos, cymbalorum modos saltāsset, planè abierat, quòd & regium exemplō esset imitatus, & aspernetur Dionysiorū mollitiem. Apud Alexandrum quidquam criminis vetus fuit, qui colere & adorare Hephæstiona nollet: nam postea quam is viuis excessit, e more victus Alexander, effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam edictum voluit, vt mortuum deos Hephæstion haberetur. Continuò ei templa ci-

λεσε, καὶ τιμὴν λαβιδρύντο, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι καὶ ἑορταὶ τῷ Ἡφαίστῳ τούτῳ θεῷ ἐπιτελοῦνται. καὶ ὁ μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπασιν, Ἡφαίστου. εἰ δέ τις ἢ μελλήσοι κατὰ τὰ γιγνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πάνυ εὐσεβῶν, θάνατος ἐπῆκτο· ἡ ξυμφορὰ ἐπελαμβάνοντο δὲ καὶ πόλεσι τῶν μεγαλήδην ταύτην τὴν Ἀλεξάνδρου ἐπιθυμίαν, πόσον ἐξικάσειν εὐθὺς, καὶ ἀντιφωνήσειν, ὁράματα διηγούμενοι τοῦ Ἡφαίστου, ἐπιφανείας τινὰς, καὶ λόγια τὰ προσπίπτοντα αὐτῷ, καὶ μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ τέλος, ἔθνος παρίσης καὶ ἀνεξικάκου θεοῦ. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἥδετό τε ἀκούων, καὶ τὰ πλείστα, ἐπίστευε, καὶ μία ἐνέφρόνει, ὅσα καὶ οὐ θεοῦ παῖς ὢν μόνον, ἀλλὰ καὶ θεὸς ποιῶν ἀναγόμενος. πόσους δίνων οἰόμενα τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων παρὰ τὸν παρὸν ἐπαινον ἀπολωσεν τῆς Ἡφαίστου θεότητος, ἀμβλυθεγόντας,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte vel contemneret, vel neglectim coleret. Hic cuiratus affectus, hæc vesania, fuit assentatoribus occasioni accendendi inflammandique regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis vmbræ, prædicabantur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus est, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturque quòd non modò a dijs genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæstionis diuinitas?

ἐς ὁ τιμῆσαι ἢ ἐκπλῆξαι ἀπάντων βίᾳ, ἢ διὰ φθόνον ἐξαλεῖψαι τοῦτο, ἢ τὸ βασιλικὸν ἐννοίας ἀπορρύψαι; τάχα μὴ Ἀγαθοκλῆς ὁ Σάμιος, ταξιαρχῶν παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμενος παρ' αὐτῷ, μικρὰ λέων συναπάρχειν λέουσι; φέρε γὰρ ὅτι δακρύσαι μείζων ἢ Ἡφαιστίωνος τάφον. ἀλλ' ἱκανὸν μὴ πλάττεσθαι βοηθείαν Περδίκκαν, ἱπποσοάμβᾳ καὶ λαμπάσιν τῶν θεῶν, καὶ μὰ τὸν Ἡφαιστίωνα, ὅτι μὴ ἐκώλυε τὸν οἱ φανέντα ἐναργῆ θεὸν, ἐπισκῆψαι ἅπερ Ἀλεξάνδρῳ φάσθαι Ἀγαθοκλέα· ὁ δὲ ἀπίστουν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ νικηφόρῳ λαμπρύνεσθαι ἀπὸ τῆς πάλαι σωμηθείας μιμούμενον. ἐκ δὲ ἐκολάκευε, καὶ ἡ ἀμβολὴ τότε μάλιστα χάριν ἔσχε, πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρῳ πάντων σωτηρίως. ἐκάστοτε δὲ ἐν πολιορκίᾳ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν ἐπάλξεων καὶ ἐφαπτῶν τῶν χειρῶν προείασιν οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur cõmune munen venerari, accusabantur, deportabantur, gratia regia excidebãt. Tum Agathocles Samius, qui primos aliquãdiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, parum abfuit ὁ quin cum leonibus committeretur, criminatus quòd illachrymasset preterium Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdicca hominem seruauit, deos omnes, ipsumq; Hephæstionem imitatus, cum sibi in venatione augusta specie Deum clarè visum, mandasse vt Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lachrymasset, quòd ea vana sibi Hephæstionis diuinitas videretur, aut mortem miseratus esset communem: sed pristinæ consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, loca assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam perinde atque oppugnaturi vrbes, non quà probè munitæ sunt alto, præcipitique ac solido munium opere, hostes inuadunt: sed vbi

ἀπὸ· ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν ἄνωθεν ἦ, ἐπὶ τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωροῦσιν ὡς ἐπὶ τεῖχος παραπεπτωκὸς, καὶ ἐὰν δυνάμενοι ὦσι καὶ οἱ ἄλλοι σπεύδωσι, τὸ τοιοῦτον ἐπιβαίνουσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τὴν ἐπιστασίαν ἐπιφέρουσι, μηδενὸς ἀντιτάσσοντος, μηδὲ τοῦ ἔρωτος αὐτοῦ. ἅτ' ἐπειδὴν ἐντὸς ἄπαξ τοιχῶν γένωνται, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ παίουσι, καὶ σφάττουσι καὶ ἐξανδραποδίζονται, οἷα ἐπὶ πόλεως ἁλισκομένης ἔργα ἂν εἴεν. μηχανήματα δὲ κοῦφα κατὰ τῆς ἀπούσης ἤ τι ἀπάτης, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἡ ἐπιορκία καὶ προσποίησις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἅπερ μυρία φαρμακεύματα. ἡ δὲ μιγίστη πασῶν ἡ κολακεία καὶ συγκρύς, μάστιξ δ' ἀνθρώπου τις ἐστὶ τῶν ἀληθεστάτων, εἰδὼς γοῦν ὅτι γένοιτ' ἂν

sed ubi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros accessu faciles, collapsos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citerà difficultatem irruere, ac potiri rebus queant. ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile subactu videant, in eam partem traducunt, coguntque machinas suas. Denum quando insultus hostileis nemo præsentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuastant, excidunt, populantur: qualia verò simile est capto & in seruitutem redacto animo fieri. Arma sunt istis aduersum absentem, fallacia, mendacium, periurium, supplicium, impudentia: denique innumeræ impostura, ac malitiosæ cautiones. Omnium maximè præsens,

& longè efficacissima Assentatio, Calumniæ cognata, imò soror. Quippe nemo hominum tam generoso est pectore,

σὶ, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβεβλημένος. ὃς οὐκ ἂν ἰσθείη πρὸς τὰς τῶν κολακείας βολὰς, καὶ ταῦτα ἐπαυλούσης, καὶ τοὺς θυμικοὺς ὑφαρπούσης τῆς βροντῆς. καὶ τὰ μὲν ἐντὸς ταῦτα, ἔνδοθεν δὲ προδοσίαν καὶ προλοσίαν συνάγωνίζονται, τὰς χεῖρας ὑφιγούσας, καὶ τὰς πύλας ἀναπετάσαι, καὶ πάντα πόρον τῷ ἀκοῦσαι δοῦ ἀκούοντος συμπροθυμούμενοι. πρῶτον μὲν, τὸ φιλόπαιγον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον ἔπαινος, τὸ πρὸς τὰ παράδοξα τῶν ἀκουσμάτων ἐπίβουλον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἁδέμιτα πάντες παθημιλὰ, καὶ πρὸς τὰς λογοποιίας, καὶ μισὰς ἀκοὰς ἀκούουσιν. οἶδα γοῦν τινας οὕτως ἁδίως παραπαιζομένους τὰ ὦτα ὑπὸ τῶν βλασφήμων, ὥσπερ ἃ τοὺς ψηφοῖς ἁλισκόμενος. ἐπαλλὰ τοίνυν ὑπὸ τίνων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσίασιν, κατὰ κράτος ἁρούσιν, ὁλοσχερεῖς.

etiam à adamantino septem muro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hæc foris recti iudicij ceu fundamenta suffodit ac subruit. Intus coniurati cum hostibus proditores, irruentes admittunt, munus porriguntur, portas aperiunt, & modis omnibus committuntur vt auscultatorem calumniæ sibi seruum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, ꝓ nouandi cupido, natura humanis ingenijs confita, præsertim in tem fastidium, sequax earum animus quorum admiratione capitur. Nescio enim qui fit, vt vnumquemque amore sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspicionibus illectet. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suauiter titillari auriculas, vt si pennis confricet. Proinde talibus adiuti sociis calumniatores cùm conuenerint, cuncta pro viribus euertunt:

μαστ. καὶ οὐδὲ λυσχᾷ τὴν νίκην γενόμενος, μηδ' ἀνίησι βαλλόμενος, μηδ' ἀμυνομένου τὰς προσβολὰς, ἀπὸ ἧς μὴ ἀνέσεως ἐκείνοις ἐπιτίθεται, καὶ ἐνδιδόντας. ὅσπερ δὲ ἐν νυκτὶ πόλεως ἁλούσης, καθεύδουσι μὲν ἁλόντες οἱ ἁλόντες φονευόμενοι. καὶ τὸ πάντων θαυμαστὸν, ὃ μὴ ἐν ἄλλοις τοῖς γεγενημένοις, πρόσεστι τῷ φαύλῳ τοῦτο φαύλῳ ὄντι, μηδένα φαῦλον ἑαυτῷ συνειδέναι, καὶ τὰ συνήθη λανθάνει ποιῶν, παύεται πρόσω ὁ ἄδικος ἐνδεικνύμενος. ὃ δ', ἂν μὴ ἔχῃ τι γνώσεσθαι καὶ ἐπιθέσθαι καὶ παραφήσεται μάλιστα, ὥσπερ ἐξεφρόνησεν ὑπὸ ὀργῆς, καὶ τὸν θυμὸν ἐξέχει. καὶ τέλος, τῶν ἀεὶ λοιπῶν παρόντων, ἔγνω μάτην ὠργίσθη κατὰ τοῦ φίλου πρᾶξαι μόνον. ἂν δ' ἀγανακτῇ καὶ ἀπειλήσῃ καὶ ἐπιτίθεται, καὶ εἴληφε μέν, καὶ ἀπειλεῖ δὲ, καὶ ἐπιτίθεται δὲ, ἀλλ' οὐ πάνυ τοῖς χείλεσιν ἅπτεται, μισῶ δ', καὶ κάθαρσιν τοῦ ὀδόντος ἀμφιέ, καὶ ὡς ὁ κωμῳδὸς φησι,

Βυσσοδομεῖ δὲ

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circumuentus insidijs miser. O Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensque, frangit iram, & effundit animum, dehensionem recipit, agonesciteque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè mascula, audit quidem, & summis arridet labris: verùm odit, & clanculùm dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

Δυσσεβεστάτου τῆς ὀργῆς. οὐδὲν γὰρ ἐγὼ τοῦδε ἀνθρώπου ἀδικώτερον, οὐδὲ δυσμενέστερον, ἐνδεικνύντα τὸ χαλεπὸν, καὶ τὸ μῖσος ἐν αὐτῷ κατάκαυστον ἔχοντα, ἵνα ῥαδίᾳ λάθοντα ἐνὶ φρενοῖν, ἄλλα μὲν λέγοντα, καὶ πανοῦργον ἰαρῷ καὶ λαμπρῷ τῷ σχήματι μάλα ψευσταῖς τισι καὶ γόησιν παραφθάρασι μάλιστα τῶν παλαιστῶν, ἐναλλὰξ πάλαι φίλος ὁ ἐνεδρεύσας ἦν ὃν ἐνεδρεύσας, ποιητὰς ὁμοίους. τότε δὲ οὔτε φανλὸν ἀκοῦσαι ἔτι δόλους τῶν δεδεικασμένων ἢ τῶν ἐπιλελογισμένων, τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῶν παλαιῶν λοιδοριῶν φιλίας τῶν ἐληφότων· οὐδὲ τοῦτο λογιζόμενοι, ὅτι ποτὲ ποτὲ ἐν τοῖς φιλικοῖς μέλεσι παραπίπτουσιν ἀπίστοις, τοὺς ἄλλους καταβάντας. καὶ ἐνίοτε οἷς αὐτός τις ἔνοχος ὢν, ταῦτα φεύγεσι κατηγόρησε πολλοῦ, ἵκανὸν ὕπνον πρόφασιν

Extruit ira fundamentum. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil atrius existimo, qui adeò intus labro bilem intus alit, odiumque intra se conceptum auget, & aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitáq; læta & comica facie tragœdiam merum, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delator verborum apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulauit, effecitq; vt amicus ei videretur. Tum enim vox quidem delati, nedum non defensio audiri solet. Tantum fidei calumniæ fecit, cōcepta de illorum amicitia opinio. Hic quantò satius erat perpendere inter amicissimos non raro eam aliis graues simultatū causas intercedere. Sæpenumerò item, quorum sese rum calumniator fieri meruit, socium insimulat: vt

quum anteuerterit accusando, suspicione culpæ ac crimi-

elabatur.

πλὴν ἀβουλίᾳ. καὶ ὅπως, ἐκ-
φερὸν μὲν ἀλλὰ δὲ ἐν ὀλιγίστοις
ἁμαρτάνειν. ἅπις δ' ἡ αὐ-
τόθι ἡ διατυγχάνει, πρόδηλον
ἔχει τὴν αἰτίαν. τοῖς δοκοῦ-
σι δὲ μᾶλλον φίλοις ἐπιχει-
ρεῖσθαι, πλὴν πρὸς τὸν ἀκούον-
τας ἔννοιαν ἐμφανῆ προτρέ-
πεσθαι, ὅτι ἐπὶ τῷ ἱκανὸν συμ-
φέροντι αὐτὸ τῶν οἰκειοτά-
των ἀπέχονται. εἰσὶ δέ τινες,
οἳ λίαν πάθουσιν ὕστερον ἀλι-
κανακαβιβλημένοις παρ' αὐ-
τοῖς τοὺς φίλους, ὅμως δ'
ἀφαιρούμενοι, ὥρ ἐπὶ τοῖς ἀφ-
ῶν, οὐδὲ τι προσέοικαν, οὐδὲ ὀλιγω-
στι προσβλήπτειν αὐτοὺς, ὥσπερ
ἀδικημένοι, ὅτι μηδὲν ἀδίκη-
κοῦντας ἐπίστευσαν. διὸ κα-
φρονῶ ποιῶν διακῶν ὁ βί-
ος πλήρης ἐστὶ τῶν οὕτω ῥᾳδί-
ως καὶ ἀνεξετάστως πιστευ-
μένων ψευδῶν. ἡ μὲν δὴ
Ἀντία·

Τὸν Βελλεροφόντην, φασίν, ὦ Προῖτε,
ἢ λάβε τὰν Βιαφορόντιν,

Ὅς μοι ἔβα τὰν φιλότατ' ἐπὶ μοιχίᾳ
μᾶλλον ἢ τὰν ἐμὰν αἰδῶ.

αὐτὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos patent amicos, tantum, inimicos nunquam calumnienmur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimãt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa cõmoda salutemq; familiarũ amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitur falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nõ prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poëtã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibi, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus—.

Cùm

αὐτὴ πρώτη ἐνιχαρά@ς, καὶ ὑβρισθεῖσα· καὶ μικροῦ ὁ νεανίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐντίμιον σωφροσύνης ἐπισχὼν, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον ἀδοῦς ἐπὶ μᾶλλον γυναικὸς ἐπιβουλευομένης. ἢ δὲ Φαίδρα διὰ παλαιὰν τὰ ὅμοια διατεθεῖσα προγόνου, ἐπάραλον ἐποίησε τὸν ἐπόνυμον γνώμῃ τοῦ πατρὸς, ὦ πάτερ, ὦ θεοὶ, ὦ πάντα ἀνόσιον ἀρχαιομένου ναὶ, φασί τις, ἀπ' ἀξιόπιστος ἄνθρωπος ἐνίοτε ὁ ψεύδεσθαι ἐνῆν, τά τι ἄπορα δίκαιος, καὶ σωφρὼν ἂν λοιπῶν. καὶ ἐμοὶ προσῆκεν οὖν, ἄττι μηδὲν ἂν διεφθαρμένον. ἐφ' οὖ ἢ Αἰακίδη ἐπί τις δικαιότατος ἀπ' ὄντως ἐπὶ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπεφθονηκότων τὸν ἄνδρα, λέγουσιν, ἐπὶ πολιτικῇ εὐτυχίας ὑπερηνιωμένος· δίκαιος ἦν σὺ δὲ ἄνθρωπος ἢ καὶ αὐτὸς ὢν, καὶ

ᵩ Cùm ipsa prior adolescentem ad concubitum solicitasset, & contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congressus, parùm abfuerit quin victrice bestia occumberet. Tanta pœna luenda fuit castitas pudòrque iuuenilis, quem hospiti coniunx adultera suspectum fecerat. ϕ Simile quiddam Phædra priuignum calumniata effecit, vt filij caput pater Theseus execratum beluis marinis deuoueret: quanquam, ô superi, nihil prorsum deliquisset. ● At, inquiet quispiam, annon dignus est fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accusat? non licet tali auscultemus, modò reliquis sibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, B estne alius Aristide iustior? ille tamen aduersatus Themistocli, contra eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ popularis, vt aiũt, vellicatus. Aliàs vir bonus Aristides, verùm homo erat

nec

καὶ χολὴ ἔχει, καὶ ἀγάπα τινὰς, καὶ μίσει. καὶ ἐπεὶ ἀληθὲς ἦν ὁ περὶ τοῦ Παλαμήδους λόγος, ὁ σοφώτατός τις τῶν Ἀχαιῶν, ἐφ' οἷς ἔπραττε καὶ ἐβουλεύετο, πολὺ ἐπιβουλὴν καὶ ἐνέδραν ὑπὸ φθόνου φαίνεται συντεθεικὼς κατὰ ἀνδρὸς ὁμαίμου καὶ φίλου, καὶ ἐπὶ τὸν αὐτὸν λίνδυνον ἐκπεπλωκότος. οὕτως ἔμφυτόν ἐστι πᾶσιν ἀνθρώποις ἁπλῶς περὶ τὰ τοιαῦτα ἁμαρτία. τί δὲ ἄν τις, εἰ τὸν Σωκράτη λέγοι, τὸν ἀδίκως κατὰ τοὺς Ἀθηναίους διαβληθέντα, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἐπίβουλον, εἰ τὸν Θεμιστοκλέα, εἰ τὸν Μιλτιάδην, τοὺς μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ἁλόντας γνωσθέντας; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πᾶσι ἤδη γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιεῖν ἄνθρωπον τόνδε νοῦν ἔχοντα, εἰ ἀριστᾶ ἐπ' ἀληθείας ἀμφισφηβοῦντα; ὅστις, οἶμαι, καὶ Ὁμήρου ἐν ᾧ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἐνίσταται, παπαίνειν μὲν ἐῶντος τὰς ὀλισθαίνους ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀποφράττειν τὰ ὦτα, καὶ μὴ

nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat Δ Socratem recensere, insimulatum apud populum Atheniensem seditionis & impietatis? Β Quid Themistoclem, Ζ aut Miltiadé, tot partis victoriis suspicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? Η sanè opinor Θ quòd Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliũ sermonũ delicias nauigio præteregat, obturet aures, nec passim aperiat

ἀκέλλω ἀπὸ ἀναπεπταμένης θύρας τοῖς πᾶσιν προσημμένοις, ἀλλ' ἐπισύροντα ἀκριβῶς τὸν λογισμὸν ἅπασι τοῖς λεγομένοις, τὰ μὲν ἄξια προσίεσθαι καὶ πρᾴως δεχόμενον, τὰ φαῦλα δὲ ἀπωθεῖσθαι καὶ ἀποβάλλειν. καὶ ἢν μὲν ἄρα γένηται, τῆς μὲν οἰκίας ἀνθρώπου ἀκριβεστάτου, τὰ ὦτα δὲ καὶ τὰ πάντα ἀκοαστοῦ, ἀνεγκλήτως ἔχοντα πρὸς ἅπαντα τοῖνυν τοιαῦτα προσίῃ τις λέγων, αὐτὸ ἐφ' αὑτοῦ καὶ τὸ πρᾶγμα ἐξέτασον, μήτε ἀλλοίαν δι' ἐκεῖνον ὁρῶντα, μήτε τὸν ἄλλον βίον, μήτε πάθη ἐν τοῖς λόγοις ἀγχίνοιαν ὅσον οὐδέπω τις νικᾶν δοκοῦντα, ζηλοῦτο ἐπιμελείας πλείονας τῆς ἐξετάσεως. οὐ δεῖ τοίνυν πιστεύειν ἀπείρως ἔχοντι μᾶλλον δὲ μίσει δι' ἐκεῖνον κατηγορουμένῳ· ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ ἐξετασταῦ φυλακτέον, τῆς ἀληθείας ἀφαιροῦντα καὶ τὸν δικάσοντα τὸν φθόνον, καὶ ἐν φανερῷ ποιησάμενον τὸν ἔλεγχον τῆς ἐκατέρου δεινότητος, καὶ μισεῖν οὕτω, καὶ

aperiat affectui cupidam obnoxijs: sed ianitore sedulo ac fido adhibito, rationem videlicet ac iudicio animi, recta dicentes recludis foribus excipiat, inutiles magas obdito pessulo arceat. Nempe ridiculum fuerit, datum ædibus ianitorem officio suo defungi, aures mětémque vulgo patére. Posteaquàm ergo tale quiddam calumniatum audieris, tute apud animum tuum rem ipsam perpende. Nihil attinet qualis sit qui accusat, nihil ad rem facium alièni mores, nihil accusationis acrimonia: quin eo maiore cura rem discute, quo instructior venit delator: neque item credere conuenit iudicio & existimationi alterius, imò accusantis odio: sed suum veri examen apud nos accuratè seruandum est, suae item calumniatoris inuidentiae partes dandae: denique quod ex trinis argumenta suaserint, statuendum. Tum vel odisse

vel

ῶν ἀγαπᾷν τὸν ἀδόκιμα-
κρύον. πρὶν ἢ ζῆν τοιῦ-
τον, ἐν τῇ πρώτῃ ξυβολῇ
κινυμενον, Ἡράκλες, ὡς μὲ
ν ἀκριῶς ἄδην, καὶ ταπεινὸν, καὶ
πάντων οὐκ ἄκρως ἄδικον.
ἐπὶ δὲ ζώντων ἁπάντων ὥστι-
νον, ὅπῃ ἐν ἀρχῇ ἐφηνα, ἡ ἄγ-
νοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ πᾶ ἔ-
ναι τὸν ἰκαίνου τρόπον· ὡς ἤ
τις θεῶν τὰς ἀκριβεστάτας ἡ-
μῶν τῶν βίων, οἷσιν ἂν φῶ-
τας τὸ βαρὺ ἀθρόον ἡ ξυμ-
βολὴ, χώραν οὐκ ἔχοντας, ὡς ἂν
περιστεμφόμενον ὑπ' ἀλλήλων.

vel amare quam diligenter exploraui-mus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indigno viro, longeq; à iustitia semotum. At verò horum omnium causa vna est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes mores q; obuoluuntur. I Iam si deorum quispiam vitæ nostræ K lumen afferat, futurum est vt euanescat calumnia, fugiatq; in alium barathrum, nec vsquam in humanis locum inueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam insinuat Lucianus, vt ornatu sit pulchro, forma egregia, adspectu ardente, læuâ ardentem tædam præferens, dextrâ supplicem adolescentem per capillos trahens.

4 PERNICIOSA res ignorantia est.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt, Augustinus, De vnico baptismo contra Petilianum, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De viuendi forma. D. Erasmus in epistola quàm præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus cap. 8. eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniustius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius li. 2:*
Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuēda magis, quàm
Quæ pueri in tenebris pauitant, fugiuntq; futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes esse dicitur, quod obuium; quodq; vel præsens adest, vel imminet. Idem in Pseudologistæ* τὸ τὰ κοινὰ τοῦ ἑτέρου, καὶ τὰ ἐν ποσὶν ἀγνοεῖν, id est: *Et quòd hæc communia, quodque hæc passim obuia ignores.* *d* Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrem, ex Iocasta Creontis Thebani filia.* *e* Pelopidum.] *Pelops Tantali potentissimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Phylisthenem.* *f* Illa verò cùm aliàs.] *Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciem, amplificandi gratia adiunctam.* *g* In calumnias familiares.] *Quanta pestis humanæ vitæ sit lingua calumniatrix, hoc est, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant Διαβολὴν) Erasmus scitissimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumniæ: grauior innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Medius ex Alexandri parasitis unus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecta scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nephariam possit suggerere. Et quò fœdius est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel in innocentissimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demosthenes: ἡ μὲν χαρὰ ἐκ τῶν ἐναντίων, ἡ δὲ Διαβολὴ ἐκ τῶν φίλων.* *i* Itaque quo pacto.] *Propositio.* *k* Porrò quam eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Protomeo.* *l* Apelli Ephesio.] *Apellis pictoris Ephesij pictura, qua eleganter calumniam, hoc est, summum periculum vitæ est.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninsula, vsu purpuræ notissima. Ouid. 15. Metamorph.*

Fluctu-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosque,
Et Phœnissa Tyros —.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apellææ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationẽ conciliat quàm benevolentiam. Quorum mutuam inter ipsos invidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, complurib⁹ metaphoris indicauit.* o Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus. vnde est illud apud Homerum aliquoties:*

Αγχι χόον κεφαλὴν, ἵνα μὴ κακὸν ἄλλος ἀκούσῃ. *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,

In aurem —. *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurẽ audistis, prædicate super tecta: id est, quæ secretis colloquijs accepistis, palàm prædicate.* p Non satis animi cõpos.] *Ab adiacentibus.* q Vt coniectaris.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* r Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* s Liuorem.] *Græci invidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingũt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nondum cõualescentis effingunt, vt hic videmus. Nostri verò fœminæ formam formârunt, vt pulcherrimè Ouidius in 11. Metamorphoseõn ostendit, vbi & Invidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur vnâ.
Suppliciumque suum est. *Sanè antiqui invidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus invideat.* t Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese ostendit artificem. Cic. 1. Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficiſci, vt intelligatur, quid ſit de quo diſputetur. u Eſt enim calumnia.] *Non ſic: Calumnia eſt accuſatio, quæ reo abſente & ignorante facta, & altera tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed naturam voluit Λεξάνδρου videtur eſſe amplior, quàm vt huius definitioni anguſtijs contineatur. Significat enim in genere criminari, ſiue id verè, ſiue falsò, clàm palámve fias, maledicere, obtrectando odium atque inuidiam ſtudere adducere.* Συκοφαντίαν Suidas exponit, ψευδῆ τινὸς κατηγορίαν: id eſt, *falſam alicuius accuſationem ſeu calumniam. A* Cicer. *lib.* 1. *Off. definitur, vt ſit callida & malitioſa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falſi accuſatores, & calumniari falſa crimina intendere. Dicta eſt autem à calueudo. i. decipiendo, vt Priſcian. ait. Vide Gallã lib. Elegans. 6. c. 50. x* Quæ definitio.] *A diuiſione. y* Omnium, ſi lubet.] *Calumniatoris deſcriptio. z* Is quidem.] *Ab efficiente. A* Neque enim quiſquam.] *Ab actibus. B* Nam quis eſt cui non.] *Argumentum ab efficiente. C* Ea ſanè extrema.] *Ab autoritate & lege. D* Qui iureiurando.] *Demoſthenes in ipſo proœmio exordio aduerſus Aeſchinem. E* Longè optimi poëtæ.] *A teſtimonio. F* Nec niſi librato.] *Hoc carmen eſt Phœbidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, niſi vltrò citroq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epiſt. ad Atticum 7. Hunc locum copioſè iuxtà & luculenter explicat Eraſmus noſter adagio, Ne de lite pronuncies. G* Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo. H* Quod profectò.] *Epilogus. I* At hoc genus homines.] *Vbi potiſſimùm verſetur calumniator. K* Siquidem ibi.] *Argumẽta à cauſa. L* Contrà qui aſſentandi.] *Amplificatio. M* Homeri carmẽ.] *Hoc carmẽ ex Homerica Ilia. a ſumptũ eſt, incertum & varium belli euentũ notãs. Ἄρης enim Mars dicitur, ab ἀρὰ, quam belli fortunam eſſe putant. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris. N* Cæterùm quadruplatoris.] *Qualibus ſtudeat & intentus ſit. O* Cunctarum alioqui rerum.] *Eſdræ tertio capite, tum tertiò: Fortè eſt vinũ, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autẽ vincit veritas. P* Mille modis fallat.] *Ho-*

Horatius

Venus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] *Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Inuident aũt homines maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent euolasse. Sed etiam superiorib. inuidetur sæpè vehementer, & eò magis, si intoleratius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis aut fortunæ suæ transeunt.* R Tale quiddã in gymnico.] *Amplificatio à simili.* S Neq; sequenti incommodat.] *Cic. 3. Offic. Scisc Chrysippus, vt multa: Qui stadiũ, inquit, cucurrerit, enixi & contendere debet, quàm maximẽ possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenq; petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est.* T Hi deinde amati.] *Redit ad studia calumniatoris.* V Adeò rationes eius.] *Distributio.* X Philoxeno,] *Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus De mercede conductis, vsque adeò non potuit carmina Dionysij probare, vt maluerit reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.*

T Ceu œstro in auriculam immisso.] *Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomẽ inditum apud Græcos, nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Io in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti siue concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac velutẽ attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, œstro conciti dicuntur: vnde οἰστρομανὴς & οἰστρομανία dictione composita, pro insano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire.* Z Talia ferè sunt.] *Epilogus distributionis.* α Cum cupiditatibus.] *Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat.* β Quondam apud Ptolemæum.] *Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adiuuant: præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus.* γ Institia muliebri.] *Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes: & cuius extremam partẽ ambibat insitia assuta, quę erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in cõuiuio iussisset, vt singuli veste muliebri saltarent,*

rarent, id Plato facere recusauit his trimetris è Fabula quadam:

Muliebri ego haud quaquam indui queam stolæ,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir vtetur veste fœminea. δ Dithyrambicos.] *Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi, qui & ipse διθύραμβος dictus est quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ε Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictu mirum, quàm appositè transtulit ἐξαρχὸν, quem non parum multi vocant centurionem. Ordinem verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmísve præsunt.* η Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè iucundius dicitur: φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem attinebant, præstare fidem erga eum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cum leonibus cõmitteretur.] *Imperatores Romani leones in vinariis alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obiiciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamãtinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod elegater notauit Alexis apud Athenæum libro tertio:* ἐρῶσι πάντες ἀπόντων, παρὼν δὲ συνεχῶς: id est, *Alienum amamus, proximum contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius:* Cæcus, inquit, amor sui. *Id vitij Plato malorũ omnium fontẽ asserit.*

Ne-

ƨ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam ineuitabilis: quòd clanculariius plerunq; Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium.* • Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* ¤ Et summis arridet labris.] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, *A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἀπ' ἄκρου τοῦ χείλους ἔχειν: id est, *summis in labijs iusiurandũ habentibus.* ę Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* ¶ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad. 2:*

ἐχθρὸς γάρ μοὶ κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν,
ὃς ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ. *id est,*

Haud secus atq; Orci portas hominẽ execror illũ,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

¶ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* υ Apud poëtam.] *Homerus Iliad. 2. Bellerophontis historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilis narratur historia Geneseos 39. cap.* φ Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.* χ Contempta in hoc.] *Hoc est, pœnam pro pudicitia, suaque in hostem reuerentia referens.* ψ Simile quiddã Phædra.] *Quum Phædræ libidini cõsentire nollet Hippolytus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* ω At inquiet.] *Obiectio.* A Age inquã.] *Dilutio ab exẽplis.* B Est ne alius Aristide iustior.] *A comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Reip. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorũ potentia, quæ ad iniuriã alijs inferendam adderet animũ. Erat illi simultas cũ Themistocle. Huic cùm delectus esset collega ad peragendã legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montib. simultatẽ deponamus? Nam si videbitur, reuersi illã resumemus. Vide Plutarc. in eiusdẽ Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A Virg. li. 2. Aen. & Plin. lib. Naturalis*

historiæ 7. Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* Ε Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbarorum imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidiæ cessit. Atheniensis nihil causæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1. proditionis vnà cum Pausania inijs, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vitiosæ capienda ab inimico.* Ζ Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria cõtra Persas ad Marathonem coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus viceris, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Zantippo Ariphronis filio, author Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandèm in carcere interijt. Lege Platonis Axiochum.* Η Sanè opinor.] *Consilium de non admittenda calumnia.* Θ Quòd Homerus in Sirenum.] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligram, maris monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Acheloi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Harum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò iuxta Pelori, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque tanta carminis dulcedine transeuntes demulcebãt, vt alto somno premerentur: & cùm sopitos persentirent, submergebant, atque deuorabant. Quare cùm iuxta illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad malum alligari iussit, vt ea ratione salvus enaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* Ι Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi, quo à principio vtitur.* Κ Lumen afferat.] *Aut, vt inquit ille:*

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam —.

ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΕΓΚΩ- PATRIAE ENCO-
μιον. mium.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipſe titulus exponit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocii, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare: & quantumuis humili & ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorũ inter ſe affectus ciuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

Τι μ ἡδυ γλυκυτερον ἐς παῖδος φθέγμα πρὸς πατρὸς ἀκουσμένου, ἀρ' οὐ κάλλιον μ ἡδυ, σωφρονέστερον δὲ τι, καὶ θελκτικώτερον ἄλλο; καὶ μὴν ὅσῳ σεμνὰ καὶ θεῖα νομίζουσιν ἄνθρωποι, ὅταν παρῇ αὐτὰ καὶ διδάσκαλος,

Amolim vulgi ſermone detritum eſt, [a]nihil eſſe patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hac aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidẽ quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines eſſe exiſtimãt, horũ cauſa atq; magiſtra eſt

ΔΟ, γινωσκομένην καὶ ἀναθεωρουμένην καὶ παιδαγωγουμένην. πόλιν δὲ οὐ μεγέθει, καὶ πλήθει οἰκητόρων καὶ πολυτελείαις καταπλησσομένων θαυμάζουσι πολλοί, παρίδιας δὲ ἐργασίαι πάντες. καὶ ζῶσιν ἐλεεῖς ἐξωτικῶν καὶ πολὺν ἐπαγόμενον τὸν δὲ ἀληθῆ τῶν ἁπάντων ἔρωτα πάντες, ἐπὶ τὸν τῆς ὑπερβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμαζομένων, λάθοι πολλοὺς τῆς πατρίδος. ὅστις δὲ οὐ σωφρονήσας πολίτης ἂν εὐδαίμων πόλεως, ἀπαγγεῖλαί μοι λοιπὸν, τίνα καὶ τιμὴν ἀπονείμαν τῇ πατρίδι καὶ ὁ ζηλωτὴς λιπὼν ὅταν ἀλλοτρίου ἄν, ἐπιπλήττοι τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δὲ ἔδοξεν, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλεως μὲν γὰρ παραλαβεῖν πρεσβυτέρου κτῆσιν, μίσησαι ἐξιστάμενον καὶ λάλον, καὶ πλὴν τὰ ἴδια ἀφροσύνην. ὅταν δ' ἀμείνοις ὦσι πόλιν, ἐλεεῖς

stra est patria, quæ nos genuit, aluit [b] atq; instituit. Enimuerò vrbium magnitudinem atq; splendorem, sumptuosos prætereà variorum instrumentorum apparatus admirantur multi, [c] patriam verò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neq; quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & voluptuoso spectaculo, vt propter vnam modicam apud alios rerum cùm visendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaq; quicunq; felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactat, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocrè patriâ sortitus esset. Mihi verò iucundū est ipsum nomen patriæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantiam obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium copiam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur,

nemo

δηλὰς ἂν ὑποιοῖ τὴν λαμπρο-
τέραν, ἐάσας τὴν πατρίδα.
ἀλλ' εὔξαιο μὴ ἂν ἐὰν καὶ τὴν
πατρίδα τοῖς ἐν Δαίμοσι πα-
ραπλησίαν, ἵνοιο δ' ἂν τὴν
ὁποιανοῦν. τὸ δ' αὐτὸ ἔσ καὶ οἱ
Δίκαιοι ἐπαίδων πράξουσι, καὶ
οἷς χρησὶ τῶν πατέρων. ὅτι γὰρ
υἱὸς καλὸς ἀγαθὸς ἄμορ
ἂν πεζιμήσαι πατρὸς, οὔτε
πατὴρ καλαμιλήσας ἐ παι-
δος, ἕτερον ἂν σὺν ξαι υἱόν.
ἀλλὰ δοκοῦσί γε οἱ πατέρες νι-
κᾶν μᾶλλον, προυμῶσι δὲ τοῖς πα-
σὶν, ὥστε μὴ δάκνεσθαι μὴ μίγνεσθαι,
μὴ δὲ τοῖς παισὶν ἄλλοι φαίνονται
ἀγαπασμενέστεροι οἱ παῖδες αὐ-
δὲ τὸν. ἔστι δ' μὲν δὲ τοῖς τόδε δι δικα-
ιοῖς πρὸς ἕτερον, ὁ δοκᾶ μοι πα-
τρὸς ὀφθαλμὸς ἔχειν. πατρὶ
δὲ δίνυσο τὸ ὄνομα, πρᾶον
μὴ οἰκαότατον πάντων. ἐκεῖ
γὰρ ὃ, τι τὸ παιδὸς οἰκαότερον.
ἃ δὴ τις ἀρχαῖα ὡς πατρὶ
τὴν δικαίαν τιμὴν, ὥσπερ
καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ φύσις ἐκ-
κελεύσεσθος ἂν τὸν πα-

nemo vtiq; posthabita patria splendidiore electur[a] est: verũ in optatis habebit, patriã quoq; suã quãmaximè cõformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamẽ, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nõ patres, qui quidè fuerint nõ mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescẽs, aliũ patri suo honorib[us] præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cõplexurus est. At qui his inferiores sunt patres, tãtum tamen filijs ex se genitis nõ grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparentq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò q̃ tali erga filium suũ non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimé. Proinde nomẽ patriæ primũ est, & omnium familiarissimũ. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò [d] iustũ habebit honorẽ patri, [e] quemadmodũ et lex et natura imperat, ille pa-

φίλα προτιμᾶσθαι. καὶ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, ἢ παιδικὸς κτῆμα; καὶ ὁ ἢ πατρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀναπίμπλω, καὶ μέχρι θεῶν πατρῴων πρόσεισιν ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάντα μᾶλλον, ὅσα ἐκεῖθεν, ἐφιέμενοι τὰ ἢ ἀνθρώπων, αὐτῶν ἀγάλματα κτῆμα πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἓν ἕκαστος αὐτῶν ἐγγίζει, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἁπασῶν πόλιν. καὶ πόλεις σωμάτων, θεῶν πᾶν φίλον. καὶ νῆσοι θεότιμοι, παρ' ἃς ὑμνῆται γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν λιχαεσμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐπαδὰν ἐς τοὺς οἰκείους ἕκαστος ἀφικόμενος ἱερουργῇ τόπους. καὶ ἡ θεοῖς τίμιον τὸ ἑ πατρίδος ὄνομα, πῶς ἂν ἀνθρώποις· πολὺ γὰ μᾶλλον; καὶ γὰρ ἄλλο ἄλλοι πᾶσι

triæ quoque conuenienter præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse eiũ pater peculiaris est patriæ possessio, ac patrii patrium omnes qui ex illis numerosa retrò serie genere domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudẽt verò ipsi quoq; Dij solo natalitio, ac vniuersas res humanas, vt par est, tuentur, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris vrbibus, quamuis florentioribus honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomẽ tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patria pri-

mum

τὸν ἥλιον καὶ δὴ καὶ πατρίδα, ὅσον καὶ τοῦ θεοῦ, ἃ καὶ κοινὰ πάσαις ἔθνεσι, ἀλλ' ἑκάστῳ νομίζεσθαι πατρῷα, ὅσῳ πρώτοις ἐκείνοις ἐπέστη τόποις θεία. καὶ φῶς οὕτως ἐνταῦθα ἤρξατο, ἐπιχέαι πρῶτα καλὸν μανθάνειν, καὶ θεὸς ἐγνώσθη. ἃ δὴ τὸ θειότητος ἴλαχε πατρίδα, ὧν ἐτέρας ἀνθρώπων, πρὸς τοῦτο μᾶλλον παιδείαν, ἐπ' ἐμοὶ ἥκιστα καὶ τούτου τῶν παιδευμάτων τῇ πατρίδι τὴν χάριν. εἰ δ' ἐν ἐνθέσθαι, τὴν πόλιν ὄνομα μὲν ἐξ αὐτῆς πατρίδα πόλιν ἂν μαθεῖν. πάντα δ', οἶμαι, παιδεύματα καὶ μαθήματα συνίησιν ἄνθρωποι, χρησιμωτέρους αὐτοὺς ἐκ τούτων τοῖς πατρίσι παρασκευάζοντες· ἔλαττον δ' ἂν καὶ χείρονας φιλοτιμίας ἔνεκα, ἢ ἃ τὰ κοινὰ τῆς πατρίδος ἀπαιτήματα. καὶ ἀκούσας, οἶμαι. ἐγὼ γὰρ ἂν ἀχαρίστου

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrium esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deòsque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat administriculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim

esse

ἀν τὸς τ μεγίσων τυχόντας εὐεργεσιῶν· ἐπ' ἐκ τοῖς καθ' ἕνα τις ἀνήμοις χάρις, ὅσῳ δὲ δίκαιον, ἐπαλλὰ τὸ πάθη πρός τιν, πολὺ μᾶλλον προσήκει τῷ πατρίδα ὑπὸ τῶν καθάπαξ ἀμοιβῶν. καπάσως μὲν γὰρ γονέων ἀεὶ νόμοι παρὰ τοῖς πόλεσι· κοινὴ δὲ πρόσηκε πάντων μᾶλλον τὴν πατρίδα νομίσαι, καὶ χαρίεντα προφὰν ἐκφεύγοντα, καὶ τῶν τῶν νόμων αὐτῶν ἕνεκα· ὅθεν καὶ ἀνδρὸς ἕνεκα μνήμην ἐκ πόλεως ἐκπεσόντος, ὡς μίαν γε τ ἀγαθῶν ἁπάντων οἱ πεπιδωμονῦντες, ἂν μὴ τὰ ἔσχατα τὸ πάθωσι, τῶν ἐκ ἐκβῶν μιᾶς τε ἀνδρὸς νομίσουσι, τὸ μὲν τῷ πατρίδα οἰκεῖν, ἀπὸ

esse opinor, ne, cum maximis beneficijs affecti fuimus, & parùm grati esse periamur. Sed si est qui vni officiosè refert gratiam quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo accepserit: multò magis conuenit quamcumulatissimè patriæ referre patriæ. Etenim super parentum erumnosa afflictione in ciuitatibus legesfunt conditæ. Æquum verò est, h communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; i prouectricandi officijs ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias reponere. Cæterum vsquadò patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica ætatem degens, omnem curam colendæ patriæ deposuisset. At etiam qui peregrè multis iactati difficultatibus calamitosè agunt, crebrò testantur verum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: nos etiam egregiè felices, quanquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ fines non incolant,

sed

ἀπὸ ξυντάσεως ὄνειδος ἡγοῦνται· καὶ τὰς μὲν ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἀπαιδευσίας καὶ τῆς ἀπὸ τοιαύτης γενομένης ἀτιμίας χόνον μεμψίμοιρον γενομένους, ἢ ἀπὸ χρημάτων πλοῦτον, ἢ ἀπὸ τιμῆς δόξαν, ἢ ἀπὸ παιδείας μαθήσεως, ἢ ἀπὸ εὐφυΐας ἱκανὸν, ἐπὶ τὴν πατρίδα πάντας ἐπανερχομένους, ὡς ἐν ἄλλοις βελτίοσιν ἐπιλαμβανομένους τὰ αὐτῶν μεγάλα. ἡ δὲ σπουδὴ μεθ' ἡλικίας καὶ σπουδῆς λαβίσθαι τῆς πατρίδος, ὅσῳ μὲν ἄν φαίνηται μᾶλλον παρ' ἄλλοις ἀξιωμένη. ποθεινὴ μὲν οὖν καὶ τοῖς πᾶσι, δῆλη δ' ἐγγυτέρω ὅσῳ πλείονα τὰ φρονοῦσι, καὶ δῆλη τοῖς μὴ τοσοῦτο καὶ πλείονι ἐγγίγνεται πόθος ὁ τῆς πατρίδος. ἵνας δὲ τῶν ἐγγηρακότων καὶ σπουδῆς, καὶ ἀνθρώποις ἀξιοθέατος ἡ βίου ἐπὶ τὴν πατρίδα, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιοῦν, ἐνταῦθα πάλιν καὶ τὸ σῶμα

sed exterres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tepus quod peregrè agēdo insumpserūt, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut paratis diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquā apud alios meliores suæ ipsorum bona essent cū aliquā laude ostensuri. Ac tantò quisque maiore studio patriam comprehēdere approperat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoq; desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat, & in votis habet maximè, in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & corpus

μα παρακαλύπτειν τῇ θρυψαμένῃ γῆ, καὶ τῶν πατρώων λειτουργίαν τάφων. Δεινὸν γὰρ ἑκάστῳ δοκεῖ ξενίας ἀπίστου θάνατος καὶ μετὰ θάνατον ἀποτρίψασθαι γῆν. ὅσον δὲ τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὰς πατρίδας μίτιν ζῶσι ὡς ἀληθῶς γνησίοις πολίταις, μάθοι τις ἂν ἀπὸ τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν γὰρ ἐπίκλυδες, καθάπερ νόθοι, ῥᾳδίως ποιοῦνται τὰς μετανασάσας, τὸ μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μήτε ἀδόντες, μήτε εἰδότες, ἐγχύμονι δ' ἀναλαχὼν ἐπιτηδείῳ ὑποβάλῃ, μίγμα νόθων δαιμονίας, ἃς ἡ γαστὴρ ἐδιοδύσατο τοιούτους. οἷς δὲ μήτηρ ἡ πατρὶς, ἀγαπῶσι πλὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐράσμιον, κἂν ὀλίγων ἔχωσι, κἂν πολλῶν κεκτῶνται, κἂν ἀφθόνως τῆς γῆς ἐπαντλῶσι πλοῦτον, ἢ μὴ τῆς πατρίδος

pus terræ altrici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Etenim grave & acerbum vnicuique esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta erga patriam sit verè germanis ac genuinis ciuibus charitas, non certiùs aut facilius quam ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & aduenæ, non secus atque nothi dubij spurij, paruo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque vllo animi beneuoli argumento prosequuntur, existimantes magis quam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & beluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquá nullo terræ virtutem collaudent non habuerint: attamen quo pa-

tria

ΔΟ ὃπ. ἀφρόσυνοι ἐγκωμίων, ἀπὸ μᾶλλον ἴδιωται ἐτίθεντο συμφωνούσης πᾶσι φύσεως ἀμπελώσι, καὶ λειμῶσι φυτοῖς παντοδαποῖς διηνθισμένοις, καὶ αὐτοὶ τῆς πατρίδος ἐγκωμίων ἐπιπαντὸς ἀνοσίας. τῶν ἐν ἀποφόρων ἀπροφορῶντος καὶ ἐμφορέων ἐπανῶσι. καὶ σπάνια τοῖς τῶν πατρίδα, μᾶλλον ὑπὸ σιώτης ἔχ, μᾶλλον παρ' ἄλλοις εὐδαιμονᾶν δοκοῦντα. καὶ διδομεγάλων ἀθανασίαν ἐ προσίστα, προλιμῶν ἐπὶ τῆς πατρίδ ΔΟ τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδ ΔΟ ὡς λαπνὸς λαμπρότερ ΔΟ ὀφθήσεται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω δ' ἄρα τίμιον ἦν δοκεῖ πρὶ πᾶσιν ἡ πατρὶς, ὥστε καὶ τοὺς πάντα χοῦ νομοθέτας ἰδίοις τοῖς ἁμαρτήμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβλητέους τῶν φυγῶν, τιμωρίαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται μὴ οὕτως ἔχουσιν, οἱ δ' πεισόμενοι τὰς στρατηγίας ἐτέρως,

tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriã superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnijugas: neq; ipsi tamẽ patrij soli laudis obliuiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudant. Ad hæc [l] maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel [m] patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet: sed verò qui cũ imperio exercitibus præsunt, aliter.

neq

ἀπ' ἐμῦ τῶν μάχας τὸ μέγιστόν θ' ὅτι τῶν παραγγελμάτων ἕνεκα παραβαθησόμενοι, ὡς ὑπὲρ πατρίδος καὶ τῶν οἰκείων.

neq; enim maiore ac vehementiore exhortatione in pugnis militum perturbati accenduntur & inflammantur animi, quàm si pro tuenda patria se præliari cognouerint: nec ferè vllus est, qui his auditis ignauus esse fustineat.

Etenim strenuum & audacem ex meticuloso quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL esse patria dulcius.] *Propositio, & ratio ab effectu, à signo & collatione, à simili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma παλιναδὲς ex Homero formatum, apud quem Odyss. nono sic Vlysses in conuiuio Phæacum loquitur.*

Ως οὐδὲν γλυκίον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆων.
Γίνεται. id est,
Vt nihil est patriæ, propriisve parentibus vlli
Dulcius——.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipso Homeri loco exorditur: quo sententiam suam declarando, paucis quidem illis, sed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda sit sua patria, quàm amanter colenda, quam officiosè prosequenda. Illa enim nescio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non sinit esse sui. Nec ferè vlla terra est, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamœna & horrida, quæ suo alumno non videatur omnium esse cultissima & amœnissima. Hoc verum esse, vel vnus protestetur productus multorum instar habendus est Ithacus, cuius cùm sapientia minimè esset dubia, illiq; concessum foret alibi

felicem

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inter manos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsquaadeò ferum naturâ existimo, quem natalis solî recordatio nõ aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo dulcedine aut vitio omnibus insitũ esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atq; instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Remp. suæ patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccl. 3. Matth. 15. Ephes. 6.* f Dij solo natalitio.] *Ab exemplo & auctoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patrię ingrati impijssimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione causæ & effectus.* h Communẽ omniũ matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, elegãter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigates, eademq; fracta, periclitãtur omnes. Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patrię debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id restituis.* k Tametsi nõ ignorauerint.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlysses intellexit, qui cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam antepositi etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Telamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, vbicunque cuique esset benè, approbasset. quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumus.] *Apud Homerum Odyss. v. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vulgi & ductum est hoc prouerbium, ad quod eleganter quoque alusit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natũ, cui sua patria vel nõ optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi charissima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia vinẽdi debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Patad. Nescis exilium, scelerum esse panam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicis. o* Pro menda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2:* Dulce & decorũ est ꝓ patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hãc in prælijs cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. *DEMOSTHENIS encomium.*

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumẽti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cũ deambulatũ ijsset, in Therſagorã Poëtam inciderit, encomiũ Homeri meditantẽ. Ibi igitur cũ de Homero alter, alter autem

autẽ de Demosthene laudando inter se agerẽt, Therſagorasq; contenderet longè difficilius eſſe Homerũ laudare q̃ Demosthenem: nõ quia id verſibus faciendum eſſet: ſed quia ipſa materia locorũ ſterilior foret, idem hoc ipſa re cõprobare illũ cœpiſſe. Eaq; encomij huius occaſio eſt, & quaſi quoddã operis prooemiũ. Fingitur itaq; exinde Therſagoras ſub comparatione quadam Homeri & Demoſthenis, & eorum quę ad vtriuſq; laudem ab arte ſumi poſſint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm perſona Demoſthenis, tũ cæteræ virtutes & res geſtæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione ſpectandum ſit, & quæ ratio in encomijs texendis potiſſimùm ſequenda. Therſagora iſta omnia quaſi digito, quod dici ſolet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars eſt, quæ ex locis technicis à Therſagora homine Poëta perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ vocant, ſumitur: ſed quàm ſumma prudentia atq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac ſeriò agens, tractaſſe ita videtur. Interpellato enim ſermone Therſagorę, vt qui in vulgatis, & in ſchola exerceri ſolitis rationibus verſaretur: deinde & carminis illius auſcultatione, vt fingitur, viciſſim peracta, ipſe accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demoſthenis quædam continẽbantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet inſuper commemorãdo, quæ hoſtes quoque de eloquẽtia Demoſthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum geſtarũ excellentia, ſcripta atque teſtata reliquiſſent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Eſt enim ea demum vera ac ſolida laus, quæ ab hoſte proficiſcitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, niſi ad quod ipſa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiuſmodi ſanè eſt, vt quod infrà ipſe Antipater ait, honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducantur, & virtus laudem ſuam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum eſt.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν στοὰν, τὴν ἐντὸς θύρας τὴν ἐξιόντων ἐν ἀριστερᾷ, ἐπῆλθε Θηρσαγόρας παρατυχών. τάχα τις ὑμῶν ἐπίσταιτο· σμικρὸς τὶς ὅτι, χρυσὸς, καθαρὸς, ἀνδρεικὸς τὴν φύσιν. ἰδὼν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρωθεν ὄντα, Θηρσαγόρας ἔφην ὁ ποιητής. ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; εἶπον ἐγώ, καὶ ὅς, ἐνταῦθα. πότερον δ', ἦν δ' ἐγὼ, περιπατήσων; Οὐκ, ἔφη, καὶ τότε δὲ μὴν ἀφ' ἑσπέρας ἐξανέστην, ἵνα μοι χρῆναι τὰς Ὁμήρου γενεθλίους τὰς ποιητικὰς ἀπάρξασθαι. καλῶς γ' οὖν ποιῶν, ἔφην, καὶ τὰ προφάσια τῆς παιδεύσεως ἱκανόν τινων. ἱκανῶν οὖν ἀρξάμενος καὶ ὅς, ἔλαθόν με, ἔφη, μακρὸν περιπατήσας, ἐς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἱκανὸν, ὥστε οὐκέτι οἶδα ὅπῃ οὐκ ἔφην, ἀλλά μοι καὶ δοκῶ πρόσω ἐλθεῖν. ὀψὲ μὲν γοῦν πρότερον, ἔφη, προσπαίζων ὑποστρέφω, καὶ ἥκω, τῷ χαρίεντι Ὁμήρῳ ἐπιδώξας.

Cùm in porticu deambularē, exeūti ad sinistram die 16. paulò ante meridiem, forte se mihi Therſagoras offert. existimo eum pleriſque veſtrùm notum eſſe. Puſillus eſt, naſo aquilo, ferè candidus, virili ſpecie. Hunc cùm procul accedentem viderem, dixi: Hic Therſagoras Poëta eſt. Et interrogaui, quorſum aut vnde iret? Ille inquit, domo ſe huc veniſſe. Num, inquam, deambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte intempeſta ſurrexi, vt ad Homeri natalem carmen ei dedicarem. Præclarè, inquam, facis, quòd illi ſtudes gratiam inſtitutionis referre. Hoc cùm inſtituiſſem, ait ille, huc veni, neque animaduerti me deambulationem ad meridiem vſque produxiſſe. Tum ego: Et mihi opus eſt deambulatione. Sed ille: Multò antè, inquit, o

portuit me illum ſalutare. monſtrabat autem manu Homerū.

Scitis

ἴσθ᾽ ὅτ᾽ οὖσαν τὴν ἐν Λιξῇ τοῦ τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν καθαμένου τὰς κόμας, πρεσυρᾶν τι οἰῶ αὐτὸν ἀφικόμενον, ἔφη, ἐκεῖ προφωξόμενον, ἀφθόνως μεταδιδόναι τῶν ἐκεῖ. ἐγὼ γὰρ, ἔφην, ἐν ὀλίγοις τὰ πράγματα ἔχω, πάλαι γάρ τοι καὶ αὐτὸς ἐνοχλῶν μοι λοιπὸν τὸν Δημοσθένη, ἐπικουρῆσαί τι πρὸς τὴν αὐτοῦ γνῶσιν. ἐὰν οὖν ἡμῖν ἐκπαρκέσοι τὸ ὄψεσθαι, συμβαίνοιμεν ἂν ὅτι λοιπὸν γαμεῖν τὸ Ερμαιον. ἐγὼ μὲν, ἔφη, καὶ τῶν νύκτωρ τι καὶ τὰ μικρὸν ποιημάτων, δοκῶ μοι τῆς ὠνοίας τὸν Ὅμηρον ἐπιγράψασθαι· θᾶττον γάρ πως, καὶ μαντικῶς ἂς τὴν ποίησιν ἐξεβακχεύθην, ἀνιεῖσ᾽ ἀν᾽ αὐτός· ἐπίτηδες γάρ τοι τουτὶ τὸ γραμματεῖον πεπηγόμενον, ἃ ἄρα τῷ σχολῇ ἄγουσι τ᾽ ἑταίρων πεπυσόμενοι. λοιπόν ἔμοι ἐν μακρῷ σὺ τ᾽ σχολῆς εἶναι· μακάριε γὰρ ἃ, ἐὰν ἀ᾽ ἐγὼ, καὶ πόνους τὸ τοῦ νῦν δόλιχον νενικηκότ᾽, ὃς ἤδη

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid votis proficitur, & egò iam olim Demosthenē obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratū hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem ocioſum incidero. O te felicem, inquam, qui vidēris mihi perinde facere, atq; aliqs qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἥδη παιπαλῶν τῷ λόγῳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπ' ὀλίγας ψυχαγωγήσῃς, μυθολογῶν πρὸς τὸ παλαιὸν ἀληθοῦντα, ἐπιδόξῃ λαμβάνεσθαι τῆς νίκης ἔσης. ὃ δ', ἀπ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἓξ ἄν ἐμυθολόγησας, ἔφη. νῦν δέ μοι δοκᾷς, νεικηκὼς τὸν δόλιχον τῷ ἵππῳ, ἵνα τοῦτο ἀθροίσωμεν τὸ σταδίου τύχῃ καὶ ὃς γελάσας, ὡς δὲ δι τί τ' ἀπόρων; ἔπειν, ἐργασόμην; ἴσως γε; ἔφην, ὁ Δημοσθένης ἐπάξιος, ἢ δοκεῖ Ὁμήρου εἶναι δι λόγε κατασφαύλισαι καὶ σὺ μὴ μέγα φρονῇς, Ὁμήρου ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ ὁ Δημοσθένης σμικρὸν, ἢ τὸ μηδέν; συνοφανῆς, ἔφη. ὑποπτεύω δ' ἐγὼ ἄν τοὺς ἥρωας, ἃ καὶ πλείων ἐμοὶ τῷ γνώμῃ πρὸς Ὁμήρου τετάχθαι. ὑγιῆ, ἔφην ἐμοὶ δ' ἐκ ἄν νομίζοις πρὸς τὸ Δημοσθένους, ἀπ' ἐπὶ γε μὴ τούτῳ τὸ λόγον ἀτιμάζῃς δικαίᾳ τῷ ἀθύρσῳ, δῆλον ὡς τῷ ποιητικῷ ἥρμοττεν ἡγεῖσθαι μόνον, τοὺς δ' ἡητορικοὺς

obsecret se spectando: & cum luctatore iocatur, expectante vt iam in certamen vocetur. Cui respondet ille: At paulò antè cum è meta procurrendum esset, non erat ocium ad iocandum. Sic tu velut in curfu poëtico victor, facis me ludos ac delicias, mentuentem stadij fortunam. Scilicet, ait ille ridens, quasi rem difficilem fuscepero. Pertæsit, inquam, Demosthenes videtur tibi indignus, qui ad Homerum conferatur, & videri vis in argumento graui ac difficili posuisse operam, cùm Homerum laudâsti: me verò existimas leue argumentum de Demosthene sumpsisse. Cauillaris, inquit ille. non ego nolim heroas illos inter se committere, tametsi magis faueo Homero. Benè, inquam: annon putas me Demostheni magis fauere? Sed quoniam non recusas hac de re mecum colloqui, apparet te solam poëticam admirari, & so-

lam

πρὸς λόγους παραφρονῆς ἀτιμοῦσ, οἷον ἵππους παρὰ πλοῖα ἀπαίνων. μὰ μανάλω, ἔφη, ταῦτά γε, μὴ ἀ ποιηταὶ δὴ μανίας ἐπὶ τὰς ποιήσεις ἴσασι θύρας. δεῖ γὰρ καὶ τοῖς διαλεγομένοις, ἔφην, ἐνθουσιαστικοῦ τινος ἐπιτηδείως, ἢ μέτριον μὲ ποιεῖν φαίνεσθαι, καὶ φειδομένης φρονήσεως. οἶδά γε, ἔφη, ὃ ἐν τοῖς, καὶ χαίρω πολλάκις, ἂν λάβω τὸ διὰ λογοποιῶν, καὶ τὰ ἀμφοῖν ἔμοιγε τοῦ Ὁμήρου τιθέντος. οἷον λέγω δὴ ὁρῶντα καὶ πυνθανόμενον, καὶ τὸ ἐνθουσιασμόν, καὶ τὸ μὴ οἰνοβαρῆ πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ λοιδορίας, καὶ πολὺ ἀσθενῆ ἄρα. τὸ δ' Εἰς οἰωνὸς ἄριστος, πρὸς τὸ, δὲ ἢ τὴν ἀγαθὸν ἄμυναι τὰν ἀγαθὰν ἀποθυμίαν ὑπὲρ πατρίδος. καὶ τὸ, Ἦτοι μὲν οἰμώξας γέρων ἱππιοχάρμης Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πολὺ κρεῖττον τὸ συνάξαντα ἂν οἱ ἄνδρα ἀγαθοὺς εἶναι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντας; παραπλησίως

tam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem praeterrectus aspernatur. Tu ille, Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est iis, qui ad poëticas fores accedunt Verum & oratoribus, inquam, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpè me comparatio cũm aliorũ oratorum, tũm Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat violentum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est [h] apud Poëtã, Vnũ augurium optimũ est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenẽ: Oportet bonos viros bona cũ spe suscipere defensionem Reipub. Et illud:

Porsitan ipsè senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerẽt illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραβάλλω ἐγὼ τὴν τοῦ Πύθωνος πρὸς τὰς Ὀδυσσέως ἐπῳδάς τῶν λόγων· ἡ δὲ,

ἃ μὲν μύθοισιν ἀγόρευε θεὰ ἀθανάτοισι,

πρὸς τὸ, πίρας μὲν γὰρ ἔχουσιν ἀνθρώποις ὁπόσοις βίος θανάτοιο, μᾶλλον ἐοικότα τὰς αὐτὰς λαμβάνειν βασάνους περὶ τοῦ μὴ κακοήθη γενέσθαι αὐτοῖς ἐπὶ τοσοῦτον ἐμαυτοῦ δεινοίας ἐπιθυμῶ. εὔδομαι δὲ καὶ πάθη μὴ δεδιέναι, μὴ προσωτέρω λέξεως καταμανθάνων, μὴ τὰς ἀφαιρέσεις τῶν ὁρῶν μὴ παθοῦσας, μὴ τὰ τῶν παραπόνων ἐπανόδους, μὴ τὰς τῶν παραβολῶν σωθῆναι λαμπρῶς γλαφυρότητας, καὶ τὸ τῶν τρόπων μέσον βάρβαρον ναυλαχῆ. καί μοι πολλάκις εἴδωξεν (οὐ γὰρ ἂν τἀληθὲς ἀποκρυψαίμην) ἀκριβέστερον μὲν τοῦ ῥαθυμίας Ἀθηναῖος καθάπτεσθαι Δημοσθένης, ὁ τῶν παῤῥησίαν, ὥς φασιν, ἀνημμένος, τοῖς Ἀχαιοὺς Ἀχαϊάδας προσαγορεύοντος, δεξιώτερον δὲ τόνῳ πολέμου τὰς Ἑλλήνων ἀκμὰς ἐπαίρων τραγῳδίας, ἢ μᾶλλον ἐπὶ ἀκμαιοτέρης μάχης ἀγαλ-

Confero & magna vi fluentem i Pythonis orationem ad hybernas niues, quarum similis oratio Vlyssis est scribitur. & illud:

k Ni foret hæc hominum natura obnoxia morti, simile est huic loco: Omnes homines naturâ mortî obnoxij sunt, etiam si quispiam conetur se inclusum in caueam seruare. Denique infinitæ sunt similes veriusque sententiæ. Delectant autem me & affectus tum vehementiores, tum leniores, & orationis varietates, & metaphoræ tædium leuantes, & tempestiui ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique totius vrbanitas orationis. Et mihi sæpè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse l grauitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum ciuium magna libertate, quàm in Homero, cùm Achiuos Achaidas appellat. Et Græcorum tragedias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit colloquia

διαλύειν ἀναπλάττοντος, καὶ
πόθοις τὰς φορὰς συνδαι-
νύντας. πολλάκις δὲ μετὰ τῆς
Δημοσθένους μέτρα κόθορ,
καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐκ ἴσο
τῆς ποιητικῆς ἁδονῆς ἐμβι-
βάζουσιν, ὥσπερ ἐδὲ Ὁμήρου
ἔπεσι ἀντιθέσεις ἢ παρι-
σώσεις, ἢ σχημάτων τραχύ-
τητος ἢ καθαρότητος. ἀπ'
ἴσης φύσεως πᾶς ἅπαρχαι τοῖς
ἀνωμάλοις τὰς ἀρετὰς ἐπιτυ-
πάζεσθαι. πόθεν γὰρ ἂν τις
περφανοίλω ἄρτι τὴν σὴν Καλ-
λιόπην, ταύτην ἢ γυναῖκα τὴν
ἐμὴν σύνδυο ἔχειν τὸν αὐτὸν ἀγῶ-
νισμα τοῖς ἐκ Ὁμήρου ἐπ'
κωμίοις διπλάσιον ἔργον. ἢ
τοὺς σοὺς ἐκ Δημοσθένους ἐπαί-
νους τίθημι, ἢ τοῖς μέτροις, ἀλλ
καὶ τῇ ὑποθέσει φημί, ὧν τὸν μὲν
μὴ ἐκ ἴσαν ἰδέαν τινὰ κρα-
τεῖν ἀποβαλόντα ἐπαίνων,
πολλῷ γε ὧν ποιητικῆς αὐτῆς
τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ,
πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. ἢ
γὰρ τι σαφὲς αὐτῶν ἴσμεν, ἐκ ἂν
ἂν ἀμφίλογος ἀνθρώποις ἡ
ρις, πᾶσι δὲ ἁπλῶς ἀνθρώποις ἴσα
ἴσμεν Κολοφῶνα, ἢ Κύ-
μην, ἢ Χίον, ἢ Σμύρναν,
ἢ Θέα

colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã: [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ exitiosæ inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã,

ἢ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας, ἢ μυ-
ρίας ἄλλας. πατέρα δὲ,
Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ ποτα-
μὸν, καὶ μητέρα Μελανώ-
πην φασὶν, ἢ νύμφην τὴν
ἀφάνδου, ἀνθρωπίνου γένους
ἀρχήν, χρόνον δὲ τὸν ἡρωι-
κὸν ἢ τὸν ἰωνικόν. οἱ μὲν δ'
ὕστερον πρὸς τὸν Ἡσίοδον ἄν-
χειν ἡλικίας σαφῶς ἀδύνα-
τον γενέσθαι καὶ τοὔνομα πρὸ τοῦ
γνωρίμου τὴν Μελανωπὼ
μεταποιῆσαι. τύχῃ δὲ πα-
ρείσης, ἢ πάσῃ ὁμιλίᾳ,
ἀκμὴ μὲν βέλτιον ἂν καὶ τά-
χα τοῦτο ἐν ἀσαφεῖ κεῖσθαι.
πρὸς σχολὴν δὲ μοι δοκεῖ
τὸ ἐγκώμιον, ποίησιν ἅπα-
σαν, καὶ σοφίαν
ἐκ τῶν ἐπῶν ἀκαταμίκτου
συνίσταν. τὸ δὲ σὸν, ἔφη,
κατὰ χαρὸν, ἐπίσταμένῳ τε
καὶ λέγειν, καὶ ἀκούσεσθαι τε
καὶ γνωρίσειν; μόνῳ σοὶ ἑτοίμα
τὰ, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ἐ-
λευθερίᾳ παρὰ σοῦ διάθεσ-
θαι. τί γὰρ ἂν μᾶλλον λαμπρὸν
ἢ τύχοι τοῦ Δημοσθένους πρὸς
σοῦ; τίδ' οὐ γένοιτο τῷ

quidam Thebas Aegyptias, & innumeras alias. Patrem Maeonem Lydum, & aut fluuium, matrem Melanopen, aut aliquam nymphen. Atque de humani generis ignorantia. Alij existimant eum tempore heroicis fuisse, alij Ionicis: nec satis constat vtrum Hesiodus sit antiquior. Quidam etiam contendunt, prius ei nomen Melesigenes fuisse, quàm hoc quod nunc in vsu est Homeri. Nec de fortuna eius aliquid constat, de paupertate, de caecitate: vt satius esset fortasse omittere ista, cùm sint incerta. Valde igitur angusti arbitror encomij materia, fabulas vetes gestas, & carmen tantùm laudandum erit, & sapientia ex versibus aestimanda. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & celebratissimis: tantùm verbis opus est, tanquam condimento ad obsonium parato. Quid enim tam magnum & splendidum fortuna Demostheni concessit?

Quid

τὴν Ἀθήνας μὴ ἐπαινῶ πατρίδα καὶ εὐδαίμονα, καὶ τὸ Ἑλλήνων ἐρεῖσμα, καὶ τὸν παλαιὸν τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπιδεῖξαι λόγον ἐν ἑρωτᾷ θυγατέρα, καὶ πείσας, καὶ κατοικήσας καὶ ἐπιγαμίας, καὶ τοὺς Βαρβαρικοὺς νόμους διὰ τὴν Δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην, καὶ Πέρσαις, καὶ ἐκπλεύσας τὴν προσαγορευθαλάττιον τε καὶ χιρσαίαν ἐπόσην μένην, οὐδ' ἂν ἔχειν ἔσης ἐξίας ἐριτίθη δύναμαι τῷ λόγῳ, φησὶν, ἐ Δικαιοδοσίας, ἐφθονία μὴν ἐν ἂν μοι τοιαύτη πάντως. τόδ' ἐγκώμιον ἂν ἂν ἀπαρτᾶν ἐνομιζόμην, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ἅπασι τὴν παλαιὰν ἐπίνοιαν ἐπιτιθέναι. Ἰσοκράτης δὲ τοῦτο μὲν τοῖς ἐπαινουμένοις. Ἰσοκράτης δὲ τοῦτο μὲν παρεμπόρευμα, ἐ Βελλεροφόντου φέρων, ἐνίκησε ἐ Θησέα, τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦν σοι λαβεῖν· σοὶ δ' ἔστω ἐπαίνεσα, τὸ ἐ παροιμίας σκῶμμα ἐπὶ τῇ ἀνυμνήσει ἐπαγάλλεσθαι, μή σοι μεῖζον πεποιηθῇ ἐπίγραμμα τοῦ τυλάτου. καὶ γάρ τι δὴ τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκ τῆς λόγον πατὴρ πρύταρχος, χρυσία

Quid non celebratissimum? Nonne patria? Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si tibi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitaverem amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra marique partis, ne Demosthenes quidẽ ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulẽtur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò cõcessa est maxima libertas. Sed tu fortassis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & veteris ne quis iuxta prouerbium dicat, [t] Epigramma maius esse calatho. Itaq; etiamsi omittam Athenas, occurret pater [p]fectus classis, aureum,

χρυσία κρατὴρ κατὰ Πίνδαρον ἔστιν ἄρα ἐν Ἀθήναις καμὶ πρώτιστον τιμήματος φιλοτιμίας ἀρχικῆς. ἀλλὰ τὸ Δημοσθένους ἔτι παιδὸς παιδὸς ὄντος, ἐν πολλοῖς, τὴν ὀρφανίαν εὐφημοτέραν ἐπωνυμίαν, ἀλλὰ δόξης ἐπίθεσιν, τὸ δὲ φύσεως εὐφυοῦς ἐκκαυλοῦσθαι. Οὐ μέχρι μὲν δὴ ὅτι παιδίου ἐστὶν, ὅτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἑαυτὸν ἐπιδείκνυται, παραλείψομεν, ἐπ' ἄλλοις ἀνάγκη τοῖς ἐπαίνοις ἄκριτα τὰ ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων, ὥσπερ ἐκ προφάσεως μιμήσεως ἐπὶ διδασκάλοις οὐκ ἔχοντα, μηδ' οὗτος ἐπὶ τὸν Ἡσιόδου λάφυρον καταφυγόντα, τὸν φαθόμενος ἐπὶ τοῖς ποιμέσι τὸν ἐπαινέσαντα. σοὶ ζῆν ταῦτα δὴ φησὶ, τοὺς μὲν ὁ Καλλίστρατος, καμοὶ δ' ὁ καλὸς λόγος, Ἀλκιδάμας, Ἰσοκράτης, Ἰσαῖος, Εὐβουλίδης. μυρίων μὲν ἐφολκῶν νῦν Ἀθήναις τὸ δυνατὸν ἐπὶ τὰς παρανομίας ἀνάγκαις ἐπαίρουσι, ταχέως δ' ἔσης ἐπὶ μεταπίοις τὰ ἐλπίδας ἀφ' ἑαυτὰς ἀποκλινούσας, παρὸν δ' αὐτῷ καθ' ἡσυχίαν καμεῖν, ἐκ

aureum, vt Pindarus ait, fuit donarium. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfectura classis. Quòd verò extinctus est Demosthene adhuc puero, non est calamitas indicanda, sed gloriæ occasio, retegens generosam indolem. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statim oportet nos attingere poëmata eius, cùm de educatione deq; studijs eius nulla extent historiæ. Neq; licet fingere eum à Musis accepisse poëticam, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ociosis pastoribus poëticam inspirabat. Tu verò Callistratũ habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumera illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrum, cumq; adolescentia per se proclinis sit ad voluptatem, ac Demosthenem liceret propter tutorum negligentiam voluptates sequi, tamen

ἐπὶ τῶν τῶν ἱπποκόμων ὀλιγωρείας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ τότε καὶ νῦν ὢν, ὃς αὐτὸν ἄγων οὐκ ἐπὶ τὰς Φρυνῶς, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. πάντων δὲ βέλτιστε, φιλοσοφοίης ἂν λόγῳ, διττὰς ἐν ἀνθρώποις ὁρῶν ἐρῶντας ἀγωγὰς, τὴν μὲν θαλαττίοις τισὶν ἔρωσι, παράφορόν τινα καὶ ἀγυίαν, καὶ κυμαίνουσαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης ναυδέμνα κλόδωνα, φλογμὸν νόσους νέον ὁρμῶσι, καὶ λόγχευμα θαλάσσιον, ἀλλὰ δ' ἠρινὸν μηνῶσι τινὲς σαφῆ ἔλξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθεῖσαν ἀνασπαστὰς νόσους τραυμάτων, ἀλλ' ἐπὶ τὴν αὐτῆς τῆς κάλλους ἀναγλύφου τινὰ καὶ καθαρὰν ἰδέαν ἐξορμῶσαν. μανίᾳ σώφρονι τὴν ψυχὴν, ὅσα Ζηνὸς ἐγγόνοις, καὶ θεῶν ἀγχίσποροι, φασὶν, ὁ φαγινίδης. ἔρωτι δὲ νέᾳ καὶ ἐν αἵματι, κουρᾷ, σπουδῇ, πάθος ἔρρωσο, ξίφος, γλῶτταν δίαρμα θρόων, μυρίλιθα ὄψις τ' ἀλικίας ἐπακτοσιν, μνήμην ἀκριβῆ καὶ θορύβῳ καλλιφρονοῦσαν, σωφρόνων νύκτας ἐπιτόνοις ἡμέραις

ἐξ ἧς

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis hominis: alterum maris ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, qui mouentur ex æstuantibus cupiditatibus iuuenũ, naturam planè marinam. alter amor est aurea catena cælo demissa. Hîc non habet faces aut tela, quæ faciãt lethalia vulnera, sed bonũ furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantẽ ad natiuã & incorruptã pulchritudinis formã comprehendẽdam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, latebræ subterraneæ specuũ, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem,

ἐξῆν τις οὐκ οἶδεν, ὁποῖον ὁ Δημοσθένης, ἔφη, σοὶ τὸν ῥήτορα δοκεῖ γεγενῆσθαι, τῶν μὲν νοημάτων καὶ τοῖς ὀνόμασι κατανυκτῶν τὸν λόγον, τοῖς δὲ ἐπιτηδεύμασιν ἐξακριβῶν τὰς πολλὰς; λαμπρὸς μὲν ὢν μεγέθει, σφοδρὸς δὲ ὢν πνεύματι; σωφρονίσαι δὲ τῶν ὀνομάτων ἐπράττετο, ποικίλλεται δ' ἀναπαυόμενος σχημάτων. μόνον γοῦν τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λυσανίας ὁ τολμηρὸν ἀπῆν, ἔφη, φρονεῖν, ὁ σφυρήλατον παρεῖναι τὸν λόγον, ὁ δὲ ὡς τὸν Αἰσχίνην ὁ Καλλιφῶν ἔφη τὰς τραγῳδίας ἐν οἴνῳ γράφειν, ἐξοινῶσθαι καὶ ἀναβεβαιοῦσθαι τῷ ψυχρῷ, ἐπεὶ ὅτως ὁ Δημοσθένης συντίθεσθαι πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀπ' ὕδωρ πίνων, ἔνθα ἡ Δημάδου πεῖσαί φασιν ἂν ταύτῃ αὐτὸν τῇ ὑδροποσίᾳ, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγουσιν, τὸν Δημοσθένην δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ ῥήτωρ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπόζειν ἐφαίνετο τοῦ λυχνικοῦ. καὶ τοιγαροῦν, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου

Vnde quis nescit quales extiterit orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs ornauerit, & argumentis adsperserit affectus, quantus in copia spiritus sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Leosthenes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero vinum orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes Aeschylum ait tragedias inter pocula scripsisse, cum vino incaluisset. At Demosthenes scribens aliquid, ex aqua bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hunc campum habes, amice, de Demosthene dicendi:

μοι νῦν πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον· οὐ γάρ τοι μόνον ἐστὶ περὶ τῶν Ὁμήρου ποιημάτων εἰπεῖν καιρὸς λόγος. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ εἰς τοὺς χρήματα φιλοτιμίας, καὶ τῆς πολιτείας τὴν ὅλην λαμπρότητα καὶ ὑμῖν ἤδη σαφῶς, ὥστε δοκεῖ πᾶσιν· ἴσως διῆλθες, ἔφην, ἅπαντα, εἰπέ μοι, ἄλλο τι ἢ ἐν βαλανείῳ, καὶ ταυτὶ πάντα τὸν λοιπὸν λόγον; οὐ Δία γε, ἔφη, ἀλλὰ θεωρίας τε καὶ χορηγίας ἱερὰ πλουσίους, καὶ τριηραρχίας, οὐ πάνυ καὶ τάφρον, καὶ λύσας αἰχμαλώτων, οὐ παρθένων ἐκδόσας, ἀρίστῳ πολίτῃ· καὶ πρίσθεις καὶ νομοθεσίαν, καὶ μίσθωσιν πολιτευμάτων ἐπιτηδείων, ἵνα δῶν ἕκαστοι μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς σιωπῶντος, οὐ λυπῶν τε μὴ λόγοι τῶν Δημοσθένους ἔργων ἐπιπλοιεῖν· ἴσως γάρ, ἔφην, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὴ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βιβλιοκόλλων, μὴ διαλιθαρυπῆσαι τὰ ἄλλα

qui conueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cùm iuset, connecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac rides: Hauriene modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, choragia, ludos ex propriis facultatibus vtrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, cœpi ridere hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deficeret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus

ὅτα τῶς Δημοσθένους πρά-
ξεσιν. ἄγε, ἔφη· περὶ τὸν
λόγον ἐπικουείας τινὸς, ὡς
σὺ φῂς, δεόμεθα. πλὴν ἀ
μέ σε τοῦναντίον κατέχει
πάθος, οἷον αὐγῆς πνευ-
λαμπούσης, οὐκ ἴσχυς πρὸς
λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους
δόξαν τὴν ὄψιν ἀπερεῖσαι.
καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον
ἐφ' Ὁμήρῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς
ἐπεπόνθειν. κατίδαλον γοῦν
μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντεί-
βαλλόμην ὅν μοι πρὸς τὴν
ὑπόθεσιν. ἔπειτ' ἐγὼ μὲν,
οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀνελαίγκα.
δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν
προσβιζόμενος, ἀντίον ὀ-
ρᾷν, καὶ μηδ' ἀποφίπτειν,
ὥσπερ ἀλίου τὰς ὄψεις, νόμ
ῳ τοῦ τῶν Ομηελιδῶν χέ-
νους ἐλέγχεσθαι. σοὶ δὲ μὲν
φαίνεται καὶ τοῦτο, ἔφη, πρᾶ
γμα ῥᾴδιον, ἃ κατ' ἐμὲ ἔνια.
τῆς μὲν γὰρ Ομήρου δόξης, οἷον ἐπί μιᾶς ὁρμῆσαι
τῆς ποιητικῆς δυνάμεως, ἀ-
θρόως ἐξ ἀνάγκης ὧν ἁπάν-
σης ἁψεσθαι. σὺ δ' ἃ μὲν
ἐπὶ τὸν Δημοσθένη ὅλον
ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ φάσεσιν,

bus gestis Demosthenis? In
mò, ait ille, opus est nobis
mutuo auxilio in scribendo,
quemadmodum paulò ante
dicebas. Verùm nisi fortè
aliter affectus es, existimo tibi perstringi oculos fulgore Demosthenicæ gloriæ, nec posse te tam clarum lucem inspicere. Mihi quidem accidit hoc initiò in Homero. Penè igitur abieceram argumentum, quia non patiùs intuerì: postea ut sic quo modo recepi in manu, & paulatim assuefeci oculos, ne formidarent aspectum, néve quisquam me accusare posset cæcutiens in sole, nothum genus Homericæ. Quanquam tua causa facilior est, quàm mea. Nam cùm in Homero nihil præter poëticam laudare possimus, tota illa laus simul in animo concipienda est. Tibi verò, cùm totum Demosthenem consideras, ingens copia se offert, ut dubium

hinc

καὶ μάλα ἂν ἀπορήσαι τι
εἰπὼν

ρὶ τὸν λόγον ἅπαν, οὐκ ἔ-
χων ὅτου πρώτου τῶν γνώ-
μων λάβοις. καθάπερ οἱ
λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς
Συρακουσίους παρίσας, ἢ
οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθέαμο-
νες, ἂς μυείας ἀκουσμά-
των καὶ θεαμάτων ἡδονὰς
ἐμπεσόντες. οὐκ ἔχουσι
γὰρ, ἐφ' ὧν ἅπτωσιν, ἀεὶ
τῷ ἐπιθυμίαν μεταπιθέ-
σθαι. οἶμαι δὲ καὶ σὲ με-
ταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ'
ὅ, τι σαίης, ἐν κύκλῳ σε πε-
ριηλκόντων, φύσεως μεγα-
λοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπύρου
βίου σφοδροῦ, λόγου δια-
νοήσεως, τῆς ἐν ταῖς πράξε-
σιν ἀνδρίας, ἀκμάτων πολ-
λῶν καὶ μεγάλων, ἀπροφα-
σίας, δικαιοσύνης, φιλανθρω-
πίας, πίστεως, φρονήματος
σωφρόνως, ἑκάστου τῶν πολ-
λῶν καὶ μεγάλων πολιτευ-
μάτων. ἴσως οὖν ὁρῶν ἕνα
μὲν ψηφίσματα, πρέσ-
βεις, ἀκμὴν γοείας, νόμους, ἑκά-
τερον ἀφέλους. Εὔβοιαν, Μέ-
γαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον,
Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον,
Βυζάντιον, οὐκ ἔχεις ὅποι τὸν γνόμων ἀποκλίνῃς, συμπε-

húcne an illuc te vertas: nec
possis statuere quid pri-
mum sumere velis, sicuti de-
licati in Syracusanis mensis, aut auidi spectatores & auditores, cùm varia spectacula & carmina offerun-
tur, dubitant quò potissimùm applicent animum. Ita
que opinor te ex alio in a-
liud desilire, nec posse in u-
na re commorari, cùm te
subinde alia ad se rapiant,
videlicet natura liberalis, in-
genium ardens, temperan-
tia, eloquentia, magnitudo
animi in rebus gerendis,
multa & præclara facino-
ra, fortunæ despicientia, iu-
stitia, humanitas, fides, au-
dacia, prudentia, singulæ
actiones in Republica. Fo-
tasse hinc intuens decreta,
legationes, conciones, le-
ges: inde classes, Eubœam,
Megara, Bœotiam, Chium,
Rhodum, Hellespontum,
Byzantium, dubitabis quò
te potissimùm vertas in tan-
ta co-

φερόμενον. Ζῆς πλουσίαν τύμασιν. ὥσπερ οὖν ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πομπὰ ὧν νῦν τραπόμενος, οὕτω πως ἀπόρουν, ὁμογόν, ἢ χρυσοκόμαν πατρὸς Μελίαν, ἢ Κάδμου, ἢ Σπαρτῶν ἱερὸν γένος, ἢ τὰν πανάμπυκα Θήβαν, ἢ τὸ πάνδαμον σπέρμα Ἡρακλέος, ἢ τὰν Διονύσου νυμφαγενέα τιμάν, ἢ γάμον Ἁρμονίας ὑμνέων ἄρουρα; οὕτω δὴ καὶ σύ γε ταὐτὸν ἔοικας ἀπορεῖν, λόγον ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὸν θάνατον τὸν ἀνδρὸς ὑμνηθέντος. ἔστι δ' οὐδὲν ἔργον ἀφυγεῖν, ἔφη, τῷ πλάνῃ, ἀπ' ἐνὸς ὅτου δὴ λαβόμενος, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὑτὴν, ἐς ταύτην κατάθου τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανή γ' ἄρ σοι οὐδ' ἡ Περικλέους. ἐν πάνυ μὲν γε τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, καὶ παθοῦς τι κίνητρον λόξῃ παραλαβόντες, ἀπ' ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἐν ἑκάστῳ ἐπιδεικνύμενος. ὅθεν δὴ καὶ ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλοῖς ἀμφιβαλλόμενος, ἢ τῶν ἐπαίνων ἕνεκα, ἐν ἑκάστοις ἐπιδεικνύμενος. ὅθεν δὴ καὶ ὁ Πίνδαρος, ἐπὶ πολλοῖς ἀμφιβαλλόμενος, ἢ

ta copia, cùm in vnaquaque re emineat peculiare quiddam laude dignum. Vt igitur Pindarus alicubi dubitat, multa videns sibi proposita esse, cùm inquit:

Num mea Ismenum, Meliámve nymphan,
Seu magis Cadmum, genus aut virorum
Dentibus saeui geninum Draconis
Carmina dicam?
Seu canam Thebas, olim brevi ve pugnas
Herculis? seu Bacchi tuos honores?
Seu prius nunc Harmoniae puellae
Dicam hymenaeos?

Idem tibi accidet, vt dubium vtrum orationes, an res gestas, aut eloquentiam, aut doctrinam, aut autoritatem aut mortem viri sumas laudandam. Verùm non erraueris, quicquid sumes. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit eum × cum Pericle conferre. nam illum fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fuisse

ἀλλ' αὐτῶν γε οὐχ ὁρῶμεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τῶν φαντασίαν οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντα, οὐδ' οἵαν ἐξαρκέσαι πρὸς τὸν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἅπαντα οἶδ' καταλελοίπαμεν λόγον, ἃ τοῦτ' πράττειν. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, καὶ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραπομένῳ καλὸν, μίαν ἰδιτυαοιῶ ἀποτέμνεσθαι πᾶν ἀμφιβόλου· ἃ δὲ βούλοιο λαφυκῶς, δύο καὶ σώματος ἐπόμενον, ἔχαν ἀποχρῶσαν λόγῳ ἅπαντα πᾶν· πολλὰ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ παραῤῥύτης. ἃ δ' οὐκ ἐν τοῦ παντὸς, ἀπ' ἐν μέρους ἐπαινεσόμενα· νόμῳ μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἡρώων ἐπαίνους ἐν μέρῳ διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ κἀκτῶν φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μεμπτὸν δὲ ἐδὲ τοῖς θεοῖς ἐγένετο, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἀλαπάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς αἰγίδος, μέτι γε δὲ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐνόρα

fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conueneris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos. hi tibi ampliſsimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidiſsimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aſpernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

φρήνησιν ἢ οὐδὲ ἅπασα τὴν ἀφάπαξ ἐλθεῖν. οὔτε ἂν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀγανακτήσειεν, εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πάντα τὰ τοῦ καλοῦ ἐπαινούμενα ἴδοι· οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἂν ἅπαντα ἐξαρκέσειεν ἐπαινέσαι. ταῦτα τῷ Θηρσαγόρου ἀπειθέντος, οἶμαι, ἔφην, ἐπιδεῖξαί μοι βουλόμενος, τὸ μὲν μόνον ποικίλον ἀγαθὸν εἶναι, τῶν λόγων παρεμπόρευμα· σὺ δὲ τὸν Δημοσθένη, τὰ ἐπὶ τοῖς ἐμπίπτουσι προσθήσοντα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, πάνυ ἐκείνου ἐπιτιθεῖς, προύχειν ἐπιδεικνύναι τὸν λόγον, ἅ τι τῆς φρουτίδος ἀνεὶς, ἀκροᾶσαι τὰ ἐμὰ γνώριον προὔργου τοίνυν, ἔφην, σοὶ γίγνοιτ' ἂν οὐδέν, εἰ ἴοιθι ἀκέπτι δὴ, μὴ καὶ πάνυ ἡμᾶς γενοῦ βάρος. καλὸν ἂν λέγοις, ἔφη, τὸ ἴαμα· σὺ γὰρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. ἔτα ἑαυτοῦ δίκην τῷ νοσοῦντι σαφῶς ἀγνοήσαντος,

verò deorum nemo complecti semel poteſt. Itaque neque Demoſthenes ægrè ferret, ſi virtutes eius non comprehenderis vna oratione. Nam ne ipſe quidem ſua laudes omnes vna oratione complecti poſſet. Hæc dicentem Therſagoram interpellaui: ac, Puto, inquam, hæc te narrare, vt eloquentiam tuam apud me oſtentes. nam cùm initio tantùm volueris declarare quantus poëta ſis, nunc oſtendis etiam quantum in ſoluta oratione valeas. Tum ille: Volui, inquit, hoc argumentum percurrere, cùm viderem te ſegniorem eſſe. ſi tamen cura paulìſper remiſſa audires me poëma meum recitantem. Ego verò reſpondi, illum non facere operæpretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, ſi nondum etiam tibi ſatisfactum eſt. An neſcis, inquam, quæ res me angat. Deinde vt medicus ignorans morbi ge-

φαυτ☞, ἄλλο θεραπεύει. ὅτι τί δὴ σὺ μὲν, ἃ τὰ ράξεις ἂν, τὸν πρῶτον ὄντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχείρησας ἤδη τάδ' ἤδη καταλαλάκωται παλαιᾶς ἐπὶ πρεσβύδοις, ὥς τι τούτοις τῆς ἀπορίας ἰωμά σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν ἔφη σοι τόδε ἴαμα, καὶ μήν τοι, καθάπερ ὁδοῦ, θαρραλέων τάληθῆ ἔναι πρὸ σωκράτους. πρὸ ἐναντίαν γὰρ, ἔπος, προὐθέμην, ἃ φασὶν Ἀννίκηρίν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τε καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον, ἅρματα πλασίαν ἐπιδεικνῦτα, πολλοὺς πρὶ πρὸ ἀκαδημίας ἐξελαύνειν δρόμους, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοδρομίας ἅπαντας, μηδὲν παραβάντα, ὁποτίνος δρόμου σημᾶα καὶ τὰ τῆς γῆς πολέπεσθαι. τοὐμὸν δὲ γε τοὐναντίον φεύγειν, τὰς ἁρματοδρομίας ἀλιέναι. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' οἶμαι καινουργεῖν, ἐθοῦς τῶν τετριμμένων ἐκτρέπεσθαι. ἀλλά τοι τὸ Πάσσων☞, ἔφη, σοφόν, ποῖον,

bi genus, aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem, & nunc primùm ad hæc studia accedentem, verùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciùt. At hoc, inquis, remedium fuerit: Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum, inquam, placebat. Aiunt Annicerin Cyrenaicum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam, quòd in eâdem orbita subinde duceret & reduceret currum, nihil deerrans, vt vestigia tantum vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Thersagoras ait: Placet igitur Passonis consilium? Quod? inquam.

ἔφη; οὐ γὰρ ἀκήκοα. Πάσσωνι δὲ ξυγγράφῳ φασὶν ἐπιθέσθαι γράψαι ἵππον καταδυόμενον, τὸν δὲ γράψαι τρίχαντα, καὶ πολὺ κονιορτὸν περὶ τὸν ἵππον· ὡς δὲ ἔτι γράφοντα ἐπισπᾶσθαι τὸν ἐπόντα, μιμεῖσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προσέχειν τὸν νοῦν. Πάσσωνα τοῦ μὲν πίνακα τὰ μετέωρα κάτω πεποιηκέναι, ὡς παιδὶ τῷ γραφεῖ ἐπιδεῖξαι καλοῦσα, καὶ τὸν ἵππον ἐμφανῆ μᾶλλον ὀφθῆναι καταδυόμενον. ὁρᾷς δέ, ἔφη, θύγατερ, ἂν μίαν οἴῃ μορφὴν μιμήσασθαι τοσούτων ὑπάρ, ἀπ' οὐχὶ πάσας μορφὰς καὶ σχηματισμοὺς ἐναλλὰξ ἐπίστασθαι, καὶ μεταπεφύτευσθαι ἀεί τε τὸ τιμιώτατον πάθωμεν τὸ τοῦ Πρωτέως; ποίαν, ἔφη, πάθῃς τὸ γελοιότατον, ὃ φασὶν αὐτὸν ἐπιτηδεῦσαι, δρασμὸν ἐξαίσιον τῆς ἀνθρωπίνης ὄψεως, διὰ καταλαμβανόμενος πάσας ἐπὶ ἄγχιστα καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, οὐδεὶς πω πιθανὸς μορφῆς

quam. Non enim audiui. Tum ille. Ferunt quendam cum Passone pactum esse, vt equum pingeret volutantem se. iste currentem pinxit, & circa equum excitatum pulueres. Cumque adstaret apud pingentem, ille qui locauerat equum pingendum, & cum pictore expostularet, quia aliud pactus esset: exhibet pictor tabulam puero, & iubet inuertere, ac priorem illi ostendere: ita videbatur equus in tergo iacere, seque volutare. Pessime, inquam: verùm putasne tot annis non saepenumero esse vt materiam vertere? Ego verò multifariam verti ac reuerti, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Fit fertur assumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus penuria peregrinae

forme

μορφῆς ἱπποκάκτου, Πρωτία
φησθαι. σὺ μὲν, ἔφην,
ὑπὲρ τὸν Πρωτία μηχανᾷ
σὺ ἐμὲ ἐν ἀκροάσει ἀποδι-
δράσκειν. οὐκ ὀκνῶ, ἔ-
φην, τοῦτο. παρέξω γοῦν
ἐμαυτὸν ἀκροᾶσθαι, παρὰς
σὺ ἐπιμελοῦ φροντίδα·
τάχα γὰρ, ἂν τι περὶ τοῦ
ποῦ ποιήμα]ος ἄφρουρις γε-
νόμεν, καὶ τῆς ἐμῆς ὠ-
δῖνος συμφρουρίσαις. ὡς
οὖν ἡδέως ταῦτα ἀκούσ᾽, καὶ
πίσαντος ἐπὶ τὸν πλησίον
πρηνῆ᾽, ἐγὼ μὲν ἀκροῶ-
μαι, ὅδ᾽ ἀναλέγετο μάλα
γενναῖα ποιήμα]α. μέ]α-
ξὺ δ᾽ ὥσπερ ἔνθους γρόμε-
νος, ἐπιπτύξας τὸ γραμ-
μα]ᾶριον, κομίσον τὸν ἀκροα-
τικὸν, ἔφη, μισθὸν, παθάπ-
περ Ἀθήνησιν ἐκκλησιαστι-
κὸν ἢ δικαστικὸν, ἀπ᾽ ὄπισ
θεν μοι χάριν. χάριν μὲν,
ἔφην, ἔσομαι, καὶ πρίν, ὦ,
τι καὶ λέγεις, ἀδύνατα; τί δ᾽
ἄρ᾽, ὦ, τι καὶ λέγεις; Μακε-
δονικοῖς, ἔφη, ἐντυχὼν
τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνή-
μασι, καὶ τάτε ἀνερρωγὼς,
τὸ

formæ Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & eiiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfeciſſem tandem, sedimus in proximo saxo. Hic ego audiò recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauſo libro: Auſer, inquit, mercedem huius auſcultationis, sicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed vide etiam atq; etiam, vt gratiam mihi habeas. Egone, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verùm quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον οὐ κατὰ παρέργον ἐκτησάμην, καὶ νῦν ὑπομιμνήσθην ἔχων οἰκαδε. γέγραπται δ' ἄμα τι τῶν Αντιπάτρῳ πραχθέντων ἐπὶ τῆς οἰκίας, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοι δοκῆς οὐκ ἄν παρέργως ἀκοῦσαι. καὶ μήν, ἔφην, καί σοι τῶν ὠαγγελίων. χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἂν τὴν ὑπόσχεσιν ἔργον σοι γένωμαι. σὺ δ' ἀνάγνωθι μὲν μοι παμπρεπῶς τὴν Ομήρου ἐγκώμιον, ἔοικας δ' ἐπάσαν αὐτὸς καὶ τὴν Δημοσθένους. ἂς οὖν ἀνύσω τὰ λοιπὰ τοῦ γράμματος, διατρίψαντες ὀλίγον, ὅσον ἀρδοιῦσαι ᾠήθημεν τοὺς ἀκούοντας ἐπαίνους, ἔπειμι πρὸς τὸν Θεσσαλόνικον, καὶ μόλις μὲν, ἐπιτυγχάνω δὲ ᾧ βιβλίῳ, κἀγὼ λαβὼν τάχιστα μὲν, ἀπελαύνομαι. ἐντυχὼν δ' οὖν τῷ γνωρίμῳ διατίθημι, ὡς οὐδέν τι μείρας, ἀπ' ἐκείνων ὀνομάτων τι καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

ἐδόκει

mihi lætitiam attulit; quare librum illum non sine magno negocio mihi comparaui. huius mihi iam venit in mentem. Continet autem cùm reliquam interiorem Antipatri vitam, tum etiam quædam de Demosthene, quæ cupidè lecturus videris. Ego verò iam, inquam, refero gratiam pro euangelio. dabo tibi operam reliquos versus recitanti, neque dimittam donec promissum præstiteris. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectâsti, ita delectaberis haudubiè & Demosthenis encomio. Postquam igitur perlegit reliquos versus, paulisper ibi commorati sumus, donec pro poëmate debitas laudes rependerem. Deinde ad ædes Thersagoræ imus. ibi vix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cùm legissem, decreui mihi mutare, sed totam historiam vobis ad verbum recitare.

Nu

ἔδει γὰρ τῷ Ἀσκληπιῷ μᾶλλόν τι ἐγγίνεσθαι τῆς τιμῆς, ἢ μὴ τῶν προσιόντων αὐτῷ ποιοῦντων ἄσματα, τὰ Λιτοσθένους τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄδεσθαι. καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν μὲν ποίησιν καινὴν ποιεῖν, καταλελοιπέναι δὲ τραγῳδίας, ἐκλελεμμένα δὲ τοῖς σωτηρίοις συντιθέντα, τοῖς νῦν ἐν μέσῳ ἐν καιρῷ καταλύσαι χάριν ἐκπέμπω φέρων, τῷ θεῷ δοκεῖν τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, εἴτε ἐμοὶ τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἐστὶν εἴτε καὶ βραχὺ βιβλίου φησίν, Ἀντιπάτρῳ μεμνῆσθαι παρόντα τὸν Ἀρχίαν. ὁ δ' Ἀρχίας, ἅτις ἄρα τύχη τῶν ἀγνοούντων, τοὺς φυγάδας ἐξεστάλθαι συμβάντων. ἐπέστελλε δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένει μάλιστα τὰ Καλαυρείας πᾶσαν μᾶλλον, καὶ βιάσασθαι πρὸς τὸν Ἀντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετὰ τοῦτο ὁ Ἀντίπατρος ἐπὶ τούτοις ἐν τῷ ἐλπίδι τὸν Δημοσθένη προσδοκῶν. ὡς οὖν ἤκουσεν ἀφ' τῆς Καλαυρείας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Aliſodemi & Sophocli verſus ei decantantur, ſi deſit nouum poëma ſacrificantibus. Et Baccho iam olim deſijt mos noua poëmata faciendi: ſed alijs compoſita non minorem gratiam merentur his, qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc contimebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum eſſe, quòd adeſſet Archias. Verùm ſi quis adoleſcentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demoſthene mandatum, vt nulla vi adhibita perſuaderet ei, vt ex Calauria diſcedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam ſpem erectus, anxiè expectabat Demoſthenis aduentum. Quare cùm audiuiſſet Archiam ex Calauria

ἤκουσα τὸν Ἀρχίαν, ἀθρόα ἐς ἄκρην, ἱκέλευσεν ἅσω καταβᾶν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον, αὐτὸ φράσας τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον χῶρει, ὦ Ἀντίπατερ. τί δ' ἐμοὶ χαίρειν, ἃ Δημοσθένη ἄγαγον. ἐς ἰδωνάμιν, ὑπεθείαν γὰρ ὠμίλησα τῶν Δημοσθένους λειψάνων. ἐπ' ἐλπίδ' γε μὲν τοσαύτας, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ τῶν ἐσῶν καὶ τῆς ὑθείας, Δημοσθένη ἐκ ἔχοντι; πλὴν γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ, ὃ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατέχειν ἀδαίαθον, οὐ Βοιωτίας οὐδ' ἔνθά τι παρ' ἐμοῦ λαβόντος. ἐμὲ δ' ὅθεν ἄν τὸ Βυζαντίων τάχ' ἂν ἐποιήμην μηχανᾶς, ἃ Δημοσθένη χρυσίῳ. ἐγὼ δ', ὦ Παρμένων, ἔφη, ἃ μέν τις Ἀθηναῖος ἐν Ἀθήναις λέγων, ἐμὶ δ' ἀπατεῶν τιμᾷ, τοῦτο ἀργύριον μὲν προσαίμην ἄν, φιλίαν δ' ἐκ ἄν. ἃ δ' τις ὑπὲρ δ' πατρίδος ἐμὶ μισᾷ, τοῦτο προσποιήσαιμ' ἄν, ἐς ἀκροτάτην καὶ τάξιν, καὶ νικείοις καὶ τάφροις θωμάσαι

venire, mox iussit eum intrò vocari. Postquam ingressus est, sed ipse liber narret ista. ARCH. Salue Antipater. ANT. Quid ni saluus sim, siquidem Demosthenem adducis? ARC. Adduco, vt potui. nam vnam aduehо, in qua sunt exuuiæ Demosthenis. ANT. Magna de spe dejectus fames. quid enim mihi cum vna & ossibus, si non contigit Demosthenes? ARC. Non fuit possibile, Rex, viuum in hostium potestatem redigere. ANT. Cur non in Bœotia aut hic accepistis aurum ad eum corrumpendum? ARCH. Nec verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demosthenem auro expugnaremus. ANTIP. Ego, Parmenio. si quis Atheniensis in consilijs Reipubl. plurìs facit me, quàm patriam, huic argentum offerre solеo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus est, aduersus hunc bellum gero, vt aduersus arcem, mœnia, portus, fossas.

Admiror

θαυμάζω δ' τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω γε τοῦ κτήματος τὴν πόλιν, καὶ ζυμφορὰν ἔξω γεγενῆσθαι, εἴπερ ἄρα προσαπολοίμαμι· τὸν δὲ βδελυρὸν ἄρ' ὑπαυθοι παρ' ἐμοῦ τυχεῖν γνόμενον μᾶλλον, ἢ τὴν ἐνεῶν ἵππον καὶ Τερβαγαθῶν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὅπλων βίας, τὴν τοῦ λόγου παιδιὰ, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἐμβεβὸς οὐδαμῆ τιθεὶς λώτερον. πρὸς Παρμένοντα μὲν ταῦτα, διούτους δ' τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀπεσταλμένων. ἐγὼ δ' ἔχων δὲ φροντίδος· ὁ δ' εὖ μάλα γελάσας, ἔφη· σὺ δ' Ἀθηναῖον παῖγνιόν ἐστα τιότην διάνοιαν ἡμῖν; ἀλλὰ μὴν τριήρεις καὶ ὁ Πειραιεὺς καὶ νεώσοικοι, λιμὴν ἔμοιγε καὶ φλυαρία. τί δ' ἂν ἄνθρωποι ποιήσαιεν, διονυσιάζοντες ἐν ἱματιοπωλίαις καταζῶντες καὶ χορεῖς; ἂν μὲν Δημοσθένης ἦν ἐν Ἀθηναίοις ἐγώ, βέλτιον ἂν ἔχοιμεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἀπατῆσαι, βιαζόμενοι, φθεί-

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse duo co, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixisset, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Athenensi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, faciliùs potiti essemus vrbe, q̃ Thebis, aut Thessalia, dolo, vi, oppri-

mentes,

νουλῶν, ἀνούμενοι. νυνὶ δ' ἡμῖν ἱκανῶς ἐγρήγορεν, καὶ πᾶσι τοῖς ἰδιώταις ἐφίσταται, καὶ τὰς ἡμετέρας ὁρμὰς ἐπακολουθεῖ, καὶ τοῖς στρατηγήμασιν ἀντιπαρατάττεται, καὶ δ' αὐτὸν οὐ τι κινδυνεύσομεν λαθεῖν, οὐκ ἐπιχειροῦντες, οὐ βουλεύσόμενοι, καὶ ἰδιάζ ἀκόλουθά τι καὶ πρόβολον ἡμῖν ἄνθρωπός ἐστι, μὴ πάντ' ἴσχειν ἐξ ἐπιφορμῆς. τὸ γὰρ τοι ἰδιαν αὐτὸν, οὐκ Ἀμφίπολιν εἴλομεν, οὐκ Ὄλυνθον, οὐ Φωκίδας καὶ Πύλον ἔσχομεν, οὐχὶ Χερρόνησον καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλήσποντον λιμένων. ἀλλ' ἐνίοτε μὲν ἄκουσας, οἷον ἐκ μανδραγόρου ἀναβόσαντας, ζῶς αὐτοῦ πολίτας, ὥστε δεῖ τινι, καὶ ἀκόνα τῆς ῥᾳθυμίας, τῇ παρ' ἡμῶν χάριτι, ὀλίγον δεῦ φρὸς ἡδονὴν φροντίσας. μετατίθησι δ' τῶν χρημάτων δὲς πόρους, ἀπὸ τῶν θεάτρων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα· σωτίθησι δὲ τὸ ναυτικὸν νόμοις πειραρχικοῖς, καὶ τῆς ἀταξίας μονονοῦ τινὸς ἀνορθαρμόσον. ἐγὼ δ' ἐφίεμαι

mentes, & corrumpentes: verùm vnus ille vigilat, in omnes intentus occasiones, & nostros obseruat impetus, & instructus est aduersus nostra consilia. Nunquam fallere, neq; insidiando, neque agendo, neque consulendo possumus. Hic velut murus est, aut scopulus, obsistens quò minùs omnia primo impetu capiamus. Nã quantum in ipso fuit, non potuissemus Amphipoli, non Olyntho, non Phocensibus, non Pylo, non Cherroneso, non ora Hellespontiaca potiri. Ille inuitos incitat, & tamquam Y mandragora sopitos expergefacit, ac velut scabies & vrens castigat ignauiam summa libertate, nihil ad gratiam dicens. Publicas pecunias, quæ antè dissipabantur in ludis, confert in stipendium, cõscribit classem, quæ penè perierat confusione veterum tributorum. Et vrbem, quæ iam nihil genero-

ωρ ἠδη χρόνου πρὸς πλῶ θρα- rosum cogitabat, tantùm
χυλιῶ καὶ τὸ τριάβολον, τὰ sportulas & sesquidenarios
τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλαι captabat, restituit in pri-
ζητοῦντος κατακεκλιμένος, ἀν- stinam dignitatem: & ex-
ζῶν προγόνους ἐπανάγων. καὶ citauit fractos & abiectos
τὸν ζῆλον τῶν Μαραθῶνι ciues ad imitationem gloriæ
καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμέ- maiorum & rerum ad Ma-
νων σωφρονισμοῦ ἐπὶ συμμα- rathonem & Salaminem ge-
χίας, καὶ συντάξεως Ἑλλωτι- starum. Et Græcos inter se
κάς. τοῦτον ὁ λαθὼν θόρυβον, οὐ societate & fœderibus de-
φυλακίσαι, οὐ πείσαθαι δ' οὐ uinxit. Hic non potest fal-
μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀριστείδην ὑπὸ- li, non arte decipi: corrum-
νουν ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκ- pi verò non magis potest,
πεῖσαι; ζῶντος οὖν, ὦ Ἀντί- quàm Aristides à rege Per-
πατερ, χρὴ διδιέναι μᾶλλον, ἢ sarũ corrumpi potuit. Hunc
πάσας τριήρεις, καὶ πάντας igitur, Antipater, magis for-
ἐκπλοῦς. ὃ γὰρ Ἀθηναίοις midare oportuit, quàm om-
ζῆς πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ nes triremes, & vniuersam
Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν classem. Quod enim apud
ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θε- veteres Athenienses Them-
μιστοκλεῖ μὲν πλῶ σωτῆρι, istocles & Pericles fue-
Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκ- runt, id nunc est istis De-
τησάτο γοῦν αὐτοῖς ἀνδρα- mosthenes, prudentia par
Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὰ περὶ Themistocli, A magnitudi-
τὸν Ἑλλήσποντον, πλῶ Βοιω- dine animi Pericli. Itaque
τίαν. καὶ καλῶς γε, ἔφη. ποιῆ- redegit in ipsorum potesta-
σαν Ἀθηναῖοι. Χάρητα μὲν καὶ tem Fubœam, Megara, o-
Διοπείθην καὶ Πρόξενον, ram Hellesponti, Bœotiam.
καὶ ζηούτους τινὰς ἀνδρα- Et feliciter accidit, quòd A-
νιῶτον στρατηγῶν, Δημο- thenienses Charetem, Diopi-
then, & Proxenũ, & similes quosdã præficiunt exercitui: De-

mosthenem

ἀγῶνα δὲ ἴσον διατίχουσιν ἐπὶ δυ βῆμα. ὡς ἂ ἔχοι τὸν ἄνθρωπον ὅπλων ἀπαίρειν καὶ σιῶν, καὶ σφαδιόδων καὶ ἁμαξῶν καὶ χρημάτων λύειν, ὀκνῶ μὴ περὶ τῆς Μακεδονίας ἄρ διατίνωμεν τὸν λόγον, ὃς καὶ σωῶ ἀφ' ἡμερισμάτων ἀντεγωνιόμεθα ἡμῖν, παντάχοθ συμπαρεῖχε, διαπαμβάνων, πόρους ἐνεῖσκε, δωδεκαμῆν συνῆγε. τί δ' οὐ ἴσμεν διατελέσαι; διατελέσαμεν. διατὰ τὴν ὁδὸν σωῶ τίθνηκεν; οὐκ, ἀπ' οὔπερ ἵκω, ἐν Καλαυρείᾳ. τάχα τῆς ὑμετέρας γίγνεται ἔργον ὀλιγωρίας, οὐ θεραπεύσαντα τὸν ἄνθρωπον; ἀπ' οὐδ', ὑφ' ὑμῖν ἐλήφθη. τί φῄς; ἀνίγματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ἴσως τὰ λαβόντα ἐκ ἐχέτι, οὐ γὰρ ἐπίστασθε τὴν γε πρότην μὴ βιάζεσθαι, καί τι πλέον ἄρ ἐδὲ βιασαμένοις αὐθὶς ἦν. καὶ γὰρ σωῶ ἐμελήσαμεν. οὐκ ἔνεκα ὑμᾶς οὐδὲ μελήσασθαι, ἴσως σωῶ ἐκ τῆς ὑμετέρας τίθνηκε βίας. ὑμᾶς μὲν αὐτὸν

moſthenem verò domi reli-
nent in ſuggeſtu. Quòd ſi
hic in poteſtate haberet ea-
ma, naues, exercitus, occa-
ſiones rei benè gerendæ, &
pecuniam, vererer ne de Ma-
cedonia iam periclitaremur.
Nunc enim decretis tantùm
pugnans, nos vndique ado-
ritur, occupat, conſicit pe-
cuniam, exercitus. Sed cur
nō comprehendiſtis vnum?
ARCH. *Cepimus vnum.*
ANT. *Num in itinere ex-*
tinctus eſt? ARCH. *Non:*
ſed in Calauria, vbi erat.
ANT. *Forſan hoc accidit*
negligentiâ veſtrâ, quia non
benè tractâſtis hominem.
ARCH. *Imò non fuit in po-*
teſtate noſtra. ANT. *Quid*
ais? mera ſunt ænigmata
quæ dicis. vnum cepiſtis:
nec tamen fuit in poteſtate
veſtra. Non mandâſti ini-
tiò, ne quis ei vim afferret?
ARC. *Nihil profuit quòd*
nemo ei vim attulit. hoc e-
nim curæ nobis fuit. ANT.
Nō accidit igitur veſtrâ ne-
gligentiâ, ſed fortaſſe vos ipſi interfeciſtis eum. ARC. *Non*

interfe-

οὐκ ἀπεκτάναμεν, βιάζεσθαι
ἂν αὐτὸν μὴ πάθοσιν ἀνάγ-
καῖον ὤν. Εἰ δ', ὦ βασιλεῦ,
τί τὸ πλοῖον, ἃ ἦν ἀφίκε-
το, πάντως οὐκ ἂν αὐτὸν,
ἢ ἀπεκτάναμεν. ὠφύμαν, ὦ Ἀρ-
χία. ἀλοκᾶς μοι μὴ σωνε-
νοηκέναι, μήθ' ὅστις ὁ Δημο-
σθένης, μήτε τῶν ἐμῶν γνώ-
μων· ἀλλὰ νομίζειν ὅμοιον
εἶναι Δημοσθένη ἰυρεῖν, καὶ
ὃ ὕτος ζητεῖ τοὺς ἁλόντας ἀπο-
δοκιμάσαι, ἐμὲ κρῖναι τὸν Φα-
λαρέα, καὶ τὸν Μαραθώνιον
Διονύσιον, καὶ τὸν ἐκ Πα-
φαίου Εὐκράτη, τῶν ῥᾳ-
δίων ῥωμάτων οὐδὲν δια-
φέροντας, ἀνθρώπους ταπει-
νοὺς, ἀφορμῆ προσκαίρων θο-
ρύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ
μετὰ μικρὰν ταραχὴν ἐλπί-
δα θρασέως ἐξανατάντας, εἶ-
τα πλήξαντας οὐκ εἰς μα-
κρὰν, δίκην τῶν πανικῶν
πνευμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον
Ὑπερείδην, καὶ τὸν ἄφρονα δη-
μοκόλακα, ἢ ἐὰν ἀκοὴν νο-
μίσαντα, ἰκολακίᾳ τὸ πλῆθος
συκοφαν-

interfecimus: neque opus e-
rat ei vim afferre, cùm ver-
bis impetraremus vt impe-
rata faceret. Quid autem
prodesset, si vinum addu-
xissemus? Quid faceres de
eo aliud, quàm quòd occi-
deres? ANTIP. Dij melio-
ra, Archia. non satis a-
nimaduertisti, aut qualis vir
fuerit Demosthenes, aut
quod meum sit de his iudi-
cium: sed putas perinde es-
se Demosthenem inuenire,
& hos proditores, qui ma-
lè perierunt, Himeræum,
Aristonicum, Eucratem,
qui nihil differunt à fluctu-
bus, qui perpetuò huc at-
que illuc agitantur, homi-
nes sordidi, qui per occa-
sionem subitò in tumultibus
inclarescunt, & ad leuem
spem motus alicuius valdè
insolentes ac superbi fiunt:
verùm breui tanquã vesper-
tini flatus metu perterriti
diffugiunt. Num similem pu-
tas Demosthenem improbo

Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo
iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circum-
cumuenire:

συκοφαντῆσαι Δημοσθένη, ἆρ' αὐτὸν ἂν ταῦτά παρασχεῖν διάκονον, ἐφ' οἷς αὐτὸς μετρίως ἤνεγκεν, οἷς ἐκεῖνος μετ' ὀλίγον γοῦν τοῖς συκοφαντίαις λαμπροτέραν, ἢ κατ' Ἀλκιβιάδην, αὐτῷ τῷ διάδοχον ἀκηκόαμεν γενέσθαι; ὃν οὐκ ἐμισησεν, ὅτι ἐπισχύνετο, διὰ τὸν ποτὲ φιλτάτων τῇ γνώμῃ χάριν, ἀλλ' ἐκείνου δὴ που τῆς ἀγνωμοσύνης ἐκτιμᾷ τι δ' ἂν ἐχθρῶν ἡμῖν ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης; οὐχ' ὅτω μέλοι τρόπου τινὸς φίλων, πᾶν ἄδολον καὶ βέβαιον ἦθος ἡγουμένῳ. Τὰ γὰρ τοῖς καλὰ, καὶ παρ' ἐχθροῖς καλὰ, καὶ τὸ τῆς ἀρετῆς πανταχοῦ τίμιον. ἐκ καλλίστης ἀρχῆς, τοῦ βούλεσθαι μὴ Σπάρτην τοὺς Λακεδαιμονίους θαυμάσαι, καὶ ἐπαινέσαι παρὸν ἀφεῖτο. ἀπ' ἀνδρὸς δή τινος πάντων, καὶ Δημοσθένους, αὐτός τι δὶς Ἀθηναίοις, ἃ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχολὴ συγγνώμῃ, καὶ παρὰ τ' ἄλλων ἀναπυθανόμενος

cumuenire: & assentari multitudini ea in re cuius ſtatim illos pœnituit? Etenim non multò pòſt hanc calumniam, contigit ei reditus clarior reditu Alcibiadis. Iſtum autem nihil puduit linguæ inceſſere homines quondam amiciſſimos, quam conueniebat ei propter ingratitudinem præcidere. AR. Quid audio? non oderat Demoſthenem maximè omnium hoſtium? AN. Non, ſiquidem rationem habeam morum & fidei eius, & amem vbique integritatem & conſtantiam. Nam honeſtæ res etiam apud hoſtes honeſtæ ducendæ ſunt, & virtus vbique digna laude eſt. Neque velim eſſe deterior quàm Xerxes, qui Bacchidi & Sperchidi Lacedæmoniis pepercit propter admirationem virtutis eorum, cùm poſſet eos occidere. Ego verò, ſi quem alium, Demoſthenē maximè admiratus ſum, tum quia bis cum eo Athenis congreſſus ſum, tū quia eius laudes ex alijs cognoui.

Neque

μὲν ἐν τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἔχον θαυμάσαι, οὐ γὰρ ἂν νομίσειέ τις, τῆς τῶν λόγων δυνάστης, ἃ καὶ μηδὲν μὲν ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδιὰ, παρεβάλλοντο ὧν ἕνεκα ἠρέτο καὶ τόνῳ, καὶ πλέξει ῥυθμίᾳ, καὶ τοῖς τῶν ἐννοιῶν πυκνογραφίαις, καὶ συνηχήσεσι δραδίαις, καὶ ὡς σφοδρικῶς καὶ καὶ ἐρρυσπιῶ μετρουσῶμεν χοιῶ, ὅτι τὰς Ἑλλήνας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ὡς ἐλίγχοντες Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ ἐπὶ Πύθωνος παραγγέλματι τὰ πιστεύσαντες ἅτα Δημοσθένει, καὶ ἐπὶ Δημοσθένους ἐλέγχοις συνεστάντος. ἀπ' ἐμοῦ ἀπόσιτος ὁ λόγος τοῦ λόγου. ἐγὼ δ' ταύτην μὲν ἀποτίμαν ἔταξον, ἐν χώρᾳ τιθεὶς ὀργάνου· Δημοσθένη δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τι φρονήματος καὶ τῆς συνέσεως, δεινὸν γὰρ ψυχὴν ἐν ὀρθῇ ἔχειν ἀπάσας φυλάττοντα τρικυμίας τύχης, καὶ ἀεὶ μηδὲν

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnifeci eum: quanquam Python ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm veneror actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocaſſemus, vt Athenienſes obiurgaremus, freti promiſsis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demoſthenis argumentis, qui erat inſuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo ſummam fuiſſe (erat enim organi vice) ſed magis admiratus ſum eum propter magnitudinem animi & conſilij, & conſtantiæ quam in periculoſiſsimis tempeſtatibus retinebat, nunquam ce-

ἐν τῶν λεγόν-
των, καὶ Φίλιππον ἐν τῷ
ἐμοὶ γνώμῃ ἔχοντα περὶ τοῦδε ἐπισάμην· οὗ-
τος μέν γε, ἀκμὴ γοῦν ἐξαγριωθείσης Ἀθηναίοις
ἐπ' αὐτῷ καθαπτομένης τοῦ Φι-
λίππου, καὶ Παρμενίωνος
ἀγανακτοῦντος, ἐμοί τι
καὶ σκαπτικὸν εἰς τὴν Δη-
μοσθένους ἐπαινοῦντος, ὦ Παρ-
μένιον, ἔφη, λέκτεον ὁ Δη-
μοσθένης παῤῥησίας τυγ-
χάνειν. μόνος γοῦν τοι τῶν
ἐξ τῆς Ἑλλάδος ἀκμα-
ζόντων οὐδαμοῦ τοῖς ἀρι-
θμητικοῖς ἐγγράπτοις τῶν
ἡμῶν ἀναλωμάτων, ἐμοὶ
δὲ μάλιστα βουλόμενον, ἐν
γραμματείοις τριηρέτας ἐκ-
μαυτὸν ἀπεγνωκέναι. νεῶν
δὲ ἐμάνην, μὴ ἵκας
ἐγγράπτους, χρυσίον, ξύ-
λα, πόρους, θρέμματα,
γλῶ· ὁ δὲ ἐπιμήκεις σόλους
ἐρπύματα, σωτάρια ἀνα-
βάμας, ἀντιμισίατα.
τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολ-
λάκις πρὸς μὲ Φίλιππος
περὶ τούδε ἔλεγεν, ἐν
τῶν παρὰ τῆς τύχης χρηστῶν πεπλήσθαι, τὸ μὲ κρατεῖν

dens aduersis rebus. Ac memini Philippum de illo sic sentire, qui cùm afferretur quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inuectus erat, & Parmenio vehementer ἀγανακτοῦντος, & Demosthenem conuiciaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam huic vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in mea rationibus, cùm quidem ego malim ei considere, quam naualibus scribis. nullus est autem istorum, ei non inuenias in meis rationibus perscriptum ἀργύριον, ligna, rèdium, aut gros: at Demosthenes classes armat, comparat exercitus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe aliàs de hoc viro: & in quadam felicitatis suæ parte numerabat, quòd Demosthenem

κρατεῖν

τὴν Δημοσθένην, οὐχὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ λειοὺς ἢ λαταπίλτας, Αθλώμενον ὑπομωμένους, ἀλλὰ αὐτοῦ, καὶ καταράπτων τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαίνετο πᾶς ἡμᾶς λέγων, ὡς ὅσον ἄνθρωπος ἡμᾶς λινδυνεύσου κατέστησε. μὴ γὰρ ἀπαρασκεύαστον, καὶ λακίσας στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀναξίας, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης τὰ πρὸς πρᾶξιν ἡμῖν σωπαραστρέψῃ, λυπρατήκαμεν· ἀλλ' ἐπὶ μιᾶς γε τούτης ἡμέρας, τὸν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς λινδυνον ἐπέστησε μοι, τὰς ἀείσας πόλεις εἰς τὴν σωναγωγὴν, καὶ πᾶσαν τὴν Ελλάδα λαβροίσας, Αθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄνους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοίας τε καὶ Μεγαρίας, καὶ τὰ λράτιστα τῆς Ελλάδος λαναγκάσας. καὶ μόλ' ἅσα μετῆς Αττικῆς ἐπιτρίψας παρελθεῖν. τοιοῦτοί τινες ἦσαν αὐτῶν

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia sua consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Ducum insciitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ, Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Eubœenses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam intercluderet. Tales erant huius

σωκρᾶς περὶ Δημοσθένους τοὺς λόγους, καὶ πρός γε τὸν λέγοντα, ὡς μίαν ἔχοι τὸν Αθωνάδην δῆμον ἀντανιστάμενον· ἐμοὶ Δημοσθένης μὲν ἅπας, ἀντανιστάμενος. Αθηναῖοι δὲ Δημοσθένη οὐκ ἔχοντες, Αἰνιᾶνας ἅσι καὶ Θετταλούς, καὶ πρέσβεις ὁπότε πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων εἴ τινας ἡ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῇ προθύμῳ ῥᾳστα ἂν ἐκράτησε, τοῦ Δημοσθένους δὲ ἐπισάντος, μάτην, ἔφη, ἂν πρεσβεύσαιμι. οὐ γὰρ ὅτι κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγεῖραι τρόπαιον. ταῦτα ὁ Φίλιππος. καὶ μοί γε καὶ πάνυ ἔλαττον ἂν ἔχοντι, εἰ λάβοιμι ζωὸν ἄνδρα, πῶς Διός, Αρχία, τί φῂς νομίσας; βοῦν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἤγαγον, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμην; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ κατ' ἀρχὰς εὐσπρόσωπον ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων,

de Demosthene sermones perpetuò. & cùm dicerentur ad eum quòd magnum antagonistem haberet populum Atheniensem, respondebat, se unum habere antagonistem Demosthenem. Nam quod absque Demosthene sit, Atheniensis similes esse Aeniasensium & Thessalorum. Et quando legatos ad urbes mittebat, si quos aliorum ferrent Athenienses, facilè vincebat ipse: sed Demosthene præsente, frustra, inquit, se legatos mittere. Non enim possunt contra Demosthenis eloquentiam erigere tropheum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior sum Philippo, si cepissem talem virum, num velut bouem ad eandem abducerem, an verò potius in consilium de toto regno Græciæ constituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus fui, propter res eius gestas, ac magis

ἔτι δὲ μᾶλλον Αἰσχίνης μάρτυρα, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, οὐδὲν ἐπαινεῖ. Τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν συμπροθυμουμένων, μηδένα οὕτω πώποτε θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὴν ἄσκησιν ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ ἐλευθερίας. ὑμᾶς δέ, ἔφη, οἴεσθαι, ὡς ὑπὲρ Εὐβούλου καὶ Φρυνώνος καὶ φιλοκράτους, καὶ παρᾶσθαι λήμμασι καὶ τοῦτον ἀναπεῖσαι ἄνθρωπον, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς ἀνηθεῦσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει καταναλωκότα. ἁμαρτάνοντος δὲ φοβεῖσθαι οἴεσθε, πάλαι βουλόμενον τὴν ψυχὴν ὑποθεῖναι τοῖς τῆς πατρίδος ἀλλοις τύχαις. καὶ καθαπτομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖτε. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑποπτεύει. λέληθεν ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίᾳ πολιτευόμενος, αὐτῷ δὲ τὴν πολιτείαν γυμ-

ac magis propter B *Aristotelis teſtimonium, qui ſolebat eum ſæpe* C *ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot eſſent qui ad eum venire conſueuerant, neminem ſic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Ariſtoteles, ſimilem putatis eſſe Demoſthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuerſum patrimonium in Athenienſes priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficitis pecunia, minas abhibetis, cùm iſte nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et ſi quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidé metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempubl. gerere, ac ducere hanc adminiſtrationem tanquam*

νάσιον φιλοσοφίας σχῆμα. τὰ δὲ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ὑπερτιθέμεθα, ἀσχόλιον συγχωροῦμεν τῷ δὲ γνώμῃ, ᾧ ἔχει περὶ τῶν παρόντων, ἀκούσαι λέγοντος, καὶ τῶν ἀεὶ παρασιτικοτέρων ἡμῖν λόγων, ἃ ἐκκόμιζε ἀφελοῦ τινος ἐξ ἀκαθάρτου γνώμης ἀκοῦσαι λόγου, καὶ φιλαλήθους συμβολῆς μεταλαβεῖν. καί τι καὶ νουθετῆσαι δίκαιον, κἂν ὄψιν ὄντων Ἀθλιώτερον τοῦ ἀχαρίστου. πάντα παραβάλλοις τὸν αὐτῷ βίον, ἐὰν συναντήσῃ τοῖς βεβαιοτέροις ἐντυχεῖν φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν μὲν ἄλλων ἴσως ἂν ἔτυχον, ταῦτα δὲ μάτην ἂν ἐλπίσαι, οὕτω μανικῶς φιλαθήναι τοῦτο, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμι; ἀλλὰ πῶς ἀποθανών, ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσαι. καὶ γὰρ ἡμᾶς οἱ τεθαμμένοι διαφερόντως ἐθέλγουσι τὴν ἀπιστίαν τῶν ὁρώντων. ἔοικε γὰρ ἀλλαχοῦ ἂν ἤδη βεβιωκέναι πρὶν ἢ τὸν ἀτμὸν ἐκφῆναι, ἀλλοῖόν τι παρασκευή.

tanquã philosophiæ ac virtutis scholã quandã esse, quã non conueniat ad quæstum aut alias cupiditates cõferre. Propterea, Archia, valde optare mihi eius consuetudinem cõtigisse, vt cõsilio eius vti possem in præsentia, & audire vocẽ liberæ mẽtis, tot alioqui circũfusus assentatoribus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitã suã in discrimen adduxit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset alios inuenire amicos fideliores & constantiores. AR. Alia quidem, ô Rex, rectè dixisti: sed hoc frustra dixisse illi, adeò furebat amore patriæ. ANT. Sic est, ô Archia. quid enim manifestius negẽ? Sed quomodo mortuus est? AR. Magis etiã mireris eum, ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui affuimus, non minus obstupuimus, quàm alij spectatores. Videbatur enim iam olim apud se constituisse de hoc exitu vitæ, quod intelligi potest ex apparatu.

Sedebat

ἐκαθέζετο μὲν γὰρ ἔνδον ἐν τῷ σκότῳ, μάτην δὲ τῶν πρόσθεν ἡμέρῶν λόγους ἡμῖν ἀναλωμένους. τίνες δ' ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; ΑΝΤ. Πολλὰ καὶ φιλανθρωπα προὔτιθέμην, ἔλεόν τινα παρὰ σοῦ καταμισχυνούμενος, οὐ μέλα μὲν προσδοκῶν· οὐ γὰρ ἀπεσάμην, ἀλλὰ σὲ ὑμῖν ἐδόκουν ἔχειν τὸν ἄνθρωπον, χαλεπὸν δ' οἶμαι πρὸς τὸ πάθος νομίσαι. ὁ δὲ πῶς πρὸς ταῦτα τοὺς λόγους; ἐκεῖ μὲν ἐμὲ ἀκηκόει· ἐβουλόμην παρὼν ἂν αὐτὸς. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γὰρ δι' ὀλιγωρίαν ἤρου, ἀλλ' ἀνδρὸς γενναίου θέαν ἐπ' αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ βίου καταμαθεῖν, πότερον ἄδηλος ἐκ νυκτὸς εἰς νύκτα, ἢ παντάπασιν ἀκλινὴς τὸ τῆς ψυχῆς ὀρθὸν ἐφύλαξεν. ΑΡ. οὐδὲν ἀπεκρύψατο· ἀλλὰ καὶ ἐπῄνει γε. πῶς δ'; ὡς ἀληθῶς γελάσας· ἐᾷ μὲ δὴ σκῶψαι εἰς τὸν πρότερον βίον, ἀπίθανον ἴσως μὲν ἀποκρινάμενος ἐν τοῖς σοῖς ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in tenebris, ac frustra superioribus diebus cum eo collocuti eramus. ANT. *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam eius veniam abs te, non sanè expectans. non enim noveram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse. tantum ista dicebam pro suadendi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coram audiuisse: sed tu nihil omittas. Magnas res est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo? AR. Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse cõmo-*

τῶν, ἀπιστήσας ἅπασι τοῖς ὑπὲρ τούτων λεγομένοις, προῆτο τῇ ψυχῇ; οὐκ, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν ἀκούσεσθε. οὐ λόξα δὲ μόνον ἀπιέναι, ἀλλ' ἰσχὺν καὶ λύσσαν, ὦ βασιλεῦ, λέγειν, Μακεδόσι μὲν (ἔστιν) οὐδὲν ἀπήμοτον, οὐδὲ παράδοξον, ἃ Δημοσθένη οὕτω λαμβάνουσιν, ὡς Ἀμφίπολιν, ὡς Ὄλυνθον, ὡς Ὠρωπόν. τοιαῦτα πολλὰ ἔλεγεν· καὶ ἐγὼ οὖν ὑπὸ τῆς ἀφίας παρεσκεύαμαι, ἴσως δὲ τὰ λεχθέντα πιθανὰ ἦν. ἐδόκουν μέν μοι, ἔφην, ὦ Ἀρχία, βασάνου ἢ θανάτου φόβῳ, μᾶλλον δ' ὅπως οὐκ ἂν Ἀντιπάτρῳ ὑποίμην ἀπὸ τῶνδε ἁλῶναι, πολύ μοι μᾶλλον ὅτι φυλακτέον, μὴ τῇ ψυχῇ αὐτῇ παρ' Ἀντιπάτρου διαφθορὰ γένηται, μηδ' ἐν ἁμαρτίᾳ ἔταξα, τάξιν λιπὼν τὴν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν Μακεδονικὴν μεταβάσεως. καλῶς γέ, ὦ Ἀρχία, εἰ τοῖσιν ἐμοὶ πεφευγόσιν αὐτὸς παρέχοι τις φυγήν, ἐν ἐπιδήμοις, μὴ

ugere ſpectatorem. ANT. Itaque non credens tuis promiſsis, deſpondit animum? ARC. Non. quòd ſi audies reliqua, non tantùm videbis fidem non habuiſſe, ſed etiam acrem obiurgationem attigiſſe. Dicã enim, quia iubes. Non, inquit, indignũ eſt aut nouum Macedonibus ſic capere Demoſthenem, vt Amphipolin, Olynthum, Oropum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim ſcriptores, qui eius dicta exciperent. Ego, inquit, metu tormentorum aut mortis non mouer, vt ſpe vitæ propoſitum mittam me ad Antipatrum venturum eſſe. Sed ſi hæc vera ſunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, neve videar deſeruiſſe ordinem in quo ad Græciæ defenſionem collocatus ſum, & transfuga factus ad Macedonas conceſsiſſe. Si mihi hoc ſtatum eſt viuere, Pinacus præbeat, & triremis quam inſtrui,

καὶ τάφρον καὶ τοῖχον, ἴδιος ἐμαυτοῦ τείχισιν ἐξέρρωσα, καὶ φυλὴν Παιανιῶσι, ἐξ ἧς ἐγὼ ἐθαλούτησ ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλωνος καὶ Δράκοντος, καὶ παρρησία βίματος, καὶ δῆμος ἐν ἀρχῇ ἦν, καὶ ψηφίσματα πρατιωτικὰ, καὶ νόμοι πρεσβύτικοι, καὶ πρόγονων ἀρετὴ καὶ πρόνοια, καὶ πολιτῶν ἔμφυοια, γῆρας ἐμὲ πολλαχοῦ ἐπεφανωκότων, καὶ δυνάμεις Ἑλλήνων, τῶν ἐμοῦ μόχθοις σωθέντων. εἰ δὲ καὶ βιωτὸν ἐλεηθῆναι ἄπεστιν ἦν, ἀνιητὸς δ' ἂν ὁ ἔλεος πρὸς τοῖς ἐλεήσασι, ἦν ἐλεοίμην ὑπ' ἐκείνων, ἃ τοῖς πατράσι, ἢ τοῖς ἐκείνων παισὶ χαρίσασθαι τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς ἐγὼ ἐκείνους ἐλεήσας ἔδωκα τὰς θυγατέρας, ἢ τοῖς ἐμοῖς πατράσι, ἢ τοῖς ἐκείνων παισὶ χαρίσασθαι τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς ἐγὼ ἐκείνους ἐλεήσας ἔδωκα

ἀντὶ δὲ τοῦ λοιπὸν τοῦτο· ἐξὸν μοι φιλεῖν ὑμᾶς, καὶ νῦν μὲν τυχεῖν τῆς ὑμετέρας τύχης, ἐμοὶ δὲ Καπνιδίου καὶ Πυθέου καὶ Δημάδους σωφρονεῖν μᾶλλον. ἐξὸν δέ, εἰ μὴ ὀψὲ, τῆς ψυχῆς μεθέσθαι, εἰ μὴ τὰς Ἐρεχθέως θυγατέρας καὶ τὸν Κόδρον ἐπισχνῶμεν. οὐκοῦν ἡροάμην οὐ δουλεῦσαι τῷ δεσπότῃ συμμεταβαλοῦσαν. καλὸν γὰρ, ἐμοὶ φρονοῦντι θάνατον ὑπὲρ ἀκινδύνου παντὸς ἀσχοῦ γενέσθαι. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ λεγόμενον οὐ καταισχυνῶ τὰς Ἀθήνας, ἐκὼν θανεῖσαν ἐλευθέραν· ἐντάφιον δὲ τὴν ἐλευθερίαν πείσομαι. ἀλλὰ δίκαιον γέ, ἔφη, δι' ὧν πραγμάτων μνημονεύεται. ὁ συμβὰς τὸ λυπηρόν·

Ἢ δὲ νῦν θνήσκει' ὅμως,
ποθεινὴ προνοίαν ἔχῃ ἀνεσχημόνως πεσεῖν·

λύσῃ καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δὲ ἀσχήμονα θάνατον βίου πρεπόντως ἀσχήμονα, τῶν Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγων ἐπιλελησμένος.

pro Deo colendus erit. Liceret mihi amiciores habere Macedones quàm Athenienses, & frui felicitate vestra, si imitari vellem Callimedontem, Pytheam & Demadem. Liceret animum vel serò mutare, nisi verecundia Codri, & filiarum Erechthei prohiberet. Non igitur volui transfugam fortunam sequi. Honestum enim est fugium mors est, quæ est extra omne periculum turpitudinis. Et nunc Archia quantum in me est, non volo dedecorare Athenas, seruitutem accipiens abiecta libertate, in qua mori est honestissimum. Verùm cōuenit te meminisse Tragœdiarum. nōnne grauiter dictum est:

At illa iam moriens, tamē
Decenter vt caderet, cauebat sedulò?

Hoc cùm fecerit puella, quid turpius erit Demosthene præferre inhonestam vitam honestæ morti? ac obliuisci Xenocratis & Platonis disputationū de immortalitate animarum?

θήμῳ; καί τινα πικρότε-
ρον εἰπεῖν, προσχθὰς ἐπὶ τοὺς
τῶν τύχας ἐξυβρίζοντας. ἀλ-
λά τί δεῖ λίγα νῦν ἐμοὶ τὰ
μὲν ἐμοῦ τὰ μὲν ἀνομία
νυ, τὰ δ' ἀπολοιῶτο, ἀπα-
λὴν μοῦσαν σιρῶν λιπαννώ-
τω. ἐπείθλω ἄν, ἔφη, τοῦ-
τοις, Ἀρχίας ὤν· ἐπεὶ Δημο-
σθένης ἀμί, συγγίγνωσκέ μοι,
ὦ λαμόνιε, μὴ πυρικότι
φακῷ γνῶναι. τότε δὲ, τότε
μὲς βίαν αὐτῷ ἀφαιρῶν λιπο-
ούμενον, ὅτ' ἐς ἔγνωτος λέγω
τῷ καταγελῶν. καὶ τὸν θεὸν
προβλέψας· ἔοικεν Ἀρχίας,
ἔφη, ὅπλα μόνα, καὶ τειχέ-
ων, καὶ τάχυ, καὶ στρατόπε-
δα, δυναμεις ἄνευ καὶ λιμὴν
σφυγμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ψυ-
χῆς ὑπολαμβάνειν· τῆς δ'
ἡμῶν πράσεως καταφρο-
νῶν, ὧν ἐκ ἂν ἐλάχιστον ἐπυ-
θοιτο καὶ Τριβαλοὶ καὶ Μακε-
δόνες, ὀχυρωτέραν ἢ ξύλινόν
ποτε τεῖχος ἡμῖν, ὃ θεὸς ἀνε-
λὼν ἀπόρθητον ἔσεσθαι, μᾶλλ' ἢ
ἂν τῆς προνοίας ἀδείας μὲν
ἐποιτιησάμενος, ἀδείας δὲ μοι
τὸ κατὰ Μακεδόνων θάρσος
ἐμίλησε

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precarer, partim minas adhiberem, & blãditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi pateret, si Archias essem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum vi abducere vellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantùm arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμίσησα δ' ἐκεῖνον οὐδέποτε, οὐκ Εὐκλείδην, οὐκ Αἰσχίνην, οὐ Πυθέαν τὸν Καλαμίδοντα, οὐ Φιλίππους τούτους, οὐ τὸν ὦν Ἀρχίαν. ταῦτ' ἀνὼν, μὴ προσάψῃς μοι τὰν χεῖρα, ἔφην. τὸ μὲν γὰρ ἐκεῖνο προθύμως ὁ νεὼς πείσεται. ἢν δὲ θεὸν προσπαίσω, ἑκὼν ἔψομαι. καὶ ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐπῄδετο, ἐγὼ δὲ τὰν χεῖρα τῷ σώματι προσαγόμενος, ἐκεῖνον ἐπ' ἃ προσῆκεν ἀπεκαμβανον. τὸ δ', εἴ τί μοι τοῦτ' ἔλεγε; ὕστερον βασάνοις θεραπαίνης ἱστορήσομεν, πολλὰ φαρμακὸν κῶν τιταμιεῖσθαι, λύσασα ψυχῆς ἀνὴρ σῶμα τοῦ ἀνοσιωτάτου. οὐ γὰρ οὖν ἔφασκε ἀνυβδὰς τὸν ἐκεῖνον ἔνδον. καὶ πρὸς ἐμὲ βλέψας, ἄγε δὴ τοῦτον, ἔφη, πρὸς Ἀντίπατρον, Δημοσθένους ἐκ ἄξεις, ἀμὰ τοῖς μὲν ἐμοὶ ἐπιφανῶς προδόντα, τοῖς δὲ Μακεδόσι πολεμήσαντας. ὁ δὲ χαίρων ἀνὼν ἀνέστη. ἔοικε δὲ τὸ τέλος, ὦ βασιλεῦ, τοῦ Δημοσθένους πολιορκίας ὁμοίῳ ἔχειν. Δημοσθένης γὰρ ἐκεῖνος, ὦ Ἀρχία.

Nunquam formidaui Eu-
clemonem, aut Aristogito-
nem, aut Pytheam & Cal-
limedontem, aut Philippum,
neque modò hunc Archiam
formido. Cùm hæc di-
xisset: Age, inquit, ne affe-
ras mihi violentas manus.
non enim prophanabo tem-
plum, quantum in me est.
salutato Deo, sponte sequar.
Ego sic sperabam factu-
rum, B cùm ille manum ori
admouet: neque ego suspi-
cabar eum aliud facere,
quàm orare deos. sed quid
egerit, postea ex ancil-
la per tormenta cognouis-
mus: diu eum habuisse par-
tum venenum, vt morte li-
beratem redimeret. Neque
extra templi limen perueneˊ-
rat, cùm lapsus inquit: Hoc
cadauer ad Antipatrum pe-
bes, Demosthenem verò non
vebes, non per. Et videba-
tur suo more iuraturus per
illos qui in Marathone oc-
cubuerunt, sed valedicens re-
uoluit. Hunc ego fine, Rex,
affero expugnati Demosthenis.

A N. *Demosthenis scili-*
cet.

Ἀρχίᾳ. βαδιεῖται αὐτὴν ἔνα χῆς, καὶ μακαρίας, ὡς ἀνδρᾶσιν οὐ σὺν τὸ κῦμα· πολιτικὴν πρόνοια, μετὰ χάρα τὸ πιστὸν ἐλευθερίας ἴχνη. ἀπὸ μὲν οἴχεται, βίον ἔχων τὴν μακάρων καὶ νήσοις, ἀρώων πεδίον, ἢ τὰς εἰς ἐρανὸν ψυχὰν νομιζομένας θεὸς, ἑταῖρός τις Διὸς Σωτῆρος· τὸ σῶμα δ' ἡμᾶς εἰς Ἀθήνας ἀπενέγκωμεν, κάλλιστον ἀνάθημα τῇ γῇ τῇ Μαραθῶνι πεπλοκότων.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur: aut in cœlum peruēturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; virtutem memoriæ animisq; hominum commēdare voluisse videatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cū illo contentionem inducit, laudibus occupatū se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostēdat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; cōstantia

ſtantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferiorem fuiſſe, imò tanquam communia hęc, à quib. alij totã plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petũt, pro paruo duceret, aut planè contemneret, poſth abitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſs. delegit. Quarum alteram quidem ille ita præſtiterat, vt nullis vnquam corruptelis atq; δυσοδοκίαις quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremũ vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; cõſtanti cuſtodiuit, vt cùm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum trãſiſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem inhoneſtæ vitę antehabendam ſibi putârit. Præcipuè verò in attollẽdo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt nõ modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiã cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliã vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rem non vllo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt vtrinq; fideliſſimis tutorib. atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ijdẽ eodẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarũ encomiũ ab hoſtibus, ijsq; ipſis quorũ odio atq; tyrãnide perierat, retulêre. Nam quod hîc Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic dãnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libel-

libellum, legẽdi causa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundem sinu abscondere vellet, nec tamẽ posset quin videretur: Cęsar accepto libello, cum stando plurimã eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescẽti cum his verbis dicitur: Eloquẽs hic vir, eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud scio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel supplicatio illa de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim virtutũ prẽclarius testimonium esse potest, quàm quod etiã is qui vitam, opes & reliqua omnia abstulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; potestas est, vt animos ac sensus nostros, vtcũq; erga ipsos homines odio, aliísve impulsionib. affecti fumus, cùm honesta ac prẽclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflãmatos reddat. Itaq; etiam Vlysses, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextrãq; illam qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnãrat, sed etiam tunc contra seipsum, dum præsentem ignominiã euitare studebat, fortiter vsus fuerat, aspexisset, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis extulisset, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipsa virtute ita extorquente, vt diceret: νικᾷ γὰρ ἡ ἀρετὴ μὲ τ' ἐχθρὸς πολύ. vt enim rectissimè dictum est à poëta: τὸ γὰρ θέλειν κρατεῖν τῶν ἐχθροῖς κρατά. Hoc igitur tanti viri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomiũ, in quo si ad argumẽtum respiciamus, singulare quoddam præclariss. virtutum exemplum: si verò ad ipsum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipsius eloquentię specimen proponitur, cum summa diligentia perlegamus.

a Cvm in.] *Narratione orditur, quæ occasionem encomij exponit: in primis locũ & tempus, cum Therſagoræ poëtæ physiognomia.* *b* Die decimoſexto.] *Ianuary.* *c* Aquilo.] *adunco.*

ăduncо. *d* Homeri natalem.] *Homero tanquam poëtarũ principi versuum primitiæ efferebantur. fuit poëtarum Græcorum excellentissimus: cuius vitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.* *e* A meta procurrendum.] *Græcè est, ἐπὶ τὰ βαλβίδα: id est, à carcere siue repagulo. In stadijs autem & certaminibus equestribus erant repagula quædam, vnde cursus initium erat, quæ Græci βαλβίδας seu ἀφετηρίας appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursum. τὸ μὲν finis & vbi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses.* *f* Nõ leui furore opus est.] *Numine ac diuino quodam afflatu poëtas agitari, Plato in libro de Furore poëtico testatur. Atque huc facit illud Ouidij:*

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poëtin fato quodam accidere. Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente esset alienatus. *g* Demosthenis cũ Homero.] *Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in auctoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert, dicũq; eloquentiam, quum ante Demosthenem velut mortua & marinis propulsa esset, viuam & suis viribus mobilẽ reddidisse. Seneca in prologo declamationum suarum: Potui, inquit, & Ciceronis ingenium, quod solum P. R. par imperio suo habuit, cognoscere, & quod vulgo de alio, hoc est, Demosthene, dici solet, sed de illo propriè debet, potui viuam vocem audire.* *h* Apud poëtam.] *Homerum Iliad. μ. qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpiùs in primis Iliad. 15:*

— res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & caluos præstare penates.

Expressisse etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Maxi-

cum

cum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam meherculè eos potiùs, quàm immortalitatem assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14: O fortunata mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomio sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis orationem.] *Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiã ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia.* k Ni foret hæc hominum.] *Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuũtur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hesso interprete:*

— lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriẽdũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parère necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] *Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achiuos Achaidas vocat, &c.* m Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] *Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conuenerit: & pleraq; vt solent, de eo fabulosa confingantur. Nève de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia.* n Nonnulli Smyrnam.] *Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicãrunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habuerunt, & porticum quadratũ cum templo ac statua*

Homeri, teste Strabone lib. 14. o Aut fluuium.] Meletæum, qui per agrum Smyrnæum voluitur, à quo Melesigenes dictus est, teste Herodoto. p Melesigene.] Melesigenes dictus fuit, quòd ad Meletem fluuium natus esset, sed cæcus factus, Homeri nomen sortitus est. Cumæi namq; & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρους, id est, itineris ducibus egeat. Septem de eo ciuitates contendunt, vt est in disticho Græco apud Gell. lib. 3. cap. 11.

ἑπτὰ πόλις διερίζουσι τεὴν περὶ πίονα δῆμον,
Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφὼν, Σάλαμις, Χίος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] Athenas hodie vocant Setinen. vrbe dirusa (haud enim magna eius pars incolitur) portuq; vastato visuntur etiamnum ingentium ædificiorum latissimæque olim vrbis miserabiles ruinæ, Gymnasia diruta, porticus collapsæ inter alta rudera, tanquam ossa ex vrbis cadauere supersunt, ætatemque nostram priscinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, titulos, epitaphiaq; iniuria vetustate exolescentibus præseferunt. r Epigramma.] Erasmus meus pro ἐπιχαιρεκακίᾳ legit ἐπισκαμμα. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortasse vereris, ne in te torqueatur illud prouerbiale dicterium de malè respondente proportione, neque tibi thylaco maior sit accessoria sarcinula. Est autem ἐπίσκαμμα, à σκίπτω, velut oneris adsertura. Thylacus culeus est sue mantica, parata gestandis oneribus. Ergo cùm digressio longa est quàm ipsa res, vti licebit hoc prouerbio. Basilius, idem aliis verbis expressit, lib. de Spiritu sancto: ἢ ὥστε γε αὖ τὸ ἐπισόδιον τοῦ λόγου πολλαπλάσιον εἶναι τῆς κεφαλαίας. Ad istum alioqui modum accessorium multò maius esset ipso principali. s Aeschylum.] Quæ de Aeschylo dici possunt ex Græcis præsertim scriptoribus, sunt ferè præfixa eius quæ adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adijciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Aduersus indoctum. t Aquam bibebat.] Demosth. aquam bibebat scripturus aliquid, vt ipsemet testatur in 2. oratione cõtra Philip. Equidem, inquit, aquam bibens, non ab re difficilis & morosus homo sum. Item in oratione de falsa legatione: Quum admodum superbè surrexisset Philocrates: nihil est, inquit, mirum

Adeo

Athenienſes, non eadem mihi & Demoſtheni videri. Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracuſanis menſis.] *Syracuſana menſa pralauta atq; opipara dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3: Συρακουσίαν ἴσως, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὸν ποικιλίαν ὄψου ὡς ἔοικας σὺ αἰνεῖς*, id eſt, *Syracuſanam, amice, menſam & Siculam in obſonijs varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili ac Polyſtrati: καὶ τράπεζαν, inquit, γοῦν εἰς τὰς ἐν Σικελίᾳ*, id eſt, *ac menſæ Siculis lautiores. Eraſmus Centuria ſecundæ Chiliadis 11. Syracuſiæ autem ciuitas ampliſſima.* x Cum Pericle conferre.] *De Pericle eloquentiſs. qui loquens fulminare & fulgurare viſus eſt, ſcribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3. de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus.* y Mandragora ſopitos.] *Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui velut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimio deſides ſint: atq; ita quodammodo à ſenſu diſſiti abiunctique, vt excitari non queant. Ratio verò eſt, quoniam is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni conciliator. Plutarchus in Sympoſiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent ψυχρολουτικὸν: hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & obliuionem ità creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone.* z Themiſtocles.] *De Themiſtocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. varijs in locis varia ſunt, & Plutarchus eius vitam ex profeſſo ſcripſit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Ariſtides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & induſtrius eſſet, laudauerunt.* A Magnitudine animi Pericli.] *De bellicis autem eius factis vide Iuſtinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Chriſtum natum 426. fuitque Athenienſis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis autor.* B Ariſtotelis teſtimonium.] *Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenie & Alexandri.* C Ad Alexandrum.] *Philippi & Alexandri Magni ætate vixiſſe Demoſthenem Athenienſem oratorē, neq; multò poſt huius obitum tempore perüſſe, res eſt non obſcura.* D Codri.] *Vide quæ de Codro annotauimus in Si-*

mili ac Polystrati dialogo. Fuit enim Athenienſium vox, & pro patria obijt. Reſponſum nanq; acceperant Pelopõnenſes, ita demum ſe ſuperaturos, ſi hoſtium regem non occidiſſent. Fefellit ergo eos habitus pauperis, eoſq́ue in ſuam necem per iurgia prouocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generoſiſſimum ſignificare volumus, dicimus Codro generoſior. E Cùm ille manum ori admouet.] *Varium autores de Demoſthenis morte. Vide Plutarchum & Luſtinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo,

Præcipuè memorabilium,

INDEX.

Abauche cũ Gyndane amicitia 665
Abdicãdi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 601
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Aciẽ deſerere, prouerbium 338.364
per Acinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis adamãtinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcẽtia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375. 387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58.72.109.125
in Adulterio deprehẽſum vel deprehenſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus, & cur inferorũ iudex 298.719.784. 786.799 (ibid.
Aegialea 588. ægialeus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Mineruæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quãdo habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894 930
Aeſculapius bis natus 538. fulmine ict9 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144 149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604.965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785.800
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146.153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſal9 694
Alexander Magnus, éiusque res geſtæ 283. 291. 296. 297. 299. 852. 868. mors 297. ſepultura 293. 294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammoniꝰ Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Thebanꝰ
Amphilochꝰ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine ictus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anſerem iuramentum 684
Antia 859.860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloqui ũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839. 840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφίλειον 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀφωνία 719
Aquatica cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365 477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuchꝰ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij forma

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethusa fons 227
Arion Methymneus citharœdus 235
Aristarchus 84
Aristeas 276
Aristides 109. 909. eius iustitia 869.870
Aristodemus 526
Aristonicus 911
Aristoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, scientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arsaces 694
Arsacomæ res 644
Asia Alexandro subacta 285
Asphodelus 799. 801
Asylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72. 930
Athenarum encomiū 47.72
de Athomis philosophorum doctrina ridetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum descriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare, puerbiū 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. molestię 316 317.300
Aurora Tithonē amat 360. 361
Auri vis & effectꝰ 122. 144
αὐτόφωνα oracula 552.

B

Babylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus cur 868. eius vitia, & res gestæ 202.203
Bactra, bactrū opp. bactrus flu. 298
Balearides insulæ 672
Balneorū luxus 48.56
Basther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

teritus 643
Bellerophon 859.869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371.386
Bombardę inuẽtor deuotus 138
Bonorũ prępostera ęstimatio vulgo 298
Bosporanorum mos in ambiendis puellis 644
Branchides 531
Briereus centimanus 215.459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur pepercerit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 77.83.85
καυτηρίᾳ καυτοῖᾳ 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Musæ coniunx & filiæ 870
Callisthénes philosophus 295.299
Calumnia 366.842.865.866. eius imago ab Apelle depicta 841.842.863
Calumniatoris descriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præsepi, prouerb. 101.140
Canis sidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharsium, Catharsia 244 (185
Caucasus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generosior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282.288
Centimani 479
κιφάμωρ 33
κίφατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298.784.799
Cercopes 526.585
Ceres 720
Cereris munus in cõ-

uiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145. 153
Chalcedonis celebritas & ſitus 532
Chares 969
Chariclea 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarẽſis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 798. 799. eius cymba 264 369. 386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piſcis 153
Cilicia Alexandro ſubacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531. 554
ad clepſydrã cauſę dici ſolitæ 351. 365. 778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæſus 288. 295
Clymene 219. 220
Cnemon 262
Cocconas Byzantinus 529 532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generoſior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Coloſſus Solis apud Rhodios 717
Colofsi ibid.
Comicus riſus, prouerb. 34 184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31. 34
Copię cornu, prouerb. 321. 363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis ſiue Pelopis filius ibid.

Cornua syllogismi 244
Corona muralis, obsidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κορυπάβοι 34
Corybantes 710
Κορυφαγίη Minerua 198
Cossæi ab Alex. Magno fracti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρινομία 179
Cribro vaticinari, prouerb. 533. 586
Crocodilos facere 244
Crœsus apud inferos pauper 239. 246
Crœso opulētior, prouerb. 109 (889
Cuma Homeri patria
Cupido quomodo pingi solitus 141. 191. 208
Cupido Iapeto senior 189. cur Musas, Mineruā & Dianam nō feriat 206. 207. 212
Cupidinē etiā dijs imperare 205. 206. 208
Curetum sagittæ 69
Currus bouem trahit, prouerb. 254
Cybelum oppidū 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanū in aues conuersis fabula 814. 817
Cyrus rex 478.

D

DAdis festum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damasias athleta 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614 (242
Damoxenus palęstrita
Danai regis ortus, progenies, casus 141
Danaidū pertuso dolio aquam haurientium fabula 141. 278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexādro subactus 296

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius / 470
Delphines φιλάνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίκτα iniuria affectum à τοῦ 81. 86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Democratia 479
Demonax 605. cæsus 611
Demosthenes ῥίψασπις 365
Demosthenis celebritas 11. 22. 139
Demosthenis encomiū 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiū 91
Deus qualis 684. vnde sit, aut vbi fuerit cùm omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiū, cibus, potus 710
Deorum gentiliū scelera, vanitas 3. 158. 173. 183. 184. 683. 703
Deos ex hominibus facientium vanitas 191
Dijs nō esse curæ mortalium res 684
Διαβάται 866
Διαβολὴ 866
Dialecticiā luna accusati 700. 702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207. 210. 211
Dianæ natiuitas, virginitas, facta confecta 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidiũ facti qui cœpit habet 419
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hæreditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanꝰ Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852.867.868. eiusdẽ latumię 351. 366
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203.204
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς ἁβ πάσαν, prouerb. 32.34.380.387
Diuinandi artis origo 523.531
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 40. 50.246.quibus potissimùm obueniant 87. 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87.88.140. cur tantopere amentur ibid.
Diuitiarũ vsus 87.101
Diuitiarũ comites 112. imago 104.359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quá amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum fastus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templū 706
Docto indigna aulica vita 300.301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & máſueti in Pella 530
Dracon Atheniéſes iureiurando cuiuſmodi adſtrinxerit 844
Druidæ Gallorum ſacerdotes 806.

E

EChini ſeniores teſta aſperiore 455
Echo nympha 460. 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrū, Phaëthontis ſororū lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298.299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elyſius campus 786. 797. 800
Ἐμβρόντητοι, ἐμβροντᾶσθαι 719
Empedocles ad lunam ſublatus 690. 718. in crateres Aethnę precipitatus ibid.
Encauſtice 19
Ἐντιλίζεα pro ἐνδιλίζεα 81.86
Ἐπαγωγὴ 867
Epaminondæ ſtudium muſicæ 779
Epaphus Aegyptū rex 140
Epheſi Dianæ templū celeberr. 706
Ἐπίσαγμα 930
Ἐφέσιος Iupiter 88.137
Ephialti in cœlū aſcenſus 705
Epheſum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accuſantur 673.712.715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550.584
Epicuri ſententiarū liber ab Alexándro cōbuſtus 569
Epidauri templū Aeſculapij

sculapij 22.587
Epigrammatum vana gloria 795.804
Epimenidis historia 94.139
Epimetheus 32
Epitaphium 804.805
Εὐήθεια 88.138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inf. 672
cum Esca simul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 306.362.
Εὐτραπελία 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249.911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμονες 718
post Euentũ etiã stultos sapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526.585
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795.804
Exequiarum superstitiones 790.797
Exilium qualis pœna 879.

F

FAbij Maximi de repub. defendẽda augurium 928.929
Fabri lignarij vno oculo clauso rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularũ omniũ summa ac sylua vbi potiss. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati necessitas 377.
Felices qui 48.50
Felicitatẽ ex collationẽ infelicitatis optimè intelligi 172
Feraleis cœnæ 804
Ficulni ligni fumo molestiss. 588

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finibꝰ doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369. 386
Fluuij infernales qui 784.799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis cõparati homines 699
è Formicis nati Mirmydones 700.719
Formosi ridentur 242
Fortitudó paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40.239. 274
Fortunæ necessitas inuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 54
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795.805
Funerum diuersæ species & nomina 804. fercula ibid. superstitio & luxus 62.73. 797
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G

GAlli ab Hannibale victi 281
Gallinaceum lac, prouerb. 321
Gallorum gallinaceorũ pugna 770 780
Γάμμα literæ cum Δάμμα certamen 77. item cũ Λάμβδα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometræ ridẽtur 681
Geometria philoſophiæ anſa 779
Geryon triceps, & ſenis manibus, amicitię typus 668. tricorpor 672
Geryonis arméta 807
Getæ 696
Γοργονῶπις Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycõ draco 542. 565
Glyphice 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciælaus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777
Græculus, 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726 (665.
Gyndanis amicitia

H

HAeredipetæ notati, 107. 128. 144. 249. 280
Hęreditatũ captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cũ eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciẽdi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus. 852. 868
Hercules cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cõuiuio deorum 710. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctiꝰ 15. 24
Hercules Gallicꝰ 806. 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19. 20
Herculẽ Ogmiũ eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus diues 263
Hermotimi Clazomenij animæ à corpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynicꝰ 693
Heroës 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellũ oritur, prouerb. 531. 586
Hinnulus leonem, prouerb. 262. 263
Hippo dæmon 718
Hippocentauri, prouerb. 30. 34
Hippoclides nõ curat, prouerb. 385. 388. 812. 813
Hyppolyte Amazonũ dux 764. 780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister. quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & vtiles, aut cõtrà 522. 523
Histriones qui, & vnde dicti 71. 712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889. 890. 928 natalis à poetis celebratus 884. 928. statua 885. vita à quo descripta 797. 927
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cõparati 699

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute, nō fraude contendendū 867. 877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88. 137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483. 926. 927
Humanarum rerū vanitas 264. 677. 693
Humanitas 8, 13. 26
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hypermneſtra ſola ex Danai filiabus viro duo parcit 141.

I

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defletū 803
Iactantia diuitiarū comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icaromenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorū doctrina ridetur 680. 683
Idiotæ 783. 798
Ignorātia 837. 863. calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164. 175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimē nō excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios typus, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē
versi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio cōtra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum superstitiones 757.787.800
Inferi an sint, & de eorum pœnis 797
Inferorū flumina 784.799. iudices ibid. & 785. locus 797. respub. & regnum qualiter cōstitutum 783
ad Inferos descēsus facilis, regressus non item 293.798
Ingratitudo 88.93
Ingratitudinis actio 506.521
Insaniæ futuræ signa 484.489
Insaniæ genera, diuersa nomina, & causæ 518
de Insecabilibus doctrina philosophorū derisa 680
Insidiæ, calumniæ comites 842
Insomnium quid 22
Instita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi solita 841. 865. eius domus ibid. signa 175.488
Inus filius à delphinis in Isthmum portatus 235
Iocasta Creontis F. 864
Iolaus senex in iuuenē restitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Iouialia Athenis intermissa 705
Iphigenia à Pilade & Oreste è Tauris deducta 596
Isis 141
Ismene 366
ad Issum pugna 283. 285
Isthmus Peloponnesi 279
Iudicandi mos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211. eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victo 205. 206.211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198.209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88.137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 320
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838.864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381.751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literæ cũ Gãma certamen, item cum Rho 76.77
Lampichus Geloorũ tyrannus 266.272
Lapidicinæ Dionysij carcer 351.366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351.366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431.432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295.299.800

Leucænor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumnię antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in açie deserere, prouerb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro concumbẽtis festum 8. 562
Lunæ à terra distantia 674. diuersoriũ 688. querela, de philosophorum contumelijs 719
Lunam incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege superstitiones funebres sublatæ 72. 797
Lydia ab Alexãdro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 141
Lyra post cœnam circumferri solita 779
Lyra piscis 153
Lysimachus poẽta, & ępos sæpe vsus 79.

M

MAcẽę amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus 528
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192. 194
Malos melioribus ſucceſsibus vti 88. 95. 108. 142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mádragora ſopitos expergefacere, prouerb. 908. 930
Manes poſt hác vitam vbi; & quid pati credendum 783. 796. 799. 805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine victꝰ 206. 211
Martis alea incerta 847. 866
Maſtera 654
Mathematici à luna accuſati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644. 655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiuſdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicus Alexãdri paraſita 864
Medorum fuga 283
Meduſę caput à Minerua geſtari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Meleſigines cur dictus Homerus 929. 930
Meletes flu. 890. 929
μέλιτται 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto ſepultus, oriente ſole vocem edere ſolitus 625. 670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos deſcenſus 240. 673

Mercede seruientium conditio 367
Mercurius furti autor & præses 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulũ surripit 193. testudinis inuentor 194. Item eloquentiæ ac disciplinarũ præses 370. 386. superorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194 typus & catena 386. 807. 813
sub Mercurij sidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroes rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo derisus 246. res Phrygũ 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades, ꝓditionis insimulatus 861. in carcere mortuus 870
Minerua artium præses 211
Minerua Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Iouis capite nata 197. Gorgonẽ in pectore gestat 207. vbi & quando apparuerit 209. eius ortus & fabula ibid. cur castã esse veteres tradãt 210. cur â Cupidine non expugnatã 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Misanthropꝰ Timõ 87
Mœrichus 275. 279
μόγις, μόλις 77
Mollicies diuitiarũ comes 113
Moly quid 21
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 73
Momo sales nigri, vt Mercurio albi 584
Monarchia 467. 478
Monumenta perennia quæ 804

Morde-

Mordere labra 869
Mors non metuenda 782.797
Mors omnia tollit, & summis infima æquat 238.264. 274
Mors somni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid sentiant, & quibus rebus oblectentur 782.797
Mortuos sepeliēdi varij apud diuersos modi 794.795
Muliebri veste virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & â quo factus, eiusque finis 678.282
Mundi cōtemptus 801
Mundi spectaculū propositum 693
Mundi an plures 683
Musæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207.211
Musas cur castas, veteres fingant 210
Musarum filij ibid.
Musca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muscæ encomion 822
Musca impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Musca elephantem facere, prouerb. 831
Muscarum species ib.
Musica philosophię ansa cur dicta 779
Musica iuuenum mens primùm imbuenda 746. 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimꝰ inter literas locus 152
Mutus magis cōtra pisces, prouerb. 153
μυκᾶσθαι, ἀντιμυκᾶσθαι 33
Myrmidones è formicis nati 700. 719
μύρμηξ ibid.
Myron statuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Aristidis neptis 157.

N

NAsus irrisioni dicatus, nasuti 34
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ descriptio 303
Necessarij qui 805
Nectar deorum potus 710
Nemeorũ corona 727
Nemesis dea 387
νεφεληγερέτης 88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Nestoris eloquentia 809
Ne quid nimis 843
Niobe in saxum 13.22. 805
Nireo formosior 109
Niuis causæ 679.711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Nosce teipsum 248
Nouendiales ludi 804
Nox scelerum testis 702
Numerum esse deum asserentes ridentur 684.

O

OBsidionalis corona 427
Obtrectationem audienti quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 400.401.451
Oceani nomine quid ppriè intelligatur 289
Ocium multorum malorum causa 208
Oculus naturæ speculum 155
Oedipi cum matre cõgressus 357. eiusdem liberi 366. genealogia 864
Oestrum, œstroperiti, prouerb. 867
Oleũ muscis letale 825
Oleo cur veteres se vngere soliti 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãd. mater, an ex Dracone conceperit 291.530. 586

Opulen-

Opulentiæ imago 339
Oraculum 23
Oracula ficta 552.534. 535
Ordinem deferere, ducere, &c. puerb. 384. 868
Oreſtis templum, & res geſtæ 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificẽt 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Oti in cœlum aſcenſus 705.

P

PAlamedes Nauplij filij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palęphatus muſæ filius 210
Palæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vetitum 49
Pancratium quid 726. 777. 789. cuius vſus 751
Pan, eiusque terriculamenta 441. 478. 710
Paphlagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532. 534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 870
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492. 521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 116. 143. cũ diuitijs collatio 125. comites 114
ne Paxillus quidem reliquus, prouerb. 80
Pecten piſcis 153

Pegasus 22
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexádri succeſſor 292.297
Pergami Aeſculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quádo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accuſati 712
περιπλοκή 778
Periſtiarchi * 244
Periurij vindex Iupiter 137
Perſæ ab Alexand. ſuperati 298
Perſarum mos, è longinquo adorandi ſeu ſalutandi 55. item in ſepeliendis. mortuis 794.802
Perſepolis ab Alexandro direpta 297
Phædræ in priuignum calumnia 860.869
Phaëthōtis fabula 217. 220.814
Pharia turris in cœlo conſpicua 689
Phidiæ Iupiter 7
Philiades aſſentator 127
φιλία Iupiter 88.122
Philomena cum ſorore in auem verſa 366
Philoſophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philoſophus à tyranno quid differat 437. quid à ſophiſta 780
Philoſophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recuſat 851.867. ob libertatem in latumias conijcitur 366
Phineo infeſtæ Harpyiæ 105.140.141

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784.799
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectæ comes 355.366
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 7.9
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πονηρία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnum, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109.141
Pallidus & claud⁹ 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorũ descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσήκοντα 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260
Ptolemæus Lagi filius 28.297.
Puerorum educatio apud Græcos 744. cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795
Pyrithous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 279
Python serpens ibid. orator 888.913.929.

Q

QVadriga bouẽ trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380. 381
Rerumpub. formę tres 478
Reus pari benignitate audiendus, qua actor 844
Rex verè quis 362. à tyranno quid differat 467
regis plures oculi 362
regum negotia qualia 694
regibus plurimæ & lõgæ manus atq; aures 458
Rhadamantus, & cur iudex infernalis 785. 799
Rhánusia Nemesis 387
Rhea deûm mater 69. 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores cõstuosi 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689 717
ῥᾶ pro σῖγμα 81
τῦ ῥᾶ cum lambda certamen 76
Ridendi phrases & prouerbia 33 34

Ridicu-

Ridicula quæ 543
Robur paupertatis comes 114
Romanorũ mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559.

S

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumovesci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
Samius 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlcisci, exẽplo pernicioſum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem venerentur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ veneno

neno tingi ſolitæ 69
Scytharum oratio 634. 669. in tergore bouis ſedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & ſepeliendi conſuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales ſecundo dignitatis loco inter literas 78.85
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuerſas gentes 794 801. 802
Sethinæ quæ olim Athenæ 72
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falſum oraculum redditum 552
σῦπος pro πῦπος 80
Sigilla è rebꝰ obſignatis integrè tollẽdi artes 544
σῖγμα literæ aduerſus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio exulare debet 166
Silentio prætereuntes res neceſſarias puniendi 747
Silenus in deorum cõuiuio cordacem ſaltat 711
Silicernia 804
Simia Cleopatræ ſaltãs 374
Simonides literarum inuentor 77
Simpludearia funera 804
Simylus 613.617
in Sinum proprium inſpuere, prouerb. 315
Sirenum hiſtoria 861. 870
Siſinnis cum Toxare amicitia 661. monomachia 663
σμαράγδου dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889.929
σμύρνη 81
Socrates è ſtatuario philoſophus 11. 22.
ſeditionis falsò inſimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteriis 478. de iureiurando 844. de alèdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiũ quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Modus 694
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrànis 531. 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinẽ & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
σφάϊον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73

Stultos post euentum sapere 439
Sulphuris ad expiationes vsus 244
Superbia diuitũ & potentum 57. apud inferos incessitur 247. 697. Alexandri 291. 297. eius autores, adulatores 56
Susa Alexandro capta 296
Suspicio Calumniæ ministra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128.144
cõtra Sycophãtæ morsum nullum remediũ, prouerb. 869
Syracusanæ mensæ 897. 930.931
Syrus 625

T

TAlio, eiusq; interitus 259 262
ταλὸν pro καλὸν 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104.140.786
Tartara 209. tartarus 783.798
ταξιῶχὸς 868
ταῦ à Sigma accusator 75.84
Telegonius 141
Telephi remedium 4
Temius Musæ F. 210
Temperaturæ corporũ diuersæ 514
Tempestatũ mutationis causa 144.147
in Tergore bouis sedẽdi mos 649
τίμμα quid 928
Terpsion cum *Plutone* expostulatio 252.256
Terrę forma qualis Mennippo visa 688. eiusdem ambitum metũtes ridentur 681
Testamẽtorum cura & captatio 62.249.275
Testudinis repertor Mercurius 194
Testula trãsmutata 368. 386
τιὸν & pro σιὸν & 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euersæ 285.286

Thebæ Aegyptiæ 297. Homeri patria dicta 890
Themistocles lyrá recusans, habetur indoctior 779
Themistoclis prudẽtia 909. cum Aristide simultas 860.870
Theodatæ 839
Theognis 310.363
Θεόπνευστα somnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ physiognomia 484 904
Theseus ab vxore persuasus filium deuouet 860 869. eiusdem ad inferos descẽsus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Thesmopolis 347
Thessalia 85
Thetis Ioui cõtra alios deos opitulata 215
Θῖτα iniuria affectũ à Ζαΐῳ 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529
Thrasycles 132.276
Θρὶξ, πρὸς Θ 81
Thucritus 352
Thyestes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapsus, prouerb. 108.142
Tibicinarum lusus 750
Tygrapates 645
Tillibori latronis vita 524
τήμερον 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300. 385
Timocratis schola 581
Timon Misanthropos 87. Echecratid. F. 95. qualis 137. eius epitaphia 87 137
Titanicum 719
Tithonus Aurorę adamatus 261. in cicadá versus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260
τλῆμα pro κλῆμα 83
Tonderi cæsariem, prouerb. 92.139
Tonitrus causæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749. histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ præmium 399.428.463
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435. à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomẽ cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrānus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430.453.469
per Ventum & Acinacem iuramentum 637.671
Venus à Cupidine victa 205. 206 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 718
Vestam amore non capi 210
Vestem alieni sexus induere prohibitum 867.868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 710
Victus intemperantia 49.64
Vincendum virtute, nõ fraude 849.867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204.327
Violentia diuitiarum comes 122

Viro-

Virorum corpora à fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum 22
Vita mortalium qualis 677
Vitæ humanę cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 701. testis nox 702
Vlyssis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlyssis cum Cyclope gesta 228
Vlyssis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptatē omnia domare 222
Voluptates veræ ex philosophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo superandæ 53.
Voluptatum solœcismus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quæ 907
Vulgi appellatio 530. inscitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430.431
Vxore quomodo vtēdum 103.

X

XAnthippe Socratis vxor 152. 157
ξυλοφορία & Iupiter 88.137
Xy surripuisse dictiones quasdam & Sigma 81.

Z

ZAriaspe oppidum 298
Zenophantes 258
Zenothemis 620
Ζεὺς vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
ζῆτα iniuria affectum à τοῦ 81. iniurium in Sigma 75.81.85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.